Bible. Armen. (1805)

ԱԾԱՇՈՒՆՉ
ՄԱՏԵԱՆ
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

Ըստ Ճշգրիտ Թարգմանութեան Նախնեաց մե-
րոց՝ 'ի հելլենականն հաւատարմագոյն ընա-
գրէ 'ի հայկականս բարբառ։

Նորոգապէս 'ի լոյս ընծայեալ յընտրելագոյն գրչագիր գա-
ղափարէ, համեմատութեամբ այլ եւ այլ օրինակաց, հանդերձ նո-
րոգ ծանօթութեամբք բնաբանին։

Յաշխատասիրութէ Տն Հ. Յովհաննու Զօհրապեան
Վրդպտի, 'ի միաբանութենէ Մեծին Մխիթարայ Րաբու-
նապետի և առաջին Աբբայի։

Տպագրեալ հրամանաւ Տ. Տ. Ստեփաննոսի Ագոնց Աբբապատի-
Արհիեպս., և Առաջնորդի Ուխտին սբյն Ղազարու։

Բաժանեալ 'ի Չորս Հատորս։

ՀԱՏՈՐ ՉՈՐՐՈՐԴ

Յորում բովանդակի Նոր կտակարան, սկսեալ 'ի
Մատթէոսի աւետարանէն մինչև ցՅայտնութէ։

1805 'Ի ՎԵՆԵՏԻԿ· ՌՄԾԴ
'Ի Գործարանի Սբյն Ղազարու։

43

Digitized by Google

~~III 9693~~
~~OL 42277.5~~
OL 44900.1
OCT 16 [illegible]
LIBRARY.
Pierce fund.

Digitized by Google

ՑՈՒՑԱԿ ԳՐՈՑ

Բովանդակելոց յայս Չորրորդ Հատոր։

ա. Աւետարան ըստ Մատթէոսի . . . . 5։
բ. Աւետարան ըստ Մարկոսի . . . . 70։
գ. Աւետարան ըստ Ղուկասու . . . . 114։
դ. Աւետարան ըստ Յովհաննու . . . . 183։
ե. Գործք Առաքելոց . . . . 242։
զ. Թուղթ Յակոբայ. կաթուղիկէ . . . . . 320։
է. Թուղթ Պետրոսի. առաջին . . . . . 329։
ը. Թուղթ Պետրոսի. երկր. . . . . . . 339։
թ. Թուղթ Յովհաննու. առաջին . . . . . 346։
ժ. Թուղթ Յովհաննու. երկր. . . . . . . 355։
ժա. Թուղթ Յովհաննու. երրդ . . . . . . 357։
ժբ. Թուղթ Յուդայի. կաթուղ. . . . . . . 359։
ժգ. Պաւղոսի առաքելոյ առ Հռովմայ. Թուղթ . 371։
ժդ. Առ Կորնթացիս. առաջին . . . . 402։
ժե. Առ Կորնթացիս. երկր. . . . . 433։
ժզ. Առ Գաղատացիս . . . . 454։
ժէ. Առ Եփեսացիս . . . . 465։
ժը. Առ Փիլիպեցիս . . . . 476։
ժթ. Առ Կողոսացիս . . . . 484։
ի. Առ Թեսաղոնիկեցիս. առաջին . . . . . 492։
իա. Առ Թեսաղոնիկեցիս. երկր. . . . . . 499։
իբ. Առ Եբրայեցիս . . . . 505։
իգ. Առ Տիմոթէոս. առաջին . . . . 528։
իդ. Առ Տիմոթէոս. երկր. . . . . 537։
իե. Առ Տիտոս . . . . 544։
իզ. Առ Փիլիմոն . . . . 548։
իէ. Յայտնութիւն սրբոյն Յովհաննու առաքելոյ . 553։

Յաւելուած . . . . 1։

Digitized by Google

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Մատթէոսի։

	մատթ	մարկ	ղուկ	յովհ
Վասն մոգուցն	ա			
Վասն կոտորածի մանկանցն	բ			
Վասն յառաջընթացի կարապետին յովհաննու մկրտչին	գ		ե	
Վասն վարդապետութեան փրկչին	դ			
Վասն երանութեանն	ե		ժէ	
Վասն բորոտին	զ	դ	ժբ	
Վասն հարիւրապետին	է		ժը	զ
Վասն զոքանչին պետրոսի	ը	բ	թ	
Վասն բժշկութեան ա̄մ ցաւոց	թ	գ	ժ	
Վասն՝ որ ոչ ետ հրաման երթալ զկնի	ժ		լգ	
Վասն սաստելոյն 'ի վերայ ջրոյն	ժա	ժ	իգ	
Վասն դիւահարացն	ժբ	ժա	իդ	
Վասն անդամալուծին	ժգ	ե	ժդ	ժդ
Վասն մատթէի	ժդ	զ	ժե	
Վասն դստեր ժողովրդապետին	ժե	ժբ	իե	
Վասն փեսաւորին	ժզ	ժդ	իզ	
Վասն երկուց կուրացն	ժէ			
Վասն խլին և համր դիւահարին	ժը			
Վասն առաքելոցն իշխանութե	ժթ	ժգ	իէ	
Վասն առաքելոցն 'ի յովհաննէ	ի		ի	
Վասն՝ որոյ՞ վասն գրեցեալ էր	իա	է	ժէ	
Վասն կոյր և խուլ դիւահարին	իբ		լթ	
Վասն՝ որ խնդրէին նշան	իգ		խա	
Վասն առակացն	իդ	թ	խթ	
Վասն յովհաննու, և հերովդէի	իե	ժե		
Վասն հինգ հացիցն	իզ	ժզ	իը	ժե
Վասն երթալոյն 'ի վերայ ծովուն	իէ	ժէ		ժզ
Վասն անցնելոյն զպատուիրանաւն ա̄յ	իը	ժը		
Վասն կնոջն քանանացւոյ	իթ	ժթ		
Վասն բժշկելոյ զժողովուրդն	լ			
Վասն եւթն հացիցն	լա	իա		
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն	լբ	իբ	խբ	
Վասն՝ որ 'ի կեսարիա հարցմանն	լգ	իգ	իթ	
Վասն այլակերպութեանն տ̄ն	լդ	իդ	լ	
Վասն լուսնահարին	լե	իե	լա	
Վասն խնդրելոյ զերկդրամեանն	լզ			
Վասն հարցանելոյ՝ թէ ո՞ է 'ի ա̄րք մեծ	լէ	իէ	լէ	

	Մատթ	Մարկ	Ղուկ	Յովհ
Վասն առակին հարիւր ոչխարին	ԼԸ		ԾԵ	
Վասն թողլոյն զեղբօր պարտեացն	ԼԹ			
Վասն հարցանելոյն թէ արժան է արձա-				
կել առն զկին	Խ	ԻԸ		
Վասն հարցանելոյ մեծատանն զՏ	ԽԱ	ԻԹ	ԿԲ	
Վասն վարձկանութեան մշակացն	ԽԲ			
Վասն որդւոցն Զեբեդեայ	ԽԳ	Լ		
Վասն երկուց կուրացն	ԽԴ	ԼԱ	ԿԳ	
Վասն իշուն, և յաւանակին	ԽԵ	ԼԲ	ԿԸ	ԺԴ
Վասն կուրացն, և կաղացն	ԽԶ			
Վասն չորանալոյ թզենւոյն	ԽԷ	ԼԳ		
Վասն հարցանելոյ զՏէրն քահանայապետա-				
ցն, և ծերոց	ԽԸ	ԼԵ	ԿԹ	
Վասն երկուց որդւոցն՝ առակաց	ԽԹ			
Վասն այգւոյն առակին	Ծ	ԼԶ	Հ	
Վասն կոչեցելոց 'ի հարսանիսն	ԾԱ		ԾԳ	
Վասն դահեկանին, որով փորձեցին զՏէրն	ԾԲ	ԼԷ	ՀԱ	
Վասն սադուկեցւոցն	ԾԳ	ԼԸ	ՀԲ	
Վասն օրինականացն	ԾԴ	ԼԹ		
Վասն զՏն հարցանելոյն զփարիսեցիսն	ԾԵ	Խ	ՀԳ	
Վասն վայ տալոյ դպրացն, և փարիսեց-				
ւոցն	ԾԶ		ԽԴ	
Վասն կատարածի	ԾԷ	ԽԱ	ՀԵ	
Վասն աւուրն և ժամուն	ԾԸ	ԽԲ	ԽԶ	
Վասն տասն կուսանացն	ԾԹ			
Վասն զաւանդեան տալոյ	Կ		ԿԵ	
Վասն գալստեանն Տն	ԿԱ			
Վասն օծանելոյ զՏէրն իւղով	ԿԲ	ԽԳ	ԻԱ	ԺԳ
Վասն պատրաստելոյ զպասեքն	ԿԳ	ԽԴ	ՀԶ	
Վասն օրինաւոր խորհրդոյն	ԿԴ			
Վասն մատնութեան Տն	ԿԵ	ԽԵ		
Վասն ուրացութեան պետրոսի	ԿԶ	ԽԶ		
Վասն յուդայի զղջմանն	ԿԷ			
Վասն խնդրելոյ զպատուականին մարմինն	ԿԸ	ԽԷ	ՁԲ	ԺԷ

Համաձայնութիւն նախասացեալ գլխոցս:

'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց:
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց:
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց:
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց:
'Ի Մատթէոս՝ ԽԶ տեղի երեքին համաձայնին:
'Ի Մարկոս՝ ԽԸ տեղի երեքին համաձայնին:
Ղուկաս՝ ԽԵ տեղի երեքին համաձայնին:
Յովհաննէս՝ Ը տեղի երեքին համաձայնին:
Մատթէոս՝ Ե տեղի երկուքին համաձայնին:

Digitized by Google

Մարկոսի՝ ժբ գլուխք երկոսեան համաձայնին ։
Ղուկասու՝ ժբ գլուխք երկոսեան համաձայնին ։
Յովհաննու ոչ ունի ։
Մատթէոսու ՚ի ժե գլուխ՝ միայն ։
Մարկոսու է գլուխ՝ միայն ։
Ղուկասու լթ գլուխ՝ միայն ։
Յովհաննու լէ գլուխ՝ միայն ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Աւետարանս որ ըստ Մատթէոսի գրեալ է. զի ինքն Մատթէոս աշակերտ մի գրեաց զաւետարանս զայս։ Եւ պատմէ մեզ խոնարհեալն զըստ մարմնոյ ծննդեան ցուցանէ ՚ի զաւակէ դաւթի. Որոյ և զազգահամարն ծագեալ մինչև ՚ի քն՟ ազգս քառասուն և երկու։ Բերէ ըստ կարգի և զմկրտութիւն յովհաննու, և՚ի լերինն ՚ի դիւաց զփորձութիւն. և նշանս և արուեստս մեծամեծս ՚ի քրիստոսէ եղեալ. և զընտրութիւն աշակերտացն. և զՏն՟ խորհրդոյ մատնութեան. և զխաչարձն, զի մատնեցաւ զվեղապատի, և խաչեցաւ մարմնով, և մարմինն եդաւ ՚ի գերեզմանի, և զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նորա. նոյն և զերկնից առնուլ յարութիւն. և զպատուէր աշակերտացն՝ աշակերտել զամ հեթանոսս և մկրտել զնոսա. պատուիրեաց լինել ընդ նոցա զամ աւուրս մինչև ՚ի կատարած աշխարհի։

Մատթէոս՝ գրեաց զաւետարանս իւր յերուսաղէմ քաղաքի ՚ի մէջու եբրայեցի, զինի ութ ամի համբառնալոյ քրիստոսի, ՚ի խնդրոյ եկեղեցւոյն երուսաղեմի։ Ունի գլուխս յծե։ Վկայութիւնս լբ։ Տունս. ՌՈ։

Մատթէոս Թարգմանի՝ Երգ կենաց։

---

* Յօրինակին՝ վերնագիրք գլխոց աւետարանացս ըստ Եւսեբեայ ինձ անհամաձայն էին գրեալ. զի ՚ի մատթէոսին եդեալ էր. Սկիզբն գլխոց մատթէոսի աւետարանին։ և յովհաննու. Գլուխք Ը յովհաննու աւետարանին։ Իսկ մարկոսի և ղուկասու՝ Սկիզբն գլխոց աւետարանին որ ըստ մարկոսի, կամ ղուկասու։ յորս մեք հայեցեալ յայլ ևս ուղղագոյն օրինակս՝ միացեալ եդաք ըստ պատշաճին։
* ՚Ի գումարումն համաձայնութեանց սոց և ՚ի սկզբանս գլխոց, և ՚ի թուագիրս նոցին՝ գտանէին բազում պարբերութիւնք օրինակացս ՚ի միջանս. զորս առեալ համարեալ մի ըստ միոջ նշանակել տալով, զայսպիսի վրիպակս մեր ամս օրինակի ըստ կարի ուղղագրեցաք ՚ի նոյանս։

Digitized by Google

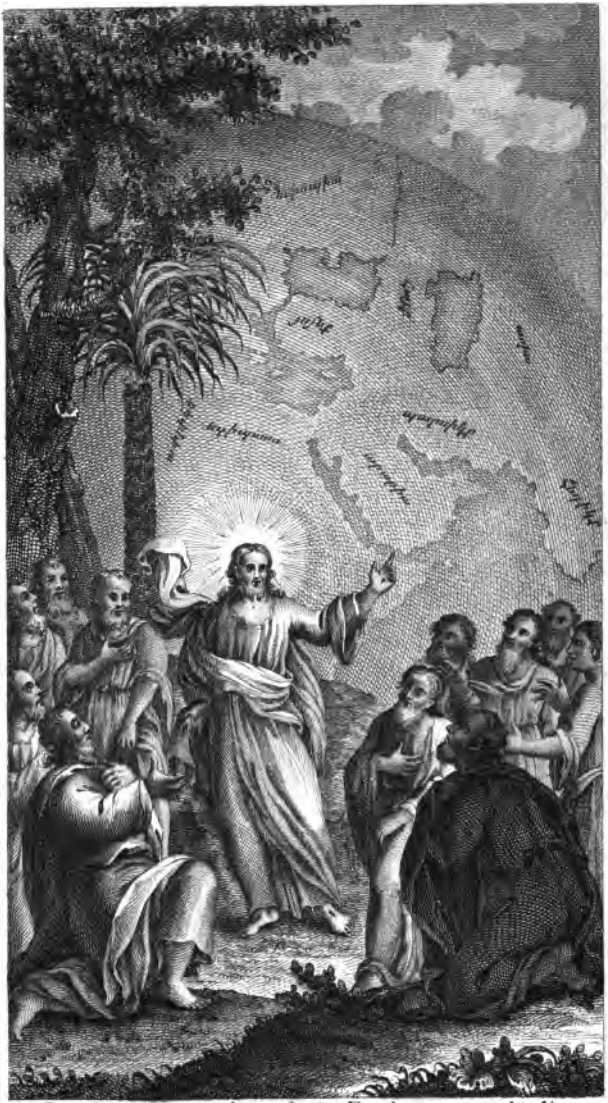

Երթայք յաշխարհ ամ՟, եւ քարոզեցէք
զաւետարանն ամ՟ արարածոց ։

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼ. Ա.

1 ԻՐՔ ԾՆՆԴԵԱՆ ՅԻ-
սուսի քՙի որդւոյ դաւթի որդւոյ
2 աբրահամու: * Աբրահամ ծնաւ զԻ-
սահակ: Իսահակ ծնաւ զյակովբ:
Յակովբ ծնաւ զյուդա, և զեղբարս
3 նր: * Յուդա ծնաւ զփարէս և զզարա 'ի Թամարայ:
4 Փարէս ծնաւ զեզրոմն: Եզրոմն ծնաւ զարամ: * Ա-
րամ ծնաւ զամինադաբ: Ամինադաբ ծնաւ զնաասոն:
5 Նաասոն ծնաւ զսաղմոն: * Սաղմոն ծնաւ զբոոս 'ի
հռաքաբայ: Բոոս ծնաւ զովբէդ 'ի հռութայ: Ովբէդ
6 ծնաւ զյեսսէ: Յեսսէ ծնաւ զդաւիթ արքայ: * Դա-
7 ւիթ ծնաւ զսողոմոն 'ի կնոջէն ուրիայ: * Սողոմոն
ծնաւ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

* Յօրինակին Զբրամ՚այ և յայլս ոմանս պահարէր ձեռագիր ա-
ւետարանիս ձափննսի. զոր Զբր առեալ յայլոց Բաղմայ՝ ըղո-
ցաք համեմատ ձեռագրաց յաջորդ աւետարանացն: Յորս ոսկան
չէ լափննականէն դնէ. Մեյ աւետարանին յնի քնի ըստ
մատթէի, կամ, ը մարկոսի. և ն:
Գլ. ա. (2) Ոսկան. Եւ զեղբարսն նր: (3) Ոսկան. Եւ
զարա 'ի Թամարայ: (5) Ոսկան. 'Ի Հռաքեբայ. կամ. 'ի
Հռաքաբայ: Բոոս ծնաւ զովբեթ 'ի Հռ": (6) Ոսկան յա-
ւելու. Դաւիթ արքայ ծնաւ զսո": (7) Բծշ. Զօրբո.

Digitized by Google

ծնաւ զռոբովամ: Ռոբովամ ծնաւ զաբիա : Աբիա՝
ծնաւ զասափ : * Ասափ ծնաւ զյովսափաթ : Յովսա- 8
փաթ ծնաւ զյովրամ: Յովրամ ծնաւ զոզիա : * Ոզիա 9
ծնաւ զյովաթամ: Յովաթամ ծնաւ զաքազ: Աքազ
ծնաւ զեզեկիա : * Եզեկիա ծնաւ զմանասէ : Մանա- 10
սէ ծնաւ զամովս: Ամովս ծնաւ զյովսիա : * Յովսիա 11
ծնաւ զյեքոնիա, և զեղբարս նր̃ առ գերութ̃ն բաբե-
լացւոց : * Յետ գերութեանն բաբելացւոց ծնաւ յեքոնիա 12
զսաղաթիէլ: Սաղաթիէլ ծնաւ զզօրաբաբէլ : * Զօ- 13
րաբաբէլ ծնաւ զաբիուդ : Աբիուդ ծնաւ զեղիակիմ:
Եղիակիմ ծնաւ զազովր : * Ազովր ծնաւ զսադովկ : 14
Սադովկ ծնաւ զաքին : Աքին ծնաւ զեղիուդ : * Ե- 15
ղիուդ ծնաւ զեղէազար : Եղէազար ծնաւ զմատթան :
Մատթան ծնաւ զյակովբ : * Յակովբ ծնաւ զյովսէփ 16
զայրն մարեմայ՝ որում խօսեցեալ զմարիամ կոյս․ յոր-
մէ ծնաւն Յս̃, որ անուանեցաւ Քս̃ : * Արդ՝ ամ̃ 17
ազգքն յաբրահամէ մինչև 'ի դաւիթ՝ ազգք չորեքտա-
սանք : Եւ 'ի դաւթէ մինչև 'ի գերութեն բաբելացւոց՝
ազգք չորեքտասանք : Եւ 'ի գերութենէն բաբելացւոց
մինչև 'ի քս̃՝ ազգք չորեքտասանք :
* Եւ յս̃ի քս̃ի ծնունդն՝ էր այսպէս : Խօսեցեալ զմայր 18
նր̃ մարիամ յովսեփու, մինչև եկեալ առ միմեանս՝ գը-
տաւ յղացեալ 'ի հոգւոյն սր̃բյ : * Եւ յովսէփ այրն նր̃, 19
քանզի արդա՛ր էր՝ և ո՛չ կամէր առակել զնա, խորհե-
ցաւ լռելեա՛յն արձակել զնա : * Եւ մինչ դեռ նա զայս 20
ածէր զմտաւ, ահա հրեշտակ տն̃ 'ի տեսլեան՝ երևե-
ցաւ նմա՝ և ասէ․ յովսէփ որդի դաւթի, մի՛ երկնչիր
առնուլ առ քեզ զմարիամ կին քո․ քանզի որ 'ի նմայն
ծնեալ է՝ 'ի հոգւոյն սր̃բյ է : * Ծնցի՛ որդի․ և կոչե- 21
ցես զանուն նր̃ յս̃․ զի նա փրկեսցէ զժողովուրդ իւր
'ի մեղաց իւրեանց : * Այլ այս ամ̃ եղև, զի լցցի որ 22
ասա-

վամ․ կամ, զռոբովամ: ռոբովամ ծնաւ : (8) Ոմանք․ Զյովսափատ․ յովսափատ ծն՛՛: (8) Յօրինակին․ ծնաւ զովրամ: (10) Ոմանք․ Զմանասսէ․ մանասսէ ծն՛՛: (10) Ոսկան․ Զամօն․ ամօն ծնաւ : (12) Ոմանք․ Զզաւրոբաբէլ : (15) Ոմանք․ Զեղիազար․ եղիա՛՛: (16) Ոմանք․ Զայրն մարիամու ․․ ծնաւ յս̃, որ անուանեցաւն : (17) Ոսկան․ Ամ̃ ազգք յաբ՛՛: (17) Ոմանք երիցս ևս․ Ազգ չորեքտասանք : (18) Ոմանք․ Խօսեցեալ զմայրն նր̃ ․․․ 'ի հոգւոյ սր̃բյ : (19) Ոմանք․ Այր նր̃ : (19) Ոսկան․ Եւ ոչ կամեցաւ ա՛՛ (20) Ոմանք․ Նա զայն ածէր ․․ 'ի տեսլեանն երև՛՛․․ որ 'ի նմա ծնեալ է՝ 'ի հոգւոյ սր̃բյ : (21) Ոմանք․ Կոչեսցեն զանուն նր̃ : Ուր օրինակ մի․ Կոչեսցէ զա՛՛: (22) Ոմանք․ Ասացաւ 'ի տնէ ․․ եսայեայ մար՛՛:

Digitized by Google

23 ասացաւն 'ի Տեառնէ 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի: * Ահա
կոյսն յղասցի՝ և ծնցի որդի, և կոչեսցեն զանուն նորա
24 Էմմանուէլ. որ թարգմանի՝ ընդ մեզ Աստուած: * Եւ զար-
թուցեալ Յովսէփ 'ի քնոյ անտի, արար որպէս հրամայեաց
25 նմա հրեշտակն Տեառն, և առ յինքն զկինն իւր: * Եւ ոչ
գիտէր զնա, մինչև ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ. և
կոչեաց զանուն նորա Յիսուս:

ԳԼ: Բ.

1 Իսկ 'ի ծնանելն Յիսուսի 'ի Բեթղեհեմ հրէաստանի յա-
ւուրս Հերովդի արքայի: Ահա մոգք յարևելից
2 եկին յԵրուսաղէմ, * և ասեն. ո՞ւր է որ ծնաւ ար-
քայն հրէից. զի տեսաք զաստղն նորա յարևելս, և ե-
3 կաք երկիր պագանել նմա: * Եւ իբրև լուաւ արքայ
Հերովդէս՝ խռովեցաւ, և ամ Երուսաղէմ ընդ նմա:
4 * Եւ ժողովեալ զամ զքահանայապետս և զդպիրս ժո-
ղովրդեանն, հարցանէր 'ի նոցանէ՝ թէ ո՞ւր ծնանիցի
5 Քրիստոս: * Եւ նոքա ասեն ցնա, 'ի Բեթղեհեմ հրէաստա-
6 նի: Զի այսպէս գրեալ է 'ի ձեռն մարգարէին: * Եւ
դու Բեթղեհեմ երկիր Յուդայ՝ ոչինչ կրտսեր ես յիշ-
խանս Յուդայ. 'ի քէն ելցէ ինձ իշխան, որ հովուես-
7 ցէ զժողովուրդ իմ զԻսրայէլ: * Յայնժամ Հերովդէս
գաղտ կոչեաց զմոգսն, և ստուգեաց 'ի նոցանէ զժա-
8 մանակն աստեղն երևելոյ: * Եւ արձակեաց զնոսա 'ի
Բեթղեհեմ, ասէ. գնացէք ստուգեցէք վասն մանկանն,
և յորժամ գտանիցէք՝ ազդ արասջիք ինձ, զի և ես ե-
9 կեալ երկիր պագից նմա: * Եւ նոքա իբրև լուան 'ի
թագաւորէն՝ գնացին. և ահա աստղն զոր տեսին յա-
րևելս՝ առաջնորդեաց նոցա, մինչև եկեալ եկաց 'ի վերայ
10 ուր էր մանուկն: * Իբրև տեսին զաստղն, խնդացին
11 յոյժ ուրախութիւն մեծ: * Եւ իբրև մտին 'ի տունն, տե-
սին զմանուկն հանդերձ Մարեմաւ մարբն իւրով, և
անկեալ երկիր պագանէին նմա. և բացեալ զգանձս
իւրեանց՝ մատուցին նմա պատարագս՝ ոսկի, և կնդ-
րուկ,

---

(23) Բնաւ. Ահա կոյս յղասցի... Եմմանուէլ: Ի օրինակ Վ. Էմմանուէլ: Ի այլ օրինակ Մ. Եմմանուէլ: (24) Ոմանք. Յինքն զկին իւր: (25) Օրինակ Մ. Զորդին զանդրան": Գլ. Բ. (1)(5) Ոմանք. 'Ի Բեթղեհեմ Հրէաստանի": (2) Ոմանք. Զաստղ նորա... երկիրպագագ": (4) Ոմանք. Զամ քահանայապետս և զդպ": (5) Օրինակ Մ. 'Ի ձեռս մարգարէին: (6) Ոմանք. Ոչինչ կրսեր ես: (7) Ոմանք. Զժամանակ աստեղն: (8) Ոմանք. Եւ արձակեաց զնոսա 'ի Բեթղ": (10) Ոմանք. Եւ իբրև տեսին: (11) Ոմանք. Մտին 'ի տունն... մատուցանէին նմա. և զմուռս:

Digitized by Google

րուկ, և զմուռս։ * Եւ հրաման առեալ ՚ի տեսլեան, 12
չդառնալ անդրէն առ Հերովդէս, ընդ այլ ճանապարհ
գնացին յաշխարհն իւրեանց։ * Եւ իբրև գնացին նք 13
անտի, ահա հրեշտակ տն երևէր ՚ի տեսլեան յովսե-
փու, և ասէր. արի ա՛ռ զմանուկդ՝ և զմայր իւր՝ և փա-
խիր յեգիպտոս, և անդ լինիջիր՝ ցորժամ ասացից քեզ.
քանզի ՚ի խնդիր է Հերովդէս կորուսանել զմանուկդ։
* Եւ նա յարուցեալ ա՛ռ զմանուկն և զմայր իւր գիշե- 14
րի՝ և գնա՛ց յեգիպտոս, և անդ էր մինչև ցվախճան Հե-
րովդի։ * Զի լցցի ասացեալն ՚ի տնէ ՚ի ձեռն մարգա- 15
րէին որ ասէ. յեգիպտոսէ կոչեցից զորդի իմ։
Բ * Յայնժամ իբրև ետես Հերովդէս թէ խաբեցաւ ՚ի մո- 16
գուց անտի, բարկացաւ յոյժ. և առաքեաց կոտորեաց
զա՛մ մանկունս որ էին ՚ի բեթղահէմ և յա՛մ սահմանս
նր՝ յերկեմենից և ՚ի խոնարհ, ըստ ժամանակին զոր ստու-
գեա՛ց ՚ի մոգուցն։ * Յայնժամ կատարեցա՛ւ ասացեալն 17
՚ի ձեռն երեմիայ մարգարէի՝ որ ասէ. * Զա՛յն գու- 18
ժեաց ՚ի հռա՛մայ, ողբումն և լալումն և աշխարումն
յոյժ. հռաքէլ լա՛յր զորդիս իւր, և ո՛չ կամէր մխիթա-
րել՝ զի ո՛չ էին։ * Եւ ՚ի վախճանել Հերովդի, ահա 19
հրեշտակ տն ՚ի տեսլեան երևէր յովսեփայ յեգիպտոս,
* և ասէր. արի ա՛ռ զմանուկդ և զմա՛յր իւր, և գնա՛ 20
յերկիրն իսրայելի. զի մեռա՛ն որ խնդրէին զանձն մանու-
կանդ։ * Եւ նա յարուցեալ ա՛ռ զմանուկն և զմայր նր, 21
և եկն յերկիրն իէլի։ * Եւ իբրև լուաւ եթէ արքե- 22
ղաոս թագաւորեաց հրէաստանի փոխանակ Հերովդի
հօրն իւրոյ, երկեա՛ւ երթալ անդր. և հրամա՛ն առեալ
՚ի տեսլեան, գնաց ՚ի կողմանս գալիլեացւոց։ * և ե- 23
կեալ բնակեցաւ ՚ի քաղաքին՝ որ կոչէր նազարեթ. զի
լցցի բան մարգարէին, թէ նազովրեցի կոչեսցի։

ԳԼ. Գ.

Գ Յաւուրսն յայնոսիկ գա՛յ յովհաննէս մկրտիչ՝ քարո- 1
զել յանապատին հրէաստանի, * և ասել. ապաշ- 2
խարեցէք՝ զի մերձեալ է արքայութի երկնից։ * զի սա՛ 3
է՝

(12) Ոմանք. Յաշխարհ իւրեանց։ (13) Ոմանք. ՚ի տեսլ-
եան երևէր յովսեփու, և ասէ. արի ... քզի խնդիր է
Հեր"։ (14) Ոմանք. իւր ՚ի գիշերի.. և անդ լինէր մինչև
ցվախճանն։ (15) Յոմանս գրչ. Ասացեալն ՚ի տնէ ՚ի ձեռն։
(17) Ոմանք. Երեմիայի մրգրէի։ (18) Ոմանք. Ռաքէլ լայր։
(19) Ոմանք. ՚ի տեսլեանն երևէր։ (21) Ոմանք. Եւ ըզ-
մայր իւր, և ե"։ (22) Ոմանք. Թէ արքեղայոս.. հօր իւ-
րոյ ... ՚ի տեսլեանն, գնացին ՚ի կողմանս։ (23) Բիբլ.
Բան մարգարէիցն, թէ նազովրեցի։

Digitized by Google

է՝ վն որոյ ասացաւ 'ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի, որ ա-
սէ. Ձայն բարբառոյ յանապատի, պատրաստ արարէք
4 զճանապարհ Տն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս նր. * Եւ
ինքն յովհաննէս ունէր հանդերձ 'ի ստևոյ ուղտու, և
գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր. և կերակուր նորա էր
5 մարախ և մեղր վայրենի: * Յայնժամ ելանէին առ նա
ամ Երուսաղէմացիք՝ և ամ Հրէաստան՝ և ամ կողմն յոր-
6 դանանու, * մկրտէին 'ի նմանէ 'ի յորդանան գետ, և
7 խոստովան լինէին զմեղս իւրեանց: * Եւ տեսեալ զբա-
զումս 'ի սադուկեցւոցն և 'ի փարիսեցւոց եկեալս 'ի
մկրտութիւն նր, ասէ ցնս. Ծնունդք իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ
8 փախչել 'ի բարկութենէ որ գալոց է: * Արարէք այ-
9 սուհետև պտուղ արժանի ապաշխարութե: * և մի հա-
մարիջիք ասել յանձինս՝ թէ ունիմք մեք հայր զաբրա-
համ. ասեմ ձեզ, զի կարօղ է ած 'ի քարանցս յայսցա-
10 նէ յարուցանել որդիս աբրահամու: * Զի ահաւասիկ
տապար՝ առ արմին ծառոց դնի. ամենայն ծառ որ ոչ
առնիցէ զպտուղ բարի, հատանի և 'ի հուր արկանի.
11 * Ես մկրտեմ զձեզ ջրով յապաշխարութեն. բայց որ զկ-
նին իմ գայ՝ հզօրագոյն է քան զիս, և ես չեմ բա-
ւական բառնալ զկօշիկս նորա. նա մկրտեսցէ զձեզ 'ի
12 հոգին սբ՝ և 'ի հուր: * Որոյ հեծանոցն 'ի ձեռին իւ-
րում. և արբեսցէ զկալ իւր, և ժողովեսցէ զցորեանն
'ի շտեմարանս իւր, և զյարդն այրեսցէ անշէջ հրով:
13 * Յայնժամ գայ յս 'ի գալիլեէ 'ի յորդանան առ յով-
14 հաննէս՝ մկրտել 'ի նմանէ: * Եւ յովհաննէս արգելոյ-
ր զնա՝ և ասէ. Ինձ պիտոյ է 'ի քէն մկրտել՝ և դու՝ առ
15 իս գաս: * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա. Թո՛յլ
տուր այժմ, զի այսպէս վայել է մեզ լնուլ զամ ար-
16 դարութիւն. և ապա թո՛յլ ետ նմա: * Եւ իբրև մկր-
տեցաւ յս, ել վաղվաղակի 'ի ջրոյ անտի. և ահա բա-
ցան նմ երկինք. և ետես զհոգին այ՝ զի իջանէր իբրև
17 զաղաւնի և գայր 'ի վերայ նորա: * Եւ ահա ձայն
յերկնից՝ որ ասէր. դա է որդի իմ սիրելի, ընդ որ
հաճեցայ:

ԳԼ.

Գլ. Գ. (3) Ցօմանս պ̃կոր. Մարգարէի, որ ասէ. Ձայն: (3) Ոմանք. Զճնպ̃հս տն: (4) Ոմանք. Հանդերձ ստև ուղտու: (6) Ոմանք. Եւ մկրտէին 'ի նմէ: (6) 'Ի քա̃ն պ̃կոր. 'Ի յորդանան գետ, և: (7) Ոսկան. Ո՞ եցոյց ձեզ: (8) Ոմանք. Արժանիս ապաշ̃: (9) Ոմանք. Եւ մի համարիք: (10) Ոմանք. Զի ահաւասիկ առ՛՛.. առնիցէ պտուղ: (11) Բ̃ոգ. Զկնի իմ գայ: (12) Ոմանք. Իւրում, արբեսցէ: (14) Օրինակ մի. Արգելոյր զնա՝ և ասէր: (15) Բ̃ոգ. Զամ արդարութի, և: (17) Ոմանք. Որ ասէ. դա է:

Digitized by Google

ԳԼ. Դ.

Յայնժամ վարեցաւ յս՟ յանապատն 'ի հոգւոյն՝ փոր- 1
ձել 'ի սատանայէ ։ * Եւ պահեալ զքառասուն տիւ 2
եւ զքառասուն գիշեր՝ ապա քաղցեաւ ։ * Եւ մատու- 3
ցեալ փորձիչն՝ ասէ ցնա. եթէ որդի ես այ՟՝ ասա զի
քարինքս այսոքիկ հաց լինիցին ։ * Նա պատասխանի 4
ետ եւ ասէ. գրեալ է՝ թէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ,
այլ ամ՟ բանիւ որ ելանէ 'ի բերանոյ այ՟ ։ * Յայնժամ 5
առեալ տանէ զնա սատանայ 'ի քաղաքն սուրբ, եւ կա-
ցուցանէ զնա 'ի վր՟ աշտարակի տաճարին, * եւ ասէ 6
ցնա. եթէ որդի ես այ՟՝ արկ զքեզ աստի 'ի վայր. զի
գրեալ է՝ թէ հրեշտակաց իւրոց պատուիրեսցէ վս՟
քո՝ եւ 'ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ. զի մի երբեք
հարցես զքարի զոտն քո ։ * Ասէ ցնա դարձեալ յս՟. 7
գրեալ է՝ թէ ոչ փորձեսցես զտր՟ ած՟ քո ։ * Դարձեալ 8
առնու տանէ զնա սատանայ 'ի լեառն մի բարձր յոյժ.
եւ ցուցանէ նմա զամ՟ թագաւորութիւնս աշխարհի, եւ զ-
փառս նոցա, * եւ ասէ ցնա. զայս ամ՟ քեզ տաց՝ եթէ 9
անկեալ երկիրպագանիցես ինձ ։ * Յայնժամ ասէ ցնա 10
յս՟. երթ յետս իմ սատանայ. զի գրեալ է՝ տն՟ այ՟ քում
երկիր պագցես, եւ զնա միայն պաշտեսցես ։ * Ապա 11
եթող զնա սատանայ. եւ ահա՝ հրեշտակք մատեան՝ եւ
բբ պաշտէին զնա ։ * Եւ իբրեւ լուաւ յս՟՝ եթէ յովհաննէս 12
մատնեցաւ, մեկնեցաւ գնաց 'ի գալիլեա. * Եւ թողեալ 13
զնազարէթ, եկն բնակեցաւ 'ի կափառնաում 'ի ծովե-
զերին, 'ի սահմանս զաբուղոնի եւ նեփթաղիմայ. * Զի 14
լցցի բանն՝ որ ասացաւ 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի.
* երկիր զաբուղոնի եւ երկիր նեփթաղիմայ՝ ճանա- 15
պարհ ծովու՝ յայնկոյս յորդանանու, գալիլեա հեթա-
նոսաց ։ * Ժողովուրդ որ նստէր 'ի խաւարի՝ ետես լոյս 16
մեծ. եւ որոց նստէին յաշխարհին եւ 'ի ստուերս մահու՝
լոյս ծագեաց նոցա ։ * Յայնմ հետէ սկսաւ քարոզել 17
յս՟՝ եւ ասել. ապաշխարեցէք՝ զի մերձեցաւ արքայու-
թիւն երկնից ։ * Մինչ դեռ գնայր յս՟ ը՟ եզր ծովուն գալի- 18
լեացւոց, ետես երկուս եղբարս զսիմոն զկոչեցեալն
պետ

Գլ. Դ. (1) Օրինակ մի. 'ի հոգւոյն յանապատ"։ (1) 'Ի լուսանց. փորձեալ 'ի սատանայէ. համաձայն ամենից 'ի բնաբ"։ (3) Ոմանք. Հաց լիցին ։ (6) Ոմանք. Եթէ հրեշտակաց ։ (8) Ոմանք. Դարձեալ առեալ ածէ զնա ։ (8) Ոմանք. Թագաւորութիւնս աշխարհիս ։ (9) Օրինակ մի. Եւ ասէ. զայդ ամ՟ քեզ տաց ։ (12) Ոմանք. Մեկնեցաւ եւ գնաց 'ի գալիլեէ ։ (15) Ոմանք. Ճանապարհ ծովուն ։ (16) Ոմանք. Եւ որ նստէին յաշխարհի ։ (18) Ոմանք. Յս՟ յեզր ծովուն ։

Digitized by Google

զՊետրոս, եւ զԱնդրէաս եղբայր նր՝ արկեալ ուռկան ՚ի
19 ծով. քանզի ձկնորսք էին: * Եւ ասէ ցնս. Եկայք զկնի
20 իմ, եւ արարից զձեզ որսորդս մարդկան: * Եւ նք թո-
21 ղեալ վաղվաղակի զգործիսն՝ գնացին զհետ նր: * Եւ
մատուցեալ անտի յառաջ՝ ետես այլ երկուս եղբարս,
զՅակովբոս զԶեբեդեայ եւ զՅովհաննէս զեղբայր նորա ՚ի
նաւի՝ զԶեբեդեաւ հանդերձ հարբն իւրեանց, մինչդեռ
22 կազմէին զուռկանս իւրեանց. եւ կոչեաց զնս: * Նոցա
թողեալ վաղվաղակի զնաւն եւ զհայր իւրեանց, գնա-
ցին զհետ նորա:

23 * Եւ շրջէր յս ընդ ամ կողմն գալիլեացւոց. ուսուցա- Դ
նէր ՚ի ժողովուրդս նց՝ եւ քարոզէր զաւետարանն ար-
քայութե, եւ բժշկէր զամ հիւանդութիւն՝ եւ զամ ախտս
24 ՚ի ժողովրդեանն: * Եւ ել լուր նր ընդ ամ երկիրն
ասորւոց, եւ մատուցին առ նա զամ հիւանդս՝ որ նե-
ղեալ էին ՚ի պէսպէս ցաւս եւ ՚ի տանջանս, եւ զդիւա-
հարս եւ զլուսնոտս եւ զանդամալոյծս. եւ բժշկեաց զնս.
25 * Եւ երթային զհետ նր ժողովուրդք բազումք ՚ի գա-
լիլեէ, եւ ՚ի դեկապօլեայ, եւ յէմէ եւ ՚ի հրէաստանէ,
եւ յայնկոյս յորդանանու, եւ բժշկեաց զնս:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ ել ՚ի լեառն. եւ իբրեւ Ե
նստաւ անդ՝ մատեան առ նա աշակերտքն նորա. բգ
2 * Եւ բացեալ զբերան իւր ուսուցանէր զնս, եւ ասէր:
3 * Երանի աղքատաց հոգւով, զի նց է արքայութի երկ-
4 նից: * Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցին:
5 * Երանի հեզոց, զի նք ժառանգեսցեն զերկիր: * Ե-
6 րանի որ քաղցեալ եւ ծարաւի իցեն արդարութե, զի նք
7 յագեսցին: * Երանի ողորմածաց, զի նք ողորմութի
8 գտցեն: * Երանի այնոցիկ՝ որ սուրբ են սրտիւք, զի նք
9 զած տեսցեն: * Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որ-
10 դիք այ կոչեսցին: * Երանի որ հալածեալ իցեն վս ար-
11 դարութե, զի նոցա է արքայութի երկնից: * Երանի է
ձեզ՝ յորժամ նախատեսցեն զձեզ եւ հալածեսցեն, եւ ա-
սե-

---

(21) Ոմանք. Եղբայր նր ՚ի նաւին ... մինչ կազմէին: (22) Ոմանք. Եւ նց թողեալ վաղ": (22) ՚Ի լուս". Եւ զհայրն իւրե". համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ": (23) Օրինակ մի. Ուսուցանէր զնս՝ եւ քարոզէր: (24) Ոմանք. Եւ ել լուրն նր ... եւ զանդամալուծս:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ել ՚ի լեառնն .. աշակերտքն նր: (3) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից: (8) Ոմանք. Որ սուրբն են սրտիւք: (10) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից: (11) Ոմանք. Նախատեսցեն զձեզ, եւ հալածիցեն եւ ասասցեն.

Digitized by Google

ասիցեն զամ՛ բան չար զձէնջ սուտ՝ վասն իմ: *ցնծացէք 12
և ուրախ լերուք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս.
զի այսպէս հալածեցին զմարգարէսն որ յառաջ քան
զձեզ էին: *Դուք էք աղ երկրի. եթէ աղն անհա- 13
մի՝ լի՛ յաղեսցի. ոչ ինչ ազդիցէ այնուհետև, բայց ե-
թէ ընկենուլ արտաքս՝ և կոխան լինել՛ի մարդկանէ:
*Դուք էք լոյս աշխարհի. ոչ կարէ քաղաք թաքչել՝ 14
որ՛ի վերայ լերին կայցէ: *և ոչ լուցանեն ճրագ՝ և 15
դնեն ը̅ գրուանաւ, այլ՛ի վ̅ր աշտանակի. և լոյս տայ
ամենեցուն՝ որ՛ի տանն իցեն: *այնպէս լուսաւորես- 16
ցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան, որ̅պ զի տեսցեն զգործս
ձեր բարիս, և փառաւորեսցեն զհայր ձեր որ յերկինս
բ գ. է: *Մի՛ համարիք եթէ եկի լուծանել զօրէնս կամ 17
զմարգարէս. ոչ եկի լուծանել՝ այլ լնուլ: *Ամէն ա- 18
սեմ ձեզ՝ մինչև անցցեն երկինք և երկիր, յովտ մի՝ որ
նշանախեց մի է, ոչ անցցէ յօրինացն և՛ի մարգարէից՝
մինչև ամ՛ եղիցի: *Որ ոք լուծցէ մի ինչ՛ի պատուի- 19
րանացս յայսցանէ՛ի փոքունց, և ուսուսցէ այնպէս
զմարդիկ, փոքր կոչեսցի յարքայութե՛ երկնից: Իսկ որ
արասցէ՝ և ուսուսցէ, նա՝ մեծ կոչեսցի յարքայութեն
երկնից: *Բայց ասեմ ձեզ. զի եթէ ոչ առաւելու- 20
ցու արդարութիւն ձեր առաւել քան զդպրացն և զփա-
րիսեցւոց, ոչ մտանիցէք յարքայութի՛ երկնից: *Լուա- 21
րուք զի ասացաւ առաջնոցն, թէ մի՛ սպանաներ. զի որ
սպանանիցէ՝ պարտական լիցի դատաստանի: *Ա̅յլ 22
ես ասեմ ձեզ. եթէ ամ՛ որ բարկանայ եղբօր իւրում
տարապարտուց, պարտաւո՛ր լիցի դատաստանի: Եւ
որ ասիցէ ցեղբայր իւր յիմար, պարտաւո՛ր լիցի ատե-
նի: Եւ որ ասիցէ ցեղբայր իւր մորոս, պարտաւո՛ր
լիցի՛ի գեհեն հրոյն: *Եթէ մատուցանիցես զպատա- 23
րագ քո՛ի վ̅ր սեղանոյ, և անդ յիշեսցես՝ եթէ եղբայր
քո ունիցի ինչ խէթ զքէն, *թո՛ղ զպատարագն քո առ- 24
աջի սեղանոյն. և երթ նախ հաշտեա՛ց ընդ եղբօր
քում, և ապա եկեալ մատուսջի՛ր զպատարագն քո:
*Լե՛ր

---

(12) Ոմանք. Քան զձեզն էին: (13) Այլք. Երկրի. ապա թէ աղն ան՛՛: (13) Ոմանք. Ի՛՛ յաղեսցի: (16) Օրինակ մի. Եւ փառաւոր արասցեն զհայր ձեր: (18) Օրինակ մի. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ: (18) Ոմանք. Մինչև ամն եղիցի: (20) Ոմանք. Ձեզ. եթէ ոչ առաւելուցու: (20) Այլք. Ձեր աւելի քան զդպրացն: (21) Ոմանք. Զի որ սպանանէ.. լինիցի: (22) Ոմանք. պարտական լիցի դա՛՛.. լիցի գեհենն հրոյն: և ոմանք. գեհենի հրոյն: (23) Բազումք. Եւ անդ յիշեսցես՝ եթէ եղ՛՛: (23) Ոմանք. Ունի ինչ խէթ: (24) Ոմանք. Սեղանոյն. երթ նախ:

Digitized by Google

25 * Լեր իրաւախոհ ընդ ոսոխի քում վաղագոյն, մինչդեռ
իցես ընդ նմա 'ի ճանապարհի. գուցէ մատնիցէ զքեզ
ոսոխն դատաւորի, և դատաւորն դահճի. և արկանի-
26 ցիս 'ի բանտ: * Ամէն ասեմ քեզ. ոչ ելանիցես անտի,
27 մինչև հատուցանիցես զյետին նաքարակիտն: * Լուա-
28 րուք զի ասացաւ՝ մի շնար: * բայց ես՝ ասեմ ձեզ. Թէ
ամ որ հայի 'ի կին մարդ առ 'ի ցանկանալոյ նմա, ան-
29 դէն շնացաւ ընդ նմա 'ի սրտի իւրում: * Եթէ ակն
քո աջ գայթագղեցուցանէ զքեզ, խլեա՛ զնա՝ և ըն-
կեա՛ 'ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կո-
30 րիցէ, և մի ամ մարմինդ քո անկանիցի 'ի գեհեն: * Եւ
եթէ աջ ձեռն քո գայթագղեցուցանէ զքեզ, հատ ըզ-
նա՝ և ընկեա՛ 'ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդա-
մոց քոց կորիցէ, և մի ամ մարմինդ քո արկանիցի 'ի
31 գեհեն: * Ասպաքէն ասացաւ, Թէ որ արձակիցէ զկին
32 իւր՝ տացէ նմա զարձակմանն: * Բայց ես ասեմ ձեզ,
եթէ ամ որ արձակէ զկին իւր առանց բանի պոռն-
կութե, նա տայ նմա շնալ. և որ զարձակեալն առնէ՝
33 շնայ: * Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն.
մի երդնուցուս սուտ, բայց հատուսցես տն զերդ-
34 մունս քո: * Այլ ես ասեմ ձեզ՝ ամենևին մի երդ-
35 նուլ. մի յերկինս՝ զի աթոռ է այ. * և մի յերկիր՝ զի
պատուանդան է ոտից նորա. և մի յեէմ՝ զի քաղաք
36 է մեծի արքայի: * և մի 'ի գլուխ քո երդնուցուս, զի
37 ոչ կարես մազ մի սպիտակ առնել՝ կամ Թուխ: * Այլ
եղիցի ձեր բան, այոն՝ այո, և ոչն՝ ոչ. զի աւելին քան
38 զայն 'ի չարէն 'է: * Լուարուք զի ասացաւ. ակն ընդ
39 ական, և ատամն ընդ ատաման: * Այլ ես ասեմ ձեզ,
մի կալ հակառակ չարին: Այլ եթէ ոք ածիցէ ապ-
40 տակ յաջ ծնօտ քո՝ դարձո նմա և զմիւսն: * Եւ որ
կամիցի ոք դատել և առնուլ զշապիկս քո, Թո՛ղ 'ի նմա
41 և զբաճկոն քո: * Եւ որ տարապարհակ վարիցէ ըզ-
42 քեզ մղոն մի, երթ ընդ նմա և երկուս: * որում խնդրէ
'ի քէն՝ տո՛ւր. և որ կամի փոխ առնուլ 'ի քէն՝ մի դար-
43 ձուցաներ զերեսս: * Լուարուք ասպաքէն զի ասացաւ.
սիրեսցես զընկեր քո, և ատեսցես զԹշնամին քո:
* Այլ

---

(25) Ոմանք. Լեր իրաւախորհ. . դատաւորին: (30) Ցօրէ
նակին ոչինչ. Ամ մարմինդ քո: (30) Ոմանք. Անկանիցի 'ի
գեհեն: (31) Ոմանք. Եթէ որ արձակէ զկին: (32) Ոմանք.
Զարձակեալն առնու: (34) Ոմանք. Ամենևին մի երդ-
նուր: (37) Ոմանք. Ձեր բանն. . զի աւելի: (39) Բազ.
Հակառակ չարի: (39) Ոմանք. Ածիցէ ոք: (40) Ոմանք.
Թո՛ղ 'ի նմա և զբաճկոն: (41) Ոմանք. Տարապարհակ վա՛ր:
(42) Ոսկան. Որ ոք խնդրէ 'ի քէն:

Digitized by Google

* Այլ ես ասեմ ձեզ. սիրեցէք զթշնամիս ձեր. օրհ- 44
նեցէք զանիծիչս ձեր. բարի արարէք ատելեաց ձե-
րոց. և աղօթս 'ի վերայ այնոցիկ՝ որ լլկենն զձեզ և
հալածեն: * զի եղիջիք որդիք հօր ձերոյ որ յերկինսն 45
է. զի զարեգակն իւր ծագէ 'ի վ̄ր̄ չարաց և բարեաց,
և ածէ անձրև 'ի վերայ արդարոց և մեղաւորաց: * Զի 46
եթէ սիրիցէք զայնոսիկ որ սիրենն զձեզ՝ զի՞նչ վարձք
իցեն, ո՞չ ապաքէն և մաքսաւո՛րք զնոյն գործեն: * և 47
եթէ տայցէք միայն ողջոյն բարեկամաց ձերոց՝ զի՞նչ
աւելի առնէք. ո՞չ ապաքէն մաքսաւորք և մեղաւո՛րք
զնոյն գործեն: * Արդ՝ եղերո՛ւք դուք կատարեա՛լք, 48
որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեա՛լ է:

ԳԼ. Զ.

բե ԶԳՈՅՇ լերուք ողորմութեան ձերում՝ մի առնել առա- 1
ջի մարդկան, որպէս թէ 'ի ցոյց ինչ նոցա. դուցէ
և վարձս ոչ ընդունիցիք 'ի հօրէն ձերմէ՝ որ յերկինսն
է: * Այլ յորժամ առնիցես ողորմութիւն, մի հարկա- 2
նել փող առաջի քո, որպէս կեղծաւորքն առնեն 'ի ժո-
ղովուրդս և 'ի հրապարակս, որպէս զի փառաւորեսցին
'ի մարդկանէ: Ամէն ասեմ ձեզ՝ այն իսկ են վարձք
նոցա: * Այլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես, մի գի- 3
տասցէ ձախ քո զինչ գործէ աջ քո. * որպէս զի եղիցի ո- 4
ղորմութիւն քո 'ի ծածուկ. և հայրն քո, որ տեսանէ 'ի
ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնապէս: * Եւ յորժամ 5
յաղօթս կայցես, մի լինիցիս որպէս կեղծաւորքն. զի սի-
րեն 'ի ժողովուրդս և յանկիւնս հրապարակաց կալ յա-
ղօթս, որպէս զի երևեսցին մարդկան: Ամէն ասեմ ձեզ՝
այն իսկ են վարձք նոցա: * Այլ դու յորժամ կայցես 6
յաղօթս, մուտ 'ի սենեակ քո՝ և փակեա զդուրս քո,
և կաց յաղօթս առ հայր քո 'ի ծածուկ. և հայրն քո
որ տեսանէ 'ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ յայտնապէս:
* Եւ յորժամ կայցէք յաղօթս, մի շատախօսք լինիք իբ- 7
րև զհեթանոսսն. զի համարին թէ 'ի բազում խօսից
իւրեանց լսելի լինիցին: * Արդ՝ մի նմանիցէք նոցա. 8
զի գիտէ հայրն ձեր զինչ պիտոյ է ձեզ, մինչչև ձեր
խնդ-

(44) Այս տուն այսպէս. Զթշնամիս ձեր. օրհնեցէք զանիծիչս ձեր: (44) Ոմանք յաւելուն. Եւ աղօթս արարէք 'ի վերայ այնոցիկ որ լլկեն: (46) Ոմանք. Սիրեն զձեզ:

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. 'Ի հօրէ ձերմէ որ յերկինս է: (4) Ոմանք. Ողորմութեան քո: (5) Ոմանք. Յաղօթս կացցես: Եւ ոմանք. Կայցէք, մի լինիցիք: (6) Ոմանք. Կացցես յաղօթս.. զդրունս քո... առ հայրն քո: (7) Բիւզ. Մի շատախօսք լի: (7) Ոմանք. Շատախօս լինիցիք.. եթէ 'ի բազում:

Digitized by Google

9 խնդրելոյ ինչ իցէ 'ի նմանէ: * Եւ արդ՝ այսպէս կա-
ցէք դուք յաղօթս. Հայր մեր որ յերկինս ես: Ս'ր եղիցի
10 անուն քո: * Եկեսցէ արքայութիւն քո: Եղիցին կամք քո
11 որպէս յերկինս և յերկրի: * Զհաց մեր հանապազորդ՝
12 տուր մեզ այսօր: * և թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս
13 և մեք թողումք մերոց պարտապանաց: * և մի տանիր
զմեզ 'ի փորձութիւն: այլ փրկեա զմեզ 'ի չարէն: զի քո
է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս ամէն:
14 * Զի եթէ թողուցուք մարդկան զյանցանս նց, թող-
15 ցէ և ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր: * Ապա թէ ոչ թո-
ղուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, և ոչ Հայրն ձեր
16 թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր: * Եւ յորժամ պահիցէք՝
մի լինիք իբրև զկեղծաւորսն տրտմերեսք. որ այլա-
կերպեն զերեսս իւրեանց, որպէս զի երևեսցին մարդկան
թէ պահեցեն: Ամէն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք
17 նց: * Այլ դու՝ յորժամ պահիցես, օծ զգլուխ քո՝ և
18 լուա զերեսս քո, * զի մի երևեսցիս մարդկան իբրև
զպահօղ. այլ Հօր քում 'ի ծածուկ. և Հայրն քո որ
19 տեսանէ 'ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ: * Մի գանձէք
ձեզ գանձս յերկրի. ուր ցեց և ուտիճ ապականեն,
20 և ուր գողք ական հատանեն և գողանան: * Այլ
գանձեցէք ձեզ գանձս յերկինս, ուր ոչ ցեց և ոչ ու-
տիճ ապականեն, և ոչ գողք ական հատանեն և գո-
21 ղանան: * զի ուր գանձք ձեր են, անդ և սիրտք ձեր
22 լիցին: * Ճրագ մարմնոյ ակն է. եթէ ակն քո առատ բզ
23 է, ամ մարմինդ լուսաւոր եղիցի: * ապա թէ ակն քո
չար է՝ ա՛մ մարմինդ խաւարին եղիցի: Իսկ արդ՝ եթէ
լոյսդ որ 'ի քեզ է՝ խաւար է, խաւարն՝ ո՞րչափ ևս:
24 * Ո՛չ ոք կարէ երկուց տերանց ծառայել. կամ զմին
ատիցէ՝ և զմիւսն սիրիցէ. կամ զմին մեծարիցէ՝ և ըզ-
միւսն արհամարհիցէ. ոչ կարէք այ ծառայել և մա-
25 մոնայի: * Վն այսորիկ ասեմ ձեզ. մի հոգայք վասն
անձանց ձերոց՝ զինչ ուտիցէք՝ կամ զինչ ըմպիցէք. և
մի վն մարմնոց ձերոց՝ թէ զինչ զգենուցուք. ոչ ապա-
քէն

---

(9) Օրինակ մի. Կայցէք դուք: (9) Ոսկան յաւելու. Որ յեր-կինս ես: (13) Օրինակ մի. Եւ մի տար զմեզ: (13) Ոմանք. Այլ փրկեա 'ի չարէ: (13) Ա՛ռ ոսկանայ պակսի. Յաւի-տեանս ամէն: (14) Ոսկան յաւելու. Երկնաւոր զյանցանս ձեր: (15) Ոսկան յաւելու. Հայրն ձեր երկնաւոր թող'': (16) Ոմանք. Իբրև զկեղծաւորքն տրտմ'': (18) Ոմանք յաւելուն. Հօրն քում... հատուսցէ քեզ յայտնապէս: (19) Ոմանք. Եւ գողք ական հա'': (21) Բազումք. Եւ սիրտք ձեր եղիցին: (23) Ոմանք. Ապա թէ ակնդ չար է: (25) Ա՛ռ ոսկանայ պակսի. Ուտիցէք, կամ զինչ ըմպիցէք, և:

Digitized by Google

քէն ոգի առաւել է քան զկերակուր՝ և մարմին քան
զհանդերձ: * Հայեցարո՛ւք 'ի թռչունս երկնից՝ զի ո՛չ 26
վարեն և ո՛չ հնձեն, և ո՛չ ժողովեն 'ի շտեմարանս. և
հայրն ձեր երկնաւոր կերակրէ զնո՛: ո՞չ ապաքէն դուք
առաւե՛լ էք քան զնո՛: * Իսկ արդ՝ ո՛ 'ի ձէնջ առ հո_ 27
գա՛լ իւրում՝ յաւելուլ կարիցէ 'ի հասակ իւր կանգուն
մի: * Եւ վա՛ հանդերձի զի՞ հոգայք. հայեցարո՛ւք 'ի 28
շուշանն վայրենի՝ ո՛րպ աճէ. ո՛չ ջանայ, և ո՛չ նիւթէ:
* ասեմ ձեզ՝ զի և ո՛չ սողոմոն յա՛մ 'ի փառսն իւ_ 29
րում զգեցաւ իբրև զմի 'ի նոցանէ: * Իսկ եթէ զխոտն 30
'ի վայրի, որ այսօր է և վաղիւ 'ի հնոց արկանի, ա՛ծ
ա՛յնպէս զգեցուցանէ. ո՞րչափ ևս առաւել զձեզ թե_
րահաւատք: * Մի՛ այսուհետև հոգայցէք՝ և ասիցէք. 31
զի՞նչ կերիցո՛ւք՝ կա՛մ զի՞նչ արբցուք՝ կա՛մ զի՞նչ զգեցցուք:
* զի զա՛յդ ա՛մ հեթանոսք խնդրեն. քանզի գիտէ հայրն 32
ձեր երկնաւոր՝ թէ պիտո՛յ է ձեզ այդ ա՛մ: * Խնդրե_ 33
ցէ՛ք նախ զարքայութի՛ ա՛յ և զարդարութի՛ նր, և այդ
ա՛մ յաւելցի ձեզ: * Մի՛ այսուհետև հոգայցէք վասն 34
վաղուի՝ զի վաղիւն վա՛ իւր հոգասցի. շա՛տ է աւուրն
չա՛ր իւր:

ԳԼ. Է.

բ է Մի՛ դատիք՝ զի մի՛ դատիցիք: * զի որով դատաստա_ 1
նաւ դատիք՝ դատելոց էք. և որով չափով չափէք՝ 2
չափեսցի ձեզ: * Զի՞ տեսանես զշիւղ յականն եղբօր քո, 3
և 'ի քում ականդ զգերանդ ո՛չ նշմարես: * կամ զիա՞րդ 4
ասես ցեղբայր քո, թո՛ղ հանից զշիւղ յականէ քումմէ.
և ահաւասիկ 'ի քում ականդ գերան կայ: * Կեղ_ 5
ծաւոր՝ հա՛ն նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ապա
հայեսցես հանել զշիւղն յականէ եղբօր քո: * Մի՛ տայք 6
զսրբութի՛ շանց. և մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր ա_
ռաջի խոզաց, զի մի՛ առ ոտն կոխիցեն զնո՛, և դար_
ձեալ երգիծուցանիցեն զձեզ: * Խնդրեցէ՛ք՝ և տացի 7
ձեզ, հայցեցէ՛ք՝ և գտջի՛ք, բախեցէ՛ք՝ և բացցի ձեզ:
* զի ա՛մ որ խնդրէ՝ առնու, և որ հայցէ՝ գտանէ, և 8
որ բախէ՝ բացցի նմա: * Ո՞ իցէ 'ի ձէնջ մարդ՝ ցոր 9
խնդ_

---

(26) Ոմանք. Հայեցարուք Ը թռչունս: (28) Ոմանք. 'ի
շուշանս վայրի՝՝.. ո՛րպ աճեն. ոչ ջանան, և ոչ նիւթեն:
(29) Ոմանք. Յա՛մ փառսն: (30) Ոմանք. Եւ վաղիւն 'ի
հնոց: (34) Ոմանք. Վա՛ վաղուին:
ԳԼ. Է. (3) Ոմանք. Զշիւղ յականն.. 'ի քում ականդ:
(3) Այլք. Զգերանդ ո՛չ տեսանես: (4) Ոմանք. Զշիւղդ..
'ի քում ական: (6) Ոմանք. Զմարգարիտս ձեր... խոզ_
զից.. կոխեսցեն զնո՛: (9) Ոմանք. Ո՛վ է 'ի ձէնջ մարդ:

Digitized by Google

10 խնդրեսցէ որդի իւր հաց, միթէ քա՞ր տայցէ նմա. * և
11 կամ ձուկն խնդրեսցէ, միթէ օձ տայցէ նմա: * Արդ՝
եթէ դուք որ չարքդ էք՝ գիտէք պարգևս բարիս տալ
որդւոց ձերոց, որչափ ևս առաւել հայրն ձեր որ
յերկինս է տացէ բարիս այնոցիկ որ խնդրեն զնա:
12 * Զամ զոր միանգամ կամիցիք՝ թէ արասցեն ձեզ մարդիկ՝ այնպէս և դուք արարէք նոցա. զի այս իսկ են
13 օրէնքն և մարգարէք: * Մտէք Ը նեղ դուռն. քանզի
ընդարձակ է դուռն՝ և համարձակ ճանապարհն՝ որ
տանի 'ի կորուստ, և բազումք են որ մտանեն Ը նա:
14 * քանզի անձուկ է դուռնն՝ և նեղ ճանապարհն՝ որ տանի
15 'ի կեանս, և սակաւք են որ գտանեն զնա: * Զգուշ
լերուք 'ի սուտ մարգարէից՝ որ գան առ ձեզ հանդերձիւք ոչխարաց, և 'ի ներքոյ են գայլք յափշտա-
16 կողք: * 'Ի պտղոյ նց ծանիցիք զնս: Միթէ քաղիցեն
17 'ի փշոց խաղող՝ կամ 'ի տատասկէ թուզ: * Այսպէս
ամ ծառ բարի՝ պտուղ բարի առնէ, և ծառ չար՝ պտուղ չար առնէ: * Ոչ կարէ ծառ բարի պտուղ չար
18 առնել, և ոչ ծառ չար՝ պտուղ բարի առնել: * Ամե-
19 նայն ծառ՝ որ ոչ առնէ պտուղ բարի, հատանի և 'ի
20 հուր արկանի: * Ապա 'ի պտղոյ նոցա ծանիցիք զնս:
21 * Ոչ ամ որ ասէ ցիս՝ տ՛ր տ՛ր, մտցէ յարքայութիւն երկնից. այլ որ առնէ զկամս հօր իմոյ որ յերկինսն է:
22 * Բազումք ասիցեն ցիս յաւուրն յայնմիկ. տ՛ր տ՛ր՝ ոչ յանուն քո մարգարէացաք, և յանուն քո դևս հա-
23 նաք, և յանուն քո զօրութիւնս բազումս արարաք: * և յայնժամ ասացից ցնս՝ եթէ ոչ երբէք գիտէի զձեզ.
'ի բաց կացէք յինէն ամենեքեան՝ որք գործէիք զանօ-
24 րէնութիւն: * Ամենայն որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և առնէ զսոսա, նմանեսցէ առն իմաստնոյ, որ շինեաց
25 զտուն իւր 'ի վերայ վիմի: * Իջին անձրևք՝ և խաղացին գետք, շնչեցին հողմք՝ և բախեցին զտունն, և ոչ կոր-
26 ծանեցաւ, քանզի 'ի վ՛է վիմի հաստատեալ էր: * Եւ
ամ

(11) Ոմանք. Որ չարք էք. կամ, չարքն էք. . տայցէ բարիս:
(12) Ոմանք. Զամ որ միանգամ. . . զի այն իսկ են օրէնք
և: (13)(14) 'Ի յերեւման հին և նոր Գրչագիր օրինակաց մերոց՝
երեւին ոմն ոչ այնչափ հնագիրք՝ ունելին. Քանզի ընդարձակ
է. քանզի անձուկ է: Եւ երկոքեան՝ միայն յառաջինում փոխանակ
քանզի: Իսկ այլ ծագնեալք առանձինք՝ համաձայն մերումս տպին
քանի. այսու և էր ընդարձակն, զի ոմանք 'ի սորանէ ունին 'ի
վ՛է պարսմացական ուղղակի. և յետ ընթերցականի. իսկ այլ եւ
ոմանք ղողանցան. ամ մերս: (16) Ոմանք. 'Ի փշոյ խաղողոյ:
(21) Ոմանք. Այլ որ արասցէ զկամս: (22) Ոմանք. Յաւ-
ուր յայնմիկ: (23) Ոմանք. Ոյք գործէք զանօ":

Digitized by Google

ամ որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ եւ ոչ առնէ զնոսա ,
նմանեսցէ առն յիմարի , որ շինեաց զտուն իւր ՚ի վե
րայ աւազոյ: * Իջին անձրեւք՝ յարեան գետք, շնչեցին հողմք՝ 27
հարին զտունն , եւ անկաւ. եւ էր կործանումն նորա մեծ
յոյժ: * Եւ եղեւ իբրեւ կատարեաց յս զամ զբանս զայսո 28
սիկ , զարմանային ժողովուրդքն ընդ վարդապետութիւն նորա:
* զի իբրեւ իշխանութբ ուսուցանէր՝ եւ ոչ որպէս դպիրքն նոցա: 29

Գլ. Ը.

Զ Եւ իբրեւ էջ ՚ի լեռնէ անտի , գնացին զհետ նորա ժո 1
ղովուրդք բազումք: * Եւ ահա մատուցեալ բորոտ 2
մի , երկիր պագանէր նմ, եւ ասէր. Տէր՝ եթէ կամիս
կարող ես զիս սրբել: * Ձգեաց զձեռն իւր եւ հասոյց 3
՚ի նա յս՝ եւ ասէ. կամիմ՝ սրբեաց: Եւ վաղվաղակի
սրբեցաւ ՚ի նմանէ բորոտութիւնն: * Եւ ասէ ցնա յս, 4
զգոյշ լեր՝ մի ումեք ասիցես. այլ երթ ցոյց զանձն քո
քահանային. եւ մատո զպատարագն, զոր հրամայեաց
մովսէս ՚ի վկայութի նց:
Է * Եւ մտեալ ՚ի կափառնաում, մատեաւ առ նա հա 5
րիւրապետ մի , աղաչէր զնա , * եւ ասէր. տր՝ մանուկ 6
իմ անկեալ կայ ՚ի տան անդամալոյծ՝ չարաչար տան
ջեալ: * Ասէ ցնա յս. ես եկից՝ եւ բժշկեցից զնա : 7
* Պատասխանի ետ հարիւրապետն՝ եւ ասէ. Տր՝ չեմ 8
բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես. այլ ասա
բանիւ , եւ բժշկեսցի մանուկն իմ: * Զի եւ ես այր մի 9
եմ ընդ իշխանութ , ունիմ ընդ իւեւ զինուորս. ասեմ սմա
երթ՝ եւ երթայ , եւ այլում թէ եկ՝ եւ գայ , եւ ծառայի
իմում թէ արա զայս՝ եւ առնէ: * Իբրեւ լուաւ յս՝ զար 10
մացաւ , եւ ասէ ցայնոսիկ՝ որ զհետն երթային. ամէն
ասեմ ձեզ եւ ոչ յիէլի այսպիսի հաւատս գտի երբեք:
* Բայց ասեմ ձեզ , զի բազումք յարեւելից եւ յարեւմտ 11
ից եկեսցեն՝ եւ բազմեսցին ընդ աբրահամու՝ եւ ընդ սա
հակայ՝ եւ ընդ յակոբու յարքայութե երկնից: * Եւ որ 12
դիքն արքայութե ելցեն ՚ի խաւարն արտաքին. անդ ե
ղիցի լալ եւ կրճել ատամանց: * Եւ ասէ յս ցհարիւ 13
րապետն. երթ՝ եւ որպէս հաւատացեր եղիցի քեզ: Եւ
ողջացաւ մանուկն նր ժամուն յայնմիկ:

* Եւ

(28) Ոմն. Զբանս զայսոսիկ: (29) ՚Ի բազումս գրչի. Որպէս դպիրքն նոցա: Այլ ոմն յունականն. դպիրքն եւ փարիսեցիք:
Գլ. Ը. (1) Ոմանք. Ժողովուրդ բազում: (4) Օրինակ մի. Քո քահանային. եւ մատո զի սրբութե քո զպատարագն զոր: (5) Յունանն գրչի. Մատեաւ առ նա հարիւր: (10) Ոմանք. Իբրեւ լուաւ զայս յս: (10) ՚Ի լատ. ՚Ի նմ Եւ ոչ յիէլի, նշանակի, Այս ուրեք: (11) Ոմանք. Եւ բազմեսցեն ընդ:

14 *Եւ եկեալ Յիսուս ՚ի տուն Պետրոսի, ետես զի զոքանչն Ը
15 նր անկեալ դնէր տապացեալ։ *Կալաւ զձեռանէ նր՝
եւ եթող զնա ջերմն․ յառնէր եկաց՝ եւ պաշտէր զնա։
16 *Իբրեւ եղեւ երեկոյ՝ մատուցին առ նա դիւահարս բա- Թ
զումս, եւ եհան զայսսն բանիւ․ եւ զամ հիւանդսն
17 բժշկեաց։ *Զի լցցի բանն՝ որ ասացաւ․ ՚ի ձեռն Ե-
սայայ մարգարէի․ նա՝ զհիւանդութիւս մեր վերացոյց,
եւ զցաւս մեր եբարձ։
18 *Տեսեալ Յիսուսի ժողովուրդս բազումս զիւրեւ, հրամայ- Ժ
19 եաց երթալ յայնկոյս։ *Եւ մատուցեալ դպիր մի ա- դկ
սէ ցնա․ վարդապետ՝ եկից եւ ես զկնի քո յոր վայր ե-
20 րթիցես։ *Ասէ ցնա յս․ աղուեսուց որջք գոն, եւ
թռչնոց երկնից բոյնք․ այլ որդւոյ մարդոյ ոչ գոյ՝ ուր
21 դիցէ զգլուխ իւր։ *Եւ մի ոմն յաշակերտաց նր ա-
սէ ցնա․ տր՝ տուր ինձ հրաման՝ զի երթայց նախ թա-
22 ղեցից զհայր իմ։ *Ասէ ցնա յս․ եկ զկնի իմ, եւ թոյլ
տուր մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց։
23 *Եւ իբրեւ եմուտ ՚ի նաւն, գնացին զկնի նորա աշա- ԺԱ
24 կերտքն նր։ *Եւ ահա շարժումն մեծ եղեւ ՚ի ծովուն՝
մինչ նաւուն ծածկել յալեաց անտի․ եւ ինքն ննջէր։
25 *Եւ մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա եւ ասեն․
26 տր՝ փրկեա զմեզ՝ զի կորնչիմք։ *Եւ ասէ ցնս․ Ըէ՞ր
վատասիրտք էք թերահաւատք։ Յայնժամ յարու-
ցեալ սաստեաց հողմոյն եւ ծովուն, եւ եղեւ խաղաղութի
27 մծ։ *Եւ մարդիկն զարմացան՝ եւ ասէին․ որպիսի ոք
իցէ սա, զի եւ հողմք եւ ծով հնազանդին սմա։
28 *Եւ իբրեւ անցին յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց, ԺԲ
պատահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ՚ի գե-
րեզմանացն, չարաչարք յոյժ․ մինչ զի չէր հնար անցա-
29 նել ընդ այն ճանապարհ։ *Եւ ահա՝ աղաղակեցին
եւ ասեն․ զի՞ կայ մեր եւ քո՝ յս որդի այ, եկիր տարա-
30 ժամ տանջել զմեզ։ *Եւ էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ ե-
31 րամակ մի խոզից արօտական։ *Եւ դեւքն աղաչէին զնա
եւ ասէին․ եթէ հանես զմեզ աստի, հրամայեա մեզ
32 երթալ յերամակ խոզիցն։ *Եւ ասէ ցնս․ երթայք։

Եւ

(14) Ոմանք․ Զոքանչ նր։ (15) Բազ․ Եւ պաշտէր զնս։ (18) Ոմանք․ Ժողովուրդ բզմ զիւրեաւ։ (20) Ոմանք․ Ոչ գոյ տեղի ուր դի՞։ (22) Ոմանք․ Զմեռեալսն իւրեանց։ (23) Օրինակ մի․ Զկնի նր ժողովք բզմ։ Եւ ահա։ (24) Ոմանք․ Մինչեւ նաւուն ծած։ (25) Ոմանք․ Աշակերտքն զարթուցին եւ ասեն։ (26) Ոմանք․ Եւ ասէ ցնս յս․․ հողմոյն եւ ծովուն։ (27) Ոմանք․ Զարմացան եւ ասեն։ (28) Ոմանք․ Եւ իբրեւ անց յայնկոյս․․․ ելեալ ՚ի գերեզ․․ մինչ զի ոչ էր հնար։ (32) Ոմանք․ Յերամակ խոզիցն․․ անտի

Digitized by Google

Եւ նք ելեալ գնացին յերամակն խոզից։ և դիմեաց ամ
երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծով, և մեռան 'ի ջուրսն։
* Եւ խոզարածքն փախեան, և երթեալ 'ի քաղաքն 33
պատմեցին զամ, և զերս դիւահարացն։ * Եւ ահա 34
ամ քաղաքն ել ընդ առաջ յսի։ իբրև տեսին զնա՝ աղա-
չեցին զի գնասցէ 'ի սահմանաց նց։

ԳԼ. Թ.

ԺԳ. Եւ մտեալ 'ի նաւ անց յայնկոյս, և եկն 'ի քաղաք 1
իւր։ * Եւ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ 2
մի որ դնէր 'ի մահիճս։ Եւ տեսեալ յսի զհաւատս նց՝
ասէ ցանդամալոյծն. Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։
* Եւ ահա՝ ոմանք 'ի դպրացն ասեն ընդ միտս. հայհոյէ 3
դա։ * Եւ ծանուցեալ յսի զխորհուրդս նց՝ ասէ ցնս. 4
Ընդէ՞ր խորհիք դուք չարիս 'ի սիրտս ձեր։ * Զի՞նչ դիւ- 5
րին է. ասել՝ Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, թէ ասել՝
արի և շրջեա՛ց։ * Այլ զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանութիւն 6
ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս։ յայնժամ
ասէ ցանդամալոյծն. արի՝ առ՛ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի
տունն քո։ * Եւ յարուցեալ գնաց 'ի տուն իւր։ * Իբ- 7
րև տեսին ժողովուրդքն, զարմացան. և փառաւո՛ր առ- 8
նէին զած զտուիչն այնպիսի իշխանութեան՝ մարդկան։
ԺԴ * Եւ անցեալ ընդ այն յսի՝ ետես այր մի՝ զի նստէր 'ի 9
գբ մաքսաւորութեան, մատթէոս անուն. և ասէ ցնա՝ եկ զկնի
իմ։ Եւ յարուցեալ գնաց զկնի նր։ * Եւ եղև իբրև 10
բազմեալ էր նա 'ի տանն, և ահա մաքսաւորք և մեղա-
ւորք եկեալ և բազմեալ էին ընդ յսի՝ և ընդ աշակերտս
նորա։ * Իբրև տեսին փարիսեցիքն՝ ասէին ցաշակերտս 11
նր. ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուտէ
վարդապետն ձեր։ * Իսկ յս իբրև լուաւ՝ ասէ ցնս. ոչ 12
պիտոյ է բժիշկ կարողաց՝ այլ հիւանդաց։ * Երթայք 13
ուսարո՛ւք, զինչ է՝ զողորմութի կամիմ, և ոչ զզոհ։ զի
ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս։ * Յայնժամ 14
մատեան առ նա աշակերտքն յովհաննու՝ և ասեն. ընդ-
է՞ր մեք և փարիսեցիքն պահեմք յաճախ, և քո աշա-
կերտքդ ոչ պահեն։ * Ասէ ցնս յս. մի՝ եթէ մարթ իցէ 15
իցէ մանկանց առագաստի սուգ առնուլ՝ մինչ փեսայն

Է

'ի ծովն։ (34) Ոսկան. Աղաչէին զի գնասցէ։
Գլ. Թ. (4) Ոմանք. Չար 'ի սիրտս։ (5) Ոմանք. Եթէ ասել՝ արի։ (8) Ոմանք. Զօրութիւն այնպիսի։ (9) Յօրինակին Ճշոէր. Եւ ասէ ցնա՝ եկ։ (10) Ոմանք յաւելուն. 'Ի տանն. և ահա բազում մաքսաւորք։ (12) Ոմանք. Ոչ է պիտոյ բժ՛։ (15) Բռնք. Մի թէ մարթ իցէ. 'ի Նոցանէն։ (15) Յօրինակին. Մանկաց առագաստի։

Digitized by Google

ընդ նոսա՛ հեց. այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի
16 'ի նցանէ փեսայն, և ապա պահեսցեն ։ * Ո՛չ ոք արկա_
նէ կարկատ անթափ 'ի վերայ հնացեալ ձորձոյ. զի առ_
նու ելանէ զլրումն նր 'ի հանդերձէն, և մեծ չար պա_
17 տառումն լինի ։ * Եւ ոչ արկանեն գինի նոր 'ի տիկս
հինս. ապա թէ ոչ՝ տիկքն պատառին, և գինին հե_
ղու, և տիկքն կորնչին. այլ արկանեն գինի նոր 'ի
տիկս նորս, և երկոքին պահին ։
18 * Մինչդեռ նա զայս խօսէր ընդ նս, ահա իշխան մի ԺԵ
մատուցեալ երկիր պագանէր նմա՝ և ասէր, դուստր ԳԴ
իմ արդեւս վախճանեցաւ. այլ՝ եկեալ դիցես զձեռն
19 քո 'ի վերայ նր՝ և կեցցէ ։ * Յարեաւ յս՝ և գնայր զհետ
նորա աշակերտօքն հանդերձ ։
20 * Եւ ահա կին մի՝ տեռատեսս երկոտասանամեայ, մա_ ԺԶ
տուցեալ յետոյ մերձեցաւ 'ի գրօշակ հանդերձի նր ։
21 * քանզի ասէր 'ի միտս իւրում, թէ միայն մերձենայցեմ
22 'ի հանդերձս նր՝ փրկիմ ։ * Իսկ յս իբրև դարձաւ և
ետես զնա, ասէ՝ քաջալերեաց դուստր՝ հաւատք քո
կեցուցին զքեզ ։ Եւ փրկեցաւ կինն 'ի ժամէն յայն_
23 մանէ ։ * Իբրև եկն յս 'ի տուն իշխանին, և ետես
զփողահարսն՝ և ամբոխ յոյժ, ասէ ցնս. 'ի բաց գնացէք.
24 * զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկն՝ այլ ննջէ ։ * Եւ ծաղր
25 առնէին զնա ։ Եւ իբրև ել ամբոխն 'ի բաց, եմուտ՝
26 կալաւ զձեռանէ նորա, և յարեաւ աղջիկն ։ * Եւ ել
համբաւս այս ընդ ամ երկիրն ընդ այն ։
27 * Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն յս, զհետ եղեն նորա ԺԷ
կոյրք երկու, աղաղակէին և ասէին, ողորմեաց մեզ ԳԴ
28 որդի դաւթի ։ * Եւ իբրև եկն 'ի տուն, մատեան առ
նա կոյրքն ։ Եւ ասէ ցնս յս. հաւատա՞յք եթէ կարող
29 եմ առնել ձեզ զայդ ։ Ասեն ցնա՝ այո տէր ։ * յայն_
ժամ մերձեցաւ յաչս նց՝ և ասէ. ըստ հաւատոց ձե_
30 րոց եղիցի ձեզ ։ * Եւ բացան աչք նց ։ Եւ սաստեաց
31 նոցա յս՝ և ասէ. զգոյշ կացէք՝ մի ոք գիտասցէ ։ * Եւ
նք ելեալ՝ համբաւեցին զնա ընդ ամ երկիրն ընդ այն ։
32 * Եւ յելանելն նց արկանէին առ նա ԺԸ
33 այր մի համր դիւահար ։ * և յելանել դիւին՝ խօսեցաւ
համրն ։ Եւ զարմացան ժողովուրդքն՝ և ասեն, թէ և
ոչ

(17) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր ։ (18) Ոմանք. Մինչդեռ նա զայն խօ" ։ (19) Ոմանք. Յարուցեալ յս և գնայր ։ (20) Ոմանք. 'Ի գրօշակս, հանդ" ։ (21) Ոմանք. Ասէր 'ի սրտի իւրում, թէ միայն մերձանայցեմ 'ի ։ (23) Ոմանք. Զփողահարսն ։ (24) Ոմանք. Զի ոչ թէ մեռեալ է ։ (29) Ոմանք. 'Ի յաչս նոցա ։ (33) Ոմանք. Թէ ոչ յերբէք երևեցաւ ։

Digitized by Google

ոչ երբէք երեւեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլ։ * Իսկ փարի- 34
սեցիքն ասէին, թէ իշխանաւ դիւաց հանէ դա զդեւս։
դե * Եւ շրջէր յս ընդ ամ քաղաքս եւ ընդ գեղս, ուսու- 35
ցանէր 'ի ժողովուրդս նց, եւ քարոզէր զաւետարանն
արքայութե. եւ բժշկէր զամ ախտս եւ զամ հիւանդու-
թիւս 'ի ժողովրդեանն։ * Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ 36
գթացաւ 'ի նոսա. զի էին աշխատեալք եւ ցրուեալք
իբրեւ զոչխարս՝ որոց ոչ իցէ հովիւ։ * Յայնժամ ասէ 37
ցաշակերտսն իւր, հունձք բազում են՝ եւ մշակք սակաւ։
* արդ՝ աղաչեցէք զՏէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս 'ի 38
հունձս իւր։

Գլ. Ժ։

ժթ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն 1
իւր, ետ նց իշխանութի այսոց պղծոց հանել զնս,
եւ բժշկել զամ ցաւս եւ զամ հիւանդութիւս։ * Եւ ա- 2
ռաքելոցն երկոտասանից՝ էին անուանք այսոքիկ։ ա-
ռաջին, սիմովն՝ անուանեալն պետրոս, եւ անդրէաս
եղբայր նր։ * յակոբոս զեբեդեայ, եւ յովհաննէս եղ- 3
բայր նր. փիլիպպոս, եւ բարթողոմէոս. թովմաս, եւ
մատթէոս մաքսաւոր. յակոբոս ալփեայ, եւ ղեբէոս՝
որ անուանեցաւ թադէոս։ * սիմովն կանանացի, եւ 4
յուդա սկարիովտացի՝ որ եւ մատնեացն զնա։ * Զնս 5
երկոտասանեսին առաքեաց յս, պատուիրեաց նց եւ ա-
սէ, 'ի ճանապարհ հեթանոսաց մի երթայցէք, եւ 'ի
քաղաք սամարացւոց մի մտանիցէք։ * այլ երթայք ա- 6
ռաւել առ ոչխարսն կորուսեալս տանն Իէլի։ * Եւ իբ- 7
րեւ երթայցէք՝ քարոզեցէք եւ ասացէք, թէ մերձեալ
է արքայութի երկնից։ * Զհիւանդս բժշկեցէք, զբո- 8
րոտս սրբեցէք, զդեւս հանէք. ձրի առէք՝ եւ ձրի տուք։
* Մի ստանայք ոսկի, եւ մի արծաթ, եւ մի պղինձ 'ի 9
գօտիս ձեր։ * մի պարկ 'ի ճանապարհ. եւ մի երկուս 10
հանդ-

(34) Ոմանք. Ասեն թէ իշխանաւն դի"։ (35) Ոմանք. Ընդ գեւղս. կամ, գեաւղս (36) Այլ ոմանց օրինակ. Աշխատեալք եւ ցրուեալք իբրեւ։ (37) Ոմանք. Յաշակերտսն.. բազում են՝ եւ մշակք սակաւք։

Գլ. Ժ. (1) Ոսկան. Եւ կոչեալ առ ինքն զերկոտասան աշա".. եւ բժշկել զամ ախտս եւ զամ հի"։ Այլ յոմանց օրինակ. Եւ բժշկել զամ ցաւս եւ զամ հիւ"։ (2) Ոմանք. Առաջինն սիմոն։ (3) Ոսկան. Բարդուղոմէոս։ (3) Ոմանք. Եւ ղաբբէոս, կամ, ղեբէոս, որ անուանեցաւ։ (4) Ոմանք. Կանանացի։ (5) Ոմանք. 'Ի ճանապարհ հեթա"։ (6) 'Ի տուն". Տանն Իէլի. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (10) Ոմանք. Պարկ 'ի ճանապարհի... մի կօշիկ... կերակրոյ իւ-

Digitized by Google

հանդերձս · մի՛ կօշիկս · մի՛ գաւազան : զի արժանի է մշակն
11 կերակրոյ իւրում: * Յոր քաղաք մտանիցէք կամ 'ի
գեղ, հարցանիցէք թէ ո՞ է 'ի նմա արժանի · և անդ
12 լինիջիք մինչև ելանիցէք անտի : * Եւ իբրև մտանիցէք
'ի տունն, ողջոյն տայջիք նմա՝ և ասասջիք · ողջոյն տանս
13 այսմիկ : * Եթէ իցէ տունն արժանի, եկեսցէ ողջոյնն
ձեր 'ի վր նր · ապա թէ ոչ իցէ արժանի, ողջոյնն ձեր
14 առ ձեզ դարձցի : * Եւ որ ոչ ընդունիցի զձեզ՝ և ոչ լուի-
ցէ բանից ձերոց, իբրև ելանիցէք 'ի քաղաքէն յայն-
15 մանէ, թօթափեսջիք զփոշին յոտից ձերոց : * Ամէն ա-
սեմ ձեզ՝ դիւրագոյն լիցի երկրին սոդոմացւոց և գո-
մորացւոց յաւուրն դատաստանի, քան քաղաքին այն-
16 միկ : * Ահաւասիկ ես առաքեմ զձեզ իբրև զոչխարս զ զ
'ի մէջ գայլոց · եղերո՛ւք այսուհետև խորագէտք իբ-
17 րև զօձս, և միամիտք իբրև զաղաւնիս : * Զգո՛յշ լինի-
ջիք 'ի մարդկանէ · զի մատնեսցեն զձեզ յատեանս, և
18 'ի ժողովուրդս իւրեանց տանջեսցեն զձեզ : * Եւ առա-
ջի դատաւորաց և թագաւորաց տանիցեն զձեզ վս իմ,
19 'ի վկայութիւն նց և հեթանոսաց : * Այլ յորժամ մատ-
նիցեն զձեզ, մի՛ հոգայցէք՝ թէ ո՞րպէս կամ զինչ խօսիցիք ·
20 զի տացի ձեզ 'ի ժամուն յայնմիկ զինչ խօսիցիք : * Զի
ոչ եթէ դուք իցէք որ խօսիցիքն, այլ Հոգին Հօր ձե-
21 րոյ որ խօսիցի 'ի ձեզ : * Մատնեսցէ եղբայր զեղբայր
'ի մահ, և հայր՝ զորդի : և յարիցեն որդիք 'ի վերայ
22 հարց՝ և սպանանիցեն զնս : * Եւ եղիջիք ատեցեալք
յամենեցունց վս անուան իմոյ · իսկ որ համբերեսցէ
23 'ի սպառ, նա կեցցէ : * Եւ յորժամ հալածիցեն զձեզ
'ի քաղաքիս յայսմիկ՝ փախիջիք յայլ · և եթէ յայնմանէ
հալածիցեն զձեզ՝ փախիջիք 'ի միւսն : Ամէն ասեմ ձեզ,
ոչ սպառեսջիք զքաղաքս Իսրայէլի՝ մինչև եկեսցէ Որդի մար-
24 դոյ : * Ոչ է աշակերտ վեր քան զվարդապետ, և
25 ոչ ծառայ քան զտէր իւր : * Շատ իցէ աշակերտին՝ ե-
թէ եղիցի իբրև զվարդապետ իւր, և ծառային՝ իբրև
զտէր իւր : Եթէ զտանուտէրն բէեղզեբուղ կոչեցին,
որ

րոյ : (11) Ոմանք · Անդ լինիցիք : (13) Ոմանք · Ողջոյն
ձեր 'ի ձեզ դարձցի : (14) Ոմանք յաւելուն · Ելանիցէք
'ի տանէն կամ 'ի քաղաքէն : (16) Ոմանք · Որպէս զոչխարս 'ի
մէջ : (17) Ոմանք · Զգո՛յշ լերուք 'ի մարդ" : (18) 'Ի լա" ·
Տանիցեն զձեզ · համաձայն ոմանց Ն բնաբ" : (19) Ոմանք ·
Մատնեսցեն զձեզ : (20) Ոմանք · Հոգի Հօր ձերոյ խօ-
սեսցի 'ի : (21) Ոմանք · Եւ յարիցեն որդիք : (23) Ոմանք ·
Հալածեսցեն զձեզ · · եսցեն զձեզ՝ փախիջիք 'ի միւս :
(24) Ոմանք յաւելուն · Քան զվարդապետ իւր, և ոչ ծառայ մե-
քանի : (25) Ոմանք · Շատ է աշակերտին եթէ լինիցի իբ" :

Digitized by Google

որչափ ևս առաւել զընտանիս նր։ * Մի՛ այսուհետև 26
երկնչիցիք 'ի նոցանէ։ զի ոչ ինչ է 'ի ծածուկ՝ որ ոչ
յայտնեսցի, և գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի։ * Զոր ասեմ 27
ձեզ 'ի խաւարի՝ ասացէք 'ի լոյս. և զոր լսիցէք յուն-
կանէ՝ քարոզեցէք 'ի վերայ տանեաց։ * Եւ մի՛ երկն- 28
չիք յայնցանէ՝ որ սպանանեն զմարմին, և զոգի ոչ կա-
րեն սպանանել։ Այլ երկերո՛ւք դուք առաւել յայն-
մանէ՝ որ կարողն է զոգի և զմարմին կորուսանել 'ի
գեհենի։ * Ո՞չ ապաքէն երկու ճնճղուկք դանգի միոջ 29
վաճառին, և մի 'ի նոցանէ յերկիր ոչ անկցի առանց
Հօր ձերոյ։ * Այլ ձեր և տեղ իսկ հեր գլխոյ թուեալ 30
է։ * Եւ արդ՝ մի՛ երկնչիցիք՝ զի լաւ էք քան զբազում 31
ճնճղուկս։ * Ամենայն որ խոստովանեսցի յիս առա- 32
ջի մարդկան, խոստովանեցայց և ես զնմանէ առաջի
Հօր իմոյ որ յերկինսն է։ * Եւ որ ուրասցի զիս առա- 33
ջի՝ մարդկան, ուրացայց և ես զնա առաջի Հօր իմոյ՝
որ յերկինս է։ * Մի՛ համարիք եթէ եկի արկանել 34
խաղաղութիւն յերկիր. ոչ եկի արկանել խաղաղութիւն, այլ
սուր։ * Քանզի եկի քակել զայր՝ 'ի հօրէ իւրմէ, և 35
զդուստր 'ի մօրէ, և զհարսն 'ի սկեսրէ իւրմէ։ * Եւ 36
թշնամիք առն՝ ընտանիք իւր։ * Որ սիրէ զհայր կամ 37
զմայր առաւել քան զիս, ոչ է ինձ արժանի։ Եւ որ
սիրէ զուստր կամ զդուստր առաւել քան զիս, չէ ինձ
արժանի։ * Եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր՝ և գայ զկնի 38
իմ, չէ ինձ արժանի։ * Որ գտանէ զանձն իւր՝ կո- 39
րուսցէ զնա, և որ կորուսանէ զանձն իւր վն իմ, գտցէ
զնա։ * Որ ընդունի զձեզ՝ զիս ընդունի, և որ զիս ըն- 40
դունի՝ ընդունի զառաքիչն իմ։ * Որ ընդունի զմար- 41
գարէ յանուն մարգարէի, զվարձս մարգարէի առցէ։
Եւ որ զարդար յանուն արդարոյ՝ զվարձս ար-
դարոյ առցէ։ * Եւ որ արբուսցէ միում 'ի փոքրկանցս 42
յայսցանէ բաժակ մի ջուր ցուրտ միայն յանուն աշա-
կերտի, ամէն ասեմ ձեզ, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր։

ԳԼ. ԺԱ.

գէ Եւ եղև իբրև կատարեաց Յս պատուէր երկոտա- 1
սանից աշակերտացն իւրոց, գնաց անտի քարոզել
և ուսուցանել 'ի քաղաքս նց։

* իսկ

(26) Ոմանք. Ոչինչ է ծածուկ։ (27) Ոմանք. Լսէք յուն-
կանէ։ Որք յօրինակին. լսիցէք յունկանէ։ (28) Ոմանք. Եւ մի
երկնչիցիք 'ի նցնէ որ սպանանիցեն։ (29) Ոմանք. Ոչ ան-
կանիցի։ (31) Ոմանք. Մի երկնչիք։ (33) Յոմանս պակասի. Որ
յերկինսն է։ (35) Ոմանք յաւելուն. 'Ի մօրէ իւրմէ։ (37) Ո-
մանք. Չէ ինձ արժ"։ (39) Ոմանք. Եւ որ կորուսցէ զան"։

2 * Իսկ յովհաննէս իբրեւ լուաւ 'ի բանդին զգործսն, Ի
3 քնի, առաքեաց 'ի ձեռն աշակերտաց իւրոց, * եւ ասէ
ցնա. դու ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն կալ֊
4 ցուք: * Պատասխանի ետ յս՝ եւ ասէ ցնս. գնացէք
5 պատմեցէք յովհաննու, զոր լուայք եւ տեսէք: * կոյրք՝
տեսանեն կաղք՝ գնան, բորոտք՝ սրբին, եւ խուլք լը֊
սեն, եւ մեռեալք յառնեն, եւ աղքատք աւետարանին:
6 * Եւ երանեալ է՝ որ ոչ գայթակղեսցի յիս: * Եւ իբրեւ
7 նքա գնացին, սկսաւ յս ասել ցժողովուրդսն զյովհան֊
նէ: Զի՞նչ ելէք տեսանել յանապատին, եղէ՞գն շար֊
8 ժուն 'ի հողմոյ: * այլ զի՞նչ ելէք տեսանել, մարդ 'ի
հանդերձս փափկութեան զարդարեալ: Ահաւանիկ որ
զփափկութիւն զգեցեալ են՝ 'ի տունս թագաւորաց են:
9 * Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել. մարգարէ՞. այո՛ ասեմ
10 ձեզ, եւ առաւել եւս քան զմարգարէ: * Զի նա է՝ վս
որոյ գրեալն է. ահաւասիկ ես առաքեմ զհրեշտակ իմ ա֊
ռաջի երեսաց քոց, որ պատրաստեսցէ զճանապարհս
11 քո առաջի քո: * Ամէն ասեմ ձեզ, չէ յարուցեալ 'ի
ծնունդս կանանց մեծ քան զյովհաննէս մկրտիչ: Բայց
12 փոքրիկն յարքայութեան երկնից մեծ է քան զնա: * Բայց
յաւուրցն յովհաննու մկրտչի մինչեւ ցայժմ՝ արքայու֊
թիւն երկնից բռնադատի, եւ բռունք յափշտակեն զնա:
13 * Քանզի ամենայն օրէնք եւ մարգարէք մինչեւ ցյովհան մար֊
14 գարէացան: * Եւ եթէ կամիք ընդունել՝ նա է եղիա՝
15 որ գալոցն է: * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ:
16 * Ո՞ւմ նմանեցուցից զազգս զայս. նման է մանկանց՝
որ նստիցին 'ի հրապարակս, կարդայցեն զընկերս իւր֊
17 եանց, * եւ ասիցեն. փող հարաք ձեզ՝ եւ ո՛չ կաքաւե֊
18 ցէք, ողբացաք ձեզ՝ եւ ո՛չ կոծեցարուք: * Եկն յովհան֊
նէս, ո՛չ ուտէր եւ ո՛չ ըմպէր. եւ ասեն՝ դև՛ գոյ 'ի նմ:
19 Եկն որդի մարդոյ ուտէ՛ եւ ըմպէ. եւ ասեն, ահա այր
կերող եւ արբեցող, բարեկամ մաքսաւորաց եւ մեղաւո֊
րաց: եւ արդարացաւ իմաստութիւն յորդւոց իւրոց:
20 * Յայնժամ սկսաւ նախատել զքաղաքսն՝ յորս եղեն
21 բազում զօրութիւնք նր, եւ ոչ ապաշխարեցին: * Վայ
քեզ

Գրչ. ձեռ. (4) Ոսկան. Գնացէք եւ պատմեցէք: (6) Ոս֊
կան. Եւ երանի է որ ոչ գայթ": (7) Ոսկան. Զեղեգն:
(10) Ոսկան. Զի սա է, վոյ գրեալ: (10) Ոսկան. Ահաւա֊
սիկ ես առաքեմ.. զճանապարհս քո: (12) Ոսկան. Արքայու֊
թեան երկ": (13) Ոսկան. Մինչեւ ցյովհաննէս մարգա": Ուր
օրինակ մի եղեւեալ համաձայն մերումս, 'ի լուսս" նշանակէ՝ սոսոյգն
այս է: (14) Ոսկան. Եւ թէ կամիք: (19) 'Ի լուսս": 'Ի Հե֊
բրայ՝ Որդւոց իւրոց. նշանակի՝ 'ի գործոց. համաձայն ոմանց:
(21) Յօրինակին. Եւ 'ի սկզբանէ:

Digitized by Google

քեզ Քորազին, վայ քեզ Բեթսայիդա. զի եթէ 'ի Տիւ-
րոս և 'ի Սիդովն եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ 'ի ձեզ ե-
ղեն, վաղուց և սարգեւք խորգով և մոխրով ապաշխար-
եալ էր ։ Բայց ասեմ ձեզ. դիւրագոյն լիցի երկ- 22
րին Տիւրոսի և Սիդովնի յաւուրն դատաստանի՝ քան
ձեզ ։ Եւ դու Կափառնաում, մի՞ մինչև յերկինս բարձ- 23
րացիս. այլ մինչև 'ի դժոխս իջցես ։ Զի եթէ 'ի Սո-
դոմ եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ եղեն 'ի քեզ, ապաքէն
կային ևս մինչև ցայսօր ։ Բայց ասեմ ձեզ՝ եթէ երկ- 24
րին Սոդոմացւոց դիւրագոյն լիցի յաւուրն դատաս-
դ կ տանի՝ քան քեզ ։ Յայնմ ժամանակի պատասխանի ետ 25
յս՝ և ասէ. Գոհանամ զքէն հայր՝ տէր երկնի և երկ-
րի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և 'ի գիտնոց, և
յայտնեցեր տղայոց ։ Այո հայր. զի այսպէս հաճոյ 26
եղև առաջի քո ։ Ամենայն ինչ տուաւ ինձ 'ի հօրէ 27
իմմէ ։ Եւ ոչ ոք ճանաչէ զորդի՝ եթէ ոչ հայր. և 28
ոչ զհայր ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ որդի, և ում որդին կա-
միցի յայտնել ։ Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք 29
և բեռնաւորք, և ես հանգուցից զձեզ ։ առէք զլուծ
իմ 'ի ձեզ, և ուսարուք յինէն՝ զի հեզ եմ և խոնարհ
սրտիւ. և գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց ։ զի լուծ 30
իմ քաղցր է. և բեռն իմ փոքրոգի ։

ԳԼ. ԺԲ.

դ բ Յայնժամ գնաց յս ը արտորայսն նդ 'ի շաբաթու. 1
և աշակերտքն նր. քաղցեան, և սկսան հասկ կոր-
զել և ուտել ։ Փարիսեցիքն իբրև տեսին՝ ասեն ցնա. 2
ահաւասիկ աշակերտքն քո գործեն, զոր ոչ է արժան
գործել 'ի շաբաթու ։ Եւ նա ասէ ցնս. ոչ էցէ ըն- 3
թերցեալ ձեր՝ զոր արար դաւիթ, յորժամ քաղցեաւն,
և որ ընդ նմայն էին ։ զիարդ եմուտ 'ի տունն այ՝ և 4
եկեր զհաց զառաջաւորութեան. զոր ոչ էր օրէն նմա
ուտել, և ոչ՝ որոց ընդ նմայն էին, բայց միայն քա-
հանայից ։ Կամ թէ չիցէ՞ ընթերցեալ յօրէնս՝ զի 'ի 5
շաբաթս քահանայքն 'ի տաճարին՝ պղծեն զշաբաթն,
և անմեղք են ։ բայց ասեմ ձեզ՝ զի մեծ քան զտա- 6
ճարն է աստ ։ Եւ եթէ գիտէիք զինչ է՝ զողորմութիւն 7
կամիմ՝ և ոչ զզոհ. ապա ոչ դատապարտէիք դուք
զան-

(23) Ոմանք. Որ 'ի քեզ եղեն ։ (24) Ոմանք. Քան ձեզ ։
(29) Ոմանք. Խոնարհ սրտիւք ։
ԳԼ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Ահաւասիկ աշա" .. զոր չէ արժան գոր" ։ (3) Ոմանք. Չիցէ ընթերցեալ ։ (4) Ոմանք. Զհացն առաջաւո" ։ (5) Ոմանք. Ընթերցեալ ձեր յօրէնս .. պղծեն զշաբաթն ։ (7) Ոմանք. Զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զզոհս ։

Digitized by Google

8 զանպարտսն: * Զի տէր է շաբաթու՝ որդին մարդոյ:
9 * Եւ գնացեալ անտի յս, եկն ՚ի ժողովուրդն նց:
10 * Եւ ահա էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. ԻԱ
հարցին զնա՝ և ասեն, եթէ արժա՞ն իցէ ՚ի շաբաթու
11 բժշկել. զի չարախօսեսցեն զնմանէ: * Եւ նա՝ ասէ
ցնս. ո՞վ իցէ ՚ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և ան-
կանիցի այն ՚ի խորխորատ ՚ի շաբաթու. միթէ ոչ ու-
12 նիցի և յարուցանիցէ զնա: * Իսկ արդ՝ որչափ ևս՝ ա-
ռաւել է մարդ քան զոչխար. ապա ուրեմն պարտ է
13 ՚ի շաբաթու բարւոք գործել: * Յայնժամ ասէ ցայրն.
ձգեա՛ զձեռն քո, և նա ձգեաց՝ և եղև ո՛ղջ իբրև զմ-
14 իւսն: * Իսկ փարիսեցիքն ելեալ արտաքս խորհուրդ
15 առնէին զնմանէ՝ թէ ո՞րպ կորուսցեն զնա: * Եւ յս իբ-
րև գիտաց, մեկնեցաւ անտի: Եւ գնացին զհետ նր
16 ժողովուրդք բազումք, և բժշկեաց զամենեսեան: * Եւ
17 սաստեաց նց՝ զի մի յայտնեսցեն զնմանէ ուրուք: * զի
18 լցցի որ ասացաւն ՚ի ձեռն եսայեայ մարգարէի: * Ահա
մանուկ իմ՝ զոր ընտրեցի, և սիրելի իմ՝ ընդ որ հաճե-
ցաւ անձն իմ. եդից զհոգի իմ ՚ի վերայ նր, և իրա-
19 ւունս հեթանոսաց պատմեսցէ: * ո՛չ հակառակեսցի
և ո՛չ աղաղակեսցէ, և ո՛չ ոք լուիցէ ՚ի հրապարակս զբ-
20 արբառ նր: * Զեղէգն ջախջախեալ ոչ փշրեսցէ, և
զպատրոյգն առկայծեալ ոչ շիջուսցէ. մինչև հանցէ ՚ի
21 յաղթութիւն զդատաստանն: * և յանուն նր հեթանոսք
յուսասցին:
22 * Յայնժամ մատուցին առ նա դիւահար մի կոյր և ԻԲ
համր, և բժշկեաց զնա. մինչ զի համրն և կոյրն խօսէ- գ գ
23 ցի և տեսանիցէ: * Զարմանային ամ ժողովուրդքն՝ և
24 ասէին. միթէ՝ սա՛ իցէ քն որդին դաւթի: * Բայց փա-
րիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն. ոչ իւիք հանէ դա զդևս՝
25 եթէ ոչ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց: * Իբրև գի-
տաց յս զխորհուրդս նց՝ ասէ ցնս. ամ թագաւորութի
բաժանեալ յանձն իւր՝ աւերի. և ամ քաղաք կմ տուն
26 բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ: * և եթէ սատանայ
զսատանայ հանէ, յանձն իւր բաժանեցաւ. արդ՝ զի-
27 արդ կացցէ թագաւորութիւն նր: * Եւ եթէ ես բէեղ-
զեբուղաւ հանեմ զդևս՝ որդիքն ձեր իւ՞ հանիցեն. վս
այնո-

(9) Օրինակ. ՚Ի ժողովուրդսն նց: (11) Օրինակ. Ո՞վ է ՚ի ձէնջ մարդ: (12) Օրինակ. Ապա պարտ է ՚ի շա": (14) Այլք. խորհուրդ առնէին զնմանէ: (15) Այլք. Զհետ նր ժողովուրդքն, և բժ": (15) Օրինակ. Եւ բժշկեաց զնս: (20) Օրինակ. Զեղէգնն ջախջախեալ... զդատաստանն: (23) Օրինակ. Եւ ասեն, միթէ սա: (26) Բղծ. Թագաւորութի նր: (27) Օրինակ. Վկայագրին նոքա և":

Digitized by Google

այնորիկ նոքա եղիցին ձեր դատաւորք։ * Ապա եթէ 28
հոգւովն Աստուծոյ հանեմ ես զդևս, ուրեմն հասեալ է ՚ի վե֊
րայ ձեր արքայութիւն Աստուծոյ։ * Կամ զիա՞րդ կարէ ոք մտա֊ 29
նել ՚ի տուն հզօրի՝ և զգործիսն նորա յափշտակել. եթէ
ոչ նախ կապիցէ զհզօրն, և ապա զտունն նորա յափշտա֊
կիցէ։ * Որ ոչ ընդ իս է՝ հակառակ իմ է. և որ ոչ ժո֊ 30
ղովէ ընդ իս՝ ցրուէ։ * Վասն այդորիկ ասեմ ձեզ. ամենայն 31
մեղք և հայհոյութիւնք թողցին մարդկան, բայց զհոգւոյն
հայհոյութիւն մի՛ թողցի։ * Եւ որ ոք ասիցէ բան զորդ֊ 32
ւոյ մարդոյ՝ թողցի նմա. բայց որ զհոգւոյն սրբոյ ասի֊
ցէ՝ մի՛ թողցի նմա, մի՛ յայսմ աշխարհի, և մի՛ ՚ի հան֊
դերձելումն։ * Կամ արարէք զծառն բարի՝ և զպտուղ 33
նորա բարի, կամ արարէք զծառն չար՝ և զպտուղ նորա չար.
քանզի ՚ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի։ * Ծնունդք ի֊ 34
ժից, զիա՞րդ կարիցէք բարիս խօսել՝ որ չարքդ էք.
քանզի ՚ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան։ * Մարդ 35
բարի՝ ՚ի բարի գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զբարիս.
և մարդ չար՝ ՚ի չար գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զչա֊
րիս։ * Բայց ասեմ ձեզ. թէ ընդ ամենայն դատարկ բանի 36
զոր խօսիցին մարդիկ, տացեն համար յաւուրն դա֊
տաստանի։ * Զի ՚ի բանից քոց՝ արդարասցիս, և ՚ի 37
բանից քոց՝ պարտաւորեսցիս։
ԻԳ. * Յայնժամ պատասխանի ետուն նմա ոմանք ՚ի դպրա֊ 38
Դ Դ րացն և ՚ի փարիսեցւոց՝ և ասեն. վարդապետ՝ կամիմք
նշան ինչ տեսանել ՚ի քէն։ * Նա պատասխանի ետ՝ և 39
ասէ ցնոսա. ազգ չար և շնացող նշան խնդրէ. և նշան մի՛
տացի նմա, բայց նշանն Յովնանու մարգարէի։ * Զի 40
որպէս էր Յովնան ՚ի փոր կիտին զերիս տիւս և զերիս գի֊
շերս, նոյնպէս եղիցի և որդի մարդոյ ՚ի սիրտ երկրի
զերիս տիւս և զերիս գիշերս։ * Արք նինուէացիք յա֊ 41
րիցեն ՚ի դատաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ՝ և դատա֊
պարտեսցեն զսա, զի զղջացան ՚ի քարոզութեն Յովնա֊
նու։ Եւ արդ աւասիկ մեծ քան զՅովնան՝ է աստ։
* Դշխոյն հարաւոյ յարիցէ ՚ի դատաստանի ընդ ազգիս 42
ընդ այսմիկ՝ և դատապարտեսցէ զսա. զի եկն ՚ի ծա֊
գաց երկրի լսել զիմաստութիւն Սողոմոնի։ Եւ ահա
մեծ քան զՍողոմոն՝ է աստ։ * Այլ յորժամ այսն 43
պիղծ

(29) Ոմանք. Զտունն նորա։ (31) Ոմանք. Զի ամենայն մեղք և։ (31) Ոսկան. Բայց հոգւոյն հայ՛՛։ (34) Ոմանք. Քանզի յաւելուածոյ սրտին խօսի բերան։ (38) Ոմանք. Ետուն ոմանք... և ասեն ցնա, վար՛՛։ (39) Ոմանք. Յովնանու մարգարէին։ (40) Ոմանք. ՚Ի փոր կէտին զե՛՛։ (41) Ոմանք. ՚Ի քարոզութեն յովնանու։ (42) Ոմանք. Եւ դատապարտեսցէ զսոսա։ (43) Ոմանք. Ելանէ ՚ի մարդոյ։

Digitized by Google

պիղծ ելանիցէ 'ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդին տեղիս ,
44 խնդրէ հանգիստ՝ եւ ոչ գտանէ ։ * Յայնժամ ասէ . դար-
ձայց 'ի տուն իմ՝ ուստի ելին ։ եւ եկեալ գտանէ պա-
45 րապորդ մաքրեալ եւ յարդարեալ ։ * Յայնժամ երթայ
եւ առնու ընդ իւր՝ եւթն այլ այսս չարագոյնս քան
զինքն , եւ մտեալ բնակէ անդ . եւ լինին յետին մարդոյն
այնորիկ չար քան զառաջինսն ։ Այնպէս եղիցի եւ ազ-
46 գիս այսմիկ չարի ։ * Մինչդեռ նա ընդ ժողովուրդսն
խօսէր , ահա մայր նր եւ եղբարք նր կային արտաքոյ՝
47 եւ խնդրէին խօսել ընդ նմա ։ * Եւ ասէ ոմն ցնա , ահա
մայր քո՝ եւ եղբարք քո՝ կան արտաքոյ , եւ խնդրեն խօ-
48 սել ընդ քեզ ։ * Նա պատասխանի ետ այնմիկ՝ որ ասացն
ցնա , եւ ասէ . ո՞վ է իմ մայր , կամ ո՞վ են իմ եղբարք ։
49 * Եւ ձգեալ զձեռն իւր յաշակերտսն՝ ասէ . ահաւա-
50 սիկ մայր իմ եւ եղբարք իմ ։ * Զի որ առնիցէ զկամս
հօր իմոյ որ յերկինսն է , նա է իմ եղբայր՝ եւ քոյր՝ եւ
մայր ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Յաւուր յայնմիկ ելեալ Յս 'ի տանէն՝ նստէր առ ծո- ԻԴ
2 վեզերն ։ * Եւ ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բա- ԻԵ
զումք , մինչեւ մտանել նմա 'ի նաւն՝ եւ նստել . եւ ամ-
3 ժողովուրդն կայր առ ծովեզերբն ։ * Եւ խօսէր ընդ
4 նոսա բազում առակօք , եւ ասէր ։ * Ահա՝ ել սերմա-
նահան սերմանել . եւ 'ի սերմանելն իւրում , էր որ ան-
կաւ առ ճանապարհաւ , եւ եկն թռչուն երկնից՝ եւ ե-
5 կեր զնա ։ * Եւ այլն անկաւ յապառաժի , ուր ոչ գոյր
հող բազում , եւ վաղվաղակի բուսաւ ։ առ 'ի չգոյէ հիւ-
6 թոյ երկրին՝ * 'ի ծագել արեւուն տապացաւ , եւ զի ոչ
7 գոյին արմատք՝ չորացաւ ։ * Եւ այլն անկաւ 'ի մէջ
8 փշոց , եւ ելին փուշքն եւ հեղձուցին զնա ։ * Եւ այլն
անկաւ յերկիր բարի , եւ տայր պտուղ . էր՝ որ հարիւ-
րաւոր , եւ էր՝ որ վաթսնաւոր , եւ էր՝ որ երեսնաւոր ։
9 * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ * Եւ մատու-
10 ցեալ աշակերտքն ասեն ցնա . ընդէ՞ր առակօք խօսիս
11 ընդ նս ։ * Նա պատասխանի ետ եւ ասէ ցնս . քանզի
ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեն երկ-
12 նից , եւ նց չէ տուեալ ։ * Զի որ ունիցի՝ տացի նմա
եւ յա

---

(44) Ոմանք . Ուստի ելի . . գտանէ զնա պարապորդ ։ (45) Բազմ . Յետինն մարդոյն ։ (45) Ոմանք . Այսպէս , եւ լիցի ազգիս (48) Ոմանք . Կամ ով իմ եղբարք ։ (49) Ոմանք . Ահա մայր իմ ։

ԳԼ . ԺԳ . (1) Ոմանք . Նստաւ առ ծովեզերբն ։ (2) Ոմանք . Կայր առ ծովեզերն ։ (5) Ոմանք . 'Ի ծագել արեւու ։

եւ յաւելցի. եւ որ ոչն գուցէ՝ եւ զոր ունիցին բարձ-
ցի 'ի նմանէ: * Վն այնորիկ առակօք խօսիմ ընդ նս. 13
զի տեսանեն՝ եւ ոչ տեսանեն, եւ լսեն՝ եւ ոչ լսեն, եւ
ոչ առնուն 'ի միտ: * Եւ կատարի առ նս մարգարէու- 14
թիւն Եսայեայ՝ որ ասէ. լսելով լուիջիք՝ եւ մի իմասջիք.
եւ տեսանելով տեսջիք՝ եւ մի տեսջիք: * զի թանձրացաւ 15
սիրտ ժողովրդեանս այսորիկ, եւ ականջօք իւրեանց
ծանրանս լուան. եւ զաչս իւրեանց կափուցին, զի մի
երբեք տեսցեն աչօք՝ եւ ականջօքն լուիցեն՝ եւ սրտիւքն
իմասցին, եւ դարձցին՝ եւ բժշկեցից զնս: * Բայց ձեր 16
երանի է աչացդ՝ զի տեսանեն, եւ ականջաց ձերոց՝ զի
լսեն: * Ամէն ասեմ ձեզ. զի բազում մարգարէք եւ 17
արդարք ցանկացան տեսանել զոր տեսանէքդ՝ եւ ոչ տե-
սին, եւ լսել զոր լսէքդ՝ եւ ոչ լուան: * Եւ արդ՝ լուա- 18
րուք դուք զառակ սերմանացանին: * յամենայնէ՝ որ 19
լսէ զբանն արքայութեան՝ եւ ոչ առնու 'ի միտ, գայ չարն՝
եւ յափշտակէ զսերմանեալն 'ի սրտի նր. այն է՝ որ առ
ճանապարհաւն սերմանեցաւ: * Եւ որ յապառաժին 20
սերմանեցաւ՝ այն է, որ իբրեւ լսէ զբանն, եւ վաղվա-
ղակի խնդութեամբ ընդունի զնա: * Բայց քանզի ոչ ունի 21
արմատս յինքեան, այլ առ ժամանակ մի է. 'ի լինել
նեղութեան եւ հալածանաց վն բանին՝ վաղվաղակի գայ-
թագղի: * Իսկ որ 'ի մէջ փշոցն սերմանեցաւ, այն է՝ 22
որ իբրեւ լսէ զբանն, եւ հոգք աշխարհիս եւ պատրանք
մեծութեան հեղձուցանեն զբանն, եւ լինի անպտուղ. * Իսկ 23
որ յերկիրն բարի սերմանեցաւ, այն է՝ որ իբրեւ լսէ
զբանն՝ եւ 'ի միտ առնու, եւ տայ զպտուղ, է՝ որ հա-
րիւր, եւ է՝ որ վաթսուն. եւ է՝ որ երեսուն: Որ ու-
գ ղ նիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Այլ առակ արկ առ 24
նս՝ եւ ասէ: Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից՝ առն որ
սերմանիցէ սերմն բարի յագարակի իւրում: * եւ 'ի 25
քուն լինել մարդկան, եկն թշնամի նր. եւ ցանեաց 'ի
վր որոմն 'ի մէջ ցորենոյն՝ եւ գնաց: * Եւ իբրեւ բու- 26
սաւ խոտն՝ եւ արդիւնս պտուղ, ապա երեւեցաւ եւ որոմն:
* Մատուցեալ ծառայք տանուտեառն ասեն ցնա. 27
տէր՝ ոչ սերմն բարի սերմանեցեր յագարակին քում,
արդ՝

---

(13) Ոսկան. Վն այդորիկ առա՛՛: (13) Ոմանք. Զի տե-
սանեն, եւ ոչ տեսցեն: (15) Բոլորք. Եւ ականջօք լուի-
ցեն, եւ սրտիւք իմաս՛՛: (18) Ոմանք. Սերմնացանին: (19)
Ոսկան. Ամենայն որ լսէ: (20) Յամենայն գիրս. Ընդունի
զնա: (21) Ոմանք. Վաղվաղակի գայթագղի: (23) Յամենայն գիրս.
Եւ է որ երեսուն: Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: Այլ:
(24) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից: (25) Ոմանք. Եւ եկն
թշնամին նր: (26)(27) Բոլորք. Եւ որոմն... զորոմնն:

Digitized by Google

28 մարդ՝ ուստի ունիցի զորոմն : * Եւ նա ասէ ցնս · այս
թշնամի մարդ արար զայն : ասեն ցնա ծառայքն · կամի՞ս՝ զի
29 երթիցուք քաղեսցուք զայն 'ի բաց : * Եւ նա ասէ ցնս ·
ոչ · գուցէ մինչ քաղիցէք զորոմնն, և զցորեանն ընդ
30 նմին 'ի բաց խլիցէք : * Թո՛ղ տուք երկոցունց աճել 'ի
միասին մինչև 'ի հունձս, և 'ի ժամանակի հնձոց ասա-
ցից ցհնձօղսն · քաղեցէ՛ք նախ զորոմնն, և կապեցէ՛ք
զայդ խրձունս առ 'ի յայրել · և զցորեանն ժողովեցէ՛ք
31 'ի շտեմարանս իմ : * Այլ առակ արկ առ նս՝ և ասէ ·
նման է արքայութն երկնից հատոյ մանանխոյ · զոր ա-
32 ռեալ մարդոյ՝ սերմանեաց յագարակի իւրում : * որ
փոքր է քան զամ սերմանիս · և յորժամ աճիցէ, մեծ
է քան զամ բանջարս · և լինի ծառ՝ մինչև գալ թռչնոց
33 երկնից և հանգչել յոստս նր : * Այլ առակ խօսեցաւ
ընդ նս՝ և ասէ · նման է արքայութն երկնից խմորոյ,
զոր առեալ կնոջ թաքոյց 'ի գրիւս երիս ալևր՝ մինչև
34 ամ խմորեցաւ : * Զայս ամ խօսեցաւ յս առակօք ըն ժո-
ղովուրդսն · և առանց առակի ինչ ոչ խօսէր ըն նոսա :
35 * զի լցցի ասացեալն 'ի մարգարէէ · բացից առակօք
զբերան իմ, բղխեցից զծածկեալսն 'ի սկզբանէ աշխար-
36 հի : * Յայնժամ թողեալ յս զժողովուրդսն՝ եկն 'ի գէ
տուն · մատեան առ նա աշակերտքն և ասեն, մեկնեա՛
37 մեզ զառակ որոմանցն ագարակի : * Նա պատասխանի
ետ՝ և ասէ ցնոսա · որ սերմանէ սերմն բարի՝ է որդի
38 մարդոյ : * և ագարակն աշխարհս է : սերմն բարի՝ նք
են, որ որդիքն արքայութն են · իսկ որոմնն որդիք չա-
39 րին են : * և թշնամին որ սերմանեաց զայն՝ սատանայ է :
և հունձքն կատարած աշխարհիս է, և հնձօղքն՝ հրե-
40 շտակք են : * Որպէս ժողովի որոմնն՝ և 'ի հուր այ-
41 րի, նոյնպէս եղիցի 'ի կատարածի աշխարհիս : * առա-
քեսցէ որդի մարդոյ զհրեշտակս իւր, և ժողովեսցեն
յարքայութենէ նր զամ գայթագղութիս՝ և զայնոսիկ որք
42 գործեն զանօրէնութիւն : * և արկցեն զնս 'ի հնոց հրոյ ·
43 անդ եղիցի լալ՝ և կրճել ատամանց : * Յայնժամ ար-
դարքն ծագեսցեն իբրև զարեգակն յարքայութն երկ-
44 նից : որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ : * Դարձեալ
նման

(30) Օրինակ · Զայդ 'ի խրձունս : (32) Օրինակ · Քան զամ բան-
ջար : (33) Օրինակ · Նմանեցաւ արքայութն երկ" : (34) Օրինակ ·
Ընդ ժողովրդեանն : (35) Օրինակ · 'ի մարգարէէն : (36)
Օրինակ յաւելուած · 'ի տուն իւր . . . աշակերտքն նր : Եւ օրինակ ·
Աշակերտքն իւր և ասեն : (37) Օրինակ · Զսերմն բարի :
(38) Օրինակ · Իսկ որոմն : (41) Օրինակ · Որ գործեն զանօ" :
(43) Բազմ · Ծագեսցեն իբրև : (44) Օրինակ · Երթեալ վա-
ճառէ զամ ինչ զոր ունէր :

Digitized by Google

նման է արքայութիւն երկնից գանձի թաքուցելոյ յագա-
րակի, զոր գտեալ մարդոյ՝ թաքոյց․ և ՚ի խնդութենէ ան-
տի երթայ վաճառէ զամ ինչ զոր ունի, և գնէ զա-
գարակն զայն։ ✱ Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկ- 45
նից առն վաճառականի, որ խնդրիցէ մարգարիտս գե-
ղեցիկս։ ✱ Եւ գտեալ մի պատուական մարգարիտ՝ եր- 46
թեալ վաճառեաց զամ ինչ զոր ունէր՝ և գնեաց զայն
մարգարիտ։ ✱ Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկնից 47
ուռկանի արկելոյ ՚ի ծով՝ և յամ ազգաց ժողովելոյ։
✱ զոր՝ իբրև լցաւ, հանեալ ՚ի ցամաք՝ և նստեալ ժո- 48
ղովեցին զբարի բարին յամանս, և զխոտանն ՚ի բաց ըն-
կեցին։ ✱ Այնպէս եղիցի ՚ի կատարածի աշխարհի․ 49
ելցեն հրեշտակք՝ և մեկնեսցեն զչարս ՚ի միջոյ արդա-
րոց, ✱ և արկցեն զնս ՚ի հնոց հրոյն․ անդ եղիցի լալ 50
և կրճել ատամանց։ ✱ Ասէ ցնս յս․ իմացարուք զայս 51
ամ։ ասեն ցնա․ այո տր։ ✱ Եւ նա ասէ ցնոսա․ վն 52
այսորիկ ամ դպիր աշակերտեալ արքայութեն երկնից,
նման է առն տանուտեառն՝ որ հանէ ՚ի գանձէ իւրմէ
Է Կ զնոր և զհին։ ✱ Եւ եղև իբրև կատարեաց յս զառակս 53
զայսոսիկ՝ փոխեցաւ անտի։ ✱ Եւ եկեալ ՚ի գաւառ իւր՝ 54
ուսուցանէր զնս ՚ի ժողովրդեանն նց։ մինչև զարմա-
նալ նց՝ և ասել․ ուստի՞ իցէ սմա իմաստութիւն և
զօրութիւնք։ ✱ Ո՞չ սա է հիւսանն որդի․ ոչ մայր սորա 55
կոչի մարիամ․ և եղբարք սորա յակովբոս՝ և յովսէփ՝
և սիմոն՝ և յուդա։ ✱ և քորք սորա ոչ ամենեքեան 56
առ մեզ են․ և արդ՝ ուստի՞ է սմա այս ամ։ ✱ և գայ- 57
թագղէին ՚ի նա։ Եւ յս ասէ ցնոսա․ չիք մարգարէ
անարգ՝ եթէ ոչ յիւրում գաւառի՝ և յիւրում տան։
✱ Եւ ոչ արար անդ զօրութիւնս բազումս վասն անհա- 58
ւատութեն նոցա։

ԳԼ․ ԺԴ․

ԻԵ Յայնմ ժամանակի լուաւ հերովդէս չորրորդապետս 1
զլուր յսի։ ✱ և ասէ ցծառայս իւր․ նա է յովհան- 2
Է Բ նէս մկրտիչ, նա յարեաւ ՚ի մեռելոց, և վն այնորիկ
զօրութիւնք լինին նովաւ։ ✱ Քանզի հերովդէս կալաւ 3
զյով-․

(46) Բ՛ղմ․ Զամ զոր ինչ ունէր։ (47) Օրինակ մ․ Ազ-
գաց ժողովելոց։ (48) Ոմանք․ Որ իբրև լցաւ։ (54) Ո-
մանք․ Եւ զօրութի։ (55) Օրինակ մ․ Յակովբոս և յովսէփ։
(56) Այլ ոմանց ընդ․ Մի ոչ ամեքեան։ (56) Ոմանք․ Արդ
ուստի։ (58) Ոմանք․ Վն անհաւատութեն նց։
ԳԼ․ ԺԴ․ (2) ՚Ի լուս․ Նա է․․ Նա յարեաւ․ հարցական
ոճով նշանակին։ (3)(6) Յօրինակին ՚ի բնաբանի չէր բա-
ռս՝ հերովդիայ, դարձեալ և չանէրքն նշանակեալ։

Digitized by Google

ղողջունանելս՝ կապեաց զնա՝ և եդ 'ի բանտի վն Հերով-
4 դիայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբօր նր : * զի ասէր ցնա յով-
5 հաննէս . չէ՛ արժան քեզ ունել զդա : * և կամէր զնա
սպանանել, բայց երկնչէր 'ի ժողովրդենէ անտի . քան-
6 զի իբրև զմարգարէ ունէին զնա : * Եւ իբրև եղեն
ծննդոցք Հերովդի, կաքաւեաց դուստրն Հերովդիայ
'ի մէջ բազմականին . և հաճոյ թուեցաւ Հերովդի .
7 * ուստի և երդմամբ խոստացաւ տալ նմ զինչ և խնդ-
8 րեսցէ : * Եւ նա յառաջագոյն խրատեալ 'ի մօրէ իւր-
մէ, տո՛ւր ինձ ասէ այսր՝ 'ի վր սկտեղ զգլուխն յով-
9 հաննու մկրտչի : * և տրտմեցաւ թագաւորն . բայց վն
երդմանցն, և բարձակցացն՝ հրամայեաց տալ նմա :
10 * Եւ առաքեաց գլխատեաց զյովհաննէս 'ի բանտի :
11 * և բերաւ գլուխն նր սկտեղբ՝ և տուաւ աղջկանն, և
12 տարաւ առ մայր իւր : * Եւ մատուցեալ աշակերտքն
նր՝ բարձին զմարմինն և թաղեցին . և եկեալ պատմե-
13 ցին յի : * Եւ իբրև լուաւ յս, գնաց անտի նաւու Եգ
յանապատ տեղի առանձինն : Իբրև լուան ժողովուրդքն՝
14 գնացին զհետ նորա հետի 'ի քաղաքաց անտի : * Եւ
իբրև ել, ետես ժողովուրդ բազում, գթացաւ 'ի նս,
և բժշկեաց զհիւանդս նց :
15 * Իբրև Ը երեկս եղև, մատեան առ նա աշակերտքն ԻԶ
և ասեն . տեղիս անապատ է, և օրս՝ տարաժամեալ .
արձակեա զժողովուրդսդ՝ զի երթիցեն յագարակս 'ի շէնս,
16 գնեսցեն իւրեանց կերակուրս : * Եւ ասէ յս . ոչինչ
17 պիտոյ է դոցա երթալ . դուք տուք դոցա ուտել : * Եւ
նք ասեն ցնա . ոչինչ ունիմք աստ, բայց հինգ նկանակ
18 և երկուս ձկունս : * Եւ ասէ ցնս . բերէք այսր զայն :
19 * Եւ հրամայեաց բազմեցուցանել զժողովուրդսն 'ի վե-
րայ խոտոյ : և առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձը-
կունսն՝ հայեցաւ յերկինս, օրհնեաց . և եբեկ՝ և ետ ցա-
շակերտսն զնկանակսն, և աշակերտքն ժողովրդեանն :
20 * կերան ամենեքեան՝ և յագեցան, և բարձին զնշխարս
21 կոտորոցն երկոտասան սակառս լի : * Եւ որք կերանն՝
էին արք իբրև հինգ հազար . թող զկանայս և զմանկ-
22 ունս : * Եւ սաստկեաց վաղվաղակի զաշակերտսն մտանել Եգ
'ի

Բերեալ օրինակին առնել՝ Հերովդիադայ, ըստ Ոսկանայ օրինաց : (5) Ցօրինակին գրեալ . Եւ կամէր զնա մեռուցանել : (6) Ոսկան . 'Ի մէջ բազմականացն : (9) Ոմանք . Եւ տրտմեցաւ յոյժ թագաւորն : (11) Բերեալ . Գլուխն նր : (14) Ոսկան . Եւ գթացաւ : (16) Ոմանք . Ո՛չ է պիտոյ դոցա երթալ : (19) Ոմանք . Զժողովուրդսն 'ի վր : (19) Ոսկան . Զհինգ նկանակսն : (20) Ոմանք . Զնշխարս կոտորոցն : (21) Ոմանք . Էին իբրև արք : (22) Ոմանք . Զժողովուրդ արձակեսցէ :

Digitized by Google

'ի նաւ, եւ յառաջել յայնկոյս, մինչ ինքն զժողովուրդսն
արձակիցէ։ * Եւ իբրեւ արձակեաց զժողովուրդսն՝ ել
'ի լեառն առանձինն կալ յաղօթս։ Եւ իբրեւ ընդ ե- 23
րեկս եղեւ, անդ էր միայն։
ԻԵ * Եւ նաւն մեկնեալ էր 'ի ցամաքէն բազում ասպա- 24
րիզօք՝ ծփեալ յալեացն. քանզի ընդդէմ էր հողմն։
* Եւ 'ի չորրորդում պահու գիշերոյն եկն առ նս Յս 25
գնալով 'ի վերայ ծովուն։ * Իբրեւ տեսին զնա աշա- 26
կերտքն զի գնայր 'ի վերայ ծովուն՝ խռովեցան, եւ ա-
սեն թէ աչաչանք ինչ իցէ. եւ առ ահին՝ աղաղակեցին։
* Եւ վաղվաղակի խօսեցաւ ընդ նս Յս՝ եւ ասէ. քաջա- 27
լերեցարուք, ես եմ մի երկնչիք։ * Պատասխանի ետ 28
նմա Պետրոս՝ եւ ասէ. Տէր՝ եթէ դու ես, հրամայեա
ինձ գալ առ քեզ 'ի վերայ ջրոյս։ * Եւ նա ասէ, եկ։ 29
եւ իջեալ 'ի նաւէն Պետրոս՝ գնայր 'ի վերայ ջուրցն, եւ
եկն առ Յս։ * Եւ տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ. 30
եւ իբրեւ սկսաւ ընկղմել՝ աղաղակեաց՝ եւ ասէ. Տէր՝
փրկեա՛ զիս։ * Եւ վաղվաղակի Յս ձգեաց զձեռն իւր 31
կալաւ զնա եւ ասէ. Թերահաւատ՝ ընդէ՞ր երկմտեցեր։
* Եւ իբրեւ ելին 'ի նաւն՝ հանդարտեաց հողմն։ * Եւ 32
որ 'ի նաւին էին՝ մատեան երկիրպագին նմա՝ եւ ասեն. 33
արդարեւ Որդի Այ ես դու։ * Եւ անցեալ եկին 'ի ցա- 34
մաք 'ի Գեննեսարէթ։ * Եւ իբրեւ ծանեան զնա արք 35
տեղւոյն այնորիկ, առաքեցին ընդ ամ գաւառն՝ եւ ածին
առ նա զամ հիւանդս։ * Եւ աղաչէին զնա, զի գոնէ՝ 36
միայն 'ի քղանցս հանդերձի նր մերձեսցին. եւ որ միան-
գամ մերձեցանն՝ փրկեցան։

ԳԼ. ԺԵ.

ԻԲ Յայնժամ մատեան առ Յս՝ որ յԵրմէ փարիսեցիքն եւ 1
դպիրք՝ եւ ասեն։ * ընդէ՞ր աշակերտքն քո անցա- 2
նեն զաւանդութեամբ ծերոցն. զի ոչ լուանան զձեռս յոր-
ժամ հաց ուտեն։ * Նա պատասխանի ետ՝ եւ ասէ ցնս. 3
իսկ դուք՝ ընդէ՞ր անցանէք զպատուիրանաւն Այ՝ վս
ձերոյ աւանդութեանն։ * Զի Այ ասաց. պատուեա զհայր 4
քո եւ զմայր։ * Եւ որ բամբասէ զհայր կամ զմայր՝ մահու 5
վախճանեսցի։ * Եւ դուք ասէք. որ ասիցէ ցհայր իւր 6
կամ

(24) Ոմանք. Ընդդէմ էր հողմն։ (25) Ոմանք. Եւ 'ի չոր-
րորդ պահու։ (28) Ոմանք. Նմա Պետրոս. Տէր եթէ։
(28) Բազումք. Առ քեզ 'ի վրա ջրոցս։ (29) Ոմանք. 'Ի վերայ
ջրոցն։ (32) Ոմանք. Եւ իբրեւ ել 'ի նաւն՝ հանդարտեցաւ
հողմն։ (34) Ոմանք. Եւ անցեալ 'ի ցամաք եկին 'ի գեն-
նէսարէթ։ (36) Ոմանք. Մերձեցան՝ փրկեն"։
ԳԼ. ԺԵ. (6) Ոմանք. Զոր յինէն օգտիր".. եւ խոստք

կամ ցմայր իւր. Թէ պատարագ է՝ զոր յինէն օգտե-
ցիս, և ոչ պատուեսցէ զհայր իւր և զմայր իւր. և խա-
7 փանէք զբանն այ վս ձերոյ աւանդութեանն։ *Կեղծա-
ւորք՝ բարւոք մարգարէացաւ ի վերայ ձեր եսայի՝ և
8 ասէ։ *Ժողովուրդս այս շրթամբք պատուէ զիս, և
9 սիրտք իւրեանց հեռացեալ մեկուսի է յինէն։ *Զուր
պաշտեն զիս. ուսուցանեն վարդապետութիւն՝ զմարդ-
10 կան պատուիրեալս։ *Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողո-
11 վուրդսն՝ ասէ ցնս. Լուարուք՝ և ի միտ առէք։ *Ոչ
որ ինչ մտանէ ընդ բերան՝ պղծէ զմարդ, այլ որ ինչ
12 ելանէ ի բերանոյ՝ այն պղծէ զմարդ։ *Յայնժամ մա-
տուցեալ աշակերտացն նր՝ ասեն ցնա. գիտես՝ զի փա-
13 րիսեցիքն իբրև լուան զբանն՝ գայթագղեցին։ *Նա
պատասխանի ետ նց՝ և ասէ. ամ տունկ՝ զոր ոչ տըն-
14 կեաց Հայր իմ երկնաւոր, խլեսցի։ *Թոյլ տուք զնո-
սա. կոյրք են՝ կուրաց առաջնորդք։ կոյր կուրի յոր-
ժամ առաջնորդէ՝ անկանի, և երկոքեան ի խորխորատ
15 անկանին։ *Պատասխանի ետ Պետրոս և ասէ.
16 մեկնեա մեզ զառակս զայս։ *Ասէ յս. տակաւին՝ և
17 դուք անմիտք էք, *և ոչ իմանայք. եթէ ամ որ մտա-
նէ ի բերան, յորովայն երթայ՝ և արտաքս ելանէ։
18 *Իսկ որ ելանէ ի բերանոյ՝ ի սրտէ անտի գայ. և
19 այն պղծէ զմարդ։ *Զի ի սրտէ ելանեն խորհուրդք
չարք, սպանութիւնք, շնութիւնք, պոռնկութիւնք, գողութիւնք,
20 սուտ վկայութիւնք, հայհոյութիւնք։ *Այս ամ է՝ որ պղծէ
զմարդ, այլ անլուայ ձեռօք ուտել՝ ոչ պղծէ զմարդ։
21 *Եւ ելեալ անտի յս գնաց ի կողմանս տիւրոսի և եղ
սիդոնի։
22 *Եւ ահա՝ կին մի քանանացի ի սահմանացն անտի նց՝ ԽԹ
ելեալ, աղաղակէր և ասէր. ողորմեաց ինձ տր որդի
23 դաւթի, դուստր իմ չարաչար դիւահարի։ *Եւ նա
ոչ ետ նմա պատասխանի։ Եւ մատուցեալ աշակերտքն
նր՝ աղաչէին զնա և ասէին. արձակեա զնա՝ զի աղաղա-
24 կէ զհետ մեր։ *Նա պատասխանի ետ և ասէ. ոչ ու-
րեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն
25 իսլի։ *Եւ նա մատուցեալ, երկիր պագանէր նմա և
26 ասէր. տր՝ օգնեա ինձ։ *Պատասխանի ետ նմա և ա-
սէ. ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց՝ և արկանել
շանց։

զպատուիրանն այ։ (8) Օրինակ. Եւ սիրտ իւրեանց։ կամ, և սրտիւք իւրեանց հե՛՛։ (12) Օրինակ. Մատուցեալ ոմանք յաշակերտացն նր, ասեն. գիտես։ (17) Օրինակ. Որ մտանէ ՚ի բերան։ (18) Օրինակ. Եւ այն պղծէ զմարդն։ (19) Օրինակ. Խորհուրդ չարք։ (24) Օրինակ. Տան իսլի։ (26) Օրինակ. Ոչ է բարիոք։

Digitized by Google

շանց։ * Եւ նա ասէ. այո՛ տէր, քանզի և շունք կերակ- 27
րին 'ի փշրանաց անկելոց 'ի սեղանոյ տեառն իւրեանց։
* Յայնժամ պատասխանի ետ նմա յս, և ասէ. ո՛վ կին 28
դու՝ մե՛ծ են հաւատք քո, եղիցի քեզ՝ որպէս և կամիս։
Եւ բժշկեցաւ դուստր նորա 'ի նմին ժամու։
Լ * Եւ գնացեալ անտի յս, եկն 'ի ծովեզրն գալիլեաց- 29
ե է ւոց։ և ելեալ 'ի լեառն նստէր անդ։ * Մատեան առ նա 30
ժողովուրդք բազումք, որ ունէին ընդ իւրեանս՝ կաղս,
կոյրս, համերս, միակողմանիս, և այլս բազումս. և ըն-
կեցին զնս առ ոտս նր՝ և բժշկեաց զնս։ * Մինչև զար- 31
մանալ ժողովրդոցն՝ որ տեսանէին, զի համրքն խօ-
սէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք
տեսանէին, և փառաւոր առնէին զած իսլի։
ԼԱ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն յս զաշակերտսն՝ ասէ. գը- 32
թամ 'ի ժողովուրդդ, զի արդ՝ երեք աւուրք են՝ զի
կան առ իս, և ոչ ունին զինչ ուտիցեն. և արձակել
զդոսա նօթիս՝ չկամիմ, գուցէ նկթիցեն զճանապար-
հայն։ * Ասեն ցնա աշակերտքն. ուստի արդ՝ մեզ յանա- 33
պատի աստ՝ ուստի՛ իցէ այնչափ հաց՝ մինչ յագեցու-
ցանել զայսչափ ժողովուրդ։ * Եւ ասէ ցնոսա յս. քա- 34
նի՛ նկանակ ունիք։ և նոքա ասեն. եւթն, և սակաւ
ձկունս։ * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմե՛լ 'ի 35
վերայ գետնոյ։ * և առեալ զեւթն նկանակն և ըզ- 36
ձկունսն՝ գոհացաւ և եբեկ, և ետ ցաշակերտսն, և
նք ժողովրդեանն։ * Կերան ամենեքեան և յագեցան. 37
և բարձին զնշխարս կոտորոցն՝ եւթն զամբիւղ լի։ * Եւ 38
որք կերանն՝ էին իբրև արք չորք հազարք. թող զկա-
նայս և զմանկտի։ * Իբրև արձակեաց զժողովուրդսն՝ 39
ել 'ի նաւ՝ և եկն 'ի սահմանս մագդաղենայ։

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ մատուցեալ փարիսեցիքն և սադուկեցիքն փոր- 1
ձելով խնդրէին 'ի նմանէ՝ նշան յերկնից ցուցանել
նց։ * Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս. * ազգ չար 2
և շնացող՝ նշան խնդրէ, և նշան մի՛ տացի նմա, բայց 4
նշ

---

(32) Ոսկան. Եւ կոչեաց առ ինքն։ (33) Ոսկան. Արդ մեզ յանապատի։ (33) Ոմանք. Մինչև յագեցուցանել։ (36) Ոսկան. Զեօթն նկանակսն։ (37) Ոմանք. Եւթն զամբիւղ լի։ (39) Ոմանք. Եւ գնաց 'ի սահմանս մա"։
ԳԼ. ԺԶ. (2) Ոսկան առանց 'ի լատինականէն առեալ յաւել-լու. Եւ ասէ ցնս. յորժամ երեկոյ լինի՝ ասէք, պարզ լինի-ցի. զի կարմրացեալ է երկին։ (3) * Եւ առաւօտու՝ այսօր ձմեռն. զի կարմրագոյն տրտմեալ երկին. արդ զերեսս երկնի կա-րէք քննել. իսկ զնշանս ժամանակին ոչ կարէք գիտել։ ազգ չար

Նշանն յովնանու մարգարէի: Եւ եթող զնս և գնաց:
5 Գնացին և աշակերտքն յայնկոյս, և մոռացան առ- ԼԲ
6 նուլ հաց: Ասէ ցնս յս. տեսէք և զգոյշ լերուք 'ի
7 խմորոյ սադուկեցւոցն և փարիսեցւոց: Նոքա խոր-
8 հէին ընդ միմեանս և ասէին՝ թէ հաց ոչ բարձաք: Գի-
տացեալ յս՝ և ասէ. զի՞ խորհիք 'ի միտս ձեր թերահաւատք՝
9 եթէ հաց ոչ ունիք: տակաւին չիմանայք՝ և ոչ յիշէք
զհինգ նկանակն 'ի հինգ հազարսն, և քանի՞ սակառի
10 բարձէք: և ոչ զեւթն նկանակն 'ի չորս հազարսն,
11 և քանի՞ զամբիւղս բարձէք: Արդ՝ զիարդ ոչ իմանայք՝
եթէ ոչ վա՞ն հացի ասացի ձեզ՝ զգոյշ լինել 'ի խմորոյ
12 փարիսեցւոցն և սադուկեցւոց: Յայնժամ 'ի միտ ա-
ռին, եթէ ոչ ասաց զգուշանալ 'ի խմորոյ, այլ յաղանդ-
ւոյ փարիսեցւոցն և սադուկեցւոց:
13 Եւ եկեալ յս 'ի կողմանս փիլիպպեայ կեսարիայն, ԼԳ
հարցանէր ցաշակերտսն՝ և ասէր. զո՞ ոք ասեն զինէն ՂԿ
14 մարդիկն՝ թէ իցէ որդի մարդոյ: Եւ նք ասեն. ոմն՝
զյովհաննէս մկրտիչ, և այլք՝ զեղիա, և կէսք՝ զերե-
15 միա, կամ զմի ոք 'ի մարգարէիցն: Ասէ ցնս յս. իսկ
16 դուք զո՞ ոք ասէք զինէն թէ իցեմ: Պատասխանի
ետ նմա սիմոն պետրոս՝ և ասէ. դու ես քն որդի
17 այ կենդանւոյ: Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա.
երանի՛ քեզ սիմոն որդի յովնանու, զի մարմին և ա-
րիւն ոչ յայտնեաց քեզ՝ այլ հայր իմ որ յերկինս է:
18 Եւ ես՝ քեզ ասեմ. զի դու ես վէմ, և 'ի վերայ այդր
վիմի շինեցից զեկեղեցի իմ, և դրունք դժոխոց զնա
19 մի յաղթահարեսցեն: Եւ տաց քեզ զփականս արքայ-
ութեն երկնից. և զոր միանգամ կապեսցես յերկրի,
եղիցի կապեալ յերկինս. և զոր արձակեսցես յերկրի,
20 եղիցի արձակեալ յերկինս: Յայնժամ սաստեաց ա-
շակերտացն, զի մի ումեք ասասցեն՝ թէ նա է քն:
21 Յայնմհետէ սկսաւ յս ցուցանել աշակերտացն, թէ
պարտ

և չէաս": Ըստ որում ասենին և ոմանք 'ի յունական օրինակաց: Սակայն 'ի յեբրեական հայրենական թղթաթերս մեր 'ի միւն միայն է գտանելի զբանս զայս՝ այսպէս նշանակեալ: *Յայնժամ եկեալ ընդնի, ասէ թէ զէր ընենելոց. և փոխել խորհրդոյն խառնեցան եղկեանք: զերեսս երկնից գիտէք զննել, և զնշանս ժամանակաց ոչ կարիցէք: այլ չար: (8) Ոմանք. խորհիք 'ի միտս ձեր: (9)(10) Ոմանք. Նկանակսն: (11) Ոմանք. Զգուշանալ 'ի խմորոյ ասաց": (12) Ոմանք. Զգոյշ լինել 'ի խմորոյ: (15) Յոմանս գիրս. Ցնա յս.. զո՞ ոք ասէք: (16) 'Ի բազում գիրս. Պետրոս եւ ասէ: (16) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա: (17) Ոմանք. Երանի է քեզ: (19) Ոմանք. Քեզ փականս արքայութեան: (20) Ոմանք. Ասացին՝ թէ նա: (21) Ոմանք յաւելուն. Ապա

Digitized by Google

պարտ է նմա երթալ յԵմ, և բազում չարչարանս չար-
չարել և անարգել 'ի քահանայապետից և 'ի դպրաց և
'ի ծերոց ժողովրդեանն, և սպանանել, և յերիր ա-
ւուր յառնել: * Եւ առեալ զնա մեկուսի՝ պետրոս, 22
սկսաւ կշտամբել ընդ նմա՝ և ասել. քաւ լիցի քեզ Տր.
մի եղիցի քեզ այդ: * Եւ նա դարձեալ 'ի պետրոս՝ ա- 23
սէ. երթ յետս իմ սատանայ, գայթակղութիւն իմ ես.
զի ոչ խորհիս զոր Այ, այլ զմարդկան. * Յայն- 24
ժամ Յս ասէ ցաշակերտսն իւր. եթէ ոք կամիցի զկնի
իմ գալ՝ ուրասցի զանձն, և առցէ զխաչ իւր՝ և եկես-
ցէ զկնի իմ: * Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցա- 25
նել՝ կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն իւր վն իմ՝
գտցէ զնա: * Զի՞նչ օգտեսցի մարդ՝ եթէ զաշխարհս 26
ամ շահեսցի, և զանձն իւր տուժեսցի: կամ զի՞նչ տա-
ցէ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրում: * Զի գալոց է 27
որդի մարդոյ փառօք հօր իւրոյ՝ հանդերձ հրեշտակօք
իւրովք, և յայնժամ հատուսցէ իւրաքանչիւր ըստ գործս
իւր: * Ամէն ասեմ ձեզ. զի իցեն ոմանք 'ի սոցանէ՝ 28
որ աստ կան. որք ոչ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսա-
նիցեն զորդի մարդոյ եկեալ արքայութբ իւրով:

ԳԼ. ԺԷ.

ԼԴ Եւ յետ վեց աւուր՝ առնու ընդ իւր Յս զպետրոս և 1
զյակոբոս և զյովհաննէս զեղբայր նր, և հանէ
զնս 'ի լեառն մի բարձր առանձինն: * և այլակերպե- 2
ցաւ առաջի նց. և լուսաւորեցան երեսք նր իբրև զա-
րեգակն, և հանդերձք նր եղեն սպիտակ իբրև զլոյս:
* Եւ ահա՝ երևեցան նց մովսէս և եղիա՝ որ խօսէին 3
ը՛ նմա: * Պատասխանի ետ պետրոս և ասէ ցՅս. Տր՝ 4
բարւոք է մեզ աստ լինել. և թէ կամիս՝ արասցուք
երիս տաղաւարս. մի՝ քեզ, և մի՝ մովսիսի, և մի՝ ե-
ղիայի: * Եւ մինչդեռ նա խօսէր, ահա ամպ լուսա- 5
ւոր՝ հովանի եղև 'ի վր նց: Զայն եղև յամպոյն՝ և ա-
սէ. դա է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ, դմա
լուա-

կերպարանս իւրոց: (21) Ոմանք. Եւ թէ ըստ մ.. չարչարել 'ի քահանայ.: (21) 'Ի չորս.. Եւ անարգել: (23) Յօրինակ պէսի. Ոչ խորհիս զոր: (24) Ոմանք. Կամի գալ զկնի իմ: (24) 'Ի չորս.. 'Ի բաց ուրասցի: (26) Ոմանք. Թէ զաշխարհս ամ.. տուժեսցէ... ը՛ անձին իւրոյ: (27) Ոմանք. Հատուսցանէ իւրաքանչիւր զգործս իւր: (28) Օրինակ. Ոմանք 'ի դոցանէ: (28) Ոմանք. Մինչև տեսցեն:
ԳԼ. ԺԷ. (1) Յօրինակ պէսի. Առնու ընդ իւր Յս: (2) Ոմանք. Սպիտակ իբրև զձիւն: (4) Բազ. Լինել. եթէ կամիս: (5) Ոմանք. Հովանի լինէր 'ի վր նց:

Digitized by Google

6 լուարուք : * Եւ իբրև լուան աշակերտքն, անկան ՚ի վերայ
7 երեսաց իւրեանց՝ և երկեան յոյժ : * Եւ մատուցեալ
յս բուռն եհար զնոցանէ՝ և ասէ . յարուք՝ և մի
8 երկնչիք : * Ամբարձին զաչս իւրեանց, և ոչ զոք տե_
9 սին՝ բայց միայն զյս : * Եւ մինչդեռ իջանէին ՚ի լեռ_
նէ անտի, պատուիրեաց նոցա յս՝ և ասէ . մի՛ ումեք ա_
սիցէք զտեսիլդ զայդ, մինչև որդի մարդոյ ՚ի մեռելոց
10 յարիցէ : * Հարցին ցնա աշակերտքն և ասեն . զիմ՞ դպ
11 պիրքն ասեն, եթէ եղիայի նախ պարտ է գալ : * Պա_
տասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնս . եղիա՝ գայ, և հաստա_
12 տեսցէ զամ : * այլ ասեմ ձեզ՝ զի և եղիա եկեալ իսկ
է . և ոչ ծանեան զնա, այլ արարին ը՟ նա՝ զորինչ կա_
մեցան . նոյնպէս և որդի մարդոյ չարչարելոց է ՚ի նո_
13 ցանէ : * Յայնժամ ՚ի միտ առին աշակերտքն, թէ վս
յովհաննու մկրտչի՝ ասաց նոցա :
14 * Եւ իբրև եկին ՚ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի՝ ՚ի ԼԵ
ծունր իջուցանէր և ասէր . տէր՝ ողորմեաց որդւոյ իմում, ՂԲ
զի լուսնոտի է և չարաչար հիւանդանայ . բազում ան_
15 գամ անկանի ՚ի հուր, և երբեմն ՚ի ջուր : * և մատուցի
16 զնա աշակերտացդ քոց, և ոչ կարացին բժշկել : * Պա_
տասխանի ետ յս՝ և ասէ . ով ազգ՝ անհաւատ և թիւր,
մինչև ցե՞րբ իցեմ ը՟ ձեզ . մինչև յե՞րբ անսայցեմ ձեզ :
17 ածէք զնա առ իս : * Եւ սաստեաց ՚ի նա յս՝ և ել ՚ի
նմանէ դևն, և բժշկեցաւ մանուկն ՚ի ժամէն յայնմա_
18 նէ : * Յայնժամ մատուցեալ աշակերտքն առանձինն՝ և
19 ասեն ցյս . մեք՝ ընդէ՞ր ոչ կարացաք հանել զնա : * Եւ
նա՝ ասէ ցնս . վս թերահաւատութեան ձերոյ : ամէն աս_
եմ ձեզ, եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատ մանանե_
խոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ՝ փոխեաց աստի անդր, և
20 փոխեսցի . և ոչինչ անհնարին լիցի ձեզ : * Բայց այս
ազգ ոչ ելանէ, եթէ ոչ՝ աղօթիւք և պահօք :
21 * Եւ մինչ գային շրջէին նք ՚ի գալիլեա, ասէ ցնս յս . ԼԶ
22 մատնելոց է որդի մարդոյ ՚ի ձեռս մարդկան, * և սպա_ ՂԴ
նանեն զնա, և յերիր աւուր յարիցէ : և տրտմեցան
յոյժ :

---

(6) Օրինակ մի . ՚ի վր երեսաց իւրեանց յերկիր : Եւ մա" :
(9) Օրինակ մի . Եւ մինչ իջանէին նք ՚ի լեռնէն, պատ" :
(9) ՚Ի Բզյ Յոյն . Զտեսիլդ զայդ : (12) ՚Ի Բզյ Յոյն . Զի
և եղիա եկեալ : (12) Ոսկան . Արարին ընդ նմա : Ոսկ ամենե .
Ընդ նա զոր կամեցան : (14) Ոսկան . Եւ իբրև եկին ՚ի ժո"
(14) Ոմանք . Մատեաւ առ նա այր մի . . . որդւոյ իմոյ :
(16) Ոսկան յաւելու . Ած իս . և ածին զնա առ յս : (19) Օրի_
նակ մի . Վս անհաւատութե ձերոյ : (19) Ոսկան . Քան_
զհատն մանն" : (19) Բիւզ . Անհնարին լինիցի : (20) Յո_
նան Յոյն . Ոչ ելանէ ելանէ :

Digitized by Google

յոյժ: * Իբրեւ եկին նքա 'ի Կափառնաում, մատեան՝ 23
որք զերկդրամեանն պահանջէին՝ առ Պետրոս, եւ ա-
սեն. վարդապետն ձեր ոչ տայ զերկդրամեանն, եւ նա
ասէ՝ այո: * Եւ իբրեւ եմուտ 'ի տուն՝ յառաջեաց քան 24
զնա Յս եւ ասէ. զի՞արդ թուի քեզ Սիմովն. թագաւորք
աշխարհի՝ յումմէ՞ առնուն զհարկս կամ զհաս, յորդւոց
իւրեանց՝ թէ յօտարաց: * Եւ իբրեւ ասաց թէ յօտա- 25
րաց, ասէ ցնա Յս՝ ապա ուրեմն ազատ են որդիքն:
* Բայց զի մի՛ գայթագղեցուսցուք զնս, երթ 'ի ծով՝ 26
եւ ընկեա՛ կարթ, եւ զառաջին ձուկնն որ ելանէ՝ առ.
եւ բա՛ց զբերան նր, եւ գտանիցես սատեր. եւ զա՛յն ա-
ռեալ՝ տացես նց ընդ իմ եւ ընդ քո:

ԳԼ. ԺԸ.

ԼԵ Յայնմ աւուր մատեան աշակերտքն առ Յս՝ եւ ասեն. 1
ո՞վ իցէ 'ի մէնջ մեծ յարքայութեն երկնից: * Եւ կո- 2
չեաց առ ինքն Յս մանուկ մի, կացոյց զնա 'ի մէջ նց,
* եւ ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ դարձջիք, եւ լի- 3
նիջիք իբրեւ զմանկտի, ոչ մտանիցէք յարքայութի երկ-
նից: * Արդ՝ որ խոնարհեցուսցէ զանձն իբրեւ զմա- 4
նուկս զայս, նա է մեծ յարքայութե երկնից: * Եւ որ ոք 5
ընկալցի մանուկ մի՝ այսպիսի յանուն իմ, զիս ընդունի.
* Եւ որ ոք գայթագղեցուսցէ զմի 'ի փոքրկանցս յայս- 6
ցանէ յիս հաւատացելոց, լաւ է նմա՝ եթէ կախիցի
երկան իշոյ ընդ պարանոց նր՝ եւ ընկղմիցի 'ի խորս ծո-
վու: * Վա՜յ աշխարհի գայթագղութեց. հարկ է գա՛լ 7
գայթագղութեց. բայց վա՛յ մարդոյն այնմիկ յորյ ձեռն
գայցէ գայթագղութի: * Եթէ ձեռն քո կամ ոտն գայ- 8
թագղեցուցանէ զքեզ, հա՛տ զնա՝ եւ ընկեա՛ 'ի քէն. լաւ
իցէ քեզ՝ միաձեռանի կամ կա՛ղ մտանել 'ի կեանս, քան
թէ երկուս ձեռս եւ երկուս ոտս ունիցիս, եւ անկանել
'ի հուրն յաւիտենից: * Եւ եթէ ա՛կն քո գայթագղե- 9
ցուցանէ զքեզ, խլեա՛ զնա եւ ընկեա՛ 'ի քէն. լաւ իցէ
քեզ

---

(23) 'Ի Բրբմ. ձեռ. Եւ նա ասէ՝ այո: (24) Ոսկան. Թագաւորք երկրի յումմէ՞: ընդ որում ոմանք նշանակէին 'ի լուսանցս: (26) Ոմանք. Զձուկն որ ելանիցէ: (26) Ոսկան. Տացես ընդ իմ և: Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Յայնժամ մատեան ... յարքայութեն: (2) Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն Յս: (3) Ոմանք. Եւ եղիցիք իբրեւ զմանուկ": (4) Ոմանք. Որ խոնարհեցուսցէ զանձն իւր որպէս զմա: (6) Ոմանք. Եթէ կախիցէ .. և ընկղմեսցի: (7) Բրբմ. Աշխարհի 'ի գայթագղութեց: (8) Ոմանք. Միաձեռն, հոծ, միաձեռնի կամ կաղ ... քան երկուս ձե".. ոտս ունել և անկանիցիս 'ի հուրն յաւիտենական: Յօրինակին. Երկու ձեռս, և երկու ո":

Digitized by Google

քեզ միականի մտանել 'ի կեանս, քան երկուս աչս ու-
10 նել՝ եւ անկանել 'ի գեհենն հրոյն: * Զգոյշ լերուք՝ մի զ-
արհամարհիցէք զմի 'ի փոքրկանցս յայսցանէ. ասեմ
ձեզ, զի հրեշտակք նոցա յերկինս՝ հանապազ տեսանեն
11 զերեսս Հօր իմոյ՝ որ յերկինս է: * Զի եկն Որդի մար-
դոյ կեցուցանել զկորուսեալն:
12 * Զինչ թուի ձեզ՝ եթէ լինիցի մարդոյ հարիւր ոչ- Լը
խար, եւ մոլորեսցի մի 'ի նոցանէ, ոչ թողուցու զիննս-
նասունսն եւ զինն ոչխարսն 'ի լերինս, եւ երթայցէ խնդրե-
13 ցէ զմոլորեալն: * Եւ եթէ լինիցի գտանել զնա. ամէն
ասեմ ձեզ՝ զի ուրախ լինի 'ի վերայ նորա, առաւել քան
'ի վերայ իննսնիցն եւ յիննուցն որ չիցեն մոլորեալ:
14 * Այսպէս՝ ոչ է՛ն կամք առաջի Հօր իմոյ որ յերկինս
15 է, եթէ կորիցէ մի 'ի փոքրկանցս յայսցանէ: * Եթէ մե-
ղիցէ քեզ եղբայր քո, երթ յանդիմանեա՛ զնա՝ յորժամ
դու եւ նա միայն իցէք. եթէ լուիցէ քեզ, շահեցար
16 զեղբայրն քո: * Ապա թէ ոչ լուիցէ քեզ, ա՛ռ ընդ քեզ
մի եւս՝ կամ երկուս. զի 'ի բերանոյ երկուց եւ յերից
17 վկայից հաստատեսցի ամենայն բան: * Իսկ եթէ նոցա ոչ
լուիցէ, ասասջի՛ր յեկեղեցւոջ: Ապա թէ եւ եկեղեց-
ւոյն ոչ լուիցէ, եղիցի քեզ իբրեւ զհեթանոսն եւ զմաք-
18 սաւոր: * Ամէն ասեմ ձեզ. զի զոր կապիցէք յերկրի՝
եղիցի կապեալ յերկինս, եւ զոր արձակիցէք յերկրի՝
19 եղիցի արձակեալ յերկինս: * Դարձեալ ասեմ ձեզ.
եթէ երկու 'ի ձէնջ միաբանիցեն յերկրի վասն ամենայն իրաց,
զինչ եւ խնդրեսցեն՝ եղիցի նոցա 'ի Հօրէ իմմէ որ յեր-
20 կինսն է: * Զի ուր իցեն երկու կամ երեք ժողովեալ
21 յանուն իմ, անդ եմ ես 'ի մէջ նոցա: * Յայնժամ մա-
տեաւ առ նա Պետրոս՝ եւ ասէ. Տէր՝ քանիցս անգամ
թէ մեղիցէ ինձ եղբայր իմ, եւ թողից նմա. մինչեւ
22 ցեւթն անգամ: * Ասէ ցնա Յիսուս. ոչ ասեմ քեզ՝ թէ մին-
չեւ յեւթն անգամ, այլ՝ մինչեւ յեւթանասնեկին եւթն: Լթ
23 * Վասն այսորիկ նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն թա-
գաւորի, որ կամեցաւ համար առնել 'ի մէջ ծառայից
24 իւրոց: * Եւ իբրեւ սկսաւ առնուլ, մատուցաւ առ
նա

---

(11) Ոսկան. Զկորուսեալսն: (12) Ոսկան. Ոչխարսն 'ի լե-
րինս: (12) Ոմանք. Թուեցի ձեզ.. զիննսուն.. եւ երթի-
ցէ խնդրեսցէ: (13) Ոմանք. Եւ իննուցն ոքք: (16) Ոմանք.
Թէ ոչ լուիցէ քեզ... միւս եւս կամ երկուս.. երկուց
եւ երից: (17) Ոմանք. Իսկ եթէ եւ նոցա ոչ լու''... ա-
պա եթէ եկեղեցւոյն.. զհեթանոսս եւ զմաքսաւորս:
(18) 'Ի բազ. գիրս. Ձեզ. եւ զոր կա'': (19) Ոմանք. Զինչ
եւ խնդրիցեն: (22) Ոսկան. Մինչեւ ցեօթն անգամ.. ցեօ-
թանասնեկին: (23) Ոմանք. Համար առնուլ 'ի մէջ:

Digitized by Google

նա պարտապան մի բիւր քանքարոյ : * Իբրեւ ոչ ունէր 25
հատուցանել, հրամայեաց զնա վաճառել տէրն նր, եւ
զկին նր, եւ զորդիս, եւ զամ որ ինչ եւ ունիցի՝ եւ հա-
տուցանել : * Եւ անկեալ ծառայն երկիր պագանէր 26
նմա՝ եւ ասէր. երկայնամիտ լեր առ իս, եւ զամ հա-
տուցից քեզ : * Գթացեալ տէր ծառային այնորիկ՝ ար- 27
ձակեաց զնա, եւ զփոխն եթող նմա : * Եւ ելեալ ծա- 28
ռայն՝ եգիտ զմի 'ի ծառայակցաց իւրոց, որ պարտէր
նմա հարիւր դահեկան. եւ կալեալ զնա՝ խեղդէր եւ ա-
սէր. հատո ինձ զոր պարտիս : * Արդ՝ անկեալ ծա- 29
ռայակիցն՝ առ ոտս նր, աղաչէր զնա՝ եւ ասէր. երկայ-
նամիտ լեր առ իս՝ եւ հատուցից քեզ : * Եւ նա ոչ կա- 30
մէր. այլ չոգաւ արկ զնա 'ի բանտ՝ մինչեւ հատուսցէ
զպարտսն : * Իբրեւ տեսին ծառայակիցքն նր որ ինչ 31
եղեւն՝ տրտմեցան յոյժ, եւ եկեալ ցուցին տեառն իւ-
րեանց զամ որ ինչ եղեւն : * Յայնժամ կոչեաց զնա տէրն 32
իւր՝ եւ ասէ. ծառայ չար, զամ զպարտսն թողի քեզ՝
մն զի աղաչեցեր զիս : * Իսկ արդ՝ ոչ էր պարտ եւ քեզ 33
ողորմել ծառայակցին քում, որպ եւ ես քեզ ողորմեցայ:
* Եւ բարկացեալ տէրն նր՝ մատնեաց զնա դահճաց 34
մինչեւ հատուսցէ զամ զպարտսն : * Նոյնպէս եւ Հայր 35
իմ որ յերկինս է՝ արասցէ ձեզ, եթէ ոչ թողուցուք
իւրաքանչիւր եղբօր իւրում 'ի սրտից ձերոց զյան-
ցանս նոցա :

ԳԼ. ԺԹ.

Խ ղե Եւ եղեւ՝ իբրեւ կատարեաց յս զբանս զայսոսիկ, փո- 1
խեցաւ 'ի Գալիլեէ՝ եւ եկն 'ի սահմանս Հրէաստա-
նի յայնկոյս Յորդանանու : * Եւ գնացին զհետ նր ժո- 2
ղովուրդք բազմք, եւ բժշկեաց զնս անդ : * Եւ մատու- 3
ցեալ առ նա փարիսեցիքն, փորձէին զնա՝ եւ ասէին.
եթէ արժա՞ն իցէ ուրուք արձակել զկին իւր, ըստ ամ
պատճառս : * Պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. չիցէ՞ ըն- 4
թերցեալ ձեր՝ թէ որ Հաստատեացն իսկզբանէ՝ արու
եւ էգ արար զնս՝ եւ ասէ : * Վս այսորիկ թողցէ այր՝ 5
զհայր եւ զմայր՝ եւ երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, եւ եղի-
ցին երկոքեան 'ի մարմին մի : * Ապա ուրեմն ոչ են եր- 6
կու՝

---

(25) Ոմանք. Եւ զամ զոր ինչ է : (28) Բազմք յաւելուն. Ծառայն այն եգիտ զմի : (28) Ոմանք. Զոր պարտիսդ : (29) Ոմանք. Անկեալ ծառայակիցն առ : (31) Ոմանք. Տեառնն իւրեանց զամ ինչ որ եղեւն : (32) Ոմանք. Զամ պարտսն : (35) Յօրինակին գրէր. Եթէ ու թողուցուք :
Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. 'Ի Գալիլեէ՝ եկն : (5) Ոմանք. Վս այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր եւ :

Digitized by Google

կու՛ այլ մի մարմին : Արդ՝ զոր Ած զուգեաց, մարդ՝
7 մի մեկնեսցէ : * Ասեն ցնա · իսկ Մովսէս ընդէ՞ր պա-
տուիրեաց մեզ տալ թուղթ մեկնելոյ՝ և արձակել :
8 * Ասէ ցնա · Մովսէս՝ վասն խստասրտութեան ձերոյ հրամայեաց
ձեզ արձակել զկանայս ձեր · այլ ի սկզբանէ՝ ոչ եղև
9 այնպէս : * Բայց ասեմ ձեզ, զի ամ որ արձակէ զկին
իւր՝ և ոչ վասն պոռնկութեան, և առնիցէ այլ՝ շնայ, և որ
10 զարձակեալն առնէ՝ շնայ · * Ասեն ցնա աշակերտքն
իւր · եթէ այդպէս իցէ վնաս ընդ այր և ընդ կին, լաւ
11 է՝ չամուսնանալ : * Եւ նա՝ ասէ ցնա · ոչ ամենեքեան
12 բաւականան են այդմ բանի, այլ որոց տուեալ է : * Զի
են ներքինիք՝ որ յորովայնէ մօր իւրեանց ծնան այնպէս : և են ներքինիք՝ որ 'ի մարդկանէ եղեն ներքինիք : և են ներքինիք՝ որ զանձինս իւրեանց արարին ներքինիս վասն արքայութեան երկնից · որ կարողն է տա-
13 նել՝ տարցի : * Յայնժամ մատուցան առ նա մանկունս,
զի ձեռն դիցէ 'ի վր նց՝ և աղօթս արասցէ : և աշա-
14 կերտքն նց՝ սաստէին նց : * Ասէ յս, թոյլ տուք ման-
կանցդ՝ և մի արգելուք զդոսա գալ առ իս, զի այդ-
15 պիսեացդ է արքայութիւն երկնից : * Եւ եդեալ ձեռս 'ի
վերայ նց՝ գնաց անտի :

16 * Եւ ահա, մատուցեալ ոմն առ նա՝ ասէ · վարդապետ ԽԱ
բարի՝ զի՞նչ բարի գործեցից՝ զի ընդունեցայց զկեանսն ԶԷ
17 յաւիտենականս : * Եւ նա՝ ասէ ցնա · զի՞ հարցանես
զնէ զբարւոյ, մի է բարի · եթէ կամիս 'ի կեանսն յա-
18 ւիտենականս մտանել, պահեա՛ զպատուիրանսն : * Ա-
սէ ցնա, զո՞րս : Ասէ ցնա յս · զմի՛ սպանաներ, և մի
19 շնար, և մի գողանար, և մի սուտ վկայեր, * պա-
տուեա՛ զհայր քո և զմայր · և սիրեսցես զընկեր քո իբրև
20 զանձն քո : * Ասէ ցնա պատանին · զայդ ամ պա-
հեցի 'ի մանկութենէ իմմէ · արդ՝ ի՞ւ իւիք պակաս ե-
21 ցեմ : * Ասէ ցնա յս · եթէ կամիս կատարեալ լինել՝
երթ՝ վաճառեա զինչս քո՛ և տուր աղքատաց, և ու-
22 նիցիս գանձս յերկինս, և եկ զկնի իմ : * Իբրև լուաւ
պատ-

(7) Յօրինակին այսպէս գրեալ՝ Մեկնելոյ և արձակել. այլ · քննեցաք օրինակին բառանալ զխառնիս այդ · համաձայնյայն այլոց թարգ-մանոց : (9) Ոմանք · Որ արձակեսցէ զկին իւր ... առնիցէ՝ շնայ : (11) Ոմանք · Ոչ ամենեքին ... այդմ բանի · այլ որոց տուեալ իցէ : (12) Ոմանք · Որ կարող է առ՛՛ : (13) Ոմանք · Մատուցին առ նա : (13) Ոմանք · Սաստեցին նց : (15) Ոմանք · Եւ եդեալ ձեռն 'ի վր : (16) Ա՛ր օրինակաց · Բայց առ նա ասէ : (17) Ոմանք · Պահեա զպատուիրանսն : (18) Ա՛ր օրինակաց · Եւ մի շնար, և մի գողանար : (20) Ոմանք · Իւ իք պակասեցեմ :

Digitized by Google

պատանին զբանն, գնաց տրտմեալ. զի ունէր ստաց-
ուածս բազումս։ * Ասէ յս ցաշակերտսն. ամէն ասեմ 23
ձեզ. զի դժուարաւ մտցէ մեծատունն յարքայութիւն երկ-
նից։ * Դարձեալ ասեմ ձեզ. դիւրին է մալխոյ մտա- 24
նել ընդ ծակ ասղան, քան մեծատան յարքայութիւն այ
մտանել։ * Իբրև լուան աշակերտքն՝ զարմացան յոյժ, 25
և ասեն. իսկ՝ ո՞ կարիցէ ապրել։ * Հայեցաւ 'ի նս յս՝ 26
և ասէ. առ 'ի մարդկանէ այդ անկար է, այլ առ այ
ամենայն ինչ զօրաւոր։ * Յայնժամ պատասխանի ետ 27
պետրոս և ասէ ցնա. ահաւասիկ մեք՝ թողաք զամ, և ե-
կաք զհետ քո. արդ՝ զի՞նչ լինիցի մեզ։ * Ասէ ցնս յս. 28
ամէն ասեմ ձեզ. զի դուք որ եկիք զհետ իմ, 'ի միւ-
անգամ գալստեանն՝ յորժամ նստցի որդի մարդոյ յա-
թոռ փառաց իւրոց. նստջիք և դուք յերկոտասան ա-
թոռ՝ դատել զերկոտասան ազգ իղի։ * Եւ ամենայն 29
որ ոք եթող զտուն, կամ զեղբարս, կամ զքորս, կմ
զհայր, կմ զմայր, կմ զկին, կմ զորդիս, կմ զագարակս
վս անուան իմոյ, հարիւրապատիկ առցէ՝ և զկեանսն
յաւիտենականս ժառանգեսցէ։ * Բազումք եղիցին 30
առաջինք յետինք, և յետինք առաջինք։

Գլ. Ի.

Խբ Քանզի նման է արքայութիւն երկնից առն տանու- 1
տեառն, որ ել ընդ առաւօտս 'ի վարձու առնուլ
մշակս յայգի իւր։ * Եւ արկ վարձս մշակացն աւուրն դա- 2
հեկան, և առաքեաց զնս յայգի իւր։ * Եւ ելեալ զեր- 3
րորդ ժամու՝ ետես այլս զի կային դատարկք 'ի հրա-
պարակս. * ասէ և ցնս. երթայք և դուք յայգի իմ, 4
և որ ինչ արժան իցէ՝ տաց ձեզ։ * Գնացին և նոքա։ 5
Եւ դարձեալ՝ ելեալ զվեց ժամու, և զինն ժամու՝ ա-
րար այնպէս։ * Եւ զմետասաներորդ ժամու ելեալ, 6
եգիտ այլս՝ զի կային դատարկք, ասէ ցնս. զէ՞ր կայք
աստ զօրս ցերեկ դատարկք։ * Ասեն ցնա. զի ոչ ոք 7
կալաւ զմեզ 'ի վարձու։ ասէ ցնս. երթայք և դուք
յայգին, և որ ինչ արժան է՝ առնուցուք։ * Եւ իբրև 8
երեկոյ եղև՝ ասէ տէր այգւոյն ցհազարապետ իւր.
կոչեա զմշակսն՝ և տուր նց վարձս, սկսեալ 'ի յետնոցն
մինչև ցառաջինսն։ * Իբրև եկին որք զմետասաներորդ 9
ժա-

---

(23) Ոմանք. Մտցէ մեծատունն յարքայ"։ (26) Ոմանք. Ա-
յայ ամ։ (27) Ոմանք. Ահաւասիկ մեք։ (28) Ոմանք. Ազգն
իղի։ (29) Ոմանք. Եւ ամ ոք որ ե"։
Գլ. Ի. (3) Ոմանք. Դատարկ 'ի հրապարակս"։ (5) Բ ձեռ. Արար
նոյնպէս։ (6) Ոմանք. Դատարկ. և ասէ ցնս. զօրս ցե-
րեկ։ (7) Ոմանք. Արժան իցէ առ"։ (9) 'Ի [illegible]. Եւ

Digitized by Google

10 ժամուն, և առին մէն մի դահեկան։ * Եկեալ և առա-
ջինքն՝ համարէին թէ աւելի առնուցուն. և առին մէն
11 մի դահեկան և նոքա։ * Իբրև առին՝ տրտնջէին զտա-
12 նուտեառնէն՝ և ասէին. * Թէ դոքա՝ յետինքդ՝ մի ժամ
գործեցին, և հաւասարակիրս մեզ արարեր զդոսա, որ
13 զծանրութիւն աւուրն բարձաք և զտօթ։ * Նա պատաս-
խանի ետ միում ՚ի նոցանէ՝ և ասէ. ընկեր՝ չզրկեմ
14 զքեզ. ոչ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս։ * Առ
15 զքոյդ՝ և երթ. եթէ կամիմ յետնոցս տալ ոպ քեզ։ * Եւ
թէ չիցէ՞ ինձ իշխանութիւն յիւմս առնել զինչ և կամիմ.
16 կամ թէ ակն քո չար է, զի ես առատ եմ։ * Այսպէս
եղիցին յետինքն առաջինք, և առաջինքն՝ յետինք։ զի բա-
17 զում են կոչեցեալք՝ և սակաւք են ընտրեալք։ * Իբր. դէ
րև ելանէր յԵ͞Ր յէմ, առ զերկոտասանեան առանձինն,
18 և ՚ի ճանապարհին՝ ասէ ցնս։ * Ահաւասիկ ելանեմք
յէմ, և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայապետից՝
19 և դպրաց. և դատապարտեսցեն զնա ՚ի մահ. * և մատ-
նեսցեն զնա հեթանոսաց՝ այպանել, և հարկանել, և
՚ի խաչ հանել, և յերիր աւուր յարիցէ։
20 * Յայնժամ մատեաւ առ նա մայր որդւոցն զեբեդեայ՝ ԽԳ
որդւովք իւրովք հանդերձ, երկիր պագանէր՝ և խնդ-
21 րէր ինչ ՚ի նմանէ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա. զի՞նչ կամիս։
ասէ ցնա. ասա՝ զի նստցին սոքա երկու որդիքս իմ,
մի ը աջմէ քումմէ՝ և մի ը ահեկէ յարքայութեն քում։
22 * Պատասխանի ետ յս և ասէ. ոչ գիտէք զինչ խնդրէք.
կարէ՞ք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոցն եմ, կամ
զմկրտութիւն զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտել։ ասեն ցնա,
23 կարօղ եմք։ * Ասէ՛ ցնս յս. զբաժակն՝ իմ ըմպիցէք,
և զմկրտութիւն զոր ես մկրտիմ՝ մկրտիցիք, բայց նստու-
ցանել ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իմմէ՝ ոչ է իմ տալ, այլ
24 որոց պատրաստեալ է ՚ի հօրէ իմմէ։ * Եւ լուեալ տասանցն,
25 բարկացան ՚ի վերայ երկուցն եղբարց։ * Յս կոչեաց
զնս առ ինքն, և ասէ՝ գիտէք՝ զի իշխանք ազգաց տե-
26 րեն նց, և մեծամեծքն իշխեն նց։ * Ո՛չ այնպէս իցէ
և ՚ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի ՚ի ձէնջ մեծ լինել՝
27 եղիցի ձեր պաշտօնեայ։ * և որ կամիցի ՚ի ձէնջ առաջին
28 լինել՝ եղիցի ձեր ծառայ։ * Որպէս որդի մարդոյ ոչ
եկն

առին մէն մի։ (11) Ոմանք ՚ի նոր օրինակաց գրեն. Զտանուտ-
եառնէն։ (14) Ոսկան. Եթէ կամիցիմ յետնոցս։ (14) Բուն.
Տալ ոպ և քեզ։ (15) Ոմանք. Չիցէ իշխանութիւն յիմս առ-
նել։ (16) Ոմանք. Այնպէս եղիցին։ (16) Բուն. Զի բազումք
են կոչե՛։ (21) Ոմանք. Եւ մի յահեկէ ՚ի յարքայութեն։
(23) Ոմանք. Եւ զմկրտութեն իմ մկրտիցիք։ և ոմանք.
Զոր ես մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք։

Digitized by Google

եկն պաշտօն առնուլ, այլ պաշտել. և տալ զանձն իւր
փրկանս փոխանակ բազմաց։
ԽԴ * Եւ յելանելն նց յԵրիքովէ, գնացին զհետ նր ժողո- 29
է կ վուրդք բազումք։ * Եւ ահա կոյրք երկու նստէին առ ճա- 30
նապարհաւն։ իբրև լուան թէ յս անցանէ՝ աղաղակե-
ցին և ասեն. ողորմեա՛ց մեզ յս որդի Դաւթի։ * Եւ 31
ամբոխն սաստէին նց՝ զի լռեսցեն։ և նոքա ևս առա-
ւել աղաղակէին և ասէին, Տէր՝ ողորմեա՛ց մեզ որդի
Դաւթի։ * Զետեղի՛ առ յս, կոչեաց զնս և ասէ. զի՞նչ 32
կամիք՝ զի արարից ձեզ։ * Ասեն ցնա. Տր՝ զի բացցին 33
աչք մեր։ * Եւ գթացեալ յս մերձեցաւ յաչս նց, և 34
վաղվաղակի տեսին՝ և գնացին զհետ նր։

ԳԼ. ԻԱ.

ԽԵ. Իբրև մօտ եղեն յԵմ, և եկին ՚ի Բեթփագէ մերձ ՚ի 1
լեառն Ձիթենեաց. յայնժամ յս առաքեաց երկուս
յաշակերտացն իւրոց։ * և ասէ ցնս. երթա՛յք ՚ի գեղդ՝ 2
որ առաջի ձեր է, և անդէն գտանիցէք էշ կապեալ.
և յաւանակ ընդ նմին, լուծէք՝ ածէք ինձ։ * Եւ եթէ 3
ոք ասիցէ ինչ ձեզ, ասասջիք, եթէ տեառն իւրեանց
պիտոյ են. և վաղվաղակի առաքէ զնս։ * Բայց այս 4
ամ եղև, զի լցցի բանն մարգարէին՝ որ ասէ։ * ասա- 5
ցէք դստեր սիոնի. ահա՝ թագաւոր քո գայ քեզ հեզ՝
և հեծեալ յէշ և ՚ի յաւանակի իշոյ։ * Գնացին աշա- 6
կերտքն, և արարին որպէս հրամայեաց նց յս։ * և ածին 7
զէշն և զյաւանակն։ և արկին զնոքօք ձորձս, և նս-
տաւ ՚ի վերայ նց։ * Եւ բազում ժողովուրդք տարա- 8
ծեցին զհանդերձս իւրեանց ՚ի ճանապարհին։ և այլք
հատանէին ոստս ՚ի ծառոց՝ և տարածանէին ՚ի ճանա-
պարհին։ * Եւ ժողովուրդն՝ որ առաջին և զկնի եր- 9
թային՝ աղաղակէին և ասէին. օրհնութի որդւոյ Դաւ-
թի, օրհնեա՛լ որ գայ յանուն տն. օրհնութի ՚ի բար-
ձունս։ * Եւ ՚ի մտանելն նր յԵմ՝ դղրդեցաւ քաղաքն 10
ամ, և ասէ՝ ո՞վ իցէ սա։ * Եւ ժողովուրդքն ասեն. 11
սա՛ է մարգարէն յս՝ որ ՚ի Նազարեթէ Գալիլեացւոց։
* Եւ եմուտ յս ՚ի տաճարն, և եհան արտաքս զամե- 12
նե-

---

(29) Ոմանք. Եւ յելանել նորա յԵրիքովէ։
ԳԼ. ԻԱ. (2) Ոմանք. ՚Ի գեաւղդ.. գտանիցէք էշ կապեալ.
և յովանակ։ (3) Բազումք. Եւ վաղվաղակի առաքեսցէ զնոսա։
(5) Ոմանք. Յէշ և յաւանակի ի՛'': (7) ՚Ի յս''. Զնոքօք
ձորձս իւրեանց. համաձայն ամաց ՚ի բնաբ''։ (8) Ոմանք. Տա-
րածանէին. կամ, տարածէին զհանդ''։ (9) Ոմանք. Եւ
ժողովուրդքն որ առաջի և։ (10) Ոմանք. Դղրդեցաւ քա''։
(12) Ոմանք. Անդ ՚ի տաճարին.. աղաւնավաճառացն։

Digitized by Google

նեաց, որ վաճառէինն և գնէինն ՚ի տաճարի անդ. և
զսեղանս հատավաճառացն կործանեաց՝ և զաթոռս
13 աղաւնեվաճառացն ։ * Եւ ասէ ցնս. գրեալ է՝ տուն իմ
տուն աղօթից կոչեսցի. և դուք արարէք զդա՝ այր
աւազակաց ։
14 * Եւ մատեան առ նա կոյրք և կաղք ՚ի տաճարին, և ԽԶ
15 բժշկեաց զնոսա ։ * Իբրև տեսին քահանայապետքն և
դպիրք՝ զսքանչելիսն զոր արար, և զմանկտին որ աղա-
ղակէին ՚ի տաճարին և ասէին, ովսաննա որդւոյ դաւ-
16 թի, բարկացան. * և ասեն ցնա. լսես զինչ ասեն դո-
քա ։ ասէ ցնս յս, այո. չիցէ ընթերցեալ ձեր՝ եթէ
՚ի բերանոյ տղայոց և ստնդիեաց կատարեցեր զօրհ-
17 նութի ։ * Եւ թողեալ զնս, ել արտաքոյ քաղաքին ՚ի
բեթանիա, և անդ ագաւ ։
18 * Եւ այգուցն իբրև դարձաւ անդրէն ՚ի քաղաքն՝ քաղ- ԽԷ
19 ցեաւ ։ * և տեսեալ թզենի մի ՚ի վերայ ճանապարհին, ԷԲ
եկն ՚ի նա, և ոչինչ եգիտ ՚ի նմա՝ բայց միայն տերև՝ ։
Եւ ասէ ցնա. մի այսուհետև ՚ի քէն պտուղ եղիցի յաւ-
20 իտեան ։ և առժամայն չորացաւ թզենին ։ * Իբրև
տեսին աշակերտքն՝ զարմացան և ասեն, թէ զիարդ
21 վաղվաղակի ցամաքեցաւ թզենին ։ * Պատասխանի ետ
յս՝ և ասէ ցնս. ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ունիցիք հա-
ւատս՝ և ոչ երկմտիցիք՝ ոչ միայն զթզենւոյդ առնիցէք,
այլ թէպէտ և լերինդ ասիցէք՝ բարձիր և անկիր ՚ի
22 ծով, եղիցի ։ * Եւ զա՛մ ինչ զոր և խնդրիցէք յաղօթս
հաւատովք՝ առնուցուք ։
23 * Եւ իբրև եկն ՚ի տաճարն, մատեան առ նա՝ մինչդեռ ԽԸ
ուսուցանէր, քահանայապետքն և ծերք ժողովրդեանն՝
և ասեն. որով իշխանութ առնես զայդ. և ո՞վ ետ քեզ
24 զիշխանութիդ զայդ ։ * Պատասխանի ետ յս և ասէ ցնս.
հարցից և ես զձեզ բան մի. զոր թէ ասիցէք ինձ, և
25 ես ձեզ ասացից՝ որով իշխանութ առնեմ զայս ։ * Մկր-
տութին յովհաննու ուստի՞ էր՝ յերկնից՝ թէ ՚ի մարդ-
26 կանէ ։ Եւ նոքա խորհէին ը միմեանս և ասէին ։ * Ե-
թէ ասեմք յերկնից, ասէ ցմեզ. իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւա-
տացէք նմա ։ և եթէ ասեմք ՚ի մարդկանէ, երկնչիմք
՚ի

(16) Յօրինակին դիւեր. Ասէ ցնս յս ։ (16) Ոմանք. Ստնդ-
դիեացաց. կՏ, ստնդիեցուց հաստատեցեր զօրհ" ։ (19) Ո-
մանք. Եւ եկեալ թզե" ։ (19) Ոսկան. Եւ ոչ եգիտ ՚ի նմա ։
(19) Ոմանք. Ելցէ յաւիտեան ։ (21) Բ՜ձ. Ոչ միայն թզեն-
ւոյդ առ" ։ (23) Ոսկան. Եւ իբրև եկին ՚ի տա" ։ (23) Ոմանք.
Եւ ո՞ ետ քեզ ։ (24) Ոմանք. Եւ ես ձեզ ասեմ, որով ։ (25) ՚Ի
բա". Խորհէին ընդ միմս, և ։ համօրինակն ամենց ՚ի ճնոճ" ։
(26) Բ՜ձ. Իբրև զմարգարէ ունէին ։

Digitized by Google

'ի ժողովրդենէն. զի ամենեքին զՅովհաննէս իբրեւ ըզ-
մարգարէ ունէին: * Պատասխանի ետուն Յիսուսի եւ ասեն. 27
ոչ գիտեմք: ասէ ցնա եւ նա. եւ ոչ ես ասեմ ձեզ՝ որով
իշխանութեամբ. առնեմ զայս:
ԽԺԹ * Բայց զիարդ թուի ձեզ. այր մի էին երկու որ- 28
դիք, եւ մատուցեալ առ առաջինն՝ ասէ. որդեակ՝ երթ
այսօր գործեա յայգւոջ: * Նա՝ պատասխանի ետ՝ եւ ա- 29
սէ. երթամ տէր՝ եւ ոչ չոգաւ: * Մատեաւ եւ առ միւսն, 30
եւ ասէ նոյնպէս: Նա՝ պատասխանի ետ՝ եւ ասէ. ոչ կա-
միմ: բայց յետոյ զղջացաւ՝ եւ չոգաւ յայգին: * Արդ՝ 31
ո՞ յերկոցունց արար զկամս հօրն. ասեն՝ յետինն: Ասէ
ցնոսա Յիսուս. ամէն ասեմ ձեզ, զի մաքսաւորք եւ պոռնիկք՝
յառաջեսցեն քան զձեզ յարքայութիւն երկնից: * Զի եկն 32
Յովհաննէս ճանապարհաւ արդարութեան՝ եւ ոչ հաւատա-
ցէք նմա. եւ մաքսաւորք եւ պոռնիկք հաւատացին նմա,
եւ դուք տեսէք՝ եւ ոչ զղջացարուք յետոյ հաւատալ նմա:
Ծ * Այլ առակ լուարուք. այր մի էր տանուտէր՝ որ 33
Է Գ տնկեաց այգի, եւ ցանգով պատեաց զնա, եւ փորեաց
'ի նմա հնձան, եւ շինեաց աշտարակ. եւ ետ զնա մշակս,
եւ գնաց 'ի տար աշխարհ: * Իբրեւ մերձեցաւ ժամանակ 34
պտղոյ, առաքեաց զծառայս իւր առ մշակսն՝ առնուլ
զպտուղս նորա: * Եւ կալեալ մշակացն զծառայս նորա, զոմն 35
տանջեցին, զոմն սպանին, զոմն քարկոծեցին: * Դար- 36
ձեալ առաքեաց այլ ծառայս բազումս քան զառաջինսն;
եւ արարին նոցա՝ նոյնպէս: * Յետոյ առաքեաց առ նոսա 37
զորդի իւր, եւ ասէ, թերեւս՝ ամաչեսցեն յորդւոյ աս-
տի իմմէ: * Իսկ մշակքն իբրեւ տեսին զորդին, ասեն 38
ընդ միմեանս. սա է ժառանգն եկայք սպանցուք զսա, եւ
կալցուք զժառանգութիւն սորա: * Եւ առեալ՝ հանին 39
զնա արտաքոյ քան զայգին, եւ սպանին: * Արդ՝ յոր- 40
ժամ եկեսցէ տէր այգւոյն, զի՞նչ արասցէ մշակացն
այնոցիկ: * Ասեն ցնա. զչարս չարաչար կորուսցէ. եւ 41
զայգին տացէ այլոց մշակաց, որք տայցեն նմա զպը-
տուղս 'ի ժամու իւրեանց: * Ասէ ցնոսա Յիսուս. չիցէ՞ եր- 42
բեք ընթերցեալ ձեր 'ի գիրս. զվէմն՝ զոր անարգեցին
շինողք, նա եղեւ գլուխ անկեան. 'ի տեառնէ եղեւ այս, եւ
է սքանչելի յաչս մեր: * Վասն այսորիկ ասեմ ձեզ, զի 43
բարձցի 'ի ձէնջ արքայութիւն այ, եւ տացի ազգի որ առ-
նի

(27) Յօրինակին գրեալ էր. Ասէ ցնա եւ նա եւ ոչ: (31) Օրի-
նակ մի. Յարքայութիւն այ: (32) Ոմանք յաւելուն. Զի եկն
առ ձեզ Յովհ՛: (33) Ոմանք. 'Ի նմա հնձան... եւ ինքն գնաց
'ի տարաշխարհ: (34) Ոմանք. Զպտուղ նորա: (37) Ոմանք.
Զորդին իւր: (41) Ոմանք. Զչարն չարաչար կո՛՛.. տայցէ..
տացեն: (43) Օրինակ մի. Որ առնիցէ զկամս նորա:

Digitized by Google

44 նիցէ զպտուղս նր։ * Եւ որ անկցի ՚ի վերայ վիմիս այ֊
սորիկ՝ փշրեսցի, եւ յոյր վերայ անկցի՝ հոսեսցէ զնա։
45 * Իբրեւ լուան քահանայապետքն եւ դպիրքն եւ փարիսե֊
46 ցիք զառակս նր, գիտացին թէ վն նց ասաց։ * Եւ
խնդրէին զնա ունել, բայց երկեան ՚ի ժողովրդոցն.
քանզի իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Պատասխանի ետ Յս, եւ ասէ ցնս առա֊ ԾԱ
2 կօք։ * Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից՝ առն թա֊ Է Գ
3 գաւորի, որ արար հարսանիս որդւոյ իւրում։ * Եւ
առաքեաց զծառայս իւր կոչել զհրաւիրեալսն ՚ի հար֊
4 սանիս։ եւ ոչ կամէին գալ։ * Դարձեալ՝ առաքեաց
այլ ծառայս՝ եւ ասէ. ասացէք հրաւիրելոցն. ահաւա֊
սիկ զճաշ իմ պատրաստեցի. զուարակք իմ եւ պարա֊
րակք զենեալ են, եւ ամ ինչ պատրաստ է. եկայք ՚ի
5 հարսանիս։ * Եւ նոքա յուլացեալ՝ գնացին ոմն յա֊
6 գարակ իւր, եւ ոմն ՚ի վաճառ իւր։ * Եւ այլք՝ կալան
7 զծառայս նր, թշնամանեցին, եւ սպանին։ * Իսկ թա֊
գաւորն իբրեւ լուաւ՝ բարկացաւ, եւ առաքեաց զզօրս
իւր եւ սատակեաց զսպանօղսն զայնոսիկ, եւ զքաղաքն
8 նց այրեաց։ * Յայնժամ ասէ ցծառայս իւր. հարսա֊
նիքս պատրաստ են, եւ հրաւիրեալքն չէին արժանի։
9 * Արդ՝ երթայք յանցս ճանապարհաց, եւ զորս միան֊
10 գամ գտանիցէք՝ կոչեցէք ՚ի հարսանիս։ * Եւ ելեալ
ծառայքն ՚ի ճանապարհս ժողովեցին զամենեսեան զոր
եւ գտին՝ զչարս եւ զբարիս. եւ լցան հարսանիքն բազ֊
11 մականօք։ * Եւ մտեալ թագաւորն հայել զբազմակա֊
նսն, ետես անդ այր մի՝ որ ոչ էր զգեցեալ հանդերձ
12 հարսանեաց։ * Եւ ասէ ցնա. ընկեր՝ զիարդ մտեր այսր,
զի ոչ ունէիր հանդերձ հարսանեաց։ Եւ նա պապան֊
13 ձեցաւ։ * Յայնժամ ասէ թագաւորն սպասաւորացն.
կապեցէք զդա ոտս եւ զձեռս՝ եւ հանէք զդա ՚ի խա֊
ւարն արտաքին, անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց։
14 * Զի բազումք են կոչեցեալք՝ եւ սակաւք ընտրեալք։
15 * Յայնժամ գնացեալ փարիսեցիքն, առին խորհուրդ ԾԲ
զնմա֊ Է Ե

(45) Օրինակ մի ընդ ոսկեայ. Զառակս զայս, գիտացին։
(46) Ոմանք. Եւ խնդրեցին զնա ու՛՛։
Գլ. ԻԲ. (2) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից։ (4) Ոմանք.
Զուարակք եւ պարարակք իմ զեն՛՛։ (5) Ոմանք. Եւ նք
յուղացեալ գնա՛՛։ (7) Ոմանք. Եւ զքաղաքս նց այրեաց։
(9) Ոմանք. Երթայք ՚ի յանցս.. եւ զոր միանգամ։ (10) Ո֊
մանք. Եւ ժողովեցին զամենսին զոր գտին։ (14) Ոմանք.
Եւ սակաւք են ընտրեալք։

Digitized by Google

զնմանէ, թէ ո՛րպ գնիցեն նմա որոգայթ բանիւք: * Եւ 16
առաքեն առ նա զաշակերտսն իւրեանց հերովդիանո-
սօքն հանդերձ՝ եւ ասեն. վարդապետ՝ գիտեմք զի ճշ-
մարիտ ես, եւ զճանապարհն այ ճշմարտութբ ուսու-
ցանես, եւ ոչ է քեզ փոյթ զումեքէ, եւ ոչ հայիս յերեսս
մարդոյ: * արդ՝ ասա՛ մեզ, զինչ թուի քեզ, պա՞րտ 17
է հարկս տալ կայսեր՝ թէ ոչ: * Գիտաց յս զխորա- 18
մանկութիւն նց, եւ ասէ. զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք.
* ցուցէք ինձ զդահեկան հարկին: Եւ նք մատուցին 19
նմա դահեկան մի: * Եւ ասէ ցնս. ո՞յր է պատկերս այս՝ 20
կամ գիր: * ասեն՝ կայսեր: Յայնժամ ասէ ցնս. եր- 21
թայք՝ տուք զկայսեր՝ կայսեր, եւ զայ՝ այ: * Իբրեւ 22
լուան՝ զարմացան. եւ թողին զնա եւ գնացին:

ԾԳ. * Յայնմ աւուր մատեան առ նա սադուկեցիքն, որ աս- 23
էին՝ թէ չիք յարութի. հարցին ցնա՝ * եւ ասեն. վարդա- 24
պետ՝ մովսէս ասաց. եթէ ոք մեռցի անորդի, առցէ
զկին նր եղբայր իւր, եւ յարուսցէ զաւակ եղբօր իւ-
րում: * Էին առ մեզ եղբարք եւթն. առաջինն՝ արար 25
կին՝ եւ մեռաւ. եւ զի ոչ ունէր զաւակ, եթող զկինն
իւր՝ եղբօր իւրում: * Նոյնպէս եւ երկրորդն՝ եւ եր- 26
րորդն, մինչեւ ցեւթներորդն: * յետ ամենեցուն՝ մե- 27
ռաւ եւ կինն: * Արդ՝ ՚ի յարութեանն ո՞յր յեւթանցն ե- 28
ղիցի՝ նմա կին. զի ամենեքին կալան զնա կին: * Պա- 29
տասխանի ետ նց յս՝ եւ ասէ. մոլորեալ՝ էք ոչ գիտէք զգ-
գիրս եւ ոչ զզօրութի այ: * զի ՚ի յարութեանն ոչ կանայս 30
առնեն՝ եւ ոչ արանց լինին, այլ են իբրեւ զհրեշտակս
յերկինս: * Բայց վասն յարութե մեռելոց չիցէ՞ ըն- 31
թերցեալ զասացեալն ձեզ յայ. * Ես եմ այ աբրահա- 32
մու, այ իսահակայ եւ այ յակոբայ. եւ չէ՛ այ՝ այ մե-
ռելոց՝ այլ կենդանեաց: * Իբրեւ լուան՝ ժողովուրդքն, 33
զարմանային ընդ վարդապետութե նր:

ԾԴ. * Իսկ փարիսեցիքն իբրեւ լուան՝ եթէ պապանձեցոյց 34
զսադուկեցիսն, ժողովեցան ՚ի միասին: * Եւ եհարց 35
միոմն ՚ի նոցանէ զնա՝ փորձելով, եւ ասէ: * վարդապետ՝ 36
ո՞ր պատուիրան մեծ է յօրէնս: * Եւ յս ասէ ցնա. սի- 37
րես

(16) Ոմանք. Յերեսս մարդոյն. կամ, մարդկան: (18) Ոմանք. Զխորամանկութիւն նց: (20) Ոմանք յաւելուն. Եւ ասէ ցնս յս. ո՞յր: (21) Ոմանք. Զկայսերն կայսեր, եւ զայն այ: (23) Ոմանք. Որ ասեն, թէ չիք յա'': (25) Ոմանք. Էին առ մեզ: (25) Ոմանք. Զկին իւր: (26) Ոմանք. Եւ երրորդ: (28) Ոմանք. ՚Ի յարութե ո՞յր ՚ի յեւթանցն: (29) Ոմանք. Զզօրութին: (31) Ոմանք յաւելուն. Ընթերցեալ չէք զասացեալսն ձեզ: (32) Ոմանք. Եւ ոչ է այ, այ մե'': (34) Բազումք. Պապանձեցոյց: (36) Ոմանք. Է մեծ յօրէնս:

Digitized by Google

րեսցես զՏր ած քո յամ սրտէ քումմէ, եւ յամ անձնէ
38 քումմէ, եւ յամ մտաց քոց: *Այս է մեծն եւ առաջին
39 պատուիրան: *Եւ երկրորդն՝ նման սմին. սիրեսցես զըն-
40 կեր քո՝ իբրեւ զանձն քո: *Յայս երկուս պատուիրանս
ամ օրէնք եւ մարգարէք՝ կախեալ կան.
41 *Եւ 'ի ժողովել փարիսեցւոցն, եհարց ցնս ՅՍ՝ եւ ա- ԾԵ
42 սէ: *զիարդ թուի ձեզ վն քՍի, ո՞յր որդի է: ասեն
43 ցնա, դաւթի: *Ասէ ցնոսա ՅՍ. իսկ զիա՞րդ դաւիթ
44 հոգւովն՝ կոչէ զնա Տր, եւ ասէ: *ասաց Տր ցՏր իմ.
նիստ ընդ աջմէ իմմէ, մինչեւ եդից զթշնամիս քո պա-
45 տուանդան ոտից քոց: *իսկ եթէ դաւիթ՝ զնա Տր կո-
46 չէ, զիա՞րդ որդի Նր իցէ: *Եւ ո՛չ ոք կարէր տալ նմա
պատասխանի բան մի. եւ ո՛չ իշխէր ոք յայնմ օրէ հար-
ցանել զնա եւ ո՛չ ինչ:

ԳԼ. ԻԳ.

1 Յայնժամ խօսեցաւ ՅՍ ընդ ժողովուրդսն եւ ընդ ա- ԷՂ
2 շակերտսն իւր՝ եւ ասէ: *յաթոռն մովսիսի նստան
3 դպիրքն եւ փարիսեցիք: *զամ ինչ՝ որ ասիցեն ձեզ՝ պա-
հեսջիք եւ արասջիք. բայց ըստ գործոց նց՝ մի առնէք,
4 զի ասեն՝ եւ ո՛չ առնեն: *Կապեն բեռինս ծանունս եւ
դժուարակիրս, եւ դնեն 'ի վր ուսոց մարդկան. եւ մա-
5 տամբ իւրեանց ո՛չ կամին շարժել զնս: *Եւ զամ գործս
իւրեանց առնեն 'ի ցոյցս մարդկան: լայնեն զգրապա-
նակս իւրեանց, եւ երկայնեն զքղանցս հանդերձից իւ-
6 րեանց: *սիրեն զնախաթոռս յընթրիս, եւ զնախա-
7 թոռս 'ի ժողովուրդս՝ եւ զողջոյնս 'ի հրապարակս: *եւ
8 կոչել 'ի մարդկանէ՝ ռաբբի ռաբբի: *Բայց դուք՝ մի
զոք կոչէք վարդապետ, զի մի է ձեր ուսուցիչ, եւ ա-
9 մենեքին դուք՝ եղբարք էք: *Եւ հայր՝ մի կոչէք ձեզ
10 յերկրի. զի ձեր՝ մի է հայր՝ որ յերկինսն է: *Եւ մի
11 կոչեցիք ուսուցիչք. զի ուսուցիչ ձեր՝ քՍ է: *Եւ մեծն
12 'ի ձէնջ եղիցի ձեր սպասաւոր: *Որ բարձրացուցանէ
զանձն՝ խոնարհեսցի, եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝
բարձրասցի:
13 *Վա՛յ ձեզ դպրաց եւ փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի ԾԶ
փակէք զարքայութիւն երկնից առաջի մարդկան. դուք
ո՛չ

(39) Ոմանք. Երկրորդն նման: (40) Ոմանք. Յայս երկու-
պատ": (44) Ոմանք. Ասաց տրն ցՏրն իմ:
Գլ. իգ. (3) Ոմանք. Զամ ինչ զոր ասի": (4) Ոմանք յա-
ւելուն. Կապեն ծանրին բեռինս: (4) Ոմանք. Շարժել
զնա: (5) Ոմանք. Եւ զամ զգործս իւր".. 'ի ցոյց մարդ-
կան, լայնեն զգրապանս: (8) Ոմանք. Մի զոք կոչիցէք:
(13) Ոմանք. Եւ որ մտանենն: Աղտանօք՝ ըստ համեմատութեան

Digitized by Google

ոչ մտանէք, և որոց մտանելն՝ չտայք թողուլ մտանել ։
* Վայ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի 15
յածիք ըզ ծով և ըզ ցամաք՝ առնել եկամուտ մի. և
յորժամ լինիցի, առնէք զնա որդի գեհենի՝ կրկին ևս
քան զձեզ ։ * Վայ ձեզ՝ առաջնորդք կոյրք. զի ասէք՝ 16
որ երդնու 'ի տաճարն՝ չէ ինչ, բայց որ երդնու յոս-
կին որ 'ի տաճարին է՝ պարտական է ։ * Մորոսք և կոյրք՝ 17
զի՞նչ մեծ է, ոսկի՞ն՝ եթէ տաճարն որ սրբէ զոսկին ։
* Եւ որ երդնու 'ի սեղանն՝ չէ ինչ, բայց որ երդնու 18
'ի պատարագն, որ 'ի վերայ նր̃ է՝ պարտական է ։ * Յիմարք 19
և կոյրք՝ զի՞նչ մեծ է. պատարագն, եթէ սեղանն՝ որ
սրբէ զպատարագն ։ * Իսկ արդ՝ որ երդնու 'ի սե- 20
ղանն, երդնու 'ի նա՛ և յամ որ 'ի վր̃ նր̃ է ։ * Եւ որ 21
երդնու 'ի տաճարն, երդնու 'ի նա՛ և 'ի բնակիչն նր̃ ։
* Եւ որ երդնու յերկինս, երդնու յաթոռն այ՝ և 22
յայն որ նստի 'ի վր̃ նր̃ ։ * Վայ ձեզ դպրաց և փա- 23
րիսեցւոց կեղծաւորաց. զի տասանորդէք զանանուխ
և զսամիթ և զչաման, և թողէք զծանր ծանր օրինացն՝
զդատաստան, և զողորմութիւն, և զհաւատս. զայս ար-
ժան էր առնել՝ և զայն՝ չթողուլ ։ * Առաջնորդք կոյրք, 24
որ զմժղուկս քամէք, և զուղտս կլանէք ։ * Վայ ձեզ 25
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի սրբէք զար-
տաքին զբաժակին և զսկաւառակի, և 'ի ներքոյ լի են
յափշտակութեամբ և անիրաւութեամբ ։ * Փարիսեցի կոյր՝ 26
սրբեա՛ նախ զներքին բաժակին և զսկաւառակին, զի
լինիցի և արտաքինն նց̃ սուրբ ։ * Վայ ձեզ դպրաց և 27
փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի նմանն էք գերեզմանաց
բռելոց, որ արտաքոյ երևին գեղեցիկք, և 'ի ներքոյ
լի են ոսկերօք մեռելոց, և ամ պղծութեամբ ։ * Այսպէս 28
և դուք՝ արտաքոյ երևիք մարդկան արդարք, և 'ի ներ-
քոյ լի էք կեղծաւորութեամբ և անօրէնութեամբ ։ * Վայ ձեզ 29
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի շինէք զգե-
րեզմանս մարգարէից, և զարդարէք զգերեզմանս արդա-
րոց ։ * Եւ ասէք՝ եթէ էաք յաւուրս հարցն մերոց՝ ոչ 30
հաղորդէաք արեան մարգարէիցն ։ * Ապա ուրեմն վը- 31
կայ-

լատինականն օրինակաց՝ ուխան յաւելու համար, 14. * Վայ ձեզ
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի ուտէք զտունս այրեաց.
պատճառանօք երկայնէք զաղօթս. վն̃ զի առաւելի դատաստան ընդու-
նիցիք ։ Այլ զայսու զանց առնէին առհասարակ ամ գրչագիրք մեր. հա-
մաձայն հնագոյն և հաւատարմագոյն յունական օրինակաց ։ (20) Ո-
մանք. Երդնու 'ի նա.. 'ի վր̃ նր̃ ։ (21) Ոմանք. Երդնու
'ի նա և ։ (22) Ոմանք. Եւ որ երդնու յերկին" ։ (25) Ոմանք.
Եւ սկաւառակին ։ (27) Ոմանք. Զի նմանէք ... երևին գե-
ղեցիկ, և ներքոյ ։ (31) Ոմանք. Որ կոտորեցին զմարգա" ։

կայէք զանձանց՝ եթէ որդիք էք այնոցիկ՝ որ կոտորեցին
32 զմարգարէսն: * Եւ դուք՝ լցէք զչափ հարցն ձերոց:
33 * Օ՛ձք՝ ծնունդք իժից, զիարդ փախնուցուք ՚ի դա-
34 տաստանէ գեհենին: * Վասն այդորիկ՝ ահաւասիկ ես
առաքեմ առ ձեզ մարգարէս, և իմաստունս, և դը-
պիրս. ՚ի նոցանէ սպանանիցէք, և ՚ի խաչ հանիցէք, և
՚ի նոցանէ տանջիցէք ՚ի ժողովուրդս ձեր, և հալածի-
35 ցէք ՚ի քաղաքէ ՚ի քաղաք: * Որպէս զի եկեսցէ ՚ի վր ձեր
ամ արիւն արդար հեղեալ յերկրի. յարենէն աբելի
արդարոյ մինչև յարիւնն զաքարիայ որդւոյ բարաքեայ՝
36 զոր սպանէք ընդ մէջ տաճարին և սեղանոյ: * Ամէն
ասեմ ձեզ. եկեսցէ այն ամ ՚ի վերայ ազգիս այսորիկ:
37 * Երուսաղէմ, Երուսաղէմ. որ կոտորէր զմարգարէս՝ և քարկոծ
առնէր զառաքեալսն առ նա: Քանիցս անգամ կամե-
ցայ ժողովել զմանկունս քո՝ զորօրինակ ժողովէ հաւ
38 զձագս իւր ընդ թևովք, և ոչ կամեցարուք: * Ահա թո-
39 ղեալ լիցի ձեզ տունդ ձեր աւերակ: * Բայց ասեմ
ձեզ, թէ ոչ ևս տեսանիցէք զիս յայսմ հետէ, մինչև ա-
սիցէք՝ օրհնեալ եկեալն յանուն տն:

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ ելեալ արտաքս յս ՚ի տաճարէն՝ գնայր. և մա- տե-
ան աշակերտքն ցուցանել նմա զշինուածս տա-
2 ճարին: * Եւ նա՝ պատասխանի ետ և ասէ ցնս. տե-
սանիցէք զայդ ամ, ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ոչ մնասցէ
այդր քար՝ ՚ի քարի վերայ՝ որ ոչ քակտեսցի:
3 * Եւ մինչ դեռ նստէր ՚ի լերինն ձիթենեաց, մատեան
առ նա աշակերտքն առանձինն՝ և ասեն. ասա մեզ՝ երբ
լինիցի այդ. և կամ զի՞նչ նշան իցէ քոյոյ գալստեանն,
4 և վախճանի աշխարհիս: * Պատասխանի ետ յս և ասէ ցնս.
5 զգոյշ լերուք՝ գուցէ ոք զձեզ խաբիցէ: * Զի բզմք գալ-
ցեն յանուն իմ, և ասիցեն՝ թէ ես եմ քս, և զբա-
6 զումս մոլորեցուցանիցեն: * Լսելոց էք պատերազ-
մունս՝

---

(34) Ոմանք. Վս այսորիկ ահաւա"... և դպիրս. և ՚ի նոցանէ: (35) Ոմանք. Որդւոյ բարաքեայ: (37) ՚Ի յեբրէ- ական գրչագրաց մերոց՝ … օրինակ ընդ հին և ընդ նոր՝ առնին. Որ կոտորեիր զմարգարէս և քարկոծ առնեիր զառաքեալսն առ նա: Եւ ՚ի նոցանէ … զառաքեալսն առ քեզ: … հնագոյն և ընտրելագոյն … համաձայն մերումս: (39) Ոմանք. Եկեալ յանուն տն: Գլ. իդ. (1) Ոմանք. Զշինուած տաճարին: (2) Այս. Տեսանէք զայդ ամ: (2) Բզմ. Քանզի … Ամէն ա- սեմ ձեզ: (4) Ոմանք. Զձեզ խաբեսցէ: (5) Բզմ. Եւ մոլորեցեն թէ.. և զբզմս մոլորեցուցանեն: (6) Ոմանք.

Digitized by Google

մունս՝ և զհամբաւս պատերազմաց. զգո՛յշ լերուք՝ մի՛
խռովեսջիք, զի պարտ է լինել այնմ ամի, այլ չէ՛ է կա-
տարած: * Յարիցէ ազգ յազգի վերայ, և թագաւո- 7
րութի՛ 'ի թագաւորութե. և եղիցին սովք և սրածութիւնք,
և սասանութիւնք 'ի տեղիս տեղիս: * սակայն և այն ամե- 8
նայն՝ սկիզբն է երկանց: * Յայնժամ մատնեսցեն ըզ- 9
ձեզ 'ի նեղութի, և սպանանիցեն զձեզ. և եղիջիք ա-
տեցեալք յամ ազգաց վս անուան իմոյ: * Եւ յայն- 10
ժամ գայթագղեսցին բզմք, և զմիմեանս մատնեսցեն՝
և ատեսցեն զմիմեանս: * և բազում սուտ մարգարէք 11
յարիցեն, և զբազումս մոլորեցուսցեն: * Եւ վս բազ- 12
մանալոյ անօրէնութեն, ցամաքեսցէ սէր բազմաց: * բայց 13
որ համբերեսցէ 'ի սպառ, նա կեցցէ: * Եւ քարոզես- 14
ցի աւետարանս արքայութե ընդ ամ տիեզերս՝ 'ի վկայ-
ութի ամ հեթանոսաց. և ապա եկեսցէ կատարած:
* Այլ՝ յորժամ տեսանիցէք զպղծութի աւերածոյն, որ 15
ասացեալն է 'ի ձեռն Դանիէլի մարգարէի. զի կայցէ
'ի տեղւոջն սրբութե. որ ընթեռնուն՝ 'ի միտ առցէ:
* Յայնժամ որ 'ի հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն 'ի լե- 16
րինս. * և որ 'ի տանիս կայցէ, մի՛ իջցէ առնուլ ինչ 17
'ի տանէ իւրմէ. * և որ յանդի իցէ, մի՛ դարձցի յետս 18
առնուլ զհանդերձ իւր: * Բայց վա՜յ իցէ յղեաց և սնու- 19
տուաց յաւուրսն յայնոսիկ: * Յաղօթս կացէք՝ զի մի՛ 20
լինիցի փախուստն ձեր ձմերանի, և մի՛ 'ի շաբաթու:
* Զի եղիցի յայնժամ նեղութի մեծ, որպիսի ո՛չ ե- 21
ղև 'ի սկզբանէ արարածոց աշխարհի մինչև ցայժմ, և ո՛չ
այլ լիցի: * Եւ եթէ ո՛չ կարճեսցին աւուրքն այնոքիկ, 22
ո՛չ ապրէր ամ մարմին. բայց վս ընտրելոցն՝ կարճես-
ցին աւուրքն այնոքիկ: * Յայնժամ՝ թէ ոք ասիցէ 23
ձեզ՝ ահաւասիկ աստ է քրն կամ անդ, մի՛ հաւատայ-
ցէք: * Զի յարիցեն սուտ քրիստոսք և սուտ մարգա- 24
րէք. և տայցեն նշանս մեծամեծս և արուեստս, մինչ
մոլորեցուցանել՝ թէ հնար ինչ իցէ՝ և զընտրեալսն:
* ահա յառաջագոյն ասացի ձեզ: * Արդ թէ ասի- 25
ցեն ձեզ. ահաւանիկ յանապատի է, մի՛ ելանիցէք. և 26
թէ ահա՝ 'ի սենեակս է, մի՛ հաւատայցէք: * Զի 27
որպէս փայլակն՝ որ ելանէ յարեւելից՝ և երեւի մինչև յա-
րև-

Եւ համբաւս պա". զգո՛յշ կացէք, մի՛ խռո": (7) Ոմանք յա-
ւելուն. 'ի թգրութե վերայ: (9) Ոմանք. Զձեզ 'ի նեղութիս:
(13) Ոմանք. Որ համբերեսցէ, կամ, համբերէ իսպառ:
(15) Ոմանք. Զպղծութի աւերածին.. 'ի դանիէլէ մար-
գարէէ, զի կացցէ 'ի տեղ": (22) Ոմանք. Այլ վս ընտ-
րելոցն: (24) Ոմանք. Եւ տացեն նշանս ... մինչև մո-
լորեցու".. հնար իցէ: (25) Ոմանք. Արդ եթէ ասիցեն:

Digitized by Google

րեւմուտս, այնպէս եղիցի գալուստ որդւոյ մարդոյ։
28 * Զի ուր դիակն իցէ, անդր ժողովեսցին արծուիք։
29 * Վաղվաղակի յետ նեղութեան աւուրցն այնոցիկ՝ արե-
գակն խաւարեսցի և լուսին՝ ոչ տացէ զլոյս իւր. և աս-
տեղք՝ անկցին յերկնից և զօրութիւնք երկնից՝ շարժեսցին։
30 * Եւ ապա երեւեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս.
և յայնժամ կոծեսցին ամ ազգք երկրի։ և տեսցեն զոր-
դի մարդոյ եկեալ 'ի վ ամպոց երկնից զօրութ և փա-
31 ռօք բազմօք։ * Եւ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողով
մեծաւ, և ժողովեսցեն զընտրեալս նր 'ի չորից հողմոց՝
32 'ի ծագաց երկնից մինչև 'ի ծագս նց։ * 'Ի թզենւոյ ան-
տի ուսարուք զառակն. զի յորժամ նր ոստքն կակղա-
ցին, և տերևն ցցուիցէ, գիտէք թէ մերձ է ամառն։
33 * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամ, գի-
34 տասջիք թէ մերձ է 'ի դուրս։ * Ամէն ասեմ ձեզ՝ ե-
35 թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև այս ամ եղիցի։ * Եր-
կինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ մի անցցեն։
36 * Բայց վա աւուրն այնորիկ և ժամու, ոչ ոք գիտէ. ծԸ
ոչ հրեշտակք երկնից, և ոչ որդի՝ բայց միայն հայր։
37 * Այլ որպ աւուրքն նոյի, նոյնպէս եղիցի գալուստն
38 որդւոյ մարդոյ։ * Զի որպ էին յաւուրսն որ յառաջ
քան զջրհեղեղն, ուտէին և ըմպէին, կանայս առնէին
և արանց լինէին, մինչև յօրն՝ յորում եմուտ նոյ 'ի տա-
39 պանն, * և ոչ գիտացին՝ մինչև եկն ջրհեղեղն և եբարձ
զամենեսին, այնպէս եղիցի և գալուստ որդւոյ մար-
40 դոյ։ * Յայնժամ թէ իցեն երկու յագարակի, մին
41 առնուցու և միւսն թողուցու։ * և եթէ երկու ա-
ղայցեն 'ի մի երկանս, մին առնուցու և միւսն թողու-
42 ցու։ * Արթուն կացէք՝ զի ոչ գիտէք յորում ժամու
43 տէրն ձեր գայ։ * Զայս գիտասջիք, եթէ գիտէր տա-
նուտէր՝ յորում պահու գող գայ, սկէր՝ և ոչ տայր
44 ակումն հատանել զտանն իւրոյ։ * Վա այսորիկ և դուք՝
եղերուք պատրաստք, զի յորում ժամու ոչ ակնունի-
45 ցիք՝ գայ որդի մարդոյ։ * Իսկ ո՞վ իցէ հաւատարիմ
ծառայ և իմաստուն, զոր կացոյց տէր իւր 'ի վ ծա-
46 ռայից իւրոց՝ տալ նց կերակուր 'ի ժամու։ * Երա-
նի

---

(28) Ոմանք. Անդր և արծուիք ժողովեսցին։ (32) Ոմանք. Ոստքն նր կակ՛՛.. ցցուեսցի։ (33) Ոմանք. Զայս ամ եղեալ, գիտասջիք թէ մերձ է առ դուրս։ (37) Բ՛ն. Այնպէս եղիցի գալ՛՛։ (40) Ոմանք. Յայնժամ եթէ։ (41) Օրինակ մի. Երկու աղալ իցեն 'ի։ (42) Ոմանք նշանակեն 'ի լուս՛՛։ Յորում աւուր տէրն ձեր։ (43) Ոմանք. Զայս գիտասջիք... տանուտէրն... զտան իւրոյ։ (43) Օրինակ մի. Յայս գիտասջիք։ (46) Բ՛ն. Երանի է ծա՛՛։

նի իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ տէրն գտանիցէ ա-
րարեալ այնպէս: * ամէն ասեմ ձեզ, զի 'ի վերայ ամե- 47
նայնի ընչից իւրոց կացուսցէ զնա: * Ապա թէ ասասցէ ծա- 48
ռայն չար՝ 'ի սրտի իւրում, ուշ առնէ տէր իմ գալ. * և 49
սկսանիցի հարկանել զծառայակիցս իւր, ուտիցէ և ըմպէ
ընդ արբեցողս. * գայցէ տէր ծառային այնորիկ՝ 50
յաւուր յորում ոչ ակն ունիցի, և 'ի ժամու յորում
ոչ գիտիցէ. * և կտրեսցէ զնա ընդ մէջ, և զբաժին 51
նորա ընդ կեղծաւորս դիցէ. անդ եղիցի լալ և կրճտել
ատամանց:

ԳԼ. ԻԵ.

ծթ. Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից տասն կու- 1
սանաց, որոց առեալ զլապտերս իւրեանց՝ ելին
ընդ առաջ փեսայի և հարսին: * Հինգն 'ի նոցանէ յի- 2
մարք էին՝ և հինգն իմաստունք: * Յիմարքն առին 3
զլապտերսն, և ձէթ ընդ իւրեանս ոչ բարձին: * Իսկ 4
իմաստունքն առին և ձէթ ամանօք ընդ լապտերս իւ-
րեանց: * Եւ 'ի յամել փեսային, նիրհեցին ամենե- 5
քեան և 'ի քուն մտին: * Եւ 'ի մէջ գիշերի եղև բար- 6
բառ, ահա փեսայ գայ ելէք ընդ առաջ նմա: * Յայն- 7
ժամ յարեան ամ կուսանքն, և կազմեցին զլապտերս
իւրեանց: * Ասեն յիմարքն ցիմաստունսն, տուք մեզ 8
յիւղոյդ ձերմէ, զի ահա՝ շիջանին լապտերքս մեր:
* Պատասխանի ետուն իմաստունքն և ասեն. գուցէ 9
եւ ոչ իցէ մեզ և ձեզ բաւական, այլ երթայք 'ի վա-
ճառականս՝ և գնեցէք ձեզ: * Իբրև նոքա գնացին գը- 10
նել՝ և եկն փեսայն և պատրաստականքն մտին ընդ նմա 'ի հար-
սանիսն՝ և փակեցաւ դուռն: * Յետոյ գան և այլ 11
կուսանքն՝ և ասեն. տէր տէր՝ բաց մեզ: * Նա պա- 12
տասխանի ետ և ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ ոչ գի-
տեմ զձեզ: * Արթուն կացէք՝ զի ոչ գիտէք զօրն և 13
ոչ զժամ:

կ * Որպէս այր մի գնացեալ 'ի տար աշխարհ, կոչեաց զծա- 14
ռայս իւր՝ և ետ նոցա զինչս իւր: * Ումեմն ետ հինգ 15
քանքար, և ումեմն երկուս, և ումեմն մի. իւրաքանչիւ-
րում ըստ իւրում կարի, և գնաց: * Չոգաւ վաղվա- 16
ղա-

---

(48) Ոմանք. Ապա եթէ ասիցէ: (50) Ոմանք. Յորում ակն ոչ ունիցին: (51) Ոմանք. Ընդ կեղծաւորսն:
Գլ. ԻԵ. (1) Ոմանք. փեսային և հարս": (4) Ոմանք. Առին ձէթ ամանովք: (6) Ոմանք. Ահա գայ փեսայ: (10) Ոմանք. Իբրև գնացին նոքա գնել, եկն փե": (12) Ոմանք. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ երբէք գի": (13) Ոմանք. Եւ ոչ զժամն: (15) 'Ի բազմ. գրչ. Ետ ումեմն մի:

Digitized by Google

գնաց՝ որ առ զհինգն, գործեաց նոքօք՝, և շահեցաւ
17 այլ ևս հինգ։ * Նոյնպէս և որ զերկուսն շահեցաւ
18 այլ ևս երկուս։ * Իսկ որ զմին առ՝ գնաց փորեաց զեր-
19 կիր, և թաքոյց զարծաթ տեառն իւրոյ։ * Յետ բազում
ժամանակի, գայ տէր ծառայիցն այնոցիկ, և առնէ
20 համարս 'ի միջի նոցա։ * Իսկ մատուցեալ որ զհինգ քան-
քարն առ, մատոյց այլ ևս հինգ քանքար՝ և ասէ. տէր՝
հինգ քանքար ետուր ցիս, արդ աՀաւասիկ՝ հինգ այլ
21 ևս քանքար 'ի վերայ շահեցայ։ * Ասէ ցնա տէրն իւր. ազ-
նիւ ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև 'ի սա-
կաւուդ հաւատարիմ ես, 'ի վերայ բազմաց կացուցից
22 զքեզ. մուտ յուրախութիւն տեառն քո։ * Մատուցեալ և
որոյ զերկուսն քանքարսն առեալ էր, և ասէ. տէր՝ եր-
կուս քանքարս ետուր ցիս, աՀաւասիկ երկուս ևս այլ
23 քանքարս՝ զոր 'ի վերայ շահեցայ։ * Ասէ ցնա տէրն
իւր. ազնիւ ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև
'ի սակաւուդ հաւատարիմ ես, 'ի վերայ բազմաց կա-
24 ցուցից զքեզ. մուտ յուրախութիւն տեառն քո։ * Մատու-
ցեալ և որոյ զմի քանքարն առեալ էր, և ասէ. տէր՝
գիտէի զի այր մի խիստ ես, հնձես՝ ուր ոչ սերմանե-
25 ցեր, և ժողովես՝ ուստի ոչ սփռեցեր. * երկեայ՝ գնա-
ցի և թաքուցի զքանքարդ քո յերկրի. արդ՝ աՀաւասիկ
26 քոյդ՝ քեզ։ * Պատասխանի ետ տէրն՝ և ասէ ցնա.
ծառայ չար և վատ՝ գիտէիր թէ հնձեմ՝ ուստի ոչ
27 սերմանեցի, և ժողովեմ՝ ուստի ոչ սփռեցի. * պարտ
էր քեզ արկանել զարծաթս իմ 'ի սեղանաւորս, և ե-
28 կեալ ես՝ տոկոսեօք պահանջէի զիմն։ * Արդ՝ առէք
'ի դմանէ զքանքարդ՝ և տուք այնմ որ ունիցի զտասն
29 քանքարն։ * Զի ամենայն որ ունիցի՝ տացի և յաւելցի. և
որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցին՝ բարձցի 'ի նմանէ։
30 * Եւ զծառայդ անպիտան հանէք 'ի խաւարն արտա-
քին. անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց։
31 * Եւ յորժամ եկեսցէ որդի մարդոյ փառօք իւրովք՝ ԿԱ
և ամ հրեշտակք ԶԻ նմա, յայնժամ նստցի յաթոռ փա-
32 ռաց իւրոց։ * և ժողովեսցին առաջի նՐ ամ ազգք, և
մեկնեսցէ զնս 'ի միմեանց, որպէս հովիւ զի մեկնէ զոչխս
33 յայծեաց։ * և կացուսցէ զոչխարսն ընդ աջմէ իւրմէ
և

(20) Ոմանք. Արդ աՀաւասիկ։ (21) Բ(?). Կացուսցից զքեզ։ (24) Ոմանք. Մատուցեալ և որ զմին քան" ։ (25) Ոմանք. Զքանքարն քո յերկրի. աՀաւասիկ քոյդ։ (26) Ոմանք. Եթէ հնձեմ։ (29) Ոմանք. Զի ամ որ ունիցի։ (32) Ոմանք. Որպէս հովիւ մի զի։ (32) 'Ի լուսն". Զի մեկնեսցէ զա-ռաջնորդն" համաձայնոյն ամաց 'ի բնաբ"։ (32) Յօրինակին. Յայ-ծեաց։ (33) Ոմանք յաւելուն. 'Ի ձախմէ իւրմէ։

և զայծիսն ՚ի ձախմէ ։ * Յայնժամ ասասցէ Թագաւորն 34
ցայնոսիկ՝ որ ընդ աջմէն իցեն. եկա՛յք օրհնեալք Հօր
իմոյ, ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ արքայութիւն
ի սկզբանէ աշխարհի ։ * Զի քաղցեայ՝ և ետուք ինձ ու- 35
տել. ծարաւեցի՝ և արբուցէք ինձ. օտար էի՝ և ժո-
ղովեցէք զիս. * մերկ՝ և զգեցուցէք զիս. հիւանդ էի՝ 36
և տեսէք զիս. ՚ի բանտի էի՝ և եկիք առ իս ։ * Յայն- 37
ժամ պատասխանի տացեն նմա արդարքն և ասասցեն. Տէ՛ր
Երբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ և կերակրեցաք, կամ ծա-
րաւի՝ և արբուցաք ։ * Երբ տեսաք զքեզ օտար՝ և ժո- 38
ղովեցաք, կամ մերկ՝ և զգեցուցաք ։ * Երբ տեսաք զք- 39
եզ հիւանդ՝ կամ ՚ի բանտի, և եկաք առ քեզ ։ * Պա- 40
տասխանի տացէ Թագաւորն՝ և ասասցէ ցնո. ամէն
ասեմ ձեզ, որովհետև արարէք միում յեղբարցս այս-
ցիկ փոքրկանց՝ ինձ արարէք ։ * Յայնժամ ասասցէ 41
և ցայնոսիկ՝ որ ընդ ահեկէն իցեն. երթա՛յք յինէն՝
անիծեալք՝ ՚ի հուրն յաւիտենական, որ պատրաստեալ
է սատանայի և հրեշտակաց նորա ։ * Զի քաղցեայ՝ և ոչ 42
ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցի՝ և ոչ արբուցէք զիս.
* օտար էի՝ և ոչ ժողովեցէք զիս, մերկ էի՝ և ոչ զգե- 43
ցուցէք զիս, հիւանդ՝ և ՚ի բանտի՝ և ոչ տեսէք զիս ։
* Յայնժամ պատասխանի տացեն և նոքա՝ և ասաս- 44
ցեն. Տէ՛ր Երբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ կամ ծարաւի, կամ
օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ ՚ի բանտի, և ոչ պաշ-
տեցաք զքեզ ։ * Յայնժամ պատասխանի տացէ նոցա՝ 45
և ասասցէ. ամէն ասեմ ձեզ, որովհետև ոչ արարէք
միում ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ, և ոչ ինձ արարէք ։
* Եւ երթիցեն նոքա ՚ի տանջանս յաւիտենականս, 46
և արդարքն ՚ի կեանսն յաւիտենականս ։

ԳԼ. ԻԶ.

Եւ եղև իբրև կատարեաց Յս զամ զբանս զայսոսիկ, 1
ասէ ցաշակերտսն իւր ։ * Գիտէք, զի յետ երկուց 2
աւուրց զատիկ լինի. և որդի մարդոյ մատնի ՚ի խաչ
ԺԶ ելանել. * Յայնժամ ժողովեցան քահանայապետքն և 3
դպիրք և ծերք ժողովրդեանն ՚ի սրահ քահանայապետի-
ն՝ որում անուն էր Կայիափա. * և արարին խոր- 4
հուրդ՝ զի նենգութ կալցին զՅս՝ և սպանցեն ։ * Բայց 5
ա-

(34) Ոմանք. Ձեզ զարքայութիւն ։ (36) Յօրինակին պակաս է. Զիս. հիւանդ էի՝ և փնտռէք զիս ։ (37) Ոմանք. Պատասխանի տացեն նմա ։ (40) Յօրինակին. Թագաւորն՝ և ասէ ցնո ։ (40) Ոմանք. Յեղբարցս յայսցանէ ։ (43) Ոմանք. Հիւանդ էի և ՚ի բանտի ։ ԳԼ. ԻԶ. (1) Ոմանք. Զբանս զայսոսիկ ։ (4) Ոմանք. Կալցեն զՅս ։ (5) Ոմանք. Լինիցի ժողովրդեանն ։

Digitized by Google

ասէին, թէ մի 'ի տօնի աստ՝ զի մի խռովութիւն լինի-
ցի 'ի ժողովրդեանն։
6 * Իբրեւ եղեն յՍ 'ի բեթանիա 'ի տուն սիմոնի բորոտի, ԿԲ
7 * մատեաւ առ նա կին մի, որ ունէր շիշ իւղոյ ծան-
րագնի, և թափեաց 'ի գլուխ նորա 'ի բազմականին.
8 * Իբրեւ տեսին աշակերտքն՝ բարկացան և ասեն. ընդէ-
9 ՞ր է կորուստ այդ իւղոյդ։ * զի մարթ էր վաճառել
10 զդա մեծագնի՝ և տալ աղքատաց։ * Գիտացեալ յՍ՝ և ա-
սէ ցնս. զի՞ աշխատ առնէք զկինդ, գործ մի բարի գոր-
11 ծեաց դա յիս։ * յամ ժամ զաղքատս ընդ ձեզ ունիք,
12 բայց զիս ոչ հանապազ ընդ ձեզ ունիք։ * Արկանել
դորա զեւղդ 'ի մարմին իմ, առ 'ի թաղելոյ զիս նշանա-
13 կեաց։ * Բայց ամէն ասեմ ձեզ, զի ուր և քարոզես-
ցի աւետարանս այս ընդ ամ աշխարհ՝ խօսեսցի և զոր
14 արարն դա՝ 'ի յիշատակ դորա։ * Յայնժամ գնաց մի
յերկոտասանիցն անուանեալն յուդա սկարիովտացի՝
15 առ քահանայապետսն, և ասէ. * զի՞նչ կամիք տալ
ինձ, և ես մատնեցից զնա ձեզ։ և նոքա կշռեցին նմ
16 երեսուն արծաթի. * Եւ յայնմ հետէ խնդրէր պա-
րապ՝ զի մատնեսցէ զնա նոցա։
17 * Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն մատեան ա- ԿԳ
շակերտքն առ յՍ և ասեն. ուր կամիս՝ զի պատրաս-
18 տեսցուք քեզ ուտել զզատիկն. * Եւ նա՝ ասէ ցնոսա.
երթայք 'ի քաղաքն առ այս անուն, և ասասջիք ցնա.
վարդապետն ասէ՝ ժամանակ իմ մերձեալ է, առ քեզ
19 առնեմ զզատիկ աշակերտօքս հանդերձ։ * Եւ արարին
աշակերտքն որպ հրամայեաց նոցա յՍ, և պատրաստե-
20 ցին զզատիկն։ * Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ՝ կայր բազ-
21 մեալ ընդ երկոտասան աշակերտսն։ * Եւ մինչ դեռ
ուտէին նոքա, ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն 'ի ձէնջ
22 մատնելոց է զիս։ * Եւ տրտմեցան յոյժ. և սկսան ա-
սել ցնա՝ իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ. միթէ ես իցեմ
23 Տր։ * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ. որ մխեաց ընդ
իս

---

(6) Յօրինակին. 'ի տուն սիմոնի բորոտի։ (7) Ոմանք. 'ի գլուխն նր 'ի բազմ"։ (8) Ոմանք. Կորուստ այդ իւ"։ (9) Ոմանք. Զդա մեծագնւոյ։ (13) Ոմանք. Բայց ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի ուր քարո"։ (13) Ոսկան. 'Ի յիշատակի դորա։ (14) Ոմանք. Անուանեալն յուդա սկարովտացի։ (15) Օրինակ մի. Նշանակէ 'ի լուսն". Եւ նք ուխտեցին նմա երեսուն։ (16) Ոմանք. Խնդրէր պարապով, զի։ (17) Օրինակ մի յաւելու. Զի՞ կամիս պատրաստեսցուք.. զզատիկն։ (18) Ոսկան. Վարդապետն ասէ։ (18) Ոմանք. Առնեմ զզատիկս։ (22) 'Ի բազում տպ. Եւ սկսան։ (23) Ոմանք. Զձեռն իւր ընդ իս 'ի սկաւառակս։

Digitized by Google

իս զձեռն իւր 'ի սկաւառակին՝ նա մատնեսցէ զիս ։
* Որդի մարդոյ երթայ՝ որպէս գրեալ է վասն նորա. բայց 24
վայ մարդոյն այնմիկ՝ յորոյ ձեռն որդին մարդոյ մատ-
նեսցի ։ լաւ էր նմա թէ չէր ծնեալ մարդն այն ։ * Պա- 25
տասխանի ետ Յուդա՝ որ մատնելոցն էր զնա՝ եւ ասէ.
միթէ ես իցեմ վարդապետ ։ ասէ ցնա՝ դու ասացեր ։
ԿԴ * Եւ մինչդեռ ընթրէին նոքա, առ Յիսուս հաց՝ օրհնեաց եւ 26
եբեկ, եւ ետ աշակերտացն՝ եւ ասէ. առէք կերայք՝ այս
է մարմին իմ ։ * Եւ առեալ բաժակ գոհացաւ՝ ետ նոցա 27
եւ ասէ. արբէք 'ի դմանէ ամենեքին ։ * զի այդ է ար- 28
իւն իմ նորոյ ուխտի, որ 'ի վերայ բազմաց հեղու 'ի
թողութիւն մեղաց ։ * Բայց ասեմ ձեզ. ոչ եւս արբից 29
յայսմ հետէ 'ի բերոյ որթոյ մինչեւ ցօրն ցայն՝ յորժամ
արբից զդա ընդ ձեզ նոր յարքայութեան Հօր իմոյ ։ * Եւ 30
օրհնեցին, եւ ելին 'ի լեառն Ձիթենեաց ։
* Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս. ամենեքին դուք՝ գայթագ- 31
ղելոց էք յինէն յայսմ գիշերի. զի գրեալ է՝ թէ հարից
զհովիւն՝ եւ ցրուեսցին ոչխարք հօտին ։ * Եւ յետ յառ- 32
նելոյն իմոյ, յառաջեցից քան զձեզ 'ի Գալիլեա ։ * Պա- 33
տասխանի ետ Պետրոս՝ եւ ասէ ցնա. թէպէտ եւ ամե-
նեքեան գայթագղեսցին 'ի քէն, սակայն ես ոչ գայթագ-
ղեցայց ։ * Ասէ ցնա Յիսուս. ամէն ասեմ քեզ. զի յայսմ 34
գիշերի՝ մինչչեւ հաւու խօսեալ իցէ, երիցս ուրասցես
զիս ։ * Ասէ ցնա Պետրոս. թէ եւ մեռանել հասանի- 35
ցէ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց ։ Նոյնպէս եւ ամենայն ա-
շակերտքն ասէին ։ * Յայնժամ գայ Յիսուս ընդ նոսա 'ի գեւղ 36
մի՝ որում անուն էր Գեթսեմանի, եւ ասէ ցնոսա, նստա-
րուք այդր՝ մինչեւ երթայց կացից յաղօթս ։ * Եւ ա- 37
ռեալ ընդ իւր զՊետրոս՝ եւ զերկուս որդիսն Զեբեդեայ,
սկսաւ տրտմել եւ հոգալ ։ * Յայնժամ ասէ ցնոսա. տըր- 38
տում է անձն իմ մինչեւ 'ի մահ, կացէք աստ՝ եւ հսկեցէք
ընդ իս ։ * Եւ մատուցեալ յառաջ սակաւիկ մի՝ ան- 39
կաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց, կայր յաղօթս՝ եւ ասէ.
Հայր իմ, եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս յինէն.
բայց ոչ որպէս ես կամիմ, այլ որպէս դու ։ * Գայ առ աշա- 40
կերտսն, եւ գտանէ զնոսա 'ի քուն, եւ ասէ ցՊետրոս. այդ-
պէս

(24) Ոմանք. Որպէս եւ գրեալ է.. բայց վայ իցէ.. յորոյ ձեռն որդի մարդ՞ ։ (26) Ոմանք. Օրհնեաց եբեկ, եւ ետ աշակերտացն ։ (27) Ոմանք. Եւ առ բաժակ ։ (29) Յօրինակին պակասէ. Զդա ընդ ձեզ նոր յար՞ ։ (31) Յօրինակս պակաս. Ոչխարքն հօտին ։ (33) Ոմանք. Եւ ամենեքին գայթագղեսցին ։ (36) 'Ի լուս՞. Գեթսեմանի. կոխան ձիթոյ 'ի ձոր՞ ։ (38) Օրինակ մի. Տրտում է անձն իմ ։ (39) Ոմանք. Եկաց յաղօթս ։ (40) Ոմանք. Ոչ կարացէք մի ժամ ։

Digitized by Google

41 ոչ կարացէք մի ժամ արթուն կալ ընդ իս: * Ար-
թուն կացէք և աղօթս արարէք՝ զի մի մտանիցէք ՚ի
փորձութիւն. Հոգի յօժար է՝ բայց մարմին տկար:
42 * Դարձեալ երկրորդ անգամ չոգաւ եկաց յաղօթս՝
և ասէ. Հայր իմ՝ եթէ հնար իցէ անցանել յինէն բա-
ժակիս այսմիկ, առանց թէ ոչ արբից զսա, եղիցին կամք
43 քո: * Եւ եկեալ միւսանգամ եգիտ զնոսա ՚ի քուն, զի
44 էին աչք իւրեանց ծանրացեալք: * Եւ թող զնոսա՝ և չոգաւ
կաց յաղօթս երրորդ անգամ, և զնոյն բան
45 խօսեցաւ: * Յայնժամ գայ առ աշակերտսն՝ և ասէ ցնոսա.
Ննջեցէք այսուհետև՝ և հանգերուք. զի ահա՝ հասեալ
է ժամ, և որդի մարդոյ մատնի ՚ի ձեռս մեղաւորաց:
46 * Արիք երթիցուք աստի, զի ահաւասիկ եհաս որ
մատնելոցն է զիս:
47 * Եւ մինչդեռ նա զայն խօսէր, ահա Յուդա՝ մի յերկո- ԿԶ
տասանիցն եկն, և ընդ նմա ամբոխ բազում սրովք և
բրօք՝ ՚ի քահանայապետից՝ և ՚ի ծերոց ժողովրդեանն:
48 * Եւ որ մատնելոցն էր զնա՝ ետ նոցա նշան՝ և ասէ.
49 ընդ որում և ես համբուրեցից՝ նա է, զնա ունիջիք: * Եւ
վաղվաղակի մատուցեալ առ Յս ասէ. ողջ եր ռաբբի.
50 և համբուրեաց զնա: * Եւ Յս ասէ ցնա.
ընկեր՝ վա՛ որոյ եկիր դու: յայնժամ մատուցեալ արկին
51 զձեռս ՚ի Յս և կալան զնա: * Եւ ահա մի ոմն յայնցանէ՝
որ էին ընդ Յսի, ձգեաց զձեռն և եհան զսուր իւր՝ և ե-
հար զծառայ քահանայապետին, և ՚ի բաց եհան զունկն
52 նորա: * Յայնժամ ասէ ցնա Յս. դարձո՛ զսուր քո ՚ի տե-
ղի իւր, զի ամենեքեան որ առնուն սուր սրով անկա-
53 ցեն: * Թէ համարիցիս թէ ոչ կարիցեմ աղաչել զՀայր
իմ. և հասուսցանիցէ ինձ այժմ աւելի քան
54 երկոտասան գունդս հրեշտակաց: * Այլ զիարդ լը-
55 նուցուն գիրք եթէ այսպէս պարտ է լինել: * Յայն-
ժամ ասաց Յս ցամբոխն. իբրև ՚ի վերայ աւազակի ե-
լէք սուսերօք և բրօք ըմբռնել զիս. հանապազ առ ձեզ
՚ի տաճարին նստէի և ուսուցանէի, և ոչ կալայք զիս:
56 * Այլ այս ամ եղև՝ զի լցցին գիրք մարգարէիցն: Յայն-
ժամ

(41) Ոմանք. Զի մի մտանիցէք ՚ի փորձութիւն: (42) Ոմանք. Կացյաղօթս... եթէ հնար իցէ ինձ: (44) Ոմանք. Եկաց յաղօթս: (45) Օրինակ մի նշանակէ ՚ի լուս՛՛. Մատնի ՚ի ձեռս մարդկան: (47) Ոմանք. Սրօք և բրօվք: (49) Ոմանք. Ողջ լեր: (51) Ոմանք. Որ ընդ Յս էին... զունկն նորա: (52) Այլք. Սրով անկանիցին: (53) Ոմանք. Թէ համարեցիս թէ ոչ կարեմ աղաչ՛՛: (53) Յօրինակին գրեալ. Հասուսցանիցէ ինձ այժմ Ոմանք. Ինձ աւելի քան: (55) Ոմանք. Յս ցամբոխն... առ ձեզ էի ՚ի տաճարին՛՛:

Digitized by Google

ժամ աշակերտքն ամենեքին թողին զնա և փախեան:
* Իսկ նոցա կալեալ զյս՝ ածին առ կայիափա քահա 57
նայապետ՝ ուր դպիրքն և ծերք ժողովեալ էին: * Եւ 58
պետրոս զհետ նր երթայր բացագոյն մինչև 'ի սրահ քա
հանայապետին. և մտեալ 'ի ներքս նստէր ընդ սպա
սաւորսն տեսանել զկատարածն: * Իսկ քահանայա 59
պետքն և ամ ատեանն խնդրէին սուտ վկայութի ըզ
յսէ. զի սպանանիցեն զնա. * և ոչ գտանէին 'ի բազ 60
մաց սուտ վկայիցն մատուցելոց: Յետոյ մատուցեալ
երկու սուտ վկայք, * ասէին՝ թէ սա ասէր՝ կարօղ 61
եմ քակել զտաճարն այ, և զերիս աւուրս շինել: * Եւ 62
յարուցեալ քահանայապետն ասէ ցնա. չտաս ինչ պա
տասխանի, զինչ դոքա ամբաստանեն զքէն: * Եւ յս 63
լռեալ կայր: Պատասխանի ետ քահանայապետն և ա
սէ ցնա. երդմնեցուցանեմ զքեզ յած կենդանի, զի
ասասցես մեզ՝ թէ դու ես քս որդի այ: * Ասէ ցնա 64
յս. դու ասացեր: բայց ասեմ ձեզ, յայսմ հետէ տե
սանիցէք. զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութն՝
և եկեալ ընդ ամպս երկնից: * Յայնժամ քահանայա 65
պետն պատառեաց զհանդերձս իւր, և ասէ. հայհ
հոյեաց: զիմ ևս պիտոյ են մեզ վկայք, ահա արդ՝ լու
այք զհայհոյութի դորա. * զինչ համարիք ձեզ: Նոքա 66
պատասխանի ետուն և ասեն. մահապարտ է: * Յայն 67
ժամ թքին ընդ երեսս նր, և կռփեցին զնա. և ոմանք
ապտակեցին, և ասեն. * մարգարեաց մեզ քս, ով 68
է՝ որ եհարն զքեզ:
ԿԶ * Իսկ պետրոս նստէր արտաքոյ 'ի գաւթին: մատեաւ 69
առ նա աղախին մի՝ և ասէ. և դու ընդ յսի գալիլեացւոյ
էիր: * Նա ուրացաւ առաջի ամենեցուն՝ և ասէ, թէ 70
ոչ գիտեմ զինչ խօսիս: * Եւ իբրև ել նա արտաքս 71
քան զդրունսն՝ ետես զնա այլ կին մի, և ասէ. ցայնո
սիկ՝ որ անդն կային. և սա ընդ յսի նազովրեցւոյ էր:
* Եւ դարձեալ ուրացաւ երդմամբ, թէ ոչ գիտեմ 72
զայրն: * Եւ յետ սակաւ միոյ մատուցեալ որք կային 73
անդ՝ և ասեն ցպետրոս. արդարև և դու 'ի նոցանէ
ես, քանզի և խօսք քո յայտ առնեն զքեզ: * Յայն 74
ժամ սկսաւ նզովել և երդնուլ, թէ ոչ գիտեմ զայրն:
և 'իսկոյն՝ հաւ խօսեցաւ: * Եւ յիշեաց պետրոս ըզ 75
բանն

(59) Ոմանք. Զի սպանցեն զնա: (62) Ոմանք. Ամբաստա
նենդ զքէն: (64) Ոմանք. Ասեմ ձեզ. զի յայսմ հետէ:
(65) Յօրինակին. Պիտոյ է մեզ վկայք: (65) Ոմանք. Լուայք:
և ոմանք. Լուարուք զհայհոյութին նր: (71) Բրձ. Նա
զովրացւոյ էր: (73) Ոմանք. Եւ յետ սակաւիկ միոյ...
քզի խօս քո յայտ: (73) Այլ. Անդ. ասեն ցպետրոս:

Digitized by Google

բանին յսի զոր ասաց, թէ մինչչև՝ հաւու խօսեալ իցէ՝
երիցս ուրասցիս զիս: Եւ ելեալ արտաքս՝ ելաց դառ-
նապէս:

ԳԼ. ԻԷ.

1 Իբրև այգ եղև, խորհուրդ արարին ամ քահանայա-
պետքն և ծերք ժողովրդեանն վս յսի՝ սպանանել
2 զնա: * Կապեցին զնա, և տարին գնացին: և ետուն 'ի
ձեռս պոնտացւոյ պիղատոսի դատաւորի:
3 * Յայնժամ տեսեալ յուդայի՝ որ մատնեացն զնա, թէ Կէ
դատապարտեցաւ, զղջացաւ. և դարձոյց զարծաթն առ
4 քահանայապետսն և ծերս ժողովրդեանն՝ * և ասէ,
մեղայ զի մատնեցի զարիւն արդար: և նք ասեն, մեզ
5 զի՞ փոյթ, դու գիտես: * Եւ ընկէց զարծաթն 'ի տա-
6 ճարին՝ և գնաց, և չոգաւ խեղդեցաւ: * Իսկ քահա-
նայապետացն առեալ զարծաթն՝ ասեն. ոչ է արժան
ընդունել զայդ 'ի կորբանն, քանզի գինք արեան են:
7 * Խորհուրդ արարեալ, գնեցին այնու զագարակն
8 բրտի 'ի գերեզման օտարաց: * Վասն այնորիկ կոչեցաւ
9 ագարակն այն, ագարակ արեան՝ մինչև ցայսօր: * Յայն-
ժամ լցաւ՝ որ ասացաւն 'ի ձեռն երեմիայի մարգարէի.
և առին զերեսուն արծաթին զգին վաճառելոյն, զոր
10 արկին յորդւոցն իէլի: * և ետուն զնա յագարակն բրտին
11 որպ հրամայեաց ինձ տր: * Եւ յս եկաց առաջի դատա-
ւորին: եհարց ցնա դատաւորն՝ և ասէ. դու ես թա-
12 գաւորն հրէից: և յս ասէ. դու ասես: * Եւ 'ի չարա-
խօսելն նր 'ի քահանայապետացն և 'ի ծերոց, ոչ ինչ ետ
13 պատասխանի: * Յայնժամ ասէ ցնա պիղատոս. ոչ
14 լսես՝ որչափ դուքս հակառակ քո վկայեն: * և ոչ ետ
նմա պատասխանի՝ և ոչ բան մի, մինչև զարմանալ դատաւո-
15 րին յոյժ: * Բայց ըստ տօնի սովոր էր դատաւորն ար-
16 ձակել ժողովրդեանն կապեալ մի՝ զոր կամէին: * Ու-
նէին յայնժամ կապեալ մի նշանաւոր, որում անուն էր
17 յեսու բարաբբայ: * Իբրև ժողովեցան, ասէ ցնս պի-
ղա

ԳԼ. ԻԷ. (2) Ոմանք. Զնա, և տարեալ գնացին: (2) Յե-
բբնական՝ անուանս պիղատոս, այլև այլ Եղանակաւ Գրի, ըստ ա-
րաման և մէջ համաձայնեցաք: (3) Ոմանք. Որ մատնեաց զնա...
և առ ծերս. կամ, ցծերսժո": (5) Ոմանք. Զարծաթն 'ի
տաճարն: (6) Ոմանք. Ոչ է արժան արկանել զայդ: (7) Ո-
մանք. Խորհուրդ առեալ՝ գն".. 'ի գերեզմանս օտարաց:
(9) Ոմանք. 'ի ձեռն երեմիայ մար".. զերեսուն արծա-
թի. կամ, արծաթն. ոմ: (9) Ոսկան. Զոր առին յորդւոցն
իէլի: (13) Ոմանք. Ասէ ցնս պիղատոս: (15) Ոմանք. Ըստ
տօնին: (16) Ոմանք. Եւ ունէին յայնժամ.. անուանն էր:

Digitized by Google

պիղատոս . զո՞ կամիք յերկուց աստի՝ զի արձակեցից ձեզ,
զյեսու՞ բարաբբա՞ն՝ եթէ զյս զանուանեալն քս : * Քան- 18
զի գիտէր՝ թէ առ նախանձու մատնեցին զնա : * Եւ 19
մինչ նստէր յատենին, առաքեաց առ նա կինն իւր՝ եւ
ասէ . չկա՛յ ինչ՝ քո եւ արդարոյն այնորիկ, զի բա՛զում անցք
անցին ընդ իս այսօր յանուրջս վս նր : * Իսկ քահա- 20
նայապետքն եւ ծերք հաւանեցուցին զժողովուրդն, զի
խնդրեսցեն զբարաբբայն՝ եւ զյս կորուսցեն : * Պա- 21
տասխանի ետ դատաւորն՝ եւ ասէ ցնս . զո՞ կամիք զի
արձակեցից ձեզ յերկուց աստի : Եւ նոքա ասեն, զբա-
րաբբա : * Ասէ ցնոսա պիղատոս . իսկ զի՞նչ արարից զյս 22
զանուանեալն քս : * Ասեն ամենեքեան՝ խաչեսցի : Եւ 23
նա՝ ասէ ; զի՞նչ չար արար : Եւ նոքա առաւել եւս աղա-
ղակէին եւ ասէին, խաչեսցի : * Եւ տեսեալ պիղատո- 24
սի թէ ո՛չ ինչ օգնէ, այլ առաւել խռովութիւն լինի .
առեալ ջուր՝ լուաց զձեռս առաջի ժողովրդեանն՝ եւ
ասէ . քաւեալ եմ ես յարենէ արդարոյդ այդորիկ .
դո՛ւք գիտասջիք : * Պատասխանի ետ ամ ժողովուրդն՝ եւ 25
ասէ . արիւն դորա՝ 'ի վերայ մեր եւ 'ի վերայ որդւոց
մերոց : * Յայնժամ արձակեաց նց զբարաբբայն . եւ 26
զյս զան հարեալ ետ 'ի ձեռս՝ զի խաչեսցի : * Յայն- 27
ժամ զինուորք դատաւորին առին զյս յապարանս . եւ
ժողովեցին 'ի վերայ նր զամ զգունդն . * Մերկացին 28
զնա, եւ արկին զնովաւ քղամիդ կարմիր : * Եւ բոլորեալ 29
պսակ 'ի փշոց՝ եդին 'ի գլուխ նր, եւ եղէգն յաջոյ ձե-
ռին նր : 'Ի ծունր իջեալ առաջի նր՝ կատակէին եւ ա-
սէին . ողջ եր՝ թագաւոր հրէից : * Եւ թքեալ 'ի նա՝ 30
առնուին զեղէգնն եւ ծեծէին զգլուխ նր : * Եւ յոր- 31
ժամ ձաղեցին զնա, մերկացուցին 'ի նմանէ զքղամիդն
կարմիր՝ եւ ագուցին նմա զիւր հանդերձն, եւ տարան
զնա 'ի խաչ հանել : * Եւ ելեալ արտաքս՝ գտին այր մի 32
կիւրենացի՝ անուն սիմոն, զնա կալան պահակ՝ զի
բարձցէ զխաչն նր : * Եւ եկեալ 'ի տեղին անուանեալ 33
գողգոթա ; որ է տեղի՛ կառափելոյ, * Ետուն նմա 34
ըմպել գինի ընդ լեղի խառնեալ : Եւ իբրեւ ճաշակեաց,
ո՛չ կամէր ըմպել : * Եւ հանեալ զնա 'ի խաչ, բաժա- 35
նեցին զհանդերձս նր վիճակաւ . զի լցցի բանն՝ որ ա-
սա

(19) Ոսկան . Եւ մինչ դեռ նստէր : (19) Ոմանք . Յանուրջս մս նր : (20) Ոմանք . Զժողովրդեան, զի : (21) Ոմանք . Յեր-կուց այտի : (24) Ոմանք . Արդարոյն այնորիկ : (28) Ո-մանք . Մերկացուցին . կամ, մերկեցին . . եւ արկին զնա-քօք : (29) Ոմանք . Յաջոյ ձեռին նր . . . ողջ լեր թա՛" : (31) 'Ի բ օրինակս . Զքղամիդն կարմիր՝ եւ : (33) Ոմանք . Ա-նուանեալն գողգոթայ : (34) Յոմանս օրինակս . Նմ ըմպել գինիէ

Դ.

ասացաւ 'ի մարգարէէն. բաժանեցին զհանդերձս իմ
ցինքեանս, և 'ի վր̃ պատմուճանի իմոյ վիճակս ար-
36 կանէին: * Եւ նստեալ՝ պահէին զնա: * Եւ եդին 'ի
37 վերայ գլխոյ նր̃ գրեալ՝ զվնաս նր̃, թէ՝ այս է յս̃ թա-
38 գաւորն հրէից: * Յայնժամ հանէին ընդ նմ̃ 'ի խաչ եր-
39 կուս աւազակս, մի՝ յաջմէ նր̃, և մի յահեկէ: * Եւ որ
անցանէինն՝ հայհոյէին զնա. շարժէին զգլուխս իւ-
40 րեանց, * և ասէին. վաշ. որ քակէիր զտաճարն, և զե-
րիս աւուրս շինէիր զնա. ապրեցո՛ զքեզ, թէ որդի
41 ես այ՝ էջ 'ի խաչէդ: * Նոյնպէս և քահանայապետքն
42 ծաղրէին հանդերձ դպրօքն՝ և ասէին. * զայլս ապրե-
ցոյց, զինքն ոչ կարէ ապրեցուցանել. եթէ թագա-
ւոր է Իղի՝ իջցէ այժմ 'ի խաչէդ՝ և հաւատասցուք դ-
43 մա. * եթէ յուսացաւ յած, փրկեսցէ այժմ զդա՝ ե-
44 թէ կամի զդա. քանզի ասաց՝ եթէ այ որդի եմ: * Զնոյն
և աւազակքն՝ որ խաչեալ էին ը̃ նմ̃, նախատէին զնա:
45 * Եւ 'ի վեց ժամէ աւուրն՝ խաւար եղև 'ի վերայ ամ̃
46 երկրի մինչև ցինն ժամ: * Եւ զինն ժամաւն գոչեաց
յս̃ 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ. էղի, էղի, ղա՛մա սաբաքթա-
նի. այս ինքն է. ած իմ, ած իմ, ընդէ՛ր թողեր զիս:
47 * Ոմանք յայնցանէ որ անդն կային, իբրև լուան՝ ա-
48 սէին. զեղիա կարդայ դա: * Եւ վաղվաղակի ընթա-
ցաւ մի ոմն 'ի նոցանէ, առ սպունգ լի քացախով, հա-
49 րեալ յեղեգան՝ ետ ըմպել նմ̃: * Եւ կէսքն ասէին.
50 թո՛ղ տեսցուք եթէ գայ եղիա փրկել զդա: * Եւ յս̃
դարձեալ աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ, և արձակեա՛ց զո-
51 գին: * Եւ ահա՝ վարագոյր տաճարին ցելաւ յերկուս,
'ի վերուստ մինչև 'ի վայր: Եւ երկիր շարժեցա՛ւ, և վէմք
52 պատառեցան: * և գերեզմանք՝ բացա՛ն, և բազում մար-
53 մինք ննջեցելոց սրբոց յարեան: * և ելեալ 'ի գերեզ-
մանաց յետ յարութեան նր̃, մտին 'ի քաղաքն սուրբ, և ե-
54 րևեցան բազմաց: * Իսկ հարիւրապետն՝ և որ ը̃ նմա
պահէին զյս̃, իբրև տեսին զշարժումն և զեղեալսն, եր-
55 կեան յոյժ՝ և ասեն. ա՛րդարև՝ այ որդի էր սա: * Էին
անդ կանայք բազումք, կային 'ի հեռաստանէ՝ և հայէին,
56 որք եկին զհետ յս̃ 'ի գալիլեէ պաշտե՛լ զնա. * Յորս
էր

(37) Ոմանք. Թէ սա է յս̃ թա՞: (40) Ոմանք. Եթէ որդի ես: (41) Ոմանք յաւելուն. Դպրօքն և ծերովք՝ և ասէին: (45) Ոմանք. Ցինն ժամն: (46) Յօրինակին. Ղամասաբաքթանի: (46) Ոմանք միանգամ ունին՝ Ած իմ: (47) Յոմանս պակասի. Կարդայ դա: (48) Ոմանք. Ընթացեալ մի ոմն ... և ետ ըմպել: (49) Ոմանք. Տեսցուք, գայ եղիա: (54) Բ̃ղ̃. Զշարժումն: (54) Ոմանք. Որդի այ էր: (55) Ոմանք. Որք եկեալ էին զհետ յս̃ 'ի գալիլեայ:

Digitized by Google

էր մարիամ մագդաղենացի, և մարիամ յակովբայ և
յովսեայ մայր, և մայր որդւոցն զեբեդեայ: * Եւ իբրև 57
երեկոյ եղև, եկն այր մի մեծատուն յարիմաթեայ, ա-
նուամբ անուն էր՝ յովսէփ. որ աշակերտեցաւ իսկ յիի:
* նա մատուցեալ առ պիղատոս խնդրեաց զմարմինն յիի: 58
յայնժամ պիղատոս հրամայեաց տալ զմարմինն: * Եւ 59
առեալ զմարմինն յովսէփ՝ պատեաց սուրբ կտաւով,
* և եդ ՚ի նոր գերեզմանի՝ զոր փորեաց ՚ի վիմի. և թա- 60
ւալեցուցեալ կափարիչ դրան գերեզմանին վէմ մի
մեծ՝ գնաց: * Անդ էր մարիամ մագդաղենացի, և միւս 61
մարիամն, նստէին հանդէպ գերեզմանին:
* Եւ ՚ի վաղիւ անդր՝ որ է յետ ուրբաթուն, ժողովե- 62
ցան քահանայապետքն և փարիսեցիքն առ պիղատոս,
* և ասեն. տէր՝ յիշեցաք զի մոլորեցուցիչն այն՝ ա- 63
սէր մինչ կենդանին էր. թէ յետ երից աւուրց յառ-
նեմ: * Արդ՝ հրամայեա զգուշանալ գերեզմանին մին- 64
չև ցերրորդ աւուրս, գուցէ եկեալ աշակերտքն գիշերի՝
գողանայցեն զնա, և ասիցեն ժողովրդեանն, թէ յա-
րեաւ ՚ի մեռելոց. և լինիցի յետին մոլորութիւն չար քան
զառաջինն: * Ասէ ցնոսա պիղատոս. ունիք զզօրականն, 65
երթայք զգուշացարուք որպէս և գիտէք: * Եւ նոքա եր- 66
թեալ՝ զգուշացան գերեզմանին, և կնքեցին զվէմն
հանդերձ զօրականօքն:

ԳԼ. ԻԸ.

ԿԸ Եւ յերեկոյի շաբաթուն՝ յորում լուսանայր միաշա- 1
բաթին, եկն մարիամ մագդաղենացի, և միւս մա-
րիամն՝ տեսանել զգերեզմանն: * Եւ ահա շարժումն 2
մեծ եղև. զի հրեշտակ տն իջեալ յերկնից, մատուցեալ
՚ի բաց թաւալեցոյց զվէմն ՚ի դրանէ անտի՝ և նստէր ՚ի
վերայ նր: * և էր տեսիլ նր իբրև զփայլակն, և հան- 3
դերձ նր սպիտակ իբրև զձիւն: * Եւ յահէ անտի նր 4
խռովեցան պահապանքն, և եղեն իբրև զմեռեալ: * Պա- 5
տասխանի ետ հրեշտակն՝ և ասէ ցկանայսն. մի երկն-
չիք դուք, գիտեմ զի զյս զխաչելեալն խնդրէք. * Չէ 6
աստ. քանզի յարեաւ՝ որպէս ասացն: եկայք տեսէք զտե-
ղին ուր կայր: * Եւ վաղվաղակի երթայք ասացէք ա- 7
շակերտացն նր թէ յարեաւ: և ահա՝ յառաջանայ քան
զձեզ

(57) Ոմանք. Որ և աշակերտէր": (58) Յօրինակին պակաս. Առ մա-
տուցեալ: (60) Ոմանք. Վէմ մի մեծ, և գնաց: (64) Յօրինա-
կին պակաս. Թէ յարեաւ: (65) Օրինակ մի. Ունիք զօրա-
կանս: Եւ ոմանք. Ունիք զզօրականս:
Գլ. ԻԸ. (4) Ոմանք. Եւ եղեն իբրև զմեռեալս: (6) Ո-
մանք. Որպ ասաց: (6) Ոմանք. Եկայք և տեսէք:

Digitized by Google

զձեզ ՚ի Գալիլեա. անդ տեսանիցէք զնա. ահա՛ ասա-
8 ցի ձեզ։ * Եւ ելեալ վաղվաղակի ՚ի գերեզմանէն ան-
տի ահիւ եւ խնդութեամբ բազմաւ՝ ընթանային պատմել ա-
9 շակերտացն։ * Եւ ահա՛ պատահեաց նոցա Յիսուս՝ եւ ասէ.
ողջ էք։ Եւ նոքա մատուցեալ կալան զոտս նորա, եւ երկիր
10 պագին նմա։ * Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս. մի երկնչիք, եր-
թայք ասացէք եղբարցն իմոց՝ զի երթիցեն ՚ի Գալիլեա՝
11 եւ անդ տեսցեն զիս։ * Իբրեւ նոքա գնացին, ահա՛ ո-
մանք ՚ի զօրականացն եկին ՚ի քաղաքն, եւ պատմեցին քա-
12 հանայապետիցն զամենայն որ ինչ եղեւն։ * Եւ նոքա ժողո-
վեալ հանդերձ ծերովքն, խորհուրդ առեալ՝ արծաթ
13 յոյժ ետուն զօրականացն՝ * եւ ասեն. ասասջիք՝ եթէ
աշակերտքն նորա եկեալ գիշերի գողացան զնա՝ մինչ մեք
14 ՚ի քուն էաք։ * Եւ եթէ լուր լինիցի այդ՝ առ դատա-
ւորն, մեք հաւանեցուցուք զնա, եւ զձեզ անհոգս արաս-
15 ցուք։ * Եւ նոքա առեալ զարծաթն, արարին որպէս ու-
սանէին. եւ ել համբաւս այս ՚ի Հրէից՝ մինչեւ ցայսօր։
16 * Իսկ մետասան աշակերտքն՝ գնացին ՚ի Գալիլեա ՚ի
17 լեառնն՝ ուր ժամադիր եղեւ նոցա Յիսուս։ * Իբրեւ տեսին
18 զնա՝ երկիր պագին նմա. եւ ոմանք յերկուանային։ * Եւ
մատուցեալ Յիսուս խօսեցաւ ընդ նոսա՝ եւ ասէ։ Տուաւ
ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկինս եւ յերկրի. որպէս
19 առաքեաց զիս Հայր, եւ ես առաքեմ զձեզ։ * Գնացէք
այսուհետեւ՝ աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս. մկր-
տեցէք զնոսա յանուն Հօր՝ եւ Որդւոյ՝ եւ Հոգւոյ սըր-
20 բոյ։ * Ուսուցէք նոցա պահել զամենայն՝ որ ինչ
պատուիրեցի ձեզ։ Եւ ահաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ
զամենայն աւուրս՝ մինչեւ ՚ի կատարած աշխարհի։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ։

ՄԿԻ.

(8) Ոմանք. ՚ի գերեզմանէն՝ ահիւ եւ։ (10) Ոմանք. Եղբարց իմոց։ (12) Ոմանք. ծերովքն ՚ի խորհուրդ։ առեալ արծաթ։ (13) Ոմանք. Եկեալ ՚ի գիշերի։ (19) Ոմանք. Եւ հոգւոյն սրբոյ։ (20) Ոմանք. Զամենայն զոր ինչ պատուիրեցի։
* ՚Ի վախճան [illegible] [illegible]. Աւետարան ըստ Մատթէոսի. [illegible] մարկոսի. եւն. [illegible] ՚ի [illegible], որք ունին՝ Կատարեցաւ աւետարան ըստ, եւն։ Եւ ոմանք. Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ, եւն։ Եւ ոմանք [illegible] ՚ի վախճանի [illegible] նախադրութիւն. Մատթէոս գրեաց. եւն։ Ունի գլուխս։ եւն։ Տունս. եւն։

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Մարկոսի:

	Մարկ	Ղուկ	Յովհ	Մատթ
Վասն դիւահարին	ա	ը	·	·
Վասն պետրոսի զոքանչին	բ	թ	·	ը
Վասն բժշկութեան պէսպէս հիւանդութեանց	գ	ժ	·	թ
Վասն բորոտին	դ	ժբ	·	է
Վասն անդամալուծին	ե	ժգ	ժգ	ժգ
Վասն ղեւեայ մաքսաւորի	զ	ժդ	·	ժդ
Վասն գօսացեալ ձեռինն	է	ժե	·	իա
Վասն առաքելոցն ընտրութեան	ը	ժէ	·	ժթ
Վասն սերմանեացն առակի	թ	իբ	·	իդ
Վասն սաստելոյ ծովուն	ժ	իգ	·	ժա
Վասն լէգէոնացն	ժա	իդ	·	ժբ
Վասն դստեր ժողովրդապետին	ժբ	իե	·	ժե
Վասն տեռատեսին	ժգ	իզ	·	ժդ
Վասն համարոյ առաքելոցն	ժդ	իէ	·	ժթ
Վասն յովհաննու, և հերովդի	ժե	·	·	իե
Վասն հինգ հացին՝ և երկուց ձկանցն	ժզ	իը	ժե	իզ
Վասն ՚ի վերայ ծովուն գնալոյ	ժէ	·	ժզ	իէ
Վասն անցանելոյն պատուիրանաւն	ժը	·	·	իը
Վասն ասորւոյ կնոջն փիւնիկեցւոյ	ժթ	·	·	իթ
Վասն համրին և խլին	ի	լթ	·	իբ
Վասն եւթն հացին	իա	·	·	լա
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն	իբ	խգ	·	լբ
Վասն կուրին	իգ	·	·	·
Վասն հարցանելոյն ՚ի կեսարիա	իդ	իթ	·	լգ
Վասն այլակերպութեան Քն̄	իե	լ	·	լդ
Վասն լուսնահարին	իզ	լա	·	լե
Վասն խորհելոյն՝ թէ ո՞վ իցէ մեծ	իէ	լբ	·	լզ
Վասն հարցանելոյն՝ թէ պա՞րտ է արձակել զկին	իը	·	·	խ
Վասն հարցանելոյ մեծատանն զյ̄	իթ	կգ	·	խա
Վասն որդւոցն զեբեդեայ	լ	·	·	խբ
Վասն բարթիմէոսի	լա	կդ	·	խգ
Վասն յաւանակին	լբ	կը	իզ	խե
Վասն չորանալոյ թզենւոյն	լգ	·	·	խզ
Վասն անյիշաչարութեան	լդ	·	·	·
Վասն հարցանելոյ քահանայապետիցն զՔն̄	լե	կթ	·	խը
Վասն այգւոյն	լզ	հ	·	ծ
Վասն հարցանելոյ զդահեկանէն	լէ	հա	·	ծբ

Վասն

	Մարկ	Ղուկ	Յովհ	Մատ
Վասն սադուկեցւոցն	ԼԸ	ՀԲ	. .	ԾԲ
Վասն դպրացն	ԼԹ	. .	. .	ԾԳ
Վասն Քն հարցանելոյ զֆարիսեցին . .	Խ .	ՀԳ	. .	ԾԴ
Վասն երկու լումայիցն	ԽԱ	ՀԴ	. .	. .
Վասն կատարածին	ԽԲ	ՀԵ	. .	ԾԵ
Վասն աւուրն, և ժամուն	ԽԳ	. .	. .	ԾԸ
Վասն օծանելոյ իւղով զՏէրն Յիսուս . .	ԽԴ	ԿԱ	ԿԴ	ԿԲ
Վասն զատկին	ԽԵ	ՀԶ	. .	ԿԳ
Վասն մատնութեան մարգարէանալոյ . .	ԽԶ	. .	. .	ԿԴ
Վասն Պետրոսի ուրացութեանն . . .	ԽԷ	. .	. .	ԿԶ
Վասն խնդրելոյ Յովսեփայ զմարմինն .	ԽԸ	ՁԲ	ԼԷ	ԿԸ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Աւետարանս որ ըստ Մարկոսի, գրեալ է նորին Մարկոսի աշակերտի Պետրոսի, և ընթացակից Պաւղոսի, գրեաց զաւետարանս զայս։ Եւ դնէ սկիզբն և ասէ. Սկիզբն աւետարանի, 'ի յովհաննու քարոզութենէ. և զմկրտութիւն յովհաննու. և առնու վկայութիւն յեսայեայ մարգարէէ. նշանակէ և զփորձութիւն 'ի լերինն, և ո՛չ ասէ զփորձանսն. պատմէ և վասն ընտրութեան աշակերտացն, և նշանս և արուեստս զոր արար. և զխորհուրդ մարմնութեան, և զկատարածն. և որ մատնեցաւ զխաչելութիւն, և խաչելեալ մարմնով. և զի զինն աւուրն բաժանեցին զհանդերձս նր. և զի մարմինն եդաւ 'ի գերեզմանի, և յարեաւ երեքօրեայ. և զի ելանել հրեշտակին, և երևել կանանցն, և զնոյնն պատմել աշակերտացն։

Մարկոս հրամանաւ Պետրոսի Հռոմ գրեաց զաւետարանս իւր՝ յաղէքսանդր քաղաքի 'ի ներքս Եգիպտացի, զինի ԺԵ ամի համբառնալոյ Քրիստոսի։ Ունի գլուխս. ՃԼԴ։ Վկայութիւնս. ԺԶ։

Տունս. ՌՈ։

Մարկոս՝ Բարձր դատաւոր, կամ 'ի վերայ պանեացն։

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ.

ԳԼ. Ա.

ՍԿԻԶԲՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ 1
յսի քսի որդւոյ այ։ * Որպէս և գրեալ 2
է ՚ի մարգարէս. Ահաւասիկ ես առա-
քեմ զհրեշտակ իմ առաջի քոյ, որ հան-
դերձեսցէ զճանապարհս քո առաջի քոյ։ * Ձայն բար- 3
բառոյ յանապատի, պատրաստ արարէք զճանապարհ
տն, և ուղիղս արարէք զշաւիղս նր։ * Եւ եղև՝ զի 4
յովհաննէս մկրտէր յանապատի, և քարոզէր մկրտու-
թիւն ապաշխարութեան ՚ի թողութիւն մեղաց։ * Եւ ելանէր 5
առ նա ամ աշխարհն հրէաստանի; և երուսաղեմացիք ամենե-
քեան. և մկրտէին ՚ի նմանէ ՚ի յորդանան գետ՝ խոս-
տովանեալ զմեղս իւրեանց։ * Եւ էր յովհաննէս զգե- 6
ցեալ ստեւ ուղտու, և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր.
և կերակուր նորա մարախ՝ և մեղր վայրենի։ * Քարո- 7
զէր և ասէր. գայ զօրագոյնն քան զիս զկնի իմ, որում
չեմ բաւական խոնարհել՝ լուծանել զխրացս կօշկաց
նր։ * Ես՝ մկրտեցի զձեզ ջրով. և նա մկրտեսցէ զձեզ 8
հոգւովն սրբով։ * Եւ եղև յաւուրսն յայնոսիկ եկն յս ՚ի 9
նազարեթէ գալիլեացւոց, և մկրտեցաւ ՚ի յովհաննէ
՚ի յորդանան։ * Եւ նոյնժամայն ը վերանալ ՚ի ջրոյն, 10
ետես ցելեալ զերկինս, և զհոգին այ իբրև զաղաւնի՝
զի իջանէր ՚ի վերայ նր։ * Ձայն եղև յերկնից՝ և ա- 11
սէ. դու ես որդի իմ սիրելի, ը քեզ հաճեցայ։ * Եւ 12
նոյնժամայն՝ հոգին հանէ զնա յանապատ։ * Եւ էր 13
նա անդ զաւուրս քառասուն փորձեալ ՚ի սատանայէ։
և

Գլ. ա. (2) Ոմանք. Որպէս և գրեալ է եսայի. կամ, յեսայի մարգարէ . . . զճանապարհս քո։ (3) Ոմանք. Զճանապարհս տն, և ուղիղ արա"։ (5) Ոմանք. Խոստովանել զմեղս իւրե"։ (7) Ոմանք. Զօրագոյն քան զիս . . խոնարհել և լուծա"։ (8) Ոմանք. Ես մկրտեմ զձեզ ջրով . . . հոգւովն սրբով։ Ոմանք. ես մկրտեցից զձեզ։ (9) Ոմանք. ՚Ի յորդանան գետ։ (10) Ոմանք. Ընդ վերանալն ՚ի։ (11) Ոմանք. Ընդ որ հաճեցայ։ (13) Յոմանս գիրս. Եւ էր նա անդ։

Digitized by Google

և էր ընդ գազանս, և հրեշտակք պաշտէին զնա :
14 * Եւ յետ մատնելոյն յովհաննու, եկն յս ՚ի գալիլեա. ԲԲ
15 քարոզէր զաւետարանն այ՝ և ասէր. * Թէ կատարեալ է
ժամանակ, և հասեալ է արքայութիւն այ. ապաշխա-
16 րեցէք՝ և հաւատացէք յաւետարանն : * Իբրև անցա-
նէր առ ծովեզերբն գալիլեացւոց, ետես զսիմոն և
զանդրէաս եղբայր սիմոնի, զի արկեալ էր նց ուռ-
17 կանս ՚ի ծով. քանզի ձկնորսք էին : * Եւ ասէ ցնս յս.
եկայք զկնի իմ, և արարից զձեզ՝ լինել որսորդս մարդ-
18 կան : * և վաղվաղակի թողեալ զուռկանսն, գնացին
19 զհետ նր : * Եւ մատուցեալ անտի՝ սակաւիկ մի յա-
ռաջ, ետես զյակովբոս զզեբեդեայ՝ և զյովհաննէս եղ-
բայր նր, և զնս ՚ի նաւին մինչ կազմէին զուռկանս, և
20 կոչեաց զնս : * Եւ վաղվաղակի թողեալ զհայրն իւ-
րեանց զզեբեդոս ՚ի նաւին վարձկանօքն հանդերձ, գնա-
21 ցին զհետ նր : * Եւ մտանեն ՚ի կափառնաում. և իսկ ԲԳ
և իսկ ՚ի շաբաթուն մտեալ ՚ի ժողովուրդն, ուսուցա-
22 նէր զնս : * Եւ զարմանային ընդ վարդապետութն նր, զի
ուսուցանէր զնս իբրև իշխանութբ՝ և ոչ որպէս դպիրքն :
23 * Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն նց այր մի, յորում այս պիղծ Ա
24 դոյր ՚ի նմա. որ աղաղակեաց՝ և ասէ : * Թոյլ տուր,
զի՞ կայ՝ մեր և քո՝ յս նազովրեցի, եկիր կորուսանել
25 զմեզ. գիտեմք զքեզ՝ ով ես, սուրբն այ : * Սաստեաց ՚ի
26 նա յս՝ և ասէ. կարկեաց՝ և ել ՚ի դմանէ : * Եւ զալա-
կոծ զնա այսն պիղծ. և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ, և
27 ել ՚ի նմանէ : * Եւ զարմացան ամենեքին, մինչև հծծել
ը միմեանս՝ և ասել. զի՞նչ է այս նոր վարդապետութիւս,
զի իշխանութբ և այսոց պղծոց սաստէ, և հնազանդին
28 սմա : * Եւ ել լուր նր ընդ ամ կողմն գալիլեացւոց :
29 * Եւ վաղվաղակի ելեալ ՚ի ժողովրդենէն, եկն ՚ի տուն Բ
սիմովնի և անդրէասու՝ յակովբաւ և յովհաննու հան-
30 դերձ : * Եւ զոքանչ սիմովնի դնէր ջերմացեալ. և վաղ-
31 վաղակի ասեն ցնա վասն նր : * Եւ մատուցեալ յա-
րոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ նորա. և եթող զնա տեն-
դն, և պաշտէր զնոսա :
32 * Եւ իբրև երեկոյ եղև ՚ի մտանել արեգականն, բե- Գ
րէին

(16) Ոմանք. Զեղբայր սիմոնի : (19) Ոմանք. Զեղբայր նր.. կազմէին ուռկանս : (20) Ոմանք. Զզեբեդէոս ՚ի նաւին : (23) Ոմանք. ՚ի ժողովրդեան նց : (23) Այս ողջանոյ դիւի. Դողայր ՚ի նմա : (24) Ոմանք. Զի կայ իմ և քո.. սրբդ այ : (27) Ոմանք. Հծծեալ ընդ միմեանս ասել : Ուր նա ոմանք. հեծծել. և ոմանք. հեծեծել : (28) Ոմանք. Ընդ ամ կողմանս : Ուր օրինակ մի. Ընդ ամ սահմանս գալ" : (32) ՚ի լուսն. Բերէին առ նա զամ. համաձայն ոմանց ՚ի ձեռն" :

Digitized by Google

րին առ նա զամ՛ հիւանդս և զդիւահարս ։ * Եւ էր ամ՛ 33
քաղաքն ժողովեալ առ դուրսն ։ * Եւ բժշկեաց բազում 34
հիւանդս 'ի պէսպէս ախտից ։ և դևս բազումս եհան ։
և ոչ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին զնա՝ թէ քին
բ գ է ։ * Եւ ընդ այգն ընդ առաւօտն՝ յարուցեալ՝ ել և 35
գնաց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս ։ * Եւ զհե- 36
տոյ եղեն նր Սիմոն՝ և որ ընդ նմայն էին ։ * Եւ իբրև 37
գտին զնա՝ ասեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ ։
* Եւ ասէ ցնս ։ Եկայք երթիցուք և յայլ մօտաւոր 38
գեղաքաղաքսն, զի և անդ քարոզեցից ։ զի յայս իսկ ե-
կեալ եմ ։ * Եւ քարոզէր 'ի ժողովուրդս նց ընդ ա- 39
մենայն Գալիլեացիս, և զդևս հանէր ։
Դ * Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր՝ 'ի ծունր իջանէր՝ 40
և ասէր ։ Տր՝ եթէ կամիս, կարող ես զիս բժշկել ։ * Իսկ 41
յն գթացեալ՝ ձգեաց ձեռն, մերձեցոյց 'ի նա՝ և ասէ
ցնա, կամիմ՝ սրբեաց ։ * Եւ իբրև ասաց ցնա, վաղ- 42
վաղակի գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն, և սրբեցաւ ։ * Եւ 43
սաստեալ նմա՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ա-
սէ ցնա ։ * Զգոյշ լեր, մի ուրուք ինչ ասիցես ։ այլ երթ 44
ցոյց զքեզ քահանային ։ և մատո՛ վն սրբութե քո պատա-
րագ՝ զոր հրամայեաց Մովսէս՝ 'ի վկայութիւն նց ։ * Եւ 45
նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ, և հռչակ հարկանել
զբանն, մինչ ոչ ևս կարող լինել նմա յայտնապէս 'ի
քաղաք մտանել ։ այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր ։
և գային առ նա յամ՛ կողմանց ։

ԳԼ. Բ.

բ ե Եւ մտեալ դարձեալ 'ի կափառնաում, յետ աւուրց 1
* լուր եղև եթէ 'ի տանն է ։ և ժողովեցան բազումք՝ 2
մինչև տեղի ևս ոչ լինել՝ և ոչ առ դրանն ։ և խօսէր
նոցա զբանն ։
Ե * Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ 3
'ի չորից ։ * Եւ իբրև ոչ կարէին մերձենալ առ նա՝ 4
յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն ուր էր յն, և բա-
ցեալ զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճսն յորում կայր ան-
դամալոյծն ։ * Եւ տեսեալ յն զհաւատս նց, ասէ ցան- 5
դա-

---

(33) Ոմանք. Ժողովեալ առ դրունսն ։ (34) Ոմանք. Զբազում հիւանդս ։ (35) Ոմանք. Ընդ այգն ընդ առաւ" ։ (37) Ոմանք. Թէ ամենեքեան ։ (40) Այլ. Կարող ես զիս սրբել ։ (41) Ոմանք. Եւ Յս գթացեալ ձգեաց զձեռն... և ասէ. կամիմ ։ (43) 'Ի բզմ ոչ կայ. Եւ ասէ ցնա ։ (45) Ոմանք. 'Ի քաղաքս մտանել ։
ԳԼ. Բ. (2) Բզմք. Լուր եղև թէ 'ի ։ Ոմն օրինակ մի. Լուր եղև 'ի տանէ ։ (4) Ոմանք. Մերձենալ 'ի յամբոխէ ան" ։

Digitized by Google

դամալոյծն. Որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։
6 Եւ էին ոմանք 'ի դպրաց անդ՝ որ նստէին.
7 և խորհէին 'ի միտս իւրեանց. Զի՞նչ է դա՝ որ խօ-
սի սա հայհոյութիւն. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս, եթէ
8 ոչ՝ մի Աստուած։ Եւ գիտաց յոգւոյ իւրում՝ թէ այնպէս
խորհին 'ի միտս իւրեանց, և ասէ, զի՞ խորհիք զայդ
9 'ի միտս ձեր։ Զի՞նչ դիւրին է ասել ցանդամա-
լոյծն՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի
10 առ զմահիճս քո և երթ 'ի տուն քո։ Այլ զի գի-
տասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ 'ի վերայ
11 երկրի՝ թողուլ զմեղս։ ասէ ցանդամալոյծն. քեզ
12 ասեմ, արի առ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի տուն քո։ Եւ
յարեաւ. և վաղվաղակի առեալ զմահիճսն, ել առա-
ջի ամենեցուն. մինչև զարմանալ ամենեցուն՝ և փա-
ռաւոր առնել զԱծ՝ և ասել, թէ այսպիսի ինչ երբեք՝
13 ոչ տեսաք։ Եւ ել դարձեալ 'ի ծովեզրն, և ամ ժո- բգ
ղովուրդն գայր առ նա. և ուսուցանէր զնոսա։
14 Եւ մինչ դեռ անցանէր, ետես զՂեւի Ալփեայ՝ զի Զ
նստէր 'ի մաքսաւորութեան. և ասէ ցնա, եկ զկնի իմ։
15 և յարուցեալ՝ գնաց զկնի նր։ Եւ եղև 'ի բազմելն
նր 'ի տան նր, և բզմ մաքսաւորք և մեղաւորք բազ-
մեալ էին ընդ յսի՝ և ընդ աշակերտսն նր. քանզի էին
բազումք՝ որ երթային զհետ նր։ Իսկ դպիրքն և փա-
րիսեցիք իբրև տեսին՝ թէ ուտէ ընդ մաքսաւորս և ընդ
մեղաւորս, ասեն ցաշակերտսն նր. զի՞ է՝ զի ընդ մե-
17 ղաւորս և ընդ մաքսաւորս ուտէք և ըմպէք։ Իբրև
լուաւ յս՝ ասէ ցնս. ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց, այլ
հիւանդաց և ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս։
18 Եւ էին աշակերտքն յովհաննու և փարիսեցիքն 'ի
պահս. գան և ասեն ցնա, ընդէ՞ր աշակերտքն յով-
հաննու՝ և փարիսեցիքն պահեն, և քո աշակերտքդ ոչ
19 պահեն։ Եւ ասէ ցնս յս. մի եթէ մարթ ինչ իցէ որդ-
ւոց առագաստի՝ մինչ ընդ նոսա իցէ փեսայն՝ պահել.
ցորքան ընդ իւրեանս ունիցին զփեսայն, ոչ է մարթ
20 պահել։ այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ վերասցի 'ի
նոցանէ փեսայն, և ապա պահեսցեն յաւուրն յայն-
միկ։

---

(7) Ոմանք. Ո՞ կարէ թողուլ զմեղս։ (8) Ոմանք. 'Ի յո-
գի իւր թէ, այնպէս խորհէին։ (12) Ոմանք. Եւ յա-
րեաւ վաղվաղակի առ"... ինչ ոչ երբէք տեսաք։ (15)
Ա[illegible] Մաքսաւորք և մեղաւորք բազմեալ։
(16) Ոմանք. Զի ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուտէ և
ըմպէ։ (17) Ոմանք. Ոչ ինչ պիտոյ է բժիշկ ողջոց։ (19) Ո-
մանք. Մի թէ մարթ ինչ իցէ մանկանց։ (20) Ոմանք. 'Ի
նոցանէն, և ապա պահ"։

Digitized by Google

միք ։ * Ո՛չ ոք կարկատան նոր անթափ արկանէ ՚ի վերայ 21
հնացեալ ձորձոյ․ ապա թէ ոչ՝ առնու լրութիւն իւ-
րում նորն ՚ի հնոյ անտի, և չար ևս պատառումն լինի ։
* Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր՝ ՚ի տիկս հինս․ ապա 22
թէ ոչ՝ պայթուցանէ գինին զտիկսն, գինի հեղու, և
տիկքն կորնչին․ այլ գինի նոր՝ ՚ի տիկս նորս արկանե-
բէ լի է ։ * Եւ եղև նմա ՚ի շաբաթու անցանել ընդ արտո- 23
րայս․ և աշակերտքն ՚ի գնալն իւրեանց սկսան հասկ
կորզել և ուտել ։ * Եւ փարիսեցիքն ասէին ցնա․ տե՛ս՝ 24
զինչ գործեն աշակերտքն քո ՚ի շաբաթու զոր ո՛չ է օրի-
նաւ ։ * Եւ ասէ ցնս յս․ ո՛չ երբէք իցէ ընթերցեալ 25
ձեր՝ զոր արար Դաւիթ յորժամ պիտոյ եղև, և քաղ-
ցեաւ՝ նա և որ ընդ նմայն էին ։ * զիարդ եմուտ ՚ի 26
տունն այ առ աբիաթարաւ քահանայապետիւ, և ըզ-
հացսն զառաջաւորութեան եկեր՝ և ետ և այնոցիկ որ ընդ
նմայն էին․ զոր ո՛չ էր օրէն ուտել, բայց միայն քա-
հանայիցն ։ * Եւ ասէ ցնս․ շաբաթ՝ վս մարդոյ եղև, 27
և ո՛չ եթէ մարդ վս շաբաթու, * ապա ուրեմն՝ տէր 28
է որդի մարդոյ՝ և շաբաթու ։

ԳԼ․ Գ․

Եւ եմուտ միւսանգամ ՚ի ժողովուրդն․ և էր անդ 1
այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր ։ * Եւ սպա- 2
սէին նմա՝ եթէ բժշկեսցէ զնա ՚ի շաբաթուն․ զի չարա-
խօսեսցեն զնմանէ ։ * Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօ- 3
սացեալ էր․ արի անց ՚ի մէջ ։ * Եւ ասէ ցնս․ զի՞նչ 4
արժան է ՚ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գործել՝ եթէ չար
առնել, ոգի մի ապրեցուցանել՝ եթէ կորուսանել ։ և
նոքա լռեցին ։ * Եւ հայեցեալ յնս զնոքօք ընդ ցաս- 5
մամբ, տրտմեալ վս կուրութեան սրտից նց, ասէ ցայրն․
ձգեա՛ զձեռն քո․ և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն
գկ նր ։ * Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն 6
հերովդիանոսօքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վս նր՝
թէ զիարդ կորուսցեն զնա ։ * Իսկ յս աշակերտօքն 7
իւրովք գնաց ՚ի ծովեզրն ։ Եւ բազում ժողովուրդ ՚ի գա-
լիլեացւոց երթային զհետ նր․ և ՚ի հրէաստանէ, * և 8
յէմէ ․

---

(21) Ցամոնս ա՞չօր․ Կարկատան նոր անթափ ։ (22) Օրինակ մ․ Պայթեցուցանէ գինին ։ (22) Բ․ ձ՞․ Գինին հեղու ։ (24) Ոմանք․ ՚ի շաբաթու, զոր չէ ։ (26) Ոմանք․ Զիարդ եմուտ նա ․․․ և զհացսն զառաջ՛ ․․․ և ետ այնոցիկ ․․․ միայն քհնյիցն ։
ԳԼ․ Գ․ (1) Ոսկան․ Որոյ ձեռն գօսացեալ ։ (2) Ոմանք․ Եւ թէ բժշկեսցէ զնա ։ (3) Ոմանք․ Որոյ ձեռն գօ՛ ։ (4) Օրինակ մ․ Զինչ դիւրին է ՚ի շաբ՞ ․․ ոգի մի կեցուցանել՝ եթէ կոր՞ ։ (7) Ոմանք․ Բազում ժողովք գալիլեացւոց ։

Digitized by Google

յիդումեայ, և յայնկոյս յորդանանու, և որք 'ի տիւրոսէ և
'ի սիդոնէ. բազում ժողովուրդ եկեալ լուեալ որչափ ինչ
9 առնէր, գային առ նա: * Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր,
զի նաւակ մի պատրաստական կայցէ նմա վասն ամբոխին՝
10 զի մի նեղեսցեն զնա: * Քանզի զբազումս բժշկեաց.
մինչ գալ խռնել զնովաւ՝ զի մերձեսցին առ նա, որք
11 ունէին ախտս ինչ: * Եւ այսք պղծեք յորժամ տեսա-
նէին զնա, անկանէին առաջի նր, աղաղակէին և ա-
12 սէին. * Թէ դու ես որդի այ. և նա՝ յոյժ սաստէր
նց, զի մի յայտնի առնիցեն զնա:
13 * Ելանէ 'ի լեառն՝ և կոչէ առ ինքն զորս ինքն կամէ- Ը
14 ցաւ. և չոգան առ նա: * Եւ արար երկոտասանս՝ զի գը
15 իցեն ընդ նմա, և զի առաքեսցէ զնոսա քարոզել. * և ու-
նել իշխանութիւն բժշկելոյ զցաւս՝ և հանելոյ զդևս:
16 * Եւ եդ անուն սիմովնի՝ պետրոս. * և յակովբու
17 զեբեդեայ՝ և յովհաննու եղբօրն յակովբայ՝ եդ նց ա-
18 նուանս բանէրգէս, որ է՝ որդիք որոտման, * և զանդ-
րէաս, և զփիլիպպոս, և զբարթողոմէոս, և զմատ-
թէոս զմաքսաւորն, և զթովմաս, և զյակովբոս ալ-
19 փեայ, և զթադէոս, և զսիմովն կանանացի. * և զյու-
20 դայ սկարիովտացի, որ և մատնեացն զնա. * Գայն գդ
'ի տուն, և գայ միւսանգամ ընդ նմա ժողովուրդն. մինչ
21 զի և հաց ևս՝ ոչ ժամանել ուտել նց: * Եւ իբրև
լուան որ իւրքն էին՝ ելին ունել զնա, զի համարէին
22 թէ մոլեգնեալ իցէ: * Եւ դպիրքն՝ որ յերուսաղէմէ իջեալ
էին, ասէին թէ բէեղզեբուղ գոյ 'ի դմա, և իշխանաւ
23 դիւացն հանէ զդևս: * Եւ կոչեցեալ զնոսա առ ինքն,
առակօք խօսէր ընդ նս. զիարդ կարէ սատանայ զսա-
24 տանայ հանել. * և թէ թագաւորութիւն յանձն
իւր բաժանեսցի, ոչ կարէ կալ թագաւորութիւնն այն:
25 * և եթէ տուն յանձն իւր բաժանեսցի, ոչ կարէ կալ
26 տունն: * և եթէ սատանայ 'ի վերայ անձին իւրոյ յա-
րեաւ՝ և բաժանեալ իցէ, ոչ կարէ կալ. այլ վախճան
27 նորա է: * Այլ ոչ ոք կարէ զկարասի հզօրի մտեալ
'ի տուն նր աւար հարկանել, եթէ ոչ նախ զհզօրն կա-
պէ

(10) Օրինակ. Մինչև գալ": (10) Ոսկան. Գալ և խռնել: (12) Օ-
րինակ. Որդին այ.. առնիցեն զնմանէ: (13) Օրինակ. Եւ ե-
լանէ 'ի լեառնն: (17) Օրինակ. Բանէրգէս: (18) Օրինակ.
Զբարթողիմէոս: Ի. օրինակ զբարթաղոմէոս... և զթ-
թադդէոս. և զսիմոն կանանացի: (20) Օրինակ. Ընդ նմ
ժողովն, մինչև հաց ևս: Ուր ոսկան. Մինչ զի զհաց ևս:
(23) Ոսկան. Եւ կոչեցեալ զնս առ: (26) Օրինակ. Եւ բաժա-
նեալ է.. վախճանեալ իցէ: (27) Օրէնոք Գ. Մտանել 'ի
տուն նր աւ": (27) Օրինակ. 'Ի տունն նր:

Digitized by Google

ղեցէ, և ապա զտուն նր աւար հարկանիցէ: * Ամէն 28
ասեմ ձեզ, զի ամ թողցի որդւոց մարդկան մեղք՝ և
հայհոյութիւնք՝ որչափ և հայհոյեսցեն, * բայց որ հայ- 29
հոյեսցէ զհոգին սբ, ոչ ունիցի թողութիւն յաւիտեան,
այլ պարտապան լիցի յաւիտենից մեղաց: * Զի ա- 30
գ գ սէին՝ թէ այս պիղծ գոյ 'ի նմա: * Գան եղբարքն և 31
մայր նր, և արտաքոյ կացեալ՝ յղեցին և կոչեցին զնա:
* Եւ անդ ժողովուրդն շուրջ զնովաւ նստէր. և իբ- 32
րև ասացին ցնա, ահաւասիկ մայր քո և եղբարք քո՝
կան արտաքոյ, և խնդրեն զքեզ: * Պատասխանի ետ 33
նց և ասէ. ով է իմ մայր՝ կամ եղբարք: * Հայեցաւ 34
շուրջ զիւրև յաշակերտսն զի նստէին, և ասէ. ահա-
ւասիկ մայր իմ, և եղբարք իմ: * զի որ առնէ զկամս 35
այ, նա է իմ եղբայր՝ և քոյր և մայր:

ԳԼ. Դ.

գ ե Դարձեալ սկսաւ ուսուցանել առ ծովեզերբն. և 1
խռնեցան զնովաւ ժողովուրդք բազումք, մինչև 'ի նաւ
մտանել նմա, և նստել 'ի ծովուն. և ամենայն ժողո-
վուրդքն զծովեզերբն՝ զցամաքն ունէին: * և ուսուցա- 2
նէր զնոսա առակօք բազում ինչ:
Թ Եւ ասէր նց 'ի վարդապետութեն իւրում: * Լուէք ա- 3
հաւասիկ ել սերմանօղ սերմանել: * և եղև 'ի սերմա- 4
նելն, ոմն անկաւ առ ճանապարհաւ, և եկն թռչուն
և եկեր զնա: * Եւ այլն անկաւ յապառաժի՝ ուր ոչ 5
գոյր հող բազում. և վաղվաղակի բուսաւ: քանզի ոչ գոյր խո-
հութ երկրին, * և յորժամ ծագեաց արև՝ ջեռաւ, և 6
զի ոչ գոյին արմատք՝ ցամաքեցաւ: * Եւ այլն անկաւ 7
'ի մէջ փշոց. ելին փուշքն և հեղձուցին զնա, և պտ-
տուղ ոչ ետ: * Եւ այլն անկաւ յերկիր բարւոք. և 8
ելեալ աճեցեալ տայր պտուղ, և բերէր ընդ միոյ՝ ե-
րեսուն, և ընդ միոյ՝ վաթսուն, և ընդ միոյ՝ հարիւր:
* Եւ ասէր. որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Եւ 9
գ զ իբրև եղև առանձինն, հարցին ցնա որ զնովաւն էին 10
աշակերտօքն հանդերձ՝ զառակսն: * Եւ ասէ ցնս. ձեզ 11
տու-

---

(28) Ոմանք. Որչափ և հայհոյիցեն: (29) Ոմանք. Այլ պարտական լիցի յաւիտենից մեղացն: (31) Ոմանք. Եւ կոչեն. կամ, կոչեցին զնա: (34) Ոմանք. Հայեցեալ շուրջ: (35) Ոմանք. Զի որ առնիցէ զկամս:
ԳԼ. Դ. (1) Բազումք. Եւ ամ ժողովուրդն: (3) Ոսկան. Լուարուք. ահաւաս": (4) Ոմանք. Առ ճանապարհաւն: (6) Ոմանք. Վս զի ոչ գոյին արմ": (8) Ոմանք. Յերկիր բարիոք: (10) Ոմանք. Զառակն: (11) Ոմանք. Զխորհուրդ արքայութեն այ.. որ արտաքինն են:

Digitized by Google

տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեան այ ։ բայց
12 նոցա որ արտաքինքն են՝ ամ ինչ առակօք լինի ։ * զի տե-
սանելով տեսցեն՝ և մի տեսցեն, և լսելով լուիցեն՝ և
13 մի իմասցին․ զի մի երբեք դարձցին՝ և թողցի նոցա ։ * Եւ ա-
սէ ցնոսա․ ոչ գիտէք զառակս զայս, և զիա՞րդ զամ ա-
14 ռակսն գիտիցէք ։ * Որ սերմանէն՝ զբանն սերմանէ ։
15 * Եւ նք են որ առ ճանապարհաւն, ուր բանն սեր-
մանի․ և յորժամ լսեն զնա, գայ սատանայ՝ և հանէ
16 զբանն սերմանեալ ՚ի սիրտս նց ։ * Եւ նք են որ յա-
պառաժին սերմանեցան․ որք յորժամ լսիցեն զբանն,
17 վաղվաղակի խնդութբ ընդունին ։ * և զի ոչ ունին ար-
մատս յանձինս, այլ առ ժամանակ մի են․ ապա ՚ի հա-
սանել նեղութեան կամ հալածման վս բանին, վաղվաղա-
18 կի գայթագղին ։ * Իսկ որ ՚ի մէջ փշոցն սերմանեցան,
19 նոքա են՝ որ զբանն լսեն, * և հոգք աշխարհիս,
և պատրանք մեծութեան մամոնին և հեշտութեանն ըղ-
20 ձանն՝ և անպտուղ լինի ։ * Եւ նոքա են որ յերկիրն
բարւոք սերմանեցան, որք լսեն զբանն՝ և ընդունին,
և տան պտուղ, ընդ միոյ՝ երեսուն, և ընդ միոյ՝ վաթ-
21 սուն, և ընդ միոյ՝ հարեւր ։ * Եւ ասէ ցնս․ միթէ՝ գ ե
գայ ճրագ զի ընդ գրուանաւ դնիցի, կամ ընդ մահ-
22 ճօք․ ոչ ապաքէն ՚ի վր աշտանակի դնիցի ։ * Զի ոչ ինչ ՚ի
ծածուկ, որ թէ ոչ յայտնեսցի․ և ոչ եղև ինչ գաղտնի,
23 եթէ ոչ ՚ի յայտ գայցէ ։ * Եթէ որ ունիցի ականջս լսե-
24 լոյ, լուիցէ ։ * Եւ ասէ ցնս․ տեսէք զինչ լսէքդ, և յա-
ւելցի ձեզ որոց լսէքդ․ որով չափով չափէք՝ նովին չա-
25 փեսցի ձեզ ։ * Որ ոք ունիցի տացի նմա․ և որ ոչն ու-
26 նիցի, և զոր ունին՝ բարձցի ՚ի նմանէ ։ * Եւ ասէր․ գ կ
այսպէս է արքայութիւն այ․ որպէս զի այր մի արկանիցէ սեր-
27 մանիս յերկիր․ * և ննջիցէ, և յառնիցէ զցայգ և զցե-
րեկ․ և սերմանիքն բուսանիցին և աճիցեն․ և նա ոչ
28 գիտէ՝ * թէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ․ նախ՝ ըղ-
խոտն, և ապա՝ զհասկն, և ապա՝ ցորեան ատոք ՚ի
29 հասկին ։ * այլ յորժամ տայցէ զպտուղն, վաղվաղակի
30 առաքի մանգաղ․ զի հասեալ են հունձք ։ * Եւ ասէր․
ո՞ւմ նմանեցուսցուք զարքայութիւն այ, կամ որով առա-
կաւ՝

---

(15) Ոսկան․ Եւ հանէ զսերմանեալն ՚ի ։ (16) Ոմանք․ Յոր-
ժամ լսեն․ կամ, լուիցեն զբանն ։ (20) Ոմանք․ Բարւոք
սերման"․․․ և տան զպտուղ ։ (21) Ոմանք․ Միթէ գայ
ճրագ ։ (25) Ոմանք․ Եւ զոր ունիցին՝ բարձ" ։ (26) Ոմանք․
Եւ ասէ․ այսպէս․․․ սերմանիս յերկիր ։ (27) Ոմանք․
Զցայգ և զցերեկ ։ (28) Ոմանք․ Ապա զցորեանն ատոք ։
Բոր օրինակ մի․ Ապա ցորենատոք ՚ի հասս" ։ (29) Ոսկան․
Եւ յորժամ տայցէ ։ (30) Օրինակ մի․ Ո՞ւմ նմանեցու-

Digitized by Google

կաւ՝ առակաւ արկցուք զնա ։ * որպէս հատ մանանխոյ՝ որ յոր- 31
ժամ սերմանիցի յերկրի, փոքրագոյն է քան զամենայն սեր-
մանիսն՝ որ են յերկրի ։ * Եւ յորժամ սերմանիցի, բու- 32
սանի եւ լինի մեծ քան զամենայն բանջար եւ արձակէ ոստս
մեծամեծս, մինչեւ բաւական լինել ընդ հովանեաւ նորա
թռչնոց երկնից բնակել ։ * Եւ այնպիսի առակօք խօ- 33
սէր ընդ նոսա զբանն, որպէս կարող լինէին լսել ։ * Եւ ա- 34
ռանց առակի ոչինչ խօսէր ընդ նոսա ։ բայց առանձինն
աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամ՛ ։
Ժ * Եւ ասէ ցնոսա յաւուր յայնմիկ՝ իբրեւ ընդ երեկս լի- 35
դ բ նէր ․ Եկայք անցցուք յայնկոյս կողմն ։ * Թողուն զժողո- 36
վուրդն, եւ առնուն զնա նաւաւն հանդերձ, եւ այլ եւս
նաւք որ էին ընդ նմա ։ * Եւ լինէր մրրիկ մեծ հողմոյ, 37
եւ զալիսն 'ի նաւն արկանէր մինչ գրեթէ լի իսկ լինել ։
* Եւ ինքն ննջէր 'ի խելս նաւին 'ի վերայ բարձի ։ Զարթու- 38
ցանէին զնա՝ եւ ասէին ․ վարդապետ՝ ոչինչ է քեզ փոյթ,
զի կորնչիմք առաւել ։ * Եւ զարթուցեալ սաստեաց 39
հողմոյն, եւ ծովուն՝ ասէ ․ դադարեա՛ կարկեա՛ց ։ Եւ դա-
դարեաց հողմն ։ եւ եղեւ խաղաղութիւն մեծ ։ * Եւ ասէ 40
ցնոսա ․ ընդէ՞ր այդպէս վատասիրտ էք, չե՛ւ եւս ունիք հա-
ւատս ։ Եւ երկեան երկիւղ մեծ, եւ ասէին ցմիմեանս ․ ո՞
ոք արդեւք իցէ սա, զի եւ հողմ եւ ծով հնազանդ լինին նմա ։

ԳԼ․ Ե․

ԺԱ Եւ եկն յայնկոյս ծովուն՝ յաշխարհն Գերգեսացւոց ։ 1
* Եւ ընդ ելանելն նորա 'ի նաւէ անտի, պատահեաց 2
նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ ։
* որոյ եւ բնակութիւն իւր իսկ 'ի գերեզմանս էր ․ եւ ոչ 3
շղթայիւք ոք եւս՝ կարէր կապել զնա ․ * զի բազում ան- 4
գամ ոտնակապովք եւ շղթայիւք կապեալ լեալ, եւ խզել 'ի
նմանէ զշղթայսն, եւ զոտնակապսն փշրատեալ ․ եւ ոչ
ոք կարէր նուաճել զնա ․ * քանզի հանապազ զցայգ եւ 5
զցերեկ 'ի գերեզմանս եւ 'ի լերինս աղաղակէր, եւ կո-
ծէր զանձն իւր քարամբք ։ * Իբրեւ ետես զՅ՟ 'ի հե- 6
ռաստանէ, ընթացաւ եւ երկիր եպագ նմա ։ * աղաղա- 7
կեաց 'ի ձայն մեծ՝ եւ ասէ ․ զի՞ կայ իմ եւ քո՝ Յ՟ որդի
այ

ցեց զարք" ։ (31) Ոմանք ․ Սերմանեսցէ յերկրի ։ (33) Ո-
մանք ․ խօսէր ընդ զբանն ։ (35) Ոմանք ․ Յաւուրն յայնմիկ ։
(38) Ոմանք ․ Զարթուցանեն զնա եւ ասեն ։ (39) Ոմանք ․
Դադարեա՛ց կարկեա՛ ։ (40) Ոմանք ․ Վատասիրտք էք այդ-
պէս ․ ․ ո՞ արդեւք իցէ ։ (40) Ոսկան ․ Երկեան մեծ ։
Գլ ․ Ե ․ (3) Ոսկան ․ Որոյ բնակութ ․ իսկ ։ (4) Բզնդ ․ Ոտ-
նակապօք եւ շղ" ․ ․ եւ զոտնակապսն խոր" ։ (5) Ոմանք ․
Զցայգ եւ զցերեկ ։ (7) Յոմանս չիք ․ Որդի այ բարձրելոյ" ։

Digitized by Google

ծոյ բարձրելոյ. երդմնեցուցանեմ զքեզ յած, մի տան-
8 ջեր զիս։ * Քանզի ասէր ցնա. Ել այսդ պիղծ 'ի մար-
9 դոյ այտի։ * Եւ հարցանէր ցնա՝ թէ զի՞նչ անուն է քո։
և ասէր ցնա. լեգէոն է անուն իմ, զի բազում եմք։
10 * Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի արտաքսեսցէ զնոսա ար-
11 տաքոյ քան զաշխարհն։ * Եւ անդ էր առ լերամբն ե-
12 րամակ մի խոզաց արածական մեծ։ * Աղաչեցին զնա
ամ դեքն՝ և ասեն, առաքեա զմեզ 'ի խոզսն, զի մտցուք
13 'ի նս։ * և հրամայեաց նց։ Եւ իբրև ելին այսքն պիղծ՝
մտին 'ի խոզսն, և դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի 'ի
ծովն. էին իբրև երկու հազարք, և հեղձնուին 'ի ծո-
14 վուն։ * Եւ խոզարածքն փախեան, և պատմեցին 'ի քա-
ղաքին և յագարակս՝ և ելին տեսանել զինչ իցէ որ գոր-
15 ծեցաւն։ * Գան առ յս, և տեսանեն զդիւահարն զի
նստէր զգեցեալ և զգաստացեալ, որ ունէր զլեգէոնն.
16 և զահի հարան։ * Եւ պատմեցին նց՝ որոց տեսեալն
էր, թէ զի՞նչ եղև դիւահարին, և զինչ վս խոզիցն։
17 * Եւ սկսան աղաչել զնա՝ գնալ 'ի սահմանաց նց։ * Եւ
18 իբրև եմուտ նա 'ի նաւն, աղաչէր զնա դիւահարն՝ զի
19 ընդ նմա իցէ։ * և յս ոչ ետ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա.
Երթ 'ի տուն քո առ ընտանիս քո, և պատմեա նց, որ
20 ինչ միանգամ տր արար քեզ՝ և ողորմեցաւ քեզ։ * Եւ
չոգաւ՝ և սկսաւ քարոզել 'ի դեկապոլիսն, զոր ինչ ա-
21 րար նմա յս. և ամենեքին զարմանային։ * Եւ իբրև — դ դ
անց յս միւսանգամ յայն կողմն՝ ժողովեցաւ առ նա
ժողովուրդ բազում, և էր առ ծովեզերբն։
22 * Եւ ահա մի 'ի ժողովրդապետացն գայր, որում ա- ԺԲ
նուն էր Յայրոս. իբրև ետես զնա՝ անկանէր առ ոտս նր.
23 * աղաչէր զնա յոյժ և ասէր, թէ դուստր իմ մերձ է
'ի մահ, զի եկեալ դնիցես նմա ձեռն, որպէս զի ապրեսցի
24 և կեցցէ. * Եւ գնաց ընդ նմա. երթայր և ժողովուրդ
բազում զհետ նր, և նեղէին զնա։
25 * Եւ կին մի՝ էր 'ի տեռատեսութենէ արեան զերկոտա- ԺԳ
26 սան ամ, * և յոյժ վշտացեալ 'ի բազմ բժշկաց, և ծախ-
եալ

(9) Ոմանք. Եւ հարցանէր զնա.. և նա ասէր, ցնա. լե-
գէոնն անուն է իմ։ (10) Ոմանք. Եւ աղաչեցին զնա յոյժ։
(11) Ոմանք. խոզից արօտս"։ (12) Ոմանք. Աղաչէին զնա
ամ։ (13) Ոմանք. Այսքն պիղծք.. և էին իբրև.. և հեղձ-
նուին 'ի ծովն։ (14) Ոմանք. 'ի քաղքն և յագարս"։ (15) Ո-
մանք. Որ ունէր զլեգէոնն։ (16) Ոսկան. Թէ զինչ եղև
դիւահարին։ (19) Ոսկան. Զոր ինչ միանգամ։ (22) Ոմանք.
Եւ իբրև ետես։ (23) Յօրինակին [illegible]. Աղաչէր զնա յոյժ։
(23) Ոմանք. Մերձ 'ի մահ է.. դիցես նմա ձեռն։ (25) Ո-
մանք. 'ի տեռատեսութեն արեան։

Digitized by Google

եալ զինչս իւր զամ, և չէր ինչ օգտեալ, այլ ևս առ-
աւել զայրացեալ: * Իբրև լուաւ զյսէ, եկն 'ի մէջ 27
ամբոխին յետոյ՝ և բուռն եհար զհանդերձէ նր: * Զի 28
խորհէր 'ի միտս, թէ միայն մերձեցայց 'ի հանդերձս նր՝
փրկեցայց: * Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբեւր ա- 29
րեան նր. և գիտաց 'ի մարմին իւր՝ թէ բժշկեցաւ 'ի
տանջանացն: * Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց յս յանձն 30
իւր զզօրութիւն որ ել 'ի նմանէ, դարձաւ յամբոխն և
ասէ. ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ: * Եւ ասեն ցնա 31
աշակերտքն. տեսանես՝ զի ամբոխդ նեղէ զքեզ, և ա-
սես թէ՝ ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ: * Եւ շուրջ 32
հայէր տեսանել՝ թէ ո՞ զայն արար: * Եւ կինն՝ զար- 33
հուրեալ և դողացեալ վս որոյ գաղտն արար. զի գի-
տէր զինչ եղև նմա: եկն՝ անկաւ առաջի նր, և ասաց
զամ իրսն ստուգութբ: * Եւ յս՝ ասէ ցնա. դուստր՝ 34
հաւատք քո կեցուցին զքեզ. երթ 'ի խաղաղութիւն, և
Դ Գ եղիջիր ողջ 'ի տանջանաց քոց: * Մինչ դեռ նա զայն 35
խօսէր, գան ոմանք 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ա-
սեն, թէ դուստրն քո մեռաւ, զի՞ ևս աշխատ առնես
զվարդապետդ: * Իսկ յս իբրև լուաւ զբանն ասաց- 36
եալ, ասէ ցժողովրդապետն. մի՛ երկնչիր. բայց միայն՝
հաւատա: * Եւ ոչ զոք եթող ը իւր երթալ, բայց մի- 37
այն զպետրոս և զյակոբոս և զյովհաննէս՝ զեղբայրն
յակովբայ: * Գայ 'ի տուն ժողովրդապետին, և տե- 38
սանէ ամբոխ յոյժ, և լալականս և աղաղակս յոյժ: * և 39
մտեալ 'ի ներքս՝ ասէ ցնս. զի՞ խռովեալ էք և լայք.
մանուկն ոչ է մեռեալ, այլ ննջէ: * և ծաղր առնէին 40
զնա: Եւ նր հանեալ արտաքս զամենեսեան, առնու ը
իւր զհայր մանկանն և զմայր, և զնս որ ը նմայն էին,
և մտանէ ուր դնէր մանուկն: * և կալեալ զձեռանէ 41
մանկանն՝ ասէ ցնա. տալիթա կումի. որ թարգմանի,
աղջիկ դու՝ քեզ ասեմ արի: * Եւ վաղվաղակի յարեաւ 42
աղջիկն, և գնայր. զի էր ամաց իբրև երկոտասանից.
և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք: * Եւ պատուէր 43
տայր նոցա յոյժ, զի մի՛ ոք գիտասցէ զայն. և ասաց՝
տալ նմա ուտել:

ԳԼ.

(28) Ոսկան. Քզի ասէր 'ի միտս թէ: (30)(31) Ոմանք. Ո՞ մերձեցաւ 'ի հան՛՛: (32) Ոմանք. Թէ ո՞վ զայն ար՛՛: (33) Ոմանք. Եղևն նմա: (34) Ոմանք. 'Ի տանջանացդ քոց: (35) Ոմանք. Եւ մինչ դեռ նա.. գան ոմանք 'ի ժողովրդապետէն. կամ, 'ի ժողովրդապետն, և ասեն: (39) Ոսկան. Մանուկդ ոչ է մեռեալ: (42) Ոսկան. Մեծաւ զարմանալեաւ:

Digitized by Google

Գլ. Զ.

1 Եւ ել անտի, եկն 'ի գաւառ իւր. եւ երթային ընդ գ ե
2 նմա նոր աշակերտքն իւր: * Եւ եղեւ 'ի շաբաթուն՝
սկսաւ ուսուցանել 'ի ժողովրդեանն: Եւ բազումք իբրեւ լը-
սէին՝ զարմանային ընդ վարդապետութի նր, եւ ասէին.
ուստի՞ է սմա այս, կամ զի՞նչ է իմաստութիւնս որ տու-
եալ է սմա. զի զօրութիւնք այսպիսիք 'ի ձեռաց սորա լի-
3 նիցին: * ո՞չ սա է մանուկ հիւսանն, եւ որդին մարեմայ,
եղբայր յակոբայ եւ յովսեայ եւ յուդայի եւ սիմոնի. եւ
չիցե՞ն քորքն դորա աստ առ մեզ: Եւ գայթագղէին 'ի
4 նա: * Եւ ասէ ցնս յս. ո՛չ է մարգարէ անարգ, բայց
եթէ 'ի գաւառի իւրում, եւ յազգատոհմի, եւ 'ի տան
5 իւրում: * Եւ ոչ կարէր անդ՝ եւ ոչ մի ինչ զօրութի առ-
նել, բայց սակաւ հիւանդաց ձեռն եդեալ՝ բժշկէր
6 զնս: * Եւ զարմանայր ընդ անհաւատութի նց:
7 Եւ շրջէր շուրջ զգաւառօքն, եւ ուսուցանէր: * Եւ ԺԴ
կոչեաց առ ինքն զերկոտասանսն, եւ սկսաւ առաքել գ զ
զնս երկուս երկուս. եւ տայր նց իշխանութի 'ի վր այսոց
8 պղծոց: * Եւ պատուիրեաց նց՝ զի մի ինչ բարձցեն 'ի
ճանապարհ, բայց միայն գաւազան. մի պարկ, մի հաց.
9 մի պղինձ 'ի գօտիս: * այլ ագանել հողաթափս, եւ մի
10 զգենուցուք ասէ՝ երկուս պարեգօտս: * Եւ ասէր ցնս.
յոր տուն մտանիցէք, անդէն օթեվանս կալջիք՝ մինչե
11 ելանիցէք անտի: * Եւ որ ոչ ընկալցին զձեզ, եւ ո՛չ
լուիցեն ձեզ, յորժամ ելանիցէք անտի՝ թօթափեսջիք
12 զփոշի ոտից ձերոց 'ի վկայութի նց: * Եւ ելեալ քա-
13 րոզէին՝ զի ապաշխարեսցեն. * եւ դեւս բազումս հանէին՝
եւ օծանէին իւղով զբազում հիւանդս, եւ բժշկէին զնս:
14 * Եւ լուաւ արքայ հերովդէս. քանզի յայտնի եղեւ ա- ԺԵ
նուն նր. եւ ասէր, թէ յովհաննէս մկրտիչ յարեաւ 'ի մե- գ ե
15 ռելոց, եւ վն այնորիկ զօրութիւնք լինին նովաւ: * Այլք
ասէին՝ թէ եղիա է. իսկ այլքն՝ թէ մարգարէ է, կամ
16 թէ՝ իբրեւ զմի 'ի մարգարէից: * Իբրեւ լուաւ հերով-
դէս, ասէ. զորոյ՝ ես զգլուխն հատի զյովհաննու, նա՛
17 է՝ նա յարեաւ 'ի մեռելոց: * Զի ինքն հերովդէս առա-
քեաց

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Ելեալ անտի եւ եկն 'ի գա": (2) Ոսկան. Ուստի իցէ սմա այս, կմ զինչ իցէ իմաստ"... 'ի ձեռաց նր լինին: (3) Ոմանք. Քորք դորա: (4) Յոմանս ոչ կայ. Եւ ասէ ցնս յս: (5) Ոմանք. Զօրութիւն առնել.. բժշկեաց զնս: (5) Ոսկանն Սակաւ ինչ հիւանդաց: (6) Ոսկան. Անհաւատութենց նց: (7) Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն: (8) Ոսկան. Բարձցեն 'ի ճնպրհի: (14) Ոմանք. Եւ ասէ, թէ յովհաննէս: (15) Ոմանք. Թէ մարգարէ. կմ իբրեւ:

Digitized by Google

քեաց կալաւ զյովհաննէս , և կապեաց զնա և եդ ՚ի
բանտի , վա հերովդիայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր նորա ,
զի նա՝ կին արար զնա : * Քանզի ասէր յովհաննէս 18
ցհերովդէս՝ թէ ոչ է օրէն քեզ ունել զկին եղբօր քո :
* Եւ հերովդիա ոխացեալ էր ընդ նմա՝ և կամէր սպա- 19
նանել զնա , և ոչ կարէր : * Զի հերովդէս՝ երկնչէր ՚ի 20
յովհաննէ . քանզի գիտէր զնա այր արդար և սուրբ . և
պահէր զնա . և լուեալ ՚ի նմանէ բազում ինչ՝ առնէր , և
քաղցրութ՟՝ լսէր նմա : * Եւ եղև օր մի լինէր պատշաճ , 21
յորժամ ընթրիս առնէր հերովդէս՝ յաւուր ծննդոց իւ-
րոց , նախարարաց իւրոց և հազարապետաց և մեծա-
մեծաց գալիլեացւոց . * Եւ ՚ի մտանել դստերն հերով- 22
դիայ՝ և ՚ի կաքաւել , հաճոյ եղև հերովդի և բազմա-
կանացն : Ասէ թագաւորն ցաղջիկն . խնդրեա յինէն
զոր ինչ կամիս , և տաց քեզ : * Եւ երդուաւ նմա բազում 23
անգամ , թէ զոր ինչ և խնդրեսցես դու յինէն , տաց
քեզ՝ մինչև ցկէս թագաւորութե իմոյ : * Նա՝ ելեալ 24
ասէ ցմայր իւր . զի՞նչ խնդրեցից : Եւ նա ասէ , զգլուխ
յովհաննու մկրտչի : * Եւ մտեալ անդէն փութանա- 25
կի առ թագաւորն՝ ասէ . կամիմ՝ զի այժմ տացես ինձ
վաղվաղակի ՚ի վ՟ր սկտեղ զգլուխն յովհաննու մկրտչի :
* Եւ տրտմեցաւ յոյժ թագաւորն , այլ վա երդմանցն՝ 26
և կոչնականացն՝ ոչ կամեցաւ անարգել զնա . * Եւ ա- 27
ռաքեաց վաղվաղակի թագաւորն՝ դահճի , և հրամա-
յեաց բերել զգլուխն նր : Եւ չոգաւ գլխատեաց զնա
՚ի բանտին . * Եւ եբեր զգլուխն նր սկտեղբ՝ և ետ ցաղ- 28
ջիկն : Եւ աղջիկն տարաւ՝ ետ մօր իւրում : * Իբրև 29
լուան աշակերտքն նր , եկին՝ բարձին զմարմինն՝ և եդին
ԵԿ ՚ի գերեզմանի : * Ժողովեցան առաքեալքն առ յս , և 30
պատմեցին նմա զամ ինչ զոր արարին և զոր ուսու-
ցին : * Եւ ասէ ցնս յս . եկայք դուք առանձինն յա- 31
նապատ տեղի , և հանգիչիք սակաւ մի : զի էին բզմք
որ երթային և գային , և հաց անգամ չժամանէին ու-
տել : * Եւ գնացին նաւու յանապատ տեղի առան- 32
ձինն : * Եւ տեսին զնս զի երթային , և զգացին բզմք . 33
և հետի յամ քաղաքաց խուռն ընթանային անդր , և
մեր-

(17) Օրինակ . Վա հերովդիադայ կն՟ . զի նա կին ա՟ :
(19) Օրինակ . Եւ հերովդիադա ոխացեալ է՟ ն՟մ : (21) Օ-
րինակ . Յաւուրս ծննդոց : (22) Օրինակ . Յինէն զոր կա-
միս : (23) Օրինակ . Զոր ինչ խնդրեսցես : (25) Ոսկան . Զի
տացես ինձ վաղ՟ : (29) Օրինակ . Զմարմինն նր , և ե՟ : (31) Օ-
րինակ . Եւ հանգիչիք սակաւիկ մի : (33) Օրինակ . Եւ տե-
սին զնա զի եր՟ . Ն՟ Օրինակ : Եւ տեսին զի երթային , և
գային բզմք . և հետս ՚ի յամ քաղա՟ :

Digitized by Google

34 մերձենային առ նա ։ * Եւ ելեալ ետես ամբոխ բազում,
և գթացաւ ՚ի նա զի էին իբրև ոչխարք՝ որոց ոչ իցէ
հովիւ ։ և սկսաւ ուսուցանել զնոսա յոյժ ։
35 * Եւ իբրև բազում ժամ եղև, մատուցեալ աշակերտքն՝ ԺԶ
36 ասէին . տեղիս՝ անապատ է, մինչ զեռ աւուր կայ, * ար֊
ձակեա՛ զժողովուրդդ, զի երթեալ շուրջ յագարակս
և ՚ի գեղս՝ գնեսցեն իւրեանց զինչ ուտիցեն, զի պատ՝
37 ինչ ուտել՝ ոչ ունին ։ * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ա֊
սէ ցնոսա . տո՛ւք դուք դոցա՝ ուտել ։ ասեն ցնա՝ երթի֊
ցուք գնեսցուք երկերիւր դահեկանի հաց, և տացո՛ւք
38 դոցա ուտել ։ * Ասէ ցնոսա . քանի՞ նկանակ ունիք, եր֊
թայք տեսէք ։ իբրև գիտացին, ասեն ցնա՝ հինգ . և
39 երկո՛ւս ձկունս ։ * Եւ հրամայեաց նոցա բազմել երա֊
40 խանս երախանս ՚ի վերայ դալարւոյ խոտոյ ։ * և բազմե֊
41 ցան դասք դասք, ուր հարիւր և ուր յիսուն ։ * Եւ
առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունսն, հայե֊
ցաւ յերկինս, օրհնեաց . մանրեաց զնկանակսն, և ետ
ցաշակերտսն զի արկցեն նոցա, և զերկուս ձկունսն՝ բաշ֊
42 խեաց ամենեցուն . * Կերան՝ և յագեցան . * և բառ֊
43 ձին զնշխարսն երկոտասան սակառի լի, և ՚ի ձկանց ան֊
44 տի ։ * և էին որք կերանն՝ իբրև արք հինգ հազար ։
45 * Եւ նոյն ժամայն ճեպեաց զաշակերտսն մտանել ՚ի Ե Բ
նաւ, և յառաջագո՛յն քան զնա երթալ յայնկոյս ՚ի բեթ֊
46 սայիդա, մինչ ինքն զժողովուրդսն արձակիցէ . * Եւ
հրաժարեալ ՚ի նոցանէ՝ ել ՚ի լեառն կալ յաղօթս ։
47 * Եւ իբրև երեկոյ եղև, էր նաւն ՚ի մէջ ծովուն, և ԺԷ
48 ինքն ՚ի ցամաքի ։ * Եւ ետես զնոսա հողմակոծեալս ՚ի
վարելն, զի էր հողմն ընդդէմ նոցա ։ և զչորրորդ պա֊
հու գիշերոյն գայ առ նոսա գնացեալ ՚ի վերայ ծովուն . և
49 կամէր զանց առնել առ նոքօք ։ * Նոքա իբրև տեսին
զի գնայր ՚ի վերայ ծովուն, համարեցան թէ առաչօք
50 ինչ լինիցի, և աղաղակ բարձին ։ * քանզի ամենե֊
քեան տեսին զնա՝ և խռովեցան ։ Եւ նա՝ անդէն վաղ֊
վաղակի խօսեցաւ ընդ նոսա, և ասէ . քաջալերեցարո՛ւք,
51 ես եմ՝ մի՛ երկնչիք ։ * և ել ՚ի նաւն առ նոսա, և դա֊
դարեաց հողմն ։ Եւ առաւել և յիմարեալ էին ՚ի միտս
52 իւրեանց, և զարմանային յոյժ . * քանզի և ՚ի վերայ
հա֊

(35) Ոմանք . Ասեն, տեղիս անապատ" ։ (35) Ոսկան . Մինչ օր
կայ ։ (36) Ոսկան . Ուտել ինչ ոչ ունին ։ (37) Ոմանք յաւե֊
լուն . Ասեն ցնա աշակերտքն, եր" ։ (38) Ոսկան . Երթայք և
տեսէք ։ (42) Ոսկան . Կերան ամենեքին և յագեն" ։ (45) Ո֊
մանք . Զժողովուրդն արձակեսցէ ։ (48) Ոմանք . Եւ տեսեալ
զնա հող" . . զանց առնել զնոքօք ։ (52) Ոմանք . Քանզի
՚ի վր հացի ոչ իմա . . Թմբրեալ ։

Digitized by Google

հացին ոչ իմացան զի էր սիրտ նոցա թմբրեալ ։ * Եւ 53
իբրև անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն գեննեսարեթ ։
* Եւ իբրև ելին 'ի նաւէ անտի, իսկ և իսկ ծանեան 54
զնա արք տեղւոյն այնորիկ ։ * և ընթացեալ այսր անդր 55
ընդ ամ գաւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս,
ուր լսէին թէ անդ իցէ ։ * Եւ ուր և մտանէր՝ 'ի գեղս 56
կամ 'ի քաղաքս կամ յագարակս, 'ի հրապարակս դնէին
զախտաժէտս, և աղաչէին զնա՝ զի գոնէ՝ 'ի քղանցս
հանդերձից նորա մերձենայցեն ։ և որք միանգամ մեր‐
ձեցանն՝ փրկեցան ։

ԳԼ. Է.

ԺԸ ե.գ
Եւ ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ոմանք 'ի 1
դպրացն որ եկեալ էին յերուսաղեմէ ։ * Եւ տե‐ 2
սեալ զոմանս յաշակերտացն նորա՝ զի խառնակ ձեռօք,
այսինքն է՝ անլուայ ուտէին հաց, բամբասեցին ։ * Զի 3
փարիսեցիքն՝ և ամ հրէայք, եթէ ոչ բռնալիր լուա‐
նան զձեռս, հաց՝ ոչ ուտեն ։ քանզի ունէին զաւանդու‐
թն ծերոցն ։ * և 'ի հրապարակէ մտեալ՝ եթէ ոչ նախ 4
մկրտիցին, ոչ ուտեն ։ և այլ ինչ բազում է՝ զոր ընկալեան
ունել, մկրտութիւս բաժակաց, և ստամանաց, և պղն‐
ձեաց, և մահճաց ։ * Ապա հարցանեն զնա փարիսե‐ 5
ցիքն՝ և դպիրք՝ թէ ընդէ՞ր աշակերտքն քո ոչ գնան ըս‐
աւանդութե ծերոցն ․ այլ խառնակ ձեռօք հաց ուտեն ։
* Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս, թէ բարւոք մար‐ 6
գարէացաւ եսայի վս ձեր կեղծաւորաց, ոպ ասաց ․
Ժողովուրդս այս շրթամբք մեծարէ զիս, և սիրտք նոցա
հեռացեալ 'ի բացեայ են յինէն ։ * զուր պաշտեն զիս ․ 7
ուսուցանեն վարդապետութիւս՝ զմարդկան պատուի‐
րեալս ։ * Թողեալ զպատուիրանն այ, ունիք զմարդ‐ 8
կան աւանդութի ։ * Եւ ասէ ցնս ․ բարւոք խոտէք զպ‐ 9
պատուիրանն այ, զի զձեր աւանդութին հաստատիցէք ։
* Զի մովսէս ասէ ․ պատուեա զհայր քո և զմայր ․ և 10
որ

---

(53) Ոմանք ․ Եկին 'ի գեննեսարեթ ։ (54) Ոմանք ․ Եւ իբ‐
րև ել 'ի նաւէ ։ (55) Ոսկան յաւելու ․ Բերել զամ հի‐
անդս ։ (56) Ոմանք ․ Զի գոնեա 'ի քղանցս հանդերձի նր
մերձենայցեն ․ և որ միանգամ ։
Գլ. Է. (2) Ոմանք ․ Այս ինքն անլուայ ։ (4) Ոմանք ․
Մկրտութի բաժակաց ։ (5) Յօրինակին գրեր ․ Հարցանեն
զնա փարի՛՛ ։ Այլ ոմանք ․ հարցանեն ցնա ։ (6) Ոմանք ․ Թէ
բարիոք մար՛՛ ։ (8) Ոսկան յաւելու ․ Զմարդկան աւան‐
դութիս ․ մկրտութիւնս սափորաց և բաժակաց և այլոց նմանեաց ա‐
ռնին առնէք բազում ։ Որ ոչ գտանի 'ի գրչագիր մեր օրինակս ։ (9) Ո‐
մանք ․ Բարիոք խոտէք ․․ հաստատիցէք ։

Digitized by Google

որ չարախօսիցէ զհայր կամ զմայր, մահու վախճա-
11 նեսցի։ * Եւ դուք ասէք, եթէ ասիցէ ոք ցհայր կամ
ցմայր՝ կորբան, որ է՝ պատարագ, զոր յինէն օգտես-
12 ցիս. * և ոչ ևս տայք թոյլ նմա չառնել ինչ հօրն, կամ
13 մօր։ * և անարգէք զբանն Այ ձերով աւանդութբն,
զոր աւանդեցէք. և բազում ինչ այլ՝ որ այսմ նման է՝ առ-
14 նէք։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զամ ժողովուրդն՝, ասէ
15 ցնս. լուարուք ինձ ամենեքեան՝ և ՚ի միտ առէք։ * ոչ-
ինչ արտաքուստ ՚ի մարդ մտեալ՝ եթէ կարիցէ պղծել
զնա, այլ որ ելանէ ՚ի նմանէ՝ այն է որ պղծէ զմարդն։
16 * որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։ * Եւ իբրև ե-
17 մուտ ՚ի տուն յամբոխէ անտի, հարցանէին զնա աշա- եգ
18 կերտքն վն առակին։ * Եւ ասէ ցնս. այդպէս և դուք
անմիտք էք. ոչ իմանայք, եթէ ամ որ արտաքուստ ՚ի
19 ներքս մտանէ ՚ի մարդ, ոչ կարէ զնա պղծել. * զի ոչ
եթէ ՚ի սիրտ նր մտանէ, այլ յորովայն. և արտաքս ե-
20 լանէ. և սրբէ զամ կերակուրսն։ * Եւ ասէր, թէ որ
21 ինչ ՚ի մարդոյն ելանէ՝ այն պղծէ զմարդ։ * զի ՚ի ներ-
քուստ ՚ի սրտէ մարդկան խորհուրդք չարութե ելա-
22 նեն. շնութիւնք, պոռնկութիւնք, * գողութիւնք, սպանութիւնք,
ագահութիւնք, չարութիւնք, նենգութիւնք, գիջութի, չա-
րակնութի, հայհոյութի, ամբարտաւանութի, անզգա-
23 մութի։ * Այս ամ չարիք՝ ՚ի ներքուստ ելանեն, և
պղծեն զմարդ։

24 * Եւ անտի յարուցեալ եկն ՚ի սահմանս տիւրոսի և ԺԹ
սիդովնի. և մտեալ ՚ի տուն՝ ոչ ումեք կամէր յայտնել,
25 և ոչ կարաց ծածկել։ * Լուաւ կին մի զնմանէ, որոյ
դուստր իւր ներեալ էր յայսոյ պղծոյ. եկն՝ անկաւ
26 առաջի նր։ * և կինն՝ էր հեթանոս, փիւնիկ ասորի
յազգէ. և աղաչէր զնա՝ զի զդևն հանիցէ ՚ի դստերէ
27 նր։ * Եւ յս ասէ ցնա. թոյլ տուր, նախ յագեսցին
մանկունք. զի ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և
28 արկանել շանց։ * Նա՝ պատասխանի ետ և ասէ. տր՝
և շունք ՚ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին։
29 * Եւ ասէ ցնա. վն այդր բանի՝ երթ, ել դևն ՚ի դստե-
30 րէ քումմէ։ * Գնաց ՚ի տուն իւր, և եգիտ ելեալ ըզ-
դևն.։

---

(11) Յօրինակին. կամ զմայր՝ կոր": (11) Ոմանք. Օգտեսցիս։
(12) Ոսկան. Թոյլ նմա առնել ինչ։ (13) Ոսկան. Բազում
ինչ որ այսմ նմ": (14) Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն զամ
ժողովուրդսն։ (15) Ոմանք. Ոչ որինչ արտաքուստ... այլ որ
ելանեն ՚ի նմանէ, այն պղծէ զմարդ։ (17) Ոմանք. Հար-
ցին զնա աշակ": (18) Ոմանք. Անմիտ էք, և ոչ իմա... ոչ
կարէ պղծել զնա։ (24) Ոսկան. Ոչ կամէր յայտնել։
(27) Ոսկան. Թոյլ տուր՝ զի նախ յագ":

Digitized by Google

զևն. և զդուստրն, զի անկեալ կայր 'ի մահիճսն:
Ի * Եւ ելեալ միւսանգամ 'ի սահմանացն Տիւրոսի և Սի- 31
ԿԵ դոնի, և եկն 'ի ծովեզրն Գալիլեացւոց 'ի մէջ սահ-
մանացն 'ի Դեկապօլեա: * Եւ բերեն առ նա խուլ 32
մի և համր. և աղաչէին զնա՝ զի ձեռն դիցէ 'ի վերայ նորա:
* Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէն առանձին, արկ զմա- 33
տունս իւր ընդ ականջս նորա՝ և եթուք առնոյր. և կա-
լաւ զլեզուէ նորա. * Հայեցաւ յերկինս՝ յոգւոց եհան՝ և 34
ասէ. եփփաթա, որ է՝ բացիր: * Եւ նոյնժամայն 35
բացան լսելիք նորա, և լուծան կապանք լեզուի նորա. և
խօսէր՝ ուղիղ: * Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի ումեք 36
ասասցեն: Եւ որչափ նա պատուիրէր նոցա, նոքա ևս ա-
ռաւել քարոզէին: * Եւ ևս քան զևս զարմանային և ա- 37
սէին. Զամենայն ինչ բարւոք գործեաց սա, զի խլեց՝
լսել տայ, և համերց խօսել:

ԳԼ. Ը.

ԻԱ Յաւուրսն յայնոսիկ դարձեալ ժողովուրդ բազում էր, 1
և ինչ՝ ոչ ունէին ուտել. կոչեաց զաշակերտսն իւր՝
ԿԶ և ասէ ցնա: * Գթամ ես 'ի վերայ ժողովրդեանդ. զի 2
արդ՝ երեք աւուրք են՝ մինչ առ իս են, և ոչ ունին
զինչ ուտիցեն: * Եւ եթէ արձակեմ զդոսա նօթիս 'ի 3
տունս իւրեանց, նուաղեսցեն 'ի ճանապարհի. զի ոմանք
'ի դոցանէ 'ի հեռաստանէ եկեալ են: * Պատասխա- 4
նի ետուն նմա աշակերտքն նորա. ուստի՞ կարէ ոք յագե-
ցուցանել զդոսա հացիւ յանապատի աստ: * Եւ հար- 5
ցանէր զնոսա. քանի՞ նկանակ հաց ունիք: Եւ նոքա ասեն՝
եւթն: * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմել 'ի վե- 6
րայ երկրի: Եւ առեալ զեւթն նկանակն՝ գոհացաւ՝ ե-
բեկ, և տայր ցաշակերտսն զի արկցեն. և արկին ա-
ռաջի ժողովրդեանն: * Եւ ձկունս՝ սակաւ ունէին. և 7
զայն ևս օրհնեաց, և հրամայեաց արկանել: * Կերան 8
և յագեցան, և բարձին զնշխարս կոտորոցն՝ եւթն զամ-
բիղ: * Եւ էին որք կերանն՝ իբրև չորք հազարք. և 9
ԿԷ արձակեաց զնոսա: * Եւ նոյնժամայն մտեալ 'ի նաւ հան- 10
դերձ աշակերտօքն՝ եկն 'ի կողմանս Դաղմանութեայ:
* Ելին փարիսեցիքն՝ և սկսան վիճել ընդ նմա, և խնդ- 11
րէին

(31) Ոմանք. Եւ սիդոնի, եկն 'ի ծո": (32) Ոմանք. Խուլ մի համր, և աղաչէին զի: (34) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա. եփ-փաթա: (37) Ոմանք. Բարւոք գոր":

Գլ. Ը. (2) Ոմանք. Են՝ զի կան առ իս: (5) Ոմանք. Եւ հարցանէր ցնա. քանի նկանակ հացի ունիք: (6) Ոմանք. Զեւթն նկանակս: (7) Ոմանք. Եւ ձկունս սակաւս ու": (10) Ոմանք. Եկն 'ի սահմանս դաղմա":

Digitized by Google

12 րէին 'ի նմանէ նշան յերկնից՝ փորձելով զնա ։ * Եւ
հառաչեաց յոգի իւր՝ և ասէ. զի՞ է՝ զի ազգս այս նշան
խնդրէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ տացի նշան ազգիս այս֊
13 միկ ։ * Եթող զնս. դարձեալ եմուտ 'ի նաւ, և գնաց
14 յայնկոյս ։ * Եւ մոռացան հաց առնուլ. բայց մի նկա֊
նակ ունէին ընդ իւրեանս 'ի նաւին ։
15 * Եւ պատուիրէր նց և ասէր. զգո՛յշ լերուք 'ի խմո֊ ԻԲ
րոյ անտի փարիսեցւոց՝ և 'ի խմորոյ հերովդիանոսաց ։
16 * Եւ խորհէին ընդ միմեանս և ասէին, թէ զի հաց
17 ոչ ունիմք ։ * Գիտացեալ յս՝ և ասէ ցնս. զի՞ խորհիք 'ի
մտաւ ձեր թերահաւատք՝ թէ հաց ոչ ունիք. տակա֊
ւին ոչ իմանայք և ոչ յիշէք. ապշութեան ունիք զսիրտս
18 ձեր. * աչս ունիք՝ և ոչ տեսանէք, ականջս են՝ և ոչ
19 լսէք և ոչ իմանայք տակաւին ։ և ոչ յիշէք, * յորժամ
զհինգ նկանակսն 'ի հինգ հազարսն, և քանի՞ սակառս
բարձէք զկոտորացն լի ։ և ասեն ցնա, երկոտասան ։
20 * Եւ յորժամ զեւթն նկանակսն 'ի չորս հազարսն, և քա֊
նի՞ զամբիղս լի՝ բարձէք զկոտորոցն ։ և նք ասեն, եւթն ։
21 * Եւ ասէ ցնս. իսկ զիարդ ոչ իմանայք ։
22 * Գան 'ի բեթսայիդա. և ածեն առաջի նր կոյր մի. ԻԳ
23 և աղաչէին զնա՝ զի մերձեսցի 'ի նա ։ * Եւ առեալ
զձեռանէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին, եթուք յաչս
նր, և ձեռն եդ 'ի վերայ նր. և հարցանէր ցնա՝ թէ
24 տեսանիցէ՞ ինչ ։ * Բացաւ՝ և ասէր. տեսանեմ զմար֊
25 դիկս՝ զի շրջին իբրև զծառս ։ * Դարձեալ եդ ձեռս
'ի վերայ աչաց նր՝ եբաց, և տեսանէր. ողջացաւ և տե֊
26 սանէր համարձակ զամ ։ * Արձակեաց զնա 'ի տուն իւր՝
և ասէ. 'ի շէնդ մի մտանիցես, այլ երթ 'ի տուն քո. և
յորժամ 'ի շէնն մտանիցես՝ մի ումեք ասիցես 'ի շինին ։
27 * Եւ ել յս աշակերտօքն հանդերձ 'ի շէնս կեսարեայ ԻԴ
փիլիպեայ. և 'ի ճանապարհին հարցանէր ցաշակերտ֊ ԳԿ
սն՝ և ասէր. զո՞ ասեն զինէն մարդիկն՝ թէ
28 իցեմ ։ * Նոքա ետուն պատասխանի՝ և ասեն. զյովհան֊
նէս մկրտիչ, և այլք՝ զեղիա, և այլք՝ զմի ոք 'ի մար֊
29 գարէից անտի ։ * Ասէ ցնս. իսկ դուք՝ զո՞ ասէք
ասէք զինէն թէ իցեմ ։ պատասխանի ետ պետրոս, և
30 ասէ ցնա. դու ես քն ։ * Եւ սաստեաց 'ի նս՝ զի ու֊
մեք՝

(14) Ոմանք յաւելուն. Բայց միայն մի նկա'' ։ (15) Ոմանք. Եւ պատուիրեաց նց և ասէր. զգո՛յշ լերուք ։ (17) Ոմանք. Ապշուն կալեալ զսիրտս ձեր ։ (19) Ոմանք. Սակառս լի բար''. . և ասեն. երկոտ'' ։ (23) Ոմանք. Եւ ձեռն եդ 'ի վր գլխոյ նր. և ։ (25) Ոմանք. Եդ ձեռն 'ի վր ա'' ։ (27) Ոմանք. Փիլիպպեայ . . . մարդիկս թէ իցեմ ։ (28) Ոմանք. Զմի 'ի մարգա'' ։ (30) Ոմանք. Զի մի ումեք ասիցեն ։

Digitized by Google

մեք՝ մի ասիցեն զնմանէ։ * Եւ սկսաւ ուսուցանել զնոսա, 31
թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ բազում չարչարանս ըն_
դունել, և անարգել յերիցանց և 'ի քահանայապետաց
և 'ի դպրաց, և մեռանել. և յերիր աւուր յառնել ։
* և համարձակ զբանն խօսեցաւ ։ Եւ առեալ զնա մե_ 32
կուսի պետրոսի՝ սկսաւ սաստել նմա ։ * Եւ նա՝ դար_ 33
ձաւ եւ ետես զաշակերտսն, սաստեաց պետրոսի՝ և ասէ.
Երթ յետս՝ իմ սատանայ. զի ոչ խորհիս դու զայն,
այլ զմարդկանս ։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդն 34
աշակերտօքն հանդերձ՝ ասէ ցնոսա. եթէ որ՝ կամի զալ
զկնի իմ, ուրասցի զանձն իւր, և բարձցէ զխաչ իւր՝
և եկեսցէ զկնի իմ ։ * Զի որ կամիցի ապրեցուցանել 35
զանձն իւր, կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն
իւր վասն աւետարանին, ապրեցուսցէ զնա ։ * Զի՞նչ օ_ 36
գուտ է մարդոյ՝ եթէ զաշխարհ ամ շահեսցի, և զանձն
իւր տուժեսցի ։ * քանզի՝ զի՞նչ տացէ մարդ՝ փոխա_ 37
նակ անձին իւրոյ ։ * Զի որոք՝ ամօթ համարեսցի զիս 38
և զբանս իմ 'ի շնացօղ և 'ի մեղաւոր ազգիս յայսմիկ,
և որդի մարդոյ յամօթ արասցէ զնա՝ յորժամ եկեսցէ
փառօք հօր իւրոյ և հրեշտակաց սրբոց ։ * Եւ ասէ ցնոսա. 39
ամէն ասեմ ձեզ. զի են ոմանք 'ի սոցանէ որ աստ կան,
որք մի ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսցեն զարքայու_
թիւն այ եկեալ զօրութեամբ ։

ԳԼ. Թ.

ԻԵ Եւ յետ վեց աւուր՝ առնու Յս իւր յն զպետրոս և 1
զյակովբոս և զյովհաննէս, և հանէ զնոսա 'ի լեառն
մի բարձր առանձինն. և յայլակերպս եղև առաջի նց ։
* և ձորձք նր եղեն փայլուն սպիտակ յոյժ, որպ թա_ 2
փիչք երկրի ոչ կարեն այնպէս սպիտակացուցանել ։
* Եւ երեւեցաւ նց եղիա մովսիսիւ հանդերձ, և խօ_ 3
սէին ընդ յսի ։ * Պատասխանի ետ պետրոս՝ և ասէ 4
ցյս. ռաբբի՝ բարւոք է մեզ աստ լինել. և արասցուք՝
երիս տաղաւարս՝ մի՝ քեզ, և մի՝ մովսիսի, և մի՝ ե_
ղիայի ։ * քանզի ոչ գիտէր զինչ խօսէր, զի զարհու_ 5
րեալ էին ։ * Եւ եղև ամպ մի՝ հովանի 'ի վերայ նց. 6
ձայն եղև յամպոյ անտի՝ և ասէ. դա է որդի իմ սի_

րե_

---

(33) Ոսկան. Դարձաւ և ետես ։ (33) Ոմանք. Աշակեր_
մարդկան ։ (35) Ոմանք. Զի որ կամիցի զանձն իւր կե_
ցուցանել, կոր'' ։ (36) Ոմանք. Զաշխարհս ամենայն...
տուժեսցէ ։ (38) Ոմանք. Ազգիս այսմիկ ։
Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ յայլակերպ եղև ։ (2) Ոմանք. Սպի_
տակեցուցանել ։ (3) Ոսկան. Որք խօսէին ընդ յսի ։ (6) Ո_
մանք. Յամպոյն՝ և ասէ ։ Նա ոմանք. յամպոյ անտի՝ դա է ։

Digitized by Google

7 րելի՝ դմա՛ լուարուք։ * Եւ յանկարծակի հայեցեալ
այսր անդր ; ոչ եւս զոք ուրեք տեսանէին, բայց միայն զՅի
8 ընդ իւրեանս։ * Եւ մինչդեռ իջանէին ՚ի լեռնէ ան-
տի, պատուիրեաց նոցա զի մի ումեք պատմեսցեն զոր
տեսանէին, բայց յորժամ Որդի մարդոյ ՚ի մեռելոց յարի-
9 ցէ։ * Եւ նոքա զբանն ՚ի միտ ունէին։ Եւ խնդրէին ը՟ն
10 միմեանս՝ թէ զի՞նչ իցէ ՚ի մեռելոցն յառնելն։ * Հար-
ցին զնա եւ ասեն. զի՞նչ է այն զոր դպիրքն ասեն՝ ե-
11 թէ նախ Եղիայի պարտ է գալ։ * Նա՛ պատասխանի
ետ նոցա եւ ասէ. Եղիա նախ եկեալ՝ յարդարեսցէ զամ։
իսկ զիա՞րդ գրեալ է զՈրդւոյ մարդոյ, զի բազում ինչ չար-
12 չարեսցի եւ անարգանեսցի։ * Այլ ես՝ ասեմ ձեզ, եթէ
Եղիա եկն, եւ արարին ընդ նմա զինչ եւ կամեցան. որ
13 եւ գրեալ է վասն նո՟ր։ * Եւ եկեալ առ աշակերտսն, զբ
տեսին ամբոխ շուրջ զնոքօք, եւ դպիրսն՝ զի վիճէին
14 ընդ նո։ * Եւ վաղվաղակի ամ՟ ժողովուրդն իբրեւ տե-
սին զնա՝ զարմացան, եւ ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն
15 տային նմա։ * Եւ եհարց զնո թէ զի՞նչ վիճէիք ընդ նո։
16 * Պատասխանի ետ մի ոմն ՚ի ժողովրդենէն՝ եւ ասէ. ԻԶ
վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ, զոր ունի այս
17 համր. * Եւ ուր հասանէ՝ զարկուցանէ զնա, եւ փրփրէ,
եւ կրճտէ զատամունս իւր՝ եւ ցամաքի. եւ ասացի աշա-
կերտացն քո զի հանցեն, եւ ոչ կարացին հանել զնա։
18 * Պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. ով ազգ անհաւատ՝ մին-
չեւ յե՞րբ իցեմ ընդ ձեզ, մինչեւ ցե՞րբ անսայցեմ ձեզ.
19 ածէք զնա առ իս։ * Եւ ածին զնա առ նա։ Իբրեւ ե-
տես զնա այսն, վաղվաղակի չարչարեաց զնա, եւ ան-
20 կեալ յերկիր թաւալէր եւ փրփրէայր. * Եհարց ցհայր
նո՟ր եւ ասէ. քանի՞ ժամանակք են՝ յորմէհետէ այդ ե-
21 ղեւ դմա։ Եւ նա ասէ. ՚ի մանկութենէ. * բազում անգամ
՚ի հուր արկանէ եւ ՚ի ջուր՝ զի կորուսցէ զդա. արդ՝
եթէ կարօղ ինչ ես, օգնեա մեզ տէր՝ գթացեալ ՚ի վ՟ր
22 մեր։ * Եւ յս՟ ասէ ցնա. ասացեր՝ եթէ կարօղ ես. ամ՟
23 ինչ՝ հնարաւոր է այնմ որ հաւատայն։ * Եւ վաղվա-
ղակի աղաղակեաց հայր մանկանն՝ եւ ասէ. հաւատամ,
24 օգնեա անհաւատութեան իմում։ * Իբրեւ ետես յս՟՝ ե-
թէ կուտի ժողովուրդն ՚ի վերայ, սաստեաց այսոյն
պղծոյ՝ եւ ասէ. համրդ՝ եւ խուլ այս՝ ես տամ քեզ հրա-
ման,

---

(9) Ոմանք. ՚ի լեռնէն, պատուէր՟։ (12) Ոմանք. Եւ արա-
րին ը՟ն նմա զոր ինչ կամեցան։ (15) Ոմանք. Եհարց ցնո,
թէ։ (18) Ոմանք. Մինչեւ ցե՞րբ իցեմ առ ձեզ. մինչեւ
ցե՞րբ ան՟։ (19) Ոմանք Եւ փրփրայր։ (21) Ոմանք. Ար-
կանէ զդա եւ ՚ի ջուր։ (23) Ոմանք յաւելու. Հաւատացելոյ.
ինչ. օգ՟։ (24) Ոմանք. Համր դու եւ խուլ... եւ այլ մի եւս։

մտցես, Ել՛ի դմանէ. և այլ և՝ մի մտանիցես ՚ի դա։ * Եւ 25
աղաղակեաց՝ և յոյժ լլկեաց զնա՝ և ել. և եղև մա-
նուկն իբրև զմեռեալ, մինչև բազմաց իսկ ասել՝
թէ մեռաւ։ * Եւ յիսուս կալեալ զձեռանէ նորա յարոյց զնա, 26
և կանգնեցաւ։ * Եւ իբրև եմուտ նա ՚ի տուն, աշա- 27
կերտքն առանձինն հարցին զնա. Ընդէ՞ր մեք ոչ կա-
րացաք հանել զնա։ * Եւ ասէ ցնո. այդ ազգ՝ ոչ իւիք 28
ՂԴ ելանէ, եթէ ոչ պահօք և աղօթիւք։ * Եւ անտի ե- 29
լեալ անցանէին ընդ գալիլեացւոցն. և ոչ կամէր ե-
թէ ոք գիտասցէ։ * Քանզի ուսուցանէր զաշակերտսն 30
իւր՝ և ասէր ցնո, թէ որդի մարդոյ մատնելոց է ՚ի
ձեռս մարդկան, և սպանցեն զնա. և իբրև սպանցի՝
յերիր աւուր յառնէ։ * Եւ նոքա ոչ գիտէին զբանն. 31
և երկնչէին հարցանել զնա։

ԻԵ * Եւ եկն ՚ի կափառնաում. և իբրև եմուտ ՚ի տունն, հար- 32
ցանէր ցնո, զի՞նչ վիճէիք զճանապարհայն ՚ի միմեանս։
* Եւ նոքա լռեալ լինէին. քանզի ընդ միմեանս վիճէին 33
՚ի ճանապարհին թէ՝ ով մեծ իցէ։ * Եւ իբրև նստաւ՝ 34
կոչեաց զերկոտասանսն, և ասէ ցնո. եթէ ոք կամի
առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն յետին՝ և ամենե-
ցուն սպասաւոր։ * Եւ առեալ մանուկ մի կացոյց ՚ի 35
մէջ նոցա. և ընկալեալ զնա ՚ի գիրկս իւր, ասէ ցնոսա։
* Որ միանգամ յայսպիսի մանկանց ընկալցի յանուն 36
իմ, զիս ընդունի. և որ զիս ընդունի. ոչ զիս ընդու-
նի՝ այլ զայն որ առաքեացն զիս։ * Պատասխանի ետ 37
նմա յովհաննէս և ասէ. վարդապետ՝ տեսաք զոմն զի
յանուն քո դևս հանէր՝ և զկնի մեր ոչ գայր, և ար-
գելաք զնա։ * Եւ նա ասէ. մի արգելուք զնա. զի 38
ոչոք է որ արասցէ զօրութիւն յանուն իմ, և կարիցէ հայ-
հոյել զիս։ * Զի որ ոչ է ընդ մեզ հակառակ, ՚ի մեր 39
կոյս է։ * Եւ որ ոք արբուսցէ ձեզ ջուր բաժակաւ 40
յանուանս յայս, թէ դուք՝ քրիստոսի էք, ամէն ասեմ ձեզ՝
մի կորուսցէ զվարձս իւր։ * Եւ որ ոք՝ գայթակղե- 41
ցուսցէ զմի ՚ի փոքրկանցս որ հաւատան յիս, լաւ էր
նմա առաւել՝ եթէ արկեալ էր ընդ պարանոցաւ նորա եր-
կան իշոյ, և ընկեցեալ ՚ի ծով։ * Եւ եթէ գայթակղե- 42
ցուսցէ զքեզ ձեռն քո, հատ՝ ընկեա՛ ՚ի քէն. զի լաւ
է քեզ

(27) Ոմանք. Ոչ կարացաք հանել զդա։ (29) Ոմանք. Ան-
ցանէին ընդ գալիլեացւոցն։ (30) Ոմանք. Եւ սպանա-
նիցեն զնա։ (30) Ոմանք. Յերիր աւուր յարիցէ։ (31) Ո-
մանք. Հարցանել զնա։ (35) Ոմանք. ՚Ի գիրկս իւր, ա-
սէր ցնո։ (36) Ոմանք. Եւ որ զիս ընդունիցի։ (39) Ո-
մանք. ՚Ի մեր կողմն է։ (41) Ոմանք. Թէ արկեալ էր Է
պարանոցաւ նորա։ (42) Ոմանք. Խեղ մտանել ՚ի կեանս։

իցէ քեզ խեղ ՚ի կեանսն յաւիտենից մտանել, քան երկ-
կուս ձեռս ունել՝ և երթալ ՚ի գեհեն ՚ի հուրն անշէջ։
44 * Եւ եթէ ոտն քո գայթագղեցուսցէ զքեզ, հատ ըն-
կեա՛ զնա ՚ի քէն. լաւ իցէ քեզ կաղ մտանել ՚ի կեանսն
յաւիտենից, քան երկուս ոտս ունել՝ և անկանել ՚ի
46 գեհեն։ * Եւ եթէ ակն քո գայթագղեցուսցէ զքեզ,
հա՛ն զնա ՚ի բաց. լաւ իցէ քեզ միով ականբ մտանել
յարքայութիւն այ, քան երկուս աչս ունել՝ և անկանել
47 ՚ի գեհեն։ * Ուր որդն նց ոչ մեռանի՝ և հուրն ոչ
48 շիջանի։ * Զի ամ ինչ հրով յաղեսցի։ * Բարւոք է
49 աղ. եթէ աղն անհամեսցի, ի՞ւ համեմեսցի։ արդ՝ դուք
կալարո՛ւք յանձինս ձեր զաղն, և խաղաղութիւն՝ արա-
րէք ընդ միմեանս։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ անտի յարուցեալ գայ ՚ի սահմանս Հրէաստա- ՂԴ
նի, յայնկոյս Յորդանանու։ և երթայր գումարեալ
խուռնամուռ ժողովուրդն առ նա, և որպէս սովոր էր՝
միւսանգամ ուսուցանէր զնոսա։
2 * Իսկ փարիսեցիքն մատուցեալ փորձելով հարցանէին ԻԲ
զնա՝ և ասէին, եթէ արժա՞ն իցէ առն զկին իւր ար-
3 ձակել։ * Նա՝ պատասխանի ետ նց՝ և ասէ. զի՞նչ պա-
4 տուիրեաց ձեզ մովսէս։ * և նք ասեն. մովսէս հրա-
5 ման ետ՝ գիր մեկնելոյ գրել, և արձակել։ * Պատաս-
խանի ետ յս՝ և ասէ ցնս. վս խստասրտութե ձերոյ գր-
6 եաց զպատուիրանն զայն. * այլ ՚ի սկզբանէ արարա-
7 ծոց, արու և էգ արար զնս այ, և ասէ։ * Վասն այ-
սորիկ թողցէ այր զհայր իւր և զմայր, և երթիցէ զհետ
8 կնոջ իւրոյ։ * և եղիցին երկոքեան ՚ի մարմին մի։ և այ-
9 նուհետև ոչ են երկու՝ այլ մարմին մի։ * արդ՝ զոր
10 այ զուգեաց, մարդ մի մեկնեսցէ։ * Եւ ՚ի տան դար-
11 ձեալ՝ աշակերտքն զնոյն հարցին ցնա։ * Եւ ասէ ցնս.
եթէ

---

* Աստանօր ոմանք առնեն ՚ի լատինականէն յաւելուած համար. 43, և 45. Երիցս գտանելով զբանն. Ուր որդն նց ոչ մեռանի, և հուրն ոչ շիջանի։ զոր ամ գրչագիրք մեր միանգամ ունին ՚ի համարն 48։ (44) Ոմանք. Գայթագղեցուցանէ զքեզ... և արկանել ՚ի գեհեն։ Որ ոմանք յաւելուն. ՚ի գեհեն ՚ի հուրն անշէջ։ (46) Ոմանք. Հատ զնա ՚ի բաց։ (48) Ոմանք ՚ի լատինականէն առնեն յաւելուած. Հրով յաղեսցի. և ամ պա-տարագ աղիւ յաղեսցի։ (49) Բազումք. Եւ եթէ աղն անհամ"։ Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Խռնել ժողովուրդ առ նա։ (5) Յօրինակին պակասէր. Պատասխանի ետ յս։ (5) Ոմանք յաւելուն. Գրեաց ձեզ զայսա"։ (7) Ոմանք. Վս այնորիկ թողցէ։ (10) Ոմանք. Աշակերտքն զնոյն հարցանէին ցնա։

Digitized by Google

եթէ այր՝ արձակեսցէ զկին իւր, և արասցէ այլ, շնայ:
* և կին՝ եթէ ելցէ յառնէ իւրմէ՝ և եղիցի առն այ- 12
ԶԵ լում, շնայ: * Եւ մատուցանէին առ նա մանկտի՝ զի 13
ձեռն դիցէ նց. իսկ աշակերտքն՝ սաստէին այնոցիկ
որ մատուցանէինն: * Իբրև ետես յս, բարկացաւ 14
սաստկագոյնս և ասէ. Թոյլ տուք մանկտւոյդ գալ առ
իս, և մի արգելուք զդոսա. զի այդպիսեացդ է ար-
քայութիւն այ: * Ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ ընկալցի զար- 15
քայութիւն այ իբրև զմանուկ, ոչ մտցէ ՚ի նա: * Եւ առ- 16
եալ զնս ՚ի գիրկս ձեռն եդ ՚ի վերայ՝ և օրհնեաց զնս:
ԻԹ * Եւ ը̅ ելանելն նր անտի ՚ի ճանապարհ, ահաւասիկ 17
ոմն մեծատուն՝ ընթացեալ ՚ի ծունր իջանէր, հարցա-
նէր ցնա՝ և ասէր. վարդապետ բարի՝ զի՞նչ արարից
զի զկեանսն յաւիտենականս ժառանգեցից: * Եւ յս՝ 18
ասէ ցնա. զի՞ ասես զիս բարի. չիք ոք բարի՝ բայց մի
ած հայր: * զպատուիրանս գիտես. մի՛ շնար. մի՛ սպանա- 19
ներ. մի՛ գողանար. մի՛ սուտ վկայեր. պատուեա՛ զհայր
քո և զմայր: * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնա. վարդա- 20
պետ՝ զայդ ամ արարի ՚ի մանկուէ իմմէ, արդ՝ զի՞նչ
ևս պակաս իցեմ: * Եւ յս հայեցեալ ՚ի նա՝ սիրեաց զնա 21
և ասէ ցնա. մի ինչ պակաս է ՚ի քէն, եթէ կամիս կատա-
րեալ լինել, երթ զոր ինչ ունիս վաճառեա՝ և տուր աղ-
քատաց, և ունիցիս գանձս յերկինս, և առ զխաչն՝ և եկ
զկնի իմ: * Եւ նա՝ խոժոռեալ ը̅ բանն՝ գնաց տրտմեալ: 22
զի ունէր ինչս բազում: * Եւ հայեցեալ յայս կոյս՝ յայն 23
կոյս յս, ասէ ցաշակերտսն. զիարդ դժուարին է՝ որ
զինչս ունին, մտանել յարքայութիւն այ: * Եւ աշա- 24
կերտքն զարմացեալ էին ՚ի վերայ բանիցն նր: իսկ յս
դարձեալ պատասխանի ետ նց՝ և ասէ. որդեակք՝ որ-
չափ դժուարին է յուսացելոց յինչս՝ մտանել յարքա-
յութիւն այ: * դիւրին է մալխոյ ընդ ծակ ասղան ան- 25
ցանել, քան մեծատան յարքայութիւն այ մտանել: * Եւ 26
նք առաւել ևս զարմանային՝ և ասէին ընդ միմեանս.
իսկ ո՞վ կարասցէ ապրել: * Հայեցեալ ը̅ նս յս՝ ասէ. 27
առ ՚ի մարդկանէ այդ անհնարին է, այլ ոչ առ ՚ի յայ:
ԶԶ * Սկսաւ ասել ցնա պետրոս. ահաւասիկ մեք՝ թողաք 28
զամ,

---

(13) Ոմանք. Ձեռն դիցէ ՚ի վր նց: (14) Ոմանք. Թոյլ տուք մանկտւոյն: (17) Ոմանք. Ահա ոմն մեծա՛՛ ... . զինչ գործեցից զի զկեանս: (18) Սակաւ օրինակք յառաջեալ համաձայն մերումս. Մի ած հայր: (21) Ոմանք. Պակասէ ՚ի քէն: (23) Յօրինակին գրեալ. Յայն կոյս յս, ասէ: (23) Ոմանք. Որ զինչսն ունին: (26) Ոմանք. իսկ ո կարիցէ ապրել: (27) Ոմանք. Ընդ նս յս՝ և ասէ: (27) Ոսկան յառաջեալ. Առ ՚ի յայ. զի ամենեքեան կարելիք են առ ած:

Digitized by Google

29 զամ, և եկաք զհետ քո ։ * Պատասխանի ետ Յս և աս_
է․ ամէն ասեմ ձեզ՝ ոչ ոք է որ եթող զտուն, կամ
զեղբարս, կամ զքորս, կամ զհայր, կամ զմայր, կամ
զորդիս, կմ զագարակս՝ վասն իմ կմ վասն աւետարա_
30 նին ․ * եթէ ոչ առնուցու հարիւրապատիկ այժմ
յայսմ ժամանակի տունս, և եղբարս, և քորս, և մայրս,
և որդիս, և ագարակս հալածանօք հանդերձ, և յաշ_
31 խարհին որ գալոց է՝ զկեանսն յաւիտենականս ։ * Զի
բազումք եղիցին առաջինք՝ յետինք, և յետինք՝ առաջինք ։
32 * Եւ էին 'ի ճանապարհի մինչ դեռ ելանէին յԵրմ ․
և երթայր Յս առաջի քան զնս, և զարմացեալ էին որ
զհետն երթային ․ և երկնչէին ։ Եւ առեալ միւսան_ զէ
գամ զերկոտասանսն առանձինն, սկսաւ ասել նց զինչ
33 անցք անցանելոց իցեն ընդ նա ։ * Թէ ահաւասիկ ե_
լանեմք յԵմ ․ և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայա_
պետաց և դպրաց ․ և դատեսցին զնա 'ի մահ, և մատ_
34 նեսցեն զնա հեթանոսաց ․ * և կատակեսցեն զնովաւ,
և հարկանիցեն զնա, և թքանիցեն 'ի նա, և սպան_
ցեն ․ և յերիր աւուր յարիցէ ։
35 * Եւ երթային առ նովաւ Յակովբոս և Յովհաննէս՝ որդ_ Լ
իքն զեբեդեայ․ և ասեն ցնա․ վարդապետ՝ կամիմք
36 զի զոր ինչ խնդրեսցուք 'ի քէն՝ արասցես մեզ ։ * Եւ
նա՝ ասէ ցնս ․ զի՞նչ կամիք յինէն՝ զի արարից ձեզ ։
37 * Եւ նոքա՝ ասեն ցնա ․ տո՛ւր մեզ՝ զի նստցուք մի՝
38 յաջմէ քումմէ և մի յահեկէ 'ի փառսն քում ։ * Պատաս_
խանի ետ Յս՝ և ասէ ցնս ․ ոչ գիտէք զինչ խնդրէք ․ կա_
րէ՞ք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոց եմ, կամ ըզ_
39 մկրտութիւն՝ զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտել ։ * և նոքա՝
ասեն ցնա, կարեմք ։ Եւ Յս ասէ ցնս ․ զբաժակն զոր
ես ըմպելոց եմ՝ ըմպիցէք, և զմկրտութիւն՝ զոր ես
40 մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք ․ * այլ նստուցանել ընդ աջ_
մէ իմմէ և Ը ահեկէ՝ ոչ է իմ տալ, այլ որոց տուեալ
41 իցէ ։ * Եւ լուեալ զայն տասանցն, սկսան բարկանալ
42 յակովբայ և յովհաննու ։ * Եւ Յս կոչեաց զնս առ ինքն,
և ասէ ցնս ․ գիտէք ․ զի որ յանուան իշխանքն են հե_
թա_

---

(29) Ոմանք ․ Վն անուան իմոյ, կմ վն աւետարանին ։
(30) Ոմանք ․ Եւ մարս ։ Ի ոմանք ․ և մայր ։ (32) Ոմանք ․
Սկսաւ ասել ցնս, զինչ ․․ Ը նմա ։ (32) Ոսկան ․ Նց որ
ինչ անցք անն' ։ (33) Ոմանք ․ Եւ դատեսցեն զնա 'ի մահ ։
Եւ ոմանք ․ և դատապարտեսցեն զնա 'ի ։ (34) Ոմանք ․
Եւ կատակիցեն ։ (35) Օրինակ մի ․ Եւ երթային զնովաւ ։
(37) Ոմանք ․ 'Ի յահեկէ 'ի փառսն քո ։ (38) Բզնդ ․ Զմկր_
տութիւն մկրտել՝ զոր ։ (40) Այլք ․ Այլ որոց պատրաստ_
եալ իցէ ։ (42) Ոմանք ․ Եւ մեծամեծքն նց ։

Digitized by Google

Թագաւորս, տիրեն նոցա. և մեծամեծք նոցա իշխեն նոցա։
* Ո՛չ նոյնպէս լիցի և 'ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի 43
'ի ձէնջ մեծ լինել, եղիցի ձեր սպասաւոր. * և որ 44
կամիցի 'ի ձէնջ առաջին լինել՝ եղիցի ձեր ամենեցուն
ծառայ։ * Քանզի և որդի մարդոյ՝ ոչ եկն առնուլ 45
սպասաւոր, այլ սպասաւորել, և տալ զանձն իւր փրկանս
փոխանակ բազմաց։

ԼԱ * Եւ գան յԵրիքով. և ընդ ելանելն նորա յԵրիքովէ ա- 46
ԵԿ շակերտօքն՝ և բազում ժողովրդովք, որդի տիմէի Բար-
տիմէոս կոյր նստէր մուրացիկ յանցս ճանապարհին։
* Իբրև լուաւ՝ թէ Յիսուս Նազովրեցի է, սկսաւ աղաղա- 47
կել՝ և ասել. որդի Դաւթի Յիսուս՝ ողորմեա ինձ։ * Եւ 48
սաստէին նմա բազումք՝ զի լռեսցէ։ և նա՝ առաւել ևս ա-
ղաղակէր. որդի Դաւթի ողորմեա ինձ։ * Զտեղի ա- 49
ռ Յս, և հրամայեաց կոչել զնա։ կոչեն զկոյրն՝ և ասեն
ցնա. քաջալերեաց՝ արի՛ կոչէ զքեզ։ * Եւ նա ընկե- 50
ցեալ զձորձս իւր, յարեաւ եկն առ Յս։ * Պատասխանի 51
նի ետ նմա Յս՝ և ասէ. զի՞նչ կամիս՝ թէ արարից քեզ։
ասէ ցնա կոյրն. ռաբբունի, զի տեսից։ * Եւ Յս ա- 52
սէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ և վաղ-
վաղակի բացաւ, և երթայր զհետ նր 'ի ճանապարհին։

ԳԼ. ԺԱ.

ԼԲ Եւ յորժամ մերձ եղեն յԵմ 'ի Բեթփագէ և 'ի Բե- 1
թանիա մօտ 'ի լեառն Ձիթենեաց, առաքէ երկուս
յաշակերտացն իւրոց, * և ասէ ցնս. երթայք դուք 'ի 2
գեղդ՝ որ ընդդէմ ձեր կայ. և նոյն ժամայն իբրև մտա-
նէք 'ի նա, գտանիցէք յաւանակ մի կապեալ, յորոյ վե-
րայ մարդ ոչ ոք 'ի մարդկանէ նստաւ, ՚լուծէք զնա՝ և ածէք։
* Եւ եթէ ոք ասասցէ ձեզ՝ թէ զի՞ լուծանէք զյա- 3
ւանակդ, ասասջի՛ք՝ թէ տեառն իւրում պիտոյ է։ և
վաղվաղակի առաքեսցէ զնա այսր։ * Չոգան՝ և գտին 4
զյաւանակն կապեալ առ դուրս արտաքոյ 'ի փողոցի
անդ, և լուծին զնա։ * Եւ ոմանք յորոց անդ կային, 5
ա-

---

(43) Ոմանք. Ոչ այնպէս լիցի և 'ի ձերում։ (44) 'Ի բաղ-
դ... Եղիցի ձեր ամենեցուն։ (46) Ոմանք. ժողովրդովք.
որդի տիմէի բարտիմէոս. կամ, բատիմէոս։ (48) Ոմանք.
Եւ նա ևս առաւել։ (50) Ոմանք. Յարեաւ և եկն առ։
ԳԼ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Առաքեաց երկուս յա՛՛։ (2) Ոմանք.
'Ի գեղդ որ ... իբրև մտանիցէք 'ի նա, գտանէք յաւա՛՛։
(3) Բաղդ 'ի հնագոյն և ցնպուրեալ օրինակաց ունին համա-
ձայն մերումս Ասասցէ ձեզ՝ թէ զի՞։ և ոմանք փոխեն զնոյն՝
ասասցէ ձեզ. կամ, ցձեզ եթէ։ (4) Ոմանք. 'Ի փողոցի
անդր։ (5) Ոմանք. Յորոց անդ կային։

Digitized by Google

ասեն ցնս. զի՞ գործէք, զի՞ լուծանէք զյաւանակդ։
6 * Եւ նոքա՝ ասեն ցնս որպէս ասաց յս. և թոյլ ետուն
7 նց։ * Ածին զյաւանակն առ յս. և արկանեն ՚ի վե-
8 րայ նր զհանդերձս, և նստաւ ՚ի վերայ նր։ * Եւ բազմք
զհանդերձս իւրեանց տարածանէին ՚ի վերայ ճանա-
պարհին։ և այլք ոստս ՚ի ծառոց հատանէին՝ և ար-
9 կանէին զճանապարհաւն։ * Եւ որ առաջին՝ և զկնի
երթային, աղաղակէին և ասէին. ովսաննա բարձրե-
10 լոյն։ * օրհնեալ որ գայ յանուն տն. օրհնեալ թա-
գաւորութիւն եկեալ հօր մերոյ դաւթի. խաղաղութի
11 յերկինս՝ և փառք ՚ի բարձունս։ * Եւ եմուտ յեմ,
՚ի տաճարն, և հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք. և զի
էր երեկոյացեալ ժամն, ել ՚ի բեթանիա երկոտա-
սանիւքն հանդերձ։

12 * Եւ ՚ի վաղիւ անդր մինչ դեռ ելանէին ՚ի բեթանիայ՝ ԼԳ
13 քաղցեաւ։ * և տեսեալ թզենի մի ՚ի բացուստ տերևա- ԵԲ
լից. և եկն թէ գտանիցէ ինչ ՚ի նմա. և իբրև եկն ՚ի
նմա ոչինչ եգիտ՝ բայց միայն տերև. զի ոչ խակ էր ժա-
14 մանակ թզոյ։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնա. մի ևս
ոք՝ յաւիտեան ՚ի քէն պտուղ կերիցէ։ և լսէին աշա-
15 կերտքն նր։ * Գան ՚ի յեմ. և մտեալ ՚ի տաճարն՝ սկ-
սաւ հանել զվաճառականսն և զգնօղս՝ որ էին ՚ի տա-
ճարին. և զսեղանս հատավաճառացն ցրուեաց, և զա-
16 թոռս աղաւնեվաճառացն կործանեաց. * և ոչ թո-
ղոյր՝ եթէ ոք անօթ ինչ անցուցանիցէ ընդ տաճարն։
17 * ուսուցանէր զնս և ասէր. գրեալ է, թէ տուն իմ
տուն աղօթից կոչեսցի ամ հեթանոսաց, և դուք արա-
18 րէք զդա այր աւազակաց։ * Լուան քահանայապետ-
քն և դպիրք, և խնդրէին թէ որպէս կորուսցեն զնա,
բայց երկնչէին ՚ի նմանէ. զի ամ ժողովուրդն զարմա-
19 ցեալ էր ընդ ուսումն նր։ * Եւ իբրև երեկոյ լինէր՝
20 արտաքոյ քան զքաղաքն ելանէին։ * Եւ մինչ դեռ այ-
գուցն առ նովաւ անցանէին, տեսին զթզենին ցամա-
21 քեալ յարմատոց։ * յիշեաց պետրոս՝ և ասէ ցնա. ռաբ-
բի՝ ահաւասիկ թզենին զոր անիծեր՝ ցամաքեցաւ։
22 * Պատասխանի ետ յս և ասէ ցնս. եթէ ունիցիք ըն-
հա-

---

(7) Ոմանք. Ածին զյաւանակն.. և արկին ՚ի վր նր հանդերձս. ՚ի վր նց։ (8) Ոմանք. Ոստս ծառոց հատանէին"։ (10) Այլ ոմանք յիշեն. Թագաւորութիւն եկեալ հօր մերոյ։ Ոմանք. Հօր մերում։ (11) Ոմանք. Եւ հայեցեալ շուրջ։ (12) Ոմանք. Եւ ՚ի վաղիւն մինչ դեռ։ (13) Ոմանք. Եկն ՚ի նմա։ (15) Ոմանք. Գան յեմ։ (17) Ոմանք. Եւ ուսուցանէր և ասէր ցնս, գրեալ է, տուն իմ տուն ա"։ (18) Ոմանք. Ընդ ուսումն նր։ (21) Ոմանք. Եւ յիշեաց պետ"։

հաւատսն Այ , * ամէն ասեմ ձեզ, որ ոք ասիցէ լերինս 23
այսմիկ՝ բարձիր և անկիր 'ի ծով, և ոչ երկմտիցէ 'ի
սրտի իւրում, այլ հաւատայցէ թէ զոր ասէն լինի,
եղիցի նմա զոր ինչ և ասիցէ : * Վն այսորիկ ասեմ 24
ձեզ. զամենայն ինչ վասն որոյ աղօթս արարեալ խնդ-
րիցէք, և հաւատայցէք թէ առնուք, եղիցի ձեզ :
ԼԴ * Եւ յորժամ յաղօթս կայցէք, թողուցուք եթէ ու- 25
նիցիք ինչ զումեքէ. զի և հայրն ձեր որ յերկինս է,
թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր :
ԼԵ * Գան միւսանգամ 'ի յեմ. և մինչ գնա 'ի տաճարի 27
ԷԳ անդ զգնայր, գան առ նա քահանայապետքն և դպիրք
և ծերք, * և ասեն ցնա. որով իշխանութբ առնես զայդ, 28
և ով ետ քեզ զիշխանութիւն զայդ : * Պատասխանի ետ 29
յս՝ և ասէ ցնս. հարցից և ես զձեզ բան մի, տուք ինձ
պատասխանի. և ես ասացից ձեզ՝ որով իշխանութբ առ-
նեմ զայս : * Մկրտութիւն յովհաննու յերկնից էր՝ 30
թէ 'ի մարդկանէ, տուք ինձ պատասխանի : * Խորհ- 31
հէին ընդ միմեանս՝ և ասէին. եթէ ասեմք եթէ յերկ-
նից, ասէ ցմեզ՝ իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւատացէք նմա : * այլ 32
եթէ ասեմք՝ 'ի մարդկանէ, երկնչէաք 'ի ժողովրդե-
նէն. զի ամենեքին գիտէին զյովհաննէս՝ թէ մարգա-
րէ էր : * Պատասխանի ետուն և ասեն ցյս, չգիտեմք. 33
Եւ յս ետ նց պատասխանի՝ և ասէ. և ոչ ես ասեմ
ձեզ՝ որով իշխանութբ առնեմ զայս :

ԳԼ. ԺԲ.

ԼԶ Եւ սկսաւ խօսել ընդ նս առակօք՝ և ասել : Այր 1
մի՝ տնկեաց այգի, և ած շուրջ զնովաւ ցանգ, և
փորեաց հնձան փորեաց և շինեաց աշտարակ, և ետ զնա
ցմշակս՝ և գնաց 'ի հեռի աշխարհ : * Եւ առաքեաց առ 2
մշակսն 'ի ժամանակի ծառայ մի, զի 'ի մշակաց անտի
առցէ 'ի պտղոյ այգւոյն : * և նց կալեալ՝ զնա հարին 3
զնա, և արձակեցին ունայն, * Դարձեալ առաքեաց 4
այլ ծառայ, և զնա կառափնատեցին՝ և արձակեցին
ա-

(23) Ոմանք. Զոր ասէն՝ լինիցի. եղի՛ : (24) Ոմանք. Զի-
ամ ինչ մն որոյ... թէ առնուցուք, եղիցի. * Այսպանօր
ոչխան առնեալ 'ի լատինականէն յաւելու համար. 26. * Զի
եթէ դուք ոչ թողուցուք. ոչ հայրն ձեր որ յերկինս է՝ թողցէ
ձեզ զյանցանս ձեր : Որ ոչ երևի 'ի գրչագիրս մեր : (27) Ոմանք.
Միւսանգամ յեմ.. 'ի տաճարին զգնայր : Ուր օրինակ
մի. 'ի ճանապարհի անդ գնայր : (32) Ոմանք. Եթէ ա-
սեմք ոթէ 'ի մարդկանէ :
ԳԼ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Զի 'ի մշակացն առցէ : (4) Ոմանք.
Առաքեաց առ նա այլ ծառայ. և զնա :

5 անարգեալ։ * Եւ դարձեալ այլ առաքեաց, եւ զնա
սպանին։ Եւ զբազումս այլս, զոմանս՝ հարկանէին, եւ
6 զոմանս՝ սպանանէին։ * Արդ՝ որդի մի էր իւր սիրե-
լի. զնա առաքեաց առ նս̃ յետոյ, եւ ասէ. Թերեւս ա-
7 մաչեսցեն յորդւոյ աստի իմմէ, * Իսկ մշակքն իբրեւ
տեսին զնա զի գայր, ասեն ցմիմեանս. սա է ժառանգն.
եկա՛յք սպանցուք զսա, եւ մեր լիցի ժառանգութիւն։
8 * Եւ կալեալ զնա՝ սպանին, եւ հանին արտաքոյ այգ-
9 ւոյն։ * Արդ՝ զի՞նչ արասցէ տէր այգւոյն։ եկեսցէ
եւ կորուսցէ՝ զմշակսն, եւ տացէ զայգին 'ի ձեռս այլո՛ց։
10 * Եւ ոչ զգիրն զայն՝ իցէ ընթերցեալ ձեր, թէ ըզ-
վէմն զոր անարգեցին շինողքն, նա եղեւ գլուխ անկեան։
11 * 'Ի տ̃նէ եղեւ այս. եւ է՝ սքանչելի յաչս մեր։ * Եւ
12 խնդրէին զնա ունե՛լ. եւ երկեան 'ի ժողովրդենէ ան-
տի, զի գիտացին՝ թէ առ նոսա ասաց զառակն. եւ
թողին զնա եւ գնացին։
13 * Եւ առաքեն առ նա զոմանս 'ի փարիսեցւոց անտի՝ ԼԵ
14 եւ 'ի հերովդիանոսաց, զի զնա որսասցեն բանիւ։ * Եւ
նոքա եկեալ՝ հարցանէին զնա նենգութ̃՝ եւ ասէին.
վարդապե՛տ՝ գիտեմք զի ճշմարիտ ես, եւ ո՛չ ինչ փոյթ
է քեզ զումեքէ. զի ո՛չ հայիս յերեսս մարդկան, այլ
ճշմարտութ̃ զճանապարհն ա̃յ ուսուցանես. արդ՝ ա-
սա՛ մեզ, արժա՞ն է հարկ տալ կայսեր՝ եթէ ո՛չ. տացո՞ւք՝
15 թէ ո՛չ տացուք։ * Եւ յս̃ գիտաց զկեղծաւորութիւն նց̃,
ասէ ցնս̃. զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք. բերէք ինձ դա-
16 հեկան մի զի տեսից։ * Եւ նք̃ բերին։ եւ ասէ ցնս̃.
ո՞յր է պատկերս այս՝ կմ̃ գիր։ Եւ նք̃ ասեն ցնա. կայ-
17 սեր։ * Պատասխանի ետ յս̃՝ եւ ասէ ցնս̃. Երթա՛յք տո՛ւք՝
զկայսեր, կայսեր, եւ զա̃յ՝ ա̃յ։ Եւ զարմացան ընդ նա։
18 * Գան առ նա սադուկեցիքն որ ասեն՝ թէ չիք յա- ԼԸ
19 րութիւն. հարցանէին զնա՝ եւ ասէին։ * Վա՛րդապետ՝ է դ
մովսէս գրեաց մեզ. եթէ ուրուք եղբայր մեռանիցի
եւ թողուցու կին, եւ որդի ո՛չ թողուցու. զի առցէ եղ-
բայր նր̃ զկինն նր̃, եւ յարուսցէ զաւակ եղբօր իւրում։
* Արդ՝

---

(5) Ոմանք. Եւ զայլս բազումս։ (6) Օրինակ մի. Ամաչեսցեն յորդւոյս իմմէ։ (7) Ոմանք. Տեսին զնա թէ գայ, ա՛՛։ (8) Ոմանք. Եւ կալան զնա, ապ՛՛։ (12) Ոմանք. 'Ի ժողովրդենէն. զի։ (13) Ոմանք. Որսասցեն բանիւք։ (14) Ոմանք. Եւ ոչինչ է քեզ փոյթ.. հարկս տալ կայսեր՝ թէ ո՛չ։ (14) Յոմանս պակասի բանս. Տացուք՝ թէ ոչ տացուք։ Ընդ որում եւ յօրինակին մերում պակասէր լուսանցին գրեալ էր, եւ յետոյ ջնջեալ։ (17) Ոմանք. Զկայսերն կայսեր, եւ զայն այ։ (18) Ոմանք. Որ ասէին թէ չիք.. հարցանէին զնա՝ եւ։ (19) Ոմանք. Ոչ թողուցու, առցէ եղբայրն նորա զկին նորա։

Digitized by Google

* Արդ՝ եղբարք եւթն էին առ մեզ․ առաջինն առ 20
կին՝ և մեռաւ, և ոչ եթող զաւակ: * Եւ երկրորդն 21
առ զնոյն, և մեռաւ: և ոչ նա եթող զաւակ: նոյնպէս
և երրորդն առ զնոյն․ * և եւթնեքեան իսկ: և ոչ 22
թողին զաւակ․ յետ ամենեցուն՝ մեռաւ և կինն: * Արդ՝ 23
'ի յարութեան յորժամ յառնիցեն, ումը 'ի նոցանէ լինիցի
կինն․ զի եւթնեքեան կալան զնա կին: * Պատասխա- 24
նի ետ յս՝ և ասէ ցնս․ ոչ վասն այդորիկ իսկ մոլո-
րեալ էք․ զի ոչդ գիտէք զգիրս՝ և ոչ զզօրութիւն այ:
* Զի յորժամ 'ի մեռելոց յարիցեն, ոչ արք՝ կանայս 25
առնեն, և ոչ կանայք՝ արանց լինին․ այլ իբրև զհրեշ-
տակս իցեն՝ որ յերկինսն են: * Այլ վասն յարութե- 26
մեռելոց զի յառնեն, ոչ իցէ ընթերցեալ ձեր 'ի գիրսն
մովսիսի, 'ի մորենւոյն ոպ ասաց ցնա ած․ ես եմ ա-
սէ՝ ած աբրահամու, և ած իսահակայ, և ած յակով-
բայ: * և ոչ է ած մեռելոց՝ այլ կենդանեաց: և 27
արդ դուք՝ յոյժ մոլորեալ էք:

ԼԹ * Եւ մատուցեալ մի ոմն 'ի դպրացն՝ լսէր նց մինչ 28
վիճէին․ իբրև ետես թէ բարւոք ետ նց պատասխա-
նանին, եհարց ցնա՝ և ասէ․ ո՞ր պատուիրան է առա-
ջին: * Եւ յս՝ ասէ ցնա․ առաջին քան զամ՝ լուր 29
իէլ՝ տր ած մեր՝ տր՝ մի է, * և սիրեսցես զտր ած 30
քո յամ սրտէ քումմէ, և յամ անձնէ քումմէ, և յամ
մտաց քոց, և յամ զօրութենէ քումմէ: այս է առաջին
պատուիրան: * Եւ երկրորդն՝ նման սմին․ սիրեսցես 31
զընկեր քո՝ իբրև զանձն քո: մեծ քան զսոսա այլ՝ պա-
տուիրան ոչ գոյ: * Եւ ասէ ցնա դպիրն․ բարւոք է 32
վարդապետ․ ճշմարտութբ ասացեր՝ թէ մի է ած,
և ոչ գոյ այլ՝ բաց 'ի նմանէ: * և սիրել զնա՝ յամ 33
սրտէ, և յամ զօրութէ, և յամ մտաց․ և սիրել զըն-
կերն իբրև զանձն, առաւել է քան զողջակէզս և ըզ-
զոհս: * Եւ տեսեալ յս՝ թէ իմաստութբ ետ զպա- 34
տասխանին՝ ասէ ցնա․ չես հեռի յարքայութենէ այ: և
ոչ ևս ոք իշխէր ինչ հարցանել զնա:

Խ * Պատասխանի ետ յս և ասէ, մինչ ուսուցանէր 'ի 35
Է Ե տաճարին․ զիարդ ասեն դպիրքն, թէ քն որդի դաւ-
թի է: * և ինքն դաւիթ հոգւովն սրբով ասէ․ ասաց 36
տր ցտր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչև եդից զթշ-
նա-

---

(20) Ոմանք․ Առաջինն առեալ կին՝ և մեռաւ․ կամ, առար
կին՝ և մե": (24) Յօրինակին պէսէր․ Վա այդորիկ իսկ մո-
լոր": (24) Ոմանք․ Զի ոչ գիտէք․․ զզօրութիւն այ: (26) Ո-
մանք․ Չիցէ ընթերցեալ ձեզ 'ի գիրսն: (28) Ոմանք․ Մա-
տուցեալ ոմն 'ի դպ": (32) Ոմանք․ Բաց 'ի նմանէ:
(34) Ոմանք․ Յարքայութենն այ․․ հարցանել ինչ ցնա:

Digitized by Google

37 Թշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց ։ * Արդ՝ եթէ ինքն
Դաւիթ զնա Տէր կոչէ՝ զիա՞րդ իցէ որդի նորա ։ Եւ
38 բազում ժողովուրդ լսէր նմա քաղցրութեամբ ։ * Եւ ասէր
ուսուցանելովն 'ի վարդապետութեան իւրում . զգո՛յշ լե-
րուք 'ի դպրաց անտի՝ որ կամին 'ի հանդերձս երկայ-
39 նս շրջել, զողջոյնս խնդրել 'ի հրապարակս , * եւ
զնախաթոռս 'ի ժողովուրդս , եւ զգահաւորակս յընթ-
40 րիս ։ * Որ ուտեն զտունս այրեաց , պատճառանօք յեր-
կարել զաղօթս , զի աւելի եւս դատաստանս ընկալցին ։
41 * Նստեալ յս՜ ընդդէմ գանձանակին , տեսանէր զիա՞րդ ԽԱ
ժողովուրդն արկանէր պղինձ 'ի գանձանակն . եւ բազում
42 մեծատունք՝ արկին բազում ինչ ։ * եկն այրի մի՝ եւ արկ
43 երկուս լումայս , որ է նաքարակիտ մի ։ * Եւ կոչե-
ցեալ առ ինքն զաշակերտսն իւր՝ ասէ ցնս . ամէն ա-
սեմ ձեզ , զի այրին այն տառապեալ՝ շատ արկ քան զա-
44 մենեսեան որ արկին 'ի գանձանակն ։ * քանզի ամե-
նեքին՝ յաւելորդաց իւրեանց արկին . այլ նա՝ 'ի
չքաւորութենէ իւրմէ՝ զամենայն ինչ զոր ունէր՝ արկ ,
զոյն չափ զկեանս իւր ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ ելանելն նորա 'ի տաճարէ անտի , ասէ ցնա մի յա- ԷԶ
շակերտաց նորա . վարդապետ , տե՛ս որպիսի են քա-
2 րինքս , եւ որպիսի շինուածք ։ * Պատասխանի ետ նմա
յս՜ եւ ասէ . տեսանես զայդ ամենայն շինուածս , ա-
մէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ոչ թողցի այդր՝ քար 'ի քարի
վերայ որ ոչ քակտեսցի ։
3 * Եւ մինչ նստէր նա 'ի լերինն ձիթենեաց յանդիման ԽԲ
տաճարին , հարցանէին ցնա առանձինն՝ պետրոս եւ յա-
4 կոբոս եւ յովհաննէս եւ անդրէաս ։ * ասա մեզ՝ երբ
լինիցի այդ . եւ զի՞նչ նշան է՝ յորժամ կատարելոց է-
5 ցէ այդ ամ՜ ։ * Պատասխանի ետ յս՜ , եւ ասէ ցնս . զգո-
6 յշ կացէք , մի ոք զձեզ խաբեսցէ ։ * զի բազումք եկես-
ցեն

---

(37) Ոմանք. Զիարդ որդի նր իցէ ։ եւ բազում ժղվրդ լսէին նմ քաղցր" ։ (38) Ոմանք. Զգոյշ եղերուք 'ի դպր" ։ (40) Ոմանք. Յերկարեն զաղօթս . . դատաստան ընդունիցին ։ (41) Ոմանք. Տեսանէր թէ զիարդ ։ (43) 'Ի բազմս օրին. Զաշակերտսն իւր , ասէ ։ (43) Ոմանք. Եւ կոչեալ առ ինքն . . . շատ արկ քան զամեն 'ի գանձանակն ։ (44) Ոմանք. Ամենեքեան 'ի յաւելորդաց իւ" ։

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Նր 'ի տաճարէն . ասէ ցնա մի աշա յաշա" ։ (2) Ոմանք. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ ։ (3) Յոմանս օրին. Եւ մինչ նստէր նա 'ի լե" ։ (4) Ոմանք. Կամ զինչ նշան իցէ ։ (6) Ոմանք. Զի բազումք գալոցեն յանուն . . . մի.

Digitized by Google

ցեն յանուն իմ, եւ ասիցեն՝ թէ ես եմ քն․ եւ զբազումս
մոլորեցուսցեն: * Այլ յորժամ լսիցէք պատերազ- 7
մունս, եւ համբաւս պատերազմաց՝ մի՛ խռովիցիք, զի
պա՛րտ է լինել․ բայց չե՛ւ է կատարած: * Զի յարիցէ 8
ազգ՝ յազգի՛ վերայ, եւ թագաւորութիւն ՚ի թագաւո-
րութեան վերայ․ եւ եղիցին շարժմո՛ւնք ՚ի տեղիս տե-
ղիս, սո՛վք, եւ սրածութիւնք, եւ խռովութիւնք․ այլ՝ այն ամ
սկիզբն է երկանց: * Եւ զձե՛զ իսկ՝ մատնեսցեն յա- 9
տեանս, եւ ՚ի ժողովուրդս տանջիցի՛ք, եւ առաջի դա-
տաւորաց եւ թագաւորաց կայցէք վասն իմ, ՚ի վկայ-
ութիւն նց՝ * Եւ ամ հեթանոսաց: բայց նախ՝ պա՛րտ է 10
աւետարանիս քարոզե՛լ: * Այլ յորժամ տանիցին ըզ- 11
ձեզ մատնել, մի՛ յառաջագոյն հոգայցէք, եւ մի՛ զմտա-
ածիցէք՝ թէ զինչ խօսիցիք․ այլ որ ինչ տացի ձեզ ՚ի
ժամուն յայնմիկ՝ զա՛յն խօսիցիք: զի ո՛չ դուք էք որ խօ-
սիցիքն՝ այլ հոգին սբ: * Մատնեսցէ եղբայր զեղ- 12
բայր՝ ՚ի մա՛հ, եւ հայր՝ զորդի․ եւ յարիցեն որդիք ՚ի
վերայ հարց՝ եւ սպանանիցեն զնս: * Եւ եղիջի՛ք ատե- 13
ցեա՛լք յամենեցունց վն անուան իմոյ: այլ որ համ-
բերեսցէն ՚ի սպառ՝ նա կեցցէ՛: * Եւ յորժամ տեսա- 14
նիցէք զպղծութիւն աւերածին՝ զի կայցէ ՚ի տեղւոջ՝ ուր
չիցէ արժան․ որ ընթեռնուն ՚ի մի՛տ առցէ: Յայնժամ
որ ՚ի հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն ՚ի լերինս․ * Եւ որ 15
՚ի վերայ տանեացն իցէ՝ մի՛ իջցէ ՚ի տուն, եւ մի՛ մտցէ
բառնա՛լ ինչ ՚ի տանէ իւրմէ․ * Եւ որ յագարակին իցէ՝ 16
մի՛ դարձցի յետս առնուլ զձորձս իւր: * Բայց վա՛յ ի- 17
ցէ յղեաց եւ ստնտուաց յաւուրսն յայնոսիկ: * Յա- 18
ղօ՛թս կացէք՝ զի մի՛ ձմերանի լինիցի այն: * Եղիցին 19
աւուրքն այնոքիկ նեղութեանց, որպիսի ո՛չ եղեն երբեք
այնպիսիք իսկզբանէ մինչեւ ցայժմ, եւ մի՛ այլ լիցի:
* Եւ եթէ ո՛չ էր կարճեալ տր զաւուրսն զայնոսիկ՝ 20
վասն ընտրելոց իւրոց, ո՛չ ապրէր ամ մարմին․ այլ
վն ընտրելոցն զորս ընտրեաց, կարճեա՛ց զաւուրսն
զայնոսիկ: * Յայնժամ եթէ ոք ասիցէ ձեզ՝ եթէ ա- 21
հա-

լորեցուցանիցեն: (7) Ոմանք․ Զի այնմ պարտ է․․ կատարածն: (8) Ոմանք․ Եւ խռովութիւնք․ սակայն ամ ըսկիզբն: (9) Ոմանք․ Մատնեն յատեանս: (10) Յոմանս պակասի․ Եւ ամ հեթանոսաց․ բայց նախ պարտ է: (11) Ոմանք․ Տանիցեն զձեզ․․․ զի ո՛չ դուք իցէ որ: (12) Ոմանք․ Եւ յառնիցեն որդիք: (13) Ոմանք․ Որ համբերեսցէ․ կՆ, համբերէն իսպառ: (17) Ոմանք․ Եւ ստնդուացն: (18) Առ ոմանս պկսի․ Լինիցի այն: (19) Ոմանք․ Որպէս ոչ եղեն երբեք: (19) Բզմ յաւելուն․ Իսկզբանէ արարածոց մինչեւ ցայժմ, եւ մի՛ այլ լիցին: (21) Ոմանք․ Եթէ

Digitized by Google

22 հաւասիկ է Քս՝ կամ անանիկ, մի հաւատայցէք ։ * Զի
յարիցեն սուտ քրիստոսք եւ սուտ մարգարէք, եւ տա-
ցեն նշանս եւ արուեստս՝ առ ՚ի մոլորեցուցանելոյ եթէ
23 հնար ինչ իցէ եւ զընտրեալսն ։ * Բայց դուք՝ զգոյշ
եղերուք, ահաւասիկ յառաջագոյն ասացի ձեզ զամ ։
24 * Այլ յաւուրսն յայնոսիկ յետ նեղութեանն այնորիկ՝
արեգակն խաւարեսցի, եւ լուսին՝ ոչ տացէ զլոյս իւր ։
25 * Եւ աստեղք յերկնից թօթափեսցին, եւ զօրութիւնք յեր-
26 կինս՝ շարժեսցին ։ * Եւ յայնժամ տեսցեն զորդի մար-
27 դոյ եկեալ ամպովք, եւ զօրութ՟ եւ փառօք բազմօք ։ * Եւ
յայնժամ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր, եւ ժողովեսցէ
զընտրեալս իւր ՚ի չորից հողմոց՝ ՚ի ծագաց երկրի մին-
28 չեւ ՚ի ծագս երկնից ։ * Բայց դուք՝ ՚ի թզենւոյ անտի
ուսջիք զառակն. յորժամ ոստք նր՟ կակղա-
նայցեն, եւ տերեւ արձակիցի ՚ի նմ՟, գիտէք թէ մերձ է
29 ամառն. * Նոյնպէս եւ դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս
ամենայն եղեալ, գիտասջիք՝ թէ մերձ է առ դրուրս ։
30 * Ամէն ասեմ ձեզ, թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչեւ
31 այս ամենայն եղիցի ։ * Երկինք՝ եւ երկիր անցցեն,
եւ բանք իմ ոչ անցանիցեն ։
32 * Այլ վա՟ աւուրն այնորիկ եւ ժամու՝ ոչ ոք գիտէ, ոչ ԽՓ
հրեշտակք յերկինս՝ եւ ոչ որդի, բայց միայն հայր ։
33 * Զգոյշ եղերուք, սկեցէք եւ կացէք յաղօթս. զի ոչ
34 գիտէք երբ ժամանակն իցէ ։ * Որպ՟ այր մի գնացեալ
՚ի տար աշխարհ, թողուցու զտուն իւր, եւ տացէ ծա-
ռայից իւրոց իշխանութիւն, եւ իւրաքանչիւր զգործ իւր.
եւ դռնապանին պատուէր տայցէ՝ զի արթուն լինի-
35 ցի ։ * Արդ՝ արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք երբ տէր
տանն գայցէ, յերեկորեայ, եթէ ՚ի մէջ գիշերի, եթէ
36 ՚ի հաւախօսի, եթէ ընդ առաւօտս ։ * Գուցէ եկեալ
37 յանկարծակի՝ գտանիցէ զձեզ ՚ի քուն ։ * Բայց զոր
ձեզդ ասեմ, ամենեցուն ասեմ՝ արթուն կացէք ։

ԳԼ.

ոք ասիցէ զձեզ, եթէ ։ (22) Ոմանք. Եւ տայցեն նշ՟ ։ (23) Ոմանք. Զգոյշ լերուք ։ (24) Օրինակ մի. Յետ նեղութեան աւուրցն այնոցիկ արեւ ։ (25) Ոմանք. Եւ աստեղք երկնից թօ՟.. եւ զօրութիւնք երկնից շար՟ ։ (26) Ոմանք. Ամպովք զօրութ՟ եւ փառօք ։ (27) Ոմանք. Եւ ժողովեսցեն զընտրեալսն ։ (28) Ոմանք. ՚ի թզենւոյն ուսարուք զառակն ։ (29) Ոմանք. Մերձ է ՚ի դուրս ։ (30) Ոմանք. Մինչ այս ամ՟ եղի՟ ։ (31) Ոմանք. Իմ մի անցցեն ։ (32) Ոմանք. Եւ ժամուն.. բայց հայր միայն ։ (33) Ոմանք. Զգոյշ լերուք, հսկեցէք ։ (34) Ոմանք. Եւ տայցէ ծառայից.. զգործս իւր... պատուէր տացէ ։ (35) Ոմանք. Ոչ գիտէք թէ երբ.. յերեկաւրեայ ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԴ.

ԷԷ Եւ էր զատիկն և բաղարջակերքն յետ երկուց աւ- 1
ուրց. խնդրէին քահանայապետքն և դպիրքն՝ եթէ զիա՞րդ
զնա նենգաւ կալեալ սպանանիցեն ։ * Բայց ասէին՝ թէ 2
մի՛ ՚ի տօնի աստ, գուցէ մի՛ խռովութիւն լինիցի ժողովրդեանն ։
ԽԴ * Եւ մինչ էր ՚ի Բեթանիա ՚ի տան Սիմոնի բորոտի 3
բազմեալ, եկն կին մի որ ունէր շիշ իւղոյ նարդեան ազ-
նուի մեծագնոյ, և բեկեալ զշիշն՝ եհեղ ՚ի վերայ գլխոյ
նորա ։ * Եւ աշակերտքն՝ զայրացեալ և ասէին. ընդէ՞ր է կո- 4
րուստ իւղոյդ այդորիկ ։ * Մարթ էր զայդ եւս վաճա- 5
ռել՝ աւելի՛ քան երեք հարիւր դահեկանի, և տալ աղ-
քատաց ։ և զայրանային նմա յոյժ ։ * Եւ յս՝ ասէ ցնս. 6
Թո՛յլ տուք դմա. զի՞ աշխատ առնէք, զի գործ մի՛ բա-
րի՛ գործեաց դա յիս ։ * Յամ ժամ զաղքատս ը̃ ձեզ ու- 7
նիք, և յորժամ կամիք՝ կարող էք առնել նմ բարիս.
այլ զիս՝ ո՛չ յամ ժամ ընդ ձեզ ունիք ։ * Դա՝ զոր ու- 8
նէրդ, արար. յառաջագոյն խնկեաց զմարմին իմ ՚ի նը-
ջման պատրաստանաց ։ * Ամէն ասեմ ձեզ. ուր և քարոզես- 9
ցի աւետարանս այս ը̃ ամ աշխարհ, և զոր արար դա՝
խօսեսցի ՚ի յիշատակի դորին ։ * Եւ Յուդա սկարիովտ- 10
տացի մի յերկոտասանից անտի, չոգաւ առ քահանայա-
պետսն՝ զի մատնեսցէ զնա նց ։ * Նոքա իբրև լուան՝ 11
խնդացին, և խոստացան նմա տալ արծաթ ։ և խնդ-
րէր՝ թէ զիա՞րդ պարապով մատնեսցէ զնա ։
ԽԵ * Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն՝ յորժամ 12
զզատիկն զենուին, ասեն ցնա աշակերտքն. ո՞ւր կամիս՝
երթիցուք պատրաստեսցուք, զի կերիցես զզատիկն ։
* Եւ առաքէ երկուս ՚յաշակերտացն անտի՝ և ասէ ցնս. 13
երթա՛յք ՚ի քաղաքն, և իբրև մտանիցէք ՚ի քաղաքն՝ պա-
տահեսցէ ձեզ այր մի, որ սափոր ջրոյ յուս ունիցի,
երթա՛յք զհետ նր ։ * և յոր տուն մտանիցէ, ասասջի՛ք 14
ցտանուտէրն. վարդապետ ասէ՝ ո՞ւր են իջեվանքն,
ուր աշակերտօքս ուտիցեմ զզատիկն ։ * և նա ցուցցէ 15
ձեզ

ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Նենգութ՟ կալեալ սպա՟ ։ (2) Ո-
մանք. Լինիցի ՚ի ժողովրդեանն ։ (3) Ոմանք. Շիշ մի իւ-
ղոյ ։ (4) Բազմք. Ընդէր եղև կորուստ ։ (5) Ոմանք. Քան
երեք հարիւր դենարի ։ (8) Ոմանք. Զոր ունէր արար ։
(9) Ոմանք. Զոր արարդ դա ։ (9) Ոսկան. Խօսեսցի յի-
շատակի դորա ։ (10) Ոմանք. Մի յերկոտանիցն գնաց ։
(11) Բազմք. Տալ նմ արծաթ ։ (12) Ոսկան. Յորում զզա-
տիկն զենուին ։ (13) Ոմանք. Եւ առաքեաց երկուս յա-
շակերտացն և . . . ՚ի քաղաք. և իբրև մտանէք . . . պա-
տահիցէ ։ (14) Ոսկան յաւելու. Իջեվանքն իմ ։ (15) Յոքն-

Digitized by Google

ձեզ վերնատուն մի մեծ՝ զարդարեալ. անդ պատրաս-
16 տեսջիք մեզ: * Եւ գնացին պատրաստել աշակերտքն
նր̃: եկին 'ի քաղաքն, եւ գտին որպէս ասացն նոցա. եւ
17 պատրաստեցին զզատիկն: * Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ՝ գայ
երկոտասանիւքն հանդերձ:
18 * Եւ իբրեւ բազմեցան՝ եւ դեռ ուտէին, ասէ յս̃. ա-
մէն ասեմ ձեզ՝ զի մի ոմն 'ի ձէնջ՝ մատնելոց է զիս, որ
19 ուտէ ընդ իս: * Իսկ նոքա սկսան տրտմել՝ եւ ասել մի
ըստ միոջէ. մի թէ ես իցեմ, եւ միւսն՝ մի թէ՝ ես ի-
20 ցեմ: * Նա պատասխանի ետ՝ եւ ասէ ցնս. մի յերկոտա-
21 սանիցդ այտի, որ մխեաց ընդ իս 'ի սկուտղակդ: * Այլ
որդի մարդոյ երթայ՝ որպէս գրեալ է վս̃ նր. բայց վայ
իցէ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր ձեռն որդին մարդոյ մատ-
նեսցի: լաւ էր նմա՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ մարդն այն:
22 * Եւ մինչդեռ ուտէին, առեալ յս̃ հաց՝ օրհնեաց եւ
23 եբեկ՝ ետ նց՝ եւ ասէ. առէք՝ այս է մարմին իմ: * Եւ
առեալ բաժակ՝ գոհացաւ. ետ նց, եւ արբին 'ի նմանէ
24 ամենեքեան: * Եւ ասէ ցնս. այս է արիւն իմ նորոյ
25 ուխտի, որ վասն բազմաց հեղանի: * Ամէն ասեմ
ձեզ, թէ ոչ եւս յաւելից ըմպել 'ի բերոյ որթոյ, մինչեւ
ցօրն յայն՝ յորժամ արբից զնա նոր յարքայութեան այ̃:
26 * Եւ գոհացեալ ելին 'ի լեառն ձիթենեաց: * Եւ ա-
27 սէ ցնս յս̃, ամենեքեան գայթագղեսջիք յիս յայսմ
գիշերի: զի գրեալ է, թէ հարից զհովիւն՝ եւ ցրուեսցին
28 ոչխարքն: * Այլ յետ յառնելոյ իմոյ՝ յառաջագոյն
29 երթայց քան զձեզ 'ի գալիլեա: * Պատասխանի ետ
պետրոս՝ եւ ասէ ցնա. թէպէտ եւ ամենեքեան գայթագ-
30 ղեսցին, այլ ես՝ ոչ: * Եւ ասէ ցնա յս̃. ամէն ասեմ
քեզ. թէ դու այսօր՝ յայսմ գիշերի մինչչեւ հաւու խօ-
31 սել երկիցս՝ երիցս ուրասցես զիս: * Իսկ պետրոս ա-
ռաւել եւս սաստկէր եւ ասէր. եթէ մեռանել եւս հասա-
նիցէ ինձ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց: Նոյնպէս եւ ամենե-
32 քեան ասէին: * Գան 'ի գեօղն՝ որում անուն էր՝ գե-
թսե-

նաչին. Ձեզ տուն մի մեծ: (16) Օրինակ մի. Եւ արարին
որպէս ասաց նց: (19) Ոմանք. Եւ միւսն ասէ՝ միթէ ես իցեմ:
(20) Ոմանք. Մի յերկոտասանիցդ որ: (21) Ոմանք. Որպէս
գրեալ է... որդի մարդոյ... այնորիկ՝ յոյր ձեռն որ":
(22) Ոմանք. Եւ ցնս եւ ասէ: (23) Ոմանք. Գոհացաւ եւ
նոցա: (25) Ոմանք. 'Ի բերոյ որթու... յորժամ արբից
զդա. կամ, զդա նոր: (28) Օրինակ մի. Այլ յետ յառնե-
լոյն իմոյ: (29) Ոմանք. Գայթագղեսցին 'ի քէն. այլ ես
ոչ: (30) Ոմանք. Ուրասցիս զիս: (32) Ափւէն բառ 'ի ...
... ոմանց նոր օրինակաց՝ գրեալ է ... գրէն.
Գեթսեմանի. կամ, գեսամանի. ... 'Ի ... 36. ...

Digitized by Google

սեմանի : եւ ասէ ցաշակերտսն • նստարո՛ւք աստ՝ մինչ
ես յաղօթս կացից: * Եւ առնու ընդ իւր զՊետրոս եւ 33
զՅակովբոս եւ զՅովհաննէս, եւ սկսաւ տխրել՝ եւ հոգալ:
* Յայնժամ ասէ ցնս̃ • տրտո՛ւմ է անձն իմ մինչեւ 'ի 34
մահ, մնացէ՛ք աստ՝ եւ արթո՛ւն կացէք: * Եւ մատու- 35
ցեալ սակաւիկ մի յառաջ, անկա՛ւ 'ի վերայ երեսաց
իւրոց յերկիր • եւ կայր յաղօթս, զի եթէ հնա՛ր ինչ է՝
անցցէ՛ 'ի նմանէ ժամն: * Եւ ասէ • աբբա՛, հա՛յր, ամ̃ 36
ինչ՝ քեզ հնարաւո՛ր է, անցո՛ զբաժակս զայս յինէն :
բայց ո՛չ զոր ես կամիմ՝ այլ զոր դո՛ւ կամիս: * Եւ գայ՝ 37
գտանէ զնոսա՝ զի ննջէին, եւ ասէ ցՊետրոս • Սիմոն՝
ննջե՞ս • ո՛չ կարացեր ժամ մի արթուն կալ: * Արթո՛ւն 38
կացէք եւ յաղօթս կացէք, զի մի՛ մտջիք 'ի փորձութիւն:
ոգիս յօժա՛ր է՝ բայց մարմինս տկա՛ր: * Եւ դարձեալ՝ 39
չոգաւ եկաց յաղօթս, եւ զնո՛յն բանս ասաց: * Դար- 40
ձաւ միւսանգամ անդրէն՝ եւ եգիտ զնս̃ 'ի քո՛ւն • քան-
զի էին աչք նց̃ ծանրացեալ՝ եւ ո՛չ գիտէին թէ զի՛նչ
պատասխանի տայցեն նմա: * Գա՛յ երրորդ անգամ, եւ 41
ասէ ցնս̃ • ննջեցէ՛ք այսուհետեւ եւ հանգերո՛ւք, զի հա-
սեա՛լ է վախճան: եկն ժամ, եւ ահա մատնի որդի մար-
դոյ 'ի ձեռս մեղաւորաց: * Ա՛ն արիք գնասցո՛ւք • զի 42
ահաւասիկ՝ մերձեցաւ որ մատնելոցն է զիս: * Եւ մինչ- 43
դեռ նա զայն խօսէր, գա՛յ Յուդա սկարիովտացի՝ մի
յերկոտասանիցն անտի, եւ ընդ նմա ամբո՛խ սուսերօք եւ
բրօք՝ 'ի քահանայապետիցն եւ 'ի դպրաց եւ 'ի ծերոց:
* Տուեալ էր նշան մատնչին՝ եւ ասէր • ընդ որում ես 44
համբուրեցից՝ նա՛ է • կալջի՛ք զնա՝ եւ տարջի՛ք զգու-
շութ̃: * Եւ մատուցեալ վաղվաղակի՝ ասէ ցնա • ռա՛բ- 45
բի, ռա՛բբի • եւ համբուրեաց զնա: * Եւ նոքա արկին 46
'ի նա ձեռս՝ եւ կալան զնա: * Եւ մի ոմն յայնցանէ որ 47
զնովաւն կային՝ ձգեաց սուր, եւ եհա՛ր զծառայ քահա-
նայապետին, եւ 'ի բա՛ց եհան զունկն նր̃: * Պատասխա- 48
նի ետ յս̃՝ եւ ասէ ցնս̃ • իբրեւ 'ի վերայ աւազակի ելէ՛ք
սուսերօք եւ բրօք՝ ունե՛լ զիս: * Հանապազ առ ձեզ էի 49
եւ ուսուցանէի 'ի տաճարին, եւ ո՛չ կալարուք զիս • այլ
զի լցցին գիրք մարգարէիցն: * Յայնժամ թողին զնա 50
աշակերտքն ամենեքին՝ եւ փախեան: * Եւ ոմն երիտա- 51
սարդ զհետ երթայր նր̃՝ արկեալ զիւրեւ կտաւ մի 'ի

մեր-

գեթսեմանի: (32) Ոմանք • 'Ի գեաւղն • կամ, 'ի գեւղն . . .
մինչեւ ես յաղօթս: (36) Ոմանք • Աբբա՛ հայր: (38) Ո-
մանք • Հոգիս յօժար է: (39) Ոմանք • Կաց յաղօթս • ՛ բան
ասաց: (41) Ոմանք • Զի ահա հասեալ է: (43) Ոմանք • Մի ի
յերկոտասանից • եւ ընդ: (44) Ոմանք • Մատնչի՝ եւ ասէ:
(49) Ոմանք • Հանապազ ընդ ձեզ էի:

52 մերկութեան · ունէին զնա երիտասարդքն ։ * Եւ նր՟ թողեալ
53 զկտաւն փախեաւ մերկ 'ի նցնէ ։ * Եւ տարան զյս առ
քահանայապետն կայիափա · եւ գային ը՟ նմա ամ՟ քա_
54 հանայապետքն՝ եւ դպիրք եւ ծերք ։ * Եւ պետրոս եր_
թայր 'ի հեռաստանէ զհետ նր՟ մինչեւ 'ի ներքս իսկ 'ի
գաւիթ քահանայապետին , եւ նստէր ը՟ սպասաւորսն ․
55 եւ ջեռնոյր առ լուսովն ։ * Իսկ քահանայապետքն՝ եւ ա_
մենայն ատեանն՝ խնդրէին հակառակ յսի վկայութի՟ ինչ ․
56 զի սպանանիցեն զնա ․ եւ ոչ գտանէին ։ * զի բզ՟մ սուտ
վկայութի՟ վկայէին զնմանէ , եւ նման միաբանք՝ ոչ էին
57 վկայութիւնքն ։ * Ապա՝ յարուցեալ վկայէին սուտ ըզ_
58 նմանէ , եւ ասէին ։ * Թէ մեք լուաք 'ի դմանէ զի ասէր ․
ես քակեցից զտաճարս զայդ ձեռագործ , եւ զերիս ա_
59 ւուրս շինեցից այլ առանց ձեռագործի ։ * Սակայն եւ
60 այնպէս՝ չէր նման վկայութի՟ նց՟ ։ * Ապա յարուցեալ
քահանայապետն 'ի մէջ՝ հարցանէր զյս՟ եւ ասէր ․ ոչինչ
61 տաս պատասխանի , զինչ դոքա զքէն վկայեն ։ * Եւ նա՝
լուռ եւ ոչ կայր՝ եւ չասէր ինչ պատասխանի ։ Դարձեալ
քահանայապետն հարցանէր զնա կրկին անգամ եւ աս
62 ասէր ․ դու ես քս՟ որդի այ՟ օրհնելոյն ։ * Պատասխանի
ետ յս՟ եւ ասէ ցնա ․ դու ասացեր թէ ես եմ ։ բայց տե_
սանիցէք զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութե՟ , եւ
63 եկեալ ը՟ ամպս երկնից ։ * Եւ քահանայապետն պատա_
ռեալ վաղվաղակի զպատմուճանն իւր՝ եւ ասէ ։ Զինչ
64 ես պիտոյ են մեզ վկայք ․ * ահա՝ լուայք ամենեքին
զհայհոյութի՟ 'ի բերանոյ դորա , զիարդ թուի ձեզ ։ Եւ
ամենեքեան դատապարտեցին զնա՝ թէ մահապարտ է ։
65 * Եւ ոմանք՝ սկսան թքանել ընդ երեսս նր՟ ․ ծածկել ըզ_
դէմս կռփահարել՝ կռփել եւ ասել , մարգարեաց մեզ քս՟ .
ով է այն որ եհարն զքեզ ։ եւ սպասաւորքն ապտակս
66 հանէին նմա ։ * Եւ պետրոս մինչ դեռ էր 'ի խոնարհ 'ի
67 գաւթին , գայ աղախին մի քահանայապետին , * եւ տե_
սանէ զնա զի ջեռնոյր ․ հայեցաւ ը՟ նա՝ եւ ասէ ․ եւ
դու ընդ յսի նազովրեցւոյ էիր ։
68 * Նա՝ ուրացաւ եւ ասէ ․ ոչ ճանաչեմ , եւ ոչ գիտեմ ։ Իսկ
զինչ

---

(53) Ոսկան · Ամ՟ քհնյքն եւ դպ՟ ։ (54) Ա... ոսկանայ [illegible] ·
Երթայր 'ի հեռաստանէ զհետ ։ (54) Ոմանք · 'ի ներքս իսկ 'ի
տրան քհնյպ՟ ․․ եւ ջեռնոյր առ լուսին ։ (55) Ոսկան · Վկայ_
ութիւն ինչ զի չարախօսեսցեն զնա ։ (56) Ոմանք · Զի բզ՟մ
սուտ վկ՟ ։ (61) Ոսկան · Եւ յս՟ լուռ եւ ոչ կայր ։ (61) Ո_
մանք · Հարցանէր ցնա կր՟ ․․․ քս՟ որդի օրհնելոյն ։ (62) Ո_
մանք · Ընդ աջմէ զօրութեն ։ Որ ոսկան յաւելու · զօրութե
այ՟ ։ (63) Ոմանք · Զպատմուճանն իւր ։ (66) Ոմանք · 'ի խո_
նարհ գաւթին ։ (67) Ոմանք · Հայեցաւ ը՟ նա եւ ասէր ։

Digitized by Google

[illegible]
[illegible] 69
[illegible]
[illegible] 70
[illegible]
[illegible]
[illegible] 71
[illegible]
[illegible] 72
[illegible]
[illegible]

ԳԼ. ԺԵ.

[illegible] 1
[illegible]
[illegible]
[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible]
[illegible] 5
[illegible]
[illegible] 6
[illegible] 7
[illegible]
[illegible] 8
[illegible]
[illegible]
[illegible] 9
[illegible]
[illegible] 10
[illegible] 11
[illegible]
[illegible] 12

(69) [illegible] (71) [illegible] (72) [illegible] (72) [illegible]

ԳԼ. ԺԵ. (1) [illegible] (1) [illegible] (2) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (12) [illegible]

և ասէ ցնա. իսկ՝ զի՞նչ կամիք թէ արարից զարքայն
13 հրէից։ * Եւ նոքա դարձեալ աղաղակեցին՝ յաւելեալ
14 'ի բարձրաձայնութիւնս, 'ի խաչ հան զդա։ * Ասէ ցնա
պիղատոս. զի՞նչ ինչ չար արարեալ իցէ դորա։ և նոքա
առաւել ևս աղաղակէին և ասէին, 'ի խաչ հան զդա։
15 * Իսկ պիղատոս՝ կամելով զամբոխն կամեցեալ հաճել զամ-
բոխին, արձակեաց նոցա զբարաբբայն. և զյիսուս հա-
16 րեալ՝ ետ 'ի ձեռս զի 'ի խաչ ելանիցէ։ * Եւ զինուորքն
տարան զնա 'ի ներքս 'ի գաւիթն՝ որ հրապարակն էր.
17 և կոչէին զամենայն զգունդն. * և զգեցուցա-
նեն նմա քղամիդ կարմիր և ծիրանիս. և եդին 'ի գլուխ
18 նորա պսակ արարեալ 'ի փշոց։ * և սկսան ողջոյն տալ
19 նմա՝ և ասել. ողջ եր արքայդ հրէից։ * Եւ ծեծէին
զգլուխն եղեգամբ, և թքանէին ընդ երեսս, և 'ի ծունր
20 իջեալ երկիր պագանէին նմա։ * Եւ իբրև կատակե-
ցին զնա, մերկացուցին զքղամիդն և զծիրանիս. և զգե-
ցեցուցին նմա զիւր հանդերձ. և ածին արտաքս զի
21 'ի խաչ հանցեն զնա։ * Եւ ունէին պատահակ զանցաւորն
կիւրենացի՝ որ ընդ մօտ անցանէր եկեալ յագարակէ.
զհայրն աղեքսանդրի և ռուփոսի, զի բարձցէ զխաչն
22 նորա։ * Եւ ածեն զնա 'ի գողգոթայ տեղին մի, որ
23 թարգմանի՝ տեղի կառափելոյ։ * Եւ տային նմա զգի-
նի զմռնեալ, և նա ոչ առ. և հանին զնա 'ի խաչ։
24 * Եւ բաժանեցին զհանդերձս նորա, արկեալ վիճակս
25 'ի վերայ՝ թէ ո՛ զինչ առնուցու։ * Էր՛ր ժամ՝ երրորդ,
26 և հանին զնա 'ի խաչ։ * Եւ էր գիր վնասու նորա գրե-
27 ալ, թէ թագաւոր է հրէից։ * Եւ ընդ նմա հա-
նին 'ի խաչ երկուս աւազակս, մի ընդ աջմէ և մի ընդ
28 ահեկէ նորա։ * Եւ լցաւ գիրն որ ասէ, թէ ընդ անօ-
29 րէնս համարեցաւ։ * Եւ որք անցանէին հայհոյէին
զնա՝ շարժեալ զգլուխս իւրեանց, և ասէին. վահ, որ
30 քակէիր զտաճարն՝ և գերիս աւուրս շինէիր. * փրկեա՛
31 զանձն քո՝ և էջ 'ի խաչէդ։ * Նոյնպէս և քահանայապե-
տք

Կամիք զի արարից զար''։ (14) Յօրինակին պէսէր. Զինչ ինչ չար արարեր։ Այլ ոմանք. Զինչ չար արարեր։ (16) Ոմանք. Որ հրապարակն էր։ (18) Ոմանք. Ողջ լեր արքայդ։ (20) Ոմանք. Մերկացին զքղամիդն ... զիւր հանդերձն .. 'ի խաչ հանիցեն զնա։ (21) Օրինակ մի. Աղեքսանդրու և ռուփեայ։ (23) Ոմանք. Եւ հանին զնա 'ի խաչ։ (24) Ոմանք յաւելուն. Եւ իբրև խաչեցին զնա՝ բաժանեցին։ (24) Ոմանք. Զհանդերձ նորա։ (27) Ոմանք. Եւ մի յահեկէ, նորա։ (28) Ոմանք. Գիրն որ ասէր, թէ ընդ անօրէնսն։ (29) Ոմանք. Շարժէին զգլուխս։ (31) Ոմանք. Զայլսն՝ ասէին .. ոչ կարէ. կամ, ոչ կարէր ապրեցուց''։

պետիցն այպն արարեալ՝ ընդ միմեանս հանդերձ դպրա-
ցօքն՝ եւ ասէին. զայլս ապրեցոյց՝ զանձն ոչ կարա-
ցէ ապրեցուցանել. * Քս. արքայն Իէլ. իջցէ այժմ 32
'ի խաչէ՝ այտի, զի տեսցուք եւ հաւատասցուք դմա։
Եւ որ ընդ նմա 'ի խաչն եկեալ էին՝ նախատէին զնա։
* Եւ իբրեւ վեց ժամ եղեւ՝ խաւար կալաւ զամ եր- 33
կիր մինչեւ ցինն ժամն։ * Եւ յիններորդ ժամուն ա- 34
ղաղակեաց յս 'ի ձայն մեծ՝ եւ ասէ. էղի՛ էղի՛ լամա
սաբաքթանի. որ թարգմանի, ա՛ծ իմ, ա՛ծ իմ, ընդէ՞ր
թողեր զիս։ * Եւ ոմանք 'ի նոցանէ՝ որ շուրջն կային 35
զնովաւ՝ իբրեւ լուան, ասէին՝ թէ զեղիա կարդայ։ * Եւ 36
ընթացեալ մի ոմն՝ ելից սպունգ մի քացախով, եւ հա-
րեալ յեղեգան՝ տայր ըմպել նմա, եւ ասէ. թոյլ տուք,
տեսցուք՝ գայ եղիա իջուցանել զդա։ * Եւ յս ար- 37
ձակեաց ձայն մեծ՝ եւ եհան զոգի. * Եւ վարագոյր 38
տաճարին պատառեցաւ յերկուս՝ 'ի վերուստ մինչեւ 'ի
խոնարհ։ * Եւ տեսեալ հարիւրապետին որ կայր անդ՝ 39
թէ աղաղակեաց եւ եհան զոգի, եւ ասէ. արդարեւ՝ այրս
այս որդի այ էր։ * Էին եւ կանայք որ հայէին 'ի հե- 40
ռաստանէ. յորս էր մարիամ մագդաղենացի, եւ մա-
րիամ յակոբայ փոքրկան եւ յովսեայ մայրն. եւ սաղով-
մէ։ * որք յորժամ էրն 'ի գալիլեա՝ զհետ շրջէին 41
նորա, եւ պաշտէին զնա. եւ այլ բազում կանայք՝ որք
ընդ նմա խակ եկեալ էին յեմ։
ԽԲ * Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ, քանզի ուրբաթ էր՝ որ շա- 42
բաթն մտանէր, * եկեալ յովսէփ որ յարիմաթեայն 43
էր. այր պարկեշտ, նախարար, որ եւ ինքն խակ ակն ու-
նէր արքայութեան այ. համարձակեցաւ եմուտ առ պե-
ղատոս, եւ խնդրեաց զմարմինն յի։ * Եւ պեղատոս 44
զարմացաւ, թէ այնչափ վաղ մեռաւ։ եւ կոչեցեալ առ
ինքն զհարիւրապետն, եհարց զնա եւ ասէ, թէ արդա-
րեւ՝ այնչափ վաղ մեռաւ։ * Եւ իբրեւ տեղեկացաւ 'ի հա- 45
րիւրապետէն, շնորհեաց զմարմինն յովսեփայ։
* Եւ յովսէփ գնեաց կտաւ, եւ իջուցեալ զնա՝ պա- 46
տեաց

---

(33) Բզմ. Յինն ժամ։ (34) Ոմանք. Էղի էղի՝ լամայ՝ սա-
բաքթանի։ (34) Յօրինակին. Ղամասա՝ բաքթանի։ (35) Ո-
մանք. Ասէին՝ զեղիա կար"։ (36) Ուղղ. Թոյլ տուք,
տեսցուք"։ (37) Ոմանք. Եհան զոգին։ (38) Ոմանք. Մինչ 'ի
խոնարհ։ (39) Ոմանք. Թէ աղաղակեաց.. զոգի, ա-
սէ։ (40) Ոմանք. Էին կանայք.. յակովբայ փոքրկանն։
(41) Բզմ. Որ ընդ նմա խակ եկեալ էին։ (42) Բզմ. Որ
'ի շաբաթն. կամ, 'ի շաբաթ մտա"։ (43) Բզմ. Արքայու-
թեան այ։ (46) Ուղղ. Որ էր փորեալ։ (46) Օրինակ ձ ընդ-
ուղղոյ. Վէմ մի 'ի դուռն գե"։

Digitized by Google

ոխեաց կտաւովն, և եդ 'ի գերեզմանի՝ զոր էր փորեալ
'ի վիմէ. և թաւալեցոյց վէմ մի դուռն գերեզմանին։
47 * Իսկ Մարիամ Մագդաղենացի, և Մարիամ Յակովբայ
և Յովսեայ՝ տեսին զտեղին ուր եդաւ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Իբրև էանց շաբաթն, Մարիամ Մագդաղենացի՝
և Մարիամ Յակովբայ՝ և Սողոմէ՝ գնեցին պատրաս-
2 տեցին խունկս, զի եկեսցեն օծցեն զնա։ * Եւ ընդ
առաւօտս միաշաբաթւոյն գան 'ի գերեզմանն ընդ ա-
3 րևագալն, * և ասէին ցմիմեանս. ո՞վ թաւալեցուսցէ
4 մեզ զվէմն 'ի դրանց գերեզմանին։ * Եւ հայեցեալ տե-
սին՝ զի թաւալեցուցեալ էր զվէմն 'ի գերեզմանէն.
5 քանզի էր մեծ յոյժ։ * Եւ մտեալ 'ի ներքս 'ի գերեզ-
մանն, տեսին երիտասարդ մի՝ զի նստէր ը աջմէ կող-
մանէ՝ զգեցեալ պատմուճան սպիտակ, և զարհուրե-
6 ցան։ * Եւ նա ասէ ցնա. մի՛ երկնչիք. զյս խնդրէք զ-
Նազովրեցի զխաչելեալն, յարեաւ՝ չէ աստ. ահաւա-
7 սիկ տեղին ուր եդին զնա։ * Այլ երթայք ասացէք
աշակերտացն նր և Պետրոսի, եթէ ահա՛ յառաջագոյն
երթայ քան զձեզ 'ի Գալիլեա, անդ տեսանիցէք զնա՝
8 որպէս ասաց ձեզ։ * Եւ իբրև լուան՝ ելին և փախեան
'ի գերեզմանէն, քանզի զահի հարեալ էին. և ոչ ու-
մեք ինչ ասացին, զի երկնչէին։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ։

Աւե

Գլ. ԺԶ. (1) Ոմանք. Եկեսցեն և օծցեն։ (2) Բազմ. Միա-
շաբաթուն։ (3) Ոմանք. Ո՛ թաւալեցուսցէ։ (4) Ոմանք.
Թաւալեցուցել էր վէմն։ (7) Ոմանք. Յաշակերտացն նր։
(8) Ոմանք յաւելուն հնագոյն օրինակաց յայս բան՝ Զի երկն-
չէին. աւարտի աւետարանս Մարկոսի, ապա ընդ դնելով վախ-
ճանն, Կատարեցաւ աւետարան ըստ Մարկոսի. որք և
խառնալոյն զանց առնեն զյաւելուածս՝ Յարուցեալ յն, և այլն։ Իսկ
օրինակս մեր՝ համաձայն բազմաց, դրոշմեալ ունին զվախճանականն՝
Աւետարան ըստ Մարկոսի. և անդրէն նորոգ վերնագիր կար-
գեալ յաւելուածին, իբր յաւելուածոյ, Աւետարան ըստ Մար-
կոսի. այնուհետև սկսանի՝ Յարուցեալ յն. և այլն։ Որում և մեք
համաձայնեալ եդաք ըստ այնմ նշանակի։ Որոյ ոմանք միայն ըստ
յօրինակացն առանց ինչ անջրպետութեան շարունակեալ դնեն
զնոյն ընդ վերնոյն։

Digitized by Google

Աւետարան ըստ Մարկոսի։

* Յարուցեալ յո՟, յառաւօտուն առաջին միաշաբա- 9
թուն՝ երեւեցաւ մարիամու մագդաղենացւոյ, յոր-
մէ հանեալ էր զեւթն դեւն։ * Եւ նա՝ երթեալ պատ- 10
մեաց այնոցիկ որ ընդ նմայն էին, մինչ դեռ լային
եւ սգային։ * Նոքա իբրեւ լուան թէ կենդանի է՝ եւ 11
երեւեցաւ նմա, ոչ հաւատացին։ * Յետոյ՝ երեւեցաւ 12
այլով կերպարանաւ՝ որք երթային յանդաստան։
* Նոքա չոգան պատմեցին այլոց, եւ ոչ նք՟ հաւատացին։ 13
* Յետոյ՝ մինչդեռ բազմեալ էին մետասանքն, երեւեցաւ 14
նց՟, եւ թշնամանեաց զանհաւատութիւն նց՟, եւ զխստասր-
տութիւն. զի որ երեւեցաւ նց՟ յարուցեալ՝ ի մեռելոց, եւ նք՟
ոչ հաւատացին։ * Եւ ասէ ցնս՟. երթայք յաշխարհ
ամ՟, եւ քարոզեցէք զաւետարանն ամ՟ արարածոց։ * Որ 15
հաւատայ եւ մկրտիցի՝ կեցցէ, եւ որ ոչն հաւատայ՝ 16
դատապարտեսցի։ * Նշանք այնոցիկ՝ որ հաւատասցեն,
երթիցեն զհետ այսոցիկ։ յանուն իմ՝ դեւս հանիցեն. 17
լեզուս խօսեսցին. * ի ձեռս իւրեանց՝ օձս բարձցեն.
եւ եթէ մահացու ինչ դեղ արբցեն, նց՟ ինչ ոչ վնասես- 18
ցէ. ի վերայ հիւանդաց ձեռս դիցեն՝ եւ բժշկեսցին։
* Եւ իսկ տր՟ յս՟ յետ խօսելոյն ընդ նս՟՝ համբարձաւ
յերկինս, եւ նստաւ ընդ աջմէ հօր։ * Եւ նք՟ ելեալ՝ 19
քարոզէին ըն՟ ամ՟ երկիր՝ տն՟ գործակցութեամբ. եւ զբանն 20
հաստատէին ամ՟ նշանօք՝ որ երթայր զհետ նց՟։

ՍԿԻԶ.

(9) Յոյն. Զեօթն դեւսն։ (10) Յոմանս. Սգային եւ լայ-
ին։ (11) Յոմանս. Եւ երեւեցաւ նոցա, ոչ հաւ՟։ (12) Յո-
մանս. Երեւեցաւ եւ այլով կեր՟։ (13) Յոմանս. Եւ ոչ նց՟
հաւատացին։ (14) Յոմանս. Եւ ոչ նք՟ հաւատացին։ (15) Յո-
յն յաւելու. Զաւետարանն արքայութեան ամ՟ աշ՟։ (16) Յո-
յն. Որ հաւատասցէ եւ մկրտեսցի.. ոչն հաւատասցէ
դատ՟։ (17) Յոմանս. Նշանք այսոցիկ, կամ, այնոցիկ որ
հաւատան, երթիցեն զհետ այնոցիկ։ (18) Յոմանս. Օձս
բարձցեն, նց՟ ոչինչ մեղիցեն, եւ եթէ մահացու դեղ
ինչ արբցեն. մի վնասեսցէ նց՟։ (20) Յոմանս. Գործակ-
ցութեամբ. զբանն հաստատեցին ամ՟ նշանօք որ երթային
զհետ նոցա։

* Յոմանս առաջէն գրոշմին վախճանականն. Աւետարան ըստ
մարկոսի. կամ, Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ
մարկոսի։ Իսկ օրինակս մեր առանձինն ի վախճանի նշանակէ՝
Համբարձմանն կարգաւ զվերջագրեալս։

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Ղուկայ։

	Ղուկ.	Յովհ.	Մատթ.	Մարկ.
Վասն աշխարհագրին	Ա .	. .	. .	. .
Վասն բազմութեանց հովուացն . .	Բ .	. .	. .	. .
Վասն Սիմէոնի	Գ .	. .	. .	. .
Վասն մարգարէին Աննայի	Դ .	. .	. .	. .
Վասն լինելոյ բանին Այ առ Յովհաննէս .	Ե .	. .	Գ .	. .
Վասն՝ որոց հարցանէին զՅովհաննէս . .	Զ .	. .	. .	. .
Վասն փորձութեանց Քրիստոսի	Է .	. .	. .	. .
Վասն՝ որ ունէր զհոգին դիւական . .	Ը .	. .	. .	. .
Վասն զոքանչին Պետրոսի	Թ .	. .	Ը .	Բ .
Վասն՝ որոց բժշկեցին 'ի պէսպէս հիւանդութեանց	Ժ .	. .	Թ .	Գ .
Վասն որսոյ ձկանցն	ԺԱ	. .	. .	. .
Վասն բորոտին	ԺԲ	. .	Զ .	Դ .
Վասն անդամալուծին	ԺԳ	ԺԳ	ԺԳ	Ե .
Վասն Ղեւեայ մաքսաւորին	ԺԴ	. .	ԺԴ	Զ .
Վասն գօսացեալ ձեռինն	ԺԵ	. .	ԻԱ	Է .
Վասն առաքելոցն համարոյ	ԺԶ	. .	ԺԹ	Ը .
Վասն երանութեանցն	ԺԷ	. .	Ե .	. .
Վասն հարիւրապետին	ԺԸ	. .	Է .	. .
Վասն որդւոյ այրւոյն	ԺԹ	. .	. .	. .
Վասն՝ որոց առաքեցանն 'ի Յովհաննէ .	Ի .	. .	Ի .	. .
Վասն օծանելոյ զՏէր մեռոնաւն . . .	ԻԱ	ԻԴ	ԿԲ	ԻԴ
Վասն առակին սերմանողին	ԻԲ	. .	ԻԴ	Թ .
Վասն սաստելոյ ջրոյն	ԻԳ	. .	ԺԱ	Ժ .
Վասն՝ որ ունէր զլէգէոնն	ԻԴ	. .	ԺԲ	ԺԱ
Վասն դստեր ժողովրդապետին . . .	ԻԵ	. .	ԺԵ	ԺԲ
Վասն [illegible] կնոջն	ԻԶ	. .	ԺԶ	ԺԴ
Վասն առաքելոյ զերկոտասանսն . . .	ԻԷ	. .	ԺԹ	ԺԴ
Վասն հինգ հացիցն, և երկուց ձկանցն .	ԻԸ	ԺԵ	ԻԶ	ԺԶ
Վասն [illegible] հարցանելոյ . . .	ԻԹ	. .	ԼԴ	ԻԴ
Վասն այլակերպութեանն Յի	Լ .	. .	ԼԴ	ԻԵ
Վասն լուսնահարին	ԼԱ	. .	ԼԵ	ԻԶ
Վասն խորհելոյն՝ թէ ով մեծ իցէ . .	ԼԲ	. .	ԼԷ	ԻԷ
Վասն [illegible] հրաման զինի երկնաւ . .	ԼԳ	. .	Ժ .	. .
Վասն երեւեցուցանելոյ զեւթանասունսն	ԼԴ	. .	. .	. .
Վասն հարցանելոյ օրինականին . . .	ԼԵ	. .	. .	. .
Վասն անկելոյն 'ի ձեռս աւազակաց . .	ԼԶ	. .	. .	. .

Վասն

Digitized by Google

	Ղուկ.	Յովհ.	Մատ.	Մարկ.
Վասն Մարիամու և Մարթայի	ԼԷ			
Վասն յաղօթս կալոյն	ԼԸ			
Վասն խուլ դիւին	ԼԹ		ԻԲ	
Վասն՝ որ կինն ձայն եբարձ 'ի ժողովրդեանն	Խ			
Վասն նշան խնդրելոյն	ԽԱ		ԻԳ	
Վասն՝ որ ճաշ փարիսեցին կոչեաց զՏէրն	ԽԲ			
Վասն վա՛յ տալոյ օրինականացն	ԽԳ		ԾԳ	
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն	ԽԴ		ԼԲ	ԻԲ
Վասն բաժանելոյ զինչսն ընդ եղբօրն	ԽԵ			
Վասն պտղաբերելոյ անդոյ մեծատանն	ԽԶ			
Վասն գալիլեացւոցն՝ և որոց 'ի սելովամ. և վասն թզենւոյն	ԽԷ			
Վասն կորկամեալ կնոջն այսահարի	ԽԸ			
Վասն առակացն	ԽԹ		ԻԳ	
Վասն՝ թէ սակաւք իցեն որ ապրելոց իցեն	Ծ			
Վասն՝ որք ասացին ցՏր̄ զհերովդէէ	ԾԱ			
Վասն՝ որ ջրգողեալ էր	ԾԲ			
Վասն՝ որք ընտրէին զնախագահսն	ԾԳ			
Վասն կոչելոյն յընթրիսն	ԾԴ		ԾԱ	
Վասն շինելոյ աշտարակին	ԾԵ			
Վասն հարիւր ոչխարացն	ԾԶ		ԼԸ	
Վասն գնացելոյն յաշխարհ հեռի անառակին	ԾԷ			
Վասն անիրաւ տնտեսին	ԾԸ			
Վասն մեծատանն, և ղազարու	ԾԹ			
Վասն տասն բորոտացն	Կ			
Վասն անիրաւ դատաւորին	ԿԱ			
Վասն փարիսեցւոյն, և մաքսաւորին	ԿԲ			
Վասն հարցանելոյ մեծատանն Տ̄ր	ԿԳ		ԽԱ	ԻԹ
Վասն կուրին	ԿԴ		ԽԴ	ԼԱ
Վասն զաքէոսի	ԿԵ			
Վասն գնալոյ առնուլ իւր թագաւորութիւն և դառնալ	ԿԶ			
Վասն առնլոյ զքանքար մնասն	ԿԷ		Կ	
Վասն յաւանակին	ԿԸ	ԻԲ	ԽԵ	ԼԲ
Վասն հարցանելոյ քահանայիցն զՏէր	ԿԹ		ԽԸ	ԼԵ
Վասն առակի այգւոյն	Հ		Ծ	ԼԶ
Վասն դահեկանին	ՀԱ		ԾԲ	ԼԷ
Վասն սադուկեցւոցն	ՀԲ		ԾԴ	ԼԸ
Վասն՝ թէ զիա՞րդ է որդի դաւթի Ք̄ս	ՀԳ		ԾԵ	Խ
Վասն երկու լումայի այրւոյն	ՀԴ			ԽԱ
Վասն հարցման կատարածին	ՀԵ		ԾԷ	ԽԲ
Վասն զատկին	ՀԶ		ԿԴ	ԽԵ
Վասն վիճելոյն՝ թէ ո՞վ մեծ իցէ	ՀԷ		ԼԷ	ԻԷ
Վասն խնդրելոյն սատանայի	ՀԸ			

Digitized by Google

	գլուխ	յովհ	մատթ	մարկ
Վասն նախադասութեանց հերովդէի զօրին . .	ղթ	. .	. .	. .
Վասն կոչելոյ կանանցն	ճ .	. .	. .	. .
Վասն աղաղակելոյ առաքելին . . .	ճա	. .	. .	. .
Վասն խնդրելոյ զՏէրունական մարմինն .	ճբ	լէ	կը	խը
Վասն կղէովպեանցն	ճգ	. .	. .	. .
Վասն համբառնալոյն քի	ճդ	. .	. .	. .

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Աւետարանս՝ որ ըստ Ղուկասու գրեալ է։ Նոյն ինքն Ղուկաս՝ աշակերտ էր Պետրոսի, և ձեռնադրեցաւ ընթացակից պաւ-ղոսի, և վկայեցաւ ՚ի նմանէ։ սա գրեաց զաւետարանս զայս։ Սկիզբն առնէ ՚ի ծննդենէն յովհաննու, և զոր ըստ նմին. պատ-մէ՛ և զմարմնանալ Քրիստոսին, ազգաբանէ առնէ՝ և ելանէ ՚ի յով-սեփայ ՚ի դաւիթ, և ՚ի դաւթայ մինչև յադամ։ Պատմէ սա՝ և զմկրտութիւն յովհաննու. և ընթեռնուլ ՚ի [illegible] [illegible] ՚ի տա-[illegible]. և զընտրութիւն աշակերտացն, և այլ եւթանասունս. [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]. և զխորհուրդ մար-[illegible], և զհրաշափառն՝ որ մարմնեցաւ [illegible] [illegible], [illegible] խաչեցաւ մարմնով. զի զիննորդն [illegible] զհանդերձս նոր. և որք խաչեցան յերկուց աւազակացն մին՝ ապաշխարելով խոստո-վանութեամբ։ Եւ զի մարմին նորա եդաւ ՚ի գերեզման, և յա-րեաւ յերրորդ աւուրն. և յետ այսորիկ համբարձաւ յերկինս՝ տե-սանելով հրեշտակացն։

Ղուկաս՝ Անտիոքացի բժիշկ գոլով. սա՝ աշակերտեցաւ Քրիստոսի. և համարեալ կոչեցաւ ՚ի թիւս եւթանասնիցն։ Իսկ յետոյ՝ աշա-կերտեցաւ պաւղոսի. վասն որոյ սա՝ գոլով նորա յաւետարա-նին։ Սա՝ հրամանաւ պաւղոսի գրեաց զաւետարանս իւր յա-[illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible]՝ զինի ծէ ամի համբառնալոյ տեառ-նն։ Ունի գլուխս · [illegible]։ Վկայութիւնս · ժէ։ Տունս · [illegible]։

Ղուկաս՝ Յարութիւն։

Digitized by Google

վախճան մի լիցի։ * Եւ ասէ մարիամ ցհրեշտակն. զիա– 34
մրդ. լինիցի ինձ այդ, քանզի զայր ոչ գիտեմ։ * Պա– 35
տասխանի ետ հրեշտակն և ասէ ցնա. Հոգի՛ ս՛ր եկես–
ցէ ՚ի քեզ, և զօրութիւն բարձրելոյ հովանի լիցի ՚ի վերայ
քո. քանզի և որ ծնանելոցն է ՚ի քէն՝ ս՛բ է, և որդի
ա՛յ կոչեսցի։ * Եւ ահա՝ եղիսաբեթ ազգական քո, և 36
նա յղի է ՚ի ծերութեան իւրում. և այս՝ վեցերորդ ամիս
է ն՛ր՝ որ ամուլն կոչեցեալ էր։ * զի ոչ տկարասցի առ 37
ա՛յ ամենայն բան։ * Եւ ասէ մարիամ. ահաւասիկ՝ 38
կամ աղախին տ՛ն, եղիցի ինձ ըստ բանի քում։ և գնաց
՚ի նմանէ հրեշտակն։

* Յարուցեալ մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ, գնաց ՚ի 39
լեռնակողմն փութապէս ՚ի քաղաքն յուդայ։ * և ե– 40
մուտ ՚ի տուն զաքարիայ, և ետ ողջոյն եղիսաբեթի։
* Եւ եղև իբրև լուաւ զողջոյնն մարիամու եղիսաբեթ, 41
խաղաց մանուկն յորովայնի ն՛ր։ Եւ լցաւ եղիսաբեթ
հոգւով սրբով. * և ՚ի ձայն բարձր աղաղակեաց և ա– 42
սէ. օրհնեալ ես դու ՚ի կանայս, և օրհնեալ է պտուղ
որովայնի քո։ * և ուստի՞ է ինձ այս, զի եկեսցէ մայր 43
տ՛ն իմոյ առ իս։ * Զի ահաւասիկ՝ իբրև եղև ձայն ող– 44
ջունի քո յականջս իմ, խաղաց ցնծալով մանուկս յո–
րովայնի իմում։ * և երանի որ հաւատայցէ՝ եթէ ե– 45
ղիցի կատարումն ասացելոցս նմա ՚ի տ՛նէ։ * Եւ ասէր 46
մարիամ. Մեծացուսցէ անձն իմ զտ՛ր. * և ցնծացաւ 47
հոգի իմ յա՛ծ փրկիչ իմ։ * զի հայեցաւ ՚ի խոնարհու– 48
թիւն աղախնոյ իւրոյ։ Զի ահա՝ յայսմ հետէ երանեսցեն
ինձ ա՛մ ազգք։ * զի արար ինձ մեծամեծս հզօրն, և ս՛ր 49
է անուն ն՛ր։ * և ողորմութիւն ն՛ր ազգաց յազգս երկիւ– 50
ղածաց իւրոց։ * Արար զօրութիւն բազկաւ իւրով. ցր– 51
ուեաց զամբարտաւանս մտօք սրտից իւրեանց։ * քա– 52
կեաց զհզօրս յաթոռոց, և բարձրացոյց զխոնարհս։
* Զքաղցեալս լցոյց բարութեամբ, և զմեծատունս արձա– 53
կեաց ունայնս։ * Պաշտպանեաց իսրայէլի ծառայի իւրում, 54
յիշել զողորմութիւն։ * որպէս խօսեցաւ առ հարս մեր՝ աբ– 55
րահամու և զաւակի նորա ՚ի յաւիտեան։ * Եկաց մա– 56
րիամ առ նմա իբրև ամիսս երիս ; և դարձաւ ՚ի տուն
իւր։

---

(35) Ոմանք. Հոգին ս՛ր եկեսցէ։ (35) Յոմանս պակսի. Ծնա–
նելոցն է ՚ի քէն սուրբ է։ (36) Ոմանք. Կոչեցեալն է.
զի։ (37) Ոմանք. Զի ոչ տկարանայ առ ՚ի յա՛յ։ (39) Բզմք.
՚ի լեռնակողմն։ (45) Ոմանք. Որ հաւատասցէ.. ասա–
ցելոց նմա։ (46) Ոմանք. Եւ ասէ մարիամ։ (48) Ոմանք.
Երանիցեն ինձ։ (52) Ոսկան. Եւ քակեաց։ (54) Ոմանք.
Ծառայի իւրոյ. յիշելով զո՛։ Ուր ոսկան. Զողորմութիւն
իւր։ (55) Ոմանք. Նորա յաւիտեան։

Digitized by Google

57 իւր: * Եւ եղիսաբեթի լցաւ ժամանակ ծնանելոյ,
58 եւ ծնաւ որդի: * Եւ լուան որ շուրջ զնովաւ էին, եւ
ազգատոհմ նր, զի մեծ արար տր ողորմութի իւր ընդ
59 նմա. եւ խնդային ընդ նմա: * Եւ եղեւ յաւուրն ութե-
րորդի եկին թլփատել զմանուկն, եւ կոչէին զնա յա-
60 նուն հօր իւրոյ զաքարիա: * Պատասխանի ետ մայր նր՝
61 եւ ասէ. ոչ, այլ կոչեսցի յովհաննէս: * Եւ ասեն ցնա.
քանզի ոչ ոք է յազգի քում՝ որոյ կոչի անուն յովհան-
62 նէս: * Ակն արկեալ հօրն նորա՝ թէ զի՞նչ կամիցի կո-
63 չել զնա: * Եւ խնդրեաց տախտակ՝ գրեաց եւ ասէ.
յովհաննէս է անուն դորա: եւ զարմացան ամենեքին:
64 * Եւ բացաւ բերան նր վաղվաղակի՝ եւ լեզու նր, եւ
65 խօսէր՝ եւ օրհնէր զած: * Եւ եղեւ ահ ՚ի վերայ ամե-
նեցուն որ լսէին զայս, եւ որ շուրջ բնակեալն էին զնո-
քօք: եւ ընդ ամ լեռնակողմն հրէաստանի, պատմէին
66 ամ բանքս այսոքիկ: * Եւ եդին ամենեքեան որ լսէին՝
՚ի սիրտս իւրեանց՝ եւ ասեն. զի՞նչ լինիցի մանուկս
67 այս: եւ ձեռն տն էր ընդ նմա: * Եւ զաքարիա հայր նր
68 լցաւ հոգւով սրբով, մարգարէացաւ եւ ասէ: * Օրհ-
նեալ տր ած իէլի, զի յայց ել մեզ՝ եւ արար փրկու-
69 թի ժողովրդեան իւրում: * Եւ յարոյց եղջիւր փրկու-
70 թեան մեզ ՚ի տանն դաւթի ծառայի իւրոյ. * Որպէս խօ-
սեցաւ բերանով սրբոց՝ որ յաւիտենից մարգարէիւքն նր
71 էին: * Փրկութիւն ՚ի թշնամեաց մերոց, եւ ՚ի ձեռաց ամ
72 ատելեաց մերոց: * Առնել ողորմութիւն ընդ հարս մեր,
73 եւ յիշել զուխտն իւր սբ: * Զերդումն զոր երդուաւ
74 աբրահամու հօր մերում, տալ մեզ * առանց երկիւ-
75 ղի, ՚ի ձեռաց թշնամեաց փրկեալս: Պաշտել զնա * սրբու-
թեամբ եւ արդարութեամբ առաջի նր՝ զամ աւուրս կենաց
76 մերոց: * Եւ դու մանուկ՝ մարգարէ բարձրելոյ կո-
չեսցիս. զի երթիցես առաջի երեսաց տն՝ պատրաստ-
77 ել զճանապարհս նր: * Տալ գիտութի փրկութեան ժո-
78 ղովրդեան նր, ՚ի թողութի մեղաց նց: * Վասն գթու-
թեանց ողորմութեան այ մերոյ, որովք այց արասցէ մեզ
արե-

---

(57) Օրինակ մ. Լցան աւուրք ծնանելոյ: (58) Ոմանք. Զողորմութի իւր. եւ խնդային ընդ նմ: (61) Ոմանք. Որոյ անուն կոչի յով": (65) Ոմանք. Բնակեալ էին... լեռ-նակողմն հր": (66) Ոմանք. Որ լսէինն.. եւ ասէին զի՞նչ: (68) Ոմանք. Ժողովրդեան իւրոյ: (69) Օրինակ մ. Մեզ ՚ի տանն դաւթի: (72) Ոմանք. Ընդ հարս մեր: (73) Ոմանք. Զերդումն զոր... թշնամեաց մերոց փրկ": (76) Ոմանք. Բարձրելոյն կո".. առաջի տն: (77) Ոմանք. Տալ գիտ-կութի ժո".. ՚ի թողութի մեղաց մերոց: (78) Ողորմութ-եան այ մերոյ: (78) Ոմանք. Այց արար մեզ:

Digitized by Google

'արեգական՝ 'ի բարձանց։ * Երեւել որոց 'ի խաւարի և 79
'ի ստուերս մահու նստէին. ուղղել զոտս մեր 'ի ճա-
նապարհս խաղաղութեան։ * Եւ մանուկն աճէր և զօ- 80
րանայր հոգւով. և էր յանապատս մինչև յօր երեւե-
լոյ նորա Իսրայէլի։

ԳԼ. Բ.

Ա Եւ եղեւ ընդ աւուրսն յայնոսիկ ել հրաման յաւ- 1
գոստոս կայսերէ՝ աշխարհագիր առնել ընդ ամ
տիեզերս։ * Այս՝ առաջին աշխարհագիր եղեւ 'ի դա- 2
տաւորութեան Ասորւոց՝ Կիւրենեայ։ * Եւ երթային ա- 3
մենեքեան մտանել յաշխարհագիր յիւրաքանչիւր քա-
ղաքի։ * Ել և Յովսէփ 'ի Գալիլեէ 'ի քաղաքէ Նազարե- 4
թէ 'ի Հրէաստան, 'ի քաղաքն Դաւթի, որ կոչի Բեթ-
ղեհէմ. վասն լինելոյ նորա 'ի տանէ և յազգէ Դաւթի,
* մտանել յաշխարհագիր Մարեմաւ հանդերձ զոր խօ- 5
սեցեալն էր նմա, և էր յղի։ * Եւ եղեւ 'ի հասանելն նց 6
անդր, լցան աւուրք ծննդեանն նր։ * Եւ ծնաւ զորդին 7
իւր զանդրանիկ, և պատեաց 'ի խանձարուրս, և եդ
զնա 'ի մսուր. զի ոչ գոյր նց տեղի յիջեւանին։
Բ * Եւ հովիւք էին 'ի նմին գաւառի բացօթեայք, 8
որ պահէին զպահպանութիւն գիշերոյ հօտից իւրեանց։
* Եւ հրեշտակ Տն երեւեցաւ նց, և փառք Տն ծագե- 9
ցին առ նս. և երկեան՝ երկիւղ մեծ։ * Եւ ասէ ցնս 10
հրեշտակն. մի երկնչիք, զի ահաւասիկ աւետարանեմ
ձեզ ուրախութիւն մեծ, որ եղիցի ամ ժողովրդեանն.
* զի ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ, որ է՝ օծեալ Տր. 'ի քա- 11
ղաքի Դաւթի։ * Եւ այս նշանակ ձեզ. գտանիցէք մա- 12
նուկ պատեալ 'ի խանձարուրս, և եդեալ 'ի մսուր։
* Եւ յանկարծակի եղեւ ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ 13
բազմութիւն զօրաց երկնաւորաց, որ օրհնէին զԱծ՝ և
ասէին. * Փառք 'ի բարձունս այ, և յերկիր խաղա- 14
ղութիւն, 'ի մարդիկ հաճութիւն. * Եւ եղեւ իբրեւ վե- 15

րաց

---

(79) Ոմանք. 'Ի ճանապարհ խաղաղու"։ (80) Ոմանք. Յանա-
պատս.. երեւելոյն նորա Իլի։

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Աշխարհագիր առ"։ (2) Ոմանք. Կիւ-
րենեայ։ (5) Ոմանք. Մտանել յաշխարհագիրն։ (5) Ոսկան.
Որ խօսեցեալ էր նմա։ (6) Ոմանք. Նոցա անդ, լցան։
(7) Ոմանք. Եւ պատեաց զնա 'ի . . . յիջեւանին։ Ուր ոս-
կան. Տեղի իջեւանի։ (8) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Բացօ-
թեայք։ և այլ. բացօթեայքք։ և այլ. բացօթեայք։ (8) Ո-
մանք. Գիշերուոյ հօ"։ (9) Ոմանք. Յերկիւղ մեծ։ (10) Օ-
րինակ մի ընդ ոսկանայ. Զուրախութիւն մեծ։ (15) Ոմանք.
Մինչև 'ի Բեթղեհեմ, և տեսցուք զինչ է նշանս այս,

Digitized by Google

բարձան 'ի նոցանէ հրեշտակքն յերկինս, ասեն ցմիմեանս
հովիւքն. Եկա՛յք երթիցուք մինչև ցԲեթղեհէմ, և տես-
ցո՛ւք զինչ է բանս այս որ եղև. զոր Տր եցոյց մեզ:
16 * Եւ եկին փութանակի, և գտին զՄարիամ և զՅով-
17 սէփ, և զմանուկն եդեալ 'ի մսուր: * Եւ ծանուցին վս
18 բանին՝ որ ասացաւ նց զմանկանէն: * Եւ ամենեքին
որ լսէին՝ զարմանային վս բանիցն՝ զոր խօսեցան ընդ
19 նս հովիւքն: * Եւ Մարիամ զամ զբանս զայսոսիկ պա-
20 հէր, և խելամուտ լինէր 'ի սրտի իւրում: * Եւ դար-
ձան հովիւքն՝ փառաւո՛ր առնէին և օրհնէին զԱծ, վս
21 ամի զոր լուան և տեսին, որպ պատմեցաւ նց: * Եւ
իբրև լցան աւուրքն ութ թլփատել զնա, և կոչեցաւ
անուն նր Յս. որ կոչեցեալ էր 'ի հրեշտակէն, մինչև
22 յղացեալ էր զնա յորովայնի: * Եւ իբրև լցան աւուրք
սրբութե նց ըստ օրինացն Մովսէսի, ածին զնա յԵմ
23 յանդիման առնել Տն: * որպ և գրեալ է յօրէնս Տն,
թէ ամ արու որ բանայցէ զարգանդ՝ սբ Տն կոչեսցի:
24 * Եւ տալ պատարագս՝ ըստ ասացելոյն յօրէնս Տն,
զոյգս տատրակաց, կամ երկուս ձագս աղաւնեաց:
25 * Եւ ահա՝ էր այր մի յԵմ, որոյ անուն էր Սիմէոն. Գ
և էր այրն այն արդար և երկիւղած, և ակն ունէր
26 մխիթարութեանն Իսրլի, և հոգի սբ՝ էր 'ի նմա: * Եւ
էր նր հրաման առեալ 'ի հոգւոյն սբյ՝ մի տեսանել
27 զմահ, մինչև տեսցէ զօծեալն Տն: * Եւ եկն հոգւովն
'ի տաճարն: Եւ իբրև ածին ծնօղքն զմանուկն Յս.
28 առնել նց ըստ սովորութե օրինացն 'ի վերայ նր. * Եւ
նա՝ ա՛ռ ընկալաւ զնա 'ի գիրկս իւր, և օրհնեաց զԱծ,
29 և ասէ. * Արդ՝ արձակես զծառայս քո Տր ըստ բա-
30 նի քում 'ի խաղաղութի. * զի տեսին աչք իմ զփրկու-
31 թիւն քո. * զոր պատրաստեցեր առաջի ամ ժողո-
32 վրդոց: * Լոյս 'ի յայտնութի հեթանոսաց, և փառս
33 ժողովրդեան քում Իղի: * Եւ էին հայրն և մայր նր
զարմացեալ 'ի վերայ բանիցն, որ խօսէին զնմանէ:
34 * Եւ օրհնեաց զնս Սիմէոն, և ասէ ցՄարիամ մայրն
նորա. ահա սա կայ՝ 'ի գլորումն և 'ի կանգնումն
բազ-

զոր Տր և'': (20) Ոմանք. Զոր լուանն և տես'': (21) Ոմանք. Որ կոչեցեալն էր .. զնա յորովայնէ: (22) Ոսկան. Աւուրք սրբութե նր: (24) Ոմանք. Ըստ ասացելոցն յօրէնս: (25) Ոմանք. Ահա այր մի էր յԵմ, որոյ անուանն էր Սիմէոն: (28) Ոմանք. Առընկալաւ զնա 'ի: (29) Ոմանք հարցական ոճով այսպէս ունին զբանս. Արդ արձակես զծառայս քո: Ոսկ օրինակ մ. Արդ արձակեա՛ զծա'': (32) Ոմանք. Լոյս յայտնութե.. և փառք ժողո'': (33) Ոմանք. Հայրը և մայրն նր .. զոր խօսէին զնմանէ:

Digitized by Google

բազմաց 'ի մէջ Իլի, և 'ի նշան հակառակութեան : * Եւ ընդ 35
քո իսկ անձն անցցէ սուր. զի յայտնեսցին 'ի բա-
զմաց սրտից խորհուրդք :
Դ. * Եւ անդ էր Աննա մարգարէ՝ դուստր Փանուէլի յազ- 36
գէ Ասերայ. սա ինքն անցեալ էր զաւուրբք բազմօք.
կեցեալ ընդ առն ամս եւթն 'ի կուսութենէ իւրմէ : * և 37
էր՝ այրի ամաց իբրև ութսուն և չորից. որ ոչ մեկ-
նէր 'ի տաճարէն, այլ պահօք և աղօթիւք պաշտէր
զցայգ և զցերեկ : * Եւ սա՝ 'ի նմին ժամու յարու- 38
ցեալ, գոհանայր զՏէ, և խօսէր զնմանէ ընդ ամե-
նեսին՝ որ ակն ունէին փրկութեան Եմի : * Եւ իբրև 39
կատարեցին զամ ըստ օրինացն Տն, դարձան անդրէն
'ի Գալիլեա 'ի քաղաքն իւրեանց Նազարեթ : * Եւ ման- 40
կուկն աճէր և զօրանայր լի իմաստութբ. և շնորհք
այ էին 'ի վերայ նր : * Եւ երթային ծնօղքն նր ամի՝ 41
ամի՝ յԵմ 'ի տօն զատկին : * Եւ իբրև եղեն նր ամք 42
երկոտասան, ելանել նց յԵմ ըստ սովորութե տօնին,
* և կատարել զաւուրսն՝ և դառնալ անդրէն, մնաց 43
յս մանուկն յԵմ. և ոչ գիտացին ծնօղքն նր : * կար- 44
ծէին զնմանէ՝ թէ ընդ ուղեկիցսն իցէ. եկին իբրև
աւուր միոյ ճանապարհ, և խնդրէին զնա ը դրացիս
և ընդ ծանօթս : * և իբրև ոչ գտին, դարձան անդ- 45
րէն յԵմ խնդրել զնա : * Եւ եղև յետ երից աւուրց, 46
գտին զնա 'ի տաճարին զի նստէր ընդ վարդապետսն
լսէր 'ի նոցանէ՝ և հարցանէր զնոսա : Զարմանային
ամենեքեան որ լսէին 'ի նմանէ՝ ընդ իմաստութիւն և
ընդ պատասխանիս նր : * և իբրև տեսին զնա՝ ապշե- 47
ցան : Եւ ասէ ցնա մայրն իւր. որդեակ՝ զի՞նչ գործ
գործեցեր դու ը մեզ. ահաւասիկ հայր քո՝ և ես՝ աշ-
խատեալք՝ խնդրեաք զքեզ : * Եւ ասէ ցնս. զի՞ խնդ- 48
րէիք զիս ոչ գիտէիք եթէ 'ի տան հօր իմոյ պարտ է
ինձ լինել : * Եւ նք՝ ոչ իմացան զբանն զոր խօսե- 49
ցաւ ընդ նս : * Եւ էջ ընդ նս, և եկն 'ի Նազարեթ. 50
և էր նց հնազանդ : և մայրն նր պահէր զամ զբանսն
'ի սրտի իւրում : * Եւ յս զարգանայր իմաստութբ և 51
հասակաւ՝ և շնորհօք յայ և 'ի մարդկանէ :

Գ Լ.

---

(35) Ոմանք. Անձնդ անցցէ . . յայտնեսցին բազմ սրտից : (36) Ոմանք. Կացեալ ընդ առն : (37) Ոմանք. իբր ութսուն . . . և զցերեկ : (41) Օրինակ մի ընդ ոսկեայ. 'ի տօնի զատկին : (44) Ոմանք. Աւուր միոյ ճանապարհս : (46) Ոմանք. Որ լսէին 'ի նմէ : (47) Օրինակ մի. Եւ իբրև գտին զնա սք" : (47) Ոմանք. Տառապեալք և խնդ" : (48) Ոմանք. Զի խնդրէք զիս, ոչ գիտէք թէ 'ի տան հօր իմում : (50) Ոմանք. Եւ մայր նր պահէր զամ բանս :

Digitized by Google

ԳԼ. Գ.

1 'Ի հնգետասաներորդի ամի տէրութեանն տիբերեայ Ե
կայսեր, 'ի դատաւորութեան հրէաստանի պիղատոսի
պոնտացւոյ, և 'ի չորրորդապետութեան գալիլեացւոց հե_
րովդի, և 'ի փիլիպպոսի եղբօր նորա չորրորդապետութեան
'ի տուրացւոց և 'ի տրաքոնացւոց աշխարհին, և 'ի չոր_
2 րորդապետութեան լիւսանեայ աբիլենացւոց . * և 'ի քահանա_
յապետութեան աննայի և կայիափայ . եղև բանն այ 'ի վերայ
3 յովհաննու որդւոյ զաքարիայ յանապատի անդ : * Եւ ե_
կն յամ կողմն յորդանանու, քարոզել մկրտութիւն ա_
4 պաշխարութեան 'ի թողութիւն մեղաց: * Որպէս և գրեալ է
'ի գիրս պատգամաց եսայեայ մարգարէի . ձայն բար_
բառոյ յանապատի . պատրաստեցէք զճանապարհ
5 տն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս նր : * ամ ձորք լցցին,
և ամ լերինք և բլուրք` խոնարհեսցին . և եղիցին զառ_
ւածքն 'ի դիւրինս, և առապարքն` 'ի հարթ ճանա_
6 պարհս . * և տեսցէ ամ մարմին զփրկութիւն այ : * Եւ
7 ասէր ցժողովուրդսն եկեալս մկրտել 'ի նմանէ . ծը_
նունդք իժից` ո՞ ցուցց ձեզ փախչել 'ի բարկութենէ որ գա_
8 լոց է : * արարէք այսուհետև պտուղս արժանիս ա_
պաշխարութեան : Եւ մի սկսանիցիք ասել` եթէ ունիմք
հայր զաբրահամ . զի ասեմ ձեզ, եթէ կարօղ է ած
'ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել որդիս աբրահա_
9 մու : * Բայց ահաւասիկ տապարդ` առ արմինս ծառոց
կայ : ամ ծառ որ ոչ առնէ պտուղ բարւոք, հատա_
նի և 'ի հուր արկանի :

10 * Հարցանէին զնա ժողովուրդքն և ասէին . Իսկ արդ` Զ
11 զի՞նչ գործեսցուք : * Պատասխանի ետ` և ասէ ցնս .
որ ունի երկուս հանդերձս` տացէ զմին այնմ որ ոչ
12 գոյցէ . և որ կայցէ կերակուր` նոյնպէս արասցէ : * Ե_
կին և մաքսաւորք մկրտել, և ասեն ցնա . վարդապետ`
13 զի՞նչ գործեսցուք : * Եւ նա` ասէ ցնս . մի ինչ աւե_
14 լի քան զհրամայեալն ձեզ առնիցէք : * Հարցանէին
զնա

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. 'Ի հնգետասաներորդի . . . և փիլիպ_
պոսի եղ" . . և տրաքոնացւոց աշխ" . . լիւսանեայ աբի_
լենացւոց: Այլ բնաւ համօրէն տպագիր օրինակք գրեն զ'ի
տուրացւոց : (2) Ոմանք. Աննայի և կայիա" : (2) Օրինակ
մի յաւելու . Բանն այ յերկնից 'ի վր" : (4) Ոմանք. Զճանապար_
հն , ուղիղ արա": (5) Ոմանք . 'Ի հարթ ճանապարհ : (7) Ո_
մանք . Եւ ասէ ցժողովուրդսն : (8) Ոմանք . Պտուղ արժանի
ա": (11) Ոմանք . Զմին այնմ որ ոչն գոյցէ : (13) Ոմանք .
քան զհրամայեալսն ձեզ : (14) Օրինակ մի . Մի՛ զոք խռո_
վեցէք, և մի զոք զրկէք" :

Digitized by Google

զնա և զինուորքն՝ և ասէին . և մեք զի՞նչ գործեսցուք :
Ասէ ցնոսա . մի՛ զոք խռովեցէք՝ և մի՛ զոք զրպարտեսջիք .
շատ լիցին ձեզ թոշակքն ձեր : * Մինչ ակն ունէր 15
ժողովուրդն , և խորհէին ամենեքեան 'ի սիրտս իւ-
րեանց վասն Յովհաննու՝ միթէ՝ սա՞ իցէ քն : * Պատաս- 16
խանի ետ ամենեցուն՝ և ասէ . ես մկրտեմ զձեզ ջրով .
բայց գայ զօրաւորն քան զիս , զորոյ՝ չեմ բաւական
լուծանել զկօշկաց . նա մկրտեսցէ զձեզ հոգւովն սրբով
և հրով : * Որոյ հեծանոցն 'ի ձեռին իւրում՝ սրբել 17
զկալ իւր , և ժողովել զցորեանն 'ի շտեմարանս իւր ,
և զյարդն՝ այրեսցէ անշէջ հրով : * Բազում և այլ ինչ 18
մխիթարութեամբ աւետարանէր ժողովրդեանն : * Բայց 19
Հերովդէս չորրորդապետ յանդիմանեալ 'ի նմանէ վասն
Հերովդիայ կնոջ եղբօր իւրոյ , և վասն ամ չարեացն զոր
գործեաց Հերովդէս , * յաւել և զայն ևս 'ի վերայ ամ . 20
և եդ 'ի բանտի զՅովհաննէս : * Եւ եղև 'ի մկրտել ամ 21
ժողովրդեանն , և Յիսուսի մկրտելոյ՝ և կալ յաղօթս ,
բանալ երկնից , * և իջանել Հոգւոյն սրբոյ մարմնաւոր 22
տեսլեամբ իբրև զաղաւնի 'ի վերայ նր : և գալ ձայն
յերկնից՝ որ ասէր . դու ես որդի իմ սիրելի , ընդ քեզ
հաճեցայ : * Եւ ինքն Յս՝ էր ամաց իբրև երեսնից 23
սկսեալ՝ որպէս կարծէր որդի Յովսեփայ : Որ Յա-
կովբայն . որ Հեղեայն . որ Մատաթեայն . * Որ Ղե- 24
ւեայն . որ Մեղքեայն . որ Յաննեայն . որ Յովսեփեայն :
* Որ Մատաթեայն . որ Ամովսեայն . որ Նաւումայն . որ 25
Եսղեայն . որ Նագգեայն : * Որ Մաաթեայն . որ Մա- 26
տաթեայն . որ Սեմեայն : որ Յովսեփայն . որ Յուդայն :
* Որ Յովհաննայն . որ Ռեսայն . որ Զօրաբաբելին . որ 27
Սաղաթիելին . որ Ներեայն : * Որ Մեղքեայն . որ Ադ- 28
դեայն . որ Կովսամայն . որ Եղմովդամայն . որ Երայն :
* Որ Յեսուայն . որ Եղիազարայն . որ Յովրամայն . որ 29
Մատաթայն . որ Ղևեայն : * Որ Սիմէոնին . որ Յուդայ- 30
յին , որ Յովսեփայն . որ Յովնանայն . որ Եղիակիմայն :
* Որ Մեղեայն . որ Մենեայն . որ Մատաթայն . որ 31
'Նա-

(15) Ոմանք . Սա իցէ քն : (16) Ոմանք . Զկօշիկս նր . նա : (19) Ոմանք . Վն Հերովդիադայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբօր իւ" : (22) Ոմանք . Ձայն 'ի յերկնից : (23) Ոմանք . Որպէս և կարծէր : (23) Յօրինակին 'ի բնաբանի գրի . Որ յակովբայն . և 'ի լուսանցսն՝ ուղղագրէն՝ յակոբայն . համաձայն այլոց . (24) Ոմանք . Որ յովսեփայն : (25) Ոմանք . Որ ամովսայն : որ նաւումայն . . որ նեանգեայն : (26) Ոմանք . Որ մատաթեայն . . մաատաթեայն : Որ ոմանք . Մահաթեայն : (27) Ոմանք . Որ զորոբաբելին . . որ ներեայն : (29) Ոմանք . Որ յեսուեայն : (30) Ոմանք . Որ յովնանայն . որ եղիակիմայն :

Digitized by Google

32 Նաթանայն • որ Դաւթին • * Որ Յեսսեայն • որ Ովբե֊
դայն • որ Բոոսայն • որ Սաղմանայն • որ Նաասոնին :
33 * Որ Ամինադաբայն • որ Արամայն • որ Ադմեայն • որ
Առնեայն • որ Եսրոմայն • որ Փարէսին • որ Յուդային :
34 * Որ Յակովբայն • որ Իսահակայն • որ Աբրահամու •
35 որ Թարային • որ Նաքովրայն : * Որ Սերուքայն • որ
Ռագաւայն • որ Փաղեկայն • որ Եբերայն • որ Սաղային •
36 * Որ Կայնանայն • որ Արփաքսադայն • որ Սեմայն • որ
37 Նոյին • որ Ղամեքայն : * Որ Մաթուսաղային • որ Ենո֊
քայն • որ Յարեդին • որ Մաղաղայելին • որ Կայնանայն :
38 * Որ Ենովսայն • որ Սեթայն • որ Ադամայն, որ Այն :

ԳԼ. Դ.

1 Իսկ Յս լի հոգւով սրբով դարձաւ 'ի Յորդանանէ • Եւ
2 վարէր հոգւովն յանապատ, * աւուրս քառա֊
սուն փորձեալ 'ի սատանայէ : Եւ ոչ եկեր, եւ ոչ արբ
յաւուրսն յայնոսիկ • եւ 'ի կատարելն նց՝ քաղցեաւ :
3 * Եւ ասէ ցնա սատանայ • եթէ որդի ես Այ, ասա
4 քարիդ այդմիկ՝ զի հաց լիցի : * Պատասխանի ետ նմա
Յս՝ եւ ասէ • գրեալ է՝ եթէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ
5 մարդ, այլ ամ բանիւ Այ : * Եւ հանեալ զնա 'ի լեառն
մի բարձր՝ եցոյց նմա զամ թագաւորութիւնս աշխար֊
6 հի 'ի վայրկեան ժամանակի : * Եւ ասէ ցնա սատանայ •
քեզ տաց զայս ամ իշխանութիւն եւ զփառս սոցա, զի
7 ինձ տուեալ է • եւ ում կամիմ՝ տամ զսա : * Արդ դու՝
եթէ անկեալ երկիր պագանիցես առաջի իմ, քեզ ե֊
8 ղիցի ամ : * Պատասխանի ետ նմա Յս՝ եւ ասէ • գրեա՛լ
է, երկիր պագցես Տն Այ քում, եւ՝ զնա միայն պաշ֊
9 տեսցես : * Եւ ած զնա յԵմ, եւ կացոյց 'ի վերայ աշ֊
տարակին տաճարին, եւ ասէ ցնա • եթէ որդի ես Այ,
10 արկ զքեզ աստի 'ի վայր : * Զի գրեալ է՝ եթէ հրեշ֊
տակաց իւրոց պատուիրեալ է վս քո, պահել զքեզ •
11 * Զի 'ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ, մի երբէք հար֊
12 ցես զքարի զոտն քո : * Պատասխանի ետ նմ Յս՝ եւ ասէ •
13 ասացեալ է, թէ ոչ փորձեսցես զՏր Այ քո : * Եւ
կատարեալ զամ փորձութիւնս սատանայի, 'ի բաց եկաց
14 'ի նմանէ առ ժամանակ մի : * Եւ դարձաւ Յս զօրութբ
Հոգ֊

(32) Ոմանք • Որ Սաղմոնայն : (34) Ոմանք • Որ Թարային :
(37) Ոմանք • Որ Մաղաղէլեղին • կամ, Մաղաղելեղին :
Գլ. Դ. (2) Ոսկան • Յաւուրս քառասուն" : (2) Ոմանք • Փոր֊
ձել 'ի սատանայէ : (3) Ոմանք • Քարիդ այդմիկ, զի •
(4) Ոմանք • Բանիւն Այ : (6) Ոմանք • Իշխանութիւն եւ ըզ֊
փառսն : (9) Ոմանք • Եւ կացոյց զնա 'ի վր : (11) Ոմանք •
Հարցես քարի : (13) Ոմանք • Զամ փորձութիւնս սա" :

Digitized by Google

հոգւոյն 'ի գալիլեա . և ել համբաւ զնմանէ ընդ ամ՟
կողմանս գաւառին ։ * Եւ նա՝ ուսուցանէր 'ի ժողո- 15
վուրդս նց փառաւորեալ յամենեցունց ։ * Եւ եկն 16
'ի Նազարեթ՝ ուր սնեալն էր . և եմուտ ը՟ սովորու-
թե իւրում յաւուր շաբաթու 'ի ժողովուրդն ։ * Եւ 17
ետուն նմա գիրս զեսայեայ մարգարէի, և յարեաւ ըն-
թեռնուլ ։ և իբրև եբաց զգիրսն՝ եգիտ զայն տեղի
յորում գրեալն էր ։ * Հոգի տն 'ի վերայ իմ, վս ո- 18
րոյ և օծ իսկ զիս . աւետարանել աղքատաց առաքեաց
զիս, բժշկել զբեկեալս սրտիւ . * քարոզել գերեաց 19
զթողութիւն և կուրաց տեսանել . արձակել զվիրաւորս
'ի թողութիւն . քարոզել զտարեկան տն ընդունելի ։ * Եւ 20
խփեալ զգիրսն՝ ետ ցպաշտօնեայն՝ և նստաւ ։ և ա-
մենեցուն որ 'ի ժողովրդեանն էին աչք՝ 'ի նա հայէին ։
* Եւ սկսաւ ասել ցնս . այսօր լցան գիրքս այս յա- 21
կանջս ձեր ։ * Եւ ամենեքին վկայէին նմա, և զարմա- 22
նային ընդ բանս շնորհացն որ ելանէին 'ի բերանոյ նր ։
և ասէին, ոչ սա է որդին յովսեփայ ։ * Եւ ասէ ցնս . 23
ապաքէն ասիցէք առ իս զառակս զայս ։ բժիշկ՝ բը-
ժշկեա զանձն քո . որչափ լուաք՝ զոր արարեր 'ի կա-
փառնաում, արա և աստ 'ի քում գաւառի ։ * Եւ ա- 24
սէ . ամէն ասեմ ձեզ, թէ չէ մարգարէ ընդունելի 'ի
քաղաքի իւրում ։ * Այլ արդարև՝ ասեմ ձեզ . զի բզմ՟ 25
այրիք էին յաւուրս եղիայի 'ի մէջ Իէլի, յորժամ փա-
կեցանն երկինք զերիս ամս և զվեց ամիս . և եղև սով
մեծ ընդ ամ երկիր ։ * և ոչ առ մի 'ի նոցանէ առա- 26
քեցաւ եղիա, բայց միայն 'ի սարեփթա սիդոնացւոց՝
առ կին մի այրի ։ * Եւ բզմ բորոտք էին յԻէլի առ Ե- 27
ղիսէիւ մարգարէիւ . և ոչ ոք 'ի նոցանէ սրբեցաւ, բայց
միայն նէեման ասորի ։ * Եւ լցան ամենեքին բարկութ 28
'ի ժողովրդեանն՝ իբրև լսէին զայս ։ * և յարուցեալ 29
հանին զնա արտաքոյ քաղաքին, և ածին զնա մինչև
յարտևանն լերինն՝ յորոյ վերայ քաղաքն նց շինեալ
էր, զահավէժ առնել զնա ։ * Եւ նա՝ անցեալ ընդ 30
բբ մէջն նոցա գնայր ։ * Եւ էջ 'ի կափառնաում 'ի քա- 31
ղաքն գալիլեացւոց, և ուսուցանէր զնս 'ի շաբաթուն ։

* Եւ

(16) Ոմանք . Յաւուրն շաբաթուց ։ (17) Ոմանք . Գիրք զե-
սայեայ մար" ։ (18) Ի բզմ՟ գրչագր . Առաքեաց զիս . բժշկել
զբեկեալս սրտիւ ։ (19) Ոմանք յաւելուն . Ընդունելի և զօր
հատուցման ։ (22) Ոմանք . Որ ելանէր 'ի բերա" ։ (23) Յօ-
րինակին՝ [illegible] և եւ գրի՝ կափառ-
նաում ։ (26) Ոմանք . Սիդոնացւոյ ։ (28) Ոմանք . Լցան ա-
մենեքեան բար" . իբրև լուան զայս ։ (29) Ոմանք . Յար-
տևան լերինն ։ (30) Բզմ՟ . Ընդ մէջ նց

Digitized by Google

32 * Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի
իշխանութեամբ էր բանն նորա։
33 * Եւ էր 'ի ժողովրդեանն այր մի, զոր ունէր՝ այս դիւի Ը
34 պղծոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ * և ասէ. Թո-
ղացո՛ զի՞ կայ՝ մեր և քո Յիսուս Նազովրեցի, եկիր կորու-
35 սանե՞լ զմեզ. գիտեմ զքեզ ով ես՝ սուրբ Աստուծոյ։ * Սաս-
տեաց 'ի նա Յիսուս՝ և ասէ. պապանձեաց՝ և ել 'ի դմա-
նէ։ Զգեցեալ զնա դևն 'ի մէջ անդր, և ել 'ի նմա-
36 նէ, և ոչ ինչ վնասեաց նմա։ * Եւ եղեն զարմանա-
լիք 'ի վերայ ամենեցուն. խօսէին ընդ միմեանս և ա-
սէին. զի՞նչ է բանս այս, զի իշխանութեամբ և զօրութեամբ
37 սաստէ այսոց պղծոց՝ և ելանեն։ * Եւ ելանէր հռչա-
կաւ զնմանէ յամենայն տեղիս շուրջ զգաւառաւն։
38 * Եւ յարուցեալ 'ի ժողովրդենէ անտի, եմուտ 'ի Թ
39 տուն Սիմովնի։ * Զոքանչ Սիմովնի տագնապէր ջեր-
40 մամբ մեծաւ։ Եւ աղաչեցին զնա վասն նորա։ * Եկեալ առ
նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա։ Եւ վաղվաղա-
կի յարեալ՝ և պաշտէր զնոսա։
41 * Եւ ընդ արեւն մտանել՝ ամենեքին որոց էին հիւանդք Ժ
'ի պէսպէս ցաւս, բերէին զնոսա առ նա։ Եւ նա՝ իւ-
րաքանչիւր ումեք 'ի նոցանէ դնէր ձեռս, և բժշկէր
42 զնոսա։ * Ելանէին և դևք 'ի բազմաց՝ աղաղակէին և
ասէին. եթէ դու ես որդի Աստուծոյ։ Եւ նա՝ սաստէր և ոչ
տայր նոցա թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա թէ Քրիստոսն է։
43 * Եւ իբրև տիւ եղև՝ ել գնաց յանապատ տեղի. և ԺԱ
ժողովուրդքն խնդրէին զնա. եկին մինչև առ նա՝ և
44 արգելուին զնա, զի մի՛ գնասցէ 'ի նոցանէ։ * Եւ նա՝
ասէ ցնոսա. Եւ այլոց քաղաքաց պարտ է ինձ աւետարա-
45 նել զարքայութիւն Աստուծոյ, զի յայն իսկ առաքեցայ։ * Եւ
քարոզէր 'ի ժողովուրդսն Գալիլեացւոց։

ԳԼ. Ե.

1 Եւ եղև 'ի խռնել զնովաւ ժողովրդեանն, և լսել
զբանն Աստուծոյ, և ինքն կայր առ ծովակին Գեննէսա-
2 րեթայ։ * Եւ ետես երկուս նաւս զի կային առ ծովա-
կին,

---

(32) Օրինակ. Վարդապետութիւն նորա . . բանն նորա։ (33) Օրինակ. Եւ աղա-
ղակեաց 'ի ձայն մեծ. ասէ։ (34) [illegible]
(34) Օրինակ. կորուսանել զմեզ։ (34) Օրինակ. Նազովրեցի 'ի ...
Զքեզ որ ես սուրբ։ (35) Օրինակ. Եւ ինչ ոչ վնասեաց։
(36) Օրինակ. Եւ եղև զարմանալիք 'ի։ (37) Օրինակ. Զնմա-
նէ ընդ ամ տեղիս։ (38) Օրինակ. 'Ի ժողովրդենէն, եմուտ։
(39) Օրինակ. Եւ աղաչէին զնա վասն նորա։ (40) Օրինակ. Յա-
րուցեալ պաշտէր զնոսա։ (41) Օրինակ. Դնէր ձեռն։ (42) Յո-
մանս օրինակս. Ելանէին և դևք։ Այլ օրինակ. Դևքն 'ի։

Digitized by Google

կին, և ձկնորսքն ելեալ ՚ի նոցանէ՝ լուանային զգար-
ծիսն: * Ել նա՝ ՚ի մի նաւուցն որ էր սիմովնի, և աղա- 3
չեաց զնա՝ սակաւ մի ստանել ՚ի ներքս ՚ի ցամաքէն.
Նստաւ՝ և ուսուցանէր ՚ի նաւէ անտի զժողովուրդսն:
ԺԱ * Եւ իբրև լռեաց ՚ի խօսիցն, ասէ ցսիմովն. խաղա- 4
ցի՛ր ՚ի խորն, և արկէք զգործիս ձեր յորս: * Պատասխանի 5
ետ սիմովն՝ և ասէ ցնա. վարդապետ՝ զամ գիշերս աշ-
խատ եղեաք, և ո՛չինչ կալաք. բայց վս քո բանիդ՝ ար-
կցո՛ւք զգործիսս: * Զայս իբրև արարին՝ փակեցին ՚ի 6
ներքս բազմութի ձկանց յոյժ, մինչև պատառէին ուռ-
կանք նց: * և ակնարկէին որսակցացն ՚ի միւս նաւն՝ 7
գալ օգնել նց. և եկին: և լցին երկոքին նաւքն՝ մին-
չև մերձ ընկղմել նց: * Իբրև ետես սիմովն պետրոս՝ 8
անկաւ առ ծունկս յսի՝ և ասէ. ՚ի բաց գնա յինէն
տր, զի այր՝ մեղաւոր եմ ես: * Քանզի ահ պատեաց 9
զնա, և զամենեսեան որ ը նմա էին, վասն որսոյ
ձկանցն զոր ըմբռնեցին: * Նոյնպէս և զյակովբոս և 10
զյովհաննէս՝ զորդիսն զեբեդեայ, որ էին որսակիցք
սիմովնի: Եւ ասէ ցսիմովն յս. մի երկնչիր՝ յայսմ հե-
տէ զմարդիկ որսայցես ՚ի կեանս: * Եւ հանեալ ըզ- 11
նաւն ՚ի ցամաք, թողին զամ, և գնացին զհետ նր:
ԺԲ * Եւ եղև ՚ի հասանելն նր ՚ի մի ՚ի քաղաքացն, ահա 12
ԲԴ այր մի լի բորոտութե՝ իբրև ետես զյս, անկեալ ՚ի
վերայ երեսաց աղաչեաց զնա՝ և ասէ. տր՝ եթէ կա-
միս, կարո՛ղ ես զիս սրբել: * Ձգեաց զձեռն իւր՝ հա- 13
սոյց ՚ի նա՝ և ասէ. կամիմ՝ սրբեաց: և վաղվաղակի
գնաց ՚ի նմանէ բորոտութիւն: * Եւ նա՝ պատուիրեաց 14
նմա՝ մի՛ ումեք ասել, այլ թէ երթ ցոյց զանձն քո քա-
հանային. և մատո՛ պատարագ վս սրբութե քոյ, որպ
և հրամայեաց մովսէս՝ ՚ի վկայութի նց: * Եւ յորդէր 15
առաւել բանն զնմանէ. և ժողովէին ժողովուրդք բզմք
լսել և բժշկել ՚ի հիւանդութեն իւրեանց: * Եւ նա՝ 16
խոյս տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթս:
ԺԳ * Եւ եղև ՚ի միում աւուրց՝ և ինքն ուսուցանէր, և 17
ԲԵ փարիսեցիքն և օրէնսդ վարդապետք նստէին. որք

ժո-

Գրչ. Ե. (1) Եւ եղև խռնել զնովաւ: (5) Ոմանք. Զամ գիշերս աշխատեցաք, և ... քո բանից արկ'': (7) Յօրէնակին գրչէր. Ակնարկէին որսակցացն ՚ի միւս: (8) Օրէնակ գ.՚ Զի այր մի մեղաւոր մի եմ: (9) Ոմանք. Զամենեսին որք ը նոսայն էին.. զորս ըմբռնեն'': (10) Ոմանք. Որսացես ՚ի կեանս: (12) Բազումք. ՚Ի մի քղքացն: (12) Ոմանք. Եւ ահա այր մի: (12) Ոմանք. Անկաւ ՚ի վրա երես'': (14) Ոմանք. Մատո քո զոր հրամայեաց: (15) Ոմանք. ՚Ի հիւանդութեց իւրեանց: (17) Ոմանք. Օրինաց վրդպքն:

Digitized by Google

ժողովեալ էին յամ քաղաքաց Գալիլեացւոց՝ և Հրէաս-
տանէ, և Եմի. և զօրութիւն Տն էր 'ի բժշկել զնոսա:
18 * Եւ ահա արք՝ բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր ան-
դամալոյծ, և խնդրէին զնա մուծանել 'ի ներքս, և
19 դնել առաջի նր: * Եւ իբրև ոչ գտանէին թէ ընդ որ
մուծանիցեն զնա 'ի ներքս՝ վասն ամբոխին, ելին 'ի տա-
նիս, և 'ի ցուոցն կախեցին զնա, և իջուցին մահճօքն
20 հանդերձ 'ի մէջ առաջի յի: * Եւ տեսեալ զհաւատսն
նց՝ ասէ ցնա. այր դու՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո:
21 * Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիք՝ և ասեն. ո՞վ է
սա՝ որ խօսի զհայհոյութիւն, ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս,
22 բայց միայն ած: * Իբրև գիտաց յս զխորհուրդս նց,
պատասխանի ետ և ասէ ցնս. զի՞ խորհիք 'ի սիրտս
23 ձեր: * Զի՞նչ դիւրագոյն է. ասել՝ թողեալ լիցին քեզ
24 մեղք քո, եթէ ասել՝ արի և գնա: * Այլ զի գիտա-
ջիք՝ եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկրի՝ թո-
ղուլ զմեղս. ասէ ցանդամալոյծն, քեզ ասեմ՝ արի առ
25 զմահիճս քո, և երթ 'ի տուն քո: * Եւ առժամայն
յարուցեալ առաջի ամենեցուն, առ զիւրև՝ յորոյ վր
անկեալն դնէր, գնաց 'ի տուն իւր, և փառաւոր առ-
26 նէր զած: * Զարմանք կալան զամենեսեան, և փառա-
ւոր առնէին զած. լի եղեն ահիւ՝ և ասեն, եթէ
տեսաք այսօր՝ նոր նշանս:

27 * Եւ յետ այնորիկ՝ ել անտի, և ետես մաքսաւոր մի՝ ԺԴ
որում անուն էր ղևի, զի նստէր 'ի մաքսաւորութեան. ԲՂ
28 և ասէ ցնա՝ եկ զկնի իմ: * Եւ թողեալ զամ՝ յարեա-
29 գնաց զկնի նր: * Եւ արար ընդունելութիւն մեծ նմա
ղևի 'ի տան իւրում: և էր ժողովուրդ բզմ մաքսաւո-
30 րաց, և այլոց՝ որ էին բազմեալ ը նն: * Եւ տրտըն-
ջէին փարիսեցիքն և դպիրքն նց զնմանէ առ աշակերտս-
ն նր՝ և ասէին. ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մե-
31 ղաւորս ուտէք և ըմպէք: * Պատասխանի ետ յս՝ և
ասէ ցնս, ոչ են պիտոյ բժիշկք ողջոց, այլ հիւանդաց:
32 * ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս յապաշխա-
33 րութիւն: * Եւ նք ասեն ցնա. ընդէ՞ր աշակերտքն յով-
հան-

---

(20) Ոմանք յաւելուն. Եւ տեսեալ յսի զհաւատսն: (21) Ո-
մանք. Ո՞ է սա... ո՞ կարէ: (24) Յօրինակին պկսէր. Ցան-
դամալոյծն, քեզ ասեմ՝ արի: (25) Ոմանք. Զիւրեաւ..
անկեալ դնէր: (26) Ոմանք. Զարմանք կալաւ զամենեսեան:
(28) Ոսկան. Յարեաւ և գնաց: (29) Ոմանք. Եւ էր ժո-
ղով բզմ: (30) Ոմանք. Եւ ասեն. ընդէ՞ր ը: (31) Բզմք.
Ոչինչ են պիտոյ: և ոմանք. ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկ ող-
ջոց: (32) Ոմանք. Եւ ոչ եկի կոչել: (33) Ոմանք. Եւ
քոյդ ուտեն և ըմ":

Digitized by Google

հաննու պահեն ստէպ, և խնդրուածս առնեն, նոյն-
պէս և փարիսեցւոցն. և քոյքդ ուտեն և ըմպեն: * Եւ 34
նա՝ ասէ ցնա. միթէ՝ կարօղ էք մանկանց առագաստի,
մինչ փեսայն ընդ նոսա իցէ՝ հրամանն տալ պահել: * Եւ 35
կեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի 'ի նոցանէ փեսայն.
ապա պահեսցեն յաւուրսն յայնոսիկ: * Ասաց և առ- 36
ակ մի առ նոսա, թէ ոչ ոք արկանէ 'ի նոր հանդերձէ
'ի վերայ հնացելոյ ձորձոյ. ապա թէ ոչ՝ և զնորն պա-
տառէ, և ընդ հնոյն չմիաբանի կապերտն որ 'ի նորոյն:
* Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր 'ի տիկս հինս. ապա թէ 37
ոչ՝ պայթուցանէ գինին նոր զտիկսն հինս. ինքն հեղու.
և տիկքն կորնչին * այլ գինի նոր՝ 'ի տիկս նորս արկանե- 38
լի է, և երկոքեան պահին: * Եւ ոչ ոք ըմպէ զհինն՝ և 39
կամիցի զնորն. քանզի ասէ՝ թէ հինն քաղցրագոյն է:

ԳԼ. Զ.

բէ Եւ եղև 'ի շաբաթու յերկրորդում առաջնումն՝ ան- 1
ցանել նմա ընդ արտորայսն. և աշակերտքն նորա կոր-
զէին հասկ՝ շփէին ընդ ափս, և ուտէին: * Եւ ոմանք 2
'ի փարիսեցւոցն ասեն ցնա. զի՞նչ գործէք՝ զոր չէ օ-
րէն 'ի շաբաթու: * Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. 3
չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ զոր արարն Դաւիթ, յորժամ
քաղցեաւն ինքն՝ և որ ընդ նմայն էին: * զիարդ եմ- 4
մուտ նա 'ի տունն այ, և զհացն զառաջաւորութեան եկեր՝
և ետ այնոցիկ որ ընդ նմայն էին. զոր ոչ էր օրէն ու-
տել, բայց միայն քահանայապետացն: * Եւ ասէ ցնա. 5
տէր է որդի մարդոյ և շաբաթու:
ժե * Եւ եղև 'ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա 'ի ժո- 6
ղովուրդն՝ և ուսուցանել. և էր անդ այր մի, և ձեռն
իւր աջ՝ գօսացեալ էր: * Եւ սպասէին նմա դպիրքն 7
և փարիսեցիք՝ թէ 'ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի գտա-
նիցեն չարախօսութիւն զնմանէ: * Եւ նա գիտէր զխոր- 8
հուրդս նց. ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ էր.
արի՝ անց 'ի մէջ: և նա յարուցեալ եկաց: * Ասէ ցնս 9
յս. հարցից ինչ զձեզ. զի՞նչ արժան է 'ի շաբաթու,
բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չար գործել, ոգի մի ապրե-
ցուցանել՝ թէ կորուսանել: * Եւ հայեցեալ շուրջ 10
զա

---

(35) Ոմանք. Եւ ապա պահեսն": (36) Ոմանք. Կապերտն որ 'ի նորումն: (39) Ոմանք. Ասէ եթէ հինն քաղց":
ԳԼ. Զ. (2) Ոմանք. Որ չէ օրէն: (3) Ոմանք. Պատասխանի ետ յս և ասէ ցնս ... քաղցեաւ ինքն: (4) Բզմք. յառաջաւորութեան. Օրէն ուտել: (6) Ոմանք. Այր մի, որոյ ձեռն իւր: (8) Ոմանք. Ձեռն գօսացեալն էր: (9) Ոմանք. Հարցից ինչ ձեզ: (10) Ոմանք. Ասէ ցայրն. ձգեա:

Digitized by Google

զամենեքումբք զայրագին, ասէ ցնա. ձգեա՛ զձեռն
քո. և նա ձգեաց, և հաստատեցաւ ձեռն նր իբրև
11 զմեւսն: * Նոքա լցան յիմարութեամբ, և խօսէին ընդ մի-
12 մեանս, թէ զինչ արասցեն յիսի: * Եւ եղև ընդ ա-
ւուրսն ընդ այնոսիկ՝ ել՝ի լեառն կալ յաղօթս. և հա-
նէր զգիշերն ՝ի գլուխ յաղօթսն այ:
13 * Եւ իբրև այգ եղև՝ կոչեաց զաշակերտսն իւր, և ԺԶ
ընտրեաց ՝ի նոցանէ երկոտասանս. զորս և առաքեալս
14 անուանեաց: * Զսիմովն՝ զոր և պետրոսն անուա-
նեաց, և զանդրէաս եղբայր նորին, և զյակոբոս, և
15 զյովհաննէս, և զփիլիպպոս, և զբարթողոմէոս, * և
զմատթէոս, և զթովմաս, և զյակոբոս ալփեայ, և
16 զսիմովն զկոչեցեալն նախանձայոյզ, * և զյուդա յա-
կոբեայ, և զյուդա սկարիովտացի՝ որ եղև իսկ մատ-
17 նիչ: * Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ ՝ի տեղի մի տափա-
րակ. և ժողով աշակերտացն նր, և բազմութի յոյժ
ժողովրդեանն յամ հրէաստանէ, և յէմէ, և յայնմ կող-
18 մանէ, և ՝ի ծովեզերէն տիւրոսի և սիդոնի. * որ ե-
կին լսել ՝ի նմանէ, և բժշկել ՝ի հիւանդութէ իւրեանց:
19 Եւ նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին: * Եւ ամ ժո-
ղովուրդն խնդրէր մերձենալ ՝ի նա, զի զօրութի բա-
զում ելանէր ՝ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին:
20 * Եւ նա՝ ամբարձ զաչս իւր յաշակերտսն իւր՝ և ա- ԺԷ
սէ: Երանի աղքատացդ հոգւով, զի ձեր է արքայու-
21 թի այ: * Երանի որ քաղցեալ էն այժմ, զի յագեսս-
22 ցին: Երանի որ լան այժմ, զի ծիծաղեսցին: * Երա-
նի է ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ մարդիկ, և յոր-
ժամ մերժեսցեն զձեզ՝ և տանիցեն, և հանիցեն անուն չար
23 զձէնջ վասն որդւոյ մարդոյ: * Ուրախ լերուք յաւուր
յայնմիկ և ցնծասջիք, զի ահա՝ վարձք ձեր բազում են
յերկինս. ըստ նմին օրինակի առնէին մարգարէիցն
հարք.

(11) Ոսկան. Եւ նոքա լցան յիմա": (14) Ոմանք. Պետ-
րոս անուանեաց.. զեղբայր նորին: (16) Ոմանք. Եւ
զյուդա յակոբեան, և զյուդա իսկարիովտ": (19) Ոս-
կան. Եւ ժողովուրդն խնդ": (20)(21) Ոմանք. Երանի է
աղքատա".. երանի է որ քաղ"... երանի է որ լան:
(21) Օրինակ մի. Քաղցեալ լիցէք այժմ, զի յագեսցիք...
լայցէք այժմ զի ծիծաղիցէք: (22) Յօրինակին ՝ի ՆԷ բա-
ռիցս՝ նախատիցեն — և տանիցեն, առդանիշ * նշանակ,
Բերեալ աննորէն փոփոխման օրինակաց ոմանց. որք յառաջինն
՝ի բաց թողեալ զնախին, և դնեն լոկ՝ տանիցեն. և յերկրորդն
յաւելեալ զնախ, առնեն, և նախատիցեն, և հանիցեն: Թէ-
պէտ էն և ոմանք որք յերկուսին և տեղիս գրեն՝ նախատիցեն:
(23) Ոմանք յաւելուն. Ուրախ լերուք ՝ի նմ որդւոյ մարդոյ յա-

Digitized by Google

հարքն իւրեանց ։ * Բայց վայ ձեզ մեծատանցդ. զի ընկա 24
լայք զմխիթարութիւն ձեր ։ * Վայ ձեզ որ յագեցեալդ 25
էք այժմ, զի քաղցիցէք. վայ ձեզ որ ծիծաղէքդ այժմ,
զի սգայցէք և լայցէք ։ * Վայ ձեզ՝ յորժամ բարի ա 26
սիցեն զձէնջ ամ մարդիկ, զի այսպէս առնէին սուտ
մարգարէիցն հարքն նց ։ * Այլ ձեզ ասեմ որ լսէքդ. 27
սիրեցէք զթշնամիս ձեր, բարի արարէք ատելեաց ձե
րոց ։ * օրհնեցէք զանիծիչս ձեր. աղօթս արարէք ՚ի 28
վերայ նեղչաց ձերոց ։ * Որ հարկանէ զծնօտ քո, մա 29
տո՛ նմա և զմիւսն. և որ հանէ ՚ի քէն զբաճկոն քո, մի
արգելուր ՚ի նմանէ և զպատմուճան ։ * ամենայնի՝ որ խնդ 30
րէ ՚ի քէն՝ տուր, և զոր ինչ հանէ ոք ՚ի քէն՝ մի պա
հանջեր ։ * Եւ որպէս կամիք թէ արասցեն ձեզ մարդիկ, 31
նոյնպէս արասջիք և դուք նց ։ * Եւ եթէ սիրէք դուք 32
զսիրելիս ձեր, զի՞նչ շնորհ է ձեր. զի և մեղաւորք սի
րեն զսիրելիս իւրեանց ։ * և եթէ բարի առնէք բա 33
րերարաց ձերոց, ո՞ր շնորհ է ձեր. զի և մեղաւորք
զնոյն գործեն ։ * Եւ եթէ տայք փոխ այնոցիկ՝ յորոց 34
ակն ունիք առնուլ, ո՞ր շնորհ է ձեր. քանզի և մեղա
ւորք մեղաւորաց փոխ տան, զի առցեն անդէն զկշիռն ։
* Բայց սիրեցէք զթշնամիս ձեր, և բարի արարէք ա 35
տելեաց ձերոց, և տուք փոխ՝ ուստի ոչ ակն ունիցիք
առնուլ. և եղիցին վարձք ձեր բազում, և եղիջիք որդիք
բարձրելոյ. զի նա՝ քաղցր է ՚ի վերայ չարաց և ապա
շնորհաց ։ * Եւ եղերո՛ւք գթածք՝ որպէս և հայրն ձեր 36
գթած է ։ * Մի՛ դատիք՝ և ոչ դատիցիք. մի՛ պատ 37
ժէք՝ և ոչ պատժիցիք, արձակեցէք և արձակեսջիք ։
* տուք՝ և տացի ձեզ. չափ բարւոք թաթաղուն շար 38
ժուն զեղուն՝ տացեն ՚ի գոգս ձեր. նովին չափով ո
րով չափէք՝ չափեսցի ձեզ ։ * Ասաց և առակ մի նո 39
ցա. միթէ կարիցէ՞ կոյր կուրի առաջնորդել, ոչ ա
պաքէն երկոքեան ՚ի խորխորատ անկանիցին ։ * Ո՛չ է 40
աշակերտ լաւ քան զվարդապետ իւր. ամ կատարեալն՝
եղիցի իբրև զվարդապետ իւր ։ * Զի՞ տեսանես ըշ 41
շիւղ

ւուր յայնմ" ... ըստ նմին օրի" ։ (25) Յօրինակին. Զի
զգայցէք և լայցէք ։ (26) Ոմանք. Զի այսպէս. նոյն, այն
պէս առ." ։ (29) Յօրինակին ընդ. ՚ի նմա և զպատմուճանս ։
(30) Ոմանք. Ամ որ խնդրէ ոք ՚ի քէն ։ (32) Յոմանս ընդ.
Եւ եթէ սիրէք դուք ։ (34) Ոմանք. Ակն ունիցիք առ." ։
(34) Բ՟ըն. Անդրէն զկշիռն ։ (35) Ոմանք համեմատ միւսում
օրինակի փրէն առաքէն. ապաշնորհաց ։ (36) Յոմանս ընդ. Եւ
եղերուք ։ (37) Բ՟ըն. Արձակեցէք և արձակիցէք ։
(38) Ոմանք. Տացեն ՚ի գոգս ։ (39) Ոմանք. ՚ի խորխորատ
անկանին ։ (41) Ոմանք. Զշիւղ.. ականդ զգերանն՝ ոչ ։

Digitized by Google

զշիւղ յականն եղբօր քո, և 'ի քում ական զգերանդ՝ ոչ
42 նշմարես : * Կամ զիարդ կարես ասել ցեղբայր քո •
Եղբայր՝ թող հանից զշիւղդ յականէ քումմէ, և դու
'ի քում ական զգերանդ ոչ տեսանես : կեղծաւոր՝ հան
նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ապա հայեսջիր հա-
43 նել զշիւղ յականէ եղբօր քո : * Զի ոչ է ծառ բա-
րի, որ առնէ պտուղ չար և ոչ դարձեալ ծառ չար՝
44 որ առնէ պտուղ բարի • * զի իւրաքանչիւր ծառ 'ի
պտղոյ իւրմէ ճանաչի: Զի ոչ եթէ 'ի փշոց քաղեն թուզ,
45 և ոչ 'ի մորենւոյ կթեն խաղող : * Մարդ բարի՝ 'ի բա-
րի գանձուց սրտի իւրոյ բղխէ զբարի, և մարդ չար՝
'ի չարէն բղխէ զչար • քանզի 'ի յաւելորդաց սրտին
46 խօսի բերան նր̄ : * Զի՞ կոչէք զիս՝ Տէր՝ Տէր, և զոր ա-
47 սեմն ոչ առնէք : * Ամենայն որ գայ առ իս, և լսէ
զբանս իմ՝ և առնէ զնս̄, ցուցից ձեզ ում նման է :
48 * Նման է առն, որ շինեաց տուն • որ փորեաց և խո-
րեաց, և եդ հիմն 'ի վերայ վիմի • 'ի յառնել հեղեղաց՝
բախեաց գետ զտունն, և ոչ կարաց շարժել զնա • զի
49 հաստատեալ էր հիմն 'ի վերայ վիմի : * Իսկ որ լսէ
զբանս իմ՝ և ոչ առնէ, նման է առն որ շինեաց տուն
'ի վերայ հողոյ առանց հիման • զոր բախեաց գետ,
և վաղվաղակի անկաւ • և եղև կործանումն տանն այ-
նորիկ մեծ :

ԳԼ. Է.

1 Եւ իբրև կատարեաց զամ բանս իւր 'ի լսելիս ժո- ԺԲ
2 ղովրդեանն, եմուտ 'ի կափառնաում : * Հարիւ- գբ
րապետի ուրումն ծառայ՝ չարաչար հիւանդացեալ
3 մերձ էր 'ի վախճանել, որ էր նմա պատուական : * Իբ-
րև լուաւ զՅն̄է, առաքեաց զծերսն 'ի հրէից, աղա-
4 չել զնա՝ զի եկեսցէ ապրեցուսցէ զծառայն նր̄ : * Եւ
նք̄ եկեալ առ Յս̄՝ աղաչէին զնա ստէպ՝ և ասէին, թէ
5 արժանի է որում զշնորհս զայս առնես : * զի սիրէ
6 զազգս մեր, և զժողովրդանոցն՝ նա շինեաց մեզ : * Եւ
Յս̄ գնայր ընդ նս̄ : Իբրև ոչինչ կարի հեռի էր 'ի տա-
նէն, յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս՝ և աս-
ել ցնա • Տէր՝ մի՛ ինչ աշխատ լինիր, զի չեմ բաւա-
կան .

(42) Օմանք • Հանել զշիւղդ : (43) Օմանք • Որ առնիցէ պտուղ : (45) Օմանք • 'Ի յաւելորդաց սրտի խօսի : (47) Օմանք • Ո՛ւմ նմանէ : (48) Բազումք • Հիմն 'ի վր̄ վի՛՛ : Գլ. Է • (1) Ոսկան • Եւ եղև իբրև կատ՛՛ : (1) Օմանք • Զամ զբանս իւր : (1) Յօրինակին • 'Ի կապփառնաում : (3) Օմանք • Եւ իբրև լուաւ զՅն̄է՝ առաքեաց զծերս հրէից, աղաչէր զնա, զի ե՛՛ : (6) Օմանք • Եւ իբրև ոչինչ :

կամ եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես ։ * Վն որոյ եւ 7
ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ . այլ
ասա՛ բանիւ՝ եւ բժշկեսցի մանուկս իմ ։ * Քանզի եւ ես 8
այր մի եմ՝ կարգեալ ընդ իշխանութեամբ . ունիմ ը ինեւ
զինուորս . եւ ասեմ սմա՝ երթ , եւ երթայ . եւ այլում՝
թէ եկ , եւ գայ . եւ ծառայի իմում՝ թէ արա զայս , եւ
առնէ ։ * Եւ իբրեւ լուաւ զայս Յս՝ զարմացաւ , դար_ 9
ձաւ առ ժողովուրդն որ երթայրն զհետ նորա եւ ա_
սէ . ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ եւ ոչ յԻսրլի այսչափ հաւատս
գտի ։ * Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն 'ի տուն , 10
Եւ գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ ։
ԺԹ * Եւ եղեւ 'ի վաղիւն երթայր 'ի քաղաք մի , որում ա_ 11
գգ նուն էր Նային . երթային ընդ նմա եւ աշակերտք նր ,
եւ ժողովուրդ բզմ ։ * Իբրեւ մերձ եղեւ 'ի դուռն քա_ 12
ղաքին , եւ ահա՝ հանէին մեռեալ մի , որդի՝ միամօր
մօր իւրոյ , եւ նա՝ էր այրի . եւ ժողովուրդ բզմ քա_
ղաքին՝ էր ընդ նմա ։ * Իբրեւ ետես զնա տր՝ գթա_ 13
ցաւ 'ի նա՝ եւ ասէ . մի լար ։ * Եւ մատուցեալ մերձե_ 14
ցաւ 'ի դագաղն ։ եւ որ բարձեալ տանէին՝ զտեղի ա_
ռին ։ եւ ասէ , պատանեակ դու՝ քեզ ասեմ , արի ։ * Կանգ_ 15
նեցաւ նստաւ մեռեալն , եւ սկսաւ խօսել . եւ ետ զնա
ցմայր իւր ։ * Եւ ահ կալաւ զամենեսին , եւ փառա_ 16
ւոր առնէին զած՝ եւ ասէին , թէ մարգարէ մեծ [illegible] .
յարուցեալ է 'ի միջի մերում , եւ թէ այց արար ած
ժողովրդեան իւրում 'ի բարութի ։ * Եւ ել զրոյցս այս 17
ը ամ հրէաստան վս նր . եւ ը ամ կողմանս աշխարհին ։
Ի * Եւ պատմեցին յովհաննու աշակերտքն իւր վս ամե_ 18
նայնի այսորիկ ։ * Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս 19
յաշակերտաց իւրոց յովհաննէս , առաքեաց առ տր եւ ա_
սէ . դու ես որ գալոցն ես՝ եթէ այլում ակն կալցուք ։
* Եւ եկեալ առ նա արքն՝ ասեն , յովհաննէս մկրտիչ ա_ 20
ռաքեաց զմեզ առ քեզ՝ եւ ասէ , դու ես որ գալոցն ես
եթէ այլում ակն կալցուք ։ * Եւ 'ի նմին ժամու բժշ_ 21
կեաց զբազումս 'ի հիւանդութեանց եւ 'ի հարուածոց եւ
յայսոց չարաց , եւ կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսա_
նել ։ * Պատասխանի ետ նց եւ ասէ . երթայք պատ_ 22
մեցէք յովհաննու՝ զոր տեսէքդ եւ լուայք . զի կոյրք՝
տեսանեն , եւ կաղք գնան , բորոտք՝ սրբին , խուլք՝
լսեն ,

---

(9) Ոմանք . Առ ժողովուրդն որ երթայր զհետ ։
(11) Բզմք . Եւ աշակերտքն նորա ։ (12) Յոմանս պկսի .
Եւ ժողովուրդ բզմ քաղաքին ։ (13) Օրինակ մի 'ի լուսն″,
նշանակէ . Զնա յս , գթա″ ։ (13) Յօրինակին . Մի լար ։
(15) Բզմք . Կանգնեցաւ եւ նստաւ ։ (20) Ոմանք . Արքն
առ նա՝ ասեն ։ (22) Ոմանք . Եւ խուլք լսեն ։

Digitized by Google

լսեն, մեռեալք՝ յառնեն. աղքատք՝ աւետարանին.
23 Եւ երանի իցէ՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս: Եւ իբրեւ
24 գնացին հրեշտակքն յովհաննու, սկսաւ խօսել ընդ ժո-
ղովուրդսն վասն յովհաննու. զի՞նչ ելէք յանապատն տես-
25 անել, եղէգն շարժուն 'ի հողմոյ: Այլ զի՞նչ ելէք
տեսանել, այր 'ի հանդերձս փափկունս զարդարեալ.
ահաւասիկ՝ որ 'ի հանդերձս երեւելիս և 'ի փափկութ-
26 են՝ յարքունիս են: Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել, մար-
գարէ՞. այո, ասեմ ձեզ՝ առաւել եւս քան զմարգարէ:
27 Զի սա է՝ վա որոյ գրեալն է, թէ ահա առաքեմ
զհրեշտակ իմ առաջի քո՝ որ յարդարեսցէ զճանապարհ
28 քո առաջի քո: Ասեմ ձեզ. մեծ 'ի ծնունդս
կանանց՝ մարգարէ, քան զյովհաննէս ոչ ոք է. բայց
29 փոքրիկն յարքայութեան Այ՝ մեծ է քան զնա: Եւ ամ
ժողովուրդն իբրեւ լուան, և մաքսաւորքն, արդարա-
ցուցին զԱծ. զի մկրտեցան 'ի մկրտութեն յովհաննու:
30 Իսկ փարիսեցիքն և օրէնսականքն, զխորհուրդն Այ
անարգեցին յանձինս իւրեանց. զի ոչ մկրտեցան 'ի նմա-
31 նէ: Արդ՝ ընդ ում նմանեցուցից զմարդիկ ազգիս
32 այսորիկ, և ընդ իցեն նմանօղք: Նմա՞ն են մանկանց
որ 'ի հրապարակս նստիցին, կարդայցեն զմիմեանս և
ասիցեն. փողս հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքաւեցէք. ողբա-
33 ցաք՝ և ոչ լացէք: Եկն՝ յովհաննէս մկրտիչ՝ ոչ ու-
34 տէր և ոչ ըմպէր, և ասէիք՝ դեւ գոյ 'ի նմա: Եկն
որդի մարդոյ՝ ուտէ և ըմպէ, և ասէք. ահա՝ այր կե-
րօղ և արբեցօղ՝ բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց:
35 Եւ արդարացաւ իմաստութիւն յորդւոց իւրոց:
36 Աղաչէր ոմն զնա 'ի փարիսեցւոցն՝ զի կերիցէ հաց ԻԱ
ընդ նմա: և մտեալ 'ի տուն փարիսեցւոյն՝ բազմեցաւ: գ դ
37 Եւ կին մի էր 'ի քաղաքին մեղաւոր. իբրեւ գիտաց
թէ բազմեալ է 'ի տան փարիսեցւոյն, բերեալ շիշ մի իւ-
38 ղոյ աղնուի. Կայր յետոյ առ ոտս նր, լայր. և ար-
տասուօքն սկսաւ թանալ զոտս նր, և հերով գլխոյ
իւ-

---

(23) Ոմանք. Որ ոչ գայթագղեսցի. կամ. գայթագղեսցէ յիս: (24) Ոսկան. Գնացին աշակերտքն յօհաննու, ըս-կսաւ ասել ընդ ժող".. զի՞ն": (24) Ոմանք. Եղեգն 'ի հող-մոյ շարժուն: (26) Ոմանք. Եւ առաւել: (27) Ոմանք. Առաջի երեսաց քոց.. զճանապարհս քո: (29) Այս. Ամ ժողովուրդն իբրեւ լուաւ. և: (32) Ոմանք. Նմանեն մանկանց": (33) Օրինակ մի 'ի լուսն". նշանակէ ընդ ոսկանայ. Ոչ ուտէր հաց, և ոչ ըմպէր գինի: (34) Ոմանք. Եւ ա-սէիք. ահա այր կեր": (35) Ոմանք. Իմաստութիւն որդւոց: (36) Ոմանք. Աղաչէր զնա ոմն.. կերիցէ ը նմա հաց: (37) Ոսկան. Իւղոյ նարդեան աղնուէ:

Digitized by Google

իւրոյ ջնջէր: եւ համբուրէր զոտսն, եւ օծանէր իւ-
ղովն: * Իբրեւ տեսանէր փարիսեցին որ կոչեցեալ զնա, ա- 39
սէր ընդ միտս իւր. սա թէ մարգարէ ոք էր, ապա
գիտէր թէ ով եւ կամ որպիսի ոք կին մերձենայ ի սա.
զի մեղաւոր է: * Պատասխանի ետ յիս. եւ ասէ ցնա. 40
Սիմոն, ունիմ ինչ ասել ընդ քեզ: եւ նա ասէ, ասա վար-
դապետ: Եւ ասէ. * Երկու պարտապանք էին ուրումն 41
փոխատուի. միոյն պարտէր հինգ հարիւր դահեկան, եւ
միւսոյն յիսուն: * Եւ իբրեւ ոչ գոյր նոցա հատուցանել, 42
երկոցունց շնորհեաց. արդ ասա՝ ով առաւել սիրեսցէ
զնա: * Ասէ Սիմոն. կարծեմ թէ՝ եթէ ո- 43
րում զառաւելն շնորհեաց: Եւ նա ասէ ցնա. ուղիղ
դատեցար: * Եւ դարձեալ ի կինն կողմն, ասէ ցսի- 44
մոն. տեսանես զայս կին. մտի ի տուն քո, ջուր ո-
տից իմոց ոչ ետուր, իսկ սա արտասուօք իւրովք ե-
թաց զոտս իմ, եւ հերօքն իւրովք ջնջեաց: * Համբոյր մի 45
ոչ ետուր ինձ, սա՝ յորմէ հետէ մտեալ
եմ, ոչ դադարեաց ի համբուրելոյ զոտս իմ: * Իւղով 46
զգլուխ իմ ոչ օծեր, սա՝ իւղով անուշիւ օծ: * Վասն 47
այդորիկ ասեմ քեզ. թողեալ լիցին սմա մեղք իւր բազումք.
զի յոյժ սիրեաց: Այլ որում սակաւ թողացու՝ սակաւ սի-
րէ, եւ որում սակաւ՝ սակաւ: * Եւ ասէ ցնա. Թո- 48
ղեալ լիցին քեզ մեղք քո: * Եւ սկսան որ բազմեալ էին 49
հետ ընդ նմա՝ ասել ընդ միտս իւրեանց. ո՞վ է սա՝ որ
զմեղս թողու: * Եւ նա՝ ասէ ցկինն. հաւատք քո 50
կեցուցին զքեզ, երթ ի խաղաղութիւն:

Գլ. Ը.

գ է Եւ եղեւ յետ այսորիկ, եւ ինքն շրջէր ըստ քաղաքս եւ 1
ըստ գիւղս, քարոզէր եւ աւետարանէր զարքայու-
թիւն այ. եւ երկոտասանքն ընդ նմա: * Եւ կանայք ո- 2
մանք՝ որ բժշկեալ էին յայսոց չարաց եւ ի հիւանդու-
թեանց. Մարիամ՝ որ կոչէր Մագդաղենացի, յորմէ եւթն
դեւ ելեալ էր: * Եւ Յովհաննա կին՝ Քուզայ հազարապետ- 3
ին Հերովդի. եւ Շուշան, եւ այլք բազումք որք պաշ-
տէին զնա յընչից իւրեանց:
ԻԲ * Եւ ի ժողովել ամբոխ ժողովրդեան, եւ ըստ քաղաքաց 4
քաղաքաց երթային առ նա, ասէ առակաւ: * Ել սերմ- 5
ման-

(39) Ոմանք. Ասէ ընդ միտս: (39) [illegible]. Ո՞վ եւ որպի-
սի ոք: (42) Ոմանք. Ո՞ առաւել սիրեսցէ զնա: (44) Ո-
մանք. 'Ի կին կողմն: (47) Ոմանք. Մեղք իւր բազումք:
(49) Ոմանք. Ո՞ է սա որ եւ զմեղս թողու:
Գլ. Ը. (1) Ոմանք. Եւ ընդ գիւղս: (2) Ոմանք. Եւ ի
հիւանդութեանց: (4) Ոմանք. Ասէ առակաւք: (5) Ոմանց

Digitized by Google

ճանապարհաւ՝ սերմանել զսերմանս իւր. եւ ի սերմանելն իւ-
րում, էր որ անկաւ առ ճանապարհաւ. եւ կոխեցաւ, եւ թռչ-
6 նոց երկնից կերան զնա։ * Եւ այլն ան-
կաւ յապառաժի. եւ ընդ բուսանելն՝ չորացաւ, առ
7 ի չգոյէ հիւթոյ։ * Եւ այլն անկաւ ի մէջ փշոց, եւ
8 ընդ նմին բուսեալ փշոցն՝ հեղձուցին զնա։ * Եւ այլն
անկաւ յերկիր բարւոք եւ պարարտ, եւ բուսեալ՝ արար պտ-
ուղ հարիւրապատիկ։ Զայս իբրեւ խօսէր, ասէր.
9 Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։ * Հարցանէին զնա
10 աշակերտքն՝ թէ զինչ իցէ առակն։ * Եւ նա՝ ասէ.
Ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեանն Աստուծոյ, բայց
այլոցն առակօք, զի տեսցեն՝ եւ մի տեսցեն, եւ լուիցեն՝
11 եւ մի իմասցին։ * Բայց այս առակն այս ինչ է. Սերմն՝
12 բանն Աստուծոյ է։ * Եւ որք առ ճանապարհաւն, այնոքիկ են՝
որ լսեն, եւ ապա գայ սատանայ՝ հանէ զբանն ի սրտ-
13 ից նոցա, զի մի հաւատասցեն՝ եւ կեցցեն։ * Եւ
որք յապառաժին, որք յորժամ լսիցեն, խնդութեամբ ըն-
դունին զբանն, եւ արմատս ոչ ունիցին. որք առ ժա-
մանակ մի հաւատան, եւ ի ժամանակի փորձութեան հե-
14 ռանան։ * Իսկ որ ի մէջ փշոցն անկաւ՝ նոքա են, որ
իբրեւ լսեն զբանն՝ եւ ի հոգս եւ ի մեծութիւն եւ ի ցանկ-
ութիւնս աշխարհիս զբաղեալ՝ հեղձնուն եւ անպտուղ
15 լինին։ * Իսկ որ յերկիրն պարարտ, որոց բարւոք եւ
ընտիր սրտիւք լուեալ զբանն՝ ընդունին, եւ տան
16 պտուղ համբերութեամբ։ * Ոչ ոք լուցանէ ճրագ՝ եւ ծած-
կէ զնա կաղապարաւ, կամ դնէ ընդ մահճօք. այլ
ի վերայ աշտանակի դնէ, զի որ մտանիցեն՝ տեսցեն զլոյ-
17 սն։ * Զի չիք ինչ ծածուկ՝ որ ոչ յայտնի լինիցի. եւ ոչ գաղտ-
18 նի՝ որ ոչ ծանիցի, եւ ի յայտ գայցէ։ * Տեսէք այս-
ուհետեւ զիարդ լսիցէք. զի որ ոք ունիցի՝ տացի նմա,
եւ որ ոչն ունիցի՝ եւ զոր կարծէ թէ ունիցի՝ բարձ-
19 ցի ի նմանէ։ * Եկին առ նա մայրն եւ եղբարք իւր.
20 եւ ոչ կարէին հասանել ի նա՝ վասն ամբոխին։ * Ազդ
եղեւ նմա՝ եւ ասեն. Մայր քո եւ եղբարք քո՝ կան արտաքոյ՝
21 եւ կամին տեսանել զքեզ։ * Եւ նա ասէ ցնոսա. Մայր իմ եւ
եղբարք իմ նոքա են, որ զբանն Աստուծոյ լսեն՝ եւ առնեն։
22 * Եւ եղեւ ի միում յաւուրց, ինքն եմուտ ի նաւ՝ եւ աշա- ԻԳ.
կերտք իւր, եւ ասէ ցնոսա. Անցցուք յայնկոյս ծո- գղ.
վուն.

ճնել. Սերմանել զսերմանս իւր։ (8) Ոմանք. Եւ ի պա-
րարտ։ (12) Ոմանք. Եւ հանէ զբանն։ (13) Ոմանք. Այլ
մատս ոչ ունին։ (13) Ոմանք. Այլ առ ժամանակ մի։
(15) Յօրինակին պակասէր. Զբանն՝ ընդունին. եւ տան։
(16) Ոմանք. Ո՛չ ոք լուցանէ ճրագ.. զլոյսն տեսանի-
ցեն։ (22) Ոմանք. Ի միում աւուրց։

Digitized by Google

ծովակիս: Եւ գնացին:* Եւ մինչ գնայր նաւակն՝ ի քուն եմուտ 23
ննջեաց. եւ էջ մրրիկ հողմոյ ի ծովակին՝ եւ ալեկոծէր, եւ
տագնապէին:* Մատուցեալ զարթուցին զնա՝ եւ ա- 24
սեն. Վարդապետ վարդապետ՝ կորնչիմք ահաւասիկ: Եւ
նա՝ յարուցեալ սաստեաց հողմոյն, եւ խռովութեան ջրոյն՝
եւ հանդարտեցին, եւ եղեւ խաղաղութիւն:* Ասէ ցնո- 25
սա. Ուր են հաւատք ձեր: Եւ զահի հարեալ զարմացան.
եւ ասէին ցմիմեանս. Ո՞վ արդեւք իցէ սա՝ զի եւ հող-
մոց եւ ջրոց հրաման տայ, եւ հնազանդին սմա:
ԻԴ *Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն Գերգեսացւոց. որ է 26
յայնկոյս հանդէպ Գալիլեա:* Եւ ընդ ելանելն նր 27
ի ցամաք, պատահեաց այր մի ի քաղաքէն՝ յորում
էին դեւք. եւ բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգե-
ցեալ՝ եւ ո՛չ ի տան բնակեալ, այլ ի գերեզմանս:* Եւ 28
տեսեալ զՅս, աղաղակեաց եւ անկաւ առաջի նր, եւ
ասէ մեծաձայն. զի՞ կայ իմ եւ քո՝ Յս որդի այ բարձ-
րելոյ, աղաչեմ զքեզ՝ մի տանջեր զիս:* Քանզի հրա- 29
մայեր այսոյն պղծոյ՝ ելանել ի մարդոյ անտի. զի
բազում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, եւ կապէր ի
շղթայս՝ եւ պահէր յերկաթս, եւ խզէր զկապանսն, եւ
վարէր ի դիւէն յանապատ:* Եհարց ցնա Յս՝ եւ ասէ. 30
Զի՞նչ անուն է քեզ: Եւ նա՝ ասէ, Լեգէովն. զի դեւք
բազումք մտեալ էին ի նա:* Եւ աղաչէին զնա՝ զի մի հրա- 31
ման տացէ նց երթալ յանդունդս:* Եւ էր անդ՝ եր- 32
ամակ մի խոզից բազմաց՝ արածական ի լերինն: Եւ ա-
ղաչեցին զնա՝ զի հրաման տացէ նց մտանել ի նս: Եւ
հրամայեաց նց:* Եւ ելեալ դեւքն յառնէն, մտին ի 33
խոզեանն. եւ դիմեաց երամակն ի գահէ անտի ի ծո-
վակն՝ եւ հեղձաւ:* Իբրեւ տեսին խոզարածքն զեղեալն 34
որ եղեն՝ փախեան, եւ պատմեցին ի քաղաքին եւ յա-
գարակսն:* Եւ իբրեւ ելին տեսանել զգործսն, եւ ե- 35
կին առ Յս, եւ գտին զայրն ուստի դեւքն ելեալ էին,
զգեցեալ եւ զգաստացեալ նստէր առ ոտսն Յի, եւ եր-
կեան:* Պատմեցին նց որոց տեսեալն էր՝ թէ զիարդ 36
փրկեցաւ դիւահարն:* Եւ աղաչէր զնա ամ բազմու- 37
թիւն շուրջ զկողմամբքն Գերգեսացւոց՝ գնալ ի սահ-
մանացն նց, քանզի ահիւ մեծաւ տագնապեալ էին: Եւ նա՝

մտեալ

---

(24) Ոմանք ձեռագրաւ գրեն. Վարդապետ կորնչիմք . . . եւ խռովութիւն ջրոյն: (25) Ոմանք. Եւ ասէ ցնս . . եւ ասէին ցմիմեանս: (27) Ոմանք. Պատահեաց նմա այր մի: (29) Ոմանք. Քանզի բազում ժամա՛: (29) Ոմանք. Ի դիւէն յանապատս: (30) Ոմանք. Եհարց զնա Յս: (32) Ոմանք. Եւ աղաչէին զնա: (33) Օրինակ մի. Ի գահէ անտի ի ծովակն՝ եւ հեղձան: (35) Ոմանք. Եւ տեսին զայրն ուս՛:

Digitized by Google

38 մտանել 'ի նաւ, դարձաւ անդրէն։ * Աղաչէր զնա՝ այրն
ուստի դեւքն ելեալ էին՝ լինել ընդ նմա։ արձակեաց
39 զնա՝ եւ ասէ. * դարձիր 'ի տուն քո, եւ պատմեա զոր միան-
գամ արար քեզ Ա̃ծ։ գնաց 'ի քաղաքն՝ եւ քարոզէր զոր ինչ
40 արար նմա Յ̃ս։ * Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն Յ̃ս, ընկալաւ
զնա ժողովուրդն. քանզի ամենեքեան ակն ունէին նմա։
41 * Եւ ահա՝ եկն այր մի՝ որում անուն էր Յայրոս, եւ նա՝ ԻԵ
էր իշխան ժողովրդեանն. անկեալ առ ոտս Յ̃սի, ա-
42 ղաչէր զնա՝ մտանել 'ի տուն նր. * զի դուստր մի՝ միա-
ծին էր նր, ամաց իբրեւ երկոտասանից, եւ էր մերձ 'ի
մահ։ եւ ընդ երթալն նր՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա։
43 * Եւ կին մի՝ էր 'ի տեռատեսութեան արեան յամաց երկո- ԻԶ
տասանից, որում ոչ էր ըմբռնեալ հնար յումեքէ բժշկել։
44 * Մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ 'ի քղանցս հանդերձի
45 նր. եւ նոյն ժամայն՝ եկաց բղխումն արեան նր։ * Եւ
ասէ Յ̃ս. ո՞վ է որ մերձեցաւն յիս։ իբրեւ ամենեքեան
ուրանային, ասէ Պետրոս՝ եւ որ ընդ նմա էին. վար-
46 դապետ՝ ժողովուրդքդ պնդեն եւ նեղեն զքեզ։ * Եւ
ասէ Յ̃ս. ոմն մերձեցաւ յիս, քանզի գիտացի՝ ելեալ զօ-
47 րութիւն ել յինէն։ * Իբրեւ ետես կինն՝ թէ ոչ ծածկե-
ցաւ 'ի նմանէ, եկն դողալով՝ եւ անկեալ առաջի նր թէ-
վասն որոյ իրաց մերձեցաւ 'ի նա, եւ պատմեաց առա-
ջի ամ ժողովրդեանն. եւ թէ որպէս բժշկեցաւ առժա-
48 մայն։ * Եւ ասէ. քաջալերեաց դուստր՝ հաւատք քո
49 կեցուցին զքեզ, երթ 'ի խաղաղութիւն։ * Եւ մինչ դեռ
նա խօսէր, գայ ոմն 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ եւ ա-
սէ ցնա. մեռաւ դուստրն քո, մի ինչ աշխատ առներ
50 զդա։ * Իսկ Յ̃ս՝ իբրեւ լուաւ, պատասխանի ետ նմա
51 եւ ասէ. մի երկնչիր, միայն հաւատա՝ եւ կեցցէ։ * Եւ
մտեալ 'ի տունն, ոչ զոք եթող մտանել, բայց միայն
զՊետրոս եւ զՅակոբոս եւ զՅովհաննէս, եւ զհայր ման-
52 կանն եւ զմայր նորա։ * Լային ամենեքեան՝ եւ կոծէին
զնա։ եւ նա՝ ասէ. մի լայք զի չէ մեռեալ, այլ ննջէ։
53 * Եւ նոքա՝ ծաղր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մե-
54 ռաւ։ * Եւ նր՝ հանեալ զամենեսեան արտաքս, * կա-

լաւ

---

(41) Ոմանք. Որոյ անուն էր։ (42) 'Ի Բ̃շն օրինակի. Զի դուստր մի միածին։ (43) Ոմանք. Ամաց երկոտասան"։ (43) Ուրեմն Բեդ... առնէ 'ի լատինականն՝ յաւելում. Երկոտասանից, որ 'ի բժիշկս ծախեալ էր զամ ինչս իւր. որում ոչ էր։ (43) Ոմանք. Որում չէր հնար լինել յումեքէ։ (44) Ոմանք. Եւ մատուցեալ յե"։ (44) Ոմանք. 'Ի գրօշակ հանդերձի նր։ (45) Ոմանք. Ժողովուրդքդ. պնդեն"։ (47) Բ̃շն. 'Ի նա՝ պատմեաց։ (48) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա. քաջալերեաց դուստր"։ (52) Ոմանք. Զի ոչ է մեռեալ։

Digitized by Google

լեալ զձեռանէն նր, բարբառեցաւ եւ ասէ. Աղջիկ կանգ 55
նեաց դու: * Եւ դարձաւ ոգի նր, եւ կանգնեցաւ 56
վաղվաղակի. եւ հրամայեաց տալ նմա ուտել: * Եւ 57
զարմացան ծնողք նորա: եւ նա պատուիրէր մի ու-
մեք ասել՝ որ ինչ եղեւն:

Գլ. Թ.

ԻԵ Եւ կոչեցեալ զերկոտասանսն առաքեալսն, ետ նոցա 1
զօրութիւն եւ իշխանութիւն ի վր ամ դիւաց, եւ բժշ-
կել զհիւանդութիւնս: * Եւ առաքեաց զնս քարոզել զարք- 2
քայութիւն այ, եւ բժշկել զախտաժէտս: * Եւ ասէ 3
ցնս. մի ինչ բառնայք ի ճանապարհ. մի գաւազան, մի
մի մախաղ, մի հաց, եւ մի արծաթ. մի երկուս հան-
դերձս ունիցիք: * Եւ յոր տուն մտանիցէք՝ անդ ա- 4
ջիք, եւ անտի գնասջիք: * Եւ որք ոչ ընդունիցին զձեզ. 5
յորժամ ելանիցէք ի քաղաքէն յայնմանէ, զփոշի ոտից
ձերոց թօթափեսջիք ի վկայութիւն նոցա: * Եւ ելեալ 6
շրջէին ընդ քաղաքս եւ ընդ գեղս, աւետարանէին եւ
բժշկէին ընդ ամ տեղիս: * Լուաւ հերովդէս չորրոր- 7
դապետ զգործսն ամ, եւ զարմանայր՝ վասն ասելոյն
յոմանց, * եթէ յովհաննէս յարեաւ ի մեռելոց, եւ 8
յոմանց՝ թէ եղիա յայտնեցաւ, եւ յայլոց՝ թէ մարգա-
րէ ոմն յառաջնոցն յարեաւ: * Ասէ հերովդէս. զյով- 9
հաննէս՝ ես գլխատեցի. իսկ սա՝ ով իցէ զորմէ զայդպի-
սիսն լսեմ. եւ խնդրէր՝ տեսանել զնա: * Դարձ- 10
ձան առաքեալքն, եւ պատմեցին նմա զոր ինչ արա-
րին: Եւ առեալ զնս խոյս ետ առանձինն ի տեղի ա-
նապատ քաղաքի միոյ, որում անուն էր բեթսայիդա:
* Եւ ժողովուրդքն իբրեւ գիտացին, գնացին զհետ 11
նր. եւ ընկալեալ զնս խօսէր ընդ նս վս արքայութեան
այ, եւ որոց պէտք էին բժշկութեան՝ բժշկէր:
ԻԶ * Եւ օրն սկսաւ տարաժամել. մատեան երկոտասան- 12
քըն եւ ասեն ցնա. արձակեա զժողովուրդդ, զի եր-
թեալ շուրջ ի գեղս՝ եւ յագարակս հանգիցեն, եւ
գտցեն կերակուր. զի աստ՝ յանապատի տեղւոջ եմք:
* Ասէ ցնս. տուք դուք դոցա՝ ուտել. եւ նք ասեն. 13
ոչ գոյ մեր՝ աւելի քան զհինգ նկանակ եւ զերկուս ձը-
կունս, բայց եթէ երթիցուք գնեսցուք բաւական ժո-
ղովրդեանդ կերակուր: * Քանզի էին արք՝ իբրեւ հինգ 14
հազ-

(55) Յօրինակին դիւէր. Զձեռանէն նորա, բարբ":
Գլ. Թ. (3) Ուղւոյն. Բառնայք ի ճնպհ: (6) Օրինակ. Գեղաքաղս. խամ, գեղս: (9) Օրինակ. Ով է, զորմէ: (10) Օրինակ. Քաղաքի միում: (13) Օրինակ. Տուք նց ուտել: (14) Օրինակ. Հինգ հազարք: այլ ցաղակերպան ի բաց:

Digitized by Google

հրամայէ՛ * Ասէ ցաշակերտսն. բազմեցուցէք զդոսա դասս
15 դասս յիսուն յիսուն։ * Եւ արարին այնպէս, և բազ-
16 մեցուցին զամենեսեան։ * Եւ առեալ զհինգ նկանակսն
և զերկուս ձկունսն, հայեցաւ յերկինս՝ օրհնեաց, և
եբեկ՝ և տայր աշակերտացն արկանել ժողովրդեանն։
17 * Կերան և յագեցան ամենեքեան. և բարձին զնշխարս
կոտորոցն՝ երկոտասան սակառի։
18 * Եւ եղև ի կալն նր յաղօթս առանձինն, էին ընդ ԻԹ
նմա և աշակերտքն նր. եհարց զնս և ասէ. զո՞վ ոք աս- դ կ
19 են զինէն ժողովուրդքն՝ թէ իցեմ։ * Եւ նք պատասխա-
նի տուեալ՝ ասեն. զՅովհաննէս մկրտիչ. և այլք՝ զԵ-
ղիա. և այլք՝ թէ մարգարէ ոք յառաջնոցն յարեաւ։
20 * Ասէ ցնս. դուք՝ զո՞վ ոք ասէք զինէն թէ իցեմ։
21 պատասխանատուեալ Պետրոս՝ և ասէ. զՔն Այ։ * Նա՝
սաստեաց ի նս, և պատուիրեաց մի՛ումեք ասել զայն։
22 * և ասէ՝ թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ բազում չար-
չարել, և անարգել՝ ի քահանայապետից և ի ծերոց և
23 ի դպրաց, և սպանանել՝ և յերրորդ աւուր յառնել։ * Եւ
ասէր առ ամենեսին. եթէ ոք կամի զհետ իմ գալ, ու-
րասցի զանձն, և առցէ զխաչ իւր հանապազ, և ե-
24 կեսցէ զհետ իմ։ * Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցու-
ցանել, կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն իւր
25 վն իմ՝ կեցուսցէ զնա։ * Զի՞նչ օգուտ է մարդոյ՝
եթէ զաշխարհս շահեսցի, և զանձն իւր կորուսցէ կամ
26 տուժեսցի։ * Զի որ ամօթ համարեսցի զինէն և զբանս
իմ, զնա՝ և որդի մարդոյ յամօթ արասցէ՝ յորժամ
գայցէ փառօք իւրովք՝ և Հօր, և հրեշտակաց սրբոց։
27 * Բայց ասեմ ձեզ՝ ճշմարիտ, եթէ են ոմանք ի դոցա- Լ
նէ որ աստ կան, որք մի՛ ճաշակեսցեն զմահ, մինչև
28 տեսցեն զարքայութիւն Այ։ * Եւ եղև յետ այսց բանից՝
իբրև աւուրք ութ, առեալ զՊետրոս և զՅակովբոս
29 և զՅովհաննէս, ել ի լեառն կալ յաղօթս։ * Եւ ի
կալն նորա յաղօթս՝ եղև տեսիլ երեսաց նր այլակերպ.
և փոփոխեցաւ հանդերձք նորա՝ և եղև սպիտակ փայլելով։
30 * և ահա՝ արք երկու խօսէին ընդ նմա. որ էին Մով-

---

(16) Ոսկան. Զհինգ նկանակսն։ (17) Ոմանք. Զնշխարս կոտորոցն։ (18) Ոմանք. Եւ հարց զնս։ (19) Ոմանք. Եւ նք պատասխանի տուեալ"։ (20) Ոմանք. Իսկ դուք զո՞ ոք ա"։ (22) Ոսկան. Եւ ասէր թէ պարտ։ (22) Ոմանք. Բազում չարչարել։ (24) Ոմանք. Զի որ կամեսցի։ (25) Ոմանք. Զի՞նչ օգուտ իցէ.. եթէ զաշխարհս շահեսցի։ (25) Ոսկան. Կամ տուժեսցի. (26) Ոմանք. Յամօթ համարեսցի։ (27) Ոմանք. Զի են ոմանք ի դոցա". զարքայութիւն. (29) Ոմանք. Եւ ի կալն նր յաղօթս։

Digitized by Google

ակա. և Եղիա, * երևեցան փառօք. և ասէին զելսն նորա, 31
զոր կատարելոց էր յԵմ: * Իսկ Պետրոս և որ ընդ 32
նմայն էին՝ ծանրացեալք ՚ի քնոյ, զարթեան, տեսին
զփառսն նորա, և զերկուս արսն որ կային առ նմա: * Եւ 33
եղև ՚ի մեկնելն նոցա ՚ի նմանէ, ասէ Պետրոս ցՅս. Վար-
դապետ՝ բարւոք է մեզ աստ լինել, և արասցուք ե-
րիս տաղաւարս, մի քեզ, և մի՝ Մովսիսի, և մի՝ Եղիայի:
և ոչ գիտէր զինչ խօսէր: * Եւ իբրև զայս ասաց, եկն 34
ամպ և հովանի եղև ՚ի վր նոցա. և երկեան ՚ի մտանելն
նոցա ընդ ամպովն: * Ձայն եղև յամպոյն և ասէ. դա է 35
որդի իմ ընտրեալ, դմա լուարուք: * Եւ ընդ լինել 36
բարբառոյն՝ գտաւ Յս միայն: և նոքա լռեցին. և
ոչ ումեք պատմեցին յաւուրսն յայնոսիկ, և ոչինչ յա-
գբ րոց տեսին: * Եւ եղև ՚ի վաղիւն՝ մինչ իջանէին նոքա ՚ի 37
լեռնէ անտի, ընդ առաջ եղև նմա ժողովուրդ բազում:
ԼԱ * Եւ ահա այր մի ՚ի ժողովրդենէ անտի, աղաղակեաց 38
և ասէ. Վարդապետ՝ աղաչեմ զքեզ հայեաց յորդի իմ.
զի միամօր է ինձ: * և ահա այս հարկանի ՚ի նմա, և 39
յանկարծ գոչէ, և զարկուցանէ զնա՝ և թաւալեցու-
ցանէ զնա և փրփրեցուցանէ, և հազիւ մեկնի ՚ի նմա-
նէ, խորտակեալ զնա. * և աղաչեցի զաշակերտսն քո 40
զի հանիցեն զնա, և ոչ կարացին: * Պատասխանի ետ 41
Յս և ասէ. ով ազգ անհաւատ և թեւր, մինչև յե՞րբ
իցեմ ը̄ը ձեզ, և անսայցեմ ձեզ. մատո այսր զորդին
քո: * Եւ մինչ դեռ մատչէր, զարկեալ զնա դևն, և 42
շարժեաց: * Սաստեաց Յս այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց 43
զմանուկն. և ետ զնա ցհայր իւր: * Եւ զարմանային 44
ամենեքեան ՚ի վր մեծամեծացն այ: Եւ ՚ի զարմանալն
ամենեցուն ՚ի վր ամի զոր առնէր, ասէ ցաշակերտսն
իւր. դիք դուք ՚ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ. զի որ-
դի մարդոյ մատնելոց է ՚ի ձեռս մարդկան: * Եւ նք 45
ոչ գիտէին զբանն, և էր ծածկեալ ՚ի նոցանէ զի մի գի-
տասցեն. և երկնչէին հարցանել ցնա վս բանիդ այնորիկ:
ԼԲ * Եմուտ խորհուրդ ՚ի նս, թէ ո՞ արդեւք մեծ իցէ 46
՚ի նոցանէ: * Յս իբրև ծանեաւ զխորհուրդս սրտից նոցա, 47
առ մանուկ մի՝ կացոյց ՚ի մէջ նոցա առ իւր, * և ասէ 48
ցնս. որ ոք ընկալցի զմանուկս զայս յանուն իմ՝ զիս

ըն-

(31) Ոմանք. Էր ՚ի յԵմ: (32) Ոմանք. Որ ը̄ը նմա էին:
(32) Ոմանք. Զարթեան և տեսին: (39) Ոմանք. Եւ յան-
կարծակի գոչէ: (41) Բզմք. Յե՞րբ եղէց ընդ ձեզ:
(41) Ոմանք. Ընդ ձեզ. մինչև ե՞րբ անսայցեմ: (43) Ո-
մանք. Այսոյն պղծոյ: (45) Ոմանք. Հարցանել զնա վս:
(46) Ոմանք. Եւ եմուտ խոր՛՛. թէ մծ: (47) Ոմանք. Յս
իբրև գիտաց զխորհ՛՛: (48) Ոմանք. Եւ որ զինն ը̄ը ունի:

ընդունի: և որ զիս ընդունիցի՝ ընդունի զառաքիչն իմ.
Զի որ փոքրիկն է յամենեսին 'ի ձեզ՝ նա եղիցի մեծ:
49 * Պատասխանի ետ Յովհաննէս՝ և ասէ. վարդապետ, գ գ
տեսաք զոմն զի յանուն քո դևս հանէր՝ և արգելուաք
50 զնա, զի ոչ շրջի ընդ մեզ: * Ասէ ցնա Յս. մի արգե-
լուք զնա, զի որ ոչն է ձեր թշնամի՝ 'ի ձեր կողմն է:
51 * Եւ եղև 'ի կատարել աւուրց վերանալոյ նորա, և ինքն
52 զերեսս հաստատեաց երթալ յԵմ: * Եւ առաքեաց
հրեշտակս առաջի երեսաց իւրոց. և նոքա չոգան, մը-
տին 'ի գեղ մի Սամարացւոց՝ պատրաստել ինչ նմա:
53 * և ոչ ընկալան զնա զի դէմ եդեալ էր նորա երթալ յԵմ:
54 * Իբրև տեսին աշակերտքն՝ Յակոբոս և Յովհաննէս,
ասեն. Տէր՝ կամիս զի ասասցուք, և իջցէ հուր յերկ-
55 նից՝ և սատակեսցէ զնոսա: * Դարձաւ՝ սաստեաց 'ի
56 նս՝ և ասէ. ոչ գիտէք՝ որոյ հոգւոյ էք դուք: * զի որ-
դի մարդոյ՝ ոչ եկն զոգիս մարդկան կորուսանել՝ այլ
կեցուցանել, և գնացին յայլ գեղ:
57 * Եւ մինչ գնա երթային նք 'ի ճանապարհի, ասէ ոմն ԼԴ
58 ցնա. եկից զհետ քո՝ յոր վայր և երթայցես: * Ասէ ցնա
Յս. աղուեսուց՝ որջք գոն, և թռչնոց երկնից՝ դա-
59 դարք, և որդւոյ մարդոյ ոչ գոյ՝ ուր դիցէ զգլուխ: * Ա-
սէ ցայլ ևս. եկ զհետ իմ: և նա՝ ասէ. Տէր՝ հրաման
60 տուր ինձ երթալ նախ թաղել զհայր իմ: * Ասէ ցնա
Յս. թող զմեռեալսն թաղել զմեռեալս իւրեանց, և դու
61 երթ՝ պատմեա զարքայութիւն այ: * Ասէ և այլ ոմն. եկից
զհետ քո Տր, բայց նախ հրաման տուր ինձ հրաժարել 'ի
62 տանէ իմմէ: * Ասէ ցնա Յս. ոչ ոք արկանէ ձեռն զմա-
ճով, և հայեսցի յետս, եթէ յաջողեալ իցէ արքայութեան այ:

ԳԼ. Ժ.

1 Յետ այսորիկ երևեցոյց Տր և այլ ևս եւթանասուն ԼԴ
և երկուս. և առաքեաց զնս երկուս երկուս ա- գ գ
ռաջի իւր, յամ քաղաքս և 'ի տեղիս՝ ուր ինքն երթա-
2 լոց էր: * Եւ ասէ ցնս. Հունձք բազում են՝ և մշ-
ակք սակաւ. արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց, զի հան-
3 ցէ մշակս 'ի հունձս իւր: * Երթայք, ահա՝ առաքեմ
4 զձեզ իբրև զգառինս 'ի մէջ գայլոց: * Մի բառնայք
քսակ,

---

(49) Ոմանք. Որ յանուն քո: (50) 'Ի բազում տպ. Արգե-
լուք զնա. զի: (57) Ոմանք. Եկից և ես զհետ քո:
(57) Բազումք. Յոր վայր և երթիցես: (58) Ոմանք. Զգլուխ
իւր: (60) Ոմանք. Զարքայութիւն այ: (62) Ոմանք.
Զձեռն զմաճ... յաջողակ է արքայութեան այ:
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եւ այլս եւթանասուն և: (4) Ո-
մանք. Եւ մի մախաղս, մի կօշիկս.. ողջոյն մի տայք.

Digitized by Google

քսակ, մի մախաղ, մի կօշիկս. և 'ի ճանապարհի ումեք
ողջոյն մի տայցէք: * Յոր տուն մտանիցէք, նախ ասաս- 5
ջիք թէ ողջոյն տանս այսմիկ. * Եթէ իցէ անդ որդի 6
ողջունի՝ հանգիցէ 'ի վերայ նորա ողջոյնն ձեր. ապա
թէ ոչ՝ 'ի ձեզ դարձցի: * Եւ 'ի նմին տան ագանիջիք. 7
ուտիջիք և ըմպիջիք 'ի նոցանէ. զի արժանի է մշակն
վարձու իւրոյ: Մի փոխիցիք տանէ 'ի տուն: * Յոր 8
քաղաք մտանիցէք՝ և ընդունիցին զձեզ, ուտիջիք զինչ
առաջի դնիցեն ձեր. * և բժշկեսջիք որ 'ի նմա հի- 9
ւանդք իցեն. և ասասջիք նոցա, մերձեցաւ է 'ի վերայ ձեր
արքայութիւն Այ: * Իսկ յոր քաղաք մտանիցէք, և ոչ ըն- 10
դունիցին զձեզ. ելեալ ելանիցէք 'ի հրապարակս նր՝
ասասջիք. * և զփոշին որ կպաւ մեզ 'ի քաղաքէ ձերմէ 11
յոտս մեր՝ թօթափեսցուք 'ի ձեզ. բայց զայս գիտաս-
ջիք՝ զի մերձեցաւ է արքայութիւն Այ: * Ասեմ ձեզ, զի 12
սոդոմայեցւոց ընդարձակագոյն լիցի յաւուրն յայն-
միկ՝ քան քաղաքին այնմիկ: * Վայ քեզ Քորազին. վայ 13
քեզ Բեթսայիդա. զի եթէ 'ի Տիւրոս և 'ի Սիդովն ե-
ղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ եղեն 'ի ձեզ, վաղուց ևս քուր-
ձիւք 'ի խորգ և 'ի մոխիր նստեալ և ապաշխարեալ էին:
* Բայց Տիւրոսի և Սիդովնի ընդարձակագոյն լիցի յա- 14
ւուրն դատաստանի՝ քան ձեզ: * Եւ դու Կափառնայու- 15
մ, որ մինչև յերկինս բարձրացեալ ես, մինչև 'ի դը-
ժոխս իջցես: * Որ ձեզ լսէ, ինձ լսէ. և որ զձեզ ա- 16
նարգէ, զիս անարգէ. և որ զիս անարգէ, զառաքիչն
իմ անարգէ. և որ ինձ լսէ, լսէ այնմիկ որ զիսն առա-
քեաց: * Դարձան եօթանասուն և երկուքն խնդու- 17
թեամբ և ասեն. Տէր՝ և դևք հնազանդին մեզ յանուն
քո: * Եւ ասէ ցնոսա. տեսանէի զսատանայ անկեալ 18
յերկնից իբրև զփայլակն: * Ահա՝ ետու ձեզ իշխա- 19
նութիւն կոխել զօձս և զկարիճս, և զամ զօրութիւն թշնամ-
ւոյն, և ձեզ ոչինչ մեղանչիցեն: * Բայց ընդ այն մի 20
խնդայցէք՝ թէ այսք հնազանդին ձեզ. այլ խնդացէք՝ զի
անուանք ձեր գրեալ են յերկինս: * 'Ի նմին ժամու՝ 21
ցնծացաւ յՀոգին սուրբ և ասէ. գոհանամ զքէն
Հայր Տէր երկնից և երկրի, զի ծածկեցեր զայս յիմաստ-
նոց

---

(6) Ոմանք. Եւ եթէ իցէ.. հանգիցէ 'ի նա ողջոյն ձեր: (7) Ոսկան. 'ի տանէ 'ի տուն: (10) Ոմանք. 'Ի հրապարակս նց: (11) Ոմանք. Մերձեցաւ է 'ի մէջ ձեր արք: (12) Ոմանք. Զի սոդոմայեցւոցն: (13) Բազմ. Վաղուց ևս.. նստեալ ապաշխարեալ էր: Ոսկ. ունի. ապաշխարեալ էին: (14) Բազմ. Լիցի 'ի դատաստանի: (16) Ոմանք. Եւ որ զձեզն անարգէ: (19) Ոմանք. Եւ ձեզ ինչ ոչ մեղ: (20) Ոմանք. Եւ թէ այսք: (21) Ոմանք. Երկնից և երկրի:

'նաց և 'ի գիտնոց, և յայտնեցեր զայս տղայոց. այո՛
22 հայր, զի այսպէս հաճոյ եղև առաջի քո: * Ամենայն
ինչ տուաւ ինձ 'ի հօրէ իմմէ. և ո՛չ ոք գիտէ թէ ո՛վ է
որդի, եթէ ոչ՝ հայր, և ո՛ է հայր՝ եթէ ոչ՝ որդի, և
23 ում կամիցի որդին յայտնել: * Եւ դարձեալ առան-
ձինն առ աշակերտսն՝ ասէ. երանի աչաց՝ որ տեսա-
24 նիցեն զոր տեսանէքդ: * Ասեմ ձեզ. զի բազում մարգա-
րէք և թագաւորք կամեցան տեսանել զոր դուքդ տե-
սանէք՝ և ո՛չ տեսին. և լսել զոր լսէքդ՝ և ո՛չ լուան:
25 * Եւ ահա՝ յարեաւ ոմն օրինական՝ փորձէր զնա և ԼԵ
ասէր. վարդապետ՝ զի՞նչ գործեցից՝ զի զկեանսն յա- դ ե
26 ւիտենականս ժառանգեցից: * Եւ նա՝ ասէ ցնա. յօ-
27 րէնս՝ զի՞նչ գրեալ է, ո՞րպէս ընթեռնուս: * Նա՝ պա-
տասխանի ետ՝ և ասէ. սիրեսցես զՏէր Ած քո յամ սըր-
տէ քումմէ, և յամ անձնէ քումմէ, և յամ զօրութենէ
քումմէ, և յամ մտաց քոց. և զընկեր քո իբրև զանձն
28 քո: * Եւ ասէ ցնա. ուղիղ ետուր զպատասխանիդ,
զայդ արա՝ և կեցցես:
29 * Նա՝ իբրև կամեցաւ զանձն արդարացուցանել՝ ա- ԼԶ
30 սէ ցՅս. և ո՞վ է իմ ընկեր: * Պատասխանի ետ Յս՝
և ասէ. այր մի՝ իջանէր յԵմէ յԵրիքով, և անկաւ 'ի
ձեռս աւազակաց, որք մերկացին զնա, և վէրս 'ի վերայ
31 եդին, թողին կիսամահ և գնացին: * Դէպ եղև քա-
հանայի միոջ՝ իջանել ընդ նոյն ճանապարհ, և տեսեալ
32 զնա՝ զանց արար: * Նոյնպէս և ղևտացի մի՝ եկեալ
33 ընդ նոյն տեղի, ետես և զանց արար: * Սամարացի
ոմն ճանապարհորդեալ, եկն ընդ նոյն առ նովաւ, և
34 տեսեալ զնա՝ գթացաւ. * և մատուցեալ պատեաց ըզ-
վէրս նր, արկեալ 'ի վերայ ձէթ և գինի. և եդեալ
'ի վերայ գրաստու իւրոյ՝ ած զնա 'ի պանդոկի մի, և
35 դարմանեաց զնա: * Եւ 'ի վաղիւ անդր՝ իբրև ելա-
նէր անտի, հանեալ ետ ցպանդոկապետն երկուս դա-
հեկանս՝ և ասէ. դարման տար դմա, և զոր ինչ ծա-
խեսցես 'ի դա՝ 'ի միւսանգամ գալստեան իմում հա-
36 տուցից քեզ: * Արդ՝ ո՞ յերիցունց 'ի նոցանէ թուի
քեզ

(22) Ոմանք. Եթէ ո՛ է որդի.. և ոչ զհայր ոք գիտէ, եթէ, ոչ որդի: (23) Ոմանք. Աչացն որ տեսանեն: (24) Ոմանք. Եւ ոչ կարացին տեսանել. և լսել զոր լուայքդ, և: (25) Ոմանք. Օրինական ոմն: (29) Ոմանք. Եւ ո՛ է իմ ըն՞: (30) Ոմանք. Մերկացուցին զնա: (31) Ոմանք. Ընդ այն ճնպհ: (32) Ոմանք. Եկեալ է այն տեղի: (33) Ոմանք. Եկն է այն առ նով՞: (34) Այլ գրչագիրք փոխան գրեն 'ի պանդոկի մի. ած 'ի տուն: (35) Ոսկան. Ծախեսցես 'ի դմա: (36) Բազ՞. Մերձաւոր լեալ անկե՞:

քեզ մերձաւոր լինել անկելոյն 'ի ձեռս աւազակացն ։
* Եւ նա ասէ․ որ արարն զողորմութիւնն 'ի վերայ նր ։ Ա- 37
սէ ցնա յս․ երթ և դու՝ արա նոյնպէս ։
ԼԷ * Եւ եղև 'ի գնալն նց, և ինքն եմուտ 'ի գեղ մի․ և կին 38
մի անուն մարթա՝ ընկալաւ զնա 'ի տուն իւրում ։ * Եւ 39
նր էր քոյր մի, որում անուն էր մարիամ․ որ և եկն
նստաւ առ ոտսն տն, և լսէր զբանս նր ։ * Եւ մար- 40
թա զբաղեալ էր 'ի բազում սպասու․ եկն եկաց առ նմա՝
և ասէ․ տր՝ ոչինչ փոյթ է քեզ, զի քոյրդ իմ միայն ե-
թող զիս 'ի սպասու․ արդ՝ ասա զմա զի օգնեսցէ ինձ ։
* Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ․ մարթա մարթա, զու- 41
հոգաս՝ և զբաղեալ իւիք զբազմաւ ես․ * բայց սակաւ՝ 42
սակաւ ինչ պիտոյ է․ մարիամ մասն բարի ընտրեաց,
որ ոչ բարձցի 'ի նմանէ ։

ԳԼ․ ԺԱ․

ԼԸ Եւ եղև 'ի լինել 'ի տեղւոջ ուրեք կալ յաղօթս․ և իբրև դա- 1
դարեաց, ասէ ցնա մի յաշակերտացն իւրոց․ տր՝
ԴԶ ուսո մեզ յաղօթս կալ, որպէս յովհաննէս ուսոյց աշակեր-
տացն իւրոց ։ * Ասէ ցնս, յորժամ կայցէք յաղօթս, 2
ասասջիք ։ Հայր մեր, սբ եղիցի անուն քո․ եկեսցէ
արքայութիւն քո ։ * զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ 3
զօրըստօրէն ։ * և թող մեզ զմեղս մեր ։ զի և մեք թո- 4
ղումք ամենայնի՝ որ պարտական իցեն մեզ ։ և մի տանիր զ-
մեզ 'ի փորձութիւն ։ * Եւ ասէ ցնս․ ո՞վ է 'ի ձէնջ՝ որոյ 5
իցէ բարեկամ, և երթիցէ առ նա 'ի մէջ գիշերի, և
ասիցէ ցնա․ բարեկամ՝ տուր ինձ փոխ երիս նկանակս․
* զի բարեկամ իմ եկն առ իս յուղւոյ, և ոչինչ ունիմ 6
դնել առաջի նր ։ * Եւ նա 'ի ներքուստ տայցէ պա- 7
տասխանի և ասիցէ․ մի՛ աշխատ առներ զիս, զի դուռն
փակեալ են, և մանկունքս ընդ ինև կան յանկողնի․
ոչ կարեմ յառնել և տալ քեզ ։ * Ասեմ ձեզ, և- 8
թէ

(38) Ոմանք․ Եւ եղև 'ի գնալն նց ։ (39) Ոմանք․ Որոյ ա-
նուն էր ․․․ առ ոտս տն, և լսել զբանն նր ։ (40) Ո-
մանք․ Եկն և եկաց ։ (40) Ոմանք․ Ոչ ինչ է փոյթ քեզ ։
(41) Ոմանք․ Պատասխանի ետ նմա յս՝ և ․․ և բազմաւ իւիք ։ (42) Ո-
մանք․ Ո՛չ բարձցի 'ի նմանէ․
ԳԼ․ ԺԱ ։ (1) Ոմանք․ կալ յաղօթս ։ (1) Ոմանք․ Որպէս և
յովհաննէս ։ (2) 'Ի լուսա՛․ Ասէ ցնս․ յոր"․ համաձայն ամենայն
'ի Բնաբ" ։ (4) Բնաբ․ Որ պարտական իցէ մեզ ։ (5) Ոմանք․ Եւ
ասէ ցնս․ բարեկ" ։ (6) Բնաբ․ Առ իս յուղւոյ ։ (7) Ոմանք․
Տացէ պատասխանի և ասասցէ ․․․ զի դրունք ։ (7)(8) Ոմանք
առեալ 'ի լուսանցաներէն յաւելուն․ Եւ տալ քեզ ։ * Եթէ նա
պնդիցի բախելով, ասեմ ձեզ ։ (8) Ոմանք․ Տացէ նմ"

Digitized by Google

Թէ ոչ յարուցեալ տայցէ նմա վն բարեկամութեն, սա-
կայն վն ժտութեն յարուցեալ տացէ նմա՝ զինչ և պէ-
9 տոյ իցէ: * Եւ ես ձեզ ասեմ. խնդրեցէք՝ և տացի
ձեզ, հայցեցէք՝ և գտջիք, բախեցէք՝ և բացցի ձեզ:
10 * Զի ամ որ խնդրէ՝ առնու, և որ հայցէ՝ գտանէ, և
11 որ բախէ՝ բացցի նմա: * Ո՞ ոք 'ի ձէնջ հայր՝ խնդ-
րեսցէ որդի իւր ձուկն, միթէ փոխանակ ձկանն՝ օձ տայ-
12 ցէ նմա: * և կամ խնդրեսցէ ձու, միթէ կարիճ տայ-
13 ցէ նմա: * Իսկ եթէ դուք որ չարքդ էք՝ գիտէք պար-
գևս բարիս տալ որդւոց ձերոց, ո՞րչափ ևս առաւել
հայր ձեր յերկնից տացէ բարիս այնոցիկ, որ խնդ-
րեն 'ի նմանէ:

14 * Եւ հանէր դև մի համր. և եղև յելանել դևուն՝ խօ- ԼԹ
15 սեցաւ համրն, և զարմացան ամ ժողովուրդքն: * Եւ գէ
ոմանք 'ի նոցանէ ասեն. Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն
16 դիւաց հանէ դա զդևս: * Եւ այլք՝ փորձէին և նշ-
17 ան յերկնից խնդրէին 'ի նմանէ: * Իսկ նա՝ գիտացեալ
զխորհուրդս նց, ասէ ցնս. Ամ թագաւորութիւն բա-
ժանեալ յանձն, աւերի, և տուն բաժանեալ յանձն
18 կործանի: * Արդ եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձ-
նէ, զիա՞րդ կայցէ թագաւորութիւն նր. զի ասէք զինէն
եթէ Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդ-
19 ևս: * Եթէ ես Բէեղզեբուղաւ հանեմ զդևս, որդիքն
ձեր՝ իւ՞ հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին եղիցին ձեր
20 դատաւորք: * Իսկ եթէ մատամբն այ հանեմ զդևս,
21 ապա հասեալ է 'ի վերայ ձեր արքայութիւն այ: * Յոր-
ժամ հզօր, վառեալ՝ պահիցէ զտուն իւր, 'ի խաղա-
22 ղութեան են ինչք նր: * Բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա
'ի վերայ եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութիւն նր
հանէ յոր յուսացեալ էր, և զաւար նորա բաշխեսցէ:
23 * Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է, և որ ոչ ժողո-
24 վէ ընդ իս, ցրուէ: * Յորժամ այսն պիղծ ելանիցէ
'ի մարդոյ, շրջի ընդ անջրդին տեղիս, խնդրէ հանգիստ.
և իբրև ոչ գտանէ, ասէ. դարձայց 'ի տուն
25 իմ ուստի ելին: * և եկեալ գտանէ մաքրեալ և յարդա-
26 րեալ: * Յայնժամ երթայ և առնու եւթն այլ այս
չար

զինչ պիտոյ իցէ: (11) Օրինակ. Փոխանակ ձկան: (14) Յօ-
րինակին գրեալ. Եւ եղև յելանել դիւ": (15) Օրինակ. 'Ի
նցնէ ասէին: (16) Յօրինակս գրեալ. Եւ նշան յերկնից խնդ":
(18) Օրինակ. Արդ թէ սատանայ . . . իշխանաւ հանէ
դա զդևս: (19) Օրինակ. Վն այնորիկ նք եղի": (22) Օրինակ.
Զսպառազինութիւն հանէ: (23) Օրինակ. Որ ոչ է ը̄իս:
(24) 'Ի բազմ գրեալ. Այսն պիղծ ելա": (24) Օրինակ. Եւ
ոչ գտանէ, ասէ. . . ուստի ելի: (26) Օրինակ. Երթայ

չար ևս քան զինքն, և մտանեն բնակեն անդ. և լինին յե-
տինքն մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինսն:
Խ * Եւ եղեւ մինչդեռ խօսէր զայս, ձայն ամբարձ կին մի 27
՚ի ժողովրդենէ անտի և ասէ. երանի է որովայնին՝
որ կրեաց զքեզ, և ստեանցն՝ որ դիեցուցին զքեզ:
* Եւ նա ասէ. նա՛ երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն 28
Այ, և պահիցեն:
ԽԱ * Եւ ՚ի դիմանել ՚ի վերայ նր ժողովրդոցն՝ սկսաւ ա- 29
սել. ազգս այս՝ ազգ չար է. նշան խնդրէ, և նշան յերկ-
նից՝ ոչ տացի սմա՝ բայց նշանն յովնանու: * Զի որպ 30
եղեւ յովնան նշան նինուէացւոց, նոյնպէս եղիցի և որ-
դի մարդոյ ազգիս այսմիկ: * Դշխոյն հարաւոյ յարի- 31
ցէ ՚ի դատաստանի ընդ արս ազգիս այսորիկ, և դա-
տապարտեսցէ զսա. զի եկն ՚ի ծագաց երկրի լսել զի-
մաստութիւն սողոմոնի: և ահա՛ աւաւելի քան զսո-
ղոմոն է աստ: * Արք նինուէացիք յարիցեն ՚ի դա- 32
տաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ, և դատապարտես-
ցեն զսա, զի ապաշխարեցին ՚ի քարոզութիւն յովնանու:
Ե Է և ահա՛ աւաւելի քան զյովնան է աստ: * Ո՛չ ուրուք 33
լուցեալ ճրագ՝ դնէ ՚ի թաքստեան, այլ ՚ի վերայ աշ-
տանակի, զի որ մտանիցեն՝ լոյս տեսանիցեն: * Ճրագ 34
մարմնոյ ակն է. յորժամ ակնն առատ է, ամ մարմինն
լուսաւոր եղիցի: և երբ ակն չար է, և մարմինն խա-
ւարին եղիցի: * արդ՝ զգոյշ լեր, գուցէ լոյսդ որ ՚ի 35
քեզ է՝ խաւար իցէ: * Եթէ մարմինդ քո ամ լուսա- 36
ւոր է, և չգուցէ մասն ինչ խաւարին, եղիցի լուսաւոր
ամ. որպէս յորժամ ճրագն նշուլիւք լուսաւորիցէ զքեզ:
ԽԲ * Եւ մինչ դեռ խօսէր զայս, աղաչէր զնա ոմն փարի- 37
սեցի՝ զի ճաշ կերիցէ առ նմա: և նա՝ մտեալ բազ-
մեց

առնու եւթն այլ այսս չար.. և լինիցի յետինն: (26) Ոսկան. Եւ մտեալ բնակեն: (27) Ոմանք. ՚ի ժողովրդենէն՝ և ասէ. երանի որովայնին որ կրեաց: (28) Ոմանք. Զբանն Այ, և առնեն: Ոսկ և ոմանք. Զբանն Այ՝ և պահեն: (29) Ոմանք. Եւ ՚ի դիմանալն. ՚ի վերայ նորա ժողով"... մի տացի.. յովնանու մարգարէի: (30) Ոմանք. Այնպէս եղիցի և որ": (31) Ոմանք. Եւ դատապարտեսցէ զսոսա.. ՚ի ծագաց երկրէ: (32) Ոմանք. Զի ապաշխարեցին ՚ի քարոզ": (33) Ոսկան. առնէ ՚ի լապտերակալն յանէլո. ՚ի թաքստեան, և ոչ ընդ գրուանաւ. այլ: (33) Ոմանք. Զի որ մտանիցեն՝ լոյս տեսցեն: (34) Ոմանք. Խաւարին եղիցի: (36) Ոմանք. Եւ ոչ գուցէ մասն... նշողիւք լուսաւորեսցէ զքեզ: (37) Ոմանք. Եւ մինչ խօսէր զայս.. ճաշ կերիցէ ընդ նմ: Ոսկ օրինակ Գ. Զնա ածեն ՚ի փարիսեցւոցն՝ զի ճաշ կերիցէ առ նմա:

Digitized by Google

38 ճաշաց ։ * Իբրեւ ետես փարիսեցին՝ զարմացաւ զի նախ
39 ոչ մկրտեցաւ յառաջ քան զճաշն ։ * Ասէ ցնա Տէր ․ այժմ
դուք փարիսեցիք զարտաքին զբաժակին եւ զմանկին
սրբէք ․ եւ ներքինն ձեր լի է յափշտակութեամբ եւ չա-
40 րութեամբ ։ * Անմիտք՝ ոչ ապաքէն որ զարտաքինն արար ․
41 եւ զներքինն նոյն արար ։ * Բայց աղէ՝ զարժանն խաղ-
տուք ողորմութիւն, եւ ահա՝ ամենայն սուրբ է ձեր
42 * Այլ վայ ձեզ փարիսեցւոց ․ զի տասանորդէք զանանուխ
նանուխ եւ զփեգանայ, եւ զամ բանջար, եւ անցանէք զի-
րաւամբք եւ զսիրովն Այ ։ զայս՝ արժան էր առնել՝ եւ
43 զայնս՝ ոչ անցանել ։ * Վայ ձեզ փարիսեցւոց ․ զի սի-
րէք զառաջնորդութիւն 'ի ժողովուրդս, եւ զողջոյնս 'ի
44 հրապարակս ։ * Վայ ձեզ, զի էք դուք իբրեւ զգերեզ-
մանս անյայտս, եւ մարդիկ գնան 'ի վերայ՝ եւ ոչ գի-
45 տեն ։ * Պատասխանի ետ ոմն յօրինականացն՝ եւ ասէ
ցնա ․ վարդապետ՝ զայդ բանս ասելով, եւ զմեզ թշնա-
46 մանես ։ * Եւ նա՝ ասէ ․ եւ ձեզ վայ օրինականացդ ․
զի բառնայք մարդկան բեռինս դժուարակիրս, եւ դուք
47 մատամբ միով 'ի բեռինսն ոչ մերձենայք ։ * Վայ ձեզ՝
զի շինէք զշիրիմս մարգարէիցն ․ եւ հարքն ձեր սպանին
48 զնոս ։ * Ապա ուրեմն վկայէք, եթէ կամակից էք գոր-
ծոց հարցն ձերոց ․ զի նոքա կոտորեցին զնոս, եւ դուք
49 շինէք զգերեզմանս նց ։ * Վն այսորիկ իմաստութիւն
Այ ասաց ․ առաքեցից 'ի նս մարգարէս եւ առաքեալս,
50 եւ 'ի նոցանէ սպանանիցեն եւ հալածիցեն ։ * զի խնդրես-
ցի արիւն ամ մարգարէից՝ հեղեալ 'ի սկզբանէ աշխար-
51 հի՝ յազգէ յայսմանէ ։ * յարենէն աբելի մինչեւ յարիւնն
զաքարիայ կորուսելոյ ընդ սեղանն եւ ՟Ը տաճարն ․ այո
52 ասեմ ձեզ, խնդրեսցի յազգէ յայսմանէ ։ * Վայ ձեզ
օրինականացդ ․ զի թաքուցանէք զփականս գիտութեն ․
դուք՝ ոչ մտանէք, եւ որ մտանելոցն էին՝ արգելուք ։
53 * Եւ 'ի խօսելն զայս ամ առ նս առաջի ամ ժողովրդ-
եանն՝ զամօթի հարկանելն ։ Եւ սկսան դպիրքն եւ
փարիսեցիք չչարել եւ դրդուել ՟Է նմ վասն բազմ իրաց ․
54 * եւ սպասել որսալ ինչ բանս 'ի բերանոյ նորա, զի
չարախօսեսցեն զնմանէ ։

Գ․Է։

---

(38) Ոմանք ․ Զի ոչ նախ մկրտեցաւ ։ (39) Բ․Հմք ․ Բա-
ժակին ։ (42) Ոմանք ․ Եւ զփեղենայ ․ ․ եւ զայն ոչ ան-
ցանել ։ (43) Ոմանք ․ Զառաջնադաշս 'ի ժողովս ։ (45) Ո-
մանք ․ Եւ մի ոմն յօրինաւ" ․ ․ զայդ բանդ ասելով ։ (48) Ո-
մանք ․ Կոտորեցին զմարգարէսն, եւ դուք ։ (49) Ոմանք
Վն այնորիկ եւ իմաստութիւն ։ (50) Ոմանք ․ Յազգէ յայդ-
մանէ ։ (51) Ոմանք ․ Մինչեւ ցարիւնն ․ ․ ․ ասեմ ասեմ ձեզ
խնդրեսցի ։ (54) Ոմանք ․ Զի չարախօսեսցեն զնմանէ ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԲ.

Որպէս 'ի կուտել բիւրաւորաց ժողովրդեանն մին- 1
չեւ կոխել զմիմեանս :
ԽԴ Սկսաւ ասել ցաշակերտսն իւր . Նախ՝ զգոյշ լերուք
անձանց 'ի խմորոյ փարիսեցւոցն, որ է կեղծաւորու-
թիւն : * Չիք ինչ է 'ի ծածուկ՝ որ ոչ յայտնեսցի, եւ 2
գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի : * Վասն զի զոր ինչ ասիցէք 'ի 3
խաւարի, լուեալ լիցի 'ի լոյս . եւ զոր յականջն խօսե-
ցարուք 'ի շտեմարանս, քարոզեսցի 'ի վերայ տանեաց :
* Բայց ձեզ ասեմ սիրելեաց իմոց . մի զարհուրիցէք 4
յայնցանէ որ սպանանեն զմարմին, եւ յետ այնորիկ ա-
ւելի ինչ ոչ ունիցին առնել : * Այլ ցուցից ձեզ յումմէ 5
մի երկնչիցէք . երկնչիջիք յայնմանէ՝ որ յետ սպանա-
նելոյ ունի իշխանութիւն արկանել 'ի գեհեն . այո ասեմ
ձեզ, յայնմանէ երկնչիջիք : * Ոչ ապաքէն հինգ ձագ՝ 6
երկուց դանգաց վաճառի, եւ մի 'ի նոցանէ ոչ է մոռա-
ցեալ առաջի այ : * Այլ ձեր՝ եւ մազ իսկ հեր գլխոյ 7
թուեալ է . մի երկնչիք, զի քան զբազում ձագս լաւ էք
դուք : * Ասեմ ձեզ . զի ամ որ խոստովանեսցի յիս 8
առաջի մարդկան, եւ որդի մարդոյ խոստովանեսցի ըզ-
նմանէ առաջի հրեշտակաց այ : * Եւ որ ուրասցի զիս 9
առաջի մարդկան, ուրացեալ լիցի առաջի հրեշտակաց
այ : * Եւ ամ որ ասէ բան զորդւոյ մարդոյ, թողցի նմա . 10
բայց որ զհոգին սբ հայհոյեսցէ, մի թողցի նմա : * Այլ 11
յորժամ տանիցին զձեզ 'ի ժողովուրդս, եւ 'ի պետութիւնս,
եւ յիշխանութիւնս, մի հոգայցէք՝ ոպ թէ զինչ պատասխանի
տայցէք, կամ զինչ ասիցէք : * Զի հոգին սբ ուսուս- 12
ցէ ձեզ 'ի նմին ժամու՝ զինչ պարտ իցէ խօսել :
ԽԵ * Ասէ ոմն 'ի ժողովրդենէն ցնա . վարդապետ՝ ասա 13
Ե բ ցեղբայր իմ՝ բաժանել ընդ իս զժառանգութիւն : * Եւ 14
նա՝ ասէ ցնա . այր դու՝ ո կացոյց զիս դատաւոր կամ
բաժանարար 'ի վերայ ձեր : * Եւ ասէ ցնո . տեսէք 15
եւ

Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. 'Ի խմորոյ փարիսեցւոցն, որ է : (2) Ոմանք. Ոչինչ է ծածուկ : (3) Ոմանք. Վս այսորիկ զոր ինչ ասէ" : (3) Ոմանք. Եւ զյունկանէ : (5) Ոմանք. Երկնչիցիք յայնմանէ ... յայնմանէ երկնչիցիք : Ցուցանեն. երկերուք : (6) Ոմանք. Հինգ ձագք .. վաճառին : (8) Օրինակ մի. Որ խոստովանեսցի զիս : (9) Ոմանք. Ուրացեալ եղիցի : (10) Ոմանք. Որ ասիցէ բան ... հայհոյեսցէ : (11) Ոմանք. Տանիցեն զձեզ ... կամ զինչ խօսիցէք : (12) Ոմանք. Ուսուսցէ զձեզ 'ի նմ" : (12) Օրինակ մի. Զինչ պիտոյ իցէ խօսել : (13) Ոմանք. Ասէ մի ոմն 'ի ժողո" ... զժառանգութիւն : Ոմն ոմանք. Ասէ մի 'ի ժո" :

և զգուշացարուք յամենայն ագահութենէ, զի ո՛չ եթէ ՚ի
մնացորդաց ինչից ուրուք իցեն կեանք նորա ։
16 * Խօսեցաւ առ նոսա առակ մի՝ և ասէ . առն ուրումն մե-
17 ծատան նատուն անդաստանք առհասարականս ։ * և խորհէր ՚ի միտս
իւր՝ և ասէր . զի՞ գործեցից՝ զի ո՛չ գոյ տեղի ուր ժողո-
18 վեցից զարդիւնս իմ ։ * Եւ ասէ . գիտեմ զինչ արարից .
քակեցից զշտեմարանս իմ՝ և ևս մեծամեծս շինեցից . և
19 անդր ժողովեցից զցորեան և զամ բարութիւնս իմ . * և ա-
ասացից ցանձն իմ . անձն՝ ունիս բազում բարութիւնս համբա-
րեալ ամաց բազմաց . հանգի՛ր՝ կե՛ր արբ՝ և ուրախ լեր ։
20 * Ասէ ցնա Ած . անմիտ՝ յայսմ գիշերի զոգիդ ՚ի քէն
՚ի բաց պահանջիցեն, իսկ զոր պատրաստեցերն՝ ո՞ւմ
21 լինիցի ։ * Նոյնպէս և որ գանձէ անձին, և ոչ յԱծ
22 մեծանայցէ ։ * Ասէ ցաշակերտսն իւր . վա այդորիկ
ասեմ ձեզ . մի՛ հոգայք ընդ ոգւոյ՝ թէ զինչ ուտիցէք .
23 և մի ընդ մարմնոյ՝ թէ զինչ զգենուցուք . * զի ոգի՝
առաւել է քան զկերակուր, և մարմին քան զհանդերձ ։
24 * Հայեցարո՛ւք ընդ ագռաւս, զի ո՛չ սերմանեն և ո՛չ
հնձեն, որոց ո՛չ գոն շտեմարանք՝ և ո՛չ համբարանոցք .
և Ած կերակրէ զնոսա . ո՞րչափ ևս առաւել զձեզ՝ որ լաւ
25 էք քան զթռչունս ։ * Ո՞վ ՚ի ձէնջ առ հոգալ՝ կարիցէ
26 յաւելուլ ՚ի հասակ իւր կանգուն մի ։ * Իսկ արդ՝ ե-
թէ ՚ի փոքուն չէք բաւական՝ վա՞ այլոցն զի՞ հոգայցէք ։
27 * Հայեցարո՛ւք ընդ շուշանն՝ ո՛րպէս աճէ, ո՛չ ջանայ՝
և ո՛չ նիւթէ . ասեմ ձեզ, և ո՛չ Սողոմոն յամ ՚ի փառս-
28 ն իւր զգեցաւ իբրև զմի ՚ի նոցանէ ։ * Իսկ եթէ ըզ-
խոտն՝ որ այսօր ՚ի բացի է՝ և վաղիւ ՚ի հնոց արկանե-
լի, Ած այնպէս զգեցուցանէ . ո՞րչափ ևս առաւել զձեզ
29 թերահաւատք ։ * Եւ դուք մի՛ խնդրէք՝ զինչ ուտիցէք
30 կամ զինչ ըմպիցէք, և մի՛ զբաղնուք . * զի զայս ամ
հեթանոսք աշխարհի խնդրեն ։ այլ ձեր հայր՝ գիտէ զի
31 պիտոյ է այն ամ ։ * Բայց խնդրեցէք զարքայութիւն Այ .
32 և այն յաւելցի ձեզ ։ * Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ . զի Ե Գ
33 հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւնն ։ * Վա-
ճա-

(17) Ոմանք . Զի՞նչ գործեցից՝ զի ։ (20) Ոմանք . ՚Ի բաց պահանջեսցեն ։ և ոմանք . Պահանջեն ։ (22) Ոմանք . Վա այսորիկ ասեմ . . . թէ զինչ ուտիցէ, և ։ (26) Ոմանք . Եթէ փոքուն չէք . . զի հոգայք ։ (27) Ոմանք . Հայեցարուք ՚ի շուշանն ։ (29) Ոմանք . Եւ մի զբաղնուցուք ։ (30) Ոմանք . Այլ ձեր հայրն գի՛ . . այդ ամ (31) Ոմնանք յաւելուն . Բայց խնդրեցէք նախ զարքայութիւն Այ և զարդարութիւն նր . և այն յաւ՛՛ ։ (31) Ոմանք յաւելուն . Եւ այն ամ յաւել՛՛ ։ (32) Բազմ . Զարքայութիւն ։ (33) Ոմանք . Քսակ առանց . . . և ոչ ցեց և ուտիչ ապականեն ։

Digitized by Google

Վաճառեցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն. արարէք
ձեզ քսակս՝ որ ոչ հնանայցեն, գանձ անպակասելի յեր-
կինս. ուր ոչ գող մերձենայ, և ոչ ցեց ապականէ.
* Զի ուր գանձն ձեր է, անդ և սիրտք ձեր լինիցին. 34
* Եղիցին գօտիք ձեր ածեալ ընդ մէջս և ճրագունք 35
լուցեալք. * Եւ դուք նմանողք մարդկան՝ որ ակն ու- 36
նիցին տեառն իւրեանց՝ թէ երբ դառնայցէ 'ի հարսանեաց.
զի յորժամ գայցէ և բախիցէ, վաղվաղակի բանայցեն
նմա. * Երանի իցէ ծառայիցն այնոցիկ, զորս եկեալ 37
տէրն գտցէ արթունս. ամէն ասեմ ձեզ՝ զի գօտի ընդ
մէջ ածցէ, և բազմեցուսցէ զնոսա, և անցեալ պաշտես-
ցէ զնոսա. * Եւ եթէ յերկրորդ՝ կամ յերրորդ պահու եկ- 38
եսցէ՝ և գտցէ այնպէս, երանեալ են ծառայքն այ-
նոքիկ. * Բայց զայն գիտասջիք, եթէ գիտէր տանուտէ- 39
րն յորում ժամու գող գայ, չտայր թողուլ ական հա-
տանել 'ի տան իւրում. * Եւ դուք՝ եղերուք պատ- 40
րաստք, զի յորում ժամու ոչ կարծիցէք, գայ Որդի մար-
դոյ. * Ասէ Պետրոս. Տէր՝ առ մեզ ասացեր զառակդ 41
զայդ՝ թէ առ ամենեսեան. * Եւ ասէ Տէր. Ո՞ իցէ հա- 42
ւատարիմ տնտեսն և իմաստուն, զոր կացուսցէ տէր իւր
'ի վերայ սպասաւորութեան իւրոյ տալ 'ի ժամու զկերա-
կուրս. * Երանի իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ 43
տէր իւր գտանիցէ արարեալ այնպէս։ * Արդարև 44
ասեմ ձեզ, զի 'ի վերայ ամ ընչից իւրոց կացուսցէ զնա։
* Ապա թէ ասիցէ ծառայն այն 'ի սրտի իւրում. յա- 45
մէ տէր իմ 'ի գալ. և սկսանիցի հարկանել զծառայսն
և զաղախնայսն, ուտել և ըմպել և արբենալ. * եկես- 46
ցէ տէր ծառային այնորիկ՝ յաւուր յորում ակն ոչ ու-
նիցի, և 'ի ժամու յորում ոչ գիտիցէ. ընդ մէջ կարես-
ցէ զնա, և զբաժին նր ընդ անհաւատս դիցէ։ * Եւ 47
ծառայ որ գիտիցէ զկամս տեառն իւրոյ՝ և ոչ պատ-
րաստեսցի ըստ կամաց նր, արբցէ գան բզմ։ * Եւ 48
որ ոչն գիտիցէ՝ և արժանի գանի ինչ գործիցէ, արբ-
ցէ գան սակաւ։ ամենայն որում շատ տուաւ, շատ
խնդրեսցի 'ի նմանէ. և որում բզմ աւանդեցաւ, ա-

ռաւ

(37) Ոմանք. Գտցէ արթուն։ (38) Ոմանք. Եւ գտցէ նոյն-չա, երա՛։ (39) Ոսկան յաւելու. Գող գայ, հսկէր, և չտայր թողուլ։ (39) Ոմանք. Զտան իւրում։ (41) Ոմանք. Զառակս զայս, եթէ առ. (42) Ոմանք. Զոր կացուսցէ տէր իւր .. 'ի ժամու կերակուրս։ (45) Ոմանք. Ապա եթէ ասիցէ ծառայն 'ի սր՛։ (47) 'Ի լուսանց. Եւ ոչ պատրաստեսցի։ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛։ Որք բազումք գրենն՝ պատրաստեսցէ. կամ, պատրաստեսցէ։ (48) Բազումք. Ամենայնի որում շատ։ (48) Ոմանք. Պահանջեսցի 'ի նմանէ։

Digitized by Google

49 առաւել ևս պահանջեսցեն 'ի նմանէ: * Հուր եկի ար- ԽԴ
կանել յերկիր: և զի՞նչ կամիմ թէ արդէն բորբո-
50 քեցաւ: * Եւ մկրտութիւն մի ունիմ մկրտել. և զիա՞րդ
51 փութամ մինչև կատարեսցի: * Համարիք եթէ խա-
ղաղութի՞ւն եկի տալ յերկիր. ո՛չ. ասեմ ձեզ, այլ բա-
52 ժանումն: * Զի եղիցին յայսմ հետէ հինգ 'ի տան միում
բաժանեալք, երեքն՝ յերկուց, և երկուքն՝ յերեքց:
53 * Բաժանեսցին հայր՝ յորդւոյ, և որդի՝ 'ի հօրէ. մայր՝
'ի դստերէ, և դուստր՝ 'ի մօրէ. սկեսուր՝ 'ի հարսնէ,
54 և հարսն՝ 'ի սկեսրարէ իւրմէ: * Ասաց և ժողովրդեանն.
յորժամ տեսանիցէք ամպ ծագեալ յարևմտից, իսկոյն
55 ասէք՝ թէ անձրև գայ, և լինի այնպէս: * Եւ յորժամ
հարաւ շնչէ, ասէք թէ խորշակ լինի, և լինի այն-
56 պէս: * Կեղծաւորք՝ զերեսս երկնի և երկրի գիտէք
փորձել, իսկ զժամանակս զայս զիա՞րդ ոչ փորձէք:
57 * Ընդէ՞ր և յանձանց իսկ ոչ ընտրէք զարդարն: * Յոր-
58 ժամ երթայցես ընդ ոսոխի քում առ իշխան, 'ի ճանա-
պարհի տուր զհաշիւս զերծանել 'ի նմանէ. զի գուցէ
քարշիցէ զքեզ առ դատաւորն, և դատաւորն մատ-
59 նիցէ դահճի, և դահիճն արկանիցէ 'ի բանտ: * Ա-
սեմ քեզ, ոչ ելանիցես անտի՝ մինչև հատուցանիցես
զյետին բնուոնն:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ էին ոմանք 'ի նմին ժամանակի, և պատմէին նմա ԽԵ
վա՛սն գալիլեացւոցն, որոց զարիւնն Պիղատոս խառ-
2 նեաց ընդ զոհսն նց: * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս.
համարիք եթէ այն գալիլեացիքն եղեն մեղաւորք քան
3 զամ գալիլեացիս, զի այնպիսի ինչս կրեցին: * Ոչ.
ասեմ ձեզ, այլ եթէ ոչ ապաշխարիցէք՝ ամենեքին նոյն-
4 պէս կորնչիցիք: * Կամ նոքա ութուտասանքն յորոց վր
աշտարակն անկաւ 'ի Սիլովամ, և սպան զնս. համա-
րիք թէ նոքա պարտապանք եղեն քան զամ մարդիկ՝
5 որ բնակեալ են յԵմ: * Ոչ. ասեմ ձեզ, այլ թէ ոչ
6 ապաշխարիցէք՝ ամենեքեան նոյնպէս կորնչիցիք: * Ա-
սաց և զառակս զայս: Թզենի մի էր ուրումն տնկեալ
յայգւոջ իւրում. և եկն խնդրել պտուղ 'ի նմանէ՝ և
ոչ

---

(54) Ոմանք. Ասաց և ժողովրդն: (57) Բազ. Ոչ ընտրէք զարդարանն: (58) Ոմանք. Առ իշխանն... մատնիցէ զքեզ դահճի: (59) Ոմանք. Զյետին բնուոնն:
Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Եղեն մեղաւոր, զի: (2) Բազ. Զի այնպիսի: (4) Ոմանք. Անկաւ աշտարակն 'ի սիլովամ... եթէ նք պար՟: (6) Ոմանք. Ասաց զառակս... ուրումն տնկեալ... պտուղ 'ի նմա, և ոչ:

Digitized by Google

ոչ եգիտ ։ * Եւ ասէ ցայգեգործն․ ահա՝ երեք ամ է յոր- 7
մէհետէ գամ խնդրել պտուղ ՚ի Թզենւոջ՝ եւ ոչ-
գտանեմ․ հատ զդա՝ ընդէ՞ր եւ զերկիր խա-
փանէ ։ * Նա՝ պատասխանի ետ եւ ասէ․ տէր, Թող 8
զդա՝ այս ամ եւս, մինչեւ շուրջ զդովաւ բրեցից՝ եւ
արկից աղբ ․ * Թերեւս արասցէ պտուղ ․ ապա Թէ 9
ոչ՝ յամին եկելում հատցես զդա ։
ԽԸ * Եւ ուսուցանէր ՚ի միում ժողովրդարանացն ՚ի շա- 10
ԵԵ բաթու ։ * եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր ոգի հիւանդու- 11
Թեան ամս ութուտասն․ եւ էր կորացեալ, եւ ոչ կարէր
ամենեւին ՚ի վեր հայել ։ * Իբրեւ ետես զնա յս, կո- 12
չեաց առ ինքն՝ եւ ասէ ցնա․ կին զու՝ արձակեալ ես
՚ի հիւանդութենէ քումմէ ։ * Եւ եդ ՚ի վերայ նր ձեռս․ 13
եւ առժամայն ուղղեցաւ, եւ փառաւոր առնէր զԱծ ։
* Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ ցասուցեալ Թէ 14
ընդէ՞ր ՚ի շաբաթու բժշկեաց յս , եւ ասէ ցժողովուր-
դըն․ վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք
բժշկեցարուք, եւ մի յաւուր շաբաթու ։ * Պատասխանի ետ 15
նմա տր՝ եւ ասէ․ կեղծաւորք, իւրաքանչիւր ոք ՚ի ձէնջ
՚ի շաբաթու՝ ոչ արձակէ՞ զեզն իւր կամ զէշ ՚ի մսրոյ, եւ
տանի՞ ջրել ։ * Իսկ զսա՝ զդուստր աբրահամու էր՝ 16
զոր կապեաց սատանայ՝ ահաւասիկ ութուտասն ամ,
ոչ արժան էր արձակել ՚ի կապանաց անտի ՚ի շաբա-
Թու ։ * Եւ զայս խօսել նորա, յամօթ լինէին ամենե- 17
քին որ հակառակն կային նմա․ եւ ամ ժողովուրդն ուրախ
լինէր ՚ի վերայ ամ փառաւորութեանցն՝ որ գործէին ՚ի նմանէ ։
ԽԹ * Եւ ասէր․ ում նման է արքայութիւն այ, եւ որում 18
նմանութեան նմանեցուցից զնա ։ * Նման է հատոյ մա- 19
նանխոյ, զոր առեալ մարդոյ արկ ՚ի պարտէզ իւր․ ա-
ճեաց եւ եղեւ ծառ, եւ Թռչունք երկնից բնակեցան ՚ի
յոստս նր ։ * Եւ դարձեալ ասէ․ ում նմանեցուցից 20
զարքայութիւն այ․ * Նման է խմորոյ, զոր առեալ կնոջ 21
Թաքոյց յալեր երից գրուաց՝ մինչեւ ամ խմորեցաւ ։
Ծ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս եւ ընդ գեօղս, ուսուցանէր․ 22
ԵԶ եւ ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ, * ասէ ոմն ցնա․ տէր՝ 23
եթէ սակաւք իցեն՝ որ ապրելոց իցեն ։ Եւ նա ասէ
ցնս ։ * Ջանացարուք մտանել ընդ նեղ դուռն․ ասեմ 24
ձեզ ,

(8) Ոսկան․ Զդա [illegible] ամ եւս ։ (8) Ոմանք․ Մինչեւ շուր-
զովաւ բրել" ։ (10) [illegible]․ ՚ի միում ՚ի ժողովրդարանն" ։
(14) Ոսկան․ Եկայք եւ բժշ" ։ (15) Օրինակ մի․ Տ[illegible]
յն եւ ասէ ։ (15) Ոմանք․ ՚ի մսրոյ անտի ։ (16) Ոմանք․ Ահա-
ւասիկ ութուտասն ամ, ոչ էր արժ"․․․ անտի ՚ի յաւուր-
շաբաթու ։ (17) Ոսկան․ Եւ զայս խօսել ասէր ։ (17) Ո-
մանք․ Ուրախ լինէին ՚ի վերայ ։ (21) Բ[illegible]․ Խմորեցաւ ամ ։

Digitized by Google

ձեզ, զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ եւ ոչ կարասցեն:
25 * Յորմէ հետէ մտցէ տանուտէրն, եւ փակեսցէ զդու-
րսն. եւ սկսանիցիք կալ արտաքոյ՝ եւ բախել զդու-
րսն, եւ ասել. Տէ՛ր Տէ՛ր՝ բաց մեզ. եւ պատասխանի
26 տուեալ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք: * Յայն-
ժամ սկսանիցիք ասել. կերաք առաջի քո եւ արբաք.
27 եւ 'ի հրապարակս մեր ուսուցեր: * Եւ ասիցէ. ա-
սեմ ձեզ, ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք. 'ի բաց կացէք
28 յինէն ամ մշակք անիրաւութեան: * Անդ եղիցի լալ
եւ կրճտել ատամանց, յորժամ տեսանիցէք զաբրահամ
եւ զիսահակ եւ զյակոբ՝ եւ զամ մարգարէս յարքայու-
29 թեան այ, եւ զձեզ հանեալ արտաքս: * Եւ եկեսցեն
յարեւելից եւ յարեւմտից, եւ 'ի հիւսիսոյ եւ 'ի հարաւոյ, եւ
30 բազմեսցին յարքայութեան այ: * Եւ ահա յետինքն՝ որ եղի-
ցին առաջինք, եւ իցեն առաջինքն՝ որ լինիցին յետինք:
31 * 'Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք՝ եւ ասեն ցն. Ա-
ցնա. ել եւ գնա աստի, զի հերովդէս կամի սպանա-
32 նել զքեզ: * Եւ ասէ ցնս. երթայք ասացէք աղուե-
սուն այնմիկ. ահաւասիկ հանեմ դեւս՝ եւ բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր եւ վաղիւ, եւ յերրորդում աւուր կատարիմ:
33 * Բայց սակայն է այսօր եւ վաղիւ եւ 'ի միւսում աւուր գ-
նալ. զի ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ
34 երուսաղէմի: * Երուսաղէմ երուսաղէմ՝ որ կոտորես զմարգարէս.
եւ քարկոծ առնես զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զորդիսդ քո, որպէս հաւ զձագս իւր.
35 ընդ թեւովք, եւ ոչ կամեցարուք: * Ահա թողեալ լիցի ձեզ
տունդ ձեր: Բայց ասեմ ձեզ, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք
զիս. մինչեւ ասիցէք՝ օրհնեալ եկեալ յանուն տն:

ԳԼ. ԺԴ:

1 Եւ եղեւ 'ի մտանելն նր 'ի տուն ուրուք իշխանացն ի
փարիսեցւոց 'ի շաբաթու՝ ուտել հաց. եւ նք սպասէին
2 նմա: * Եւ ահա՝ այր մի էր անդ ջրգողեալ
3 առաջի նր: * Պատասխանի ետ յս՝ եւ ասէ ցօրէնսուսոյցսն
եւ ցփարիսեցիսն. եթէ արժա՞ն իցէ 'ի շաբաթու բը-
4 ժշկել: * Եւ նք լուռ եղեն: Եւ բուռն հարեալ զնմանէ
5 բժշկեաց զնա, եւ արձակեաց: * Եւ ասէ ցնս. Ո՞յր
ու-

(26) Օրինակ. Եւ սկսանիցիք կալ: (27) Ոմանք. Եւ ասիցէ ձեզ. ոչ գի՛՛: (27) Բազ. Ամ մշակք անօ՛՛: (30) Բազ. Եւ ահա իցեն յետինք: (31) Օրինակ մի. Հերովդէս կամի կորուսանել զքեզ: (32) Ոմանք. Եւ ասէ ցնս: (32) Օրինակ. Ահաւասիկ հանեմ. (35) Օրինակ. Ոչ եւս տեսանիցէք զիս... եկեալ անուամբ տն:
Գլ. ԺԴ. (1) Օրինակ. 'Ի մտանել նր 'ի տուն ապուսին:

ուրուք՝ ՚ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի ՚ի ջրհոր, և ոչ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ * Եւ ոչ 6
կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։
ԾԳ * Ասաց և առ կոչնականսն՝ առակ մի, հայեցեալ թէ 7
զիարդ բարձրագահսն ընտրէին, ասէ ցնս։ * Յորժամ կո- 8
չեսցէ ոք զքեզ ՚ի հարսանիս՝ կամ ՚ի կոչունս, մի բազ-
մեսցիս յառաջին բարձին. գուցէ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ ՚ի նմանէ. * և եկեալ՝ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ ցքեզ՝ տուր սմա տե-
ղի. և ապա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու-
նել։ * Այլ յորժամ կոչեսցիս, երթիցես՝ բազմեսցես ՚ի 10
յետին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ.
ասիցէ ցքեզ. բարեկամ՝ ՚ի վեր մատիր. յայնժամ եղի-
ցի քեզ փառք առաջի բազմականացն քոց։ * Զի ամ- 11
ոք բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի։ * Ասէ և ցկոչ- 12
նականսն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո-
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա-
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծամեծս. զի մի
և նք փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատուց-
ցումն։ * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո- 13
չեա՛ զաղքատս, և զխեղս, զկաղս և զկոյրս։ * և երա- 14
նելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխարէն ՚ի յարութեան արդա-
րոց։ * Իբրև լուաւ զայս ոմն ՚ի բազմականացն՝ ասէ 15
ցնա. երանի՛ որ կերիցէ հաց յարքայութեան այ։
ԾԴ * Եւ նա ասէ. այր ոմն գործեաց ընթրիս, և հրա- 16
ւիրեաց զբազումս։ * Եւ առաքեաց զծառայ իւր ՚ի ժա- 17
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք, զի
ահաւասիկ պատրաստ է ամ ինչ։ * Եւ սկսան մի ըստ 18
միոջէ՝ ամենեքեան հրաժարել։ Առաջինն ասէ. ագա-
րակ գնեցի, և հարկ է ելանել տեսանել զնա, աղա-
չեմ

(7) Ոմանք. Ասէ և առ կոչնականսն ա՛՛.. և ասէ ցնոս։ (8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ ՚ի նմանէ։ (10) Ոմանք. Բազմեսջիր յետին տեղւոջն... ասիցէ քեզ.. եղիցի քեզ փառք։ (12) Ոմանք. Զմեծամեծս քո։ (13) Ոմանք. Եւ զկաղս և զկոյրս։ (14) Ոմանք. Եւ երանելի լիցիս զի ոչ ունիցին փո՛՛... և լինիցի քեզ փոխարէն ՚ի յա՛՛։ Ուր օրինակ մի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատուսցի քեզ ՚ի յարքայութեն արդարոց։ (15) Ոմանք. Մի՛ ոմն ՚ի բազ՛՛.. երանի իցէ որ կերիցէ հաց յարքայութեն այ։ (16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա։ (17) Ոմանք. Զծառայս իւր ՚ի ժա՛՛.. կոչեաց զհրա՛՛։ (18) Ոմանք. Ամենեքին մի ըստ միոջէ հրաժ՛՛։ (18) Ոսկան. Ելանել և տեսանել։

Digitized by Google

19 զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ։ * Եւ միւսն ասէ.
լծորս հինգ եզանց գնեցի, և երթամ փորձել զնոսա,
20 աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ։ * Եւ միւսն ա-
21 սէ. կին առի, և վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ։ * Եւ
եկեալ ծառայն՝ պատմեաց զայս տեառն իւրում։ Յայն
ժամ բարկացեալ տանուտէրն, ասէ ցծառայն իւր.
ել վաղվաղակի՝ ի հրապարակս և՝ ի փողոցս քաղաքիդ,
և զաղքատս, և զխեղս, և զկոյրս, և զկաղս ածջիր այսր։
22 * Եւ ասէ ծառայն. տէր՝ եղև զոր հրամայեցերն, և
23 դեռ ևս տեղի է։ * Եւ ասէ տէրն ցծառայն, ել՝ ի ճա-
նապարհս և՝ ի ցանկս, և բռնադատեա մտանել, զի լցցի
24 տունս իմ։ * Ասեմ ձեզ, զի ոչ ոք յարանցն կոչեցելոց ճա-
25 շակեսցէ յընթրեաց իմոց։ * Եւ երթային ընդ նմա ժո- ՂԵ
26 ղովուրդք բազումք. դարձաւ՝ և ասէ ցնոսա։ * Եթէ ոք
գայ առ իս, և ոչ ատեայ զհայր իւր և զմայր, և զկին
և զորդիս, և զեղբարս և զքորս, նա՝ և զանձն ևս իւր,
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել։ * Զի որ ոչ բառնայ զխա-
չը իւր՝ և գայ զհետ իմ, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել։
28 * Ո՞վ ոք՝ ի ձէնջ կամիցի աշտարակ շինել, և ոչ նախ ՂԶ
նստեալ համարիցի զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական
29 ՝ի կատարումն. * Զի գուցէ իբրև արկանիցէ հիմն՝
և ոչ կարիցէ կատարել, ամենեքին որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա՝ * և ասել. Թէ այս այր
31 սկսաւ շինել՝ և ոչ կարաց կատարել։ * Կամ ո՞ր թա-
գաւոր՝ երթեալ տալ պատերազմ ընդ այլում թա-
գաւորի. և ոչ նստեալ նախ խորհիցի, եթէ կարօղ
իցէ տասն հազարաւ զդէմ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 ՝ի վերայ նորա քսան հազարաւ։ * Ապա թէ ոչ՝ մինչդեռ
հեռագոյն իցէ, հրեշտակս առաքեալ՝ աղաչիցէ
33 ՝ի խաղաղութիւն։ * Այսպէս ամենայն ոք՝ ի ձէնջ, որ
ոչ հրաժարեսցէ յամենայն ընչից իւրոց, ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել։ * Բարւոք է աղ. ապա թէ աղն անհա-
35 մեսցի, իւ համեմեսցի։ * Ոչ յերկիր՝ և ոչ յաղբ է
պիտանի, այլ ընկենուլ զնա արտաքս։ Որ ունի-
ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։

ԳԺ.

(19) Օրինակ մի. Եւ երկրորդն ասէ. լծորս.. (19) Ոսկան. Երթամ փորձել զնոսա. ա": (21) Ոսկան. Պատմեաց զամենայն զայն տեառն իւր": (23) Բազ. Եւ 'ի ցանկս։ (26) Ոսկան. Եւ զկին իւր, և զոր": (28) Յօրինակին միոջ. Եւ ոչ նախ նստեալ։ (28) Ոսկան. Համարեսցի զծախսն.. առ 'ի կատարումն։ (29) Ոսկան. Եւ ոչ կարասցէ կա".. ամենեքեան որ։ (30) Ոսկան. Եթէ այրս այս սկ": (31) Ոսկան. Երթեալ տացէ.. և ոչ նախ նստեալ։ (34) Ոսկան. Ապա եթէ աղն.

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք եւ մեղա- 1
ւորք՝ լսել 'ի նմանէ ։ * Տրտնջէին փարիսեցիքն 2
եւ դպիրք՝ եւ ասէին. ընդէ՞ր սա՝ զմեղաւորս ընդու-
նի՛ եւ ուտէ ընդ նոսա ։
ԾԶ * Ասաց առ նոսա առակս զայս ։ * Ո՞վ ոք իցէ 'ի ձէնջ 3
մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, եւ կորուսանիցէ մի 4
'ի նոցանէ. ո՞չ թողուցու զիննսուն եւ զինն յանապա-
տի, եւ երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչեւ գտանիցէ
զնա ։ * Եւ իբրեւ գտանէ՝ դնէ զնա 'ի վերայ ուսոց իւ- 5
րոց խնդալով, * եւ երթեալ 'ի տուն. կոչէ զբարեկամս 6
եւ զդրացիս՝ եւ ասէ ցնոսա. ուրախ լերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ ։ * Ասեմ ձեզ. զի այս- 7
պէս է ուրախութիւն յերկինս ընդ միոյ մեղաւորի որ ապաշ-
խարիցէ, քան ընդ իննսուն եւ ինն արդարս՝ որոց չիցէ
պիտոյ ապաշխարութեան ։ * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ ի- 8
ցեն դրամք տասն. եւ եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ո՞չ
լուցանիցէ ճրագ, եւ ածիցէ աւել 'ի տուն, եւ խնդրիցէ
աղէկ՝ մինչեւ գտանիցէ ։ * Եւ իբրեւ գտանէ, կոչէ ըզ- 9
բարեկամս եւ զդրացիս՝ եւ ասէ. ուրախ լերուք ընդ
իս. զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի ։ * Այնպէս՝ 10
ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց այ՝
'ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ ։
ԾԷ * Եւ ասէ. առն միոջ էին երկու որդիք. * ասէ կրտ- 11
սերն 'ի նոցանէ ցհայրն. հայր՝ տուր ինձ բաժին որ 12
անկանի յընչիցդ ։ եւ նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն ։
* Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զամ կրտսերոյն՝ 13
գնաց յաշխարհ հեռի. եւ անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
կեցցէ անառակութեամբ ։ * Եւ իբրեւ սպառեաց զամ, 14
եղեւ սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, եւ սկսաւ ինքն
չքաւորել ։ * Եւ գնացեալ յարեցաւ 'ի միում քաղա- 15
քացւոց աշխարհին այնորիկ. եւ յղեաց զնա յագարակս
իւր՝ արածել խոզս ։ * Եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 16
յեղ-

ԳԼ. ԺԵ. (4) Յօրինակին գրեալ էր. Ով ոք իցէ ։ Ոմանք. Ո՛ ոք 'ի ձէնջ մարդ.. եւ կորուսանիցէ մի 'ի.. զիննսուն եւ.. եւ երթայցէ զհետ ։ (6) Ոմանք. Ուրախ լերուք ինձ, քզի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ ։ (7) Ոմանք. Արդարոց, որոց չիցէ ։ (8) Բազմք. Ո՞չ լուցանիցէ ճրագ ։ (9) Ոմանք. Ուրախ եղերուք ինձ ։ (10) Ոմանք. Այսպէս ասեմ ձեզ ։ (12) Ոմանք. Ասէ կրտսերն... որ ինչ անկանի յընչիցդ ։ (13) Ոմանք. Կրտսերոյ որդւոյն. կամ, կրտսեր որդւոյն.. զի կայր անդ՝ ։ (15) Ոմանք. 'ի մի ումե 'ի քաղաքացւոց ։ (16) Ոմանք. Յեղջերաբէն զոր ։

Digitized by Google

17 յեղջերացն զոր խոզքն ուտէին, և ոչ ոք տայր նմա: * Եւ
եկեալ 'ի միտս իւր՝ ասէ. քանի՞ վարձկանք իցեն 'ի տան
հօր իմոյ հացալիցք, և ես աստ՝ սովամահ կորնչիմ:
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո; * և ոչ եւս եմ
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրև զմի 'ի վարձ
20 կանաց քոց. * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր: և
մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես զնա հայրն՝ և գթա
ցաւ. յարեաւ և ընթացաւ ընդառաջ, անկաւ զպարա
21 նոցաւն նր, և համբուրեաց զնա: * Եւ ասէ ցնա որ
դին. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, և ոչ եւս եմ
22 արժանի կոչել որդի քո: * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին, և ագու
ցէք նմա, և տուք մատանի 'ի ձեռն նր, և կօշիկս
23 յոտս նր. * և ածէք զեզն պարարակ, զենէք կերի
24 ցուք և ուրախ լիցուք. * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ. և սկսան ուրախ
25 լինել: * Եւ էր երէց որդի նր յագարակի. և մինչ
դեռ գայր՝ և մերձ եղև 'ի տունն, լուաւ զձայն եր
26 գոց և զպարուց. * և կոչեցեալ առ ինքն զմի 'ի ծա
27 ռայիցն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն: * Եւ նա՝ աս
աէ ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, և եզեն հայր քո զեզն
28 պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա: * Բարկացաւ՝
և ոչ կամէր մտանել: և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղաչ
29 էր զնա: * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցհայրն. այս քա
նի ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբեք զպատուիրա
նաւ քով ոչ անցի. ուր մի երբեք ոչ ետուր ինձ՝ զի ու
30 րախ եղէց ընդ բարեկամս իմ: * յորժամ եկն որդիդ
քո այդ, որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զենէր
31 դմա զեզն պարարակ: * Եւ ասէ ցնա. որդեակ, դու
32 հանապազ ընդ իս ես: և զիմ որ ինչ իմ է՝ քո է. * այլ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այդ
մեռեալ էր, և եկեաց. կորուսեալ, և գտաւ:

---

(17) Յօմանս գիրս. Եւ եկեալ 'ի միտս.. վարձկանք են 'ի տան: (18) Ոմանք. Առ հայրն իմ. (20) Ոմանք. Անկեալ զպարանոց": (21) Բազումք. Առաջի քո,՝ ոչ եւս եմ: (22) Ոմանք. Եւ ագուցէք դմա: (23) Ոմանք. Եւ զենէք: (24) Ոմանք. Եւ եկաց: (26) Ոմանք. Եւ կոչեաց առ ինքն.. և հարցանէր թէ: (29) Յօրինակին. Այսքանի ամք են: (29) Ոմանք. Զի ծառայեցի քեզ... ուրախ եղայց Է: (30) Ոմանք. Եւ յորժամ եկն: (30) Ոմանք. Զեզն պարարակն: (32) Ոմանք. Պարտ է, զի եղբայրս քո այս.. կորուսեալ էր՝ և գտաւ:

Գլ. ԺԶ:

ԾԸ Եւ ասէ առ աշակերտսն. Այր մի էր մեծատուն, ո- 1
ՂԲ րոյ էր՝ տնտես. և եղև զնմանէ ամբաստանութիւն,
որպէս թէ վատնիցէ զինչս նր: * Կոչեաց՝ և ասէ ցնա. 2
զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, տուր զհամար տնտեսու-
թեան քոյ, զի ոչ ևս կարես լինել տնտես: * Ասէ ընդ 3
միտս իւր տնտեսն. զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հա-
նէ զտնտեսութիւնս. գործել՝ ոչ կարեմ. մուրանալ՝ ա-
մաչեմ: * գիտեմ զինչ արարից. զի յորժամ ՝ի բաց լի- 4
նիցիմ ՝ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս ՝ի տունս իւ-
րեանց: * Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ ՝ի պար- 5
տապանաց տեառն իւրոյ. ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
պարտիս տեառն իմում: * Եւ նա ասէ. հարիւր մար 6
ձիթոյ: ասէ ցնա. կալ զգիր քո, և նիստ գրեա փաղ-
փաջակի յիսուն: * Դարձեալ՝ ասէ ցմիւսն. դու՝ քա- 7
նի՞ ինչ պարտիս: և նա ասէ. հարիւր քոռ ցորենոյ:
և ասէ ցնա. կալ զգիր քո՝ և նիստ գրեա ութսուն:
* Եւ գովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութե, զի իմաս- 8
տութբ արար: զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնա-
գոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց: * Եւ 9
ես ձեզ ասեմ. արարէք ձեզ բարեկամս ՝ի մամոնայէ
անիրաւութե. զի յորժամ պակասեսցէ այն, ընկալցին
զձեզ ՝ի յարկսն յաւիտենականս: * Որ ՝ի փոքուն հա- 10
ւատարիմ է, և ՝ի բազմին հաւատարիմ է. և որ ՝ի փո-
քուն՝ անիրաւ, և ՝ի բազմին անիրաւ է: * Իսկ արդ 11
եթէ յանիրաւ մամոնային չեղէք հաւատարիմք, զճշմա-
րիտն ձեզ՝ ո՞ հաւատասցէ: * Եւ եթէ յօտարին չե- 12
ղէք հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տայցէ ձեզ: * Ոչ ոք կա- 13
րէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին՝ ատեսցէ,
զմիւսն սիրեսցէ. կամ զմին՝ մեծարեսցէ, և զմիւսն արհա-
մարհեսցէ: ոչ կարէք Այ ծառայել և մամոնայի: * Իբ- 14
րև լսէին զայս ամ փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք
էին, անարգէին զնա: * Եւ ասէ ցնոսա. դուք էք որ ար- 15
դարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
Այ գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
է,

Գլ. ԺԶ. Օրինակ մի ընդ նախահաւ. Եւ ասէր առ աշակ՛: (4) Օրինակ. ՝ի բաց լինիցիմ ՝ի տնտես՛: (5) Օրինակ. Եւ ասէ ցառաջինն: (7) Օրինակ. Գրեա՛ փաղփաջակի ութսուն: (9) Օրինակ. Պակասեսցէ այն.. զձեզ յարկսն: (10) Օրինակ. ՝ի փոքուն անիրաւ է: (12) Բիզ. Ո՞ տայցէ ձեզ: (13) Օրինակ յաւելուած. Ոչ ոք ծառայ կարէ.. զմին ատիցէ և զմիւսն սիրիցէ: (14) Օրինակ. Եւ անգոսնէին զնա: (15) Օրինակ. Դուք էք որ արդա՛.. զանձինս ձեր առաջի

16 է, պիղծ է առաջի Այ: * Օրէնքն եւ մարգարէք մին-
չեւ ցՅովհաննէս. յայնմ հետէ արքայութիւն Այ աւետա-
17 րանի, եւ ամ ոք զնա բռնադատէ: * Դիւրին իցէ եր-
կնից եւ երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախե-
18 ցի անկանել: * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, եւ առ-
նէ այլ՝ շնայ. եւ որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ:
19 * Այր մի էր մեծատուն, եւ ագանէր բեհեզս եւ ծի-
20 րանիս, ուրախ լինէր հանապազ առատապէս: * Եւ
աղքատ մի անուն Ղազարոս, անկեալ դնէր առ դրան
21 նր վիրաւորեալ. * Եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր ՚ի
փշրանացն՝ որ անկանէին ՚ի սեղանոյ մեծատանն: այլ
22 եւ շունք եւս՝ գային եւ լիզուին զվէրս նր: * Եղեւ մե-
ռանել աղքատին, եւ տանել հրեշտակացն զնա ՚ի գոգ
23 Աբրահամու: մեռաւ եւ մեծատունն՝ եւ թաղեցաւ: * Եւ
՚ի դժոխսն՝ ամբարձ զաչս իւր մինչ ՚ի տանջանսն էր.
ետես զԱբրահամ ՚ի հեռաստանէ, եւ զՂազարոս ՚ի գոգ
24 նր հանգուցեալ: * Եւ նա՝ աղաղակեաց եւ ասէ. հայր
Աբրահամ՝ ողորմեաց ինձ, եւ առաքեա զՂազարոս, զի
թացցէ զծագ մատին իւրոյ ՚ի ջուր, եւ զովացուսցէ
25 զլեզու իմ. զի պապակիմ ՚ի տապոյ աստի: * Եւ ասէ ցնա
Աբրահամ. որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբա-
րիս քո ՚ի կեանսն քում, եւ Ղազարոս նոյնպէս զչարչա-
րանս. այժմ՝ սա աստ մխիթարի, եւ դու այդր՝ պապա-
26 կիս: * Եւ ՚ի վերայ այսր ամի՝ վիհ մեծ է ընդ մեզ եւ ընդ
ձեզ. եթէ կամիցին աստի՝ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
27 եւ ոչ այտի ոք՝ առ մեզ անցանել: * Եւ ասէ. արդ ա-
ղաչեմ զքեզ հայր, զի առաքեսցես զդա ՚ի տուն հօր
28 իմոյ. * են իմ անդ եղբարք հինգ, ուր զի ասասցէ նց
վկայութիւն. զի մի եւ նք գայցեն յայս տեղի տանջանաց:
29 * Եւ ասէ Աբրահամ. ունին զՄովսէս եւ զմարգարէսն.
30 նց լուիցեն: * Եւ նա ասէ. ոչ՝ հայր Աբրահամ, բայց
թէ ՚ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նս, եւ ապաշխարիցեն:
31 * Եւ ասէ ցնա. եթէ Մովսիսի եւ մարգարէիցն ոչ լսեն.
եւ ոչ թէ ՚ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւանեսցին:

․ԳԼ․

---

(16) Ոսկան. Արքայութիւն Այ բռնաբարի, եւ ամ ոք: (16) Օ-
րինակ մի. Յայնմ հետէ աւետարանեցաւ զարքայութիւն Այ աւե-
տարանեալ, եւ ամ ոք: (21) Ոսկան. Եւ ցանկայր յա-
գել ՚ի փշրանացն՝ որ: (21) ՚Ի շուն". Եւ լեզուին: (22) Ո-
սկան. Եւ եղեւ մեռանել.. եւ տանել զնա հրեշտակաց ՚ի
գոգն աբ": (23) Ոսկան. Եւ զՂազար ՚ի գոգ նր: (25) Ո-
սկան. Ընդունեցեր ՚ի կեանսն քո: (28) Ոսկան. ասացէ նց
վկայ".. յայսմ տեղի: (29) Ոսկան. Եւ զմարգարէսս:
(30) Ոսկան. Բայց եթէ ՚ի մե".. եւ ապաշխարեսցեն:
(31) Ոսկան. Ոչ լսեսցեն ... ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն.

Digitized by Google

ոչ եգիտ : * Եւ ասէ ցայգեգործն · ահա՛ երեք ամք են 7
յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ 'ի թզենւոջս՝ և ոչ-
գտանեմ · արդ՝ հատ զդա, ընդէ՞ր և զերկիրդ խափա-
նէ : * Նա՛ պատասխանի ետ՝ և ասէ · տէ՛ր, թո՛ղ 8
զդա՝ այս ամ ևս, մինչև շուրջ զդովաւ բրեցից՝ և
արկից աղբ · * Թերևս արասցէ պտուղ · ապա թէ 9
ոչ՝ յամին ևս հատցես զդա ·

ԽԸ * Եւ ուսուցանէր 'ի միում ժողովրդանոցացն 'ի շա- 10
ԵԵ բաթու : * Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդու- 11
թեան ամս ութուտասն · և էր կորակնեալ, և ոչ կարէր
ամենևին 'ի վեր հայել : * Եւ տեսեալ զնա յս, կո- 12
չեաց առ ինքն՝ և ասէ ցնա · կի՛ն դու՝ արձակեալ ես
'ի հիւանդութենէ քումմէ : * Եւ եդ 'ի վերայ նորա ձեռն · 13
և առժամայն ուղղեցաւ, և փառաւոր առնէր զԱծ :
* Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ ցասուցեալ թէ 14
ընդէր 'ի շաբաթու բժշկեաց յս, և ասէ ցժողովուր-
դըն · վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք
բժշկեցարուք, և մի յաւուր շաբաթու : * Պատասխանի ետ 15
նմա տր՝ և ասէ · կեղծաւորք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ
'ի շաբաթու՝ ոչ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ, և
տանի տայ ջուր : * Իսկ այս՝ դուստր աբրահամու էր՝ 16
զոր կապեալ սատանայ՝ ահաւասիկ ութուտասն ամ,
ոչ արժան էր արձակել 'ի կապանաց անտի 'ի շաբա-
թու : * Եւ զայս իբրև ասաց, յամօթ լինէին ամենե- 17
քին որ հակառակն կային նմա : և ամ ժողովուրդն ուրախ
լինէր 'ի վերայ ամենայն փառաւորութեանցն՝ որ գործեին 'ի նմանէ :

ԽԹ * Եւ ասէր · ո՛ւմ նման է արքայութիւն այ, և ո՛ւմ 18
նմանութեան նմանեցուցից զնա : * Նման է հատոյ մա- 19
նանխոյ, զոր առեալ մարդոյ արկ 'ի պարտէզ իւր · ա-
ճեաց և եղև ծառ, և թռչունք երկնից բնակեցան 'ի
յոստս նր : * Եւ դարձեալ ասէ · ո՛ւմ նմանեցուցից 20
զարքայութիւն այ · * Նման է խմորոյ, զոր առեալ կնոջ 21
թաքոյց յալևր երից գրւոց՝ մինչև ամ խմորեցաւ :

Ծ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գեղս, ուսուցանէր · 22
ԵԶ և ճանապարհ արարեալ յԵրուսաղէմ · * Ասէ ոմն ցնա · տէ՛ր՝ 23
եթէ սակաւք իցեն՝ որ կեցեալ իցեն : Եւ նա ասէ
ցնս : * Ջանացարո՛ւք մտանել ընդ դուռն նեղ · ասեմ 24
ձեզ,

(8) Ոսկան · Զդա ս ամ ևս : (8) Ոմանք · Մինչև շուր- զովաւ բրեմ" : (10) Ոսկան · 'Ի միում 'ի ժողովրդանոց" : (14) Ոսկան · Եկայք և բժշ" : (15) Օրինակ Գ · Նմա յն և ասէ : (15) Ոմանք · 'Ի մսրոյ անտի : (16) Ոմանք · Աբրահամու դստեր ութուտասն ամ · ոչ էր արժ" · · · անտի 'ի յաւուր շաբաթու : (17) Ոսկան · Եւ զայս իբրև ասաց : (17) Ոմանք · Ուրախ լինէին 'ի վր : (21) Բոլոր · Խմորեցաւ ամ :

Digitized by Google

ձեզ, զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ եւ ոչ կարասցեն։
25 * Յորմէ հետէ մտցէ տանուտէրն, եւ փակեսցէ զդու-
ռանն. եւ սկսանիցիք կալ արտաքոյ՝ եւ բախել զդու-
ռանն. եւ ասել. Տ՛ր Տ՛ր՝ բաց մեզ. եւ պատասխանի
26 տուեալ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք։ * Յայն-
ժամ սկսանիցիք ասել. կերաք առաջի քո եւ արբաք.
27 եւ ի հրապարակս մեր ուսուցեր։ * Եւ ասասցէ. ա-
սեմ ձեզ, ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք. ի բաց կացէք
28 յինէն ամ՛ մշակք անիրաւութեան։ * Անդ եղիցի լալ
եւ կրճել ատամանց, յորժամ տեսանիցէք զԱբրահամ
եւ զԻսահակ եւ զՅակոբ՝ եւ զամ՛ մարգարէս յարքայու-
29 թեան Ա՛յ. եւ զձեզ հանեալ արտաքս։ * Եւ եկեսցեն
յարեւելից եւ յարեւմտից, եւ ի հիւսիսոյ եւ ի հարաւոյ, եւ
30 բազմեսցին յարքայութեան Ա՛յ։ * Եւ ահա յետինք՝ որ եղի-
ցին առաջինք, եւ են առաջինք՝ որ լինիցին յետինք։
31 * Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք՝ եւ ասեն Ծ.Ա
ցնա. ել եւ գնա աստի, զի Հերովդէս կամի սպանա-
32 նել զքեզ։ * Եւ ասէ ցնս. երթայք ասացէք աղուե-
սուդ այդմիկ. ահաւասիկ հանեմ զդեւս՝ եւ բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր եւ վաղիւ, եւ յերիր աւուր կատարիմ։
33 * Բայց պիտոյ է այսօր եւ վաղիւ եւ ի միւսում աւուր
գնալ. զի ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ
34 Երուսաղեմի։ * Երուսաղէմ՝ որ կոտորեսցես զմարգարէս.
եւ քարկոծ առնես զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւ զձագս իւր.
35 ընդ թեւովք, եւ ոչ կամեցարուք։ * Ահա թողեալ լիցի ձեզ
տունդ ձեր։ Բայց ասեմ ձեզ, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք
զիս, մինչեւ ասիցէք՝ օրհնեալ եկեալն յանուն Տ՛ն։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եղեւ ի մտանելն նր ի տուն ուրումն իշխանաց Ծ.Բ
փարիսեցւոց ի շաբաթու՝ ուտել հաց. եւ նք սպասէին Է Է
2 նմա։ * Եւ ահա այր մի էր անդ ջրգողեալ
3 առաջի նր։ * Պատասխանի ետ Յս՛ եւ ասէ ցօրինականսն
եւ ցփարիսեցիսն. եթէ արժա՞ն իցէ ի շաբաթու բժշ-
4 կել։ * Եւ նք լուռ եղեն։ Եւ բուռն հարեալ զնմանէ
5 նր՝ բժշկեաց զնա, եւ արձակեաց։ * Եւ ասէ ցնս. ո՞յր
ու-

(25) Օրինակ. Եւ սկսանիցիք կալ։ (27) Ոմանք. Եւ ասասցէ ձեզ. ոչ գի՛։ (27) Բազումք. Ամ՛ մշակք անօր՛։ (30) Բազումք. Եւ ահա եղեն յետինք։ (31) Օրինակ մի. Հերովդէս կամի կորուսանել զքեզ։ (32) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնս։ (32) Օրինակ. Ահաւասիկ հանեմ։ (35) Օրինակ. Ոչ եւս տեսանիցէք զիս... եկեալ անուամբ Տ՛ն։
Գլ. ԺԴ. (1) Օրինակ. Ի մտանել նր ի տուն ուրումն։

Digitized by Google

ուրուք ՚ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի ՚ի ջրհոր, և ոչ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ * Եւ ոչ 6
կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։
ԾԳ * Ասէր և առ կոչնականսն՝ առակ մի, հայեցեալ թէ 7
զիարդ բարձրագոյնս ընտրէին, ասէ ցնս. * Յորժամ կո- 8
չիցէ ոք զքեզ ՚ի հարսանիս՝ կամ ՚ի կոչունս, մի բազ-
միցիս յառաջին բարձին. գուցէ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ ՚ի նմանէ. * և եկեալ՝ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ ցքեզ՝ տուր սմա տե-
ղի. և ապա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու-
նել։ * Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիցես՝ բազմիցիս ՚ի 10
յետին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ,
ասիցէ ցքեզ. բարեկամ ՚ի վեր մատիր. յայնժամ եղի-
ցի քեզ փառք առաջի բազմականացն քոց։ * Զի ամ 11
որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի։ * Ասէ և ցկոչ- 12
նականն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո-
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա-
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծամեծս. զի մի
և նոքա փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատու-
ցումն։ * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո- 13
չեա զաղքատս, և զխեղս, զկաղս և զկոյրս։ * և երա- 14
նելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխարէն ՚ի յարութեան արդա-
րոց։ * Իբրև լուաւ զայս ոմն ՚ի բազմականացն՝ ասէ 15
ցնա. երանի՛ որ կերիցէ հաց յարքայութեանն այ։
ԾԴ * Եւ նա ասէ. այր մի գործեաց ընթրիս, և հրա- 16
ւիրեաց զբազումս։ * Եւ առաքեաց զծառայ իւր ՚ի ժա- 17
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք, զի
ահաւասիկ պատրաստ է ամ ինչ։ * Եւ սկսան մի ըստ 18
միոջէ՝ ամենեքեան հրաժարել։ Առաջինն ասէ. ագա-
րակ գնեցի, և հարկ է ելանել տեսանել զնա. աղա-
չեմ

---

(7) Ոմանք. Ասէ և առ կոչնականսն առ՛՛.. և ասէ ցնս։ (8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ ՚ի նմանէ։ (10) Ոմանք. Բազմեսջիր յետին տեղւոջն... ասիցէ քեզ.. եղիցի քեզ փառք։ (12) Ոմանք. Զմեծամեծս քո։ (13) Ոմանք. Եւ զկաղս և զկոյրս։ (14) Ոմանք. Եւ երանելի լիցիս զի ոչ ունիցին փո՛՛... և լինիցի քեզ փոխարէն ՚ի յա՛՛։ Առ օրինակ մի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատուսցի քեզ ՚ի յարութեան արդարոց։ (15) Ոմանք. Մի ոմն ՚ի բազ՛՛.. երանի իցէ որ կերիցէ հաց յարքայութեանն այ։ (16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա։ (17) Ոմանք. Զծառայս իւր ՚ի ժա՛՛.. կոչեաց զհրա՛՛։ (18) Ոմանք. Ամենեքին մի ըստ միոջէ հրաժ՛՛։ (18) Ոսկան. Ելանել և տեսանել։

Digitized by Google

19 չեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ։ * Եւ միւսն ասէ.
լծաւորս հինգ եզանց գնեցի, և երթամ փորձել զնոսա,
20 աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ։ * Եւ միւսն աս-
21 է. կին առի, և վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ։ * Եւ
եկեալ ծառայն՝ պատմեաց զայս տեառն իւրում։ Յայն-
ժամ բարկացեալ տանուտէրն, ասէ ցծառայն իւր.
ել վաղվաղակի ՚ի հրապարակս և ՚ի փողոցս քաղաքիդ,
և զաղքատս, և զխեղս, և զկաղս, և զկոյրս մուծ այսր։
22 * Եւ ասէ ծառայն. տէր՝ եղև զոր հրամայեցերն, և
23 կայ ևս տեղի։ * Եւ ասէ տէրն ցծառայն, ել ՚ի ճա-
նապարհս և ՚ի ցանգս, և ստիպեա մտանել, զի լցցի
24 տունս իմ։ * Ասեմ ձեզ, զի ոչ ոք յայնց կոչեցելոց ճա-
25 շակեսցէ յընթրեաց իմոց։ * Եւ երթային ընդ նմա ժո- ԴԷ
26 ղովուրդք բազումք. դարձաւ և ասէ ցնոսա։ * Եթէ ոք
գայ առ իս, և ոչ ատեայ զհայր իւր և զմայր, և զկին
և զորդիս, և զեղբարս և զքորս, նաև զանձն ևս իւր,
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել։ * Զի որ ոչ բառնայ զխա-
չն իւր՝ և գայ զկնի իմ, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել։
28 * Ո՞վ ոք ՚ի ձէնջ կամիցի աշտարակ շինել, և ոչ նախ ԴԵ
նստեալ համարիցի զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական
29 ՚ի կատարումն։ * Զի գուցէ իբրև արկանիցէ հիմն,
և ոչ կարիցէ կատարել, ամենեքին որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա՝ * և ասել. թէ այս այր
31 սկսաւ շինել, և ոչ կարաց կատարել։ * Կամ ո՞ր թա-
գաւոր՝ երթիցէ պատերազմ ընդ այլում թա-
գաւորի. և ոչ նստեալ նախ խորհիցի, եթէ կարօղ
իցէ տասն հազարաւ զդէմ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 ՚ի վերայ նր քսան հազարաւ։ * Ապա թէ ոչ, մինչդեռ
հեռագոյն իցէ, հրեշտակութիւն առաքեալ՝ աղաչեսցէ
33 ՚ի խաղաղութիւն։ * Այսպէս ամենայն ոք ՚ի ձէնջ, որ
ոչ հրաժարեսցէ յամենայն ընչից իւրոց, ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել։ * Բարւոք է աղ. ապա թէ աղն անհա-
35 մեսցի, իւ՞ համեմեսցի։ * Ոչ յերկիր՝ և ոչ յաղբ է
պիտանացու, այլ ընկենուլ զնա արտաքս։ Որ ունի-
ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։

ԳԼ.

(19) Օրինակ Գ. Եւ երկրորդն ասէ. լծաւ.. (19) Ոմանք. Երթամ փորձել զնոսա. աւ"։ (21) Ոմանք. Պատմեաց զամենայն ՚ի տեառն իւր"։ (23) Բազ. Եւ ՚ի ցանկս։ (26) Ոմանք. Եւ զկին իւր, և զոր"։ (28) Յօրինակին ձեռաց. Եւ ոչ նախ նստեալ։ (28) Ոմանք. Համարեսցի զծախսն.. բաւ. ՚ի կատարումն։ (29) Ոմանք. Եւ ոչ կարասցէ կա".. ամենեքեան որ։ (30) Ոմանք. Եթէ այրս այս սկ"։ (31) Ոմանք. Երթեալ առնել.. և ոչ նախ նստեալ։ (34) Ոմանք. Ապա եթէ աղն.

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԵ։

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք և մեղա- 1
ւորք՝ լսել 'ի նմանէ։ * Տրտնջէին փարիսեցիքն 2
և դպիրք՝ և ասէին. ընդէ՞ր սա՝ զմեղաւորս ընդու-
նի՝ և ուտէ ընդ նոսա։
ԾԶ * Ասաց առ նոսա զառակս զայս։ * Ո՞վ ոք իցէ 'ի ձէնջ 3
մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, և կորուսանիցէ մի 4
'ի նոցանէ. ոչ թողուցու զիննսուն և զինն յանապա-
տի, և երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչև գտանիցէ
զնա։ * և իբրև գտանէ՝ դնէ զնա 'ի վերայ ուսոց իւ- 5
րոց խնդալով, * և երթեալ 'ի տուն. կոչէ զբարեկամսն 6
և զդրացիս՝ և ասէ ցնոսա. ուրախ եղերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ։ * Ասեմ ձեզ. զի այս- 7
պէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշ-
խարիցէ, քան վասն իննսուն և ինն արդարոց՝ որոց չիցէ
պիտոյ ապաշխարութիւն։ * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ ի- 8
ցեն դրամք տասն. և եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ոչ
լուցանիցէ ճրագ, և ածիցէ աւել 'ի տուն, և խնդրիցէ
առաւել՝ մինչև գտանիցէ։ * և իբրև գտանէ, կոչէ ըն- 9
բարեկամս և զդրացիս՝ և ասէ. ուրախ լերուք ընդ
իս. զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի։ * Այսպէս՝ 10
ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց Այ՝
'ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ։
ԾԷ * Եւ ասէ. առն միոջ էին երկու որդիք. * ասէ կրտսե- 11
րոյն 'ի նոցանէ ցհայրն. հայր՝ տուր ինձ բաժին որ 12
անկանի յընչիցդ։ և նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն։
* Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զամ կրտսերոյն՝ 13
գնաց յաշխարհ հեռի. և անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
կեայր անառակութեամբ։ * Եւ իբրև սպառեաց զամ, 14
եղև սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսաւ ինքն
չքաւորել։ * Եւ գնացեալ յարեցաւ 'ի միում քաղա- 15
քացւոյ աշխարհին այնորիկ. և յղեաց զնա յագարակս
իւր՝ արածել խոզս։ * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 16
յեղջ.

Գլ. ԺԵ. (4) Յօրինակին պակասէր. Ով ոք իցէ։ Որք ունին. Ո՛ ոք 'ի ձէնջ մարդ.. և կորուսանիցի մի 'ի.. զիննսուն և.. և երթայցէ զհետ։ (6) Ոմանք. Ուրախ լերուք ինձ, զի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ։ (7) Ոմանք. Արդարոց, որոց չիցէ։ (8) Բազումք. Ո՞չ լուցանիցէ ճրագ։ (9) Ոմանք. Ուրախ եղերուք ինձ։ (10) Ոմանք. Այսպէս ասեմ ձեզ։ (12) Ոմանք. Ասէ կրտսերն... որ ինչ անկանի յընչիցդ։ (13) Ոմանք. Կրտսերոյ որդւոյն. կամ, կրտսեր որդւոյն.. զի կայր անդ՛՛։ (15) Ոմանք. 'ի մի ումն 'ի քաղաքացւոց։ (16) Ոմանք. Յեղջիւրէն զոր։

Digitized by Google

17 յեղջերէն զոր խոզքն ուտէին, եւ ոչ ոք տայր նմա: * Եւ
եկեալ 'ի միտս իւր՝ ասէ. քանի՛ վարձկանք իցեն 'ի տան
հօր իմոյ հացալիցք, եւ ես աստ՝ սովամահ կորնչիմ:
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, եւ ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ եւ առաջի քո, * եւ ոչ եւս եմ
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրեւ զմի 'ի վարձ_
20 կանաց քոց. * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր: եւ
մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես զնա հայրն՝ եւ գթա_
ցաւ. յարեաւ եւ ընթացաւ ընդառաջ, անկաւ զպարա_
21 նոցաւն նր, եւ համբուրեաց զնա: * Եւ ասէ ցնա որ_
դին. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ եւ առաջի քո, եւ ոչ եւս եմ
22 արժանի կոչել որդի քո: * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին, եւ ագու_
ցէք նմա, եւ տուք մատանի 'ի ձեռն նր, եւ կօշիկս
23 յոտս նր. * եւ ածէք զեզն պարարակ, զենէք կերի_
24 ցուք եւ ուրախ լիցուք. * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝
եւ եկեաց, կորուսեալ էր՝ եւ գտաւ. եւ սկսան ուրախ
25 լինել: * Եւ էր երէց որդի նր յագարակի. եւ մինչ
դեռ գայր՝ եւ մերձ եղեւ 'ի տունն, լուաւ զձայն եր_
26 գոց եւ զպարուց. * եւ կոչեցեալ առ ինքն զմի 'ի ծա_
27 ռայիցն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն: * Եւ նա՝ աս_
ած ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, եւ եզեն հայր քո զեզն
28 պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա: * Բարկացաւ՝
եւ ոչ կամէր մտանել: եւ հայրն ելեալ արտաքս՝ աղաչ_
29 էր զնա: * Պատասխանի ետ՝ եւ ասէ ցհայրն. այս քա_
նի ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, եւ երբեք զպատուիրա_
նաւ քով ոչ անցի. ուլ մի երբեք ոչ ետուր ինձ՝ զի ու_
30 րախ եղէց ընդ բարեկամս իմ: * յորժամ եկն որդիդ
քո այդ, որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զենէր
31 դմա զեզն պարարակ: * Եւ ասէ ցնա. որդեակ, դու
32 հանապազ ընդ իս ես: եւ զիմ որ ինչ իմ է՝ քո է. * այլ
ուրախ լինել եւ խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այս՝
մեռեալ էր, եւ եկեաց. կորուսեալ, եւ գտաւ:

ԳԼ.

(17) Յոմանս գիրս. Եւ եկեալ 'ի միտս.. վարձկանք են 'ի տանն: (18) Ոմանք. Առ հայրն իմ: (20) Ոմանք. Անկեալ զպարանոցն": (21) Բ[illegible]. Առաջի քո, ոչ եւս եմ: (22) Ոմանք. Եւ ագուցէք զնմա: (23) Ոմանք. Եւ զենէք: (24) Ոմանք. Եւ եկաց: (26) Ոմանք. Եւ կոչեաց առ ինքն.. եւ հարցանէր թէ: (29) Յօրինակին. Այսքանի ամք են: (29) Ոմանք. Զի ծառայեցի քեզ... ուրախ եղայց Է: (30) Ոմանք. Եւ յորժամ եկն: (30) Ոմանք. Զեզն պարարակն: (32) Ոմանք. Պարտ է, զի եղբայրս քո այս.. կորուսեալ էր՝ եւ գտաւ:

Գլ. ԺԶ.

ԾԸ / ՂԲ

Եւ ասէ առ աշակերտսն. Այր մի էր մեծատուն, ո- 1
րոյ էր՝ տնտես. եւ եղեւ չարախօսութիւն,
իբր թէ վատնիցէ զինչս նոր: * Կոչեաց՝ եւ ասէ ցնա. 2
զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, տուր զհամար տնտեսու-
թեան քոյ, զի ոչ եւս կարես լինել տնտես: * Ասէ ընդ 3
միտս իւր տնտեսն. զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հա-
նէ զտնտեսութիւնս. գործել՝ ոչ կարեմ. մուրանալ՝ ա-
մաչեմ: * Գիտեմ զինչ արարից. զի յորժամ 'ի բաց լի- 4
նիցիմ 'ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս 'ի տունս իւ-
րեանց: * Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ 'ի պար- 5
տապանաց տեառն իւրոյ. ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
պարտիս տեառն իմում: * Եւ նա ասէ. հարիւր մար 6
ձիթոյ: ասէ ցնա. կալ զգիր քո, եւ նիստ գրեա վաղ-
վաղակի յիսուն: * Դարձեալ՝ ասէ ցմիւսն. դու՝ քա- 7
նի՞ ինչ պարտիս: Եւ նա ասէ. հարիւր քոռ ցորենոյ:
Եւ ասէ ցնա. կալ զգիր քո՝ եւ նիստ գրեա ութսուն:
* Եւ գովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութեան, զի իմաս- 8
տութբ արար: զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնա-
գոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց: * Եւ 9
ես ձեզ ասեմ. արարէք ձեզ բարեկամս 'ի մամոնայէ
անիրաւութեան. զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
զձեզ 'ի յարկան յաւիտենականս: * Որ 'ի փոքունն հա- 10
ւատարիմ է, եւ 'ի բազմին հաւատարիմ է. եւ որ 'ի փո-
քուն՝ անիրաւ, եւ 'ի բազմին անիրաւ է: * Իսկ արդ՝ 11
եթէ յանիրաւ մամոնային չեղէք հաւատարիմք, զճշմա-
րիտն ձեզ՝ ո՞ հաւատասցէ: * Եւ եթէ յօտարին չե- 12
ղէք հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տայցէ ձեզ: * Ոչ ոք կա- 13
րէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին՝ ատիցէ,
զմիւսն սիրէ. կամ զմին՝ մեծարիցէ, եւ զմիւսն արհա-
մարհիցէ: ոչ կարէք Ա՛յ ծառայել եւ մամոնայի: * Իբ- 14
րեւ լսէին զայս ամ փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք
էին, անկոսնէին զնա: * Եւ ասէ ցնս. դուք՝ որ ար- 15
դարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
Ած գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
է,

Գլ. ԺԶ. Օրինակ մի ըստ նախնւոյ. Եւ ասէր առ աշա''։ (4) Ոմանք. 'Ի բաց լինիմ 'ի տնտե''։ (5) Ոմանք. Եւ ասէ ցառաջինն։ (7) Ոմանք. Գրեա՛ վաղվաղակի ութսուն։ (9) Ոմանք. Պակասեսցէ այն․․ զձեզ յարկան։ (10) Ոմանք. 'Ի փոքուն անիրաւ է։ (12) Բղձ. Ո՞ տացէ ձեզ։ (13) Ոմանք յաւելուն. Ոչ ոք ծառայ կարէ․․ զմին ատիցէ ն զմիւսն սիրեսցէ։ (14) Ոմանք. Եւ անարգանէին զնա։ (15) Ոմանք. Դուք էք որ արդա''․․ զանձինս ձեր առաջի

Digitized by Google

16 է, պիղծ է առաջի Այ։ * Օրէնք և մարգարէք մին-
չև ցՅովհաննէս․ յայնմ հետէ արքայութիւն Այ աւետա-
17 րանի, և ամ որ ճգնի բռնաբարէ։ * Դիւրագոյն է երկ-
նից և երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախե-
18 ցի անկանել։ * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առ-
նէ այլ՝ շնայ․ և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ։
19 * Այր մի էր մեծատուն, և զգենոյր բեհեզս և ծի-
20 րանիս, և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս։ * Եւ
աղքատ մի անուն Ղազարոս, անկեալ դնէր առ դրան
21 նորա վիրաւորեալ․ * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր ՚ի
փշրանացն՝ որ անկանէին ՚ի սեղանոյ մեծատանն։ այլ
22 և շունք եկեալ՝ լզուին զվէրս նր։ * Եղև մե-
ռանել աղքատին, և տանել հրեշտակացն զնա ՚ի գոգ
23 Աբրահամու։ մեռաւ և մեծատունն՝ և թաղեցաւ։ * և
՚ի դժոխսն՝ ամբարձեալ զաչս իւր մինչ ՚ի տանջանսն էր․
ետես զԱբրահամ ՚ի հեռաստանէ, և զՂազարոս ՚ի գոգ
24 նորա հանգուցեալ։ * Եւ նա՝ աղաղակեալ և ասէ․ Հայր
Աբրահամ՝ ողորմեա ինձ, և առաքեա զՂազարոս, զի
թացցէ զծայր մատին իւրոյ ՚ի ջուր․ և զովացուսցէ
25 զլեզու իմ, զի պապակիմ ՚ի տապոյ աստի։ * Եւ ասէ ցնա
Աբրահամ․ որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբա-
րիս քո ՚ի կեանսն քում, և Ղազարոս նոյնպէս զչարչա-
րանս․ արդ՝ սա աստ մխիթարի, և դու այդր՝ պատա-
26 կիս։ * և ՚ի վերայ այսր ամե՝ վիհ մեծ է ՚ի մեր և ՚ի
ձերդ․ եթէ կամիցին աստի՝ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն․
27 և ոչ այտի այդ՝ առ մեզ անցանել։ * Եւ ասէ․ արդ ա-
ղաչեմ զքեզ հայր, զի առաքեսցես զդա ՚ի տուն հօր
28 իմոյ․ * Են իմ հինգ եղբարք, որպէս զի ասասցէ նոցա
վկայութիւն․ զի մի և նք եկեսցեն յայս տեղի տանջանաց։
29 * Եւ ասէ Աբրահամ․ ունին զՄովսէս և զմարգարէսն․
30 նց լուիցեն։ * Եւ նա ասէ․ ոչ՝ հայր Աբրահամ, բայց
թէ ՚ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նս, և ապաշխարեսցեն։
31 * Եւ ասէ ցնա․ եթէ Մովսէսի և մարգարէիցն ոչ լսեն,
և ոչ թէ ՚ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւանեսցին։

ԳԼ․

---

(16) Ոսկան․ Արքայութիւն Այ բռնաբարի, և ամ որք։ (16) Օ-
րինակ մի․ Յայնմ հետէ աւետարանիցեք զարքայութիւն Այ աւե-
տարանել, և ամ որք։ (21) Ոսկան․ Եւ ցանկայր յա-
գել ՚ի փշրանացն՝ որ։ (21) ՚ի շուն''․ Եւ լեզուին։ (22) Ո-
սկան․ Եւ եղև մեռանել․․ և տանել զնա հրեշտակաց ՚ի
գոգն Աբր''։ (23) Ոսկան․ Եւ զՂազար ՚ի գոգ նր։ (25) Ո-
սկան․ Անդրէն ՚ի կեանսն քո։ (28) Ոսկան․ ասասցէ նց
վկայ''․․ յայսմ տեղի։ (29) Ոսկան․ Եւ զմարգարէս։
(30) Ոսկան․ Բայց եթէ ՚ի մե''․․ և ապաշխարեսցեն։
(31) Ոսկան․ Ոչ լուիցեն․․․ ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն։

Digitized by Google

ոչ եգիտ ։ * Եւ ասէ ցայգեգործն. ահա՝ երեք ամ է 7
յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ 'ի թզենւոջդ՝ եւ ոչ
գտանեմ. արդ՝ հատ զդա, ընդէ՞ր եւ զերկիրդ խա-
փանէ ։ * Նա՝ պատասխանի ետ՝ եւ ասէ. տէր, թող 8
զդա՝ այս ամ եւս, մինչեւ շուրջ զդովաւ բրեցից՝ եւ
արկից աղբ. * Թերեւս արասցէ պտուղ. ապա թէ 9
ոչ՝ յամէ եւս հատցես զդա ։
ԽԸ * Եւ ուսուցանէր, 'ի միում ժողովրդարանացն 'ի շա- 10
ԵԵ բաթու ։ * Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդու- 11
թեան ամս ութուտասն. եւ էր կորակամեալ, եւ ոչ կարէր
ամենեւին 'ի վեր հայել ։ * Եւ տեսեալ զնա յս, կո- 12
չեաց առ ինքն՝ եւ ասէ ցնա. կին դու՝ արձակեալ ես
'ի հիւանդութենէ քումմէ ։ * Եւ եդ 'ի վերայ նր ձեռն. 13
եւ առժամայն ուղղեցաւ, եւ փառաւոր առնէր զԱծ ։
* Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ ցասուցեալ թէ 14
ընդէ՞ր 'ի շաբաթու բժշկեաց յս, եւ ասէ ցժողովու-
րդն. վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք
բժշկեցարո՛ւք, եւ մի՛ յաւուր շաբաթու ։ * Պատասխանի ետ 15
նմա տր՝ եւ ասէ. կեղծաւորք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ
'ի շաբաթու՝ ոչ արձակէ՞ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ, եւ
տանի ջուր ։ * Իսկ այս՝ դուստր աբրահամու էր՝ 16
զոր կապեաց սատանայ՝ ահաւասիկ ութուտասն ամ,
ոչ արժան էր արձակե՞լ 'ի կապանաց անտի 'ի շաբա-
թու ։ * Եւ զայս խօսել նորա, յամօթ լինէին ամենե- 17
քեան որ հակառակն կային նմա ։ եւ ամ ժողովուրդն ուրախ
լինէր 'ի վերայ ամ փառաւորութեանցն՝ որ գործէին 'ի նմանէ ։
ԽԹ * Եւ ասէր. ում նման է արքայութիւն այ, եւ որում 18
նմանութեան նմանեցուցից զնա ։ * Նման է հատոյ մա- 19
նանխոյ, զոր առեալ մարդոյ արկ 'ի պարտէզ իւր. ա-
ճեաց եւ եղեւ ծառ, եւ թռչունք երկնից բնակեցան 'ի
յոստս նր ։ * Եւ դարձեալ ասէ. ում նմանեցուցից 20
զարքայութիւն այ. * Նման է խմորոյ, զոր առեալ կնոջ 21
թաքոյց յալեւր երից գրուից՝ մինչեւ ամ խմորեցաւ ։
Ծ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս եւ ընդ գեղս, ուսուցանէր. 22
ԵԳ եւ ճանապարհ արարեալ յեմ, * ասէ ոմն ցնա. տէր՝ 23
եթէ սակաւք իցեն՝ որ ապրելոց իցեն ։ Եւ նա ասէ
ցնս ։ * Ջանացարո՛ւք մտանել ընդ նեղ դուռն. զի ասեմ 24
ձեզ,

(8) Ոսկան. Զդա . . . ս ամ եւս ։ (8) Ոմանք. Մինչ եւ շր- գովաւ բրի՛ ։ (10) Ոմանք. 'Ի միում 'ի ժողովրդարանս՛ ։ (14) Ոսկան. Եկայք եւ բժշ՛ ։ (15) Օրինակ մի. Նմա յս եւ ասէ ։ (15) Ոմանք. 'Ի մսրոյ անտի ։ (16) Ոմանք. Ահաւասիկ ութուտասն ամ, ոչ էր արժ՛ . . . անտի 'ի յաւուր շաբաթու ։ (17) Ոսկան. Եւ զայս խօսել ասէր ։ (17) Ոմանք. Ամօթ լինէին 'ի մէջ ։ (21) Բնագ. Խմորեցաւ ամ ։

Digitized by Google

ձեզ, զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ եւ ոչ կարասցեն:
25 * Յորժամ մտանիցէ տանուտէրն, եւ փակեսցէ զդու-
ռունն. եւ սկսանիցիք կալ արտաքոյ՝ եւ բախել զդու-
ռունն. եւ ասել. Տէ՛ր Տէ՛ր՝ բաց մեզ. եւ պատասխանի
26 տուեալ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք: * Յայն-
ժամ սկսանիցիք ասել. կերաք առաջի քո եւ արբաք.
27 եւ ի հրապարակս մեր ուսուցեր: * Եւ ասասցէ. ա-
սեմ ձեզ, ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք. ի բաց կացէք
28 յինէն ամենայն մշակք անօրէնութեան: * Անդ եղիցի լալ
եւ կրճել ատամանց, յորժամ տեսանիցէք զԱբրահամ
եւ զԻսահակ եւ զՅակոբ՝ եւ զամենայն մարգարէս յարքայու-
29 թեան այ, եւ զձեզ հանեալ արտաքս: * Եւ եկեսցեն
յարեւելից եւ յարեւմտից, եւ ի հիւսիսոյ եւ ի հարաւոյ, եւ
30 բազմեսցին յարքայութեան այ: * Եւ ահա յետինք՝ որ եղի-
ցին առաջինք, եւ իցեն առաջինք՝ որ լինիցին յետինք:
31 * Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք՝ եւ ասեն ցնա. Ա-
րի՛ ել եւ գնա՛ աստի, զի Հերովդէս կամի սպանա-
32 նել զքեզ: * Եւ ասէ ցնա. երթայք ասացէք աղուե-
սուն այնմիկ. ահաւասիկ հանեմ դեւս՝ եւ բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր եւ վաղիւ, եւ յերրորդ աւուր կատարեմ:
33 * Բայց պարտ է այսօր եւ վաղիւ եւ ի միւսում աւուր գնա-
նալ. զի ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ
34 Երուսաղեմի: * Երուսաղէմ Երուսաղէմ՝ որ կոտորեսցես զմարգարէս,
եւ քարկոծես զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւ զձագս իւր
35 ընդ թեւովք, եւ ոչ կամեցարուք: * Ահա թողեալ լիցի ձեզ
տունդ ձեր: Բայց ասեմ ձեզ, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք
զիս, մինչեւ ասիցէք՝ օրհնեալ եկեալդ յանուն տն:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եղեւ ի մտանելն նորա ի տուն ուրումն իշխանացն Փա-
րիսեցւոց ի շաբաթու՝ ուտել հաց. եւ նք սպասէին
2 նմա: * Եւ ահա՝ այր մի էր անդ ջրգողեալ
3 առաջի նորա: * Պատասխանի ետ Յս՝ եւ ասէ ցօրէնսգէտսն
եւ ցփարիսեցիսն. եթէ արժա՞ն իցէ ի շաբաթու բժշ-
4 կել: * Եւ նք լռեցին: Եւ բուռն հարեալ զնմանէ
5 նորա՝ բժշկեաց զնա, եւ արձակեաց: * Եւ ասէ ցնա. ո՞յր
ու-

---

(25) Ոմանք. Եւ սկսանիցիք կալ: (27) Ոմանք. Եւ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ: (27) Բազումք. Ամ մշակք անօր': (30) Բազումք. Եւ ահա իցեն յետինք: (31) Օրինակ մի. Հերովդէս կամի կորուսանել զքեզ: (32) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա: (32) Ոմանք. Ահաւասիկ հանեմ: (35) Ոմանք. Ոչ եւս տեսանէք զիս... եկեալ անուամբ տն:
Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Ի մտանել նորա ի տուն ուրումն:

ուրուք՝ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի՝ի ջրհոր, և ոչ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ * Եւ ոչ 6
կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։
ԾԳ* Ասաց և առ կոչնականսն՝ առակ մի, հայեցեալ թէ 7
զիարդ զբարձրնստիսն ընտրէին, ասէ ցնոսա. * Յորժամ կո- 8
չիցէ ոք զքեզ՝ի հարսանիս՝ կամ՝ի կոչունս, մի բազ-
միցիս յառաջին բարձին. գուցէ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալն՝ի նմանէ. * և եկեալ՝ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ ցքեզ՝ տուր սմա տե-
ղի. և ապա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու-
նել։ * Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիջիր՝ բազմիջիր՝ի 10
յետին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ,
ասիցէ ցքեզ. բարեկամ՝ի վեր մատիր. յայնժամ եղի-
ցի քեզ փառք առաջի բազմականացն քոց։ * Զի ամ 11
որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի։ * Ասէ և ցկոչ- 12
նականն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո-
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա-
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծամեծս. զի մի
և նք փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատուց-
ումն։ * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո- 13
չեա՛ զաղքատս, և զխեղս, զկաղս և զկոյրս։ * և երա- 14
նելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխարէն՝ի յարութեան արդա-
րոց։ * Իբրև լուաւ զայս ոմն՝ի բազմականացն՝ ասէ 15
ցնա. երանի որ կերիցէ ճաշ յարքայութեան այ։
ԾԳ* Եւ նա ասէ. այր ոմն գործեաց ընթրիս, և հրա- 16
ւիրեաց զբազումս։ * Եւ առաքեաց զծառայս իւր՝ի ժա- 17
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք, զի
ահաւասիկ պատրաստ է ամ ինչ։ * Եւ սկսան մի ըստ 18
միոջէ՝ ամենեքեան հրաժարել։ Առաջինն ասէ. ագա-
րակ գնեցի, և հարկ է ելանել տեսանել զնա. աղա-
չեմ

---

(7) Ոմանք. Ասէ և առ կոչնականսն ա''.. և ասէ ցնոսա. (8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ՝ի նմանէ։(10) Ոմանք. Բազմեսջիր յետին տեղւոջն... ասիցէ քեզ.. եկեսցէ քեզ փառք։(12) Ոմանք. Զմեծամեծս քո։ (13) Ոմանք. Եւ զկաղս և զկոյրս։(14) Ոմանք. Եւ երանելի լիցիս զի ոչ ունիցին փո''... և լինիցի քեզ փոխարէն՝ի յա''։ Որ օրինակ մի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատուսցէ քեզ՝ի յարութեան արդարոց։(15) Ոմանք. Մի՝ի նոցա՝ի բազ''.. երանի իցէ որ կերիցէ ճաշ յարքայութեան այ։(16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա։ (17) Ոմանք. Զծառայս իւր՝ի ժա''.. կոչեաց զհրաւ''։ (18) Ոմանք. Ամենեքին մի ըստ միոջէ հրաժ''։(18) Ոսկան. Ելանել և տեսանել։

Digitized by Google

19 չեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ։ * Եւ միւսն ասէ.
լուծս հինգ եզանց գնեցի, և երթամ փորձել զնո,
20 աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ։ * Եւ միւսն ա-
21 սէ. կին առի, և վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ։ * Եւ
եկեալ ծառայն՝ պատմեաց զայն տեառն իւրում։ Յայն-
ժամ բարկացեալ տանուտէրն, ասէ ցծառայն իւր. ե-
լեր վաղվաղակի՝ ՚ի հրապարակս և ՚ի փողոցս քաղաքիդ,
և զաղքատս, և զխեղս, և զկոյրս և զկաղս մոյծ այսր։
22 * Եւ ասէ ծառայն. տէր՝ եղեւ զոր հրամայեցերն, և
23 կայ եւս տեղի։ * Եւ ասէ տէրն ցծառայն, ել ՚ի ճա-
նապարհս և ՚ի ցանկս, և ստիպեա մտանել, զի լցցի
24 տունս իմ։ * Ասեմ ձեզ, զի ոչ ոք յայնց կոչեցելոց ճա-
25 շակեսցէ յընթրեաց իմոց։ * Եւ երթային ընդ նմա ժո- զէ
26 ղովուրդք բազումք. դարձաւ՝ և ասէ ցնոսա։ * Եթէ ոք
գայ առ իս, և ոչ ատեայ զհայր իւր և զմայր, և զկին
և զորդիս, և զեղբարս և զքորս, նա՝ և զանձն եւս իւր,
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել. * Զի որ ոչ բառնայ զ-
խաչ իւր՝ և գայ զհետ իմ, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել։
28 * Ո՞վ ոք ՚ի ձէնջ կամիցի շինել աշտարակ, և ոչ նախ ԺԵ
նստեալ համարիցի զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական
29 ՚ի կատարումն։ * Զի գուցէ իբրև արկանիցէ հիմն՝
և ոչ կարիցէ կատարել, ամենեքին որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա՝ * և ասել. Թէ այս այր
31 սկսաւ շինել՝ և ոչ կարաց կատարել։ * Կամ ո՞ր թա-
գաւոր՝ երթեալ տայցէ պատերազմ ընդ այլում թա-
գաւորի. և ոչ նստեալ նախ խորհիցի, եթէ կարող
իցէ տասն հազարաւ զգէմ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 ՚ի վերայ նորա քսան հազարաւ։ * Ապա թէ ոչ՝ մինչդեռ
հեռագոյն իցէ, հրեշտակութիւն առաքեալ՝ աղաչեսցէ
33 ՚ի խաղաղութիւն։ * Այդ՝ ամենայն ոք ՚ի ձէնջ, որ
ոչ հրաժարեսցէ յամենայն ընչից իւրոց, ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել։ * Բարւոք է աղ. ապա թէ աղն անհա-
35 մեսցի, իւ համեմեսցի։ * ոչ յերկիր՝ և ոչ յաղբ է
պիտանացու, այլ ընկենուլ զնա արտաքս։ Որ ունի-
ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։

ԳԼ.

(19) Օրինակ մի. Եւ երկրորդն ասէ. լուծս.. (19) Ոմանք. Երթամ փորձել զնա. ա՛՛։ (21) Ոսկան. Պատմեաց զամենայն տն իւր՛՛։ (23) Բազումք. Եւ ՚ի ցանկս։ (26) Ոմանք. Եւ զկին իւր, և զոր՛՛։ (28) Յօրինակին գրեալ էր. Եւ ոչ նախ նստէ։ (28) Ոմանք. Համարեսցի զծախսն.. առ ՚ի կատարումն։ (29) Ոմանք. Եւ ոչ կարասցէ կա՛՛.. ամենեքեան որ։ (30) Ոմանք. Եթէ այրս այս սկ՛՛։ (31) Ոմանք. Երթեալ տացէ.. և ոչ նախ նստեալ։ (34) Ոմանք. Ապա եթէ աղն։

Digitized by Google

Գլ. ԺԵ.

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորքն և մեղա_ 1
ւորք՝ լսել 'ի նմանէ ։ * Տրտնջէին փարիսեցիքն 2
և դպիրքն՝ և ասէին . ընդէ՞ր սա՝ զմեղաւորս ընդու_
նի՝ և ուտէ ընդ նոսա ։
Ծ.Զ * Ասաց առ նա զառակս զայս ։ * Ո՞վ ոք իցէ 'ի ձէնջ 3
մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, և կորուսանիցէ մի 4
'ի նոցանէ . ոչ թողուցու զիննսուն և զինն յանապա_
տի, և երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչև գտանիցէ
զնա ։ * և իբրև գտանէ՝ դնէ զնա 'ի վերայ ուսոց իւ_ 5
րոց խնդալով, * և երթայ 'ի տուն . կոչէ զբարեկամսն 6
և զդրացիս՝ և ասէ ցնոսա . ուրախ լերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ ։ * Ասեմ ձեզ . զի այս_ 7
պէս է ուրախութիւն յերկինս 'ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշ_
խարիցէ, քան ի իննսուն և իննն արդարոց՝ որոց չիցէ
պիտոյ ապաշխարութիւն ։ * Կամ ով իցէ կին, որոյ ի_ 8
ցեն դրամք տասն . և եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ոչ
լուցանէ ճրագ, և ածիցէ աւել 'ի տան, և խնդրիցէ
աստէպ՝ մինչև գտանիցէ ։ * և իբրև գտանէ, կոչէ ըն_ 9
բարեկամսն և զդրացիս՝ և ասէ . ուրախ լերուք ընդ
իս՝ զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի ։ * Այսպէս՝ 10
ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակացն Այ՝
'ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ ։
Ծ.Է * Եւ ասէ . առն միոջ էին երկու որդիք . * ասէ կրտ_ 11
սերն 'ի նոցանէ ցհայրն . հայր՝ տուր ինձ բաժին որ 12
անկանի յընչիցդ ։ և նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն ։
* Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զամենայն կրտսերոյն՝ 13
գնաց յաշխարհ հեռի . և անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
կեայր անառակութեամբ ։ * Եւ իբրև սպառեաց զամն, 14
եղև սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսաւ ինքն
չքաւորել ։ * Եւ գնացեալ յարեցաւ 'ի միում քաղա_ 15
քացւոց աշխարհին այնորիկ . և յղեաց զնա յագարակս
իւր՝ արածել խոզս ։ * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 16
յեղ_

Գլ. ԺԵ. (4) Յօրինակին գրեալ էր. Ով ոք իցէ ։ Որ սմանէ. Ո՛ ոք 'ի ձէնջ մարդ.. և կորուսանիցի մի 'ի.. զիննսուն և.. և երթայցէ զհետ ։ (6) Ոմանք. Ուրախ լերուք ԶԻս, ՔԶի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ ։ (7) Ոմանք. Արդարոց, որոց չիցէ ։ (8) Բազմք. Ոչ լուցանիցէ ճրագ ։ (9) Ոմանք. Ուրախ եղերուք ԶԻ ։ (10) Ոմանք. Այսպէս ասեմ ձեզ ։ (12) Ոմանք. Ասէ կրտսերն... որ ինչ անկանի յընչիցդ ։ (13) Ոմանք. Կրտսերոյ որդւոյն. Կամ, կրտսեր որդւոյն.. զի կեայր անառ ։ (15) Ոմանք. 'ի մի ումն 'ի քաղաքացւոց ։ (16) Ոմանք. Յեղջիւրէն զոր ։

Digitized by Google

17 յեղջերէն զոր խոզքն ուտէին, և ոչ ոք տայր նմա։ * Եւ
եկեալ 'ի միտս իւր՝ ասէ. քանի՛ վարձկանք իցեն 'ի տան
հօր՝ իմոյ հացալիցք, և ես աստ՝ սովամահ կորնչիմ։
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո; * և ոչ եւս եմ
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրև զմի 'ի վարձ-
20 կանաց քոց. * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր։ և
մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես զնա հայրն՝ և գթա-
ցաւ. յարեաւ և ընթացաւ ընդ առաջ, անկաւ զպարա-
21 նոցաւն նր, և համբուրեաց զնա։ * Եւ ասէ ցնա որ-
դին. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, և ոչ եւս եմ
22 արժանի կոչել որդի քո։ * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին, և ագու-
ցէք նմա, և տուք զմատանին 'ի ձեռն նր, և կօշիկս
23 յոտս նր. * և ածէք զեզն պարարակ, զենէք կերի-
24 ցուք և ուրախ լիցուք. * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ. և սկսան ուրախ
25 լինել։ * Եւ էր երէց որդի նր յագարակի. և մինչ
դեռ գայր՝ և մերձ եղև 'ի տունն, լուաւ զձայն եր-
26 գոց և զպարուց. * և կոչեցեալ առ ինքն զմի 'ի ծա-
27 ռայիցն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն։ * Եւ նա՝ ա-
սէ ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, և եզեն հայր քո զեզն
28 պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա։ * Բարկացաւ՝
և ոչ կամէր մտանել։ և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղա-
29 չէր զնա։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցհայրն. այս քա-
նի ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբեք զպատուիրա-
նաւ քով ոչ անցի. ուլ մի երբեք ոչ ետուր ինձ՝ զի ու-
30 րախ եղէց ընդ բարեկամս իմ։ * յորժամ եկն որդիդ
քո այդ, որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զեներ
31 դմա զեզն պարարակ։ * Եւ ասէ ցնա. որդեակ, դու
32 հանապազ ընդ իս ես։ և ամ որ ինչ իմ է՝ քո է. * այլ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այս՝
մեռեալ էր, և եկեաց. կորուսեալ, և գտաւ։

Գ Լ.

---

(17) Յոմանս օրինակս. Եւ եկեալ 'ի միտս.. վարձկանք են 'ի տանն։ (18) Ոմանք. Առ հայրն իմ։ (20) Ոմանք. Անկեալ զպարանոցն։ (21) Ոմանք. Առաջի քո, ոչ եւս եմ։ (22) Ոմանք. Եւ ագուցէք զնմա։ (23) Ոմանք. Եւ զենէք։ (24) Ոմանք. Եւ եկաց։ (26) Ոմանք. Եւ կոչեաց առ ինքն.. և հարցանէր թէ։ (29) Յօրինակին. Այսքանի ամք են։ (29) Ոմանք. Զի ծառայեցի քեզ... ուրախ եղայց Է։ (30) Ոմանք. Եւ յորժամ եկն։ (30) Ոմանք. Զեզն պարարակն։ (32) Ոմանք. Պարտ է, զի եղբայրս քո այս.. կորուսեալ էր՝ և գտաւ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԶ.

ԾԸ ՂԲ Եւ ասէ առ աշակերտսն. այր մի էր մեծատուն, ո- 1
րոյ էր՝ տնտես. և նորա զնմանէ ամբաստանեցան,
իբր թէ վատնիցէ զինչս նր։ * Կոչեաց՝ և ասէ ցնա. 2
զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, տուր զհամար տնտեսու-
թեան քոյ. զի ոչ ևս կարես լինել տնտես։ * Ասէ ընդ 3
միտս իւր տնտեսն. զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հա-
նէ զտնտեսութիւնս. գործել՝ ոչ կարեմ. մուրանալ՝ ա-
մաչեմ։ * Գիտեմ զինչ արարից. զի յորժամ 'ի բաց լի- 4
նիցիմ 'ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս 'ի տունս իւ-
րեանց։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ 'ի պարտ- 5
ապանաց տեառն իւրոյ. ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
պարտիս տեառն իմում։ * Եւ նա ասէ. հարիւր մար 6
ձիթոյ։ ասէ ցնա. կալ զգիր քո, և նիստ գրեա վաղ-
վաղակի յիսուն։ * Դարձեալ՝ ասէ ցմիւսն. դու՝ քա- 7
նի՞ ինչ պարտիս։ և նա ասէ. հարիւր քոռ ցորենոյ.
և ասէ ցնա. կալ զգիր քո՝ և նիստ գրեա ութսուն։
* Եւ գովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութեան, զի իմաս- 8
տութ արար։ զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնա-
գոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց։ * Եւ 9
Ես ձեզ ասեմ. արարէք ձեզ բարեկամս 'ի մամոնայէ
անիրաւութեան. զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
զձեզ 'ի յարկան յաւիտենականս։ * Որ 'ի փոքուն հա- 10
ւատարիմ է, և 'ի բազմին հաւատարիմ է. և որ 'ի փոք-
քուն՝ անիրաւ, և 'ի բազմին անիրաւ է։ * Իսկ արդ՝ 11
եթէ յանիրաւ մամոնային ոչ եղէք հաւատարիմք, զճշ-
մարիտն ձեզ՝ ո՞ հաւատայցէ։ * Եւ եթէ յօտարին ոչ ե- 12
ղէք հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տայցէ ձեզ։ * Ոչ ոք կա- 13
րէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին՝ ատիցէ,
զմիւսն սիրէ. կամ զմին՝ մեծարիցէ, և զմիւսն արհա-
մարհիցէ։ ոչ կարէք այ ծառայել և մամոնայի։ * Լու- 14
ին լսէին զայս ամ փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք
էին, ամպարտաւանէին զնա։ * Եւ ասէ ցնս. դուք՝ որ ար- 15
դարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
այ գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
է,

Գլ. ԺԶ. Օրինակ մի ընդ ... Եւ ասէր առ աշա՛՛։ (4) Օրինակ. 'Ի բաց լինիմ 'ի տնտե՛՛։ (5) Օրինակ. Եւ ասէ ցառաջինն։ (7) Օրինակ. Գրեա՛ վաղվաղակի ութսուն։ (9) Օրինակ. Պակասեսցէ այն.. զձեզ յարկան։ (10) Օրինակ. 'Ի փոքուն անիրաւ է։ (12) Բազմ. Ո՞ տացէ ձեզ։ (13) Օրինակ յաւելուած. Ոչ ոք ծառայ կարէ.. զմին ատիցէ և զմիւսն սիրիցէ։ (14) Օրինակ. Եւ ամպարտաւանէին զնա։ (15) Օրինակ. Դուք էք որ արդա՛՛.. զանձինս ձեր առաջի

Digitized by Google

16 է, պիղծ է առաջի Այ։ * Օրէնք եւ մարգարէք մին-
չեւ ցՅովհաննէս. յայնմ հետէ արքայութիւն Այ աւետա-
17 րանի, եւ ամ ոք ի նա բռնադատի։ * Դիւրագոյն է եր-
կնից եւ երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախե-
18 ցի անկանել։ * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, եւ առ-
նէ այլ՝ շնայ. եւ որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ։
19 * Այր մի էր մեծատուն, եւ ագանէր բեհեզս եւ ծի-
20 րանիս, եւ ուրախ լինէր հանապազ առատապէս։ * Եւ
աղքատ մի անուն Ղազարոս, անկեալ կայր առ դրան
21 նր վիրաւորեալ. * եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր ի
փշրանացն՝ որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն. այլ
22 եւ շունք եկեալ՝ լեզուին զվէրս նր։ * Եղեւ մե-
ռանել աղքատին, եւ տանել հրեշտակացն զնա ի գոգ
23 Աբրահամու։ Մեռաւ եւ մեծատունն՝ եւ թաղեցաւ։ * Եւ
ի դժոխսն՝ ամբարձ զաչս իւր մինչ ի տանջանսն էր.
ետես զԱբրահամ ի հեռաստանէ, եւ զՂազարոս ի գոգ
24 նր հանգուցեալ։ * Եւ նա՝ աղաղակեաց եւ ասէ. Հայր
Աբրահամ՝ ողորմեաց ինձ, եւ առաքեա զՂազարոս, զի
թացցէ զծագ մատին իւրոյ ի ջուր, եւ զովացուսցէ
25 զլեզու իմ, զի պապակեալ եմ ի տապոյ աստի։ * Եւ ասէ ցնա
Աբրահամ. որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբա-
րիս քո ի կեանսն քում, եւ Ղազարոս նոյնպէս զչարչա-
րանս. արդ՝ սա աստ մխիթարի, եւ դու այդր՝ պապա-
26 կիս։ * Եւ ի վերայ այսր ամի՝ վիհ մեծ է ընդ մեզ եւ ընդ
ձեզ. եթէ կամիցին աստի՝ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
27 եւ ոչ այտի ոք՝ առ մեզ անցանել։ * Եւ ասէ. արդ ա-
ղաչեմ զքեզ հայր, զի առաքեսցես զդա ի տուն հօր
28 իմոյ. * են իմ հինգ եղբարք, որպէս զի ասասցէ նց
վկայութիւն. զի մի եւ նք եկեսցեն յայս տեղի տանջանաց։
29 * Եւ ասէ Աբրահամ. ունին զՄովսէս եւ զմարգարէսն.
30 նց լուիցեն։ * Եւ նա ասէ. ոչ՝ հայր Աբրահամ, բայց
թէ ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նս, եւ ապաշխարեսցեն։
31 * Եւ ասէ ցնա. եթէ Մովսիսի եւ մարգարէիցն ոչ լսեն.
եւ ոչ թէ ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւանեսցին։

ԳԼ.

---

(16) Ոսկան. Արքայութիւն Այ քարոզի, եւ ամ ոք։ (16) Օ-
րինակ մի. Ընդ յայնմ հետէ աւետարանեցաք զարքայութիւն Այ աւե-
տարանեալ, եւ ամ ոք։ (21) Ոմանք. Եւ ցանկայր յա-
գել՝ ի փշրանացն՝ որ։ (21) ի լնուլ". Եւ լեզուին։ (22) Ո-
մանք. Եւ եղեւ մեռանել.. եւ տանել զնա հրեշտակաց ի
գոգն Աբր"։ (23) Ոմանք. Եւ զՂազար ի գոգ նր։ (25) Ո-
մանք. Ընդունէր ի կեանս քո։ (28) Ոմանք. ասացէ նց
վկայ".. յայսմ տեղի։ (29) Ոմանք. Եւ զմարգարէս։
(30) Ոմանք. Բայց եթէ ի մե".. եւ ապաշխարեսցեն։
(31) Ոմանք. Ոչ լուիցեն... ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԷ.

ՂԴ Ասաց և առ աշակերտսն իւր. ոչ է մարթ չգալ գայթ-
ագղութե. բայց վայ այնմիկ է՝ յորոյ ձեռն գայ-
ցէ ։ * Լաւ էր նմա՝ թէ վէմ երկանաքար կախեալ էր ըզ- 2
պարանոցէ նր, և անկեալ 'ի ծով. քան թէ գայթագ-
ղեցուցանիցէ զմի ոք 'ի փոքրկանցս յայսցանէ ։ * Զգոյշ 3
կացէք անձանց ։ եթէ մեղիցէ եղբայր քո, սաստեա նմ ։
և եթէ ապաշխարեսցէ, թող նմա ։ * և եթէ եւթն ան- 4
գամ մեղիցէ քեզ, և եւթն անգամ դարձցի 'ի քեզ և
ասիցէ՝ ապաշխարեմ, թողցես նմա ։ * Եւ ասեն առա- 5
քեալքն ցՏր. յաւել մեզ հաւատս ։ * Եւ ասէ Տր. Ե- 6
թէ ունէիք հաւատս քան զհատ մանանխոյ, և ասէ-
ցէք թզենւոյս այսմիկ. խլեաց և անկեաց 'ի ծովդ,
և հնազանդեսցի ձեզ ։ * Իսկ ո՞վ ոք 'ի ձէնջ որ ունի- 7
ցի ծառայ հողագործ կամ հովիւ, որ իբրեւ մտանիցէ՝
յագարակէ՝ ասիցէ ցնա վաղվաղակի, թէ անց բազ-
մեաց ։ * այլ ոչ ասիցէ ցնա, թէ պատրաստեա զինչ 8
ընթրեցից կերեմ, և զգածեալ պաշտեա զիս՝ մինչև
կերայց և արբից, և ապա կերիցես և արբցես դու ։
* Միթէ շնորհ ունիցի ծառային այնմիկ, զի արար զամ 9
հրամանսն ։ * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ առնիցէք զամ 10
հրամայեալսն ձեր, ասասջիք՝ թէ ծառայք անպիտանք
եմք, զոր պարտէաքն առնել՝ արարաք ։
Կ * Եւ եղև մինչ երթայր նա յԵմ, և ինքն անցանէր ընդ 11
մէջ Սամարիայ և Գալիլեացւոց ։ * Եւ մինչ գեւղ մտա- 12
նէր 'ի գեղ մի, պատահեցին նմա տասն այր բո-
րոտ, որք կային 'ի հեռաստանէ, * բարձին զձայն՝ 13
և ասեն. յս վարդապետ՝ ողորմեաց մեզ ։ * Եւ իբրև 14
ետես զնս, ասէ ցնս. երթայք ցուցէք զանձինս քա-
հանայիցն ։ և եղև իբրև գնացին, սրբեցան ։
* Մի ոմն 'ի նոցանէ իբրև ետես՝ թէ բժշկեցաւ, դար- 15
ձաւ մեծաւ ձայնիւ փառաւոր առնէր զԱծ. * ան- 16
կաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց առ ոտս նր՝ և գոհանայր
զնմանէ. և ինքն էր Սամարացի ։ * Պատասխանի ետ 17
յս՝

Գլ. ԺԷ. (2) Ոմանք. Կախեալ էր զպարանոցէ նր ։ և անկեալ 'ի ծով քան թէ գայթագղեցուցանէ ։ (3) Ոմանք. Մեղիցէ քեզ եղբայր քո ։ (7) Ոմանք. Իսկ ով է 'ի ձէնջ ։ (9) Ոմանք. Շնորհ ինչ ունիցի ծա՞ ։ (11) Ոմանք. Մինչ երթայր ։ և ոմանք. մինչդեռ երթայր նա (12) Ոմանք. 'Ի գեօղ ուրումն ։ (12) Ոմանք. Պատահեցին նմա տասն այր բորոտք ։ (13) Ոմանք. Ձայնիւ իւրեանց և ա՞ ։ (14) Ոմանք. Զանձինս ձեր քահա՞ ։ (17) Ոմանք. Ոչ տասն զգաստ ա՞ . . իննուքն ուր են ։

Digitized by Google

յն՝ և ասէ. ոչ տասն սոքա սրբեցան, իսկ արդ՝ ին_
18 նունքն ուր են. * զի ոչ գտան դառնալ տալ փառս Աստուծոյ,
19 բայց միայն այլազգիս այս։ * Եւ ասէ ցնա. արի՛ գնա,
20 զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ * Իբրև հարցին ՚ի ՂԳ
փարիսեցւոցն՝ թէ երբ գայցէ արքայութիւն Աստուծոյ. պատասխա_
նի ետ նոց՝ և ասէ. ոչ գայ արքայութիւն Աստուծոյ խորա_
21 նօք. * և ոչ ասիցեն թէ ահաւասիկ աստ է՝ կամ անդ,
22 զի ահա՛ արքայութիւն Աստուծոյ ՚ի ներքս ՚ի ձեզ է։ * Ասաց
և առ աշակերտսն. եկեսցեն աւուրք ցանկանայցէ՛ք ձեզ
մի յաւուրցն որդւոյ մարդոյ տեսանել, և ոչ տեսանի_
23 ցէք։ * Եւ եթէ ասիցեն ձեզ՝ եթէ ահաւասիկ է՝ կամ
24 անդ, մի՛ երթայցէք զհետ։ * Զի որպէս փայլակն փայ_
լատակեալ ՚ի ներքոյ երկնից՝ ընդ երկնիւք ծագիցէ,
25 նոյնպէս և որդի մարդոյ յաւուր իւրում։ * Բայց նախ
պարտ է նմա բազում չարչարել՝ և խոտել յազգէս յայս_
26 մանէ։ * Եւ որպէս եղև յաւուրսն Նոյի, նոյնպէս եղի_
27 ցի և յաւուրս որդւոյ մարդոյ։ * ուտէին՝ ըմպէին՝
կանայս առնէին՝ և արանց լինէին, մինչև յօրն յորում
եմուտ Նոյ ՚ի տապանն, և եկն ջրհեղեղն՝ և կորոյս զա_
28 մենեսին։ * Նոյնպէս՝ և որպէս յաւուրսն Ղովտայ եղև,
ուտէին, ըմպէին, գնէին, վաճառէին, տնկէին, շինէին.
29 * և յորում աւուր ել Ղովտ ՚ի Սոդոմայ, տեղաց հուր
30 և ծծումբ յերկնից՝ և կորոյս զամենեսին։ * ըստ նմին
օրինակի եղիցի և յաւուրն՝ յորում որդի մարդոյ յայտ_
31 նելոց է։ * Յայնմ աւուր որ կայցէ ՚ի տանիս՝ և կա_
րասի իւր ՚ի տան, մի՛ իջցէ առնուլ զայն. և որ յան_
32 դի իցէ, նոյնպէս մի՛ դարձցի յետս։ * Յիշեցէք զկինն
33 Ղովտայ։ * Որ խնդրիցէ զանձն իւր ապրեցուցանել,
կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ, ապրեցուսցէ զնա։
34 * Ասեմ ձեզ. յայնմ գիշերի՝ թէ եղիցին երկու ՚ի մի
35 մահիճս, մին՝ առցի, և միւսն թողցի. * և եթէ եղի_
ցին երկու աղալ ՚ի միասին, մին՝ առցի, և միւսն թողցի.
և եթէ իցեն երկու յանդի, մին՝ առցի, և միւսն թողցի։
36 * Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա. յո՞ Տէր։ * Եւ նա՝ ասէ
37 ցնս. ուր մարմին է, անդր և արծուիք ժողովեսցին։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Ասաց և առակ մի նոցա, առ այն՝ թէ պարտ է յամ՛ ԿԱ
2 ժամ կալ նոցա յաղօթս՝ և մի ձանձրանալ։ * ասէ. ՂԷ
դա_

(20) Ոմանք. Ոչ գայ արքայութիւն։ (21) Ոմանք. Եւ ոչ ասի_
ցեն թէ ահա"։ (25) Ոմանք. Բազում չարչարել։ (30) Ոմանք.
Յայտնելոց իցէ։ (33) Ոմանք. Որ խնդրէ զանձն։ (34) Օ_
րինակ մի. Ամէն ասեմ ձեզ. յայսմ։ (34) Ոմանք. Եթէ իցեն
երկու ՚ի մի։ (35) Ոմանք. Եւ եթէ իցեն երկու աղ"։

դատաւոր մի էր 'ի քաղաքի ուրեմն, յԱյ ոչ երկնչէր՝
և 'ի մարդկանէ ոչ ամաչէր: * Եւ այրի մի էր 'ի նմին 3
քաղաքի, գայր առ նա և ասէր. դատ արա ինձ յոսո-
խէ իմմէ: * Եւ ոչ կամէր 'ի բազում ժամանակս. յետ այ- 4
նորիկ ասէ 'ի միտս իւրում, թէ և յԱյ ոչ երկնչիմ, և
'ի մարդկանէ ոչ ամաչեմ, * գոնէ՝ վն աշխատ առնե- 5
լոյ զիս այրւոյս՝ արարից նմա դատ, զի մի 'ի սպառ
եկեալ թախանձիցէ զիս: * Եւ ասէ Տր. լուարո՛ւք 6
զինչ դատաւո՛րն անիրաւութե ասէր: * Իսկ Այ ո՛չ 7
առնիցէ վրէժխնդրութի ծառայից իւրոց, որ աղաղա-
կեն առ նա 'ի տուէ և 'ի գիշերի, և երկայնամիտ միթէ
լինիցի առ նսա: * Այո՛ ասեմ ձեզ. զի արասցէ վրէժխնդ- 8
րութի նց վաղվաղակի: Իսկ որդի մարդոյ եկեալ,
գտանիցէ՞ արդեւք հաւատս յերկրի:
ԿԲ * Ասաց և առ ոմանս պանծացեալս յանձինս թէ ար- 9
դարք իցեն՝ և խոտեցեն զըզմս, զառակս զայս: * Արք 10
երկու ելին 'ի տաճարն կալ յաղօթս, մին փարիսեցի՝
և միւսն մաքսաւոր: * Փարիսեցին կայր մեկուսի, և 11
զայս առանձինն աղօթս մատուցանէր. Այ՛ծ իմ՝ գոհա-
նամ զքէն. զի ոչ եմ իբրև զայլս 'ի մարդկանէ. զյափշ-
տակօղս՝ և զանիրաւս՝ և զշնացօղս, կամ իբրև զայս մաք-
սաւոր: * Այլ պահեմ երկիցս 'ի շաբաթու, և տամ 12
տասանորդս յամենայն ստացուածոց իմոց: * Եւ մաքսաւորն 13
կայր մեկուսի, և ոչ կամէր՝ և ոչ զաչս ընդ երկինս
ամբառնալ. այլ կոծէր զկուրծս իւր՝ և ասէր. Այ՛ծ՝
քաւեա զիս զմեղաւորս: * Ասեմ ձեզ. էջ սա արդա- 14
րացեալ 'ի տուն իւր քան զնա: Զի ամ որ բարձրացու-
ցանէ զանձն իւր, խոնարհեսցի. և որ խոնարհեցու-
ՂՂ ցանէ զանձն, բարձրասցի: * Մատուցանէին առ նա 15
և մանկտի՝ զի մերձենայցէ 'ի նս. իբրև տեսին աշա-
կերտքն՝ սաստէին նց: * Իսկ յս կոչեցեալ զնս առ 16
ինքն՝ ասէ. թո՛յլ տուք մանկտւոյդ գալ առ իս, և մի
արգելուք զդոսա. զի այդպիսեացդ է արքայութի այ:
* Ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ ընդունիցի զարքայութի 17
այ իբրև զմանուկ, ոչ մտցէ 'ի նա:
ԿԳ * Եւ եհարց զնա ոմն իշխան՝ և ասէ. վարդապետ բա- 18
րի՝

Գրչ. ձիր. (4) Ոմանք. Յետ այսորիկ ասէ 'ի: (5) Ոմանք. Գոնեա վն աշխատ.. արարից նմա դատաստան զի.. թախանձեսցէ զիս: (6) Բազմք հրամայականին չեղօքն ունին, Լուարո՛ւք զինչ: (7) Ոմանք. Ո՞չ արասցէ վրէժխնդ": (11) Ոմանք. Եւ զայս առանձինն: (13) Ոմանք. Եւ չկամէր և ոչ զաչսն: (15) Ոմանք. Առ նա մանկտի՝ զի մերձենայցէ: (16) Ոմանք. Կոչեաց զնս: (17) Ոմանք. Որ ոչ ընկալցի զար": (18) Ոմանք. Եւ եհարց ցնա ոմն իշ":

Digitized by Google

որ՝ զի՞նչ գործեցից, զի զկեանսն յաւիտենականս ժա-
19 ռանգեցից: * Ասէ ցնա Յս. զի՞ ասես զիս բարի. չիք
20 որ բարի, բայց մի Ած, Հայր: * Զպատուիրանս գի-
տես. մի՛ շնար, մի՛ սպանաներ, մի՛ գողանար, մի՛ սուտ
21 վկայեր, պատուեա զհայր քո և զմայր: * Եւ նա՝ ա-
22 սէ. զայդ ամ պահեցի 'ի մանկութենէ իմմէ: * Իբրև
լուաւ զայն Յս, ասէ ցնա. միւս ևս պակաս է քեզ.
զամ ինչ զոր ունիս վաճառեա և տուր աղքատաց, և
23 ունիցիս գանձ յերկինս. և եկ զհետ իմ: * Նա՝ իբրև
լուաւ զայս, տրտմեցաւ. քանզի էր մեծատուն յոյժ:
24 * Իբրև ետես զնա Յս տրտմեալ, ասէ. ո՞րչ դժուա-
րաւ որ ինչս ունիցին՝ մտանիցեն յարքայութիւն Այ:
25 * Դիւրագոյն իցէ մալխոյ ընդ ծակ ասղան անցանել,
26 քան մեծատան յարքայութիւն Այ մտանել: * Եւ որ լու-
27 անն՝ ասէին. և ո՞ կարիցէ ապրել: * Եւ նա ասէ.
անհնարինք առ 'ի մարդկանէ, հնարաւորք են յԱյ:
28 * Եւ ասէ Պետրոս. ահաւասիկ մեք թողաք զամ ինչ
29 զմեր, և եկաք զհետ քո: * Եւ նա՝ ասէ ցնս. ամէն ա-
սեմ ձեզ. եթէ ոչ ոք է՝ որ եթող զտունս, կամ զծնօղս,
կամ զեղբարս, կամ զկին, կամ զորդիս՝ վն արքայութեան
30 Այ, * եթէ ոչ առնուցու բազմապատիկ 'ի ժամանակի
յայսմիկ. և յաշխարհին որ գալոցն է՝ զկեանսն յաւի-
31 տենականս ժառանգեսցէ: * Եւ առեալ զերկոտասան-
սն առանձինն՝ ասէ ցնս. ահաւասիկ ելանեմք յԵմ.
և կատարեսցին ամ գրեալքն մարգարէիւք վն որդւոյ
32 մարդոյ: * զի մատնեսցի հեթանոսաց, և կատակեսցի.
33 * և հարկանիցեն. և սպանանիցեն զնա, և յերիր աւուր
34 յարիցէ: * Եւ նք՝ ոչինչ իմացան յայնցանէ, այլ էր
բանն ծածկեալ 'ի նոցանէ, և ոչ գիտէին զասացեալսն:
35 * Եւ եղև 'ի մօտելն նր յԵրիքով, կոյր մի նստէր առ ԿԻ
36 ճանապարհաւն մուրացիկ: * Իբրև լուաւ զանցանել ՂԵ
37 ժողովրդեանն, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ իցէ այն: * Եւ
38 պատմեցին նմա՝ թէ Յս Նազովրեցի անցանէ: * Աղա-
39 ղակեաց և ասէ. Յս որդի Դաւթի՝ ողորմեաց ինձ: * Եւ
որք

(19) Սակայն օրինակք յաւելլուն և ասպանեաք հանդոյցից. Միրոսն. Մի Ած, Հայր: ...'ի մարգ. Ժ. 18: (22) Ոմանք. Լուաւ զայս Յս .. մի ևս պակաս: (22) Բազմք. Գանձս յերկինս: (23) Ոմանք. Զի էր մեծատուն: (24) Ոսկան. Ո՞րչ դժուարին է որք ինչս: (27) Ոմանք. Անհնարինք 'ի մարդկան''.. են Այ: (29) Ոմանք. Եթող զտուն: (30) Ոմանք. Բազմապատիկ և 'ի ժմկի: (32)(33) Ոսկան յաւելու. Եւ կատակեսցի, և հարկանիցի և թքանիցի: * Եւ երր հարկանիցեն: (34) Ոմանք. Զասացեալսն: (38) Ոմանք. Աղաղակէր և ասէր. Յս:

որ առաջին երթային՝ սաստէին նմա զի լռեսցէ. և նա՛
եւս առաւել աղաղակէր. Որդի Դաւթի՝ ողորմեաց ինձ։
* Զտեղի առ Յս, և հրամայեաց ածել զնա առ ինքն։ 40
և իբրև մերձ եղև առ նա, եհարց զնա և ասէ. * զի՞նչ 41
կամիս դու՝ զի արարից քեզ։ և նա ասէ. Տր զի բաց-
ցին աչք իմ՝ և տեսից։ * Եւ Յս՝ ասէ ցնա. հայեաց 42
հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ * Եւ առժամայն տեսանէր, 43
և երթայր զհետ նր՝ և փառաւոր առնէր զԱծ. և ամ
ժողովրդեանն տեսեալ, տային օրհնութիւն Այ։

ԳԼ. ԺԹ.

ԿԵ Եւ մտեալ շրջէր ընդ Երիքով։ * և ահա՛ այր մի 1
անուն կոչեցեալ զակքէոս. և նա էր մաքսապետ. 2
և ինքն մեծատուն. * և խնդրէր տեսանել՝ թէ ո՞ է- 3
ցէ Յս, և ոչ կարէր 'ի բազմութենէն, զի կարճ էր հա-
սակաւ։ * Եւ ընթացեալ յառաջս, ել 'ի ժանտաթզե- 4
նին զի տեսանիցէ զնա. քանզի ընդ այն խաղ անցանե-
լոց էր։ * Իբրև եկն 'ի տեղին. հայեցեալ 'ի վեր Յս՝ և 5
ասէ ցնա. զակքէ փութա՛ էջ այտի. զի այսօր 'ի տան
քում արժան է ինձ ագանել։ * փութացաւ և էջ՝ և 6
ընկալաւ զնա ուրախութբ։ * Իբրև տեսին ամենեքին, 7
տրտնջէին և ասէին՝ թէ առ առն մեղաւորի եմուտ լու-
ծանել։ * Եկն՝ եկաց զակքէոս՝ և ասէ ցՏր. Տր՝ ա- 8
հա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց. և եթէ զոք զրկե-
ցի, հատուցից չորեքկին։ * Եւ ասէ ցնա Յս. այսօր եղև 9
փրկութի տանս այսմիկ. քանզի և սա որդի աբրահամու
է։ * Զի եկն որդի մարդոյ խնդրել և կեցուցանել 10
զկորուսեալն։ * Եւ մինչդեռ նքա զայն լսէին, յաւել ա- 11
ռակ մի՝ և ասէ, վասն մերձենալոյ նր յէմ, և համարե-
լոյ նոցա թէ առժամայն յայտնելոց է արքայութի Այ։
ԿԶ * Ասէ. այր ոմն՝ ազնուական գնաց յաշխարհ հեռի՝ 12
առնուլ իւր թագաւորութի. և դառնալ։
ԿԷ * Եւ կոչեցեալ զծառայս իւր՝ ետ նց տասն մնաս, և 13
ասէ ցնս. յարդեցէք զայդ՝ մինչև եկից։ * Եւ քա- 14
ղաքացիքն նր ատէին զնա, առաքեցին հրեշտակս զհետ
նր՝ և ասեն, թէ ոչ կամիմք թագաւորել դմա 'ի վերայ
մեր։ * Եւ եղև դառնալ նմա՝ առեալ զթագաւորու- 15
թիւն.

Գլ. ԺԹ. (2)(8) Ոմանք. Զաքէոս։ (2) Ոմանք. Եւ ինքն էր մեծատուն։ (7) Ոմանք. Տեսին զնա ամենքն։ (9) Ոմանք. Աբրահամու է։ (11) Ոմանք. Եւ մինչդեռ նքա զայս լսէին, յաւել... մերձենալոյ.. յայտնելոց իցէ արքայութին Այ։ (12) Ոմանք. Առնել իւր թգրութի։ (14) Ոմանք. Եւ քաղաքացիքն որ՛ ատէին զնա՛ առաւ"։ (15) Ոմանք. 'ի դառնալն նր... և կոչէլ զծառայսն որոց։

Digitized by Google

թիւն. եւ կոչեալ զծառայսն՝ որոց տուեալ էր զարծաթն,
16 զի գիտասցէ՝ թէ ո զինչ շահեցաւ: * Եկն առաջինն
17 եւ ասէ. տէր, մնասն քո՝ տասն մնաս արար: * Եւ ա-
սէ ցնա. ազնիւ ծառայ եւ բարի, զի 'ի փոքուդ հաւա-
տարիմ եղեր, լիջիր իշխանութիւն ունել 'ի վերայ տասն
18 քաղաքի: * Եկն երկրորդն՝ եւ ասէ. մնասն քո՝ արար
19 հինգ մնաս: * Ասէ ցնա. եւ դու լիջիր 'ի վերայ հինգ
20 քաղաքաց: * Եկն միւսն եւ ասէ. տէր՝ ահա մնասն
21 քո զոր ունէի, ծրարեալ 'ի վարշամակի. * երկնչէի 'ի
քէն, զի այր ստամբակ ես. բառնաս՝ զոր ոչ եդիր, եւ
22 հնձես՝ զոր ոչ սերմանեցեր: * Եւ ասէ ցնա. 'ի բե-
րանոյ քումմէ դատեցայց զքեզ ծառայ անհաւատ. գի-
տէիր թէ ես այր մի ստամբակ եմ, բառնամ զոր ոչ ե-
23 դի, եւ հնձեմ՝ զոր ոչ սերմանեցի: * Եւ ընդէ՞ր ոչ ե-
տուր զարծաթն իմ 'ի սեղանաւորս, եւ ես եկեալ տո-
24 կոսեօք պահանջէի: * Եւ ասէ ցպատրաստեալսն. առէք
'ի դմանէ զմնասն, եւ տուք այնմ՝ որ ունիցի
25 զտասն մնասն: * Եւ ասեն ցնա. տէր՝ ունի տասն մնաս:
26 * Ասեմ ձեզ, եթէ ամենայն որ ունիցի՝ տացի. եւ յայն-
մանէ որ ոչն ունիցի, եւ զոր ունիցին՝ բարձցի 'ի նմանէ:
27 * Բայց զթշնամիսն իմ զայնոսիկ, որ ոչն կամէին զիս
թագաւորել 'ի վերայ նոցա, ածէք այսր, եւ սպանէք ա-
28 ռաջի իմ: * Եւ իբրեւ զայս ասաց, գնայր յառաջ՝ ե-
լանել յԵրուսաղէմ:
29 * Եւ եղեւ իբրեւ մերձեցաւ 'ի Բեթփագէ եւ 'ի Բեթա- ԿԲ
նիա մօտ 'ի լեառնն որ կոչի Ձիթենեաց, առաքեաց եր- ԷԿ
30 կուս յաշակերտացն իւրոց՝ եւ ասէ: * Երթայք դուք
'ի գեղն՝ որ հանդէպ մեր կայ. յոր իբրեւ մտանէք՝ գը-
տանիցէք յաւանակ կապեալ, յորում ոչ 'ի մարդկանէ
31 երբէք ոչ նստաւ. լուծէք զնա եւ ածէք: * Եւ եթէ
ոք հարցանիցէ զձեզ՝ եթէ ընդէ՞ր լուծանէք, այսպէս
32 ասասջիք ցնա, թէ տեառն իւրում պիտոյ է: * Իբ-
րեւ չոգան որ առաքեցանն, գտին որպէս ասաց ցնս, կայր
33 յաւանակն: * Եւ մինչ դեռ լուծանէին զյաւանակն,
ասեն տեարքն նորա ցնս. զի՞ լուծանէք զյաւանակդ:
34 * Եւ նքա ասեն. տեառն իւրում պիտոյ է: * Եւ ածին
35 զնա առ յս: եւ արկին զնովաւ զհանդերձս, եւ հեծու-
36 ցին զյս: * Եւ մինչ դեռ երթայր, զհանդերձս իւ-
րեանց

---

(19) Ոմանք. Ասէ եւ ցնա, Կ. դու: (22) Ոմանք. Զոր ոչ սերմանեցի: (23) Ոմանք. Զարծաթդ իմ 'ի սե՟.. եւ ես եկեալ տոկոսեօք այս՟: (26) Ոմանք. Թէ ամ որ ունիցի: (30) Ոմանք. Երթայք 'ի գեաւղն: (31) Ոմանք. Ասասջիք նմ: (35) Ոմանք. Եւ ածեն զնա առ.. զնովաւ հանդերձս: (36) Ոմանք. Տարածանէին զճանապարհայն:

Digitized by Google

իւրեանց տարածանէին զճանապարհաւն ։ * Եւ իբրև 37
այն էինչ մերձ եղև ՚ի զառ ՚ի վայր լերինն Ձիթենեաց ,
սկսան ամ բազմութիւն աշակերտացն ուրախութեամբ օրհնել
զԱծ ՚ի ձայն մեծ՝ վս ամ եղելոց զօրութեանցն զոր տե-
սին , * և ասէին . օրհնեալ որ գայ թագաւորդ յանուն 38
Տն . խաղաղութիւն յերկինս , և փառք ՚ի բարձունս ։ * Եւ 39
ոմանք ՚ի փարիսեցւոցն յամբոխէն անտի՝ ասեն ցնա .
վարդապետ՝ սաստեա՛ աշակերտացդ քոց ։ * Պատաս- 40
խանի. ետ՝ և ասէ . ասեմ ձեզ՝ զի և թէ դոքա լռես-
ցեն՝ քարինքդ աղաղակեսցեն ։ * Եւ իբրև մերձեցաւ , 41
տեսեալ զքաղաքն ելաց ՚ի վերայ նր , և ասէ . * Եթէ 42
գիտէիր դու գոնէ յաւուրս յայսմիկ զխաղաղութիւն քո .
բայց այժմ ծածկեցաւ յաչաց քոց ։ * Զի եկեսցեն 43
աւուրք ՚ի վերայ քո , և պատեսցեն զքեւ թշնամիք քո
պատնէշ . և պաշարեսցեն զքեզ , և նեղեսցեն զքեզ
յամ կողմանց . * և յատակեսցեն զքեզ , և զորդիս քո 44
՚ի քեզ . և ոչ թողուցուն քար ՚ի վր քարի յամ ՚ի քեզ . փո-
խանակ զի ոչ ծաներ զժամանակ այցելութե քո ։ * Եւ 45
մտեալ ՚ի տաճարն սկսաւ հանել զաւաճառականսն ,
և զգնօղս . և զսեղանս հատավաճառացն ցրուեաց ։ * և 46
ասէ ցնս . գրեալ է՝ և եղիցի տունս իմ տուն աղօթից ,
և դուք արարէք զդա՝ այրս աւազակաց ։ * Եւ ուսու- 47
ցանէր զնս հանապազ ՚ի տաճարին ։ Իսկ քահանայա-
պետքն և դպիրքն՝ և գլխաւորք ժողովրդեանն խնդ-
րէին զնա կորուսանել , * և ոչ գտանէին թէ զինչ 48
արասցեն . զի ժողովուրդն ամենայն կախեալ կային
զնմանէ ՚ի լսել ։

ԳԼ. Ի ։

ԿԹ
Է Բ
Եւ եղև ՚ի միում աւուրցն յայնցանէ , մինչ գեւ ու- 1
սուցանէր զժողովուրդն ՚ի տաճարին անդ՝ և աւե-
տարանէր , հասին ՚ի վերայ քահանայապետքն և դպիրք
ծերովքն հանդերձ , * և ասեն ցնա . ասա՛ մեզ՝ որով 2
իշխանութեամբ գործես դու զայդ , կամ ո՞վ է որ ետ քեզ
զդյդ իշխանութիւն ։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս . 3
հարցից և ես զձեզ բան մի , և ասասջիք ինձ ։ * Մկրտու- 4
թիւն

(37) Ոմանք . Մերձ եղև զառ ՚ի վայր ։ (40) Ոմանք . Պատասխանի ետ
յն և ասէ ։ (40) Ոսկան . Զի եթէ դոքա լռ" ։ (44) Բ՟ո՟մ .
Քար ՚ի քարի վերայ յամ ՚ի քեզ ։ (46) Ոմանք . Գրեալ է .
եղիցի . . և դուք զդա արա" ։ (48) Ոմանք . Եւ ոչ գիտէին
թէ զինչ ա" ։ (48) Յօրինակին ՚ի լսել . Զնմանէ ՚ի լսել ։
ԳԼ . Ի . (1) Ոմանք . ՚ի տաճարին և աւետա" (2) Ոմանք .
Իշխանութեամբ առնես դու զայդ , կամ ո՞ է որ ետ ։ (3) Ո-
մանք . Եւ ես ձեզ . հարց , զձեզ բան մի ։

Digitized by Google

մկրտութիւն յովհաննու՝ յերկնից էր՝ եթէ 'ի մարդկանէ ։
5 * Եւ նոքա խորհեցան 'ի միտս իւրեանց՝ և ասեն. * Ե-
6 թէ ասասցուք յերկնից, ասէ՝ խակ ընդէ՞ր ոչ հաւատացէք
նմա. և եթէ ասասցուք 'ի մարդկանէ, ամ ժողովուրդն
քարկոծ առնելոց են զմեզ. զի հաստատեալ է 'ի միտս զՅով-
7 հաննէ թէ մարգարէ է ։ * Եւ պատասխանի տուին՝
8 չգիտեմք թէ ուստի իցէ ։ * Եւ յս ասէ ցնա. և ոչ ես
ասեմ ձեզ, որով իշխանութեամբ առնեմ զայս ։
9 * Սկսաւ ասել առ ժողովուրդն զառակս զայս. այր Հ
մի տնկեաց այգի, և ետ զնա մշակաց. և ինքն գնաց է գ
10 ճանապարհորդեաց ժամանակս բազումս ։ * Եւ 'ի ժամու՝ առա-
քեաց առ մշակսն ծառայ, զի 'ի պտղոյ այգւոյն տա-
ցեն նմ։ և մշակքն զնա հարին զնա՝ և արձակեցին ու-
11 նայն ։ * Եւ յաւել միւս ևս ծառայ յղել. նոքա՝ և զնա
ևս զան հարին, անարգեցին, և արձակեցին ունայն ։
12 * Եւ յաւել՝ զերրորդն առաքել. նոքա՝ և զնա վիրաւո-
13 րեցին, և հանին արտաքս ։ * Ասէ տէր այգւոյն. զի՞նչ
արարից, առաքեցից զորդի իմ սիրելի, թերևս 'ի սմա-
14 նէ պատկառեսցեն ։ * Իբրև տեսին զնա մշակքն, խոր-
հեցան ընդ միմեանս՝ և ասեն. սա է ժառանգն. սպան-
15 ցուք զսա, զի մեր լինիցի ժառանգութիւն ։ * և հանին
զնա արտաքս քան զայգին՝ և սպանին ։ Արդ՝ զի՞նչ ա-
16 րասցէ ընդ նոս տէր այգւոյն. * ոչ ապաքէն գայցէ և
կորուսանիցէ զմշակսն զայնոսիկ, և տայցէ զայգին՝ այ-
17 լոց։ Իբրև լուան՝ ասեն. քաւ՝ մի լիցի ։ * Եւ նա հայե-
ցեալ ընդ նոս՝ ասէ. խակ զի՞նչ իցէ այն որ գրեալն է՝
եթէ վէմն զոր անարգեցին շինողքն, նա եղև գլուխ
18 անկեան ։ * Ամենայն՝ որ ընդհարցի ընդ վէմս ընդ-
այս, խորտակեսցի, և յորոյ վերայ անկցի՝ հոսեսցէ զնա ։
19 * Եւ խնդրէին դպիրքն և քահանայապետք արկանել
'ի նա ձեռս՝ 'ի նմին ժամու, և երկեան 'ի ժողովրդենէն.
զի գիտացին՝ թէ առ նոսա ասաց զառակն զայն ։
20 * Եւ ապա սպասեցին, և առաքեցին դաւաճանս կեղ- ՀԱ
ծաւորեալս՝ զանձինս առ արդարս ցուցանել. զի ըմբռ- է գ
նեսցեն զնա բանիւք, առ 'ի մատնել զնա պետութեան
21 և իշխանութեան դատաւորին ։ * Հարցին զնա՝ և ասեն.

վարք-

(5) Ոմանք. Եւ նոքա խորհէին 'ի միտս իւրեանց՝ և ասէին ։
(6) Ոմանք. Հաստատեալ էր 'ի։ (7) Ոմանք. Թէ ուստի է ։
(10) Ոմանք. Տացեն նմա ։ (11) Ոմանք. Նոքա և զնա ևս . . և ա-
նարգեցին ։ (14) Օրինակ մի. Խորհեցան ընդ միտս իւրեանց
և ասեն . . զի մեր լիցի ։ (15) Ոմանք. Արտաքոյ քան
զայ՛՛։ (16) Ոմանք. Եւ կորուսցէ . . և տացէ զայգին ։
(17) Ոմանք. Թէ զվէմն զոր ։ (18) Ոմանք. Եւ յոյր վե՞
անկցի ։ (19) Ոմանք. Զի գիտացին թէ առ նոսա ։ (21) Ոմանք

Digitized by Google

վարդապետ՝ գիտեմք եթէ ուղիղ խօսիս և ուսուցա-
նես, և ոչ առնուս ակն. այլ ճշմարտութեամբ զճանա-
պարհն Այ ուսուցանես. * արժա՞ն է մեզ՝ կայսեր հար- 22
կս տալ՝ թէ ոչ։ * Եւ նայեցեալ ընդ խորամանկու- 23
թիւն նց՝ ասէ ցնս. * ցուցէք ինձ զդահեկանն։ և նք՝ 24
ցուցին։ և ասէ. զո՞յր պատկեր և գիր ունի։ պատաս-
խանի եդեալ՝ և ասեն, զկայսեր։ * Եւ նա՝ ասէ ցնս. 25
արդ՝ երթայք տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զԱյն՝ Այ։
* Եւ ոչ կարացին զնա ըմբռնել բանիւք առաջի ժողո- 26
վրդեանն. և զարմացեալ ընդ պատասխանին նր՝ լռեցին։
ՀԲ * Մատուցեալ ոմանք 'ի սադուկեցւոցն, որք հակա- 27
ԷԵ ռակէին չլինել յարութեն, հարցին զնա՝ * և ասեն. 28
վարդապետ՝ Մովսէս գրեաց մեզ. եթէ ուրուք եղբայր
մեռանիցի՝ որոյ իցէ կին, և նա անորդի իցէ, զի առ-
նուցու եղբայր նր զկինն, և յարուսցէ զաւակ եղբօր
իւրում։ * Արդ՝ եւթն եղբարք էին. և առաջինն ա- 29
ռեալ կին, մեռաւ անորդի։ * առ զնա և երկրորդն, 30
մեռաւ և նա՛ անորդի։ * առ զնա և երրորդն։ նոյն- 31
պէս և եւթանեքին, և ոչ թողին որդիս։ * մեռաւ և 32
կինն։ * արդ՝ 'ի յարութեանն ո՞ւմ 'ի նոցանէ լինիցի կին. 33
զի եւթանեքին կալան զնա կին։ * Պատասխանի ետ 34
նոցա Յս՝ և ասէ. որդիք աշխարհիս այսորիկ կանայս
առնեն՝ և արանց լինին։ * իսկ որ արժանի լինիցին 35
այնմ աշխարհին հասանել, և յարութեանն որ 'ի մեռելոց,
ոչ կանայս առնեն, և ոչ արանց լինին։ * Քանզի և 36
ոչ մեռանել ևս կարեն, զի հաւասար հրեշտակաց են՝
և որդիք Այ. քանզի յարութեան որդիք են։ * Այլ 37
զի յառնեն մեռեալք, և Մովսէս գուշակեաց 'ի մորեն-
ւոջն, որպէս ասէ զՏր Այ աբրահամու, և զԱյ սահակայ, և
զԱյ յակովբայ։ * Եւ նծ չէ՛ մեռելոց՝ այլ կենդանեաց. 38
զի ամենեքին նմա կենդանի են։ * Պատասխանի ետուն 39
ոմանք 'ի դպրացն՝ և ասեն. վարդապետ՝ բարւո՛ք ասա-
ցեր։ * Եւ ոչ ևս ոք իշխէր հարցանել զնա՝ և ոչինչ։ 40
ՀԳ * Ասէ և առ նս. զիարդ ասեն զՔս՝ թէ որդի է Դաւ- 41
ԷԶ թի. * և ինքն Դաւիթ ասէ 'ի գիրս սաղմոսաց. ասաց 42
Տր ցՏր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմմէ, * մինչև եդից զթշնա- 43
միս

Գիտեմք զի ուղիղ։ (24) Ոմանք. Զո՞յր զպատկեր։ (26) Ոմանք. Ընդ պատասխանին նր։ (27) Ոմանք. Չլինել յարութեն։ (28) Ոմանք. Որ ունիցի կին, և նա։ (29) Ոմանք. Եւ առաջինն առեալ։ (30) Ոմանք. Առ զնայն և երկ՛։ (31) Ոմանք. Նոյնպէս և եւթանեքին։ (32) Ոմանք յաւելուն. * Յետ ամենեցուն մեռաւ և կինն։ (33) Ոմանք. Զի եւթանեքին կալ՛։ (35) Ոմանք. Յարութեն 'ի մեռելոց։ (40) Ոմանք. Եւ ոչ ոք ևս։ (42) Բազումք. Զի ինքն Դաւիթ ասէ։

Digitized by Google

44 մինչ[illegible] պատուանդան ոտից քոց։ * Իսկ արդ՝ եթէ
45 Դաւիթ զնա Տէր կոչէ, զիա՞րդ որդի նորա իցէ։ * Եւ լու_
46 եալ ամ ժողովրդեանն, ասէ ցաշակերտսն։ * Զգոյշ
լերուք 'ի դպրացն, որ կամին պատմուճանօք շրջել, և
սիրեն ողջոյնս 'ի հրապարակս, և զնախաթոռս 'ի ժո_
47 ղովուրդս, և զգահերէցս յընթրիս, * Որ ուտեն զտու_
նս այրեաց, և պատճառանօք յերկարեն զաղօթս.
նոքա ընկալցին առաւել դատաստանս։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ հայեցեալ՝ ետես զմեծատունսն որ արկանէին
2 զպատարագս իւրեանց 'ի գանձանակն։ * Ետես և զկին
3 մի այրի աղքատ. որ արկ անդր երկուս լումայս։ * Եւ
ասէ. ճշմարիտ ասեմ ձեզ. զի այրին այն աղքատ՝ ա_
4 ռաւել արկ քան զամենեսին։ * Ամենեքին նոքա՝ 'ի մթե_
րից իւրեանց արկին յընծայս Այ. բայց նա 'ի կարօ_
տութենէ իւրմէ զամ զկեանսն իւր՝ զոր ունէր արկ։
5 * Եւ յասել ումեմն զտաճարէն, թէ գեղեցիկ վիմօք և էէ
6 աշխարհակօք զարդարեալ է, ասէ. * Զայդ ամ զոր տե_
սանէք, եկեսցեն աւուրք՝ յորս ոչ թողցի այդր քար
'ի քարի վերայ, որ ոչ քակտեսցի։
7 * Հարցին զնա և ասեն. վարդապետ՝ երբ լինիցի այդ, ՙՀե
8 և զի՞նչ նշան իցէ՝ յորժամ այդ լինելոց իցէ։ * Եւ
նա ասէ. զգոյշ կացէք. մի խաբիցիք. զի բազումք գայ_
ցեն յանուն իմ, և ասիցեն թէ ես եմ. և մերձեցաւ
9 ժամանակ. մի երթայցէք զհետ նր։ * Եւ յորժամ լսի_
ցէք պատերազմունս և խռովութիւնս՝ մի զարհուրիցիք.
զի պարտ է նախ այդմ լինել, այլ ոչ առժամայն կա_
10 տարած։ * Յայնժամ ասէ ցնս. յարիցէ ազգ յազգի
11 վերայ, և թագաւորութի 'ի թագաւորութե վերայ։ * Եւ
շարժմունք մեծամեծք. և 'ի տեղիս տեղիս սովք և սրա_
ծութիւնք, եղիցին արհաւիրք և նշանք մեծամեծք յերկնից։
12 * Բայց յառաջ քան զայս ամ, մխեսցեն զձեռս իւրեանց
'ի ձեզ՝ և հալածեսցեն. մատնեսցեն 'ի ժողովուրդս և
'ի բանտս, և տանիցին առաջի դատաւորաց և թագա_
ւոր_

(46) Ոմանք. Զողջոյնս 'ի հրա''. . և զգահերէցս յընթ_
րիս։ (47) Ոմանք. Առաւել դատաստան։
Գլ. իա. (2) Ոմանք. Անդ երկուս լու'' (4) Յօրինակին
պ̃կներ. 'Ի կարօտութէ իւրմէ։ (6) Ոմանք. Այդ ամ զոր
տեսա''։ (8) Ոմանք. Եւ ասասցեն թէ ես։ (8) Բազմք.
Մի երթայցէք զհետ նց։ (9) Ոմանք. Առ ժամայն կա_
տարած։ (10) Ոմանք. 'Ի յազգի վերայ։ (11) Ոմանք. Եւ
եղիցին արհա''. . մեծամեծք յերկինս։ (12) Ոմանք. Եւ
մատնեսցեն 'ի։ (12) Ոմանք. Եւ տանիցեն առաջի։

Digitized by Google

ւորաց վս անուան իմոյ · * և լինիցի ձեզ այն 'ի վկայ_ 13
ութիւն ։ * Արդ՝ դիջիք 'ի սիրտս ձեր, մի յառաջագոյն 14
կրթել տալ ջատագովութիւն ։ * Զի ես տաց ձեզ բե_ 15
րան և իմաստութիւն, որում ոչ կարիցեն կալ հակառակ՝
կամ տալ պատասխանի ամ հակառակորդքն ձեր ։ * Մատ_ 16
նեսջիք և 'ի ծնողաց, և յեղբարց, և յազգականաց և
'ի բարեկամաց, և սպանանիցեն 'ի ձէնջ · * և եղիջիք 17
ատեցեալք յամենեցունց վս անուան իմոյ · * և մազ 18
մի 'ի գլխոյ ձերմէ՝ ոչ կորիցէ · * և համբերութեամբ ձե_ 19
րով ստասջիք զոգիս ձեր ։ * Այլ յորժամ տեսանի_ 20
ցէք շուրջ պատեալ զօրօք զեմ, յայնժամ գիտասջիք
թէ մերձ է օր նր ։ * Յայնժամ որ 'ի հրէաստանի ի_ 21
ցեն՝ փախիցեն 'ի լեռնս, և որ 'ի մէջ նր իցեն՝ խու_
սեսցեն, և որ 'ի գաւառսն իցեն՝ մի մտցեն 'ի նա ։ * զի 22
աւուրք վրէժխնդրութեն են այնոքիկ, առ 'ի կատարե_
լոյ ամ գրելոց ։ * Բայց վայ իցէ յղեաց և ստնտուաց 23
յաւուրսն յայնոսիկ ։ զի եղիցի տագնապ մեծ 'ի վերայ
երկրի, և բարկութի ժողովրդեանն այնմիկ ։ * Եւ անկա_ 24
ցին 'ի սուր սուսերի, և գերեսցին յամենայն հեթա_
նոսաց · և երէմ եղիցի կոխան յազգաց, մինչև կատա_
րեսցին ժամանակք հեթանոսաց ։ * Եւ եղիցին նշանք 25
յարեգակն և 'ի լուսին և յաստեղս · և յերկրի տագ_
նապ հեթանոսաց՝ 'ի յահեղ բարբառոյ իբրև ծովու և
խռովութեն, * յելանելոյ ոգւոց մարդկան յերկիւղէ՝ 26
և 'ի կարծեաց եկելոց 'ի վերայ աշխարհաց · զի զօրու_
թիւնք երկնից շարժեսցին ։ * Եւ յայնժամ տեսցեն զոր_ 27
դի մարդոյ եկեալ՝ ամպովք զօրութեամբ և փառօք բազ_
մօք ։ * Եւ յորժամ սկսանիցի այս լինել, ամբարձ_ 28
ջիք և բարձրացուսջիք զգլուխս ձեր · զի մերձ է փրկութի
ձեր ։ * Եւ ասաց առակ մի նց · տեսանիցէք զթզենին, 29
և զամ ծառս · * յորժամ ցուցանիցեն զպտուղ իւրեանց, 30
տեսանէք՝ և 'ի նոցանէ ճանաչէք եթէ մերձ է ամառն ։
* Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամ ե_ 31
ղեալ, գիտասջիք թէ մերձ է արքայութի այ ։ * Ա_ 32
մէն ասեմ ձեզ · թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև ամ
այս լինիցի ։ * Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ 33
ոչ

(13) Ոմանք · Եւ լինիցի 'ի ձեզ այն 'ի վկ" ։ (15) Ոմանք · Ոչ կարասցեն կալ ։ (18) Ոմանք · 'ի գլխոյ ձերոյ ։ (20) Բգծք · Թէ մերձ է աւեր նր ։ (21) Ոմանք · Նր իցեն խուսեսցին ։ (24) Ոմանք · Յամ հեթանոսս · · կոխան ազ_գաց ։ (25) Ոմանք · Եւ եղիցի նշան · · · յահեղ բարբա_ռոյ ։ (29) Ոմանք · Տեսանէք · կամ, տեսէք զթզենին և զամ ծառս ։ (30) Ոմանք · Զպտուղս իւրեանց ։ (32) Բգծք · Մինչև այս ամ ։ (32) Ոմանք · Ամենայն եղիցի ։

Digitized by Google

34 ռք անձանց։ * Զգոյշ լերուք անձանց, գուցէ ծան-
րանայցեն սիրտք ձեր շուայտութեամբ և արբեցութեամբ՝ և
հոգւովք աշխարհականաւք, և յանկարծակի հասանիցէ
35 'ի վերայ ձեր օրն այն. * զի իբրև զորոգայթ հասա-
նիցէ 'ի վերայ ամենեցուն որ բնակեալ են ընդ ամ ե-
36 րեսս երկրի։ * Արթուն կացէք այսուհետև, յամ ժամ
աղօթս արարէք, զի արժանի լինիջիք զերծանել յայսմ
ամէնէ որ լինելոց է, և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ։
37 * Եւ 'ի տուէ 'ի տաճարին ուսուցանէր, և զգիշերսն ե-
38 լեալ ագանէր 'ի լերինն՝ որ կոչէր ձիթենեաց։ * Եւ
ամենայն ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա ԿԸ
'ի տաճարին լսել 'ի նմանէ։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Մերձեցաւ տօն բաղարջակերացն՝ որ կոչէր պասե- ՀՁ
2 քա։ * Եւ խնդրէին քահանայապետքն և դպիրք՝
թէ զիա՞րդ սպանանիցեն զնա. բայց երկնչէին 'ի ժողո-
3 վրդենէ անտի։ * Եմուտ սատանայ՝ 'ի յուդա
'ի կոչեցեալն իսկարիովտացի, որ էր 'ի թուոյ երկո-
4 տասանիցն։ * Չոգաւ եր. խօսս ընդ քահանայապետսն՝
և ընդ դպիրս, և ընդ իշխանս ժողովրդեանն, զի մատ-
5 նեսցէ զնա նց։ * Եւ խնդացին, և խոստացան տալ
6 նմա արծաթ. * և յանձն առ՝ և խնդրէր պարապ մատ-
7 նել զնա նց՝ առանց ամբոխին։ * Եւ եկն օր բաղարջա-
8 կերացն, յորում օրէն էր զենուլ զպասեքն։ * Եւ ա-
ռաքեաց զպետրոս, և զյովհաննէս՝ և ասէ. երթայք
9 պատրաստեցէք մեզ զպասեքն զի կերիցուք։ * Եւ նք
10 ասեն. ո՞ւր կամիս զի պատրաստեսցուք։ * Եւ ասէ
ցնս. ահա՝ իբրև մտանիցէք 'ի քաղաքն, պատահեսցէ
ձեզ այր մի բարձեալ սափոր ջրոյ. երթիջիք զհետ նր 'ի
11 տունն յոր մտանիցէ. * և ասասջիք ցտանուտէր տանն.
վարդապետն ասէ քեզ. ո՞ւր են վանքն իմ, յորում զպա-
12 սեքն ուտիցեմ աշակերտաւքս իմովք։ * Եւ նա ցուցա-
ցէ ձեզ վերնատուն մի մեծ զարդարեալ, և անդ պատ-
13 րաստեսջիք։ * Եւ գնացեալ գտին որպէս և ասացն նց
14 և պատրաստեցին զպասեքն։ * Եւ իբրև ժամ եղև՝
15 բազմեցաւ, և երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա։ * Եւ
ասէ

---

(34) Բ՟ձ՟ք. Եւ հոգւովք. կամ, հոգսովք։ (36) Ոմանք. Եւ
յամ ժամ աղ՟՟. արժանի լինիցիք. որ լինելոց իցէ։
(38) Ոմանք. Ընդ առաւօտն առ նա։
ԳԼ։ ԻԲ. (1) Ոմանք. Որ կոչէր պասեքս։ (4) Ոմանք. Չո-
գաւ եա խօսս։ (6) Ոմանք. Յամբոխէ անտի։ (10) Ո-
մանք. Իբրև մտանէք 'ի քղք.. յոր մտանիցեն։ (12) Ո-
մանք. Զարդարեալ. անդ։ (15) Ոմանք. Ցանկանալով.

ասէ ցնս. Ցանկալով ցանկացայ զայս պասեքս ուտել
ընդ ձեզ՝ մինչչեւ չարչարեալ իցեմ։ * Բայց ասեմ ձեզ, 16
թէ ոչ եւս կերայց ի սմանէ, մինչեւ լցցի յարքայութեան
այ։ * Եւ ընկալեալ բաժակն՝ գոհացաւ եւ ասէ. ա- 17
ռէք զայդ՝ եւ բաժանեցէք ի ձեզ։ * Ասեմ ձեզ, թէ 18
յայսմ հետէ՝ ոչ արբից ի բերոյ որթոյ, մինչեւ եկեսցէ
արքայութիւն այ։ * Եւ առեալ հաց, գոհացաւ, եւ 19
բեկ եւ ետ նց՝ եւ ասէ. այս է մարմին իմ, որ վս բաշխեալ
լինի։ զայս արասջիք առ իմոյ յիշատակի։ * Նոյնպէս 20
եւ զբաժակն յետ ընթրելոյն առ՝ եւ ասէ. այս բա-
ժակ է նոր ուխտ՝ իմով արեամբ որ վս ձեր հեղեալ։ * Բայց 21
ահաւասիկ՝ ձեռն մատնչի իմոյ ընդ իս ՚ի սեղանս։ * Եւ 22
որդի մարդոյ ըստ սահմանելոյն երթայ, բայց՝ վայ
մարդոյն այնմիկ յորոյ ձեռն մատնեսցի։ * Եւ նոքա՝ սկ- 23
սան խնդրել ընդ միմեանս, թէ ով է ՚ի նոցանէ՝ որ
զայն գործելոց իցէ։

ՀԷ * Եղեւ՝ եւ հակառակութիւն ՚ի միջի նց, թէ ով ՚ի նոցա- 24
նէ համարեսցի մեծ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնս. Թագաւորք 25
ազգաց տիրեն նց, եւ որ իշխենն նց՝ բարերարք կոչին.
* այլ դուք՝ ոչ այնպէս. այլ որ մեծն է ՚ի ձեզ՝ եղիցի 26
իբրեւ զկրտսերն, եւ առաջնորդն իբրեւ զպաշտաւնեայն։
* Ո՞վ է մեծ, բազմականն՝ եթէ սպասաւորն. ոչ ապա- 27
քէն՝ բազմականն. բայց ես եմ ՚ի միջի ձերում իբրեւ զսպա-
սաւոր։ * Եւ դուք էք՝ որ ցանդ կացէք ընդ իս 28
՚ի փորձութիւնս իմ. * եւ ես ուխտեմ ձեզ՝ որպէս եւ հայր 29
իմ ուխտեաց ինձ զարքայութիւն. * զի ուտիցէք եւ ըմ- 30
պիցէք ՚ի սեղան իմ յարքայութեան իմում. եւ նստջիք յեր-
կոտասան աթոռս՝ դատել զերկոտասան ազգ իսրայէլի։

ՀԸ * Եւ ասէ Տր. Սիմովն Սիմովն, ահա՝ սատանայ խնդ- 31
րեաց զձեզ մաղել իբրեւ զցորեան. * այլ ես ա- 32
ղաչեցի վն քո՝ զի մի պակասեսցեն հաւատք քո։ Եւ դու
երբեմն դարձցիս՝ եւ հաստատեսցես զեղբարս քո։ * Եւ 33
նա՝ ասէ ցնա. Տր՝ ընդ քեզ պատրաստ եմ եւ ՚ի բանտ
եւ ՚ի մահ երթալ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա. ասեմ քեզ 34
պետրոս,

ցանկա՛՛ : (18) Ոմանք. Ձի յայսմ հետէ ոչ : (19) Ոմանք. Եւ
բեկ ետ նց : (20) Ոմանք. Բաժակ նոր ուխտ.. վս ձեր
հեղլոյ. կամ, հեղլով : (22) Ոմանք. Մատնեսցի : (23) Ո-
մանք. Թէ ով է : (24) Ոմանք. Եւ եղեւ հակառակութիւն. կամ,
եւ եղեւ եւ հակառա՛՛.. Թէ ով ՚ի նցէ : (27) Ոմանք. Այլ
ես եմ ՚ի միջի.. իբրեւ սպասաւոր : (29) Ոմանք. Ինձ
զարքայութիւն : (30) Օրինակ մի. ՚Ի սեղան հօր իմ յարքայ-
ութեան իմ՛՛... եւ նստջիք : (31) Ոմանք. Խնդրեաց զձեզ
մաղ՛՛ : (32) Ոմանք. Աղաչեցից վն քո : Որ. Օրինակ մի.
Վն քո զհայր, զի մի : (34) Ոմանք. Մինչ երիցս ուր՛՛ :

պետրոսէ՝ չիցէ այսօր հաւու խօսել, մինչև երիցս ու-
35 րասցիս զիս չգիտել։ * Եւ ասէ ցնս̃. յորժամ առա-
քեցի զձեզ առանց քսակի և մախաղի և կօշկաց, միթէ
36 կարօտացայք ինչ։ * Եւ նոքա ասեն. և ոչ ինչ։ Ասա-
ասէ. այլ այժմ որ ունի քսակ՝ բարձցէ, նոյնպէս և
մախաղ. և որ ոչն ունիցի, վաճառեսցէ զձորձս իւր՝
37 և գնեսցէ իւր սուսեր։ * Բայց ասեմ ձեզ. զի այդ
ևս որ գրեալ է՝ պարտ է՝ զի կատարեսցի յիս, թէ ը̃
անօրէնս համարեցաւ. զի որ վասն իմ ինչ է՝ վճարեալ
38 է։ * Եւ նոքա ասեն. Տէր՝ ահաւասիկ են. աստ երկու
39 սուսերք։ Եւ նա ասէ ցնս̃. բաւական են։ * Եւ ելեալ
գնաց ըստ սովորութեան 'ի լեառն ձիթենեաց. գնացին
40 զհետ նր̃ և աշակերտքն։ * Իբրև եհաս 'ի տեղին՝ ասէ
41 ցնս̃. յաղօթս կացէք չմտանել 'ի փորձութիւն։ * Եւ ինքն
մեկնեցաւ 'ի նոցանէ իբրև քարընկէց մի, եդ ծունր՝
42 կայր յաղօթս, * և ասէր. Հայր՝ եթէ կամիս՝ անցո
զբաժակս զայս յինէն. բայց ոչ իմ կամք՝ այլ քոյդ լի-
43 ցին։ * Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ յերկնից՝ և զօրա-
ցուցանէր զնա. և էր 'ի տագնապի, և մտադիւրութ̃
44 ևս կայր յաղօթս։ * Եւ հոսէին 'ի նմանէ քրտունք իբ-
րև զկայլակս արեան՝ ոլորան ոլորան հեղեալ 'ի յերկիր։
45 * Եւ յարուցեալ յաղօթիցն, եկն առ աշակերտսն՝ ե-
գիտ զնս̃ 'ի քուն 'ի տրտմութենէն. * Եւ ասէ ցնս̃. զի՞
ննջէք, արիք կացէք յաղօթս՝ զի մի մտանիցէք 'ի փոր-
47 ձութիւն։ * Եւ մինչ դեռ խօսէր, ահաւասիկ ամբոխ.
և որ կոչէրն յուդա՝ մի յերկոտասանիցն առաջնորդէր
նց̃։ Իբրև մերձեցաւ առ յս̃՝ համբուրել զնա. քան-
զի զայն նշան տուեալ էր նց̃. թէ զոր ես համ-
48 բուրեցից՝ նա է, զնա ունիցիք։ * Ասէ ցնա յս̃. յու-
49 դա՝ համբուրելով մատնես զորդի մդ̃։ * Իբրև տեսին
որ

---

(35) Ոմանք. Կարօտեցայք ինչ։ (36) Ոմանք. Որ ունիցի քսակ.. և որ ոչ ունի։ (37) Ոմանք. Զոր գրեալ է։ (42) Ոմանք. Այլ քոյդ լիցի։ (43)(44) Ոմանք յօրինակաց 'ի բաց առնեն զայս երկու համարս. * Եւ երևեցաւ նմա հրեշ".. * Եւ հոսէին 'ի նմանէ քր".. և այլ ոմանք զառաջին համարն միայն դնեն, և զերկրորդն զանց առնեն։ Իսկ օրինակ մի այսպէս ունի. Եւ զօրութ̃ և մտադիւրութ̃ ևս կայր յա"։ և զանց առնէ՝ ոլորան ոլորան հեղեալ 'ի յերկիր։ Ուր մերս համաձայն Բ՟ձեռ ունէր զերկրորդն ևս ամբողջ. ոչ̃ և Եդա։ (44) Ոմանք. Հեղեալ յերկիր։ (45) Ոմանք. Եւ եգիտ զնս̃ 'ի։ (48) Միւսն օրինակս մեր ընդ այլ միում ունի՝ Մատնես զորդի մդ̃. ուր այլք ամենեքին դնեն զորդի մարդոյ։ ըստ որում և 'ի լատինաց թարգմանու- թեանն։ (49) Ոմանք. Հարցուք զդոսա սրով։

Digitized by Google

որ զնովաւն էին՝ որ ինչ եղեն, ասեն ցնա. Տէր՝ հար-
ցուք զնոսա սրով: * Եւ եհար մի ոմն 'ի նոցանէ զքահա- 50
հանայապետին ծառայ, և 'ի բաց եհան զաջոյ ունկն
նորա: * Պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ. Թոյլ տուք մին- 51
չև ցայդ վայր. և մատուցեալ յունկն՝ բժշկեաց զնա:
* Եւ ասէ ցեկեալսն 'ի վերայ նր զքահանայապետսն, 52
և զիշխանս տաճարին և զծերսն. Իբրև 'ի վերայ աւա-
զակի՞ ելէք սուսերօք և բրօք: * Հանապազ ընդ ձեզ 53
էի 'ի տաճարին, և ոչ ձգեցէք ձեռս յիս. այլ այս է
ձեր ժամ, և իշխանութիւն խաւարի: * Եւ կալեալ զնա՝ 54
ածին և մուծին 'ի տունն քահանայապետին: և պետրոս
երթայր զհետ նր հեռագոյն: * Իբրև լուցին կրակ 'ի 55
մէջ գաւթին՝ և նստան շուրջ, նստաւ և պետրոս 'ի
մէջ նց: * Ետես զնա աղախին մի՝ զի նստէր առ լուսոյն. 56
հայեցաւ ընդ նա՝ և ասէ. և սա ընդ նմ էր որ ընդ
նմայն էին: * Իսկ պետրոս ուրացաւ և ասէ. ոչ գի- 57
տեմ զնա կին դու: * Եւ յետ սակաւ միոյ՝ այլ ոմն 58
ետես զնա՝ և ասէ. և դու 'ի նոցանէ ես: և պետրոս
ասէ. այր դու՝ չեմ 'ի նոցանէ: * Եւ իբրև ժամ մի 59
անց 'ի վերայ, այլ ոմն վիճէր և ասէր. ստոյգ և սա
ընդ նմա էր, քանզի գալիլեացի է: * Ասէ պետրոս. 60
այր դու՝ չգիտեմ զինչ խօսիս: և առժամայն մինչ-
դեռ նա զայն ասէր, խօսեցաւ հաւ: * Դարձաւ տր 61
և հայեցաւ 'ի պետրոս: և յիշեաց պետրոս զբանն տն՝
զոր ասաց ցնա. մինչչև հաւու խօսեալ իցէ, երիցս ու-
րասցիս՝ չգիտել զիս: * Եւ ելեալ արտաքս՝ ելաց դառ- 62
նապէս: * Եւ արքն, որ պահէին զնա. այպն առնէին 63
զնովաւ, և հարկանէին: * Ծածկէին զերեսս նր՝ և 64
ապտակէին. և հարցանէին զնա՝ և ասէին. մարգարեա՛ց
մեզ է որ եհարն զքեզ: * Եւ այլ բազում ինչ հայհոյութբ 65
խօսէին 'ի նա: * Եւ իբրև այգ եղև, ժողովեցաւ ծե- 66
րակոյտ ժողովրդեանն՝ քահանայապետքն և դպիրք, և
հանին ածին զնա յատեանն իւրեանց՝ և ասեն. եթէ
դու ես քն, ասա՛ մեզ: * Ասէ ցնս. եթէ ասացից ձեզ, 67
ասկայն ոչ հաւատայք. * և եթէ հարցից ինչ զձեզ՝ 68
չտայք ինձ պատասխանի՝ կամ արձակիցէք: * Բայց 69
յայսմ հետէ նստցի որդի մարդոյ ընդ աջմէ զօրութեն.

---

(51) Բոմն. Թոյլ տուք մինչև: (51) Օրինակ Գ. Եւ մա-
տուցեալ առ զունկն նր. և եդ անդէն 'ի տեղւոջ իւ-
րում: Եւ մատուցեալ յունկն բժշկ": (52) Ոմանք. Եւ
ցծերս: (53) Ոմանք. Յիս ձեռս: (55) Ոմանք. Եւ իբրև
լուցին: (64) Ոմանք. Եւ հարցանէին զնա: (65) Ոմանք.
Եւ այլ ինչ բազմ: (66) Ոմանք. ժողովեցան ծերքն"... և
ասէին եթէ դու ես: (68) Ոմանք. ինչ ցձեզ. չտայք:

Digitized by Google

70 ծոյ։ * Եւ ասեն ամենեքեան. ուրեմն դու ես որդին
71 ծոյ։ Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. դուք ասէք թէ ես եմ։ * Եւ
նոքա ասեն. զի՞նչ ևս պիտոյ է մեզ վկայութեան, զի
մեզէն իսկ լուաք՚ի բերանոյ դորա։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Եւ յարուցեալ ամ բազմութիւննց, ածին զնա առ
2 պիղատոս։ * Եւ սկսան չարախօս լինել զնմանէ
և ասել. զսա գտաք զի թիւրէր զազգս մեր, և ար-
գելոյր ՚ի տալոյ հարկս կայսեր, և ասէր զանձնէ՝ թէ
3 քրիստոս իցէ թագաւոր։ * Իսկ պիղատոս եհարց զնա՝ և
ասէ. դու ես թագաւորն հրէից։ Նա՝ պատասխանի
4 ետ նմ և ասէ. դու ասացեր։ * Ասէ պիղատոս ցքա-
հանայապետսն և ցժողովուրդսն. չգտանեմ ինչ վնաս
5 յառնս յայսմիկ։ * Եւ նոքա պնդէին, և ասէին, թէ
խռովէ զժողովուրդս, ուսուցանէ ընդ ամ հրէաստան՝
6 սկսեալ ՚ի գալիլեէ մինչև ցայսր։ * Իսկ պիղատոս իբ-
րև լուաւ զգալիլեէ, եհարց եթէ գալիլեացի է այրն։
7 * և իբրև գիտաց թէ յիշխանութէ հերովդի է, ետ
տանել զնա առ հերովդէս. քանզի և նա յեմ էր յա-
8 ւուրսն յայնոսիկ։ * Եւ հերովդէս իբրև ետես զյս.
ուրախ եղև յոյժ. զի ցանկայր ՚ի բազում ժամանակաց
տեսանել զնա. քանզի լսէր բազում անգամ զնմանէ, և
9 ակն ունէր նշան ինչ լինել՝ տեսանել ՚ի նմանէ։ * Հար-
ցանէր զնա բանիւք բազմօք, և նա ոչինչ ետ նմա պա-
10 տասխանի։ * Կային քահանայապետքն և դպիրք՝ և
պնդագոյնս չարախօսէին զնմանէ։
11 * Արհամարհեաց զնա և հերովդէս հանդերձ իւրովք հեծ-
զօրականօքն. և այպն արարեալ՝ արկ զնովաւ հանդերձս
12 սպիտակս, և ետ տանել անդրէն առ պիղատոս։ * Եւ
եղեն բարեկամք պիղատոս և հերովդէս յաւուր յայն-
13 միկ. քանզի յառաջ թշնամիք էին միմեանց։ * Կոչեաց
պիղատոս զքահանայապետսն և զիշխանս և զժողովուր-
14 դսն. * և ասէ ցնս. ածէք մատուցէք ինձ զայրս զայս
իբրև զխոտորեցուցիչ ժողովրդեանն. և ահաւասիկ
առաջի ձեր դատեցայ, և վնաս ինչ՝ ոչ գտի յառնս յայս-
միկ՝

---

(70) Ոմանք. Դուք ասացէք թէ ես։ (71) Ոմանք. Պիտոյ են մեզ վկայութեն։
Գլ. ԻԳ. (2) Ոմանք. Չարախօսել զնմանէ՝ և։ (3) Ոմանք. Թագաւոր հրէից։ (6) Ոմանք. Գալիլեացի իցէ այրն։ (7) Ոմանք. Զի և նա յեմ։ (9) Ոմանք. Եւ նա ինչ ոչ ետ նմ։ (10) Ոմանք. Եւ պնդագոյն չա՟։ (11) Ոմանք. Հանդերձ սպիտակ։ (12) Ոմանք. Յառաջն թշնամիք։ (14) Ոմանք. Զորոյ դուք չարախօսէքդ։

Digitized by Google

մին՝ զորոյ դուք չարախօսէիքդ զդմանէ. * Այլ և 15
ոչ Հերովդէս, քանզի ետուն առնել զդա առ նա: և
ահա՝ ոչինչ մահու արժանի է գործեալ դորա. * Խրատ_ 16
տեցից զդա, և արձակեցից: * Զի հարկ էր մի մի ըստ 17
տօնի արձակել նց: * Եւ նք՝ աղաղակէին ամ բազ_ 18
մութբն՝ և ասէին. բարձ զդա, և արձակեա մեզ զԲա_
րաբբա, * որ էր վն խռովութն իրիք եղելոյ 'ի քա_ 19
ղաքին և սպանութն մտեալ 'ի բանտ. * Դարձեալ պե_ 20
ղատոս սկսաւ խօսել, քանզի կամէր արձակել զյս:
* Եւ նոքա՝ ընդդէմ աղաղակէին և ասէին. 'ի խաչ_ 21
հան զդա: * Եւ նա՝ երիցս ասէ ցնս. զինչ չար ա_ 22
րար սա. ոչինչ վնաս մահու գտի 'ի սմա. խրատեցից
զսա և արձակեցից: * Եւ նք տագնապէին մեծաձայն՝ 23
և խնդրէին զնա՝ 'ի խաչ հանել. և զօրանային բար_
բառքն նց և քահանայապետից: * Եւ պեղատոս հա_ 24
ւանեցաւ՝ առնել զհայցուածս նց: * Արձակեաց նց 25
զբարաբբայն՝ զոր վն խռովութն և սպանութն արկեալ
էր 'ի բանտ, զոր և խնդրէինն իսկ. և զյս մատնեաց
կամացն նց: * Իբրև տարան զնա, ըմբռնեցին 26
զոմն սիմոն կիւրենացի՝ որ գայր յանդէ. եդին 'ի
վերայ նորա զխաչն՝ բերել զկնի յսի: * Եւ երթայր 27
զհետ նորա բազմութն ժողովրդեանն, և կանանց՝ որ
կոծէին և աշխարէին զնա:

Զ * Դարձաւ յս և ասէ ցնս. դստերք երուսաղէմի՝ մի լայք 'ի 28
վերայ իմ, այլ լացէք 'ի վերայ անձանց և 'ի վերայ որդ_
ւոց ձերոց: * զի եկեսցեն աւուրք յորս ասիցեն, թէ 29
երանի ամլոց և որովայնից՝ որ ոչ ծնան, և ստեանց՝
որ ոչ դիեցուցին: * Յայնժամ սկսանիցին ասել լե_ 30
րանց՝ թէ անկերուք 'ի վերայ մեր, և բլրոց՝ թէ ծած_
կեցէք զմեզ: * Զի եթէ ընդ փայտ դալար՝ զայս առ_ 31
նեն, ընդ չորն՝ զինչ լինիցի: * Ածին և այլ երկուս 32
չարագործս՝ սպանանել ընդ նմա: * Իբրև չոգան 'ի 33
տեղին՝ կոչեցեալ գագաթն, անդ հանին զնա 'ի խաչ.
և զչարագործսն՝ զոմն ընդ աջմէ՝ և զոմն ընդ ձախմէ
խաչեցին: * Եւ յս ասէ. հայր՝ թող դոցա՝ զի ոչ գի_ 34
տեն զինչ գործեն: Եւ 'ի բաժանել զհանդերձս նր,
արկին վիճակս: * և կայր ժողովուրդն հայեցեալ: 35
Անդոսնէին զնա իշխանքն հանդերձ նոքօք՝ և ասէին.

զայլս

---

(17) Ոմանք. Ըստ տօնին արձա'': (21) Ոմանք. Եւ նք անդէն աղա'': (22) Ոմանք. Զինչ ինչ չար արար... մահու գտի 'ի սա: (23) Ոմանք. Բարբառք նց: (25) Ոմանք. Որ վն խռովութն: (33) Ոմանք. 'Ի տեղին անուանեալ գագաթն. Եւ ոմանք. Կոչեցեալն գագաթն: (34) Ոմանք. Թող սոցա, զի: (35) Ոմանք. Զնա և իշխանքն.

Digitized by Google

զայլս ապրեցոյց, ապրեցուսցէ և զանձն՝ եթէ դա է
36 քս որդի այ ընտրեալն։ *Այպն առնէին զնա և զին-
ուորքն, եկեալ առաջի՝ մատուցանէին նմա քացախ.
37 *և ասէին. եթէ դու ես թագաւորն հրէից՝ փրկեա
38 զանձն քո։ *Եւ էր գիր գրեալ ՚ի վերայ նորա, յու-
նարէն՝ և գաղմատարէն՝ և եբրայեցերէն գրով, թէ
39 սա է արքայն հրէից։ *Իսկ մի ոմն՝ ՚ի կախելոց չա-
րագործացն հայհոյէր զնա՝ և ասէր. ոչ դու ես քս,
փրկեա զանձն քո և զմեզ։

40 *Պատասխանի ետ ընկերն սաստելով նմա՝ և ասէ. ՂԱ
41 չերկնչիս դու յայ՝ զի ՚ի նմին պատժի կաս։ *և մեք՝
իրաւի, զի արժանի որոց գործեցաքն՝ առնումք ըզ-
42 հատուցումն. և սա՝ ապիրատ ինչ՝ ոչ գործեաց։ *Եւ
ասէ ցյս. յիշեա զիս տր՝ յորժամ գայցես արքայութբ
43 քով։ *Եւ ասէ ցնա յս. ամէն ասեմ քեզ. այսօր ընդ
44 իս իցես ՚ի դրախտին։ *Եւ էր իբրև վեցերորդ ժամ.
և խաւար եղև ՚ի վերայ ամ երկրի մինչև ցիններորդ
45 ժամն. խաւարեցաւ արեգակն։ *Եւ հերձաւ վարա-
46 գոյր տաճարին ընդ մէջ։ *Եւ կարդաց յս ՚ի ձայն մեծ՝
և ասէ. հայր՝ ՚ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ։ զայս
47 իբրև ասաց՝ եհան զոգի։ *Եւ տեսեալ հարիւրա-
պետին զոր ինչ եղեն, փառաւոր արար զած՝ և ասէ.
48 արդարև՝ այրս այս՝ արդար էր։ *Եւ ամ ժողովուրդ-
քն որ եկեալ էին, և տեսանէին զանցսն զայն՝ և
49 զդարձ, բախէին զկուրծս՝ և դառնային։ *Կային և
ամ ծանօթքն նր ՚ի հեռաստանէ. և կանայք որ եկեալ
էին զհետ նր ՚ի գալիլեէ՝ և տեսանէին զայն։

50 *Եւ ահա այր մի, անուն յովսէփ, որ էր նախարար՝ ՂԲ
51 այր բարեգործ և արդար. *սա չէր միաբանեալ ընդ
խորհուրդս և ընդ գործս նց. յարիմաթեայ քաղաքէ
հրէից, որ և ինքն իսկ՝ ակն ունէր արքայութե այ։
52 *սա՝ մատուցեալ առ պիղատոս՝ խնդրեաց զմարմինն
53 յի։ *և իջուցեալ զնա՝ պատեաց պատանաւ կտաւ,
և

---

(36) Օրին. Առաջի նր մատուց"։ (37) Օրին. Եթէ դու ես քս Թգւրն։ (38) Օրին. Դաղմատարէն.. եթէ սա է Թգւրն հրէ"։ (40) Բազմ. Զերկնչէիցես դու յայ։ (40) Օրին. Զի և ՚ի նմին պատժի։ (42) Օրին. Գաս արքայութեգ քով։ (44) Օրին. Ցիննե ժամ։ (46) Օրին. Աւանդեմ զոգիս. և։ (47) Օրին. Որ ինչ եղեն։ (48) Օրինակ մ. Եկեալ էին ՚ի տեսանել զանցսն զայն, և զդարձս։ (49) Յայլ օրինակ. ՚ի գալիլեէ՝ և տես"։ (49) Օրին. ՚ի գալիլեայ՝ տեսանէին։ (50) Օրին. Անուն յովսէփ։ (51) Օրին. Յարիմաթեայ... արքայութն։ (53) Օրին. Գերեզմանին. ուր չէր եդեալ զոք։

Digitized by Google

եւ եդ 'ի կոփածոյ գերեզմանի. ուր չեւ էր ոք բնաւ եւ
եդեալ: * Եւ օրն էր ուրբաթ, եւ շաբաթն լուսանայր: 54
* Եւ երթեալ զհետ նր կանայքն՝ որ եկեալ էին ընդ նմ 55
'ի Գալիլեէ. տեսին զգերեզմանն, եւ որպէս եդաւ մարմին
նր: * Դարձան, եւ պատրաստեցին խունկս եւ իւղս. 56
եւ 'ի շաբաթուն հանգստացան ըստ պատուիրանին:

Գլ. ԻԴ.

Բայց 'ի միաշաբաթուն վաղ՝ քաղ ընդ առաւօտն, ե- 1
կին 'ի գերեզմանն. բերեալ զխունկսն զոր պատրաստե-
ցին. եւ այլ կանայք ընդ նս: * Եւ գտին զվէմն թա- 2
ւալեցուցեալ 'ի գերեզմանէ անտի: * Եւ մտեալ 'ի ներ- 3
քս՝ ոչ գտին զմարմինն Տն Յի: * Եւ եղեւ ընդ հիա- 4
նալն նց վս այդորիկ, եւ ահա արք երկու հասին առ
նս 'ի հանդերձս լուսաւորս: * Եւ իբրեւ զահի հարան՝ 5
եւ խոնարհեցուցին զերեսս յերկիր, ասեն
ցնս. զի՞ խնդրէք զկենդանին ընդ մեռեալս: * Չէ՛ աստ, 6
այլ յարեաւ: Յիշեցէք որպէս խօսեցաւ ընդ ձեզ մինչ էր
'ի Գալիլեա, * եւ ասէր՝ թէ պարտ է Որդւոյ մարդոյ 7
մատնել 'ի ձեռս մարդկան մեղաւորաց, եւ 'ի խաչ ելա-
նել, եւ յերրորդ աւուր յառնել: * Եւ յիշեցին զբանսն 8
նր: * Եւ դարձեալ պատմեցին զայս ամ մետասանիցն, 9
եւ այլոցն ամենեցուն: * Եւ էին Մարիամ Մագդաղե- 10
նացի, եւ Յովհաննա, եւ Մարիամ Յակոբայ, եւ այլք ընդ
նս՝ որ պատմեցին զայս առաքելոցն: * Եւ երեւեցան ա- 11
ռաջի նց շաղփաղփանք բանքն նց՝ եւ չհաւատային նց:
* Բայց Պետրոս յարուցեալ ընթացաւ 'ի գերեզմանն, 12
եւ հայեցեալ տեսանէ զկտաւսն լոկ՝ զի կային. եւ գը-
նաց ընդ միտ զարմացեալ, թէ զինչ եղեւ:
ՁԳ * Եւ ահա՝ երկուք 'ի նոցանէ երթային 'ի նմին աւուր 13
'ի գեւղ մի, որ հեռի էր յԵրուսաղեմէ հարիւր եւ վաթսուն աս-
պարիսաւ. եւ էր անուն նր Էմմաուս: * Եւ նոքա խօ- 14
սէին ընդ միմեանս վս ամենայն անցիցն անցելոց: * Եւ եղեւ 15
ընդ խօսելն նց եւ ընդ վիճելն, եւ ինքն Յս մեր-
ձեցաւ՝ եւ երթայր ընդ նս: * Եւ նց աչք՝ կալեալ էին 16
առ

---

(54) Ոմանք. Եւ 'ի շաբաթն լուսանայր: (56) Ոմանք. Դարձան պատր". խունկս եւ իւղս:

Գլ. ԻԴ. (1) Ոմանք. 'Ի միաշաբաթուջն, վաղաքաղ ընդ: (2) Ոմանք. 'Ի գերեզմանէն. եւ մտեալ: (4) Ոմանք. Եւ եղեւ 'ի հիանալն նց վս այսորիկ. եւ ահա: (7) Ոմանք. Եւ յերիր աւուր յառ": (12) Ոմանք. Զկտաւսն լոկ՝ զի: (13) Ոմանք. Երկու 'ի նցէ... Էմմաուս: (13) Օրինակ մի. Արք երկու 'ի նցէ էր"... հարիւր եւ յիսուն ասպար".: Էմմաուս: (14) Ոմանք. Անցիցն անցելոց:

Digitized by Google

17 առ ՚ի չծանաչելոյ զնա: * Եւ ասէ ցնոսա. Զի՞նչ են
բանքդ՝ վասն որոյ վիճէք ընդ միմեանս՝ մինչ գնայք տը-
18 նայէք, եւ տրտմեալ էք: * Պատասխանի ետ մի ոմն ՚ի
նոցանէ՝ որում անուն էր Կղէովպաս, եւ ասէ ցնա. Դու՝
միայն կաս յԵմ, որ ոչ գիտացեր զինչ գործեցաւ ՚ի նմ
19 յաւուրս յայսոսիկ: * Եւ ասէ ցնս. Զի՞նչ: Եւ նոքա
ասեն. Զյիսուսէ Նազովրեցւոյ. որ եղեւ այր մարգարէ, հզօր
արդեամբք եւ բանիւք առաջի Այ, եւ ամ ժողովրդեանն:
20 * Որպէս մատնեցին զնա քահանայապետքն՝ եւ իշխանքն մեր
21 ՚ի դատաստան մահու, եւ հանին զնա ՚ի խաչ: * Մեք՝
ակն ունէաք թէ նա է որ փրկելոց է զիսրայէլ: այլ
եւ հանդերձ այսու ամենայնիւ, այս՝ երրորդ օր է յոր-
22 մէ հետէ այն գործեցաւ: * Այլ եւ կանայք ոմանք
՚ի մէնջ զարմացուցին զմեզ. որք կանխեալ ընդ առա-
23 ւօտս չոգան ՚ի գերեզմանն, * եւ ոչ գտին զմարմինն նր.
եկին եւ ասեն, թէ եւ տեսիլ եւս հրեշտակաց տեսին,
24 որք ասէին զնմանէ թէ կենդանի է: * Եւ չոգան ո-
մանք ՚ի մէնջ ՚ի գերեզմանն, եւ գտին նոյնպէս՝ որպէս կա-
25 նայքն ասացին. բայց զնա ոչ տեսին: * Եւ նա՝ ասէ
ցնս. Ով անմիտք եւ հեղգամիտք ՚ի հաւատալ: յամ.
26 զոր խօսեցան մարգարէքն. * ոչ զնոյն պարտ էր չար-
27 չարել քսի, եւ մտանել ՚ի փառս իւր: * Եւ սկսեալ ՚ի
Մովսիսէ եւ յամ մարգարէից, մեկնէր նց՝ որ ինչ յամ
28 գիրս գրեալ է զնմանէ: * Իբրեւ մերձեցան ՚ի գեղն
յոր երթային, եւ նա պատճառէր՝ հեռագոյն եւս ու-
29 րեք երթալ: * Եւ բռնադատեցին զնա՝ եւ ասեն. առա-
մեզ ագիր, զի ընդ երեկս է, եւ տարաժամեալ է օրս:
30 Եւ եմուտ՝ ագանել անդ ընդ նս: * Եւ եղեւ ՚ի բազ-
մելն նր ընդ նս, առեալ զհացն՝ օրհնեաց, եբեկ՝ եւ
31 ետ նց: * Եւ նց՝ բացան աչք, եւ ծանեան զնա. եւ նա՝
32 եղեւ ՚ի նոցանէ աներեւոյթ: * Եւ ասեն ցմիմեանս. Ոչ
ապա եւ սիրտք մեր ջեռեալ էին ՚ի մեզ, մինչ խօսէրն ընդ մեզ
33 զճանապարհայն. եւ մինչ բանայր մեզ զգիրս: * Եւ յա-
րուցեալ նոյնժամայն՝ դարձան յԵրուսաղէմ, եւ գտին
ժողովեալ զմետասանսն՝ եւ զորս ընդ նոսայն էին,
* Եւ

---

(17) Ուղղ. Մինչ գնու երթայքդ, եւ տրա": (18) Ոմանք. Դու միայն կես յԵմ.. յաւուրս յայսոսիկ: (21) Ոմանք. Նա իցէ որ փրկելոց իցէ. Իէ, էր զիէլ.. երիրորդ օր է.. այդ գործեցաւ: (22) Ոմանք. Ընդ առաւօտն: (23) Ոմանք. Զմարմինն նր.. եթէ տեսիլ եւս հր": (24) Ոմանք. Եւ գտին այնպէս, որպէս եւ կա": (25) Ի չար": Ի հաւատալ ամն զոր խօ": Համաձայն ամենց ՚ի բնաբ": (27) Ոմանք. Գրեալ էր զնմն: (32) Ոմանք. Եւ ասէին ցմիմե": զմեզ. (32) Յն. ընթեռնլին պէտք. Ոչ էին եւ սիրտք:

Digitized by Google

	յամի	ամս	ամսոյ	աւուր
Վասն աստուածութ(եան) Յիսուսի, և հաստատ-				
խօսելոյ	ԼԴ			
Վասն ածելոյն այր ՚ի Հռոմայ հայրենա-				
տեայ	ԼԵ			
Վասն փախելոյն այր ՚ի Գաղղիա . . .	ԼԶ			
Վասն առանցելոյ զհարկն	ԼԷ			
Վասն խնդրելոյն զմարմնաւորական մարմնն .	ԼԵ	ԿԷ	ԽԷ	ՃԲ
Վասն բերելոյն նշխարհմանց զմնացն .	ԼԸ			
Վասն գալոյ Յովհաննու ՚ի Գեբեղոնն . .	ԼԹ			
Վասն դրոշն ծովեզերն մեռանելոյ . . .	Խ			
Վասն զծովմու հաստատելոյ ԳԻ . . .	ԽԱ			
Վասն ասպիրոյն ըստ ՆԸ, և հարցմանն				
զզեստուն	ԽԲ			
Վասն տիրելոյ աշակերտին, և Գրեալ				
զաւետարանն	ԽԳ			

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆ-ՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Յովհաննու Աւետարանն՝ գրեցաւ ի յովհաննիսէ, որ եղեալ է յաշակերտաց ընտրելոց. որ անկաւ ՚ի կուրծս լանջացն Տեառնն սա՝ գրեաց զաւետարանս զայս։ Եւ սկիզբն առնէ յանեղական բանէն. և զայս մարմնոյ ծննդեան մերձաւորիւ յառնէ, և բանն մարմին եղեւ։ Եւ յեղափոխէ զհրաշութիւն յովհաննու, և զճշմարտութիւն աւանդելոցն. այլ և զելանս և զմարտնչումն զոր եղեն։ և զխոստովանութիւն՝ որ համբերեալ աշակերտացն զՏեառնէ, և խաչեցաւ. յարեաւ և զՅիսուսէ բաժանեցին զհանդերձս նր, և ՚ի ՃԸ յարդմանահն ՆԸ ՚ի կեանս[?] ամենայն. և մարգն ՆԸ եղեալ ՚ի Գերեզմանի։ և յարեաւ յերրորդ աւուր, երեւեցաւ աշակեր-տացն իւրոց։

Յովհաննէս՝ որ և որդի որոտման, աշակերտն սիրելի Տեառն. Սա՝ գրեաց ԺԳ ամ համբառնալոյ Քրիստոսի Գրեաց աւետա-րանս իւր յեփեսոս քաղաքի, ՚ի խնդրելոյ եպիսկոպոսաց ասիայ՝ ՚ի Ասիա յոյն։ Են է՝ գլուխս ՃԼԲ։ Վկայութիւնք ԿԹ։ Տունք. ՌՃ Միաբանութեան Չորեքեան աւետարանաց Գլուխք. ՃԽԷ։ Վկայութիւնք. ԿԸ։ Տունք. ՌԴ։

Յովհաննու Համաձայնութիւն։

Աւե.

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ.

ԳԼ. Ա.

1 Ի ՍԿԶԲԱՆՆ ԷՐ ԲԱՆՆ. Ա
և բանն էր առ Ած. և Ա՛ծ էր բանն։ բ4
2 * Նա՝ էր ի սկզբանէ առ Ած։ * Ամե-
3 նայն ինչ՝ նովաւ եղև. և առանց նորա
4 եղև և ոչինչ՝ որ ինչ եղևն։ * Նովաւ՝ կեանք էր, և
5 կեանքն՝ էր լոյս մարդկան. * և լոյսն՝ ՚ի խաւարի անդ՝
լուսաւոր էր, և խաւարն՝ նմա ոչ եղև հասու։
6 * Եղև այր մի առաքեալ յԱյ. անուն նր Յովհաննէս։ Բ
7 * սա՝ եկն ՚ի վկայութիւն զի վկայեսցէ վս լուսոյն. զի
8 ամենեքեան հաւատասցեն նովաւ։ * ոչ էր նա լոյսն,
9 այլ զի վկայեսցէ վս լուսոյն։ * Էր լոյսն ճշմարիտ,
որ լուսաւորէ զամ մարդ՝ որ գալոցն է յաշխարհ։
10 * Յաշխարհի էր, և աշխարհ նովաւ եղև, և աշխարհ
11 զնա ոչ ծանեաւ։ * Յիւրսն եկն, և իւրքն զնա ոչ
12 ընկալան։ * Իսկ որք ընկալանն զնա, ետ նցա իշխանու-
թիւն որդիս Այ լինել, որոց հաւատասցեն յանուն նր։
13 * Որք ոչ յարենէ, և ոչ ՚ի կամաց մարմնոյ, և ոչ ՚ի
14 կամաց առն, այլ յԱյ ծնան։ * Եւ բանն մարմին եղև,
և բնակեաց ՚ի մեզ. և տեսաք զփառս նր զփառս իբ-
րև զմիածնի առ ՚ի հօրէ, լի շնորհօք և ճշմարտութեամբ։
15 * Յովհաննէս վկայէ վս նր, աղաղակէր և ասէ. սա
է՝ զորմէ ասէի, որ զկնի իմ գալոցն էր, առաջի իմ
16 եղև, զի նախ քան զիս էր։ * Զի ՚ի լրութենէ նր
17 մեք ամենեքեան առաք շնորհս փոխանակ շնորհաց։ * Զի
օրէնքն՝ ՚ի ձեռն մովսէսի տուան. շնորհքն և ճշմարտու-
18 թիւն՝ ՚ի ձեռն յսի քի եղեն։ * Զած ոչ ոք ետես եր- բբ
բեք.

Գլ. ա. (2) Օրինակ Գ. Եւ բանն էր առ Ած։ (3) Օրինակ Գ. Եղև և ոչինչ. որ ինչ եղև նովաւ։ Կեանք էր. և։ (5) Ոմանք. Անդ լուսաւոր է։ Իսկ ոմանք. Լուսաւորէ։ (6) Ոմանք. Անուն նր Յովհ"։ (12) Ոմանք. Որք ընկալանն ... որոց հաւատասցեն յանուն։ (15) Օրինակ մի ընդ-ունելոյ. Յովհաննէս վկայեաց։ (15) Ոմանք. Եւ ասէր. սա էր զորմէ։ (17) Ոմանք. Շնորհք և ճշմարտութիւն։

Digitized by Google

բէք, բայց միածինն որդի՝ որ է՚ի ծոց հօր՝ նա պատմե-
եաց: * Եւ այս է վկայութիւն յովհաննու, յորժամ 19
առաքեցին առ նա հրեայքն յեմէ քահանայս և ղև-
տացիս, զի հարցցեն ցնա՝ թէ դու ո ես: * Եւ խոս- 20
տովան եղև՝ և ոչ ուրացաւ. և խոստովան եղև եթէ
ես՝ ոչ եմ քն: * Եւ հարցին զնա. իսկ՝ ով ես դու, 21
եղիա՞ ես: և ասէ. ոչ եմ: Իսկ՝ մարգարէ՞ն ես դու:
պատասխանի ետ, թէ ոչ: * Իսկ՝ ասա մեզ, դու ո՞վ 22
ես, զի պատասխանի տարցուք որոց առաքեցինն զմեզ.
զի՞ ասես վն քո: * Ասէ. ես՝ ձայն բարբառոյ յանա- 23
պատի. ուղիղ արարէք զճանապարհն տն, որպ ասաց
եսայի մարգարէ: * Եւ որք առաքեցանն՝ ՚ի փարի- 24
սեցւոց անտի էին: * Հարցին զնա՝ և ասեն. իսկ՝ զի՞ 25
մկրտես՝ եթէ դու չես քն, և ոչ եղիա, և ոչ մար-
գարէն: * Պատասխանի ետ նց յովհաննէս՝ և ասէ. 26
ես՝ մկրտեմ զձեզ ջրով. ՚ի միջի ձերում կայ զոր դուքն
ոչ գիտէք: * որ զկնի իմ գալոցն է, որում չեմ ար- 27
ժանի՝ եթէ լուծից զխրացս կօշկաց նորա: * Այս՝ 28
՚ի բեթաբրա եղև յայնկոյս յորդանանու, ուր էրն
յովհաննէս՝ և մկրտէր:

Գ / բ գ
* ՚Ի վաղիւ անդր տեսանէ զյն զի գայր առ նա, և 29
ասէ. ահաւասիկ գառն այ՝ որ բառնայ զմեղս աշխար-
հի: * Սա է՝ վն որոյ եսն ասէի, զկնի իմ գայ՝ այր, 30
որ առաջի իմ եղև, զի յառաջ իսկ էր քան զիս: * Եւ 31
ես՝ ոչ գիտէի զնա. այլ զի յայտնի լինիցի իսրայէլի,
վն այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել: * Վկայեաց յովհան- 32
նէս՝ և ասէ, թէ տեսանէի զհոգին՝ զի իջանէր իբրև
զաղաւնի յերկնից, և հանգչէր ՚ի վերայ նր: * Եւ ես՝ 33
ոչ գիտէի զնա. այլ որ առաքեացն զիս մկրտել ջրով,
նա ասաց ցիս. յոյր վր տեսանիցես զհոգին, զի իջանիցէ
և հանգչիցի ՚ի վր նր, նա է՝ որ մկրտէ հոգւովն սրբով:
* Եւ ես՝ տեսի, և վկայեցի՝ եթէ սա է որդին այ: 34
Դ / բ դ
* ՚Ի վաղիւ անդր կայր յովհաննէս, և յաշակերտացն 35
տի նր՝ երկու: * և նայեցեալ ընդ յն՝ զի գնայր, 36
ասէ.

---

(19) Ոմանք. Զի հարցցեն զնա.. ո՞վ ես: (20) Ոմանք. Ուրացաւ. խոստո՛: (21) Ոմանք. Իսկ ո՞ ես.. և նա ա-սէ. ոչ եմ: (22) Ոմանք. Դու ո՞ ես, զի պիտի ասացուք ո՛: (23) Ոմանք. Զճանապարհս տն: (27) Ոմանք յաւելու. Գալոցն է, որ առաջի իմ էղև, որում չեմ: (27) Ոմանք. Զեմ արժանի թէ: (28) Ոմանք յաւելու. Եւ մկրտէր, Ու անդ լինէր: (29) Ոմանք. Գառանն այ: (31) Ոմանք. Յայտնի լիցի նմա: (33) Օրինակ մ. Յորոյ վերայ.. և հանգիցէ ՚ի վր նր: (36) Ոմանք. Եւ նայեցեալ ընդ յն զի գնայր.. գառանն այ:

Digitized by Google

37 ասէ. ահաւասիկ քն գառն այ։ * Լուան 'ի նմանէ եր-
38 կու աշակերտքն՝ զի խօսէր, և գնացին զհետ յսի։ * Իբ-
րև դարձաւ յս, և տես զնս՝ զի երթային զհետ նր.
ասէ ցնս. զի՞նչ խնդրէք։ Նոքա ասեն ցնա. ռաբբի, որ
թարգմանեալ կոչի՝ վարդապետ, ուր են օթեվանք քո։
39 * Ասէ ցնս. եկայք և տեսէք։ Եկին և տեսին՝ ուր
էին օթեվանք նր. և առ նմա ագան այն օր, զի ժամ
40 էր՝ իբրև տասներորդ։ * Էր անդրէաս՝ եղբայր սի-
մովնի վեմի՝ մի յերկուց անտի, որ լուանն 'ի յովհան-
նէ՝ և գնացին զկնի նորա։
41 * Գտանէ սա՝ նախ զեղբայր իւր զսիմովն, և ասէ ցնա. Ե-
42 գաք զմեսիայն՝ որ թարգմանի քն։ * սա ած զնա առ
յս։ Հայեցեալ ընդ նա յսի՝ ասէ. դու ես սիմովն որ-
դի յովհաննու, դու կոչեսցիս կեփաս, որ թարգմանի՝
43 պետրոս։ * 'Ի վաղիւ անդր կամեցաւ ելանել 'ի գա- ԲԵ
լիլեա. գտանէ զփիլիպպոս, և ասէ ցնա յս. եկ զկնի
44 իմ։ * Եւ էր փիլիպպոս 'ի բեթսայիդայ, 'ի քաղաքէ
45 անդրեայ և պետրոսի։ * Գտանէ փիլիպպոս զնաթա-
նայէլ, և ասէ ցնա. զորմէ գրեաց մովսէս յօրէնսն,
և մարգարէքն. գտաք զյս զորդի յովսեփայ 'ի նազա-
46 րեթէ։ * Ասէ ցնա նաթանայէլ. թէ 'ի նազարեթէ՝
մարթ ինչ իցէ բարւոյ իմիք լինել։ ասէ ցնա փիլիպ-
47 պոս. եկ և տես։ * Իբրև ետես յս զնաթանայէլ զի
գայր առ նա, ասէ վս նր. ահա արդարև իսրայէլա-
48 ցի, յորում նենգութիւն ոչ գոյ։ * Ասէ ցնա նաթանայէլ.
ուստի՞ ճանաչես զիս։ պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա.
մինչչև էր փիլիպպոսի կոչեցեալ զքեզ՝ զի էիր 'ի ներ-
49 քոյ թզենւոյն, տեսի զքեզ։ * Պատասխանի ետ նմա
նաթանայէլ՝ և ասէ. ռաբբի՝ դու ես որդի այ, դու
50 ես թագաւորն իսրայէլի։ * Պատասխանի ետ նմա յս՝
և ասէ. փոխանակ զի ասացի քեզ՝ թէ տեսի 'ի ներքոյ
թզենւոյն՝ հաւատաս, մեծամեծս քան զայս տեսցես։
51 * Եւ ասէ ցնս. ամէն ամէն՝ ասեմ ձեզ. տեսանիցէք
զերկինս բացեալ, և զհրեշտակս այ՝ զի ելանիցեն և
իջանիցեն 'ի վերայ որդւոյ մարդոյ։

ԳԼ. Բ.

1 Եւ յաւուրն երրորդի, հարսանիք էին 'ի կանա գա- Զ
2 լիլեացւոց. և անդ էր մայրն յսի։ * Կոչեցաւ և ԲԴ
3 յս և աշակերտքն նր 'ի հարսանիսն։ * Եւ 'ի պակա-
սել

---

(38) Բզմք. Նոքա ասեն ցնա։ (40) Ոմանք. Եւ գնացին
զհետ նորա։ (41) Բզմք. Զմեսիա՝ որ թարգմանի քն։
(49) Ոմանք. Որդին այ։ (50) Բզմք. Մեծամեծս ևս քան։
(51) 'Ի լուս". Եւ ասէ ցնա. համաձայն ոմանց 'ի Բնոց"։

Digitized by Google

սել գինւոյն, ասէ մայրն ցյս՟. գինի՝ ոչ ունին։ * Եւ 4
ասէ ցնա յս՟. զի՞ կայ իմ եւ քո՝ կին դու, չեւ՛ է հա-
սեալ ժամանակ իմ. * Ասէ մայրն նր՟ ցսպասաւորսն. 5
որ զինչ ասիցէ ձեզ՝ արասջիք։ * Անդ էին թակոյկք 6
կճեայք վեց՝ ըստ սրբութեան հրէից. առնէին մի մի 'ի
նոցանէ մետրս երկուս կամ երիս։ * Ասէ ցնս յս՟. լցէք 7
զթակոյկսդ ջրով։ եւ լցին զնս մինչեւ 'ի վեր։ * Եւ ա- 8
սէ ցնս. արդ՝ արկէք՝ եւ բերէք ճարտարապետին։ եւ
նոքա՝ բերին։ * Եւ իբրեւ ճաշակեաց ճարտարապետն 9
զջուրն գինի եղեալ, եւ ոչ գիտէր ուստի էր. բայց
սպասաւորացն՝ գիտէին որք արկին զջուրն։ Խօսի ընդ
փեսային ճարտարապետն, * եւ ասէ. ամ մարդ՝ զանդրը 10
գինի յառաջագոյն սահմանէ. եւ յորժամ արբենան, յայն-
ժամ զխոտանն. դու՝ պահեցեր զանդրը գինիդ մինչեւ
ցայժմ։ * Զայս արար սկիզբն նշանացն յս՟ 'ի կանա գա- 11
լիլեացւոց, եւ յայտնեաց զփառս իւր. եւ հաւատացին
բէ 'ի նա աշակերտքն նորա։ * Յետ այսորիկ էջ յս՟ 'ի կա- 12
փառնաում, ինքն եւ մայր իւր եւ եղբարք իւր. եւ անդ
եղեն՝ ոչ բազում ինչ աւուրս։ * Եւ էր՝ մերձ զա- 13
տիկն հրէից, եւ ել յս՟ յերուսաղէմ
Ե * Եւ եգիտ 'ի տաճարին՝ զի վաճառէին զարջառս եւ 14
զոչխարս եւ զաղաւնիս, եւ զլումայափոխսն որ նստէին։
* Եւ արար խարազան չուանեայ, եւ եհան զամենե- 15
սին 'ի տաճարէն, զոչխարսն եւ զարջառս, եւ զդրամս
հատավաճառացն՝ ցրուեաց, եւ զսեղանսն կործանեաց։
* Եւ որ զաղաւնիսն վաճառէին՝ ասէ ցնս. բարձէք զայդ 16
աստի, եւ մի՛ առնէք զտուն հօր իմոյ՝ տուն վաճառի։
* Ապա յիշեցին աշակերտքն նր՟՝ թէ գրեալ է. նա- 17
խանձ տան քո կերիցէ զիս։ * Պատասխանի ետուն 18
հրէայքն՝ եւ ասեն ցնա. զի՞նչ նշան ցուցանես դու մեզ՝
զի զայդ առնես։ * Պատասխանի ետ յս՟՝ եւ ասէ ցնս. 19
քակեցէք զտաճարդ զայդ, եւ յերիս աւուրս կանգ-
նեցից զդա։ * Ասեն ցնա հրէայքն. զքառասուն եւ 20
զվեց ամ շինեցաւ տաճարս այս, եւ դու՝ յերիս աւուրս
կանգնեսցես զդա։ * Բայց նա՝ ասէր վն՟ տաճարի մար- 21
մնոյ իւրոյ։ * Իսկ յորժամ յարեաւ 'ի մեռելոց, յի- 22
շեցին աշակերտքն նր՟, թէ զայս էր ասացեալ. եւ հաւ-
ատ

Գլ. Բ. (6) Յօրինակին. Թակոյկք կճեայք։ (7) Ոմանք. Զթակոյկդ ջրով։ (8) Ոմանք. Տանձարապետս։ (10) Ոմանք. Զանդրը գինին յա"։ (12) Յօրինակին [illegible]. Էջ յս՟ 'ի կափ"։ (14) Բազ՟. Եւ զլումայափոխսն. կամ, զլումայափոխսն։ (17) Ոմանք. Տան քո կերիցէ զիս։ (19) Ոմանք. Եւ յերիս աւուրս շինեցից զդա։ (20) Ոմանք. Կանգնեսցես զդա։ (21) Ոմանք. Մարմնոյն իւրոյ։ (22) Ոմանք. Ասացեալ յս՟։

Digitized by Google

23 ւատացին գրոցն՝ և բանին զոր ասաց Յս։ * Իբրև էր
էր յԵմ՝ 'ի զատկին 'ի տօնի, բազումք հաւատացին յանուն գ կ
24 նր. զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր։ * Բայց ինքն
Յս ոչ հաւատայր զանձն նց. քանզի ինքն գիտէր զամ.
25 * և զի ոչ էր պիտոյ՝ եթէ ոք վկայեսցէ վն մարդոյ.
զի ինքն իսկ՝ գիտէր զինչ կայր 'ի մարդն։

ԳԼ. Գ.

1 Եւ էր՝ այր մի 'ի փարիսեցւոց անուն՝ Նիկոդեմոս ա- Ը
2 ւագ նց, իշխան հրէից։ * սա՝ եկն առ նա գի-
շերի՝ և ասէ ցնա. ռաբբի՝ գիտեմք թէ յայ եկեալ ես
վարդապետ. զի ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել՝ զոր
3 դու առնես. եթէ ոչ այ իցէ ընդ նմա. * Պատաս-
խանի ետ Յս՝ և ասէ ցնա. ամէն ամէն ասեմ քեզ, ե-
թէ ոչ ոք ծնցի 'ի վերստին, ոչ կարէ տեսանել զար-
4 քայութիւն այ։ * Ասէ ցնա Նիկոդեմոս. զիարդ կարէ
մարդ ծնանել որ ծերացեալ իցէ. միթէ՝ մարթ ինչ իցէ
անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել և ծնա-
5 նել։ * Պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ. ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի 'ի ջրոյ և 'ի հոգւոյ, ոչ կա-
6 րէ մտանել յարքայութիւն այ։ * Զի ծնեալն 'ի մարմնոյ՝
7 մարմին է, և ծնեալն 'ի հոգւոյ՝ հոգի է։ * Դու՝ մի
զարմանար, թէ ասացի քեզ՝ պարտ է ձեզ ծնանել
8 'ի վերստին։ * զի հողմ՝ ուր կամի շնչէ. և զձայն նորա
լսես. այլ ոչ գիտես ուստի գայ՝ կամ յո երթայ.
9 այնպէս՝ և ամ ծնեալն 'ի հոգւոյն։ * Պատասխանի
ետ Նիկոդեմոս՝ և ասէ ցնա. զիարդ մարթի այդմ լի-
10 նել։ * Պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ ցնա. դու ես վար-
11 դապետ Իղի՝ և զայդ՝ ոչ գիտես։ * Ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ. զի զոր ինչ գիտեմք՝ խօսիմք, և զոր տեսաք՝
12 վկայեմք. և զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք։ * Իսկ արդ՝ ե-
թէ զերկրաւորս ասացի ձեզ, և ոչ հաւատայք. զիարդ
13 եթէ զերկնաւորսն ասացից՝ հաւատայցէք։ * Եւ ոչ ոք գբ
ել յերկինս եւ, եթէ ոչ որ էջն յերկնից որդին մար-
14 դոյ՝ որ էն յերկինս։ * Եւ որպէս Մովսէս բարձրացոյց
զօ-

---

(23) Ոմանք. 'Ի զատկին տօնի։ (24) Ոսկան. Ոչ հաւատայր յանձն նց։
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Նիկոդիմոս. նաև, Նեկոդեմոս ա''։ (2) Ոմանք. Եթէ յայ եկ''.. զայդ նշանսդ։ (3) Ոմանք. Ծնցի վերստին, ոչ կարէ մտանել յարքայութիւն այ։ (4) Ոմանք. Ծնանել որ ծերն իցէ. միթէ մարթ իցէ։ (8) Ոմանք. Եւ զձայնն նր... նոյնպէս և ամ։ (11) Ոմանք. Տեսաքն վկայ''։ (12) Ոմանք. Զերկնաւորն ասա''։ (13) Ոմանք. Եւ ոչ ոք ել յերկինս... որդի մարդոյ։

Digitized by Google

սել զգինւոյն, ասէ մայրն ցյս․ գինի՝ ոչ ունին ։ * Եւ 4
ասէ ցնա յս․ զի՞ կայ իմ եւ քո՝ կին դու, չե՛ւ է հա-
սեալ ժամանակ իմ․ * Ասէ մայրն նր ցպաշտաւնեայսն․ 5
որ զինչ ասիցէ ձեզ՝ արասջիք ։ * Ա՛նդ էին թակոյկք 6
կճեայք վեց՝ ըստ սրբութեան հրէից․ առնէին մի մի 'ի
նոցանէ մասս երկուս կամ երիս ։ * Ասէ ցնս յս․ լցէք 7
զթակոյկսդ ջրով ։ եւ լցին զնս մինչեւ 'ի վեր ։ * Եւ ա- 8
սէ ցնս․ արդ՝ արկէք՝ եւ բերէք առ ճարտարապետն ։ եւ
նոքա՝ բերին ։ * Եւ իբրեւ ճաշակեաց ճարտարապետն 9
զջուրն գինի եղեալ, եւ ոչ գիտէր ուստի էր․ բայց
սպասաւորացն՝ գիտէին որք արկին զջուրն ։ Կոչէ ընդ
փեսայն ճարտարապետն, * եւ ասէ․ ամ մարդ՝ զանոյշ 10
գինի յառաջագոյն դնէ․ եւ յորժամ արբենան, յայն-
ժամ զթերագոյնն․ դու՝ պահեցեր զանոյշ գինիդ մինչե
ցայժմ ։ * Զայս արար սկիզբն նշանացն յս 'ի կանա գա- 11
լիլեացւոց, եւ յայտնեաց զփառս իւր․ եւ հաւատացին
բէ 'ի նա աշակերտքն նորա ։ * Յետ այսորիկ էջ յս 'ի կա- 12
փառնաում, ինքն եւ մայր իւր եւ եղբարք իւր․ եւ անդ
լինէր՝ ոչ բազում ինչ աւուրս ։ * Եւ էր՝ մերձ զա- 13
տիկն հրէից, եւ ել յս յերուսաղէմ
Ե * Եւ եգիտ 'ի տաճարին՝ զի վաճառէին զարջառս եւ 14
զոչխարս եւ զաղաւնիս, եւ զլումայափոխսն որ նստէին․
* Եւ արար խարազան չուանեաց, եւ եհան զամենե- 15
սին 'ի տաճարէն, զոչխարսն եւ զարջառս, եւ զպղինձս
հատավաճառացն՝ ցրուեաց, եւ զսեղանսն կործանեաց․
* Եւ որ զաղաւնիսն վաճառէին՝ ասէ ցնս․ առէք զայդ 16
աստի, եւ մի առնէք զտուն հօր իմոյ՝ տուն վաճառի ։
* Յիշեցին աշակերտքն նր՝ թէ գրեալ է․ նա- 17
խանձ տան քո կերիցէ զիս ։ * Պատասխանի ետուն 18
հրէայքն՝ եւ ասեն ցնա․ զի՞նչ նշան ցուցանես մեզ՝
զի զայդ առնես ։ * Պատասխանի ետ յս՝ եւ ասէ ցնս․ 19
քակեցէք զտաճարդ զայդ, եւ զերիս աւուրս կանգ-
նեցից զդա ։ * Ասեն ցնա հրէայքն․ զքառասուն եւ 20
զվեց ամ շինեցաւ տաճարս այս, եւ դու՝ զերիս աւուրս
կանգնեսցես զդա ։ * Բայց նա՝ ասէր վն տաճարի մար- 21
մնոյ իւրոյ ։ * Իսկ յորժամ յարեաւ 'ի մեռելոց, յի- 22
շեցին աշակերտքն նր, թէ զայս ասէր․ եւ հաւ-

ատա

Գլ․ Բ․ (6) Յօրինակին․ Թակոյք կճեայք ։ (7) Ոմանք․ Զթակոյսդ ջրով ։ (8) Ոմանք․ Տաճարապետին ։ (10) Ոմանք․ Զանոյշ գինին յառ'' ։ (12) Յօրինակին պակասէր․ Էջ յս 'ի կափ'' ։ (14) Բ․օրին․ Եւ զլումայափոխսն․ կամ, զլումափոխսն ։ (17) Ոմանք․ Տան քո եկեր զիս ։ (19) Ոմանք․ Եւ զերիս աւուրս շինեցից զդա ։ (20) Ոմանք․ Կանգնես զդա ։ (21) Ոմանք․ Մարմնոյն իւրոյ ։ (22) Ոմանք․ Ասացն յս ։

Digitized by Google

23 հաւատացին գրոցն՝ եւ բանին զոր ասաց Յս։ * Եւ իբրեւ գ ե
էր յԵմ՝ ի զատկին՝ ի տօնի, բազումք հաւատացին յանուն
24 նորա. զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր։ * Բայց ինքն
Յս ոչ հաւատայր զանձն նոցա. վասն զի ինքն գիտէր զամ.
25 * Եւ զի ոչ էր պիտոյ՝ եթէ ոք վկայեսցէ վն մարդոյ.
զի ինքն իսկ՝ գիտէր զինչ կայր ՚ի մարդն։

ԳԼ. Գ.

1 Եւ էր՝ այր մի ՚ի փարիսեցւոց անուն՝ Նիկոդեմոս ա- Ը
2 նուն նր, իշխան հրէից։ * Սա՝ եկն առ նա գի-
շերի՝ եւ ասէ ցնա. ռաբբի՝ գիտեմք եթէ յԱյ եկեալ ես
վարդապետ. զի ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել՝ զոր
3 դու առնես. եթէ ոչ իցէ Այ ընդ նմա. * Պատաս-
խանի ետ Յս՝ եւ ասէ ցնա. ամէն ամէն ասեմ քեզ, ե-
թէ ոչ ոք ծնցի ՚ի վերստին, ոչ կարէ տեսանել զար-
4 քայութիւն Այ։ * Ասէ ցնա Նիկոդեմոս. զիա՞րդ կարէ
մարդ ծնանել՝ որ ծերացեալն իցէ. միթէ՝ մարթ ինչ իցէ
անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել եւ ծնա-
5 նել։ * Պատասխանի ետ Յս՝ եւ ասէ. ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի ՚ի ջրոյ եւ ՚ի հոգւոյ, ոչ կա-
6 րէ մտանել յարքայութիւն Այ։ * Զի ծնեալն ՚ի մարմնոյ՝
7 մարմին է, եւ ծնեալն ՚ի հոգւոյ՝ հոգի է։ * Դու՝ մի
զարմանար, թէ ասացի քեզ՝ պարտ է ձեզ ծնանել
8 ՚ի վերստին։ * Զի հողմ՝ ուր կամի՝ շնչէ. եւ զձայն նորա
լսես. այլ ոչ գիտես ուստի գայ՝ կամ յո երթայ.
9 այնպէս՝ եւ ամ ծնեալն ՚ի հոգւոյն։ * Պատասխանի
ետ Նիկոդեմոս՝ եւ ասէ ցնա. զիա՞րդ մարթի այդմ լի-
10 նել։ * Պատասխանի ետ Յս՝ եւ ասէ ցնա. դու ես վար-
11 դապետդ Իէլի՝ եւ զայդ՝ ոչ գիտես. * Ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ. զի զոր ինչ գիտեմք՝ խօսիմք, եւ զոր տեսաք՝
12 վկայեմք. եւ զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք։ * Իսկ արդ՝ ե-
թէ զերկրաւորս ասացի ձեզ, եւ ոչ հաւատայք. զիա՞րդ
13 եթէ զերկնաւորսն ասացից՝ հաւատայցէք։ * Եւ ոչ գ ը
ոք ելեալ է յերկինս, եթէ ոչ՝ որ էջն յերկնից որդին մար-
14 դոյ՝ որ էն յերկինս։ * Եւ որպէս մովսէս բարձրացոյց
զօ-

(23) Ոմանք. ՚Ի զատկին տօնի։ (24) Ոսկան. Ոչ հաւա-
տայր յանձն նց։
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Նիկոդիմոս. կամ, Նեկոդեմոս ա՛՛։
(2) Ոմանք. Եթէ յԱյ եկ՛՛... զայդ նշանսդ։ (3) Ոմանք.
Ծնցի վերստին, ոչ կարէ մտանել յարքայութիւն Այ։
(4) Ոմանք. Ծնանել որ ծերն իցէ. միթէ մարթ իցէ։
(8) Ոմանք. Եւ զձայնն նր... նոյնպէս եւ ամ։ (11) Ո-
մանք. Տեսաքն վկայ՛՛։ (12) Ոմանք. Զերկնաւորն ասա՛՛։
(13) Ոմանք. Եւ ոչ ոք ել յերկինս... որդի մարդոյ։

Digitized by Google

զօձն յանապատին, նոյնպէս բարձրանալ պարտ է Որդ-
ւոյ մարդոյ: * զի ամ որ հաւատայ 'ի նա՝ ընկալցի զ- 15
կեանսն յաւիտենականս: * Զի այնպէս սիրեաց ած 16
զաշխարհ, մինչեւ զորդին իւր միածին ետ. զի ամ որ
հաւատայ 'ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յաւ-
ւիտենականս: * Զի ոչ առաքեաց ած զորդի իւր յաշ- 17
խարհ՝ թէ դատեսցի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշ-
խարհ նովաւ: * Որ հաւատայ 'ի նա՝ ոչ դատապար- 18
տեսցի. եւ որ ոչ հաւատայ 'ի նա՝ արդէն իսկ դատա-
պարտեալ է. զի ոչ հաւատաց յանուն միածնի որդ-
ւոյն այ: * Եւ այս իսկ է դատաստան. զի լոյս եկն 19
յաշխարհ, եւ սիրեցին մարդիկ զխաւար առաւել քան
զլոյս. զի էին գործք իւրեանց չարութեան: * Զի ամ 20
որ զչար գործէ՝ ատեայ զլոյս. եւ ոչ գայ առ լոյսն, զի
մի յանդիմանեսցին գործք նր: * Իսկ որ առնէ զճշմար- 21
տութիւն, գայ առ լոյսն. զի յայտնի լիցին գործք նր՝
Գ գլ թէ ած գործեցան: * Յետ այսորիկ եկն յս եւ աշա- 22
կերտք նորա յերկիրն հրէաստանի. եւ անդ շրջէր նո-
քօք հանդերձ եւ մկրտէր:

Թ * Մկրտէր եւ յովհաննէս 'ի յայենովն, մերձ առ սա- 23
ղիմ, զի ջուրք բազումք էին անդ. եւ գային՝ եւ մկրտէ-
ին: * Զի չեւ եւս էր արկեալ զյովհաննէս 'ի բանտ: 24

Ժ * Եւ եղեւ խնդիր յաշակերտացն յովհաննու ընդ հրէի 25
միում սրբութեան. * Եկին առ յովհաննէս՝ եւ ասեն ցնա. 26
ռաբբի, որ էրն ընդ քեզ յայնկոյս յորդանանու, որում
դու վկայեցեր, ահաւասիկ նա մկրտէ՝ եւ ամենեքին
գան առ նա: * Պատասխանի ետ յովհաննէս՝ եւ ասէ. 27
ոչ կարէ մարդ առնուլ յանձնէ՝ եւ ոչ ինչ, եթէ ոչ իցէ
տուեալ նմա յերկնից 'ի վերուստ: * Դուք ձեզէն 28
վկայէք ինձ, զի ասացի ձեզ՝ թէ չեմ ես քն, այլ թէ
առաքեալ եմ առաջի նորա: * Որ ունի հարսն, նա է 29
փեսայ. իսկ բարեկամ փեսային՝ որ կայ եւ լսէ նմա,
ուրախութբ ուրախ լինի վս ձայնի փեսային: արդ՝ I
այս ուրախութիւն որ իմս է, լցեալ է: * Նմա պարտ 30
է աճել, եւ ինձ մեղմանալ: * Որ 'ի վերուստ գայ, 31
'ի վերոյ է քան զամ. որ յերկրէ սա է, յերկրէ է՝
եւ յերկրէ խօսի: * Որ յերկնից գայ, զոր ինչ եսեն 32

եւ

(15) Օրինակ մի ըստ աւելորդ յաւելու. Հաւատայ 'ի նա, մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկե": (16) Օմանք. Զի այնչափ սիրեաց: (17) Օմանք. Թէ դատեսցէ զա: (18) Օմանք. Եւ որ ոչն հաւ"... որդւոյ նր: (19) Օմանք. Եւ սիրեաց մարդիկ զխա": (24) Օմանք. Արկեալ էր զյով": (25) Օմանք. Ընդ հրէից մի որ": (26) Օմանք. Ահաւանիկ նա մկրտէ: (27) Օմանք. Առնուլ յանձնէ եւ: (32) Օմանք. Որ

և զոր լուաւ, վկայէ. և զվկայութիւն նր՟ ոչ ոք ընդունա-
33 նի։ * Որ ընդունի զվկայութիւն նր՟՝ կնքեաց, թէ ած
34 ճշմարիտ է։ * Զի զոր ած առաքեաց՝ զբանս այ խօ-
35 սի. զի ոչ եթէ չափով տայ ած զհոգին։ * Հայր սի-
36 րէ զորդի, և զամ ինչ՝ ետ 'ի ձեռս նր՟։ * Որ հաւա-
տայ յորդի, ընդունի զկեանսն յաւիտենականս. և որ
ոչ հնազանդի որդւոյ, ոչ տեսցէ զկեանս. այլ բարկու-
թիւն այ մնայ 'ի վերայ նորա։

Գլ. Դ.

1 Իբրև գիտաց յս՟ եթէ լուան փարիսեցիքն՝ եթէ յս՟ գ դ
բազում աշակերտս առնէ, և մկրտէ քան զյովհաննէս.
2 * քանզի ոչ եթէ յս՟ ինքնին մկրտէր, այլ աշակերտքն
3 նր՟։ * եթող զհրէաստան երկիր. և եկն միւսանգամ 'ի
4 գալիլեա։ * Եւ էր նմա անցանել ընդ սամարիա։
5 * Գայ նա 'ի քաղաք մի սամարացւոց՝ որում անուն ԺԱ
էր սիքար. մերձ 'ի գեղն զոր ետ յակոբ որդւոյ իւ-
6 րում յովսեփայ։ * և անդ էր աղբեւր մի յակոբայ։
Եւ յս՟ վաստակեալ 'ի ճանապարհէն, նստէր 'ի վր՟
7 աղբերն, և էր ժամ իբրև վեցերորդ։ * Գայ կին մի
'ի սամարացւոց հանել ջուր։ ասէ ցնա յս՟. տուր ինձ ըմպե-
8 լի։ * Զի աշակերտքն նորա երթեալ էին 'ի քաղաք
9 անդր՝ զի կերակուրս գնեսցեն։ * Ասէ ցնա կինն սա-
մարացի. դու՝ որ հրեայդ ես, զիարդ յինէն ըմպել
խնդրես 'ի կնոջէ սամարացւոյ։ զի ոչ երբէք խառնա-
10 կին հրեայք ընդ սամարացիս։ * Պատասխանի ետ նմա
յս՟ և ասէ. եթէ գիտէիր դու զպարգևսն այ, և ով
է՝ որ ասէդ ցքեզ՝ թէ տուր ինձ ըմպել, դու արդեւք
11 խնդրէիր 'ի նմանէ, և տայր քեզ ջուր կենդանի։ * Ա-
սէ ցնա կինն. տր՟՝ դու քանզի և դոյլ իսկ ոչ ունիս,
և ջրհորս խոր է. իսկ արդ՝ ուստի՞ ունիցիս զջուրն
12 կենդանի։ * Միթէ դու մեծ ինչ ո՞ք իցես քան ըզ-
հայրն մեր յակոբ՝ որ զայս ջրհոր ետ մեզ, և ինքն
13 աստի արբ՝ և որդիք նր՟, և խաշինք նր՟։ * Պատասխա-
նի ետ նմա յս՟՝ և ասէ. ամ՟ որ ըմպէ 'ի ջրոյ յայդմա-
նէ, միւսանգամ ծարաւէ. բայց որ ըմպէ 'ի ջրոյն զոր
14 ես տաց նմա, մի ծարաւեսցէ յաւիտեան։ * այլ ջուրն
զոր

ոչ ընդունի։ (34) Ոմանք. Զբանն այ խօսի։
Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Յս՟ ինքն մկրտէր։ (4) Ոմանք. Ան-
ցանել ընդ մէջ սամարիայ։ (5) Ոմանք. Սեքար. կամ.
սիւքար։ (6) Ոմանք. Վաստակեալ 'ի ճնշմէն։ (10) Ո-
մանք. Քեզ զջուրն կենդանի։ (11) Ոմանք. Քեզ դոյլ
ոչ ունիս։ (13) Ոմանք. 'Ի ջրոյ յայսմանէ, միւսանգամ
ծարաւեսցի։ (14) Ոմանք. Եղիցի 'ի նմա աղբիւր ջրոյ

Digitized by Google

զոր ես տաց նմա, եղիցի նմա աղբեւր ջրոյ բղխելոյ ՚ի
կեանսն յաւիտենականս։ * Ասէ ցնա կինն. Տէ՛ր տուր 15
ինձ զջուրն զայն, զի մի ծարաւեցից՝ եւ մի եկից այսր
հանել ջուր։ * Ասէ ցնա յս. Երթ կոչեա զայր քո՝ եւ 16
եկ այսր։ * Պատասխանի ետ նմա կինն՝ եւ ասէ. չիք 17
իմ այր։ Ասէ ցնա յս. բարւոք ասացեր՝ թէ չիք իմ
այր. * զի հինգ այր փոխեալ է քո, եւ զոր այժմ ու- 18
նիս՝ չէ քո այր. զայդ արդարեւ ասացեր։ * Ասէ ցնա 19
կինն. Տէ՛ր՝ թուի ինձ թէ մարգարէ իցես դու։ * Հար- 20
քըն մեր ՚ի լերինս յայսմիկ երկիր պագին. եւ դուք ա-
սէք՝ թէ յԵրուսաղէմ՝ է տեղին ուր արժան իցէ երկիր 1
պագանել։ * Ասէ ցնա յս. Կի՛ն դու՝ հաւատա ինձ, 21
զի եկեսցէ ժամանակ՝ յորժամ ոչ ՚ի լերինս յայսմիկ,
եւ ոչ յԵրուսաղէմ երկիր պագանիցէք Հօր։ * Դուք երկիր պա- 22
գանէք՝ որում ոչն գիտէք, մեք երկիր պագանեմք ո-
րում գիտեմքն. զի փրկութիւն ՚ի Հրէից է։ * Այլ եկես- 23
ցէ ժամանակ, եւ այժմ իսկ է. յորժամ ճշմարիտ
երկրպագուք՝ երկիր պագանիցեն Հօր՝ հոգւով եւ ճըշ-
մարտութեամբ. քանզի եւ Հայր՝ այնպիսի երկրպագուս
գ. Ե իւր խնդրէ։ * Հոգի է Ած, եւ երկրպագուաց նորա՝ 24
հոգւով եւ ճշմարտութեամբ պարտ է երկիր պագանել։
* Ասէ ցնա կինն, գիտեմ զի Մեսիա գայ՝ անուա- 25
նեալն Քս. յորժամ եկեսցէ, նա պատմեսցէ մեզ զամ.
* Ասէ ցնա յս. Ես եմ, որ խօսիմս ընդ քեզ։ * Եւ 26
յայն բան եկին աշակերտքն նորա, եւ զարմանային զի ը 27
կնոջն խօսէր. բայց ոչ ոք ասաց ՚ի նոցանէ թէ զինչ
խնդրես, կամ զի՞նչ խօսիս ընդ դմա։ * Եթող կինն 28
զսափորն իւր՝ եւ չոգաւ ՚ի քաղաքն, եւ ասէ ցմարդիկն։
* Եկայք տեսէք զայր մի որ ասաց ինձ զամենայն՝ որ ինչ 29
իմ գործեալ է. միթէ՝ նա իցէ Քս։ * Ելին ՚ի քա- 30
ղաքէն՝ եւ գային առ նա։ * Եւ մինչչեւ եկեալ էին նոքա, 31
աղաչէին զնա աշակերտքն եւ ասէին. Ռաբբի՝ հաց կեր։
* Նա՝ ասէ ցնս. Ես՝ կերակուր ունիմ ուտել, զոր 32
դուքն ոչ գիտէք։ * Ասէին աշակերտքն ը միմեանս. 33
միթէ՝ եբեր ինչ ոք դմա ուտել։ * Ասէ ցնս յս. իմ 34
կերակուր այն է զի արարից զկամս այնորիկ որ ա-
ռաքեացն զիս, եւ կատարեցից զգործն նորա։ * Ո՞չ դուք 35
ասէք՝ եթէ այլ եւս չորք ամիսք են՝ եւ հունձք գան. ա-
հա-

բղխեցելոյ։ (14) Ոմանք. Աղբեւր ջրոյ բղխեալ ՚ի։ (18) Ոմանք. Եւ զոր այժմդ ունիս։ (21) Ոմանք. Ժամանակ՝ յորում ոչ ՚ի լե"... երկիր պագցեն Հօր։ (23) Ոմանք. Ճշմարիտն երկրպագու"։ (25) Ոմանք. Գիտեմք զի Մեսիա գայ։ (29) Ոմանք. Եկայք եւ տեսէք։ (34) Ոմանք. Զգործ-ոցն նորա։ (35) Ոմանք. Եւ տեսէք զարտորայսն, զի՝

Digitized by Google

ժամանակէ եւ՛ առաւել ձեր․ ամբարձէք զաչս ձեր, և տե-
սէք զարտորայսն, զի սպիտակացեալ են՝ և ի հունձս
36 հասեալ։ * Եւ որ հնձէն՝ վարձս առնու, և ժողովէ
զպտուղ ի կեանսն յաւիտենականս։ զի որ սերմանէն՝
37 և որ հնձէ, հաւասարակից ցնծասցեն։ * Յայսմ իսկ է
բանն ճշմարիտ․ զի այլ է որ սերմանէ, և այլ է որ
38 հնձէ։ * Ես առաքեցի զձեզ հնձել՝ զոր ոչ դուք վաս-
տակեցէք․ այլք վաստակեցին, և դուք ի վաստակս նո-
39 ցա մտէք։ * Եւ ի քաղաքէն յայնմանէ Սամարացւոց՝ բա-
զումք հաւատացին ի նա, վասն բանին կնոջն վկայելոյ՝ ե-
40 թէ ասաց ինձ զամ, որ ինչ իմ գործեալ էր։ * Իսկ
իբրև եկին առ նա Սամարացիքն, աղաչէին զնա լինել
41 առ նոսա։ և եկաց անդ աւուրս երկուս։ * Եւ ևս բազումք
42 հաւատացին ի նա վասն բանին նորա։ * և ասէին ցկինն
եթէ ոչ այսուհետև վասն քո խօսիցդ հաւատամք․ զի
մեզէն իսկ լուաք ի դմանէ․ և գիտեմք եթէ դա է
43 ճշմարիտ փրկիչ աշխարհի։ * Եւ յետ երկուց ա- ԴՀ
44 ւուրց ել անտի և գնաց ի Գալիլեա։ * Զի ինքն իսկ
յիսուս վկայեաց, եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պա-
45 տիւ ոչ ունի։ * Արդ յորժամ եկն նա ի Գալիլեա,
ընկալան զնա Գալիլեացիքն․ զի տեսեալ էին զամ
նշանսն զոր արար յԵրուսաղէմ ի տօնին․ քանզի և նոքա եկեալ
46 էին ի տօնն։ * Եկն դարձեալ ի կանա Գալիլեացւոց՝
ուր արար զջուրն գինի․ և անդ էր։
Թագաւորազն մի, որոյ որդի նր հիւանդ կայր ի կա- ԺԲ
47 փառնաում։ * Նա՝ իբրև լուաւ, եթէ յս եկեալ է ի
հրէաստանէ ի Գալիլեա, եկն առ նա, և աղաչէր զի
իջցէ և բժշկեսցէ զորդի նր․ քանզի մերձ էր ի մեռա-
48 նել։ * Ասէ ցնա յս․ եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս
49 տեսանիցէք, ոչ հաւատայք։ * Ասէ ցնա Թագաւորազնն․
50 տր՝ էջ մինչչև մեռեալ իցէ մանուկն իմ։ * Ասէ ցնա
յս․ երթ, որդին քո կենդանի է․ և հաւատաց այրն
51 բանին զոր ասաց նմա յս, և գնայր։ * Եւ մինչ դեռ է-
ջանէր, ընդառաջ եղեն նմ ծառայքն նր․ աւետիս ե-
52 տուն՝ և ասեն, թէ մանուկն նր կենդանի է։ * Հար-
ցանէր ցնս վս ժամուն՝ յորում առողջացեալ էր։ և ա-
սեն

(36) Բնէ․ Հաւասարակ ցնծասցեն։ Ոմն օրինակ մ․ Հա-
ւասար ցնծ"։ (37) Ոմանք․ Յայսմանիկ է բանն ճշ"․․ որ
սերմանէն։ (38) Բնէ․ Հնձել՝ զոր ոչ դուք վաստա-
կեցէք։ (39) Ոմանք․ Իմ գործեալ է։ (46) Ոմանք․ Ահա-
ւասիկ ընթերցուած․ Եւ անդ էր Թագաւորազն մի․ այլ Բնէ հանա-
պազ [illegible]։ Ոմն և ոմանք․ Թագաւորազն միոյ որդի
նր հիւանդ։ (47) Ոմանք․ Եւ աղաչէր զնա․ զի։ (49) Ո-
մանք․ Թագաւորազնն։ (52) Ոմանք․ Եթէ մանուկ նր։

սեն ցնա․ երէկ յեւթներորդ ժամու եթող զնա ջերմն ։
* Գիտաց հայրն նր՝ թէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն 53
ցնա յս՝ թէ որդին քո կենդանի է․ եւ հաւատաց ինքն
եւ ամ̃ տուն իւր ։ * Զայս դարձեալ՝ երկրորդ նշան 54
արար յս՝ եկեալ ՚ի Հրէաստանէ ՚ի Գալիլեա ։

ԳԼ. Ե.

գ ե Յետ այսորիկ տօն էր Հրէից․ եւ ել յս յԵմ ։ * Եւ 1
էր յԵմ ՚ի պրոբատիկէ աւազանին՝ որ կոչէր եբ- 2
րայեցերէն բեթհեզդա, հինգ սրահ ։ * յորս անկեալ 3
դնէր բազմութի յոյժ հիւանդաց, կուրաց կաղաց գօ-
սացելոց, որ ակն ունէին ջրոցն յուզելոյ ։ * Եւ հրեշ- 4
տակ տն ըստ ժամանակի իջանէր յաւազանն՝ եւ յու-
զէր զջուրսն․ եւ որ նախ ՚ի շարժումն ջուրցն իջանէր՝
բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութե ։
ԺԳ * Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ երեսուն եւ ութ ամ էր ՚ի 5
հիւանդութե իւրում ։ * զնա իբրեւ ետես յս՝ զի ան- 6
կեալ դնէր, եւ գիտաց թէ բազում ժամանակք են այնու-
հետեւ, ասէ ցնա․ կամիս ողջ լինել ։ * Պատասխանի 7
ետ նմա հիւանդն․ տր՝ ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ
ջուրքն յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն․ եւ մինչ ես
դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ ։ * Ա- 8
սէ ցնա յս․ արի առ զմահիճս քո՝ եւ գնա ։ * Եւ ող- 9
ջացաւ այրն․ եւ յարեաւ, առ զմահիճս իւր՝ եւ շրջէր․
եւ էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ ։ * Ասեն հրեայքն ցբժշ- 10
կեալն․ շաբաթ է, եւ ոչ էր արժան առնուլ քեզ զմա-
հիճս քո ։ * Պատասխանի ետ նց՝ եւ ասէ․ որ բժշկեացն 11
զիս, նա ասաց ցիս՝ առ զմահիճս քո եւ գնա ։ * Հար- 12
ցին ցնա՝ եւ ասեն․ ով է այրն որ ասացն ցքեզ՝ առ
զմահիճս քո եւ շրջեաց ։ * Եւ բժշկեալն ոչ գիտէր թէ 13
ով իցէ․ քանզի յս խոյս ետ վասն ամբոխին ՚ի տեղ-
ւոջէ անտի ։ * Յետ այսորիկ գտանէ զնա յս ՚ի տա- 14
ճարին, եւ ասէ ցնա․ ահաւասիկ ողջացար, մի եւս մե-
ղանչէր․ զի մի չար եւս ինչ լինիցի քեզ ։ * Գնաց այրն՝ 15
եւ

(53) Ոմանք․ Եւ ամ տունն իւր ։ (54) Ոմանք․ Երկրորդ նշանս ա՛․․ ՚ի Գալիլիէ ։

Գլ․ Ե․ (2) Ոմանք․ ՚Ի պրոպատիկէ ։ (3) Ոմանք․ Ջուրցն յուզելոց ։ (4) ՚Ի Բզնի օրինակ այս 4․ համար․ * Եւ հրեշտակ տն․․․ նշան հիւանդութե ։ Եւ ՚ի սակաւուց օրինակի ոչ գոյին համեմատ միւսոցն՝ ոմանք ՚ի լուսանցս չակերտիւ նշանակէին զբանսս ։ (4) Ոսկան․ Իջանէր յաւազանն, բժշկիւր․ ոչ ։ (7) Ոմանք․ Ջուրքն յուզեսցեն․ կամ, յուզին ։ (10) Ոմանք․ Է արժան քեզ առնուլ ։ (12) Ոմանք․ Որ ասաց ցքեզ ։ (14) Ոմանք․ Ահաւասիկ ողջա՛․․․ զի մի չար ինչ լի՛ ։

Digitized by Google

և պատմեաց Հրէիցն, եթէ Յիսուս էր՝ որ բժշկեացն զնա։
16 * Եւ վասն այնորիկ հալածէին զՅիսուս Հրէայքն, զի զայն
17 առնէր 'ի շաբաթու։ * Եւ Յիսուս պատասխանի ետ նոցա․
18 Հայր իմ մինչև ցայժմ գործէ, և ես գործեմ։ * Վասն
այնորիկ առաւել խնդրէին Հրէայքն սպանանել զնա․
զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ և Հայր իւր կո-
չէր զԱծ, և հաւասար առնէր զանձն Այ։
19 * Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ ցնոսա․ ամէն ամէն ասեմ ԺԴ
ձեզ․ ոչ կարէ որդի մարդոյ առնել յանձնէ և ոչինչ, Գ Կ
եթէ ոչ տեսանիցէ զՀայրն զի առնէ․ զի զոր նոյն առ-
20 նէ, զնոյն և որդին նմին նման գործէ։ * Զի Հայր սի-
րէ զորդի, և զամ ինչ ցուցանէ նմա՝ զոր ինքն առ-
նէ։ և մեծամեծս ևս քան զայնս ցուցանէ նմա զգործս,
21 ընդ որ դուք զարմանայք։ * Զի որպէս Հայր յարուցա-
նէ զմեռեալս և կենդանի առնէ, նոյնպէս և որդի զորս
22 կամի կենդանի առնէ։ * Եւ ոչ եթէ Հայր դատի զոք՝
23 այլ զամ դատաստանն ետ որդւոյ իւրոյ․ * զի ամե-
նեքեան պատուեսցեն զորդի, որպէս պատուեն զՀայրն։
որ ոչ պատուէ զորդին, ոչ պատուէ զՀայր զառաքիչն
24 նր։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ․ զի որ զբանն իմ լսէ,
և հաւատայ այնմ որ առաքեացն զիս, ընդունի զկեանս
յաւիտենականս․ և 'ի դատաստան ոչ մտանէ, այլ
25 փոխեցաւ 'ի մահուանէ 'ի կեանս։ * Ամէն ամէն ասեմ
ձեզ․ զի գայ ժամանակ՝ և արդէն իսկ է, յորժամ մե-
ռեալք լուիցեն ձայնի որդւոյն Այ․ և որք լուիցեն՝ կեց-
26 ցեն։ * Զի որպէս Հայր ունի կեանս յանձին իւրում, նոյն-
27 պէս ետ և որդւոյ ունել կեանս յանձին իւրում։ * Եւ
իշխանութիւն ետ նմա դատաստան առնել։ և զի որդի
28 մարդոյ է, * ընդ այն մի զարմանայք։ զի եկեսցէ ժա-
մանակ՝ յորում ամենեքեան որ 'ի գերեզմանս կայցեն,
29 լուիցեն ձայնի նր, * և եկեսցեն արտաքս․ որոց զբա-
րիս գործեալ իցէ՝ 'ի յարութիւն կենաց, և որոց զչար
30 արարեալ իցէ՝ 'ի յարութիւն դատաստանաց։ * Ոչ կա-
րեմ ես յանձնէ առնել՝ և ոչինչ․ այլ որպէս լսեմ՝ դա-
տիմ, և դատաստանն իմ արդար է։ զի ոչ խնդրեմ
զկամս իմ, այլ զկամս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս։
31 * Եթէ ես վկայեմ զնմ իմ, վկայութիւն իմ չէ ճշմարիտ։ Գ Ը

* այլ

---

(20) Օրինակ․ Եւ մեծամեծ ևս քան զնոյնս ցուց․․ Է ա-
րուեմ գուցէք։ (22) Օրինակ․ Դատաստանս ետ որդւոյ իւրում։
(24) Օրինակ․ Եւ հաւատայ յայն որ։ (25) Օրինակ․ Եւ որ լսի-
ցենն՝ կե․․։ (26) Օրինակ․ Նոյնպէս և ետ որդւոյ։ (29) Օրինակ․
Որոց բարիս․․ յարութի․․ արարեալ է։ (29) 'Ի բՃ՛ս պիտի․
Արարեալ իցէ՝ 'ի յար․․։ (30) Օրինակ․ Առնել 'ի յանձնէ․․
որպէս լսեմն, դա․․։ (31) Օրինակ․ Ես վկայեմ զնմ անձին իմոյ։

Digitized by Google

* այլ է որ վկայէ վն իմ. և դուք գիտէք եթէ ճշմա- 32
րիտ է վկայութիւնն զոր վկայէ վասն իմ: * Դուք 33
առաքեցէք առ Յովհաննէս, և վկայեաց ճշմարտութեան:
* այլ ես ոչ եթէ ՚ի մարդկանէ առնում վկայութիւն. 34
այլ զայս ասեմ զի դուք ապրեսջիք: * Նա էր ճրագն 35
որ լուցեալն էր և ծագէր. և դուք կամեցարուք ցնծալ
առ ժամանակ մի ՚ի լոյս նր: * Այլ ես ունիմ վկայ- 36
ութիւն մեծ քան զՅովհաննու. զգործսն՝ զոր ետ
ցիս Հայր՝ զի կատարեցից զնս, նոքին իսկ գործքն զոր
գործեմ՝ վկայեն վն իմ, եթէ Հայր առաքեաց զիս:
* և որ առաքեացն զիս Հայր, նա վկայեաց վն իմ: 37
Դուք ոչ զձայն նր երբէք լուարուք. և ոչ զտեսիլ նր
տեսէք: * Եւ ոչ զբան նր ունիք ՚ի ձեզ բնակեալ. զի 38
զոր նա առաքեաց, դուք նմա ոչ հաւատայք: * Քննե- 39
ցէք զգիրս. զի դուք համարիք նոքօք ունել զկեանսն
յաւիտենականս: և նոքին իսկ են որ վկայեն վն իմ,
որովք համարիքդ ունել կեանս: * և դուք ոչ կամիք 40
գալ առ իս, զի զկեանս ունիցիք: * Ես փառս ՚ի 41
մարդկանէ ոչ առնում: * այլ գիտեմ զձեզ՝ զի զսէր- 42
ն Այ ոչ ունիք յանձինս. * Ես եկի յանուն Հօր ի- 43
մոյ, և ոչ ընդունիք զիս. եթէ այլ ոք եկեսցէ յիւր
անուն, զնա ընդունիցիք: * Զիարդ կարէք դուք հա- 44
ւատալ. զի փառս ՚ի միմեանց առնուք, և զփառս զառ
՚ի միոյն Այ ոչ խնդրէք: * Մի համարիք եթէ ես չա- 45
րախօս լինիցիմ զձէնջ առ Հայր. գոյ որ չարախօս լինի
զձէնջ՝ Մովսէս. յոր դուքդ յուսացեալ էք: * զի եթէ 46
հաւատայիք դուք Մովսիսի, հաւատայիք արդեօք և
ինձ. զի նա վն իմ գրեաց: * Զի եթէ նր գրոցն 47
ոչ հաւատայք, զիարդ իմոց բանիցս հաւատայցէք:

ԳԼ. Զ.

ԴԴ Յետ այսորիկ գնաց Յս յայնկոյս ծովուն Գալիլեաց- 1
ւոց Տիբերեայ: * և զհետ երթայր նր ժողովուրդ 2
բազում. զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր ՚ի վերայ հի-
ւանդաց: * Ե՛լ ՚ի լեառն Յս, և անդ նստէր աշակերտ- 3
օքն հանդերձ: * Եւ էր մերձ զատիկ տօնի հրէից: 4
ՃԵ * Համբարձ ՚ի վեր զաչս իւր Յս, և տեսեալ զի ժողովուրդ բազում 5
գայր

(32) Ոմանք. Որ վկայեաց վն: (34) Ոմանք. Այլ զայս ասացի. զի: (42) Ոմանք. Թէ զսէրն Այ ոչ ունիք: (43) Ոմանք. Ես իսկ եկի յանուն.. ՚ի յիւր ա": (44) Յօ- [illegible] Զառ ՚ի միոյն Այ ոչ խնդ": (46) Յօրինակին գրեալ էր. Զի նա վն իմ իսկ: (47) Ոմանք. Նր գրոցն ոչ հաւատա": ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Գնաց Յս յայնկոյս: (2) Ոմանք. Եւ զհետ երթային նր ժո": (5) Ոմանք. Գնեսցուք հացս:

Digitized by Google

գայր առ նա. ասէ ցփիլիպպոս. ուստի՞ գնեսցուք հաց՝
6 զի կերիցեն դոքա: * Զայս ասէր փորձելով զնա. այլ
7 ինքն գիտէր զինչ առնելոց էր: * Պատասխանի ետ նմա
փիլիպպոս. երկերիւր դահեկանի հաց՝ ոչ դոցա բա-
ւական, թէպէտ և իւրաքանչիւրքն սակաւ ինչ առ-
8 նուցուն: * Ասէ ցնա մի յաշակերտացն նր, անդրէաս՝
9 եղբայր սիմովնի պետրոսի. * Է աստ՝ պատանեակ մի որ
ունի հինգ նկանակ գարեղէն՝ և երկուս ձկունս, այլ
10 այն զի՞նչ է առ այսչափ մարդիկդ: * Ասէ յս. բազ-
մեցուցէք զմարդիկդ: և էր խոտ յոյժ ի տեղւոջն. և
11 բազմեցան մարդիկն թուով իբրև հինգ հազար: * Ե-
առ զհացսն յս, և գոհացաւ. և բաշխեաց բազմակա-
12 նացն. նոյնպէս և ի ձկանցն որչափ և կամեցան: * Եւ
իբրև յագեցան, ասէ ցաշակերտսն. ժողովեցէք զն-
13 շխարս կոտորոցդ, զի մի ինչ կորիցէ: * Ժողովե-
ցին. և լցին երկոտասան սակառի զկոտորոցն ի հինգ
գարեղէն նկանակէ անտի, որ յաւելան ի կերողացն:
14 * Իսկ մարդիկն՝ իբրև տեսին զնշանն զոր արար, ա-
սէին, թէ սա է ճշմարիտ մարգարէն՝ որ գալոց էր յաշ-
15 խարհ: * Յս իբրև գիտաց եթէ գալոց են յափշտա- գ դ
կել զնա, զի արասցեն զնա թագաւոր, գնաց դար-
ձեալ ի լեառն միայն:
16 * Եւ իբրև երեկոյ եղև, իջին աշակերտքն նր ի ծո- ժ զ
17 վեզրն: * Եւ մտեալ ի նաւ՝ գնային յայնկոյս ծովուն
ի կափառնաում: և իբրև խաւարեաց, և չև ևս եկեալ
18 էր առ նս յս. * և ծովն ի սաստիկ հողմոյ շնչելոյ յու-
19 զէր: * Եւ վարեալ իբրև ասպարէս քսան և հինգ՝
կամ երեսուն, տեսանէին զյս՝ զի գնայր ի վերայ ծո-
20 վուն՝ և մերձ էր ի նաւն, և զարհուրեցան յոյժ: * Եւ
21 նա՝ ասէ ցնս. ես եմ՝ մի երկնչիք: * Եւ կամէին զնա
ընդունել ի նաւն. և վաղվաղակի եհաս նաւն յերկիրն
22 յոր երթային: * Ի վաղիւ անդր ժողովուրդն որ կայր գ ե
յայնկոյս ծովուն. տեսանէր թէ այլ նաւ ոչ գոյր անդ.
բայց միայն ի միոյն՝ յոր մտին աշակերտքն յս. և զի
չէր մտեալ յս ընդ աշակերտսն իւր ի նաւն. բայց միայն
23 աշակերտքն նր գնացին: * Իբրև այլ նաւք գային ի
տի-

(7) Ոմանք. Պատասխանի ետ փիլիպպոս: (9) Ոմանք. Նկանակս
գարեղէնս.. առ այդ չափ մարդիկ: (12) Ոմն. Յա-
շակերտսն իւր: (14) Օրինակ մի ընդ ոսկւոյ. Որ գա-
լոց է յաշխ": (17) Բազ. ի նաւ՝ գային յայն կոյս: (19) Ո-
մանք. Եւ վարէր իբրև ասպարիսս... զյս զի գնայր
ի վր ծո"... ի նաւն՝ զարհուրեալ": (20) Ի բազ՝ միոյ. Եւ
նա ասէ: (21) Բազ. Ընկալնել զնա ի նաւն: (22) Ո-
մանք. Բայց միայն միոյն: Ոսկ ոսկւ. Բայց ի միոյն:

Digitized by Google

տիբերեայ մօտ յայն տեղի՝ ուր զհացն կերան ։ * Իսկ 24
իբրեւ ետես ժողովուրդն եթէ յս ոչ է անդ՝ եւ ոչ ա-
շակերտքն նր, մտին նոքա զնաւսն, եւ եկին ՚ի կափառ-
նաում խնդրել զյս ։ * Եւ իբրեւ գտին զնա յայնկոյս 25
ծովուն, ասեն ցնա. ռաբբի՝ երբ եկիր այսր ։ * Պա- 26
տասխանի ետ նց յս՝ եւ ասէ. ամէն ամէն ասեմ ձեզ.
խնդրէք դուք զիս, իբրեւ ոչ եթէ զի նշանս ինչ տե-
սէք; այլ զի կերայք ՚ի հացէ անտի՝ եւ յագեցարուք ։
* Երթայք գործեցէք՝ մի զկորստական կերակուրն, 27
այլ զկերակուրն որ մնայ ՚ի կեանսն յաւիտենականս,
զոր որդին մարդոյ տացէ ձեզ. քանզի զնա հայր կնք-
եաց այծ ։ * Ասեն ցնա. զի՞նչ առնիցեմք զի զգործ- 28
սըն այ գործեսցուք ։ * Պատասխանի ետ յս՝ եւ ասէ 29
ցնս. այս է գործն այ, զի հաւատայջիք յայն, զոր ա-
ռաքեաց նա ։ * Ասեն ցնա. զի՞նչ նշան առնիցես, զի 30
տեսցուք եւ հաւատասցուք, զի՞նչ գործիցես ։ * Հարք- 31
քըն մեր կերան զմանանայն յանապատի անդ, ոպ եւ
գրեալ է. հաց յերկնից ետ նց ուտել ։ * Ասէ ցնս յս. 32
ամէն ամէն ասեմ ձեզ. թէ ոչ մովսէս ետ ձեզ զհացն
յերկնից. այլ հայրն իմ տացէ ձեզ զհացն յերկնից ճշ-
մարիտ ։ * Զի հաց այյ է, որ իջանէն յերկնից՝ եւ 33
կեանս տայ աշխարհի ։ * Ասեն ցնա. տր՝ յամ ժամ 34
տուր մեզ զհացն զայն ։ * Ասէ ցնս յս. ես եմ հացն 35
կենաց. որ գայ առ իս՝ ոչ քաղցիցէ, եւ որ հաւատայ
յիս՝ ոչ երբեք ծարաւեսցի ։ * Այլ ասացի ձեզ՝ եթէ 36
տեսէք զիս, եւ ոչ հաւատայք ։ * Զամ զոր տայ ինձ 37
հայր, առ իս եկեսցէ. եւ որ գայ առ իս, ոչ հանից ար-
տաքս ։ * Զի իջի ես յերկնից, ոչ զի զկամս իմ արար- 38
գղ րից, այլ զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս ։ * Այս 39
են կամք հօր իմոյ որ առաքեացն զիս. զի զամ զոր ետ
ցիս հայր՝ ոչ կորուսից ՚ի նմանէ, այլ յարուցից զնա
յաւուրն յետնում ։ * Այս են կամք հօր իմոյ. զի ամ 40
որ տեսանիցէ զորդի՝ եւ հաւատայցէ ՚ի նա, ընկալցի
զկեանսն յաւիտենականս. եւ ես՝ յարուցից զնա յա-
ւուրն յետնում ։ * Տրտնջէին զնմանէ հրէայքն, զի ա- 41
սաց

---

(26) Ոմանք. Խնդրէք զիս. իբր ոչ եթէ նշանս ինչ տե"։ (29) Ոմանք. Յայն՝ որ առաքեացն զիս ։ Եւ ոմանք. զոր առաքեացն զնա ։ (30) Ոմանք. Զի՞նչ ինչ նշանս առնես., զինչ գործեսցես ։ (31) Ոմանք. Հաց յերկնից ետ ։ (32) Ոմանք. Եթէ ոչ մով"... տայ ձեզ զհացն ։ (33) Ոսկան. Զի հաց այյ է ։ (33) Ոմանք. Որ իջանէ յերկ" ։ (34) Յօրինակին. Մեզ հացն զայն ։ (36) Ոսկան. Թէ տեսանէք զիս ։ (39) Ոմանք. Զի զամ զոր ետ ցիս ... յետնումն ։ (40) Ոսկան. Որ տեսանէ զորդի եւ հաւատայ ՚ի նա ։

Digitized by Google

42 սաց՝ թէ Ես եմ հացն իջեալ յերկնից ։ * Եւ ասէին, ո՞չ
սա է որդին Յովսեփու, զորոյ մեք գիտեմք զհայրն ։
43 իսկ արդ՝ զիա՞րդ ասէ՝ եթէ ես յերկնից իջի ։ * Պա-
տասխանի ետ Յս՝ և ասէ ցնս ։ մի՛ քրթմնջէք ընդ մի-
44 մեանս ։ * Ո՛չ ոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ Հայրն՝ որ
զիս առաքեաց՝ ձգեսցէ զնա ։ և ես յարուցից զնա յա-
45 ւուրն յետնում ։ * Գրեա՛լ է ՚ի մարգարէս ։ և եղիցին
ամենեքեան ուսեալք յԱյ ։ ամենայն որ լսէ ՚ի Հօրէ՝
46 և ուսանի՝ գայ առ իս ։ * Իբրև ո՛չ եթէ զՀայր՝ ու-
րուք տեսեալ իցէ ։ եթէ ոչ որ է՛ն յԱյ, նա՛ տեսեալ է ըզ-
47 Հայր ։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ ։ զի որ հաւատայ՝ ըն-
48 դունի զկեանսն յաւիտենականս ։ * Ե՛ս եմ հացն կե-
49 նաց ։ * Հարքն ձեր կերան զմանանայն յանապատին՝
50 և մեռան ։ * Ա՛յս է հացն, որ յերկնիցն իջեալ է ։
51 զի որ ուտիցէ ոք ՚ի սմանէ՝ մի՛ մեռանիցի ։ * Ես եմ
52 հացն կենդանի, որ յերկնից իջեալ ։ * եթէ ոք ուտի-
ցէ ՚ի հացէ յայսմանէ՝ կեցցէ ՚ի յաւիտեան ։ և հացն զոր
ես տաց՝ մարմին իմ է, զոր ես տաց վս կենաց աշխարհի ։
53 * Մարտնչէին ը̅ միմեանս Հրէայքն և ասէին ։ զիա՞րդ ժէ
54 կարէ սա՝ տա՛լ մեզ զմարմին իւր յուտել ։ * Ասէ ցնս
Յս ։ ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ո՛չ կերիջիք զմար-
մին որդւոյ մարդոյ, և արբջիք զարիւն նր, ո՛չ ունիք
55 կեանս յանձինս ։ * Որ ուտէ զմարմին իմ՝ և ըմպէ զա-
րիւն իմ, ունի զկեանսն յաւիտենականս ։ և ես՝ յարու-
56 ցից զնա յաւուրն յետնում ։ * Զի մարմին իմ՝ ճշմա-
րիտ կերակուր է, և արիւն իմ՝ ճշմարիտ ըմպելի է ։
57 * Որ ուտէ զմարմին իմ, և ըմպէ զարիւն իմ, յիս բը-
58 նակեսցէ, և ես ՚ի նմա ։ * Որպ առաքեաց զիս կենդա-
նին Հայր, և ես կենդանի եմ վս Հօր ։ և որ ուտէն զիս՝
59 և նա կեցցէ վասն իմ ։ * Ա՛յս է հացն՝ որ յերկնից
իջեալ ։ ո՛չ որպ կերան հարքն ձեր զմանանայն՝ և մե-
60 ռան ։ որ ուտէ զհացս զայս՝ կեցցէ յաւիտեան ։ * Զայս
ասաց ՚ի ժողովրդեանն՝ յուսուցանելն ՚ի կափառնա-
61 ում ։ * Իսկ բազումք յաշակերտացն իբրև լուան՝ ա-
62 սեն ։ խիստ է բանդ այդ, ո՞վ կարէ լսել դմա ։ * Իբ-
րև գիտաց Յս յանձն իւր՝ եթէ տրտնջեն վասն այնո-
րիկ

(42) Ոմանք յաւելուն ։ Ո՞չ սա է Յս՝ որդին Յովս՝ . . . զհայրն և զմայր ։ (46) Ոմանք ։ Իբր ոչ եթէ զհայր . . որ էնն ։ (47) Ոսկան յաւելու ։ Որ հաւատայ յիս՝ ընդունի ։ (50) Ոմանք ։ Որ յերկնից իջեալ ։ զի . . մի՛ մեռցի ։ (52) Ոսկան ։ կեցցէ յաւիտեան ։ (53) Ոմանք ։ Զմարմին իւր ուտել ։ (58) Օրինակ մի ։ Եւ, որ սիրէն զիս, և նա կեցցէ ։ (60) Ոմանք ։ Զայս ասաց ժողովրդ՟ ։ (61) Ոսկան ։ Իբրև լուան՝ ասէին ։ (62) Ոսկան ։ Աշակերտքն իւր, ասէ ։

Digitized by Google

րեն աշակերտքն նր, ասէ ցնս: այդ՝ գայթագղեցուցանէ զձեզ: * Իսկ արդ՝ եթէ տեսանիցէք զորդի մար_ 63
դոյ՝ զի ելանիցէ ուր էր զառաջինն: * Հոգին է կեն_ 64
դանարար, մարմինն՝ ինչ ոչ օգնէ: զբանս զոր ես խօ_
սեցայ ընդ ձեզ՝ հոգի է եւ կեանք: * այլ են ոմանք 'ի 65
ձէնջ՝ որ ոչ հաւատան: Քանզի գիտէր յս խակզբանէ,
ով են այնոքիկ որ ոչն հաւատան, եւ ով այն է որ մատ_
նելոցն է զնա: Եւ ասէր. * վն այսորիկ ասացի ձեզ՝ 66
թէ ոչոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ տուեալ 'ի
հօրէ իմմէ: * Յայսմանէ բազումք յաշակերտացն նր չո_ 67
գան յետս, եւ ոչ եւս շրջէին ընդ նմա: * Ասէ յս ցեր_ 68
կոտասան աշակերտսն. միթէ՝ եւ դուք կամիք երթալ:
* Պատասխանի ետ նմ սիմոն պետրոս. տր՝ առ ով 69
երթիցուք. բանս կենաց յաւիտենականից ունիս. * եւ 70
մեք՝ հաւատացաք եւ ծանեաք՝ եթէ դու ես քն որդի
այ: * Պատասխանի ետ նց յս. ոչ ես զձեզ զերկոտա_ 71
սանսդ ընտրեցի. եւ մի 'ի ձէնջ սատանայ է: * Եւ 72
ասէր զյուդայ սիմովնեան յուդայէ սկարիովտացւոյ. զի նա
իսկ՝ մատնելոց էր զնա. եւ մի էր յերկոտասանիցն:

Գլ. Է.

ԺԸ / ԴԷ Եւ յետ այսորիկ շրջէր յս 'ի գալիլեա. քանզի ոչ 1
կամէր 'ի հրէաստանի շրջել, զի խնդրէին զնա հր_
էայքն սպանանել: * Եւ էր մերձ տօնն հրէից տա_ 2
ղաւարահարաց: * Ասեն ցնա եղբարքն նր. գնա աս_ 3
տի եւ երթ 'ի հրէաստան, զի եւ աշակերտքն քո տես_
ցեն զգործսդ քո զոր գործես: * զի ոչոք է որ 'ի ծա_ 4
ծուկ ինչ գործէ, եւ խնդրէ ինքն համարձակ լինել. ե_
թէ զայդ գործես, յայտնեա զանձն քո աշխարհի: * քան_ 5
զի եւ եղբարքն իսկ՝ չէին հաւատացեալ 'ի նա: * Ասէ 6
ցնս յս. ժամանակ իմ չէ եւ հասեալ. բայց ձեր ժամա_
նակ՝ յամ ժամու պատրաստ է: * Ոչ կարէ աշխարհ 7
ատել զձեզ. բայց զիս ատեայ. զի ես վկայեմ վասն նր՝
եթէ գործքն իւր չարութեան են: * Դուք ելէք 'ի 8
տօնն յայդ, ես ոչ ելանեմ 'ի տօնն յայդ. զի իմ ժամա_
նակ՝ չէ եւ լցեալ: * Զայս իբրեւ ասաց, ինքն մնաց ան_ 9
դէն

(64) Օրին. Զբանսն զոր ես խօ": (65) Օրին. Եւ ով է այն որ մատնելոցն էր զնա: (66) Օրին. Տուեալ նմա 'ի հօրէ: (67) Օրին. Նր՝ դարձան յետս, եւ ոչ շր": (71) Օրին. Զերկոտասանսդ ընտրեցի. եւ մինդ. նոյն, մինն. նոյն, մի 'ի ձէնջ: (72) Օրին. Զի նա մատնելոց: Գլ. Է. (1) Օրին. Եւ յետ այնորիկ: Որ ոսկան. Յետ այսորիկ: (4) Ոսկան. Եւ խնդրէ՝ զինքն համար": (7) Օրին. Աշխարհս ատել զձեզ: (9) Օրին. Մնաց անդ.

Digitized by Google

10 զնա՝ի գաղտնիս : * Իբրեւ ելին եղբարքն նորա, ապա՝ եւ
11 ինքն ել՝ի տօնն՝ ոչ յայտնի, այլ իբրեւ՝ի ծածուկ : * Եւ
հրեայքն խնդրէին զնա՝ի տօնի անդ՝ եւ ասէին, ուր ի-
12 ցէ նա : * Եւ քրթմնջիւն էր զնմանէ՝ի ժողովուրդսն :
կէսքն ասէին՝ թէ բարւոք է : այլք ասէին՝ ոչ, այլ մո-
13 լորեցուցանէ զժողովուրդն : * Եւ ոչ ոք համարձակ
14 խօսէր զնմանէ վասն երկիւղին հրէից : * Իբրեւ տօնն ե կ
15 ընդմիջեցաւ, ել Յս՝ի տաճարն՝ եւ ուսուցանէր : * Զար-
մանային հրեայքն եւ ասէին . զիարդ զգիրս գիտէ սա,
16 զի ուսեալ բնաւ չիք : * Պատասխանի ետ նց Յս՝ եւ ա-
սէ . իմ վարդապետութիւն չէ իմ, այլ այնորիկ որ ա-
17 ռաքեացն զիս : * Եթէ ոք կամի զկամս նր առնել, գի-
տասցէ վասն վարդապետութեանս, յԱյ իցէ արդեւք՝
18 եթէ ես ինչ յանձնէ իմմէ խօսիմ : * Որ յանձնէ իւր-
մէ խօսի, զփառս անձին իւրում խնդրէ . իսկ որ խնդ-
րէ զփառս այնորիկ որ առաքեացն զնա՝ նա ճշմարիտ
19 է, եւ անիրաւութիւն ոչ գոյ'ի նմա : * Ոչ մովսէս ետ
20 ձեզ զօրէնսն, եւ ոչ ոք'ի ձէնջ առնէ զօրէնսն : * զի
խնդրէք զիս սպանանել : Պատասխանի ետ ժողովուրդն՝
եւ ասէ . դեւ գոյ'ի քեզ . ով խնդրէ զքեզ սպանանել :
21 * Պատասխանի ետ նց Յս՝ եւ ասէ, գործ մի գործեցի,
22 եւ ամենեքին զարմացեալ էք : * վասն այնորիկ մովսէս
ետ ձեզ թլփատութիւն . զի ոչ եթէ'ի մովսիսէ էր, այլ
'ի հարց անտի . եւ'ի շաբաթու թլփատէք զմարդ :
23 * Իսկ արդ՝ եթէ թլփատութիւն առնու մարդ'ի շաբա-
թու, զի մի օրէնքն մովսիսի լուծցին . ընդ իս ցասու-
ցեալ էք՝ զի ողջոյն իսկ մարդ բժշկեցի'ի շաբաթու :
24 * Մի ըստ աչս դատիք, այլ ուղիղ դատաստան արա- ե բ
25 րէք : * Ասէին ոմանք յԵրուսաղեմացւոց անտի . ոչ նա է սա՝
26 զոր խնդրէին սպանանել . * եւ ահաւասիկ՝ յայտնապէս
խօսի, եւ չասեն ինչ ընդ դմա . գուցէ արդեւք եւ իշ-
27 խանքն գիտացին՝ թէ սա իցէ քն : * Այլ՝ զսա գի-
տեմք ուստի է . իսկ քն յորժամ գայցէ, ոչ ոք գիտէ
28 ուստի է : * Աղաղակեաց Յս'ի տաճարին, ուսուցա-
նէր՝ եւ ասէր : Եւ զիս գիտէք, եւ ուստի եմ գիտէք .
եւ յանձնէ իմմէ ոչ եմ եկեալ, այլ է ճշմարիտ որ ա-
ռաք

քեն'ի գա'' : (10) Ոմանք . Եւ իբրեւ ելին եղբարքն . ապա : (11) Ոմանք . 'ի տօնին ՚ եւ ասէին, ուր իցէ սա . (12) Ոմանք . Այլքն ասէին . . զժողովուրդսն : (18) Ոմանք . Անձին իւրոյ խնդրէ : (20) Ոմանք . Ո՞ խնդրէ զքեզ : (25) Ոմանք . Յերուսաղեմացւոցն . ոչ նա . . . զոր խնդրէին : (26) Ոմանք . Եւ չասեն ինչ Է նմա : (26) Ոմանք . Եթէ սա է քն : (27) Ոմանք . Ոչ ոք գիտէ ուստի իցէ : (28) Ոմանք . Եւ ուստի եմ գի'' . . իմմէ չեմ եկեալ :

Digitized by Google

առաքեացն զիս. զոր դուքն ոչ գիտէք: * Ես գիտեմ 29
զնա. զի 'ի նմանէ իսկ եմ, եւ նա առաքեաց զիս:
ԺԹ * Խնդրէին զնա ունել, եւ ել 'ի ձեռաց նց. եւ ոչ ոք 30
արկ 'ի նա ձեռն, զի չեւ էր հասեալ ժամ նորա: * Եւ 31
բազումք 'ի ժողովրդենէն հաւատացին 'ի նա, եւ ա-
սէին. Քն յորժամ գայցէ՝ միթէ՝ աւելի՞ ինչ նշանս առ-
նիցէ՝ քան զոր սայս առնէ: * Եւ լուան փարիսեցիքն 32
զտրտունջ ժողովրդեանն զնմանէ: եւ առաքեցին քահա-
նայապետքն եւ փարիսեցիքն սպասաւորս՝ զի կալցին
զնա: * Ասէ Յս. փոքր մի եւս ժամանակ ընդ ձեզ 33
եմ. եւ երթամ առ այն՝ որ առաքեացն զիս: * Խնդրես- 34
ջիք զիս՝ եւ ոչ գտանիցէք. եւ ուր եսն երթամ՝ դուք
ոչ կարէք գալ: * Ասեն հրեայքն ընդ միմեանս. իսկ 35
ուր երթայցէ դա՝ զի մեք ոչ գտանիցեմք զդա. միթէ
'ի սփիւռս հեթանոսաց երթիցէ՝ եւ ուսուցանիցէ՝ զհե-
թանոսս: * Զի՞նչ է բանն այն զոր ասաց. խնդրես- 36
ջիք զիս՝ եւ ոչ գտանիցէք. եւ ուր եսն երթամ, դուք
Ե Գ ոչ կարիցէք գալ: * 'Ի վերջնում աւուր մեծի տօնին, 37
կայր Յս՝ աղաղակէր եւ ասէր. եթէ ոք ծարաւի իցէ,
եկեսցէ առ իս՝ եւ արբցէ: * Որ հաւատայ յիս՝ որպէս եւ 38
ասեն գիրք, գետք յորովայնէ նր բղխեսցեն ջրոյ կեն-
դանութեան: * Զայս ասէր՝ վասն Հոգւոյն զոր ընդու- 39
նելոց էին որ հաւատային 'ի նա. զի չեւ էր Հոգի, քան-
զի Յս չեւ էր փառաւորեալ: * Ոմանք 'ի ժողովրդե- 40
նէն իբրեւ լուեին զբանս զայս, ասէին. սա է ճշմարիտ
մարգարէն: * Այլքն ասէին՝ սա է Քն: իսկ կէսքն 41
ասէին՝ միթէ 'ի Գալիլեէ՞ գալոց իցէ Քն: * Ոչ գիրք 42
ասեն՝ եթէ 'ի զաւակէ Դաւթի, եւ 'ի Բեթղեհէմ գեղ-
ջէ՝ ուր Դաւիթն էր, գալո՞ց է Քս: * Եւ եղեւ հեր- 43
ձուած 'ի մէջ ժողովրդեանն վասն նր: * Եւ ոմանք 44
'ի նոցանէ կամէին ունել զնա. այլ ոչ ոք մեկեաց 'ի
նա ձեռն: * Եւ եկին անդրէն սպասաւորքն առ քա- 45
հանայապետսն եւ փարիսեցիս. եւ ասեն նոքա ցնս. ըն-
դէ՞ր ոչ ածէք զնա այսր: * Պատասխանի տուեալ սպա- 46
սաւ-

---

(30) Ոմանք. Արկ 'ի նա ձեռս: (31) Ոմանք. Քան զորս
այս արար: (32) Ոմանք. Եւ առաքեն քահան": (33) Ո-
մանք. Փոքր մի եւս ժա": (34) Ոմանք. Խնդրէք զիս՝ եւ
ոչ. . եւ ուր եսն եմ, դուք ոչ: (35) Ոմանք. Ասէին
հրեայքն . . . 'ի սփիւռս հեթանոսաց երթայցէ: (36) Ո-
մանք. Խնդրիցէք զիս . . դուք ոչ կարէք գալ: (38) Ո-
մանք. Որպ ասեն . . . բղխեսցեն ջր": (39) Ոմանք. Վս զի
Յս չեւ էր փա": (43) Ոմանք. 'ի ժողովրդեանն վս նր:
(44) Ոմանք. Ո՛չ ոք արկ 'ի նա ձեռս: (45) Ոմանք. Եւ առ
փարիսեցիս": (46) Ոմանք, Ոչ երբէք այնպէս խօսեցաւ:

Digitized by Google

սպասաւորքն՝ և ասեն. ո՛չ երբէք խօսեցաւ մարդ, որպէս այրն
47 այն։ * Պատասխանի ետուն փարիսեցիքն՝ և ասեն.
48 միթէ՝ և դուք մոլորեցարո՞ւք։ * միթէ ոք յիշխանացն
49 հաւատաց՛ ի նա՝ կամ ՛ի փարիսեցւոցն. * այլ այն խա-
ժամուժ ամբոխ՝ որ ո՛չ գիտէ զօրէնս, և նզովեա՛լք են։
50 * Ասէ Նիկոդեմոս ցնո՛՝ որ եկեալն էր առ նա ՛ի գի-
51 շերին յառաջագոյն՝ և մի էր ՛ի նոցանէ։ * միթէ օրէն-
քըն մեր՝ դատի՞ն զմարդ՝ եթէ ոչ լուեն ինչ նախ ՛ի
52 նմանէ, կա՛մ գիտեն զինչ գործէ։ * Պատասխանի ետուն
նմա և ասեն. միթէ՝ և դու ես ՛ի Գալիլեէ՞ իցես.
քննեա՛ և տե՛ս, զի մարգարէ ՛ի Գալիլեէ ո՛չ յառնէ։

ԳԼ. Ը.

12 Դարձեալ խօսեցաւ Յիսուս՝ և ասէ. Ես եմ լոյս Ե գ.
աշխարհի. որ գայ զհետ իմ՝ ընդ խաւար մի՛ գը-
13 նասցէ. այլ ընկալցի զլոյսն կենաց։ * Ասեն ցնա փա-
րիսեցիքն. դու վասն անձին քո վկայես, և վկայու-
14 թիւն քո չէ՛ ճշմարիտ։ * Պատասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ ցնո.
թէպէտ և ես վկայեմ վասն անձին իմոյ՝ վկայութիւն իմ
ճշմարիտ է. զի գիտեմ ուստի եկի՝ և յո՛ երթամ. բայց
15 դուք ո՛չ գիտէք ուստի գամ՝ կամ յո՛ երթամ։ * Դուք
16 ըստ մարմնոյ դատիք. ես ո՛չ դատիմ և ո՛չ զոք։ * Թէ-
պէտ և դատիմ ես զոք՝ դատաստանն իմ ճշմարիտ է.
17 զի չե՛մ միայն, այլ ես՝ և որ առաքեացն զիս Հայր։ * Եւ
յօ-

---

(48) Ոմանք. Յիշխանացն ոք հաւատա՞ց։ (49) Յոմանս այսպէս. Այլ խաժամուժ ամբոխ։ և ոմանք փոխեն գրեն՝ խաժամուժ ամբոխ, որ ոչ գիտեն։ (50) Ոմանք. Առ նա գիշերին յառաջ։ (51) Ոմանք. Նախ ինչ ՛ի նմանէ։ (52) Ոմանք. Եւ դու ես գալիլեացի իցես։

*՛Ի յիշեալ գրչագիր օրինակաց մերոց՝ իբր հինգ միայն նորա-
գոյնք՝ ասացեն յետ 52. համարոյ՝ ըստ լատինականին յաւելեալ
համար 53. * Գնացին իւրաքանչիւր"՝ [illegible]
[illegible] շնացելոյ կնոջն։ Իսկ [illegible]
[illegible] օրինակին՝ ՛ի [illegible]
գէն, որպէս և մեք եդաք։ Բայց ՛ի միւսում հնագոյն օրինակաց՝ որք
առաւել և անուղղակի գտանին, որպէս և գրչագիր հա-
լոյք ՛ի յետին անդ գիտնոց տեղադրութեանց ուղղեալ ընդ հինգ
երորդ պրակին յայս բան առաքինեն՝ ՛ի Գալիլեէ ոչ յառնէ.
և նոյնպէս զեղջն, ուղղեալ տեղեկին ձևանդին՝ Դարձեալ
խօսեցաւ յս։ Որք նոյնպէս հաւաքեցին պատգրանին՝ նորոն
առաքեալ յունականաց նմոյն յայսն ընթերցուած։

Գլ. Ը. (13) Ոմանք. Ոչ է ճշմարիտ։ (14) Ոմանք. Եւ ես վկայեմ վս իմ, վկ"... ոչ գիտէք ուստի եկի, և յո՛։ (15) Ոմանք. Ես ոչ ըստ մարմնոյ դատիմ և ոչ զոք։

Digitized by Google

յօրէնսն իսկ ձեր գրեալ է, թէ երկուց մարդկանց վը-
կայութիւն ճշմարիտ է: * Ես եմ որ վկայեմ վասն իմ. 18
և վկայէ վասն իմ որ առաքեացն զիս Հայր: * Ասէին 19
ցնա. ո՞ւր է Հայր քո: պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ ցնս.
ոչ զիս գիտէք՝ և ոչ զՀայրն իմ. եթէ զիս գիտէիք՝ և
զՀայրն իմ թերևս գիտէիք: * Զայս բանս խօսեցաւ 20
Յս ընդ նոսա 'ի տան գանձին, յորժամ ուսուցանէր 'ի
տաճարին անդ. և ոչ ոք կալաւ զնա, զի չև ևս հասեալ
ե ե էր ժամն նր: * Ասէ դարձեալ ցնս Յս. ես երթամ, 21
և խնդրեսջիք զիս. և 'ի մեղս ձեր մեռանիջիք. զի ուր
ես երթամ, դուք ոչ կարէք գալ: * Ասէին Հրեայքն. 22
միթէ՝ զիւրովին երթայցէ, զի ասէ՝ թէ ուր ես եր-
թամ դուք ոչ կարէք գալ: * Եւ ասէ ցնս. դուք՝ 'ի 23
ներքուստ աստի էք, և ես՝ 'ի վերուստ անտի եմ. դուք՝
յաշխարհէս աստի էք, ես՝ չեմ յայսմ աշխարհէ: * Ասացի 24
ասացի ձեզ՝ թէ 'ի մեղս ձեր մեռանիջիք: զի եթէ ոչ
հաւատայցէք թէ ես եմ, մեռանիջիք 'ի մեղս ձեր:
* Ասէին ցնա. դու ո՞վ ես: ասէ ցնս Յս. նախ՝ զի և 25
խօսիմս իսկ ընդ ձեզ: * բազում ինչ ունիմ վս ձեր խօ- 26
սել և դատել. այլ որ առաքեացն զիս՝ ճշմարիտ է:
և ես զոր լուայն 'ի նմանէ՝ զայն խօսիմ յաշխարհի:
* Եւ ոչ գիտացին՝ թէ զՀօրէ ասէր ցնս: * Ասէ ցնս 27
Յս. յորժամ բարձրացուցանիցէք զՈրդի մարդոյ, յայն- 28
ժամ գիտասջիք՝ թէ ես եմ. և յանձնէ իմմէ ինչ ոչ
առնեմ, այլ որպէս ուսոյց զիս Հայրն իմ, զայն խօսիմ:
* Եւ որ առաքեացն զիս՝ ը իս է. ոչ եթող զիս միայն, 29
զի ես զհաճոյս նր առնեմ հանապազ: * Իբրև զայս 30
ե զ խօսեցաւ, բազումք հաւատացին 'ի նա: * Եւ ասէր 31
Յս առ Հրեայսն հաւատացեալս. եթէ դուք կայցէք
'ի բանի իմում, ճշմարիտ աշակերտք իմ էք. * և ծա- 32
նիջիք զճշմարտութիւն, և ճշմարտութիւն ազատեսցէ զձեզ:
* Պատասխանի ետուն նմա՝ և ասեն. զաւակ Աբրա- 33
համու եմք, և ոչ ումեք երբէք ծառայեցաք. զիարդ
ասես եթէ ազատք լինիջիք: * Պատասխանի ետ նոցա Յս. 34
ամ

(19) Ոմանք. Ասէին ցնա. ուր է ... ոչ զիս գիտէք, և զՀայրն թերևս գիտէիք: (20) 'Ի բազում օրինակս. խօսեցաւ Յս ընդ նոսա 'ի տան գանձին": (20) Օրինակ մի. 'ի տան գանձանակին: (21) Ոմանք. Մեռանիցիք: (22) Ոմանք. Ասէին Հրեայքն: (23) Ոմանք. Եւ ես չեմ յաշխարհէս: (24) Ոմանք. Ձեր մեռանիջիք ... մեռանիջիք 'ի մեղս ձեր: (25) Ոմանք. Դու ո՞ ես: (26) Օրինակ մի. Զայն խօսիմ յաշխարհէս: (28) Ոմանք. Ինչ ոչ խօսիմ. այլ: (31) Ոմանք. 'Ի բանին իմում: (33) Ոմանք. Պատասխանի ետուն նմա Հրեայքն և ասեն ... թէ ազատ լինիցիք:

Digitized by Google

ամէն ամէն ասեմ ձեզ. թէ ամ՛ որ առնէ զմեղս՝ ծա-
35 ռայ է մեղաց: *Եւ ծառայն՝ ոչ յաւիտեան կայ 'ի տան,
36 բայց որդին 'ի յաւիտեան կայ: *Իսկ արդ՝ եթէ որ-
դին զձեզ ազատեսցուցէ, ճշմարիտ ազատք լինիջիք:
37 *Գիտեմ զի զաւակ Աբրահամու էք. այլ խնդրէք
38 սպանանել զիս. զի բանն իմ ոչ մտանէ 'ի ձեզ: *Ես՝
զոր տեսի առ հօր իմում՝ խօսիմ. և դուք՝ զոր լուայք
39 'ի հօրէն ձերմէ՝ առնէք: *Պատասխանի ետուն նմա՝
և ասեն. հայր մեր՝ Աբրահամ է: Ասէ ցնոսա յս. եթէ
որդիք Աբրահամու էիք՝ զգործս Աբրահամու գոր-
40 ծէիք: *Այլ այժմիկ խնդրէք սպանանել զիս. զայր
մի որ ձեզ զճշմարտութիւն խօսեցայ՝ զոր լուայ 'ի հօ-
41 րէ իմմէ. զայդ՝ Աբրահամ ոչ արար: *Դուք առնէք
զգործս հօրն ձերոյ: Ասեն ցնա. մեք 'ի պոռնկութենէ
42 չեմք ծնեալ. մի է հայր մեր, այ: *Ասէ ցնոսա յս. ե-
թէ այ էր հայր ձեր, սիրէիք արդեւք զիս, զի ես յայ
ելի՝ և եկի. և ոչ եթէ յանձնէ իմնէ եկի, այլ նա ա-
43 ռաքեաց զիս: *Ընդէ՞ր զխօսս իմ ոչ գիտէք դուք. վն
44 զի ոչ կարէք լսել զբանն իմ: *Դուք՝ 'ի հօրէ 'ի սա-
տանայէ էք, և զցանկութիւնս հօրն ձերոյ կամիք առնել.
զի նա մարդասպան էր ի սկզբանէ, և 'ի ճշմարտութեան
ոչ եկաց. զի ոչ գոյ ճշմարտութիւն 'ի նմա. յորժամ խօսի-
ցի սուտ՝ յիւրոց անտի խօսի. զի սուտ է և հայր նր:
45 *Իսկ ես՝ զի զճշմարտութիւն խօսիմ, ոչ հաւատայք ինձ:
46 *Ո՞վ 'ի ձէնջ յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց. ե-
47 թէ զճշմարիտն ասեմ, ընդէ՞ր ոչ հաւատայք ինձ: *Որ
էն յայ, զբանս այ լսէ. և դուք վն այնորիկ ոչ լսէք,
48 զի չէք յայ: *Պատասխանի ետուն հրեայքն՝ և ասեն
ցնա. ոչ բարւոք ասեմք մեք՝ եթէ սամարացի ես դու,
49 և դև գոյ 'ի քեզ: *Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ. յիս
դև ոչ գոյ. այլ պատուեմ զհայր իմ, և դուք՝ անար-
գէք

(35) Ոմանք. Որդին յաւիտեան կայ 'ի տանն: (37) Ոմանք. Զի բանին իմում չէք: (38) Ոմանք. Ա.ա՛ 'ի հօր իմում.. առ 'ի հօրէն ձերմէ: (38) Բ.Ղ.Գ. Զոր լուարուք 'ի հօրէն: (40) Ոմանք. Այլ այժմ խնդրէք: (40) Յունականն ունի. Սպանանել զիս՝ զայր մի: (43) Ոմանք. Վն զի ոչ կամէք լսել: (44) Ոմանք. 'Ի հօրէ սատանայէ էք, և ցանկութեան... և 'ի ճշմարտութեան ոչ եկաց... զի յորժամ խօսեսցի սուտ.. հայրն նր: (45) Ոմանք. Ես զճշմարտութիւն խօսիմ: (46) 'Ի լուս՛՛. Ո՞ 'ի ձէնջ յանդիմանէ զիս վն. համաձայն բաղդատ 'ի բնաբ'': (46) Ոմանք. Եթէ զճշմարտութիւն ասեմ ձեզ՝ ընդէր ոչ: (47) Յօրինակին ունէր. Եւ դուք: (48) Յօրինակին ունէր. Ասեմք մեք՝ եթէ: (49) Օրինակ մի. Եւ դուք անարգէք զինա:

Digitized by Google

դնէք զիս: * Ես՝ ոչ խնդրեմ զփառս իմ. է որ խնդրէն՝ 50
և դատի: * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոք զբանն իմ 51
պահեսցէ, զմահ մի տեսցէ 'ի յաւիտեան: * Ասեն ցնա 52
հրեայքն. արդ՝ գիտացաք թէ՝ դեւ գոյ 'ի քեզ. աբ֊
րահամ մեռաւ և մարգարէքն, և դու ասես՝ եթէ ոք
զբանն իմ պահեսցէ, մի ճաշակեսցէ զմահ 'ի յաւիտեան:
* Միթէ՝ դու մեծ ինչ ոք իցես քան զհայրն մեր աբ֊ 53
րահամ որ մեռաւ, և մարգարէքն մեռան. արդ՝ դու
զո՞վ առնես զքեզ: * Պատասխանի ետ յս̅. եթէ ես փա֊ 54
ռաւորեմ զանձն իմ, փառքն իմ՝ ոչինչ են. է հայր որ
փառաւորէ զիս, զորմէ դուքն ասէք՝ թէ ա̅ծ մեր է.
* և ոչ ծանաչէք զնա: Բայց ես գիտեմ զնա: և թէ 55
ասեմ, թէ ոչ գիտեմ զնա, ձեզ նման սուտ լինիմ. այլ
գիտեմ զնա, և զբան նր̅ պահեմ: * Աբրահամ հայր 56
ձեր ցանկացաւ տեսանել զօր իմ, ետես՝ և ուրախ ե֊
ղև: * Ասեն ցնա հրեայքն. յիսուն ամ չեւս է քո, և 57
զաբրահամ տեսեր: * Ասէ ցն̅ս յս̅. ամէն ամէն ասեմ 58
ձեզ. յառաջ քան զլինելն աբրահամու եմ ես: * Վէմս 59
առին հրեայքն, զի արկցեն 'ի վերայ նր̅. և յս̅ ծածկե֊
ցաւ՝ և ել գնաց 'ի տաճարէ անտի:

Գլ. Թ.

Ի / ԵԷ Եւ մինչդեռ անցանէր, ետես այր մի կոյր 'ի ծնէ. 1
* և հարցին ցնա աշակերտքն նր̅՝ և ասեն. ռաբ֊ 2
բի՝ ո՞յր մեղաւ է, սորա՞՝ թէ հօր և մօր իւրոյ՝ զի կոյր
ծնաւ: * Պատասխանի ետ յս̅. ոչ դորա մեղաւ է, և 3
ոչ հօր և մօր իւրոյ. այլ զի յայտնի լիցին գործքն ա̅յ
'ի դմա: * Ինձ պարտ է՝ գործել զգործս այնորիկ 4
որ առաքեացն զիս՝ մինչ ատուր կայ. գայ գիշեր՝ յոր֊
ժամ ոչոք կարէ գործել: * մինչ դեռ յաշխարհի եմ, 5
լոյս եմ աշխարհի: * Զայս իբրև ասաց, եթուք 'ի գե֊ 6
տին՝ և արար կաւ 'ի թքոյն, և ծեփեաց զկաւն 'ի վր̅
աչաց կուրին. * և ասէ ցնա. Երթ լուա յաւազանին 7
սիղովամայ. որ թարգմանի առաքեալ. չոգաւ լուացաւ,
եկն

---

(51) Ոմանք. Զի որ զբանն իմ պա՛՛.. մի տեսցէ յաւի֊
տեան: (52) Ոմանք. Զմահ մի ճաշակեսցէ յաւիտեան:
(53) Յօրինակին գրեալ. Աբրհ. դու: (53) Ոմանք. Զո՞ առ֊
նես զքեզ: (55) Ոմանք. Եւ եթէ ասեմ.. զբանն նր̅:
(57) Ոմանք. Ամ չէ է քո: Ուր օրինակ մի. Չև ես է լցեալ
քո, և զաբրա՛՛: (58) Ոմանք. Զլինել աբրահա՛՛: (59) 'Ի
բազում գրչի. Վէմս առին հրէայքն զի:
Գլ. Թ. (2) Բազմ. Զի կոյր ծնցի: (3) Ոմանք. Յայտնի
լինիցին: (4) Ոսկան. Մինչ օր կայ: (4) Ոմանք. Յորում
ոչ ոք կարէ գոր՛՛: (7) Ոմանք. Յաւազանին սիղովմայ:

Digitized by Google

8 եկն և տեսանէր։ * Իսկ դրացիքն՝ և որոց տեսեալն
էր զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրացիկ էր, ասէին. ո՞չ
սա էր որ նստէրն և մուրանայր։ Կէսքն ասէին. նա է։
9 * այլքն ասէին՝ ոչ. այլ նման է նմա։ և ինքն ասէր՝
10 թէ ես եմ։ * Ասեն ցնա. իսկ զիարդ բացան աչքդ։
11 * Նա՝ ետ պատասխանի. այր մի որում Յսն ասեն,
կաւ արար՝ և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս. երթ ՚ի
12 Սիլովամ՝ և լուա. չոգայ լուացայ՝ և տեսանեմ։ * Ա-
13 սեն ցնա. ո՞ւր է նա։ ասէ ցնս. ոչ գիտեմ։ * Ածին,
14 առ փարիսեցիսն զնա, որ երբեմն կոյրն էր։ * և էր
շաբաթ՝ յորժամ զկաւն արար յս. և եբաց զաչս կու-
15 րին։ * Դարձեալ հարցանէին զնա և փարիսեցիքն,
թէ զիարդ տեսանես։ և նա՝ ասէ ցնս. կաւ եդ ՚ի վր
16 աչաց իմոց, և լուացայ՝ և տեսանեմ։ * Ասեն ոմանք
՚ի փարիսեցւոցն. ոչ է այրն այն յյ, զի զշաբաթս ոչ
պահէ։ կէսքն ասէին, իսկ զիարդ կարէ մարդ մեղա-
ւոր՝ այսպիսի նշանս առնել։ և էին հերձուածք ՚ի
17 մէջ նց։ * ասեն դարձեալ ցկոյրն. դու զի՞ ասես վն նր՝
18 զի եբաց զաչս քո։ և նա ասէ՝ թէ մարգարէ է։ * Եւ
ոչ հաւատային հրէայքն զնմանէ՝ թէ կոյր էր՝ և բա-
19 ցաւ, մինչև կոչեցին զծնօղս բացելոյն. * հարցին ցնս
և ասեն, սա՞ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք եթէ
20 կոյր ծնաւ. արդ՝ զիարդ տեսանէ։ * Պատասխանի ե-
տուն ծնօղքն նորա՝ և ասեն. գիտեմք զի սա է որդին
21 մեր, և զի կոյր ծնաւ. * բայց զիարդ այժմդ տեսա-
նէ, ոչ գիտեմք. կամ թէ՝ ո՞վ եբաց զաչս դորա, մեք
ոչ գիտեմք. ցդա՛ իսկ հարցէք, ինքնին ՚ի չափ հասեալ
22 է. ինքն իսկ խօսեսցի վն իւր։ * Զայս ասացին ծնօղ-
քն նր, զի երկնչէին ՚ի հրէիցն. քանզի ուխտ եդեալ
էր հրէից, եթէ ոք խոստովանեսցէ զնա քս՝ ՚ի բաց
23 կացցէ ՚ի ժողովրդենէն։ * Վն այնորիկ ասացին ծնօղ-
քն նր, թէ ինքնին ՚ի չափ հասեալ է՝ ցնա՛ իսկ հար-
24 ցէք։ * Դարձեալ երկիցս անգամ կոչեցին զայրն որ
կոյրն էր, և ասեն ցնա. տո՛ւր փառս այ, մեք գիտեմք
25 զի այրն այն մեղաւոր է։ * Եւ նա՝ ասէ. թէ մեղա-
ւոր իցէ՝ ես ոչ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ, զի կոյր
26 էի՝ և արդ տեսանեմ։ * Դարձեալ՝ ասեն ցնա. զի՞նչ
27 արար քեզ. զիարդ եբաց զաչս քո։ * Պատասխանի
ետ

---

(8) Ոմանք. Ոչ սա է որ նս"։ և ոմանք. Ոչ սա էր նա որ։
(11) Ոմանք. Յսն ասէին։ (15) Ոմանք. Հարցանէին ցնա փարիսեցիքն։ (18) Ոմանք. Եւ ոչ հաւատացին հր"։
(20) Ոմանք. Պխնի ետուն նց ծն"։ (21) Ոմանք. Այժմ տեսանէ... ո եբաց զաչս... ինքդ իսկ խօ"։ (22) Ոմանք. Խոստովանեսցի զնա։ (25) Ոմանք. Թէ մեղաւոր է՝ ես։

Digitized by Google

ետ նոցա. այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուարուք. զի՞ կամիցիք
միւսանգամ լսել. միթէ՝ և դուք կամիք աշակերտել
նմա: * Նոքա հայհոյեցին զնա՝ և ասեն. դու լեր 28
նորա աշակերտ. մեք՝ Մովսիսի աշակերտք եմք: * Մեք գի- 29
տեմք՝ զի ընդ Մովսիսի խօսեցաւ Աստուած. զդա՝ ոչ գիտեմք
ուստի է: * Պատասխանի ետ այրն՝ և ասէ ցնոսա. այդ 30
իսկ են զարմանալիք. զի դուք ոչ գիտէք ուստի իցէ,
և զիմ զաչս եբաց: * Գիտեմք զի Աստուած՝ մեղաւորաց ոչ 31
լսէ. բայց թէ Աստուածապաշտ ոք իցէ, և զկամս նորա առնի-
ցէ, նմա լսէ: * Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ՝ եթէ ե- 32
բաց ոք զաչս կուրի ի ծնէ կոյր ծնելոյ: * Եթէ ոչ յԱստուծոյ 33
էր այրն այն, ոչ կարէր առնել ինչ: * Պատասխանի 34
ետուն՝ և ասեն ցնա. ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենեւին,
և դու վարդապետես զմեզ: և հանին զնա արտաքս:
* Լուաւ Յիսուս եթէ հանին զնա արտաքս, և իբրև ե- 35
գիտ զնա՝ ասէ ցնա. դու՝ հաւատաս յորդին Աստուծոյ: * Նա 36
պատասխանի ետ՝ և ասէ. Տէր ո՞վ է՝ զի հաւատացից
ի նա: * Ասէ ցնա Յիսուս. և տեսեր զնա, և որ խօսիդ 37
ընդ քեզ՝ նա է: * Եւ նա ասէ. հաւատամ Տէր: և եր- 38
կիր եպագ նմա: * Եւ ասէ Յիսուս. ի դատաստան ե- 39
կի յաշխարհս յայս, զի որ ոչն տեսանեն՝ տեսցեն, և
որք տեսանենն՝ կուրասցին: * Լուան ոմանք ի փարի- 40
սեցւոցն՝ որք ընդ նմա էին, և ասեն ցնա. միթէ՝ և
մեք կոյրք իցեմք: * Ասէ ցնոսա Յիսուս. եթէ կոյրք էիք՝ 41
ոչ էր ձեր մեղ. բայց արդ ասէք՝ թէ տեսանեմք: և
մեղքն ձեր ի ձեզ հաստատեալ են:

Գլ. Ժ.

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ մտանէ ընդ դուռն ի 1
գաւիթ ոչխարացն, այլ ընդ այլ ելանէ, նա՝ գող
է, և աւազակ: * Իսկ որ մտանէ ընդ դուռն, հովիւ 2
է ոչխարաց: * Նմա դռնապանն բանայ, և ոչխարքն 3
ձայնի նորա լսեն. և զիւր ոչխարսն կոչէ յանուանէ, և
հանէ զնոսա: * Եւ յորժամ զիւրսն զամենայն հանիցէ, 4
առաջի նոցա երթայ, և ոչխարքն զհետ նորա երթան, զի
ճանաչեն զձայն նորա: * Զօտարի զհետ ոչ երթիցեն, այլ 5
փախիցեն ի նմանէ, զի ոչ ճանաչեն զձայն օտարաց:

* Զայս

---

(29) Ոմանք. Ուստի իցէ: (30) Ոմանք. Ուստի է, և զիմ զաչս: (31) Ոմանք. Գիտեմ զի Աստուած.. բայց եթէ: (32) Օրինակ մի ընդ ... ի ծնէ կոյր ծնեցելոյ: (39) Ոմանք. Ի դատաստան եկի յաշխարհս յայս, զի որ ոչ տեսանենն: (40) Ոմանք. Ի փարիսեցւոցն՝ և որ ընդ նմայն էին: (41) Յօրինակին. Եթէ կոյրք էիք: (41) Ոմանք. Ձեր մեղս:
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Ընդ դուռնն ի գաւիթ ոչխարաց:

Digitized by Google

6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]

(6) [illegible] (9) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (22) [illegible] (25) [illegible] (25) [illegible] (26) [illegible]

իմ ձայնի իմում լսեն, և ես ճանաչեմ զնոսա. և զկնի
իմ գան. * և ես տամ նոցա զկեանսն յաւիտենականս. 28
և մի՛ կորիցեն 'ի յաւիտեան. և մի՛ ոք յափշտակեսցէ
զնոսա 'ի ձեռաց իմոց: * Հայրն իմ որ ետ ինձ զնոսա՝ մեծ 29
է քան զամ, և ոչ ոք կարէ յափշտակել 'ի ձեռաց Հօր
իմոյ: * Ես և Հայր իմ մի եմք: * Վերստին առին հրեայքն՝ 30
զի քարկոծ արասցեն զնա: * Պատասխանի ետ նոցա յս. 31
բազում գործս բարիս ցուցի ձեզ 'ի Հօրէ իմմէ. վասն որոյ 32
գործոյ 'ի նոցանէ քարկոծ առնէք զիս: * Պատասխա- 33
նի ետուն նմա հրեայքն. վասն բարւոյ գործոյ ոչ առ-
նեմք զքեզ քարկոծ, այլ վասն հայհոյութեան. և զի դու
մարդ ես, և զանձն քո Ած առնես: * Պատասխանի 34
ետ նոցա յս. ոչ յօրէնսն ձեր գրեալ է. ես ասացի թէ
աստուածք իցէք: * Իսկ եթէ զնոսա աստուածս ասէ, 35
առ որս բանն Այ եղև. և ոչ է մարթ եղծանել զգրոյն.
* Իսկ զոր Հայր սրբեաց՝ և առաքեաց յաշխարհ, դուք 36
ասէք՝ թէ հայհոյես. զի ասացի՝ թէ որդի Այ եմ:
* Եթէ ոչ գործեմ զգործս Հօր իմոյ, մի՛ հաւատայք 37
ինձ: * Ապա թէ գործեմ, թէ և ինձ ոչ հաւատայք, 38
սակայն գործոցն հաւատայցէք. զի գիտասջիք և ծա-
նիջիք՝ եթէ Հայր յիս, և ես 'ի Հայր: * Դարձեալ 39
խնդրէին զնա ունել, և ել 'ի ձեռաց նոցա: * Եւ գնաց 40
միւսանգամ յայն կոյս յորդանանու, 'ի տեղին ուր էր
յովհաննէս զառաջինն՝ և մնայր. և անդ լինէր: * Եւ 41
եկին բազումք առ նա՝ և ասէին. զի յովհաննէս նշան ինչ
ոչ արար: * Բայց զամ զոր ասաց յովհաննէս վսն նր՝ 42
ճշմարիտ էր. և բազումք հաւատացին 'ի նա անդ:

ԳԼ. ԺԱ.

ԻԳ ՀԴ Եւ էր ոմն հիւանդ ղազարոս 'ի բեթանիայ, 'ի գեղ- 1
ջէ մարեմայ և մարթայի քեռ նր: * Այս այն մա- 2
րիամ էր որ օծ զՏրն իւղով, և ջնջեաց զոտս նր հե-
րով իւրով. որոյ եղբայրն ղազարոս հիւանդ էր: * Ա- 3
ռաքեցին առ նա քորքն նր՝ և ասեն. Տր՝ ահաւասիկ
զոր դուն սիրէիր՝ հիւանդացեալ է: * Իբրև լուա- 4
յս, ասէ. այն հիւանդութիւն չէ 'ի մահ, այլ վսն փա-
ռացն

---

(28) Օրինակ մի. Եւ մի 'ի նոցանէ ոչ կորիցեն յաւի-
տեան: (32) Ոմանք. Նոցա յս՝ և ասէ. բազում: (33) Ոմանք.
Հրեայքն և ասեն: (35) Ոմանք. Եթէ զնոսա աստուածս
անուանէ, առ որս: (36) Ոմանք. Եւ առաքեաց յաշ-
խարհս.. Այ որդի եմ: (38) Բազումք. Սակայն գործոցն
հաւատացէք. զի: (41) Ոմանք. Նշանս ինչ ոչ արար՝:
(42) Ոմանք. Վսն սորա՝ ճշմարիտ էր:
Գլ. ժա. (4) Ոմանք. Զի փառաւորեսցի որդի:

Digitized by Google

5 առաջին նորա. զի փառաւորեսցի որդի այ՟ նովաւ ։ * Եւ
սիրէր յս՟ զմարիամ, և զմարթա զքոյր նր՟, և զղազար ։
6 * Իբրև լուաւ թէ հիւանդացեալ է, զտեղի կալաւ
7 անդէն ուր էրն՝ աւուրս երկուս ։ * Ապա յետ այ-
նորիկ ասէ ցնս՟. եկայք երթիցուք միւսանգամ 'ի Հրէ-
8 աստան ։ * Ասեն ցնա աշակերտքն. ռաբբի, այժմ եւս
խնդրէին զքեզ Հրեայքն քարկոծ առնել, և դարձեալ
9 երթաս անդրէն ։ * Պատասխանի ետ յս՟. ոչ երկո-
տասան ժամ է յաւուր. եթէ ոք գնայ 'ի տուընջեան՝
ոչ գայթագղի, զի զլոյս աշխարհիս այսորիկ տեսանէ.
10 * ապա թէ ոք գնայ գիշերի՝ գայթագղի, զի լոյս ոչ
11 գոյ ընդ նմա ։ * Զայս իբրև ասաց, յետ այսորիկ ա-
սէ ցնոսա. Ղազարոս բարեկամ մեր ննջեաց, այլ եր-
12 թամ զի զարթուցից զնա ։ * Ասեն ցնա աշակերտքն.
13 տր՟ եթէ ննջեաց՝ ապա առողջի ։ * Այլ յս՟ վասն մա-
հուն նր՟ ասէր. նք՟ այսպէս թուեցաւ՝ թէ վասն ննջե-
14 լոյ քնոյ ասէր ։ * Յայնժամ ասէ ցնս՟ յս՟ յայտնապէս.
15 Ղազարոս մեռաւ, * և ես ուրախ եմ վս՟ ձեր, զի դուք
հաւատասջիք ինձ, զի ես չէի անդ. բայց արդ եկայք
16 երթիցուք առ նա ։ * Ասէ թովմաս՝ որ անուանեալն եր-
կուորեակ՝ ցաշակերտակիցսն. ածն եկայք և մեք՝ զի
17 ընդ նմա մեռցուք ։ * Եկն յս՟ եգիտ զնա չորեքօրեայ
18 'ի գերեզմանի ։ * Եւ էր բեթանիա մերձ յեմ՟. իբ-
19 րև ասպարիսաւք հնգետասան ։ * Բազումք 'ի Հրէից
անտի եկեալ էին առ մարթա և մարիամ, զի մխի-
20 թարեսցեն զնոսա վս՟ եղբօրն ։ * Մարթա իբրև լու-
աւ՝ թէ յս՟ գայ, ընդ առաջ գնաց նր՟. բայց մարիամ
21 նստէր անդէն 'ի տան ։ * Ասէ մարթա ցյս՟. տր՟՝ ե-
22 թէ աստ լինեալ էիր, եղբայրն իմ չէր մեռեալ. * այլ
և արդ գիտեմ, թէ զոր ինչ խնդրեսցես յայ՟՝ տացէ
23 քեզ այ՟ ։ * Ասէ ցնա յս՟. յարիցէ եղբայրն քո ։ * Ա-
24 սէ ցնա մարթա. գիտեմ զի յարիցէ 'ի յարութեան՝ յա-
25 ւուրն յետնում ։ * Ասէ ցնա յս՟. ես եմ յարութիւն և
կեանք. որ հաւատայ յիս, թէպէտ և մեռանի՝ կեցցէ.
26 * և ամենայն որ կենդանի է՝ և հաւատայ յիս, մի մեռ-
27 ցի 'ի յաւիտեանս. հաւատաս այսմիկ ։ * Ասէ ցնա. այո
տր՟. ես հաւատացի՝ եթէ դու ես քս՟ որդին այ՟, որ
յաշ-

---

(5) Ոմանք. Եւ սիրէր յս՟ զմարթա, և զքոյր նր՟ զմա-
րիամ, և զղազար ։ (9) Ոմանք. ժամ է աւուր ։ (10) Ո-
մանք. Գնայ 'ի գիշերի ։ (12) Ոմանք. Աշակերտքն նորա.
տր՟ ։ (13) Ոմանք. Վասն ննջելոյ քնոյն ասէ ։ (17) Ո-
մանք. Եկն յս՟ և եգիտ զնա ։ (20) Ոմանք. Եթէ յս՟ գայ..
անդրէն 'ի տան ։ (22) Ոմանք. Եթէ զոր ինչ և խնդրես" ։
(25) Բ՟ոմ՟. Ես իսկ եմ յար" ։ (27) Ոմանք. Ես հաւատամ ։

[illegible] 28
[illegible]
[illegible] 29
[illegible] 30
[illegible]
[illegible] 31
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 32
[illegible]
[illegible]
[illegible] 33
[illegible]
[illegible] 34
[illegible] 35
[illegible] 36
[illegible] 37
[illegible] 38
[illegible]
[illegible] 39
[illegible]
[illegible]
[illegible] 40
[illegible] 41
[illegible]
[illegible] 42
[illegible]
[illegible] 43
[illegible]
[illegible] 44
[illegible]
[illegible]
[illegible] 45
[illegible]
[illegible] 46
ԻԴ [illegible] 47
[illegible]

---

(28) [illegible] (29) [illegible] (30) [illegible] (31) [illegible] (33) [illegible] (36) [illegible] (37) [illegible] (41) [illegible] (46) [illegible] (47) [illegible]

Digitized by Google

48 տարակուսեալք զի այրն այն բազում նշանս առնէ : * Եթէ թո-
ղումք զնա այսպէս, ամենեքին հաւատան 'ի նա. և
գայցեն Հոռոմք՝ և բարձցեն զտեղի մեր և զազգս.
49 * Մի ոմն 'ի նոցանէ՝ անուն Կայիափա, որ քահանայա-
պետ էր տարւոյն այնորիկ, ասէ ցնա. դուք՝ ոչինչ
50 գիտէք, * և ոչ բնաւ խորհիք իսկ, թէ լաւ է մեզ,
զի այր մի մեռանիցի 'ի վերայ ժողովրդեանն, և մի ամ-
51 բողջ ազգս կորիցէ : * Զայս՝ ոչ յանձնէ իւրմէ ասաց. այլ
քանզի քահանայապետ էր տարւոյն այնորիկ, մար-
գարէացաւ՝ եթէ մեռանելոց էր Յս 'ի վերայ ազգին.
52 * և ոչ 'ի վերայ ազգին միայն, այլ զի և զորդիսն Այ
53 զցրուեալսն ժողովեսցէ 'ի մի : * Այնուհետև յայնմ օրէ խորհ-
54 հուրդ արարին՝ զի սպանցեն զնա : * Եւ Յս այնու-
հետև ոչ եւս համարձակ շրջէր 'ի մէջ Հրէիցն. այլ
գնաց անտի յերկիր մի՝ որ մերձ էր յանապատ, 'ի քա-
ղաք մի՝ որում անուն էր Եփրայիմ, և անդ լինէր աշ-
55 խակերտօքն հանդերձ : * Եւ էր մերձ զատիկն Հրէից ։ ելե
և բազումք ելին յԵմ 'ի գաւառէ անտի յառաջագոյն քան
56 զզատիկն, զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց : * Խնդ-
րէին զՅս, և ասէին ընդ միմեանս մինչ կային 'ի տա-
ճարին. զիա՞րդ թուի ձեզ՝ եթէ ոչ գայցէ 'ի տօն աստ.
Պատուէր տուեալ էր քահանայապետիցն և փարիսեց-
ւոց, զի թէ ոք գիտասցէ թէ ուր է, գուշակեսցէ
զնմանէ, զի կալցեն զնա :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Իսկ Յս վեց աւուրբ յառաջ քան զզատիկն եկն 'ի
Բեթանիա, ուր էր Ղազար մեռեալն, զոր յարոյց
2 'ի մեռելոց : * Եւ արարին անդ նմա ընթրիս. և 'ի սպաս-
ու կայր Մարթա, և Ղազար մի էր 'ի բազմելոց ընդ նմա :
3 * Իսկ Մարեմայ առեալ լիտր մի իւղոյ նարդեան ազ- ԻԴ
նուի մեծագնոյ, օծ զոտսն Յի, և հերօքն իւրովք մաք-
րէր զոտս նորա. և տունն լի եղև 'ի հոտոյ իւղոյն :
4 * Ասէ մի ոմն յաշակերտացն նորա՝ Յուդա Իսկարիովտ- ԻԵ
5 ացի, որ մատնելոց էր զնա. * ընդէ՞ր ոչ եւղդ այդ
վաճառեցաւ երեք հարեւր դենարի, և տուաւ աղքա-
6 տաց : * Զայս ասաց՝ ոչ զի զաղքատաց ինչ փոյթ էր
նմա.

---

(48) Օրինակ մի. Եւ գայցեն Հռոմք և : (50) Ոմանք. Զի
լաւ է մեզ եթէ այր մի : (51) Ոմանք. Այլ զի քահանայապետ
էր... թէ մեռանելոց էր : (56) Յօրինակին գրեր. Գի-
տասցէ թէ ուր է : (56) Ոմանք. Գիտասցէ թէ... գուշա-
կեսցեն զնմանէ. զի կալցեն զնա :
Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Վեց աւուրբք : (3) Ոմանք. Մե-
ծագնոյ : (5) Ոմանք. Երեք հարիւր դե" : (6) Ոմանք.

Digitized by Google

նմա. այլ զի գող էր. եւ զարկղն ինքն ունէր, եւ որ
ինչ անկանէրն՝ նա կրէր։ * Ասէ յս̃. Թո՛յլ տուք դմա, 7
զի յօրն պատանաց իմոց պահեսցէ զայդ։ * Զաղքատս 8
յամ̃ ժամ ընդ ձեզ ունիք. զիս՝ ոչ հանապազ է ձեզ
ունիք։ * Իբրեւ գիտաց ժողովուրդ բզմ̃ 'ի հրէիցն թէ 9
անդ է՝ եկին, ոչ միայն վս̃ յս̃ի, այլ զի եւ զղազար
տեսցեն՝ զոր յարոյց 'ի մեռելոց։ * Խորհեցան ա- 10
ւագ քահանայապետքն՝ զի եւ զղազար սպանցեն.
* քանզի բազումք 'ի հրէից երթային եւ հաւատային 11
ԵԿ 'ի յս̃։ * 'Ի վաղիւ անդր ժողովուրդ բզմ̃ որ եկեալ 12
էր 'ի տօնն, իբրեւ լուան եթէ գայ յս̃ յերուսաղէմ, * ա- 13
ռին ոստս արմաւենեաց՝ եւ ելին ընդառաջ նորա. ա-
ղաղակէին եւ ասէին. ովսաննա օրհնեա՛լ որ գասդ յա-
նուն տն̃՝ թագաւորդ իսրայէլի։
ԻԶ * Եւ գտեալ յս̃ի էշ մի, նստաւ 'ի վերայ նր̃. որպ̃ եւ 14
գրեալ է։ * Մի՛ երկնչիր դուստր սիոնի, ահաւասիկ 15
թագաւոր քո գայ նստեալ 'ի վերայ յաւանակի իշոյ։
* Եւ զայն ինչ՝ ոչ գիտացին աշակերտքն նր̃ զառա- 16
ջինն. այլ յորժամ փառաւորեցաւ յս̃, յայնժամ յի-
շեցին եթէ այն էր որ գրեալն էր վս̃ նր̃. եւ զայն ա-
րարին նմա։ * Եւ ժողովուրդն վկայէր՝ որ էր ընդ 17
նմա, եթէ զղազար կոչեաց եւեթ 'ի գերեզմանէն, եւ յա-
րո՛յց զնա 'ի մեռելոց։ * Եւ վս̃ այնորիկ ընդառաջ եղե- 18
նմա ժողովուրդն, զի լուան եթէ զա՛յն նշանս արարեալ
էր նորա։ * Իսկ փարիսեցիքն ասէին ընդ միմեանս. 19
տեսանէ՞ք՝ զի ոչինչ օգտիք. ահաւասիկ աշխարհ ա-
մենայն զկնի նորա գնաց։
ԻԷ * Էին անդ ոմանք եւ հեթանոսք յելելոցն անդր, զի 20
երկիր պագանիցեն 'ի տօնին. * Նոքա մատեան առ փի- 21
լիպպոս՝ որ 'ի բեթսայիդայ գալիլեացւոցն էր. աղա-
չէին զնա եւ ասէին. տէր՝ կամիմք զյս̃ տեսանել։ * Գայ 22
փիլիպպոս եւ ասէ ցանդրէաս. անդրէաս եւ փիլիպ-
պոս ասեն ցյս̃։ * Եւ յս̃ պատասխանի ետ նոցա՝ եւ 23
ասէ. եհաս ժամ զի փառաւորեսցի որդի մարդոյ։
ԻԸ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. եթէ ոչ հատն ցորենոյ ան- 24
ԵԲ կեալ յերկիր մեռանիցի, * ինքն միայն կայ. ապա թէ 25
մե-

Եւ զարկղն ունէր, եւ զոր ինչ անկանէր նա կրէր։ (7) Ոմանք. Թո՛յլ տուր դմա։ (8) Օրինակ մի. Զաղքատս հանապազ է ձեզ. . զիս ոչ յամ̃ ժամ։ (13) Բզ̃մք. Եւ առին ոստս արմաւենեաց։ (15) Ոմանք. Ահաւադիկ թագր քո։ (16) Ոմանք. Թէ այն է որ գրեալն էր։ (19) Ոմանք. Զի ոչ ինչ օգտի. ա"։ (20) Օրինակ մի. Յեկելոցն անդր. զի։ (21) Ոմանք. 'Ի բեթսայիդեայ գալլի"։ (25) Ոմանք. Միայն կեայ. ապա եթէ մե"։ Եւ ոմանք. Ապ եթէ։

Digitized by Google

մեռանիցի, բազում արդիւնս առնէ ։ Որ սիրէ զանձն
իւր՝ կորուսանէ զնա. եւ որ ատեայ զանձն իւր յաշխար-
հիս յայսմիկ, 'ի կեանսն յաւիտենականս պահեսցէ
26 զնա ։ * Եթէ ոք զիս պաշտիցէ, զկնի իմ եկեսցէ. եւ
ուր եմն ես, անդ եւ պաշտօնեայն իմ եղիցի ։ Եթէ ոք
27 զիս պաշտիցէ, պատուեսցէ զնա Հայրն իմ ։ * Բայց է գ
այժմ անձն իմ խռովեա՛լ է ։ եւ զի՞նչ ասացից՝ եթէ Հա՛յր
ապրեցո՛ զիս 'ի ժամանակէ աստի յայսմանէ. այլ վասն
28 այսորիկ եկի 'ի ժամս յայս ։ * Հայր՝ փառաւորեա՛
զորդի քո ։ Ե՛կն բարբառ յերկնից. եւ փառաւորի՛ ա-
29 րարի, եւ դարձեա՛լ փառաւորի՛ արարից ։ * Եւ ժողո-
վուրդն որ կայր եւ լսէր, ասէին՝ որոտումն լինել ։ Կէս-
30 քըն ասէին, հրեշտակ խօսեցաւ ընդ նմա ։ * Պատաս-
խանի ետ ՅՍ՝ եւ ասէ. ո՛չ վս իմ ինչ եկն բարբառս այս,
31 այլ վասն ձեր ։ * Այժմիկ դատաստան է աշխարհիս
այսորիկ. այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեսցի
32 արտաքս ։ * Եւ ես՝ յորժամ բարձրացայց յերկրէ, զա-
33 մենեսեան ձգեցից առ իս ։ * Զայս ասէր, նշանակեալ
34 թէ որո՛վ մահու մեռանելոց իցէ ։ * Պատասխանի ետ
նմա ժողովուրդն. մեք լուաք յօրինաց՝ եթէ քՍն յա-
ւիտեան կայ, եւ դու զիա՞րդ ասես՝ թէ պա՛րտ է բարձ-
35 րանալ որդւոյ մարդոյ. ո՞վ է ա՞յն որդին մարդոյ ։ * Ա-
սէ ցնն ՅՍ. փո՛քր մեւս ժամանակ լոյս ընդ ձեզ է.
գնացէ՛ք մինչդեռ զլոյսն ունիք, զի մի խաւար ձեզ
հասցէ. զի որ գնայ 'ի խաւարի, ո՛չ գիտէ յո՛ երթայ ։
36 * Մինչդեռ զլոյսն է ձեզ ունիք՝ հաւատացէ՛ք 'ի լոյսն,
զի որդիք լուսոյ եղիջիք ։ Զայս խօսեցաւ ՅՍ, եւ չո-
37 գաւ՝ թաքեաւ 'ի նոցանէ ։ * Եւ այնչափ նշանս արա-
րեալ էր առաջի նց. եւ նոքա ո՛չ հաւատային 'ի նա.
38 * զի լցցի բանն եսայեայ մարգարէի՝ զոր ասացն. Տէ՛ր՝
ո՛ հաւատաց 'ի լուր մեր, եւ բազուկ տն ու՛մ յայտնե-
39 ցաւ ։ * Վս այսորիկ ո՛չ կարէին հաւատալ. զի միւս-
40 անգամ ասէ եսայի. * Թէ կուրացոյց զաչս նց, եւ
ապշեցոյց զսիրտս նց. զի մի տեսցեն աչօք, եւ իմաս-
41 ցին սրտիւք, եւ դարձցին՝ եւ բժշկեցից զնս ։ * Զայս
ասաց եսայի՝ զի ետես զփառսն նր, եւ խօսեցաւ վս նր ։
* Բայց

(26) Ոմանք. Զիս պաշտեսցէ, զկնի ։ (27) Ոսկան. Զիս 'ի ժամէ աստի յայս". . եկի ես 'ի ժամս յայս ։ (28) Բ՟Ճ. Հայր փառաւորեա՛ զանուն քո ։ (29) Ոմանք. Ասէին որոտումն լինի ։ (30) Օրինակ մ. Վս իմ ինչ եկն բար-բառս ։ (34) Ոմանք. Յաւիտեան կեայ ։ (35) Բ՟Ճ. Փոքր մեւս եւս Ժմկ ։ (37) Ոմանք. Էր արարեալ. . ո՛չ հաւատային 'ի նա ։ (39) Ոսկան. Ոչ կարէին հաւատալ 'ի նա ։ (40) Ո-մանք. Եւ ապշեցոյց ։ (41) Ոսկան. Եսայի՝ յորժամ ետես ։

Digitized by Google

* Բայց սակայն և յիշխանաց անտի բազումք հաւա- 42
տացին ՚ի նա. այլ վն փարիսեցւոցն ոչ յայտնէին, զի
մի ՚ի ժողովրդենէն եղանիցին: * Քանզի սիրեցին զփա- 43
Եգ փառս մարդկան, առաւել քան զփառս Այ: * Եւ Յս 44
աղաղակէր և ասէր. որ հաւատայ յիս, ոչ հաւատայ
յիս, այլ յայն որ առաքեացն զիս: * Եւ որ տեսանէ 45
զիս, զայն տեսանէ որ առաքեացն զիս:
ԻԹ * Ես լոյս յաշխարհ եկի. զի ամ որ հաւատայ յիս, 46
՚ի խաւարի մի՛ մնասցէ: * Եւ եթէ ոք լուիցէ բանից 47
իմոց՝ և ոչ պահեսցէ, ես ոչ դատիմ զնա. քանզի ոչ
եկի թէ դատեցայց զաշխարհ, այլ զի փրկեցից զաշ-
խարհ: * Որ անարգէ զիս, և ոչ ընդունի զբանս իմ. 48
գոյ որ դատի զնա. բանն զոր ես խօսեցայ՝ նա դատի
զնա յաւուրն յետնում: * Զի ես յանձնէ իմմէ ոչ 49
խօսեցայ. այլ որ առաքեացն զիս Հայր, նա ինձ
պատուէր՝ զինչ ասացից և զինչ խօսեցայց: * Եւ գի- 50
տեմ եթէ պատուէրն այն կեանք են յաւիտենականք:
Արդ՝ զոր ես խօսիմ, որպէս ասաց ինձ Հայրն, այն-
պէս խօսիմ:

ԳԼ. ԺԳ.

Եե Յառաջ քան զտօնն զատկի, գիտաց Յս՝ թէ 1
հասեալ է ժամ նորա զի փոխեսցի յաշխարհէս առ
առ Հայր. սիրեաց զիւրսն՝ որ յաշխարհի աստ էին.
՚ի սպառ սիրեաց զնոսա:
Լ * Եւ ՚ի լինել ընթրեացն, սատանայի իսկ արկեալ 2
էր ՚ի սիրտ՝ զի մատնեսցէ զնա յուդա Սիմովնի Իսկա-
րիովտացւոյ. * Գիտաց Յս՝ զի զամ ինչ ետ Հայր ՚ի 3
ձեռս նր և թէ յԱյ ել՝ և առ Այ երթայ, * Յառնէ 4
յընթրեացն անտի, և դնէ զհանդերձսն, և առեալ զգեն-
ջեակ մի՝ սփածանէր: * Եւ ապա արկանէ ջուր՝ ընդ ՚ի 5
կոնք, և սկսաւ լուանալ զոտս աշակերտացն, և սըր-
բէր զենջեկաւն զոր սփածեալ էր: * Գայ առ Սի- 6
մովն Պետրոս: և նա ասէ ցնա. Տէր՝ դու զիմ զոտս
լուանաս: * Պատասխանի ետ նմա Յս՝ և ասէ. զոր 7
ինչ

---

(46) Ոմանք. Լոյս աշխարհի եկի... ՚ի խաւարի մի՛ մնաս-
ցէ: (47) Ոմանք. Եւ ոչ պահեսցէ:
Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Քան զտօն զատկին... եթէ հաս-
եալ է: (2) Ոմանք. Սիմոնեան սկարիովտացի: (3) Ոմանք.
Նմ. եթէ յԱյ ել: (4) Ոմանք. Զհանդերձսն. և առեալ
զենջակ մի սփածանէր: (5) Յօրինակին՝ յետոյ ենչմամբ յա-
ճախեալ էրեւէր (ձ), զենջեկաւն. ոչ առնեն ոմանք: Որք և այլ
ոմանք զենջն զենջակաւն, կամ, զենջանակաւն: (7) Ոմանք.
Զոր ինչ ես գործեմ... բայց յապա գիտասս":

Digitized by Google

ինչ եմս գործեմ, դու այժմ ոչ գիտես, բայց ապա
8 գիտասցես: * Ասէ ցնա Պետրոս. ոչ լուասցես զոտս
իմ յաւիտեան: Պատասխանի ետ յս՟. եթէ ոչ լուա-
9 ցից զքեզ, ոչ ունիս ընդ իս մասն: * Ասէ ցնա Սի-
մոն Պետրոս. Տր՟՝ մի միայն զոտս իմ, այլ և զձեռս
10 և զգլուխ: * Ասէ ցնա յս՟. լուացելոյն չէ ինչ պէ-
տս, բայց զի զոտսն լուանայցէ. քանզի ամենևին սուրբ
11 է. և դուք սուրբ էք, այլ ոչ ամենեքեան: * Զի գի-
տէր զայն որ մատնելոցն էր զնա. վասն այնորիկ ա-
12 սաց՝ թէ ոչ ամենեքեան սուրբ էք: * Եւ յորժամ
լուաց զոտս նց՟, առ զհանդերձս իւր՝ և դարձեալ
բազմեցաւ, և ասէ ցնս՟. գիտէք զինչ արարի ձեզ:
13 * Դուք կոչէք զիս վարդապետ և Տր՟, և բարւոք ասէ-
14 նէք. քանզի եմ իսկ: * Իսկ արդ՝ եթէ ես լուացի զոտս
ձեր՝ Տրս և վարդապետս, և դուք պարտիք զմիմեանց
15 զոտս լուանալ: * Զի օրինակ մի ետու ձեզ, զի որպէս
ես ձեզ արարի, և դուք արասջիք:
16 * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ոչ է ծառայ՝ մեծ քան զՏէ- ԼԱ
առն իւր. և ոչ առաքեալ՝ մեծ քան զայն որ առա- ԿԳ
17 քեացն զնա: * Եթէ զայս գիտէք, երանելի եւս էք՝
18 եթէ առնիցէք զայս: * Ո՛չ վասն ամենեցուն ձեր ա-
սեմ. զի ես գիտեմ զորս ընտրեցի. այլ զի լցցի գիրն,
19 թէ որ ուտէր ընդ իս հաց՝ արար ինձ խաբէութիւն: * Յայսմ
հետէ իսկ ասեմ ձեզ մինչչև եղեալ, զի յորժամ լի-
20 նիցի՝ հաւատասջիք թէ ես եմ: * Ամէն ամէն ասեմ
ձեզ. որ ընդունի զոր ոք ես առաքեցից, զիս ընդու-
նի. և որ զիս ընդունի՝ ընդունի զայն որ առաքեացն
21 զիս: * Զայս իբրև ասաց յս՟, խռովեցաւ յոգի իւր,
վկայեաց և ասէ. ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն
22 ի ձէնջ մատնելոց է զիս: * Հայէին ընդ միմեանս ա-
23 շակերտքն տարակուսեալք, թէ զումէ ասիցէ: * Եւ
էր մի ոմն յաշակերտացն բազմեալ առ յս՟ի, զոր սի-
24 րէրն յս՟: * Ակնարկէր նմա Սիմոն Պետրոս հարցա-
25 նել՝ ով իցէ վա՟ որոյ ասէն: * Եւ նա՝ անկեալ զլան-
26 ջօքն յս՟ի, ասէ ցնա. Տր՟՝ ով է: * Պատասխանի ետ
յս՟՝ և ասէ. այն է՝ որում ես թաթացից զպատառն՝ և
տաց:

---

(8) Ոմանք. Պատասխանի ետ նմա յս՟: (13) Ոմանք. Եւ բարւոք
ասէք. զի և եմ իսկ: (14) Ոմանք. Զմիմեանց զոտս լուա՟:
(15) Ոսկան. Օրինակ մի ետու ես ձեզ: (15) Օրինակ
Գ. Եւ ետու ձեզ՝ ապա դուք արասջիք: (17) Ոմանք. Եթէ
զայս գիտէիք. երա՟.. թէ առնիցէք: (22) Ոմանք. Թէ
զումէ ասիցէ: (23) Օրինակ Գ. Բազմեալ առ յս՟ի: Եւ
այլ օրինակ Գ. ընդ յս՟ի: (24) Ոմն. Ակնարկէ նմա սի-
մոն.. հարցանել ով իցէ: (25) Ոմանք. Տր՟ ով է.

Digitized by Google

տաց։ Եւ թաթաւեալ զպատառն՝ տայ Յուդայի Իսկա-
րիովտացւոյ։ * Եւ յետ պատառոյն՝ ապա եմուտ 'ի նա 27
սատանայ։ Եւ ասէ ցնա Յս. Արդ՝ որ ինչ առնելոցն
ես՝ արա վաղվաղակի։ * Եւ զայս ոչ ոք իմացաւ 'ի բազ- 28
մականացն անտի թէ առ ինչ ասաց ցնա։ * Զի ոմանք՝ 29
համարէին թէ զի զքսակն ունէր Յուդա, ասաց նմա
Յս, գնեա՛ ինչ որ պիտոյ իցէ մեզ 'ի տօնիս. եւ կամ՝
զի աղքատաց ինչ տացէ։ * Իսկ նր առեալ զպատառն՝ 30
ԷԷ ել արտաքս վաղվաղակի, եւ էր գիշեր։ * Եւ իբրեւ ել, 31
ասէ Յս. այժմ փառաւորեցաւ որդի մարդոյ, եւ Ած
փառաւորեցաւ 'ի նմա։ * Զի եթէ Ած փառաւորե- 32
ցաւ 'ի նմա, եւ Ած փառաւորեսցէ զնա յանձն իւր.
եւ վաղվաղակի փառաւորեսցէ զնա։ * Որդեակք իմ, 33
փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ. խնդրեսջիք զիս։ եւ
որպէս ասացի Հրէիցն, եթէ ուր ես երթամ, դուք ոչ
կարէք գալ։ եւ արդ՝ ձեզ ասեմ։ * Պատուիրան նոր 34
տամ ձեզ, զի սիրեսջիք զմիմեանս. որպէս սիրեցի ես զձեզ,
զի եւ դուք սիրեսջիք զմիմեանս։ * Յայսմ գիտասցեն 35
ամենեքեան՝ եթէ իմ աշակերտք էք, եթէ սիրիցէք
զմիմեանս։ * Ասէ ցնա Սիմոն Պետրոս. Տր՝ յո՞ եր- 36
թաս։ Պատասխանի ետ Յս, ուր ես երթամ, դու՝
ոչ կարես այժմ գալ զհետ իմ, բայց յետոյ եկեսցես
զհետ իմ։ * Ասէ ցնա Պետրոս. Տր՝ ընդէ՞ր ոչ կա- 37
րիցեմ գալ այժմ զհետ քո. արդէն զանձն իմ իսկ ե-
դից 'ի վերայ քո։ * Պատասխանի ետ Յս. զանձն քո 38
դիցես 'ի վերայ իմ. ամէն ամէն ասեմ քեզ. չէ՛ իցէ
հաւու խօսեալ, մինչ դու երիցս ուրասցիս զիս։

ԳԼ. ԺԴ.

Մի խռովեսցին սիրտք ձեր. այլ հաւատասջիք յԱծ, 1
եւ յիս հաւատացէք։ * 'Ի տան հօր իմոյ օթեվանք 2
բազո՛ւմ են. ապա թէ ոչ՝ ասացեալ էր իմ ձեզ, եթէ
եր-

---

(27) Ոմանք. Արդ զոր ինչ առնելոց ես։ (29) Ոմանք. Գնեա՛ զոր ինչ պիտոյ է մեզ 'ի տօնիս, եւ կամ թէ զի աղքատ"։ (30)(31) Օրինակ մի. Եւ ել արտաքս։ եւ էր գիշեր իբրեւ ել։ Ասէ Յս։ (31) Յօրինակին 'ի Բնա-քանի [illegible] Եւ իբրեւ ել, [illegible] 'ի [illegible]" [illegible] յուդա, 'ի [illegible] համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ"։ (32) Ոմանք. Եւ վաղվաղակի փառաւոր արասցէ զնա։ (33) Ոմանք. Փոքր ինչ ժամս է։ (33) Ոսկան. Ընդ ձեզ եմ. խնդրեսջիք զիս։ (34) Յօրինակին գրեալ է. Զի եւ դուք սի"։ (35) Ոմանք. Թէ իմ աշակերտք էք։ (36) Ոմանք. Տր՝ յո՞ երթաս։ Պատասխանի ետ նմա Յս։
ԳԼ. ԺԴ. (2) Ոմանք. Թէ երթամ պատրաստել։

3 երթամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի։ * Եւ եթէ եր-
թամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ և
առնում զձեզ առ իս. զի ուր եսն իցեմ, և դուք անդ
4 իցէք։ * և ուր երթամն՝ գիտիցէք, և զճանապարհն
5 գիտիցէք։ * Ասէ ցնա Թովմաս. Տէ՛ր՝ ոչ գիտեմք յո՛ երթաս,
և զիա՞րդ զճանապարհն կարասցուք գիտել։
6 * Ասէ ցնա Յիսուս. Ես եմ ճանապարհն՝ և ճշմարտութիւն
7 և կեանք. ոչ ոք գայ առ Հայր՝ եթէ ոչ ինև։ * Եթէ
զիս գիտէիք, ապա և զՀայր իմ գիտէիք, և այսուհե-
8 տև գիտասջիք զնա, և տեսէք զնա։ * Ասէ ցնա Փի-
9 լիպպոս. Տէ՛ր՝ ցո՛յց մեզ զՀայր՝ և շատ է մեզ։ * Ասէ
ցնա Յիսուս. այսչափ ժամանակս՝ ընդ ձեզ եմ, և ոչ ծա-
նեար զիս Փիլիպպէ. որ տեսանէ զիս՝ տեսանէ զՀայրն.
10 և դու զիարդ ասես՝ եթէ ցո՛յց մեզ զՀայր։ * Ո՞չ հա-
ւատաս եթէ ես 'ի Հայր՝ և Հայր յիս է։ բանն զոր ես
խօսիմ ընդ ձեզ, ո՛չ եթէ յանձնէ ինչ խօսիմ, այլ Հայրն
11 որ յիս բնակեա՛լ՝ նա՛ գործէ զգործսն։ * Հաւատայք
12 ինձ՝ եթէ ես 'ի Հայր՝ և Հայր յիս։ * ապա թէ ոչ՝ գոնէ
վա՛ս գործոցն հաւատացէք ինձ։ Ամէն ամէն ասեմ ձեզ,
թէ որ հաւատայն յիս, զգործս զոր ես գործեմ, և նա
գործեսցէ, և մեծամեծս ևս քան զնոյնս գործեսցէ. զի
13 ես առ Հայր երթամ։ * Եւ զոր ինչ խնդրիցէք յանուն
իմ, արարից զայն. զի փառաւորեսցի Հայր յՈրդի։ ԼԸ
15 * Եթէ սիրէք զիս՝ զպատուիրանս իմ պահեսջիք։ * և ԼԲ
16 ես աղաչեցից զՀայր, և այլ մխիթարիչ տացէ ձեզ. ԸԿ
17 զի ընդ ձեզ բնակեսցէ 'ի յաւիտեան. * զՀոգին ճշմար-
տութեան. զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել, զի ոչ տե-
սանէ զնա՝ և ոչ ճանաչէ զնա։ բայց դուք ճանաչէք
18 զնա, զի առ ձեզ բնակեսցէ, և ընդ ձեզ եղիցի։ * Ո՛չ
19 թողից զձեզ որբս. գամ առ ձեզ։ * Փոքր մեւս ևս,
և աշխարհս ոչ ևս տեսանէ զիս. բայց դուք տեսանի-
ցէք

(3) Յօմանս չիք նշանակեալս. * Եւ եթէ երթամ և պատրաս-տեմ ձեզ տեղի։ (3) Ոմանք. Եսն եմ, և դուք ընդ իս իցէք։ (5) Ոմանք. Յո՛ երթաս։ (6) Ոմանք. Ես իսկ եմ ճանապարհ, ճշ-մարտութիւն։ (7) 'Ի բազում օրինակս. Գիտասջիք զնա, և տեսէք զնա։ (9) Ոմանք. Որ տեսեալ զիս.. ցոյց մեզ զՀայրն։ (10) Ոմանք. Եւ Հայր 'ի յիս. զբանս զոր ես խօսեցայ։ (10) Բազումք. Որ յիս բնակեալ է, նա։ (11) Ոսկան. Եւ Հայր յիս է։ (12) Ոմանք. Զգործսն զոր եսս.. և մեծա-մեծ քան զնոյնս։ (13) Ոմանք. Հայր 'ի յՈրդի։ (13) Ոս-կան յետ այսր համարոյ յաւելու համար 14. առեալ 'ի լատինա-կանէն. Հայր յՈրդի։ * Եթէ զինչ խնդրիցէք յանէն՝ արարից զայն։ (17) Ոմանք. Զհոգին ճշմարտութ։ (19) Ոմանք. Եւ աշխարհս ոչ տեսանէ զիս. բայց դուք տեսանէք զիս։

Digitized by Google

դէք զիս · զի ես կենդանին եմ, և դուք՝ կենդանիք լի-
նելոց էք ։ * Յայնմ աւուր գիտասջիք դուք, զի ես ի 20
Հօր իմում, և դուք յիս, և ես ՚ի ձեզ ։ * Որ ունի զպա- 21
տուիրանս իմ՝ և պահէ զնո, նա է որ սիրէ զիս ։ և
որ սիրէն զիս՝ սիրեսցի ՚ի Հօրէ իմմէ · և ես սիրեցից
զնա, և երեւեցուցից նմա զիս · * Ասէ ցնա Յուդա՝ 22
ոչ Իսկարիովտացին · Տէր՝ զի՞ եղեւ՝ զի մեզ յայտնելոց ես
զքեզ՝ և ոչ աշխարհի ։ * Պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ 23
ցնա · եթէ ոք սիրէ զիս՝ զբանն իմ պահեսցէ, և Հայր
իմ սիրեսցէ զնա · և առ նա եկեսցուք, և օթեվանս
առ նմա արասցուք · * Եւ որ ոչն սիրէ զիս՝ զբանս 24
իմ ոչ պահէ ։ և բանն իմ զոր լուարուք՝ ոչ է իմ, այլ Հօրն՝
որ առաքեացն զիս ։ * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ մինչ 25
առ ձեզս եմ ։ * Բայց Մխիթարիչն Հոգին Սբ՝ զոր առ- 26
աքեսցէ Հայր յանուն իմ, նա ուսուսցէ ձեզ զամ,
որ ինչ ասացի ձեզ, և յիշեցուսցէ ձեզ ։ * Խաղաղու- 27
թիւն թողում ձեզ, զխաղաղութիւն զիմ տամ ձեզ · ոչ որ-
պէս աշխարհս տայ՝ տամ ես ձեզ ։ մի խռովեսցին սիրտք
ձեր, և մի զանգիտեսցեն · * Լուարուք զի ասացի ես 28
ձեզ՝ թէ երթամ և գամ առ ձեզ · եթէ սիրէիք զիս՝
ապա ուրախ լինէիք էր ձեր՝ եթէ ես առ Հայր երթամ,
զի Հայր իմ մեծ է քան զիս ։ * Եւ այժմ ասացի ձեզ 29
մինչչեւ եղեալ · զի յորժամ լինիցի, հաւատասջիք ։ * Ո՛չ 30
ես այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ · գայ իշխան աշխար-
հիս այսորիկ, և յիս ինչ ոչ գտանէ ։ * Այլ զի ծանիցէ 31
զի աշխարհս՝ եթէ սիրեմ զՀայր · և որպէս պատուիրեաց
ինձ Հայրն այնպէս առնեմ ։ Արի՛ք գնասցուք աստի ։

ԳԼ. ԺԵ.

Ես եմ որթն ճշմարիտ՝ և Հայր իմ մշակ է ։ * Զամե- 1
նայն ուռ որ յիս է՝ և ոչ բերէ պտուղ, հատէ զնա · 2
և զամ որ բերէ պտուղ՝ սրբէ զնա, զի առաւել ես
պտղաբեր լիցի ։ * Դուք արդէն իսկ սուրբ էք վս բա- 3
նին՝ զոր խօսեցայ ընդ ձեզ ։ * Կացէք յիս՝ և ես ՚ի ձեզ ։ 4
Որպէս ուռն ոչ կարէ պտուղ բերել յանձնէ իւրմէ, եթէ
չիցէ հաստատեալ յորթն, նոյնպէս և դուք՝ եթէ ոչ
յիս

(24) Ոմանք · Զբանս իմ ոչ պահէ ։ (26) Ոմանք · Բայց Մխիթարիչ Հո"... զձեզ զամ, և յիշեցուսցէ զձեզ զոր ինչ ասա" ։ (27) Ոսկան · Զխաղաղութիւն թող" ։ (27) Ոմանք · Որպէս աշխարհս տայ ։ (28) Օրինակ մի · Լուարուք զի ասա" · և եթէ սիրէիք զիս ։ (30) Ոմանք · Ընդ խօսեցայց ընդ ։ (31) Ոմանք · Ինձ Հայր՝ այնպէս առնեմ ։ Գլ · ԺԵ · (1) Ոսկան · Եւ Հայր իմ մշակ է ։ (2) Ոմանք · Որ բերէ զպտուղ՝ սր" ։ (4) Ոմանք · Եթէ ոչ կցէ հաստատ" ։

Digitized by Google

5 յիս հաստատուն կացէք։ * Ես եմ որթ՝ և դուք ուռ.
որ հաստատուն է յիս՝ և ես 'ի նմա, նա բերէ պտուղ
6 յոյժ. զի առանց իմ ոչինչ կարէք առնել։ * Եթէ ոք
ոչ է հաստատուն յիս, ել նա արտաքս իբրև զուռն.
և ցամաքեցաւ. և ժողովեն զնա, և 'ի հուր արկանեն՝
7 և այրի։ * Եթէ կացէք յիս, և բանքն իմ 'ի ձեզ կայցեն.
8 զորինչ կամիցիք խնդրեսջիք՝ և լինիցի ձեզ։ * Յայս
միկ փառաւորեցաւ հայր իմ, զի պտուղ յոյժ բերի-
9 ջիք. և եղիջիք իմ աշակերտք. * Որպէս սիրեաց զիս
հայրն իմ, և ես սիրեցի զձեզ. հաստատուն կացէք 'ի
10 սէր իմ։ * Եթէ պահիցէք զպատուիրանս իմ, կացջիք
'ի սէր իմ. որպ ես զպատուիրանս հօր իմոյ պահեցի.
11 և կամ 'ի սէր նր։ * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ու-
րախութիւն իմ 'ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախութիւն լցեալ
12 եղիցի։ * Այս է պատուէր իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս,
13 որպ և ես սիրեցի զձեզ։ * Մեծ ևս՝ քան զայս սէր՝ ոչ ոք
ունիցի, եթէ զանձն իւր դիցէ 'ի վր բարեկամաց իւ-
14 րոց։ * Դուք բարեկամք էք իմ, եթէ առնիցէք զոր
15 ես պատուիրեմ ձեզ։ * ոչ ևս կոչեմ զձեզ ծառայս.
զի ծառայն ոչ գիտէ զինչ գործէ տէրն նր. այլ զձեզ
կոչեցի բարեկամս. զի զամ զոր լուայ 'ի հօրէ իմմէ՝
16 ծանուցի ձեզ. * Ո՛չ եթէ դուք ընտրեցէք զիս, այլ
ես ընտրեցի զձեզ. և եդի զձեզ՝ զի դուք երթայցէք
և պտղաբերք լինիցիք. և պտուղն ձեր կայցէ։ Եւ
զոր ինչ խնդրիցէք 'ի հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ.
17 * Զայս պատուիրեմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս։ * Ե-
18 թէ աշխարհ զձեզ ատեայ. գիտասջիք զի նախ զիս ա-
19 տեաց։ * Եթէ յաշխարհէ աստի էիք՝ աշխարհ զիւրն
սիրէր արդեւք. բայց զի յաշխարհէ չէք. այլ ես ընտ-
րեցի զձեզ յաշխարհէ, վն յայնորիկ ատեայ զձեզ աշ-
20 խարհ։ * Յիշեցէք զբանն զոր ասացի, թէ ոչ է ծա-
ռայ՝ մեծ քան զտէր իւր։ Եթէ զիս հալածեցին, ա-
պա

---

(5) Ոմանք. Եւ ես 'ի նմա, նա։ (7) Բչն. Եթէ կայ-
ցէք յիս։ (7) Ոմանք. Եւ բանք իմ 'ի ձեզ կայցեն,
որ ինչ կամիցիք։ (9) Ոմանք. Սիրեաց զիս հայր, և ես.
(10) Ոսկան. Որպ և ես զպատու՟։ (12) Ոմանք. Որպ ես
զձեզ սիրեցի։ (13) Ոմանք. Սէր ոչ ոք ունի, եթէ։
(14) Ոմանք. Բարեկամք իմ էք։ (15) Օրինակ մի. Ոչ ես
կոչեցից զձեզ.. կոչեցից բարեկամս։ (16) Ոմանք. Եւ
պտուղն ձեր կայցէ. կամ, կեցցէ։ (17) Ոմանք. Զայս
պատուիրեմ ձեզ, զի սի՟։ (18) Ոմանք. Եթէ աշխարհս
զձեզ։ (18) 'Ի լուսն՟. Նախ զիս ատեաց. համաձայն [illegible]
'ի բնագ՟։ (19) Ոմանք. Աշխարհ զիւրն սի՟.. բայց զի
չէք յաշ՟։ (20) Ոմանք յաւելուն. Զոր ասացի ձեզ, թէ։

Digitized by Google

պա և զձեզ հալածեսցեն. եթէ զբանն իմ պահեցին,
ապա և զձերն պահեսցեն: * Այլ զայս ամենայն արասցեն 21
ընդ ձեզ վս անուան իմոյ. զի ոչ ճանաչեն զայն՝ որ առ-
աքեացն զիս: * Իմ՝ եթէ չէր եկեալ և խօսեցեալ 22
ընդ նս, մեղ ինչ ոչ գոյր նց. բայց արդ՝ չիք ինչ պատ-
ճառք վս մեղաց իւրեանց: * Որ զիս ատեայ, և ըզ- 23
հայրն իմ ատեայ: * Եթէ զգործսն չէր գործեալ 'ի 24
նս՝ զոր ոչ այլ ոք գործեաց, մեղ ինչ՝ ոչ գոյր նց,
բայց արդ՝ տեսին, և ատեցին՝ և զիս և զհայր իմ:
* այլ զի լցցի բանն, որ յօրէնս նց գրեալ է, թէ ա- 25
տեցին զիս տարապարտուց: * Բայց յորժամ եկեսցէ 26
մխիթարիչն, զոր ես առաքեցից ձեզ 'ի հօրէ, զհոգին
ճշմարտութե որ 'ի հօրէ ելանէ, նա վկայեսցէ վս իմ:
* և դուք վկայէք, զի իսկզբանէ ընդ իս էք: 27

ԳԼ: ԺԶ:

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի գայթագղիջիք: 1
* 'ի ժողովրդոց իւրեանց հանցեն զձեզ: Այլ 2
եկեսցէ ժամանակ՝ զի ամ որ սպանանիցէ զձեզ, հա-
մարիցի պաշտօն մատուցանել այ: * Եւ զայն արա- 3
ցեն ընդ ձեզ. քանզի ոչ ճանաչեն զհայր՝ և ոչ զիս:
* Այլ և զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի յորժամ եկես- 4
ցէ ժամանակ՝ յիշեսջիք՝ թէ ես ասացի ձեզ: * Զայս 5
իսկզբանէ՝ ոչ ասացի ձեզ, քանզի ընդ ձեզ էի: Բայց
արդ երթամ ես առ առաքիչն իմ. և ոչ ոք 'ի ձէնջ հար-
ցանէ զիս, թէ յո՞ երթաս: * այլ զի զայս խօսեցայ 6
ընդ ձեզ, տրտմութի՝ ելից զսիրտս ձեր: * Այլ ես 7
զճշմարիտն ասեմ ձեզ. լաւ է ձեզ եթէ ես երթամ.
զի եթէ ես ոչ երթայց՝ մխիթարիչն ոչ եկեսցէ առ
ձեզ. ապա եթէ երթամ, առաքեցից զնա առ ձեզ:
* Եւ նա՝ եկեալ, յանդիմանեսցէ զաշխարհ, վասն 8
մեղաց, և վասն արդարութե, և վասն դատաստանի:
* Վասն մեղաց՝ զի ոչ հաւատան յիս: * վասն արդա- 9
րու-

(21) Բ․ձեռ․ Զի ոչ գիտեն զայն որ առա": (22) 'Ի բ․ձեռ․ Չիք ինչ պատճառք: (23) Ոմանք․ Եւ զհայրն իմ ատեաց: (24) Ոմանք․ Եւ ատեցին զիս և զհայր: (25) Ոմանք․ Զիս 'ի տարապարտուց: (26) Յօրինակին․ Զոր ես առաքեցի ձեզ 'ի: (26) Ոմանք․ 'Ի հօրէ հոգին ճշմար": Գլ․ ԺԶ․ (2) Բ․ձեռ․ Իւրեանց հանիցեն զձեզ: (2) 'Ի [illegible]"․ Զձեզ, և համարեսցի պաշ"․ համաձայնն ամենից 'ի բնաբ": (4) Ոմանք․ Եկեսցէ ժամանակն՝ յիշիցէք թէ: (5) Ոմանք․ Հարցանիցէ զիս թէ յո՞ եր": (6) Ոմանք․ Տրտմութիւն ելից: (7) Յօրինակին [illegible]․ Ասեմ ձեզ լաւ է: (9) Օրի-նակ մի․ Վս մեղաւորաց, զի ոչ հաւատան:

Digitized by Google

10 րութեն՝ զի առ Հայր իմ երթամ, և ոչ ևս տեսանէք
11 զիս: * վասն դատաստանի՝ զի իշխան աշխարհիս այ-
12 սորիկ դատապարտեալ է, * Եւս բազում ինչ ունիմ
13 ասել ձեզ, այլ ոչ կարէք հանդուրժել այժմիկ: * յոր-
ժամ եկեսցէ նա Հոգին ճշմարտութեն, առաջնորդես-
ցէ ձեզ ամ ճշմարտութիւ․ զի ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօ-
սեսցի, այլ զոր լուիցէ խօսեսցի, և զգալոցն պատմես-
14 ցէ ձեզ: * Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յիմմէ անտի
15 առնուցու՝ և պատմեսցէ ձեզ: * Զամ ինչ զոր ունի
Հայր՝ իմ է․ վն այնորիկ ասացի ձեզ, թէ յիմմէ ան-
16 տի առնու՝ և պատմէ ձեզ: * Փոքր մի, և ոչ ևս տե-
սանիցէք զիս․ և արդ սակաւիկ մի, և տեսանիցէք զիս․
17 և ես երթամ առ Հայր: * Ասէին ոմանք յաշակերտաց
անտի ցմիմեանս․ զի՞նչ է այս՝ զոր ասէս ցմեզ, թէ
փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ
մի՝ և տեսանիցէք զիս․ և եթէ ես առ Հայր իմ երթամ:
18 * և ասէին, զի՞նչ իցէ այն փոքր միւս ևս, չգիտեմք
19 զինչ խօսի: * Գիտաց յս եթէ կամին ցնա հարցանել․
և ասէ ցնս․ վն այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս՝ զի ա-
սացի՝ թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ
20 սակաւիկ միւս ևս տեսանիցէք զիս: * Ամէն ամէն ա-
սեմ ձեզ, զի լայջիք և ողբասջիք դուք, և աշխարհ
խնդասցէ․ դուք տրտմեսջիք, այլ տրտմութի ձեր յու-
21 րախութի՝ եղիցի: * Կին յորժամ ծնանիցի՝ տրտմութի՝
է նմա, զի հասեալ է ժամ նր․ այլ յորժամ ծնցի ըզ-
մանուկն, ոչ ևս յիշէ զնեղութիւն վասն խնդութեն, զի
22 ծնաւ մարդ յաշխարհ: * Եւ դուք այժմ տրտմութի
ունիք․ այլ դարձեալ տեսից զձեզ, և ուրախ լիցին
սիրտք ձեր․ և զուրախութի ձեր ոչոք հանիցէ 'ի ձէնջ:
23 * Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ ոչ հարցանիցէք: Ամէն
ամէն ասեմ ձեզ․ զի զոր ինչ խնդրիցէք 'ի Հօրէ իմմէ
24 յանուն իմ, տացէ ձեզ: * Մինչև ցայժմ ոչինչ խընդ-
րեցէք յանուն իմ․ խնդրեցէք և առնուցուք․ զի ու-
րա-

---

(13) Ոմանք․ Զամ ճշմարտութի․․․ զոր լուիցէ խօսեսցի: (15) Ոմանք․ Ամ զոր ունի Հայր․․․ յիմմէ անտի առնու-ցու, և պատմեսցէ ձեզ: (16) Ոմանք․ Փոքր մի՝ և ոչ տեսա-նէք զիս․ դարձեալ սակաւիկ մի ևս տեսաք": (16) Ոսկան․ Եւ զի ես երթամ առ: (17) Ոմանք․ Զոր ասէ․ կամ, ասէին ցմեզ․․․ առ Հայր երթամ: (18) Ոմանք․ Չգիտեմք զինչ խօսիս: (19) Ոմանք․ Եթէ կամէին ցնա հար"․․․ վասն այդորիկ խնդրեցէք․․․ միւս ևս, և տեսաք": (20) Ո-մանք․ Եւ աշխարհս խն"․․․ ուրախութի եղիցի: (21) Ո-մանք․ Ո՛չ ևս յիշեսցէ զնեղ": (23) Ոմանք․ Զի զոր խնդ-րիցէք․․ տացի ձեզ: (24) Ոմանք․ Ուրախութին ձեր լի-

Digitized by Google

ուրախութիւն ձեր լցեալ եղիցի. * Զայս առակօք խօսե- 25
ցայ ընդ ձեզ. եկեսցէ ժամանակ, յորժամ ոչ եւս առա-
կօք խօսեցայց ընդ ձեզ. այլ յայտնապէս զՀօրէ պատմե-
ցից ձեզ: * Յայնմ աւուր խնդրեսջիք յանուն իմ. 26
եւ ոչ ասեմ ձեզ՝ եթէ ես հայցեցից զՀայր վասն ձեր.
* զի ինքն իսկ Հայր սիրէ զձեզ, զի դուք զիս սիրե- 27
ցէք, եւ հաւատացէք եթէ ես յԱյ ելի: * Ելի ՚ի Հօրէ՝ 28
եւ եկի յաշխարհ. դարձեալ թողում զաշխարհ, եւ եր-
թամ առ Հայր: * Ասեն ցնա աշակերտքն. ահա՛ արդ 29
յայտնութեամբ խօսիս. եւ առակ եւ ոչ մի ինչ ասես: * այժ- 30
միկ գիտեմք՝ եթէ գիտես զամ. եւ ոչինչ պիտոյ է՝ ե-
թէ ոք հարցանիցէ զքեզ. յայսմիկ հաւատամք եթէ
յԱյ ելեր: * Պատասխանի ետ նոցա Յս՝ եւ ասէ. այժմ 31
հաւատայք: * ահա՛ եկեսցէ ժամ, եւ եկեալ իսկ է. 32
զի ցրուեսջիք յիւրաքանչիւր տեղիս, եւ զիս միայն թո-
ղուցուք. եւ չեմ միայն, զի Հայր ընդ իս է: * Զայս 33
խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք.
յաշխարհի աստ՝ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերե-
ցարուք զի ես յաղթեցի աշխարհի:

ԳԼ. ԺԷ.

Զայս իբրեւ խօսեցաւ Յս, ամբարձ զաչս իւր յեր- 1
կինս՝ եւ ասէ. Հայր՝ հասեալ է ժամ, փառաւո-
րեա զՈրդի քո, զի եւ Որդի քո փառաւորեսցէ զքեզ.
* որպէս ետուր նմա իշխանութիւն ամ մարմնոյ. զի ամ 2
զոր ետուր նմա, տացէ զկեանսն յաւիտենականս:
* Այս են յաւիտենականն կեանք, զի ծանիցեն զքեզ 3
միայն ճշմարիտ Այ, եւ զոր առաքեցեր զՅս Քս: * Ես 4
զքեզ փառաւորեցի յերկրի. զգործն կատարեցի՝ զոր
ետուր ցիս զի արարից: * եւ այժմ փառաւորեա զիս 5
Հայր առ ՚ի քեն, փառօքն զոր ունէի յառաջ քան զլի-
նելն աշխարհի առ ՚ի քեն: * Յայտնեցի զանուն քո 6
մարդկան, զորս ետուր ինձ յաշխարհէ. քո էին, եւ ինձ
ե-

ցեալ է. կամ, լիցի: (25) Օրինակ մի. Զայս ամ առակաւք: (26) Ոմանք. Եթէ ես աղաչեցից զՀայր վս ձեր: (27) Ոմանք. Զիս սիրեցէք. կամ, սիրեսջիք, եւ հաւատայցէք: (28) Օրինակ մի. Յաշխարհս.. զաշխարհս: (30) Ոմանք. Այժմ գիտեմք: (30) Ոմանք. Հարցանիցէ ցքեզ (32) Ոմանք. Ահա եկեսցէ ժամանակ.. զի Հայր իմ ընդ իս է: (33) Ոմանք. Քաջալերեցարուք:

Գլ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Համբարձ զաչս իւր: (3) Ոմանք. Յաւիտենականս կեանք.. Ճշմարիտ Այ, եւ զոր առաքեցեր զՅս: (4) Ոմանք. Զգործն կատարեցի զի ետուր: (5) Բազ. Առ ՚ի քեն փառօքն, զոր ունէի:

Digitized by Google

7 ետուր զնոսա • եւ զբանն քո պահեցին : * Արդ գիտացին
8 եթէ զամ ինչ զոր ետուր ինձ, * ետու նոցա • եւ նոքա
ընկալան, եւ ծանեան ճշմարտութեամբ՝ թէ առ ՚ի քէն ե-
9 լի • եւ հաւատացին՝ եթէ դու առաքեցեր զիս : * Ես
վասն նոցա աղաչեմ, եւ ոչ վասն աշխարհի աղաչեմ • այլ վասն
10 նոցա զորս ետուրն ինձ • զի քո են : * Եւ որ ինչ իմ
է, քո է • եւ որ ինչ քո է, այն իմ է • եւ փառաւո-
11 րեալ եմ ՚ի նոսա : * Եւ ես ոչ եւս եմ յաշխարհի, եւ նոքա
յաշխարհի են, եւ ես առ քեզ գամ • Հայր : սուրբ պա-
հեա զնոսա յանուն քո, որով ետուր ինձ • զի եղիցին
12 մի, որպէս եւ մեք մի եմք : * Մինչ էի յաշխարհի ընդ նոսա,
ես պահէի զնոսա յանուն քո՝ որով ետուր ինձ • եւ պա-
հեցի • եւ ոչ ՚ի նոցանէ կորեաւ, բայց որդին կորըս-
տեան, զի գիրն լցցի :
13 * Բայց արդ առ քեզ գամ : եւ զայս խօսիմ յաշխարհի,
զի ունիցին զուրախութիւն իմ լնեալ յանձինս իւրեանց :
14 * Ես ետու նոցա զբանն քո, եւ աշխարհս ատեաց զնոսա •
15 զի չեն յաշխարհէ, որպէս եւ ես չեմ յաշխարհէ : * Ոչ զայս
աղաչեմ զի բարձցես զնոսա յաշխարհէ, այլ զի պահես-
16 ցես զնոսա ՚ի չարէ : * Յաշխարհէ աստի չեն, որպէս եւ ես
17 չեմ յաշխարհէ : * Սուրբ արա՝ զնոսա ճշմարտութեամբ քով •
18 զի բանն քո ճշմարտութիւն է : * Որպէս զիս առաքեցեր
19 յաշխարհ • եւ ես առաքեցի զնոսա յաշխարհ • * Եւ ՚ի վերայ
նոցա ես սրբեմ զանձն իմ, զի եղիցին եւ նոքա սուրբ
20 ճշմարտութեամբ : * Այլ ոչ վասն նոցա միայն աղաչեմ,
21 այլ եւ վասն հաւատացելոց բանիւն նոցա յիս • * զի ա-
մենեքեան մի իցեն, որպէս դու Հայր յիս՝ եւ ես ՚ի քեզ, զի
եւ նոքա ՚ի միզ իցեն : զի եւ աշխարհս հաւատասցէ եթէ
22 դու առաքեցեր զիս : * Եւ ես զփառսն զոր ետուր ինձ
23 ետու նոցա, զի իցեն մի՝ որպէս եւ մեք մի եմք : * Ես ՚ի նոսա,
եւ դու՝ յիս, զի եղիցին կատարեալք ՚ի մի : Եւ գիտաս-
ցէ աշխարհս՝ եթէ դու առաքեցեր զիս • եւ սիրեցեր զնոսա
24 որպէս դու զիս սիրեցեր : * Հայր, զորս ետուրն ինձ, կա-
միմ՝

(7)(8) Ոմանք յաւելուն • Զոր ետուր ինձ, առ ՚ի քէն են :
* Զի բանն զոր ետուր ինձ՝ ետու նոցա : (9) Բազմ • Ե-
տուրն ինձ, զի քո են : (11) Յօրինակին լուծեալ ՚ի վերայ
[illegible] Հայր (:), [illegible] կամ բոլորէ-
[illegible] (՝) կամ [illegible] (,) ոմն [illegible] •
և կամ [illegible]" և [illegible],
Հայր սուրբ, պահեա զնոսա • ոմն գրեն [illegible] ՚ի նոր օրի-
նակաց : (14) Ոմանք • Ետու նոցա զբանս քո : (20) Ոմանք •
Այլ ոչ վասն նոցա : (23) Ոմանք • Եւ ես սիրեցից զնոսա •
որպէս եւ դու զիս : (24) Ոմանք • Զի ուր ես եմ . . . ըզ-
փառսն իմ, զոր ետուր ցիս . . զլինել աշ" :

Digitized by Google

միմ՝ զի ուր ես եմ, և նոքա իցեն ընդ իս՝ զի տեսանիցե-
ցեն զփառսն զիմ. զոր ետուրն ինձ. զի սիրեցեր զիս
յառաջ քան զլինելն աշխարհի ։ * Հայր արդար՝ և աշ- 25
խարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծանեայ ։ և նոքա
ծանեան՝ եթէ դու առաքեցեր զիս ։ * Եւ ծանուցի 26
նոցա զանուն քո՝ և ծանուցից. զի սէրն որով սիրեցեր
զիս՝ ՚ի նոսա իցէ, և ես ՚ի նոսա ։

ԳԼ. ԺԸ.

Զայս իբրև ասաց Յս, ել աշակերտօքն հանդերձ 1
յայնկոյս ձորոյն կեդրոնի՝ ուր էր պարտէզ ։
յոր եմուտ ինքն և աշակերտքն իւր ։
* Գիտէր և յուդաս, որ մատնելոցն էր՝ զտեղին. 2
զի բազում անգամ ժողովեալ էր անդր Յս աշակերտօքն
հանդերձ ։ * Եւ յուդայի առեալ ընդ իւր զգունդն, և 3
՚ի քահանայապետիցն և ՚ի փարիսեցւոց սպասաւորս,
գայ անդր ջահիւք և լապտերօք և զինուք ։ * Իսկ Յս 4
իբրև ետես զայն ամ եկեալ ՚ի վն նր, ել և ասէ ցնս.
զո՞ խնդրէք ։ * Պատասխանի ետուն նմա. զՅս նազով- 5
րեցի ։ ասէ ցնս Յս. ես եմ ։ կայր ընդ նս և յուդաս՝ որ
մատնելոցն էր զնա ։ * Իբրև ասաց՝ թէ ես եմ, յետս յետս 6
չոգան՝ և զարկան զգետնի ։ * Դարձեալ եհարց ցնս, 7
զո՞ խնդրէք ։ և նք ասեն, զՅս նազովրեցի ։ * Պատաս- 8
խանի ետ նց Յս. ասացի ձեզ թէ ես եմ. արդ՝ եթէ
զիս խնդրէք՝ թոյլ տուք դոցա երթալ ։ * Զի լցցի բանն՝ 9
զոր ասաց. թէ զորս ետուրն ինձ, ոչ կորուսի ՚ի նո-
ցանէ և ոչ զոք ։ * Իսկ սիմոն պետրոս քանզի ունէր 10
սուր, ձգեաց զնա՝ և եհար զքահանայապետին ծա-
ռայ, և ՚ի բաց առ զունկն նր զաջոյ ։ և էր անուն ծա-
ռային մաղքոս ։ * Ասէ Յս ցպետրոս. արկ զսու- 11
սերդ ՚ի պատեանս իւր. զբաժակն զոր ետ ինձ հայր ոչ
ըմպիցեմ զնա ։ * Իսկ գունդն և հազարապետն և սպա- 12
սաւ-

(25) Յօրինակին յետ բառիցս Հայր արդար՝ նշան ինչ եդեալ ՚ի միջոցին և ապա անդէն յոր գրեալ և աշխարհ զքեզ ոչ եծ. Բներան ... Հայր արդար և աշխարհ զքեզ. ըստ որում ... սովորին. մինչ զի և օրինակ մի նշանէ զեն, գրելով այսպէս. Հայր՝ արդարև և աշխարհ զքեզ ։ (25) Յօրինակին. Եւ նոքա ծանեան ։ և դու առաքեցեր զիս ։ (26) Այլ օրինակ ունի. Եւ ծանուցի նոցա զանուն ։
Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Որ էր պարտէզ ։ (2) Ոմանք. Որ զնա մատնելոց ։ (5) Յօրինակին. Կայր ընդ նոսա և յու-դա՝ որ ։ (7) Ոմանք. Դարձեալ եհարց ցնս ։ (9) Օրինակ մի. Զի լցցի բանն յսի ։ (9) Ոմանք. Թէ զոր ետուրն ցիս ։

ԺԴ

13 նաւորքն Հրէից կալան զՅս՝ և կապեցին։ * Եւ ածին
զնա նախ՝ առ Աննա, որ էր՝ աներ Կայիափայի․ որ քա-
14 հանայապետն էր տարւոյն այնորիկ։ * Այս՝ այն Կայ-
իափա էր՝ որ խրատ ետ Հրէից, թէ լաւ է մին մեռա-
15 նել՝ ՚ի վերայ ժողովրդեանն։ * Եւ երթայր զհետ
յՍի Սիմովն պետրոս՝ և միւս աշակերտն։ Եւ աշա-
կերտն այն քանզի ծանօթ էր քահանայապետին՝ եմուտ
16 ընդ յՍի ՚ի գաւիթ քահանայապետին։ * Եւ պետրոս
կայր առ դրանն արտաքոյ։ Ել միւս աշակերտն՝ որ էր
ծանօթ քահանայապետին, և ասաց դռնապանին՝ և
17 եմոյծ ՚ի ներքս զպետրոս։ * Ասէ աղջիկն որ դռնա-
պանն էր՝ ցպետրոս․ միթէ՝ և դու յաշակերտաց առնն
18 այնորիկ իցես։ և նա ասէ՝ ոչ եմ։ * Կային անդ ծա-
ռայքն և սպասաւորք, խարոյկ արկեալ՝ քանզի ցուրտ
էր, և ջեռնուին․ կայր ԸՆ նս և պետրոս՝ և ջեռնոյր։
19 * Եւ քահանայապետն եհարց զՅս վն աշակերտացն՝
20 և վն վարդապետութն նր։ * Պատասխանի ետ նմա
Յս․ ես՝ յայտնապէս խօսեցայ յաշխարհի․ ես՝ յամ
ժամ ուսուցի ՚ի ժողովրդեանն, և ՚ի տաճարի անդ՝
ուր ամ Հրեայք ժողովեալ էին, և ՚ի ծածուկ ինչ ոչ
21 խօսեցայ։ * Զի՞ հարցանես զիս․ հարց զայնոսիկ՝ որ
լուանն, թէ զինչ խօսեցայ ընդ նս․ ահաւասիկ նոքա
22 գիտեն զինչ խօսեցայ։ * Իբրև նա՝ զայն ասաց, մի
ոմն ՚ի սպասաւորացն որ անդ կայր, ած ապտակ յՅս՝ և
23 ասէ․ այդպէս պատասխանի տաս քահանայապետին։ * Եւ
Յս՝ ասէ ցնա․ եթէ չար ինչ խօսեցայ, վկայեա վն չարին,
24 իսկ եթէ բարի, ընդէ՞ր հարկանես զիս։ * Եւ առաքեաց
զնա Աննա կապեալ առ Կայիափա քահանայապետ։
25 * Եւ Սիմովն պետրոս կայր անդ՝ և ջեռնոյր․ ասեն ԼԴ
ցնա՝ միթէ՝ և դու յաշակերտաց անտի նր իցես։ նա՝
26 ուրացաւ և ասէ՝ թէ ոչ եմ։ * Եւ ասէ մի ոմն ՚ի ծա-
ռայից քահանայապետին՝ ազգական այնորիկ, զորոյ
զունկն եհատ պետրոս․ ոչ ես իսկ տեսի զքեզ ՚ի պար-
տէզ.

(13) Ոմանք․ Առ Աննա, որ էր աներ Կայիափայ․ որ քհնյպետ էր։ (14) Ոմանք․ Որ խրատ ետ Հրէից՝ եթէ։ (15) Ոմանք․ Երթայր զհետ յՍի Սիմովն պետրոս, և միւս ևս աշակերտ։ Ոչ ևս ոմանք․ Զհետ նր Սիմովն պետ''։ (16) Ոմանք․ Կայր արտաքոյ առ դրանն․․ և ասէ ցդռնապանն։ (19) Ոմանք․ Վն աշակերտացն նր, և։ (20) Օրինակ մի․ Խօսեցայ աշխարհի․․ և ծածուկ ինչ ոչ խօ''։ (21) Ոսկան․ Որք լուանն եթէ զինչ ասացի ցնս։ (21) Ոմանք․ Ահաւասիկ նքա գիտեն զինչ ասացի։ (21) ՚Ի լուսո''․ Գիտեն զինչ ասացի․ համաձայն ոմանց ՚ի Բնաբ''։ (22) Ոսկան․ Նա զայս ասաց։ (26) Ոմանք․ Որոյ զունկնն եհատ։

Digitized by Google

տիզի անդ ընդ նմա։ * Դարձեալ ուրացաւ պետ- 27
րոս. և վաղվաղակի հաւ խօսեցաւ։
ԼԴ * Եւ ածեն զյս 'ի վանացն կայիափայ յապարանս դա- 28
տաւորին. և էր այգուց։ Եւ նոքա ոչ մտին յապա-
րանսն, զի մի պղծիցին, այլ զի ուտիցեն զպասեքն։
* Ե՛լ առ նոս պիղատոս արտաքս՝ և ասէ. զի՞նչ չա- 29
րախօսութիւն մատուցանէք զառնէն զայնմանէ։ * Պա- 30
տասխանի ետուն և ասեն ցնա. եթէ չէր չարագործ
այրն այն, ապա ոչ մատնէաք զնա քեզ։ * Ասէ ցնո 31
պիղատոս. առէք զնա դուք, և ըստ ձերոց օրինացն
դատեցարուք։ ասեն ցնա հրեայքն. մեզ չէ արժան
սպանանել զոք։ * Զի լցցի բանն յսի զոր ասաց, նշա- 32
նակելով թէ որով մահու մեռանելոց իցէ։ * Եմ- 33
ուտ միւսանգամ յապարանսն պիղատոս, կոչեաց զյս,
և ասէ ցնա. դու ես թագաւորն հրէից։ * Պատասխա- 34
նի ետ յս. 'ի քէն ասես դու այդ, եթէ այլք ասացին
քեզ զինէն։ * Պատասխանի ետ պիղատոս. միթէ՝ և 35
ես հրեա՞յ իցեմ. ազգն քո և քահանայապետք մատնե-
ցին զքեզ ինձ, զի՞նչ գործ գործեալ է քո։ * Պատաս- 36
խանի ետ յս. իմ արքայութիւն չէ յայսմ աշխարհէ. եթէ
յաշխարհէ աստի էր արքայութիւնն իմ, սպասաւորքն
իմ մարտնչէին արդեւք՝ զի մի մատնեցայց հրէից. բայց
արդ թագաւորութիւն իմ չէ աստի։ * Ասէ ցնա պիղա- 37
տոս. ապա թէ այդպէս իցէ, թագաւոր ոմն ես դու։
Պատասխանի ետ յս. դու ասես՝ թէ թագաւոր իցեմ.
բայց ես՝ յայդ իսկ ծնեալ եմ, և 'ի դոյն իսկ եկեալ
եմ յաշխարհ, զի վկայեցից ճշմարտութեան. ամ որ 'ի
ճշմարտութենէ է, լսէ բարբառոյ իմոյ։ * Ասէ ցնա պիղա- 38
տոս. զի՞նչ է ճշմարտութիւն. զայս իբրև ասաց, դար-
ձեալ ել առ հրեայսն՝ և ասէ ցնոսա. ես՝ և ոչ մի ինչ
պատճառս գտանեմ 'ի նմա։ * Բայց է ձեր սովորութիւն 39
զի զմի ոք արձակեցից ձեզ 'ի զատկիս. արդ՝ կամիք
զի արձակեցից ձեզ զթագաւորն հրէից։ * Աղաղա- 40
կեցին ամենեքեան՝ և ասեն. մի զդա, այլ զբարաբ-
բան. և էր բարաբբայն այն աւազակ։

ԳԼ.

(28) Ոմանք. Զի մի պղծեսցին։ (29) Ոմանք. Եւ ասէ ցնոսա, զինչ... մատուցանիցէք զառնէն։ (31) Բղ. Մեզ ոչ է արժան սպա"։ (35) Ոմանք. Ազգքն քո և քահանայապետքն։ (36) Ոմանք. Թագաւորութիւնն իմ չէ աստ։ (37) Ոմանք. Պիղատոս, թէ այդպէս իցէ՝ թագաւոր ոմն իցես դու... ծնեալ իցեմ, և 'ի դոյն իսկ եկեալ յաշխարհ։ (38) Ոմանք. Զի՞նչ է ճշմարտութիւն... գտանեմ 'ի նմա։ (38) Յօրինակին գրեալ. Ես ոչ մի ինչ։ (39) Ոմանք. Բայց ձեր սովորութիւն է։ (40) Ոմանք. Ամենեքեան և ասեն։ Ոչ զդա. և ասացին։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԹ.

1 Յայնժամ առ Պիղատոս զՅս. և գան եհար։ * Եւ
2 զինուորացն արարեալ պսակ 'ի փշոց՝ եդին 'ի գը-
3 լուխ նր, և զգեցուցին նմա հանդերձ ծիրանի. * Եւ
գային առ նա՝ և ասէին, ո՛ղջ եր արքայ Հրէից. և հա-
4 րկանէին նմա ապտակս։ * Ել դարձեալ Պիղատոս ար-
տաքս և ասէ ցնս. ահաւասիկ ածեմ զնա արտաքս առ ձեզ,
զի գիտասջիք թէ ես՝ վնաս ինչ 'ի նմա ո՛չ գտանեմ։
5 * Ել Յս արտաքս, և ունէր պսակ 'ի փշոց՝ և հանդերձ
6 ծիրանի։ և ասէ ցնս. ահա այրդ՝ ցձեզ։ * Իբրև տե-
սին զնա քահանայապետքն և սպասաւորքն, աղաղակե-
ցին՝ և ասեն. 'ի խաչ հան՝ 'ի խաչ հան զդա։ Ա-
սէ ցնս Պիղատոս. առէք զդա 'ի ձեզ, և ձեզէն հա-
7 նէք 'ի խաչ. զի ես՝ 'ի դմա վնաս ինչ ոչ գտանեմ։ * Պա-
տասխանի ետուն նմա Հրէայքն. մեք՝ օրէնս ունիմք.
և ըստ օրինացն մերոց պարտապարտ է մեռանել. զի զանձն իւր
8 որդի այ արար։ * Իբրև լուաւ զբանս զայսոսիկ Պի-
9 ղատոս, առաւել ևս երկեաւ։ * Եմուտ դարձեալ անդ-
րէն յապարանսն, և ասէ ցՅս. ուստի՞ ես դու։ և Յս
10 ոչ ետ նմա պատասխանի։ * Ասէ ցնա Պիղատոս. ընդ
իս ո՞չ խօսիս, ոչ գիտես եթէ իշխանութիւն ունիմ հա-
նել զքեզ 'ի խաչ, և իշխանութիւն ունիմ արձակել ըզ-
11 քեզ։ * Պատասխանի ետ Յս. ոչ ունէիր դու իշխա-
նութիւն 'ի վերայ իմ՝ և ոչ մի, եթէ ոչ էր տուեալ քեզ
'ի վերուստ. վասն այնորիկ որ մատնեաց զիս քեզ,
12 նր՝ մեծ մեղք են։ * Եւ յայնմհետէ Պիղատոս խնդրէր
արձակել զնա։ և Հրէայքն աղաղակէին՝ և ասէին.
եթէ զդա՝ արձակես, չես բարեկամ կայսեր. ամ ոք
որ թագաւոր կոչէ զանձն իւր, հակառակ է կայսեր։
13 * Իսկ Պիղատոս իբրև լուաւ զբանս զայսոսիկ, ած
զՅս արտաքս՝ և նստաւ 'ի վերայ բեմին 'ի տեղւոջն որ
կոչէր քարայատակ, և եբրայեցերէն կառք պաւթա։
14 * Էր ուրբաթն զատկին. և էր ժամ իբրև վեցերորդ.
15 և ասէ ցհրեայսն. ահա թագաւորդ ձեր՝ ցձեզ։ * Եւ
նո-

Գլ. ԺԹ. (3) Ոմանք. Ո՛ղջ լեր արքայ Հրէից. և հանէին
նմա ապտ": (4) Ոմանք. Ել Պիղատոս դրձեալ.. զնա առ
ձեզ արտաքս։ (6) Յոմանս ձեռ.՝ քհնյպետքն և սպասաւորքն։
(7) Ոմանք. Եւ ըստ մերոց օրինաց։ (8) Ոմանք. Զբանս
զայս պիղ": (11) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Վն այնորիկ որ
մատնեաց զիս։ (11) Ոմանք. Զիս քեզ, նմա մեծ մեղք։
(13) Ոմանք. Լուաւ զբանս զայս։ (13) Ոմանք. Կապպա-
թա։ (14) Ոմանք. Եւ էր իբրև ժամ... ահա թգր ձեր։
(15) Ոմանք. Եւ նք աղաղակեցին... բայց 'ի կայսերէ։

Digitized by Google

նոքա աղաղակէին, բա՛րձ ՚ի մէնջ բա՛րձ ՚ի մէնջ՝ և հան-
զդա ՚ի խաչ ։ Ասէ ցնոսա պիղատոս. եւ՝ զթագաւորդ-
ձեր՝ ՚ի խաչ հանիցեմ ։ պատասխանի ետուն քահանայապետքն. չիք
մեր թագաւոր՝ բայց ՚ի կայսերէ ։ * Յայնժամ ետ զնա 16
՚ի ձեռս նոցա, զի ՚ի խաչ ելանիցէ ։

ԼԵ * Եւ նոքա առեալ տանէին զնա. և բարձեալ էր ինք- 17
նին զխաչափայտն, և ելանէր ՚ի տեղին՝ որ անուանեալ էր
գագաթան, և կոչէր եբրայեցերէն գողգոթայ ։ * ուր 18
և ՚ի խաչն իսկ հանին զնա ։ և ընդ նմա երկուս ևս այլս
աստի և անտի, և ՚ի միջի զյս ։ * Գրեաց և տախտակ 19
պիղատոս, և եդ ՚ի վերայ խաչին. և էր գրեալ. յս
նազովրեցի թագաւոր հրէից ։ * Զայն տախտակ ըն- 20
թերցան բազումք ՚ի հրէից, զի մօտ էր ՚ի քաղաքն անդր
տեղին՝ ուր խաչեցաւն յս. և էր գրեալ եբրայեցերէն՝
գաղմատարէն՝ և յունարէն ։ * Ասեն ցպիղատոս քա- 21
հանայապետքն հրէից. մի գրեր թագաւոր հրէից, այլ
թէ նա՛ ասաց՝ թագաւոր եմ հրէից ։ * Պատասխանի 22
ետ պիղատոս. զոր ինչ գրեցին՝ գրեցի ։ * Իսկ զինո- 23
ւորքն իբրև հանին ՚ի խաչ զյս, առին զհանդերձս
նր՝ և արարին չորս մասունս, իւրաքանչիւր զինուո-
րի մասն ։ Իսկ զպատմուճանն քանզի էր առանց կարա-
նի ՚ի վերուստ՝ փո՛ր անկեալ ամենևին. * ասեն ցմի- 24
միանս. մի՛ պատառեսցուք զայդ, այլ արկցուք վիճակս
՚ի վերայ դորա՛ ում և ելցէ ։ զի լցցի գիրն որ ասէ.
բաժանեցան զհանդերձս իմ յիւրեանս, և ՚ի վր պատ-
մուճանի իմոյ վիճակ արկին ։ Զինուորքն՝ զայն ինչ
գործեցին ։ * Եւ կային առ խաչին յսի մայրն նր, և 25
քոյր մօր նր մարիամ կղէոպեայ, և մարիամ մագդաղա-
ղենացի ։ * Յս իբրև ետես զմայրն և զաշակերտն զոր 26
սիրէր՝ զի կայր մօտ. ասէ ցմայրն, կին դու՝ ահա որ-
դի քո ։ * Ապա ասէ ցաշակերտն. ահա մայր քո ։ և 27
յայնմ ժամանակէ առ աշակերտն՝ զնա առ ինքն ։ * Յետ 28
այնորիկ իբրև գիտաց յս, եթէ ահա ամ ինչ կատա-
րեալ է, զի կատարեսցի գիրն, ասէ՝ ծարաւի եմ ։
* Եւ անդ կայր աման ինչ՝ լի քացախով. և նք սպունգ 29
լցեալ

---

(17) Ոմանք. Որ անուանեալ էր գագաթն ։ (18) Ոմանք.
Ուր և ՚ի խաչ իսկ հա՛՛.. այլ աստի.. և միջի յս ։ (19) Ո-
մանք. Գրեաց և տախտակ մի պիղատոս ։ (20) Ոմանք.
Դաղմատերէնն և ։ (22) Ոմանք. Զոր ինչ գրեցի՝ գրեցի ։
(23) Ոմանք. ՚ի վերուստ փորանկեալ ամենևին ։ (24) Ո-
մանք. ՚ի վր դորա վիճակս. կամ, վիճակ՝ ում... պատ-
մուճանի իմոյ վիճակս արկանէին ։ (24) Բզմք. Զայս
ինչ գործեցին ։ (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցմայրն ։ (28) Ո-
մանք. Յետ այնորիկ գիտաց յս եթէ ահա ։ (29) Ոմանք.

Digitized by Google

լցեալ քացախով ընդ եզովբ՝ շուրջ եդեալ զմշտկաւ
30 զոպայի, մատուցին 'ի բերան նր: * Իբրեւ առ Յս ըզ-
քացախն համբերձ եղեւածն՝ ասէ. Ամենայն կատարեալ է:
Եւ խոնարհեցուցեալ զգլուխն՝ աւանդեաց զոգին: ԼՁ
31 * Իսկ Հրեայքն՝ քանզի ուրբաթ էր, զի մի՛ մնասցեն 'ի
խաչին ադամնիցն մարմինքն մինչ ցշաբաթն, զի էր օր
մեծ շաբաթուն այնորիկ. աղաչեցին զպիղատոս զի խոր-
32 տակեսցեն զբարձս նց, և բարձցին: * Եկին զինուո-
րքն, և զառաջնոյն խորտակեցին զբարձս, նոյնպէս
33 և զմիւսոյն որ ընդ նմա 'ի խաչն ելեալ էր: * Բայց
իբրեւ եկին առ Յս, և տեսին զի այն ինչ մեռեալ էր,
34 ոչ խորտակեցին զբարձս նր. * այլ մի ոմն 'ի զինուո-
րացն տիգաւ խոցեաց զկողս նր. և վաղվաղակի ել ա-
35 րիւն և ջուր: * Եւ որ տեսեանն՝ վկայեաց, և ճշմա-
րիտ է վկայութիւն նր. և նա գիտէ՝ թէ ճշմարիտ ա-
36 սէ, զի և դուք հաւատասջիք: * Այս եղեւ, զի լցցի
37 գիրն, եթէ ոսկր նր մի փշրեսցի: * և դարձեալ միւս
գիր ասէ, եթէ հայեսցին 'ի նա՝ յոր խոցեցինն:
38 * Յետ այսորիկ աղաչեաց զպիղատոս յովսէփ որ յա- ԼԷ
րիմաթեայ էր, աշակերտ յի 'ի ծածուկ վս ահին հր-
էից. զի բարձցէ զմարմինն յի. և հրամայեաց պիղա-
տոս: եկին և բարձին զնա:
39 * Եկն և նիկոդեմոս որ եկեալն էր առ Յս՝ 'ի գիշե- ԼԸ
րի զառաջինն, և եբեր զմուռս խառն ընդ հալուէս՝
40 իբրեւ լտերս հարիւր: * Առին զմարմինն յի, և պա-
տեցին կտաւովք՝ խնկովքն համբերձ, որպէս օրէն էր հր-
41 էից պատել: * Եւ էր 'ի տեղւոջն յորում խաչեցաւ՝
պարտէզ. և 'ի պարտիզի անդ գերեզման նոր, յորում
42 ոչ ոք երբէք՝ էր եդեալ: * Անդ վս ուրբաթուն հր-
էից, զի մօտ էր գերեզմանն՝ եդին զյս:

Գլ. Ի.

1 Եւ 'ի միաշաբաթւոջն՝ մարիամ մագդաղենացի գայ ԼԹ
առաւօտուն ընդ արշալուշն 'ի գերեզման անդր,
և

Զմշտիկ զոպայի. կամ, զմշտկաւ զոպայիւ: (30) Ոմանք. Զգլուխն՝ աւանդեաց զհոգին: (31) Բ՚ղմ. Մինչեւ ցշաբաթն... զբարձս նց, և բարձցեն: (32) Ոմանք. 'Ի խաչ ելեալ էր: (34) Ոմանք. Եւ ել վաղվաղակի: (35) Ոմանք. Եւ զի դուք հաւա՛: (37) Ոմանք. Թէ հայեսցեն 'ի նա որ խոցեցինն: (38) Ոսկան. Պիղատոս. եկն և եբարձ զնա: (39) Ոմանք. Առ Յս գիշերի զառա՛... խառն ը հալուէս: (40) Ոսկան. Կտաւովք և խնկովք: (41) Ոմանք. Հրէիցն պատել:
Գլ. Ի. (1) Ոմանք. Եւ 'ի միաշաբաթոջն.. ընդ արշա-

Digitized by Google

և տեսանէ զվէմն բարձեալ ՚ի դրաց գերեզմանէն ։ * Ա- 2
պա ընթանայ և գայ առ սիմոն պետրոս՝ և առ միւս
աշակերտն զոր սիրէր յս, և ասէ ցնս ․ բարձին զտր
՚ի գերեզմանէ անտի, և ոչ գիտեմք՝ ուր եդին զնա ։
* Ել պետրոս և միւս աշակերտն՝ և գային ՚ի գերեզ- 3
մանն ։ * ընթանային երկոքեան ՚ի միասին ։ Եւ միւս 4
աշակերտն յառաջեաց ընթացաւ վաղվաղակի քան զպետ-
րոս՝ և եկն նախ ՚ի գերեզմանն ։ * և խոնարհեցաւ տե- 5
սանէ՝ զի կային անդ կտաւքն, բայց ՚ի ներքս ոչ ե-
մուտ ։ * Եկն և սիմոն պետրոս՝ որ գայր զկնի նր, 6
և եմուտ ՚ի գերեզմանն ․ և տեսանէ զկտաւսն զի կային
անդ ․ * և զվարշամակն որ էր ՚ի գլուխ նր՝ ոչ ը̄ այլ 7
կտաւսն կայր, այլ առանձին ծալեալ ՚ի մի կողմն ։ * Յայն- 8
ժամ եմուտ և միւս աշակերտն, որ եկեալ էր յառա-
ջագոյն ՚ի գերեզմանն, ետես և հաւատաց ․ * զի չև ևս 9
գիտէին զգիրս թէ պարտ է նմա ՚ի մեռելոց յառնել ։
* Չոգան դարձեալ առ միմեանս աշակերտքն ։ * Իսկ 10
մարիամ կայր արտաքոյ գերեզմանին՝ և լայր ։ Մինչ- 11
դեռ լայր՝ խոնարհեցաւ ՚ի գերեզմանն ․ * և տեսանէ 12
երկուս հրեշտակս ՚ի սպիտակս, զի նստէին մի ՚ի սնա-
րից, և մի՝ յանոտից՝ ուր կայր մարմինն յսի ։ * Եւ 13
նոքա՝ ասեն ցնա ․ կին դու, զի՞ լաս ։ ասէ ցնս ․ զի
բարձին զտրն իմ ՚ի գերեզմանէ անտի՝ և ոչ գիտեմ
ուր եդին զնա ։ * Զայս իբրև ասաց, դարձաւ ՚ի թի- 14
կունս կոյս, և տեսանէ զյս զի կայր, և ոչ գիտէր թէ
յս իցէ ։ * Ասէ ցնա յս ․ կին դու՝ զի՞ լաս, զո՞վ խնդ- 15
րես ։ նմա՝ այսպէս թուեցաւ՝ թէ պարտիզպանն ի-
ցէ ։ ասէ ցնա ․ տէր՝ եթէ դու բարձեր զնա՝ ասա ինձ
ուր եդիր զնա, զի ես առից զնա ։ * Ասէ ցնա յս ․ 16
մարիամ ։ և նա՝ դարձաւ և ասէ ցնա եբրայեցերէն ․
ռաբբունի, որ թարգմանի՝ վարդապետ ։ * Ասէ ցնա 17
յս ․ մի՛ մերձենար յիս, զի չև ևս ելեալ եմ առ հայր
իմ ․ այլ երթ դու առ եղբարսն իմ, և ասա ցնս ․ ե-
լանեմ ես առ հայրն իմ՝ և առ հայր ձեր ․ և ած իմ՝ և
ած ձեր ։ * Գայ մարիամ մագդաղենացին և պատմէ ա- 18

շա-

լուան ։ Նո ոմանք ․ աշակերտքն ՚ի գերեզման անդ ։ (2) Ո-
մանք ․ Զոր սիրէրն յս ․ ․ ․ բարձին զտրն ՚ի գերեզմա-
նէ ասաի, և ոչ գիտեմ ուր ։ (6) Օրինակ մի ․ Զկտաւսն
լոկ զի կային ։ (9) Ոմանք ․ Թէ պարտ էր նմ ։ (12) Ո-
մանք ․ Հրեշտակս սպիտակս ։ (13) Ոմանք ․ Զի բարձին զտր
՚ի գերեզ՛՛ ։ (15) Ոմանք ․ Թէ պարտիզպան իցէ ։ (16) Բ՛՛ օրինակ ․
Րաբունի ։ Նո ոմանք ․ Ռաբբի ։ (17) ՚Ի լուս՛՛ ․ Մի՛ մեր-
ձենար յիս ։ համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛՛ ։ (17) Ոմանք ․ Զի չև
ևս ելեալ եմ ես առ ․ ․ ․ առ հայր իմ ․ ․ և ած իմ և ։

Digitized by Google

աշակերտացն եթէ տեսանէ զՏէր, և զայս ինչ ասաց նմա։
19 * Եւ էր երեկոյ ՚ի միաշաբաթւոջ աւուրն. և դրունք Խ
փակեալք՝ ուր էին աշակերտքն ժողովեալ վասն ահին
հրէից, եկն Յս և եկաց ՚ի միջի նց, և ասէ ցնս. ող-
20 ջոյն ընդ ձեզ. * Իբրև զայս ասաց, եցոյց նց զձեռս
և զկողմն իւր։ և խնդացին աշակերտքն իբրև տեսին
21 զՏէր։ * Ասէ ցնս դարձեալ. ողջոյն ընդ ձեզ, որպէս ա-
22 ռաքեաց զիս Հայր իմ, և ես առաքեմ զձեզ։ * Եւ
զայս իբրև ասաց, փչեաց ՚ի նս՝ և ասէ. առէք հոգի
23 սբ. * եթէ ումեք թողուցուք զմեղս, թողեալ լիցի
24 նց. եթէ զուրուք՝ ունիցիք, կալեալ լիցի։ * Իսկ
Թովմաս՝ մի յերկոտասանիցն անուանեալն երկուո-
25 րեակ, ոչ էր ընդ նս յորժամ եկն Յս։ * Ասէին ցնա
այլ աշակերտքն, եթէ տեսաք զՏէր։ և նա՝ ասէ ցնս.
եթէ ոչ տեսից ՚ի ձեռս նորա զնշան բևեռացն, և ար-
կից զմատունս իմ ՚ի տեղիս բևեռացն, և մխեցից զձ-
ձեռս իմ ՚ի կողս նորա, ոչ հաւատամ։
26 * Եւ յետ ութ աւուր, դարձեալ էին ՚ի ներքս աշա- ԽԱ
կերտքն, և Թովմաս ընդ նս. գայ Յս դրացն փակե-
27 լոց. և եկաց ՚ի մէջ, և ասէ. ողջոյն ընդ ձեզ։ * Ա-
պա ասէ ցԹովմաս. բեր զմատունս քո և մերձ այսր,
և տես զձեռս իմ, և բեր զձեռն քո, և մխեա ՚ի կողս
28 իմ, և մի լինիր անհաւատ՝ այլ հաւատացեալ։ * Պա-
տասխանի ետ Թովմաս՝ և ասէ ցնա. Տէր իմ՝ և Աստ
29 իմ։ * Ասէ ցնա Յս. այդ զի տեսեր զիս՝ և հաւատա-
ցեր, երանի որոց ոչ իցէ տեսեալ՝ և հաւատասցեն։
30 * Բազում և այլ նշանս արար Յս առաջի աշակերտացն
31 իւրոց՝ որ ոչ է գրեալ ՚ի գիրս յայսմիկ։ * Այլ այս
այնչափ ինչ գրեցաւ, զի հաւատայցէք եթէ Յս քս է
որդի Այ. և զի հաւատայցէք, և զկեանսն յաւիտե-
նականս ընդունիցիք յանուն նորա։

Գ.Լ.

---

(19) Ոմանք. Եկն եկաց Յս ՚ի միջի. կամ, ՚ի մէջ նոցա։
(20) Ոմանք. Զձեռսն և զոտս.. իբրև տեսին զՏէրն։
(22) Ոմանք. Առէք զհոգին սբ։ (23) Ոմանք. Եւ եթէ զուրուք ունիցիք։ (25) Յօրինակին պակասէր. Ասէին ցնա այլ աշակերտքն։ (25) Ոմանք. ՚Ի տեղի բևեռացն. և մխեցից զձեռն իմ։ (26) Յօրինակին. Եւ եկեաց ՚ի մէջ, և ասէ։ Որ ոմանք. Եւ եկաց ՚ի մէջ նց, և ա։ (29) Ոմանք. Այլ զի տեսեր զիս և հաւ.. որոց չիցէ տեսեալ և հաւատայցեն։ (30) Օրինակ մի. Եւ այլ նշանս եցոյց Յս։ (30) Ոմանք. ՚Ի գիրս յայսոսիկ։ (31) Յօրինակին ոչ էր. Այնչափ ինչ գրեցաւ։ (31) Ոմանք. Յաւիտենականս ունիցիք յանուն։

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԱ.

ԽԲ Յետ այսորիկ դարձեալ յայտնեաց զանձն իւր Յիսուս 1
աշակերտացն իւրոց՝ առ ծովեզերբն Տիբերեայ. եւ
յայտնեաց այսպէս։ * Էին ի միասին Սիմոն Պետ- 2
րոս, եւ Թովմաս՝ անուանեալն Երկուորեակ, եւ Նաթա-
նայէլ որ ի Կանայ Գալիլեացւոց, եւ որդիքն Զեբեդեա-
եւ այլք յաշակերտացն անտի երկու։ * Ասէ ցնա Սի- 3
մոն Պետրոս՝ Երթամ ձուկն որսալ։ Ասեն ցնա. Գամք
եւ մեք ընդ քեզ։ Գնացին եւ մտին ի նաւ, եւ յայնմ գի-
շերի կալան՝ եւ ոչ ինչ։ * Իբրեւ այգ եղեւ՝ կայր Յիսուս 4
յեզր ծովուն, բայց ոչ ծանեան աշակերտքն թէ Յիսուս
իցէ։ * Ասէ ցնա Յիսուս. Մանկունք՝ միթէ՝ ունիք ինչ 5
ուտելոյ։ Պատասխանի ետուն եւ ասեն ցնա, ոչ։ * Ա- 6
սէ ցնոսա. Արկէք յաջակողմն նաւուն զուռկանդ՝ եւ գը-
տանիցէք։ Արկին՝ եւ ոչ կարէին ձգել ի բազմութենէ
անտի ձկանցն։ * Ասէ աշակերտն այն զոր սիրէր Յիսուս՝ 7
ցՊետրոս. Տէր է այն։ Սիմոն Պետրոս իբրեւ լուաւ
թէ Տէր է, արկաւ զիւրեւ զպախածանելին՝ քանզի մերկ
էր, եւ ընկէց զինքն ի ծովն։ * Եւ այլ աշակերտքն նա- 8
ւաւն եկին, քանզի չէին հեռի ի ցամաքէն, այլ
իբրեւ երկերիւր կանգուն, քարշէին զգործիսն հան-
դերձ ձկամբն։ * Իբրեւ ելին ի ցամաք, տեսանեն կը- 9
րակետղ կայծականց, եւ ձուկն մի ի վերայ, եւ հաց։
* Ասէ ցնոսա Յիսուս. Բերէք ինձ ի ձկանց այտի՝ զոր դուք 10
կալարուք այժմիկ։ * Ելանէ Սիմոն Պետրոս, եւ ձը- 11
գեր զգործին ի ցամաք՝ լի մեծամեծ ձկամբք, հարիւր
եւ յիսուն եւ երիւք։ Եւ այնչափ ինչ կայր, եւ ոչ պա-
տառեցաւ գործին։ * Ասէ ցնոսա Յիսուս. Եկայք ճաշեցէք։ 12
Եւ ոչ ոք յաշակերտացն իշխէր հարցանել՝ թէ դու ով
ես, զի գիտէին թէ Տէրն է։ * Գայ Յիսուս՝ եւ առնու զհա- 13
ցն՝ եւ տայ նոցա, նոյնպէս եւ զձուկնն։ * Զայս երրորդ 14
ան-

Գլ. իա. (2) Ոմանք. Էին ի միասին ... անտի նոցա եր-
կու։ (3) Ոմանք. Երթամք ձուկն որ"։ (5) Ոմանք. Պատասխանի
ետուն նմա եւ ասեն. ոչ։ (6) Ոսկան. Ասէ ցնոսա Յիսուս, ար"։
(6) Ոմանք. Յաջակողմ. կամ, յաջոյ կողմ նաւուդ զուռ-
կանն. կամ, զուռկանսդ .. ՚ի բազմութէ ձկանցն։ (7) Ո-
մանք. Արկ զիւրեաւ զափածանելին։ (8) Ոմանք. Զգոր-
ծիսն հանդերձ ձկամբքն։ (9) Ոմանք. Տեսին. կամ, տե-
սանէին կրակետղ։ (10) ՚ի Բ՚ձ՚ս ՚կ՚իւ. Բերէք ինձ ՚ի ձկ"։
(10) Օրինակ մի. Զոր դուք ըմբռնեցէք այժմ։ (11) Ո-
մանք. Ել ձգեր զգործիսն .. ձկամբք, հարիւր յիսուն
եւ։ (12) Ոմանք. Եկայք ճաշակեցէք .. դու ով ես։ (13) Ո-
մանք. Նոյնպէս եւ զձկունսն։ (14) Ոմանք. Աշակերտացն

Digitized by Google

անգամ երեւեցաւ յս աշակերտացն՝ յարուցեալ 'ի մե-
15 ռելոց։ * Եւ իբրեւ ճաշեցին, ասէ ցսիմովն պետրոս
յս. սիմովն յովհաննու, սիրես զիս առաւել քան ըզ-
դոսա։ ասէ ցնա. այո տր, և դու գիտես զի սիրեմ
16 զքեզ։ ասէ ցնա, արածեա զգառինս իմ։ * Դարձեալ
ասէ ցնա, սիմովն յովհաննու սիրես զիս։ ասէ ցնա.
այո տր, և դու գիտես զի սիրեմ զքեզ։ ասէ ցնա՝
17 արածեա զոչխարս իմ։ * Ասէ ցնա երիցս անգամ.
սիմովն յովհաննու սիրես զիս։ Տրտմեցաւ պետրոս՝ զի
ասաց ցնա երիցս՝ թէ սիրես զիս. և ասէ ցնա. տր՝ դու
զա՛մ գիտես. և դու իսկ՝ զամ ճանաչես, և եթէ սի-
18 րեմ զքեզ։ Ասէ ցնա յս. արածեա զոչխարս իմ. * Ա-
մէն ամէն ասեմ քեզ. զի մինչ մանուկն էիր՝ անձամբ
անձին գօտի ածէիր, և երթայիր յո և կամէիր. և
յորժամ ծերասցիս, ձգեսս 'ի վեր կալցես՝ և այլք ած-
19 ցեն քեզ գօտի, և տարցին ուր ոչ կամիցիս։ * Զայս
ասաց՝ նշանակեալ թէ որով մահու փառաւոր առնի-
ցէ զած։ և զայս իբրեւ ասաց՝ ասէ ցնա եկ զկնի իմ։
20 * Դարձաւ պետրոս՝ և տեսանէ զաշակերտն զոր սի-
րէր յս՝ զի երթայր զկնի։ որ և անկաւ զլանջօքն նր՝
21 և ասէ, տր ո՛վ է, որ մատնելոցն է զքեզ։ * Զնա՝ տե-
22 սեալ պետրոսի, ասէ ցյս. տր, իսկ սա՝ զի՞։ * Ասէ
ցնա յս. եթէ կամիմ զի կացցէ դա՝ մինչև ես գամ.
23 քեզ զի՞ փոյթ է, դու եկ զկնի իմ։ * Ել բանս այս
յեղբարս, և համարեցան թէ աշակերտն այն ոչ մե-
ռանիցի. և ոչ ասաց նմ յս, եթէ ոչ մեռանիցի. այլ
24 թէ կամիմ ես թէ կացցէ դա մինչև ես գամ։ * Այս
աշակերտ է՝ որ վկայէ վս այսոցիկ. որ և գրեացն իսկ
զայսոսիկ. և գիտեմք, եթէ ճշմարիտ է վկայութի նր։
25 * Բայց է և այլ ինչ բազում զոր արար յս, զոր եթէ գը-
րեալ էր մի ըստ միոջէ, կարծեմ թէ՝ և ոչ աշխարհս
բաւական էր տանել զգիրսն, որ թէ գրեալ էին։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ։

Աւէ

ւերոց, յարուցեալ։ (17) Ոմանք. Զի ասացն ցնա երիցս եթէ սի՞։ (18) Ոմանք. Դու գօտի ածէիր.. 'ի վեր կալցիս.. տարցեն ուր ոչ կամեսցիս (19) Ոմանք. Փառաւոր առնելոց իցէ զած։ (20) 'Ի լուս". Եւ տեսանէ զաշակերտն զայն, զոր։ (20) Ոմանք. Երթայր զկնի նր։ (23) Ոմանք. Եւ ոչ ասաց յս թէ ոչ մե".. թէ կայցէ դա մին"։ (24) Ոմանք. Թէ ճշմարիտ է վկայութին նր։ (25) Ոմանք. Զոր եթէ գրեալ էին մի ըստ միոջէ։ Ուր ոսկան. Որ եթէ գրել էր։ * 'Ի հոլոմանի՝ ոմանք. Կատարեցաւ գլուխք աւետրնեին որ ըստ Յովհաննու։

Digitized by Google

Աւետարան ըստ Յովհաննու։

(Իրք նորին վարդեւոյ։)

Գնացին իւրաքանչիւրոք ՚ի տեղի իւր։ * Իսկ Յս գը- 53
նաց ՚ի լեառն Ձիթենեաց։ * Եւ ընդ առաւօտն դար- 1
ձեալ եկն ՚ի տաճարն. եւ գայր առ նա ամ ժողովուրդն, 2
եւ ուսուցանէր զնս։ * Ածին քահանայապետքն եւ փա- 3
րիսեցիք՝ կին մի ըմբռնեալ ՚ի շնութեան. եւ կացուցեալ
զնա առաջի, * ասեն. կինս այս ըմբռնեալ՝ ինքն յայտ- 4
նապէս շնացեալ է։ * Եւ յօրէնսն՝ Մովսէս մեզ պատ- 5
ուիրեաց զայսպիսիս քարկոծել. արդ դու՝ զի՞նչ ասես
զն դորա։ * Զայս ասէին՝ փորձելով զնա, զի ունի- 6
ցին ամբաստանութիւն զնմանէ։ Իսկ Յս ՚ի խոնարհ հայե-
լով գրէր մատամբն յերկրի։ * Իսկ իբրեւ առնդեցին 7
հարցանելով զնա, հայեցեալ ՚ի վեր՝ ասէ ցնոսա. ան-
մեղն ՚ի ձէնջ, նախ՝ նա ընկեսցէ քար ՚ի վերայ դորա։
* Եւ դարձեալ ՚ի խոնարհ նայելով՝ գրէր յերկրի։ 8
* Եւ

---

* Տե՛ս զոր նշանակեցաք ՚ի Ծնրոյ. գլ. Է. 52։ Որ համաձայնութեամբ բազմաթիւ հնագոյն Գրչագրաց՝ զայս հատուածս բանից աւետարանի նորին հանգամանօք եդաք առաջնոր։ (53) Օրինակ մի ընդ ոսկեանս. Եւ գնացին իւրաքանչիւր։ (2) Ոմանք. Եւ ընդ առաւօտն... եւ նստեալ ուսուցանէր զնս։ (3) Ոմանք յաւելուն. Ածին առ նա դպիրքն եւ քհնյպետքն.. կին մի ՚ի շնութեան ըմբռնեալ։ (4) Ոմանք. Եւ փորձելով ասեն ցնա. վարդապետ. կինս այս գտաք ըմբռնեալ։ Որ Օրինակ մի. Կինս այս ըմբռնեցաւ ակնատեսութեամբ յանդիմանելի շնութեան։ * Եւ յօրէնս Մովսէսի պատուիրեաց մեզ որ զայսպիսիս քարկոծ առնէին. արդ դու զի՞ ասես զնմանէ։ * Զայս ասացին փորձելով. զի ունիցին չարախօսութիւն զնմէ։ Եւ Յս հայեցեալ ՚ի կինն. եւ կինն ահիւ եւ դողութեամբ կայր առաջի նր։ եւ քհնյպետացն սկսեալ հարցանել զնա։ Իսկ Յս գթացեալ ՚ի կին. եւ խոնարհեալ մատամբն գրեաց ՚ի գետնի. եւ ասէր ցնս. եկայք ամենեքին ընթերցէք զգիրս զայս. եւ որ անմեղն է ՚ի ձէնջ արկցէ քար ՚ի վր դորա։ Իբրեւ լուան զայն՝ գային ամենեքեան եւ ընթեռնուին մի ըստ միոջէ զյանցանս իւրեանց։ եւ որ ընթեռնոյր ելանէր ՚ի տաճարէն. սկսեալ քհնյպետացն մինչեւ ցփարիսեցիսն ելին ամենեքեան. եւ մնաց միայն կինն։ Ասէ Յս. կին դու ո՞ւր է որ դատապարտեցին

9 * Եւ լուեալ՝ ելանէին մի ըստ միոջէ՝ սկսեալ յառաջ-
նոցն մինչեւ 'ի վերջինսն. եւ մնաց միայն Յս, եւ կինն՝ կայր
10 առաջի նր: * Պատասխանի ետ Յս՝ եւ ասէ ցնա. կին
11 դու՝ ուր են, ո՞չոք զքեզ դատապարտեաց: * Եւ նա ա-
սէ. ոչ Տր: Եւ ասէ Յս. եւ ոչ ես դատապարտեմ զքեզ.
երթ՝ յայսմհետէ՝ մի մեղանչեր:

զքեզ: Ասէ կինն. ոչ եւս երեւին Տր: Ասէ Յս. եւ ոչ ես դատապարտեմ զքեզ. այսուհետեւ մի եւս մեղանչեր. այլ երթ խաղաղութ(եամբ) 'ի տուն քո, Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: (9) Ոմանք. Եւ լուեալ իւրաքանչիւրոք զյանցանս իւր, սկսան ելանել մի ըստ միոջէ. 'ի քահանայապետացն սկսեալ յառաջնոցն մինչեւ ցվերջինսն. մնաց միայն Յս. եւ կինն կայր առաջի նր: Իսկ Յս հայեցեալ 'ի վեր ոչ զոք ետես, բայց միայն զկինն. եւ ասէ ցնա, ուր են դատախազք քո, ոչ ոք զքեզ դատապարտեաց: Եւ ասէ կինն. ոչ ուրեք երեւին Տր: Եւ ասէ Յս, եւ ոչ ես դատապարտեմ:

* 'Ի Հոլովման. Յօրինակի վերոյ 'ի սորա [illegible] նշանա-
կի. Այս բանս Յհի. համարն է: որոց յայտ առնէ՝ թէ
ըստ [illegible] 'ի Յհի համարն համաձայնութեան [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ
ԳՈՐԾՈՑ ԱՌԱՔԵԼՈՑ։

Որք միանգամ ճշմարտիւ և կարևոր ծարաւեալք և ծարաւէք անմահութեան իւրեան ցանկացողք, երկնաւոր և ծածուկ առաքինութեան են պայծառացեալք, նոցա կէս ազնուական սահմանեալ անձանց պատուաստինան, զծերգոյն դուռն ի զերանութին, զծերելոյ բանիցն որոճմամբ՝ զգայք և զցերեկ փանջեն փանց անձանց խոհանց ճշմարտիւ ցնծալից բարբառովք։ Եւ երանութեամբ այսմիկ զարդարեալք, և ՚ի յարեն սէր հարեալք․ նշմարեալքն զփրկչին խորհրդին ծանուցեալ, զամ միսս խոյրեանց յամ խոզմանց ամփոփեալ, անդ աւրէն ՚ի վեր այնուհետև մարդկութեան՝ ՚ի վերին խոյ անմահութեան հայրն։ Եւ արդ՝ նոցա որ զայնպիսի հրամանս առն, պիտոյ է հնազանդել, և լինել նոցա օգնական յամ ժամ յօգուտ։ Զի օրէն է մեզ, որք յայլոց օգնեցաք՝ զիրաւամբ լինել միոյ կարօտելոց, և քակել ՚ի դէպ ժամանակի ՚ի տպագրութեան նախանձեա որ յառաջարանն կայ։ Նախ՝ մատենին իմ իսկ զառաքելական գիրս փոքր առ փոքր ընթեռնուլ և գրել, խնկրոգոյն առաքելի առ առ բոլ ի ՚ի հարցն մերոց՝ առկա ինչ ինձ փորութ զանացեալ. իբրև զատանալ մի անձուրծ նորաստանի ընդ անապատ ընդ անկախ ճանապարհ անցանել մտանել ՚ի հրահանգս հրամայեալն։ Զի ո՛չ զոք յայնցանէ որք ծծեալն բանին նոյն պատգամաւորք Փիլոն ցայսօր գտանի՝ թէ ընդ գրոցս այսոցիկ քաղցանկին կոչեալ եղոյց զներպարանս ապխտաթիւ։ Քանզի ո՛չ իսկ այնպէս յանդգնել և ծաղիր եմ, եթէ զայլոց զան վաստակոց յեռանել անխոնջ թղթածանէի փոխարուէ՝ առհմ գիտութեամբ մերոց զընթերցուածոյն ընթրութիւն։ Արդ՝ վաղագոյն ՚ի մօտոյ, ո՛չ յառաջագոյն առաջի՝ զգիրսն պատուով ընթերցեալ, և անդէն առանձին զծործոյս առաքելոց, միանգամայն և զհանդիպելեաց թղթոցն առաքելոց, զշարսն մի ոչ զանացեալ, այժմ առ քեզ առաքեցի։ Արդարև յայծ լինել մեղադիր ՚ի մեր երկոցունց յանդգնութեան իմոյ և ծաղրանաց. զանխնելեան ՚ի դէպ ժամանակի առհաւատչեայ արդարև զեղեմաց և զհարս՝ ոչ բուն այսմ պարգևել, և զիմ զայանցանս և զխոստովանս ՚ի խմանէ նմանապէս։ Այլ մանաւանդ ստիպել եղբայրաբար, զինչանելով ըստ որ ինչ այսր կայցէ։ Զի անդի զմեզ հայրենի հրամանն յանդգնել առնել բան զիարս մեր Գրաւեաց։ Եւ արդ եղբայրական մտերիմ խնամոց համբերեալ՝ արդարացեալ միանգամ յետոյ ՚ի գործ ՚ի մեծամեծս բան զմեզ համարձակութե։ Քանզի յեղբարս և ՚ի հարս յամի մտանէ ուրեմն և ո՛չ մի ինչ ամբարհաւաճութե ինքն հակառակ ինքեան յետոյ մարմնոյն ցուցանէ։ Զի օրէնք կան ՚ի մեր մեր ծծեալքն, ճշմարիտ արդարև եղբայրաւէր, որ յօժարեցուցանելով ՚ի ուրն՝ առեն յայտնապէս, եթէ ոչ ծածկէ զբազմութե յանցանաց։ Իսկ են՝ արդարու-

րա-

փափագն եւ առաւել ուղղագոյն զանդաստանին եւ զՔարոզեալ նշանակեցից, եւ ժամբ պարծեցից զԳեղեցկականն զհաւաստութիւն անուան, զանառատականն Աստուծոյն պարգեւացն զՄխիթարայ իմաստութեան զմշտական որոգայթն՝ որ ցանգ յաճախէ 'ի մեզ մի փառաւոր, որ զշնորհք զոր թախանձանապատել կայ, եւ զցանկալի անուան նորա սպասել շահեալ ուխտ յանցին, յաճախ եւ անխառն կրթութիւն վարժեալ, ծաղկեցուցից ծաղկասէր հաստատեալ կաս. ոչ ոք առաջ դնէ 'ի զուարճականացն առաջ զձեռնարկին, եւ երաշխաւորեալ մեզ անձն զԳեղեցկականայն օգտութիւն, գրենք աղաչանէ իւն եւ առէ այսպէս. թէ կրթութիւն գործոյ օգտակար է: Եւ ըստ իւր զամ իմաստանս իմաստնագոյն եւ ամենաբարի կենդանաստար, զամ իւ կրթութիւն համարեցաւ: Եւ արդ՝ եթէ ոք երբեք հեղգայցէ անձն. անխամբ անձին շնորհ ընթացից երանութեան, խորհուրդ հեղգութեան լրդեգցէ. վասն զի առէ, երանելի է այր, որ յօրէնս Տն խորհեսցի 'ի տուէ եւ 'ի գիշերի: Զի զանձնեալին անդադար 'ի վերուստ մատուցեալ եւ Աստուածային կամօք լինել Տն, 'ի խորհել եւ 'ի կրթել զմիտս իմ, յառաջագոյն յորդորելով յիւրոց պատուիրանացն 'ի հնազանդութիւն, եւ առէ. լուր իմ՝ Տէր Տն քո Տէր մի է. եւ սիրեսցես զՏէր Տն քո յամ սրտէ քումմէ, եւ յամ զօրութենէ քումմէ. եւ եղիցին պատգամքս այսոքիկ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր՝ 'ի սրտի քում եւ յանձին քում. եւ խելամուտ արասցես զայդ որդւոց քոց, եւ խօսեսցիս դոքօք 'ի դնել յարթուն նստիցիս 'ի տան, եւ գնայցես 'ի ճանապարհ, եւ 'ի ննջել եւ 'ի յառնել. եւ այսպէս անխառն եւ հանապազորդ ընդ կրթութեան այսմիկ ունել մեզ գութ կամի Տն: Եւ արդ՝ առաւօտին 'ի պահպանութեան Աստուծոյ հրամանին համարձակութեամբ առնել Աստուածոյն դաւթի՝ առէր ցՏն, թէ խորհուրդք սրտի իմոյ առաջի քո յամ ժամ, Տէր օգնական իմ եւ փրկիչ իմ: Եւ արդ՝ հարստացուցանեմ անվրէպ եւ անսխալ առ 'ի կրթութեան Աստուծոյ վարդապետութեանցս գիտոյ է մեզ երանութիւն այս. քանզի հեղգացելոցն 'ի Տմն, անվրէպ եւ անհրաժեշտ յանձանձս կոչմանէ անձն է եղկելութեան: Արդ եթէ իցեն ոմանք որ անփոյթ, այսմ առնիցեն, կրեսցեն զայն զոր առ յապայ թշուառացելոյն կրեսցեն. ոչ եւ առէ, եթէ անիծեալ ամ որ ոչ կայցէ յամ 'ի գրեալս 'ի գիրս օրինաց առնել զնս: Արդ ո՛վ երբեք հեղգալ պարտ է, եւ խոստովանել յԱստուածոյ եւ յաղնուական մեծատուրեան կրթութեան. զի ընդելական է եւ գթածէր. եւ առաւել խնամոց եւ արդիւնաւորապէս, զիւրաքանչիւր օգտաւոր վարդապետաց լսելեաց միշտ: զի սրտիւ ոք 'ի լոյս եւ 'ի գիտութիւն Տն ամենայն հասանիցէ. քաղցրացուցիչ եւ մեծամեծաց եւ կարեւորաց ցանկալ յորդորէ: Զոր օրինակ ոք 'ի մեծատուր ճեմագնացաց զօրավարագոյն իւր արուեստ գործեալ՝ 'ի մանրագոյնն եւ դարձեալ տան զինուոր անդադար մատուցեալ տեղւոյս եւ խորհրդոյն՝ միշտ քաղցրան մեծենալով ինքնին զիւր միտս 'ի կատարեալսն յԱմենայն, եւ եւ առաւելագոյն յաղթութեան. ըստ նմին օրինակի եւ մեզ դիպեսցի [illegible] ընթերցուածոյն կանոնաւորաց, որ օր ըստ օրէ 'ի հանդէս քաղցրացուցիչ գիտութեան [illegible] կրթեալ եւ խելամուտ առնիցէ:

Արդ՝

Digitized by Google

[illegible]

Դիր գլխոց գործոց առաքելոց

[illegible]

Գլուխք Գործոց Առաքելոց

[illegible]

անգ դրդեցան, և մըրսուէ ներկաւեն նոցա : Գ. Ո՞չ մխիթարել հաստատեալսն օգնել, և յանդգնութեամբ համարձակելոյն :
Դ. Ո՞չ քէ բժշկութեն 'ի ծննդենէ խոցոյն, և զերդումն յանդիմանութեանց վարդապետութեն, կերակրութեամբ և խրատուութեամբ մի քնելոյ նոցա : Պ. Յորում խոնարհն յարգաչեալ փառաւորեալ զերս առ նախանձու մի երգոյ գործելոյ, և անձին օգտելեւ լեալն, և զերդումն զաստուածն քէ և ճշմարտ : Ե. Ո՞չ աղաւնեաց փառաւորելոց բե ի՛ օրէն համարձակել յանուն քէ և չասելոյ յանձն առաքելոյն : Զ. Գոհանալ յեկեղեցւոյն մի ողորմելոյն յաղագս հաւատոյն ծածկութեան :
Է. Ո՞չ համարձակ համօրէն հաստատելոյն մխիթարութեան : Պ. Յորում և մի անանկեաց և ասպետաց, և զգուն վախճանի նոցա :
Ը. Թէ զառաքելական արքեայք 'ի քանի, հրեշտակ այլ եղանի 'ի գեղ մէջ : և համարձակեալ նոցա անխափան փառաւորել պէտ : Պ. Յորում 'ի վաղիւ անդր մխիթարութեամբ փառաւորեալ ընթեր նեաւ զօրութեան նի մի իշխեցեն այլ առաքելեալ : և զան ծառեալ արքայեցին : Թ. Եւ զամենայն հաստատութեամբ խորանն մի առաքելոյն, և օրհնեալ իւր 'ի մէջ բերել և յայտնի ամենայն :
Ժ. Ո՞չ յեռանդութեամբ եւթանցն աղքատաց :
Ի. Ո՞չ հրեշտակ 'ի մէջ յանձնելոյ, և զգօրութեամբ զարհուրանաց խոսելոյ, և նոյ հրապարակաւ ընթեռլոյ մի առ աղբանամբ ամենայն այլ, և մի երկրպագելոյ նահատակաց : Պ. Յորում մի ա-ղքատ և ցուցանելով կառավարութեամբ, և ծանուցելոյ արդարոյն յանկարծակի չարաչար. և մի ծննդեան մոլորի և տիեզերաց նոյա 'ի մեծ քաղաքի մի եղերն, և որ թագաւոր օծութեն էր մանուկ 'ի ծածկութեան առաջինն և փառաց ընթերցելոյ. դատաւորէ. մի երկնաւոր փառացն յէ քէ որ յայտնեցան նմ. մի որոյ փառաց եղեալ արքայութեան հանդերձ տիեզերութեան :
Թ. Ո՞չ հալածանաց եկեղեցւոյն, և թագաւորն արքայութեան : Պ. Յորում մի ժողովրդոց առաքելոց 'ի զանգին զօրավոր բժշկելոյ :
Ժ. Ո՞չ անձանց խոստովանի որ հաստատեն և մեծութեամբ հանդերձ իւր ընթերց : Պ. Եւ մի զերդումն, և յանձնանալ առ նա առաքելեն, և խոնարհ հոգւոյն ամէն 'ի մէջ մեծութեանց :
ԺԱ. Զի ո՛չ արծաթով, և ո՛չ կենդանաց, այլ արժանեաց հաստատել համբերութեան հոգւոյն ամէն զարգացի : Պ. Յորում մի կենդանութեան, և առաքելոյ անձին :
ԺԲ. Թէ բարեաց և հաստատելոյ ամենայն մեծ զօրութեան, և յայտ 'ի ներքինացն երկրաց է :
ԺԳ. Ո՞չ ցեղինից մեծերէն խոնարհն պատարագի յառաքելութեան սէր : Պ. Յորում մի բժշկութեամբ և մխիթարութեամբ պատարագ 'ի յերկն անդրանիկ' բերք յայտնութեն. ամ համարձակութեամբ նոր, և հաստատելոյ առաքելոյն 'ի յերկն թագաւորաց :
ԺԴ. Ո՞չ եղանեաց առաջնորդութեան բժշկելոյ 'ի մէջ խորանի 'ի յերկն զերդ-գոյն : Պ. Յորում մի պատիւ որ յայտնեաց ամենայն. զոր յարգոյ 'ի փառելոյ զերդումն արքայութեան 'ի յարգ :
ԺԵ. Ո՞չ խոստովանին, որպէս ընդ նմա հրեշտակին խոնարհեալ, և որ-

փառ

վան տուրքեալ զեփերոսի յերկնից կ՛ն կոչման հեթանոսաց առաքելո-
ւ. Յորում թէ յորժամ կոչեցաւ զեփերոս՝ էին առ կառնելոյն։ Բ.
Երկրորդութիւն քանզի զոր հրեշտակն ասացին և պատուիրաց կա-
ռելի։ Գ. Պետրոսի վերջնադրութիւնն ՚ի ժո. և հաւատոյն որ
՚ի կը լսողացն պարգևէ. և թէ զիարդ Պետրոսի նոյն ժամուն
՚ի հեթանոսացն հաստատեցաւ։

ժզ. Պետրոս ի լուր գոյէ շնչեալ գործոց պատմէր առաքե-
լոցն. որք էին խաղշիս ՚ի նմանէ, յորժամ զքամանաքան առաքե-
լոյն առ եղբարսն որ յանդիմանէին։

ժէ. Մարգարէութիւն ագաբայ վա՛ն համաշխարհական սովոյն, և
վա՛ն երախայրեաց եղբարցն որ յէմ։

ժը. Յակոբայ առաքելոյ սպանումն, և ըմբռնելն զՊետրոսի
՚ի հերովդէ. և թէ որպէս հրեշտակն ա՛յ զերծոյց զնա ՚ի բանտէն,
և թէ որպէս զՊետրոս գիշերոյն յայտնեցաւ եղբարցն և գնաց.
ա. Յորում վա՛ն պահապանացն պատուհասացն. և յետոյ վա՛ն անզգամու-
թեան հերովդի պատժն և սատակման խորժանացն։

ժթ. Առաքելութիւն բառնաբայ և պաւղոսի յանձնելն հոգւոյն
՚ի կիպրոս. և զոր ինչ մոգուն արարին նորա ըստ եղիմաս մոգ։
Ի. Պաւղոսի ծառայակալութեան վերջնութիւնն ՚ի ժո. յորինաց անդր, և
կարգաւ ՚ի մարգարէից՝ ապացուցանելն և աւետարանութիւնն։ ա. Յո-
րում և ընթերցանքն և խրատականն։ բ. Վա՛ն համբերելոյ տնօրէնութեան
՚ի հեթանոսս, և հալածմանցն նոցա անդի, և երթալոյ յիկոնիոն։

իա. Թէ զիարդ յիկոնիոն բարոզելին զբ՛, որք հաւատացին հե-
թանոսքն, և հալածիչքն առաքելոյն։

իբ. Վա՛ ՚ի լիւստրա ՚ի ծննդենէ կաղին բժշկելոյ ՚ի յետոյ առաք-
ելոյն. վա՛ որոյ և աստուածս կոչէին համարեցան զնս որ էին ՚ի
պեղծ։ ա. Որոց յետոյ քարկոծ լինէր պաւղոս յառաջադրականաց։

իգ. Թէ ո՛վ է պարզ թլփատել զհաւատացեալս ՚ի հեթանոսաց.
հրամանաւ և ընթերցանք առաքելոցն։ ա. Յորում և թղթոյն նոցա
առ այնոսիկ որ ՚ի հեթանոսացն էին վա՛ պահելեացն պատուիրացն։
Բ. Գովմաբանութիւն պաւղոսի ընդդէմ բառնաբայ վա՛ մարկոսի։

իդ. Վա՛ նորընծայ խրատուն փնտռելոյ, և լուր յայտնութե եր-
թալոյն պաւղոսի ՚ի մակեդոնիա։ ա. Յորում վա՛ հաւատոյն և
գործովք կնոջ ծիրանավաճառ լիդիա անուն. և վա՛ բժշկութե աղախնոյն
որ ունէր զոգի այսն. վա՛ որոյ զպաւղոս արկին ՚ի բանտ փիլիպ-
պեա։ Բ. Վա՛ լինելոյ անդ շարժման և փախչելեաց. և թէ որպէս
հաւատաց բանտապետն, և ՚ի նմին գիշերի մկրտեցաւ ամ ընտանեօք
իւրովք. և թէ աղաչեցեալ ելին ՚ի բանտէն առաքեալքն։

իե. Վա՛ խռովութեն որ եղև ՚ի թեսաղոնիկէ. յաղագս քարոզութեն
և քրիստոսի պաւղոսի ՚ի բերիա, և անդի յաթէնս։

իզ. Վա՛ յաթէնս քննողին գրոյ, և իմաստասէր քարոզութեն և
միջադրութեն պաւղոսի։

իէ. Վա՛ ակիւղայ և պրիսկիղղեայ, և կորնթացւոց անհնազանդ-
ութե, և լուր յառաջ գիտութե շնորհէ համարձակութեն ա՛յ որ յայտ-
նեցաւ պաւղոսի։ ա. Յորում վա՛ կրկնակի ծառայութեան,
որ հաստատեցն հանդերձ ամենայն և ձրի և կրկնեցաւ։ Բ. Թէ ՚ի յաղէլ-

                                         խոր-

Digitized by Google

կատարութիւն 'ի նորին՝ խառնելոց պատարագս . և եկեղեց սեղանոյ իւ-
ակյու ընդ նմա և գինոյ . և վն պատարագի առն ճշմարտութեան
և հաստատելոյ :

ԺԶ. Վն ձգձգումն և հոգւոյն սէր պարգևաց որ տուեալ 'ի ձեռն
սրբութեան պատարագի, հաստատելոյն յետ նորա, և Զն բժշկութեան
ծաղկողեանն : Ա. Յորժամ Վն որդւոյն սիրելոյ, թէ Զն պատ-
ճառանօք յինքեանխնամարկ և անմարմնոյ յերկինս որ կա-
տարեալ գործոյն, և խորհրդեանն Վն հաստատելոյն : Է.
Վն յետ նորա խառնութեան՝ շարժելոյ 'ի ընծայելոյ ազգականաց
ժի 'ի Վր առաքելոյն :

ԺԹ. Շրթէն պատարագի : Ա. Յորժամ Վն մահուն և տօնին
փրկչա աղօթիւքն պատարագի 'ի պրոտոպայ : Բ. Յորժամ նաստ-
չան պատարագի յետնեայ ձեռն 'ի կեսարիա պատերազմանցն :

Ի. Ադամա մարգարէութեան վասն մեղացն՝ որ անցանելոյն նոյն
ընդ պատարագս յերուսաղէմ :

ԻԱ. Խորան յանկուցն առ պատարագս Վն շրջանս նորոյն արքե-
նուլ ընդրայեցին 'ի թագաւորաց :

ԻԲ. Վն յէմ ամէնոյն 'ի Վր պատարագի յաւանելոյ, և թէ մերկե
զնա հաւատացեալն 'ի բազմաց անոր ծնելոց : Ա. Յորժամ պատա-
րագի Վն նորոյ հաստատութեան և յաւակնելոյ կոչեցաւ Վն որոյ ա-
ռնելոյ ցուցակս առեր 'ի տաճարն, յաղթեաց և բարեաց ամ
առ նա երբեմն եկեալ 'ի պաշտոնն . թէ Վն այնուհետ գան ընդ
նոյ կը պատարագն՝ առեր թէ համբարեալ իցէ և արքայութեան :

ԻԳ. Վն որոյ մարմնոյ պատարագի մերձ յարութեան եկեղեցւոյ զա-
տանեալ և վաղվաղակի վճարելոյ :

ԻԴ. Վն դառնութեան խորհելոյ հրէից պատարագի, և գալ-
ճանելոյ զայն առ չիւղիա : Ա. Յորժամ թէ առաքելոց պատարագ
առ դատաւորն 'ի կեսարիա գնացեալ և թշնամեաց :

ԻԵ. Տերունեալ ամէնայնութեան պատարագի, և նր պատարագոյն,
նախորդութեան առաջին դատաւորին :

ԻԶ. Վն փիլիկեայ խոստանալոյ, և գիտելով յանուն մարմնոյ,
և առ նովաւ պատարագի դարձելոյ և արձակելոյ :

ԻԷ. Ագրիպպայ և բերենիկեայ գալստեան և հարցման պատա-
րագին : Ա. Յորժամ պատարագի պատասխանատուութեան առ նոքօք Վն
օրինաւոր կրօնիցն խորոյ, և կոչմանն յաւիտենական, և թէ մի
խօսք ծառայից է հրէից պատարագս՝ առեր ագրիպպայ ցնկատս :

ԻԸ. Նաւարկութեան պատարագի 'ի հռոմ քաղաք և մեծամեծ վտանգք ևն.
Ա. Յորժամ խրատ պատարագի առ այնոսիկ որ ընդ նմայն էին՝ Վն
յուսոյն փրկութեան : Բ. Նաւաբեկութեան պատարագի, և թէ զնարդ զերծան
'ի մելիտէն կղզի . և թէ որքան անդ օտարացեալ արար պատարագս :

ԻԹ. Թէ որպէս 'ի մելիտեայ 'ի հռոմ եհաս առաքեալն :

Լ. Վն Ննջելոյն պատարագի ընդ հրէայսն որ էին 'ի հռոմ .

Digitized by Google

ԳՈՐԾՔ
ԱՌԱՔԵԼՈՑ·
ՂՈՒԿԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻ·

ԳԼ. Ա.

Զ

ԲԱՆՆ ԱՌԱՋԻՆ ԶՈՐ 1
արարի վասն ամենայնի ո Թէոփիլէ.
զոր սկսաւ Յս առնել եւ ուսուցանել.
* մինչեւ յօրն պատուիրելոյ առաքե- 2
լոցն ՚ի ձեռն հոգւոյն սբյ, զորս ընտ-
րեացն, եւ վերացաւ: * Որոց յանձն իսկ կացոյց զինքն 3
կենդանի յետ չարչարանացն իւրոց, ՚ի բազում օ-
րինակս, յաւուրս քառասուն երեւել նց՝ եւ ասել վասն
արքայութեն այ: * Եւ ՚ի հաղորդել ընդ նս հացի, 4
պատուէր տայր նց՝ յԵմէ մի մեկնել, այլ սպասել ա-
ւետեացն հօր՝ զոր լուարուքն յինէն: * Զի յովհաննէս 5
մկրտեաց ՚ի ջուր. այլ դուք մկրտեսջիք ՚ի հոգին սբ, ոչ
յետ բազում ինչ աւուրցս այսոցիկ: * Եւ նոքա մատու- 6
ցեալ հարցանէին զնա՝ եւ ասէին. Տր՝ եթէ ՚ի ժամա-
նակիս այս յայսմիկ հաստատեսցես զարքայութիւն
Իրլի:

---

* Այս Գրեանս օրինակք համաձայն Գրոցս յարակցեալ ՚ի վերնա-
գիր՝ Ղուկայ, էս ղուկասու աւետարանչին:
Գլ. Ա. (1) Օրինակ. Ով Թէոփիլէ: (3) Օրինակ. Չար-
չարանաց իւրոց.. յաւուրս քառասուն երեւեալ նց..
արքայութեն այ: (4) Օրինակ. Եւ ՚ի հաղորդելն... զոր
լուարուք յինէն: (5) Օրինակ. Բազմաց ինչ աւուրց:

Digitized by Google

7 Իէլի: * Ասէ ցնոսա. ոչ է ձեր գիտել զժամս եւ զժամա-
8 նակս, զոր Հայր եդ յիւրում իշխանութեան: * Այլ առնու-
ցուք զօրութիւն 'ի հասանել Հոգւոյն Սրբոյ 'ի վերայ ձեր.
եւ եղիջիք ինձ վկայք յԵմ, եւ յամ Հրէաստանի՝ եւ 'ի Սա-
9 մարիայ, եւ մինչեւ 'ի ծագս երկրի: * Եւ զայս իբրեւ ա-
սաց՝ մինչ դեռ հայէին նոքա՝ վերացաւ. եւ ամպն կա-
10 լաւ զնա յաչաց նց: * Եւ մինչ դեռ պշուցեալ հայէին
ընդ երկինս երթալոյ նորա, եւ ահաւասիկ արք երկու
11 երեւեցան նց 'ի հանդերձս սպիտակս, * որք եւ ասա-
ցին. արք Գալիլեացիք՝ զի՞ կայք հայեցեալ ընդ եր-
կինս. Այս Յս՝ որ վերացաւ 'ի ձէնջ յերկինս, սոյն-
պէս եկեսցէ զորօրինակ տեսէք զնա երթեալ յերկինս:
12 * Ապա դարձան յԵրուսաղէմ յանուանեալ լեռնէն Բ
Ձիթենեաց. որ է մերձ յԵմ ըստ շաբաթուն ճանապար-
13 հի: * Եւ իբրեւ մտին, ելին 'ի վերնատունն ուր վանեալ
ին էին. Պետրոս, եւ յակոբոս. եւ յովհաննէս, եւ անդ-
րէաս. փիլիպպոս, եւ Թովմաս. բարթողոմէոս, եւ մատ-
թէոս. յակոբոս ալփեան, եւ շմաւոն նախանձայոյզ, եւ
14 յուդա յակոբեան: * Սոքա ամենեքեան էին համա-
պատրօղեալ միաբան յաղօթս հանդերձ կանամբք, եւ
մարեմաւ մօրն Յի եւ եղբարբք նորա:
15 * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յարուցեալ պետրոս 'ի մէջ ա
եղբարցն՝ ասէ. եւ էր անդ բազմութիւն անուանց իբրեւ
16 հարեւր եւ քսանից: * Արք եղբարք՝ պարտ էր կատա-
րել գրոյն. զոր յառաջագոյն ասաց Հոգին Սբ 'ի բե-
րանոյ դաւթի, վս յուդայի՝ որ եղեւ առաջնորդ ա-
17 նկելոցն Յի. * զի 'ի թիւս մեր էր ընդ մեզ, եւ հա-
18 սեալ էր նմա վիճակ պաշտամանս այսորիկ: * Սա՝ ստա-
ցաւ գեւղ 'ի վարձուց անիրաւութեան. եւ ուռուցեալ
19 պերձաւ ը̃ մէջ՝ եւ հեղաւ ամ փոր նր: * եւ յայտնի եղեւ
ամե-

(7) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնոսա. ոչ է.. յիւրում իշխանութեանն:
(8) Ոմանք. Եւ 'ի շամրին, եւ մինչ 'ի ծագս: (10) Ոմանք. Եւ
մինչդեռ պշուցեալ էին.. ահա արք եր".. 'ի հանդերձս
լուսաւորս. որք ասացին: (11) Ոմանք. Վերացաւ 'ի
ձէնջ.. նոյնպէս եւ եկեսցէ: (11)(12) Ոմանք. Տեսէք զզա
երթալ յերկինս: Յայնժամ ապա դարձան: (12) Ոմանք.
Ըստ շաբաթու ճնպհին: (13) Ոմանք. Եւ իբրեւ մտին
'ի վերնատունն, ելին ուր վանեալ.. պետրոս եւ յոհան-
նէս. յակոբոս եւ անդր".. բարթուղիմէոս: Ոմ ոմանք.
Յակոբոս, յովհաննէս: (14) Ոմանք. Միաբան յաղօթ-
սն.. եւ եղբարք նր: (15) Առ ոմանս պակ. Անուանց
իբրեւ հար": (16) Օրինակ մի. Արք եղբարք... յունե-
լեացն Յի: (16) Ոմանք. Պարտ է կատարել: (19) Օրինակ
մի. Բնակեալ էին յԵմ... ակեղդամայ. այսինքն գեւղ...

Digitized by Google

ամենեցուն որ բնակեալ են յեմ. մինչև կոչել զգեւղն
այնմիկ բարբառովն իւրեանց Ակեղդամա. այսինքն է
գեւղ արեան: * Զի գրեալ է ՚ի գիրս սաղմոսաց. 20
եղիցի բնակութիւն նր աւերակ, և մի ոք իցէ որ բնակի-
ցէ ՚ի նմա. և զկարգ նորա առցէ այլ: * Արդ՝ պարտ 21
է յարանցս յայսցանէ եկելոցս ընդ մեզ յամ ժամանակի,
յորում մտեալ և ել առ մեզ տր յս. * սկսեալ ՚ի մկրտու- 22
թեանն յովհաննու մինչև յօրն՝ յորում վերացաւ ՚ի
մէնջ, վկայ յարութեան նր ընդ մեզ լինել միում ՚ի սո-
ցանէ: * Եւ կացուցին երկուս. զյովսէփ՝ որում բար- 23
սաբայն կոչէին, որ անուանեցաւ յուստոս. և զմատ-
թաթեայ: * և կացեալ յաղօթս՝ ասեն. Դու տր՝ սրտա- 24
գէտ ամի՝ յայտնեա զմի ոք զոր ընտրեցեր ՚ի սոցա-
նէ յերկոցունց, * առնուլ զվիճակ պաշտամանս այ- 25
սորիկ՝ և զառաքելութեան, յորմէ անկաւ յուդաս գնալ ՚ի
տեղի իւր: * Եւ ետուն վիճակս նոցա, և ելանէր վի- 26
ճակն մատաթեայ: և համարեցաւ ընդ մետասանն ա-
ռաքելսն:

ԳԼ. Բ.

Գ Եւ ՚ի կատարել աւուրցն պենտեկոստէից, էին ա- 1
մենեքեան միաբան ՚ի միասին: * Եւ եղև յանկար- 2
ծակի հնչիւն յերկնից՝ եկեալ իբրև սաստիկ հողմոյ
և ելից զամ տունն յորում նստէին: * և երևեցան նց 3
բաժանեալ լեզուք իբրև ՚ի հրոյ, և նստաւ իւրաքան-
չիւր ՚ի վերայ նոցա: * Եւ լցան ամենեքեան հոգւով 4
սրբով, և սկսան խօսել յայլ լեզուս՝ որպէս և հոգին տայր
բարբառել նց: * Եւ էին յեմ բնակեալ հրեայք արք 5
երկիւղածք, յամ ազգաց որ ՚ի ներքոյ երկնից: * Եւ 6
իբրև եղև բարբառս այս, եկն միաբան բազմութիւն և
խռնեցաւ. զի լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել նց:
* Սքանչանային ամենեքեան, և զարմանային՝ և ասէին 7
ընդ միմեանս. ոչ ահաւասիկ ամենեքեան սոքա որ խօսին՝
գա-

(20) Ոմանք. Եղիցին բնակութիւն... բնակիցէ ՚ի նմ:
(20) Ոսկան. Բնակութիւն նց: (21) Ոսկան. Յորում ե-
մուտ: (22) Ոմանք. Միում ՚ի նոցանէ: (23) Օրինակ Գ.
Որում բարսաբայն կոչէին: (23) Ոմանք. Յուստոս և
զմատաթիա: (24) Ոմանք. Սրտագէտ յամի..՚ի սոցա-
նէ երկոցունց: (25) Օրինակ մ. Յորում անկաւ յուդաս:
(26) Ոսկան. Եւ ել վիճակն մա":
ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Պենտէկոստէից: (2) Օրինակ Գ.
իբրև ՚ի սաստիկ հողմոյ: (2) Ոմանք. Զամ զտունն: (4) Ո-
մանք. Խօսել յայլ և այլ լեզուս: (7) Յոմանս պակաս. Եւ
զարմանային և ասէին... որք խօսին՝ գա":

8 Գալիլեացիք են. * և զիա՞րդ լսեմք մեք յիւրաքանչիւր
9 բարբառս մեր՝ յորում ծնեալ եմք: * Պարթևք, և
Մարք, և Իլամացիք. և որ բնակեալ են ՚ի Միջագետս,
՚ի Հրէաստանի, և ՚ի Գամիրս, ՚ի Պոնտոս, և յԱսիա.
10 * ՚ի Փռիւգիա՝ և ՚ի Պամփիւլիա, յԵգիպտոս, և ՚ի կող-
մանս Լիբիացւոց, որ ընդ Կիւրենացիս, և որ եկք Հռո-
11 մայեցիք: * Հրեայք, և եկք նորուն; Կրետացիք, և Ա-
րաբացիք, լսեմք խօսից նց ՚ի մեր լեզուս զմեծամեծս
12 Այ: * Աքանչանային ամենեքեան զարմացեալք՝ և ա-
13 սէին ցմիմեանս. զի՞նչ կամիցի այս լինել: * Եւ կիսոցն
14 Է խօսք արկեալ ասէին, եթէ քաղցուալից են: * Յա-
րուցեալ Պետրոս հանդերձ մետասանիւքն, ամբարձ
զձայն իւր՝ և խօսեցաւ ընդ նս: Արք Հրէաստանեայք՝
և որ բնակեալ էք յԵրուսաղէմ ամենեքեան, այս ձեզ
15 յայտնի լիցի՝ և ունկն դիք բանից իմոց. * ոչ որպէս
դուք կարծէք՝ թէ սոքա արբեալ իցեն. զի դեռ երեք
16 ժամք են աւուրս: * Այլ այս է որ ասացաւ ՚ի ձեռն
17 մարգարէին յովելայ: * և եղիցի յետ այսորիկ յաւուրս
յետինս՝ ասէ Տր, հեղից յոգւոյ իմմէ ՚ի վերայ ամ-
մարմնոյ, և մարգարէասցին ուստերք ձեր և դստերք
ձեր. և երիտասարդք ձեր տեսիլս տեսցեն, և ծերք
18 ձեր երազովք յերազեսցին: * և ՚ի վերայ ծառայից
իմոց՝ և ՚ի վերայ աղախնանց իմոց՝ յաւուրսն յայնոսիկ
19 հեղից յոգւոյ իմմէ, և մարգարէասցին: * Եւ տաց
նշանս յերկինս ՚ի վեր, և նշանս յերկիր ՚ի խոնարհ,
20 արիւն և հուր և մրրիկ ծխոյ: * արեգակն դարձցի ՚ի
խաւար՝ և լուսին յարիւն, մինչև եկեալ իցէ օր Տն մեծ
21 և երևելի: * Եւ եղիցի ամ որ կարդասցէ զանուն Տն՝
22 կեցցէ: * Արք Իէլացիք. լուարո՛ւք զբանս զայսոսիկ. զ- բ
Յս Նազովրեցի զայր ցուցեալ յԱյ ՚ի ձեզ, զօրութբ և
նշանօք և արուեստիւք, զոր արար նովաւ Այ ՚ի միջի
23 ձերում. որպէս և դուք իսկ գիտէք * զնա. նկատեալ խոր-
հրդով

(8) Ոմանք. Յիւրաքանչիւր բարբառս մեր: (10) Ոմանք. Եւ ՚ի Փռիւգիա . . . և ՚ի կողմանս Լիբէացւոց: (11) Ոմանք. Եւ եկք նոցին, կր": (13) Օրինակ մ. Եթէ քաղցուալիցք են: (14) Օրինակ մ. Ընդ նս, և ասէ: (15) Ոմանք. Դուք կարծէք՝ եթէ: (16) Ոմանք. Որ ասացաւն.. յովելեայ: (17) Ոմանք. Երազեսցին: Այլ ոմանք. երազօք երազասցին: (18) Ոմանք. Աղախնեաց իմոց յաւուրս յայնոսիկ հեղից հոգւոյ իմոյ: (20) Ոմանք. Մեծն և երևելի. կմ, մեծ և երևելին: (22) Ոմանք. Ցուցեալ ձեզ յԱյ զօրութբ: (22)(23) Այ՛ գրչագիրք. համաձայն մերումս գրենեն գլխովն ... Գիտէք զնա. նկատեալ: այլ ոմանք ըստ Լատինականին դրոշմեն՝ գիտէք: Զնա նկա": (23) ՚Ի ձեռն": ՚Ի ձե"

Digitized by Google

հրդով և կանխագիտութեամբն այ, մատնեալ 'ի ձեռաց
անօրինաց՝ բեւեռեալ 'ի փայտի սպանէք ․ *զոր ած յա- 24
րոյց լուծեալ զերկունս մահու ․ քանզի ոչ էր հնար
ըմբռնել նմա 'ի նմանէ ։ *Դաւիթ իսկ ասէ զնմանէ ․ 25
յառաջագոյն տեսանէի զՏր առաջի իմ յամ ժամ, զի
էր ընդ աջմէ իմմէ, զի մի սասանեցայց ․ *վասն այսորիկ 26
ուրախ եղև սիրտ իմ, և ցնծացաւ լեզու իմ ․ և ևս և մար-
մին իմ բնակեսցէ յուսով ։ *զի ոչ թողցես զանձն իմ 27
'ի դժոխս , և ոչ տացես սրբոյ քում տեսանել զապա-
կանութիւն ։ *Ծանուցեր ինձ զճանապարհս կենաց ․ լցու- 28
ցեր զիս ուրախութեամբ երեսաց քոց ։ *Արք եղբարք 29
մարթ է համարձակութեամբ ասել ձեզ վս նահապետին
Դաւթի ․ զի և մեռաւ , և թաղեցաւ ․ և գերեզմանն նր
կայ 'ի միջի մերում մինչև ցայսօր ։ *Զի մարգարէ էր 30
և գիտէր , եթէ երդմամբ երդուաւ նմա ած 'ի պտղոյ
որովայնի նր նստուցանել յաթոռ նր ։ *յառաջագոյն 31
ծանուցեալ խօսեցաւ վս յարութեանն քի ․ զի ոչ թողաւ
ոգի նր 'ի դժոխս , և ոչ մարմին նր ետես զապակա-
նութիւն ։ *Զայս յս՝ յարոյց ած , որում ամենեքին մեք 32
վկայեմք ։ *Աջովն այ բարձրացեալ, զաւետիս հոգ- 33
ւոյն սբյ ընկալեալ 'ի հօրէ, սփռեաց զայս՝ զոր դուք
իսկ և տեսանէք, և լսէք ։ *Զի ոչ եթէ Դաւիթ ել 34
յերկինս ․ ասէ իսկ ինքն, ասաց Տր ցՏր իմ, նիստ ընդ
աջմէ իմմէ՝ *մինչև եդից զթշնամիս քո պատուանդան 35
ոտից քոց ։ *Արդ՝ ճշմարտիւ գիտասցէ ամ տունդ Իէլի, 36
զի և Տր զնա՝ և օծեալ ած արար ․ զայն յս՝ զոր դուք
խաչեցէք ։ *Իբրև լուեալ զայս՝ զղջացան 'ի սիրտս իւր- 37
եանց ․

նկատեալ, նշանակի՝ սահմանեալ ․ զոր ոմանք առեալ մա-
ծին 'ի կարգի բնաբանին , գրելով, զնա՝ սահմանեալ խորհր-
դով ։ (23) Ա․ Գ․ [illegible] համաձայն Յունին [illegible] 'ի ձեռաց
անօրէն" ․ [illegible] 'ի [illegible] նոր օրինակի որ գրէ 'ի ձեռն անօ" ․ և
այլ [illegible] որ ընդ [illegible] 'ի ձեռս անօ" ։ (23) Օրինակ
Գ․ 'Ի խաչափայտի սպանէք ։ (24) Ոմանք յարուցեալ ․ Յա-
րոյց 'ի մեռելոց՝ լուծեալ ․․․ ոչ էր էր հնար ։ (25) Ոմանք․
Զի էր ընդ աջմէ ․ կամ ․ յաջմէ իմմէ ։ (28) Ոմանք ․ Զճանապարհս
քո կենաց ․․․ յերեսաց քոց 'ի քաղցրութէ ։ (28) Ոսկան․
Լցուցես զիս ուրա" ։ (29) 'Ի լատ" ․ Արդ՝ եղբարք ․ հա-
մարձակ ․․․ 'ի բերան" ։ (29) Ոմանք ․ Ասել վս ․․ զի մեռաւ ․․
'ի միջի ձերում մինչև ցայժմ ։ (30) Ոմանք ․ Զի և մար-
գարէ էր ։ (30) Բ․ [illegible] Յորովայնէ ․ կամ, որովայնէ նր ։
(31) 'Ի լատ" ․ Ծանուցեալ խօսեցաւ վս ։ (32) Ոմանք․
Մեք վկայ եմք ։ (33) 'Ի բերան [illegible] ․ Դուք իսկ և տեսանէք" ։
(34) Ոմանք ․ Զի ոչ եթէ ․․․ Տր ցՏրն իմ ։ (36) Օրինակ
Գ․ Ամ տունդ Իէլի, զի և Տր զնա օծեալ ած ա" ։ Ոսկ

Digitized by Google

եղբարք. և ասեն ցպետրոս և ցայլ առաքեալսն. զի՞նչ
38 գործեսցուք այր եղբարք: * Ասէ ցնոսա պետրոս. ա-
պաշխարեցէք, և մկրտեսցի իւրաքանչիւր ոք 'ի ձէնջ յա-
նուն տեառն յիսուսի քրիստոսի 'ի թողութիւն մեղաց, և ընկալջիք զպար-
39 գևս հոգւոյն սրբոյ. * զի ձեր են աւետիքս և որդւոց
ձերոց, և ամ հեռաւորաց զորս կոչեսցէ տր ած մեր:
40 * Եւ այլովք բանիւք բազմօք վկայեաց զնոսա, և մխի-
թարէր զնս' և ասէր. ապրեցարուք յազգէս այսմիկ խո-
41 տորելոյ յայսմանէ: * Որք ընդ յօժարութիւն ընկալան
զբանն նր մկրտեցան. և յաւելան յաւուր յայնմիկ հո-
42 գիք իբրև երեք հազարք: * Եւ էին հանապազորդ կացեալք ի Գ
վարդապետութեան առաքելոցն, և հաղորդութեան և բե-
43 կանելոյ հացին և աղօթից: * Եւ եղև ամ անձին ահ
և երկիւղ. և բազում նշանք և արուեստք 'ի ձեռս ա-
44 ռաքելոցն գործէին. * Ամենեքեան հաւատացեալքն էին
45 'ի միասին, և ունէին զամ ինչ հասարակաց: * և զստա-
ցուածս և զինչս վաճառէին. և բաժանէին զայն ա-
46 մենեցուն ում զինչ պէտս լինէր ընդ իւր: * Հանապազ-
օր կանխէին միաբանութ 'ի տաճարին. և առ տունս բե-
կանէին հացն. և առնուին կերակուրս ուրախութ,
47 և միամտութ սրտի * օրհնէին զած. և ունէին շնորհս
առ ամ ժողովուրդն: և տր յաւելոյր 'ի փրկեալսն
հանապազօր 'ի նոյն.

ԳԼ. Գ.

1 Պետրոս և յովհաննէս ելանէին 'ի տաճարն յիննե- Գ
2 րորդ ժամուն աղօթիցն: * Եւ այր մի կաղ յո-
րովայնէ մօր իւրոյ, զոր բարձեալ դնէին հանապազօր
առ դրանն տաճարին' որ կոչէր գեղեցիկ. խնդրել ողոր-
3 մութիւն յայնցանէ որ մտանէին 'ի տաճարն: * Որոյ տե-
սեալ զպետրոս և զյովհաննէս զի մտանէին 'ի տաճարն,
4 աղաչէր ողորմութիւն առնուլ: * Հայեցաւ 'ի նա պետ-
րոս յովհաննու հանդերձ, և ասէ' հայեաց 'ի մեզ:
5 * Նա զարձաւ 'ի նոսա, և ակն ունէր առնուլ ինչ 'ի
նո-

ասեն. զի՞նչ տր գնեա. և ա. (38) Ոմանք. Յանուան տն մերոյ յի: (39) Ոմանք յաւելուն. Հեռաւորաց մերձաւորաց զորս. (40) Ոմանք. Եւ այլ բանիւք: (41) Ոմանք. Որք ընդ յօժար''.. զբանն.. կամ; զբանն նր մկրտ''... ազգաց եւթն: (43) 'Ի ձեռս ա... Եւ երկիւղ: և բազում նշ'': (44) Ոմանք. Զամ ինչ հասարակաց'': (46) Ոմանք. 'ի տաճարին և առ տունս''.. Միամտութ սրտի զած'':

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. 'ի տաճարն. աղօթք յիննե'': (2) Ոմանք. Եւ էր անդ այր մի.. հանապազօր առ դր''.. խնդրել ողորմութ: (5) Օրինակ մ. 'ի նոցանէ ինչ առնուլ:

նոցանէ ։ * Եւ ասէ Աբեսողոմ. արդեօք եւ ասէ ինչ ունիցի 6
բանս զոր ունիմ զայս տացուք. յանուանէ յայս խորհուրդ
զոմն ի նոյն՝ ասէ եւ զնա ։ * Եւ կալեալ զանձն ծերունին 7
նմ յայսոյց զնա. Եւ ասէ չէ հաստատուեցան բարիք ոչ.
եւ որսորդք ։ * Խոհեմ վաղվաղ եւ մնաստ զնա. եւ նեղեա 8
ընդ նմա ի սաստկութեն. գիտայր եւ վաղվաղէր, եւ որհնէր
զնա ։ * Եւ եթէ նա ժողովրդեան զնա, զի գիտայր եւ 9
որհնէր զնա. * եւ գիտելն զնա զի նա էր, որ նմանէր 10
սիրտ առիւծու առ զօրեղն զօրաւոր առաքելն. եւ ըստ
պատերազմաւոր ի վերայ նշանին որ եղեւ ։ * Եւ մինչ դեռ 11
նա ունէր զալեկոծս եւ յուզմանս, ընթացաւ ամ
ժողովուրդն առ նմա ի որսն՝ որ կայեր առաքելոյն
զարեւելեայս ։ * Իբրեւ եկեալ արքայ՝ պատասխանի 12
եւ ժողովրդեանն եւ ասէ. Աղէ խնդրեցէք՝ թէ զարմա-
ցեալ էք ի վերայ այսորիկ, կամ ընդ մեզ զի էք պա-
շարեալ, իբրեւ թէ անձին զօրութիւն ինչ՝ կամ քա-
ջութիւն արարեալ եղէ զգնալդ դմա ։ * Այն ամբարտա- 13
նու, եւ նա ստահակ, եւ նա յանդգնեալ, նա հարցն մե-
րոց փառաւորելոյ զօրութիւն իւր զամ, զոր գուցէ մնա-
ցեալ՝ եւ ուրախութեամբ առաջի պատուոյ ամբոխաւն,
ի զաւակին նոր արձակել ։ * Եւ գուք զանձն եւ զարդարեալ 14
ուրախութեամբ, եւ խնդրեցէք այր մի միահաղոյն ընդ-
դէմ ձեզ ։ * Եւ զառաջնորդ կենացն տայանէք, զոր նա 15
յարոյց ի մեռելոց. որում մեք եմք վկայեալք ։ * Եւ 16
հաւատովք անուանն նորա զոր տեսանէքդ եւ գիտէք.
Զօրացուցեալ անունն նորա. եւ հաւատքն որ նովաւ եղ-
եալ ետուն զամբողջութիւն զայս՝ յանդիման ձեր ամե-
նեցուն ։ * Եւ արդ՝ եղբարք գիտեմ զի անգիտութեամբ 17
արարէք՝ որպէս եւ իշխանքն ձեր ։ * Այլ նա՝ որպէս յառա- 18
ջագոյն պատմեաց ի բերանոյ ամ մարգարէից՝ չարչա-
րել զՔրիստոս, նոյնպէս եւ կատարեաց ։ * Արդ՝ 19
ապաշխարեցէք եւ դարձարուք ի ջնջել զմեղս ձեր. * որպէս 20
զի եկեսցեն ժամանակք հանգստեան յերեսաց Տն. եւ

առա-

(6) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա աբեսո". . զոր ունիմ. զայս ։ (7) Ո-
մանք. Եւ կալաւ զանձն ։ (8) Ոմանք. Գիտայր եւ վաղէր եւ
որհ" ։ (11) Բազմ. Եւ մինչ նա ունէր ։ (12) 'Ի բազմ. պէտք.
ժողովրդեանն. եւ ասէ ։ (12) Ոմանք. Իբր. կամ, իբրեւ թէ անձին
ինչ զօրութ կամ. . գնալ դորա ։ (13) 'Ի բազմ պէտք. Առաջի
պատուոյ ամբոխաւն ։ (14) Ոմանք. Եւ խնդրեցէք ձեզ ։
(15) Ոմանք. Եւ զառաջնորդն կենաց. . որում եւ մեք
եմք վկայք եմք ։ (16) 'Ի լուսան". Եւ անուն նորա զառաջ". եւ
հաւատովն անուան 'ի բնաբ" ։ (17) Ոմանք. Գիտեմ զի անգիտ" ։
(18) Ոմանք. Որպէս եւ յառաջագոյն ։ (20) Ոմանք 'ի լուսան". 'ի
Տէ՝ նկատեսցէ, նշանաւորեսցէ՝ պատարագաւորեսցէ ։ (20) Որ-

մատուցանէ զառաջագոյն նկատեալն ձեզ՝ զՅս Քս ։
21 * Զոր պարտ է երկնից ընդունել՝ մինչեւ ՚ի ժամանակս
ամենեցուն հաստատութեանց ։ զորոց խօսեցաւ ած ՚ի բերա-
22 նոյ սրբոց իւրոց մարգարէից ։ * Մովսէս ասաց ցհար- Գ
սն մեր, թէ մարգարէ յարուսցէ ձեզ տր ած ձեր յեղ-
բարց ձերոց իբրեւ զիս, նմա լուիջիք՝ ըստ ամենայնի
23 որ ինչ եւ խօսեսցի ընդ ձեզ ։ * Եւ եղիցի ամ անձն՝
որ ոչ լուիցէ մարգարէին այնմիկ, սատակեսցի ՚ի ժո-
24 ղովրդենէն ։ * Եւ ամ մարգարէքն որ ՚ի Սամուէլէ եւ
այսր, մարգարէացան եւ պատմեցին զաւուրսդ զայսո-
25 սիկ ։ * Դուք էք որդիք մարգարէիցն, եւ ուխտին զոր
ուխտեաց ած ընդ հարսն մեր, եւ ասէ ցԱբրահամ ․
26 ՚ի զաւակի քում օրհնեսցին ամ ազգք երկրի ։ * Ձեզ
նախ յարուցեալ ած զորդին իւր, եւ առաքեաց զնա օրհնել
զձեզ, ՚ի դառնալ ձեզ իւրաքանչիւր ՚ի չարեաց ձերոց ։

ԳԼ․ Դ․

1 Եւ մինչդեռ խօսէին նոքա ընդ ժողովրդեանն, հա-
սին ՚ի վերայ նց քահանայապետքն եւ իշխանք տա-
2 ճարին՝ եւ սադուկեցիքն ։ * զայրացեալք ՚ի վր ուսու-
ցանելոյ նց զժողովուրդն, եւ պատմելոյ յՅս զյարու-
3 թիւն մեռելոց ։ * Արկին ՚ի նս զձեռս իւրեանց, եւ ե-
դին զնս ՚ի պահեստի մինչեւ ՚ի վաղիւն, զի էր ընդ երեկս ։
4 * Բազումք ՚ի լսողաց բանին հաւատացին ։ եւ ե-
5 ղեւ թիւ մարդկանն իբրեւ հազարաց հինգ ։ * Եւ եղեւ ՚ի
վաղիւն անդր ժողովել նց իշխանացն եւ ծերիցն եւ
6 դպրացն յԵրսմ ․ * եւ զԱննա քահանայապետ՝ եւ զԿայիա-
փա, եւ զՅովհաննէս եւ զԱղեքսանդրոս, եւ որք միանգամ
7 էին յազգէ քահանայապետութեան ։ * Եւ կացուցեալ զնս ՚ի
մէջ հարցանէին, որով զօրութեամբ կամ որով անուամբ
8 արարէք դուք զայդ ։ * Յայնժամ պետրոս լցեալ հոգւ-
ովն սրբով ասէ ցնս ․ իշխանք ժողովրդեանդ՝ եւ երէ-
ցունք

րինակ մի ․ Նկատեալն ՚ի ձեզ ։ (21) Ոմանք ․ Պարտ էր երկ-
նից ․ ․ զոր խօսեցաւ ։ (22) ՚Ի բՃշն գլ ․ Ցհարսն մեր ։
(22) Ոմանք ․ Զոր ինչ եւ խօ՞ ։ (24) ՚Ի լուսն ․ Որ ՚ի սամուե-
լէ եւ այսր խօսեցան եւ պատմ ․ համաձայն բՃշնոց ՚ի բնաբ՞ ։
(25) ՚Ի լուսն ․ Ընդ հարսն ձեր ․ համաձայն բՃշնոց ՚ի բնաբ՞ ։
Ուր եւ օրինակ մի ունի ․ Ընդ հարցն ձերոց ։ (26) Ոմանք ․
Յիւրաքանչիւր ՚ի չարեաց ։
Գլ ․ Դ ․ (1) Ոմանք ․ ՚Ի վր նց քհնյքն եւ իշ՞ ։ (4) Ոմանք ․
Թիւ մարդկանն իբրեւ ։ (5) Ոմանք ․ ՚Ի վաղիւն ժողո՞ ․ ․
եւ զդպիրսն յԵրսմ ։ (6) Ոմանք ․ Եւ զԱննա քհնյպետ ։ (7) Օ-
րինակ մի ․ Որով իշխանութբ ․ կամ որով անն՞ ․ արարէք
դուք զայդ ։ (8) Ոմանք ՚Ի լուսն ․ ՚Ի վէմ՝ երեցունք ․ նշանա-

Digitized by Google

[illegible] 9
[illegible]
* Յայնժամ [illegible] 10
[illegible]
[illegible]
[illegible] 11
[illegible] 12
[illegible]
[illegible]
Է [illegible] 13
[illegible]
[illegible]
[illegible] 14
[illegible]
[illegible] 15
[illegible] 16
[illegible]
[illegible]
[illegible] 17
[illegible]
[illegible] 18
[illegible]
[illegible] 19
[illegible]
[illegible]
[illegible] 20
[illegible] 21
[illegible]
[illegible]
[illegible] 22
[illegible]
[illegible] 23
[illegible]

[illegible] (9) [illegible]
[illegible] (11) [illegible]
[illegible] (12) [illegible]
[illegible] (13) [illegible] (14) [illegible]
[illegible] (15) [illegible]
[illegible] (16) [illegible]
[illegible]
(17) [illegible]
[illegible] (17) [illegible]
[illegible] (18) [illegible] (21) [illegible]
[illegible] (23) [illegible]
(23) [illegible] (23) [illegible]

մեցին՝ որպէս ինչ ասացին ցնոսա քահանայապետքն և
24 երիցունքն: * Եւ նոցա լուեալ, ամբարձին զձայնս իւր-
եանց առ Այ՛ և ասեն: Տէր դու ես Այ՝ որ արարեր զեր-
25 կինս և զերկիր՝ և զծով և զամ որ 'ի նոսա.. * որ 'ի բեր-
րանոյ հօր մերոյ դաւթի ծառայի քոյ խօսեցար և ա-
սացեր. 'ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ. Ընդէ՞ր խռովեցան հեթա-
26 նոսք՝ և ժողովուրդք խորհեցան սնոտիս. * յարեան թա-
գաւորք երկրի, և իշխանք ժողովեցան
27 'ի միասին 'ի վերայ Տն և 'ի վերայ օծելոյ նորա: * Ժողովեցան ար-
դարեւ 'ի քաղաքիս յայսմիկ 'ի վերայ սրբոյ որդւոյ քո
յսի՝ զոր օծեր, Հերովդէս և պոնտացին պիղատոս՝ ազ-
28 գօք և ժողովրդովք Իսրայէլի. * առնել որչափ ձեռն քո և
29 կամք յառաջագոյն սահմանեցին լինել: * Եւ արդ Տր՝
հայեաց 'ի սպառնալիս նոցա, և տուր ծառայից քոց ամե-
30 նայն համարձակութեամբ խօսել զբանն քո. * 'ի ձգել զձեռն քո
'ի բժշկութիւն, և նշանս և արուեստս՝ լինել անուամբ
31 սրբոյ որդւոյ քո յսի: * Եւ մինչ կային նոքա յաղօթս,
շարժեցաւ տեղին յորում էին ժողովեալ, և լցան ա-
մենեքին հոգւովն սրբով. և խօսէին զբանն Այ համ-
արձակութեամբ:

32 * Եւ բազմութեան հաւատացելոցն էր սիրտ և անձն մի. Ե
և ոչ ոք 'ի նոցանէ ասէր զընչից իւրոց թէ իւր իցէ. այլ Գ
33 էր նոցա ամ հասարակաց: * Եւ զօրութեամբ բազմաւ
տային վկայութիւն առաքեալքն զյարութենէ տն յսի քսի:
Եւ շնորհք մեծամեծք էին 'ի վերայ ամենեցուն նոցա.
34 * և ոչ ոք կարօտեալ 'ի նոսա. զի որ միանգամ ստացեալ էին
գեօղից կամ ապարանից՝ վաճառէին, և բերէին ըզ-
35 գինս վաճառելոցն՝ * դնէին առ ոտս առաքելոցն: Եւ
բաշխէին իւրաքանչիւր՝ ըստ ումեք պիտոյ ինչ լինէր.
36 * Յովսէփ՝ որ կոչեցաւն բառնաբաս յառաքելոց ան-
ուանէ, որ թարգմանի որդի մխիթարութեան. ղեւտացի յազ-
37 գէ, կիպրացի. * էր նորա գեօղ մի, և վաճառեաց
և եբեր զգինսն՝ և եդ առ ոտս առաքելոցն:

ԳԼ.

րեցին ցնոսա: (24) Ոմանք. Դու ես որ արարեր: (25) Բազ. Ծառայի քո 'ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ. ասացեր.. խորհեցան սնոտիս: (27) Ոմանք. Եւ պոնտացին պիղատոս՝՝.. ժողովրդովքն Իսրլի: (29) Ոմանք. Զբանն քո: (30) Ոմանք. 'Ի բժշկութիւն և 'ի նշանս, և յարուեստս.. անուամբ: (32) Ոմանք. Եւ բազմութեան հաւա՝՝.. զընչից իւրեանց: (33) Ոմանք. Զյարութենէ տն յսի: (34) Ոմանք. Ստացեալ էին գեղից.. զգինս վաճառելեացն: (35) Ոմանք. Եւ դնէին առ.. ումեք ինչ պիտոյ լէր՝՝: (36) Բազ. Կիպրացի: (37) 'Ի բազում տեղիս. Էր նորա գեօղ մի, և վաճառեաց.. և եդ:

Digitized by Google

ԳԼ. Ե.

Իսկ այր ոմն անանիա անուն, համագներձինաւ իւրով 1
սափիրաւ, վաճառեաց ագարակ, * և խորեաց 'ի 2
գնոց անտի՝ գիտելով և կնոջն. և եբեր մասն ինչ՝ եդ
առ ոտս առաքելոցն: * Ասէ պետրոս. անանիա՝ ընդ- 3
էր ելից սատանայ զսիրտ քո՝ ստել քեզ հոգւոյն սրբոյ,
և խորել 'ի գնոց գեաւղջն. * ոչ ապաքէն մինչ կայրն 4
քո էր, և 'ի վաճառելն՝ ընդ քո իշխանութեամբ էր. զի՞
է՝ զի եդիր 'ի սրտի քում զիրս զայս. ոչ ստեցեր մարդ-
կան՝ այլ այ: * Եւ լուեալ անանիա զբանս զայսոսիկ, 5
անկաւ և եհան զոգի. և եղև ահ մեծ 'ի վերայ ամե-
նեցուն որ լուան զայն: * Յոտն կացին երիտասարդ- 6
քն՝ և ամփոփեցին զնա, և տարան թաղեցին: * Եւ 7
եղև 'իբրև ժամք երեք անցին, և կին նորա ոչ գիտեր
զինչ եղեալն էր, եմուտ 'ի ներքս: * Պատասխանի ետ 8
նմա պետրոս՝ և ասէ ցնա, ասա դու ինձ՝ թէ այնչափ
գնոց զգեաւղն վաճառեցէք: և նա ասէ. այո՛ այնչափ:
* Եւ ասէ ցնա պետրոս. զի՞ է՝ զի միաբանեցէք դուք 9
փորձել զհոգին տն. ահա ոտքն՝ որ թաղեցին զայրն
քո 'ի դրանն, հանցեն և զքեզ: * Եւ անկաւ անդէն 10
առ ոտս նորա՝ և եհան զոգի: մտին երիտասարդքն՝
գտին զնա մեռեալ, և հանին թաղեցին առ առն իւ-
րում: * Եւ եղև երկեւղ մեծ 'ի վերայ ամ եկեղեց- 11
Է ւոյն, և 'ի վերայ ամենեցուն որ լուան զայս. * Եւ 12
'ի ձեռս առաքելոցն լինէին նշանք և արուեստք բազում
'ի ժողովրդեանն. և էին միաբան ամենեքեան 'ի սրա-
հին սողոմոնի: * և յայլոց անտի ոչ ոք իշխեր մերձե- 13
նալ առ նոսա. այլ յարգեր զնս ժողովուրդն: * Եւ առ- 14
աւել ևս յաւելուին հաւատացեալքն 'ի տր, բազ-
մութիւն արանց և կանանց. * մինչև 'ի հրապարակսն 15
հանել զհիւանդս՝ և դնել պատգարակօք և մահճօք իւր-
եանց, զի ընդ անցանելն պետրոսի՝ գոնէ հովանին նր
հասցէ ումեք 'ի նոցանէ: * Եւ ժողովէր բազմութիւն 16

շուրջ

Գլ. Ե. (2) Ոմանք. Եւ եդ առ ոտս: (3) Օրինակ մ. Ասէ պետրոս ցանանիա. ընդէ՞ր ... 'ի գնոյ գեղջն: (4) Ոմանք. Եդիր 'ի միտս քում.. և ոչ ստեցեր դու մարդկան: (5) Ոմանք. Եւ եհան զոգին.. որ լուանն զայն: (8) Օրինակ մ. Եթէ այնչափ գնոյ: (9) Բազմ. 'ի դրանն հանցեն: (10) Օրինակ մ. Եւ հանեալ թաղեցին զնա առ: (11) Բազմ. Որ լուանն զայն: (12) Օրինակ մ. Եւ արուեստք մեծամեծք 'ի ժո''... ամէքին միաբան: (13) Ոմանք. Այլ արգեր: (15) Ոմանք. 'ի հրապարակս.. դնէին հովանի նր: (16) Ոմանք. Յայլոց քաղաքաց. [illegible]

Digitized by Google

շուրջ 'ի քաղաքաց անտի յԷմ. բերէին զհիւանդս և
զընդոտեալս յայսոց պղծոց, որք և բժշկէին ամենեքեան:
17 * Յարուցեալ քահանայապետն, և ամենեքին որ ընդ
18 նմա՝ և աղանդ սադուկեցւոց՝ լցան նախանձու: * և
արկին զձեռս յառաքեալսն, և եդին զնոսա հրապա-
րակաւ 'ի բանտի:
19 * Այլ հրեշտակ տն գիշերի եբաց զդուրս բանտին, Զ
20 և հանեալ զնս ասէ: * գնացէք կացէք 'ի տաճարին,
և խօսեցարուք ընդ ժողովրդեանն զամ պատգամս կե-
21 նացս այսորիկ: * Եւ իբրև լուան, մտին ընդ առա-
ւօտն 'ի տաճարն՝ և ուսուցանէին: Եկն քահանայա-
պետն՝ և որ ընդ նմա, կոչեցին միաբան զատեանն, և
զամ ծերակոյտ որդւոցն Իղի. և առաքեցին 'ի բանտն,
22 ածել զնս: * Եւ իբրև եկին սպասաւորքն, ոչ գտին
23 զնս 'ի բանտին: դարձեալ անդրէն պատմեցին, * և
ասեն. Թէ զբանտն գտաք փակեալ ամ զգուշութբն,
և զպահապանսն զի կային առ դրանն. բացաք՝ և 'ի
24 ներքս զոք ոչ գտաք: * Իբրև լուան զբանս զայսոսիկ
իշխանք տաճարին և քահանայապետքն, հիանային վս
25 նց, թէ զի՞նչ արդեօք լինիցի այն: * Եւ եկն ոմն պատ-
մեաց նց, թէ ահա արքն զորս եդիք 'ի բանտին՝ կան
26 'ի տաճարին, և ուսուցանեն զժողովուրդն: * Յայն-
ժամ երթեալ իշխանքն սպասաւորօքն հանդերձ՝ ածին
զնս ոչ բռնութբ. քանզի երկնչէին 'ի ժողովրդենէն՝ զի
27 մի քարկոծեսցին: * Եւ ածեալ զնս՝ կացուցին յատե-
28 նի. եհարց զնս քահանայապետն, * և ասէ. ոչ պա-
տուիրելով պատուիրեցաք ձեզ՝ մի ուսուցանել յա-
նուանն յայն. և արդ ահաւասիկ լցէք զէմ ուսմամբդ ձե-
րով, և կամիք ածել 'ի վերայ մեր զարիւն զառն զայ-
29 նորիկ: * Պատասխանի ետ պետրոս և առաքեալքն՝ և
ասեն. հնազանդել պարտ է այ առաւել քան մարդ-
կան:

---

(17) Ոսկան. Որ էր ընդ նմա աղանդն: (17) Ոմանք. Եւ լցան:
(19) Ոմանք. 'Ի գիշերի եբաց: (21) Ոմանք. Ընդ առաւ-
ւօտս 'ի տա"... և որ էր ընդ նմայն էին, և կոչէին: (23) Ո-
մանք. Եթէ զբանտն.. ամ զգուշութբ.. զոք ոչ ևս գտաք:
(24) Բդլի. Զբանս զայս իշ": (24) Ոսկան. Հիացան վս
նց: (25) Ոմանք. Նոցա և ասէ. եթէ ահա: (26) Այլք.
Իշխանն սպասաւորօքն.. ած զնս ոչ բռ": (27) Ոմանք.
Յատենին. եհարց ցնս քա": (28) Ոմանք. Արդ՝ ահա-
ւասիկ լցէք.. ուսմամբ ձեր"... զարիւն զառնն զայնո-
րիկ: (28) Յօրինակին՝ 'ի Գիրս Գործոց և էջ՝ առաջի զխօսեալ
արիւնն Գրեալ էր եղին, արեան. զոր մեք առ 'ի չարաւ շեղ
Բանին՝ մաքրեալ նշանաւ ընդ ուղղագրականին՝ արիւն: (29) Օրինակ
Ա ընդ ոսկեայ յաւելու. Պետրոս և այլ առաքեալք":

Digitized by Google

կան ։ * Ած հարցն մերոց յարոյց զՅս՝ զոր դուքն սպա- 30
նէք կախեալ զփայտէ ։ * զնա ած առաջնորդ և փրկ- 31
կիչ բարձրացոյց աջովն իւրով տալ ապաշխարութիւն Իսրլի,
և թողութիւն մեղաց ։ * և մեք եմք նր վկայք բանիցս այ- 32
սոցիկ, և Հոգին Սբ՝ զոր ետ ած հնազանդելոց իւրոց ։
* Եւ նոքա իբրև լուան, տառապանային և խորհէին 33
սպանանել զնս ։ * Յարուցեալ ոմն 'ի մէջ ատենին փա- 34
րիսեցի, որում անուն էր Գամաղիէլ՝ օրէնսուսոյց,
պատուական ամ ժողովրդեանն . հրամայեաց արտա-
քին մի փոքր առնել ։ * և ասէ ցնոսա . Արք 35
Իսրայելացիք՝ հայեցարուք 'ի ձեզ վասն արանցս այսոցիկ,
զինչ արժան իցէ գործել ։ * Յառաջ քան զաւուրս 36
զայսոսիկ յարեաւ Թևդաս՝ ասել զանձնէ թէ իցէ
ոմն . յոր անկան արք թուով իբրև չորեքհարիւր . որ
սպանաւ, և ամենեքեան որ միաբանեալ էին ընդ նմա՝
քակեցան՝ և եղեն յոչինչ ։ * Յետ նր յարեաւ Յու- 37
դաս Գալիլեացի՝ յաւուրս աշխարհագրին . և ապստա-
մբեցոյց ժողովուրդ բազում զհետ իւր . և նա կորեաւ,
և ամենեքեան որ ընդ նմայն հաւանեալ էին՝ ցրուե-
ցան ։ * Եւ զարդ ասեմ ձեզ, 'ի բաց կացէք յա- 38
րանցդ յայդցանէ, և թոյլ տուք դոցա . զի եթէ 'ի
մարդկանէ իցէ խորհուրդդ այդ կամ գործդ՝ քակես-
ցի . * ապա թէ յԱյ է՝ ոչ կարէք քակել զդոսա ։ Գու- 39
ցէ և աստուածամարտք գտանիցիք ։ Հաւանեցան նմա . * և 40
կոչեցեալ զառաքեալսն՝ գան հարին, և պատուիրե-
ցին՝ մի ևս խօսել յանուն Յսի . և արձակեցին զնս ։
* Եւ նոքա գնացին խնդալով յերեսաց ատենին, զի 41
վն անուանն արժանի եղեն անարգելոյ ։ * Եւ զամ 42
օր

---

(31) Ոմանք . Աջով իւրով . տալով ապաշ" ։ (32) Ա-
ռաքելոյ . Եմք նորա ։ Որ ոմանք . Վկայք նր բա" ։
(33) Ոմանք . Առաստանէին և ։ (34) Բազ . Փարիսեցի .
որում ։ (35) Ոմանք . Արժան է առնել ։ (36) Ոմանք .
Զաւուրս զայսոսիկ . . եթէ իցէ ոմն . յորս . . չորեք
արիւր . որ և սպանաւ . . որ միաբան էին . . և եղեն
յոչինչ ։ (36) Օրինակ մի . իցէ ոմն մեծ ։ (37) Ոմանք . Յու-
դաս գալիլ" . . որ նմայն հաւանեալ էին ։ Այլ օրինակ մի .
Որ նմ հնազանդեալ էին՝ ցր" ։ Եւ այլ օրինակ մի . Ընդ նմայն
հաւաքեալ էին ։ (38) Ոմանք . Զի թէ 'ի մար" . . . խորհուրդ
այդ կամ գործ ։ Եւ ոմանք . Խորհուրդդ կամ ։ (39) Ո-
մանք . Ապա եթէ յԱյ իցէ ։ (40) Ոմանք . Եւ կոչեալ
զառ" ։ (40) Ոմանք . Մի խօսել յանուն ։ (41) Ոմանք յա-
նէլոյ . Վն անուանն Տն արժանի ։ (42) Բազ . Ուսուց-
անել և աւետարանել ։ Որ ոմանք . յուսուցանել ։
(42) Օրինակ մի . Ուսուցանել զՏր յն քս ։

Digitized by Google

որ ՚ի տաճարին և տունսն ոչ դադարէին աւետարա-
նել և ուսուցանել՝ զՅս Քս ։

ԳԼ. Զ.

1 Եւ յաւուրսն յայնոսիկ ՚ի բազմանալ աշակերտացն՝ Ե
եղեւ տրտունջ յունացւոցն առ Հեբրայեցիսն. զի ար-
համարհեալ լինէին ՚ի պաշտամանն հանապազորդի
2 այրիքն նոցա ։ * Կոչեցին երկոտասանքն զբազմութիւն ա-
շակերտացն՝ և ասեն. ոչ է հաճոյ թողուլ մեզ զբանն
3 Այ՝ և պաշտել զսեղանս ։ * Ընտրեցէք եղբարք վկայ-
եալս ՚ի ձէնջ արս եւթն, զորս կացուսցուք ՚ի վերայ
4 պիտոյիցս այսոցիկ. * և մեք՝ աղօթից և պաշտաման
5 բանին հաստատուն լիցուք ։ * Եւ հաճոյ թուեցաւ բանն
առաջի ամենայն բազմութեանն ։ և ընտրեցին զՍտեփաննոս,
այր՝ լի հաւատով՝ և Հոգւով սրբով, և զՓիլիպպոս, և
զՊրոքորոն, և զՆիկանովրայ, և զՏիմոնայ, և զՊար-
6 մենայ, և զՆիկողայոս եկն անտիոքացի ։ * զորս կա-
ցուցին առաջի առաքելոցն, և աղօթս արարեալ՝ եդին
7 ՚ի վերայ նոցա զձեռս ։ * Եւ բանն Այ աճէր. և բազմա-
նայր թիւ աշակերտելոցն յոյժ յԵմ ։ և բազում ժո-
ղովք ՚ի քահանայիցն հնազանդէին հաւատոցն ։
8 * Ստեփաննոս այր՝ լի շնորհօք և զօրութեամբ, առնէր ա- Ը
9 րուեստս և նշանս մեծամեծս ՚ի ժողովրդեանն ։ * Յար- բբ
եան ոմանք ՚ի ժողովրդենէն, որ կոչէր Լիբերտացւոց՝ և
Կիւրենացւոց՝ և Աղեքսանդրացւոց՝ և որ ՚ի Կիլիկեց-
10 ւոց՝ և յԱսիայ, վիճէին ընդ Ստեփաննոսի ․ * և ոչ կա-
րէին զդէմ ունել իմաստութեանն և Հոգւոյն, որով
11 խօսէր ։ * Յայնժամ հրապուրեցին արս ոմանս ասել
զնմանէ, թէ լուաք զդորա խօսել բանս հայհոյութեան
՚ի

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Յունաց առ եբրայեցիս ․․․ հանա-
պազորդ այրիքն ։ (2) Այլք. Հաճոյ մեզ թո" ․․ զսե-
ղանսն ։ (3) Ի լուս". Ընտրեցէք եղբարս վկայեալս ՚ի ձէնջ.
[illegible] ՚ի [illegible]" ։ (3) Ոմանք ՚ի նոր օրինակաց յաւելուն ․
եւթն՝ լի հոգւով սրբով և իմաստութեամբ ․ զորս կացուսց" ։ Որ-
պէս. Լի հոգւով սրբով և իմաստութեամբ ։ (5) Այլ ոմանց
ունին. Թուեցաւ բանն առա" ։ (5) Ոմանք զանուանս Ստե-
փաննոս [illegible]
[illegible] ։ (5) Ոմանք.
Լի հաւատովք ․․․ և զՊրոխորոն ։ (6) Ոմանք. Զոր կա-
ցուցին ․․ [illegible] ձեռս ։ (7) Բազ". Թիւ աշակերտացն յոյժ
(7) Յոմանս [illegible]. Եւ բազում ժողովուրդք ՚ի քա" ։ (9) Ոմանք.
՚ի ժողովրդեանն որ ․․ ՚ի Կիլիկեցւոց ։ (10) Ոմանք. Իմաս-
տութեան և Հոգւոյն որով խօսէրն ։ (11) Ոմանք. Ասել
եթէ լուաք ․․ զբանս հայհոյութե ։

Digitized by Google

'ի Մովսէս և յԱծ։ * Եւ խռովեցին զժողովուրդն և 12
զերիցունսն և զդպիրսն. և հասեալ 'ի վերայ յափշտա-
տակեցին զնա՝ և ածին յատեանն։ * Եւ կացուցին 13
վկայս սուտս որ ասէին, այրս այս ոչ դադարէ խօսել
բանս հայհոյութեան զտեղւոյն սրբոյ՝ և զօրինացն։ * Քանզի 14
'ի դմանէ զի ասէր, Թէ Յս Նազովրեցի՝ նա քակեսցէ
զտեղիս զայս, և փոխեսցէ զօրէնսն զոր ետ մեզ Մով-
սէս։ * Եւ հայեցեալ 'ի նա ամենեցուն որ նստէին 15
յատենին, տեսին զերեսս նր որպէս զերեսս հրեշտակի.

ԳԼ. Է.

Ասէ քահանայապետն՝ եթէ արդարև՝ այդ այդպէս 1
իցէ։ * Եւ նա ասէ. Արք եղբարք և հարք՝ լուա- 2
րուք ինձ։ Այ փառաց երևեցաւ հօր մերում Աբրա-
համու, մինչդեռ 'ի Միջագետս էր, մինչչև բնակե-
ցեալ էր զնա 'ի Խառան. և ասէ ցնա։ * Ել յերկրէ 3
քումմէ և յազգէ քումմէ, և եկ յերկիրն՝ զոր ցուցից
քեզ։ * Յայնժամ ելեալ յերկրէն քաղդէացւոց բնա- 4
կեցաւ 'ի Խառան։ և անտի յետ մեռանելոյ հօր նր,
փոխեաց պանդխտեցոյց զնա յերկիրս յայսմիկ յորում
դուք այժմ բնակեալ էք։ * Եւ ոչ ետ նմա ժառանգու- 5
թիւն 'ի սմա, և ոչ քայլ մի ոտին. և խոստացաւ տալ
նմա զսա 'ի բնակութիւն, և զաւակի նորա յետ նր. և
մինչ ոչ գոյր նր որդի. * Խօսեցաւ այ այսպէս, Թէ 6
եղիցի զաւակ նր պանդուխտ յօտար երկրի. և ծառայես-
ցուսցեն զնա՝ և չարչարեսցեն ամս չորեքհարիւր.
* Եւ զազգն որում ծառայեսցեն՝ դատեցայց ես ասէ 7
այ։ և յետ այսորիկ ելցեն՝ և պաշտեսցեն զիս 'ի տեղ-
ւոջս յայսմիկ։ * Եւ ետ նմա ուխտ թլփատութեան։ և 8
այպէս ծնաւ զԻսահակ, և թլփատեաց զնա յաւուր ու-
թերորդի. և Իսահակ զՅակոբ, և Յակոբ զերկոտա-
սանն նահապետսն։ * Եւ նահապետքն նախանձեալ ը 9
յով-

---

(12) Օրինակ մ. Եւ խռովեցուցին զժողովուրդն... 'ի վե՛ր նր յափշտակ''... յատեանն։ (13) Ոմանք. Խօսել զբանս... և զօրինաց։ (14) Ոմանք. Զօրէնս զոր ետ։ (15) Ոմանք. Նստէին յատենին։

ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Թէ արդարև.. այդպէս է։ (3) Ոմանք. Յերկիրն որ ցուցից։ և Ոմանք. յոր ցուցից. (4) Ոսկան. Փոխեաց և պանդխտ''։ (4) Ոմանք. Դուք այժմիկ էք բնակ''։ (5)(6) Ոմանք զանց առնուն. դ. և. ն, այս ... Յետ նր մինչ ոչ գոյր նր որդի։ Խօսեցաւ.. երկրի՝ և չարչարեսցեն զնա ամս չորեքհարիւր։ (8) Ոմանք. Յաւուրն ութերորդի։ (9) Ոմանք. Վաճառեցին զնա յեգ''։ (9) Յօրինակին ...

Digitized by Google

նախանձեցեալ վաճառեցին յԵգիպտոս : և էր ած ը նմա․
10 * և փրկեաց զնա յամ նեղութեանց նր․ և ետ նմա շնորհս
և իմաստութիւն առաջի փարաւոնի արքային եգիպտաց-
ւոց․ և կացոյց զնա իշխան եգիպտացւոցն՝ և ամ տան
11 նր : * Եւ եկն սով յամ երկիրն եգիպտոսի, և 'ի Քա-
նանու : և էր նեղութիւն մեծ․ և ոչ գտանէին կերակուրս
12 հարքն մեր : * Եւ լուեալ յակոբայ թէ գտանին կե-
րակուրք յեգիպտոս, առաքեաց զհարսն մեր յառաջա-
13 գոյն : * և յերկրորդումն ևս ծանօթս յովսէփ եղբարց
14 իւրոց : և յայտնի եղև փարաւոնի ազգն նր : * Առա-
քեաց յովսէփ և կոչեաց զյակոբ զհայր իւր, և զամ
15 ազգատոհմն՝ ոգիս եւթանասուն և հինգ : * Եւ էջ
յակոբ յեգիպտոս․ և վախճանեցաւ ինքն և հարքն մեր :
16 * և փոխեցան 'ի սիւքեմ, և եդան յայրին զոր ստացա
աբրահամ գնոց արծաթոյ յորդւոցն եմմովրայ՝ 'ի սիւ-
17 քեմ : * Իբրև մերձեցաւ ժամանակն աւետեացն՝ զոր
խոստացաւ ած աբրահամու, աճեաց ժողովուրդն՝ և
18 բազմացաւ յոյժ յեգիպտոս : * մինչև յարեաւ այլ թա-
19 գաւոր յեգիպտոս, որ ոչ ճանաչէր զյովսէփ : * Նա՝
հնարեցաւ ազգին մերում, և չարչարեաց զհարսն մեր,
առնել ընկեցիկ զմանկունս նոցա զի մի ապրեսցին :
20 * Յորում ժամանակի ծնաւ մովսէս, և էր կայտառ
առաջի այ․ որ և սնաւ 'ի տան հօր իւրոյ ամիսս երիս :
21 * և յընկեցիկն առնել զնա՝ եբարձ զնա դուստրն փա-
22 րաւոնի, և սնոյց զնա իւր յորդեգիրս : * և վարժե-
ցաւ մովսէս ամ իմաստութբ եգիպտացւոցն․ և էր զօ-
23 րաւոր բանիւք և գործովք իւրովք : * Իբրև լցաւ նր
քառասնամենից ժամանակ, անկաւ 'ի սիրտ նր շրջել
24 զեղբարբք իւրովք՝ զորդւովքն իէլի : * և տեսեալ զոմն

զոմն

մանց Գրէաչէր յԵգուպտոս, Եգուպտացւոցն : (11) Ոմանք․ Յամ երկիրն եգիպտացւոց․ ․ ․ կերակուր հար՛՛ : (11) 'ի Քնն ոմնք․ Եւ 'ի քանան․ և էր նեղութիւն մեծ : (12) Ոմանք․ Յակոբու եթէ գտա՛՛ : (13) Ոմանք․ Ազգ նր փարաւոնի : (16) Օրինակ մի․ Եւ եդան յայրի անդ : (16) Ոմանք․ Յորդւոցն եմօրայ որդւոյ սիւքեմայ : (17) Յայլում օրինակի․ Եւ բազմացաւ յոյժ յեգիպ՛՛ : (19) Ոմանք․ Եւ չարչարեալ զհարսն : (20) Ոմանք․ Ծնաւ և մովսէս․ ․ ․ ուր և սնաւ : (21) Ոմանք "'ի լուսն" . 'ի Հյ դուստր, նշանակէին թերմնութիս անուն․ կծ, թերմնվթէս է անուն : (22) Ոմանք․ Իմաստութբն եգիպտացւոց : (22) Ոմանք "'ի լուսն". 'ի Հյ վարժեցաւ նշանակէին խրատեցաւ : (23) Ոմանք․ Իբրև լցան նր․ ․ ժմկ ; (23) Ոմանք "'ի լուսն". 'ի Հյ շրջել․ նշանակէին այց առնել․ զոր և օրինակ մի առնէր մանաւանդ 'ի բնաբանն : (24) Ոմանք Զչարչարեալ, խնդրեալ զվրէժ

Digitized by Google

զրկեալ՝ ջատագով եղև. և խնդրեաց վրէժ զրկելոյն՝ սպա-
նեալ զեգիպտացին։ * Զմտաւ ածէր թէ իմասցին եղ- 25
բարք նր, զի ած 'ի ձեռն նորա տալոց էր զփրկութիւն նց.
և նոքա ոչ իմացան։ * Եւ 'ի վաղիւն անդր երևեցաւ 26
նց մինչդեռ մարտնչէին, և վարէր զնս 'ի խաղաղու-
թիւն. ասէ՝ արք եղբարք էք, ընդէ՞ր զրկէք զմիմեանս։
* Իսկ որ զրկէր զընկերն՝ մերժեաց զնա, և ասէ. ո՞ կա- 27
ցոյց զքեզ իշխան և դատաւոր 'ի վերայ մեր։ * Միթէ՞ 28
սպանանել կամիցիս զիս, զոր օրինակ սպաներ երէկ
զեգիպտացին։ * Եւ փախեաւ մովսէս 'ի բանիցս յայս- 29
ցանէ, և եղև պանդուխտ յերկրին մադիանու. ուր
ԲԳ ծնաւ երկուս որդիս։ * Եւ 'ի կատարել ամացն քա- 30
ռասնից, երևեցաւ նմ յանապատին լերինն սինեայ հրե-
շտակ տն 'ի բոց հրոյ մորենւոյն։ * Եւ մովսէսի տե- 31
սեալ՝ զարմացաւ ընդ տեսիլն. և 'ի մատչելն նր հայե-
լոյ, եղև ձայն տն՝ և ասէ։ * Ես եմ ած հարց քոց, 32
ած աբրահամու՝ և սահակայ՝ և յակոբայ։ և դողա-
հարեալ մովսէս՝ ոչ իշխէր հայել։ * Եւ ասէ ցնա տր. 33
լոյծ զկօշիկս ոտից քոց, զի տեղիդ յորում դուդ կաս,
երկիր սուրբ է։ * Տեսանելով տեսի զչարչարանս 34
ժողովրդեան իմոյ որ յեգիպտոս, և լուայ հեծութե-
նց. և էջի փրկել զնս. և արդ՝ եկ առաքեցից զքեզ
յեգիպտոս։ * Զայն մովսէս՝ զոր ուրացան և ասէին. 35
ո՞ կացոյց զքեզ իշխան և դատաւոր 'ի վերայ մեր, զնա
ած իշխան և փրկիչ առաքեաց 'ի ձեռն հրեշտակին,
որ երևեցաւ նմա 'ի մորենւոջն։ * Նա եհան զնս՝ ա- 36
րարեալ նշանս և արուեստս յերկրին եգիպտացւոց,
և 'ի կարմիր ծովուն, և յանապատին՝ ամս քառասուն։
* Այս մովսէս՝ որ ասաց ցորդիսն իսրի. մարգարէ ձեզ 37
յարուսցէ տր ած յեղբարց ձերոց՝ իբրև զիս, նմա լուա-

զրկելոյն՝ սպանանել զեգիպտացին"։ (25) Ոմանք. Եթէ իմաս-
ցին եղբարքն նր.. տալոց է զփրկի"։ (26) Օրինակ մի. Եւ
ասէ. արք.. զրկէք Է միմեանս։ (27) Ոմանք. Զընկերն
զընկերն։ (28) Ոմանք. Երէկ սպաներ։ (29) Ոսկան. Յեր-
կրին մադիանու։ (29) Ոմանք. Ուր և ծնաւ երկուս որ"։
(30) 'Ի լեառն". 'Ի լերինն սինեայ. համաձայն ամենից 'ի Յոյնս"։
(30) Յօրինակին 'ի Յոյնսն 'ի լռ՟ մորենւոյն հրոյ յաւելեալ
Գրի. 'ի տաճարի՝ 'ի մորենւոյն. զորով զանց արարաք, ըստ
համաձայն այլոց։ (31) Ոսկան. Եւ մովսէս տեսեալ՝։
(31)(32) 'Ի Յոյնս չիք. Զայն տն. և ասէ. Ես եմ։ (32) Ոս-
կան յաւելու. ԱԾ աբրահամու, ած իսահակայ, և ած
յակոբայ։ (33) Ոմանք. Զկօշիկս յոտից քոց։ (35) Ո-
մանք. Զոր ուրացանն և ասէին. ո՞։ (37) Ոմանք. Այս
է մովսէս. իսկ, այս մովսէս է. Ի ԾԷ յարուսցէ ձեզ

38 ինքն ։ * Սա է որ եղեւ յեկեղեցւոջն յանապատին ընդ
հրեշտակին, որ խօսեցաւ ընդ նմա 'ի լերինն սինեայ՝ եւ
ընդ հարսն մեր. որ ընկալաւ զպատգամս կենդանիս
39 տալ մեզ ։ * Որում ոչ կամեցան հնազանդ լինել հար-
քն մեր, այլ մերժեցին եւ դարձան սրտիւք իւրեանց
40 յեգիպտոս ։ * եւ ասեն ցահարոն. արա մեզ աստուածս
որ երթիցեն առաջի մեր. զի մովսէսն այն որ եհան
զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց՝ ոչ գիտեմք զի՛ եղեւ նմա
41 * Եւ արարին յաւուրսն յայնոսիկ որթ, եւ մատու-
ցին զո՛հս կռոց, եւ ուրախ լինէին 'ի գործս ձեռաց իւր-
42 եանց ։ * Դարձոյց ած՝ եւ մատնեաց զնո՛ 'ի պաշտօն
զօրուն երկնից. որպէս եւ գրեալ է 'ի գիրս մարգարէից.
մի՞ թէ զո՛հս եւ պատարագս մատուցէք ինձ զամս քա-
43 ռասուն յանապատին՝ տունդ Իէլի ։ * եւ առէք զվրանն
մողոքայ, եւ զաստղն աստուածոյն հռեմփայ, զպատ-
կերսն զոր արարէք երկիր պագանել նմ՛ա. եւ փոխեցից
44 զձեզ յայն կողմ բաբելոնացւոց ։ * Խորանն վկայութեան
էր ընդ հարսն մեր յանապատին. որպէս հրամայեաց որ
խօսէրն ընդ մովսիսի, առնել զայն ըստ օրինակին զոր
45 տեսեալ ։ * Զոր եւ ընկալեալ բերէին հարքն մեր հան-
դերձ յեսուաւ 'ի վիճակ ազգացն, զորս մերժեաց ած
46 յերեսաց հարցն մերոց. մինչեւ յաւուրս դաւթի, * որ
եգիտ շնորհս առաջի այ, եւ խնդրեաց գտանել զյարկս
47 այ յակոբայ ։ * Նա եւ սողոմոն շինեաց նմա տուն ։
48 * այլ ոչ եթէ բարձրեալն 'ի ձեռագործ տաճարս բնա-
49 կէ ։ Այլ որպէս մարգարէն ասէ. * երկինք աթոռ իմ
են, եւ երկիր պատուանդան ոտից իմոց. որպիսի՞ տուն
շինեցէք ինձ՝ ասէ տր. կամ զի՞նչ տեղի հանգստեան
50 իմոյ. * ոչ ձեռն իմ արար զայս ամ ։ * Խստապարա-
51 նոցք եւ անթլփատք սրտիւք եւ ականջօք ։ դուք հանա-
պազ հոգւոյն սրբոյ հակառակ կայք. որպէս հարքն ձեր.
52 եւ դուք ։ * Զո՞ ոք 'ի մարգարէիցն ոչ հալածեցին հար-
քն ձեր. եւ սպանին զայնոսիկ որ յառաջագոյն պատ-
մեցին վա՛ գալստեան արդարոյն. որոյ դուք այժմ մատ-
նիչք

մր ած ձեր յեզ'' ։ (38) Ոմանք. Նա եղեւ յեկեղեցւոջն յա-
նապատի... պատգամս կեն'' ։ (39) Ոմանք. Հնազանդիլ
հարքն մեր ։ (41) Յօրինակին. Յաւուրսն յայնմիկ որթ ։
Որ ոմանք. Յաւուր յայնմիկ ։ (42) Ոմանք. Որպէս գրեալ
է.. մարգարէիցն... տուն Իէլի ։ (43) Ոմանք. Զպատ-
կերն զոր.. յայն կողմն բա'' ։ (45) Ոմանք. Բերէին հարքն
մեր.. յեսովաւ 'ի վի''. . յաւուրսն դաւթի ։ (49) Յօ-
րինակին այլ. Աթոռ իմ էն. եւ ։ (49) Ոմանք. Եւ երկիր
պատո'' ։ (50) Ոմանք. Ոչ ձեռք իմ արար ։ (51) Ոմանք. Որպէս
եւ հարքն ձեր ։ (52) Բնք. Զո՛ 'ի մարգարէիցն ։

Digitized by Google

նեցիք և սպանողք եղերուք. * որք առէք զօրէնս ՚ի 53
հրամանս հրեշտակաց, և ոչ պահեցէք: * Եւ լուեալ 54
զայս զայրանային ՚ի սիրտս իւրեանց, և կրճտէին զա-
տամունս ՚ի վերայ նորա: * Եւ նա էր լի հոգւով 55
սրբով. հայեցաւ յերկինս՝ և ետես զփառս Այ, և զՅս
զի կայր ընդ աջմէ Այ: և ասէ՝ ահա տեսանեմ զեր-
կինս բացեալ՝ և զՈրդի մարդոյ զի կայ ընդ աջմէ Այ:
* Աղաղակեալ ՚ի ձայն մեծ, խցին զականջս իւրեանց, 56
և դիմեցին առ հասարակ ՚ի վերայ նր: * և հանեալ 57
արտաքոյ քաղաքին՝ քարկոծէին զնա: և վկայքն դնէին
զձորձս իւրեանց առ ոտս երիտասարդի միոյ՝ որ կո-
չէր Սաւուղ: * Եւ քարկոծ առնէին զՍտեփանոս, որ 58
կարդայր և ասէր. Տ՛ր Յս՝ ընկա՛լ զոգի իմ: * Եդ 59
ծունր՝ և աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր. Տր, մի հա-
մարեր զոցա՛ զայս մեղս: և զայս իբրև ասաց՝ ննջեաց.
և Սաւղոս էր կամակից սպանմանն նորա:

ԳԼ. Ը.

Թ Եւ եղև յաւուր յայնմիկ հալածումն մեծ ՚ի վերայ 1
եկեղեցւոյն յԵմ. և ամենեքեան ցրուեցան ՚ի գե-
ւղս Հրէաստանի և ՚ի Սամարիա՝ բաց յառաքելոցն:
* Եւ բարձին զՍտեփանոս արք երկիւղածք, և արա- 2
ԲԴ րին կոծ մեծ ՚ի վերայ նր: * Բայց Սաւղոս վնասա- 3
կար էր եկեղեցւոյն. ՚ի տունս տունս մտանէր, քարշ-
եալ զարս և զկանայս՝ մատնէր ՚ի բանտ: * Եւ որք ցր- 4
ուեալքն՝ շրջէին աւետարանէին զբանն: * Իսկ Փիլիպ- 5
պոս իջեալ ՚ի քաղաքն Սամարացւոց՝ քարոզէր նոցա
զՔն Յն: * Ունկն դնէին ժողովուրդքն բանիցն Փի- 6
լիպպոսի միաբան, ՚ի լսել նց և ՚ի տեսանել զնշան-
սն զոր առնէր: * Քանզի բազումք որ ունէին զայսս 7
պղծս, աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ և ելանէին: * և բա- 8
զում անդամալոյծք և կաղք բժշկէին: * և եղև ու- 9
րախութիւն մեծ ՚ի քաղաքին յայնմիկ:

Այր

(55) Օրինակ մի. Հայեցեալ յեր". . զի կայր Է աջմէ, և աս-
ւէ: (56) Ոմանք. Աղաղակեցին ՚ի ձայն: (57) ՚Ի բԶմս գիրս.
Քարկոծէին զնա: (58) Ոմանք. Ընկալ զհոգի իմ: (59) Ո-
մանք. Եդ ծունր. աղաղակեաց.. մի համարիր սոցա:
ԳԼ. Ը. (1) Ոմանք. Յաւուրն յայնմիկ: Ոմն ոսկւոյ. Յա-
ւուրսն յայնոսիկ: (1) Ոմանք. Հրէաստանի և Սամա-
րեայ, բայց յա": Ոմն օրինակ մի. Եւ ՚ի շամբրին: (3) Ոմանք.
Քարշէր զարս և զկանայս, և մատ": (4) Օրինակ մի.
Եւ առաքեալքն շրջէին և աւե": (5) Ոմանք. Քարոզէր
նց զՔն: Եւ այլ ոմանք. Նոցա զՅն: (7) Ոմանք. Զայս
պիղծս: (8) Ոմանք. Անդամալուծք: (9) Ոմանք. Անուն

Digitized by Google

Այր ոմն Սիմոն անուն, յառաջագոյն էր ՚ի քաղա- Ժ
քին. մոգէր և ապշեցուցանէր զազգն Սամարացւոց.
10 պանծայր զանձնէ թէ իցէ մեծ ոմն։ * Յոր հայէին ամե-
նեքեան ՚ի փոքուէ մինչև ՚ի մեծամեծս՝ և ասէին, սա
11 է զօրութիւն այն՝ որ կոչի մեծ։ * Հայէին ՚ի նա վասն բազում ժա-
12 մանակաց մոգութեամբքն ապշեցուցանելոյ զնոսա։ * Բայց
յորժամ հաւատացին Փիլիպպոսի, որ աւետարանէր
վասն արքայութեան այ, և անուանն յսի քսի, մկրտէին
13 ամենեքեան արք և կանայք։ * Այլ և ինքն Սիմոն
հաւատայ, և մկրտեալ կանխէր առ Փիլիպպոս։ Տե-
սեալ զնշանսն և զմեծամեծ զօրութիւնս որ լինէին՝ զար-
14 մանայր։ * Իբրև լուան որ յեմ առաքեալքն էին, թէ
և ՚ի Սամարիայ ընկալան զբանն այ, առաքեցին առ
15 նոսա զՊետրոս և զՅովհաննէս։ * Որք իջեալ կացին յա-
16 ղօթս ՚ի վերայ նոցա, որպէս զի առցեն զհոգին սբ. * Զի
ցայնժամ չև ևս էր և ոչ ՚ի վերայ միոյ նց հասեալ.
17 բայց միայն մկրտեալք էին յանուն տն յսի։ * Յայն-
ժամ եդին զձեռս ՚ի վերայ նց՝ և առնուին հոգի սբ։
18 * Տեսեալ Սիմոնի՝ թէ ձեռն ՚ի վերայ դնելով առա- ԺԱ
քելոցն՝ տուեալ լինի հոգի սբ, մատոյց նց ինչս՝ և ա-
19 սէ. * Տուք և ինձ զիշխանութիւնս զայս, զի յոր վր
դնիցեմ զձեռս՝ առցէ զհոգի սբ։ Եւ Պետրոս ասէ
20 ցնա. * Արծաթ քո ընդ քեզ լիցի ՚ի կորուստ, զի ըզ-
21 պարգևսն այ համարեցար ընչիւք ստանալ։ * Ոչ գոյ
մասն և վիճակ ՚ի բանիդ յայդմիկ. քանզի սիրտ քո ոչ
22 է ուղիղ առաջի այ։ * Ապաշխարեա դու ՚ի չարեացդ
քո յայդցանէ, և աղաչեա զՏր. թերևս թողութիւն լի-
23 ցի քեզ ՚ի մեղմէս խորհրդոց սրտի քո։ * Զի ՚ի դառ-
նութեան մաղձի, և ՚ի կնճիռս անիրաւութեան տեսանեմ
24 զքեզ։ * Պատասխանի ետ Սիմոն և ասէ. աղաչեցէք
դուք վասն իմ զՏր, զի մի ինչ եկեսցէ ՚ի վերայ իմ՝ յո-
րոց

Սիմոնն։ (9) Օրինակ մի. Եւ մոգ էր.. եթէ իցէ։ (10) Ո-
մանք. Մինչև ցմեծամեծս։ (12) Օրինակ մի. Հաւատա-
ցին բանիցն Փիլիպ"... և յանուանէ յի քի։ Եւ այլ օրինակ
մի. և անուամբն յի քի։ (13) Ոմանք. Ի նա". ՚ի նէ կան-
խէր. Ոչ անկանէր, ցանկագէր։ (13) Օրինակ մի. Եւ զմե-
ծամեծ սքանչելագործութիւնս զոր լինէր, և զար"։
(15) Ոմանք. Զի առցեն զհոգին սբ։ (16) Ոմանք. Զի
յայնժամ չև։ (18) Ոմանք. Զի ձեռս ՚ի վր դնե".. հո-
գին սբ։ (19) Ոմանք. Տուք ինձ զիշխանութիւդ զայդ..
առցէ հոգի սբ։ (20) Ոմանք. Զի զպարգևն այ։ (21) Օ-
րինակ մի. Մասն և բաժին չիք յայդմիկ։ (22) Օրի-
նակ մի. ՚Ի մեղմէ խորհրդոց։ (22) Ոմանք. ՚Ի չարեաց քոց
յայդցանէ։ (24) Ոմանք. Մի եկեսցէ.. յորոց ասացէք։

Digitized by Google

րոց դուքդ ասացէք։ * Եւ նք եղեալ վկայութիւն խօ- 25
սեցան զբանն Տն, և դարձան յԵմ. և 'ի բազում 'ի
գիւղս սամարացւոցն աւետարանէին։
ԺԲ * Հրեշտակ Տն խօսեցաւ ընդ Փիլիպպոսի՝ և ասէ. Ա- 26
ԲԵ րի՛ և գնա դու 'ի կողմն հարաւոյ՝ ընդ ճանապարհ որ
իջանէ յԵմէ 'ի Գազայ. զի այս է անապատ։ * Եւ յա- 27
րուցեալ գնաց։ Եւ ահաւասիկ այր մի եթովպացի ներ-
քինի, հզօր կանդակայ տիկնոջ եթովպացւոց, որ էր
'ի վերայ ամ գանձուց նր. որ եկեալ էր երկիր պա-
գանել յԵմ։ * և անդրէն դարձեալ և նստեալ 'ի կառս 28
իւրում, ընթեռնոյր զմարգարէն զԵսայի։ * Ասէ Հո- 29
գին ցՓիլիպպոս. մատիր և յարեա՛ց 'ի կառսդ յայդո-
սիկ։ * Եւ ընթացեալ Փիլիպպոս՝ լսէր զի ընթեռ- 30
նոյր զԵսայի մարգարէ։ և ասէ. գիտիցես արդեւք զոր
ընթեռնուցուս։ * և նա ասէ՝ զիա՞րդ կարեմ, թէ 31
ոչ ոք առաջնորդեսցէ ինձ։ և աղաչեաց զՓիլիպպոս՝ ե-
լանել նստել ը՟ նմա։ * Եւ գլուխ գրոցն զոր ընթեռ- 32
նոյր՝ էր այս. Իբրև զոչխար 'ի սպանդ վարեցաւ, և
իբրև զորոջ առաջի կտրչի իւրոյ անմռունչ, այնպէս
ոչ բանայ զբերան իւր։ * 'ի խոնարհութեան նր դատաս- 33
տան նր բարձաւ, և զազգատոհմ նր ո պատմեսցէ. զի
բառնան յերկրէ կեանք նր։ * Պատասխանի ետ ներ- 34
քինին Փիլիպպոսի, և ասէ. աղաչեմ զքեզ՝ վն որոյ ա-
սէ մարգարէն զայս. վն իւր, եթէ վն այլոյ ուրուք։
* Եբաց Փիլիպպոս զբերան իւր, և սկսեալ 'ի գրոցս 35
յայսմանէ՝ աւետարանեաց նմա զյս քս։ * Իբրև եր- 36
թային զճանապարհայն, եկին 'ի ջուր ինչ. և ասէ ներ-
քինին, ահաւասիկ ջուր՝ զի՞նչ արգելու զիս 'ի մկր-
տելոյ։ * Եւ ասէ ցնա. եթէ հաւատաս բոլորով սըր- 37
տիւ քով մարթ է։ Պատասխանի ետ ներքինին և ասէ.
Հաւ-

---

(25) ԲՀՓ. Եւ 'ի բազում գիւղս սամարացւոց"։ (25) Օ-րինակ մի. Աւետարանէին գրո։ (26) Ոմանք. Եւ գնա ընդ կողմն... այն է անապատ։ (27) Ոմանք. Տիկ-նոջ եթովպացւոյ։ (28) Ոմանք. Եւ էր անդրէն դար"... զմրգրէ Եսայի (29) Ոմանք. Մատիր յարեաց։ (30) Ո-մանք. Եւ ընթացեալ փի"։ (30) Ոմանք. Զոր ընթեռ-նուցուս։ (31) Ոմանք. Կարիցեմ գիտել, թէ ոք ոչ առաջ"։ (32) Ոսկան. Եւ գլուխ գրոյն. (32) Օրինակ մի. Անմռ-ռունչ կայ. այնպէս։ (33) Ոմանք. Ա(յլ) խոնարհութե-նն։ (35) Ոմանք. Եւ սկսեալ խօսել 'ի գրոցս յայսմա-նէ, աւետարանեաց նմա զյս։ (36) Ոմանք. Զճնպհայն... զի՞նչ արգելու զիս 'ի մկր"։ (37) Ոսկան յաւելու. Ասէ ցնա Փիլիպպոս։ (37) 'Ի ԲՀՓ ոչ կայ. Պատասխանի ետ ներքինին, և։ (37) Ոմանք. Եթէ է յս քս։ և ոմանք. եթէ յս քս է։

Digitized by Google

38 [illegible] * [illegible]
[illegible]
39 [illegible] * [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
40 [illegible] * [illegible]
[illegible]
[illegible]

Գլ. Թ.

1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible] * [illegible]
[illegible]
3 [illegible] * [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 * [illegible]
5 [illegible] * [illegible]
[illegible]
7 * [illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible] * [illegible]
[illegible]
9 [illegible] * [illegible]

---

(38) [illegible] (39) [illegible] (40) [illegible]
[illegible]
Գլ. Թ. (1) [illegible] (1) [illegible] (2) [illegible]
[illegible]
(3) [illegible]
[illegible] (4) [illegible]
[illegible] (5) [illegible] (
[illegible])
[illegible] 6 * [illegible]
[illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible]
[illegible] (7) [illegible]
[illegible]
[illegible] (8) [illegible] (8) [illegible]

Digitized by Google

[illegible] 10
[illegible]
[illegible]
[illegible] 11
[illegible]
[illegible]
[illegible] 12
[illegible]
[illegible] 13
[illegible]
[illegible] 14
[illegible]
[illegible] 15
[illegible]
[illegible] 16
[illegible]
[illegible] 17
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 18
[illegible]
[illegible] 19
[illegible]
[illegible] 20
[illegible] 21
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 22
[illegible]

եւ

[illegible] (10) Ոմանք․ [illegible] (11) [illegible] (12) [illegible] (12) Ոմանք․ [illegible] (13) Ոմանք․ [illegible] (15) Ոմանք․ [illegible] (16) Ոմանք․ [illegible] (17) Ոմանք․ [illegible] (18) Օրինակ մի [illegible] (18) Յօրինակին․ [illegible] (19) Ոմանք․ [illegible] (20) Ոմանք․ [illegible] (21) Օրինակ մի․ [illegible] (21) Ոմանք․ [illegible] (22) Օրինակ մի․ [illegible]

Digitized by Google

23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
[illegible]
31 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
[illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]
[illegible]
37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
[illegible]
[illegible]

(26) [illegible] (27) [illegible] (28) [illegible] (31) [illegible] (32) [illegible] (33) [illegible] (34) [illegible] (35) [illegible] (36) [illegible] (38) [illegible]

[illegible] 39
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 40
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 41
[illegible]
[illegible] 42
[illegible] 43
[illegible]

Գլ. Ժ.

[illegible] 1
[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3
[illegible]
[illegible] 4
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible]
[illegible] 7
[illegible]
[illegible] 8
[illegible] 9

---

(39) [illegible] (39) [illegible] (40) [illegible] (41) [illegible] (41) [illegible] (42) [illegible] Գլ. Ժ. (1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible] (7) [illegible] (9) [illegible]

ճանապարհին մեկնել նց̃ ` և մօտ 'ի քաղաքն լինել, ել
Պետրոս 'ի տանիսն կալ յաղօթս զվեցերորդ ժամուն.
10 * Քաղցեաւ, և կամէր ճաշակել: Եւ 'ի պատրաստելն
11 նց̃ եղև 'ի վերայ նր̃ զարմացումն: * և տեսանէր զեր-
կինս բացեալ. և զչորեքեցունց ծագաց կախեալ անօթ
ինչ իբրև կտաւոյ մեծի [illegible] 'ի վերայ երկ-
12 րի. * յորում էին ամ̃ չորքոտանիք, և սողունք երկրի,
13 և թռչունք երկնից: * և եղև ձայն առ նա յերկնից.
14 արի Պետրոս՝ զեն և կեր: * Եւ Պետրոս ասէ. քաւ
լիցի տր̃, զի ոչ երբեք կերայ խառնակ ինչ և անսուրբ:
15 * Ձայն եղև առ նա կրկին անգամ. զոր ած̃ սրբեաց՝
16 դու մի պղծեր: * Այս եղև երիցս, և վերացաւ ա-
17 նօթն յերկինս: * Եւ մինչդեռ զարմացեալ էր ընդ
միտս Պետրոս՝ թէ զի՞նչ իցէ տեսիլն զոր ետես. ահա
արքն առաքեալք 'ի Կոռնելեայ՝ հարցեալ զապարանիցն
18 Սիմոնի, կային առ դրանն, * կոչեցին և հարցանէին,
19 եթէ Սիմոն որ կոչի Պետրոս՝ աստ մնալով իցէ: * Եւ
մինչդեռ Պետրոս զմտաւ ածէր վս̃ տեսլեանն, ասէ ցնա
20 հոգին. ահաւասիկ արք [illegible] խնդրեն զքեզ: * այլ
արի էջ՝ և երթ ընդ նս̃ առանց իրիք խղճելոյ, զի ես
21 առաքեցի զնս̃: * Եւ իջեալ Պետրոս առ արսն, ասէ.
ահաւասիկ ես եմ զոր խնդրէքդ. զի՞նչ իրք են՝ վս̃ ո-
22 րոյ եկիքդ: * Եւ նոքա ասեն, Կոռնելիոս հարիւրա-
պետ՝ այր արդար և երկիւղած յայ̃, վկայեալ յամ̃ ազ-
գէն հրէից. հրաման առեալ 'ի հրեշտակէ սրբոյ՝ կո-
23 չել զքեզ 'ի տուն իւր՝ և լսել բանս 'ի քէն: * Կոչեաց
զնոսա 'ի ներքս՝ և առ իւր ագոյց: Եւ 'ի վաղիւն անդր
յարուցեալ Պետրոս գնաց ընդ նս̃. և ոմանք յեղբարց
24 անտի որ 'ի Յոպպէ էին՝ եկին ընդ նմա: * Եւ 'ի վա-
ղիւն անդր՝ մտին 'ի Կեսարիա. և Կոռնելիոս մնայր նց̃
կոչեցեալ զազգատոհմն իւր՝ և զհարազատ բարեկամսն:

* Եւ

---

(11) Ոմանք. Եւ տեսանէր զեր". . առանց կապելոյ անօթ ինչ իբրև զկտաւոյ. կմ̃, զկտաւի մեծի: (12) Ոմանք. Յորում էին ամ̃ (13) 'ի բազում օրինակս. Առ նա յերկնից (13) Ոմանք. Արի Պետրոս. զեն: (15 Բազմ. Կրկին անգամ առ նա: (16) Այս իմաստ գրեն՝ եղև երիցս, բայց ոմանք 'ի նոցանէ զարտաքոյ գրեալ են իցս. Եւ ծերոս օրինակին որ կէ 'ի Ճշգրիտ յառաջ՝ և ստոյգ երկիցս, համաձայն յունին ունենալի: (17) Ոմանք. Ընդ միտս իւր Պետրոս եթէ. . և ահա արքն . . 'ի Կոռնելեայ հար": (18) Ոմանք. Կոչեցին զնա, և հար": (19) Ոմանք. Եւ մինչ Պետրոս: (20) Ոմանք. Զի ես իսկ առաքեցի": (22) Ոմանք. Արդար և եր". . Հրաման առ 'ի հրեշտակէն սբ̃յ: (23) Օրինակ մի. Կոչեաց զնա 'ի ներքս . . . եկին ընդ նմա: (24) Ոմանք. Կոչեաց զազգատոհմս իւր . . բարեկամսն.

Digitized by Google

ԳԲ Եւ եղեւ 'ի մտանելն Պետրոսի, ընդ առաջ եղեւ նմա 25
Կոռնելիոս, անկեալ առ ոտսն նր երկիր պագանէր։
Եւ Պետրոս կանգնեաց զնա՝ եւ ասէ. յոտն կաց՝ եւ 26
ես ինքն մարդ եմ։ Եւ խօսելով ընդ նմա եմուտ 'ի 27
ներքս. եւ գտանէր անդ ժողովեալս զբազումս։ Եւ ա- 28
սէ ցնս. դուք ինքնին գիտէք՝ որպէս անմարթ է առն
հրէի հպել կամ մերձենալ առ այլազգի. եւ ինձ Ած
եցոյց՝ մի զոք խառնակ կամ անսուրբ ասել 'ի մարդ-
կանէ։ Վասն այսորիկ եւ առանց ընդ բանս ինչ ա- 29
ծելոյ եկի կոչեցեալ. բայց արդ՝ հարցանեմ, յինչ
պէտս կոչեցէք զիս։ Եւ Կոռնելիոս ասէ. յառաջ- 30
քան զչորս աւուրս մինչ ցայս ժամ կայի յաղօթս յինն
ժամն 'ի տան իմում, եւ ահա այր մի եկն եկաց առա-
ջի իմ 'ի հանդերձս սպիտակս, եւ ասէ. Կոռնելիէ, 31
լուեալ եղեն աղօթք քո. եւ ողորմութիւնք քո յիշատակե-
ցան առաջի Այ։ Եւ արդ՝ յղեա առ 'ի յոպպէ, եւ 32
կոչեա զսիմոն՝ որ կոչեցեալն է Պետրոս. սա՝ մտեալ
է 'ի տան սիմոնի ուրումն խաղախորդի մերձ 'ի ծով.
որ եկեալ է եւ խօսեսցի ընդ քեզ։ Եւ ես իսկ եւ իսկ՝ 33
յղեցի առ քեզ. դու բարւոք արարեր զի եկիր. արդ՝
ամենեքեան մեք առաջի Այ կամք, լսել զամենայն որ
հրամայեալ է քեզ 'ի Տնէ։ Եբաց Պետրոս զբերան 34
իւր, եւ ասէ. Ճշմարտութեամբ հասանեմ, զի ոչ գոյ ակ-
նառութիւն առաջի Այ. այլ առ ամ ազգս որ երկնչ- 35
չին 'ի նմանէ՝ եւ գործեն զարդարութիւն, ընդունելի է
նմա։ Զբանն առաքեաց որդւոցն Իղի՝ աւետարա- 36
նել զխաղաղութիւն 'ի ձեռն յսի քսի. սա է ամենայնի
Տր։ Դուք ինքնին գիտէք զբանն, որ եղեւ ընդ ամ 37
հրէաստան սկսեալ 'ի գալիլեէ, յետ մկրտութեանն զոր
քարոզեաց յովհաննէս։ Զյսն որ 'ի նազարեթէ, զոր 38
օծ

(25) Ոմանք. Ընդ առաջ եղեւ նր. . եւ անկեալ առ ոտսն եր-
կիր պագանէր նմ։ (27) Ոմանք. Ընդ նմ եմուտ. . եւ գտանէ
անդ. . . բազումս։ (28) Ոսկան. Ու այլազգիս։ (29) Ոմանք. Վս
այնորիկ եւ ա՟։ (30) Օրինակ մի. Յաղօթս զիններ ժամուն. . .
առաջի իմ 'ի կերպարանս լուսոյ, եւ ասէ։ (31) Ոսկ. Յի-
շեցան առաջի Այ։ (32) Յուշ գիր. Յղեա առ 'ի յոպ՟ է
(32) Ոմանք. Զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս. նա մտեալ է 'ի
տուն ուրումն սիմոնի. կամ. սիմոնի ուրումն խա՟. . .
եւ խօսեսցի բանս Ած քեզ։ (33) Ոսկան. Վաղվաղակի ու-
րեմն առաքեցի առ քեզ. եւ դու բարւոք. . . առաջի
քո կամք։ (33) Ոմանք. Զի եկիր դ. . . զամ զոր հրա՟։
(34) Ոմանք. Ակնառութիւն առ 'ի յԱյ։ (35) Բ.Գ. Ա-
յամ ազգս։ (35) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Եւ գործէ
զարդարութի։ (38) Ոմանք. Հոգւով եւ զօրութեամբ։

Digitized by Google

ծն ած հոգւով սրբով և զօրութ. որ շրջեցաւ բարե
առնել՝ և բժշկել զամ ըմբռնեալսն 'ի սատանայէ. զի
39 ած էր ընդ նմա: * Եւ մեք վկայեմք ամենայնի զոր
արար յերկրին հրէաստանի և յեմ. զոր և սպանին
40 կախեալ զփայտէ: * զնա ած յարոյց յերրորդ աւուր.
41 և ետ նմա յայտնի լինել. * ոչ ամ ժողովրդեանն, այլ
մեզ վկայիցս յառաջագոյն ընտրելոցս յայ. որք և կե-
րաք և արբաք ընդ նմա՝ յետ յարութ նորա 'ի մեռե-
42 լոց: * Եւ պատուիրեաց մեզ քարոզել ժողովրդեանն,
և վկայութի դնել թէ նա է սահմանեալն յայ, դա-
43 տաւոր կենդանեաց և մեռելոց: * Նմա ամ մարգա-
րէքն վկայեն, թողութի մեղաց առնուլ անուամբ նր
44 ամ հաւատացելոց 'ի նա: * Եւ մինչդեռ խօսէր պետ-
րոս զբանս զայս, հանգեաւ հոգին սբ 'ի վերայ ամե-
45 նեցուն՝ որ լսէին զբանն: * Զարմացան՝ որք 'ի թլ-
փատութենէ անտի հաւատացեալքն եկեալ էին ընդ պետ-
րոսի. զի և 'ի հեթանոսս պարգևք հոգւոյն սբյ զե-
46 ղուին: * քանզի լսէին 'ի նոցանէ խօսել լեզուս, և
47 մեծացուցանել զած: * Յայնժամ պատասխանի ետ
պետրոս՝ և ասէ. մի թէ զջուրն ոք արգելուլ կարէ առ
'ի չմկրտելոյ զսոսա, որք և զհոգին սբ ընկալան որպէս
48 և մեք: * Եւ հրամայեաց նց մկրտել յանուն յսի քսի:
յայնժամ աղաչեցին զնա լինել անդ աւուրս ինչ:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Լուան առաքեալքն և եղբարքն որք էին 'ի կողմանս ԺԶ
հրէաստանի, զի և 'ի հեթանոսս ընկալան զբանն գգ
2 այ: * Բայց յորժամ ել պետրոս յեմ, խղճէին 'ի նմա-
3 նէ որ 'ի թլփատութենէ անտի հաւատացեալքն. * և ա-
սէին, եթէ եմուտ առ այրս անթլփատս՝ և եկեր ընդ
4 նս: * Եւ սկսաւ պետրոս պատմել նց կարգաւ՝ և ա-
5 սէ. * Ես էի 'ի քաղաքին յոպպէ յաղօթս, և տեսի
զարմացմամբ տեսիլ. իջանել անօթ ինչ իբրև կտաւոյ
մեծի, չորեցունց ծագաց կախեալ յերկնից՝ և եհաս
մինչ

(39) Ոմանք. Վկայեմք. կմ, եմք վկայ: (40) Ոմանք. Յարոյց յաւուր երրորդի: (41) Ոմանք. Ընտրելոց յայ: (43) Ո-մանք. Անուամբն նր: (44) Ոմանք. Պետրոս խօսէր զբանս զայս: (46) Ոմանք. խօսել 'ի լեզուս: (47) 'ի բզմս ոչ կայ. Պետրոս և ասէ: (47) Ոմանք. Զջուր ոք ար-առ 'ի չմկրտել զնոսա: (48) Ոմանք. Յանուն տն յի քսի: Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Եւ եղբարք որ էին: (2) Ոմանք. 'ի թլփատութենէ հաւատացեալքն էին: (3) Ոսկան. Եթէ մտեր առ այրս.. և կերեր ը նս: (5) Ոմանք. 'ի քղքին 'ի յոպպէ.. և տեսանէի 'ի զարմացման տեսիլ. իջեալ

Digitized by Google

մինչեւ առ իս: * յոր աչալուրջ հայէի. եւ տեսի զչոր_ 6
քոտանիս երկրի, եւ զգազանս, եւ զսողունս, եւ զթռչու_
նս երկնից: * Եւ լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. ա_ 7
րի Պետրոս՝ զե՛ն եւ կեր: * Եւ ասեմ. քա՛ւ լիցի Տր. 8
զի խառնակ ինչ եւ անսուրբ ոչ երբէք եմուտ ՚ի բե_
րան իմ: * Պատասխանի ետ ինձ երկիցս անգամ բար_ 9
բառն յերկնից. զոր ած սրբեաց՝ դու մի՛ խառնակ հա_
մարիր: * Այս եղեւ երիցս, եւ վերացաւ դարձեալ ամ 10
անօթն յերկինս: * Եւ ահա անդէն երեք արք եկին 11
կացին առ ապարանիցն՝ ուր եսն էի, առաքեալք ՚ի
Կեսարիայ առ իս: * Եւ ասէ ցիս Հոգին՝ երթալ ընդ 12
նոսա, եւ մի՛ ինչ խղճել: Եկին ընդ իս եւ սոքա վեց եղ_
բարքս, եւ մտաք ՚ի տուն առնն այնորիկ: * Եւ 13
պատմեաց մեզ՝ ոպ ետես զհրեշտակն ՚ի տան իւրում,
զի կայր եւ ասէր ցնա. առաքեա՛ ՚ի Յոպպէ, եւ կոչեա՛
զՍիմոն զկոչեցեալն Պետրոս. * որ խօսեսցի բանս ընդ 14
քեզ, որովք կեցցես դու եւ ամ տուն քո: * Եւ ՚ի ս_ 15
կսանել խօսել՝ եկն Հոգին Սբ ՚ի վերայ նոցա. ոպ ՚ի
վերայ մեր իսկզբանն: * Յիշեցի զբանն Տն զոր ասէրն. 16
յովհաննէս մկրտեաց ՚ի ջուր. բայց դուք մկրտեսջիք ՚ի
Հոգին Սբ: * Իսկ եթէ զհաւասարակաց պարգեւն ետ ած 17
նց՝ ոպ եւ մեզ՝ ՚ի հաւատալն ՚ի Տր յս քս. ես զի՞նչ
կարող էի արգելուլ զած: * Եւ լուեալ զայս՝ լռե_ 18
ցին, եւ փառաւոր առնէին զած՝ եւ ասէին. ուրեմն եւ
՚ի հեթանոսս ետ ած զապաշխարութիւն կենաց: * Եւ 19
ցրուեալքն ՚ի նեղութենէն որ եղեւ ՚ի վերայ ստեփանոսի
հասին մինչեւ ՚ի փիւնիկէ, եւ ՚ի կիւպրոս, եւ յանտիո_
քիայ. ոչ ումեք խօսէին զբանն՝ բայց միայն հրէից:
* Եւ էին ոմանք ՚ի նոցանէ արք կիւպրացիք եւ կիւ_ 20
րենացիք. որք մտեալ յանտիոք՝ խօսէին ընդ յոյնս,
աւե_

անօթ ... եւ հասեալ մինչեւ առ իս: (9) Ոսկան. Պատասխանի ետ բարբառն երկիցս անգամ յերկնից: (10) Ոմանք. Այս եղեւ երիցս: (10) Ոմանք. Եւ վերացաւ անօթն յերկինս: Եւ ոմանք. Եւ վերացաւ դարձեալ ամ յերկինս: (11) Ոմանք. Եւ ահա անդրէն ... ուր էին, առաքեալք ՚ի Կեսարիա առ իս: (11) Յօրինակին դնէր. Արք էին կացին: Եւս ասէին եւ զինի օրէ օրէ Գրեալ էր՝ Կեսարիայ: (12) Ոմանք. ՚ի տունն առն այ": (14) Ոմանք. Որով կեցցես: (15) Ոմանք. Ոպ եւ ՚ի վր մեր իս": (16) Ոմանք. Տն որ ասէրն. եամ, զոր ասաց ... մկրտիջիք: (17) Ոմանք. Իսկ արդ եթէ զհա"... Ետ ած եւ նոցա: (19) Այս ոսկանայ գիրք. ՚ի նեղութենէն որ եղեւ ՚ի վր սան": (19) Ոմանք. Որ եղեն .. հասին ՚ի փիւնիկէ եւ ՚ի կիւպրոս եւ յանտաքիոք: (20) Այս ոսկանայ գիրք. Ոմանք ՚ի նոցանէ արք

Digitized by Google

21 աւետարանէին զՏէր Յիսուս: * Եւ էր ձեռն Տեառն ընդ նոսա.
22 և բազմութիւն հաւատացելոց դարձաւ ՚ի Տէր: * Լուր
եղեւ բանս այս յականջս եկեղեցւոյն՝ որ էր յԵրուսաղէմ, վասն
23 նոցա. և առաքեցին զԲառնաբաս մինչև յԱնտիոք: * Որ
եկեալ ետես զշնորհսն Աստուծոյ՝ ուրախ եղեւ, և մխիթա-
24 րէր զամենեսեան՝ յօժարութեամբ սրտի կալ նոցա ՚ի Տէր: * Զի
էր այր զուարթամիտ՝ և լի Հոգւով սրբով և հաւա-
25 տովք: և յաւելաւ ժողովուրդ բազում Տեառն: * Եւ ել ՚ի
Տարսոն խնդրել զՍաւղոս, և գտեալ զնա ած յԱնտիոք:
26 * Եւ եղեւ նոցա զամն ողջոյն ժողովել յեկեղեցին, և
ուսուցանել ժողովուրդ բազում, և անուանել նախ
յԱնտիոք զաշակերտեալսն՝ Քրիստոնեայս:
27 * Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ իջին յԵրուսաղեմէ մար- ԺԵ
28 գարէք յԱնտիոք: * Յարուցեալ մի ոմն ՚ի նոցանէ ա- ԴԴ
նուն Ագաբոս, նշանակեաց Հոգւովն սով մեծ լինել
29 ընդ ամ աշխարհ, որ եղեւ առ Կղաւդեաւ: * Բայց յա-
շակերտացն անտի որպէս զօրէր կարօղ ոք էր, իւրա-
քանչիւրոք ՚ի նոցանէ որոշեցին առաքել ՚ի պէտս եղ-
30 բարցն, որ բնակեալ էին ՚ի Հրէաստանի: * Զոր և ա-
րարին իսկ առաքեալք առ երիցունսն ՚ի ձեռն Բառ-
նաբայ և Սաւղոսի:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Ընդ ժամանակսն ընդ այնոսիկ արկ Հերովդէս ար- ԺԸ
2 քայ ձեռս՝ չարչարել զոմանս յեկեղեցւոյն: * Եւ ԿԵ
3 սպան զՅակովբոս զեղբայր Յովհաննու սրով: * Եւ տես-
եալ թէ հաճոյ է Հրէիցն, յաւել ևս ունել զՊետրոս. և
4 էին աւուրք բաղարջակերաց: * Զոր իբրև կալաւ՝ եդ
՚ի բանտի, և մատնեաց չորից չորրորդաց զինուորաց
պահել զնա. և կամէր յետ զատկին ածել զնա ժողո-
5 վրդեանն: * Եւ Պետրոս ՚ի պահեստի էր ՚ի բանտին.
և աղօթք սաստիկ լինէին յեկեղեցւոյն վասն նորա առ Աստուած:

* Իբ

կեսարացիք և հինօրինակք ոմանք: (20) Ոմանք. Աւետարանէին զՏէր Յս: (21) Ոմանք. Եւ ձեռն Տն էր ընդ: (22) Ոմանք. Լուր եղեւ բանս: (22) Ոմանք. Որ յԵմ: (23) Ոմանք. Եկն և ետես... զամենեսին յօժարութեամբ սրտիւ կեալ նց: (24) Ոմանք. Ժողովեցաւ բազում ՚ի Տր: (26) Ոմանք. Զաշակերտա-ւսն քրիստոնեայ: (28) Այլ ոմանք ունին. ՚ի նոցանէ անուն Ագաբոս: (28) Օրինակ մի. Ընդ ամ աշխարհն: (28) Ոմանք. Որ եղեւ իսկ առ: (30) Յօրինակին. Առաքեալքն առ երիցունսն: Այլ օրինակ մի. Առաքել առ երի":

ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Ընդ ժամս ը այ": (3) Ոմանք. Եւ տեսեալ թէ հաճոյ է.. աւուրքն բաղար": (4) Օրինակ մի. Եւ կամէր յետ զատ": (5) Օրինակ մի. Յեկեղեցին վս նր:

Digitized by Google

* Իբրև կամեցաւ զնա ածել հերովդէս․ ՚ի գիշերին 6
յայնմիկ էր պետրոս ՚ի քուն ՚ի մէջ երկուց զինուորաց՝
կապեալ կրկին շղթայիւք․ և պահապանքն առաջի դը-
րանն պահէին զբանտն ։ * Եւ ահա հրեշտակ տն եկն 7
եկաց ՚ի վերայ, և լոյս ծագեաց ՚ի տանն՝ և խթեաց զը-
կողն պետրոսի, յարոյց զնա՝ և ասէ․ արի վաղվաղա-
կի ։ և անկան շղթայքն ՚ի ձեռաց նորա ։ * Եւ ասէ 8
ցնա հրեշտակն․ ած զգօտի քո, և արկ զհողաթափս
յոտս քո ։ և արար այնպէս ։ և ասէ ցնա․ արկ զձորձս
քո, և եկ զկնի իմ ։ * Եւ ելեալ երթայր զհետ, և 9
ոչ գիտէր՝ եթէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղեւն ՚ի հրեշտա-
կէն․ զի համարէր երազ տեսանել ։ * Եւ իբրև ան- 10
ցին նոքա ըստ մի պահ և ըստ երկուս, եկին մինչև ՚ի
դրունն երկաթի որ հանէր ՚ի քաղաքն․ որ ինքնին բա-
ցաւ նոցա ։ և ելեալ անցին ընդ փողոց մի․ և վաղվա-
ղակի ՚ի բաց եկաց ՚ի նմանէ հրեշտակն ։ * Եւ պետ- 11
րոս իբրև ՚ի միտս եկն ; ասէ․ արդ գիտեմ ճշմարիտ
եթէ առաքեաց տր զհրեշտակ իւր, և փրկեաց զիս ՚ի
ձեռաց հերովդի, և յամ ակնկալութենէ ժողովրդեանն
հրէից ։ * Եւ լեալ ՚ի միտս՝ եկն ՚ի տուն մարեմայ մօր 12
յովհաննու, որ կոչեցաւն մարկոս․ ուր էին բազումք
ժողովեալ՝ և աղօթս առնէին ։ * Եւ բախեալ զդրու- 13
տանն, մատեաւ աղախին մի ունկն դնել, որում ա-
նուն էր հռոդէ ։ * և ծանուցեալ զձայնն պետրոսի, 14
՚ի խնդալոյն ոչ եբաց զդրունն․ ՚ի ներքս ընթացեալ
պատմեաց, եթէ պետրոս առ դրանն կայ ։ * Նոքա 15
ասեն ցնա՝ մոլիս ։ և նա եւս պնդէր՝ թէ այդպէս է ։ և նք
ասէին՝ հրեշտակ նր իցէ ։ * Եւ պետրոս առէր բա- 16
խէր ։ իբրև բացին, տեսին զնա՝ և զարմացան ։ * Եւ 17
նա ձեռամբ ցուցանէր նց լռել․ և պատմեաց նց և
տր եհան զնա ՚ի բանտէն, և ասէ՝ պատմեցէք յակո-
բայ և եղբարց զայս ։ և ելեալ գնաց յայլ տեղի ։

* Եւ

---

(6) Ոմանք․ Ածել զնա հերովդէս ։ (7) Յօրինակին գրեալ․ Հրեշտակ տն էջ եկաց ։ (7) Ոմանք․ Եւ խթեաց զկողն պետրոսի, զարթոյց զնա ։ (8) Ոմանք․ Եւ ասէ հրեշտակն ցնա ․․․ ՚ի յոտս քո ․․․ և եկ զհետ իմ ։ (8) Յօրինակին գրեալ․ Զհողաթափս յոտս քո ։ (9) Ոմանք․ Թէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղև ։ (10) Ոմանք․ Եւ ըստ երկու ։ (11) Ոմանք․ Գիտեմ ճշմարտիւ թէ ։ (13) Ոմանք․ Եւ ՚ի բախել զդուրս դրանն, մա՛․․ ունկն դնէր, որում ։ (14) Ոմանք․ Զձայն պետ՛․․ զդրունն․․ թէ պետրոս ։ առ դրանն կայ ։ (15) Ոմանք․ Թէ այսպէս է․ և նոքա ասեն․ հրեշ՛՛ ։ (16) Ոմանք․ Եւ իբրև բացին ։ (17) Ոմանք․ Ձեռամբքն ցուց՛՛․․․ ոնց տր եհան զնա ․․․ և ել գնաց յայլ ։

Digitized by Google

18 * Եւ իբրև եղև այգ, էր խռովութիւն մեծ 'ի մէջ զինուո-
19 րացն, թէ զի՞ արդեօք պետրոսն եղև: * Իսկ Հերովդէս
իբրև խնդրեաց զնա՝ և ոչ եգիտ, հարցեալ զպահապանսն,
ետ՝ հրամայեաց սպանանել: և իջեալ 'ի Հրէաստանէ
20 'ի կեսարիայ, և անդ լինէր: * Եւ էր Հերովդէս ցասու-
մնալից ընդ տիւրացիս և ընդ սիդոնացիս. և նոքա միա-
բանութեամբ եկին առ նա. և 'ի բանի արարեալ զբղաս-
տոս սենեկապետն արքայի, խնդրէին զխաղաղութիւն վա-
21 սն կերակրելոյ երկրին նոցա յարքունուստ: * Յաւուր
միում յերևելում՝ Հերովդէս զգեցեալ էր զհանդերձ
թագաւորութեան՝ և նստէր յատենի. և խօսէր ընդ նո
22 հրապարակաւ: * և ամբոխն աղաղակէր՝ թէ այս բար-
23 բառ է, և ոչ մարդոյ: * Եւ անդէն եհար զնա հրեշ-
տակ Տեառն, փոխանակ զի ոչ ետ փառս այ. և եղեալ որդ-
24 նալից՝ սատակեցաւ: * Եւ բանն այ աճէր և բազ-
25 մանայր: * Բառնաբաս և սաւղոս դարձան յԵմէ՝ իբ- Գ Զ
րև կատարեցին զպաշտօնն. առեալ էր ընդ իւրեանս
և զյովհաննէս՝ որ կոչեցեալն էր մարկոս:

Գլ. ԺԳ.

1 Էին ոմանք յանտիոք ըստ եկեղեցւոյն, մարգարէք ԺԹ
և վարդապետք. բառնաբաս՝ և շմաւոն որ կոչեցեալն
նիգեր, և ղուկիոս կիւրենացի, և մանայէն դայեկոր-
2 դի հերովդի չորրորդապետի, և սաւղոս: * Մինչդեռ
'ի պաշտաման էին կային՝ և պահէին. ասէ հոգին սու-
րբ՝ որոշեցէք ինձ զբառնաբաս և զսաւղոս 'ի գործ՝ յոր
3 կոչեցեալ է իմ զդոսա: * Յայնժամ պահեալ՝ և ա-
ղօթս արարեալ, եդին ձեռն 'ի վերայ նց՝ և արձակե-
4 ցին: * Եւ նք առաքեալք 'ի հոգւոյն սբյ՝ իջին 'ի սելև-
5 կիայ, և անտի նաւեցին 'ի կիւպրոս: * և հասեալ 'ի
սաղամինայ՝ պատմէին զբանն այ 'ի ժողովուրդս հր-
6 էիցն. ունէին և զյովհաննէս պաշտօնեայ: * Շրջ

ջեալ

(18) Ոմանք. Եւ իբրև այգ եղև: (18) Յայլս պակաս. Թէ զի՞ արդեօք: (19) Օրինակ Գ. Իջեալ պետրոս 'ի Հրէաստանէ 'ի կաւսարիա, և անդ: (20) Ոմանք. Միաբանեալ եկեալ... երկրին նց: (21) Օրինակ Գ. Յաւուր միոյ և րևելւոյն: Ոսկ այլ օրինակ Գ 'ի լուս". նկանակէ. 'ի ժամանակաւն: (21) Ոմանք. Զգեցեալ էր զգեստ: (25) Ոմանք. Ընդ իւրեանս զյովհաննէս՝ որ կոչեցաւն մար":

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եւ էին ոմանք: (1) Ոմանք. Նիգգեր. կամ, Նիգեր.. դայեակորդի: (2) Ոմանք. 'Ի պաշտամանն էին... կոչեցեալ էր իմ: (3) Ոմանք. Եդին ըզձեռն: (4) Օրինակ Գ. Եւ նք արձակեցեալք 'ի հոգ".. 'ի կիպրոս: (6) Ոմանք. Մինչև 'ի պափոս.. այր մի

Digitized by Google

չեալ ընդ ամ կղզին մինչեւ 'ի պափոս, գտին անդ այր
զոմն մոգ, սուտ մարգարէ՝ հրէայ, որում անուն էր
բարեյեսու : * որ էր ընդ փոխանորդին քաղաքին սեր- 7
գեայ պաւղոսի առն իմաստնոյ : Նա առաքէալ զբառ-
նաբաս եւ զպաւղոս՝ խնդրէր լսել զբանն այ : * Ընդ- 8
դէմ եկաց նց եղիմաս մոգ. քանզի այնպէս թարգմա-
նի անուն նր. որ խնդրէր շրջել զփոխանակ քաղաքին
'ի հաւատոց : * Իսկ սաւղոս, որ եւ պաւղոսն՝ լցեալ 9
հոգւով սրբով, հայեցաւ 'ի նա, * եւ ասէ. ով լի ամ 10
նենգութեամբ եւ խորամանկութեամբ՝ որդի սատանայի, թշնա-
նամի ամ արդարութեան, ոչ լռես 'ի թիւրելոյ զճանա-
պարհս տն զուղիղս : * եւ արդ՝ ահա ձեռն տն 'ի վե- 11
րայ քո, եւ եղիցես կոյր, չտեսանել զարեւ մինչեւ 'ի ժա-
մանակ մի : Եւ անդէն անկաւ 'ի վերայ նր մէգ եւ խա-
ւար, եւ շրջէր խնդրէր առաջնորդս : * Յայնժամ տե- 12
սեալ փոխանակն քաղաքին զեղեալն որ եղեւն, հաւատաց,
զարմացեալ ընդ վարդապետութիւն տն : * Եւ ամբարձ- 13
եալ 'ի պափոսէ պաւղոսեանցն՝ եկին 'ի պերգէ պամփի-
լեայ : Յովհաննէս մեկնեալ 'ի նոցանէ դարձաւ յեմ :
* Եւ նոքա գնացեալ 'ի պերգեայ՝ եկին յանտիոք պի- 14
սիդեայ. եւ մտեալ 'ի ժողովուրդն յաւուր շաբաթու՝
նստան : * Եւ յետ ընթերցմանն օրինացն եւ մարգարէից, 15
առաքեցին առ նոսա ժողովրդապետքն՝ եւ ասեն. արք
եղբարք՝ եթէ իցէ 'ի ձեզ բանք մխիթարութեան առ
ժողովուրդս՝ խօսեցարուք :
Ի * Յարեաւ եկաց պաւղոս՝ շարժեաց զձեռն իւր, եւ ասէ. 16
գէ

արք

մոգ... բարեյեսու : Ոսկ օրինակ մի. այր մի զոմն մոգ.. 'բարեյեսուաւ : (7) 'Ի լուս՛. 'ի մէջ փոխանորդի քաղաքին. նշանակէ՝ անթիպատոսին, որ է յունարէն յորջ՛ դերասան կուսակալութեան, փոխանորդ քաղաքին : (7) Օրինակ մի. Ընդ փոխանակ քաղաքին սերգեայ պաւղոսի : (8) Ոմանք. Ընդդէմ եկաց նոցա : Ի ոմանք. եկաց նոցա.. այսպէս թարգմանեցին զանուն նր : Ոսկ ոսկոն. Այսպէս թարգմանի : Յօր օրինակ մի յաւելու. Անուն նր անթիպատոսն : (8) 'Ի բազմ ոչ գկայ. Ոչ խնդրէր : (10) Ոմանք. Եւ թշնամի ամ : (11) Ոսկոն. Եւ դու եղիցիս կոյր... եւ շրջեալ խնդրէր : (11) Ոմանք. Խնդրել առաջնորդս : (12) Յօրինակին. Փոխանակն քաղաքին : (13) Յօրինակին մերում գրեալ էր բացասա՝ ըստ այսմ օրինակի՝ 'ի պափոսէ պաւղոսեանց. ըստ որում ոմանք և ոմանք յայլ օրինակաց : Զոր եւ ոմանք գրեն 'ի պամփիլէ. իսկ, 'ի պամփիլէ պաւղոսեանց. եւ օրինակ մի՝ 'ի պամփիլեայ.. պամփիւլեանց : (14) Ոմանք. Յաւուր շաբաթուց : (15) Ոմանք. Ընթերցմնելոյ օրէնս... առ ժողովուրդն խօսեցա՛ք : (16) Իբրեւ. Զձեռն, եւ ասէ :

Digitized by Google

17 արք Իէլացիք՝ և որք երկնչիք յԱյ, լուարուք: * Այ
ժողովրդեանս այսորիկ Իէլի ընտրեաց զհարսն մեր.
և զժողովուրդն բարձրացոյց 'ի պանդխտութեն յերկրին
Եգիպտացւոց. և 'ի բազուկ բարձր եհան զնս անտի:
18 * Եւ իբրև քառասնամեայ ժամանակ կերակրեաց զնս
19 յանապատի. * և քանդեալ ազգս եւթն յերկրին Քա-
20 նանու՝ ժառանգեցոյց նց զերկիր նոցա * իբրև ամս չո-
րեքհարիւր և յիսուն: Եւ յետ այսորիկ ետ նց դա-
21 տաւորս մինչև 'ի Սամուէլ մարգարէ: * Եւ անտի յա-
ռաջ խնդրեցին թագաւոր: և ետ նց Աձ զՍաւուղ որ-
դի Կիսեայ, այր յազգէ Բենիամենի, ամս քառասուն:
22 * Եւ իբրև փոխեաց զնա, յարոյց նց զԴաւիթ թա-
գաւոր. որում և ասաց վկայութի. Գտի զԴաւիթ որ-
դի Յեսսեայ այր ըստ սրտի իմում, որ արասցէ զամ
23 զկամս իմ: * 'Ի սորա զաւակէ Աձ ըստ աւետեացն
24 յարոյց Իէլի զՓրկիչն Յս. * ըստ յառաջագոյն քարո-
զութեն Յովհաննու առաջի երեսաց մտին նր, մկրտութե
25 ապաշխարութեն՝ ամ ժողովրդեանն Իէլի: * Եւ իբրև
լնոյր Յովհաննէս զընթացսն, ասէր. զո՞ զք կարծէք զի-
նէն թէ իցեմ. չեմ ես այն. այլ ահա գայ զկնի իմ,
26 որում չեմ արժանի զկօշիկս ոտիցն լուծանել: * Արք
եղբարք՝ որդիք աբրահամեան տոհմին, և որ 'ի ձեզ
երկիւղածք իցեն յԱյ. ձեզ բանս այս փրկութե առա-
27 քեցաւ: * Բայց որ բնակեալ են յԵմ, և իշխանք նց՝
անծանօթ եղեն 'ի նմանէ. և ըստ բարբառոց մարգա-
րէիցն, որ զամ շաբաթուն ընթեռնուին՝ դատեալ կա-
28 տարեցին. * և ոչ մի ինչ պատճառս մահու գտեալ՝ խնդ-
29 րեցին 'ի Պիղատոսէ սպանանել զնա: * Եւ իբրև կա-
տարեցին զամ՝ որ վսն նր գրեալ էր, իջուցեալ 'ի փայ-
30 տէն՝ եդին 'ի գերեզմանի: * Այլ Աձ յարոյց զնա 'ի
31 մեռելոց. որ երևեցաւ աւուրս բազումս այնոցիկ, * որ
ելեալ էին ընդ նմա 'ի Գալիլեէ յԵմ. որք և արդ իսկ
վկայք

---

(17) Ոմանք. 'Ի պանդխտութենէ երկրին: (21) Ոմանք. Զոր-դի Կիսեայ. այր: (22) Ոմանք. Եւ ասացաւ վկայութի: (22) Ոմանք. Զորդի Յեսսեայ այլ ըստ սրտի իմոյ . . զամ կամս իմ: (24) Ոմանք. Մտին նր մկրտութենն ա": (25) Ոմանք. Ոտից նր լուծանել: (26) Օրինակ մի ընդ ոսկւոյ. Փրկութեն առաքեցաւ": (27) Ոմանք. Անծանօթք եղեն 'ի սմանէ . . . . դատեալ կատարեցին: (27) 'Ի լուս". Ըստ բարբառոյ. համաձայն Յունին 'ի Բնաբ": (27) Ոսկւոյն. Զամ շաբաթուն ընթերցեալ լինէին, դատեալ կա": (28) Ոմանք. Պատճառս մահու գտ": (31) 'Ի լուս". Որ եկեալ էին ԷՆՔ. համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ": (31) Օրինակ մի. Որք և առա իսկ վկայ են:

Digitized by Google

վկայք են նց առ ժողովուրդն ։ * Եւ մեք ձեզ աւե- 32
տարանեմք զխոստումն որ առ հարսն եղեալ էր ։ * զի 33
զնոյն ած կատարեաց առ մեզ որդւոց նց՝ յարուցեալ
զյս ․ որպ և 'ի սաղմոսին գրեալ է՝ յերկրորդում ․ Որ-
դի իմ ես դու՝ ես այսօր ծնայ զքեզ ։ * Եւ զի յա- 34
րոյց զնա 'ի մեռելոց , և ոչ ևս դառնալոց է յապակա-
նութիւն ․ այսպէս ասէ ․ թէ տաց ձեզ զսրբութիւն զաւա-
թի զհաւատարիմս ։ * Քանզի և 'ի միւսումն ասէ ․ ոչ 35
տացես սրբոյ քում տեսանել զապականութիւն ։ * Այլ 36
դաւիթ յազգի իւր խորհրդով պաշտեաց , և 'ի կամս
այ ննջեաց՝ և յաւելաւ առ հարս իւր , և ետես զապա-
կանութիւն ։ * բայց զոր ած յարոյց ․ ոչ ետես զապա- 37
կանութիւն ։ * Յայտնի լիցի ձեզ արք եղբարք , զի սո- 38
վաւ ձեզ թողութիւն մեղաց աւետարանի ։ և յամենայ-
նէ յորմէ ոչ կարացէք օրինօքն մովսիսի արդարանալ ․
* սովաւ ամ որ հաւատայ՝ արդարանայ ։ * Զգոյշ 39
կացէք , գուցէ եկեսցէ 'ի վերայ ձեր որ ասացեալն է 40
'ի մարգարէս ։ * Տեսէք արհամարհոտք՝ և զարմացա- 41
րուք , և եղծարուք ․ զի գործ մի գործեմ ես յաւուրս
ձեր ․ գործ՝ որում ոչ հաւատայցէք՝ եթէ ոք պատմես-
ցէ ձեզ ։ * Եւ իբրև ելին անտի , աղաչէին 'ի միւսում 42
շաբաթու խօսել նց զնոյն բանս ։ * Եւ իբրև արձակե- 43
ցաւ ժողովուրդն , զհետ երթային բազմք 'ի հրէից ան-
տի , և 'ի պաշտօնէից եկամտից զպաւղոսի և զբառ-
նաբայ , որք խօսէին ընդ նոսա , և հաւանեցուցանէին
դ ա զնոս կալ մնալ 'ի շնորհսն այ ։ * Եւ 'ի գալ միւսոյ շա- 44
բաթուն , գրեթէ ամ քաղաքն ժողովեցաւ լսել զբանն
այ ։ * Իբրև տեսին հրեայքն զամբոխն , լցան նախան- 45
ձու ․ և ընդդէմ դարձեալ ասացելոցն 'ի պաւղոսէ ,
հայհոյէին ։ * Համարձակեալ պաւղոսի և բառնաբայ՝ 46
ասէին ․ առ ձեզ նախ պարտ էր խօսել զբանն այ ․ և
քանզի դուք մերժէք զնա , և ոչ արժանիս համարիք

զձեզ

---

(32) Ոմանք ․ Զխոստումն որ առ ։ (33) Օրինակ մի ․ Որդւոց նոցա յարու՛՛ ։ (33) Ոմանք ․ Եւ ես այսօր ։ (34) Ոմանք ․ Ոչ ասէ ․ եթէ տաց , ձեզ զսր՛՛ ․ ․ զհաւատարիմսն ։ (35) Յօրինակին ոչ էր ․ Քում տեսանել զապա՛՛ ։ (37) Ոմանք ․ Այն յարոյց ․ կամ , ած յարոյցն ։ (39) Ոմանք ․ 'Ի սա ամ որ հաւատայ՛՛ ։ (40) Ոմանք ․ 'Ի վր ձեր ասացեալն 'ի մարգարէսն ։ (41) Ոմանք ․ Թէ ոք պատմ՛՛ ։ (42) Ոմանք ․ Շաբաթուն խօսել նոցա զնոյն բանս ։ (43) Ոմանք ․ Եւ իբրև արձա՛՛ ․ ․ պաւղոսի և բառնաբայ ։ (45) Ոմանք ․ Եւ ընդդէմ դարձան ։ (46) Ոմանք ․ Ասեն ․ առ ձեզ նախ պարտ է խօ՛՛ ․ ․ դուք մերժեցէք զնա , և ոչ արժանիս հա՛՛ ։ (46) Բղմ ․ Կենացն յաւիտենականաց ։

Digitized by Google

զձեզ կենացն յաւիտենից, ահաւասիկ դառնամք ՚ի հե-
47 թանոսս։ * Զի այսպէս պատուիրեաց մեզ Տէր. եդի
զքեզ ՚ի լոյս հեթանոսաց, լինել քեզ ՚ի փրկութիւն մինչև
48 ՚ի ծագս երկրի։ * Զայս լուեալ հեթանոսացն՝ ու-
րախ լինէին, և փառաւոր առնէին զբանն Տն։ և հաւ-
ատացին որք էին կարգեալ ՚ի կեանսն յաւիտենականս
49 * և շրջէր բանն ընդ ամ գաւառն։ * Բայց հրեայքն
50 գրգռեցին զպաշտօնեայ կանայս զպատուաւորս, և զգլխաւորս
քաղաքին՝ և յարուցեալ հալածանս ՚ի վերայ Պաւղո-
սի և Բառնաբայ, հանին զնս ՚ի սահմանացն իւրեանց։
51 * Եւ նոցա թօթափեալ զփոշի ոտից ՚ի վերայ նոցա,
52 եկին յիկոնիոն։ * և աշակերտքն լնուին խնդութեամբ
և հոգւովն սրբով։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եղեւ յիկոնիոն ՚ի միասին մտանել նոցա ՚ի ժո- ԻԱ
ղովուրդ հրէիցն, և խօսել նոյնպէս. մինչև հա-
2 ւատալ հրէից և յունաց բազմաց յոյժ։ * Բայց անհա-
ւանն հրեայքն յարուցին և չարչարեցին զանձինս հե-
3 թանոսացն ՚ի վերայ եղբարցն։ * Բազում ժամանակս
շրջէին, համարձակեալք ՚ի Տն վկայութեամբ, բանիւ շնորհաց
իւրոց. և տալ նշանս և արուեստս լինել ՚ի ձեռս
4 նց։ * Եւ եղեւ հերձուած բազմութեան քաղաքին. ո-
5 մանք ՚ի հրեայսն, և ոմանք յառաքեալսն։ * Իբրև ե-
ղև դիմել հեթանոսացն և հրէից իշխանօքն իւրեանց՝
6 ՚ի թշնամանել և ՚ի քարկոծել զնս, * ազդ եղեալ նց՝
փախեան ՚ի քաղաքսն լիկաոնացւոց, ՚ի Լիւստրա և ՚ի
դերբէ՝ և շուրջ զգաւառաւն, և անդ աւետարանէին։
7 * Եւ այր ոմն Լիւստրացի ակար յոտից նստէր՝ կաղ դբ
8 յորովայնէ մօր իւրոյ, որոյ երբեք չէր գնացեալ։ * Սա ԻԲ
լուաւ զխօսն պաւղոսի, որոյ հայեցեալ ՚ի նա և տե-
9 սեալ՝ թէ ունի հաւատս փրկութեան, * ասէ մեծաձայն.
քեզ

(49) Ոմանք յաւելուն. Բանն Տն ընդ ամ։ (50) Ոմանք. Եւ զգ-
լխաւորս.. և հանին զնս ՚ի։ (51) Ոմանք. Զփոշին յոտից
՚ի վս։ (52) Ոմանք. Եւ աշակերտեալքն լնուին։
Գլ. ԺԴ. (1) Այլք. Մինչև հաւատալ հրէից։ (1) Օ-
րինակ մի. Հրէից և հեթանոսաց բազմաց։ (3) Ոմանք.
Շնորհացն իւրոց. չամ. իւրեանց։ (4) Բզմք. Եւ էին
հերձուածք ՚ի բազմութեն քղքին, ոմանք էին ՚ի հրեայսն։
(5) Ոմանք. Դիմեալ հեթանոսաց.. իւրեանց թշնամա-
նել և քարկոծել զնս։ (6) Ոմանք. Ազդ եղև նց.. ՚ի
քղքս լիկաոնացւոց և լիւստրա և ՚ի դերբէ"։ (7) Ոմանք.
Եւ այր մի լիւստրա"։ (8) Ոմանք. Զխօսն պաւղոսի. որ
հայեցեալ.. նեթէ։ (9) Ոմանք. Ձայն կա ՚ի վս։

Digitized by Google

քեզ ասեմ յանուն տ͞ն մերոյ յ͞ի ք͞ի․ յոտն կաց 'ի
վերայ ոտից քոց ուղիղ։ և վազվազէր՝ և գնայր։ * Եւ 10
ժողովրդոցն տեսեալ զոր արարն Պաւղոս, բարձին զձա-
ձայնս իւրեանց լիկոնարէն, և ասեն․ աստուածք նման-
եալ մարդկան իջին առ մեզ։ * և կոչէին զբառնա- 11
բաս դիոս, և զՊաւղոս հերմէս, քանզի նա էր առաջ-
նորդ բանին։ * Իսկ քուրմն դիոսի որ կայր առաջի քա- 12
ղաքին, ցուլս և պսակս հասուցեալ 'ի դուռն հանդերձ
բազմութեամբն՝ կամէր զոհել։ * Եւ լուեալ առաքելոցն 13
բառնաբայ և Պաւղոսի, պատառեալ զհանդերձս իւր-
եանց՝ արտաքս վազեցին յամբոխն․ աղաղակէին՝ * և ա- 14
սէին․ արք՝ զի՞նչ գործէք զայդ․ մեք ձեզ նմանօղք կա-
րեօք մարդիկ եմք․ աւետարանել ձեզ յայդպիսէ ունայ-
նութեց դառնալ յա͞ծ կենդանի․ որ արար զերկինս և
զերկիր, և զծով՝ և զա͞մ որ 'ի նս։ * որ յանցեալ ազգ- 15
սըն թոյլ ետ ա͞մ հեթանոսաց գնալ 'ի ճանապարհս
իւրեանց։ * և սակայն ոչ եթէ առանց վկայութե զինքն 16
եթող, բարերարութեամբն տալ յերկնից ձեզ անձրևս,
և ժամանակս պտղաբերս, լնուլ կերակրովք և ուրա-
խութբ զսիրտս ձեր։ * Եւ զայս ասացեալ՝ հազիւ 17
լռեցուցանէին զժողովուրդսն 'ի չզոհելոյ նց․ այլ գը-
նալ յիւրաքանչիւր տեղիս։ * Եւ 'ի շրջելն նց և յու- 18
Դ Գ սուցանել, եկին հասին յանտիոքէ և յիկոնիէ հրեայք։
Եւ 'ի վիճել նց համարձակութբ, պատրեցին զժող-
վուրդսն 'ի բաց կալ 'ի նոցանէ, և ասէին թէ ոչինչ
ճշմարտութե ասեն, այլ զա͞մ սուտ։ և քարկոծեալ
զՊաւղոս քարշեցին արտաքս քան զքաղաքն, և համա-
րէին զնա մեռեալ։ * Եւ 'ի պատել զնովաւ աշակեր- 19
տացն, յարեաւ եմուտ 'ի քաղաքն։ և 'ի վաղիւ անդր
ել բառնաբաւ հանդերձ 'ի դերբէ։ * Աւետարանեալ 20
'ի քա-

---

(10) Ոմանք․ Լիկաոնարէն․․ աստուածքն նմանեալք։ (11) Ոմանք․ Եւ կոչեցին զբառ"։ (11) Ոմանք 'ի լուսն"․ 'ի Դիս՝ Դիոս․ նշանակէն՝ որմիզդ․ և 'ի Դիս՝ հերմէս, տէր դից դպիր։ (12) Ոմանք․ 'Ի դուռնն հանդերձ բազմութբն։ (14) Ոմանք․ Ձեզ նմանեալք կար"․․․ 'ի յա͞ծ կեն"․․ և զերկիր, զծով և զա͞մ որ է 'ի նս։ (16) Ոմանք․ Եւ 'ք ժամանակս պտ"։ (17) Ոմանք․ Զժողովուրդն չզոհելոյ նց։ Ուր ոսկան․ 'Ի զոհելոյ նց։ (18) Ոմանք․ Եւ յԻկոնիոնէ հրէ"․․․ պատրեցին զժողովուրդն․․ ճշմարտութբ ասեն․․ քարշէին ար"։ (18) Ոսկան․ Զժողովն 'ի բաց կալ։ (18) Ոմանք․ Եւ ասեն թէ ոչինչ․․ այլ զա͞մն։ (18) Յօրինակին․ Թէ ոչ ճշմարտութե։ (19) Ոմանք․ Եւ՛լ Պաւղոս բառնաբաս հան"։ (20) Ոմանք․ Աւետարանել 'ի քա"․․ և աշակերտել զբազումս, դարձան։

Digitized by Google

զքաղաքն յայնմիկ՝ և աշակերտեալ զբազումս, և դար-
21 ձան 'ի Լիւստրայ՝ և յԻկոնիոն՝ և յԱնտիոքիայ ։ * Հաս-
տատէին զանձինս աշակերտելոցն՝ և մխիթարէին․ կալ
հաստատուն 'ի հաւատսն․ և թէ ընդ բզմ̃ նեղութ̃ պարտ
22 է մեզ մտանել յարքայութի̃ այ̃ ։ * Ձեռնադրեցին նոց
ըստ եկեղեցեաց երիցունս․ աղօթս արարեալ հանդերձ
պահօք, յանձն արարին զնս տն̃՝ յոր հաւատացեալ
23 էին ։ * Եւ շրջեալ ընդ Պիսիդիայ՝ եկին 'ի Պամփիլիա-
24 ցայ ։ * Եւ խօսեցեալ 'ի Պերգէ զբանն տն̃, իջին յԱտ-
25 տալիայ ։ * Եւ անտի նաւարկեալ՝ գնացին յԱնտիոքիայ ուս-
տի էին ։ յանձն արարեալ շնորհացն այ̃ 'ի գործն զոր
26 կատարեցին ։ * Եկեալ ժողովեալ զեկեղեցին՝ պատ-
մեցին որչափ արար ած̃ ընդ նս̃․ և զի եբաց հեթա-
27 նոսաց դուռն հաւատոց ․ * Չըջէին ժամանակս ոչ
սակաւս ընդ աշակերտսն ։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ ամանք իջեալ 'ի Հրէաստանէ՝ ուսուցանէին զեղբ- ԻԳ
արսն․ եթէ ոչ թլփատիցիք ըստ օրինացն Մովսիսի՝ ԴԴ
2 ոչ կարէք ապրել ։ * Եւ լինել ոչ սակաւ հակառակութե̃
և խնդրոյ՝ պաւղոսի և բառնաբայ ընդ նս̃, եդին ելա-
նել պաւղոսի և բառնաբայ և ամանց 'ի նոցանէ՝ առ
առաքեալսն և երիցունս յԵմ̃ վասն խնդրոյս այսորիկ ։
3 * Նոքա յուղարկեալք յեկեղեցւոյն, շրջէին ընդ Փիւ-
նիկէ, և ընդ սամարիայ, պատմէին զդարձն հեթա-
4 նոսաց, և առնէին ուրախութի̃ մեծ ամ̃ եղբարց ։ * Եւ
հասեալ յԵմ̃, ընկալեալ լինէին յեկեղեցւոյն և յառաքե-
լոցն և յերիցանց, պատմեցին որչափ ինչ արար ընդ
նս̃

(21) Բռճշ. Հաստատել զանձինս .. և մխիթարել ։ (21) Ոմանք. Նեղութիւնք .. յարքայութեն այ̃ ։ (21) 'Ի լուս՛՛. Պարտ է մեզ մտան՛՛ ։ (21) Յօրինակին. Յարքայութեն այ̃ ։ (22) Ոմանք. Ըստ եկեղեցւոյ երիցունս ... հանդերձ պահօք .. յոր հաւատացեալն էին ։ (23) Ոմանք. Ընդ պիսիդեայ .. 'ի պամփիլիա ։ (24) Ոմանք. Յատտալիա ։ (25) Ոմանք. Ուստի եկին ։ յանձն ա՛՛ .. 'ի գործն յոր կատարեցին ։ (26) Ոմանք. Եկեալ և ժողովեալ ։ (27) Այլ. Չըջէին ժմկս ոչ սա՛՛ ։ (27) Ոմանք. Ոչ սակաւ ընդ ա՛՛ ։ Գլ. ԺԵ. (2) Ոմանք. Եւ 'ի լինել ոչ սակաւ ։ (2) Յե[illegible] [illegible]. Եւ բառնաբայ ընդ նոսա . Եդին ելանել պաւղոսի և բառնաբայ և ոմանց 'ի նոցանէ ։ Ուր օրէնսն [illegible] Եւ ամանք 'ի նոցանէ առաքել առ առաքելսն ։ (3) Ոմանք. Ընդ փիւնիկէս ։ (3) Սամարիայ, որ պատմէին զդար՛՛ ։ Ուր ուղին. Պատմեցին զդարձն ։ (4) Ոմանք. Եւ հասեալ .. պատմեցին որչափ ինչ արար ած 'ի ձեռն նց̃ ։

Digitized by Google

նոսա ած ։ * Յարեան ոմանք 'ի հերձուածոյն փարիսեցւ- 5
ւոց հաւատացելոցն, եւ ասէին՝ թէ պարտ է թլփատ-
ել զդոսա, եւ պատուիրել պահել զօրէնսն մովսիսի ։
* Եւ ժողովեցան առաքեալքն եւ երիցունքն տեսանել 6
վասն բանիս այսորիկ ։ * Եւ յետ բազում խնդրոյ լինելոյ, 7
յարեաւ պետրոս՝ եւ ասէ ցնա ։ Արք եղբարք՝ դուք
գիտէք զի յաւուրցն առաջնոց 'ի միջի ձերում
ընտրեաց ած բերանով իմով լսել հեթանոսաց զբանն
աւետարանին, եւ հաւատալ ։ * Եւ սրտագէտն ած վկա- 8
յեաց նց, տուեալ նց զհոգին սբ՝ որպէս եւ մեզ ։ * Եւ ոչ 9
ինչ խտրութիւն արար 'ի մէջ նց եւ մեր, հաւատովք
սրբեալ զսիրտս նց ։ * Արդ՝ ընդէ՞ր փորձէք զած, 10
դնել լուծ 'ի պարանոցի աշակերտացն, զոր ոչ
հարքն մեր՝ եւ ոչ մեք կարացաք բառնալ ։ * Այլ շնոր- 11
հօքն տն յի քի՝ հաւատամք ապրել, զօրօրինակ եւ
նոքա ։ * Լռեաց ամ ժողովուրդն, եւ լսէին բառնա- 12
բայ եւ պաւղոսի պատմելով՝ որչափ արար ած նշանս
գե եւ արուեստս 'ի հեթանոսս 'ի ձեռն նոցա ։ * Եւ յետ 13
լռելոյն նց, պատասխանի ետ յակոբոս՝ եւ ասէ ։ Արք
եղբարք՝ լուարուք ինձ ։ * Շմաւոն պատմեաց որպէս 14
յառաջագոյն ած այց արար առնուլ ժողովուրդ 'ի հե-
թանոսաց՝ անուան իւրոյ ։ * Եւ այսմ միաբանին բանք 15
մարգարէիցն ։ Որպէս եւ գրեալ է ։ * Յետ այսորիկ դար- 16
ձայց՝ եւ շինեցից զխորանն դաւթի զանկեալ, եւ զկոր-
ծանեալսն նր վերստին շինեցից, եւ կանգնեցից զնա ։
* Զի այլ որ խնդրեսցեն մնացորդք մարդկան զտէր ։ եւ ամ 17
հեթանոսք յորս կոչեցեալ է անուն իմ, ասէ
տր ։ որ առնէ զայս ամ ։ * յայտնի է 'ի յաւիտենից ։ 18
* Վն որոյ եւ ես իրաւացի համարիմ, մի նեղել զայ- 19
նոսիկ՝ որք 'ի հեթանոսաց դառնան առ ած ։ * Այլ 20
տալ

(5) Ոմանք. Հաւատացեալք. եւ ասեն ։ (7) Ոմանք. Բանի աւետարանին՝ եւ հաւ" ։ (9) Ոմանք. Հաւատովք սրբեալ ։ (11) Ոմանք. Տն մերոյ յի ։ (12) Ոմանք. 'ի ձեռն նոցա ։ (15) Օրինակ մի. Միաբանին գիրք մարգարէ" ։ (16) Ոմանք. Զխորանն դաւթի. եւ զկործանեալսն ։ (17) Ոմանք. Յորս վերայ եւ" ։ (18) Առաքելոց փոխանորդք ... եւ այս ... ըստ ... Զայս ամ յայտնի 'ի յաւիտենից ։ ... Զայս ամ յայտնի յաւիտենական ։ ... 'ի ... Զայս ամ ։ յայտնի է 'ի յաւի- տենից ։ եւ ած է ամ գործք իւր ։ ... 'ի յաւիտենից է ած գործ- իւր ։ (19) Ոմանք. Զայնոսիկ որ 'ի ։ (20) Ոմանք. Յաւ-

գրել Թղթով առ նս, խորշել 'ի կերպարանաց կռոց, և
21 'ի պոռնկութենէ, և 'ի խեղդամահուց, և յարենէ։ * Զի
մովսէս յազգաց առաջնոց ըստ քաղաքաց, զքարոզիչս
իւր ունի 'ի ժողովուրդս, ըստ ամ շաբաթուց ընթերցեալ։
22 * Յայնժամ հաճոյ թուեցաւ առաքելոցն և երիցանցն
և ամ եկեղեցւոյն, արս ընտրեալս 'ի նոցանէ առա-
քել յանտիոք ընդ պաւղոսի և ընդ բառնաբայ զյու-
դայ զկոչեցեալն բարսաբայ՝ և զշիղա, արս զլխաւորս
23 * գրել առ եղբարսն 'ի ձեռն նոցա զայս ձև։ Առա-
քեալքն և երիցունքն և եղբարք, յանտիոք և 'ի սիւրիա
և 'ի կիւլիկիա, եղբարցդ որ 'ի հեթանոսաց էք, ող-
24 ջոյն։ * Քանզի լուաք՝ թէ ոմանք ելեալ 'ի մէնջ խռո-
վեցուցին զձեզ բանիւք՝ խախտել զանձինս ձեր. ա-
սեն թլփատել և պահել զօրէնսն, որոց ոչ հրամայե-
25 ցաք։ * Հաճոյ թուեցաւ մեզ միաբան ժողովելոցս,
արս ընտրեալս յղել առ ձեզ, ընդ սիրելիս մեր՝ ընդ
26 բառնաբայ և ընդ պաւղոսի։ * արք՝ որք մատնեցին զանձինս
իւրեանց վասն անուան տն մերոյ յսի քսի։
27 * Առաքեցաք՝ այսուհետև զյուդա և զշիղա. և նք 'ի բանից
28 զնոյն պատմեսցեն։ * Զի հաճոյ թուեցաւ հոգւոյն սրբոյ
և մեզ, մի ինչ աւելի բեռն դնել ձեզ. բայց միայն 'ի
29 կարևորացս յայսցանէ. * 'ի բաց կալ 'ի զոհելոյ կռոց,
և յարենէ, և 'ի հեղձամահուց, և 'ի պոռնկութենէ. յո-
րոց զգուշացեալ զանձինս բարւոք գործիցէք։ ողջ լերուք։
30 * Եւ նոքա արձակեալք՝ իջին յանտիոք, և ժողովեալ
31 զժողովուրդն՝ ետուն զթուղթն։ * և ընթերցեալ՝
32 ուրախ եղեն 'ի վերայ մխիթարութե։ * Յուդա և շի-
ղա՝ զի և նոքա մարգարէք էին, բանիւք բազմօք մխի-
33 թարեցին զեղբարս՝ և հաստատեցին։ * Եւ եղեալ
անդ ժամանակս, արձակեցան ողջունիւ յեղբարց
34 առ առաքեալսն։ * և հաճոյ թուեցաւ շիղայի մնալ
անդ

Թուղթ առ։ (21) Ոմանք. Յազգաց յառաջնոց.. զքա-
րոզիչս իւր։ (22) Ոմանք. Եւ երիցանցն, ամ եկե".
արս ընտրեալ առաքել 'ի նոցանէ։ (22) Այլք. Առ ե-
կեղեցեաւն։ (23) Ոմանք. Գրել առ եղբարսն 'ի.. և 'ի
սիւրիա և 'ի կիւլիկիա.. 'ի հեթանոսաց էք։ (23) Ո-
մանք. Եւ երիցունք եղբարք։ (24) Ոմանք. Ելթէ ոմանք։
(25) Ոմանք. Ընդ սիրելիս մեր։ (25)(26) Ոմանք. Պաւ-
ղոսի. որք մատ".. մի անուան տն։ (28)(29) Ոմանք.
'Ի կարևորացս այսոցիկ.. յորոց պահել զանձինս,
բարւոք գործէք։ (28) Օրինակ մի. 'Ի կա"ն յայսցանէ։
(30) Օրինակ մի յաւելու. Արձակեցեալք, էջին յանտիոք։
(30) Ոմանք. Զժողովուրդն. ետուն։ (33) Ոմանք. Ժամա-
նակս ինչ, արձակեցան խաղաղութե յեղբարցն։ (34) Ոմանք

Digitized by Google

ամենքին։ * Բայց պաւղոս և բառնաբաս շրջէին յան- 35
տիոք, ուսուցանէին և աւետարանէին և այլովք բազ-
Դ Ղ մօք՝ զբանն Տն։ * Իսկ յետ աւուրց ինչ ասէ պաւղոս 36
ցբառնաբաս. դարձցուք և շրջեսցուք զեղբարբք, ըստ
ամ՛ քաղաքաց յորս քարոզեցաք զբանն Տն, թէ որպէս ու-
նիցին։ * Բառնաբաս կամէր առնուլ և զյովհաննէս 37
զկոչեցեալն մարկոս։ * Բայց պաւղոս ասէր՝ թէ ըզ- 38
մեկնեալն 'ի նոցանէ 'ի պամփիլեայ, և ոչ եկեալն ընդ
նոսա 'ի գործն, մի առնուլ ընդ իւրեանս։ * Եւ եղև 39
գժտութիւն 'ի մէջ նոցա՝ մինչև մեկնել 'ի միմեանց,
բառնաբայ առնուլ զմարկոս՝ նաւել 'ի կիպրոս։
ԻԴ * Եւ պաւղոսի ընտրեալ զշիղայ՝ ել, յանձն արարեալ 40
շնորհացն Տն յեղբարց անտի։ * Եւ շրջէր 'ի կողմանս 41
ասորւոց և կիլիկեցւոց, և հաստատէր զեկեղեցիսն։

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ եկն եհաս 'ի դերբէ և 'ի լիւստրա. և ահա ա- 1
շակերտ ոմն էր անդ՝ անուն տիմոթէոս, որդի կը-
նոջ հրեի հաւատացելոյ՝ և հօր հեթանոսի։ * որ վը- 2
կայեալ էր 'ի լիւստրացւոց և յիկոնացւոց եղբարց։
* Զսա կամեցաւ պաւղոս ընդ իւր տանել. և առեալ 3
թլփատեաց զնա վս հրէիցն՝ որ էին 'ի տեղիսն յայնո-
սիկ. քանզի գիտէին ամենեքին զհայր նր թէ հեթա-
նոս էր։ * Իբրև անցանէին ընդ քաղաքսն, աւանդէ- 4
ին նց պահել զհրամանսն պատուիրելոյ յառաքե-
լոցն

առաքէին 'ի լաւրինակսն առնէաւ յաստեղս. Մնալ անդէն. Իսկ յուսուցանէին ... Որ ոչ գտանի 'ի Գրչագիրս մեր Գրո-նի, այլ և ոչ 'ի յունական օրինակս։ (35) Ոմանք. Եւ բառ-նաբաս իջին յանտիոք.. զբանն Տն։ (36) Ոմանք. Աւուրց ասէ այս'': (37) Ոմանք. Զկոչեցեալն զմարկոս։ (38) Ո-մանք. 'Ի պամփիլեայ.. 'ի գործ։ (39) Ոմանք. Եւ եղև գժտութիւն մինչև մեկնել նց 'ի միմեանց։ Ուր օրինակ մի։ Եւ եղև գժտութիւն 'ի մէջ նց, մինչև մեկնել նց 'ի։ (40) Օրինակ մի. Եւ պաւղոսի առեալ զշիղա, և յանձն ա'': (41) Ոմանք. Զեկեղեցիսն։ (41) Ոմանք և առաքելոց ա-ռեալ 'ի լաւրինակսն յաստեղս. Հաստատէր զեկեղեցիսն, պատուիրելով պահել զպատուիրանս առաքելոցն և երիցանցն։ Որ ոչ 'ի բնագիրն յունաց և ոչ 'ի գրչագիրս մեր երևի բնաւ։ Գլ. ԺԶ. (1) 'Ի բաժնի մի. Եւ եկն եհաս։ (1) Յօրի-նակին մի. Ոմն էր անդ աշակերտ ան'': (3) Ոմանք. Ամե-նեքեան.. թէ հեթանոս է։ (4) Ոմանք. Աւանդէին նց պահ'': (4) Յօրինակին. Զհրամանն պատուիրելոյ։ (4) Ոմանք 'ի լուս'': 'ի մէջ Պատուիրելոյ յառաք'', նշան-կէն՝ երասացուցելոյ յառաք''։

5 լոցն և յերիցանցն՝ որք յԵմ։ * Եւ եկեղեցիքն հաւա-
տատէին ՚ի հաւատս, և յաւելուին ՚ի թիւն հանապա-
6 զօր ՚ի նոյն։ * Եւ շրջեցան ընդ Փռիւգիայ և ընդ կող- դ է
մանս Գաղատացւոց, արգելեալք ՚ի Հոգւոյն սրբոյ խօ-
7 սել զբանն յԱսիայ։ * Բայց եկեալ առ Միւսիա՝ թէև
կամէին երթալ ՚ի Բիւթանիա, և ոչ համարձակեաց
8 նց Հոգին Քնի։ * Եւ անցեալ ըստ Միւսիա՝ իջին ՚ի Տրո-
9 վադայ։ * և տեսիլ երևեցաւ ՚ի գիշերին Պաւղոսի.
այր ոմն Մակեդոնացի կայր աղաչէր զնա՝ և ասէր, ան-
10 ցեալ ՚ի Մակեդոնիայ՝ օգնեսցես մեզ։ * Եւ իբրև ըզ-
տեսիլն ետես, վաղվաղակի խնդրեցաք ելանել ՚ի Մա-
կեդոնիայ. տեղեկացեալ թէ հրաւիրեաց զմեզ Տր
11 աւետարանել նց։ * Եւ ելեալ ՚ի Տրովադայ՝ դէպ ու-
ղիղ գնացաք ՚ի Սամոթրակէ. և ՚ի վաղիւն անդր ՚ի Նոր
12 քաղաք. * և անտի ՚ի Փիլիպպուս, որ է առաջին վի-
ճակ Մակեդոնացւոց՝ քաղաք կողոնիայ։ Եւ անդ ՚ի
13 քաղաքին դադարեալ մեր աւուրս ինչ. * յաւուր շա-
բաթու ելաք արտաքոյ քաղաքին առ գետափն՝ ուր
համարէին աղօթս մատուցանել Պաւղոս. և նստեալ
14 խօսէաք ընդ ժողովեալ կանայսն. * Եւ կին ոմն ա-
նուն Լիդիա ծիրանավաճառ՝ ՚ի Թիւատիր քաղաքէ,
երկիւղած յԱյ՝ լսէր. զորոյ Տր իսկ եբաց զսիրտն
15 անսալ խօսիցն Պաւղոսի։ * Եւ իբրև մկրտեցաւ ինքն
և տուն իւր, աղաչէր և ասէր. եթէ համարիք զիս հա-
ւատացեալ Տն, մտեալ ՚ի տուն իմ ագերուք։ և բըռ-
16 նադատեաց տարաւ զմեզ։ * Եւ եղև մինչդեռ երթայաք
մեք

(5) ՚Ի ԲՃՇ օրինակի. Հանապազօր ՚ի նոյն։ (6) Ոմանք. Եւ շրջէին ընդ Փռիւգիա և ՚ի կողմանս Գաղա"... զբանն յԱսիա։ (6) Յօրինակին Վենետիկոյ գրի՝ Կողմանս Գաղատացւոց"։ (7) Ոմանք. Առ Միւսիա... ՚ի Բիւթինիայ։ (7) Յօրինակին. Երթալ ՚ի Բիւթանիա։ (7) Իսկ ՚ի լուսանցս օրինակաց գործոցս առաքելոց՝ ուրեք գրի, Հոգին Տր։ Երեմն՝ Հոգին յԾի։ Եւ այլ ուրեք՝ լոկ, Հոգին։ Իսկ մեր մերոյն ընթերցմամբ, Հոգին Քնի։ (8) Ոմանք. Եւ անցեալ ընդ Միւսիայ։ (9) ԲՃՇ. ՚Ի գիշերի Պաւղոսի.. կայր և աղա"։ (10) Ոմանք. Տեղեկացեալք եթէ։ (11) Ոմանք. ՚Ի Նոր քաղաքն։ (12) Օրինակ մի. ՚Ի Փիլիպպա։ և այլ. ՚Ի Փիլիպեայ պոււպօլիս։ Իսկ ոմանք. ՚Ի Փիլիպպպոս։ (12) ՚Ի լուսա"։ ՚Ի ՃՇ. Կողոնիայ. նշանակի՝ կորնթիս։ (13) Ոմանք. Յաւուրն շաբա".. առ գետափն։ ուր համարէր աղօ"։ (13) ՚Ի ԲՃՇ օրինակի՝ Մատուցանել պաւղոս։ (14) Ոմանք. Ծիրանավաճառ.. եբաց զսիրտ։ (14) Օրինակ մի. Անսալ բանիցն պաւ"։ (15) Ոմանք. Թէ համարիցիք զիս։ (15) Ոմանք. Եւ բռնադատեալ տարաւ։ (16) ԲՃՇ. Մինչ եր-

Digitized by Google

մեք յաղօթս, պատահեաց մեզ աղախին ոմն՝ զոր ու-
նէր այս հարցուկ. որ շահս բազումս տայր տերանց
իւրոց մոլեկանն։ *Նա զհետ եղեալ պաւղոսի և մեր՝ 17
աղաղակէր և ասէր, արքս այս ծառայք են բարձրե-
լոյ են, որ պատմեն ձեզ զճանապարհս փրկութեան։ * և 18
զայս առնէր 'ի բազում աւուրս։ Զայրացեալ պաւ-
ղոս՝ դարձաւ և ասէ ոգւոյն. պատուիրեմ քեզ յանուն
յիսուսի քրիստոսի ելանել 'ի դմանէ։ և ել այսն 'ի նմին ժամու։
* Իբրև տեսին տեարք նր՝ եթէ հատաւ յոյս շահին նց, 19
առեալ զպաւղոս և զշիղա՝ ձգեցին 'ի հրապարակն առ
իշխանսն։ * և ածեալ զնս առ զօրագլուխսն՝ ասեն. 20
արքս այս խռովեցուցանեն զքաղաքս մեր. հրէայք
հրէայք են, * և պատմեն մեզ օրէնս, զոր չէ արժան 21
մեզ ընդունել և ոչ առնել. զի հռոմայեցիք եմք։ * և 22
յարուցաւ ամբոխն 'ի վերայ նց։ Եւ զօրագլուխքն պա-
տառեցին զհանդերձս իւրեանց. և հրամայեցին գան
հարկանել։ * և բազում վէրս եդեալ 'ի վերայ նց արկին 23
'ի բանտ, պատուիրեցին բանտապետին զգուշութեամբ՝
պահել զնս։ * Որոյ առեալ զայսպիսի պատուէր, արկ 24
զնս 'ի ներքին բանտն, զոտս նոցա պնդեաց 'ի կոճղս։
* Եւ 'ի մէջ գիշերոյն պաւղոս և շիղայ կային յաղօթս՝ 25
և օրհնէին զած։ ունկն դնէին նոցա կալանաւորքն։
* Եւ եղև յանկարծակի շարժումն մեծ, մինչև շար- 26
ժել հիմանց բանտին, և բացան անդրէն դրունքն ամ,
և ամենեցուն կապանքն լուծան։ * Իբրև զարթեաւ 27
բանտապետն՝ և ետես բացեալ զդուրս բանտին, ձգ-
գեաց զսուսեր՝ և կամէր երթալ զինքն. կարծէր
փախուցեալ զկապեալսն։ * Եւ կոչեցեալ 'ի ձայն մեծ 28
պաւղոս՝ և ասէ. մի ինչ գործեր ընդ անձն քո չար,
քանզի ամենեքին աստ եմք։ * Խնդրեաց լոյս՝ և դի- 29
մեաց

Թայաք մեք։ (16) Ոսկան. Որ առնէր զայս հարցուկ։ (17) Ոմանք. Զհետ եղեալ պաւ՛՛։ (17) Ոսկան. Արքս այսոքիկ։ (18) Բիֆ. Յնի քնի, ել 'ի դմանէ։ և ել 'ի նմին ժամու։ (19) Ոմանք. Շահին նց. կամ, շահից նց. կալեալ զպաւ՛՛.. 'ի հրապարակ առ իշ՛՛։ (20) Ոմանք. Ասէին. արքս այս։ (21) Ոմանք. Եւ պատուիրեն մեզ օրէնս, զոր ոչ է։ (21)(22) Ոսկան. Զի հռոմայեցի եմք։ Եւ ընթացաւ ժողովուրդն ընդդէմ նոցա. և զօրագլուխքն.. հրամայէին գան հարկանել։ (24) Ոսկան. Պնդեաց 'ի կոճեղս։ (25) Ոմանք. 'Ի մէջ գիշերին (26) Ոմանք. Մինչև 'ի շարժել.. և բացան անդէն.. կապանքն՛՛։ (27) Ոմանք. Զդրունս բանտին.. ձգեաց սուր, և կամէր։ (28) Ոմանք. Եւ կոչեաց պաւղոս 'ի ձայն մեծ։ Ո–ք ոսկան. և գոչեաց 'ի ձայն մեծ։ (29) Ոմանք.

Digitized by Google

մեաց 'ի ներքս . և դողահար լեալ՝ անկաւ առաջի Պաւ-
30 ղոսի և Շիղայի . * և ածեալ զնոսա արտաքս՝ ասէ .
տեարք՝ զի՞նչ պարտ է ինձ առնել՝ զի ապրեցայց :
31 * Եւ նոքա ասեն . հաւատա՛ 'ի Տր յս քս , և ապրես-
32 ցես դու՝ և ամենայն տուն քո : * Եւ խօսեցան նմա զբանն
33 Տն , և ամենեցուն որ էին 'ի տան նր : * Եւ առեալ
զնս 'ի նմին ժամու գիշերոյն՝ լուաց 'ի վիրաց անտի .
և մկրտեցաւ ինքն և իւրքն ամենեքեան անդէն վաղ-
34 վաղակի : * և ածեալ զնս 'ի տուն իւր , եդ առաջի
նց սեղան . և ուրախ եղև ամենայն տամբն հաւատացեալ
35 յԱծ : * Եւ իբրև այգ եղև՝ առաքեցին զօրագլուխքն
զնուիրակսն , և ասեն . արձակեա՛ զարսդ զայդոսիկ :
36 * Եւ պատմեաց բանտապետն զբանսն՝ Պաւղոսի , ե-
թէ առաքեցին զօրագլուխքն զի արձակիցիք . արդ՝ ե-
37 լէք և երթա՛յք խաղաղութբ : * Իսկ Պաւղոս ասէ ցնս .
գան հարեալ զմեզ հրապարակաւ՝ արս անմեղս Հռով-
մայեցիս արկին 'ի բանտ , և արդ լռելեայն հանեն զմեզ .
ոչ այդպէս , այլ եկեսցեն ինքեանք իսկ հանցեն զմեզ .
38 * Եւ պատմեցին զօրագլխացն նուիրակքն զբանսն . զա-
հի հարան իբրև լուան՝ թէ Հռովմայեցիք են . և եկեալ
39 աղաչեցին զնս : * և իբրև հանին , աղաչեցին գնալ 'ի քա-
40 ղաքէն : * Եւ ելեալ 'ի բանտէն՝ մտին 'ի Լիւդեայ . և
տեսեալ զեղբարս՝ մխիթարեցին զնս , և գնացին :

• ԳԼ· ԺԷ·

1 Եւ շրջեալ ընդ Ամփիպողիս և ընդ Ապողոնիայ , ե- Իե
կին 'ի Թեսաղոնիկէ , ուր էր ժողովուրդ հրէից : ե ա
2 * Եւ ըստ սովորութեն Պաւղոս եմուտ առ նս , և 'ի
3 շաբաթս երիս խօսեցաւ ընդ նս 'ի գրոց : * բանայր և
դնէր առաջի , եթէ պարտ էր քսի չարչարել և յառ-
նել 'ի մեռելոց . և թէ նա է քսն յս՝ զոր ես պա-
տու-

Եւ էր զահի հարեալ . ան" : (31) Ոմանք . Եւ ապրեսցես դու : (32) Ոմանք . Որ 'ի տան նր : (33) Ոմանք . 'Ի նմին ժամու գիշերոյն : (34) Ոմանք . Եդ առաջի սեղան : (35) Ոմանք . Զօրագլուխքն զնուիրականսն . . արձակեցէք զարսդ : (36) Ոմանք . Զի արձակեսջիք . արդ՝ ելէք երթայք : (37) Ոմանք . Ոչ այդպէս է . . . ինքեանք հանցեն : (38) Ոսկան . Զօրագլխացն նուն" : (38) Ոմանք . Եկեալ աղաչէին զնս : (39) Ոմանք . Աղաչէին գնալ 'ի քաղա" : (40) Ոմանք . Մտին 'ի Լւդիա . կամ , Առ Լիդիա :
ԳԼ . ԺԷ . (1) Օրինակ մի . Եւ 'ի շրջելն ընդ ամփիպոլ" . . . ժողովրդն հրէից : (1) Յօրինակին . Ընդ ամփիպաւլիս : (3) Ոմանք . Թէ պարտ է քսի . . . և եթէ նա է յս քս : (3) Բազումք . Զոր ես պատմեմ ձեզ :

Digitized by Google

ատուիրեմ ձեզ ։ * Եւ ոմանք 'ի նոցանէ հաւանեցան , 4
և վիճակեցան Պաւղոսի և Շիղայի ․ բայց պաշտաւնէից
հեթանոսաց էր բազմութիւն՝ յոյժ , և 'ի կանանց գլխա-
ւորաց ոչ սակաւք ։ * Եւ նախանձեցան Հրեայքն , և 5
առեալ արս ոմանս գռեհիկս անօրէնս , ամբոխ արա-
րեալ խռովեցին զքաղաքն ․ և կուտեալ առ ապարանսն
Յասոնի , խնդրէին զնս ածել 'ի հրապարակ ։ * Եւ 6
իբրև ոչ գտին զնս , քարշէին զՅասոն և զոմանս եղ-
բարս առ քաղաքապետսն ․ բողոք բարձեալ՝ թէ որք
զաշխարհս խռովեցուցին՝ սոքա և այսր հասին ․ * զորս 7
ընկալեալ է Յասոնի ։ և սոքա ամենեքեան հակառակ
հրամանացն կայսեր գործեն ․ թագաւոր զոմն այլ ասեն
զյն ։ * Եւ խռովեցուցին զժողովսն և զքաղաքապետսն , 8
որ լսէին զայն ։ * և առեալ երաշխաւորութիւն առ 9
'ի Յասոնայ և յայլոցն՝ արձակեցին զնս ։ * Բայց եղ- 10
բարքն վաղվաղակի գիշերայն յուղարկեցին զՊաւղոս
և զՇիղայ 'ի Բերիա ․ որք իբրև հասին անդր , 'ի ժո-
ղովուրդն Հրէից գնացին ։ * Զի սոքա էին ազնուագոյնք՝ 11
քան որ 'ի Թեսաղոնիկէ էին ․ որք ընկալան զբանն ամ
յօժարութբ ․ հանապազ քննէին զգիրս՝ եթէ իցէ՞ այս
այնպէս ։ * Եւ բազումք խոկ 'ի նոցանէ հաւատացին ․ 12
և 'ի հելլենացւոց կանանց զգաստից՝ և յարանց ոչ սա-
կաւք ։ * Բայց իբրև գիտացին՝ որ 'ի Թեսաղոնիկէ Հր- 13
եայքն էին , եթէ և 'ի Բերիա պատմեցաւ 'ի Պաւղո-
սէ բանն այ ․ եկին և անդր շարժել և խռովեցուցա-
նել զժողովսն ։ * Յայնժամ զՊաւղոս վաղվաղակի ա- 14
ռաքեցին եղբարքն գնալ մինչև 'ի ծովեզր ․ և մնացին Շի-
ղայ և Տիմոթէոս անդէն ։ * Եւ որք տանէին զՊաւ- 15
ղոս , ածին զնա մինչև յԱթէնս ․ և առեալ պատուէր
առ

(5) Ոմանք ․ Խռովեցուցին զՔաղաքն ․ և կուտեալ յապա-
րանսն ։ Ոմն օրինակ մի ․ Առ ապարանիցն ․ ․ ածել 'ի հր-
ապարակն ։ (5) Ոսկան ․ Խնդրեցին զնս ա՛՛ ։ (6) Ո-
մանք ․ Եթէ որք զաշխարհ խռովեցին ։ Նք և այսր հա-
սին ։ (7) Ոմանք ․ Զոր ընկալեալ էր Յասոնի ։ (8) Ո-
մանք ․ Զժողովուրդսն , և զքաղաքապետսն որ լսէին
զայս ։ (9) Ոմանք ․ Առ Յասոնեայ ։ (10) Բղծք ․ Գիշերայն
յու՛՛ ․ ․ 'ի Բերիա ։ (10) Օրինակ մի ․ Որք իբրև գնացին
անդ ։ (11) Ոմանք ․ Էին ազնուականագոյնք՝ քան որ ։
(12) Ոմանք ․ Եւ բզմք 'ի նցե ։ (12) Այլք ․ Եւ 'ի յու-
նաց կանանց զգաստից ։ (13) Ոմանք ․ Եւ խռովեցու-
ցանել զժողովուրդսն ։(14) Ոմանք ․ Վաղվաղակի զՊաւղոս
առա՛՛ ․ ․ ․ և մնացին Շիղա և Տի՛՛ ։ (15) Ոմանք ․ Տանէին
զՊաւղոս ․ ․ ․ գնացեն առ նա , և գնացին ։ (15) Ոսկան
յունելու ․ Պատուէր 'ի նմանէ առ Շիղայ ։

առ Շիղայ եւ Տիմոթէոս, զի վաղվաղակի եկեսցեն առ
նա. եւ գնացին:
16 * Եւ յաթէնս 'ի մնալն նց պաւղոսի, զայրանայր հոգի ի ԻԶ
նորա 'ի նմ. զի տեսանէր 'ի կռապաշտութե՝ զքաղաքն: ԵԲ
17 * Եւ խօսէր 'ի ժողովրդեանն ը̄ հրէայսն, եւ ը̄ պաշտօնեայ-
սն, եւ 'ի հրապարակին զամ օր՝ որոց եւ պատահէին: * Ո-
18 մանք յեպիկուրեանցն եւ 'ի ստուիկեանց փիլիսոփայից
հակառակէին ը̄ նմ: եւ ոմանք ասէին, զի՞նչ կամիցի սեր-
մնաքաղս այս խօսել: իսկ այլք՝ թէ օտարոտի դի-
ւաց թուի պատմիչ լինել. քանզի զյս եւ զյարութիւն
19 աւետարանէր: * Եւ առեալ զնա ածին յարիսպագոսն,
եւ ասէին. կարասցո՞ւք գիտել՝ թէ զի՞նչ է նոր վար-
20 դապետութիւնդ՝ որ 'ի քէն պատմի: * Օտարացուցիչս
իմն բերես 'ի լսելիս մեր. կամիմք գիտել՝ թէ զի՞նչ կա-
21 միցի այս լինել: * Զի աթենացիք ամենեքին՝ եւ եկքն
օտարք՝ ոչ յայլ ինչ պարապէին, բայց ասել ինչ, կամ
22 լսել նորագոյնս: * Եկաց պաւղոս 'ի մէջ արիսպա-
գին՝ եւ ասէ. արք աթենացիք, ըստ ամենայնի իբրեւ
23 պաշտօնասէրս տեսանեմ զձեզ: * Քանզի շրջեալ եւ տես-
եալ զպաշտամունս ձեր. գտի բագին մի՝ յորում գրե-
ալ էր, անծանօթի այ. զոր դուք յանծանօթս պաշ-
24 տէք, ես զնոյն պատմեմ ձեզ: * Այ՝ որ արար զաշ-
խարհս եւ զամ որ 'ի նմա, նա երկնից եւ երկրի է տր.
25 ոչ 'ի ձեռագործ տաճարս բնակէ, * եւ ոչ 'ի ձեռաց
մարդկան պաշտի իբրեւ կարօտ իմիք. նա տայ ամենայ-
26 նի կեանս եւ շունչ՝ եւ զամենայն ինչ: * Արար 'ի միոջէ
արենէ զամ ազգս մարդկան՝ բնակել 'ի վերայ երեսաց
ամ երկրի: հաստատեաց կարգեալ ժամանակս եւ սահ-
27 մանադրութիւս բնակութե նց՝ խնդրել զած * զի թերե-
ւս գտցեն զնա՝ եւ գտանիցեն. նա՝ եւ ոչ հեռի իսկ
28 է յիւրաքանչիւր ումեքէ 'ի մէնջ: * Զի նովաւ կեամք
եւ շարժիմք եւ եմք, որպ ոմանք 'ի ձերոց հարտարաց ա-
սա-

---

(16) Ոմանք. 'Ի մնալ նց: (17) Ոմանք. Ընդ ժողովրդեանն ը̄ հրէայս: (18) Ոմանք. Եւ 'ի ստուիկեանց: Ն. ստոկոփ ընդ. ստոյկոնայ. եւ 'ի ստոյիկեանց: (18) Ոմանք. Թուի պատմիչ լինել: (19) Ոմանք. Եւ առեալ ածին զնոսա յարիոպագոսն, եւ ասեն: (20) Ոմանք. Օտարացուցիչ իմն: (21) Ոմանք. Աթենացին եւ եկք օտ": (22) Ոմանք. 'Ի մէջ արիոպագին՝ եւ ասէ.. իբր պաշտօնեա": (23) Ոմանք. Շրջեալ իմ եւ տեսեալ... զոր դուքն յանծա": (24) Ոմանք. Զաշխարհ եւ զամ.. նա է երկնի եւ երկրի տր: (26) Ոմանք. Բնակեալ 'ի վր ամ երեսաց երկ".. կարգեաց ժամս: (27) Օրինակ մի. Ումեքէ 'ի ձէնջ: (28) Ոմանք. Զի նովաւ կեամք եւ.. որպ եւ ոմանք:

Digitized by Google

տացես, թէ նորա և մզդ խուկ եմք: * Եւ այր՝ որով- 29
հետև ազգ եմք այ, ոչ պարտիմք համարել ոսկւոյ՝ կմ
արծաթոյ՝ կամ քարի. որ 'ի ճարտարութե՛ և 'ի մտաց
մարդկան քանդակեալ իցէ՝ զածականն լինել նմանօղ:
* Բայց զժամանակս անգիտութենն անտես արարեալ 30
այ, այր զայս պատուիրէ մարդկան՝ ամ ումեք ապաշ-
խարել: * Քանզի հաստատեաց օր, յորում պարտ է 31
դատել զաշխարհս արդարութբ, 'ի ձեռն առնն՝ որով
սահմանեաց տալ հաւատս ամենեցուն՝ յարուցեալ զնա
'ի մեռելոց: * Իբրև լուան զյարութին մեռելոց, ո- 32
մանք ծաղր առնէին. կէսքն ասէին՝ լուիցուք 'ի քէն
վս այդորիկ միւսանգամ: * Եւ այսպէս պաւղոս ել ը- 33
նաց 'ի միջոյ նց: * և ոմանք արք անկեալք 'ի նա հա- 34
ւատացին. ընդ որս էր և դիոնեսիոս արիսպագացի,
և կին մի անուն դամարիս՝ և այլք ընդ նս:

ԳԼ: ԺԸ:

ԻԵ Ե Գ Յետ այսորիկ մեկնեալ պաւղոսի յաթենացւոց ան- 1
ցանէր, եկն 'ի կորնթոս: * և եգիտ զոմն հրեայ ա- 2
նուն ակիւղաս՝ յազգէ պոնտացի, այն ինչ եկեալ յի-
տալիայ, և զպրիսկիղղայ կին նր, վս հրամանին կղաւ-
դեայ որոշել զամ հրեայս 'ի հռովմայ. և յարեցաւ 'ի
նս: * Եւ վս զի համարուեստ էր, եղև առ նս՝ և գոր- 3
ծէր. քանզի էին խորանակարք արուեստիւք: * Եւ 4
խօսէր 'ի ժողովրդեանն ըստ ամ շաբաթուց, և հաւա-
նեցուցանէր զհրեայս և զհեթանոսս: * Իբրև իջին 'ի 5
մակեդոնիայ՝ շիղայ և տիմոթէոս, սաստկէր հոգւովն
պաւղոս դնել վկայութի հրէիցն՝ թէ յս է քսն:
* Եւ

---

(29) Ոսկան. Ազգք եմք այ: (29) Ոմանք. Եւ 'ի մտաց մարդկոյ քանդակ": (30) Ոմանք. Արարեալ է այ: (31) Ոմանք. 'ի ձեռն առն, որով: (32) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Ծաղր առնէին զնա: (33) Ոսկան. Ել և գնաց: (34) Անունս Արիսպագացի, համաձայն միջոյ գրի և յայլ երկուս օրինակս. և օրինակ մի գրէ՝ Արիոպագացի, ընդ յունականին: Իսկ ձայնեալ հինք և նորք ոմանք՝ Արիսպագացի-նշ, արիսպագացին. ընդ եղծեալ ուղղութեն մեկելոց 'ի քարքառս մեր 'ի գրչաց անտի 'ի ձողոց հետէ, ոչ կարծի:

Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Պաւղոս 'ի յաթենաց": (1) Երեք այլ եւս հնագոյն օրինակք, գրեն ասպէն համաձայն միջոյս՝ 'ի կորինթոս: այլ երկք ընդ ոսկանայ առնէն՝ 'ի կորնթոս: (2) Ոմանք. Եւ եգիտ անդ հրեայ զոմն . . և զպրիսկիղղա կին նր . . . որոշել զհրեայս 'ի հռովմէ: կամ, զամ հրեայս 'ի: (3) Բազմք. Խորանակարք արուեստիւ: (4) Ոսկան. Ըստ ամ շաբաթու: (5) Ոմանք. Եւ թէ յս է քսն:

ԺԸ

Digitized by Google

6 * Եւ յընդդէմ դառնալ նոցա՝ և հայհոյել, թօթափեալ
զհանդերձս՝ և ասէ ցնոսա. արիւն ձեր 'ի գլուխ ձեր, քաւեալ
7 եմ ես. յայսմ հետէ 'ի հեթանոսս երթամ: * Եւ գնա-
ցեալ անտի եմուտ 'ի տուն ուրումն, որոյ անուն էր
տիտոս յուստոս՝ պաշտօնեայ այ. որոյ ապարանքն էին
8 մերձ 'ի ժողովրդեանն: * Կրիսպոս ժողովրդապետ հա-
ւատաց 'ի տր ամ տամբ իւրով. և բազմաց 'ի կորնթաց-
9 ւոցն լուեալ՝ հաւատային և մկրտեին: * Եւ ասէ
տր 'ի գիշերի տեսլեամբ ցպաւղոս. մի երկնչիր, այլ
10 խօսեաց՝ և մի լռեր. * քանզի ես ընդ քեզ եմ, և ոչ-
ոք ընդդէմ դարձցի քո՝ 'ի չարչարել զքեզ. քանզի ժո-
11 ղովուրդ է իմ բազում 'ի քաղաքիս յայսմիկ: * Եւ նըս-
տաւ անդ տարի մի, և ամիսս վեց, ուսուցանէր նոցա
12 զբանն այ: * Առ գաղլիովնաւ փոխանակաւ բդեշխին և գ-
աքայեցւոց յարեան միաբան հրեայքն 'ի վերայ պաւ-
13 ղոսի, և ածէին զնա յատեան. * և ասէին, եթէ ար-
տաքոյ օրինաց պատրէ սա զմարդիկ՝ պաշտել զած:
14 * Եւ իբրև մերձ էր պաւղոս բանալ զբերան իւր, ա-
սէ գաղլիովն ցհրեայսն. եթէ էր ինչ անիրաւութի կամ
խարդախութի չարեաց՝ ով հրեայք, 'ի դէպ էր ինձ
15 անսալ ձեզ: * ապա թէ 'ի խնդիրք ինչ են վն բանի
և անուանց և օրինաց ձերոց, տեսէք ձեզէն. քանզի
16 դատաւոր այդպիսի իրաց չկամիմ լինել: * և մեր-
17 ժեաց զնս յատենէ անտի: * Եւ առեալ ամենեցուն
յունացն զսոսթենէս ժողովրդապետն՝ հարկանէին ա-
ռաջի ատենին. և ոչինչ զայնմանէ գաղլիովնի փոյթ լի-
18 նէր: * Բայց պաւղոսի տակաւին մնացեալ աւուրս
բզմս, յեղբարցն հրաժարեալ՝ նաւէր յասորիս. և ընդ
նմա պրիսկիղլայ և ակիւղաս, փոքրել զգլուխ 'ի կեն-
19 քրեայ, քանզի ուխտադիր էր: * Եւ հասեալ յեփե-
սոս՝

---

(6) Ոմնք. Եւ ընդդէմ դառնալն նց, և 'ի հայհոյել թօ-
թափեաց զհանդերձս իւր.. 'ի գլուխ ձեր.. այսուհետև
'ի հեթանոսս երթամք: (7) Ոմնք. 'ի տուն որումն. ո-
րում անուն ... յուստոս պաշտ": (8) Ոմնք. Եւ բազմք
կորնթացւոց լուեալ՝ հաւատային և մկրտէին: (8) Ո-
մանք. Հաւատային 'ի տր, և: (9) Ոմնք. 'ի գիշերին տես-
լեամբ: (10) Ոմնք. Զի ես ը քեզ: (11) Բզձ. Ուսու-
ցանել նց զբանն: (12) Բզձ. Եւ ածին զնա յատեան:
(13) Ոմնք. Եւ ասեն թէ արտաքոյ: (14)(17) Բզձ.
Գաղլիովն. գաղլիովնի: (15) Բզձ. Ապա եթէ խնդիրք
ինչ են, կամ. իցեն վն: Ուր օրինակ մի. ինչ եղեն վն:
(18) Օրինակ մի. Աւուրս բզմս առ եղբարս. հրաժա":
(18) Ոմնք. Եւ ընդ պրիսկիղա և ակիւղաս.. 'ի կենք-
րայ. Զի ուխտադիրք էին: (19) Օրինակ մ. Բայց իբրև

սոս՝ զնոսա եԹող անդ, և ինքն մտեալ 'ի ժողովուրդն
խօսէր ընդ Հրէայսն : * Եւ աղաչէին զնա բազում ժա_ 20
մանակս լինել անդ . և ոչ առ յանձն, * այլ հրաժա_ 21
րեալ 'ի նոցանէն՝ և ասէ, դարձեալ շրջեցայց առ կա_
մօքն առ ձեզ : Համբարձաւ յԵփեսոսէ, * և իջեալ 'ի 22
Կեսարիա՝ ել և ետ ողջոյն եկեղեցւոյն : Էջ յԱնտիոք :
* և եղեալ անդ ժամանակ ինչ, ել շրջել կարգաւ ը 23
զաշխարհն Գաղատացւոց աշխարհն և ընդ փռիւգիայ, հաստատել
զամ աշակերտեալսն : * Հրեայ ոմն Ապողոս անուն՝ 24
Աղեքսանդրացի յազգէ, այր ճարտարաբան, եկն ե_
հաս յԵփեսոս : զօրաւոր էր գրովք : * Սա՝ էր աշա_ 25
կերտեալ ճանապարհին Տն, և եռանդն հոգւով . խօսէր՝
և ուսուցանէր ճշմարտութիւն վս Յսի . գիտէր միայն
զմկրտութիւն Յովհաննու : * սա՝ սկսաւ համարձակել 26
'ի ժողովրդեանն : Եւ լուեալ 'ի նմանէ Ակիւղայ և Պրի_
սկիղեայ, և առին զնա առ ինքեանս, և ճշմարտագոյնս
պատմեցին նմա զճանապարհն Այ : * Իսկ կամեցաւ 27
նա գնալ յԱքայիայ, յորդորեալ եղբարց՝ գրեցին առ
աշակերտսն ընդունել զնա : Որ եկեալ եհաս անդր, բա_
զում նպաստ լինէր հաւատացելոցն 'ի ձեռն շնորհացն :
* քանզի ուժգնագոյն զՀրեայսն յանդիմանէր հրապա_ 28
րակաւ . ցուցանել գրովք՝ եթէ քս նա է Յս :

ԳԼ. ԺԹ.

ԻԸ ե ե — ԵՒ եղեւ մինչդեռ Ապողոս 'ի Կորնթոս էր, Պաւ_ 1
ղոսի շրջեալ զվերին կողմանսն՝ և իջանել յԵփե_
սոս : և գտանել զոմանս զաշակերտս, * ասէ ցնոսա . 2
եթէ

եհաս յԵփեսոս, զնա եթող անդր . և ինքն մտեալ անդ_
րէն առ ժողովն, խօսէր առ հրէ" : (20) Բղխ . Եւ ա_
ղաչէին զնա՝ բազում : (21) Ոմանք . Հրաժարեալ 'ի նցէ . .
առ ձեզ . եթէ առ ձեզ . [illegible] կամօք : համբարձաւ : (23) Ո_
մանք . Ժամս ինչ : (24) Ոմանք . Անուն ապողոս . . . և զօ_
րաւոր էր : (25) Ոմանք . Վս յսի քսի : (26) Ոմանք . Սա
սկսեալ համար" . . 'ի նմանէն ակիւղայ և պրիսկիղեայ,
առին : (26) Օրինակ մի . Եւ առաւելագոյն պատմեցին
նմ : (27) Ոմանք . Յորդորեալ եղբարց :
Գլ . ԺԹ . (1) Անուանս [illegible] առաքելն . ՃՂ . հօրն . Ճ . 12 . [illegible]
որ [illegible] . Գրեթե յամս [illegible] մեր" [illegible]
[illegible] Ապողոս, [illegible] : Որ 'ի [illegible]
[illegible] Ապողոս : (1) Ո_
մանք . Շրջեալ զվերին կողմանցն, կամ, կողմանսն, և
իջանէր յԵփեսոս . . զոմանս զաշակերտսն : Ոմն ընդ
օրինակն միայն՝ [illegible] . Եւ իջեալ յԵփեսոս, և գտեալ
զոմանս զաշակերտս : (2) Ոմանք . Եթէ զՀոգին Սբ :

Digitized by Google

եթէ հոգի սր՟ ընկալարուք 'ի հաւատալն։ Նոքա ասեն
ցնա. այլ և ոչ թէ հոգի սր՟ գուցէ՝ լուեալ է մեր։
3 * Եւ ասէ, Իսկ յի՞նչ մկրտեցարուք։ Նոքա ասեն. 'ի
4 յովհաննու մկրտութիւն։ * Եւ ասէ պաւղոս. յովհան-
նէս քարոզեաց մկրտութիւն ապաշխարութեան ամ՟ ժողո-
վրդեանն. և ասէր, զի որ գալոցն է յետ նր՟՝ 'ի նա
5 հաւատասցեն. այսինքն է՝ 'ի յս՟ քս՟։ * և իբրև լուան,
6 մկրտեցան յանուն տն՟ յսի։ * Եւ 'ի դնել 'ի վերայ նց՟
պաւղոսի զձեռն, եկն հոգին սր՟ 'ի վերայ նց՟. խօսէին
7 լեզուս՝ և մարգարէանային։ * և էին ամենեքեան արք
8 իբրև երկոտասան։ * Եւ մտեալ 'ի ժողովուրդն՝ հա-
մարձակէր ամիսս երիս. խօսէր և հաւանեցուցանէր
9 վս՟ արքայութեն այ՟։ * Իբրև ոմանք խստանային՝ և ընդ-
դէմ դառնային բամբասել զճանապարհն առաջի բազ-
մութեն, մեկնեալ 'ի նոցանէ որոշեաց զաշակերտսն.
հանապազօր խօսէր 'ի դպրատանն տիրաննեայ ուրումն։
10 * Եւ այս եղև զերկեամ մի, մինչև ամ՟ բնակչացն ա-
11 սիացւոց լսել զբանն տն՟, հրէից և հեթանոսաց։ * Եւ
զօրութիւնս ոչ սակաւս առնէր այ՟ 'ի ձեռն պաւղոսի.
12 * մինչև 'ի հիւանդս տանել 'ի քրտանէ նր՟ թաշկի-
նակս կամ վարշամակս, և մերժել 'ի նոցանէ ախտիցն,
13 և այսոց չարաց ելանել։ * Յանդգնեցան ոմանք 'ի շրջ-
ջող հրէիցն՝ որ երդմնեցուցիչք էին, անուանել 'ի վր՟
այնոցիկ որք ունէին այսս չարս՝ զանուն տն՟ յսի, և
ասէին. երդմնեցուցանեմ զձեզ 'ի յս՟՝ զոր պաւղոս
14 քարոզէ։ * Էին ուրումն սկևեայ հրէի քահանայի եւթն
15 որդի որ զայս առնէին։ * Պատասխանի ետ այսն չար՝
և ասէ ցնս՟. զյս՟ գիտեմ և զպաւղոս ճանաչեմ, բայց
16 դուք ո՞վ էք։ * Եւ վազեաց այրն յորում էր այսն չար,
ըմբռնեալ զերկոսեան յաղթահարեաց զնս՟, մինչև մեր-
17 կս և վիրաւորս փախչել 'ի տանէ անտի։ * Եւ այս
յայտնի եղև ամ՟ հրէից և հեթանոսաց՝ որ բնակեալ
էին

(4) Ոմանք. Յովհաննէս մկրտեաց, կամ, մկրտեալ մկրտութեն ապաշ՟... որ գալոցն էր յետ... այսինքն՝ յս՟ քս՟։ (6) Ոմանք. Եւ 'ի դնելն... զձեռնն, կամ, զձեռս, եկն հոգին սր՟։ (7) Ոմանք. Երկոտասանք։ (9) Ոմանք. Տիրաննեայ ուրումն։ (10) Ոսկան. Զերկամ մի։ (11) Ոմանք. Այ՟ առնէր 'ի ձեռս պաւ՟։ (12) Ոմանք. Մինչ զի և 'ի հիւանդս... 'ի քրտանէն նր՟։ (12) Օրինակ մի. Թաշկինակս, և կամ վարշամակս. և մերժեալ 'ի նոց՟։ (13) Ոմանք. Ոմանք և 'ի շրջող... անուանեալ 'ի վր՟ այնոցիկ, որ ունէինն... երդմնեցուցանեմք զձեզ։ (14) Ոմանք. Էին և ուրումն սկևեայ քա՟։ (14) Բազ՟. Հրէի քահանայապետի, եւթն։ (16) Ոմանք. Յորում էր այս չար,

Digitized by Google

էին յԵփեսոս. եւ անկաւ երկեւղ յամենեսեան ՚ի նոսա.
եւ մեծանայր անուն տն Յսի: * Եւ բազումք ՚ի հաւա- 18
տացելոցն գային եւ խոստովան լինէին, եւ պատմէին զգ-
գործս իւրեանց: * Եւ բազումք ՚ի կախարդատարացն բե- 19
րէին զգիրսն, այրէին առաջի ամենեցուն. եւ համա-
րեցան զգինս նց՝ եւ գտանէին արծաթոյ բեւրս հինգ.
Եզ * Եւ այսպէս բանն տն աճէր եւ հզօրանայր: * Եւ իբ- 20
րեւ կատարեցաւ այս, եդ պաւղոս ՚ի միտ շրջել ընդ 21
մակեդոնիայ եւ ընդ աքայիայ՝ եւ գալ յԵրմ. ասէր, եւ-
թէ յետ երթալոյն իմ անդր, պարտ է ինձ եւ զՀռոմ
տեսանել: * Առաքեաց ՚ի մակեդոնիայ երկուս ՚ի պաշ- 22
տօնէիցն իւրոց, զտիմոթէոս եւ զերաստոս. եւ ինքն մը-
նաց ժամանակս ինչ յասիայ: * Եւ եղեւ ՚ի ժամանա- 23
կին յայնմիկ խռովութի ոչ սակաւ, վս ճանապարհին:
* Իսկ դեմետրիոս ոմն անուն՝ արծաթագործ, գոր- 24
ծէր մեհեանս արծաթիս արտեմիսի գեղ. եւ տայր ճար-
տարացն լինել ոչ սակաւ շահ. * որ ժողովեացն իսկ 25
եւ զձեռագէտս արուեստին, եւ ասէ, արք՝ դուք ձե-
զէն իսկ գիտէք զի յայսմ գործոյ է շահ մեզ: * Եւ տե- 26
սանէք՝ եւ լսէք եթէ ոչ միայն զեփեսացւոց, այլ գրեթէ
զամ իսկ ասիացւոց՝ պաւղոս այս հաւանեցուցեալ շըր-
ջեաց բզմ ժողովս, ասել թէ ոչ են աստուածք ձեռա-
գործք: * Եւ ոչ միայն այս ճգնէ զմեր կողմն՝ գալ ՚ի 27
յանդիմանութի, այլ եւ զմեծին աստուածոյ արտեմեայ
զմեհեանն յոչինչ համարել. նա՝ եւ քակելոց եւս իցէ
մեծութի նորա, զոր ամ ասիայ՝ եւ տիեզերք պաշտեն:
* Եւ զայս իբրեւ լուան, լի եղեն բարկութբ, աղաղա- 28
կէին եւ ասէին, մեծ է արտեմիս եփեսացւոց: * Եւ 29
լցաւ քաղաքն խռովութբ. դիմեցին առ հասարակ ՚ի :
թեա-

Ջ. ըմբռնեալ զերկուսին: (19) Օրինակ մի. Եւ բազումք ՚ի կախարդասիրացն բե՛՛: Ն. այլ. ՚ի կախարդ արանցն: (19) Ոսկան. ՚Ի կախարդացն բե՛՛.. եւ այրէին: առաջի ամէցն, համարեցին զգի՛՛.. արծաթի դահեկանի բիւր հինգ: (20) Բէշ. Աճէր եւ զօրանայր: (21) Ոսկան. Եւ գնալ յԵրմ.. (21) Ոմանք. Եւ ասէր՝ թէ յետ երթալոյն իմոյ: (22) Ոսկան. ՚Ի Ժմկս ինչ յասիայ: (23) Ոսկան յառնելու. Վս ճանապարհին փն: (24) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Դեմետրիոս ուրումն ան՛՛: (24) Ոմանք. Արծաթի՝ արտեմիդեայն.. ոչ սակաւ շահս: (25) Ոմանք. Որ ժողովեաց իսկ զձե՛՛.. դուք ինքնին գիտէք.. է շահ մեր: (26) Ոմանք. Եւ լսէք զի ոչ միայն.. զամ իսկ ասիացւոց՝ պաւղոսահա՛՛.. զբզմ ժողովս: (27) Ոմանք. Զմեր կողմնս.. աստուածոյն.. յոչինչ համարել. նա եւ քակելոց է մեծութի նր: կամ, իցէ զմեծութի նր: (29) Ոմանք. Եւ զի

թատրոնն, յափշտակեցին զԳայիոս և զԱրիստար-
30 քոս Մակեդոնացի՝ զուղեկիցսն Պաւղոսի: * Բայց
Պաւղոս իբրեւ կամեցաւ մտանել յամբոխն, ոչ թողին
31 զնա աշակերտքն: * ոմանք և յԱսիապետացն՝ որ էին
նորա բարեկամք, յղեցին առ նա՝ և աղաչէին, մի տալ
32 զանձն 'ի թեատրոնն: * Այլք այլ ինչ աղաղակէին
յամբոխին. զի էր ժողովնն̃ խռովեալ. և բզմք 'ի նո-
33 ցանէ ոչ գիտէին թէ վն ո՛յր ժողովեալ իցեն: * Եւ
յամբոխէն բազմութէ յառաջ կալան զԱղեքսանդրոս.
և իբրեւ ածին զնա յառաջ Հրեայքն, Աղեքսանդրոս շար-
ժեաց զձեռն՝ և կամէր պատասխանի առնել ամբոխին:
34 * Իբրեւ գիտացին թէ այրն Հրեայ է, միաբարբառ ե-
ղեալ յամենեցունց՝ իբրեւ ժամս երկուս աղաղակել.
35 թէ մեծ է Արտեմիս Եփեսացւոց: * Լռեցոյց դպրա-
պետն զամբոխն՝ և ասէ. ա՛րք Եփեսացիք, ի՞նչ ո՛վ է 'ի
մարդկանէ՝ որ ոչ գիտէ զԵփեսացւոց քաղաքս մեհենա-
36 զարդ՝ մեծին Արտեմեայ դիցն և դիոպետեայ. * և զի
այդ՝ այդպէս է անշուշտ, պարտ է ձեզ հանդարտել,
37 և մի ինչ յանդգնութ̃բ գործել: * ածէք զարսդ զայ-
դոսիկ այսր, ոչ մեհենակապուտս՝ և ոչ հայհոյիչս աս-
38 տուածոյն մերոյ: * Ջի եթէ Դեմետրիոս և որ ընդ
նմա ճարտարքդ՝ ունիցին ինչ ընդ ումեք բանս, յատեանս
երթիցեն, և դատաւորք գոն, և ամբաստան լիցին ըն-
39 դմիմեանց: * ապա թէ վն այլ իրիք խնդիր իցէ, յօ-
40 րինաւոր ժողովն վճարեսցին: * քանզի և մեզ վիշտ
վտանգի է ընդ կռուոյս այսր աւուր՝ առա՛նց իրիք յան-
ցանաց լինելոյ՝ զորմէ ոչ կարասցուք պատասխանի տալ
վն

մեցին առ հա՛՛.. յափշտակէին զԳայիոս .. Մակեդոնա-ցիս, զուղեկիցսն: Ոմն օրին. յափշտակելով: (30) Օ-րինակ. Ոչ թողուին զնա ա՛՛: (31) Օրինակ. Յղեցին առ նա և աղա՛՛: (32) 'Ի բզմ̃ձեռ̃ւ. Աղաղակէին յամբոխին: Ոմն օրինակ. Աղաղակէին զնմանէ: (33) Օրինակ մի ընդ գծ. հանոյ. Եւ յամբոխէն բզմութէ .. ածին յառաջ զնա Հրեն՛՛: (34) Օրինակ. Միաբարբառ եղև ամ̃ցնց: Եւ այլ օրինակ. Միաբան բարբառ եղև յամ̃ցնց, աղաղակել իբ-րև ժա՛՛: (35) Ոսկան. Արք Եփեսացիք, իսկ ո՛վ է.... և դիոպետեայ: (36) Օրինակ. Ձեզ պարտ է հնազանդել, և մի ինչ յանդգնագոյնս գործել: (37) Օրինակ. Աստուա-ծոցն մերոց: Ոսկան. Այ մերոյ: (38) Օրինակ. Եւ որ ընդ նմայն ճար՛՛... լինիցին զմիմեանց: (39) Օրինակ մի. Ապա եթէ վն այլ իրաց խնդիրք ինչ իցեն, յօրի-նաւոր ժողովն վճարեսցի: (40) Օրինակ մի. Վիշտ վտան-գի է վն կռուոյս այսօրիկ առանց իրիք: (40) Օրինակ. Արձակեաց զժողովուրդն. կամ, զժողովուրդսն.

Digitized by Google

սան ժողովոյս այսորիկ։ Եւ զայս ասացեալ՝ արձա-
կեաց զժողովն։

ԳԼ. Ի.

ԻԹ ԵԷ Եւ յետ դադարելոյ ամբոխին, կոչեաց Պաւղոս զա- 1
շակերտսն եւ մխիթարեաց. ողջոյն ետ, եւ ել գնա-
լոյ 'ի Մակեդոնիայ։ * Եւ շրջեցաւ ընդ կողմանսն ընդ 2
այնոսիկ. եւ մխիթարեաց զնոսա բանիւք բազմօք. եկն
'ի Յելլադայ։ * Իբրեւ արար անդ ամիսս երիս. եղեւ նմա 3
դաւ 'ի Հրէիցն, մինչդեռ կամէր ելանել յԱսորիս. խոր-
հուրդ կալաւ դառնալ ընդ Մակեդոնիայ։ * Եւ երթայր 4
ընդ նմա մինչեւ յԱսիա՝ Սոսիպատրոս Պիւռեայ Բերիա-
ցի. եւ 'ի Թեսաղոնիկեցւոց՝ Արիստարքոս եւ Սեկունդոս,
եւ Գայիոս Դերբեացի, եւ Տիմոթէոս. եւ Ասիացիք՝ Տիւ-
քիկոս եւ Տրոփիմոս։ * Սոքա յառաջ երթեալ մնային 5
մեզ 'ի Տրովադայ։ * Եւ մեք նաւեցաք յետ աւուրցն 6
բաղարջակերաց 'ի Փիլիպեայ, եւ եկաք առ նոսա 'ի Տրո-
վադայ մինչեւ յաւուրս հինգ. անդ դադարեցաք աւու-
րս եւթն։ * Եւ յաւուրն շաբաթուց մինչդեռ ժողո- 7
վեալ էաք բեկանել զհացն, Պաւղոս խօսէր ընդ նոսա,
զի գնալոց էր 'ի վաղիւ անդր. եւ երկայնեաց զբանն
մինչեւ 'ի մէջ գիշերոյն։ * Եւ էին լապտերք բազումք 8
'ի վերնատանն, ուր էաք ժողովեալ։ * Եւ նստէր ոմն 9
երիտասարդ՝ անուն Եւտիքոս՝ 'ի վերայ պատուհանին,
ընկղմեալ 'ի քուն թմրութեան, 'ի խօսելն Պաւղոսի յա-
ճախ. ընկղմեալ 'ի քնոյ անտի՝ անկաւ յերրորդ դստի-
կանէն 'ի վայր, եւ բարձաւ մեռեալ։ * Եւ իջեալ Պաւ- 10
ղոս՝ անկանէր զնովաւ. եւ առեալ զնա ընդ գիրկս՝ եւ
ասէ. մի խռովէք, քանզի ոգի սորա 'ի սմին է։ * Եւ 11
ել եբեկ զհացն՝ եւ ճաշակեաց. եւ բազում խօսեցաւ
մին-

Գլ. Ի. (1) Օրինակ. Եւ ողջոյն ետ. կամ, ողջոյն տուեալ։ (3) Օրինակ. Եւ իբրեւ արար... կ եղեւ նմա։ (4) Օրինակ. Եւ երթային ընդ նմա.. Պիւռեայ Բերիացի.. եւ Գայիոս Դերբեցի։ (4) Յունականն Պիւռեայ. Եւ Գայիոս Դերբեցի եւ Տիմոթէոս։ (5) Օրինակ. Նոքա յառաջ երթեալ մն"։ (6) Օրինակ. Անդ դադարեցաք աւուրս. (6) Յունականն. Աւուրս եւթն։ (7) Օրինակ. Յաւուրն շաբաթու մինչդեռ ժողովեալ էաք 'ի բեկանել զհացն։ (7) Ոմանք. 'Ի մէջ գիշերին։ (8) Օրինակ. Էին լապտերք.. ուր էաքն։ (9) Օրինակ. Եւտիքոս... անկաւ յերրորդ դստիկանէն։ (10) Օրինակ. Եւ իջեալ Պաւղոսի.. առնէր զնա 'ի գիրկս.. զի հոգի սորա 'ի սմա է։ (11) Օրինակ. Եւ եբեկ զհացն.. եւ բազում խօսեցաւ մինչեւ յառաւօտ, կամ. ցառաւօտ.. ել եւ գնաց։

Digitized by Google

12 միմեանց՝ յասաստան. եւ ասեն եւ գնալ ։ * Եւ ամ զայլ-
13 ատանէին կենդանիս, եւ մխիթարեցան ոչ սակաւ ։ * Եւ
մեք մտեալ 'ի նաւն՝ ամբարձաք յասոնէ. անտի ակն ու-
նէաք մտանել [illegible] [illegible]. [illegible] այս-
տուիրեալ էր՝ մինչ [illegible] [illegible] երթալոց էր ։
14 * Եւ իբրեւ դիպեցաւ մեզ 'ի յասոնէ, ասեալ զնա ե-
15 կաք 'ի միտիլինէ ։ * Եւ անտի նաւեալ՝ 'ի վաղիւ անդր
հասաք հանդէպ քիայ ։ Եւ 'ի միւս օրն հասաք 'ի սամոս ։
16 Եւ 'ի վաղիւ անդր եկաք 'ի միլիտոն ։ * Զի 'ի մտի եդեալ
էր պաւղոսի նաւել առ եփեսոսու. որպէս զի մի լիցի նմ
ժամանակ ինչ յամել յասիայ. քանզի փութայր, եթէ
հնար ինչ իցէ նմա՝ զօրն պենտեկոստէից երթալ յեմ ։
17 * Եւ 'ի միլիտոնէ յղեալ յեփեսոս, կոչեաց զերիցունս եկե-
18 ղեցւոյն ։ * Եւ իբրեւ եկին առ նա, ասէ ցնա. դուք
գիտէք յօրէ յառաջմէ յորմէ եկի յասիայ, որպէս
19 ընդ ձեզ զամ ժամանակն եղէ. * ծառայել տն ամ
խոնարհութ եւ բազմ արտասուօք եւ փորձութիւք՝ որ դէ-
20 պեցան ինձ 'ի նենգութեց հրէից ։ * Որպ ոչինչ զանց
արարի յօգտակարացն չպատմել ձեզ, եւ ուսուցանել
21 ձեզ հրապարակաւ եւ տանէ 'ի տուն. * վկայել հրէից
եւ հեթանոսաց զապաշխարութիւն՝ որ առ ած, եւ զհա-
22 ւատսն որ 'ի տր մեր յս քս ։ * Եւ արդ՝ ահաւա-
սիկ ես կապեալ հոգւով, երթամ յեմ. եւ որ ինչ անդ
23 ընդ իս անցանելոց է՝ չգիտեմ ։ * Բայց զի հոգին սբ
ընդ քաղաքաց վկայէ ինձ՝ եւ ասէ, եթէ կապանք եւ նե-
24 ղութիւնք մնան զիս ։ * Այլ եւ ոչ ինչ համարիմ զանձն
իմ պատուական, որպ զի կատարեցից զընթացս իմ ուրա-
խութ, եւ զպաշտօնն զոր առի 'ի տնէ յսէ քսէ, վկայ
ել-

(12) Բնաբ. Եւ ամենին զպատանեակն ։ (13) Ոմանք. Եւ անտի ակն ունէաք ։ (14) Ոմանք. 'Ի միլիտինէ. կամ, 'ի միլիտինէ ։ (15) Ոսկան. Եւ անտի նաւարկեալ. եւ 'ի վա՛ ։ (15) Ոմանք. 'Ի հանդէպ աքիա. եւ 'ի միւս եւս ա-ւուրն հա՛.. անդր հասաք 'ի միղետոն. կամ, 'ի միլի-տինէ ։ Ուր օրինակ մի. 'ի լետոն ։ (16) Ոմանք. Մի լինել-ցի նմա . . . պենտեկոստէից ։ (18) Ոմանք. Զի յօրէ յա-ռաջմէ յորմէ հետէ եկի .. զամ ժամս եղէ ։ (19) Ոմանք. Դիպեցաւ ինձ 'ի նենգութեցն հրէից ։ (20) Ոմանք. Յօգ-տակարացն պատմել ձեզ, եւ ուսուցանել զձեզ ։ (21) Ո-մանք. Զապաշխարութիւն որ ։ (22) Օրինակ մի ընդ ասա-նայ. Կապեալ հոգւով երթամ ։ (22) Ոմանք. Եւ որ ինչ անդ ընդ իս անցք անցանելոց իցէ՝ ոչ գիտեմ ։ (23) Ոմանք. Բայց հոգին սբ ը քղքաց քղքաց ։ (24) Ո-մանք. Այլ ես ոչ ինչ . . որպ զի կատարեսցի զըն" . . . 'ի տնէ յսէ վկայ լինել . . շնորհաց ։ (24) Ոսկան. Որպ զի

Digitized by Google

լինել՝ աւետարանի շնորհացն Այ։ * Եւ արդ՝ ահա- 25
ւասիկ գիտեմ ես, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք զերեսս իմ
դուք ամենեքեան, յորս շրջեցայ քարոզել զարքայութիւն
Այ։ * Վասն որոյ եւ վկայութիւն դնեմ ձեզ յաւուր յայս- 26
միկ, զի սուրբ եմ յարենէ ամենեցուն։ * Քանզի ոչ 27
խորշեցայ 'ի պատմելոյ ձեզ զամ կամս Այ։ * Զգոյշ 28
կացէք անձանց եւ ամ հօտին, յորում եդ զձեզ հո-
գին Սբ տեսուչս, հովուել զժողովուրդ Տն, զոր ստա-
ցեցոյց արեամբ իւրով։ * Քանզի գիտեմ ես, եթէ 29
յետ իմոյ մեկնելոյ՝ գայցեն գայլք յափշտակօղք 'ի ձեզ
որ ոչ խնայեսցեն հօտին։ * Եւ 'ի ձէնջ յարիցեն արք 30
որ խօսիցին թիւրս, ձգել զաշակերտսն զկնի իւրեանց։
* Վասն այսորիկ արթուն կացէք, եւ յիշեցէք՝ զի զե- 31
կեամ ամ զցայգ եւ զցերեկ՝ ոչ դադարեցի արտասուօք
խրատել զմի մի իւրաքանչիւր։ * Եւ արդ՝ յանձն առ- 32
նեմ զձեզ Այ՝ եւ բանի շնորհաց նր, որ կարօղ է շի-
նել եւ տալ ձեզ ժառանգութիւն ընդ սրբսն ամենեսեան։
* Արծաթոյ՝ կամ ոսկւոյ՝ կամ հանդերձից՝ ոչ ու- 33
րուք 'ի ձէնջ ցանկացայ. * դուք ինքնին գիտէք, զի 34
զպէտսն իմ, եւ որոց ընդ իսն էին՝ պաշտեցին ձեռքս
այս։ * Եւ զամ ինչ ցուցի ձեզ. զի այսպէս պարտ է 35
վաստակել, եւ դարմանել զհիւանդս. եւ յիշել զբանն
Տն յի զոր ինքն իսկ ասաց. երանելի է մատուցանող-
տալն քան առնուլն։ * Եւ զայս իբրեւ ասաց, եդեալ 36
ծունր ամենեքումբք՝ եկաց յաղօթս։ * Բազում լա- 37
լումն եղեւ ամենեցուն. եւ անկեալ զպարանոցաւն պաւ-
ղոսի համբուրէին զնա. * մորմոքէին մանաւանդ 'ի 38
վե-

կատարեցից, զընթացս իմ։ (25) Ոմանք. Թէ ոչ եւս տե-
սանելոց էք զերեսս իմ դուք ամենեքին.. քարոզել զար-
քայութիւն։ (26) Ոմանք. Վն որոյ վկայ՛՛.. յաւուրս յայս-
միկ, զի Սբ եմ ես յարենէ ամէցն ձեր։ (27) Ոմանք. 'ի
չպատմելոյ ձեզ զամ կամսն Այ։ (28) Ոմանք. Արեամբն
իւրով։ (29) Ոմանք. Թէ յետ իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս
գայցեն... ոչ խնայիցեն հօ՛՛։ (29) 'Ի լու՛՛. Հօտին.
համաձայն ոմանց 'ի բնոց՛՛։ (30) Ոմանք. Խօսեսցին.. ձգել
զաշակերտսեալսն։ (31) Ոմանք. Վն այնորիկ.. զի զե-
ռեամ մի.. իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ։ (31) Ոսկան. Զի զեր-
կամ մի։ (32) Ոմանք. Եւ տալ ժառանգութիւն ձեզ ընդ սրբսն
ամ։ (34) Ոմանք. Գիտէք իսկ.. ընդ իս են՝ պաշտեցին
ձեռքս։ (35) Օրինակ մի. Եւ դարմանել զաղքատս։ (35) Ո-
մանք. Զբանն Տն, զոր ինքն ա՛՛.. մեծ է տալ քան զառ-
նուլ։ (36) Ոմանք. Ամենեքումբք հանդերձ՝ եկաց։ (37) Ո-
մանք. Եւ բազում լալիւն։ (38) Ոմանք. 'Ի վն բանիցն զոր
ասէր... եւ յուղարկէին. կամ, յղարկեցին զնա.

Digitized by Google

վերայ բանին զոր ասէր, թէ ոչ ևս տեսանելոց են զե-
րեսս նո՛ր. և յուղարկեցին զնա 'ի նաւն անդր:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ իբրև եղև ելանել մեզ և մեկնել յ'նոցանէ, համա- ղբ
դէմ գնացեալ եկաք 'ի Կով: և 'ի վաղիւ անդր 'ի
2 Հռոդոն, և անտի 'ի Պատարայ: * Եւ գտեալ նաւ
3 մի զի երթայր 'ի Փիւնիկէ, ելեալ 'ի նա գնացաք: * Եւ
յայտ եղեալ Կիպրոսի, թողաք զնա 'ի ձախակողմ, նաւ-
եկցաք յասորիս և իջաք 'ի Տիւրոս. քանզի անդ էր նաւն
4 թափելոց զբեռինս: * Եւ գտեալ զաշակերտսն, կա-
ցաք անդ աւուրս եւթն. որք ասէին ցպաւղոս 'ի ձեռն
5 Հոգւոյն, մի ելանել յԵմ: * Եւ իբրև եղև մեզ կատա-
րել զաւուրսն, ելեալ գնացաք. և յուղարկեալ զմեզ
ամենեցուն, հանդերձ կանամբք և որդւովք՝ մինչև ար-
տաքոյ քաղաքին: Եդեալ ծունր առ ծովեզերբն՝ կա-
6 ցաք յաղօթս. * և հրաժարեցաք 'ի միմեանց՝ և ելաք
7 'ի նաւն. և նոքա դարձան յիւրեանց տեղիս: * Եւ
մեր զնաւն աւարտեալ 'ի Տիւրոսէ՝ հասաք 'ի Պտողո-
մայիդա. և ողջոյն տուեալ եղբարց, եղեաք օր մի առ նո՛: Լ
8 * Եւ 'ի վաղիւ անդր ելեալ անտի՝ եկաք 'ի Կեսարիայ.
և մտեալ 'ի տուն Փիլիպպոսի աւետարանչի, որ
9 էր յեւթանց անտի, ագաք առ նմա: * Նո՛ր էին դստերք
10 չորք կոյսք՝ մարգարէք: * Եւ 'ի լինելն մեր անդ աւուրս
11 բազումս, էջ ոմն 'ի Հրէաստանէ անուն Ագաբոս: * և
եկեալ առ մեզ, առեալ զգօտին պաւղոսի՝ կապեաց
զոտս և զձեռս իւր, և ասէ. այսպէս ասէ Հոգին սուրբ.
զայրն որոյ գօտիս այս է, այսպէս կապեսցեն յԵմ Հրէ-
12 այք, և մատնեսցեն զնա 'ի ձեռս հեթանոսաց: * Եւ
իբրև լուաք զայն, աղաչէաք մեք, և որ 'ի տեղւոջն
13 էին՝ չելանել նմա յԵմ: * Յայնժամ պատասխանի ետ
պաւ-

Գրչ. բնն. (1) Օրինակ մի. Եւ անտի 'ի Տիւրոս: (2) Ո-
մանք — Եւ ելեալ 'ի նա գնացաք: (3) Ոմանք. Կիպրեայ-
կամ, կիպրոսի.. 'ի ձախակողմն.. թօթափելոց զբե-
ռինս: (5) Ոմանք. Ելեալ գնայաք, յուղարկեալ..
ծունր կացաք յաղ": (5) Բազ. Եւ եդեալ ծունր: (6) Բազ.
Եւ հրաժարեցաք 'ի միմեանց: (6) Ոմանք յաւելուն. 'Ի մի-
մեանց առ ծովեզրն, և ելաք: (7) Ոմանք. Աւարտեալ 'ի
Տիւրոսէ հասաք 'ի Պտողեմայիդա, կամ 'ի Պտողոմայե-
դա, և ողջոյն տուաք.. եղաք օր մի: (8) Ոմանք. Որ է
յեւթանցն: (10) Ոմանք յաւելուն. 'Ի Հրէաստանէ մարգա-
րէ՝ անուն Ա": (11) Ոմանք. Որոյ գօտիս է, այսպէս կա-
պեսցեն Հրէայք, և մատնեսցեն 'ի ձե": (12) Ոմանք. Աղա-
չէաք մեք, և որ 'ի տեղւոջ էին: (13) Այլ. Զի՞նչ գործէ

Digitized by Google

պատասխանի ետ եւ ասէ. զի՞նչ գործեցէք՝ զի՞ լայք եւ [illegible]-
ցուցանէք զսիրտ իմ. քանզի ես՝ ոչ միայն կապելոյ,
այլ եւ մեռանելոյ յԵմ պատրաստական վասն անուանն
Տն յի՛ի քի՛ի։ * Եւ 'ի չհաւանելն նորա՝ լռեցաք, եւ ա- 14
սեմք. Տն կամք լիցին։

ԼԱ * Եւ յետ աւուրցն այնոցիկ՝ հանդերձեալ ելանէաք 15
ՂԳ յԵմ։ * Եկին ընդ մեզ եւ յաշակերտացն անտի կեսա- 16
րացւոց. եւ ածէին զմեզ առ որում վանս առնելոց
էաք՝ Մնասոնի ումեմն կիպրացւոյ առաջին աշակեր-
տի։ * Եւ 'ի մտանելն մեր յԵմ, խնդութեամբ ընկալան 17
զմեզ եղբարքն։ * Իսկ 'ի վաղիւն եմուտ Պաւղոս 18
ընդ մեզ առ յակոբոս. եւ եկին ամ երիցունքն։ * Եւ 19
ողջոյն տուեալ նոցա՝ պատմէր մի ըստ միոջէ զոր արար
Աճ 'ի հեթանոսս 'ի ձեռն պաշտաման նր։ * Եւ նոքա 20
լուեալ՝ փառաւոր առնէին զԱծ։ եւ ասեն ցնա. տե-
սանես եղբայր՝ քանի՛ բիւրք են հաւատացելոցն հրէից,
եւ ամենեքեան նախանձաւորք օրինացն են։ * Բայց լուա- 21
ն եղեն վս քո՝ թէ ապստամբութիւն ուսուցանես 'ի
մովսիսէ՝ որոց 'ի հեթանոսս ամ հրէայք են, ասես՝
մի թլփատել նոցա զորդիս, եւ մի ըստ կրօնից օրինացն
գնալ։ * Արդ՝ զի՞նչ լինիցի. ապաքէն լսեն, թէ ե- 22
կեալ ես. * արդ զայս արա զոր ասեմք քեզ. են 'ի մեզ 23
արք չորք ուխտադիրք յանձինս իւրեանց, * զնոսա ա- 24
ռեալ սրբեսջիր ընդ նմ. եւ ծախեսցես ինչ 'ի նս՝ զի գերծ-
ցեն զգլուխս իւրեանց. եւ գիտասցեն ամենեքին, թէ
զորոց իրաց լուեալ են վասն քո՝ ոչինչ է. այլ միաբանես
եւ դու պահես զօրէնսն։ * Բայց վս հաւատացելոցն 25
հեթանոսաց, մեք առաքեցաք՝ որք ընտրեցաք. մի ինչ
այնպիսի պահել նց. բայց միայն զգուշանալ նոցա 'ի
կռոց զոհելոյ, եւ յարեանէ, եւ 'ի հեղձուցելոյ, եւ 'ի պոռն-
կութենէ։ * Յայնժամ Պաւղոսի առեալ զարսն՝ 'ի վա- 26
ղիւ անդր ընդ նս սրբեալ եմուտ 'ի տաճարն. յայտ
առնել զկատարումն աւուրցն սրբութեան, մինչեւ մատուցաւ
'ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք 'ի նոցանէ պատարագն։

* Եւ

ծէք. զի լայք։ (14) Բ՛ղմ. Լռեցաք. ասեմք. Տն։
(16) Ոմանք. Առ որում վանս առնելոց էաք։ Այլ օրի-
նակ մ. Առ որոյ վանս.. կիպրացւոյ ա՛ռ։ (18) 'Ի Բ՛ղմ
ջիսէ. Իսկ 'ի վաղիւն ան՛՛։ (19) Յօրինակին. 'Ի ձեռանն պաշտ-
ամանն։ (21) Ոմանք. 'Ի մովսիսէ... զորդիս նց, եւ մի ըստ
կրօնիցն գնալ։ (22) Ոմանք. Ապաքէն լուիցեն թէ ե՛՛։
(24) Ոմանք. Սրբեսցես ը՛ նմ.. զգլուխս. եւ գիտաս-
ցեն ամենեքեան, եթէ։ (25) Ոմանք. Որոշեա եւ ընտրե-
ցաք.. զգուշանալ 'ի կռոց զոհելոց։ (26) Օրինակ մ.
զկատարումն սրբեանցն սրբութեան։

27 * Եւ իբրեւ մերձ էին եւթն աւուրքն 'ի կատարել, տես_ ԼԸ
եալ զնա 'ի տաճարին ասիացւոց հրէիցն՝ զխռովութիւն ըն_ ԻԱ
նովաւ զամ ամբոխին : և արկեալ 'ի նա ձեռս՝ աղաղա_
28 կէին. * Արք Իսրայելացիք՝ օգնեցէք. այս այր է՝ որ հա_
կառակ ժողովրդեանն և օրինացն և տեղւոյս այսորիկ՝
ամենեցուն ամ ուրեք ուսուցանէ. մինչև հեթանոսս
29 եւս եմոյծ 'ի տաճարն՝ և պղծեաց զսբ տեղիս : * Քան_
զի էր յառաջագոյն տեսեալ զտրոփիմոս զեփեսացի
'ի քաղաքին ընդ նմա. զոր կարծէին եթէ 'ի տաճարն
30 անդր եմոյծ պաւղոս. * Շարժեցաւ քաղաքն ամ, և
կուտեցաւ ժողովուրդն. և առեալ զպաւղոս ձգէին
արտաքոյ տաճարին. և վաղվաղակի փակեցան դրուն_
31 քն. * և խնդրէին զնա սպանանել : Եհաս զրոյց 'ի
32 հազարապետ գնդին, եթէ խռովեալ է ամ Երէմ. * ո_
րոյ անդէն առեալ զօրականս և հարիւրապետս՝ դի_
մեաց 'ի վերայ նոցա : և նոքա տեսեալ զհազարապետն և
զզօրականսն, դադարեցին 'ի հարկանելոյ զպաւղոս.
33 * Յայնժամ մատուցեալ հազարապետն կալաւ զնա
և հրամայեաց կապել կրկին շղթայիւք. և հարցանէր
34 թէ ով իցէ, և զինչ իցէ արարեալ : * Այլք՝ այլ
ինչ աղաղակէին զնմանէ յամբոխին. իբրև ոչ կարաց
գիտել զստոյգն վա ամբոխին, հրամայեաց ածել զնա
35 'ի բանակն : * Եւ իբրև եհաս յաստիճանսն, դիպեցաւ ե_
ղև բառնալ բերել զնա 'ի զօրականացն՝ վասն բռնութեան
36 ամբոխին : * Քանզի զհետ երթայր բազմութիւն ժողովրդ_
37 եանն, և աղէին՝ բարձ զդա : * Մինչ դեռ մտանել_
լոց էր պաւղոս 'ի բանակն, ասէ ցհազարապետն. եթէ
արժան է ինձ խօսել ընդ քեզ : Եւ նա ասէ. յոյ_
38 նարէն գիտես. * Մի դու իցես եգիպտացին.
որ յառաջ քան զայս աւուրս ապստամբեցուցեր և հա_
39 ներ յանապատ չորս հազարս արս՝ սիկարեանս : * Եւ
ասէ պաւղոս, ես եմ այր հրեայ, 'ի տարսոնէ կիլի_
կեցւոց, ոչ անծանօթ քաղաքի քաղաքացի. աղաչեմ ըզ_
40 քեզ հրամայեա ինձ խօսել առ ժողովուրդդ. * Եւ 'ի
հրա_

---

(27) Ոմանք. Աւուրքն կատարել... աղաղակէին և ասէին : (27) Ոսկան. Զամ զամբոխն : (28) Ոմանք. Հեթանոսս եմոյծ.. զՍբ տեղին : (29) Յօրինակին. Զտրոփիմոս զեփեսացի'' : (30) Յօրինակին ձգեալ. Քաղաքն ամ : (32) Օրինակ. Անդէն առեալ զօրա''.. տեսեալ զհարիւրապետն : (33) Ոմանք. Եթէ ո իցէ, և զինչ է արար'' : (34) Ոմանք. Զնմանէ յամբոխէն : (35) Բ՚ձե. Եհաս յաստիճանսն : (35) Ոսկան. Բառնալ և բերել : (38) Ոմանք. Մի թէ դու... չորս հազար արս : (40) Ոմանք. Զձեռանն ժողովր'' : (40) Ոսկան. Եւ իբրև բազում լռութի :

Digitized by Google

հրամայելն նորա, Պաւղոս կացեալ 'ի վերայ աստիճա-
նացն՝ շարժեաց զձեռն ժողովրդեանն: Եւ բազում
լռութիւն լինէր. ետաւ բարբառել հեբրայեցւոց բար-
բառովն՝ և ասէ:

ԳԼ. ԻԲ.

Արք եղբարք և հարք՝ լուարո՛ւք ինձ այժմ առ ձեզ 1
ջատագովութեանս: * Իբրև լուան՝ թէ հեբրա- 2
յեցւոց լեզուաւն բարբառեցաւ նդ, առաւել ևս դա-
դարեցին 'ի լռութեն: * Եւ նա ասէ. ես եմ այր հր- 3
էայ, ծնեալ 'ի Տարսոնի Կիւլիկեցւոց, սնեալ 'ի քա-
ղաքիս յայսմիկ, առ ոտս Գամաղիէլի խրատեալ. ըստ
ճշմարտութեան հայրենի օրինացն նախանձայոյզ էի Այ,
որպէս ամենեքեան դուք այսօր: * Որ զայս ճանապարհ 4
հալածեցի մինչև 'ի մահ, կապել և մատնել 'ի բանտս զարս
և զկանայս. * որպէս և քահանայապետդ վկայէ ինձ 5
և ամ ծերակոյտդ. յորոց և թղթս առեալ առ եղ-
բարս 'ի Դամասկոս երթայի, ածել և զնոսա կապեալս
յԵմ, զի պատժեսցին: * Եւ եղև ինձ 'ի գնալն և 'ի 6
մերձենալ 'ի Դամասկոս, զմիջաւուրբն յանկարծակի
յերկնից փայլատակեաց լոյս առատ զինև, * և ան- 7
կայ յերկիր. և լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. Սաւուղ
Սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս: * Եւ ես ետու պատաս- 8
խանի՝ թէ ո՞վ ես Տր: և ասէ ցիս. Ես եմ Յս Նազով-
րեցի՝ զոր դուն հալածես: * Բայց որ ընդ իսն էին՝ 9
զլոյսն տեսին. այլ զձայնն ոչ լսէին՝ որ խօսէր ընդ իս:
* Եւ ասեմ, զի՞նչ արարից Տր: և ասէ ցիս Տր. յա- 10
րուցեալ երթիցես 'ի Դամասկոս, և անդ պատմեսցի
քեզ վս ամենայնի որ հրամայեալ է քեզ առնել: * Իբրև 11
ոչ տեսանէի 'ի փառաց լուսոյն այնորիկ, զձեռանէ ձր-
գեալ 'ի նոցանէ որ ընդ իսն էին, մտի 'ի Դամասկոս:
* Անանիայ ոմն այր երկիւղած ըստ օրինացն, վկայեալ 12
յամ բնակչաց որ 'ի Դամասկոս հրէայքն էին. * եկն ե- 13
կաց

ԳԼ. ԻԲ. (1) Յօրինակին պակասէր. Եղբարք և հարք: (1) Ոմանք. Առ ձեզ պատասխանատուութեանս, և ոմանք. պատասխանատուութեանս: (2) Ոմանք. Թէ հեբրայեցւոց լեզուաւն բարբ.: (2) Բազումք. Դադարեցին 'ի լռութենէ: (3) Ոմանք. Եւ ասէ. Ես եմ.. 'ի Տարսոնի Կիլիկ.. ամենեքին դուք էք այսօր: (4) Ոմանք. Զնոյն ճանապարհ հալածեցին մինչ 'ի մահ... 'ի բանտս արս: (5) Օրինակ մի. Կապեալս յԵմ զի պատժեսցին: (6) Ոմանք. 'Ի գնալն և մերձանալ... փայլատակեաց: (9) Ոմանք. Զլոյսն տեսանէին: (10) Ոմանք. Որ ինչ հրամայեալ է քեզ: և օրինակ մի. Որ հրամայեալ է քեզ: (11) Օրինակ մի. 'Ի ձեռանէ այնոցիկ որ ընդ իսն:

Digitized by Google

կա՛ց առ իս՝ և ասէ. Սաւո՛ւղ եղբայր ՚ի վե՛ր հայեաց:
14 * Եւ ես նոյնժամայն ՚ի վե՛ր հայեցայ ՚ի նա: և նա ա֊
սէ ցիս. Ած հարցն մերոց յառաջագոյն ընտրեաց ըզ֊
քեզ ճանաչել զկամս նորա, և տեսանել զարդարն, և
15 լսել բարբառ ՚ի բերանոյ նր. * զի եղիցես վկայ նորա
16 առ ամ մարդիկ, որոց տեսերն և լուար: * և արդ՝
զի՞ հեղգաս, արի՛ մկրտեաց, և լուա՛ զմեղս քո ՚ի կար֊
17 դալ զանուն նորա: * Եւ եղև ինձ ՚ի դառնալն յեմ՝
18 և կալ յաղօթս ՚ի տաճարին, լինել ՚ի զարմացման. * և
: տեսանել զնա զի ասէր ցիս. փութա՛ ել յեմէ վաղվա֊
ղակի, քանզի չե՛ն ընդունելոց զքո վկայութդ վս իմ:
19 * Եւ ես ասեմ. Տր՝ ինքեանք իսկ գիտեն՝ զի ես էի
որ ՚ի բանտն տայի, և գան հարկանէի ըստ ժողովըր֊
20 դոցն զհաւատացեալսն ՚ի քեզ: * և յորժամ հեղոյր
արիւնն ստեփանոսի վկայի քոյ, ես ինքն էի որ ՚ի վե՛ր
կայի, և կամակից լինէի սպանման նր, և պահէի ըզ֊
21 հանդերձս սպանողացն նորա: * Եւ ասէ ցիս. գնա՛, զի
22 ես ՚ի հեթանոսս հեռաւորս առաքեցից զքեզ: * Եւ
ունկն դնէին նմ մինչև ցայս բան. ապա բարձին զձայնս
իւրեանց՝ և ասեն. բարձ յերկրէ զայդպիսիդ, զի չէ
23 պարտ այդպիսւոյդ կեալ: * Եւ յաղաղակելն նց՝ և
24 ընկենուլ զհանդերձս՝ և զփոշին ցանել յօդսն, * հրա֊
մայեաց հազարապետն մուծանել զնա ՚ի բանակն. ա֊
սէր՝ գանիւ հարցանել զնա, զի գիտասցէ վասն որո՛յ
25 յանցման այնպէս աղաղակէին զնմանէ: * Եւ իբրև
արկեալ զնա փոկովք, ասէ պաւղոս ցհարիւրապետն
որ ՚ի վերայ կայր. եթէ զա՛յր հռոմայեցի և անպարտ
26 պա՛րտ իցէ ձեզ գա՛ն հարկանել: * Իբրև լուաւ հա֊
րիւրապետն, մատուցեալ առ հազարապետն պատմեաց
և ասէ. զի՞նչ կամիցիս առնել. քանզի այրն այն հռով֊
27 մայեցի՛ է: * Եւ մատուցեալ հազարապետն, ասէ ցնա.
28 ասա՛ դու ցիս՝ հռովմայեցի՞ ես. և նա ասէ, այո՛: * Պա֊
տասխանի ետ հազարապետն. ես բազում գնոց ըզ֊
զինուորութիւնս զայս ստացայ: ասէ պաւղոս. ես ծնեալ
29 իսկ ՚ի դմին եմ: * Եւ վաղվաղակի ՚ի բաց կացին ՚ի

նմա֊

(14) Յօրինակին գրեալ. Հայեցայ ՚ի նա: (14) Օրինակ մի. Եւ ընտրել զարդարն, և լսել բանս ՚ի: (16) Օրինակ մի. Քո, և կարդա զանուն նր: (19) Ոմանք. Տր ինքնին իսկ գի՛՛: (20) Ոմանք. Վկային քո, ես ինքնին էի կայի ՚ի վերայ: (21) Ոմանք. Գնա՛ դու, զի ես: (23) Ոմանք. Զփոշին ցանեալ յօդս: (24) Ոմանք. Աղաղակեն զնմէ: (25) Ոսկան. Պարտ է ձեզ գան: (26) Ոսկան. Եւ իբրև լուաւ հար՛՛: (26) Բզմ. Զինչ կամիս առնել. զի այրս այս հռով֊մայեի՛՛: (28) Ոմանք. Զինուորութիւն զայս: (29) Օրինակ մի.

Digitized by Google

նմանէ՝ որ հարկանելոցն էին զնա։ Եւ հազարապետն
եւս երկեաւ, իբրեւ գիտաց եթէ հռովմայեցի էր. եւ
զի կապեալն եւս էր զնա։

ԼԳ. * Եւ ՚ի վաղիւ անդր կամէր գիտել զճշմարիտն, թէ 30
ԻԲ. զինչ ամբաստանութիւն էր հրէիցն. արձակեաց զնա, եւ
հրամայեաց կոչել զքահանայապետսն եւ զամենայն ատեանն.
եւ իջուցեալ զՊաւղոս, կացոյց ՚ի մէջ նոցա։

Գլ. ԻԳ.

Եւ հայեցեալ Պաւղոսի յատեանն՝ ասէ. արք եղ- 1
բարք՝ ես ամենայն խղճիւ մտօք գնացեալ եմ առաջի այ՛
մինչեւ ցայսօր։ * Եւ քահանայապետն Անանիա հրա- 2
մայեաց առաջակայիցն հարկանել զբերանն նորա։ * Յայն- 3
ժամ Պաւղոս ասէ ցնա. հարկանելոց է զքեզ ած՝ որմ
բռեալդ. եւ դու նստիս դատել զիս ըստ օրինաց. եւ
առանց օրինաց հրամայես զիս հարկանել։ * Եւ որ 4
շուրջն կային՝ ասեն. զքահանայապետն այ հայհոյես։
* Եւ ասէ Պաւղոս. ոչ գիտէի եղբարք՝ եթէ էր քա- 5
հանայապետ. զի գրեալ իսկ է՝ զիշխան ժողովրդեան քո
մի հայհոյեսցես։ * Իբրեւ գիտաց Պաւղոս՝ եթէ մի 6
կողմն սադուկեցւոց է՝ եւ միւսն փարիսեցւոց, աղա-
ղակէր ՚ի մէջ ատենին. արք եղբարք՝ ես փարիսեցի
եմ, որդի փարիսեցւոյ. վս̃ յուսոյ եւ յարութեան մեռե-
լոց՝ ես ատեանս դատիմ։ * Եւ զայս իբրեւ ասաց՝ ե- 7
ղեն հերձուածք փարիսեցւոցն եւ սադուկեցւոց. եւ
պատառեցաւ բազմութիւնն։ * Քանզի սադուկեցիքն ա- 8
սեն, չիք յարութիւն, եւ ոչ հրեշտակ՝ եւ ոչ հոգի. բայց
փարիսեցիքն խոստովանին զերկոսեան։ * Եւ եղեւ ա- 9
ղաղակ մեծ. յառն կացին ոմանք ՚ի դպրաց անտի ՚ի
կողմանէն փարիսեցւոց, հակառակէին եւ ասէին. ոչ-
ինչ չարութիւն գտանեմք յառնս յայսմիկ, բայց եթէ
հոգի խօսեցաւ ՚ի դմա՝ կամ հրեշտակ։ * Եւ ՚ի բազ- 10
մանալ ամբոխին, երկուցեալ հազարապետն՝ թէ գու-
ցէ ճեղքեսցի Պաւղոս ՚ի նոցանէ, հրամայեաց զօրակա-
նին իջանել յափշտակել զնա ՚ի միջոյ նց, եւ ածել ՚ի
բանակն։ * Եւ ՚ի վաղուեան գիշերին՝ եկաց առ նմա 11
տր,

՚Ի բաց կաց ՚ի նմանէ որ հարկանելոցն էր զնա։ (29) Ո-
մանք. Որ հարկանելոցն զնա.. թէ հռովմայեցի է. եւ զի
կապեր եւս։ (30) Ոմանք. Եթէ զինչ.. էր ՚ի հրէիցն։
Գլ. ԻԳ. (1) Ոմանք. Ես յամենայն ուղիղ։ (5) Ոմանք. Զիշխանս
ժողովրդ"։ (6) Ոմանք. Վս̃ յուսոյն եւ յա"։ (8) Ոմանք. Ա-
սէին. չիք.. խոստովանէին։ (9) Ոմանք. ՚Ի կողմանէ փա-
րիսեցւոցն։ (9) Ոմանք. Ոչ ինչ չարախօսութն գտանեմք..
բայց թէ։ (11) Յոմանս չիք. Քաջալերեաց Պաւղոս։

Digitized by Google

Տէր, և ասէ. քաջալերեա՛ց պաւղէ, զի որպ վկայեցեր
զիս ՚ի յէմ, սոյնպէս պարտ է քեզ և ՚ի Հռոմ վկայել:
12 * Եւ իբրև այգ եղև՝ արարեալ ժողով հրէիցն, նզո- ԼԴ
վեցին զանձինս ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպանցեն ԻԷ
13 զպաւղոս: * Եւ էին աւելի քան զքառասուն՝ որոց
14 զայս ընդ միմեանս երդմունս արարեալ էր: * Որք մա-
տեան առ քահանայապետսն և երիցունս՝ և ասեն. նզո-
վիւք նզովեցաք զանձինս՝ ոչինչ ճաշակել՝ մինչև սպան-
15 ցուք զպաւղոս: * Բայց դուք զգացուցէք հազարա-
պետին հանդերձ ատենիւն, զի իջուսցէ զնա առ ձեզ,
որպ թէ կամիցիք ճշմարտագոյնս ինչ քննել զնմանէ.
և մեք յառաջ քան զմերձել նր՝ պատրաստեալ եմք ՚ի սպա-
16 նանել զնա: * Եւ լուեալ քեռորդւոյն պաւղոսի զդա-
ւաճանութիւնն, եկն եմուտ ՚ի բանակ անդր՝ պատմեաց
17 պաւղոսի: * Եւ կոչեցեալ պաւղոսի առ ինքն զմի ՚ի
հարիւրապետաց անտի՝ ասէ. զպատանիս զայս տար
18 առ հազարապետն, զի ունի ինչ պատմել նմա: * Եւ
նա առեալ զնա տարաւ առ հազարապետն՝ և ասէ.
կապեալն պաւղոս կոչեաց զիս, և աղաչեաց զպատա-
նիս զայս ածել առ քեզ, ունի ինչ խօսել ընդ քեզ:
19 * Առեալ զձեռանէ նր հազարապետին՝ գնաց մեկու-
20 սի, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ ունիս խօսել ընդ իս: * Եւ
նա ասէ. հրեայք միաբանեցին աղաչել զքեզ, զի վա-
ղիւ զպաւղոս իջուսցես յատեան, իբրև թէ կամիցին
21 ինչ ճշմարտագոյնս հարցանել վասն նր. * Արդ՝ դու
մի անսայցես նոցա. քանզի դարան գործեալ է նմա
՚ի նոցանէ արանց աւելի՝ քան զքառասուն, որք նզո-
վեցին զանձինս՝ ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպան-
ցեն զնա. արդ՝ պատրաստ են, և սպասեն քում հրա-
22 մանի: * Այլ հազարապետն արձակեաց զպատանին.
պա-

---

(11) Ոմանք. Նոյնպէս պարտ է քեզ: Եւ ոմանք. Այնպէս պարտ է: (13) Ոմանք. Քան զքառասունս: (13) Ոմանք. Զայս երդումն արարեալ: (14) Ոմանք. Որոց մատուցեալ: (15) Ոմանք. Հանդերձ ատենիւն զի իջուսցեն զնա.. որպէս զի. կամիցիք ճշգրտագոյնս ինչ գի''.. յառաջ քան զմերձենալն նր: (15) Ոսկան. Պատրաստականք ՚ի սպան'': (16) Ոմանք. Եւ պատմեաց պաւ'': (17) Յոմանս չիք. Պաւղոսի առ ինքն: (17) Օրինակ մի. Ունի ինչ ասել նմ: (18) Ոսկան. Որ ունի ինչ խօսել: (19) Ոմանք. Հազարապետն գնաց.. հարցանէր եթէ զինչ: (20) Ոմանք. Միաբանեցան աղաչ''.. զի ՚ի վաղիւ.. իբր թէ: Ոսկ ոսկան. զի ՚ի վաղուեան զպօղոս: (20) Յօրինակին. Աղաչել զձեզ զի.. կամիցին ճշմարտա'': (21) Ոմանք. Մի անսայցես նց. զի դարան.. որք նզովեն'': (22) Ոմանք. Պատուիրեաց մի ու'':

Digitized by Google

պատուիրեալ մի ումեք ասել՝ թէ զայս ցուցուցեր
ինձ: * Եւ կոչեցոյց երկուս 'ի հարիւրապետացն՝ և 23
ասէ. պատրաստեցէք զօրականս երկերիւր, որ զի եր-
թիցեն մինչև 'ի Կեսարիա. և հեծեալս եւթանասուն՝
և աշտէնաւորս երկերիւր, յերրորդ ժամու գիշերոյն: * և 24
գրաստս պատրաստեսցեն, որպէս զի հեծուցեալ զՊաւ-
ղոս ապրեցուսցեն: և առ Փելիքս դատաւոր * գրեալ 25
թուղթ, որ ունէր օրինակ զայս: * Կղաւդիոս Լիւ- 26
սիաս, առ քաջ դատաւոր Փելիքս, ողջոյն: * Զայրս 27
զայս կալեալ 'ի Հրէից՝ և մերձ 'ի սպանանել 'ի նո-
ցանէ, հասեալ 'ի վերայ զօրականաւ ապրեցուցի. ի-
մացեալ թէ Հռոմայեցի է: * կամեցայ գիտել զպատճառն՝ 28
վասն որոյ ամբաստանէին զդմանէ, իջուցի զդա յատեան
նց: * զոր գտի ամբաստանեալ վասն խնդրոյ իրիք իւր- 29
եանց օրինաց. և ոչինչ արժանի մահու կամ կապա-
նաց ունէր վնաս: * Իբրև ազդ եղև ինձ նենգութե՝ 30
յայրդ լինելոյ 'ի նոցանէ՝ յղեցի առ քեզ. հրաման
տուեալ և չարախօսացն խօսել զդմանէ առաջի քո.
ողջ լեր: * Եւ զօրականացն ըստ հրամանի նորա՝ ա- 31
ռեալ զՊաւղոս ածին 'ի գիշերին յԱնտիպատրիս: * և 32
'ի վաղիւ անդր արձակեալ զհեծեալսն ընդ նմա եր-
թեալ, դարձան 'ի բանակն: * Նոքա մտին 'ի Կեսա- 33
րիա. և տուեալ ցդատաւորն զթուղթն, առաջի կացու-
ցին նմ և զՊաւղոս: * Իբրև ընթերցաւ, եհարց թէ 34
յորմէ՞ նահանգէ իցէ. և տեղեկացեալ եթէ 'ի Կիլիկեցւոյ է.
* Լու-

---

(23) Ոմանք. Եւթանասուն.. 'ի յերրորդ ժամուց գիշե-
րոյն: (24) Ոմանք Յունէք գրեն զԲանս առանց Կիպատրիոսէ ապա-
զէս. Ապրեցուսցեն առ Փելիքս դատ": (24) Ոսկան՝ առաքել 'ի
Լատինականէն՝ յաւելու. Ապրեցուսցեն. Երկնէր մի՝ գուցէ
յափշտակիցեն զնա Հրէայքն, և սպանիցեն. և ինքն յետոյ զպարտա-
պան կոչեսցի. իբրու թէ առնլոց իցէ կաշառս. և առ Փելիքս:
Որ չէք ասէք 'ի Գրչագիրս մեր, այլ և ոչ 'ի յունական օրինակ-
ներն: (25) Ոմանք. Գրեաց թուղթ: (25) Ոսկան. Զօրի-
նակ զայս: (27) Ոմանք. Կալեալ 'ի Հրէից, և մերձ սպա-
նանել 'ի նոցանէն.. զօրականաւս առ".. եթէ Հռոմ":
Բոլոր Ոսկան. զօրականօք առ": (28) Ոսկան. Ամբաստանէին
զնմանէ: (29) Ոմանք. Ամբաստանեալ վասն խնդրոց իրիք:
(30) Ոսկան. Ազդ եղև ինձ առաջս նենգութե: (30) Ոմանք.
Նենգութի յայրդ: (31) Ոմանք. Ըստ հրամանին իւրեանց.
ածին գիշերայն յԱնթիպատրիս: (31) Բղձ. Ածին գի-
շերայն: Բոլոր Ոսկան. Տարան 'ի գիշերի առ Անտիպատ-
րոսն: (32) Ոմանք. Արձակեաց զհեծեալս Հ նմա եր-
թալ: (34) Ոմանք. Հարցանէր եթէ յորմէ.. թէ 'ի
կիւլիկեայէ է: և ոմանք՝ լոկ. թէ 'ի Կիլիկեցւոյ:

Digitized by Google

35 * Լուայց քեզ, ասէ՝ յորժամ եւ չարախօսքն քո եկեսցեն.
եւ հրամայեաց յապարանսն Հերովդի պահել զնա:

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ յետ հինգ աւուր էջ քահանայապետն Անանիայ հան- ԼԵ
դերձ ծերովք ոմամբք, եւ Ճարտարախօսաւ ատր- է ա
տեղեաւ ումեմբ. որք եւ ազդեցուցին դատաւորին զՊա-
2 ւղոսէ: * Եւ 'ի կոչելն զնա, սկսաւ տերտեղոսն ամ-
բաստան լինել եւ ասել: Բազում խաղաղութեան վայել
'ի քէն, եւ իրաց ուղղութիւն ազգիս այսորիկ քով խնա-
3 մով. * ամենայնիւ, եւ ամ ուրեք շնորհակալ եմք՝ քաջդ
4 փիլիքս՝ ամ գոհութբ: * Բայց զի մի եւս աւելի աշ-
խատ արարից զքեզ, աղաչեմ լսել մեզ կարճ 'ի կար-
5 ճոյ քոյին հեզութեամբդ: * Քանզի գտաք զայրս զայս ա-
պականիչ եւ խռովիչ ամ հրէից՝ որք են ընդ աշխարհս,
6 եւ առաջնորդ նազովրեցւոց հերձուածոյն: * որ եւ զտա-
ճարն իսկ կամեցաւ պղծել. զոր եւ կալաք, եւ ըստ մե-
7 րոց օրինացն դատել կամեցաք: * Եկեալ լիւսիաս հա-
զարապետ՝ մեծաւ բռնութբ 'ի ձեռաց մերոց եհան.
8 * հրամայեաց եւ չարախօսացն նր գալ առ քեզ. յորմէ
դու իսկ քննեալ լինիցիս 'ի վերայոյն դատել, կարես
հասու լինել՝ զորոց մեքս ամբաստանեմք զդմանէ:
9 * Միաբանեցին եւ հրեայքն, ասեն՝ այդպէս է: * Պա-
10 տասխանի ետ պաւղոս, յակն արկեալ նմա դատաւորին
խօսել: 'Ի բազում ամաց լինել քեզ դատաւոր ազգիս
այսորիկ գիտեմ. յօժարութբ զիմ իմոց իրաց. պատաս-
11 խանի տանեմ: * քանզի կարող ես գիտել, զի ոչ են ա-
ւելի է իմ քան զաւուրս երկոտասան, յորմէ հետէ ե-
12 լի երկիրպագանել յեմ: * եւ ոչ 'ի տաճարի անդ գը-
տին զիս ընդ ումեք խօսեցեալ, եւ կամ ժողովս արա-
րեալ

ԳԼ. ԻԴ. (1) Ոսկան. Հինգ աւուրց: (1) Ոմանք. Եւ Ճար-
տարախօս ատրտիւղեաւ. կամ, ատրտիղաւ ոմամբք:
(2) Ոսկան. Եւ 'ի կոչելն զնոսա... զբազում խաղաղ": (2) Ո-
մանք. Տերտեղոսն. կմ, ատրուղոսն.. վայելեմք 'ի քէն..
քոյով խնամով: (3) Ոմանք. Եւ շնորհա". քաջդ փեղիքս:
(4) Բ՟լն. Մի աւելի եւս: (5) Ոմանք. Որ ե՟ աշխարհս:
(6) Ոսկան. Եւ զտաճարն եւս կա": (7) Ոմանք. Լուսիաս
հազարապետն: (8) Ոմանք. Յորմէ եւ դու իսկ քննեալ
լիցիս վերայոյն դատել.. զոր մեքս ամբաստանեմք
զդմանէ: (8) Ոմանք. Ամենայնիւ հասու: (9) Ոմանք.
Միաբանեցին հրեայքն ասեն. այդ այդպէս է: (10) Ոս-
կան. 'Ի յակնարկելն նմ... լինիլ զքեզ դատա": (10) Ո-
մանք. Ազգիս այսմիկ.. զիմ իմոյ իրաց պա": (11) Ոմանք.
Ելին երկրպագանել: (12) Ոսկան. Եւ կամ ժողով ար":

Digitized by Google

գեալ բազմանց · ոչ 'ի ժողովուրդս , * և ոչ 'ի քաղաքի · 13
և ոչ յանդիմանել առնել կարեն քեզ, վասն որոց այժմս
չարախօսեն զինէն : * Բայց զայս խոստովանիմ քեզ, և 14
թէ ըստ Ճանապարհին զոր ասեն հերձուած, այնպէս
պաշտեմ զհայրենին Աստուած · հաւատացեալ ամենայն որ ինչ
յօրէնսն և 'ի մարգարէս գրեալ է : * Ունիմ յոյս առ 15
Աստուած · որում և դոքա իսկ ակնունին, թէ յարութիւն լի-
նելոց է արդարոց և մեղաւորաց : * յորում և ես իսկ 16
ճգնիմ անխիղճ միտս ունել առ Աստուած և առ մարդիկ յամ
ժամ : * 'Ի բազում ամաց ողորմութիւնս եկի առնել յազգ- 17
իմ · և հասու պատարագս · * որովք գտին զիս սըր- 18
բեալ 'ի տաճարին, ոչ բազմօք և ոչ ամբոխիւ : * Ո- 19
մանք յԱսիացւոց անտի հրէայք, որոց պարտ էր գալ
առաջի քո և ամբաստան լինել, եթէ ունիցին ինչ զի-
նէն · * և կամ նոքեանք ասասցեն, զի՞նչ գտին 20
յիս անիրաւութիւն մինչդեռ կայի յատենին : * բայց 21
միայն վա միոյ բարբառոյս այսորիկ՝ զոր աղաղակեցի
մինչ կայի 'ի մէջ նոցա, եթէ վա յարութեան մեռելոց դա-
տիմ ես այսօր 'ի ձէնջ : * Եւ յապաղեաց զնոսա փելիքս, 22
զի ստուգագոյնս գիտէր վա Ճանապարհին՝ ասէ, յոր-
ժամ Լիւսիաս հազարապետ իջցէ այսր, տեղեկացայց
վա ձեր : * Հրամայեաց հարիւրապետին պահել զնա · 23
և ունել յընդարձակի, և մի՛ զոք յիւրոց անտի արգե-
էբ լուլ 'ի պաշտելոյ զնա : * Եւ յետ աւուրց ինչ, եկն 24
փելիքս հանդերձ դրուսիլաւ կնաւ իւրով՝ որ էր հրէ-
այ · կոչեաց զպաւղոս, և լուաւ 'ի նմանէ վա որ 'ի
յս̃ քս̃ հաւատոցն : * Եւ 'ի խօսելն նորա՝ վասն արդարու- 25
թե՛ և ժուժկալութե, և հանդերձելոյ դատաստանին,
զահի հարեալ փելիքս, ետ պատասխանի · դու առ այժմ
երթ, և յորժամ ժամ լինիցի, կոչեցից զքեզ : * Միա- 26
գամայն և ակն ունէր, թէ տացի ինչ նմա 'ի պաւղոսէ ·
վա որոյ և առաւել կոչեցեալ զնա՝ խօսէր ընդ նմա :

* Եւ

---

(13) Օրին․ · Կարեն առնել քեզ · վասն որոյ այժմդ
չար" : (14) Օրին․ · Թէ ըստ Ճանա" · · զորս ասեն · · ·
յամե որ ինչ յօրէնս : (15) Օրին․ · Ունիմք յոյս առ Աստ · ·
եթէ յա" : (16) Օրին․ · Միտս ունելով առ Աստ : (17) Օ-
րին․ · Ողորմութիւն եկի առնել յազգիս իմում : (19) Օ-
րինակ մի · Ունիցին զինչ զինէ" : (21) Օրին․ · Աղաղակե-
ցի մինչ կայի 'ի մէջ դոցա , թէ վա : (23) Յօրինակին · Հրա-
մայեաց հազարապետին : (24) Օրին․ · Եկն փելիքս հան-
դերձ դրուսեղաւ · · և լուաւ ինչ 'ի նմանէ վա որ 'ի քս
յս : (24) Յօրինակին · Դրուսուլաւ կնաւ : (25) Օրին․ ·
Յորժամ ժամ լիցի · կամ, լինի : Այլ օրինակ Գ․ բեր․ ունի-
նայ · Յորժամ լինիցի կոչել" :

27 * Եւ ՚ի կատարել երկուց ամաց, եկն փոխանակ փե-
լիքսի՝ փեստոս պորկիոս։ Եւ կամեցաւ շնորհս առ-
նել հրէիցն փելիքս, եթող զպաւղոս կապեալ։

Գլ. ԻԵ.

1 Փեստոս եւ եհաս յիշխանութիւն յետ երից աւուրց
2 ել յԵմ ՚ի կեսարիայ։ * Եւ զգացուցին նմա քահա-
3 նայապետքն եւ գլխաւորք հրէիցն զպաւղոսէ. * Եւ ա-
ղաչէին՝ խնդրեալ շնորհս ՚ի նմանէ. զի կոչեսցէ զնա
յԵմ. դարան գործեալ սպանանել զնա ՚ի ճանապար-
4 հի։ * Իսկ փեստոս արար պատասխանի՝ պահել զնա
՚ի կեսարիա. թէ ինքն իսկ ընդ հուպ անդր երթալոց
5 էր։ * Եւ որ ՚ի ձէնջ կարողքդ իցեն՝ ասէ, ընդ իս իջ-
ցեն, եւ թէ իցէ ինչ յառնն վնաս՝ ամբաստան լիցին
6 զնմանէ։ * Եւ լեալ անդ աւուրս՝ ոչ աւելի քան զութ
կամ զտասն, եկն էջ ՚ի կեսարիա. եւ ՚ի վաղիւ անդր
7 նստեալ յատենի, հրամայեաց ածել զպաւղոս։ * Եւ
իբրեւ եկն, կացին շուրջ զնովաւ որ յԵմէ իջեալ էին
հրէայքն. բազում եւ ծանր վնաս դնէին, զորս ոչ կարէին
8 ցուցանել։ * Քանզի տանէր պատասխանի պաւղոս, ե-
թէ ոչ յօրէնս հրէից, եւ ոչ ՚ի տաճարն, եւ ոչ ՚ի կայսր
9 ինչ վնասակար եմ։ * Բայց փեստոս կամեցեալ հրէիցն
շնորհս առնել. պատասխանի ետ պաւղոսի՝ եւ ասէ.
կամիս յԵմ ելանել, եւ անդ վս դոցին իրաց դատել
10 առաջի իմ։ * Եւ ասէ պաւղոս. յատենի կայսեր կա-
ցեալ կամ, ուր պարտ է ինձ դատել. հրէից ինչ չեմ
11 վնասակար, որպէս եւ դու իսկ քաջ գիտես։ * Ապա եթէ
վնասակար եմ՝ եւ արժանի ինչ մահու գործեցի, ոչ
զանգիտեմ ՚ի մեռանելոյ. իսկ եթէ՝ ոչինչ է՝ զորոց սո-
քա ամբաստան լինին զինէն, ոչոք կարէ զիս դոցա շը-
12 նորհել. ՚ի կայսր բողոքեմ։ * Յայնժամ փեստոսի խօ-
սեցեալ ընդ խորհրդականսն՝ արար պատասխանի, ՚ի
կայսր բողոքեցեր՝ առ կայսր երթիցես։

* Իբր.

---

(27) Ոմանք. Կամեցաւ փելիքս շնորհ առ..։

Գլ. ԻԵ. (1) Ոմանք. ՚Ի կեսարիայ։ (3) Ոմանք. Խնդրել շնորհս ... դարան գործել։ (4) Ոմանք. Երթալոց իցէ։ (5) Ոմանք. Կարողք իցեն.. եւ եթէ իցէ ինչ յառն.. լինիցին զնմանէ։ (7) Ոմանք. Եւ ծանր վնասս դնէին զնմանէ, զոր։ (9) Յօրինակին դիտէր. Կամեցեալ հրէիցն։ (9) Ոմանք. Շնորհս ինչ առ".. Վս նոցին. կամ, սոցին իրաց։ (10) Ոմանք. Որպ դու՝ իսկ քաջ։ (11) Ոմանք. Ապա թէ վնասակար իցեմ.. մահու ինչ.. ոչինչ իցէ՝ զորոց սոքայ ամբաստանեն զի"։ (11) Յօրինակին դիտէր. Եմ. և արժանի։ (12) Ոսկան. Փեստոս խօսեցեալ Ը։

Digitized by Google

ԻԵ * Իբրեւ անցին աւուրք ինչ, Ագրիպպաս արքայ եւ Բե- 13
Է Գ րենիկէ եկին 'ի Կեսարիա՝ յողջոյն Փեստոսի: * Եւ իբ- 14
րեւ աւուրս բազումս հանէին անդ, Փեստոս զեկոյց ար-
քային զՊաւղոսէ՝ եւ ասէ. այր մի է աստ մնացեալ,
կապեալ 'ի Փելիքսէ: * վ՜ն որոյ իբրեւ չոգայ յԵմ, ըզ- 15
գացուցին ինձ քահանայապետքն եւ գլխաւորք Հրէից.
խնդրելին՝ յինէն տանել նմա պատուհաս: * որոց ե- 16
տու պատասխանի, եթէ չէ օրէն Հռոմայեցւոց շնորհել
ումեք զոք, մինչեւ ամբաստանեալն յանդիման ունի-
ցի զդատախազսն, եւ տեղի պատասխանւոյ առնուցու
վ՜ն ամբաստանութեանն: * Եւ իբրեւ եկին այսր, ոչինչ 17
յապաղեցի, այլ 'ի վաղիւն նստեալ յատենի՝ հրամայե-
ցի ածել զայրն: * Վ՜ն որոյ մատուցեալ ամբաստանքն, 18
եւ ոչ մի ինչ վնաս չարութեան 'ի մէջ բերէին՝ զորոց ես
կարծէի, * բայց խնդիրս ինչ որ վ՜ն իւրեանց պաշ- 19
տաման ունէին ընդ նմա. եւ վ՜ն յ՜սի ուրուք մեռելոյ,
զորմէ ասէր Պաւղոս թէ կենդանի է: * Իբրեւ յան- 20
ձնարս մտի վ՜ն այնպիսի իրաց քննութեան, ասեմ եթէ կա-
միցի՞ երթալ յԵմ, եւ անդր դատել վ՜ն նոցին իրաց:
* Բայց 'ի Պաւղոսի բողոքելն՝ զի պահեսցի 'ի քաջին 21
տրանցն յանդիմանութիւն, հրամայեցի պահել զնա՝ մին-
չեւ տաց տանել առ կայսր: * Ագրիպպաս ցՓեստոս 22
ասէ. կամէի եւ ես լսել առնն: Եւ նա ասէ՝ 'ի վաղիւ
լուիցես: * Եւ 'ի վաղիւ անդր իբրեւ եկն Ագրիպպաս 23
եւ Բերենիկէ՝ բազում եւ երեւելի սպասուք, եւ մտին յա-
տեանն հանդերձ հազարապետօքն եւ արամբք պատուա-
ւորօք քաղաքին. եւ հրամայեալ Փեստոսի՝ ածին զՊաւ-
ղոս: * Եւ ասէ Փեստոս, արքայ Ագրիպպա՝ եւ ամ 24
արք որք ընդ մեզ էք, տեսանէք զսա. վ՜ն սորա ամ
ժողովք Հրէից ամբաստան եղեն ինձ յԵմ, եւ աստ ա-
ղաղակէին՝ թէ չէ պարտ զսա կեալ: * բայց ես 'ի վ՜ 25
հա-

(13) Ոմանք. Յողջոյն Փեստոսի 'ի կեսա": (14) Ոմանք. Հա-
նէին անդր.. արքայի վ՜ն պաւղոսի: (15) Ոմանք. Եւ խնդ-
րէին յինէն: (16 Ոմանք. Մինչ եւ ամբաստանեալն, կն յան-
դիմանեցն յանդիման ունիցի զդատախազն: (17) Ոմանք.
'ի վաղիւ նստեալ: (18) Ոմանք. Զոր ես ոն կարծէի: (19) Ո-
մանք. Ինչ վասն իւրեանց.. վ՜ն յ՜սի ուրումն.. զորմէ
ասէ պաւ": (20) Ոմանք. Մտի ես վ՜ն այսպիսի.. եթէ
կամիցիս երթալ յԵմ, եւ անդ դա": (21) Ոմանք. Բայց
պաւղոս 'ի բողոքելն զի պահեսցի 'ի քաջ ար".. տանել
զնա առ կայսր: (22) Ոմանք. Լսել առն.. վաղիւ լուի-
ցես: (23) Ոմանք. Իբրեւ եկին ագրի".. բազմ երեւելի..
եւ արամբք պատուականօք քա": (24) Ոմանք. Արք որք
ը մեզ... ամ ժողովուրդք հրէից: (25) Ոմանք. Մինչ

Digitized by Google

հասսի, թէ ոչինչ է զմա արժանի մահու գործեալ։ և
զորա ինքնին բողոք կոչեալ առ՝ քաջ արանցն, խորհե-
26 ցայ յղել։ * Վասն որոյ ստուգութիւն ինչ գրել տեառն
իմում ոչ ունիմ. վն այսորիկ ածի զդա առաջի ձեր,
և մանաւանդ առաջի քոյ արքայ Ագրիպպա. որպէս
27 վերստին քննեալ մարթացից ինչ գրել։ * Քանզի ան-
միտութիւն ինձ թուի ինձ՝ տալ տանել կապեալ մի, և
ոչինչ վնաս ցուցանել նշանակել։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Եւ Ագրիպպաս ասէ ցՊաւղոս. Հրամայեալ է վն քո
խօսել։ Յայնժամ Պաւղոս ձգեալ զձեռն՝ առնէր
2 պատասխանի։ * Վասն ամ ամբաստանութեան Հրէիցդ
զինէն արքայ Ագրիպպա, համարիմ զանձն երանելի.
3 զի քո առաջի այսօր ունիմ ես պատասխանի։ * մա-
նաւանդ՝ զի գիտակ իսկ ես ամ կրօնից և խնդրոց Հրէ-
էից. վասն որոյ աղաչեմ երկայնմտութեամբ լսել ինձ։
4 * Քանզի կենաց իմոց որ 'ի մանկութենէ, իսկզբանէ լեալ
յազգի անդ իմում յէմ, ատեղեակ են ամենայն հրեայք։
5 * յառաջագոյն գիտեն 'ի վաղուց հետէ, եթէ կամի-
ցին վկայել. զի ըստ ճշմարտագոյն կրօնից օրինացն մե-
6 րոց կեցեալ եմ փարիսեցի։ * Եւ արդ վն յուսոյն առ
հարսն մերոց աւետեացն այ՝ դատեալ կամ յատենի.
7 * յոր երկոտասան ազգատոհմին մերոյ անդադար ըն-
ցայք և զցերեկ պաշտեալ, ակն ունին հասանել. վն
8 որոյ յուսոյ ամբաստանիմ արքայ 'ի Հրէիցդ։ * զինչ
անհաւատ թուի ձեզ, եթէ այ զմեռեալս յարուցա-
9 նէ։ * Եւ իսկ ինքնին պատշաճ համարիմ, զբազում ինչ
10 հակառակ անուանն յի նազովրեցւոյ գործել։ * զոր
և արարի իսկ յէմ. և զբազումս 'ի սրբոցն ես բանտար-
գել առնէի, 'ի քահանայապետացն առեալ իշխանու-
11 թի. և զսպանելոցն ոց բերէի համար։ * Եւ ընդ ամ
ժո-

է դր տրժա".. առ. քաջի արանցն։ (26) Ոմանք. Վն այսո-
րիկ ածի.. որպ զի վերստին քննել մարթացից գրել ինչ։
Գլ. ԻԶ. (1) Բազ. Հրամայեալ է քեզ վն քո.. (1) Ոմանք.
Յայնժամ պաւղոս ձգէր զձե"։ (2) Ոմանք. Ամբաստա-
նութեդ հրէից... զանձն իմ երանելի։ (3) Ոմանք. Եր-
կայնամտութբ լսել։ (4) Ոմանք. Քզ իզկենաց ի".. լեալ
յազգի իմում։ (6) Ոսկան. Արդ՝ վն յուսոյն որ առ
հարսն մեր եղելոց առ."։ (6) Ոմանք. Աւետեացն այ։
(7) Ոմանք. Ազգատոհմիս մերոյ.. պաշտել ակն ունին-
կամ, ակն ունիմ.. 'ի հրէից։ (9) Ոմանք. Եւ ինքնին
պատ".. հակառակ անուանն յի նազովրեցւոյ"։ (10) Ոմանք.
Բանդարգել առնէի։ (11) Ոմանք. Ապատել մղել 'ի

Digitized by Google

ժողովրդոցն բազմաց անգամ պատժեալ զնոսա, բռնա-
նադատէի հայհոյել. առաւել եւս մոլեալ 'ի վերայ նց,
Է գ. հալածէի մինչեւ յարտաքին քաղաքսն: * Որովք գնա- 12
ցեալ 'ի Դամասկոս՝ իշխանութեամբ եւ հրամանաւ քահա-
նայապետացն. * զմիջաւուրբն 'ի ճանապարհի տեսի՝ 13
արքայ, յերկնից առաւել քան զլուսաւորութիւն արե-
գականն՝ ծագեալ զինեւ լոյս, եւ զորս ընդ ինձ եր-
թային: * Եւ յամենեցուն մեր անկանելոյ յերկիր, լը- 14
ուայ ձայն որ ասէր ցիս՝ հեբրայեցւոց բարբառով.
Սաւուղ Սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս. խիստ է քեզ ընդ-
դէմ խթանի աքացել: * Եւ ես ասեմ, ո՞վ ես Տր: Եւ 15
Տր ասէ. ես եմ Յս՝ զոր դու հալածես: * Այլ արի եւ 16
կա՛ց 'ի վերայ ոտից քոց. զի վն այսորիկ երեւեցայ քեզ՝
առնուլ զքեզ 'ի ձեռն պաշտօնէից եւ վկայ որոց տե-
սերդ զիս, եւ որոց երեւեցայց քեզ. * փրկել զքեզ 'ի 17
ժողովրդենէդ եւ 'ի հեթանոսաց՝ յորս ես առաքեցից
զքեզ. * բանալ զաչս նց, դարձուցանել 'ի խաւարէ՝ 18
'ի լոյս, եւ յիշխանութենէ սատանայի՝ յԱծ. առնուլ նոցա
զթողութիւն մեղաց. եւ վիճակ ընդ սրբոց հաւատովքն որ
յիս: * Ուստի արքայ Ագրիպպա, ո՛չ եղէ անհաւան 19
երկնաւոր տեսլեանն. * այլ նախ որոց 'ի Դամասկոս 20
եւ յԵմ էին, եւ ընդ ամ գաւառն Հրէաստանի, եւ 'ի
հեթանոսս, պատմեցի ապաշխարել՝ եւ դառնալ յԱծ կեն-
դանի. արժանի ապաշխարութեան գործս գործել: * Վն 21
այսորիկ հրէից կալեալ զիս 'ի տաճարին, կամէին սպա-
նանել: * Օգնութեն հասեալ առ 'ի յԱյ, մինչեւ ցայսօր 22
կացի վկայեալ փոքու եւ մեծի. ոչինչ արտաքոյ ասել՝
քան զոր մարգարէքն եւ Մովսէս խօսեցան զհանդեր-
ձելոցն լինելոյ. * եթէ չարչարելո՛ց է Քս, եթէ ա- 23
ռաջին 'ի յարութենէ մեռելոց՝ լոյս պատմելոց է ժողո-
վրդեանն՝ եւ հեթանոսաց: * Եւ նորա զայս պատասխանի 24
տուեալ, Փեստոս 'ի ձայն մեծ ասէ. մոլիս Պաւղէ.

բա-

մէ: (12) Ոմանք. Եւ հրամանաւ քհնյապետից: (13) Ոմանք. Զմիջաւուրբն: (14) Ոմանք. Եւ ամէնեքին մեր անկեալ յերկիր.. եբրայեցւոց բար": (15) Յօրինակին դնէր. Եւ ես ասեմ: (15) Ոմանք. Ո՞վ ես Տր: (16) Ոմանք. Զի վն այնորիկ եր".. եւ որոց երեւեցայ քեզ: Ոմն ունէր, եւ որում երեւեցայց: (17) Յօրինակին դնէր. Յորս ես առա": (19) Ոմանք. Ոչ եղէ անհաւատերիկ": (20) Ոմանք. Նախ 'ի Դամասկոս եւ որոց յԵմ էին: Նոյն, որոց 'ի Դամասկոսն էին եւ յԵմ: (20) Ոմանք. Զղջանալ՝ եւ դառնալ ապաշխարել յԱծ: (21) Ոմանք. Վն այնորիկ հրէիցն կա": (22) Ոմանք. Առ յԱյ մինչեւ յայսօր կացի վկայել մեծի եւ փոքու: (23) Ոմանք. Եւ թէ առաջին 'ի յա": (24) Ոմանք. Եւ եւ-

Digitized by Google

բազում դպրութիւնք զքեզ 'ի մոլորութիւն դարձուցանեն :
25 * Իսկ Պաւղոս ասէ, ոչ մոլիմ` քաջդ Փեստոս, այլ
26 զճշմարտութեան և զզգաստութեան` բանս բարբառիմ : * Գի-
տակ իսկ է զայսոցիկ արքայ, Է որում համարձակեալ եմ
խօսել. քանզի ծածկել 'ի քէն ինչ 'ի սոցանէ` չհա-
մարիմ յանձն. զի ոչ եթէ յանկեան ուրեք գործեալ է-
27 ցէ այս : * Հաւատաս արքայդ Ագրիպպաս մարգարէից.
28 գիտեմ զի հաւատաս : * Եւ ասէ Ագրիպպաս ցՊաւ-
ղոս, փոքու ինչ հաւանեցուցանես զիս լինել քրիստոն-
29 եայ : * Եւ Պաւղոս ասէ. խնդրէի յԱյ` և փոքու և
մեծաւ, ոչ միայն զքեզ` այլ զամենեսեան որ լսեն ինձ
այսօր` լինել այսպիսիս որպէս և ես եմ, բայց 'ի կապա-
30 նացս աստի : * Յարեաւ եկաց արքայն և դատաւորն և Բե-
31 րենիկէ, և որք ընդ նոսայն նստէին : * Եւ իբրև գը-
նացին, խօսէին ընդ միմեանս և ասէին. թէ ոչինչ ար-
32 ժանի մահու կամ կապանաց գործէ այրս այս : * Իսկ
Ագրիպպաս ցՓեստոս ասէ. արձակել մարթ էր զայրս
զայս` եթէ ոչ էր բողոքեալ 'ի կայսր :

Գլ. ԻԷ.

1 Իբրև հրամայեցաւ մեզ նաւել յԻտալիա, տային ԼԸ
զՊաւղոս` և զայլս ոմանս կապեալս 'ի հարիւրապետ է ե
մի, որում անուն էր Յուլիոս, սեբաստական գնդին :
2 * Եւ ելեալ 'ի նաւ մի Ադրամիտացի, որ երթալոց
էր 'ի կողմանս Ասիացւոց` գնացաք. էր ընդ մեզ Արիս-
3 տարքոս Մակեդոնացի Թեսաղոնիկեցի : * Եւ 'ի վաղիւ ան-
դր իջաք 'ի Սիդոն. և մարդասիրութիւն ցուցեալ Յու-
լիոսի առ Պաւղոս, հրամայեաց առ բարեկամսն երթալ`
4 և դարման գտանել : * Եւ անտի ելեալ խոնարհ հարաքն,
նաւեցաք 'ի Կիպրոս` և վա հողմոցն ընդդէմ լինելոյ :

րև նշ զայս ... մոլիս պաւղէ. բզմ դպրութիք զքեզ
'ի մոլորութ դարձ": (25) Օրինակ մի հնագոյն. Այլ զզգածութ
և զճշ": (26) Ոմանք. Ընդ որում և համարձակ": (27) Ո-
մանք. Արքայդ ագրիպպաս մարգ"... գիտեմ զի հաւա-
տաս : (28) 'Ի լուսն 'ի նշ` Քրիստոնեայ. նշանակի` Հա-
ւատացեալ : (29) Ոմանք. Եւ ասէ պաւղոս ... այլ և
զամենեսին.. բայց 'ի կապանաց : (30) Ոմանք. Եւ որ ընդ
նոսայն նստէին : (31) Ոմանք. Գործեալ է այրս այս :
(32) Ոմանք. Ոչ էր բողոքել 'ի կայսր :
Գլ. ԻԷ. (1) Ոմանք. Եւ զայլ ոմանս .. ցհարիւրապետս
մի. Ուր օրինակ մի. ցհազարապետս մի : (1) Յօրինակին գրեթե
Անուն էր յուլիոս : (2) Ոմանք. Ընդ մեզ և արիստար-
քոս մակեդոնացի : (4) Յօրինակս գտի. 'Ի կիպրոս` և վա
հողմ'ն. Ուր ոմանք. Վա հողմոյն ընդդէմ :

* Յայնժամ ընդ մէջ ծովուն Կիլիկեցւոց և Պամփիլեցւոց 5
նաւեալ՝ իջաք 'ի Միւռայ Լիկիացւոց : * Եւ անդ գը- 6
տեալ հարիւրապետին նաւ մի Աղեքսանդրացի՝ որ եր-
թայր յԻտալիա ; եմոյծ զմեզ անդր : * Եւ 'ի բազում 7
աւուրս ծանրագնացեալք հազիւ հասաք առ Կնիդիւ
և 'ի չթողացուցանել մեզ հողմոյն, նաւեցաք խոնարհ
հայոյն 'ի Կրետէ առ Սաղմոնեաւ . * Հազիւ անցեալ զը- 8
առ նովաւ՝ եկաք 'ի տեղի մի՝ որ կոչէր Գեղեցիկ նաւա-
հանգիստ . յոր հուպ էր քաղաքն Ղասեայ : * Եւ իբ- 9
րև բազում ժամանակք անցանէին, և վտանգ էր լինել նաւ-
արկղոյն . և զի այն էր և պահոցն անցանելոյ, աղաչէր
խրատ տայր Պաւղոս ; * և ասէր ցնոսա . արք՝ տեսանեմ զի 10
թշնամանօք և բազում վնասու՝ ոչ միայն բեռինն և նա-
ւին , այլ և անձանց մերոց լինելոց է նաւարկութիւնս :
* Իսկ հարիւրապետն նաւապետին և նաւավարին ա- 11
ռաւել անսայր , քան բանիցն Պաւղոսի : * Իբրև զի ոչ 12
պատեհ իսկ թուէր նաւահանգիստն առ ձմերելոյ, բազ(մա)ց
խորհեցան գնալ անտի . Թերևս կարասցեն հասանել
'ի Փիւնիկէ, ձմերել 'ի նաւահանգստին Կրետացւոց,
որ հայէր ընդ հարաւակողմն և ընդ աշխարհն : * Եւ 'ի 13
շնչել հարաւոյն, համարեցան ըստ դիտաւորութեանն հասա-
նել . և արկեալ՝ մօտ անցանէին առ Կրետէաւ : * Եւ 14
ոչ յետ բազում ժամուց՝ անկաւ զնովաւ հողմ ուռուցիկ
որ կոչի Եւրակլիդոն : * Ընդ յափշտակել նաւին, և 15
'ի չհանդուրժել ընդդէմ հողմոյն, թոյլ տուեալ երե-
թայաք և վարէաք : * 'Ի կղզի միջ ուրեմն՝ որ կոչէր Կղ- 16
աւդա, հազիւ կարացաք ըմբռնել զմակոյկն : * զոր 17
առեալ՝ յօգնականութիւն կապէին ընդ նաւն : Երկնչէ-
ցեալք թէ գուցէ 'ի յորձանուտն անկանիցին, իջու-
ցեալ:

---

(5) Ոմանք. Կիւլիկիայ և Պամփիլիայ.. 'ի Միւռանիա լիկիացւոց : (5) Յօրինակին. Լիկիացւոց : (6) Ոմանք. Եմոյծ զնոսա անդր : (7) Ոմանք. Առ Կնիդոն, և 'ի չթուլացուցանել զմեզ հողմոյն. 'ի Կրետէ առ Սաղմոնեաւ, կամ, Սաղմինեաւ : Ոսկ. օրինակ մի. Հաստատ առ Կնիդոսիւ : (7) Ոսկան. Ի խոնարհ հայոյն 'ի Կրետէ. (8) Ոմանք. Հազիւ անցուցեալ առ նո''... Նաւահանգիստք : (9) Ոմանք. Եւս լինէին նաւելոյն.. և զի այնր էին պահոցն եւս : (10) Ոմանք. Եւ ասէ ցնո. արք անձա'' : (12) Ոմանք. Պատշաճ իսկ լինէր նաւահանգիստն առ 'ի ձմերել... հասանել 'ի Փիւնիկա... է հարաւակողմն : (13) Ոմանք. Եւ անկեալ մօտ առ ցամաքաւն անցանէին զԿրետէաւն : (14) Բազ. Որ կոչի Եւրակիւլիդոն : Ոսկ. և ոմանք. Ակիւրակիլոնն : (16) Ոմանք. Որ կոչէր Կղաւդիա. կամ, Կղաւդեայ : (17) Ոմանք. Կապ-

18 չեալ տագնապեալ էաք՝ այնպէս երեւեցան եւ գազանք ։ * Եւ
'ի սաստկութեանց փոթորկեանց մերոց՝ 'ի վաղիւ անտի ըն֊
19 կենուին ընկեցիկ առնէին ։ * Եւ յերրորդ աւուր ընդ
20 իւրեանց ձեռն զգործին նաւին ընկեցին ։ * Իբրեւ ոչ
արեգ՝ եւ ոչ աստեղք երեւէին 'ի բազում աւուրս, եւ ձմեռն
ոչ սակաւ կայր 'ի վերայ, այսուհետեւ բարձեալ էր յոյս փըր֊
21 կութեան մերոյ ։ * Եւ զբազում աւուրս նօթի էին ։ Յայն
ժամ Պաւղոսի կացեալ 'ի մէջ նոցա՝ ասէ․ պարտ էր, ձեզ
ով արք՝ անսալ ինձ, եւ ոչ ելանել 'ի կրետէ, եւ շա֊
22 հել զվնասս զայս եւ զտուժս ։ * Եւ արդ՝ խրատ տամ ձեզ
քաջալերել․ զի կորուստ անձին ոչ ումեք 'ի ձէնջ լի֊
23 նիցի, բայց 'ի նաւէդ ։ * Քանզի երեւեցաւ ինձ յայսմ
24 գիշերի հրեշտակ այ՝ որոյ եմն ես եւ պաշտեմ զնա ․ * Եւ
ասէ․ մի երկնչիր պաւղոս, կայսեր քեզ պարտ է յան֊
դիման լինել․ եւ ահա շնորհեալ է քեզ այ զամենե֊
25 սեան, որ են ընդ քեզ 'ի նաւիդ ։ * Վասն այսորիկ քա֊
ջալերեցարուք արք, զի հաւատամ յած՝ եթէ այսպէս
26 լինի՝ զորօրինակ խօսեցաւ ընդ իս ։ * Բայց 'ի կղզի իմն է
27 հասանել մեզ անկանել ։ * Իբրեւ չորեքտասաներորդ եղ
գիշեր լինէր՝ մինչդեռ ծփեաք 'ի հանդարտին ադրիական,
'ի մէջ գիշերին կարծէին նաւավարքն եթէ հասանել
28 իցեն յաշխարհ ուրեք ․ * Եւ ընկեցեալ զգունդն՝ գը֊
տին գիրկս քսան․ եւ սակաւ ինչ գնացեալ, դարձեալ
29 ընկեցին՝ եւ գտին գիրկս հնգետասան ։ * Զահի հար֊
եալ թէ գուցէ 'ի խիստ ինչ տեղիս անկանիցին, յե֊
տուստ կողմանէ ընկեցին խարիսխս չորս․ ըղձանային
30 այգուն լինելոյ ։ * Բայց նաւավարքն խնդրէին փախ֊
չել 'ի նաւէ անտի․ եւ իջուցեալ զկուրն 'ի ծով անդր՝
պատճառանօք, որպէս թէ առաջոյ կողմանէ զխարիսխսն
31 ձգելոց իցեն ։ * Ասէ պաւղոս ցհարիւրապետն եւ ցզօ֊
րականսն․ եթէ ոչ դոքա մնասցեն 'ի նաւիդ՝ դուք ապրել
ոչ

ազէին ընդ նաւէին ․․․ եւ խլուցեալ զաւառադաս": (19) Ո֊
մանք․ Եւ յերրորդ աւուրն ․․ զգործի նաւէն ։ (20) Ոմանք․
Իբր ոչ արեւ ․․․ եւ ձմեռնն ոչ սա": (21) Ոմանք․ Եւ զի
'ի բերդ աւ": (22) Օրինակ մի․ Եւ արդ խրատ տամ ձեզ
քա" ․․․ բայց միայն 'ի նաւէդ ։ (23) Օրինակ մի․ Հրեշ֊
տակ այ, որ նման եմ ծառայ, եւ պաշտ": (24) Բնաղ․ Մի
երկնչիր պաւղէ, կայսեր եւ պարտ է քեզ ։ Ոմն օրինակ
մի՝ պաւղոսէ ․․ քեզ այ զամենեսին ։ (25) Ոմանք․ Թէ այս֊
պէս լինիցի, զոր խօսե": (27) Օրինակ մի․ Ծփեաք 'ի
հարգրին ադրիա": (28) Ոմանք․ Զգունդն՝ գտին ․․․ հնգե֊
տան": (29) Ոմանք․ Եթէ գուցէ 'ի խիստ տեղի ինչ ։ (30) Ո֊
մանք․ Յառաջոյ կողմանէ ։ Եւ ոմանք․ Կողմանէ խարիսխս
ձգելոց են ։ (31) Ոմանք․ Եթէ դոքա ոչ մնան 'ի նաւիդ ։

Digitized by Google

[illegible] 32
[illegible] 33
[illegible]
[illegible]
[illegible] 34
[illegible]
[illegible]
[illegible] 35
[illegible]
[illegible] 36
[illegible] 37
[illegible] 38
[illegible]
[illegible] 39
[illegible]
[illegible] 40
[illegible]
[illegible]
[illegible] 41
[illegible]
[illegible]
[illegible] 42
[illegible]
[illegible] 43
[illegible]
[illegible]
[illegible] 44
[illegible]

---

(33) Ոմանք. [illegible] (34) [illegible] (34) Ոմանք. [illegible] (37) Ոմանք. [illegible] (38) Ոմանք. [illegible] (39) [illegible] (39) [illegible] (40) [illegible] (40) Ոմանք. [illegible] (41) [illegible] (42) Ոմանք. [illegible] (43) Ոմանք. [illegible] (44) Ոմանք. [illegible] (44) [illegible]

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԸ.

1 Յայնժամ գիտացաք եթէ Մելիտինէ էր անուն կղզ-
ւոյն: Բայց բարբարոսքն շնորհեցին ոչ սակաւ
2 մարդասիրութիւն մեզ: * քանզի լուցին խարոյկ՝ և ըն-
կալան զամենեսեան զմեզ, վասն անձրևին որ տեղայր՝
3 և վասն ցրտոյն: * Եւ 'ի ժողովել Պօղոսի խռիւ ինչ
բազում՝ և դնել 'ի վերայ խարուկին, իժ մի 'ի ջերմոյ
4 թևակելեալ կալաւ զձեռանէ նորա: * Եւ իբրև տեսին
բարբարոսքն կախեալ զգազանն զձեռանէ նորա, ասէին
ցմիմեանս. ապաքէն սպանօղ է այրս այս. որ թէպէտ
5 ապրեցաւ 'ի ծովէն, իրաւունքն ոչ եթող կեալ: * Եւ
նա թօթափեալ զգազանն 'ի հուրն, եղև նմա չար և ոչ
6 ինչ. * և նոքա ակն ունէին նմա այտնլոյ, կամ անկանե-
լոյ՝ և յանկարծակի մեռանելոյ: իբրև շատ ակն կալ-
եալ, և տեսանէին թէ ոչինչ վնաս եղև նմա, դարձեալ
դարձուցին զբանն՝ և ասէին թէ աստուած ոմն է:
7 * Եւ շուրջ զտեղեաւն զայնուիկ էին գեաւղք, գլխա-
ւորի կղզւոյն որում անուն էր Պոպղիոս, որ առ ըն-
8 կալ զմեզ յերեկոյին զերիս աւուրս՝ և սիրով ընկալաւ: * Եւ
եղև հօրն Պոպղիոսի 'ի ջերմ և յախտ թանձից հիւան-
դանալ դնել: առ որ մտեալ Պաւղոսի՝ և կացեալ յա-
9 ղօթս եդ ձեռն՝ և բժշկեաց զնա: * իբրև այս եղև,
այլ հիւանդք որ էին 'ի կղզւոջն՝ գային և բժշկէին.
10 * որք և բազում պատուով պատուեցին զմեզ: և իբրև
գնացաք, տային որ ինչ պէտք էին:
11 * Եւ յետ երից ամսոց ելաք 'ի նաւ մի աղեքսանդրա- ԼԹ
ցի՝ որ ձմերեալ էր 'ի կղզւոջն նշանաւորեալ գիտսկու- ԷԷ
12 րացւոց: * Եւ իջեալ 'ի սիւրակուսա, եկեաց աւուրս
եր-

Գլ. ԻԸ. (1) Օրին. Եթէ Մելիտինէ՛ս անուն էր...
մարդասիրութիւն առ մեզ: (3) Օրին. Եւ 'ի ժողովելն...
'ի վր խարոյկին: (4) Օրին. Ասէին ցմիմեանս... ապա-
նող էր այրս այս, որ թէպէտ և ապրեցաւ... իրաւունքն
չթողուն զնա կեալ: (6) Օրին. Դարձեալ դարձուցեալ
զբանն ասէին թէ: (6) Օրինակ մի. 'ի լուս''. 'ի վր՝ աստուած,
նշանակէ՝ 'ի բեթղագամ: (7) Օրին. Զտեղեաւն զայն էին:
(7) Յօրինակին. Գլխաւորք կղզւոյն: Որոյ և օրին. Գլխա-
ւոր կղզւոյն.. պոպղիոս: (8) Օրին. 'ի ջերմն և յախտ...
եդ զձեռն և բժշկեաց: (9) Օրին. Եւ իբրև այս եղև.
և այլք: (10) Օրինակ մի. Եւ իբրև գնացաք 'ի տանէ՝
տային մեզ որ ինչ պէտսն էին: (11) Յօրինակին. Որ ձմեռն
էր 'ի կղզւոջն: (11) Օրին. Նշանաւոր գիտակուրաց-
ւոց: և օրին. Նշանակաւ գիտս կուրացուցող: (12) Օրին.
'ի սարակուսա, եղաք անդ աւուրս երիս: Որ ազնուն.

Digitized by Google

երկուս: * Ուստի գնացեալ հասանք ՚ի Հռեգիոն: Եւ 13
յետ աւուր միոյ ՚ի շնչել հարաւոյն, երկօրեայք եկաք
՚ի Պուտիոլիս: * Ուր և գտաք եղբարս, աղաչեցաք 14
՚ի նոցանէ լինել առ նոսա աւուրս եւթն: Եւ այնպէս եկաք ՚ի Հռ-
ովմ: * Եւ անտի լուեալ եղբարց զմէնջ, ելին ընդ 15
առաջ մեր մինչև յորդոսնայն Ապփեայ և Երիցն կըր-
պակաց. զորս տեսեալ Պաւղոսի գոհացաւ զԱյ և քա-
ջալերեցաւ: * Եւ իբրև մտաք ՚ի Հռովմ, հրամայե- 16
ցաւ Պաւղոսի լինել առանձինն հանդերձ զինուորաւն
պահապանաւ իւրով:
* Եւ եղև յետ երից աւուրց, կոչել նմա զՀրէից գլխա- 17
ւորսն. և իբրև եկին, ասէ ցնոսա. Ես արք եղբարք՝ ոչ-
ինչ հակառակ գործեալ ժողովրդեանն, կամ կրօնիցն
հայրենեաց, կապեալ յԵրուսաղեմէ մատնեցայ ՚ի ձեռս
Հռովմայեցւոց: * Որք իբրև զննեցին զիս, կամէին 18
արձակել, վասն և ոչ մի ինչ պատճառ մահու գտանելոյ յիս:
* ՚Ի հակառակել Հրէիցն, հարկ եղև բողոքել ՚ի Կայսր 19
Թէպէտ ոչ եթէ զազգէն իմէ ունէի ինչ չարախօսել: * Վասն 20
այսր պատճառանաց աղաչեցի զձեզ՝ տեսանել և խօ-
սել. քանզի վասն յուսոյն Իսրայէլի կամ ՚ի շղթայս յայ-
սոսիկ: * Եւ նքա ասեն ցնա. Մեք ոչ թուղթս ինչ վա 21
քո ընկալաք ՚ի Հրէից, և ոչ եկեալ ոք յեղբարց պատ-
մեաց՝ կամ խօսեցաւ ինչ վասն քո չարութիւն: * Բայց արժան 22
էր մեզ ՚ի քէն լսել՝ թէ զինչ խորհիցիս. զի վասն հերձուա-
ծոյդ այդորիկ յայտ իսկ է մեզ, զի ամ ուրեք հակա-
ռակութիւն կրէ: * Հրամ եդեալ նմա օր մի, եկին ՚ի 23
վանսն առ նա բազումք. որոց պատմէր վկայութեամբ զար-
քայութիւն Այ. և հաւանեցուցանէր զնոսա վասն Յի՝ յօ-
րինացն Մովսիսի և ՚ի մարգարէից՝ յայգուէ մինչև ցե-
րեկ.

՚Ի սիրակուսայ: (13) Ոմանք. ՚Ի Հռեգիոն. կամ; ՚ի Հռեգ-
գիոն. . . ՚ի պոտիոլւողոս; կամ, ՚ի պուտիոլողոս (14) Ո-
մանք. Եւ աղաչեցաք ՚ի նոցանէ լինել անդ. կամ, լինել
առ նոսա աւուրս: (15) Հինգ հնագոյն օրինակք համաձայն տե-
րամն ունին՝ յորդառասայն. իսկ հալէնյան գրչն՝ յորդառա-
սայն: Որ և օրինակ Գ՝ յորդաստեան ասպէս. . և երից
կրպակացն: (15) ՚Ի լուս՝. ՚ի Նշ՝ Երիցն կրպակաց, նըշ-
նակէ՝ ասպնջականաց: (16) Ոմանք. Պահապանաւ իւ-
րով: (17) Ոմանք. Զհրէիցն գլխաւորս . . . ես եղբարք . .
ժողովրդեանն: (18) Ոմանք. Դատեցան զիս: (19) Ոմանք.
՚Ի հակառակելն Հրէից . . իբրև ոչ թէ զազգ: (20) Ո-
մանք. ՚Ի շղթայս յայսոսիկ: (21) Այլք. Ընկալաք ՚ի
Հրէաստանէ; և ոչ եկեալ: (21) Ոմանք. Եւ կամ խօսե-
ցաւ չարութիւն վասն քո: (22) Ոմանք. Յայտնի իսկ է մեզ:
(23) Ոմանք. Զարքայութիւն Այ:

Digitized by Google

24 ցերեկոյ։ * Եւ ոմանք հաւանէին բանիցն, և ոմանք ոչ հաւա-
25 տային։ * Եւ անմիաբանք լեալ միմեանց՝ արձակէին։
Յասելն Պաւղոսի բան մի. թէ բարւոք խօսեցաւ Հո-
գին սբ ՚ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի առ հարսն մեր,
26 * և ասէ. Երթ առ ժողովուրդս, և ասասցես. Լսե-
լով լուիջիք՝ և մի իմասջիք, տեսանելով տեսջիք՝ և
27 մի տեսջիք։ * Զի թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանս
այսորիկ, և ականջօք իւրեանց ծանր լուան, և զաչս
իւրեանց կափուցին, զի մի երբեք տեսցեն աչօք, և ա-
կանջօք լուիցեն, և սրտիւքն իմասցին, և դարձցին և
28 բժշկեցից զնս։ * Եւ արդ՝ յայտնի լիցի ձեզ, զի հե-
թանոսաց առաքեցաւ փրկութիւս այ. նոքին և լուի-
30 ցեն։ * Եւ եկաց զերկեամ մի բովանդակ իւրով վար-
31 ձու. * և ընդունէր զամենեսեան որ մտանէին առ նա։
32 * քարոզէր զարքայութիւն այ, և ուսուցանէր վն տն
յի քի, անխափան՝ ամենայն համարձակութբ։

Տունք. ՌԾԷ։

---

(24) Ոսկան. Եւ ոմանք հաւանէին՝ և կէսքն բանիցն չհաւատային։ (24) Ոմանք. Եւ կէսքն ոչ հաւատացին։ (25) Ոմանք. Եւ անմիաբան լեալ ք՝ ի միմեանց.. բարւոք ասաց հոգին՝ ի։ (26) Ոմանք. Եւ ասասցես ցնս. լս".. և տեսանելով տես"։ (27) Ոմանք. Ծանուն լուան... տեսանիցեն աչօք.. և սրտիւք իմաս"։ (28) Ոմանք. Փրկութի յայս. և նոքին և լուիցեն։ Աստանօր Ոսկան ՚ի լատինականէն առեալ յաւելու համար 29. * Եւ իբրև զայս ասաց՝ արտաքս գնացին ՚ի նմանէ հրեայքն, որք ունէին ՚ի մէջ իւրեանց զբազում խնդիրս։ Որ ոչ ուրեք ՚ի գրչագիրս մեր երևի, այլ և ոչ յընթերցւածոց օրինակս յունաց։ (30) Ոսկան. Զերկամ մի։ (32) Ոմանք. Զարքայութի այ.. վն տն յի, անխափան։

* ՚Ի վախճանի ոմանք յետ գնելոյ տունք ԿՇ. յաւելուն. Կատարումն թղթ գործոց առաքելոցն։ Իսկ Ոսկ. Գործք առաքելոցն. Տունք. ԿՇ։

* Զկնի գործոց առաքելոց՝ Ոսկան ըստ լատինական կանոնին կարգէ զչորեքտասան թուղթսն Պաւղոսի, և ապա զթուղթս կաթողիկեայց. ըստ որում ունին և յունական օրինակք ՚ի լոյս ածեալք յեւրոպացւոց անտի։ Այլ մեք հետևեալ ամ գրչագրաց մերոց համաձայն հասարակաց հելլենական գրչագրաց՝ նախ կարգեմք ունիմք զթուղթսն կաթողիկեայս, և ապա զՊաւղոսին. որպէս և մեք եդաք ըստ պարագայն։

Digitized by Google

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՒԹԱՆԵՑՈՒՆՑ ԹՂԹՈՑՆ ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՑ։

[illegible]

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կաթողիկեայ թղթոյն Յակոբայ։

Բանագիտին իւր յանկովլիսի գրեալս որոց յերկրպագութեան ազգացն սփռեալս էին հաւատացեալսն ՚ի տէրն մեր յս̄ քս̄. Գրէ եւ զար-դարեփակեան զհաւատսն, եւ առաջարկէ յաղագս զանազան փորձութեանց թէ ո՛ ոք իցէ առ ՚ի յայս, եւ ո՛ յինքենէ ՚ի ուրուց մարդկան։ Եւ թէ ո՛չ բանիւ եւ եթ, այլ գործովք ցուցանել արժան է զհաւատս. եւ զի ո՛չ ունկնդիրք օրինացն էին արդարք, այլ գործօղք օրինացն։ Յաղագս մեծատանց պարտաւորէ՝ զի մի նախապատուեսցին քան զաղքատսն յեկեղեցիս. Եւ մանաւանդ՝ զի մի իբրեւ զհպարտս գա-ձեսցեն զն̄ս։ Եւ ՚ի կապարանս մոլորութեան զանհրաւելսն, եւ հրա-մայէ նոցա երկայնամտել մինչեւ ՚ի գալուստն դատաւորին։ Ցու-ցեալ յաղագս համբերութե̄ ՚ի յոբայ, ախորժելի աղաւթեաւ զհամ-բերութիւն։ Պատուիրէ նաեւ զերիցունս առ փոխարգելուլն. եւ ջանալով դարձուցանել զմոլորեալսն ՚ի ճշմարտութե̄. եւ առանց [illegible] ՚ի տնէ, եւ գտանէ մեղաց։ Եւ այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք Թղթոյն Յակոբայ։

Ա. Վս̄ համբերութե̄ եւ անխիղճ հաւատոց, եւ վս̄ խոնարհութե̄ մեծատանց։ Բ. Յորում վս̄ ՚ի մեղս հրոյն, եւ վս̄ որ ՚ի նմանէ կա-րիքն իցեն, եթէ ո՛չ են յայս այնպիսի պարգեւաց. այլ որ ինչ բա-րի է ՚ի մեզ՝ այն ՚ի նմանէ է։

Գ. Վս̄ հեզութե̄ եւ սրբութե̄, եւ գործոց բարեաց, եւ սրբութե̄ պաշտօն պահելոյ, եւ վս̄ ցածութե̄ եւ լռելով զբանն լսելոյ։

Դ. Վս̄ իւրաքանչիւրոց ո՛չ էր ունելոյ ակնառութե̄ ըստ օրինացն։

Ե. Եթէ ո՛չ ՚ի հաւատոց միայն, այլ եւ ՚ի գործոց, եւ եթէ ո՛չ առանց միոյ ՚ի նոցանէ արդարանալոյ մարդ։

Զ. Եթէ յանդուգն եւ անխրատ լեզու ապականէ զպարգեւսն, զոր կարծել պարտ է ՚ի ձայնս եւ ՚ի գանձարանս այլ։ Է. Յորում վս̄ բար-ւոք գնացից, եւ առանց կռուոյ լինելոյ ընդ միմեանս, ՚ի խա-[illegible] մարդկեղէն իմաստութե̄։ Ը. Վս̄ ա̄ծեղէն իմաստութեն։

Թ. Եթէ ՚ի ծուլութե̄ եւ ՚ի ցանկութե̄ հակառակութի եւ խռո-վութի եւ թշնամութի առ ա̄ծ լինին։ Ժ. Վս̄ ապաշխարութե̄ ՚ի բեր-կրութե̄, եւ վս̄ չբամբասելոյ զընկերն։

ԺԱ. Եթէ ոչ մարդով այլ ա̄յ ուղղին գնացք առն։ ԺԲ. Յորում վս̄ ագահութե̄ մեծատանց, եւ յաշխարհի փափկութեց նոցա, եւ վս̄ արդարադատութե̄ ա̄յ։ ԺԳ. Վս̄ երկայնմտութե̄ եւ համբերութե̄ չար-չարանաց, եւ վս̄ ճշմարտութե̄։ ԺԴ. [illegible], եւ իւրա-քանչիւրոցն [illegible] պարգեւաց հաւատովն։ ԺԵ. Եթէ [illegible] պարտ է լինել ընկերին փրկութե̄։

Յակոբու թուղթս գրեցաւ յէմ̄ առ եբրայեցիս ՚ի սփիւռս։

ԹՈՒՂԹ

ԹՈՒՂԹ ՍՐԲՈՅ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ

ԳԼ. Ա.

ՅԱԿՈՎԲՈՍ ԱՍՏՈՒԾՈՅ 1
և Տեառն յիսուսի քրիստոսի ծառայ . երկոտասան ազ-
գացդ որ 'ի սփիւռս էք՝ ողջոյն ։
Ա * Ամենայն ուրախութիւն արժանի համա- 2
րեսջիք եղբարք . յորժամ 'ի պէսպէս փորձութիւնս 'ի մէջ
անկանիցիք ։ * գիտասջիք զի հանդէս ձերոյ հաւատոցն 3
յօրինեալ գործէ զհամբերութիւն ։ * Իսկ համբերու- 4
թիւն գործ կատարեալ ունիցի , զի իցէք ողջանդամք
և կատարեալք , և մի՛ինչ իւիք նուազեալք ։ * Ապա 5
թէ ոք 'ի ձէնջ իցէ նուազեալ յիմաստութենէ , խնդրեսցէ
յԱյ՝ որ տայն ամենեցուն առատապէս՝ և ոչ նախատէ . և տա-
ցի նմա ։ * Բայց խնդրեսցէ հաւատովք՝ և մի երկ- 6
մտեսցէ . զի որ երկմիտն է՝ նմանն է հողմակոծեալ և
տատանեալ ալեաց ծովու ։ * Մի՛ ակն կալցի մարդն 7
այն առնուլ ինչ յՏէ . * զի այր երկմիտ՝ աւանդ հաս- 8
տատուն է յամենայն ճանապարհս իւր ։ * Պարծեսցի եղ- 9
բայրն խոնարհ 'ի բարձրութեան իւր . * և որ մեծատունն 10
իցէ 'ի խոնարհութեան իւր . քանզի իբրև զծաղիկ խոտոյ
անցանիցէ ։ * Ծագեաց արև հանդերձ խորշակաւ՝ 11
և ցամաքեցոյց զխոտն , և թօթափեցաւ ծաղիկն նր ,

և

---

* Բնաբ. համաձայն մերումս ունին գլխագրութիւն , բայց 'ի ոմանս օրինակաց՝ որք չէ գրեալ՝ Թուղթ Յակոբու ։

Գլ. Ա. (1) Ոսկան. Եւ Տն մերոյ յսի քսի ։ (1) Ոմանք. Որ 'ի սփիւռս. կամ 'ի սփիւռս ։ Ոմանք. 'ի սփիւռսդ էք ։ (2) Ոմանք. Համարեցջիք. կամ համարեսջիք. 'ի պէսպէս փորձութիւն 'ի մէջ անկանիցիք ։ (3) Ոմանք. Ձերոյ հաւատոցն ։ (4) Ոմանք. Գործ կատարեալ ունի ։ (4) Ոմանք. Եւ ոչ իւիք նուազ ։ (5) Ոմանք. Որ տայ ամն ։ (6) Ոմանք. Եւ մի երկմտեսցէ ։ զի երկմիտն նման ։ (8) Ոմանք. Յամ 'ի ճնպս ։ (10) Բնաբ. Խոտոյ անցցէ ։ (11) Օրինակի. Վաղվաղ

Ի

Digitized by Google

և կորուսանէ վայելչութիւն երեսաց նորա. նոյնպէս և մեծա_
12 տունն հանդերձ շահիւքն իւրովք թարշամեսցի: * Եր_
ջանիկ է այր որ համբերիցէ փորձանաց. զի եթէ ըն_
տիր եւս գտանիցի, առցէ զպսակն կենաց՝ զոր խոստա_
13 ցաւ սիրելեաց իւրոց տր: * Մի ոք որ 'ի փորձութեան աւ
իցէ, ասիցէ՝ թէ յԱյ փորձիմ. զի Այ անփորձ է չա_
14 րեաց. փորձէ նա՝ և ոչ զոք: * իւրաքանչիւրոք փոր_
ձի՝ առ 'ի յիւրոցն ցանկութեանց ձգեալ և պատրեալ:
15 * ապա այնուհետև ցանկութիւն յղացեալ՝ զմեղս ծնա_
16 նի. և մեղքն կատարեալ՝ զմահ ծնանին: * Մի խա_
17 բիք եղբարք իմ սիրելիք, * զի ամ տուրք բարիք և ամ
պարգևք կատարեալք՝ 'ի վերուստ են իջեալ առ 'ի հօ_
րէն լուսոյ. յորում չիք փոփոխումն՝ և կամ շրջելոյ
18 ստուեր: * Կամեցեալ ծնաւ զմեզ բանիւն ճշմարտու_
19 թեան՝ լինել մեզ պտուղ ինչ արարածոց նորա. * գի_
տասջիք եղբարք իմ սիրելիք:
Եղիցի ամ մարդ արագ առ 'ի լսել, և ծանր առ 'ի խօ_ Բ
20 սել, և ծանր առ 'ի բարկանալ: * զի բարկութիւն մար_
21 դոյ զարդարութիւն Այ ոչ գործէ: * Որով 'ի բաց թօթա_
փեալ զամ աղտեղութիւն և զյաւելուածս չարեաց, հե_
զութեամբ ընդունիջիք զբանն ընդաբոյս՝ որ կարօղն է կե_
22 ցուցանել զոգիս ձեր: * լինիջիք առնելիք բանին, և
23 մի լսելիք միայն համարելովք յանձինս: * Զի եթէ ոք
լսօղ միայն իցէ բանին՝ և ոչ առնելի, նմանն է նա մար_
դոյ որ պշուցեալ հայիցի ընդ երեսս իւր՝ որ ծնանի_
24 ցին 'ի հայելւոջ. * զի հայեցեալ ետես զինքն, և գնաց
25 անդր, և անդէն մոռացաւ թէ որպիսի ոք էր: * Իսկ
որ յառեալ 'ի կատարեալ օրէնս ազատութեան հայիցի,
և 'ի նմին կայցէ, ոչ եղև նա լսօղ մոռացութեան, այլ
առնելի գործոյն: նա՝ յառնելն իւրում լիցի երանե_
26 լի: * Եթէ ոք կամիցի կրօնաւոր լինել, և ոչ սանձա_
հա_

չութե գեղոյ նր: (12) Ոմանք. Որ համբերէ փորձութեց. զի թէ ընտիր եւս գտցի: (12) 'Ի բզմ օրին. իւրոց տր: (13) Ոմանք. Ասացէ թէ յԱյ.. անփորձ է 'ի չարեաց: (13) Ոսկան. Անփորձ է չարաց: (14) Ոմանք. Առ յիւրոց ցանկութեցն: (15) Ոմանք. Եւ մեղք կատարեալք: (17) Օրինակ մ. Որում չիք.. և շրջելոյ ստուերք: (18) Ոմանք. Բանիւ ճշմարտութեն, լինել պտուղ ինչ արարածոցն նր: (19) Ոմանք. Եղրագ առ 'ի լսել: (21) Ոմանք. Թօթափել զամ աղտեղութիւ.. զբանն ընդաբոյս.. զհոգիս ձեր: (22) Ոմանք. Համարեալքիք զանձինս: (23) Ոմանք. Զի թէ ոք լսելի միայն.. հայի ընդ երեսս իւր, որ ծնանիցի: (25) Ոմանք. Յառեալ և 'ի կատարեալ օրէնս ազատութե հայ".. կայցէ... առնելի գործոյ: (26) Ոմանք.

Digitized by Google

համարեսցի զլեզու իւր, այլ զբաղեցուցանիցէ զսիրտն
իւր, այնպիսւոյն վայրապար է կրօնաւորութիւն: * Կրօ- 27
նաւորութիւն սուրբ և անարատ՝ առ 'ի յԱյ և 'ի Հօրէ՝
այս է, այցելու լինել որբոց և այրեաց 'ի նեղութեան
իւրեանց, անարատ պահել զանձն յաշխարհէ:

ԳԼ. Բ.

Գ / աղ Եղբարք իմ, մի աչառանօք ունիցիք զհաւատսն Տն 1
մերոյ յՀի Քի, որ Տրն է փառաց: * Եթէ մտցէ 2
'ի ժողովուրդ ձեր այր՝ որ ունիցի մատանիս ոսկի և հան-
դերձս պայծառս, մտանիցէ անգր և աղքատ ոք 'ի հան-
դերձս աղտեղիս, * հայիցիք ընդ այն՝ որ ունիցի ըզ- 3
հանդերձսն պայծառս. և ասիցէք՝ եթէ դու նիստ աստ
պատուով. և զաղքատն ասիցէք՝ եթէ յոտն կաց այ-
դր. կամ թէ՝ եկ նիստ առ պատուանդանաւ իմով:
* մի խղճիցէք յանձինս, և լինիցիք դատաւորք չարացն 4
խորհրդոց: * Լուարուք ինձ եղբարք իմ սիրելիք. ոչ 5
ապաքէն Այծ ընտրեաց զաղքատս աշխարհիս, որ են մե-
ծատունք հաւատովք, և ժառանգաւորք արքայութեան՝
զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց: * և դուք անարգէք 6
զաղքատս: Ոչ մեծատունքն յաղթահարեն զձեզ՝ և նոքա
քարշեն զձեզ 'ի դատաստան: * ո՞չ նոքա հայհոյեն զբար- 7
ւոք անունն՝ որ կոչեցեալ է 'ի վերայ ձեր: * Ապա 8
թէ զօրէնսն կատարիցէք զարքունականն ըստ գրոց, եւ-
թէ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո, բարւոք առ-
նէք: * Իսկ եթէ աչառիցէք, մեղս գործէք՝ յանդիմա- 9
նեալք յօրինացն իբրև օրինազանցք: * Որ ոք զամ օ- 10
րէնսն պահիցէ, և միով իւիք ինչ գլթիցէ, եղև ամ օրի-
նացն պարտապան: * Զի որ ասացն՝ թէ մի սպա- 11
նանիցես, ասաց թէ և մի շնայցես. զի եթէ սպանա-
նիցես ո՛չ՝ բայց շնայցես, եղեր յանցաւոր օրինացն:
* Այնպէս խօսեցարուք՝ և այնպէս արարէք, որպէս զի ազա- 12
տութե

Եւ ոչ սանձահարիցէ .. զբաղեցուցանէ զսիրտն իւր ..
կրօնաւորութե: (27) Ոմանք. Առ յԱյ:
ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Մի աչառութք ունիցիք: (2) Ոմանք.
Եթէ մտանիցէ 'ի ժողովուրդս ձեր .. մտանիցէ և անգր
աղ'': (3) Ոմանք. Յոտն կաց դու այդր, և կմ: (4) Ոմանք.
Եւ ոչ խղճիցէք 'ի յանձինս ձեր՝ և լինիցիք .. չարեացն
խոր'': (5) Ոմանք. Ընտրեաց Այծ: (7) Ոմանք. Ոչ նք են
որ հայհոյեն զբարիոք անուն որ: (8) Ոմանք. Ապա և-
թէ զօ'' .. զարքունականս ըստ .. թէ սիր'' .. բարիոք
առ'': (9) Ոմանք. Եթէ աչառեցիք: (10) Ոսկան. Օրէ-
նացն պարտական: (11) Ոմանք. Եթէ մի սպա'' .. Թէ
մի շնայցես: (12) Ոմանք. Ազատութե օրինացն:

Digitized by Google

13 տաւն օրինօքն իցէք դատելոց։ * Զի անողորմ դատաս-
տան լինելոց է այնմ, որ ոչ առնիցէ ողորմութիւն. քանզի
բարձրիգլուխ պարծի ողորմութիւն առ դատաստանաւն։
14 * Զի՞նչ օգուտ իցէ եղբարք իմ, եթէ ասիցէ ոք հա- Դ
ւատս ունել՝ և գործս ոչ ունիցի. միթէ կարիցէ՞ն հա- ա է
15 ւատքն ապրեցուցանել զնա։ * Եթէ եղբայր ոք կամ
քոյր՝ իցեն մերկք և կարօտեալ աւուրն կերակրոյ,
16 * ասիցէ ոք 'ի ձէնջ ցնս. երթայք խաղաղութ՛ ջեռու-
ցուք և յագեցարուք. և տայցէք ոչ նց զպէտս մարմ-
17 նոյն, զի՞նչ օգուտ իցէ։ * Սոյնպէս և հաւատք՝ եթէ
18 գործս ոչ ունիցին, մեռեալ են առանձինն։ * Այլ
թերեւս ասիցէ ոք. եթէ դու հաւատս ունիս՝ և ես
գործս ունիմ. ցոյց ինձ զհաւատսն քո առանց գործոց,
19 և ես ցուցից քեզ 'ի գործոց իմոց զհաւատսն։ * Դու
հաւատաս՝ զի մի է Ած, բարւոք առնես. և դեւք հա-
20 ւատան՝ և սարսեն։ * Կամիս գիտել՝ ո՛վ մարդ սնոտի,
21 զի հաւատք առանց գործոց դատարկ են։ * Աբրա-
համ հայր մեր ո՞չ ապաքէն 'ի գործոց արդարացաւ՝ հա-
22 նեալ 'ի սեղան զորդին իւր զիսահակ պատարագ։ * Տե-
սանես՝ զի հաւատքն եղեն գործակից գործոցն նր. և
23 'ի գործոց անտի հաւատքն կատարեցան։ * Եւ կատա-
րեցաւ գիրն՝ որ ասէ. հաւատաց աբրահամ յԱծ, և
համարեցաւ նմա յարդարութիւն. և կոչեցաւ բարեկամ
24 Այ։ * Տեսանէ՞ք՝ զի 'ի գործոց արդարանայ մարդ՝ և
25 ոչ 'ի հաւատոց միայն։ * Սոյնպէս և ռախաբ պոռնիկ՝
ոչ ապաքէն 'ի գործոց արդարացաւ, ընկալեալ զլը-
26 րտեսսն՝ և ընդ այլ ճանապարհ արձակեաց։ * Զոր-
օրինակ մարմինն առանց հոգւոյ մեռեալ է, սոյնպէս
և հաւատքն առանց գործոց մեռեալ են։

ԳԼ. Գ.

1 Մի՛ բազում վարդապետս լինիլ եղբարք իմ, գիտա- Ե
2 ցի՛ք՝ զի մեծ դատաստանաւ ընդունելոց եմք. * քան- բա
զի

(13) Ոմանք. Այնմիկ որ ոչ առնէ ողորմութիւն։ Բ՛ՃԷ բարձ-
րագլուխ պարծեսցի ո"։ (15) Ոմանք. Մերկ կամ կարօ-
տեալք աւուրն կերակրոց։ (16) Ոմանք. Եւ ասիցէ ոք ցնս
'ի ձէնջ . . . և տայցէք ոչ նց։ (16) Ոսկան. Գնայցէք խաղա-
ղութ։ (17) Ոմանք. Նոյնպէս և հաւ" . . . մեռեալ իցեն
առանձին։ (18) Ոսկան. 'Ի գործոց իմոց զհաւատս իմ։
(20) Ոսկան. Առանց գործոց մեռեալ են։ (22) Ոմանք.
Գործոցն նր։ (23) Ոմանք. Նմա արդարութի։ (24) Ո-
մանք. Տեսանես զի 'ի գոր"։ (25) Ոմանք. Եւ ռախաբ
պոռնիկն . . զլրտեսսն ընդ այլ։ (26) Ոմանք. Առանց
ոգւոյ . . նոյնպէս և հաւատք։

Digitized by Google

զի բազում ինչ յանցանեմք. ամենեքեան: Եթէ ոք 2
բանիւ ոչ յանցանիցէ՝ նա է մարդ կատարեալ, որ կա-
րող է սանձահարել զամ մարմին իւր: * Տես՝ զի ձիոյ 3
սանձս 'ի բերան դնեմք՝ առ անսալոյ նց մեզ, և զամ
մարմինս նց նուաճեմք: * Ահաւասիկ և նաւք՝ որպի- 4
սի՛ ինչ են, և 'ի սաստիկ հողմոց վարին. և փոքր թեւովն
շրջին՝ յոր կոյս և միտք ուղղչին կամիցին: * Սոյնպէս 5
և լեզու՝ փոքր ինչ անդամ է՝ և մեծամեծս բարբառի.
ահա և սակաւ ինչ հուր զորպիսի անտառս հրդեհէ:
* Եւ լեզու հուր՝ զարդ անիրաւութեան, լեզու հաստա- 6
տեալ է յանդամս մեր, որ զամ մարմինն ապականէ,
և վառէ հրով զանիւ ծննդեան, և բորբոքեալ տոչորի
'ի գեհենի: * Ամենայն բնութիւն գազանաց, և թռչնոց, 7
և սողնոց, և որ 'ի ծովու են, հնազանդեալ է՝ և հը-
նազանդի մարդկեղէն բնութեան: * Բայց զլեզու մարդ- 8
կան ոչ ոք կարէ հնազանդել, զչարն և զանկարգն՝ և
զլի թունովք մահաբերին: * Նովաւ օրհնեմք զՏէրն և 9
զՀայր. և նովաւ անիծանեմք զմարդիկ որ ըստ նմանու-
թեան այ արարան: * 'Ի նմին բերանոյ ելանեն օրհնու- 10
թիւք և անէծք: ոչ է պարտ եղբարք իմ այսմ այսպէս
լինել: * Մի թէ՝ աղբեւր անտառին 'ի միոյ ականէ 11
բղխիցէ քաղցր և դառն: * մի թէ մարթ ինչ իցէ եղ- 12
բարք իմ՝ թզենւոյ ձէթ բերել. կամ որթոյ թուզ,
բբ և ոչ աղտաղտին տեղւոյ ջուր քաղցր տանել: * Ո՞վ 13
իցէ իմաստուն և հանճարեղ 'ի ձեզ, ցուցցէ 'ի բար-
ւոք գնացից իւրոց զգործս իւր հեզութք իմաստութեան:
* Ապա թէ նախանձ՝ և դառնութիւն և հակառակու- 14
թիւն ունիցիք 'ի սիրտս ձեր, մի պարծիք սուտ տանել
զճշմարտութիւն: * Ո՛չ է իմաստութիւնս այս իջեալ 'ի վե- 15
րուստ.

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Վարդապետք լինել եղբարք, գի": Ոչ օրինակ մի. լինիք եղ": (2) Ոմանք. Յանցանիցեմք ամքէին. Թէ ոք... զամ մարմինն: (3) Ոմանք. Զի ձիոց սանձս 'ի բերանս: (4) Ոմանք. Փոքր թեւովք շր": (5) Ոմանք. Նոյնպէս և լեզու.. և զմեծամեծս բար". ահաւասիկ և սակաւ մի հուր: (6) Յօրինակս ոչ իք. Եւ վառէ հրով զա": (7) Ոմանք. Ամ բնութիւնք գա"... բնութեան: (7) Ոսկան. Հնազանդեալ են և հնազանդին մար": (8) Ոմանք. Եւ զանկարգ և զլի թունիւք մա": (9) Ոմանք. Նովին օրհնեմք զՏէր.. և նովին անիծա": (10) Ոմանք. Ոչ պարտ է եղ": (11) Ոմանք. Մի թէ աղբեւրն անտառին 'ի միոյ ականէն: (12) Ոմանք. Կամ աղտաղտին տեղւոյ ջուր քաղցր լինել: (13) 'Ի Բզնդ ոչ իք. Գնացից իւրոց: (14) Ոմանք. Ապա եթէ նախ"... մի պարծիցէք սուտ առ".. զճշմարտութին: (15) Ոմանք. Եւ դիւական է:

Digitized by Google

16 րուստ. այլ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ և դիւական: * զի ուր
հեռ և նախանձ, անդ է անկարգութիւն՝ և ամ իրք չարք:
17 * Իսկ վերին իմաստութիւն, նախ՝ զի սուրբ է, և ա-
պա խաղաղարար, հեզ, դիւրահաւան, լի ողորմութեամբ
և պտղովք բարեաց, անխտիր, առանց կեղծաւորու-
18 թեան. * պտուղ արդարութեան խաղաղութեամբ սերմանի
այնոցիկ՝ որ առնեն զխաղաղութիւն:

ԳԼ. Դ.

1 Ուստի՞ պատերազմունք՝ և ուստի՞ կռիւք 'ի ձեզ. ոչ
յայդպիսի ցանկութեանց ձերոց՝ որ զօրացեալ են յան-
2 դամս ձեր: * Ցանկայք, և ոչ ունիք. սպանանէք և
նախանձիք, և ոչ կարէք հասանել. պատերազմիք կռու-
3 իք՝ և ոչ ունիք, վասն զի ոչ խնդրէք: * Խնդրէք՝ և ոչ
առնուք, վն զի չարաչար խնդրէք. զի անդէն 'ի ցան-
4 կութիւս ձեր մաշեսջիք. * Շնացողք՝ ոչ գիտէք՝ զի սէր
աշխարհիս այսորիկ թշնամութիւն՝ է առ ած: զի որ ոք
կամիցի սիրել զաշխարհ, թշնամի առնէ զանձն իւր այ:
5 * Կամ թէ վայրապար համարիցիք՝ զոր ասէ գիրն առ
նախանձ իմն, որում փափագէ հոգին՝ որ բնակեաց 'ի
6 մեզ, * առաւել զառաւել շնորհս: վն որոյ ասէ. ած ամ-
բարտաւանից հակառակ կայ, այլ շնորհս խոնարհաց:
7 * Հնազանդեցարուք այսուհետև այ, և կացէք հակա- բգ
8 ռակ չարախօսին, և լիցի փախստական առ 'ի ձէնջ: * Մեր-
ձեցարուք առ ած, և մերձեսցի առ ձեզ: Սրբեցէք
զձեռս մեղաւորք, և ուղիղ արարէք զսիրտս՝ երկմիտք:
9 * տառապեցարուք, սգացարուք, և լացէք. ծաղր ձեր
'ի սուգ դարձցի, և ուրախութիւն ձեր 'ի տրտմութիւն:
10 * Խոնարհեցարուք առաջի տն՝ և բարձրացուսցէ զձ-
11 ձեզ: * Մի բամբասէք զմիմեանս եղբարք. որ բամ-
բասէ զեղբայր իւր, կամ դատի զեղբայր իւր, զօրէնսն
դատի. իսկ եթէ զօրէնսն դատիցիս, ոչ առնելի օրէ-
նացն

(16) Ոմանք. Եւ նախանձ է: (17) Ոմանք. Սուրբ է, և ա-
պա խաղաղար''.. ողորմութեամբք:
ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Պատերազմունք 'ի ձեզ՝ և ուստի կռիւք,
ոչ ապաքէն յայնպիսի. կամ, յայսպիսի ցան'': (2) Ոմանք.
Ցանկանայք և ոչ ու'': (3) Ոմանք. Մաշեսջիք: (4) Յոմանս
չիք. Աշխարհիս այսորիկ թշնամութի է յած.. զանձն
իւր այ: (5) Ոմանք. Զոր ինչ ասէ գիր.. հոգի որ բնա-
կեացէ 'ի մեզ: (6) Ոմանք. Եւ տայ շնորհս: (7) Բդ.
Հնազանդեցարուք այսուհետև: (8) Ոմանք. Զձեռս
ձեր մեղաւորք: (11) Ոմանք յաւելուն. Բամբասէ զեղ-
բայր իւր, կամ դատի զեղ''.. զօրէնսն բամբասէ և զօրէնսն
դա'': (11) Ոսկան. Եւ եթէ զօրէնսն.. ոչ առնող օրէ-

նայցն ես՝ այլ դատաւոր։ * Մի է օրէնսդիր և դա- 12
տաւոր, որ կարօղն է փրկել և կորուսանել։ * Դու 13
ո՞վ ես՝ որ դատես զընկերն։
Ձ Ահաւասիկ են որ ասեն՝ այսօր և վաղիւ երթիցուք
յայս անուն քաղաք, արասցուք անդ տարի մի, վաճա-
ռեսցուք՝ և շահեսցուք․ * որք ոչ գիտէք զվաղիւն, * որ- 14
պիսի՞ ինչ լիցին կեանք ձեր․ զի իբրև զմրրիկ էք, որ 15
առ սակաւ մի երևեալ՝ և ապականեալ։ փոխանակ զի
ասէիք՝ եթէ Տէր կամեսցի, կեցցուք և արասցուք զայս
ինչ՝ կամ զայն։ * և արդ՝ պարծիք յամբարտաւանութեան 16
ձերում։ ամ ինչ այնպիսի պարծանք՝ չարութի՛ են։ * Որ 17
որ գիտիցէ զբարին՝ և ոչ առնիցէ, մեղք են նմա։

ԳԼ․ Ե․

ԲԴ Արդ՝ այսուհետև մեծատունք՝ լացէք և ողբացէք՝ ի 1
վերայ թշուառութեանցն, որ գալոց են ՚ի վերայ ձեր։
* Զի մեծութիւնք ձեր՝ յոչինչ է, և հանդերձ ձեր կե- 2
րակուր ցեցոյ։ * և արծաթ ձեր և ոսկի՝ ժանգահար, 3
և ժանգն նց լիցի ձեզ ՚ի վկայութի, և կերիցէ զմար-
մինս ձեր․ իբրև զհուր գանձեցէք աւուրցն յետնոց։
* Ահաւասիկ վարձք մշակաց որ գործեն զանդս ձեր՝ 4
առ ձեզ են․ զրկեալն ՚ի ձէնջ աղաղակէ, և բողոք հն-
ձողացն եհաս յականջս Տն զօրութեց։ * Փափկացայք 5
՚ի վերայ երկրի՝ և զբօսայք․ սնուցէք զսիրտս ձեր՝ իբ-
րև աւուր սպանման։ * զրկեցէք սպանէք զարդարն, 6
որ ոչ կայր ձեզ հակառակ։ * Երկայնամիտ լերուք 7
եղբարք մինչև ՚ի գալուստն Տն։ ահա մշակ երկայ-
նամտեալ սպասէ պատուականին պտղոյն երկրի, մինչև
առցէ զկանուխս և զանագանս։ * Երկայնամտեցէք և 8
դուք, հաստատեցէք զսիրտս ձեր․ զի գալուստն Տն
մերձ

նայցն ես։ (13) Ոմանք․ Դու ո՞վ ես։ (13) Ցօրինակին․ Տա-
րիմ մի։ (14) Ոմանք․ Որ ոչ գիտեն զվաղուին։ (15) Ո-
մանք․ Որպիսի ինչ են կեանք ձեր․․ քանզի իբրև․․ ե-
րևեալ, և ապա ապականեալ․․․ կամեսցի՝ և կեցցուք,
արասցուք։ Ոմ ունին․ Եւ ապա ապականեալ։ (16) Ո-
մանք․ Ամ այսպիսի պարծանք չարութի են։
Գլ․ Ե․ (1) Ոմանք․ Որ գալոց է՚ի վր։ (2) Ոմանք․ Զի
մեծուի ձեր յոչինչ են․ և հանդերձք ձեր։ (3) Ոմանք․
Եւ արծաթ և ոսկի ձեր ժանգահար․ և ժանգ նց ե-
ղիցի ձեզ․․․ աւուրն յետնոյ։ (4) Ոմանք․ Ահաւասիկ
վարձ մշա"։ (6) Ոմանք․ Ոչ կայր ձեր հկռկ։ (7) Ցօ-
րինակին ՚ի ներ․ Եղբարք իմ մինչև։ (7) Ոմանք․ Ահա-
ւասիկ մշակ եր"․․ պտղոյ երկրին․․ զկանուխն և զանագան"։
(8) Ոմանք․ Եւ հաստատեցէք․․ զի գալուստ Տն։

Digitized by Google

9 մերձեալ է։ * Մի՛ տրտմեցուցանէք զմիմեանս եղբարք,
զի մի՛ դատիցիք. ահաւասիկ դատաւորն առ դրունս կայ։
10 * Օրինակ առէք եղբարք՝ չարչարանաց և երկայնմը-
11 տութեան զմարգարէսն, որք խօսեցան յանուն Տն։ * Ա-
հաւասիկ երանեմք համբերողաց. զհամբերութիւն Յով-
բայ լուարուք՝ և զկատարումն Տն տեսէք. զի բազ-
12 մագութ է Տր՝ և ողորմած։ * Յառաջ քան զամ ինչ
եղբարք իմ, մի՛ երդնուցուք, մի՛ յերկինս, մի՛ յերկիր,
մի՛ յայլ ինչ երդումն, այլ եղիցի ձեր այոյն՝ այո, և ոչն՝
13 ոչ. զի մի՛ 'ի կեղծաւորութիւն ինչ անկանիցիք։ * Վշտ-
անայցէ ոք 'ի ձէնջ, յաղօթս կացցէ. բերկրեսցի ոք,
14 սաղմոս ասասցէ։ * Հիւանդանայցէ ոք 'ի ձէնջ՝ կոչես-
ցեն զերիցունս եկեղեցւոյն, և արասցեն 'ի վերայ նր
15 աղօթս, օծցեն իւղով յանուն Տն. * և աղօթքն հա-
ւատովք՝ փրկեսցէ զաշխատեալն, և յարուսցէ զնա Տր.
16 և եթէ մեղս ինչ իցէ գործեալ՝ թողցին նմա։ * Խոստ-
ովանեն եղերուք միմեանց զմեղս, և աղօթս արարէք 'ի
վերայ միմեանց, որպէս զի բժշկեսջիք. քանզի յոյժ զօրա-
17 ւոր են աղօթք արդարոց յաջողականութիւն։ * Եղիայ
մարդ էր նման մեզ չարչարելի. և յաղօթս եկաց, և
18 ոչ տեղեաց յերկիր զերիս ամս և զվեց ամիս։ * և դար-
ձեալ եկաց յաղօթս՝ և ետուն երկինք զանձրև՝ և բու-
19 սոյց երկիր զպտուղ իւր։ * Եղբա՛րք իմ, եթէ ոք 'ի
ձէնջ մոլորեսցի 'ի ճանապարհէ ճշմարտութեան, և դար-
20 ձուսցէ ոք զնա. * գիտասցէ՛ զի որ դարձուսցէ՛ զմե-
ղաւորն 'ի մոլորութեան ճանապարհէն իւրմէ, փրկեսցէ զո-
գի իւր 'ի մահուանէ, և ծածկեսցէ զբազմութիւն մեղաց։

Տուն. ճլէ։

---

(10) Ոմանք. Զմարգարէքն որ խօսեն"։ (11) Ոմանք. Զհամ-
բերութիւն յոբայ։ (12) Ոմանք. Յառաջ քան զայն ամ
եղբարք.. և մի՛ յերկիր... ձեր բան՝ այոն այո. և։
(13) Ոմանք. Յաղօթս կացցէ. բերկրեսցի ոք, սաղ"։
(14) Ոմանք. Կոչեսցէ զերի". եկեղեցւոյ.. և օծցեն
իւղով։ (15) Ոմանք. Փրկեսցեն զաշխատեալն.. Թողցի
նմա։ (16) Ոմանք. Խոստովանեն լերուք.. որպէս զի բժշկե-
ջիք.. աղօթք արդարոյն յոյժ"։ (17) Ոմանք. Եւ ոչ տե-
ղաց անձրև յերկիր։ (19) Ոմանք. Մոլորեսցի 'ի ճշմար-
տութէ ճնպհէ անտի. և դարձուցանիցէ ոք։ Որ ա-
ռն. մոլորեալ իցէ 'ի ճշմար"։ (20) Ոմանք. Որ դար-
ձուցանէ զմե".. ճնպրհէ, փրկեսցէ զհոգի նր 'ի մահ"։
* 'Ի Հնխմնի է՟յ. Կատարեցաւ Թուղթ Յակոբայ.
համ, յակոբու։ Եւ ոմանք. կատարումն 'ի քո Թղթոյն յա-
կոբայ։ Եւ զկնի սորին համաձայն մնացածն. Տունք. կէ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առաջին Թղթոյն Պետրոսի։

Օայս գրէ զետքրա թուղթ վերափոխման որոց՚ի սփիւռս էին հրէից քրիստոնեայք եղելոց. և զորս ՚ի հրէիցն հաւատացելոցն էին՝ հաստատէ զնս։ Եւ յառաջագոյն պատմէ և ցուցանէ. թէ որ առ ՚ի քս հաւատք ՚ի մարգարէիցն նախապատմեցաւ, և նոքօք պատմեցաւ արեամբ նր քրիստոսի լինել, և նոցա և հեթանոսաց աւետարանեցաւ ամն, որում ցանկային հրեշտակք խորհրդոյն։ այլ խորհրդակցի արժանաւորս կոչողին՝ լինել քրիստոնէից։ Հրամայէ և զնախատուրս պատուել. և կանանց և արանց զհամախոհ լինելն պատուիրէ. և ՚ի սովորութիւն խրատէ ամենայն իւր։ Ցուցանէ թէ և ՚ի դժոխսն եղև ՚ի ձեռն քարոզութիւն քրիստոսի յարութեան. և զի յառաջագոյն ննջեցելոցն յարիցեն և դատեսցին մարմնով. և զորհօք յարութեան ձևն. և զի կատարածն ամենեցուն մերձ է։ և պատրաստ է ամենեցուն պատրաստ լինել, որպէս թէ բան տալոց են դատաւորին. և այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք ա. Թղթոյն Պետրոսի առաքելոյ։

ա. Վս քրիստ վերստին ծննդեանն և վս համբերութեան փորձանաց, և վասն քրիստոսնախագործ հաւատոցն յառաջագոյն պատմելոյ ՚ի մարգարէիցն։

բ. Վս յուսոյ և սրբութեն ըստ պատուիրմք յաղագս որդեգրութեան՝ զգաստանալոյ փնացելոյ։

գ. Վս արծաթի ըստ որդեգրութեան կենաց ՚ի քս, յօգնոց արտաքնոցն ՚ի քաղաք այլ։

դ. Վս իշխանաց հնազանդ լինելոյ, և եղբայրսիրութեան և ամենապաշտութեն։ ե. Յորում վս ծառայից հնազանդութեան, և անմեղակալ համբերութեն վս քսի։ զ. Վս հնազանդութեան կանանց, և մաքրութեան ըստ արս, առ ՚ի քրիստոսի հոգւոյն՝ յօրինակ սառայի։ է. Վասն արանց զկարեաց կանանց գալոյ։ ը. Վս ամենեցուն հեզ և հանդարտ անախտակալութեն, որ յօրինակ առ նոյն այլ մարդասիրութեն. և առ մեռ տառապանաւն քսի չարչարանացն։

թ. Վս մերկանալոյ զգործ չարութե, և առնելոյ հոգւով պարզապաշտ արդարութե, ըստ ադին ադին և զեղջէր շնորհաց։

ժ. Եթէ հաղորդութե ընդ քս յաղթել պարտ է թնական կարեաց, և յաւուրն նորին համբերել լլկանաց որ յայլոց։

ժա. Խրատ երիցանց վս հօտից փեսութե։ ժբ. Յորում վս հաւաքմանց ամենեցուն՝ խոնարհութեն յաղթութե ընդդէմ հակառակորդին։

ժգ. Աղօթք վասն կատարման հաւատոց։

ԹՈՒՂԹ

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼ. Ա.

1 ՊԵ՛ՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱ՛Լ ՅԻՍ
ուսի քսի, ընտրելոց նժդեհից որ ի ըս-
փիւռս Պոնտացւոց, Գաղատացւոց, և
Կապադովկեցւոց, և Ասիացւոց, և Բիւ-
2 թանացւոց, * ըստ կանխագիտութեան այ Հօր, սր-
բութեամբ հոգւոյն, ի հնազանդութիւն և ի հեղումն արեանն
յսի քսի: Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն բազմասցի:
3 * Օրհնեալ է այ և Հայր տն մերոյ յսի քսի, որ ըստ Ա
բազում ողորմութեան իւրում ծնաւ զմեզ վերստին ի յոյսն
4 կենդանի. ի ձեռն յարութեան յսի քսի ի մեռելոց. * յա-
նեղծ և յանարատ և յանթառամ ժառանգութիւն. որ
5 պահեալ է յերկինս ի ձեզ. * որ զօրութեամբ այ պահ-
եալ էիք հաւատովք ի պատրաստեալ փրկութիւն, յայտ-
6 նեալ ի յետին ժամանակի: * յորում ուրախ լինիջիք,
որք այժմ սակաւիկ ինչ ըստ պատշաճի իրացդ տըր-
7 մեալք ի պէսպէս փորձութիւնս: * Զի հանդէս ձերոյ
հաւատոյն առաւել քան զոսկի կորստական պատուա-
կան է. որ հրով փորձեալ գտանի, ի գովութիւն և ի փառս
8 և ի պատիւ ի յայտնութեան յսի քսի: * Զոր ոչն տե-
սէք՝ և սիրեցէք. ընդ որ այժմ ոչ հայեցեալք, բայց
հաւատացէք. և ուրախ էք անճառ և փառաւորեալ

խն-

---

* 'Ի վերնագրին՝ Երկու օրինակք և Եղ. ասեն. Թուղթ առա-
քելն պետրոսի առաքելոյն կաթուղիկէից: Իսկ ոմանց
մէջ միայն գրեն համաձայն մերումս:

ԳԼ. Ա. (1) Ոմանք. Ընտրելոցդ նշդեհից.. և գաղատացւ-
ւոց. կապպադովկացւոց, ասիացւոց: (2) Այլ ոմանք
ձեռ. Շնորհք ընդ ձեզ: (3) Ոմանք. Ողորմութեան իւրոյ.. ի
ձեռն տն մերոյ յի քի յարութեան ի մե՛՛: (4) Ոմանք. Յա-
նեղծն... յերկինս ձեզ: (5) Ոմանք. Յայտնել ի յետին:
(6) Բլծ. Տրտմեալ էք ի պէսպէս: (6) Ոմանք. Ի պէս-
պէս փորձութեանց: (7) Ոմանք, Ձերոյ հաւատոց առաւ՛՛..
և ի պատիւ յայտնութեան յսի: Ոչ ոմանք. ի յայտնութեան
յսի քսի: (8) Ոմանք. Զոր ոչ տեսէք.. ոչ հայեցեալ...
փառաւորեալ խնդութեամբ:

Digitized by Google

խնդութեամբ. * ընկալեալ զկատարումն հաւատոցն ձե- 9
րոց զփրկութիւն։ * Վասն որոյ փրկութեան խնդրե- 10
ցին և քննեցին մարգարէքն. որք վասն որոյ ՚ի ձեզ լի-
նելոց էին շնորհացն՝ մարգարէանային. * քննէին յո- 11
րում և յորպիսում ժամանակի ցուցանէր ՚ի նոսա Հոգին
Քրիստոսի. որ նախ՝ չարչարանացն Քրիստոսի վկայէր, և յետ այ-
նորիկ՝ զփառացն։ * Որոց և յայտնեցաւ իսկ. զի ոչ 12
թէ անձանց, այլ մեզ մատակարարք լինէին, նոցին՝
որք այժմ պատմեցան, այնոքիւք որք աւետարանեցինն
ձեզ Հոգւովն սրբով որ առաքեցաւ յերկնից, զոր ցան-
կային տեսանել գոնեայ ընդ ապա հրեշտակք։
Բ * Որով պնդեալ զմէջս մտաց ձերոց՝ զգաստացեալք, 13
ըէ բոլորովին յուսացարուք հասելոց ձեզ շնորհացն ՚ի յայտ-
նութեանն Յիսուսի Քրիստոսի. * իբրև զորդիս հնազանդութեան. մի 14
կերպարանեալք առաջին ձերովք անգիտութեան ցան-
կութեամբք։ * Այլ ըստ սրբոյն որ կոչեաց զձեզ, և դուք 15
սուրբք յամենայն գնացս ձեր լինիջիք։ * Զի որպէս գրեալ 16
է, եթէ եղիջիք սուրբք զի ես սուրբ եմ։ * Եւ եթէ Հայր 17
կոչիցէք զայն, որ առանց ակնառութեան դատի ըստ
իւրաքանչիւր գործոց. ահիւ երկիւղիւ զձերոյն պան-
դխտութեան ժամանակդ գնասջիք։ * Գիտասջիք, զի ոչ 18
ապականացու արծաթեղինօք՝ և ոսկեղինօք փրկեցա-
րուք ՚ի ձերոց ունայնութեան հայրենաւանդ գնացիցն.
* այլ պատուական արեամբն Քրիստոսի, իբրև անբիծ և ա- 19
նարատ գառին։ * որ յառաջածանօթ էր նախ քան զհիմ- 20
նարկել աշխարհի։ Եւ երևեցաւ ՚ի վախճանի ժամանա-
կաց վասն ձեր. * որք նովաւ հաւատացէք յԱստուած, որ յա- 21
րոյց զնա ՚ի մեռելոց, և ետ նմա փառս. զի հաւատքն
ձեր

(9) Ոմանք. Ընկալեալք.. հաւատոց ձերոց զոգւոցն փրկութիւն։ (10) Ոմանք. Որ վասն որոյ.. էին շնորհք։ (11) Ոմանք. Եւ յորպիսի ժամանակս։ (11) Ոմանք. Նախ զչարչարանացն Քի վկայէ։ (12) Օրինակ մի. Որ և յայտնեցաւ.. ոչ եթէ։ (12) Ոմանք. Որ աւետարանեցին ձեզ.... զոր ցանկանայինն տեսանել գոնեա.. հրեշտակքն։ (13) Ոմանք. Սպասեցէք հասելոյ ձեզ շնորհաց։ (15) Ոմանք. Յամ ՚ի գնացս ձեր։ (16) Ոմանք. Քանզի գրեալ է՝ թէ եղ"։ (17) Ոմանք. Ակնառութեան դատի.. ահիւ և երկիւղիւ զձերոյ պանդխտութեան ժամս գն"։ Այլ օրինակ մի. զձեր պանդխտի"։ և այլ. զձերոյ ժամս պանդխտի"։ (18) Առ ուղղելոյ ձ՞ին. Գիտասջիք զի ոչ ա"։ (18) Յօրինակին. Ապականացուք արծա"։ (20) Ոմանք. Որ յառաջածանօթն էր՝ նախ հիմնարկէ աշխ"։ Որ և ոմանք. Որ յառաջ ծանօթ էր նախքան։ (21) Ոմանք. Որ նովաւ հաւա"... և յոյսն իցէն առ Այծ։

Digitized by Google

22 ձեր և յոյս իցեն յԱծ: * Զանձինս ձեր սրբել հն-
նազանդութեամբ ճշմարտութեան հոգւոյն, յեղբայրսիրութե-
անանց կեղծաւորութեան, 'ի սուրբ սրտէ սիրել սրտիւ
23 զմիմեանս: * Ծնեալք 'ի վերստին ոչ յապականացուէ
սերմանէն. այլ յանապականացուէն, կենդանւոյ և մշ-
24 տնջենաւորին բանիւն Այ: * Քանզի ամենայն մարմին
իբրև զխոտ է. և ամենայն փառք մարդոյ իբրև զծա-
ղիկ խոտոյ. խոտն ցամաքեցաւ` և ծաղիկն թօթափե-
25 ցաւ: * և բանն Տն մնայ յաւիտեան. այս է, բանն
որ 'ի ձեզ աւետարանեցաւ:

ԳԼ: Բ.

1 Ի բաց թօթափեալ այսուհետև զամ չարութիւն և զամ Գ.
նենգութիւն, և զկեղծաւորութիւնս, և զնախանձ, և զա
2 զամ չարախօսութիւն. * Իբրև զարդի ծնեալ մանկունս
խօսունս, և անխարդախ կաթինն փափաքեցէք. զի նո-
3 վաւ աճիցէք 'ի փրկութիւն: * Եթէ ճաշակեցէք` զի քաղցր
4 է Տր: * Առ որ մատուցեալ էք 'ի վէմն կենդանի, որ
թէպէտ 'ի մարդկանէ անարգեալ, այլ առ 'ի յԱյ ընտ-
5 րեալ և պատուական է: * Եւ դուք իբրև զվէմս կեն-
դանիս շինիք տաճար հոգևոր` յանարատ քահանայութիւն.
մատուցանել զհոգևորսն պատարագս` հաճոյս Այ, 'ի ձեռն
6 Յի Քի: * Քանզի կայ իսկ 'ի գիրս. եթէ ահաւասիկ
դնեմ 'ի Սիոն վէմ ընտիր, գլուխ անկեան պատուա-
7 կան, և որ 'ի նա հաւատասցէ` մի ամաչեսցէ: * Ձեզ
այսուհետև հաւատացելոցդ` վէմ պատուական: իսկ
անհաւատիցն, վէմն զոր անարգեցին շինողքն. նա ե-
8 ղև գլուխ անկեան. * և վէմ գլորման և վէմ գայթագ-
ղութեան, որ գայթագղին ապստամբեալք 'ի բանէն` յոր և
եւ

---

(22) Յայլս գիրս. Ճշմարտութեան հոգւոյն, յեղ": (22) Ոմանք. Եղբայրսիրութեան` անանց կեղ".. սիրել սրտիւ զմիմե": (23) Ոմանք. Ծնեալք վերստին... և մշտնջենաւոր բանիւն Այ: (24) Յոմանս գիրս. Մարմին իբրև զխոտ է: (25) Ոմանք. Որ 'ի ձեզն աւետա":
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Զչարութիւն.. նենգութիւն.. և զնախանձ. և զամ բամբասանս: (2) Ոմանք. խօսուն. և անխարդախ կաթինն փափագիցէ": (3) Ոմանք. Եթէ ճաշակիցէք... է Տէրն: Որ օրինակ մի. Եթէ ճաշակեցէք: (4) Ոմանք. Մատուցեալ 'ի վէմն կենդա".. թէպէտ և 'ի մարդկա".. առ յԱյ ընտ": Որ ասէ. մատուցեալ վէմն կեն": (5) Ոմանք. Իբրև զվէմն կենդանի շի".. պատարագ հաճոյս. Էմ, 'ի հաճոյս Այ: (7) Ոմանք. Հաւատացելոց վէմ է պատ": Եւ ոմանք. Էր վէմն պատ"... վէմ է զոր անարգե": (8) Ոմանք. Գայթագղութեան, որ գայթ"..

Digitized by Google

եղան: * Այլ դուք ազգ էք ընտրեալք, թագաւորութեան, 9
քահանայութիւն. ազգ սուրբ. ժողովուրդ սեպհականի. որ
զի զձեր առաքինութիւնն նուիրեսցէք այնմ, որ զձեզ 'ի խա-
ւարէն կոչեաց յիւր սքանչելի լոյսն: * որք երբեմն 10
չժողովուրդ, բայց արդ ժողովուրդ Այ. որք չողոր-
մեալք, այժմ ողորմութիւն գտէք: * Սիրելիք՝ աղա- 11
չեմ, իբրեւ զպանդուխտս եւ զնժդեհս 'ի բաց մերժել
'ի մարմնաւոր ցանկութեանց, որ զինուորին ընդդէմ
ոգւոց. * զվարս ձեր 'ի մէջ հեթանոսաց պարկեշտա- 12
ցուցանել. զի որով բամբասիցեն զձեզ իբրեւ զչարա-
գործս, 'ի բարւոք գործոցն ձերոց դիտեալ՝ փառա-
ւոր առնիցեն զԱծ յաւուրն այցելութեան:
Դ * Հնազանդ լերուք ամ մարդկեղէն արարածոց վս 13
գլ Տն. եթէ թագաւորի՝ իբրեւ առաւելոյ ումեք. * եթէ 14
դատաւորաց՝ իբրեւ 'ի նմանէ առաքելոց 'ի վրէժխնդ-
րութիւն չարագործացն, եւ 'ի գովութիւն բարեգործացն:
* Զի այսպէս են կամք Այ. բարեգործացն պապան- 15
ձեցուցանել զանզգամ մարդոց զանգիտութիւն: * Իբ- 16
րեւ զազատս լինել, եւ մի իբրեւ պատրուակ չարութեան
ունել զազատութիւն, այլ իբրեւ Այ ծառայք: * Զա- 17
մենեսեան պատուեցէք. զեղբայրսիրութիւն սիրեցէք.
յԱյ երկերո՛ւք. զթագաւորս պատուեցէք: * Ծառայք 18
հնազանդ լինել յամենայն երկիւղիւ տերանց, ոչ միայն բա-
րերարացն եւ հեզոցն, այլ եւ կամակորացն: * Զի եւ այս 19
ճշմարիտ շնորհք յԱյ են, եթէ բարւոք ինչ մտօք տա-
նիցի ոք վշտաց յանիրաւի: * Քանզի զի՞նչ երախտիք 20
իցեն, եթէ յորժամ մեղանչիցէք՝ տանջիցիք եւ համբե-
րիցէք. այլ եթէ զբարիս գործիցէք՝ չարչարիցիք՝ եւ
համբերիցէք, այն շնորհք յԱյ են: * Քանզի 'ի դոյն 21
խակ կոչեցարուք: Զի եւ Քս վն ձեր մեռաւ, եւ ձեզ ե-
թող

յոր եղանն: (9) Բզմ. Էք ընտրք, Թա": (9) Ոմանք. Թգրութե քհնյութե, ազգն սբ... նուիրեսցեք այնմ որ զձեզ կոչեաց 'ի խա": (11) Ոմանք. Աղաչեմ զձեզ, իբրեւ զպան": (12) Ոմանք. Զի որովք բամբասեն. զձեզ.. 'ի բարւոք գործոց ձերոց դիտեալ, փառաւոր արասցեն զԱծ: Ուր ուղղն. Փառաւորեսցեն զԱծ: (13) Ոմանք. Արարածոց վն: (14) Ոմանք. Դատաւորի իբրեւ 'ի նմէ առաքելոյ.. չարագործաց: (15) Ոմանք. Զի այս են կամքն Այ.. զանզգամ մարդոյ զանգիտութիւն: Ուր օրինակ մի. Զի այսպիսի են կամք: (18) Ոմանք. Հնազանդ լերուք ամի երկիւղիւ: (19) 'Ի բզմս գիրս. Զի եւ այս ճշմարիտ շնորհք յԱյ են եթէ: (20) Ոմանք. Այլ եթէ բարիս գործիցէք, եւ չարչա": (21) Ոմանք. 'Ի դոյն. խակ կս"... վն մեր մեռաւ, եւ ձեզ ե".. երթիցէք զհետոց նորա.

Digitized by Google

22 Թող օրինակ՝ զի զհետ երթայցէք հետոց նորա ։ * Որ ոչ
23 արար մեղս, և ոչ գտաւ նենգութիւն ՚ի բերան նորա ։ * որ
բամբասեալ՝ և ոչ փոխարէն բամբասէր ։ չարչարեալ՝
և ոչ սպառնայր սպառնալիս ։ բայց իրաւամբք մատնէր
24 դատաւորին ։ * որ զմեր մեղսն, իւրով մարմնովն վե-
րացոյց ՚ի խաչափայտն ։ զի լիցուք զերծեալք ՚ի մեղաց ան-
տի, և իցեմք արդարութեան կենակիցք ։ որոյ վիրօքն բժշ-
25 կեցայք ։ * Քանզի էիք իբրև զոչխարս մոլորեալս ։ այլ
այժմ դարձարուք առ հովիւն և տեսուչ ոգւոց ձերոց ։

ԳԼ. Գ.

1 Նոյնպէս և կանայք հնազանդ լինել արանց իւրեանց ։ գ գ
զի եթէ իցեն նոքա ապստամբք ՚ի բանէ անտի, յա-
ղագս կանանց գնացից, և առանց բանին իսկ շահե-
2 ցին, * դիտեալ երկիւղիւ զձեր պարկեշտ գնացս ։ * Ո-
3 րոց լինիցի ոչ արտաքուստ հիւսիւք և ոսկեհնիւք ծա-
4 մակալօք՝ կամ պաճուճեալ զգեստուք զարդ ։ * այլ
ծածուկ սրտին մարդն ։ անեղծութեամբ հնազանդութեան
և հանդարտութեան հոգւոյն, որ է առաջի Այ բազմա-
5 պատիկ ։ * Քանզի այսպէս երբեմն և կանայք որ յու-
սացեալ էին յԱծ, զարդարէին զանձինս հնազանդել
6 իւրեանց արանց ։ * Որպէս և Սառայ՝ զի հնազանդ էր
Աբրահամու ։ և տէր իւր կոչէր զնա ։ որոյ եղերուքն
դուք որդիք ։ բարեգործք էիք, և ոչ կասկածէիք՝ և
7 ոչ ՚ի միջէ ինչ երկիւղէ ։ * Նոյնպէս և արք իմաստութեամբ՝
բնակեսցեն ընդ նոսա ։ իբրև տկար անօթոյ առնիցեն
պատիւ կանանց՝ և իբրև ժառանգակցաց շնորհացն կե-
8 նաց ։ զի մի խափան լինիցին աղօթիցն ձերոց ։ * Եւ զգ-
լուխ բանին, զի համամիտք իցէք, համակարիք, եղբայ-
9 րասէրք՝ ազնուագունք, խոնարհք ։ * Մի՛ չար փոխա-
նակ չարի հատուցանել, կամ բամբասանս ընդ բամ-
բա-

---

(23) Ոմանք. Եւ ոչ սպառնայր նոցա ։ բայց ։ (24) Ոմանք. Զմեր զմեղսն . . . որոյ վիրօքն բժշկեցայք ։
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Նոյնպէս և կանայք ։ (1) Ոսկան. Զի եթէ են նքա . . գնացից, առանց բա"։ (2) Ոմանք. Գի-տել երկիւ"։ (3) Ոմանք. Հիւսուք, և ոչ ոսկեհնուռ ծա-մակալեօք, կամ պայճառեալ զգեստիւք ։ (4) Ոմանք. Անեղծութբ հեզութե և հանդարտութբ ։ (4) Յօրինակին գլխոյ. Հնազանդութե և հանդարտութե հոգ"։ (5) Ոմանք. Արանց իւրեանց ։ (6) Ոմանք. Սառա ։ և ոմանք. Սառ-ռա՝ զի հնազանդէր առ"։ (7) Ոսկան. Բնակեսցեն ընդ . . . պատիւս կանանց ։ (7) Բղի. Կանանց ։ իբրև ժառ". . խափան լինիցին ։ (8) Օրինակ մի. Համակամարք ։ եղ-բայրասէրք ։ (9) Ոմանք. Այլ զօրին [illegible] օրհնել ։

Digitized by Google

բասանաց. այլ զնորին հակառակն՝ օրհնել. զի յայս
ԴԳ իսկ կոչեցարուք՝ զի զօրհնութիւն ժառանգիցէք: * Զի 10
որ կամի զկեանս սիրել, և զաւուրս իւր տեսանել 'ի բա-
րութեան, լռեցուսցէ զլեզու իւր 'ի չարութենէ, և զշրթունս
իւր 'ի չխօսելոյ զնենգութիւն: * Խոտորեսցի 'ի չարէ, 11
և արասցէ զբարի. խնդրեսցէ զխաղաղութիւն, և եր-
թիցէ զհետ նր: * զի աչք տն 'ի վերայ արդարոց, և 12
ականջք նր յաղօթս նց. երեսք տն 'ի վերայ չարագոր-
ծաց: * Եւ ո՛ իցէ որ չարչարիցէ զձեզ, եթէ դուք 13
բարւոյն նախանձաւորք լինիցիք: * Այլ թէ և չար- 14
չարիցիք ևս վն արդարութեան, երանելի էք. բայց յեր-
կիւղէ նց մի երկնչիցիք, և մի խռովեսջիք: * այլ զտր 15
զնոյն և զքն՝ սուրբ ունիջիք 'ի սիրտս ձեր: Պատրաստ
իցէք տալ պատասխանի ամի որ խնդրիցէ զբանն՝ որ
է վն յուսոյն ձերոյ: * այլ հեզութբ և երկիւղիւ ու- 16
նիցիք բարս քաղցունս. զի որով չարախօսիցեն զձէնջ՝
յամօթ լիցին, որք բամբասեն զձեր բարւոք գնացս 'ի
քն: * Զի լաւ է բարեգործաց, եթէ կամիցին բա 17
այ կամացն չարչարել՝ քան չարագործացն: * զի և քն 18
մի անգամ վն մեղաց 'ի վերայ ձեր մեռաւ, արդարն 'ի
վերայ անարգարաց. զի զձեզ մերձեցուսցէ առ այծ:
զի թէպէտ և մեռաւ մարմնով, այլ կենդանի է հոգ-
ւով: * Որով և ոգւոցն որ էին 'ի բանտին, երթեալ 19
քարոզեաց, * երբեմն ապստամբելոցն, յորժամ նե- 20
րէր նց այ երկայնմտութիւն յաւուրս նոյի յորս տա-
պանն կազմէր. յորս նաւազունք՝ այս ինքն, ոգիք իբ-
րև ութ ապրեցան 'ի ջրոյն: * Որ և զձեզ ըստ նմին 21
օրինակի, կեցուսցէ մկրտութիւն. ոչ զմարմնոյ աղտն
'ի բաց ընկենլով, այլ զխղճմտանաց հանդէս առ այծ,
'ի

զի յայսմ իսկ կոչեցարուք. զի զօրհնութիւն ժառ": (10) Ո-
մանք. Որ կամիցի զկեանս սիրել, և տեսանել աւուրս
բարութեան ... 'ի խօսելոյ զնենգ": (11) Ոմանք. Խոտորես-
ցի 'ի չարութենէ, և ա".. խնդրեսցէ զխա": (13) Ոմանք. Եւ
ով իցէ որ: (14) Ոմանք. Այլ թէ չարչարիցիք ևս յա-
ղագս արդա": (15) Ոմանք. Զտր զնոյն զքն սուրբ ու-
նիջիք 'ի սիրտս ձեր: (15) Ոմանք. Պատրաստ իցէք:
(16) Ոմանք. Զչարախօսեսցեն զձէնջ.. բարիոք գնացսք
'ի: (17) Ոմանք. Եթէ կամեսցին բա.. քան զչարա-
գործացն: (18) Ոմանք. Քանզի և քն.. 'ի վր մեր մե-
ռաւ... զի զմեզ մերձեցուսցէ առ այծ: թէպէտ: (19) Ո-
մանք. Որ 'ի բանտին էին: (20) Ոմանք. Յաւուրսն նոյի.
յոր փտապանն կազմէր.. այս ինքն է՝ իբրև ոգիք..
'ի ջրոցն, կամ, 'ի ջուրցն: (21) Ոմանք. Մկրտութի, ոչ
զմարմնոյն աղտ 'ի բաց ընկենուլ. այլև զբարիոք մտ-

Digitized by Google

22 'ի ձեռն յարութեան յիսուսի քրիստոսի. * որ է ընդ աջմէ այ երթ_
եալ յերկինս, 'ի հնազանդել նմա հրեշտակաց եւ
իշխանութեանց եւ զօրութեանց:

Գլ. Դ.

1 Արդ քրիստոսի չարչարելոյ մարմնով վն մեր, եւ դուք 'ի նոյն Ե
միտս վառեցարուք. զի որ չարչարեալ մարմնով՝ դա_ գե
2 դարէ 'ի մեղաց. * զի մի եւս ըստ մարդկան ցանկու_
թեանց՝ այլ ըստ կամացն այ կեցցէ զայլ եւս ժամանակն:
3 * Բաւական է անցեալ ժամանակն կամացն հեթանոսաց, որք գնացին գիջութեամբ, ցան_
կութեամբ, գինեհարութեամբ, անառակութեամբ, արբեցութեամբ,
4 անօրէն կռապաշտութեամբ: * որով օտարացեալք՝ ոչ
ընդ ձեր վարելն 'ի նոյն անառակութեան զեղխութեան, եւ
5 հայհոյեն: * որք տացեն պատասխանի այնմ որ 'ի պատ_
6 րաստի ունի դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս: * Զի
'ի այդ իսկ եւ մեռելոց աւետարանեցաւ է, զի դատեսցին
ըստ մարդկան մարմնով, եւ կենդանի լիցին ըստ այ հոգ_
7 ւով: * Ամենեցուն վախճան մերձեալ է. զգաստացա_
րուք այսուհետեւ՝ եւ զերծուք զուարթութեամբ յաղօթս:
8 * Նախ քան զամենայն զսէր առ միմեանս ունել. զի
9 սէր՝ ծածկէ զբազմութիւն մեղաց: * Օտարասէրք լի_
10 նել՝ ընդ միմեանս առանց տրտնջելոյ: * իւրաքանչիւր_
ոք որպէս եւ ընկալաւ շնորհս ինչ՝ 'ի միմեանս զնոյն մա_
տակարարել, իբրեւ զբարւոք հազարապետս այլեւայլ
11 շնորհացն այ: * Եթէ ոք խօսիցի՝ իբրեւ զայ պատգամս.
եթէ ոք մատակարարիցէ իբրեւ 'ի զօրութենէ զոր շնոր_
հէ այ. զի յամենայն փառաւորեսցի այ 'ի ձեռն յիսի քի,
որում փառք եւ զօրութիւն յաւիտեանս ամէն:
12 * Սիրելիք՝ մի օտարոտի համարել զեռանդն ինչ որ 'ի Զ
փորձութեան ձեր լինիցի, որպէս թէ օտար ինչ իրք ձեր դի_ գզ
պի.

պատգն հան": (22) Ոմանք. Հրեշտակաց, իշխանութեանց եւ զօրութեանց:

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Քս 'ի չարչարելն վն: Ն. ոմանք. քսի չարչարեալն վն: (2) Ոմանք. Զայլ եւս Ժմկ: (3) Ոմանք. Որովք գնացին գիջութիւն: (4) Ոմանք. Ոչ վարելն ընդ ձեզ: (4) Օրինակ մի յաւելու. Վարելն. այլ են 'ի նոյն անառակութեան զեղխութեան, եւ: (5) Ոմանք. Որ տացեն պատի.. 'ի պատրաստի ու": (6) Ոմանք. Եւ կենդանի լինիցին: (7) Ոմանք. Եւ երթուք զուար": (10) Ոմանք. Իւրաքանչիւր ոք ընկա"... իբրեւ զբարիս հազարապետս: (11) Ոմանք. Եթէ ոք խօսեսցի.. մատակարարեսցէ.. յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: (12) Ոմանք. Զեռանդն ինչ որ 'ի փորձութեան ձեր լինիցի, որպէս եթէ.. դիպեսցին

ակիցէն: * այլ իբրեւ հաղորդեալք քրի չարչարանացն՝ 13
ուրախ լինիջիք, զի եւ 'ի յայտնութեան փառաց նր ցնծա_
ցեալ բերկրեսջիք: * Իսկ եթէ նախատիցիք եւ վասն 14
անուանն քրի, երանելի էք. զի փառացն՝ եւ զօրութե
անուն. եւ այ հոգին 'ի վերայ ձեր հանգուցեալ է: * Մի 15
ոք 'ի ձէնջ չարչարեսցի իբրեւ սպանօղ, կամ իբրեւ ըղ_
գող, կամ իբրեւ չարագործ, կամ իբրեւ զօտարատե_
սուչ: * Ապա թէ իբրեւ զքրիստոնեայ, մի ամաչես_ 16
ցէ. այլ փառաւոր առնիցէ զած անուամբս այսուիկ:
* Զի ժամանակ է սկիզբն լինելոյ դատաստանին 'ի տա_ 17
նէն այ: զի եթէ նախ 'ի մէնջ. իսկ զի՞նչ կատարած
իցէ այնոցիկ, որ ոչ հաւանեցան այ աւետարանին:
* Եւ եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ ամպարիշտն 18
եւ մեղաւորն ո՞ւր գտանիցի: * Ապա զի որ չարչարեսցին 19
ըստ այ կամացն, հաւատարիմ հաստչին աւանդեսցեն
զիւրեանց ոգիս բարերարութք:

Գլ. Ե.

Է գէ Երիցունս առաւելեւս աղաչեմ՝ իբրեւ զերիցակից՝ 1
եւ վկայ չարչարանացն քրի, որ եւ հանդերձեալ
փառացն յայտնելոյ հաղորդ. * արածեցէք որ 'ի ձեզ 2
հօտդ է այ. վերակացու լինել՝ մի իբրեւ ակամայ՝ այլ
կամաւ ըստ այ. մի զաւշաքաղութ, այլ յօժարութբ.
* մի իբրեւ տիրելով վիճակացն, այլ լինել օրինակ հօ_ 3
տին: * զի յերեւել հովուապետին՝ ընդունիջիք զան_ 4
թառամ փառաց պսակն: * Սոյնպէս եւ երիտասարդք՝ 5
հնազանդ լերուք ծերոց: ամենեքին ընդ միմեանս՝ ըզ_
խոնարհութի ունիցին. զի ած ամբարտաւանից հա_
կառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց: * Խոնարհեցա_ 6
րուք ընդ հզօր ձեռամբն այ. զի զձեզ բարձրացուս_
ցէ:

---

(13) Ոմանք. Փառացն նր.. բերկրիջիք: (14) Ոմանք յա_ւելուն. Եւ զօրութեն անուան է. եւ այ: Ուր օրինակ մի. անուան է: (16) Ոմանք. Ապա եթէ.. մի ինչ ամա_չեսցէ: (17) Ոմանք. Դատաստանաց 'ի տա".. այնոցիկ իցէ. կամ, է. որ ոչ հնազանդեցան աւետարանին այ: (18) Ոմանք. Ուր գտանիցին: (19) Ոմանք. Ապա զի եւ որ չար".. ոգիսն բարերարութեն:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ապա զերիցակիցս եւ զվկայս.. փա_ռացն յայտնելոց հաղորդս: կամ, հաղորդք: Ուր օրինակ մի. Հաղորդ՝ որ յայտնելոցն է 'ի մեզ: Եւ այլ օրինակ մի. Փառացն հաղորդս յայտնելոց էք: (2) Ոմանք. Հօտ է այ. կամ, հօտդ այ է: (3) Ոմանք. Տիրելով վիճակին. այլ: (4) Ոմանք. Յերեւել հովուապետին.. փառացն զպսակ: (5) Ոմանք. Նոյնպէս եւ երիտա".. ամենեքեան..

Digitized by Google

7 ցէ ՚ի ժամանակի։ * զամենայն հոգս ձեր ընկեցէք
՚ի նա, զի նմա է որ հոգայ վասն ձեր։
8 * Արթուն լերուք՝ հսկեցէք, զի ոսոխն ձեր սատա- Ը
նայ իբրև զառեւծ գոչէ, շրջի և խնդրէ՝ թէ զո՛վ կլանի- գա
9 ցէ։ * որում ՚ի դիմի հարկանիցիք հաստատունք հաւա-
տովք։ գիտասջիք զնոյն անցս չարչարանաց եղբայրու-
10 թեան ձերոյ յաշխարհի յանձին կատարեալ։ * Եւ Աստ-
ուած շնորհաց, որ կոչեաց զձեզ յիւր ՚ի յաւիտենական
՚ի փառսն Քրիստոսի Յիսուսի, որում փոքր մի եղերուք չար-
չարեալք, նա կազդուրեցուսցէ, կարողացուսցէ, հաս-
11 տատեսցէ տրասցէ։ * Նմա իշխանութիւն և փառք յաւի-
12 տեանս։ * ՚Ի ձեռն Սեղուանոսի հաւատարիմ եղբօր,
որպէս կարծեմ՝ փոքր ՚ի շատէ գրեցի ձեզ, մխիթարել,
և ՚ի վերայ սորին վկայել. զի և այս ճշմարիտ շնորհք
13 այյ են՝ յոր հաստատեալ կայցէք։ * Ողջոյն տայ ձեզ
որ ՚ի Բաբելոն ընտրելակիցն եկեղեցի է. և Մարկոս
14 որդի իմ։ * Ողջոյն տաջիք միմեանց ՚ի համբոյր սրբու-
թեան։ Խաղաղութիւն ընդ ձեզ ամենեսեան, որ էք ՚ի
քս յս. ամէն։ Տուն. ՃԼՂ։

զփառաւորհութի՛ ունիցիք։ (8) Ոմանք. Եւ սկեցէք... եթէ
զո՛վ կլա"։ (8) Յօրինակին Գրէտ. էր՝ զի հակառակն ձեր։ որց
ճի՛ ընդ ողորմախեանն Եղբօ, ոսոխն։ (9) Օրինակ մ. Որում
՚ի դիմի հարկա"... յաշխարհի յանձին կալեալ։ (9) Ո-
մանք. Յաշխարհի յանձինս կատարել։ (10) Ոմանք. Որ
և կոչեաց զձեզ յիւր յաւիտենական փառսն յսի քսի..
նա կազդուրացուսցէ։ (11) Ոմանք յաւելուն. Յաւի-
տեանս. ամէն։ (12) Ոմանք. Միղուանոսի, կամ սիւղիա-
նոսի.. ոպէս և կարծեմ.. գրեցի առ ձեզ.. և ՚ի վերայ
այսորիկ. կամ, սոցին վկայել.. Շնորհք այ է՝ որ հաս-
տատեալ կացէք. կամ, կայցջուք։ (13) Ոմանք. Ընտրե-
լակից եկեղեցին է։ (14) Ոմանք. Սրբութե։ Շնորհք
ընդ ձեզ ամենեսեին։
* ՚Ի վախճանի՝ ոմանք դնեն. Պետրոսի թուղթս գրեցաւ
՚ի Հռովմէ։ Տունք. ՃԿԶ։ և ոմանք. Կատարումն առ
առաջին թղթոյն պետրոսի։ զորոնց զանց առնէ օրինակս
մեր ընդ այլոց ոմանց օրինակաց։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ Թղթոյն Պետրոսի։

Սա այս դարձեալ նոյն Պետրոս գրէ զթուղթս հաստատութեան . . . ու է թուղթս յետնագոյն առաջնոյն. զի զի գիտէր եթէ հրա- ժեշտ է լինելոց ժամանակ իւր 'ի մարմնոյ. և ծանօթոց արագ ան- ձեռնեան յիշեցուցանել, զի որոց միտեցանն՝ լսել զմարդարէութեան։ Եւ նախ՝ յաղագս հաւատոյ պատուէ. ցուցեալ 'ի մարգարէիցն զնա աւետարանեալ. և զի մարգարէսն եւս որ յաղագս Քրիստոսի ասեն մարգարէսն, այլ յայտ խօսեցան։ Այլ պատուէր մի՛ միա- բանել խաբէութեան որք լինիցին նոցա կորուստ. որ յանցուցե- լոց հրեշտակացն եղև։ Պատուէ և 'ի թուղթս՝ առաքել լինել յոր- խաբէութեան եկեղեցին, և կամիցին պատրել զմանս անզգամ. թէ ա- նայն առ 'ի յետոյ գալոցոց երկիրն, զի մինչ ասէ գալ՝ և ոչ գայ։ 'Ի սոցանէ մանաւանդ զգուշանալ պատուիրէ. և առաւելու- մի՛ լինել կարծիք զի ժամանակաց. զի առ ժամանակ ոչինչ է համարեալ առաջի Տն. այլ զի օրն եթէ ուղղապար ամ լինել. և ուղղապար ամս եթէ զի օր. միայն պատրաստ առ եղիցուք ա- ռաւր Տն։ Զայն սորոգէ՝ ցուցանէ և պատուիրէ զհաւատացեալս ամենեցուն՝ նմա բարւոք գործովք. և սիրել զոր յառաջ եղելոց գե- րեւսլին էն, և մի՛ ընդունել զորս ոչ ընդունին զնոսա. զի զամ ենթայնոյն գիրս անարգեն 'նոքա։ Յիշեցուցանէ և մարդարէսն առ ամ ենթայնոյն գիրս կանխել, և գիտել զգործս եղելոցն. և պատուիրէ մի՛ անկանել 'ի զգուշութէ հաւատոց։ Եւ այսպէս կա- տարէ զթուղթն։

Գլուխք Բ. Թղթոյն Պետրոսի։

Ա. Վասն կոչման հաւատոցն՝ գործովք առաքինութեան հաստատելովք առ յոյս հանդերձելոցն բարութեանց։

Բ. Պետրոսի առ 'ի յիշատակ մարդարէութեանն՝ յետ իւր վախ- ճանելոյն. և թէ զխօսս 'ի Թաբօր լերինն լուաւ զհայրական ձայն փառին։

Գ. Վասն խոստացեալ խաբէութեան որ հասանելոց է 'ի վերայ հերձուա- ծողաց, և ամպարշտութեան նոցա՝ և տանջանաց հանդերձելոց։

Դ. Երկրորդութեան գալստեան Տեառն մարդկաց հերձուածողաց։ Ե. Յա- ղագս թէ յանկարծահաս գալոց է Տէր 'ի դատաստանի աշխարհիս. և եթէ պատրաստական գտանել ամենայն առաքինութեամբ։

ԹՈՒՂԹ

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ԳԼ. Ա.

1 ՇՄԱՒՈՆ ՊԵՏՐՈՍ ԾԱՌԱՅ դբ
և առաքեալ յսի քսի, որոց հանգիտապա-
տիւ ընդ մեզ հասեալ հաւատոց յարդարութիւն
2 այ մերոյ և փրկչին յսի քսի: * Շնորհք՝ ը ձեզ՝ և խա-
ղաղութիւն բազմասցի, գիտութիւն այ՝ և յսի քսի տն մերոյ:
3 * Որպէս ամ ինչ մեզ՝ իւրոյ աստուածեղէն զօրութեան առ Ա
'ի կեանս և աստուածպաշտութի՛ շնորհեալ. 'ի ձեռն գիտու-
թեան այնորիկ որ կոչեաց զմեզ յիւր 'ի փառսն և 'ի
4 վայելչութիւն: * որովք մեծամեծքն և պատուականն աւե-
տիք պարգևեալ են մեզ. զի նոքիմբք աստուածեղէն բնութեն
հաւատոցն լինիցիմք հաղորդակիցք, փախուցեալք 'ի
5 ցանկութեց աշխարհիս և յապականութեց: * Եւ սմին այս-
միկ զա՛մ փոյթ 'ի մէջ առեալ՝ ձերովքն հաւատովք
մատակարարեսջիք զառաքինութիւն, և առաքինութեամբն ըզ-
6 գիտութիւն, * և գիտութեամբն զժուժկալութի, և ժուժ-
կալութեամբն զհամբերութիւն, և համբերութեամբն զաստուածպաշ-
7 տութի, * և աստուածպաշտութեամբն զեղբայրսիրութի, և եղ-
8 բայրսիրութեամբն զսէր: * Զայսոսիկ ձեր յանձին կալեալ
և 'ի սոյն յաճախեալ, ոչ դատարկս և անպտուղս հաս-
9 տատիցեն զձեզ 'ի տն մերոյ յսի քսի գիտութիւն: * Իսկ
յոր ոչն իցեն սոքա մերձ, կոյր է և զաչացու. 'ի մո-
ռացօնս դարձուցեալ զսրբութի առաջնոց իւրոցն յան-
10 ցանաց: * Վասն որոյ եղբարք՝ առաւել փութացարուք՝
զի բարեաւքն գործովք հաստատուն զձեր կոչումն և
զընտ-

Գլ. Ա. (1) Ոսկան. Սիմոն պետրոս: (1) Ոմանք. Եւ փրկչին մերոյ յսի: (3) Օրինակ մի. Մեզ իւրով աստուածային իմաստութեն առ 'ի.. շնորհել 'ի ձեռն: (3) Ոմանք. Զօրութեն 'ի կեանս և յաստուածպաշտութի.. զձեզ յիւր փառսն և վայելչութեն: (4) Ոմանք. Որով մեծա".. բնութե լինիցիք հաղոր": (4) 'Ի բազում օրինակ. Բնութեն հաւատոցն լինի": այլ և ոմանք 'ի լուսա". նշանակեն: (5) Ոմանք. Եւ 'ի սմին այսմիկ.. ձերովք հաւատովքն մատակարարեսջիք զառաքինութի: (8) Ոմանք. Յանձն կալեալ. և 'ի սոյնս յաճա".. զձեզ հաստատիցեն. յի քի 'ի գիտութեն: (8) 'Ի լուսա". 'Ի ՏԷ գիտութեն. նշանակի, պակուցեալ: (9) Ոմանք. Զսրբութեանս առաջնոց: (10) Ոմանք. Եւս առաւել փութա-

Digitized by Google

զընտրութիւն պահիցէք: Զայս արարեալ՝ ոչ երբէք՝ յան-
ցանիցէք: * Զի այսպէս առատապէս շնորհեսցի ձեզ 11
մուտ 'ի յաւիտենական արքայութիւն տն մերոյ և փրկչի
գգ յսի քսի: * Որոյ պատրաստեցից միշտ ձեզ յիշեցու- 12
ցանել վասն սոցին, թէպէտ և գիտակցին և հաս-
տատեալ իցեն՝ եկեալ հասեալ ճշմարտութեանն:
Բ * Քանզի իրաւացի համարիմ մինչդեռ եմ 'ի մարմնի 13
աստ՝ զարթուցանել զձեզ յիշատակօք: * Գիտեմ թէ 14
վաղվաղակի է ընկենլոց մերկանալ յինէն մարմնոյս. որ-
պէս և տր մեր յն քն եցոյց ինձ: * Եւ փութամ ճեպիմ 15
միշտ զձեզ յորդորել. զի յետ իմոյ ելանելոյ յաշխար-
հէս՝ առնիցէք զյիշատակս այսոցիկ: * Քանզի ոչ է- 16
թէ պաճուճեալ ինչ առասպելաց զհետ երթեալ ցու-
ցաք ձեզ զտն մերոյ յսի քսի զզօրութիւն և զգալուստն.
այլ մերձն եղեալ ականատեսք նր մեծութեանն: * Քանզի 17
առեալ յայ և 'ի հօրէ զպատիւ և զփառս. յեկեալ յայն-
պիսի բարբառոյ՝ մեծվայելչութեան փառաց անտի. Ե-
թէ դա է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ: * Եւ զայս 18
բարբառ մեք իսկ լուաք եկեալ յերկնից՝ որ ընդ նմա
իսկ էաք 'ի սբ լերինն: * Եւ ունիմք հաստատագոյն 19
զբանն մարգարէականն. որում եթէ անսայցէք՝
բարւոք առնէք. իբրև ճրագի որ տայցէ լոյս 'ի խա-
ւարչային տեղւոջ, մինչև տիւն լուսաւորեսցէ, և ա-
րուսեակն ծագեսցէ 'ի սիրտս ձեր:
Գ * Բայց նախ՝ զայս գիտակ լինիջիք. զի ամենայն մար- 20
գարէութիւն իւրոց գրոց լուծումն ոչ ունի: * Քանզի 21
գգ ոչ եթէ ըստ կամաց մարդկան տուաւ մարգարէութիւն
երբէք, այլ 'ի հոգւոյն սբյ կրեալք՝ խօսեցան մար-
դիկ այյ:

Գւ:

ջիք՝ բարեացն գոր": (11) Ոմանք. Արքայութիւն տն մե-
րոյ և փրկչին յսի քսի. որում փառք յաւիտեանս: (12) Ո-
մանք. Որոյ պատրաստեցէք միշտ յիշե"... ճշմարտութեանն:
(14) Ոմանք. Գիտեմ եթէ վաղ"... ոմն տր մեր: (15) Ոմանք.
Զի և յետ իմոյ ե": (16) Յօրինակին գրեալ էր. Քանզի ոչ է-
թէ. այլ 'ի լուսանց". նշանակեալ 'ի ներքս բերել, համաձայն այ-
լոց: (16) Ոմանք. Պաճուճեալ ինչ առասպելաց: (16) Ո-
մանք. Զհետ երթեալ ցու": (17) Ոմանք. Առեալ յայ հօ-
րէ.. եկեալ այնպիսի. բարբառ 'ի մեծ վայելչութէ..
ընդ որ ես հաճեցայ: (19) Ոմանք. Զբանն մարգարէա-
կան. որում թէ ան"... որ տացէ լոյս... ծագեսցէ 'ի
սիրտս ձեր: (20) 'ի լուսանց". Լուծումն ոչ լինի: համաձայն
անանց 'ի Բնաբ": (21) Ոմանք. Ըստ մարդկան մտաց. տուաւ
մարգարէութիւնք երբէք.. կրեալ խօսեցան:

Digitized by Google

ԳԼ. Բ.

1 Եղեն և սուտ մարգարէք 'ի ժողովրդեանն, որպէս և
այժմ 'ի ձեզ լինիցին սուտ վարդապետք. որք սը_
սպրդեալք մուծանեն հերձուածս կորստեան, և զոր տէր
գնեաց զնա ուրացան. ածեն 'ի վերայ անձանց զարա_
2 գահաս կորուստ: *Եւ բազումք անկեալ երթիցեն
զհետ նց անառակութեանց. վն որոյ ճշմարտութեն ճա_
3 նապարհ հայհոյեսցի: *Եւ ագահութբ մտացածին բա_
նիւք առնիցեն զձեզ վաճառանդի: որոց դատաստանն
'ի բնէ ոչ դադարկանայ, և կորուստ նց ոչ նանիր հա_
4 ցէ: *Զի եթէ 'ի հրեշտակսն յանցուցեալս այ ոչ
խնայեաց, այլ խաւարին կապանօք արկեալ 'ի տարտա_
5 րոսն' ետ պահել 'ի դատաստան: *Նա' և ոչ խնկզբանն
աշխարհի խնայեաց. բայց զութերորդն զնոյ' զար_
դարութեան քարոզ, պահեաց 'ի ջրհեղեղէ աշխարհի'
6 ամպարշտելոցն ածեալ: *և զքաղաքս սոդոմացւոցն
և գոմորացւոց դարձուցեալ յաճիւն' դատեաց, օրի_
7 նակ առ յապայ ամպարշտելոցն կացուցանէր: *Եւ
զարդարն զղովտ ձանձրացեալ յանկարգ գիջութե գը_
8 նացից' փրկեաց. *քանզի ականատես և ականջալուր
արդարն բնակեալ 'ի մէջ նց, օր ըստ օրէ զհոգի սուրբ
9 ոգին' նոցա անօրէն գնացիւքն տանջէր: *Գիտէ տր գ.ե
զածապաշտս փրկել 'ի փորձութէ, և զանօրէնս պա_
10 հել 'ի տանջանս աւուրն դատաստանի: *մանաւանդ'
որ զհետ մարմնոյ պղծալից ցանկութեց իւրեն երթեալ.
արհամարհօղք տէրութեն, ժպիրհք, յանդգնողք, չզան_
11 գիտեն զփառսն հայհոյել: *ուր հրեշտակք զօրութբ
և կարողութբ քան զնս մեծամեծք' չածեն զնոքօք 'ի
12 տնէ զհայհոյութեն դատաստան: *Այլ սոքա իբրև
զան_

Գլ. Բ. (1) Ոսկան. Լինիցին 'ի ձեզ... սպրդեալ մու_
ծանել հեր"... և զոր տրն գնեաց, զնս ուրացեալ.. ան_
ձանց իւրեանց զերագահաս կո": (1) 'Ի լուս". Մուծա_
նիցեն հերձ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (2) Յօրինակին. Եւ
բազմաւք անկեալ: (3) Ոսկան. Եւ ագահութե.. զձեզ վա_
րանդի... և կորուստ նոցա ոչ նիրհեսցէ. կամ. նիր_
հէ: (4) Ոսկան. 'Ի հրեշտակսն յանցեալս.. այլ խաւա_
րային կապանօքն.. պահել 'ի դատաստանի: (5) Ոսկան.
Աշխարհի խնայ": (6) Ոսկան. Սոդոմայեցւոց և զգո_
մո"... առ յապա եղելոցն: (8) Ոսկան. Եւ ականջալուր
արդարն բնակեալ էր 'ի մէջ: (8) Ոսկան. Զհոգի զնր հո_
գին' նց ա": (9) 'Ի լուս". Եւ զանիրաւս պահել. համա_
յնյն ոմանց 'ի բնաբ": (10) Բոլոր. Պղծալից ցանկութեց:
(11) Ոսկան. Զօրութբք... զհայհոյութե: (12) Ոսկան. Որոց

Digitized by Google

զանխօս անասունս ըստ բնածին բարուցն յեղծանին և
յապականութի, որոց չէնն գիտակ, հայհոյեն յապա_
կանուն իւրեանց. և ապականեցին՝ * տանձեալք՝ի 13
վարձուցն անիրաւութեն. որ ցանկութ զաւուրն փափ_
կութ համարեն. բծկանք, արատաւորք, փափկացեալք
'ի պատիրս իւրեանց. լինեալ ձեզ խրախճանակիցք :
* Ասա ունեին համագոյն պտղնկաց՝ անդադարս 'ի մե_ 14
ղաց, պատարեն զանձինս յողդողդաց. որ ունեին սիրտ
հարեալ զագահութ, մանկունք անիծից : * Թողեալ 15
զուղղորդ ճանապարհն՝ մոլորեցան. զհետ երթեալ ճա_
նապարհին բաղամայ բեովրայ, զվարձս անիրաւութ
սիրեցին : * որ կշտամբանս իւրոյ անօրէնութեն սաս_ 16
տաւ զէշն անխօսուն. մարդկեղէն բարբառով բար-
բառեալ՝ արգել զմարգարէին զանօրէնութիւն : * Այս_ 17
պիսիքն են աղբիւրք անջուրք. և մէգք վարեալք 'ի մրրր-
կէ. որոց աղջամուղջ խաւարին յաւիտեան պահեալ
կան : * Մեծաբանս ստուեայ բարբառեալ պատրեն 18
գիջութեք անառակ ցանկութեք մարմնոյ, զայնոսիկ
որ սակաւ փախչէին յայնցանէ որ 'ի մոլորութեն շըր-
ջեցին : * Նոցա ազատութ խոստանան, և ինքեանք ապա_ 19
կանութեն ծառայք են : զի որով ոք իւրք և յաղթեցի ոք.
նորին և ծառայէ : * Զի եթէ փախուցեալք 'ի պղ- 20
ծութեց աշխարհի, գիտութ տն մերոյ և փրկչին յսի
քսի, և դարձեալ ընդ նոյնս շաղեալք սպառեցին, ե-
ղեցի նց վախճանն չար քան զառաջինն : * Զի լաւ էր 21
նց՝ թէ բնաւ չէր իսկ ծանուցեալ զարդարութեն ճա_
նապարհ. քան զի ծանեան՝ և յետս կացին 'ի սրբ պա_
տուիրանէն որ նոցա աւանդեցաւ : * Եկեալ 'ի գէպ 22
նոյ

չէնն տեղեակ, հայհոյ": (13) Ոսկան. Ուրք զցանկութե
զաւուր": (14) Ոմանք. Համգոյն պտղնկաց . . պատրեալ
զանձինս յողդողդայ . . . զագահութե : (14) Ոսկան.
Պատրել զանձինս . . . հարեալ զագահութբ : (15) Ոմանք.
Զուղղորդ ճանապարհն . . . բաղամայ բէովրեան. կամ, բէո_
րեան : Ոսկ ոսկան. Բաղամայ բէօրեանց : (16) Ոմանք.
Եւ կշտամբանս իւրոյ անիրաւութեն : (17) Ոմանք. Այս_
պիսիքն են աղբերք, ան": (18) Ոմանք. Քանզի մեծաբանս
ստուեայ . . . գիջութ ցան" . . . որ սակաւ փախ": (18) 'Ի
բաղմ օրին. Գիջութք անառակ ցանկութբ : Ոսկ և ոմանք.
Գիջութբ անառակութք մարմ": (19) Ոմանք. Որով իւրք
յաղ" . . . և ծառայ է : (20) Ոմանք. Փախուցեալք 'ի ցան_
կութեց աշխարհիս այսորիկ և յապականութեց, գիտու_
թեն . . . շաղախեալք պարտեցին : (20) Բաղմ. Եղև նց
վախ": (21) Ոմանք. Եթէ բնաւ իսկ չէին . . զարդարութ
ճնպհն, քան թէ ծանեաննն . . . որ նոցայն աւ": (22) Ոմանք.

Digitized by Google

Նոցա ճշմարտի առակին զգօնութեն, եթէ շուն դառ-
նայ անդրէն 'ի փսխած իւր, և խոզ լուացեալ՝ ընդ-
տիղմն թաւալեալ:

ԳԼ. Գ.

1 Զայս ձեզ սիրելիք՝ երկրորդ թուղթ գրեմ. որով Դ
զարթուցից 'ի յիշատակի զհաստատուն միտս ձեր.
2 * յիշել զյառաջասացեալ պատգամսն 'ի սրբոց մար-
գարէից. և յառաքելոցն ձերոց՝ զպատուէրս Տն և
3 փրկչին: * Զայս զայս նախ գիտասջիք, զի յաւուրս
յետինս եկեսցեն արհամարհօղք՝ այպանութեամբ, որ ըստ
4 իւրեանց ցանկութեանց գնայցեն. * և ասիցեն՝ ուր են
աւետիքն գալստեան նր. զի յորմէ հետէ հարքն ննջե-
ցին՝ ամ ինչ նոյնպէս կայ ի սկզբանէ արարածոց:
5 * Եւ զայն մոռացեալ կան նք՝ որք զայսն կամին. և
թէ երկինք՝ եղեն յսկզբանէ, և երկիր՝ 'ի ջրոց, և
6 ջուրք՝ հաստատեալ կան բանիւն այ. * մի որոյ երբեմն աշ-
7 խարհ ջրհեղեղաւ ապականեալ կորեաւ: * Եւ այժմ
երկինք և երկիր նովին բանիւ գանձեալ են. հրոյ պա-
հեալք յօրն դատաստանի, և կորստեան ամբարշտա
8 մարդկան: * Եւ այս նա մի լիցի 'ի ձէնջ ծածկեալ
սիրելիք, զի մի օր առն իբրև զհազար ամ է, և հազար
9 ամ իբրև զմի օր: * Ո՛չ յամեցուցանէ Տր զաւետեաւն՝
որպէս ոմանք յամրն համարեն, այլ երկայնամտեալ լինի առ
ձեզ. քանզի ոչ կամի՝ եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենե-
10 սեան հասանել յապաշխարութիւն: * Այլ եկեսցէ օր Տն
առն իբրև զգող. յորում երկինք սաստկապէս անցցեն,
և բնութիւնք հրով կիզեալ լուծցին, և երկիր՝ և որ միան-
11 գամ 'ի նմա գործք գտանիցին: * Եւ 'ի լուծանել այս-
պէս

Ճշմարիտ առակին զգօնութեն՝ թէ շուն.. Է. ամփոփ թա՛: ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Զարթուցից 'ի յիշատակի. կամ, յիշատակաւ զհաստատ՛՛: (2) Ոմանք. Յիշել զյառաջասացեալ պատգամսն 'ի սրբոյն մարգ՛: (3) Յոմանս գրին. Զայս նախ գիտա՛՛: (5) Ոմանք. Որ զայսն կամիցին... և երկիրս 'ի մէջ ջրոց. և ջուրք հաստատեալ կայ բանիւն: (5) Յօրինակին գրեալ. Հաստատեալ կան բա՛՛ (6) Ոմանք. Երբեմն աշխարհս: (7) Ոմանք. Գանձեալ կան: (8) Յօրինակին. Եւ այժմ մի լիցի: (8) Ոմանք Եւ այս մի նա լիցի... և հազար ամն իբ՛՛: (9) Բնին. Յամրն համարեն: (9) Ոմանք. Լինիցի առ ձեզ.. այլ զի ամենեցուն հաստատել յա՛՛: (10) Ոմանք. Տագնապաւ անցանեն. կամ, անցանիցեն... և որ 'ի նմա գործք ըստգտանիցին: (11) Ոմանք. Եւ լուծանել այսպէս այսմ ամի, որպ ինչ պարտ է ձեզ... կարգաւք ակն ունել:

Digitized by Google

ալէս այսոր ամենի, որպիսեաց ինչ պարտ էցէ ձեզ. զգնացսն՝
այլ սուրբք և աստուածպաշտ կարգաւ՝ ակն ունել, * և 12
փութալ հասանել գալստեան աւուրն նորա. յորում եր-
կինք հրայրեացք լուծանիցին, և բնութիւնք հրդեհեալ
հալիցին: * Նորոյ երկնից՝ և նորոյ երկրի ըստ աւե- 13
տեացն հաւատացեալ սպասեմք, յորս արդարութիւն բնա-
կէ: * Վասն որոյ սիրելիք՝ այսպիսեաց սպասեալ, փոյթ 14
յանձին ունիջիք՝ անբիծք և անարատք գտանել նմա
՚ի խաղաղութե. * և զՏն երկայնմտութիւն՝ փրկութե 15
համարեսջիք. Զոր օրինակ և սիրելի եղբայրն մեր Պաւ-
ղոս, ըստ շնորհեցելոյ իմաստութեանն նմա, գրեաց ձեզ.
* որպէս և յամենայն իսկ թուղթսն խօսի վս այսոցիկ. յորս 16
գտանի ինչ ինչ դժուարիմաց, զոր անուսմունքն և
յողդողդքն կամակորեն. որպէս և զայլս իսկ գիրս առ
իւրեանց անձանց կորուսանեն: * Դուք այսուհետև սի- 17
րելիք՝ իբրև զկանխագիտաս զգուշացարուք, զի մի անօրէ-
նաց մոլորութեամբ զգածեալք՝ անկանիցիք յամրոց
հաստատութենէ: * Աճեցէք շնորհօք և գիտութեամբ Տն 18
մերոյ և փրկչին յսի քսի: Նմա փառք՝ և այժմ և յաւուրն
յաւիտենից. ամէն: Տառք. ՃԾԷ:

---

(12) Յօրինակին ՚ի Վ. հրայրեացք լուծա՛՛: (12) Ոմանք. Հրդեհեալ լուծցին: (13) Ոմանք. Նորոյ երկնից.. հայեցեալ սպասեսցեմք: (14) Ոմանք. Այսոցիկ սպասելոց փոյթ յանձին ունիցիք անբիծք և անարատք երևել նմա: (15) ՚Ի լուս՛՛. Համարիջիք. համաձայն ոմանց: (15) Ոմանք. Ըստ շնորհելոյ նմա իմաստութեն գրեաց ձեզ: (16) Ոմանք. Յամենայն իսկ ՚ի թուղթսն.. յորս գտանի ինչ դժուարիմաց, զոր անուսքն և յողդողդքն: (16) Օրինակ մի. Յորս գտանի ոչ ինչ դժուարիմաց, զոր անկրթքն և յող՛՛: Որք ասացեալ գտանին ինչ ոչ ինչ դժուարիմացք: (16) Յօրինակին ՚ի Վ. Անուսմունքն և յողդողդքն կամա՛՛: (17) Ոմանք. Անկանիցիք յաստատութենէ: (17) Ոմանք. Յաստատեացս հաստատութենէ: (18) Յօրինակին ՚ի Վ. Տն մերոյ, և փրկչին յսի... փառք և այժմ: (18) Ոմանք. Այժմ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

* ՚Ի ձեռագիրսն ոմանք. Կատարումն սուրբ երկրորդ թղթոյն պետրոսի: այլ ևս՝ համաձայն մերոյս … ունին, ոչ ինչ … բաց ՚ի հատուածոց գլխոց:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջին Թղթոյն Յովհաննու։

[illegible]

Գլուխ Ա. Թղթոյն Յովհաննու։

[illegible]

Digitized by Google

[illegible]

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼ. Ա.

Ա
Ե ա

ՈՐ ԷՐՆ Ի ՍԿԶԲԱՆԷ. ԶՈՐ 1
[illegible]
[illegible]
[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible] * Զոր [illegible] 3
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible]
[illegible] 6
[illegible]

* [illegible]

Գլ. Ա. (1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible]

դութիւն ունիմք ընդ նմա, և ՚ի խաւարի շրջիցիմք, ստեմք·
7 և ոչ առնեմք զճշմարտութիւն: * Իսկ եթէ ընդ լոյս
գնայցեմք՝ որպէս նա ՚ի լոյս է, հաղորդութիւն ունիմք ընդ
միմեանս. և արիւնն յիսուսի որդւոյ նորա սրբեսցէ զմեզ
8 յամենայն մեղաց: * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ մեղս ինչ մեք ոչ
ունիմք, զանձինս խաբեմք. և ճշմարտութիւն ՚ի մեզ ոչ գոյ:
9 * Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք զմեղս մեր, հաւատա֊
րիմ է նա՝ և արդար՝ առ ՚ի թողուլ մեզ զմեղս մեր, և
10 սրբել զմեզ յամենայն անիրաւութենէ: * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ ե ը
ոչինչ մեղաք, սուտ առնեմք զնա. և բանն նորա ոչ է ՚ի մեզ:

ԳԼ. Բ.

1 Որդեակք իմ, զայս գրեմ ձեզ՝ զի մի՛ մեղիջիք. և ե֊
թէ մեղիցէ ոք, ունիմք բարեխօս առ հայր զյիսուս քրիստոս՝
2 զարդարն և զանարատ: * և նա է քաւութիւն մեղաց մե֊
3 րոց. և ոչ եթէ մերոցն միայն՝ այլ ամենայն աշխարհի: * Եւ
յայսմիկ գիտեմք՝ եթէ ծանեաք զնա, եթէ զպատուի֊
4 րանս նորա պահիցեմք: * Որ ասիցէ՝ եթէ ծանեայ զնա,
և զպատուիրանս նորա ոչ պահիցէ, սուտ է, և ճշմար֊
5 տութիւն ՚ի նմա ոչ գոյ: * Իսկ որ պահէ զբան նորա, ար֊
դարև ՚ի նմա է կատարեալ սէրն աստուծոյ: Այսուիկ ճանա֊
6 չեմք՝ եթէ ՚ի նմա եմք: * Որ ասիցէ ՚ի նմա բնակել,
այնպէս պարտի գնալ՝ որպէս նայն գնաց:
7 * Սիրելիք՝ ոչ եթէ նոր պատուիրան ինչ գրեմ ձեզ, Բ
այլ զհին պատուիրանն՝ զոր ի սկզբանէ ունէաք. և հին Ե Գ
8 պատուիրանն՝ բանն է զոր լուարուք: * Դարձեալ նոր
պատուիրան գրեմ ձեզ՝ որ է ճշմարիտ ՚ի նմա և ՚ի
ձեզ. զի խաւարն անցանէ, և լոյսն ճշմարիտ արդէն
9 իսկ երևի: * Որ ասէ եթէ ՚ի լոյսն իցէ՝ և զեղբայր
10 իւր ատիցէ, սուտ է՝ և ՚ի խաւարի է տակաւին: * Որ
սի

եթէ հաղորդ": (7) Ոմանք. Գնայցեմք որպէս և նա լոյս է, հաղորդութիւն ունիմք ընդ նմա, և արիւնն յիսուսի.. սրբէ ըզ֊մեզ յամէն: (8) Օրինակ մի. Եւ եթէ ասեմք թէ մեղս ինչ: (9) Ոմանք. Ապա թէ խոստովան լինիմք.. առ ՚ի թո֊ղուլ զմեղս: (9) ՚ի լուս". Յամ յանօրէնութէ. հանդերձ ամենայն "ի բնաք": (10) Ոմանք. Եւ եթէ ասեմք.. բանն նորա: (10) Ոսկան յաւելու. Ոչ է ՚ի մեզ բնակեալ:
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Եւ եթէ մեղիցէք ուն".. և զանա֊րատն: (2) Ոմանք. Այլ և ամ աշխարհի: (5) Ոմանք. Իսկ որ պահիցէ զբան.. ՚ի նմա կատարեալ է սէրն: (6) Բազումք. Որպէս և նայն գնաց: (7) Բազումք. Նոր ինչ պա֊տուիրան: (7) Այլք. Իսկզբանէ ունէիք: (8) Ոսկան. Զի խաւարն էանց: (9) Ոմանք. Որ ասիցէ եթէ... և ՚ի խաւար է տակաւին: (10) Ոմանք. ՚ի լուսն բնակէ.

Digitized by Google

սիրէ զեղբայր իւր, 'ի լոյս բնակէ՝ և գայթագղութիւն
'ի նմա չիք: * Իսկ որ ատեայ զեղբայր իւր՝ 'ի խաւա- 11
րի է, և ընդ խաւարն շրջի. և ոչ գիտէ յո երթայ, զի
խաւարին կուրացոյց զաչս նորա: * Գրեմ ձեզ որդեակք, 12
զի թողեալ են ձեզ մեղքն ձեր՝ վասն անուան նորա:
* Գրեմ ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն՝ որ իսկզ- 13
բանն է: Գրեմ ձեզ երիտասարդք, զի յաղթեցէք դուք
չարին: * Գրեցի ձեզ մանկունք, զի ծանեայք դուք 14
զհայրն: Գրեցի ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն
որ իսկզբանն էն: Գրեցի ձեզ երիտասարդք, զի էք դուք
հզօրացեալք, և բանն այ 'ի ձեզ բնակէ, և յաղթեցէք
դուք չարին: * Մի սիրէք զաշխարհս, և մի որ ինչ 15
յաշխարհի է: * Եթէ ոք սիրէ զաշխարհ, ոչ է 'ի նմա 16
սէր հօր: Զի ամ որ ինչ յաշխարհի է՝ ցանկութիւն է
մարմնոյ, և ցանկութիւն է աչաց, և ամբարտաւանու-
թիւն աստի կենցաղս. որ չէ 'ի հօրէ՝ այլ յաշխար-
հէ աստի է: * Եւ աշխարհս անցանէ՝ և ցանկութիւն. 17
իսկ որ առնէ զկամս այ՝ մնայ 'ի յաւիտեան:
Գ / Եգ * Որդեակք յետին ժամանակ է, և որպ լուարուք՝ ե- 18
թէ Նեռն գալոց է, և արդէն իսկ Նեռինք բազումք եկեալ
են, ուստի մարթեմք գիտել՝ եթէ յետին ժամանակ է:
* Ի մէնջ ելին, այլ ոչ էին 'ի մէնջ. զի եթէ 'ի 19
մէնջ էին՝ ապա առ մեզ մնային. այլ զի յայտնի լինի-
ցին՝ եթէ ոչ էին ամենեքեան նոքա 'ի մէնջ: * Եւ դուք 20
օծումն ունիք առ 'ի սրբոյն, և գիտէք ամենեքին: * Ոչ 21
գրեցի ձեզ՝ եթէ ոչ գիտէք զճշմարտութիւն, այլ եթէ
գիտէք զնա. և եթէ՝ զի ամ ստութիւն ոչ է 'ի ճշմար-
տութենէ անտի: * Իսկ ո՞ իցէ ստոյն, եթէ ոչ՝ որ ու- 22
րանայ եթէ յս չէ քս: Նա իսկ է Նեռն, որ ուրանայ
զհայր և զորդի: * Ամենայն որ ուրանայ զորդի, և 23
ոչ զհայր ընդունի. որ խոստովանի զորդի, նա և զհ-
հայր

(11) Ոմանք. Իսկ որ ատէ զեղ": (11) Ոսկան. Եւ է խա-ւարի շրջի: (13) Բիբլ. Որ իսկզբանն է: (13) Ոմանք. Զի յաղթեցէք դուք չա": (14) Ոմանք. Գրեմ ձեզ մանկ".. դուք զհայր: (15) Ոմանք. Մի սիրէք դուք զաշխարհս: (16) Յօրինակին գրչէր. Ցանկութիւն է մարմ": (16) Ոմանք. Ամբարտաւանութիւն է ստ".. որ ոչ է առ 'ի հօրէ: (17) Ոսկան. Աշխարհս անցանէ և ցանկութիւն նր: (17) Ոմանք. Մնայ յաւիտեան: (18) Ոմանք. Մարթ իցեմք գիտել: (19) Ոմանք. Ոչ էին առ 'ի մէնջ... ապա յայտնի լիցին եթէ ոչ էին ամենեքեան նոքա 'ի: (21) Ոմանք. Ոչ առաքեցի ձեզ, թէ ոչ.. և զի՝ թէ ամ ստ": (22) Ոմանք. Իսկ ով է ստոյն.. Նա իսկ է Նեռնն: (23) Ոմանք յաւել. Զհայր ընդունի. Իսկ որ խոստ":

Digitized by Google

24 Հայր՝ ընդունի ։ * Դուք՝ զոր լուարուքն ի սկզբանէ՝
՛ի ձեզ բնակեսցէ. զի եթէ ՛ի ձեզ բնակեսցէ զոր ի սկզ-
բանէն լուարուք, և դուք յՈրդին և ՛ի Հայր բնակես-
25 ջիք ։ * Եւ այս է՛ն աւետիքն՝ զոր աւետարանեաց նա
26 մեզ՝ զկեանսն յաւիտենականս ։ * Զայս գրեցի ձեզ, ես
27 զի մի՛ ոք զձեզ մոլորեցուցանիցէ ։ * և դուք օծութիւն՝
զոր ընկալարուք ՛ի նմանէ, բնակեսցէ ՛ի ձեզ. և չէ՛
ինչ պիտոյ՝ եթէ ոք զձեզ ուսուսցէ, այլ որպէս զի նորա
օծութիւն ուսուցանիցէ զձեզ վասն ամենայնի. և ճշմարիտ է՝
28 և չէ՛ սուտ. և որպէս ուսոյցն զձեզ, կացէք ՛ի նմա ։ * Եւ
այժմ որդեակք՝ կացէք ՛ի նմին. զի եթէ յայտնեսցի,
ունիցիմք համարձակութիւն, և մի՛ ամաչեսցուք ՛ի նմա-
29 նէ ՛ի գալստեան նորա ։ * Զի եթէ գիտիցէք՝ եթէ ար-
դար է նա, իմասջիք եթէ ամենայն որ առնէ զարդարու-
թիւն՝ առ ՛ի նմանէ՛ է ծնեալ ։

ԳԼ. Գ.

1 Տեսէք՝ որպիսի սէր շնորհեաց մեզ Հայր. զի որդիք
Այ կոչեսցուք մեք ։ Վասն այսորիկ աշխարհ ոչ ճանաչ-
2 է զմեզ, քանզի ոչ ծանեաւ զնա ։ * Սիրելիք՝ այժմ և զ
որդիք Այ եմք, և չև ևս է յայտ՝ եթէ զինչ լինելոց
եմք. գիտեմք՝ զի յորժամ նա յայտնեսցի՝ նման նմա
3 լինելոց եմք, զի տեսանելոց եմք զնա՝ որպէս և էն ։ * Եւ
ամենայն որ ունի զայս յոյս յանձին՝ սրբէ՛ զանձն իւր՝ որպէս
4 և նա՛յն սուրբ է ։ * Ամենայն որ զմեղս գործէ, նա՝ և զան-
օրէնութիւն առնէ, և ինքն իսկ մեղքն անօրէնութիւն է ։
5 * և գիտեմք՝ զի նա յայտնեցաւ՝ զի զմեղս
6 բարձցէ՛, և ՛ի նմա մեղք ոչ են ։ * Ամենայն որ ՛ի նմա
է հաստատեալ, ոչ մեղանչէ. և ամենայն որ մեղանչէ, ոչ ե-
7 տես զնա՝ և ոչ ծանեաւ զնա ։ * Մանկունք մի՛ ոք
զձեզ

(24) Ոմանք. Յորդի և ՛ի Հայր ։ (26) Ոմանք. Զձեզ մոլո-
րեցուցանէ ։ (27) Ոսկան. Զի չէ ինչ պիտոյ թէ ոք...
այլ որպէս նորա օծութիւն ։ (27) Ոմանք. Կայք ՛ի նմին ։ (28) Ո-
մանք. Ունիմք համարձա՛՛.. և մի՛ ամաչեսցուք ՛ի գալըս-
տեանն նորա ։ (29) Ոմանք. Գիտասջիք՝ զի ամենայն որ առնէ
զարդարութիւն ՛ի նմանէ ծնեալ է ։
Գլ. Գ. (1) Բն՛ համաձայնոյն Յունաց ունին, Կոչեսցուք
մեք, կամ, և մեք ։ Իսկ Երկու օրինակք ընդ ոսկանայ. Կոչեսցուք և եմք ։ Եւ օրինակ մի. Կոչեսցուք և եմք մեք ։ (1) Ո-
մանք. Աշխարհս ոչ ճանաչէ զձեզ ։ (2) Ոմանք. Թէ զինչ
լինելոց իցեմք. գիտեմք թէ յորժամ նայն յայտն՛՛ ։
(3) Ոմանք. Եւ ամենայն որ ունիցի զայս.. սրբեսցէ զանձն ։
(4) Ոմանք. Ամ՛ որ գործէ զմեղս՝ նա և զանօրէնութիւն
առ՛՛... անօրէնութիւն են ։ (6) Ոմանք. Որ ՛ի նմա է հաստատ՛՛ ։

Digitized by Google

զձեզ խաբեսցէ. որ առնէ զարդարութիւն, արդար է՝
որպէս եւ նայն արդար է: * Եւ որ առնէ զմեղս՝ 'ի սա- 8
տանայէ է, զի 'ի սկզբանէ սատանայ մեղանչէ: Վա̃ այ-
սորիկ յայտնեցաւ որդին Այ՝ զի լուծցէ զգործս սա-
տանայի: * Ամենայն որ յԱյ է ծնեալ՝ մեղս ոչ առ- 9
նէ, զի սերմն նր̃ 'ի նմա մնայ. եւ ոչ կարէ մեղանչել,
զի յԱյ է ծնեալ: * Այսուիկ յայտնի են 'ի միմեանց 10
որդիքն Այ՝ եւ որդիքն սատանայի:

Դ
ԵԷ

Ամենայն որ ոչ առնէ զարդարութիւն՝ չէ նա յԱյ, եւ որ
ոչ սիրէ զեղբայր իւր. * զի այս է պատուէրանն զոր 11
լուարուք 'ի սկզբանէ, զի սիրեսջիք զմիմեանս: * Ոչ 12
որպէս Կայէնն 'ի չարէ անտի էր՝ եւ սպան զեղբայրն իւր.
եւ յոր սակս սպան զնա. զի իւր գործքն չար էին, եւ
եղբօրն արդար: * Եւ մի՛ ինչ զարմանայք եղբարք, ե- 13
թէ ատէ զձեզ աշխարհ: * Մեք գիտեմք՝ զի փո- 14
խեցաք 'ի մահուանէ 'ի կեանս, քանզի սիրեմք զեղբարս.
Իսկ որ ոչն սիրէ, անդէն 'ի մահուն կայ: * Ամենայն 15
որ ատեայ զեղբայր իւր՝ մարդասպան է. եւ գիտէք՝
զի ամ̃ մարդասպան ոչ ունի զկեանս յաւիտենականս
յանձին հաստատեալ: * Այսուիկ գիտացաք զսէրն. 16
զի նա՝ զանձն իւր եդ 'ի վերայ մեր. եւ մեք վասն եղ-
բարց մերոց պարտիմք դնել զանձինս: * Որ ունիցի 17
զկեանս ինչ աշխարհիս, եւ տեսանիցէ զեղբայր իւր
կարօտեալ իւիք. եւ փակիցէ զգութս իւր առ 'ի նմա-

ԶԱ

նէ, զիա՞րդ սէրն Այ 'ի նմա իցէ բնակեալ: * Որդեակք՝ 18
մի՛ բանիւք եւ լեզուաւ սիրեսցուք, այլ արդեամբք եւ
ճշմարտութբ̃: * Եւ այսուիկ ճանաչեսցուք՝ եթէ 19
'ի ճշմարտութէ̃՝ անտի իցեմք. եւ առաջի նր̃ արդարասցուք
հանդէպս սրտից մերոց: * Եթէ բամբասանիցեն զմեզ 20
սիրտք մեր, այլ Ած մեծ է քան զսիրտս՝ եւ գիտէ զամ̃:
* Սիրելիք՝ եթէ սիրտք մեր զմեզ ոչ բամբասանիցեն, 21
համ-

---

(8) Ոմանք. Վասն այնորիկ յայտնեա".. զգործսն սա-տանա": (9) Բիշխ. Զի սերմն նր̃ 'ի սմա մնայ: (11) Ոմանք. Զոր իսկզբանէն լուարուք: (11) Ոսկան. Զի սիրեսջիք զմիմեանս": (12) Ոմանք. Ոչ̃ կայէն... եւ սպան զեղբայր իւր... եւ եղբօրն արդարք: (14) Այլք. Անդէն 'ի մահուամբ: (15) Ոմանք. Որ ատէ զեղբայր... կեանս յաւիտեան": (16) Ոմանք յաւելուն. Զսէրն Այ. զի նա.. եդ վասն: (16) Այլք. Զանձն իւր եդ վն̃ մեր: (17) Ոմանք. Որ ունի կեանս ինչ յաշխարհիս, եւ արգելուցու զգութս իւր 'ի նմանէ.. 'ի նմ̃ է բնա": (18) Ոմանք. Մի բանիւ եւ լեզուաւ միայն սիրեա": (19) Ոմանք. Զհանդէպ սրտից: (20) Ոսկան. Զի եթէ ստգտանէ": (20) Բիշխ. Քան զսիրտս մեր. եւ: (21) Ոմանք. Ոչ ստգտանիցեն զմեզ, համարձ":

22 համարձակութիւն ունիմք առ Ած : * և զոր ինչ հայ-
ցեմք՝ առնումք 'ի նմանէ . զի զպատուիրանս նր պա-
23 հեմք , և զհաճոյս առաջի նր առնեմք : * Եւ այս է պատ-
ուիրան նր , զի հաւատասցուք յանուն որդւոյ նորա
յսի քսի , և սիրեսցուք զմիմեանս , որպէս և ետ մեզ պատ-
24 ուէր : * Եւ որ պահէ զպատուիրանս նր , 'ի նմա է
հաստատեալ՝ և նա 'ի նմա . և յայսմանէ գիտեմք ե-
թէ բնակէ 'ի մեզ 'ի հոգւոյ անտի զոր ետ մեզ :

Գլ. Դ.

1 Սիրելիք՝ մի ամ հոգւոյ հաւատայք . այլ ընտրեցէք զբ
զհոգիսն եթէ յԱյ իցեն . զի բզմ սուտ մարգարէք
2 ելեալ են յաշխարհ : * և մեք այսուիկ ճանաչեմք զ-
հոգին Այ : Ամենայն հոգի որ խոստովանի զյսն քսն մարմ-
3 նով եկեալ , յԱյ է նա . * և ամ հոգի որ ոչ խոստո-
վանի զյսն քսն մարմնով եկեալ , չէ նա յԱյ . և այս նե-
ռինն է , զորմէ լուարուք եթէ գալոց է , և արդէն
4 իսկ յաշխարհի է : * Դուք յԱյ էք որդեակք , և յաղ-
թեցէք նմա . զի մեծ է որ 'ի ձեզդ է , քան զայն որ յաշ-
5 խարհին է : * Նոքա յաշխարհէ են , վսն այսորիկ յաշ-
6 խարհէ խօսին , և աշխարհ լսէ նց : * Մեք յԱյ եմք : որ
գիտէ զԱծ , լսէ մեզ , և որ չէ յԱյ՝ ոչ լսէ մեզ . այսու-
իկ ճանաչեմք զհոգին ճշմարտութեան , և զհոգին մոլորութեան :
7 * Սիրելիք , սիրեսցուք զմիմեանս , զի սէր յԱյ է . և Ե
8 ամ որ սիրէ՝ յԱյ է ծնեալ , և ճանաչէ զԱծ : * և որ ՂԳ
9 ոչն սիրէ՝ ոչ ճանաչէ զԱծ , զի Ած սէր է : * Եւ զի
յայսմ երեւեցաւ սէրն Այ 'ի մեզ , զի զորդին իւր միա-
ծին առաքեաց Ած յաշխարհ , զի կեցցուք նովաւ կեն-
10 դանիք : * Յայսմ է սէրն . ոչ զի մեք սիրեցաք զԱծ ,
այլ զի նա սիրեաց զմեզ . և առաքեաց զորդին իւր 'ի
11 քաւութիւն մեղաց մերոց : * Սիրելիք՝ եթէ Ած այս-
պէս

(22) Ոմանք . Եւ զոր ինչ հայցիցեմք . առնուցումք 'ի :
(23) Ոմանք . Պատուիրանն նր . . յանուն միածնի որդ-
ւոյ նր : (24) Ոմանք . Եթէ բնակեալ է 'ի մեզ :
Գլ . Դ . (1) Ոմանք . Ընտրեցէք զոգիսն . . Զի բզմ սուտ :
(2) Ոմանք . Զքն յսն մարմնով : (3) Յօրինակին . Եւ ամէն
հոգի : (3) Բղդ . Զյսն մարմնով եկեալ : (3) Ոմանք . Չէ
յԱյ , և այս նեռինն է , զորմէ լուայք եթէ գա" : (3) 'Ի
բղդ" . 'Ն Հ՝ նեռինն . Նշանակի՝ անտիքրիստն : (5) Ոմանք . Նք
յաշխարհէ են : (6) Ոմանք . Եւ որ ոչ է յԱյ . . . ճշմարտ-
ութեան , և զհոգին մոլորութեան : (8) Յօրինակս ամն . Եւ որ
ոչն սիրէ ոչ ճանաչէ զԱծ . զի Ած : (9) Ոմանք . Սէրն նր 'ի
մեզ . զի . . . առաքեաց յաշխարհ : (10) Ոմանք . Այլ զի
նախ նա սիրեաց (11) Ոմանք . Եթէ Ած այնպէս սիրեաց" :

Digitized by Google

պէս սիրեաց զմեզ, ապա և մեք պարտաւորիմք զմիմեանս սի-
ՂԴ րել: * Զած ուրուք երբէք չէ տեսեալ. եթէ սի- 12
րեսցուք զմիմեանս՝ ած ՚ի մեզ բնակէ, և սէր նր ՚ի մեզ
կատարեալ է: * այսուիկ գիտեմք եթէ մեք ՚ի նա եմք 13
բնակեալ՝ և նա ՚ի մեզ, զի ՚ի հոգւոյն իւրմէ ետ մեզ:
* Եւ մեք տեսաք և վկայեմք, զի հայր առաքեաց զոր- 14
դին իւր փրկիչ աշխարհի: * Որ ոք խոստովանեսցի՝ եթէ 15
յս է որդի այ, ած ՚ի նմա բնակէ՝ և նա յա՛ծ: * և մեք 16
հաւատացաք, և ծանեաք զսէրն այ՝ զոր ունի առ մեզ:
Չ Ած սէր է, և որ կայ ՚ի սէրն՝ բնակեալ է յած, և ած
՚ի նմա բնակէ: * Յայսմիկ է կատարեալ սէրն նր ընդ 17
մեզ. զի համարձակութի՛ւն ունիցիմք յաւուրն դատաս-
տանին: զի որպէս և նայն է, նոյնպէս և մեք եմք յաշխար-
հի յայսմիկ: * Եւ երկիւղ ոչ գոյ ՚ի սէր, այլ սէրն 18
կատարեալ ՚ի բաց մերժէ զերկիւղն. զի երկիւղ ընդ
տանջանօք է. իսկ որ երկնչին, չէ կատարեալ ՚ի սէրն:
* Մեք սիրեսցուք զած, մէ զի նա նախ սիրեաց ըզ- 19
մեզ: * Եթէ ոք ասիցէ՝ եթէ սիրեմ զած, և զեղ- 20
բայր իւր ատիցէ, սուտ է: որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր
զոր տեսանէ, զած զոր ոչն տեսեալ՝ զիարդ կարիցէ սի-
րել: * և զայս պատուէր ունիմք առ ՚ի նմանէ, զի որ 21
սիրէ զած՝ սիրեսցէ նա և զեղբայր իւր:

ԳԼ. Ե.

ՂԵ Ամենայն որ հաւատայ՝ եթէ յս է քս, յա՛յ է ծնեալ. 1
և ամ որ սիրէ զծնողն, սիրէ և զծնեալն ՚ի նմա-
նէ: * Այսուիկ ճանաչեմք՝ եթէ սիրեմք զորդիսն այ. 2
յորժամ զած սիրեսցուք՝ և զպատուիրանս նր արաս-
ցուք: * Քանզի այս է սէրն այ, եթէ զպատուիրանս 3
նր պահեսցուք. և պատուիրանքն նր չեն ինչ ծանունք:
* զի ամ որ յայ ծնեալ է, յաղթէ աշխարհի: Եւ այս 4
է

---

(12) Ոմանք. Կատարեալ իցէ: (13) Բչմ. ՚ի նմա բնա-
կեալ եմք: (14) Ոմանք. Զորդին իւր: (15) Ոմանք. Եթէ
յս քս է որդին այ: (16) Ոմանք. Բնակէ յած. և ած ՚ի:
(17) Ոմանք. Յայսմիկ կատարեալ է սէր նր ՚ի մեզ. զի
համարձակութի ունիցիմք յաւ՛՛... որպէս նայն է. կամ, որպէս
նա, նոյնպէս և.. յաշխարհիս (18) Յայլս գչխ. Եւ երկիւղ
ոչ: (18) Ոմանք. Այլ սէր կատարեալ.. իսկ որ երկնչի,
չէ կատարեալ ՚ի սէր: (19) Ոմանք. Մեք սիրեսցուք զած. զի
նախ նա սիրեաց զմեզ: (20) Ոմանք. Զած զոր ոչ տե-
սանէ: (21) Ոմանք. Զայս պատուէր:
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Յայ ծնեալ է: (2) Ոմանք. Եթէ սիրե-
ցեմք. կամ, սիրեսցուք. զորդին այ: (3) Ոմանք. Զի այս է
սէրն այ. և պատուիրանք նր. (4) Ոմանք. Որ յայ է ծնեալ:

Digitized by Google

ւ յաղթութիւն՝ որ յաղթէ աշխարհի, հաւատքն մեր:
5 * Եւ ո՞վ իցէ որ յաղթիցէ աշխարհի, եթէ ոչ որ հաւ-
6 ատայցէ, եթէ յս է որդի այ: * Սա է որ եկն ջրով
7 եւ Հոգւով եւ արեամբ, յս քս. ոչ ջրով միայն, այլ եւ
արեամբ եւ ջրով. եւ Հոգին է որ վկայէ, զի Հոգին իսկ
8 է ճշմարտութիւն: * Երեք են որ վկայեն. Հոգին, եւ
9 ջուրն, եւ արիւնն. եւ երեքեան մի են: * Եթէ զվկայութիւն
մարդկան ընդունիցիմք, վկայութիւն այ մեծ իցէ:
զի այս է վկայութիւն այ, որ վկայեաց ՚ի վրդ որդւոյն իւրոյ:
10 * Որ հաւատայ յորդին այ, ունի յանձին զվկայութիւնն Չ.Ը
այ. որ ոչ հաւատայ որդւոյն այ, ստախօս առնէ զնա.
զի ոչ հաւատաց վկայութեանն զոր վկայեաց այ ՚ի վր
11 որդւոյն իւրոյ: * Եւ այս է վկայութիւնն, զի կեանսն
յաւ-

(5) Ոմանք. Եւ ով է, որ յաղթէ աշխարհի. . հաւատացեալ՝ թէ յս քս է որդին (6) Ոմանք. Եւ արեամբ. քս յս. եւ Հոգին է ճշմարտութիւն:
Ոմանք [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible] Որ վկայեն [illegible] ճշմարտութիւն: 7. * Զի երեք են որ վկայեն [illegible]: 8. * Եւ երեք են որ վկայեն յերկիր. Հոգի. ջուր. եւ արիւն: եւ երեքեանն մի են: 9. * Եթէ զմարդկան: Այլ [illegible] ՚ի [illegible] ՚ի [illegible] 1656. [illegible] Զի հոգին իսկ է ճշմարտութիւն. Զի երեք են որ վկայեն յերկինս. հայր եւ բանն եւ հոգին սուրբ. եւ երեքեանն մի են. Եւ երեք են որ վկայեն յերկրի. հոգին, ջուրն, եւ արիւնն: Եթէ զմարդկան իցէ: Եւ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] (8) Ոմանք. Եւ երեք վկայք են. . հոգին, եւ արիւնն, եւ ջուրն, եւ երեքեանն ի մի են: (9) Ոմանք. Վկայութիւնն այ, զոր. [illegible], զի վկայեաց ՚ի վր որդւոյ իւրոյ յսի քսի: (10) Ոմանք. Յորդին այ. ել, որդւոյ, ստախօս առնէ. . քանզի ոչ հաւատայ վկայութեան: (10) Օրինակ մի. Որ հաւատայ յորդին նա ունի զվկայութիւն զայս յանձին. . քանզի ոչ հաւատաց այ, որ վկայեաց ՚ի վր որդւոյ իւրոյ: (11) Ոմանք. Եւ այս իսկ

Digitized by Google

[illegible]
[illegible] 12
[illegible]
[illegible] 13
[illegible]
[illegible] 14
[illegible]
[illegible] 15
[illegible]
[illegible]
[illegible] 16
[illegible]
[illegible]
[illegible] 17
[illegible] 18
[illegible]
[illegible]
[illegible] 19
[illegible] 20
[illegible]
[illegible]
[illegible] 21
[illegible]

[illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] (20) [illegible] (20) [illegible] (21) [illegible] (21) [illegible]

[illegible]

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ Թղթոյն Յովհաննու:

[illegible]

Գլուխք Ա. Թղթոյն Յովհաննու:

[illegible]

ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ

1 ՅԵՐԷՑՈՒԷ ԱՌ ԸՆՏՐԵԱԼ էա
Կիւրեայ, և առ որդեակս իւր զոր ես
սիրեմ ճշմարտութեամբ. և ոչ եթէ ես միայն
2 այլ և ամենեքեան որք գիտակ են ճշմարտութեան. * վա
որոյ ճշմարտութեանն՝ որ 'ի մեզ հաստատեալ է, զի և
3 ընդ ձեզ իցէ. և դուք յաւիտենից ը մեզ իցէք: * Շնոր-
հք, ողորմութի, խաղաղութի յայ 'ի հօրէ, և 'ի տնէ յսէ
քսէ որդւոյն հօր, ճշմարտութեամբ և սիրով եղիցի ը ձեզ: Ա
4 * Ուրախ եղէ յոյժ, զի գտի յորդեկացդ քոց՝ որ գնան
ճշմարտութեամբ, ըստ պատուիրանին զոր առաք 'ի հօրէ:
5 * Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ Կիւրեայ. իբրև ոչ եթէ նոր
իմն

(1) Օրինակ. Առ ընտրեալ Կիւրիա. . որդիսն զոր ես . . . այլ ամենեքեան: (2) Ոսկան. Վն ճշմարտութեն: (3) Օրինակ. Յայ հօրէ . . . եղիցին ը ձեզ. (5) Բազմ. Կիւրիա. . զոր

Digitized by Google

նոր պատուիրան գրեմ քեզ, այլ զոր ի սկզբանէն ու-
նէաք, զի սիրեսցուք զմիմեանս։ * Եւ այս է սէրն, 6
զի գնասցուք ըստ պատուիրանաց նորա։ Եւ այս է պատ-
ուիրանն, զի որպէս լուարուք ի սկզբանէ՝ ըստ նմին գը-
նասջիք։ * Զի բազում մոլորեցուցիչք ելին յաշխարհս. 7
որ ոք ոչ խոստովանին զՅս Քս եկեալ մարմնով, նա մո-
էբ լորեցուցիչ է՝ և նեռն։ * Զգոյշ լինիջիք անձանց, զի 8
մի կորուսանիցէք զոր վաստակեցէքն, այլ զի առնու-
ցուք բովանդակ զվարձն։ * Ամենայն որ յանցանիցէ՝ 9
և ոչ կայցէ ի վարդապետութեան Քսի, զԱծ ոչ ճանաչէ։
որ կայ ի վարդապետութեան, նա՝ և զՈրդին և զՀայր
ընդունի։ * Եթէ ոք գայցէ առ ձեզ՝ և զվարդապետ- 10
ութիւն զայս ոչ ունիցի, մի ընդունիջիք զնա ի տուն, և
մի ողջոյն տայցէք նմա։ * Որ տայցէ նմա ողջոյն, 11
կցորդ լինի չարաց գործոց նր։ * Բազում ինչ ունէի 12
գրել առ ձեզ, այլ ոչ կամեցայ քարտիսիւ և դեղով.
զի ակն ունիմ լինելոյ ինձ գալ առ ձեզ, և բերան ի
բերան խօսել. զի ուրախութիւն մեր լիցի կատարեալ։
* Ողջոյն տան քեզ որդիք քեռ քո ընտրելոյ։ Շնորհք 13
ընդ ձեզ։ Տուն․ Է։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երրորդ Թղթոյն Յովհաննու։

Գայիոսի ընտրելոյ պատուէր․ Աղօթէ յաջողութեանց նո-
րա մարմնոյն․ և հրամայէ կալ ի յառաջադիմութեան և ա-
ռնել․ և յաջողել առ եղբարսն։ Դիոտրեփեայ և ընդ որս ինքն ըն-
դունի, և ցուցանէ և զչարութիւնս, իբր թէ զագահութիւն, և ոչ
զայլ ինչ քաջութիւն, այլ և զօրս խափանէ․ և զԴեմետրիոս ամ-
բաստանելոյն ցուցանէ և ասէ՝ թէ օրինակ էին ի՛ ճշմարտութեան,
և ոչ փնտռէին զԱծ։ Իսկ զբնաւորս ի մէջ տանու, և կամայէ
նմա գեղեցիկս։

Գլուխք

---

(5) Ոմանք․ ի սկզբանէ ունէաք։ (6) Ոմանք․ Պատուիրան․ զի զոր
լուարուք ի սկզբանէ, ըստ նմին գնասցուք։ (7) Ոմանք․
ելին յաշխարհ, որք ոչ խոստովանին․․․ նա է մոլորե-
ցուցիչ և նեռն։ (8) Ոմանք․ Բովանդակ զվարձս։ (9) Ո-
մանք․ Որ յանցանէ, ոչ կայ․ կամ, կայցէ ի վարդապե-
տութեան Քսի, և զԱծ․․ որ կայ ի վրդպտութեն, նա զՈրդի
և զՀայր։ (10) Բազ․ Մի ընդունիցիք զնա։ (11) Ոմանք․
Կցորդ լինիցի չարաց գործոց։ (12) Ոսկան․ Գրել ձեզ․․
քարտիսիւ և դեղով գրել․ զի ակն։
* 'Ի վախճանի ոմանք․ Կատարումն Բ․ Թղթոյն Յովհ․։

Գլուխք գ. Թղթոյն Յովհաննու։

[illegible]

ԹՈՒՂԹ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐՐՈՐԴ.

1 ՅԵՐԷՑՈՒՍ ԱՌ ԳԱՅԻՈՍ ՍԻ- ԷԳ
րելի. զոր ես սիրեմ ճշմարտութեամբ։
2 * Սիրելի՛ վասն ամենայն իրաց քոց աջո- Ա
ղութեան եւ առողջութեան՝ աղօթս առնեմ. որպէս է իսկ յաջո-
3 ղութեան անձին քո։ * Յոյժ ուրախ եղէ ՚ի գալ եղ-
բարց, եւ վկայել վասն քոյոյ ճշմարտութեանդ, որպէս գնաս
4 դու ճշմարտութեամբ։ * Մեծ եւս ինչ ուրախութիւն քան
զայս ոչ ունիմ, զի լսեմ եթէ իմ որդեակքն ճշմար-
5 տութեամբ գնան։ * Սիրելի՛ հաւատարիմ գործես զայդ,
զոր եթէ առնիցես առ եղբարս՝ զնոյն եւ առ օտարս.
6 * որք վկայեցին քո սիրոյդ առաջի եկեղեցւոյ. որոց
7 բարիս արարեալ յուղարկեսցես արժանի Այ։ * զի վն
անուանն ելին, եւ ոչինչ յումեքէ առնուն ՚ի հեթանո-
8 սաց։ * Մեք այսուհետեւ պարտիմք ընդունել
զայնպիսիսն, զի գործակիցք լիցուք ճշմարտութեանն։
9 * Գրեցի ինչ եկեղեցւոյն. այլ որ յառաջագէմն ՚ի ԷԴ
10 նոցանէ Դիոտրեփէս, ոչ ընդունի զմեզ։ * Վասն այ-
սորիկ եթէ եկից՝ յիշեցուցից զգործսն զոր առնէ,
բանիւք չարօք շատախօսութեամբ առնէ զմեզ աշխատ։ եւ ոչ
այ-

(1) Ոմանք. Զոր ես սիրեմ։ (2) Ոմանք. Քոյ յաջողութեան։ (3) Ոմանք. Որպէս եւ գնաս դու։ (4) Ոմանք. Զի լսեմ թէ իմ։ (5) Ոմանք. Գործես զայս, զի թէ առնիս՝.. զնոյն եւ առ օտ՟։ (6) Բազումք. Վկայեցին վն քո սիրոյդ։ Եւ՝ ոմանք. վկայեցին քոյոյ սի՟։ Եւ՝ ոմանք. Զքո սիրոյդ... արժանի Այ։ (7) Օրինակ մի. Վասն անուան նորա ելին։ (9) Ոմանք. ՚Ի նոցանէ է Դիոտրեփէս։ (10) Ոմանք. Վն այսորիկ չարեօք շատախօսութ՟... առնէ աշխատ զմեզ։ (10) Բազումք. Եւ ոչ այսուքիկ շատացեալ.. որ՝ ը ունին։

Digitized by Google

այսուիկ շատացեալ, ոչ ինքն ընդունի զեղբարսն, և զայ-
նոսիկ որ ընդունէին՝ արգելու. նա՛ և յեկեղեցւոյ եւս
հանէ։ * Սիրելի՛ մի՛ լինիր նմանող չարի՝ այլ բարւոյն. 11
զի որ զբարին առնէ՝ յԱյ է. և որ զչարիս գործէ՝ նա
ոչ ետես երբէք զԱծ։ * Զդեմետրեայ վկայեալ է յա- 12
մենեցունց, և յեկեղեցւոյն՝ և ՚ի ճշմարտութենէն, և
մեք վկայեմք. և դու գիտես զի ճշմարիտ է մեր վկայ-
ութիւն։ * Բազում ինչ ունէի գրել քեզ. այլ ոչ կա- 13
միմ թանաքաւ և գրչաւ գրել։ * Զի ակն ունիմ ՚ի մօ- 14
տոյ իսկ տեսանել զքեզ, և բերան ՚ի բերան խօսել ը-
նդ քեզ։ * Խաղաղութիւն ընդ քեզ։ Ողջոյն տան քեզ սի- 15
րելիք։ Ողջոյն տուր սիրելեաց մերոց իւրաքանչիւր
յանուանէ։ Տող. ԼԵ.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Թղթոյն Յուդայի Առաքելոյ։

[illegible]

Գլուխք Թղթոյն Յուդայի առաքելոյ։

Ա. Վասն պատուիրանէ հաւատոցն որ ՚ի Քս, յաղագս յառնելոյ ՚ի վե[illegible] [illegible] և [illegible]։ Բ. Յաղագս [illegible]

---

(11) Ոմանք. Մի՛ լինիցիս նման, այլ լինիր ... զբարիս առնէ. և որ զչար գործէ։ (12) Ոմանք. Վկայեալ է յամենեցունց։ (13) Ոմանք. Գրել առ ձեզ. այլ ոչ կամիմ թանաքաւ։ (14) ՚Ի բերան [illegible]. Խօսել ընդ ձեզ։ (15) Ոմանք. Խաղաղութիւն ընդ ձեզ ... քեզ սիրելիքն։ Ողջոյն տանին. ԿՏ, տուր սիրելեաց։ * [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Է [illegible]

վճռոյ ամբարշտաց նոցա՝ ըստ նմանութեան առաջնոց վրիժառութեան և չարաց :

ԺԲ. Եղծանեն նոքա զոր խորհին և անգիտանան. և ծանուցանէ զնոցա դառնութիւն և հայհոյութիւն և մոլորեցուցանող կեղծաւորութիւն ՚ի ... կամաց :

ԺԳ. Վա՜յ պատուհասն նոցա ՚ի հաւատս. ... և ... ընկերն ՚ի ... սրբոց :

ԺԴ. Աղօթք վս նոցա ՚ի սրբոցն, և համբերութեան պարգևացն հանդերձ խոստմունքն ...

ԹՈՒՂԹ
ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԿԱԹՈՂԻԿԷ.

1 ՅՈՒԴԱ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈ ԷԷ
սի ծառայ, և եղբայր Յակոբայ. հեթա-
նոսաց որ յԱյ Հօրէ էք սիրեցեալք, և յՅի
2 Քի պահեալք և ընտրեալք : * ողորմութիւն ձեզ՝ խա-
ղաղութիւն և սէր բազմասցի :
3 * Սիրելիք՝ զամ փոյթ յանձին կալեալ գրել ձեզ՝ վս Ա
միոյ հասարակաց փրկութեան, հարկ յանձին կալայ
գրել ձեզ, և աղաչել զի ճգնիցիք ՚ի վերայ հաւատոցն
4 որ միանգամ աւանդեցաւն սրբոց : * Քանզի աղրդե-
ցին մտին ոմանք, որ յառաջագոյն իսկ կատարեալ էին
՚ի այն դատաստան. ամպարիշտք, որ զԱյ մերոյ շնորհսն
դարձուցին յանկարգութիւն. և զմի միայն զիշխանն՝ և
5 զՏր մեր յՍ Քս ուրացեալք : * Յիշեցուցանել ձեզ
պատուհասն կամիմ և թէպէտ գիտէք զամ: զի Տր միան-
գամ զժողովուրդն փրկեալ յեգիպտոսէ. երկրորդ ան-
6 գամ զանհաւատսն կորոյս : * Եւ զհրեշտակսն որ ոչ պա-
հե-

* Բնաբ. տպ.ն վերնագիր. Թուղթ յուդայի եղբօր յակոբ-բայ : Ի. ոմանք. Թուղթ յուդայի առաքելոյ. կաթողիկէ : (2) Ոմանք. Եւ խաղաղութիւն և սէր : (3) Ոմանք. Աւանդեցաւն ՚ի սրբոցն : (4) Ոմանք. Յառաջագոյն իսկ նկատեալ էին . . զշնորհսն դարձուցին յանկարգութիւն, և զմին միայն իշխանն : (5) Ոմանք. Երկրորդ անգամ զժողովուրդն անհաւատից կորոյս : (6) Ոմանք. Եւ զհրեշտակսն որ . . ՚ի դատաստան մեծի ա՛՛. . պահեալ ՚ի խա՛՛ :

Digitized by Google

հեցին զիւրեանց իշխանութիւն, այլ թողին զիւրեանց
բնակութիւն, 'ի դատաստանի մեծի աւուրն՝ մշտնջենաւ-
որ կապանօք պահեաց 'ի խաւարի։ * Որպէս Սոդոմ և 7
Գոմոր, և որ շուրջ զնոքօք քաղաքքն, որ զնմին օրինակ
պոռնկեցան զհետ ընկերացն մարմնոց, կան առաջի օ-
րինակ՝ յաւիտենական հրոյն ընկալեալ զդատաստանն։
Բ * Ըստ նմին օրինակի և սոքա երազ քնով զանդգայեալք՝ 8
զմարմինս պղծեն, զտէրութիւն քամահեն, զփառս հայ-
հոյեն։ * Ուր Միքայէլ հրեշտակապետն յորժամ բան- 9
սարկուն սատանայի վիճէին, տալով պատասխանի, վասն
մովսիսեան մարմնոյ, ոչ համարձակեցաւ հայհոյութեան դա-
տաստանի հանդուրժել. այլ ասէ՝ սաստեսցէ 'ի քեզ
Տր։ * Իսկ սոքա զոր ինչ ոչն գիտեն՝ հայհոյեն։ և 10
զայլսն ևս զորս բնութ՟ իբրև զանխօս անասունս գիտեն,
'ի նոյնս ապականեսցին։ * Վայ է նց, զի ընդ ճանա- 11
պարհին Կայենի գնացին, և ընդ մոլորութեան Բաղաամայ
զհետեցան զհետ վարձուց, և ընդ հակառակութեան Կոր-
խայ կորեան։ * Սոքա են աղտեղեալք, շաղմանք, եր- 12
թեալք զհետ ցանկութեց իւրեանց. 'ի սէրս իւրեանց՝
խարդախութ՟, լինին 'ի ձեզ ուրախակիցք. աներկեւղ
զանձինս դարմանեն։ Ամպք անջրդիք, հողմակոծեալք.
ծառք պտղաքօրոյք, անպտուղք, կրկնամեռք, խլե-
եալք արմատովք։ * Ալիք սաստիկք ծովու, որ փրփ- 13
րփրեն զիւրեանց անձանցն զամօթ. աստեղք մոլորականք.
ԵԳ որոց մէգ խաւարին յաւիտենից պահեալ է։ * Մարգա- 14
րէացաւ վս նց և եւթներորդն յԱդամայ Ենովք՝
և ասէ. ահաւասիկ եկն Տր բիւրաւորք սրբովք հրեշ-
տակօք. * առնել դատաստան ընդ ամ. և յանդիմա- 15
նել զամ ամպարիշտս վս գործոց իւրեանց՝ զոր ամ-
պարշտեցին. և վս ամ խիստ բանից, զոր խօսեցան
զնմանէ մեղաւորք և ամպարիշտք։ * Սոքա են տրտն- 16
ջողք

---

(7) Ոմանք. Որպէս զսոդոմն և զգոմոր, և որ շուրջ զնոքօք
քաղաքքն... դատաստանն։ (8) Ոմանք. Զմարմինս պղծեն։
(9) Ոմանք. Հրեշտակապետ, յորժամ բանսարկու սատանայ
վիճէր".. վս մովսիսեան մարմնոյն.. հայհոյութե դատաստանի
համբերել, այլ։ Ուր ունին. Յորժամ ընդ բանսարկու-
ին սատան"։ (10) Ոմանք. Եւ զայլսն ևս.. իբրև զանխօսս
անասունսն գիտէ"։ (11) Ոմանք. Մոլորութեն Բաղաամայ։
(12) Ոմանք. Շաղմանք երթեալք՝ զհետ ցանկութե
իւրեանց, ընդ սէրս իւրեանց լինին ձեզ ուրախակիցք
աներկեւղ։ Ուր օրինակ մի. Լինին 'ի մեզ ուրա"։ (13) Ո-
մանք. Զիւրեանց զանձանց... յաւիտեան պահեալ է։
(14) Ոմանք. Եւ վս նոցա եւթներորդն յա".. Տր իւ-
րովք հրեշտակօք։ (16) Ոմանք. Նոքա են տրտնջողք..

ընդգէ և շրջիմնք, երթեալ ըստ խորհրդոց անձանց ցան-
կութեանց. և բերանք նոցա զամբարտաւանս բարբառին.
առնուն ակն երեսաց վասն օգտի:
17 * Բայց դուք սիրելիք՝ յիշեցէք զնախասացեալ բանս զառ- Գ
18 առաքելոցն Տն մերոյ Յի Քի. * զի ասէին ձեզ, եթէ Է Է
'ի յետին ժամանակս եղիցին ծաղրածուք արհամարհօղք,
երթեալք ըստ խորհրդոց ամպարշտութեանց ցանկութեանց:
19 * սոքա են նշաւակեալք շնչաւորք, որ զոգին ոչ ունիցին:
20 * Այլ մեք սիրելիք՝ եղիցուք շինել զանձինս սրբութե՜ն, Դ
21 հաւատոց 'ի հոգին սբ. կացցուք յաղօթս, * պահել
զանձինս սիրովն այ. ակն ունել ողորմութեն Տն մերոյ
22 Յի Քի 'ի կեանսն յաւիտենականն: * Եւ ոմանց դա-
23 տապարտելոց լինիջիք կշտամբիչք, * և զոմանս ապ-
րեցուցանիջիք՝ յափշտակեալ 'ի հրոյ. և ոմանց ողոր-
մեսջիք երկիւղիւ գարշել, և զպատմուճանն որ 'ի մարմ-
24 նոյն իցէ աղտեղեալ: * Եւ այնմ որ կարօղն իցէ պա-
հել զձեզ անսայթաք և անբիծս, հաստատեալ առաջի
25 խորոց փառաց աներկեանն ցնծութբ. * միոյն այ և փրկ-
չին մերոյ Յի Քի Տն մերոյ՝ փառք, մեծութի, զօրութի,
և իշխանութի՝ յառաջ քան զամ յաւիտեանս, և այժմ
և յամենայն յաւիտեանս. ամէն: Տանց. կէ:

անձանցն ցան՛: (17) Ոմանք. Բանս առաքելոցն: (18) Ո-
մանք. Եթէ յետին ժամ՛: (20) Ոմանք. Այլ և մեք սիրե-
լիք.. սրբութե՜ հաւատոցն: (21) Բոլ. 'Ի կեանսն յաւ-
իտենականս: (22) Ոմանք. Լինիցիք. կամ, լինիցիմք
կշտամբիչք: (23) Ոմանք. Յափշտակել 'ի հրոյ, և ոմանց
ողորմիջիք, երկիւղիւ գարշել: (24) Ոմանք. Եւ այն
որ կարօղն է պահել.. հաստատել առաջի խորոց փա-
ռացն աներկեան: (24) Յօրինակին գրեր. Առաջի խորոց
փառ՛: (25) Ոմանք. Միոյն այ փրկչին Յի Քի փառք..
յաւիտեանս, այժմ և յաւիտեանս. ամէն:

* 'Ի վախճանի ոմանց. Կատարումն ամ թղթոցն կաթու-
ղիկէից: Որ և գրեցաւ [illegible]
[illegible]
Ամենայն եղիք. ամէն. [illegible]
[illegible]

* Յօրինակի [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Digitized by Google

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

Նախակարգեալ 'ի [illegible] [illegible]։

[illegible]

ներքոյ ըստ մի պարագայօր 'ի կենդանիս ստորեւ . և առնելով աշխար-
հիս առ դիմաց ամպին, որպէս անուն էր ծնելոյս : Եւ արդ՝ խնդ-
ցեալ պատաղովն թէ դատաստանաւն իւն ընկէր նմա 'ի հրէից անդի .
վաղվաղակի յափշեան կայսեր բողոք հարկանէր . հրաման ընկէր նմա
առաջնամանուն Գրիգոր յապէնէ անդի : 'Ի դէպս ելանէր և հետեւեալ
խոխոջեալ դատաստանաւքն : Այս և 'ի հաւաքն իւր առաւէր յեր-
կանոց անդի՝ առ կայսր . և անդ գիտէր նախափառաւքն ցուցեալ .
և 'ի վերայ նորին ճգնաւէնց աշխարհաւ յանդին կալեալ, կափուցանե
նա կենաց 'ի վերայ ճգնաւորութեան կրկնից ընդդէմանէր . յանդի ընդ-
համարէր ընդ քսն լինել, զան 'ի մեծագործութեան և յաղագս կենաց
յանձն : Յետ սակաւ ժամուց ժամանակի խոստացեալ նորանն կայսեր հա-
նել զնա յայսց կենաց, գնեմարէք և զօրացեալ կենաւն ընդդէմ
նմա, և ժամանակաւոր երկնից կացուցանէր, զոր յերկնին նկատե-
ցուցանէր : Եւ անդ իւր երանելեաւն պատաղովն զժողովս զդերեւ
զպրդղեալ՝ անդ և ինքն իւր առնէ . Եփեսացւոցն պատգամ գրեաց նմա-
նոյն պաշտեցաւ : և 'ի հռովմայեցւոց 'ի Գեղեցին և յաքքաւորին
ապարանն զհետս նշխարս առնէրացն ամփոփեալ ; առն առն զոր յետ-
գայն նորա փոխանակեցին . յառաջ զան զերկնս կառավարացն յալեաց ,
որ որ վէմ է նաւին անոյ որ է մարերը, առանձին զան մարզին-
նամն ևր : Եւ թէ կա յառաջ զան զայն ժամանակ՝ խորաց և և
վարաց և առաքինութէ կարգեաց երանելին յաշխարհս . և թէ
ինչ է պապական գործոց մարդկան յօրինեաց թղթարանն . և առն-
նին թնամին իւր ընդէսփառանէտամէք թղթոյն այսոքիկ զմարդ-
կան նշխարհաց ղատասքնան .

Ա. Եւ արդ՝ անդի Հռովմայեցւոց թուղթն, խորհուրդ 'ի դե, և մա-
նաւանդ թնդան խորհրդոցն օրինաւորս . վասն որոյ և յառաջա-
գոյն կարգեցաւ է այնպիսիս ինչ՝ որպէս առ նորընծայս նշխարհութ-
եէ գրեալ .

Բ. Եւ երկրորդն ընդ նմանէ, Կորնթացւոցն է, առ մարդս նո-
րոյ հաւատացելոց . և ընդ հաւատոյն ոչ գնացս արժանաւորս
ցուցեալ : որով առաւել նորա մեղուցէր լինի . և 'ի սոսա մարդա-
ցեալ :

Գ. Դրաշխեալ այլ թուղթ գրէ առ նմա, որ զնայն նշանակէ . որով
հասարակէ զնոսա յանդգնութ , և զնոյն գեղեցկութեան առ նոսա խրատե-
ցեալ . և սրբութեան :

Դ. Յետ սորա չորրորդ Գաղատացւոցն , հանդուսեալ այնոցիկ որ 'ի
հրէութեն թլփատեալ էին՝ գրեալ . որոց յետ արդեանցք յայս առա-
նելոյ՝ այլ թէ հրաժարեցին 'ի նոցանէ , առն՝ այսուհետև աշխարհ
ած զիւ մի օրինացն , զի ևս վասն զհաւատոյ զնոյ յաղթ դնէն 'ի մարմ-
նի խնամ կեամ :

Ե. Հինգերորդ՝ առ Եփեսացիսն կայ . առ մերոյս հաւատացելոյ
և հարազատիս . յորում խոնարհեալն զհաւատարմն իւր նման հանգամ-
հաւանայեցւոց թղթոյն . երկնայնոյ 'ի համաձայնոյ ժամանակելոց : և
են երկնային անդրադէք 'ի մեղ արքայելոց , սիրելով երախտից
և հաւատացելոց նորընծայ նշխարութեամբ :

Զ. Վեցերորդ՝ կարգեալ է Փիլիպեցւոցն՝ ընդ առաքելոյ հաւատա-

ցե

[illegible]

ԻԲ. Եւ յետ [illegible] Կողոսացւոց [illegible]

[illegible]

ԻԳ. Յետ [illegible] Թեսաղոնիկեցւոց [illegible]

[illegible]

[illegible] Եւ յետ [illegible]

[illegible]

[illegible] Երկրորդ [illegible]

[illegible]

[illegible] Եւ յետ [illegible] Տիմոթէոս [illegible]

[illegible]

[illegible] Եւ [illegible]

[illegible]

ԻԶ.

Digitized by Google

ԺԳ. Իսկ 'ի [illegible]

ԺԴ. Գրէ [illegible]

[illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google

[illegible]

Վկայութիւն Պօղոսի առաքելոյ ։

[illegible]

[illegible]

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

[illegible]

դա

[illegible]

Գլուխք Համառօտեցելոց Թղթոյն.

[illegible]

Բ. Վասն [illegible]

Գ. Վասն [illegible]

Դ. Վասն [illegible] Ե. Վասն [illegible]

Զ. Վասն [illegible]

Է. Վասն [illegible]

Ը. [illegible]

Թ. Վասն [illegible]

Ժ. Վասն [illegible]

ԺԱ. Վասն [illegible]

ԺԲ. [illegible]

ԺԳ. Վասն [illegible]

ԺԴ. Վասն [illegible]

ԺԵ. [illegible]

ԺԶ. Վասն [illegible]

ԺԷ. [illegible] ԺԸ. [illegible] ԺԹ. Վասն [illegible] Ի. Վասն [illegible] ԻԱ. Վասն [illegible] ԻԲ. Վասն [illegible] ԻԳ. Վասն [illegible]

ԻԴ. Վասն [illegible]

ՊԱՒ.

ՊԱՒՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՍ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԾԱՌԱՅ ՔՐԻՍ-
տոսի Յիսուսի, կոչեցեալ առաքեալ, որոշ-
2 եալ յաւետարանն Այ. * զոր յառաջ
խոստացաւ 'ի ձեռն մարգարէից իւրոց
3 գրովք սրբովք, * վն որդւոյ իւրոյ. եղելոյ 'ի զաւակէ
4 Դաւթի ըստ մարմնոյ: * սահմանելոյ որդւոյն Այ զօ-
րութեամբ ըստ հոգւոյն սրբութեան. 'ի յարութէ՝ մեռելոց
5 Յի Քի տն մերոյ. * որով ընկալաք շնորհս եւ առա-
քելութիւն 'ի հնազանդութիւն հաւատոց, յամ հեթանոսս
6 վն անուան նորա: * յորս եւ դուք էք կոչեցեալ Յի
7 Քի: * ամենեցուն որոց էք 'ի Հռովմ՝ սիրելեաց Այ՝
կոչեցելոց սրբոց: Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութի՛ յԱյ
8 Հօրէ մերմէ, եւ 'ի տնէ Յէ Քէ: * Նախ՝ գոհանամ
զԱյ իմոյ 'ի ձեռն Յի Քի վն ձեր ամենեցուն. զի հա-
9 ւատքն ձեր պատմին ընդ ամ աշխարհ: * Վկայ է
ինձ Ած, զոր պաշտեմս հոգւով իմով յաւետարանի որդ-
10 ւոյ նր, թէ ո՞րպ զյիշատակս ձեր առնեմ. * յամ ժամ
յաղօթս իմ աղաչելով, զի թերեւս երբէք յաջողեսցէ
ինձ.

---

* Յօրինակին գրեալ 'ի վերնագրին անուն՝ Պաւղոսի առաքե-
լոյ. զոր առնեալ յայլոց գրչագրաց՝ նշանաւ պատահմանս ըստ գրոյն:
Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Ծառայ Յի Քի: (2) Ոսկան. Զոր
յառաջ խոստա'': (2) Ոմանք. Որ յառաջն խոստ'': (3) Ո-
մանք. Դաւթի ըստ մարմնոյն: (3) Օրինակ մի յաւելու.
Դաւթի, ըստ աւետարանին իմում, եւ ըստ թագաւորութեն յի
քի, ըստ մարմնոյ սահմա'': (4) Ոմանք. Ըստ հոգւոյն
սրբութ: (5) Ոմանք. Եւ հնազանդութե հաւատոյ: (6) Ոս-
կան. Ընդ որս եւ դուք էք: (7) Ոմանք. Ամենեցուն որ
էքդ 'ի Հռոմ, սիրելեացդ: (8) Ոմանք. 'ի ձեռն տն յի
քի: (9) Ոմանք. Պաշտեմ հոգ''... որդւոյն նր.. զյի-
շատակս ձեր: Եւ օրինակ մի. Զյիշատակսն նր առնեմ:

Digitized by Google

ինձ կամօքն Այ գալ առ ձեզ: * Քանզի անձկացեալ 11
եմ տեսանել զձեզ, զի փոխեսցի 'ի ձեզ շնորհս ինչ հո-
գեւորս` առ 'ի հաստատել զձեզ: * այսինքն է, մխիթա- 12
րականց լինել ձեզ վասն ընդ միմեանս` իմոյ եւ ձերդ հա-
ւատոյ: * Ո՛չ կամիմ եթէ ագէտք իցէք եղբարք. զի 13
բազում անգամ յօժարեցի գալ առ ձեզ, եւ արգելայ
մինչեւ ցայժմ. զի եւ 'ի ձեզ գտից պտուղ ինչ` ոպ եւ յայլ
հեթանոսս: * Քանզի յունաց եւ բարբարոսաց, իմաստ- 14
նոց եւ անմտից պարտապան եմ. * այնպէս որչափ ի- 15
մովսանն յօժարութիւ, եւ ձեզ որ 'ի Հռոմ էք աւետա-
րանել: * Զի ոչ եթէ ամօթ ինչ համարիմ զաւետա- 16
րանն. քանզի զօրութի Այ է 'ի փրկութի ամ հաւա-
տացելոց. նախ հրէի` եւ ապա հեթանոսի: * Զի ար- 17
դարութի Այ նովաւ յայտնի հաւատոց 'ի հաւատս.
ոպ եւ գրեալ է, թէ արդարն 'ի հաւատոց կեցցէ:
Ա / առ գ * Քանզի յայտնելոց է բարկութի Այ յերկնից 'ի վերայ 18
ամ ամպարշտութե` եւ անիրաւութե մարդկան. որք
զճշմարտութիւն անիրաւութբ ունին. * Վն զի գիտու- 19
թիւն Այ յայտնի է 'ի նս. քանզի Ած իսկ յայտնեաց նց:
* Զի աներեւոյթք նր իսկզբանէ աշխարհի` արարածովք ի- 20
մացեալ տեսանին. այսինքն է` մշտնջենաւորութի եւ զօ-
րութիւն, եւ Աստուածութի նորա. զի ոչ գտանիցեն ամենեւին
տալ պատասխանի: * Զի ծանեան զԱծ, եւ ոչ իբրեւ 21
զԱծ փառաւորեցին` կամ գոհացան. այլ նանրացան 'ի
խորհուրդս իւրեանց, եւ խաւարեցան անմտութբ սիր-
տք նց. * զանձինս առ իմաստունս ունէին` յիմարե- 22
ցան: * եւ փոխեցին զփառս անեղծին Այ` 'ի նմանու- 23
թի պատկերի եղծանելւ մարդոյ, եւ թռչնոց, եւ չորքո-
տանեաց, եւ սողնոց: * Վասն որոյ մատնեաց զնոսա Ած 24
'ի ցանկութի սրտից նց 'ի պղծութի, անարգել զմարմինս
իւրեանց յանձինս իւրեանց. * որք փոխանակեցին ըզ- 25
ճշմարտութին Այ ընդ սուտութե. հնազանդեցան` եւ պաշ-
տեցին զարարածս, եւ ոչ զարարիչն. որ է օրհնեալ յա-
ւիտեանս` ամէն: * Վասն այսորիկ մատնեաց զնոսա 26
Ած

(11) Յօրինակին պկսէր. Շնորհս ինչ: (12) Ոմանք. Վն Է մի-
մեանս իմոց եւ ձերոյդ հաւատոց: (15) Ոմանք. Այնչափ,
որպէս իմովսան յօժա'': (16) Ոմանք. Հրէին` եւ ապա հե-
թանոսին: (17) Ոմանք. Արդարութին Այ նովաւ յայտ-
նեսցի 'ի հաւատոց 'ի հա'': (18) Ոմանք. Բարկութին
Այ..'ի վր ամպարշտուե: (18) Ոսկան յաւելու. Զճշմար-
տութին Այ անիրա'': (20) Յօրինակին. Իմացեալ տեսանի:
(20) Ոմանք. Մշտնջենաւորութին..եւ Աստուծութին: (21) Ո-
մանք. Անմտութբ սիրտք նց: (24) Օրինակ մ. Զմարմինս
նց յանձինս իւրեանց: (26) Ոսկան. Վն այսորիկ մատ-

Digitized by Google

ած 'ի կարիս անարգութ. զի էգք նց փոխանակեցին
27 զպէտս բնականս 'ի պէտս անբնականս: * Նոյնպէս և
արուացն թողեալ զբնական պէտս իգութն, բորբոքե-
ցան ցանկութբք իւրեանց 'ի միմեանս. արուք ընդ ա-
րուս զխայտառակութի գործէին, և զպատիժ փոխարէ-
նին որ պարտ էր մոլորութեն նոցա՝ յանձինս իւրեանց
28 ընդունէին: * Եւ որպէս զի ոչ ընտրեցին զած ունել 'ի
գիտութե, մատնեաց զնոսա ած 'ի միտս անարգութ՝
29 գործել զանարժանս. * լցեալս ամ անիրաւութբ,
պոռնկութբ, անզգամութբ, ագահութբ, չարութբ,
լի նախանձու, սպանութբ, հեռիւ, նենգութբ, չա-
30 րաբարութբ, շոգմոգք. * չարախօսք, ածատեացք, թշ-
նամանօղք, ամբարտաւանք, ամբարհաւաճք, գտիչք
31 չարեաց, զծնօղս անարգիչք. * անմիտք, ուխտադրուժք,
32 անագորոյնք, աննուէրք, անողորմք: * Որք հաւանեալ
էին յայ իրաւանցն մի, եթէ որք զայսպիսիսն գոր-
ծեն արժանի են մահու. և ոչ միայն որ զայն առնեն,
այլ և որ կամակիցն լինին գործելեացն:

ԳԼ. Բ.

1 Վասն որոյ առանց պատասխանի տալոյ ես ով մարդ՝
ամ որ դատիս. զի որով դատիս զընկերն, զանձն
քո դատապարտես. զի դու զնոյն գործես՝ որով դա-
2 տիսն: * Քանզի գիտեմք՝ եթէ այ դատաստանն ճշ- ա դ
մարտութբ է, 'ի վերայ այնոցիկ որ զայնպիսիսն գոր-
3 ծեն: * Իսկ արդ՝ խորհիցիս զայս ով մարդ, որ դա-
տիս զայնոսիկ որ զայնպիսիսն գործեն՝ և դու զնոյն
գործես, եթէ դու ապրելոց իցես 'ի դատաստանացն
4 այ: * Եթէ զմեծութբ քաղցրութե նր, և զներելոյն
և զերկայնմտութբն արհամարհիցես. չգիտիցես զի
5 քաղցրութիւն այ զքեզ յապաշխարութի ածէ: * այլ
ըստ խստութե քում, և ըստ անզեղջ սրտի՝ գանձես ան-
ձին քում բարկութի յաւուր բարկութե, և յայտնու-
թե

նեաց: (27) Օմանք. Եւ արուաց թող".. իգութե... մո-
լորութե նց: (29) Ոմանք. Նենգութբ, չարաբարոյութբ:
(31) Օմանք. Անագորոյնք, անխնայ": (32) Օմանք. Որք հա-
սեալ էին.. թէ որք զայնպիսիսն. Այլ, զայսպիսիսն գոր-
ծեն... որ զայնն առնեն.. կամակից լինին:
Գլ. Բ. (1) Բ... Պատասխանի տալոյ ես: (1) Օրէ-
նակ մի. Զի որով դատապարտես զընկերն: (2) Օմանք.
Զայսպիսիսն գործեն: (3) Օմանք. Իսկ արդ՝ գիտիցես
ով մրդ... զնոյնն գործես.. ապրելոց ես 'ի դատաս-
տանաց անտի այ: (5) Օրէնակ մի. Ըստ խստասրտութե
քում: (5) Օմանք. Անզեղջ սրտի քո գան":

Digitized by Google

թէ արդարոյ դատաստանին Այ, * որ հատուսցանէ իւ- 6
րաքանչիւր ըստ գործս իւրեանց: * որ համբերութե- 7
ն ՚ի գործս բարութեան՝ և զփառս և զպատիւ և զան-
եղծութեան խնդրեն, զկեանսն յաւիտենից: * Իսկ որ ՚ի 8
հակառակութենէ անտի են, և ապստամբեն ՚ի ճշմարտու-
թենէն, և հնազանդեալ զանիրաւութեան, բարկութեան և
սրտմտութեան: * Նեղութիւն և անձկութիւն ՚ի վերայ ամն. 9
մարդոյ որ գործէ զչար. նախ՝ Հրէին, և ապա՝ հեթա-
նոսին: * Փառք և պատիւ և խաղաղութիւն ամի որ գոր- 10
ծէ զբարի. նախ՝ Հրէին, և ապա հեթանոսին:
Բ * Զի ոչ է ակնառութիւն առաջի Այ: * Որք միանգամ 11
ա է առանց օրինացն մեղան, առանց օրինացն և կորն- 12
ցին. և որք ընդ օրինօք մեղան, օրինօքն դատեսցին:
* Զի ոչ եթէ որ լսելիք օրինացն են՝ արդարացեալ 13
են առաջի Այ, այլ առնելիք օրինացն արդարասցին:
* Այլ յորժամ հեթանոսք որ զօրէնսն ոչ ունին, բնու- 14
թեամբ զօրինացն գործիցեն. նոքա որ զօրէնսն ոչ ու-
նին, ինքեանց իւրեանց իսկ են օրէնք. * որք ցուցա- 15
նեն զգործս օրինացն գրեալ ՚ի սիրտս իւրեանց. վը-
կայութեամբ մտաց իւրեանց, և յանդիմանել զմիմեանս ՚ի
խորհրդոց իւրեանց, կամ թէ պատասխանի իսկ տալ.
* յաւուրն յորում դատիցի Աճ զգաղտնիս մարդկան, 16
ըստ աւետարանին իմում ՚ի ձեռն Յսի Քսի: * Ապա 17
թէ դու Հրեայ անուանեալ ես, և յեցեալ ես յօրէնսն,
և պարծիս յԱծ, * և գիտես զկամս նը, և ընտրես զլա- 18
ւն, և խրատեալ ես յօրինացն. * վստահ ես յանձն 19
քո առաջնորդ լինել կուրաց, լոյս խաւարելոց. * խրատ 20
անզգամաց, վարդապետ տղայոց. ունել զկերպարա-
նս գիտութե. և ճշմարտութեան յօրինացն: * Իսկ արդ՝ 21
որ ուսուցանես զընկերն, զանձն քո՝ ոչ ուսուցանես.
որ քարոզես չգողանալ՝ գողանաս. * որ ասես չշնալ՝ 22
շնաս. որ գարշիս ՚ի մեհենից՝ զսեղանս կողոպտես.

* որ

---

(6) Ոմանք. Ըստ գործոց իւրոց. կՏ, ըստ գործս իւր: (7) Ոմանք. Որ համբերութեամբ են: (7) Ոսկան. ՚Ի գործս բարկութե., զփառս և զպատիւ: (8) Ոմանք. Անտի եղեն: (8) Ոսկան. Եւ զհետ երթան անիրաւութե. բար": (9)(10) Ոմանք. Նախ Հրէի և ապա հեթանոսին: (10) Ոմանք. Փառք պատիւ և խաղաղութե ՚ի վ՛ր ամի որ գոր՛: (12) Ոմանք. Օրինօքն և դատեսցին: (13) Ոսկան. Որք լսողք.. այլ առնողք. (14) Ոմանք. Զօրէնս ոչ ունին.. զօրինացն գործեսցեն: Եւ ոմանք. զօրինացն գործեն: (15) Ոմանք. Յանդիմանել զմիմե": (16) Ոմանք. Յորում դատի Աճ.. աւետարանին իմոյ: (17) Ոմանք. Ապա եթէ դու որ Հր": (20) Ոմանք. Եւ ճշմարտութե օրինացն: (22) Ոմանք. ՚Ի

Digitized by Google

23 * որ օրինօքն պարծիս, յանցանել քո օրինացն զԱստ-
24 ուած անարգես: * Զի անուն Այ վասն ձեր հայհոյի 'ի մէջ
25 հեթանոսաց՝ որպէս և գրեալ է: * Թլփատութիւն օգնէ ա գ
եթէ զօրէնսն պահիցես. ապա թէ յանցաւոր օրինացն
26 իցես, թլփատութիւն քո անթլփատութիւն եղև: * Իսկ
եթէ անթլփատութիւնն զիրաւունս օրինացն պահիցէ.
ոչ ապաքէն անթլփատութիւն նորա 'ի թլփատութիւն համա-
27 րեսցի. * և դատեսցի որ 'ի բնէ անթլփատութիւնն է.
զօրէնսն կատարելով, զքեզ որ գրովն և թլփատութեամբ
28 յանցաւոր օրինացն իցես: * Զի ոչ եթէ որ յայտնի հրէ-
29 այն է, և ոչ որ յայտնի մարմնով թլփատութիւն. * այլ
որ 'ի ծածուկ հրէայն է, և թլփատութիւն սրտի. հոգւով
և ոչ գրով. որոյ գովութիւն, ոչ 'ի մարդկանէ է, այլ յԱյ:

ԳԼ. Գ.

1 Իսկ արդ՝ զի՞նչ աւելի է հրէին, կամ զի՞նչ օգուտ Գ
2 'ի թլփատութենէ՝ անտի. * Բազում ինչ, ամ իրօք.
նախ՝ այն իսկ, զի հաւատարիմ եղեն պատգամքն Այ:
3 * Իսկ արդ՝ եթէ ոմանք հաւատացեալ ոչ եղեն, միթէ՝ անհ-
հաւատութիւն նոցա զԱյ հաւատարմութիւնն խափանիցէ՞. քաւ լիցի.
4 * Այլ՝ եղիցի Այ ճշմարիտ, և ամ մարդ սուտ. որպէս
և գրեալ է. որպէս արդարանայցես 'ի բանս քո, և յաղ-
5 թեսցես 'ի դատել քեզ: * Իսկ արդ՝ եթէ անիրաւու-
թիւն մեր զԱյ արդարութիւն յանդիմանէ կացուցանէ,
զի՞նչ ասեմք. միթէ անիրաւ ինչ է Այ՝ որ ածէ զբար-
6 կութիւն, * ըստ մարդկութեան ասեմ. քաւ լիցի: ապա
7 թէ ոչ՝ զիա՞րդ դատի Այ զաշխարհ: * զի եթէ ճշմար-
տութիւնն Այ յիմում ստութեան առաւելաւ 'ի փառս նորա,
8 զի՞ ևս ես իբրև զմեղաւոր դատիմ: * և կամ թէ՝ որպէս
հայհոյեմքն, և որպէս ասեն ոմանք զմէնջ ասել, թէ
արասցուք զչար՝ զի եկեսցէ բարի. որոց դատապարտու-
թիւն յիրաւի են:
9 * Իսկ արդ՝ մե՞ իւիք առաւե՞լ իցեմք. ապաքէն և ոչ Դ
իւիք.

մէջ հեթանոսաց: Ոմն օրինակ մ. 'ի մէջ հեթանոսաց: (23) Ոմանք. Յանց-
ցանելն ընդ օրէնս: (24) Ոմանք. Զի անունն Այ... հե-
թանոսացն: (25) Ոմանք. Պահեսցես. ապա եթէ յանց-
ցաւ": (26) Ոմանք. Անթլփատութիւնն նորա.. համարեսցի:
(27) Ոմանք. Եւ դատեսցի որ: (28) Ոմանք. Հրէայն և
ցէ: (29) Օրինակ մ. Որով գովութիւն, ոչ:
Գլ. Գ. (3) Ոմանք. Անհաւատութիւն նոց: (4) Ոմանք. Եղի-
ցիս 'ի բանս քո, և յաղթեսցես 'ի: (5) Ոմանք. Ինչ իցէ
Այ, որ ածէ զբարկութի: (6) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ:
(8) Բ. ձեռ. Ասեն զմէնջ ոմանք: Եւ ոմանք. Հայհոյեմքն ա-
սել ոմանց զմէնջ: (8) Ոմանք. Արասցուք զչարիս: (9) Ոմանք.

Digitized by Google

իւիք. քանզի յառաջագոյն իսկ մեղադիր եղեաք հրէից
և հեթանոսաց, ամենեցուն ընդ մեղօք լինել: * Որպէս 10
և գրեալ է. Թէ ոչ գոյ արդար՝ և ոչ մի. * և ոչ գոյ՝ 11
որ իմանայ, և ոչ ոք է որ խնդրէ զԱծ: * Ամենեքեան 12
խոտորեցան 'ի միասին և անպիտանացան: ոչ ոք է որ
առնէ զքաղցրութիւն, (ոչ ոք է մինչև 'ի մի: * Գերեզ- 13
ման բաց է կոկորդ նց, լեզուօք իւրեանց նենգաւորք
եղեն: Թոյնք իժից 'ի ներքոյ շրթանց նց. * որոց բե- 14
րանք անիծիւք և դառնութ լի են: * Երագ են ոտք 15
նց հեղուլ զարիւն: * բեկումն և թշուառութի 'ի ճա- 16
նապարհս նց. * և զճանապարհն խաղաղութե ոչ ծա- 17
բ գ նեան: * ոչ է երկեւղ այ առաջի աչաց նց: * Բայց 18
գիտեմք՝ որ ինչ միանգամ օրէնքն ասեն, այնոցիկ որ 19
ընդ օրինօքն են՝ ասեն. զի ամ բերան խցցի, և դա-
տապարտ լիցի ամ աշխարհ այ: * Զի 'ի գործոց օրէ- 20
նաց, ոչ արդարասցի ամ մարմին առաջի նր. քանզի
օրինօքն է գիտութի մեղաց: * Բայց արդ՝ առանց օրէ- 21
նացն իսկ արդարութին այ յայտնեալ է, վկայեալ յօ-
րինաց անտի՝ և 'ի մարգարէից: * Քանզի արդարու- 22
թին այ 'ի հաւատոց անտի յՅի քսի, յամենայն հաւա-
տացեալսն. և ոչինչ է խտիր: * քանզի ամենեքին մե- 23
ղան. և նուազեալ են 'ի փառացն այ: * և արդարա- 24
նան ձրի նորին շնորհօք 'ի ձեռն փրկութեն որ 'ի քս
յս: * զոր յառաջին եդ այ քաւութի 'ի ձեռն հաւա- 25
տոցն արեամբ նր 'ի հանդէս արդարութե նր, վս թո-
ղութե յառաջագոյն մեղացն գործելոց. * 'ի ներելն 26
այ: 'ի հանդէս արդարութեն նր 'ի ժամանակի յայս-
միկ. զի եղիցի նա արդար, և արդարացուսցէ զայն որ
'ի հաւատոցն յսի: * Իսկ արդ՝ ուր են պարծանքն. 27
արգելան: յորմէ օրինաց, 'ի գործոց անտի. ոչ, այլ 'ի
հաւատոցն օրինաց: * քանզի համարիմք հաւատովք 28
արդարանալ մարդոյ՝ առանց գործոց օրինաց: * Եթէ 29
հր-

Եւ ոչ մի իւիք... մեղադիր եղաք: (10) Այլք. Թէ ոչ ոք է արդար, և ոչ: (11) Օրինակ մի. Եւ ոչ ոք է որ իմանայ: (12) Ոմանք. 'ի միասին, անպիտան": (12) Ոսկան. Ոչ ոք է որ առնէ զբարի, և ոչ: (13) Ոմանք. Եւ լեզուօք իւ": (15) Ոմանք. Երագեն ոտք: Ուր ոսկան. Երագունք են ոտք: (19) Ոմանք. Բերան խցցեն: (20) Ոմանք. Ոչ արդարանայ ամ մար": (21) Ոմանք. Բայց առանց օրէ"... յօրինացն անտի: (23) Ոմանք. Քանզի ամենեքեան... 'ի փառաց անտի այ: (25) Ոմանք. Եդ այ 'ի քաւութի 'ի ձեռն հաւատոյ արեամբն նր... արդարութեն նր: (26) Ոմանք. Եւ արդարացուցանէ զայն որ 'ի հաւատոցն յսի քսի: (29) Ոմանք. Միայն է այ, և հեթանոս":

Digitized by Google

: Հրէից միայն իցէ ած՝ եւ հեթանոսաց ո՞չ. այո՛ եւ հե-
30 թանոսաց: * Զի եթէ մի է ած, որ արդարացուցանէ
զթլփատութիւն ՚ի հաւատոց, այսպէս եւ զանթլփատութիւն նո-
31 վին հաւատովք: * Արդ՝ զօրէնսն ինչ խափանե՞մք հա-
ւատովքս. քա՛ւ լիցի: այլ զօրէնսն հաստատեմք:

ԳԼ. Դ.

1 Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք զգտանելն Աբրահամու նա- բզ
2 հապետին մերոյ ըստ մարմնոյ: * Զի եթէ Աբրահա-
մու գործովք էր արդարացեալ, ունէր ունէ՛ր պար-
3 ծանս, այլ ոչ առ ած: * Իսկ զի՞նչ ասիցէ գիր. Հա-
ւատաց Աբրահամ յած, եւ համարեցաւ նմա յարդա-
4 րութիւն: * Բայց այնմ որ գործիցէ, ոչ համարիցին վարձքն
5 ըստ շնորհաց, այլ ըստ պարտուց: * Իսկ այնմ որ ոչն
գործիցէ, բայց հաւատայցէ յայն որ արդարացուցա-
նէ զամպարիշտս, համարին հաւատքն նմա յարդարութիւն:
6 * Որպէս եւ Դաւիթ ասէ զերանութիւն մարդոյ, որում
7 ած համարի արդարութիւն առանց գործոց: * Երանի ո-
րոց թողան անօրէնութիւնք, եւ որոց ծածկեցան մեղք
8 իւրեանց: * Երանելի՛ է այր՝ որում ոչ համարեսցի
9 տր զմեղս նորա: * Արդ՝ երանութիւնս այս ՚ի վերայ
թլփատութեա՞ն է, թէ ՚ի վերայ անթլփատութեան. քան-
զի ասեմք եթէ համարեցաւ Աբրահամու հաւատքն յար-
10 դարութիւն: * Արդ՝ զիա՞րդ համարեցաւ. մինչդեռ ՚ի
թլփատութեա՞ն էր՝ եթէ յանթլփատութեան: ոչ ՚ի թլ-
11 փատութեան, այլ յանթլփատութեան: * Եւ նշանակ առ ըզ-
թլփատութեան, կնիք արդարութեան հաւատոց, որ յան-
թլփատութենէ անտի: Զի եղիցի նա հայր ամ հաւատա-
ցելոց որ յանթլփատութենէ անտի իցեն. առ ՚ի համա-
րե-

(30) Ոմանք. Զի թէ մի.. զթլփատութիւն ՚ի հաւատոց.. եւ զանթլփատութիւն նո": (31) Ոմանք. Զօրէնս ինչ խափանիցեմք հաւատովք:

ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Ասեմք.. նահապետին մեր ըստ: (2) Ոմանք. Աբրահամ գործովք: (3) Ոմանք. Զինչ ասէ գիր... նմա արդարութիւն: (4) Ոմանք. Որ գործիցեն.. վարձք ըստ շնորհացն, այլ ըստ պարտեացն: (5) Ոմանք. Այն որ գործիցէ.. զամբարիշտսն, համարին նմա հաւատքն յարդա": (5) Ոսկան յաւելու. Ցարդարութիւն, ըստ առաջադրութէ շնորհին այ: (6) Ոմանք. Համարի յարդարութիւն: Ուր ոսկան. Համարի զարդարութիւն: (7) Ոմանք. Մեղք նց: (8) Ոմանք. Ոչ համարիցի. կամ, համարի: (9) Ոմանք. ՚Ի վր թլփատութեան է, թէ... եթէ համարեցաւ ար": (10) Ոմանք. Մինչ ՚ի թլփատութեան էր՝ թէ յանթլ": (11) Ոմանք. Արդարութեան հաւատոցն որ ՚ի թլփատութե

Digitized by Google

բերելոյ և նոցա յարդարութիւն . * և հայր թլփատութեան 12
որոց ոչ 'ի թլփատութենէ անտի և եթ, այլև որոց երթ-
թայցեն ընդ հետս անթլփատութեան հաւատոց հօր մե-
Դ Դ րոյ Աբրահամու : * Զի ոչ եթէ օրինօքն էին աւետիքն 13
Աբրահամու՝ և զաւակի նորա՝ ժառանգ լինել աշխար-
հի, այլ 'ի հաւատոցն արդարութենէ : * Զի եթէ որք 14
յօրինացն են, ժառանգք իցեն . ապա ընդունայն են
հաւատքն՝ և զատարկ աւետիքն : * Քանզի օրէնքն բար- 15
կութիւն գործեն . քանզի ուր ոչ են օրէնք, և ոչ յան-
ցանք իցէ : * Վասն այսորիկ 'ի հաւատոց անտի, զի ըստ 16
շնորհացն իցէ . առ 'ի լինելոյ հաստատուն աւետեացն
ամ զաւակին : ոչ այնմ միայն՝ որ յօրինաց անտի, այլ
և այնմ որ 'ի հաւատոցն Աբրահամու : որ է հայր մեր .
ամենեցուն : * որպէս և գրեալ է՝ եթէ հայր ազգաց բազ- 17
մաց արարի զքեզ, առաջի Այ : որում հաւատացն՝
եթէ կենդանի առնէ զմեռեալս, և կոչէ զչգոյսն իբ-
րև զգոյս : * Որ յանյուսն յուսով հաւատաց, լինել նմա 18
հայր ազգաց բազմաց . որպէս և ասացաւ, թէ այնպէս
եղիցի զաւակ քո : * և նա՝ ոչ երկմտեաց 'ի հաւատոցն, 19
թէպէտ և հայեցաւ 'ի մարմին իւր՝ այժմ մեռեալ, իբրև
'ի մեռելոյ . քանզի զհարիւրամենիւք ամօք էր . և 'ի
մեռելութիւն արգանդին Սառայի : * Բայց աւետեացն 20
Այ՝ ոչ երկմտեաց անհաւատութեամբ, այլ զօրացաւ հա-
ւատովք, ետ փառս Այ՝ * և հաստատեցաւ 'ի միտս իւր, 21
թէ որ խոստացաւն՝ կարօղ է առնել : * Վասն որոյ համ- 22
արեցաւ նմա յարդարութիւն : * Այլ ոչ գրեցաւ, 23
ոչ եթէ վասն նորա միայն՝ թէ համարեցաւ նմա . * այլ 24
և վասն մերոյ համարելոց է . որք հաւատամքն յայն

որ

անտի . . . և նմ արդարութե : (12) Ոմանք . Այլ և որոց երթիցեն զհետ անթլփատութեան . . հօր մերում Աբր" : (12) Յօրինակին պակաս . Անթլփատութե հաւատոց հօր : (13) Ոմանք . 'Ի հաւատոցն արդարութենէ . (14) Ոմանք . Զի թէ . . ժառանգք են : (14) Յօրինակին պակաս . Ընդունայնացեալ են հաւ" : (15) Ոմանք . Ուր ոչ են օրէնք . (16) Բ. Վասն այնորիկ 'ի հաւ" : (17) Ոմանք . Թէ հայր . . առաջի Այ : որում հաւատաց, թէ կենդանի : (18) Ոմանք . Որ անյ յոյսն յու" . . . որպէս ասացաւն ; եթէ : [illegible] Բազ- մաց, որպէս ասացաւն, թէ հայր ազգաց բազմաց ար- արի զքեզ . և եթէ այսպէս եղիցի զա" : (19) Ոմանք . 'Ի մարմինն իւր . . . Քզի հարիւրամենիւք . . . յարգանդ- ին Սառայի : (20) Ոմանք . Բայց յաւետեացն Այ : (21) Ո- մանք . Եթէ որ խոստացաւ" : (22) Ոմանք . Վն որոյ և հա- մարեցաւ նմ արդա" : (23) Ոմանք . Այլ ոչ գրեցաւ . . . եթէ համարեցաւ : (24) Ոմանք . Վն մերոյ : [illegible]

Digitized by Google

25 որ յարոյց զՏէր մեր 'ի մեռելոց․ * որ մատնեցաւ
վա՛ն յանցանաց մերոց․ եւ յարեաւ՝ վասն զմեզ արդա-
րացուցանելոյ։

Գ Լ. Ե.

1 Արդ արդարացեալք 'ի հաւատոց անտի, խա- Ե
ղաղութիւն կալցուք առ Աստուած, 'ի ձեռն Տեառն մերոյ Յիսու-
2 սի Քրիստոսի․ * որով եւ զմերձաւորութիւն ընկալաք հաւատովք 'ի շնոր-
հս յայսմիկ․ յորում կամք, եւ պարծիմք յուսով
3 փառացն Աստուծոյ։ * Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ եւ պար-
ծիմք եւս 'ի նեղութիւնս մեր։ քանզի գիտեմք, եթէ նե-
4 ղութիւնք համբերութիւն գործեն։ * համբերութիւն՝ հաւանութիւն․
5 հաւանութիւն՝ յոյս․ * յոյս՝ ոչ երբեք ամաչեցուցանէ․ զի
սէրն Աստուծոյ սփռեալ է 'ի սիրտս մեր, 'ի ձեռն Հոգւոյն
6 Սրբոյ որ տուաւ մեզ։ * Զի մինչդեռ տկարքն էաք, Քրիս-
տոս մեր 'ի ժամանակի 'ի վերայ ամպարշտաց մեռաւ․
7 * զի վասն արդարոյ հազիւ ոք թէ մեռանիցի․ այլ վասն
8 բարւոյ թերեւս համարձակիցի ոք մեռանել։ * Յայտ-
նէ այսու Աստուած զսէրն իւր 'ի մեզ․ զի մինչդեռ մեղաւորքն
9 էաք, * Քրիստոս վասն մեր մեռաւ․ որչափ եւս առաւել յար-
դարացեալքս այժմիկ արեամբն նորա, ապրեսցուք
10 նովաւ 'ի բարկութենէ՝ անտի։ * Զի եթէ մինչ թշնամիքն
էաք, հաշտեցաք ընդ Աստուծոյ մահուամբ որդւոյ նորա․ որչափ
եւս առաւել 'ի հաշտեալս մերում ապրեսցուք կենօքն նորա։
11 * Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ եւ պարծիմք եւս յԱստուած 'ի ձեռն
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի․ որով եւ զհաշտութիւն իսկ ընկալաք։
12 * Զի որպէս 'ի միոջէ մարդոյ մեղք յաշխարհ մտին, եւ 'ի Զ
մեղացն մահ․ եւ այնպէս յամենայն մարդիկ տարածե- գզ
13 ցաւ մահ, որով ամենեքին մեղան։ * Քանզի մինչեւ յօ-
րէնսն մեղք էին յաշխարհի, բայց մեղք ոչ համարէին
14 ուր օրէնք ոչ էին։ * Այլ թագաւորեաց մահ յԱ-
դամ-

վասն մեր՝ որոց հաւատալոց է։ (25) Ոմանք․ Վա՛ն մեղաց մերոց, եւ յարեաւ։

Գլ. Ե. (2) Ոմանք․ Որով եւ զմերձաւորութիւն իսկ ընկալաք։ Ուր օրինակ մի․ Որով զհաշտութիւն իսկ ըն"։ (4) Ոմանք․ Համբերութեան զփորձ։ (5 Ոմանք․ Յոյսն ոչ երբեք։ (7) Բազում․ Հազիւ ոք մեռանիցի։ (7) Ոմանք․ Թերեւս համարձակեսցի։ (8) Ոմանք․ Զի մինչ մեղաւորքն էաք։ Ուր ոմանք․ Տկարքն էաք։ (9) Օրինակ մի․ Այժմիկ արդարացեալք արեամբն նորա․ եւ նովաւ 'ի բարկ"։ (10) Ոմանք․ Զի թէ մինչ թշնամի"։ (11) Ոմանք․ Եւ զհաշտութիւն իսկ ըն"։ (13) Ոմանք․ Մինչեւ յօրէնսն մեղք էին յաշխարհի․․ Մեղք ոչ համարէին, ուր օրէնք ոչ էին։ (14) Ոմանք․ Մինչեւ զՄովսէս։ (14) Ոմանք․ Ըստ նմանութեան․․․ օրինակ հանդերձելոյն

Digitized by Google

դամայ մինչեւ 'ի Մովսէս, եւ 'ի վերայ չյանցուցելոցն ;
ըստ նմանութեան յանցուածոցն Ադամայ, որ է օրինակ
հանդերձելոցն ։ * Այլ ոչ որպէս յանցանքն, նոյնպէս եւ 15
շնորհքն ։ զի եթէ միոյն յանցանօք բազումք մեռան. որ-
չափ եւս առաւել շնորհքն Այ եւ պարգեւք շնորհօք միոյն
մարդոյ յՍի Քսի 'ի բազումս առաւելաւ ։ * Եւ ոչ որպէս 16
'ի միոջէ յանցուցելոյն պարգեւքն. զի դատաստանն 'ի
միոջէ յանցուածոց անտի 'ի դատապարտութիւն. այլ
շնորհքն 'ի բազմաց յանցուածոցն յարդարութիւն ։ * Զի 17
եթէ միոյն յանցանաց մահ թագաւորեաց միովն, որ-
չափ եւս առաւել՝ որք զառաւելութիւն շնորհացն եւ ըն-
պարգեւաց արդարութեանն առնուցուն, կենօք թագա-
ւորեսցեն 'ի ձեռն միոյն յՍի Քսի ։ * Ապա ուրեմն որպէս 18
միոյն յանցանօք յամ մարդիկ դատապարտութիւն, նոյն-
պէս եւ միոյն արդարութեամբ յամ մարդիկ արդարու-
թիւն՝ կենաց ։ * Զի որպէս անհնազանդութեամբ միոյն մար- 19
դոյ մեղաւորք բազումք եղեն. նոյնպէս եւ հնազանդութեամբ
միոյն՝ արդարք բազումք եղիցին ; * Բայց օրէնք 'ի ներքս 20
անկան, զի յանցանքն բազմասցին. զի ուր առաւել
եղեն մեղքն, առաւել եւս յաւելան շնորհքն ։ * Զի 21
որպէս թագաւորեաց մեղքն 'ի մահու անդ, նոյնպէս եւ
ԺԸ շնորհքն թագաւորեսցեն արդարութեամբ 'ի կեանսն յաւի-
տենականս 'ի ձեռն յՍի Քսի Տն մերոյ ։

ԳԼ. Զ.

Ե Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, յաճախեսցուք 'ի մեղսն՝ 1
զի շնորհքն բազմասցին ։ * Քաւ լիցի ։ որք մեռաք 2
մեղացն, զիա՞րդ տակաւին 'ի նմին կեցցեմք ։ * Եթէ 3
ոչ գիտէք. զի որ միանգամ մկրտեցաք 'ի Քս Յս ։ 'ի մահ
անդր նր մկրտեցաք ։ * Թաղեցաք ընդ նմին մկրտութեամբն 4
'ի մահ ։ զի որպէս յարեաւ Քս 'ի մեռելոց փառօքն Հօր.
նոյն-

---

(15) Ոմանք. Զի թէ.. բազումք մեռան, որչ՛.. եւ պարգեւքն շնորհօք միոյն մարդոյն ։ (16) Ոսկան. Քանզի դատաստանն 'ի միոջէ յանցուածոյ անտի ։ (16) Ոմանք. 'Ի միոջէ յանցուածոցն 'ի դատապարտութիւն ։ Ուր օրինակ Գ ։ 'Ի միոջէ յանցուցելոյ անտի 'ի դատապարտութիւն ։ (17) Ոմանք. Զի եթէ 'ի միոյն յանցանաց մահ ։ Ուր Ոսկան. եթէ միոյն յանցանօք մահ ։ (18) Ոմանք. Որպէս միութեամբ յանցանօք .. դատապարտութիւնն ։ (19) Ոմանք. Մեղօք միոյն մարդոյն .. բազումք ե՛ ։ (19) Օրինակ մի. Եւ 'ի հնազանդութիւն միոյն արդարք բազումք եղեն ։ (20) Ոմանք. Բայց օրէնքն 'ի ներք՛ ։ (21) Այլք. Թագաւորեսցին մեղքն 'ի մահու ։
Գլ. Զ. (1) Օրինակ մի. Զի՞նչ ասեմք ։ (2) Ոմանք. 'Ի նմին կեցցուք ։ Եւ ոմանք. 'ի նմին կեցջիք ։ (4) Ոմանք. փառօք Հօր ։

Digitized by Google

5 Նոյնպէս եւ մեք 'ի նորոգմանն կենաց շրջեսցուք: * Զի
եթէ տնկակիցք եղեաք նմանութեան մահու նր՟. այլ եւ
6 յարութեան նորա լինիցիմք: * Զայս գիտասջիք զի հին
մարդն մեր խաչակից եղեւ նր՟, զի խափանեսցի մարմին
7 մեղացն, մի եւս ծառայել մեզ մեղացն: * զի որ մեռա-
8 նին՝ արդարացեալ է 'ի մեղաց անտի: * Իսկ եթէ մե-
ռաք ընդ քսի, հաւատամք թէ եւ կեցցուք ընդ նմա:
9 * Գիտեմք եթէ քս յարուցեալ է 'ի մեռելոց. այսու-
10 հետեւ ոչ մեռանի, եւ մահ նմա ոչ եւս տիրէ: * զի որ
մեռաւն, մեղացն մեռաւ մի անգամ, եւ որ կենդանին
11 է՝ կենդանի է այ: * Նոյնպէս եւ դուք համարեսջիք
զանձինս մեռեալս մեղացն, եւ կենդանիս այ՝ 'ի քս յս
12 'ի տր մեր: * Մի այսուհետեւ թագաւորեսցեն մեղք
'ի մահկանացու մարմինս ձեր, հնազանդել ցանկութեանց
13 նր՟: * Եւ մի պատրաստէք զանդամս ձեր զէն անիրա-
ւութեան մեղացն. այլ պատրաստեցէք զանձինս ձեր այ,
որպէս 'ի մեռելոց՝ 'ի կենդանիս. եւ զանդամս ձեր՝ զէն
14 արդարութեան այ: * զի մեղք ձեզ ոչ տիրեսցեն. քան-
15 զի ոչ էք ընդ օրինօք՝ այլ ընդ շնորհօք: * Իսկ արդ՝
զինչ. մեղիցո՞ւք՝ զի չեմք ընդ օրինօք՝ այլ ընդ շնոր-
16 հօք: քաւ լիցի: * Ո՞չ գիտէք՝ եթէ որում պատրաս-
տէք զանձինս ձեր ծառայս 'ի հնազանդութիւն, ծառայք
էք որում հնազանդիքդ. եթէ մեղաց, եւ եթէ 'ի հնա-
17 զանդութիւն արդարութեան: * Այլ շնորհք այ. զի էիք
ծառայք մեղաց, հնազանդեցարուք 'ի սրտէ որում ա-
18 ւանդեցայք յառակ վարդապետութեան: * Արդ՝ ազա-
19 տեալք 'ի մեղաց՝ ծառայեցէք արդարութեան, * Մարդ-
կօրէն ասեմ վն տկարութեան մարմնոյ ձերոյ. զի որպէս
պատրաստեցէք զանդամս ձեր ծառայս պղծութեան եւ ա-
նօրէնութեան յանօրէնութիւն. նոյնպէս եւ այժմ՝ պատրաս-
տե-

---

(5) Ոմանք. Տնկակիցք եղեաք նմանութեան մահու: (6) Ոմանք. խաչակից եղեւ նմա: (7) Ոմանք. Զի որ մեռանին՝ ար՛՛: (8) Ոմանք. Եթէ կեցցուք ընդ նմա: (9) Ոմանք. Գիտեմք թէ եւ քս յա՛՛ . . . եւ մահ նր՟ ոչ եւս տի՛՛: Ոսկան. գիտեմք զի քս: (12) Ոմանք. Հնազանդեալ ցանկութեանցն նր՟: (13) Օրինակ մի. Զանձինս ձեր զէն անիրա՛՛ . . . որպէս եւ մեռելոց կեն՛՛: (14) Օրինակ մի. Քանզի մեղք ձեր մի տիրեսցեն: (15) Ոմանք. Իսկ զինչ. մեղի՛՛: (16) Բազումք. Թէ որում պատրաս՛՛: (16) Ոմանք յաւելուն. Եթէ մեղաց՝ մահու. եւ եթէ հնազանդութեան արդարութեան՝ 'ի կեանս: Ոսկան. Եթէ մեղաց՝ 'ի մահ: (17) Ոմանք. Որում աւանդեցայքն: (18) Ոմանք. Ազատեցարուք 'ի մեղաց: Այլ օրինակ մի. Ազատեցարուք 'ի մեղաց: (19) Ոսկան. Զանձինս ձեր ծառայս պղծութեան: (19) Ոմանք. Անօրէնութեան յանիրաւութիւն:

Digitized by Google

տեցէք զանդամս ձեր ծառայս արդարութեան 'ի սրբութիւն։
* Զի մինչ ծառայքն էիք մեղաց, ազատացեալք էիք յար- 20
դարութենէն։ * Իսկ արդ՝ զի՞նչ պտուղ ունէիք յայնժամ, ո- 21
րոց այժմդ զամօթի հարեալ էք. զի վախճան նոցա՝ մահ է։
Ը * Բայց արդ՝ ազատացեալք 'ի մեղացն՝ և ծառայեալք 22
այ, ունիք զպտուղ ձեր 'ի սրբութիւն, և վախճան նորա՝
կեանքն յաւիտենից։ * Զի թոշակ մեղաց՝ մահ է. այլ 23
շնորհք այ, կեանքն յաւիտենից 'ի քս յս 'ի տր մեր։

ԳԼ. Է.

ԴԴ Եթէ ոչ գիտէք եղբարք, զի ընդ գիտնականս օրինացն 1
խօսիմ. զի օրէնք տիրեն մարդոյ՝ որչափ ժամա-
նակս կենդանի է։ * Քանզի կին առնակին, 'ի կեն- 2
դանւոյ այր իւր կապեալ կայ օրինօք. իսկ եթէ մեռա-
նիցի այրն, արձակեալ է յօրինաց առնն։ * Ապա ու- 3
րեմն մինչ կենդանի է այրն, շուն կոչի՝ եթէ լինիցի
առն այլում։ և եթէ մեռանիցի այրն, ազատ է յօրէ-
նացն, չհամարեալ շուն՝ եթէ լինիցի առն այլում։
* Այսուհետև և դուք եղբարք, մեռարուք օրինացն 4
մարմնովն քի՝ լինել այլում, որ 'ի մեռելոցն յարու-
ցեալ է, զի պտղաբերեսցուք այ։ * Քանզի մինչ էաքն 5
մարմնով, կարիք մեղաց որ օրինօքն էին, զօրանային
յանդամս մեր, առ 'ի պտղաբերս առնելոյ զմեզ մա-
հու։ * Բայց այժմ զատարկացաք յօրինացն անտի. քան- 6
զի մեռաք այնմիկ որով ըմբռնեալն էաք, առ 'ի ծառայել
մեզ նորոգութեամբ հոգւոյն՝ և ոչ հնութեամբ գրոյն։
Թ * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմք. օրէնքն մեղք իցեն. քաւ լի- 7
ցի։ այլ զմեղս ոչ գիտէի, եթէ ոչ օրինօքն. և զցան-
կութիւն ոչ ճանաչէի, եթէ ոչ օրինացն էր ասացեալ,
մի ցանկանայցես։ * Պատճառս առեալ մեղքն պատուի- 8
րա-

(20) Ոմանք. Ծառայք էիք մեղաց, ազատեալք էիք յար"։ (21) Ոմանք. Որով այժմ զամօ".. զի վախճանն նց։ (22) Ոմանք. Ազատեալք 'ի մեղաց... և վախճանն նց կեանքն յաւ"։ (23) Ոմանք. Մեղաց մահ. այլ շնորհքն այ, կեանք են յաւիտենից։
ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Յորչափ ժամս։ (1) Բշխ. Կենդանի իցէ։ (2) Բշխ. Իսկ եթէ մեռցի այրն.. յօրինաց առնն։ (3) Ոմանք. Եւ եթէ մեռցի այրն... եթէ լինիցի այլում։ (4) Յօրինակին գրեր. Այսուհետև և դուք։ (4) Ոմանք. Պտղաբեր լիցուք։ (5) Ոմանք. Առ 'ի պտղաբեր առնել զմեզ մահու։ (6) Օրինակ մի. Քակի մեղաք այնմիկ։ (6) Ոմանք. Եւ ոչ հնութեան գրոյն։ (7) Ոմանք. Իսկ զի՞նչ ասեմք.. եթէ ոչ օրինօք. և զցանկութիւն ոչ ճան".. օրինօքն էր ասացեալ։ (8) Ոմանք. Մեղքն պատուիրա-

Digitized by Google

րանաւն, և գործեցին յիս զամենայն ցանկութիւն. զի առանց
9 օրինաց մեղքն մեռեալ էին: * Եւ ես առանց օրինացն
երբեմն էի կենդանի. այլ իբրև եհաս յիս պատուի-
10 րանն, մեղքն կենդանացան. * և ես մեռայ: և գտաւ
ինձ պատուիրանն որ ՚ի կեանսն էր, նոյն ՚ի մահ:
11 * Զի մեղացն պատճառս առեալ պատուիրանաւն խա-
բեցին զիս, և նովին սպանին:
12 * Այսուհետև օրէնքն սուրբ են և պատուիրանն, սուրբ Ժ
13 և արդար և բարերար: * Իսկ արդ՝ ինձ բարին մահ
եղև. քաւ լիցի. այլ մեղքն. զի երևեսցին մեղքն բա- գ Է
րերարն գործել ինձ զմահ. զի եղիցին ըստ առաւելութեան
14 մեղքն մեղաւոր ՚ի ձեռն պատուիրանին: * Գիտեմ
զի օրէնքն հոգևոր են. այլ ես մարմնաւոր եմ ընդ մե-
15 ղօք վաճառեալ: * Զի զոր գործեմն՝ ոչ գիտեմ. ոչ ե-
թէ զոր կամիմն՝ զայն առնեմ, այլ զոր ատեմն զայն
16 գործեմ: * Ապա եթէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ,
17 միաբանիմ օրինացն թէ բարւոք են: * Այլ արդ՝ ոչ
18 եթէ ես գործեմ զայն, այլ բնակեալն յիս մեղքն: * Գի-
տեմ զի ոչ բնակեալ է յիս, այսինքն է՝ ՚ի մարմնի ի-
մում, բարի ինչ. զի կամքն առաջի կան ինձ. և առ-
19 նել զբարին ոչ: * Զի ոչ եթէ զոր կամիմ զբարին՝ առ-
20 նեմ, այլ զոր ոչն կամիմ զչարն զայն գործեմ: * Ա-
պա եթէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ, ոչ ևս ես առ-
21 նեմ զայն, այլ բնակեալն յիս մեղքն: * Եւ արդ՝ գտա-
նեմ զօրէնս այսուհետև որ կամիցին առնել յիս զբարին. և
22 ինձ չարն առաջի կայ: * Հաճեալ եմ ընդ օրէնսն Այ ըստ
23 ներքին մարդոյն: * Բայց տեսանեմ այլ օրէնս յանդամս
իմ, զինեալ հակառակ օրինաց մտաց իմոց, և գերեալ
24 զիս օրինացն մեղաց որ են յանդամս իմ: * Այր մի թշ-
ուառական եմ ես. ո՞վ ապրեցուսցէ զիս ՚ի մարմնոյ աստի
25 մահու: * Այլ շնորհքն Այ ՚ի ձեռն Յի Քի Տն մերոյ:

Ապա

ներ . . առանց օրինացն մեղք մեռեալ էին: (10) Ոմանք. Որ ՚ի կեանս էր: (12) Ոմանք. Օրէնք սբ են, և պատուիրանքն սբ են և այլն: (13) Ոմանք. Ըստ առաւելութեան: (14) Ոմանք. Գիտեմք զի օրէնքն: (15) Ոսկան յաւելու. Զոր կամիմն զբարին՝ զայն առ". . ատեմն զչարն՝ զայն գործեմ: (15) Ոմանք. Զոր ատեմն: (16) Ոմանք. Ապա թէ . . . եթէ բարւոք են: (17) Օրինակ մի. Արդ ոչ ես գործեմ զայն, այլ որ բնակեալ յիս: (18) Ոմանք. Առաջի կայ ինձ: (19) Ոմանք. Կամիմն զբարին . . . կամիմն զչարն: (19) Ոսկան. Զբարին՝ զայն առնեմ: (20) Օրինակ մի. Ապա թէ զոր ոչ կամիմ: (21) Ոմանք. Զօրէնսն այսուհետև, որ կամիցին յիս առնել: (23) Ոմանք. Մտացն իմոց: (25) Ոմանք. Այլ շնորհք Այ . . Տն մերոյ Յի Քի:

Digitized by Google

ԺԱ Ապա ուրեմն, ես ինքնին մտօք իմովք ծառայեմ օ-
եկ րինացն Այ . և մարմնով օրինացն մեղաց :

ԳԼ. Ը.

Թէ այսուհետև իցէ, ոչինչ դատապարտութիւն է այնո- 1
ցիկ որ 'ի քս յս ; որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ : * զի 2
օրէնք հոգւոյն կենաց 'ի քս յս ազատեցին զիս յօրինաց
մեղացն և մահու : * Զի որ անհնարինն էր օրինացն՝ 3
որով տկարանայր մարմնովն. Ած զորդին իւր առաքեաց
'ի նմանութիւն մարմնոյ մեղաց, և վս մեղաց, և դատա-
պարտեաց զմեղս 'ի մարմնի անդ . * զի արդարութիւն 4
օրինացն կատարեսցի 'ի մեզ ; որք ոչ ըստ մարմնոյ գը-
նայցեմք՝ այլ ըստ հոգւոյն : * Զի որք ըստ մարմնոյն են, 5
զմարմնոյն խորհին ; և որք ըստ հոգւոյն՝ զհոգւոյն :
* Զի խորհուրդ մարմնոյ՝ մահ է . և խորհուրդ հոգ- 6
ւոյն՝ կեանք և խաղաղութիւն : * քանզի խորհուրդ մարմնոյ 7
թշնամութիւն է յԱծ . զի օրինացն Այ ոչ հնազանդի . նա՛
և կարէ իսկ ոչ ; * զի որ մարմնովն են . Այ հաճոյ լինել 8
ոչ կարեն : * Բայց դուք՝ ոչ էք մարմնով՝ այլ հոգւով . 9
եթէ իցէ հոգին Այ 'ի ձեզ բնակեալ . ապա եթէ ոք
զհոգին քսի ոչ ունի, նա՝ չէ նր : * Իսկ եթէ քս 'ի ձեզ 10
է, ապա մարմինն մեռեալ է վս մեղաց . և հոգին կեն-
դանի է վս արդարութեան : * Եթէ հոգին այնորիկ որ 11
յարոյցն զյս 'ի մեռելոց՝ բնակեալ է 'ի ձեզ . ապա և՛
որ յարոյցն զքս 'ի մեռելոց՝ կենդանացուսցէ՛ յմահ-
կանացու մարմինս ձեր բնակելովն ընդ հոգւոյն իւրով 'ի ձեզ :
ԺԲ * Ապա ուրեմն եղբարք՝ պարտապան եմք, ոչ մար- 12
մնով ըստ մարմնոյ կեալ : * զի եթէ ըստ մարմնոյ կե- 13
ցէք, մեռանելոց էք . իսկ եթէ հոգւով զգործս մար-
նոյ

---

(25) Բէհն . Ծառայեմ օրինաց Այ, և մարմնոյ օրինաց
մեղաց : Ուր օրինակ մի . Եւ մարմնով իմով օրէ՛ :
ԳԼ . Է . (1) Ոմանք . Եթէ այսուհետև իցէ . . . որ 'ի յս քս :
(1) 'Ի Բէհն ... 'ի քս յս , որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ : Ուր
ոմանք . Որք ոչ մարմնով գնան : Իսկ ոմանք . որք ոչ ըստ
մարմնոյ վարին : (2) Ոմանք . 'Ի յս քս ազատեցին յօրէ-
նաց : (3) Ոմանք . Անհնարին էր . . որով տկարանայր . .
մարմնոյն մեղաց . . 'ի մարմնին անդ : (4) Ոմանք . Այլ ըստ
հոգւոյ : (5) Ոմանք . Ըստ հոգւոյ՝ զհոգւոյն : (6) Ոմանք .
Եւ խորհուրդ հոգւոյ : (8) Ոմանք . Հաճոյ ոչ կարեն լի-
նել : (9) Ոմանք . Դուք էք ոչ մարմնով . . . իցէ Այ հո-
գին . . ապա թէ ոք զհոգին քսի : (10) Ոմանք . Եւ հո-
գի կենդանի է : (11) Ոսկան յաւելու . Եւ որ յարոյցն
զյս քս 'ի մեռե՛ : (11) Ոմանք . Կենդանացուսցէ և զմահ-
կա՛ . . հոգւոյն իւրով : (12) Ոմանք . Ոչ մարմնոյ ըստ

Digitized by Google

14 նոյ սպանանիցէք, կեցջիք։ * Զի որ հոգւովն այ վա-
15 րին, նոքա են որդիք այ։ * զի ոչ առէք զհոգին ծա-
ռայութե միւսանգամ յերկեւղ, այլ առէք զհոգին որ-
16 դեգրութե. որով աղաղակեմք, աբբա, հայր։ * Նոյն
ինքն հոգին վկայէ հոգւոյս մերում, եթէ եմք որդիք
17 այ։ * և եթէ որդիք, ապա և ժառանգք. ժառանգք
այ՝ և ժառանգակիցք քի. եթէ չարչարանացն կցորդ
լինիմք, և փառացն հաղորդ լինելոց եմք։
18 * Ինձ այսպէս թուի, եթէ ոչ են արժանի չարչարանք ԺԲ
ժամանակիս հանդերձելոց փառացն՝ որ յայտնելոց
19 են 'ի մեզ։ * Զի ակնկալութիւն արարածոց՝ յայտնու-
20 թեն որդւոյն այ սպասէ։ * զի ընդունայնութեն արա-
րածքն հնազանդեցան, ոչ իւրեանց կամաւ, այլ վն
21 այնորիկ որ հնազանդեցոյցն յուսով. * զի և ինք-
եանք իսկ արարածքն ազատեսցին 'ի ծառայութենէ ապա-
22 կանութե՝ յազատութիւն փառաց որդւոյն այ։ * Քան-
զի գիտեմք, եթէ ամ արարածք հեծեծեն և երկնեն մին-
23 չև ցայժմ։ * և ոչ այսչափ միայն. այլ և մեք իսկ՝ որ
զպտուղ հոգւոյն ունիմք, անձամբ յանձինս մեր հե-
ծեմք՝ որդեգրութեն ակն կալեալ փրկութեն մարմնոյ
24 մերոյ։ * Զի յուսով ապրեցաք. այլ յոյս տեսանելի՝
25 չէ յոյս. զի զոր տեսանէ ոք՝ զի՞ եւս յուսայ։ * ապա-
եթէ զոր ոչն տեսանեմք յուսամք, համբերութեամբ
26 ակն ունիմք։ * Նոյնպէս և հոգին 'ի թիկունս հասա-
նէ տկարութեանս մերում. զի զոր կամքն յաղօթս, ոպ
արժան իցէ՝ ոչ գիտեմք. այլ ինքն հոգին բարեխօս
27 լինի 'ի հեծութիւնս անմռունչս։ * բայց որ քննէն զսիրտս,
գիտէ զինչ խորհուրդ է հոգւոյն. զի ըստ այ բարե-
խօ

մարմնոյ կեալ։ (13) Ոսկան. Զի թէ ըստ մարմնոյ կեց-ջիք, մե'': (16) Ոմանք. Հոգւոյս մերոյ՝ թէ եմք որ'': (17) Ոմանք. Չարչարանացն քի կցորդ լինիցիմք։ (18) Ոմանք. Յայտնելոցն են։ (19) Ոմանք. Արարածոցս յայտնութե որդւոյն այ սպասեն։ Ուր ոմանք 'ի լուսն''. Նշանակէին. որդւոցն այ սպա'': (20) Ոմանք. Արարածք հնա''... այլ վն այսորիկ որ հնա'': (21) Բիշ. Ազատեսցին 'ի ծառայ'': (21) Ոմանք 'ի լուսն''. Նշանակէին. Փառաց որդւոցն այ։ (23) Ոմանք. Որդեգրութե ակնկալեմք։ (24) Օրինակ մի. Զի զոր տեսանեմք, զի՞ եւս յուսամք։ (25) Ոմանք. Ապա թէ զոր ոչն։ (26) Ոմանք. Սոյնպէս և հոգին.. տկարութե մե''.. զոր կամք.. ոպ արժանն իցէ՝ չգիտեմք... զի ինքն հոգին վն մեր բարեխօս լինի 'ի հեծութեամ ան'': Ուր օրինակ մի. Հոգին ոչ բարեխօս լինի առ հեծութիւնս։ (27) Ոմանք. Այլ որ քննէ ըզսիրտս... բարեխօս է վն սրբոց։

Digitized by Google

խօսել վս մերոյ : * Բայց գիտեմք՝ եթէ որոց սիրեն 28
զած , յամենայն գործակից լինի 'ի բարիս՝ որք ըստ յառաջադրու_
թեան կոչեցեալն են : * Զի զորս յառաջն ծանեաւ , յառա_ 29
ջագոյն հրաւիրեաց կերպարանակից լինել՝ պատկերի
որդւոյն իւրոյ . զի եղիցի նա անդրանիկ 'ի մէջ եղ_
բարց բազմաց : * Եւ զորս յառաջագոյն հրաւիրեաց՝ 30
զնոսին և կոչեաց . և զորս կոչեացն , զնոսին և արդա_
րացոյց . և զորս արդարացոյցն , զնոսին և փառաւորս
արար : * Իսկ արդ՝ զինչ ասեմք առ այս . եթէ ած 31
'ի մեր կոյս է , ով իցէ մեր հակառակ : * Որ յիւր որդ_ 32
ւոյն ոչ խնայեաց , այլ վս մեր ամենեցուն մատնեաց
զնա . զիարդ ոչ նովաւ հանդերձ զամ շնորհիցէ մեզ :
* Ով իցէ որ մեղադիր լինիցի ընտրելոց այ . ած է 33
որ արդարացուցանէ , * Իսկ արդ՝ ով է որ դատապար_ 34
տեսցէ : քս յս՝ որ մեռաւն , մանաւանդ թէ յարու_
ցեալ իսկ է . և է ընդ աջմէ այ , որ և բարեխօս իսկ է վս մեր :
ժԳ * Արդ՝ ով մեկնեսցէ զմեզ 'ի սիրոյն քի , նեղութիւն , 35
թէ անձկութիւն . թէ հալածանք , թէ սով , թէ մեր_
կութիւն , թէ վիշտ , թէ սուր . * որպէս և գրեալ է , 36
վս քո մեռանիմք զօրհանապազ , համարեցաք իբրև զոչ_
խարս 'ի սպանդ . * այլ յայսմ ամենայնի յաղ_ 37
թեմք նովաւ որ սիրեացն զմեզ : * Քանզի հաստատեալ 38
եմ , եթէ ոչ մահ , և ոչ կեանք , և ոչ հրեշտակք , և
ոչ իշխանութիւնք , և ոչ որ կանն , և ոչ հանդերձեալքն
և ոչ զօրութիւնք , * և ոչ բարձրութիւն , և ոչ խորութիւն . 39
և ոչ այլ ինչ արարած՝ կարէ մեկնել զմեզ 'ի սիրոյ
անտի այ , որ 'ի քս յս 'ի տր մեր :

ԳԼ. Թ.

ժԳ Ստուգութիւն ասեմ 'ի քս՝ և ոչ ստեմ վկայեն ինձ 1
եԴ միտք իմ 'ի հոգի սբ . * զի տրտմութիւն՝ է ինձ յոյժ , 2
և

(28) Օրին. Գործակից լինին 'ի բարիս : (29) Օրին. Յառաջագոյն և հրաւի" : (29) Օրին. Որդւոյ իւրոյ : (30) Օրին. Յառաջագոյն հրաւ" : (31) Օրին. Ով իցէ մեզ հակառակ : (32) Օրին. Շնորհեսցէ մեզ : (34) Օրին. Մանաւանդ եթէ յա" : (35) Օրին. Թէ անձկութիւն : (35) Ոմանք. Թէ վիշտ , թէ : (36) Օրինակ մի. Որք զոչխար 'ի սպանդ 'ի գետնումն : (37) Օրին. Այլ այսմ մեծի : (38) Օրին. Քանզի հաստատեալ եմք : (38) Ոմանք այլայլուն յառելուն. Եւ ոչ իշխանութիւնք , և ոչ զօրութիւնք , և ոչ որկանն , և ոչ հանդերձեալքն . և ոչ կարողութիւնք : և ոչ բարձրութիւն : (39) Օրին. Եւ ոչ բարձրութիւնք , և ոչ խորութիւնք . . . անտի որ 'ի քն յսի :
ԳԼ. Թ. (1) Օրին. Ասեմ 'ի քս յս , և ոչ . . վկայեն ինձ :

Digitized by Google

3 եւ անպակաս ցաւք սրտի իմոյ։ * Զի ուխտէիք խնդ-
րէի, ես ինքնին նզովք լինել ՚ի Քրիստոսէ, վասն եղբարց եւ ազ-
4 գականաց իմոց ըստ մարմնոյ, * որ են Իսրայելացիք. որոց
որդեգրութիւն, եւ փառքն, եւ կտակարանքն, եւ օրէնսդ-
5 րութիւն, եւ պաշտօնն, եւ աւետիքն։ * որոց հարքն, յո-
րոց եւ Քս ըստ մարմնոյն, որ է ՚ի վերայ ամենեցուն Ած
6 օրհնեա՜լ յաւիտեանս. ամէն. * Ո՛չ ինչ է մարթ՝ եթէ
անկեալ լինիցի բանն Այ. զի ոչ ամենեքեան որ յԻսրայէ-
7 լէն են, նոքա Իսրայելացիք իցեն. * եւ ոչ որ զաւակն Աբ-
րահամու են, ամենեքեան որդիք իցեն. այլ Իսահա-
8 կաւ կոչեսցի քեզ զաւակ։ * այս ինքն՝ թէ ոչ որ որ-
դիք մարմնոյն են, են որդիք Այ. այլ որդիք աւետեացն
9 համարեսցին ՚ի զաւակ։ * Քանզի աւետեաց խօսք է բանս
այս, թէ ՚ի ժամանակի յայսմիկ եկից, եւ եղիցի որ-
10 դի Սառայի։ * Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ եւ ՚ի Ռեբե-
11 կայ ՚ի միոջէ անկողնոյ Սահակայ հօր մերոյ։ * Զի
մինչ չեւ ծնեալ էին, եւ մինչ չեւ բարի ինչ կամ չար գոր-
ծեալ էր։ զի ըստ ընտրութեան յառաջադրութիւն Այ հաս-
12 տատեսցի. * ոչ ՚ի գործոց, այլ յայնմանէ որ կոչեացն,
13 ասացաւ նմա. * Թէ երէցն կրտսերոյն ծառայեսցէ. որպէս
եւ գրեալ է. Թէ զՅակոբ սիրեցի, եւ զԵսաւ ատեցի։
14 * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասասցուք. միթէ անիրաւութի՞ւն իցէ
15 յԱյ. քա՛վ լիցի։ * Զի Մովսիսի ասէ. ողորմեցայց՝
16 որում ողորմեցայցն, եւ գթացայց՝ յոր գթացայցն։ * Ա-
պա ոչ ըստ այնմ ինչ է՝ որ կամիցին, եւ ոչ ըստ այնմ՝
17 որ ընթանայցէ. այլ ըստ Այ՝ որ ողորմի։ * Քանզի ա-
սէ գիր ցփարաւոնն. թէ վասն այսորիկ զարթուցի ըզ-
քեզ, զի ՚ի քեզ ցուցից զզօրութիւն իմ, եւ պատմեսցի
18 անուն իմ ընդ ամենայն երկիր։ * Ապա ուրեմն՝ ում կամի
19 ողորմի, եւ ում կամի՝ խստացուցանէ։ * Իսկ արդ՝ ասիցես
թէ

---

(3) Բզմ. Ես իսկ ինքնին նզով.. եղբարց իմոց եւ ազգաց": (4) Ոսկան. Եւ կտակարանքն: (4) Ոմանք. Եւ օրէնսդրութիւնքն: (6) Ոմանք. Նոքա Իսրայելացիք իցեն: (7) Ոմանք. Այլ Իսահակաւ կոչեսցի: (8) Ոմանք. Այս ինքն է՝ ոչ եթէ. կամ, այս ինքն է եթէ ոչ... համարին ՚ի զաւակ: (8) Յօրինակին գրեալ. Թէ ոչ որ որդ": (9) Ոմանք. Եթէ ՚ի ժամի: (10) Ոմանք. Եւ ոչ այսչափ միայն... ՚ի միոջէ ընկողնոյ սա": (11) Ոսկան. Կամ չար գործեալ էին. զի ըս.. առաջադրութիւն Այ: Որ օրինակ մ. Յառաջնորդութիւն Այ: (13) Ոմանք. Եթէ երէցն կրտսերոյն... եւ զԵսաւ ատեաց": (14) Ոմանք. Անիրաւութիւն իցէ Այ: (15) Ոմանք. Յորս գթացայցն: (16) Օրինակ մ. Որ ողորմի: (17) Ոմանք. Ասէր գիր ցփարաւ": (17) Օրինակ մ. ՚Ի քեզ ցուցից զզօրութի: (19) Ոմանք. Ոչ ոք կայ

Digitized by Google

Թէ մեղ եւս զի՞ դնէ՝ զի կամաց նորա ո՞վ կայ հակառակ:
* Իսկ արդ՝ դու ո՞վ ես մարդ՝ որ պատասխանի տաս 20
Այ: միթէ ասիցէ՞ ստեղծուածն ցստեղծիչն՝ թէ ընդ.
է՞ր այդպէս արարեր զիս: * Եթէ ոչ ունիցի իշխանու. 21
թիւն բրուտն կաւոյն՝ ՚ի նմին զանգուածոյ առնել անօթ,
զոմն ՚ի պատիւ եւ զոմն յանարգանս: * Ապա թէ կա. 22
մի ած ցուցանել զբարկութիւն, եւ յայտնի առնել զզօ.
րութիւն իւր, զոր համբերեր բազում երկայնմտութեամբ
անօթոցն բարկութեան՝ պատրաստելոցն ՚ի կորուստ: * Զի 23
յայտնի արասցէ զմեծութիւն փառաց իւրոց ՚ի վերայ
անօթոյն ողորմութեան, զոր պատրաստեաց ՚ի փառս:
* զորս եւ կոչեաց զմեզ ոչ միայն ՚ի հրէից՝ այլ եւ ՚ի հե. 24
թանոսաց: * Որպէս եւ յովսէէ ասէ. կոչեցից զոր ոչ 25
ժողովուրդն իմ, ժողովուրդ իմ. եւ զանսիրեցեալն՝ սի.
րեցեալ: * եւ եղիցի ՚ի տեղւոջ յորում ասացաւ նց, 26
թէ ոչ ժողովուրդ իմ դուք, անդ կոչեսցին նոքա որ.
դիք Այ կենդանւոյ: * Եսայի աղաղակէ վս Իէլի. եթէ 27
իցէ թիւ որդւոցն Իէլի իբրեւ զաւազ ծովու, սակաւ.
ւոյն մնացորդք մնասցեն: * զի բան մի հատանէ եւ համ. 28
առօտ արդարութեամբ. զբանն հատանէ տր ՚ի
վերայ երկրի: * Եւ որպէս ասէ Եսայի. եթէ ոչ տր 29
զօրութեանց թողեալ էր մեզ զաւակ, իբրեւ զսոդոմ լե.
նէաք՝ եւ գոմորայ նմանեաք:

ԺԵ ԶԿ * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, զի թէ հեթանոսք՝ որ ոչ 30
երթային զհետ արդարութեան, հասին արդարութեան. այնմ
արդարութեան որ ՚ի հաւատոց անտի: * այլ Իէլ երթայր 31
զհետ օրինացն արդարութեան, եւ յօրէնս արդարութեան
ոչ ժամանեաց: * Ընդէ՞ր. զի ոչ ՚ի հաւատոց, այլ իբ. 32
րեւ ՚ի գործոց օրինաց: քանզի կթեցին նոքա առ վի.
մին գայթագղութեան. * որպէս եւ գրեալ է. ահա. 33
ւասիկ դնեմ ՚ի սիօն քար գայթագղութեան եւ վէմ
գլոր-

հակառակ: (20) Ոմանք. Ցստեղծիչն իւր թէ: (21) Ոմանք. Թէ ոչ ունիցի.. բրուտն կաւոյն... առնել անօթս զոմն ՚ի պատուի, եւ զո": (22) Ոմանք. Ապա եթէ... զբարկութիւն իւր. եւ յայտ": (22) Ոսկան. Որ համբերէր բազմաւ երկայնմ": (25) Ոմանք. Յովսէէ ասէ... ժողովրդ. իմ: (25) Ոսկան յաւելու. Եւ զանսիրեցեալն՝ սիրեցեալ. եւ զանողորմեալն՝ ողորմեալ: (27) Ոմանք. Աղաղակէ վս որդ. ւոցն Իէլի: (29) Ոմանք. Ոմ Եսայի ասէ, թէ ոչ... եւ գոմորայ նմանեաք: (30) Ոմանք. Զի՞նչ ասեմք. զի հե. թանոսք, որ ոչ երթիցեն զհետ: (30) Յայլս ՚ի. Զի թէ հեթանոսք: (31) Ոմանք. Եւ յօրէնսն արդարութեան ոչ ժա": (32) Ոմանք. Այլ ՚ի գործոց օրէ": (33) Ոմանք. Ահաւասիկ դնեմ ՚ի .. եւ որ ՚ի նա հաւատասցէ՝ մի ա":

Digitized by Google

դիպեցան. եւ ամենայն որ հաւատայցէ ՚ի նա՝ մի՛ ամ-
աչեսցէ։

Գլ. Ժ.

1 Եղբարք, իմ կամք սրտի, եւ աղօթք առ Ած վասն նոցա
2 են ՚ի փրկութիւն։ * Քանզի վկայեմ նոցա՝ եթէ զնա-
3 խանձ Այ ունին, այլ ոչ գիտութեամբ։ * Զի անգէտ են Այ
արդարութեան, եւ զիւրեանցն խնդրեն կացուցանել. զի
4 արդարութեանն Այ ոչ հնազանդեցան։ * Քանզի կատա-
րած օրինացն Քս է՝ յարդարութիւն ամ հաւատացելոց։
5 * Մովսէս գրէ զարդարութիւն որ յօրինաց անտի. եթէ Ղ Գ.
6 արարեալ զայն մարդ՝ կեցցէ նովիմբ։ * Իսկ ՚ի հաւատոցն
արդարութիւն այսպէս ասէ. Մի՛ ասիցես ՚ի սրտի քում,
ով ելանիցէ յերկինս, այս ինքն է՝ զՔս իջուցանել.
7 * կամ ով իջանիցէ յանդունդս, այս ինքն է՝ զՔս հա-
8 նել ՚ի մեռելոց։ * Այլ զինչ ասէ գիր. Մերձ է բանն,
՚ի բերան քո՝ եւ ՚ի սրտի քում է. այս ինքն է՝ բանն
9 հաւատոյ զոր քարոզեմք։ * Զի եթէ խոստովանեսցես
բերանով քով զՏր Յս. եւ հաւատասցես ՚ի սրտի քում,
10 թէ Ած յարոյց զնա ՚ի մեռելոց՝ կեցցես։ * Զի սրտիւ
հաւատայք յարդարութիւն, եւ բերանով խոստովանիք
11 ՚ի փրկութիւն. * Քանզի ասէ գիր. Ամ՝ որ հաւատայցէ
12 ՚ի նա, մի՛ ամաչեսցէ։ * Զի ոչ գոյ խտիր Հրէի եւ հե-
թանոսի. քանզի նոյն Տր է ամենեցուն, մեծացեալ յա-
13 մենեսին որք կարդան առ նա։ * Զի ամ՝ որ կարդա-
14 ցէ զանուն Տն՝ կեցցէ։ * Իսկ արդ՝ զիարդ կարդա-
ցեն, յոր ոչն հաւատացին. կամ զիարդ հաւատասցեն՝
որում ոչն լուան. կամ զիարդ լուիցեն առանց ու-
15 սուցողի. * կամ զիարդ քարոզեսցեն, եթէ ոչ
առաքեսցին։ Որպէս եւ գրեալ է. Իբրեւ զի գեղեցիկ են
ոտք աւետարանչացն խաղաղութեան, եւ աւետարանչացն
16 բարութեան։ * Այլ ոչ ամենեքեան հնազանդեցան աւե-
տա-

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եղբարք իմ. կամք ... վասն նոցա են
փրկութիւն։ (2) Ոմանք. Թէ զնախանձն Այ ու՞։ (3) Ոմանք.
Զի Այ արդարութեան ոչ։ (4) Ոմանք. Քս եւ կատարած։
(5) Ոմանք. Մովսէս ասէ զարդարութիւն։ (5) Բազումք. Որ
յօրինաց անտի է. թէ ա՞։ (5) Ոսկան. կեցցէ ՚ի նոսին։
(8) Ոմանք. Բանն հաւատոյ։ (9) Ոմանք. Խոստովանեա-
ցես։ (9) Օրինակ մի. Եւ հաւատասցես ՚ի սրտի։ (10) Օ-
րինակ մի. Խոստովանիք զփրկութիւն։ Եւ այլ. Խոստովանիցէ
՚ի փրկ՞։ (11) Ոմանք. Որ հաւատայ ՚ի նա։ (13) Ոմանք.
Որ կարդայցէ զա՞։ (14) Այլ. Իսկ զիարդ կարդ՞։
(14) Ոմանք. Կարդայցեն յոր ոչն հաւատայցեն. կամ,
հաւատայցեն ... ոչ լուան։ (16) Ոմանք. Հնազանդեցաւ

Digitized by Google

պատուիրանին: Եսայի ասէ. Տէ՛ր՝ ո՞ հաւատաց լսելեաց մերոց:
* Ապա ուրեմն՝ հաւատք ՚ի լսելոյ են, և լուր ՚ի բա- 17
վջ նէն Քնի: * Այլ ասեմ, մի թէ ոչ լուան. մանաւանդ 18
զի ընդ ամ երկիր ել բարբառ նոցա, և ընդ ծագս
տիեզերաց խօսք նց: * Այլ ասեմ, մի թէ Իսրայէլ 19
ոչ լուաւ. նախ՝ Մովսէս ասէ, Ես նախանձեցուցից
զձեզ ոչ ինչ ժողովրդեամբ, և ազգաւ անմտաւ զայ-
րացուցից զձեզ: * Բայց Եսայի համարձակի իսկ՝ և ա- 20
սէ. գտայ այնոցիկ որ զիս ոչ խնդրէին. յայտնի եղէ
այնոցիկ՝ որ զինէն ոչ հարցանէին: * Այլ առ Իս- 21
րայէլ ասէ. զօր ամենայն ձգեցից զձեռն իմ առ ժո-
ղովուրդն անհաւան՝ և հակառակօղ:

ԳԼ. ԺԱ.

ժձ Իսկ արդ՝ ասեմ, մի թէ մերժեաց Աձ զժողովուրդ 1
իւր. քաւ լիցի: քանզի և ես Իսրայէլացի եմ, ՚ի
չչ զաւակէ Աբրահամու յազգէ Բենիամենի: * Ոչ մեր- 2
ժեաց Աձ զժողովուրդ իւր, զոր յառաջն ծանեաւ:
Թէ ոչ գիտէք յԵղիա զինչ ասէ գիր. ոպ ամբաստան
լինի այ զԻէլէ: * Տ՛ր՝ զմարգարէս քո կոտորեցին, և 3
զսեղանս քո կործանեցին. ես մնացի միայն, և խնդ-
րեն զանձն իմ: * Այլ զինչ ասէ նմա պատասխանին. 4
Թողի ինձ ասէ՝ եւթն հազար այր, որ ոչ կրկնեցին
ծունր Բահաղու: * Նոյնպէս և յայսմ ժամանակի մնա- 5
ցորդք՝ ըստ ընտրութեան՝ շնորհացն եղեն: * Իսկ եթէ 6
շնորհօք, ոչ ես ՚ի գործոց. ապա թէ ոչ՝ շնորհքն ոչ
ես շնորհք լինէին: * Իսկ արդ՝ զոր խնդրէրն Իէլ: այնմ 7
ոչ եհաս. բայց ընտրութիւնն եհաս. և այլքն կուրացան.
* ոպ և գրեալ է. Ետ նց Աձ հոգի յիմարութեան. աչս 8
որովք ոչ տեսանիցեն, և ականջս որովք ոչ լսիցեն,
մինչև ցայսօր ժամանակի: * Եւ Դաւիթ ասէ. եղիցին 9
սե-

են աւետարանին: (16) Ոմնք. Եսայի աղաղակէ. Տէր ո՞: (17) Օրինակ մի. Այլ ուրեմն հաւատք: (17) Ոմնք. ՚ի լսելոյ եղեն. և: (18) ՚Ի բզմս գչմի. Ամ իւր երկիր: (19) Օրինակ մի. Մի թէ Իէլ ոչ գիտաց: (20) Ոմնք. Որ զինէն. ոչ խնդ": (21) Ոմնք. Զօր ամ ձգեցի զձեռս իմ առ ժողովուրդ անհաւատ և հակառակորդ:

Գլ. ԺԱ. (1) Ոմնք. Իսկ արդ ասիցեմ. միթէ.. զժողովուրդն իւր: (2) Ոմնք. Եթէ ոչ գիտէք: (2) Օրինակ մի. Ոպ ամբաստան լինի այ: (3) Ոմնք. Ես միայն մնացի: (4) Օրինակ մի. Ապա զինչ ասէ նմա պտսխնիք.. որ ոչ կրկնեսցեն ծունր: (5) Ոմնք. Նոյնպէս և յայսմ: (6) Ոմնք. Ապա եթէ ոչ.. շնորհք լինէին: (8) Ոմնք. Որպ գրեալ է: (9) Ոմնք. Եւ եղիցին սե".. և ՚ի յորս..

Digitized by Google

սեղանք նց յորոգայթ, եւ յորս, եւ 'ի գայթագղութիւն,
10 եւ 'ի հատուցումն նոցին : * Խաւարեսցին աչք նոցա զի
11 մի՛ տեսցեն, եւ զթիկունս նց հանապազ կորացո : * Իսկ
արդ՝ ասեմ. մի թէ վն այնորիկ յանցեան՝ զի կործա-
նեսցին. քա՛ւ լիցի : այլ նց յանցանօքն փրկութիւն հե-
12 թանոսաց. զի նախանձ արկցէ նց : * Իսկ եթէ յան-
ցանքն նց մեծութիւն աշխարհի, եւ պակասութիւն նց մե-
ծութիւն հեթանոսաց, որչափ եւս առաւել լրումն նց :
13 * Այլ ձեզ ասեմ հեթանոսաց, ցորքան ժամանակս էկ
իցեմ հեթանոսաց առաքեալ, զպաշտօնն իմ փառա-
14 ւոր առնեմ. * զի թերեւս նախանձ արկից նց մարմնոյ
15 իմոյ, եւ ապրեցուցից զոմանս 'ի նոցանէ. * Զի եթէ
մերժումն նց հաշտութիւն աշխարհի է. իսկ ընդունելութիւնն
16 զի՞նչ է, եթէ ոչ կենդանութիւն 'ի մեռելոց : * Իսկ եթէ
սկիզբն սուրբ է, եւ զանգուածն, եւ արմատն, ապա
17 եւ ոստքն : * Եթէ յոստոց անտի ոմանք փշրեցան, եւ
դու որ ձիթենի վայրենի էիր՝ պատուաստեցար 'ի նս,
եւ բաժանորդ եղեր արմատոյն, եւ պարարտութեան ձի-
18 թենւոյն, * մի՛ պարծիր առ ոստովքն. ապա թէ պար-
ծիցիս, ոչ եթէ դու զարմատն 'ի վեր ունիս, այլ ար-
19 մատն զքեզ : * Իսկ արդ՝ ասիցես, ոստքն փշրեցան,
20 զի ես պատուաստեցայց : * Բարւո՛ք է, անհաւատութեամբն
փշրեցան, եւ դու հաւատովք հաստատեցար. մի՛ հպար-
21 տանար, այլ երկի՛ր : * զի եթէ ած 'ի բուն ոստոյն ոչ խը-
22 նայեաց, գուցէ երբեք եւ 'ի քեզ ոչ խնայեսցէ : * Արդ՝
տե՛ս զքաղցրութիւն եւ զսաստկութիւն այ. 'ի վերայ կոր-
ծանելոցն սաստկութիւն, եւ 'ի վերայ քո քաղցրութիւն այ,
եթէ կայցես 'ի նմին քաղցրութեան. ապա թէ ոչ՝ եւ դու
23 կոտորեսցիս : * Եւ նոքա եթէ ոչ 'ի նմին անհաւա-
տու-

եւ 'ի հատուցումն նց : (11) Ոմանք. Զի նախանձ արկցեն
նց : Եւ օրինակ մի. Բայց զի նախանձ արկից նց : (12) Օ-
րինակ մի. Իսկ արդ եթէ յանցանք նց . . . եւ հպարտութ
նց մեծութ . . . լրումն նց : (13) Ոմանք. Ցորչափ ժամա-
նակ իցեմ. . զպաշտօն իմ : (14) Յօրինակին գիրքէր. Մարմնով
իմով. եւ այլ : (15) Բազումք. Աշխարհի է, իսկ ընդունե-
լութիւն զինչ իցէ. եթէ : (16) Բազումք. Եւ զանգուածն :
(16) Օրինակ մի. Եւ եթէ արմատն : (17) Բազումք. Որ ձի-
թենւոյդ վայրենի. Ոմանք. վայրի էիր : (18) Ոմանք. Ապա
եթէ պարծիս, կամ. պարծեսցիս, ոչ : (19) Ոմանք. Եւ
ես պատուաստեցայց : (20) Ոմանք. Փշրեցան նոքա, եւ
դու հաւատովք պատուաստեցար. մի՛ հպ : (21) Ոմանք.
Զի թէ ած 'ի բուն ոստն ոչ խն . . ոչ խնայեսցէ : (22) Ո-
մանք. Քաղցրութիւն այ. եթէ կայցես 'ի նմին . . ապա
եթէ ոչ՝ եւ դու կոտորեսցիս : (23) Ոմանք. Թէ ոչ՝ 'ի նմին

Digitized by Google

տութեն կայցեն, պատուաստեսցին․ զի կարօղ է Աստուած
անդրէն պատուաստել զնս։ * Զի եթէ դու՝ ՚ի բաց 24
վայրենւոյ ձիթենւոյ անտի հատար, և յանբնականն դու ՚ի
բարի ձիթենին պատուաստեցար, որչափ ևս առա-
ւել նոքա որ բունքն իսկ են՝ պատուաստեսցին յիւր-
էբ եանց ձիթենին։ * Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ անգի- 25
տիցէք խորհրդոյս այսմիկ, զի մի՛ յանձինս ձեր իցէք ի-
մաստունք․ զի կուրութիւն փոքր՚ի շատէ եղև Իսր․ մին-
չև լրումն հեթանոսաց մտցէ, * և ապա ամ Իէլ կեց- 26
ցէ․ որպէս և գրեալ է․ եկեսցէ ՚ի Սիոնէ փրկիչ, և դար-
ձուսցէ զամպարշտութիւնս յակոբայ։ * և այս նց որ 27
յինէն ուխտ՝ յորժամ բարձից զմեղս նց։ * Ըստ աւե- 28
տարանին՝ թշնամիք են վս ձեր, ըստ ընտրութեանն՝ սի-
րելիք վս հարցն։ * քանզի անզղջելի են շնորհքն՝ և կո- 29
չումն այ։ * Զի որպէս և դուք երբեմն ապստամբք էիք 30
յայ, և արդ ողորմութիւն գտէք առ նց ապստամբութեամբն․
* նոյնպէս և նոքա այժմ ապստամբք եղեն առ ձերում 31
ողորմութեանդ․ զի և նոքա ողորմութիւն գտցեն։ * Քանզի 32
զի արգել այ զամենեսին յանհաւանութիւն, զի ամենե-
ցուն ողորմեսցի։ * Ո՛վ խորք մեծութեան և իմաստութեան 33
և գիտութեան այ․ որպէս առանց քննելոյ են դատաստանք
նորա, և առանց զննելոյ են ճանապարհք նր։ * Զի 34
ո՞վ գիտաց զմիտս տն, կամ ո՞վ խորհրդակից լինէր
նմա․ * կամ ո՞վ ետ նմա փոխ, և առնուցու փոխա- 35
րէն ՚ի նմանէ։ * Զի ՚ի նմանէ՝ և նովաւ՝ և ՚ի նմին 36
ամ։ Նմա փառք յաւիտեանս․ ամէն։

ԳԼ․ ԺԲ․

ժէ Աղաչեմ զձեզ եղբարք գթութեամբն այ՝ պատրաստել 1
զմարմինս ձեր պատարագ կենդանի, սուրբ, հաճոյ
այ,

անհաւանութեն կացցեն, պատ"։ (24) Ոմանք․ ՚ի բնութ վայրի ձիթենւոյ անտի ․․․ որ բունքն իցեն՝ պատուաստե-սս"։ (24) Ոսկան․ Եւ յանբնութե ՚ի բարւոյ ձիթենւոյն։ (25) Ոմանք․ Զի կուրութիւն փոքր ՚ի։ (26) Օրինակ մի․ ՚ի Սիոնէ փրկիչ, և դար"․․ զամբարշտութիւն ՚ի յակոբայ։ (29) Ոմանք․ Շնորհք և կոչումն։ (30) Ոմանք․ Ապստամբք էիք յայ․․ գտէք նց ապստամբ"։ (31) Ոմանք․ Ապստամբք եղեն։ (32) Ոմանք․ Զամենեսեան յանհաւանութիւն, զի։ Ոսկան․ յանհաւանութեն․ (33) Ոմանք․ Մեծութիւն և իմաստութիւն։ (33) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ․ Որպէս զի առանց քննելոյ։ (34 Ոմանք․ Եւ կամ ո՞վ եղև նմա խորհրդակից։ (35) Ոմանք․ Փոխ յառաջագոյն․․ փոխարէն ՚ի նմանէն․ (36) Ոմանք․ Եւ նմա փառք։

Գլ․ ԺԲ․ (1) Ոմանք․ Գթութեամբն այ պատրաստել զանձ-

Digitized by Google

2 Այ, զբանաւորն պաշտօնդ ձեր։ * Եւ մի՛ կերպարանիք կեր-
պարանօք աշխարհիս այսորիկ. այլ նորոգեցարո՛ւք ի
նորոգութիւն մտաց ձերոց, առ ի քննել ձեզ զկամսն, և
եթէ զինչ են կամքն Այ, բարին և հաճոյն և կատա-
3 րեալ։ * Զայս ասեմ շնորհօքն Այ որ տուեալ են ինձ
ամենայն որ է ի ձեզ, մի՛ աւելի ինչ խորհել քան զար-
ժանն խորհելոյ. այլ ի խորհելն զգաստանալ իւրաքան-
4 չիւր, ոպ̄ բաժանեաց Այ չափ հաւատոց։ * Որպէս ի
միում մարմնի անդամս բազումս ունիմք. և անդամքն
5 ամ ոչ զնոյն գործ ունին։ * Նոյնպէս և բազումքս մի
մարմին եմք ի Քս. այլ իւրաքանչիւր միմեանց անդամք
6 եմք։ * Բայց ունիմք մեք շնորհս ըստ շնորհացն, որ
տուեալ են մեզ այլ և այլ. եթէ մարգարէութիւն ըստ
7 չափիցն հաւատոց, * եթէ պաշտօն՝ ըստ պաշտամանն,
8 եթէ որ ուսուցանիցէն՝ ըստ վարդապետութեանն. * եթէ
որ մխիթարիցէն՝ ըստ մխիթարութեանն. որ տուօղն է՝ զու-
արթութբ, որ վերակացուն է՝ փութով, որ ողորմին՝
9 յօժարութբ։ * Սէր՝ առանց կեղծաւորութեան, ատեցէ՛ք
10 զչար, զհետ երթալ բարեաց. * յեղբայրսիրութեան առ
11 միմեանս գթածք. ի պատուի զմիմեանս եղանել։ * ի
փոյթ՝ մի՛ վեհերոտք. հոգւով եռացեալք, Տն ծառայե-
12 ցէք։ * յուսով խնդացէք, նեղութե համբերեցէք, աղօ-
13 թից առէ՛ք կացէք, * ի պէտս սրբոց հաղորդեցարո՛ւք.
14 զհիւրասիրութիւն զհետ երթայք։ * օրհնեցէք զանի-
15 ծիչս ձեր, օրհնեցէք և մի՛ անիծանէք։ * Խնդալ ընդ
16 խնդացողս, լա՛լ ընդ լացողս. * զնոյն միմեանց խոր-
հիցիք. մի՛ ամբարտաւանեք՝ այլ ընդ խոնարհս զիջա-
17 նիցէք։ Մի՛ լինիք իմաստունք յանձինս ձեր. * մի՛ ու-
մեք չարի չար հատուցանէք։ Խորհեցարո՛ւք զբարիս
18 առաջի ամ մարդկան։ * եթէ հնար ինչ իցէ ձեզ՝ ըս
ամ

ձերոյ ձեր։ (2) Ոմանք. ի նորոգութեան մտաց ձերոց...
կամք Այ.. և կատարեալն։ (3) Ոսկան. Ամենայնքեան որք
են ի ձեզ։ (3) Ոմանք. Մի աւելի ինչ խորհել քան...
Այ չափոյ հաւատոյ"։ (3) Բիզն. Այլ խորհել ի զգաստ-
անալ՝ իւրաքանչիւր ոպ̄ և բաժանեաց։ (4) Ոմանք. Ան-
դամսն բազումս ունիցիմք։ (6) Ոսկան. Ըստ չափուն։ (7) Ո-
մանք. Ըստ պաշտամանն, եթէ որ ուսուցանէն։ (9) Ոմանք.
Ատել զչար. զհետ երթեալ բարեացն։ (10) Ոսկան.
Եղբայրսիրութբ առ միմեանս"։ (12) Ոմանք. Նեղութեանց համ-
բերեցէք։ (14) ի լուս" Օրհնեցէք զհալածիչս ձեր.
համաձայնութ. այլոց ի բնաբ"։ (16) Ոմանք. Միմեանց խորհեա-
լիք... զիջանիցիք։ (17) Ոմանք. Եւ մի ումեք չարի չար։
(17) Ոսկան յաւելու. Զբարիս մի միայն առաջի Այ, այլեւ առ-
աջի։ (18) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Զխաղաղութն ունիցիք։

Digitized by Google

[illegible] 19
[illegible]
[illegible]
[illegible] 20
[illegible]
[illegible]
[illegible] 21

ԳԼ. ԺԳ.

[illegible] 1
[illegible]
[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible]
[illegible] 7
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8
[illegible]
[illegible] 9
[illegible]
[illegible]
[illegible] 10

---

(19) [illegible] (20) [illegible] (21) [illegible]
ԳԼ. ԺԳ. (1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (9) [illegible]

ընկերի իւրում չար ոչ առնէ. լրումն օրինացն սէր
11 է։ * Եւ զայս գիտասջիք վասն ժամանակիս. զի արդ
ժամ իսկ է մեզ ՚ի քնոյ զարթնուլ. զի այժմ մերձ է
12 մեզ փրկութիւն քան յորժամ հաւատացաքն. * Գիշերն
մերժեցաւ, եւ տիւն մերձեցաւ. ՚ի բաց արասցուք այ-
սուհետեւ զգործսն խաւարի, եւ զգեցցուք զզէնն լու-
13 սոյ։ * Իբրեւ ՚ի տունջեան զգաստացեալք շրջեսցուք.
մի անառակութեամբ` եւ արբեցութեամբ, եւ մի խառնակ ան-
կողնօք` եւ պղծութեամբ, եւ մի նախանձու` եւ հակառա-
14 կութեամբ։ * այլ զգեցարուք զՏր Յս Քս. եւ մարմնոյ խը-
նամ մի տանիք ՚ի ցանկութիւն։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Զտկարացեալն ՚ի հաւատս` ընկալարուք, մի
2 ՚ի խղճիւ երկմտութեանց։ * Ոմն հաւատայ ուտել զամ.
3 եւ որ հիւանդն է` բանջար կերիցէ։ * Որ ուտէն, զայն
որ ոչն ուտէ, մի անգոսնեսցէ. եւ որ ոչն ուտէ, զայն
որ ուտէն, մի դատեսցի. քանզի Ած զնա ընկալաւ։
4 * Դու ո՞վ ես որ դատիս զայլոյ ծառայ. իւրում Տն
կայ կամ անկանի. բայց կացցէ, զի կարող է Տրն հաս-
5 տատել զնա։ * Ոմն պաշտէ օր ըստ օրէ, եւ ոմն պաշտէ
զօր հանապազ. իւրաքանչիւրոք զիւր միտս հաստատեսցէ։
6 * Որ խորհի զօրն, Տն խորհի. եւ որ ոչն խորհի զօրն.
Տն չխորհի. եւ որ ուտէ, Տն ուտէ, եւ գոհանայ զԱյ.
7 եւ որ ոչն ուտէ, Տն չուտէ, եւ գոհանայ զԱյ։ * Զի ոչ
8 ոք ՚ի մէնջ անձամբ կեայ, եւ ոչ անձամբ մեռանի։ * Եւ
եթէ կեամք` Տն կեամք, եւ եթէ մեռանիմք` Տն մեռա-
նիմք. եւ արդ` եթէ կեամք եւ եթէ մեռանիմք` Տն եմք։
9 * Քանզի ՚ի նոյն իսկ եւ Քս մեռաւ` եւ եկեաց, զի եւ մե-
10 ռելոց եւ կենդանեաց առ հասարակ տիրեսցէ։ * Դու
զի՞ դատիս զեղբայր քո. կամ ընդէ՞ր անգոսնես զեղ-
բայր քո. քանզի ամենեքին կալոց եմք առաջի ատենին
11 Քի։ * Զի գրեալ է. Կենդանի եմ ես` ասէ Տր. զի
ինձ

---

(11) Ոսկան. Վասն ժամանակի. զի։ (11) Ոմանք. Մեզ փրկութի. քանզի յորժամ հաւատա"։ (12) Ոմանք. Զգործն խաւարի.. զզէն լուսոյ։ (13) Ոմանք. Խառն անկող-նովք... եւ հակառակութբ։ (14) Ոմանք. ՚ի ցանկութիւն։ Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Երկմտութե։ (2) Ոմանք. Եւ ուտել զամ։ (3) Օրինակ մի. Մի անգոսնեսցէ. եւ որ ոչն ու-տէն` զայն որ ուտէն։ (4) Ոմանք. Իւրում Տն.. բայց կեցցէ։ (4) Ոսկան. Տր հաստատել։ (5) Ոմանք. Զիւր միտս հաստեսցի։ (6) Ոմանք. Եւ որ ուտէն, Տն։ (8) Ոմանք. Եւ եթէ կամք եւ եթէ։ (9) Ոմանք. Քս ՚ի նոյն իսկ. կամ, ՚ի նոյն իսկ.. եւ եկաց. զոր մեռելոց եւ կեն"։ (10) Ոմանք.

Digitized by Google

ենձ կրկնեսցի նմ ծունր, և նմ լեզու խոստովան լի-
ցի Այ: * Ապա ուրեմն իւրաքանչիւրոք 'ի մէնջ Յ. ան- 12
ձին համարս տացէ Այ: * Այսուհետև մի զմիմեանս 13
դատեսցուք. այլ առաւել զայս դիք 'ի մտի, չդնել գայ-
թագղութիւն եղբօրն: * Զայս գիտեմ և հաստատեալ 14
եմ 'ի Քս Յս, զի ոչինչ է պիղծ նովաւ. բայց այնմ որ
համարիցի ոք ինչ պիղծ, նմա՛ է պիղծ: * Զի եթէ վն 15
կերակրոյ եղբայրն քո տրտմի, ոչ ևս սիրով գնացեր.
մի կերակրովք քո զնա կորուսաներ, վն որոյ Քս մե-
ռաւ: * Մի հայհոյեսցի բարին ձեր: * Զի ոչ է ար- 16
քայութիւն Այ կերակուր և ըմպելի, այլ արդարութիւն, 17
և խաղաղութիւն, և խնդութիւն 'ի Հոգին Սբ: * Զի որ յայսմ 18
ծառայէ Քսի, հաճոյ է Այ՝ և ընտիր մարդկան: * Ա- 19
պա այսուհետև զհետ երթիցուք խաղաղութեան, և շինու-
թեան որ առ միմեանս: * Մի վն կերակրոյ քակեր զգ- 20
ործ Այ: ամ ինչ սբ է: այլ չար այնմ մարդոյ է, որ
խղճիւն ուտիցէ: * Լաւ է ոչ ուտել միս, և ոչ ըմ- 21
պել գինի. և ոչ որով եղբայրն քո գայթագղի, կամ
զլթէ, կամ տկարանայ: * Դու՝ ապաքէն հաւատս ու- 22
նիս, կա՛լ առանձինն առաջի Այ. երանի որ ոչ դատես-
ցի զանձն, որով զընտրեսն փորձիցէ: * Բայց որ խղճէն, 23
թէպէտ և ուտիցէ՝ դատապարտեալ է. զի ոչ ըստ հաւ-
ատոց. զի ամ ինչ որ ոչ 'ի հաւատոց է՝ մեղք են:
* Այլ այնմ որ կարողն է հաստատել զձեզ ըստ աւե- 24
տարանին իմում, և ըստ քարոզութեան Յսի Քսի, ըստ
յայտնութեան խորհրդոյն, ժամանակօքն յաւիտենից լռե-
ցելոյ, * և յայտնելոյ այժմիկ 'ի ձեռն գրոց մարգա- 25
րէականաց, ըստ հրամանի մշտնջենաւորին Այ, 'ի հնա-
զանդութիւն հաւատոց, յամենայն հեթանոսս ծանու-
ցելոյ, միայնոյ իմաստնոյն Այ, 'ի ձեռն Յսի Քսի, ո-
րում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Առաջի ատենին Այ: (11) Ոմանք. Խոստովան եղիցի Այ: (12) Ոմանք. Համարս տայցէ. կամ, տալոց է Այ: (14) Ոմանք. Զայս գիտեմք և հաստատեալ եմք 'ի: (15) Ոմանք. Վն կերակրոյն... կերակրովն քով զնա կորուսանել: (17) Ընդ. Եւ խնդութիւն և խա՛՛: (19) Ոմանք. Զխաղաղութեան և զշինութեան որ առ միմեանս է: (22) Ոմանք. Կալ առանձինն.. որ ոչ դատեսցի: (23) Ոմանք. Բայց այնմ որ խղճ՛՛.. Որ ոչ 'ի հաւատոց են: և ոմանք. Որոց 'ի հաւատոց է, մեղք են: (24) Առ հասարակ ամ գրչագիրք օրինակք մեր [illegible] Այլ այնմ որ կա՛՛. եւն. մ՝ ատքէն՝ և դնեն 'ի կատարած Եղիայ: (24)(25) Ցե- [illegible] Լռեցելոյ, և յայտնելոյ այժմիկ.. յամ հե- թանոսս ծա՛՛: (25) Օրինակ մի. 'Ի ձեռն գրեալ մարգարէ՛՛:

ԳԼ. ԺԵ.

1 Պարտ է մեզ որ կարօղս եմք՝ զտկարութիւնս տկարացն ժԸ
2 բառնալ. և մի անձանց և եթ հաճոյ լինել։ * Այլ է գ
իւրաքանչիւրոք 'ի մէնջ ընկերին հաճոյ լիցի 'ի բարիս՝
3 վասն շինութեան։ * Քանզի և Քրիստոս ոչ եթէ անձին հաճոյ ե-
ղև, այլ որպէս և գրեալ է. Նախատինք նախատողաց քոց
4 անկան 'ի վերայ իմ։ * Զայս որ ինչ գրեցաւն, 'ի մեր
վարդապետութիւն գրեցաւ. զի համբերութեամբ և մխիթա-
5 րութեամբ՝ գրոց զյոյսն ունիցիմք։ * Այլ Աստուած համբե-
րութեան և մխիթարութեան՝ տացէ ձեզ զնոյն խորհել
6 ընդ միմեանս ըստ Յիսուսի Քրիստոսի. * զի միաբանութեամբ 'ի մի բե-
րան՝ փառաւորիցէք զԱստուած և զՀայր Տեառն մերոյ Յիսուսի
7 Քրիստոսի։ * Վասն որոյ ընկալարուք զմիմեանս, որպէս և Քրիստոս ըն-
8 կալաւ զձեզ 'ի փառս Աստուծոյ։ * Այլ ասեմ, թէ Քրիստոս սպա-
սաւոր թլփատութեան լինել՝ վասն ճշմարտութեան Աստուծոյ եղ.
9 առ 'ի հաստատութեան առնելոյ զաւետիս հարցն։ * Այլ
հեթանոսք վասն ողորմութեան փառաւորեսցեն զԱստուած. որպէս
և գրեալ է. Վասն այսորիկ խոստովան եղէց քեզ 'ի հեթա-
10 նոսս, և անուան քում սաղմոս ասացից։ * Եւ դար-
ձեալ՝ թէ ուրախ եղերուք հեթանոսք ընդ ժողովրդեան
11 [illegible] նորա։ * Եւ դարձեալ՝ թէ օրհնեցէք զՏէր հեթա-
12 նոսք զՏէր, և գովեսցեն զնա ամենայն ժողովուրդք։ * Եւ
դարձեալ Եսայի ասէ. Եղիցի արմատն Յեսսեայ, և որ
կանգնելոցն է իշխան հեթանոսաց, 'ի նա հեթանոսք
13 յուսասցին։ * Այլ Աստուած յուսոյ՝ լցէ արասցէ զձեզ
ամենայն խնդութեամբ և խաղաղութեամբ, առաւելուլ ձեզ
յուսով՝ զօրութեամբ Հոգւոյն սրբոյ։
14 * Հաստատեալ եմ և ես ինքնին եղբարք իմ՝ վասն ձեր, ժԹ
զի դուք լի էք բարութեամբ, լի էք ամենայն գիտութեամբ, կա- է գ
15 րօղ էք զմիմեանս խրատել։ * Այլ համարձակագոյնս
գրեցի առ ձեզ եղբարք՝ փոքր 'ի շատէ, իբրև յիշե-
ցուցանելով ձեզ վասն շնորհացն որ տուեալ են ինձ յԱստուծոյ.
16 * լինել ինձ սպասաւոր Յիսուսի Քրիստոսի 'ի հեթանոսս. ըն-
ձա

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք. Կարօղքս եմք։ (2) Ոմանք. Իւրա-
քանչիւրոքք 'ի ձէնջ.. հաճոյ լինիցի։ (3) Ոմանք. Քրիստոս
ոչ։ (4) Ոմանք. Գրեցան 'ի մեր վարդապետութիւն գրեցան։
(5) Ոմանք. Ընդ Քրիստոսի Յիսուսի։ (8) 'Ի բազում օրինակս. Այլ ասեմ.
թէ։ (10) Ոմանք. Եւ դարձեալ ասէ՝ թէ ուրախ լերուք
հեթա՛՛։ (11) Ոմանք. Զտէր ամենայն հեթանոսք։ Եւ ոմանք. ամենայն
հեթանոսք զԱստուած։ (13) Ոմանք. Առաւելուլ զձեզ յու՛՛։
(14) Ոմանք. Եւ ես ինքն սիրելիք.. զի և դուք լի էք..
կարօղ էք և զմիմեանս խրատելոյ։ (15) Ոմանք. Եղբարք
իմ փոքր 'ի շա՛՛։ (16) Ոմանք. Ընծայեցեալ առնելով զա՛՛։

Digitized by Google

ձանկերաս առնել զաւետարանն ածյ, զի եղիցի պատա-
րագն հեթանոսաց ընդունելի, սրբեալ հոգւովն սըր-
բով։ * Ունիմք այսուհետեւ պարծանս ՚ի քս յս առ ած։ 17
* Քանզի ոչ իշխեմ խօսել ինչ զոր ոչ գործեաց քս ինեւ 18
՚ի հնազանդութիւն հեթանոսաց՝ բանիւք եւ արդեամբք,
* զօրութեամբ նշանաց եւ արուեստից, զօրութեամբ հոգւոյն 19
ածյ. որպէս ինձ յէմէ մինչեւ ՚ի կողմանս իւրիկեցւոց,
լնուլ զաւետարանն քսի։ * Այսպէս առատանայցեալ 20
յաւետարանելն, ոչ ուր անուանեցաւ քս, զի մի ՚ի յօ-
րէ յայլոյ հիման վերայ շինիցեմ. այլ որպէս եւ գրեալ
է, * Թէ որոց ոչ պատմեցաւ վն նմա՝ տեսցեն. եւ որոց 21
ոչ իցէ լուեալ՝ ՚ի միտ առցեն, * Վն որոյ յամս խա- 22
փանեցայ գալ առ ձեզ։ * Բայց արդ՝ ոչ եւս գոյ ինձ 23
տեղի ՚ի կողմանս յայսոսիկ. եւ անձուկ յոյժ ունիմ
՚ի բազմաց ամաց գալ առ ձեզ։ * յորժամ անցանի- 24
ցեմ ՚ի սպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ նոսա՝ տե-
սանել զձեզ. եւ ՚ի ձէնջ յառաջարկել անդր, եթէ նախ
իւիք փոքր ՚ի շատէ ձեւք լցայց. * Բայց այժմ երթամ 25
յէմ պաշտել զսուրբս։ * Քանզի հաճոյ թուեցաւ մա- 26
կեդովնացւոցն եւ աքայեցւոցն՝ հաղորդութիւն ինչ առ-
նել ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ են յէմ։ * Հաճոյ թո- 27
ւեցաւ, քանզի եւ պարտապանք իսկ են նոցա։ զի եթէ
հոգեւորացն նց հաղորդ եղեն հեթանոսք, պարտին եւ
մարմնաւորացն կցորդ լինել։ * Արդ՝ զայս կատա- 28
րեալ, եւ կնքեալ զպտուղն նոցա, անցից առ ձեւք ՚ի
սպանիա։ * զայս գիտեմ, զի ՚ի գալն իմում առ ձեզ, 29
Է Ե լրութեամբ օրհնութեան եկից։ * Աղաչեմ զձեզ եղբարք 30
՚ի ձեռն տն մերոյ յսի քսի, եւ սիրով հոգւոյն, պատե-
րազմակիցս լինել ինձ յաղօթս վն իմ առ ած. * զի ապրեց- 31
ցայց յապստամբացն որ ՚ի հրէաստանի են. եւ պաշ-
տօնն իմ որ յէմ, ընդունելի լիցի սրբոցն. * զի խնդու- 32
դութ

---

(17) Ոմանք. Ունիմ այսուհետեւ եւ պար"։ (18) Ոմանք. ՚ի հնազանդութիւն հե"։ (19) Օրինակ մի. Զօրութեամբ նշան-հաց եւ արուեստ"։ (19) Ոմանք յաւելուն. Եւ ոմն ինձ յէմէ ու շուրջ մինչեւ։ (20) Ոմանք. Այսպէս առատանայցեալ... յայլոց հիման։ (23) Ոմանք. Ոչ գոյ ինձ.. եւ անձուկ։ (24) Ոմանք. Տեսանել եւ զձեզ.. յղարկել անդր... ձեւք լցայք։ (27) Ոմանք. Եւ պարտապան իսկ էին նց.. կցորդ լինել նց. կամ, նց կցորդ։ (28) Բդմ. Զպտուղ նց։ (29) Ոմանք. Զայս գիտեմք. զի ՚ի գալն առ ձեզ, լրութեամբ օրհնութեան եկից։ Որք ոմանք յաւելուն. Օրհնութեան աւետարանին քսի եկից։ (30) Ոսկան. Եւ սիրով հոգւոյն սրբոյ։ (31) Ոմանք. Որ են ՚ի հրէաստան, եւ պաշտօնեայ իմ յէմ։ (32) Ոմանք. Եկեալ առ ձեզ։

Digitized by Google

զուարճ եկեալ առ ձեզ ՚ի կամս Այ, հանգուցից ընդ ձեզ։
33 * Եւ Այ խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ ամենեսեան. ամէն։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Յանձն առնեմ ձեզ զՓեբէ զքոյր մեր, որ է պաշտօ-
2 նեայ եկեղեցւոյն Կենքրեայ. * զի զնա ընդունի-
ջիք ՚ի Տր արժանի սրբոց, եւ մերձակայ լինիջիք նմա՝
յոր իրս եւ պիտոյ իցէ ձեզ. քանզի եւ նա վե-
3 րակացու եղեւ բազմաց, եւ ինձ իսկ ՚ի գլխովին։ * Ող-
ջոյն տայջիք Պրիսկեղայ եւ Ակիւղեայ՝ գործակցաց իմոց
4 ՚ի Քս Յս. * որք ընդ անձին իմոյ զիւրեանց պարանոցս
մատուցին. զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ եւ ամ
5 եկեղեցիք հեթանոսաց։ * Եւ առ տանն եկեղեցւոյն նոցա։
Ողջոյն տայջիք Եպենետոսի սիրելւոյ իմոյ, որ է պտուղ
6 Ասիացւոց ՚ի Քս։ * Ողջոյն տայջիք Մարեմայ, որ բազում
7 վաստակս վաստակեաց ՚ի ձեզ։ * Ողջոյն տայջիք Անդ-
րոնիկեայ եւ Յունեայ ազգականաց իմոց՝ եւ գերեկցաց,
որք երեւելիքն իսկ են յառաքեալսն. որք եւ յառաջ քան
8 զիս եղեն ՚ի Քս։ * Ողջոյն տայջիք Ամպլիանեայ սի-
9 րելւոյ իմոյ ՚ի Տր։ * Ողջոյն տայջիք Ուրբանեայ գոր-
10 ծակցի իմոյ ՚ի Տր, եւ Ստաքեայ սիրելւոյ իմոյ։ * Ող-
11 ջոյն տայջիք Ապելլեայ՝ որ ընտիրն է ՚ի Տր։ * Ողջոյն
տայջիք նոցա որ յԱրիստաբուղեայ տանէ իցեն. Ող-
ջոյն տայջիք Հերոդիոնի ազգականի իմոյ. Ողջոյն
տայջիք այնոցիկ՝ որ ՚ի Նարկիսեայ տանէն իցեն ՚ի Տր։
12 * Ողջոյն տայջիք Տրիփոնեայ եւ Տրիփոսեայ, վաստա-
կաւորաց ՚ի Տր։ Ողջոյն տայջիք Պերսիդեայ սիրելւոյ,
13 որ բազում վաստակս վաստակեաց ՚ի Տր։ * Ողջոյն տայ-
14 ջիք Ռուփայ ընտրելոյ ՚ի Տր, եւ մօր նր եւ իմոյ։ * Ող-
ջոյն տայջիք Ասինկրիտեայ, Փղեգոնեայ, Երմեայ,
Պատրոբեայ, Երմեայ, եւ որ ընդ նոսա եղբարք իցեն։
15 * Ողջոյն տայջիք Փիլողոգեայ, եւ Յուլեայ, Ներեայ, եւ
քեռ նորա Ողիմպիեայ, եւ որ ընդ նոսա սուրբք ամենե-
քին

---

(33) Ոմանք. Խաղաղութեան եւ սիրոյ եղիցի.. ընդ ձեզ ամենսին։
Գլ. ԺԶ. (2) Ոմանք. Եւ ինձ իսկ գլխովին։ (3) Ոմանք.
Պրիսկիլայ եւ Ակիւղեայ. կամ. եւ Ակուիլայ։ (7) Ոմանք. Եւ
գերեակցաց, որ երեւե՛՛։ (9) Ոմանք. Գործակցաց իմոց
՚ի Տր։ (9) Յօրինակին. Եւ Ստաքեայ։ (11) Ոմանք. Տանէ
տանէ են... ազգականի իմոյ.. ՚ի Նարկիսոսայ։ (12) Օ-
րինակ մի. Ողջոյն տայջիք Տրիփոնեայ եւ Տրիփոսեայ
վաստակաւորաց կանանցն ՚ի Տր.. Պերսիդեայ կնոջ
սիրելւոյ։ (13) Ոմանք. Ռուփեայ ընտրե՛՛։ (14) Ոմանք.
Ասինկրիտեայ, Փղեգոնտեայ, Պատրոբայ Երմեայ։
(15) Յօրինակին. Եւ քեռ նր Իւղիմպեայ։ Այլ ոմանք.

Digitized by Google

ցին իցեն: * Ողջոյն տուջիք միմեանց 'ի համբոյր սըր- 16
ԵՂ բութեն: Ողջոյն տան ձեզ ամ եկեղեցիք քի: * Ա- 17
ղաչեմ զձեզ եղբարք, զգուշ լինել յայնցանէ, որ հերձուա-
ծս և գայթակղութիւնս առնիցեն արտաքոյ վարդա-
պետութեանն՝ զոր դուք ուսարուք. և խորշեցարուք
ի նոցանէ: * Զի այնպիսիքն տն մերոյ քի ոչ ծա- 18
ռայեն, այլ իւրեանց որովայնին. և քաղցրաբանութբ
և օրհնութբ պատրեն զսիրտս անմեղաց: * Զի ձեր հը- 19
նազանդութիւնդ առ ամենեսեան համբաւեալ է. և արդ՝
'ի ձեզ ուրախ եմ. բայց կամիմ զձեզ իմաստունս լի-
նել 'ի բարիս, և անմեղս 'ի չարիս: * Եւ ած խաղաղու- 20
թե խորտակեսցէ զսատանայ ընդ ոտիւք ձերովք մերձ
ը մերձ: Շնորհք տն մերոյ յի քի ընդ ձեզ: * Ողջոյն 21
տայ ձեզ տիմոթէոս եղբայր, և գործակից իմ, և ղու-
կիոս, և յասոն, և սոսիպատրոս, ազգականք իմ: * Ող- 22
ջոյն տամ ձեզ և ես տերտիոս, որ զթուղթս գրեցի 'ի
տր: * Ողջոյն տայ ձեզ գայիոս ասպնջական իմ, և ամ 23
եկեղեցւոյս: Ողջոյն տայ ձեզ երաստոս շահապետ քաղա-
քիս, և կուարտոս եղբայր: * Այլ այնմ որ կարօղն է 24
հաստատել զձեզ ը աւետարանիս իմում, և ը քարո-
զութեն յի քի. ը յայտնութե՝ խորհրդոյն, ժամանակ-
ներն յաւիտենից լռեցելոյ. * և յայտնելոյ այժմիկ 'ի 25
ձեռն գրոց մարգարէականաց, ը հրամանի մշտնջենա-
ւորին այ, 'ի հնազանդութի հաւատոց. յամ հեթանոսս
ծանուցելոյ, * միայնոյ իմաստնոյն այ, 'ի ձեռն յի քի. 26
նմ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: * Շնորհք 27
տն մերոյ յի. քի ը ձեզ ամենեսեան:

Առ Հռովմայեցիս գրեցաւ 'ի կորնթոսէ 'ի ձեռն փիբեայ սպա-
սաւորի: Տունք. ՂԷ:

ՆԱ

Ուղղիմերայ: (18) Ոմանք. Մերոյ յի քի.. և քաղցրաբանութբ և օրհնաբանութբ պատրեն: (19) Ոմանք. Ձեր հնազանդութիւն առ ամենեսեան.. ուրախ եմ 'ի ձեզ: (22) Ոմանք. Եւ ես տերտիոս: (23) Ոմանք. Ամ եկեղեցեաց.. շահապետ քաղաքիս: (23) Այստեղ ըստ յունական օրինակին առեալն կարգէ՝ Շնորհք տն մերոյ են. Այլ ամ գրչագիրք մեր առնեն 'ի վախճանի, ուր և էդաք: (25) Ոմանք. Խորհրդոյս այսորիկ, ժամօք յաւիտենից լռեցելոյս... 'ի հնազանդութի հաւատոյս: (26) Ոմանք. Քի. որում փառք: Ոմն առեալ յաւելու. Նմ պատիւ և փառք: (26) Յօրինակին [illegible]. Յաւիտեանս յաւիտենից ամէն: (27) Ոմանք կրկնեն զամէնն, դնելով և 'ի վախճանի՝ ամենեսին. ամէն:
* 'Ի վախճանի՝ երկու օրինակք ունին. 'ի ձեռն փիբեայ կնոջ միոյ սարկաւագի:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կորնթացիս Առաջին Թղթոյն։

[illegible]

Գլուխք առ Կորնթացիս Ա. Թղթոյն։

[illegible]

ա. [illegible] բ. Յաղագս [illegible] գ. Վասն [illegible] դ. Վասն [illegible]

ե։ Վասն [illegible]

զ. Վասն [illegible]

է. Վասն [illegible] ը. Յաղագս [illegible]

թ. Վասն [illegible] ժ. Յա-

Digitized by Google

բռնամ [illegible] որպէս զի ի խնամս [illegible] յանձնառութեան [illegible] ։ Ժ․ Վա՛ս սրբութեան և երկրպագութեան [illegible] ։
ԺԱ․ Վա՛ս խորհրդոյն [illegible] և [illegible] ի [illegible] ։
ԺԲ․ Յաղագս [illegible] ։ ԺԳ․ Վա՛ս [illegible]
[illegible] ։ ԺԴ․ Վա՛ս [illegible]
[illegible] ։ ԺԵ․ Վա՛ս [illegible] ՚ի [illegible] և ՚ի [illegible] ։
ԺԶ․ Վա՛ս [illegible] և [illegible] և ՚ի [illegible] ։
ԺԷ․ Վա՛ս [illegible] ։ և զի [illegible] ։
ԺԸ․ Վա՛ս [illegible] և [illegible] ։ ԺԹ․ Յաղագս [illegible]
[illegible] ։ Ի․ Վա՛ս [illegible] ։
ԻԱ․ Վա՛ս [illegible] ։ ԻԲ․ Յաղագս [illegible]
[illegible] և [illegible] ։ ԻԳ․ Նմանութիւն [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible] ։ ԻԴ․ Վա՛ս ՚ի [illegible] և ՚ի [illegible] ։

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ
ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ․

ԳԼ․ Ա․

— դ —

ՊԱՒՂՈՍ ԿՈՉԵՑԵԱԼ 1
առաքեալ յ՛ի ք՛ի կամօքն ա՛յ, և Սոս_
թենէս եղբայր ։ * եկեղեցւոյդ ա՛յ որ 2
է ՚ի Կորնթոս, նուիրելոց ՚ի ք՛ս յ՛ս կո_
չեցելոց սրբոց, ամենեքումբք հանդերձ որ կարդան
զանուն տ՛ն մերոյ յ՛ի ք՛ի, յամ տեղիս ն՛ց և մեր ։
* Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յա՛յ հօրէ մերմէ, 3
և ՚ի տ՛նէ յ՛է ք՛է ։ * Գոհանամ զա՛յ իմոյ յամ ժամ 4
վ՛ս ձեր՝ ՚ի վերայ շնորհացն ա՛յ որ տուեալ են ձեզ ՚ի
ք՛ս յ՛ս ։ * Զի յամենայնի մեծացարուք դուք նովաւ՝ 5
ամե_

---

* ՚Ի վերնագիրս ոմանք յաւելուն․ Առ կորնթացիսն առա_
ջին թուղթ առաքելոյ ։ Այլ բաց յայսմանէ որ առ [illegible]
[illegible] գրեալ է ամ գրչագիր մեր համաձայն հելլենական օրինա_
կին [illegible] ՚ի վերնագիրս [illegible]
[illegible] Պաւղոսի առաքելոյ ։ Յորս [illegible] համաձայն լատին_
[illegible] ընդ [illegible], թուղթ երանելւոյն Պօղոսի
առաքելոյ առ․ և այլն ։
Գլ․ Ա․ (2) Յօրինակ [illegible] եկեղեցւոյդ ա՛յ ։ (4) Ոմանք․ Որ

6 ամենայն բանիւ, և ամենայն գիտութ(ե)ամբ. * որպէս վկայ-
7 ութիւն իսկ այ հաստատեցաւ 'ի ձեզ: * զի փոյթ մի
նուազիցիք՝ և մի իւիք շնորհօք, ակն կալեալ յայտնու-
8 թեան տն մերոյ յսի քսի: * որ և հաստատեսցէ զձեզ
մինչև 'ի կատարած, անարատս՝ յօրն տն մերոյ յսի քսի:
9 * Հաւատարիմ է ած, որով կոչեցարուք 'ի հաղոր-
դութիւն որդւոյ նորա յսի քսի տն մերոյ:
10 * Աղաչեմ զձեզ եղբարք անուամբն տն մերոյ յսի քսի. Ա
զի զնոյն բան ունիցիք ամենեքեան, և մի իցեն 'ի ձեզ աղ
հերձուածք. քանզի էիք հաստատեալք 'ի նոյն միտս
11 և 'ի նոյն հանճար: * Ազդ եղև ինձ վս ձեր եղբարք՝
'ի քղուացւոց անտի, թէ հակառակութիւնք են 'ի ձեզ:
12 * և այդ ասեմ իսկ, եթէ իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ ա-
սէ. ես պաւղոսեան եմ, և միւսն՝ եթէ ես ապողոն-
եան, և միւսն՝ եթէ ես կեփայեան. և միւսն՝ եթէ
13 ես քսեան: * Իսկ արդ՝ բաժանեալ ինչ իցէ քս. միթէ
պաւղոս 'ի խաչ ելեալ իցէ վս ձեր, կամ յանուն պաւ-
14 ղոսի մկրտեցարուք: * Գոհանամ զայ իմոյ՝ զի ոչ զոք
'ի ձէնջ մկրտեցի, բայց միայն զկրիսպոս՝ և զգայիոս.
15 զի մի ոք ասիցէ, * թէ յիմ անուն մկրտեցարուք: * Մկր-
16 տեցի և զտունն ստեփանեայ: այլ ոք ոչ գիտեմ
17 թէ զոք այլ մկրտեցի: * Զի ոչ առաքեաց զիս քս մկրտ-
ել՝ այլ աւետարանել. ոչ ճարտարութեամբ բանից, զի
18 մի ընդունայն լիցի խաչն քսի: * Զի բանն խաչին՝ կո-
րուսելոցն յիմարութիւն է. այլ փրկելոցս մեզ՝ զօրութիւն
19 այ: * Զի գրեալ է, կորուսից զիմաստութիւն իմաստ-
նոց. և զխորհուրդս խորհրդականաց արհամարհեցից:
20 * Ո՞ւր իմաստուն, ո՞ւր դպիր, ո՞ւր քննիչ աշխարհիս
այսորիկ. ոչ ապաքէն յիմար եցոյց ած զիմաստութիւն
21 աշխարհիս: * Քանզի իմաստութեամբն այ՝ ոչ ծանեաւ աշ-
խարհ իմաստութեամբն զած. հաճեցաւ ած յիմարութեամբ քա-
րոզ

տուեալ են ինձ 'ի քս: (6) Ոմանք. Ոչ և վկայութիւն:
(7) Ոմանք. Ակնկալեալ յայտնութեան տն: (8) Ոմանք. Յօր
տն մերոյ: (9) Ոմանք. Տն մերոյ յի քի: (9) Ոմանք. Ոյ
կոչեցարուք 'ի: (10) Ոմանք. Եւ մի իցէ 'ի ձեզ.. և 'ի
նոյն հանճարս. կամ, հանճարս: (11) Ոմանք. Եթէ հա-
կառակութիւնք իցեն: (12) Վս անուանն՝ Ապաւղոս. փէս
ւոր ծանուցաք, գործ, ժԹ. 1: (12) Ոմանք. Եթէ քսեան:
(13) Ոմանք. 'Ի խաչ ելեալ է վս: (15) Ոմանք. Եթէ յիմ
անուն: (16) Ոմանք. Ստեփանեայ, և զայլ ոք: (17) Ո-
մանք. Զիս ած մկրտել... ընդունայն լիցի խաչն քսի: (20) Բնն.
Յիմարեցոյց ած զիմաստ": (20) Ոմանք յաւելուն. Աշխար-
հիս այսորիկ: (21) Յոմանս պէսի. Քնի իմաստութիւն այ ոչ
ծա": Որք ասեն. Ապրեցուցանել զհաւատացեալս:

Digitized by Google

ԺԶ քարոզութեան ապրեցուցանել զհաւատացեալս։ * Իսկ ա- 22
ընդհեան Հրեայք նշան հայցեն, և հեթանոսք իմաստ-
ութիւն խնդրեն. * Մեք քարոզեսցուք զխաչելեալն Քս, 23
Հրէից գայթագղութիւն, և հեթանոսաց յիմարութիւն.
* Բայց նոցին իսկ կոչեցելոցն Հրէից և Հեթանոսաց, 24
Քս՝ Այ զօրութիւն, և Այ իմաստութիւն։ * Զի յիմարն Այ 25
իմաստնագոյն է քան զմարդիկ. և տկարն Այ զօրագոյն
է քան զմարդիկ։ * Թէպէտ և զձեր իսկ կոչումն տե- 26
սէք եղբարք, զի ոչ բազում իմաստունք ըստ մարմնոյ, և
ոչ բազում հզօրք, և ոչ բազում ազնուականք. * Այլ զյի- 27
մարս աշխարհիս ընտրեաց Ած, զի յամօթ արասցէ զի-
մաստունս. և զտկարս աշխարհիս ընտրեաց Ած, զի յա-
մօթ արասցէ զհզօրս. * և զանարգս աշխարհի և զար- 28
համարհեալս ընտրեաց Ած՝ և զոչինչսն, զի զէ՛սն իմն
խափանեսցէ. * Որպէս զի մի պարծեսցի ամ մարմին առաջի 29
Այ։ * Զի 'ի նմանէ դուք էք 'ի Քս Յս, որ եղև մեզ իմաս- 30
տութիւն յԱյ, արդարութիւն, և սրբութիւն, և փրկութիւն. * Զի 31
որպէս և գրեալ է. Որ պարծին 'ի Տր պարծեսցի։

ԳԼ. Բ.

Եւ ես թէպէտ և եկի առ ձեզ եղբարք, ոչ ըստ ա- 1
ռաւելութեան ինչ բանից իմաստութեան պատմել ձեզ
զվկայութիւն Այ։ * Զի ոչ եթէ 'ի միտ եդի գիտել ինչ 2
'ի ձեզ, բայց միայն զՅս Քս, և զնոյն 'ի խաչ ելեալ։ * Եւ 3
ես տկարութբ՝ և երկիւղիւ, և դողութբ բազմաւ ե-
ղէ առ ձեզ. * և բանն իմ և քարոզութիւն, ոչ պատիր 4
բանիւք իմաստութեան, այլ արդեամբք հոգւոյն և զօ-
րութբ. * Զի հաւատք ձեր մի իցեն իմաստութբ մարդ- 5
ԺԷ կան, այլ զօրութբ Այ։ * Զիմաստութիւն խօսիմք ընդ 6
կատարեալս. զիմաստութիւն, ոչ զաշխարհիս այսորիկ,
և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զխափանելեացս.
* այլ խօսիմք զԱյ իմաստութիւն ծածուկ խորհրդով, զոր 7
յա-

---

(22) Ոմանք. Հրեայքն նշան.. և հեթանոսքն զիմաստ-
ութիւն։ (26) Ոմանք. իսկ կոչումն. կամ, զկոչումն։
(28) Ոմանք. Եւ զանարգս աշխարհիս ընտրեաց Ած.
և զարհամարհեալս և զոչինչս, զի զէսն իմ։ (29) Ոմ-
նք. Առաջի Նր։ (30) Ոմանք. իմաստութիւն Այ. արդա-
րութիւն և փրկութիւն և սրբութիւն։ (31) Ոմանք. Որպ գրեալ է.
որ պարծիցէն 'ի Տր պարծեսցին։
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Զվկայութիւն Քսի։ (2) Ոմանք. Գի-
տել ինչ ձեզ... 'ի խաչ ելեալն։ (3) Ոմանք. Եղէ ընդ
ձեզ։ (4) Ոմանք. Եւ բանն իմ.. բանիւք իմաստութբ, այլ
արդեամբք հոգւոյն զօրութբ։ (5) Ոմանք. Հաւատքն ձեր։
(6) Ոմանք. Ոչ աշխարհիս այսորիկ զխափան"։ (7) Ոմանք.

Digitized by Google

յառաջ քան զյաւիտեանս սահմանեաց ած ՚ի փառս
8 մեր. * զոր ոչ ոք յիշխանաց աշխարհիս այսորիկ ծա_
նեաւ. զի եթէ էր ծանուցեալ, ոչ արդեւք զՏէր փա_
9 ռացն ՚ի խաչ հանէին: * Այլ որպէս եւ գրեալ է. զոր
ակն ոչ ետես, եւ ունկն ոչ լուաւ, եւ ՚ի սիրտ մարդոյ
10 ոչ անկաւ, պատրաստեաց ած սիրելեաց իւրոց: * Այլ
մեզ յայտնեաց ած հոգւովն իւրով. զի հոգին զամ_
11 քննէ եւ զխորս ած: * զի ո՞ ոք ՚ի մարդկանէ գիտէ ինչ
զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի մարդոյն որ ՚ի նմա. նոյն_
12 պէս եւ ոչ զածոյն ոք գիտէ, եթէ ոչ հոգին ած: * Այլ
մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ առաք, այլ զհո_
գին որ յածոյ. զի ծանիցուք զայն որ յածոյ շնորհեցաւ
13 մեզ: * Եւ զոր խօսիմքս՝ ոչ եթէ մարդկեղէն ուս_
մամբ իմաստութեան բանից, այլ վարդապետութեամբ հոգ_
14 ւոյն, ընդ հոգեւորս զհոգեւորսն համեմատեմք: * քանզի
շնչաւոր մարդ՝ ոչ ընդունի զհոգւոյն ածոյ, զի յիմա_
րութիւն է նմա. եւ ոչ կարէ գիտել՝ եթէ հոգեպէս քննի_
15 ցի: * իսկ հոգեւորն քննէ զամ, եւ ինքն յումեքէ ոչ
16 քննի: * Իսկ արդ՝ ո՞վ գիտաց զմիտս տն, որ եւ խրատ_
տու լինիցի նմա: այլ մեք զմիտս քի ունիմք:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ես եղբարք՝ ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրեւ ը՛ն
2 հոգեւորս՝ այլ իբրեւ ընդ մարմնաւորս: * Իբրեւ
տղայոց ՚ի քն կաթն ջամբեցի ձեզ՝ եւ ոչ կերակուր,
զի ոչ եւս կարէիք. նա եւ արդ իսկ ոչ կարէք. քանզի
3 դեռ մարմնաւոր էք: * ուր եւ արդէն իսկ ՚ի ձեզ հեռ
եւ նախանձ. ոչ ապաքէն մարմնաւոր էք՝ եւ ըստ մարդ_
կան

Զայ իմաստութիւն ծածուկ խորհրդովք: (8) Ոմանք. Զի թէ էր ... զտէրն փառաց ՚ի: (9) Ոսկան. Անկաւ, զոր պատրաստեաց: (10) Ոմանք. Հոգւով իւրով.. զամե քն": (11) Ոմանք. Զի ով ոք ՚ի մարդ".. թէ ոչ հոգին որ ՚ի նմա է... եւ զածոյն ոք գի՛: (12) Ոմանք. Աշխարհիս... որ յածոյն շնորհեա": (13) Ոմանք. Ուսմամբ ճարտարութեան բա"... ընդ հոգեւորսն զհոգեւորս: (14) Ոմանք. Ոչ ընդունի զհոգին ածոյ... քանզի յիմարութիւն է.. հոգեպէս քննիցի: (15) Ոմանք. Զամենայն քննէ: Ուր օրինակ մի. քննելով զամ, եւ ինքն: (16) Յօրինակին ոչինչէր. Որ եւ խրատ": (16) Ոմանք. Խրատատու լինիցի նմա. բայց մեք:

ԳԼ. Գ. (2) Ոմանք. Ջամբեցուցի ձեզ, եւ ոչ հաստատուն կերակուր.. Քզի դեռեւս մարմնաւորք: (3) Ոմանք զՆաւա արդէն՝ գրեն արդեն: յորժ եւ ոմանք եւ զայսպէսոր՝ արդ են իսկ: Ուր օրինակ մի. Արդ իսկ են ՚ի ձեզ...

Digitized by Google

[illegible] առնել զաւետարանն Այ, զի եղիցի պատարա-
գագն հեթանոսաց ընդունելի, սրբեալ Հոգւովն Սր-
բով: * Ունիմ այսուհետև պարծանս 'ի Քս Յս առ Այ: 17
* Քանզի ոչ իշխեմ խօսել ինչ զոր ոչ գործեաց Քս ինև 18
'ի հնազանդութիւն հեթանոսաց՝ բանիւք և արդեամբք,
* զօրութեամբ նշանաց և արուեստից, զօրութեամբ Հոգւոյն 19
Այյ. որպէս զի ինձ յԵմէ մինչև 'ի կողմանս Իլիւրիկեցւոց.
լնուլ զաւետարանն Քի: * Այսպէս առատասցեալ 20
յաւետարանել, ոչ ուր անուանեցաւ Քս, զի մի 'ի վե-
րայ յայլոց հիմանց շինեցից. այլ որպէս և գրեալ
է, * Թէ որոց ոչ պատմեցաւ վս նորա՝ տեսցեն. և որոց 21
ոչ էր լուեալ՝ 'ի միտ առցեն, * Վս որոյ շատ խա- 22
փանեցայ գալ առ ձեզ: * Բայց արդ՝ ոչ ևս գոյ ինձ 23
տեղի 'ի կողմանս յայսոսիկ. և անձուկ յոյժ ունիմ
'ի բազմաց ամաց գալ առ ձեզ: * յորժամ անցանի- 24
ցեմ 'ի Սպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ ձեզ՝ տես-
անել զձեզ. և 'ի ձէնջ յառաջարկել անդր, եթէ նախ
խակ փոքր 'ի շատէ ձեւք լցայց: * Բայց այժմ երթամ 25
յԵմ պաշտել զսուրբս: * Քանզի հաճոյ թուեցաւ Մա- 26
կեդոնացւոցն և Աքայեցւոցն՝ հաղորդութիւն ինչ առ-
նել ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ են յԵմ: * Հաճոյ թու- 27
եցաւ, քանզի և պարտապանք իսկ են նոցա: զի եթէ
հոգևորացն նց հաղորդ եղեն հեթանոսք, պարտին և
մարմնաւորացն կցորդ լինել: * Արդ՝ զայս կատա- 28
րեալ, և կնքեալ զպտուղն նոցա, անցից առ ձեզ 'ի
Սպանիա: * գիտեմ, զի 'ի գալն իմում առ ձեզ, 29
Է Ե լրութեամբ օրհնութեն եկից: * Աղաչեմ զձեզ եղբարք 30
'ի ձեռն տն մերոյ Յսի Քսի, և սիրով Հոգւոյն, պատե-
րազմակից լինել ինձ յաղօթս վս իմ առ Այ. * զի ապրե- 31
ցայց յապստամբացն որ 'ի Հրէաստանի են. և պաշ-
տօնն իմ որ յԵմ, ընդունելի լիցի սրբոցն. * զի խնդու- 32
թբ

(17) Ոմանք. Ունիմ այսուհետև և պար": (18) Ոմանք. 'ի հնազանդութիւն հե": (19) Օրինակ մի. Զօրութբ նշանաց և արուեստ": (19) Ոմանք յաւելուն. Եւ այլ ինձ յԵմէ և շուրջ մինչև: (20) Ոմանք. Այսպէս առատասցեալ... յայլոց հիմանց: (23) Ոմանք. Ոչ գոյ ինձ.. և անձուկ: (24) Ոմանք. Տեսանել և զձեզ.. յղարկել անդր... ձեւք լցայց: (27) Ոմանք. Եւ պարտապանք իսկ էին նց.. կցորդ լինել նց. կամ, նց կցորդ: (28) Բազումք. Զպտուղ նց: (29) Ոմանք. Զայս գիտեմք. զի 'ի գալն առ ձեզ, լրութբ օրհնութն եկից: Այլ և ոմանք յաւելուն. Օրհ-նութեն աւետարանին Քի եկից: (30) Ոմանք. Եւ սիրով հոգւոյն սրբոյ: (31) Ոմանք. Որ են 'ի Հրէաստան, և պաշտօնն իմ յԵմ: (32) Ոմանք. Եկեալ առ ձեզ:

Digitized by Google

գալ ը եկեցից առ ձեզ 'ի կամս այ, հանգուցեալ ընդ ձեզ:
33 * Եւ այ խաղաղութեան եղիցի ը ձեզ ամենեսեան. ամէն:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Յանձն առնեմ ձեզ զՓիբէ զքոյր մեր, որ է սպա-
2 սաւոր եկեղեցւոյն Կենքրեացւոց. * զի զնա ընկալ-
ջիք 'ի տր արժանի սրբոց, եւ մերակացու լինիջիք նմա'
յոր իրս պէտս իցէ ձեզ. քանզի եւ նա մե-
3 րակացու եղեւ բազմաց, եւ ինձ իսկ 'ի գլխովին: * Ող-
ջոյն տայջիք Պրիսկղեայ եւ Ակիւղեայ' գործակցաց իմոց
4 'ի քս յս. * որք ընդ անձին իմոյ զպարանոցս
իւրեանց դնէին. զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ եւ ամ
5 եկեղեցիք հեթանոսաց: * Եւ առ տանն եկեղեցւոյն նց:
Ողջոյն տայջիք Եպենետոսի սիրելւոյ իմոյ, որ է պտուղ
6 Ասիացւոց 'ի քս: * Ողջոյն տայջիք Մարեմայ, որ բազում
7 վաստակս վաստակեաց 'ի ձեզ: * Ողջոյն տայջիք Անդ-
րոնիկեայ եւ Յունեայ ազգականաց իմոց' եւ գերեկցաց,
որք երեւելիքն իսկ են յառաքեալսն. որք եւ յառաջ քան
8 զիս եղեն 'ի քս: * Ողջոյն տայջիք Ամպղեայ սի-
9 րելւոյ իմոյ 'ի տր: * Ողջոյն տայջիք Ուրբանեայ գոր-
10 ծակցի իմոյ 'ի տր, եւ Ստաքեայ սիրելւոյ իմոյ: * Ող-
11 ջոյն տայջիք Ապելլեայ' որ ընտիրն է 'ի տր: * Ողջոյն
տայջիք նց որ յԱրիստաբուղեայ տանէ իցեն: Ող-
ջոյն տայջիք Հերովդիոնի ազգականի իմում. Ողջոյն
տայջիք այնոցիկ' որ 'ի Նարկիսեայ տանէն իցեն 'ի տր:
12 * Ողջոյն տայջիք Տրիփոնեայ եւ Տրիփոսեայ, վաստա-
կաւորաց 'ի տր: Ողջոյն տայջիք Պերսիդեայ սիրելւոյ,
13 որ բազում վաստակս վաստակեաց 'ի տր: * Ողջոյն տայ-
14 ջիք Ռուփեայ ընտրելոյ 'ի տր, եւ մօր նր եւ իմոյ: * Ող-
ջոյն տայջիք Ասինկրիտեայ, Փղեգոնեայ, Երմեայ,
Պատրոբեայ, Երմեայ, եւ որ ընդ նոսա եղբարք իցեն:
15 * Ողջոյն տայջիք Փիլողոգեայ, եւ Յուլեայ, Ներեայ, եւ
քեռ նորա Ողիմպեայ; եւ որ ընդ նոսա սուրբք ամենե-
քին

---

(33) Օրին. Խաղաղութեան եւ սիրոյ եղիցի. ը ձեզ ամենին:
Գրչ. ԺԸ. (2) Օրին. Եւ ինձ իսկ գլխովին: (3) Օրին. Պրիսկեայ եւ Ակիւղեայ. կամ. եւ Ակուիղեայ: (7) Օրին. Եւ գերակցաց, որ երեւելի: (9) Օրին. Գործակցաց իմոց. 'ի տր: (9) Ցօրինակին. Եւ ստաքեայ: (11) Օրին. Տանէ անտի են ... ազգականի իմոյ .. 'ի Նարկիսսեայ: (12) Օրինակ մի. Ողջոյն տայջիք Տրիփոնեայ եւ Տղարիդենեայ վաստակաւորաց կանանցն 'ի տր .. Պերսիդեայ կնոջ սիրելւոյ: (13) Օրին. Ռուփոսեայ ընտրել: (14) Օրին. Ասինկրիտեայ, Փղեգոնտեայ, Պատրոբեայ Երմայ: (15) Ցօրինակին. Եւ քեռ նր Իուլիմպեայ: Այլ օրին.

Digitized by Google

յին իւրեանց : * Ողջոյն տուք միմեանց 'ի համբոյր սրբու- 16
կզ թութե : Ողջոյն տան ձեզ ամ եկեղեցիք Քի : * Ա- 17
ղաչեմ զձեզ եղբարք, զգոյշ լինել յայնցանէ, որ հերձուա-
ծս և գայթագղութիւնս առնիցեն արտաքոյ վարդա-
պետութեանն՝ զոր դուքն ուսարուք. և խոտորեցարուք
'ի նոցանէ : * Զի այնպիսիքն Տն մերոյ Քի ոչ ծառ- 18
այեն, այլ իւրեանց որովայնին. և քաղցրաբանութբ
և օրհնութբ պատրեն զսիրտս անմեղաց : * Զի ձեր հը- 19
նազանդութիւնդ առ ամենեսեան համբաւեալ է. և արդ՝
'ի ձեզ ուրախ եմ. բայց կամիմ զձեզ իմաստունս լի-
նել 'ի բարիս, և անմեղս 'ի չարիս : * Եւ Այ խաղաղու- 20
թե խորտակեսցէ զսատանայ ընդ ոտիւք ձերովք մերձ
ընդ մերձ : Շնորհք Տն մերոյ Յի Քի ընդ ձեզ : * Ողջոյն 21
տայ ձեզ Տիմոթէոս եղբայր, և գործակից իմ, և Ղու-
կիոս, և Յասոն, և Սոսիպատրոս, ազգականք իմ : * Ող- 22
ջոյն տամ ձեզ և ես Տերտիոս, որ գրեցի զթուղթս 'ի
Տր : * Ողջոյն տայ ձեզ Գայիոս ասպնջական իմ, և ամ 23
եկեղեցւոյն : Ողջոյն տայ ձեզ Երաստոս շահապ քաղա-
քին, և Կուարտոս եղբայր : * Այլ այնմ որ կարօղն է 24
հաստատել զձեզ ըստ աւետարանին իմում, և ըստ քարո-
զութեանն Յի Քի, ըստ յայտնութեան խորհրդոյն, ժամանա-
կօքն յաւիտենից լռեցելոյ. * և յայտնելոյ այժմիկ 'ի 25
ձեռն գրոց մարգարէականաց, ըստ հրամանի մշտնջենաւ-
որին Այ, 'ի հնազանդութիւն հաւատոց. յամ հեթանոսս
ծանուցելոյ, * միայնոյ իմաստնոյն Այ, 'ի ձեռն Յի Քի. 26
նմ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն : * Շնորհք 27
Տն մերոյ Յի Քի ընդ ձեզ ամենեսեան :

Առ Հռովմայեցիս գրեցաւ 'ի Կորնթոսէ 'ի ձեռն Փիբեայ սար-
կաւագի : Տունք . ՂԷ :

ՆԱ

Ուղխմայեայ : (18) Ոմանք . Մերոյ Յի Քի . . և քաղցրա-
բանութբ և օրհնաբանութբ պատրեն : (19) Ոմանք .
Ձեր հնազանդութիւն առ ամենեսեան . . ուրախ եմ 'ի
ձեզ : (22) Ոմանք . Եւ ես Տերտեղոս : (23) Ոմանք . Ամ
եկեղեցեաց . . շահապետ քաղաքին : (23) Ոսկան ըստ լա-
տինական օրինակին աստէն կարգէ՝ Շնորհք Տն մերոյ . եւն . զոր
տմ գրչագիրք ձեր ունին 'ի վախճանի, այլ ոչ աստ : (25) Ոմանք .
Խորհրդոյս այսորիկ, ժամօք յաւիտենից լռեցելոյս . . .
'ի հնազանդութիւն հաւատոցս : (26) Ոմանք . Քի . որում
փառք : Ոսկանն յաւելու . Նմա պատիւ և փառք : (26) Յօ-
րինակին մինչեւ . Յաւիտեանս յաւիտենից ամէն : (27) Ոմանք
կրկնեն զամէնն, դնելով և 'ի վախճանի՝ ամենեսեան . ամէն :
* 'Ի վախճանի՝ երկու օրինակք ունին . 'Ի ձեռն փիբեայ կնոջ
միոյ սարկաւագի :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Կորնթացւոց Առաքելոյն Թղթոյն։

Ոայս առաքեալս յեփեսոսէ առաքեաց․ զի փութայր էր գնալ․ Որոց հաւատացելոց․ յիշատակէ 'ի յետին թղթին զայս․ և ի պատճառս թղթին այս։ Կորնթոսի ժողովն յաղթահարեալ էր ըղձից, և մոլեցեալ պատառիւր, և էր առ նոսա բաժանումն։ և յաղագս հերձուածոյն յառաջ եկին առնել զկին հօրն։ այլ և խորհէին որոշել 'ի կանանց խորհեանց' պատճառանօք կրօնից։ զճաշս տային 'ի զոհից կռոցն, և յանձանձէին յարփելն։ այլ և զմահու անգամանելին․ և որք խօսէին 'ի լեզուս սքանչելիս կարծէին և յայս փնալին կատարած։ և զոր յարութեան խորհրդոյն' առէին ոչ յառնելոց մարմնոց այս։ Առաջ ամենեքեան 'ի կողմանս շարժեալ, գրէին ձողովն առ առաքեալն․ և նա առ ամենեսեան դարձուցանէր թղթովն։ Եւ նախ մեղադրէ նոցա յիմաստութիւն գիտութեն, եւ ոչ համարձակէ նոցա առնել այսպիսի հերձուած․ այլ խորհրդականք նոցա' զի բաժնեալ կրօնաւորել, այլ լսել և զօրութեան զաւակնել։ Եւ սաստէ նմա որ առեալ էր զհօրն։ խրատէ և զոր որոց ոչ առնելն յանցանս 'ի յանդիմանս, և զոր որոց փրկեցինն։ զաղթ ամուսնութեն․ կարգադրէ եթէ սուրբ է ամուսնութիւն, և 'ի գեղ ժամանակի խրատէ զոր աղօթից։ Եւ առ այնոսիկ որ ոչ չեին գիտութիւնն զոր կռոցն, բայց ոչ բանիւն, այլ զի հաւատով այսպէս եղեն։ Եւ զոր զոհից կռոցն' զի մի առցէ զագուացեն զգիտակցութիւն, այլ միով խաղախովարեսցին։ զարդարեցուցանէ զոր 'ի զոհիցն ընթրիս, զի մի փրկեսցին տկարացն։ Եւ որք 'ի հոգեւոր շնորհսն էին զրէ, զի մի ամբարտաւանեսցին 'ի շնորհսն․ յԳ դատապարտեսցեն զայս ոչ ունին այսպիսի շնորհս․ կամ որ էին այսպէս, զնոյն մի և նոյն հոգւոյն առնէ եղեալ։ Վարդապետութե զայցանէ և զոր յարութենն, եթէ մարմնոյ յառնել, եթէ զանազանի ապականութե և յառնէ առանց ապականութեան ըստ փոխարինացն․ և նոյն որ յարոյցն զՔս, և զմեզ ընդ նմա։ Եւ կատարածն գովութե բանս առ իւրոսն գրէ, և զոր որոց ատա առաջնորդ պատուիրէ, և այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք առ Կորնթացիս Ա. Թղթոյն։

Զբելն զամսն յանցուածոց կորնթացւոց առնի թղթովս զանազանէ։

Ա․ Յեպ խոհեմութեան զոր սեփհականս յերկիրս ըստ մարմնոյ 'ի յառաջնորդութեան մարդկային իմաստութեան։ Բ․ Յաղագս զոր մեղուցեալն իմացուն։ Գ․ Վասն դատաստանաց։ Դ․ Վասն հրաժարելոյ զմարմնոցն։

Ե․ Վասն հնազանդութեան։

Զ․ Վասն զանական և զամուսնութեն, և այնոցիկ որ նոցունց հաւատացին։

Է․ Վասն կռապաշտութեան արդարոց արդարեին դատաստանաց, և որ զի առ աղէր անհաւատից։ Ը․ Յաղագս և զոր կնոջ։

Թ․ Վասն ամուսնութեան և այրութեան, և կանանց ազատանակաց։ Ժ․ Յա-

բամ

Digitized by Google

[illegible] ... 'ի խաղաղութեան [illegible] զանձանց [illegible]: Ժ. Վս̃ [illegible] և [illegible]: ԺԱ. Վս̃ [illegible] և [illegible] 'ի [illegible]: ԺԲ. Յաղագս [illegible]: ԺԳ. Վս̃ [illegible]: ԺԴ. Վս̃ [illegible]: ԺԵ. Վս̃ [illegible] 'ի [illegible] և 'ի [illegible]: ԺԶ. Վս̃ [illegible] և [illegible] 'ի [illegible]: ԺԷ. Վս̃ [illegible]: ԺԸ. Վս̃ [illegible] և [illegible]: ԺԹ. Յաղագս [illegible]: Ի. Վս̃ [illegible]: ԻԱ. Վս̃ [illegible]: ԻԲ. Յաղագս [illegible]: ԻԳ. Նմանութիւն [illegible] 'ի [illegible]: ԻԴ. Վս̃ 'ի [illegible] և 'ի [illegible]:

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ
ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ԳԼ. Ա.

ՊԱՒՂՈՍ ԿՈՉԵՑԵԱԼ 1
Ու դ առաքեալ յսի քսի կամօքն այ, և Սոս-
թենէս եղբայր. * եկեղեցւոյ այ որ 2
է 'ի Կորնթոս. սրբելոց 'ի քս յս կո-
չեցելոց սրբոց, ամենեքումբք հանդերձ որ կարդան
զանուն տն մերոյ յսի քսի, յամ տեղիս նց և մեր:
* Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ հօրէ մերմէ, 3
և 'ի տնէ յսէ քսէ: * Գոհանամ զայյ իմոյ յամ ժամ 4
վս ձեր 'ի վերայ շնորհացն այ, որ տուաւ ձեզ 'ի
քս յս. * զի յամենայնի մեծացայք նովաւ 5
ամե-

* 'Ի կէտագրութեան սկզբանս յաւելեալ. Առ կորնթացիսն առա-
ջին թուղթ առաքելոյ: Այլ ևս յառաջնորդութեան որ առ հռոմա-
յեցիսն գրեցաւ ամ գրչագիրք մեր համաձայն հեղինակաւն սկզբնա-
գրին զայս ունին յաւելուած 'ի կէտագրիս յաղագս թղթոյն առա-
քելոյն Պաւղոսի առաքելոյ: Յետ այսպէս համեմատեալ լատինա-
կանին տեքստի յիշատակութեան, Թուղթ երանելւոյն պօղոսի
առաքելոյ առ. Ա. և այլն:

Գլ. Ա. (2) Յօրինակս ոմանս. Եկեղեցւոյ այ: (4) Ոմանք. Ար

Digitized by Google

6 ամենայն բանիւ, և ամենայն գիտութբ. * որպէս վկայ-
7 ութիւն իսկ այ հաստատեցաւ 'ի ձեզ: * զի դուք մի՛
նուազիցիք՝ և մի՛ ինչ շնորհօք, ակն կալեալ յայտնու-
8 թեան տն մերոյ յսի քսի: * որ և հաստատեսցէ զձեզ
մինչև 'ի կատարած, անարատս՝ յօրն տն մերոյ յսի քսի:
9 * Հաւատարիմ է այ, որով կոչեցարուք 'ի հաղոր-
դութիւն որդւոյ նորա յսի քսի տն մերոյ:
10 * Աղաչեմ զձեզ եղբարք անուամբն տն մերոյ յսի քսի. Ա
զի զնոյն բան ունիցիք ամենեքեան, և մի՛ լիցին 'ի ձեզ աղ
հերձուածք. քանզի էիք հաստատեալք 'ի նոյն միտս
11 և 'ի նոյն հանճար: * Ա՛զդ եղև ինձ վն ձեր եղբարք՝
'ի քղուացւոց անտի, թէ հակառակութիւնք են 'ի ձեզ:
12 * և այդ ասեմ իսկ, եթէ իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ ա-
սէ. ես պաւղոսեան եմ, և միւսն՝ եթէ ես ապաւղո-
սեան, և միւսն՝ եթէ ես կեփայեան. և միւսն՝ եթէ
13 ես քսեան: * Իսկ արդ՝ բաժանեալ ինչ իցէ քս. միթէ
պաւղոս 'ի խաչ ելեալ իցէ վն ձեր, կամ յանուն պաւ-
14 ղոսի մկրտեցարուք: * Գոհանամ զայ իմոյ՝ զի ոչ զոք
'ի ձէնջ մկրտեցի, բայց միայն զկրիսպոս՝ և զգայիոս.
15 զի մի՛ ոք ասիցէ, * թէ յիմ անուն մկրտեցարուք: * տա-
16 ետու կնիք և տանն ստեփանեայ: զայլ ոք ոչ գիտեմ
17 ամենևին թէ մկրտեցի: * զի ոչ առաքեաց զիս քս մկրտ-
ել՝ այլ աւետարանել. ոչ ճարտարութբ բանից, զի
18 մի՛ ընդունայն լիցի խաչն քսի: * Զի բանն խաչին՝ կո-
րուսելոցն յիմարութիւն՝ է. այլ փրկելոցս մեզ՝ զօրութիւն
19 այ: * Զի գրեալ է, կորուսից զիմաստութիւն իմաստ-
նոց. և զխորհուրդս խորհրդականաց արհամարհեցից:
20 * Ո՞ւր իմաստունն, ո՞ւր դպիր, ո՞ւր քննիչ աշխարհիս
այսորիկ. ոչ ապաքէն յիմար եցոյց այ զիմաստութիւն
21 աշխարհիս: * քանզի իմաստութբն այ՝ ոչ ծանեաւ աշ-
խարհ իմաստութբն զայ. հաճեցաւ այ յիմարութբ քա-
րո-

տուեալ են ինձ 'ի քս: (6) Ոմանք. Ոպ և վկայութիւն: (7) Ոմանք. Ակնկալեալ յայտնութե տն: (8) Ոմանք. Յօր տն մերոյ: (9) Ոսկան. Տն մերոյ յի քի: (9) Ոմանք. Որ կոչեցարուք 'ի: (10) Ոմանք. Եւ մի լիցէ 'ի ձեզ.. և 'ի նոյն հանճարս. կամ. հանճարս: (11) Ոմանք. Եթէ հակառակութիւնք իցեն: (12) Վն անուանն՝ Ապաւղոս. տես ծանօթ. գործ. ժթ. 1: (12) Ոմանք. Եթէ քսեան: (13) Ոմանք. 'Ի խաչ ելեալ է վն: (15) Ոմանք. Եթէ յիմ անուն: (16) Ոմանք. Ստեփանեայ, և զայլ ոք: (17) Ոմանք. Զիս այ մկրտել... լինիցի խաչն քսի: (20) Եսայ. Յիմարեցոյց այ զիմաս": (20) Ոմանք յաւելուն. Աշխարհիս այսորիկ: (21) Յօմանս գրչ. Քանզի իմաստութբն այ ոչ ծա": Ոմանք. Ապրեցուցանել զհաւատացեալս:

Digitized by Google

ՃԷ քարոզութեան ապրեցուցանել զհաւատացեալս ։ * Իսկ ի[illegible] 22
հրէայք նշանս հայցեն, և հեթանոսք իմաս-
տութիւն խնդրեն ։ * Մեք քարոզեսցուք զխաչելեալն Քս, 23
Հրէից գայթագղութիւն, և հեթանոսաց յիմարութիւն ։
* Բայց նոցին իսկ կոչեցելոցն Հրէից և հեթանոսաց, 24
Քս՝ Այ զօրութիւն, և Այ իմաստութիւն ։ * Զի յիմարն Այ 25
իմաստնագոյն է քան զմարդիկ. և տկարն Այ զօրագոյն
է քան զմարդիկ ։ * Թէպէտ և զձեր իսկ կոչումն տե- 26
սէք եղբարք, զի ոչ բազում իմաստունք ըստ մարմնոյ, և
ոչ բազում հզօրք, և ոչ բազում ազնուականք ։ * Այլ զյի- 27
մարս աշխարհիս ընտրեաց Ած, զի յամօթ արասցէ զի-
մաստունս. և զտկարս աշխարհիս ընտրեաց Ած, զի յա-
մօթ արասցէ զհզօրս ։ * Եւ զանարգս աշխարհի և զար- 28
համարհեալս ընտրեաց Ած՝ և զոչինչսն, զի զէսն իմն
խափանեսցէ ։ * Որպէս զի մի պարծեսցի ամ մարմին առաջի 29
Այ ։ * Զի 'ի նմանէ դուք էք 'ի Քս Յս, որ եղև մեզ իմաս- 30
տութիւն յԱյ, արդարութիւն, և սրբութիւն, և փրկութիւն ։ * Զի 31
որպէս և գրեալ է. որ պարծին 'ի Տր պարծեսցի ։

ԳԼ. Բ.

Եւ ես Թէպէտ և եկի առ ձեզ եղբարք, ոչ ըստ ա- 1
ռաւելութեան ինչ բանից իմաստութեան պատմել ձեզ
զվկայութիւն Այ ։ * Զի ոչ եթէ 'ի միտ եդի գիտել ինչ 2
'ի ձեզ, բայց միայն զՅս Քս, և զնոյն 'ի խաչ ելեալ ։ * Եւ 3
ես տկարութեամբ՝ և երկիւղիւ, և դողութեամբ բազմաւ ե-
ղէ առ ձեզ ։ * Եւ բանն իմ և քարոզութիւն, ոչ պատիր 4
բանիւք իմաստութեան, այլ արդեամբք հոգւոյն և զօ-
րութեամբ ։ * Զի հաւատք ձեր մի իցեն իմաստութեամբ մարդ- 5
ՃԸ կան, այլ զօրութեամբ Այ ։ * Զիմաստութիւն խօսիմք ընդ 6
կատարեալս. զիմաստութիւն, ոչ զաշխարհիս այսորիկ,
և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զխափանելեացս ։
* Այլ խօսիմք զԱյ իմաստութիւն ծածուկ խորհրդով, զոր 7
յա-

---

(22) Ոմանք. Հրէայքն նշանս.. և հեթանոսքն զիմաստութիւն ։ (26) Ոմանք. իսկ կոչումն. կամ, զկոչումնդ ։ (28) Ոմանք. Եւ զանարգս աշխարհիս ընտրեաց Ած, և զարհամարհեալս և զոչինչս, զի զէսն իմ ։ (29) Ոչ կան. Առաջի նր ։ (30) Ոմանք. Իմաստութիւն Այ. արդարութիւն և փրկութիւն և սրբութիւն ։ (31) Ոմանք. Որպէս գրեալ է. որ պարծիցէն՝ 'ի Տր պարծեսցին ։
Գլ. Բ. (1) Ոչ կան. Զվկայութիւն Քսի ։ (2) Ոմանք. Գիտել ինչ ձեզ... 'ի խաչ ելեալն ։ (3) Ոմանք. Եղէ ընդ ձեզ ։ (4) Ոմանք. Եւ բանն իմ.. բանիւք իմաստութեան, այլ արդեամբք հոգւոյն զօրութեան ։ (5) Ոմանք. Հաւատքն ձեր ։ (6) Ոմանք. Ոչ աշխարհիս այսորիկ զխափանելեաց ։ (7) Ոմանք.

Digitized by Google

յառաջ քան զյաւիտեանս յաւիտենից ած 'ի փառս
8 մեր. * զոր ոչ ոք յիշխանաց աշխարհիս այսորիկ ծա-
նեաւ. զի եթէ էր ծանուցեալ, ոչ արդեւք զՏէր փա-
9 ռաց 'ի խաչ հանէին: * Այլ որպէս և գրեալ է. զոր
ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և 'ի սիրտ մարդոյ
10 ոչ անկաւ, պատրաստեաց ած սիրելեաց իւրոց: * Այլ
մեզ յայտնեաց ած հոգւովն իւրով. զի հոգին զամ
11 քննէ և զխորս այ: * Զի ո՞ ոք 'ի մարդկանէ գիտէ ինչ
զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի մարդոյն որ 'ի նմա. նոյն
12 պէս և ոչ զայն ոք գիտէ, եթէ ոչ հոգին այ: * Այլ
մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ առաք, այլ զ-
հոգին որ յայ. զի ծանիցուք զայն որ յայն շնորհեցաւ
13 մեզ: * Եւ զոր խօսիմքս' ոչ եթէ մարդկեղէն ուս-
մամբ իմաստութեան բանից, այլ վարդապետութբ հոգ-
14 ւոյն, ընդ հոգեւորս զհոգեւորսն համեմատեմք: * Քան-
զի շնչաւոր մարդ' ոչ ընդունի զհոգւոյն այ, զի յիմա-
րութի' է նմա. և ոչ կարէ գիտել' եթէ հոգեպէս քննի-
15 ցի: * Իսկ հոգեւորն քննէ զամ, և ինքն յումեքէ ոչ
16 քննի: * Իսկ արդ' ով գիտաց զմիտս տն, որ և խրատ-
տու լինիցի նմա: այլ մեք զմիտս քի ունիմք:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ես եղբարք' ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ
2 հոգեւորս' այլ իբրև ընդ մարմնաւորս: * Իբրև
տղայոց 'ի քն կաթն ջամբեցի ձեզ' և ոչ կերակուր,
զի ոչ եւս կարէիք. նա և արդ իսկ ոչ կարէք. քանզի
3 դեռ մարմնաւորք էք: * Ուր և արդէն իսկ 'ի ձեզ հեռ
և նախանձ. ոչ ապաքէն մարմնաւորք էք' և ըստ մարդ-
կան

Զայս իմաստութիւն ծանօթ խորհրդովք: (8) Ոմանք. Զի թէ էր . . . զՏէրն փառաց 'ի: (9) Ոսկան. Անկաւ, զոր պատրաստեաց: (10) Ոմանք. Հոգւովն իւրով. . զամենայն": (11) Ոմանք. Զի ով ոք 'ի մարդ". . թէ ոչ հոգին որ 'ի նմա է . . . և զայն ոք գի': (12) Ոմանք. Աշխարհիս . . . որ յայն շնորհեն": (13) Ոմանք. Ուսմամբ իմաստութիւն բա". . . ընդ հոգեւորսն զհոգեւորս: (14) Ոմանք. Ոչ ընդունի զհոգին այ . . . քանզի յիմարութիւն է . . հոգեպէս քննիցէ: (15) Ոմանք. Զամենայն քննէ: Ուր օրինակ մի. քննէլով զամ, և ինքն: (16) Օրինակին միւսեր. Որ և խրատ": (16) Ոմանք. Խրատատու լինիցի նմա. բայց մեք:

ԳԼ. Գ. (2) Ոմանք. Ջամբեցուցի ձեզ, և ոչ հաստատուն կերակուր. . Քզի դեռեւս մարմնաւորք: (3) Ոմանք զՀառ արդէն գէն արդէն: յորս ոչ ունին եւ զապաքէն' արդ են իսկ: Ուր օրինակ մի. Արդ իսկ են 'ի ձեզ . . .

կան գնայք։ * Յորժամ ասէ ոք 'ի ձէնջ՝ ես պաւղոս- 4
եան եմ, և միւսն՝ եթէ ես ապաւղոսեան, ոչ մար-
դիկ էք։ Իսկ արդ՝ ո՛վ է պաւղոսն, կամ ո՛վ ապաւ-
ղոս, * պաշտօնեայք· որովք հաւատացէքն, և իւրա- 5
քանչիւր որպէս Տր ետ։ * Ես տնկեցի, ապաւղոս ջուր 6
ետ, այլ Ած աճեցոյց։ * Ապա ուրեմն ոչ այն ինչ ոք 7
է՝ որ տնկեացն, և ոչ այն՝ որ ջուրն ետ. այլ որ ա-
ճեցոյցն Ա՛Ծ։ * որ տնկեացն, և որ ջուրն ետ, մի են. 8
բայց իւրաքանչիւրոք զիւր վարձս առնուցու ըստ իւ-
րում վաստակոց։ * Զի Այ գործակից եմք, Այ ար- 9
գիւղն էք, Այ շինուած էք։ * Ըստ շնորհացն Այ որ տու- 10
եալ են ինձ, իբրև իմաստուն ճարտարապետ հիմն
եդի. բայց այլ է որ շինէն. այլ իւրաքանչիւրոք զգոյշ
լիցի՝ թէ ոպ շինիցէ։ * Զի հիմն այլ ոք ոչ կարէ դնել 11
ՎՀ քան զեդեալն՝ որ է յՍ ՔՍ։ * Եթէ ոք շինէ 'ի վերայ 12
հիմանս այսորիկ՝ ոսկի, արծաթ, ակունս պատուա-
կանս, փայտ, խոտ, եղէգն, * իւրաքանչիւր գործն 13
յայտնելոց է. զի օրն ընտրեսցէ. զի հրով յայտնելոց
է. * և զիւրաքանչիւր գործն զինչ և իցէ՝ հուրն 14
փորձեսցէ։ * Եթէ ուրուք գործն զոր շինեաց՝ կայ- 15
ցէ, վարձս առցէ. և եթէ ուրուք գործն այրեսցի՝ տու-
ժեսցի, բայց ինքն կեցցէ. այլ այնպէս՝ որպէս թէ 'ի
հրոյ։ * Ո՛չ գիտէք եթէ տաճար էք Այ, և հոգի Այ 16
բնակեալ է 'ի ձեզ։ * Եթէ ոք զտաճար Այ ապակա- 17
նէ, ապականեսցէ զնա Ած. զի տաճար Այ սուրբ է,
որ էք դուք։ * Մի՛ ոք զանձն խաբեսցէ. եթէ ոք կա- 18
միցի 'ի ձէնջ իմաստուն լինել՝ յաշխարհիս յայսմիկ,

յե-

և ըստ մարմնոյ գնայք։ (4) Ոմանք· Ես պաւղոսեանս եմ·
և միւսն թէ ես ապաւղոսեան, ոչ մարդիկ իցէն․․
կամ ո՛վ է ապաւղոսն։ (5) Ոմանք· Եւ իւրաքանչիւր ու-
մեք ոպ և Տր ետ։ (7) Օրինակ մի· Ոչ այն ինչ է։ Ուր
ոսկան· Ոչ այն ոք ինչ է։ (8) Ոմանք· Զիւր վարձս առ-
ցէ։ (9) Ոմանք· Գործակից էք, Այ արդիւնք էք· Այ շի-
նուած էք։ (10) Ոմանք· Ըստ շնորհացն որ․․․ որ շի-
նէ․․ զգոյշ լինիցի եթէ ոպ շինեսցէ։ (11) Ոմանք· Այլ
ոչ ոք կարէ։ (12) Ոմանք· Եւ եթէ ոք շինէ։ (13) Օրի-
նակ մի· Զի հուրն յայտնէ"։ (14) Ոմանք· Եւ իւրաքան-
չիւր գործ"․․․ հուրն փորձիցէ։ Ուր ոսկան· Եւ զիւրա-
քանչիւրոց։ (15) Ոմանք· Շինեաց՝ կայցէ։ (15) 'ի լուսան՝։
Որպէս թէ 'ի հրոյ։ (16) Ոմանք· Եւ հոգին Այ։ (17) Օրի-
նակ մի· Զի տաճարն Այ․․ որ է դուք։ (18) ԱՅ Գրու-
գիրքս համաձայն մերումս 'ի լուսան"· այսր համարոյ նշանակէն․ Ա-
պականեսցէ է կանոնս։ (18) Ոմանք· Զանձինս խաբեսցէ,
եթէ ոք կամեսցի․․ յաշխարհիս յայսմիկ։

Digitized by Google

19 յիմարն լիցի՝ զի եղիցի իմաստուն ։ * Զի իմաստութիւն
աշխարհիս այսորիկ՝ յիմարութիւն է առաջի այ․ քանզի
գրեալ է, Թէ որ ըմբռնէ զիմաստունս ՚ի խորագիտու-
20 թեան իւրեանց ։ * Եւ դարձեալ՝ Թէ տր ճանաչէ զխոր-
21 հուրդս իմաստնոց, զի են ընդունայնք ։ * Այսուհետեւ
22 մի ոք պարծեսցի ՚ի մարդկանէ ։ * զի ամ ինչ ձեր
է․ եթէ պաւղոս, եթէ ապաւղոս, եթէ կեփաս, եթէ
աշխարհ, եթէ կեանք, եթէ մահ, եթէ որ կանն, եթէ
23 հանդերձեալքն․ ամ ինչ ձեր է․ * դուք քնի, քս այ ։

Գլ. Դ.

1 Այսպէս համարեսցին զմեզ մարդիկ․ իբրեւ պաշտօ-
նեայս քսի՝ եւ հազարապետս խորհրդոցն այ ։
2 * Այդ՝ խնդիր է ՚ի մէջ հազարապետաց, եթէ ոք հա-
3 ւատարիմ գտցի ։ * Այլ ինձ և այս անարգանք են․
եթէ ՚ի ձէնջ դատեցայց, կամ յաւուր իրիք ՚ի մարդկա-
4 նէ․ նա եւ զանձն իմ ոչ քննեմ ։ * զի ոչինչ գիտեմ
զանձին իմոյ․ այլ ոչ եթէ՝ այսու արդարանամ, զի որ
5 քննէն զիս՝ տր է ։ * Այսուհետեւ մի յառաջ քան զժա-
մանակն դատիք, մինչեւ եկեսցէ տր որ լուսաւոր
առնիցէ զգաղտնիս խաւարի, եւ յայտնեսցէ զխորհուրդս
սրտից․ եւ ապա իւրաքանչիւր գովութիւն եղիցի յայ ։
6 * Զայս եղբարք՝ առակեցի յանձն իմ եւ յապաւղոս՝
վս ձեր․ զի ՚ի մէնջ ուսջիք՝ մի ինչ առաւել քան զգ-
րեալսն իմանալ․ զի մի այր քան զընկեր հպարտանայ-
7 ցէ ՚ի վերայ ընկերին ։ * Իսկ արդ ով է որ քննիցէ
զքեզ․ զինչ ունիս զոր ոչ իցէ առեալ․ եւ եթէ առեր՝
8 զի՞ պարծիս իբրեւ չառեալ ։ * Արդէն իսկ յագեալ
իցէք, եւ արդէն մեծացարուք, առանց մեր թագաւո-
րեցէք․ եւ երանի թէ թագաւորէիք, զի եւ մեք ընդ
9 ձեզ թագաւորէաք ։ * Ինձ այսպէս թուի՝ թէ զմեզ
զառաքեալս յետնեալս արար այ՝ իբրեւ զմահապարտս․
զի տեսիլ եղեաք աշխարհի, եւ հրեշտակաց եւ մարդկան։
* Մեք

---

(19) Ոմանք․ Որ ըմբռնէն զիմաստս": (20) Ոմանք․ Զխորհուրդս մարդկան՝ զի են ։ (22) Ոմանք փոխանակ Քեփան՝ Պ [illegible] [illegible] այսպէս․ Եթէ որկանս ։ [illegible] համաձայն [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ՚ի [illegible]․ Է․ 38․ Ոսկ [illegible] [illegible] [illegible] Գրչի․ Եթէ որ կեանս ։
Գլ․ Դ․ (2) Ոմանք․ Իբր եթէ ոք հաւա": (3) Ոմանք․ Թէ ՚ի ձէնջ դա": (4) Ոսկան․ Գիտեմ անձին իմոյ ։ (4) Օրէ-նակ Գ․ Այլ ոչ այսու արդար եմ, զի ։ (5) Ոմանք․ Լուսաւոր առնէ զգա": (5) Ոսկան․ Իւրաքանչիւրոյ գով": (7) Ոսկան․ Ունիս՝ որ ոչ իցէ ․․․ իբրեւ չառեալ ։ (7) Ոմանք․ Իբր չառեալ ։ (9) Ոմանք․ Եթէ զմեզ առաքեալս ․․․

Digitized by Google

* Մեք յիմարք վն Քի, և դուք իմաստունք 'ի Քս. 10
մեք տկարք՝ և դուք հզօրք. դուք փառաւորեալք՝ և
մեք անարգք * Մինչև ցայսօր ժամանակի. և քաղցեաք, 11
և ծարաւեցաք, և մերկ գնացաք, և կռփահարեցաք,
և անհանգիստ եղեաք. * և աշխատեցաք ձեռօք մե- 12
րովք. բամբասէին զմեզ՝ օրհնեաք. հալածէին՝ յանձն
առնուաք. * հայհոյէին՝ աղաչէաք, իբրև աղտ նե- 13
շաւակի եղեաք մեք աշխարհի. ամենեցուն փարեկի լե-
ներ մինչև ցայժմ. * Ո՛չ եթէ յամօթ ինչ առնելով ըզ- 14
ձեզ՝ գրեմ զայս, այլ իբրև զորդիս սիրելիս խրատեմ.
* Թէպէտ և բևր դաստիարակս ունիցիք 'ի Քս, այլ 15
ոչ եթէ բազում հարս. զի 'ի Քս Յս՝ աւետարանաւն ես
ծնայ զձեզ. * Արդ աղաչեմ զձեզ՝ նմանօղք ինձ լի- 16
նիջիք. * Վն այնորիկ առաքեցի առ ձեզ զտիմոթէոս, 17
որ է իմ որդի սիրելի՝ և հաւատարիմ 'ի Տր. որ յի-
շեցուսցէ՝ ձեզ զճանապարհս իմ որ 'ի Քս Յս. ոպ և ա-
մենայն ուրեք՝ յամ եկեղեցիս ուսուցանեմ. * Որպէս 18
թէ չիցեմ գալոց առ ձեզ, ոմանք հպարտացան. * այլ 19
եկից հասալ ընդ հուպ՝ եթէ Տր կամեսցի. և 'ի միտ
առից՝ ոչ զբանս հպարտացելոցն, այլ զզօրութի. * Զի 20
ոչ եթէ բանիւք է արքայութի այ, այլ զօրութեամբ.
Բ * Արդ՝ զինչ կամիք, գաւազանաւ եկից առ ձեզ, եթէ 21
սիրով հոգւոյն՝ հեզութի, և արդարութի, և խոնարհութի.

Գլ. Ե.

Բնաւ՝ և ամենևին լսի 'ի ձեզ ընդ ձեր պոռնկութի, 1
և այնպիսի պոռնկութի՝ որ ոչ և 'ի հեթանոսս, մինչ
թէ զկին հօր իւրոյ ունել. * և դուք հպարտացեալ 2
էք. և ոչ առաւել զսգացարուք, զի բարձցի 'ի միջոյ ձեր-
մէ՝ որ զգործն զայն գործեաց. * Զի ես թէպէտ և 3
մար-

տեսակ եղաք. (10)(11) Ոմանք. Անարգք. մինչև ցայ''. (11) Ոսկան. Եւ քաղցեցաք. (11) Յօրինակին գիւէր. Գնացաք, և կռփահարեցաք. (12) Ոմանք. Յանձն առնուաք. և ոմանք. առնէաք. (13) Ոմանք. Եւ ամենեցուն փարելի. (15) Ոմանք. Դաստիարակ ունիք''. (16) Ոմանք. Նմանօղք ինձ եղերուք. (16) Ոսկան առեալ 'ի լատինականէն յաւելու. Ինձ եղիջիք. որպէս և ես Քի. Որ չէ 'ի գրչագիրս մեր, որպէս և ոչ 'ի յունականն օրինակս. (17) Ոմանք. Որ և յիշեցուսցէ. (18) Ոմանք. Որպէս թէ ես չիցեմ. (19) Ոմանք. Այլ զզօրութիւն. (20) Ոմանք. Արքայութիւն այ. (21) Ոմանք. Արդ զինչ կամիք.. հոգւոյն զօրութ և.
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Որ և ոչ 'ի հեթանոսս. (1) Ոսկան. Հօր իւրոյ ոք ունել. (2) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Առաւել սգացաք''. (3) Օրինակ մի. Թէպէտ մարմնով.. այլ

Digitized by Google

[illegible]մարմնով մեկուսի եմ, սակայն հոգւով մերձ եմ. բայց
արդէն իսկ իբրեւ 'ի մօտոյ ընտրեցի. զայն որ այնպէսն
4 գործեաց. * յանուն տն մերոյ յսի քսի, ժողովել ձեզ
'ի միասին, և իմոյ հոգւոյս՝ զօրութեամբ հանդերձ տն
5 մերոյ յսի քսի, * մատնել զայնպիսին սատանայի 'ի
սատակումն մարմնոյ. զի ոգին ապրեսցի յօրն տն մե-
6 րոյ յսի քսի: * Ո՛չ բարւոք են պարծանք ձեր. ո՛չ
գիտէք եթէ փոքր մի խմոր զամ զանգուածն խմորէ:
7 * սրբեցէք 'ի բաց զհին խմորն, զի եղիջիք նոր զան-
գուած, որպէս էքդ անխմորք. քանզի զատիկ մեր զենաւ
8 քս: * Այսուհետեւ արասցուք տօնս. մի 'ի խմորն հին,
և մի 'ի խմորն չարութե և անզգամութե. այլ յանխմոր
9 սրբութե՛ և ճշմարտութե: * Գրեցի ձեզ 'ի թղթի բղ
10 այդր չխառնակել ընդ պոռնիկս: * և ոչ եթէ ընդ պոռ-
նիկս աշխարհիս այսորիկ, կամ ընդ ագահս, կամ ընդ
յափշտակօղս, կամ ընդ կռապաշտս. ապա թէ ոչ՝
11 պարտ էիք և յաշխարհէ իսկ ելանել: * բայց արդ՝ գ-
րեցի ձեզ չխառնակել. Եթէ ոք եղբայր անուանեալ
կամ պոռնիկ իցէ, կամ կռապաշտ, կամ ագահ,
կամ բամբասօղ, կամ արբեցօղ, կամ յափշտակօղ, ընդ
12 այնպիսւոյն և հաց մի ուտել: * Զի՞ կայ իմ և զար-
տաքինսն դատել. ոչ ապաքէն դուք զներքինսն դա-
13 տիցիք. * և զարտաքինսն այ դատեսցի. բարձէք զչա-
րն 'ի միջոյ ձերմէ:

Գլ. Զ:

1 Իշխէ՞ ոք 'ի ձէնջ՝ եթէ իրք ինչ իցեն ընդ ընկերի իւ- Գ
րում, դատել առաջի անիրաւաց, և ոչ առաջի սր-
2 բոց: * եթէ ոչ գիտէք՝ զի սուրբք զաշխարհ դատին.
և եթէ ձեւք դատի աշխարհ, ապա ոչ էք արժանի ա-
3 նարգ ատենից: * ոչ գիտէք եթէ զհրեշտակս դատիցեմք,
Թո՛ղ

հոգւով մերձ: (4) Ոմանք. Եւ իմով հոգւոյս զօրութ": (5) Յոմանս պակաս. Զայնպիսին սատանայի 'ի սատա": (5) Բ՟ըն. Յաւուրն տն մերոյ: (6) Ոմանք. Զանգուածն խմո": (7) Ոմանք. Զհին զխմորն .. որպէս էքդ իսկ ան": (8) Ոմանք. Արասցուք տօն ... այլ անխմորն, կամ, յան-խմորս: (10) Ոմանք. Եւ ոչ ընդ պոռ" ... և ընդ յափշ": (11) Ոմանք. Բայց գրեցի ձեզ: (11) Յօրինակին գրեալ. կամ բամբասօղ. կամ արբեցօղ. կամ յափշտակօղ: (11) Օրի-նակ մի. Ընդ այնպիսոյն և հաց մի ուտել: (12) Ոմանք. Զներքինսդ դատէք: (13) Ոմանք. Այ դատեսցի. կամ. դատեսցէ. բարձէք զչար 'ի միջոյ:

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Առաջի անօրինաց: (2) Ոմանք. Եթէ ձեւք զաշխարհս դա": (3) Ոմանք. Թո՛ղ թէ զերկրաւորքս:

Digitized by Google

թող թէ զերկրաւորս: * Զերկրաւոր ատեանս եթէ 4
յանձն առնուցուք, զանարգս եկեղեցւոյ զատաւորս
նստուցանէք: * Առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ. այսպէս ոչ 5
գոյ որ իմաստուն ՚ի ձեզ, որ կարիցէ իրաւունս ընտ-
րել ՚ի մէջ եղբօր իւրոյ: * այլ եղբայր ընդ եղբօր դա- 6
տի, և զայն ՚ի մէջ անհաւատից: * Եւ արդ՝ ամենևին 7
իսկ վատթարութի՛ է ՚ի ձեզ, զի՞ դատաստանս իսկ գան
՚ի միջի ձերում. ընդէ՞ր ոչ դուք զրկիք, և ոչ դուք ա-
ւարեալ նեղիք: * այլ դուք զրկէք և նեղէք, և այն զեղ- 8
բարս ևս: * Եթէ ոչ գիտէք՝ զի անիրաւք զարքայու- 9
թի՛ Այ ոչ ժառանգեն. մի՛ խաբիք, ոչ պոռնիկք, ոչ
կռապաշտք, ոչ շունք, * ոչ իգացեալք, ոչ արուա- 10
գէտք, ոչ գողք, ոչ ագահք, ոչ արբեցողք, ոչ բամբ-
սողք, և ոչ յափշտակողք՝ զարքայութի՛ Այ ոչ ժառ-
անգեն: * Եւ դուք այսպիսիք ոմանք էիք. այլ լուա- 11
ցարուք. այլ սրբեցարուք. այլ արդարացարուք,
յանուն Տն մերոյ Յսի Քսի, և ՚ի հոգին Այ մերոյ:
գ. կ * Ամենայն ինչ ինձ մարթ է, այլ ոչ ամ ինչ օգուտ է. 12
ամ ինչ ինձ մարթ է, այլ ոչ եթէ ես ընդ իշխանու-
թեա՛ ուրուք լինիցիմ: * Կերակուրք որովայնի, և ո- 13
րովայն կերակրոց. այլ Ած զսա և զնո՛ խափանեսցէ:
բայց մարմինն՝ ոչ պոռնկութե՛, այլ Տն, և Տէր մարմնոյ:
* այլ Ած՝ որ և զՏէրն յարոյց, և զմեզ յարուսցէ զօ- 14
րութե՛ իւրով: * Ո՞չ գիտէք եթէ մարմինք ձեր ան- 15
դամք են Քսի. արդ առեալ զանդամս Քսի, առնիցեմ
անդամս պոռնկի՞. քա՛ւ լիցի: * Եթէ ոչ գիտէք, զի 16
որ մերձենայ ՚ի պոռնիկն՝ մի մարմին է. եղիցին ասէ,
երկոքին ՚ի մարմին մի: * և որ մերձենայ ՚ի Տէր, մի հո- 17
գի են: * փախերուք ՚ի պոռնկութենէ: Զամ մեղս զոր 18
և գործէ մարդ՝ արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ է. իսկ որ
պոռնկի՝ յիւր մարմին մեղանչէ: * Եթէ ոչ գիտէք, 19
զի

(4) Ոմանք. Զանարգսն .. զատաւորս նստ": (4) Ոսկան. Զատա-
ւորս նստուցէք: (5) Օրինակ Գ. Ձերոյ ասեմ...
եղբօր իւրում: (6) Ոմանք. Եղբայր ընդ եղբօրն դատ":
(7) Ոմանք. Եւ ընդէր դուք ոչ զր": (8) Օրինակ Գ. Եւ
եթ զեղբարս ևս: (9) Ոմանք. Թէ անիրաւք զարքայութե՛
Այ: (9) Յօրինակին Գինեսէ. Ոչ կռա"՛ և շունք: (10) Ոմանք.
Զարքայութե՛ Այ: (11) Ոմանք. Այսպիսիք ոմանք էիք:
(14) Ոմանք. Որ զՏէրն յարոյց.. զօրութե՛ իւրով: (15) Ո-
մանք. Առնիցեմ անդամս պո": (15) Ըստ Ոսկանայ Գինեսէ.
Պոռնկի. քաւ լիցի: (16) Ոմանք. Եղիցին երկոքեան ա-
սէ: (17) Ոսկան. Մի հոգի է: (18) Ոմանք. Զոր գործէ
մարդ.. իւրոյ են. իսկ որ պոռնկի, յիւր: (19) Ոսկան
զանազան. Հոգւոյն սրբոյ որ է ՚ի ձեզ: (19) Ոմանք. Որ

Digitized by Google

զի մարմինք ձեր տաճար են Հոգւոյն որ է 'ի ձեզ՝ զոր ու-
20 նիցիք յԱյ. և չէք անձանց ձեր * քանզի գնոց գնեցայք:
փառաւոր արարէք զԱծ 'ի մարմինս ձեր և յոգիս ձեր:

ԳԼ. Է.

1 ԻՍԿ վն որոց գրեցէքն առ իս, բարւոք է մարդոյ 'ի Կ
2 կին մարդ չմերձենալ: * Բայց վասն պոռնկութե,
իւրաքանչիւրոք զիւր կին կալցի, և իւրաքանչիւրոք
3 կին՝ զիւր այր կալցի: * Կնոջ՝ այր իւր, պարտուպն հա-
4 տուսցէ. նոյնպէս և կին՝ առն իւրում: * Զի կին՝
մարմնոյ իւրում ոչ իշխէ, այլ այրն. նոյնպէս և այրն՝
5 իւրում մարմնոյ ոչ իշխէ, այլ կինն: * Մի զրկէք ըզ-
միմեանս: բայց եթէ իւիք 'ի միաբանութե առ ժամա-
նակ մի, զի ուխտիցն պարապիցէք, և դարձեալ 'ի
նոյն դարձջիք. զի մի փորձեսցէ զձեզ սատանայ վասն
6 անժուժկալութե ձերոյ: * Զայս ասեմ ներելով, և ոչ
7 հրամանաւ: * քանզի կամիմ եթէ ամ մարդ լինէին
իբրև զիս. այլ իւրաքանչիւրոք զիւր շնորհս ունի յԱյ
8 ոմն այսպէս և ոմն այնպէս: * Բայց ամուրեացն և
9 այրեացն ասեմ, լաւ է նց եթէ կայցեն իբրև զիս: * Ա-
պա թէ ոչ ունիցին ժոյժ, ամուսնասցին. զի լաւ է
10 ամուսնանալ քան զջեռնուլ: * Այլ կանամբեացն
պատուիրեմ, ոչ ես՝ այլ Տր. կնոջ յառնէ մի մեկնել:
11 * Ապա եթէ մեկնեսցի, անայր մնասցէ, կամ անդ-
րէն ընդ առն իւրում հաշտեսցի. և առն՝ զկին իւր
12 մի թողուլ: * Բայց այլոց ես պատուիրեմ, ոչ եթէ Վ Չ
Տր. եթէ ոք եղբայր՝ կին ունիցի անհաւատ, և նա

հա-

'ի ձեզ է, զոր ունիք յԱյ, և ոչ էք: (20) 'Ի բՀ-ն Պիտի՝ 'ի մարմինս ձեր, և յոգիս ձեր: (20) Օրինակ մի յաւելու. Եւ յոգիս՝ որ են Այ: Որ և այլ նոր օրինակ մի. Եւ 'ի հոգիս ձեր, զի համօրէն լինիցիք Այ: Իսկ ոմանք. Եւ յոգիս որ է յԱյ:

Գլ. Է. (1) Օրինակ մի. Վսն որոյ գրեցէքն: (2) Ոմանք. Զիւր կինն կալցի. և իւրաքանչիւր կին զիւր այրն կալցի: (3) Օրինակ մի. Կնոջն՝ այր զիւր պարտսն հա": (3) Բ-Հ-ն. Զպարտսն հատուսցէ.. և կին՝ առն իւ": (4) Օրինակ մի. Եւ կին մարմնոյ իւրոյ.. և այրն մարմնոյ իւրում ոչ: Եւ այլ օրինակ մի. Իւրում մարմնոյն: (5) Օրինակ մի. Սատանայ վն խոտանակութե ձերոյ: Եւ այլ օրինակ մի. Վն անժուժկալութե ձե": (6) Ոմանք. Եւ ոչ հրամանաւ ասելոյ: (7) Ոմանք. Իւրաքանչիւր՝ զիւր շնորհ ունիցի յԱյ: (8) Օրինակ մի. Լաւ էր նց եթէ կացցեն: (9) Ոմանք. Ամուսնանալն է զջեռնուլն: (11) Ոմանք. Ապա թէ մեկնեսցի... զկին իւր մի թողուլ: (12) Բ-Հ-ն.

Digitized by Google

հաճոյ իցէ բնակել ընդ նմա, մի թողցէ զնա: * Եւ կին 13
որ ունիցի այր անհաւատ, և նմա՝ հաճոյ իցէ բնակել
ընդ նմա, մի թողցէ զայրն. * Զի սուրբ է այրն ան- 14
հաւատ, կնաւն. և սուրբ է կինն անհաւատ, արամբն.
ապա թէ ոչ՝ որդիքն ձեր պիղծ են. բայց այժմ սուրբ
են: * Ապա եթէ անհաւատն մեկնիցի, մեկնեսցի. զի 15
ոչինչ հարկ ՚ի վերայ կայ եղբօրն կամ քերն յայնպիսի
իրս. քանզի ՚ի խաղաղութիւն կոչեաց զմեզ Աստուած: * Զի՞ 16
գիտես կին դու՝ եթէ զայր քո ապրեցուսցես. կամ
զի՞ գիտես այր դու՝ եթէ զկին քո ապրեցուսցես: * Եւ 17
թէ ոչ իւրաքանչիւր ումեք որպէս և բաժանեաց Տէր,
զիւրաքանչիւր ոք Տէր և կոչեաց Աստուած, այնպէս գնասցէ:
և այսպէս ընդ ամ եկեղեցիս պատուէր տամ: * Թլփա- 18
տեալ ոք կոչեցաւ, մի ցանկասցի անթլփատութեան.
յանթլփատութեան՝ ոք կոչեցաւ, մի թլփատեսցի: * Զի 19
թլփատութիւն ոչինչ է, և անթլփատութիւն ոչինչ. այլ
պահպանութիւն Աստուծոյ պատուիրանացն. * Բայց իւրա- 20
քանչիւրոք յոր կոչումն կոչեցաւ, ՚ի նմին կացցէ:
* Ծառայ կոչեցար, մի փոյթ լիցի քեզ. այլ թէ կա- 21
րիցես ևս ազատ լինել, քեզ այնպէս լաւ իցէ: * Զի 22
որ ՚ի Տէր կոչեցեալ իցէ ծառայն, ազատ Տեառն է. նոյն-
պէս և որ ազատն կոչեցեալ է, ծառայ Քրիստոսի է: * Գը- 23
նոց գնեցայք՝ մի լինիք ծառայք մարդկան: * Իւրա- 24
քանչիւր յոր կոչումն կոչեցաւ եղբարք, ՚ի նմին կաց-
Է դ ցէ առաջի Աստուծոյ: * Այլ վասն կուսանաց հրաման ինչ ՚ի 25
Տեառնէ ոչ ունիմ. բայց խորհուրդ տամ, որպէս ողորմեցելոյ ու-
րուք ՚ի Տեառնէ, հաւատարիմ լինել: * Համարիմ թէ այն- 26
պէս լաւ իցէ: բայց վասն վտանգին որ ՚ի վերայ կայ, բա-
րիոք է մարդոյ թէ այսպէս իցէ: * Կապեալ ես ՚ի կին, 27
մի խնդրեր արձակել. արձակեալ ես ՚ի կնոջէ, մի խընդ-
րեր կին: * Զի եթէ ամուսնանայցես՝ ոչ մեղար. և 28
եթէ ամուսնանայցէ կոյսն՝ ոչ մեղաւ, բայց նեղութիւն
մարմնոյ ունիցին այնպիսիքն: այլ ես խնայեցից ՚ի ձեզ:
* Բայց զայս ասեմ եղբարք, եթէ ժամանակս կար- 29
ճեալ

Բնակել է նմ: (14) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ որ": (15) Ոմանք. Ապա թէ անհաւատն մեկնեսցի: (16) Ոմանք. Եթէ զայրն քո: (17) Օրինակ մի. Բաժանեաց Տէր.... Ես տամ ամ եկեղեցիս պա": (20) Ոմանք. Իւրաքանչիւր յոր կո"... ՚ի նմին կացցէ: (21) Ոմանք. Այլ թէ և կարիցես ազատ: (22) Ոմանք. Կոչեցեալ է ծառայն. (24) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք յոր կո": (25) Ոմանք. Հրաման ՚ի Տեառնէ ինչ ոչ ու": (26) Ոմանք. Եթէ այդպէս. կամ, այսպէս իցէ: (28) Ոմանք. Ես խնայեմ ՚ի ձեզ: (29) Ոմանք. Եթէ կարճեալ է ժամանակս յայսուհետև՝ զի ... այլ թէ ոչ ու-

Digitized by Google

կարճեալ է այսուհետև. զի որ ունիցին կանայս՝ որպէս
30 թէ չունիցին. * և որ լայցենն, որպէս թէ ոչ լայցեն.
և որ խնդայցենն, որպէս թէ ոչ խնդայցեն. և որ գնեն,
31 որպէս թէ չունիցին. * և որ վարեն զաշխարհս, որպէս
թէ չվայելիցեն. զի անցեալ է վայելչութիւն աշխարհիս
32 այսորիկ: * Այլ կամիմ զձեզ անհոգս լինել. զի որ
անկինն է՝ հոգայ զՏէրն, թէ որպէս հաճոյ լիցի Տեառն.
33 * և որ կանամբին է, հոգայ զաշխարհին՝ թէ որպէս
34 հաճոյ լիցի կնոջ իւրում: * Եւ ահա մեկնեցան 'ի մի-
մեանց անամուսինն և կոյսն. զի կոյսն հոգայ զՏէրն, զի
իցէ սուրբ մարմնով և հոգւով, և ամուսնականն հոգայ զաշ-
35 խարհին՝ թէ որպէս հաճոյ լիցի առն իւրում: * Այլ
զայս վասն ձերոյ օգտի ասեմ. ոչ եթէ խայծ ինչ արկա-
նել ձեզ, այլ վասն պարկեշտութեան՝ և համեստութեան Տեառն
36 առանց զբաղանաց: * Ապա թէ ոք ամօթ համարես- ԳԷ
ցի վասն կուսին իւրոյ՝ եթէ իցէ ելեալ ըստ չափ, և այն-
պէս ինչ պարտ իցէ լինել. զոր կամի արասցէ, ոչ մե-
37 ղանչէ. ամուսնասցի: * Իսկ որ հաստատեալ է 'ի սըր-
տի իւրում, և վտանգ ինչ ոչ իցէ նմա, իշխանութիւն
ունի 'ի վերայ կամաց իւրոց. և զայն ընտրեաց 'ի սըր-
38 տի իւրում՝ պահել զկոյսն իւր, բարւոք առնէ: * Եւ
որ ամուսնացուցանէ զկոյսն իւր, բարւոք առնէ. և որ
39 ոչ ամուսնացուցանէ՝ լաւ ևս առնէ: * Կին կապեալ
է ցորչափ ժամանակս կենդանի է այր նորա. ապա եթէ
ննջեսցէ այր նորա, ազատ է, ում կամիցի ամուսնանալ.
40 բայց միայն Տէրամբ: * Բայց երանելի ևս է՝ թէ այն-
պէս կայցէ ըստ իմում խրատու: Եւ այսպէս համա-
րիմ՝ թէ և յիս իցէ հոգի Այ:

ԳԼ.

նեցին: Ոմանք ունին միայն առանց չնշանակութեան այսպէս. Ժամանա-
նակս կարճեալ է. այսուհետև զի որ: այլ ոմ գրչագիր
մեր ընթերցուածս ոչ և եղբարք: (30) Ոմանք. Որ լայցեն, ոպ
թէ ոչ լայցեննն.. ոպ թէ չխնդայցեն.. ոպ չունին'':
(31) Ոմանք. Չվայելեսցեն: (32) Ոմանք. Կամիմ ես ըզ-
ձեզ.. հաճոյ լինիցի: (34) Ոմանք. 'Ի միմեանց կա-
նամբին և կոյսն... Սր մարմնով և հոգւովն... հաճոյ
լինիցի: (35) Ոմանք. Այլ պարկեշտութեան և: (36) Ոմանք.
Ապա թէ ոք ամօթ համարի.. եթէ ելեալ իցէ ըստ...
զոր կամիցի. կամ, կամիցի արասցէ: (37) Յօրինակին
դնիւր. Հաստատեալ է 'ի սր'': (37) Ոմանք. Եւ վտանգ
ինչ ոչ իցէ 'ի նմա.. ունի 'ի կամաց իւ'': (39) Ոմանք.
Ցորչափ ժամանակս կեն''... ապա թէ ննջեսցէ այրն
նր... ում կամի ամուսնանալ, այլ միայն: Ոմանք.
Ում կամիցի ամուսնանալ. բայց միայն: (40) Ոմանք.
Եւս է՝ եթէ առնիցէ ըստ իմում խրատու:

Digitized by Google

ԳԼ. Ը.

Ե Իսկ վասն զոհելոց կռոցն, գիտեմք եթէ ամենեքեան գի- 1
տութիւն ունիմք: գիտութիւն հպարտացուցանէ, այլ
սէր շինէ: * Եթէ ոք կարծիցէ գիտել ինչ, չեւ եւս գի- 2
տաց՝ որպէս արժան է գիտել: * բայց որ սիրէ զԱծ, 3
նա է ծանուցեալ 'ի նմանէ: * Արդ վասն կերակրոցն 4
զոհելոց՝ գիտեմք եթէ ոչինչ իսկ կուռք են յաշխար-
հի. եւ ոչ ոք Ած բայց 'ի միոյն: * Զի թէպէտ եւ ի- 5
ցեն անուանեալ աստուածք՝ եթէ յերկինս, եւ եթէ
յերկրի. որպէս եւ են աստուածք բազումք՝ եւ տեարք բազումք.
* այլ մեզ մի է Ած, Հայր՝ յորմէ ամն, եւ մեք 'ի նա. եւ 6
ՃԶ մի Տէր ՅՍ ՔՍ, որով ամն, եւ մեք նովաւ: * Այլ ոչ յա- 7
մենեսեան գիտութիւն է. ոմանք առ խղճի մտաց մինչե-
ցայժմ զկռոցն իբրեւ զզոհելոյ ուտեն. եւ խիղճ մտաց
նոցա տկարացեալ է, պղծի: * Այլ կերակուր զմեզ 8
առաջի Այ ոչ կացուցանէ. ոչ եթէ ուտիցեմք՝ պակա-
սեսցուք ինչ, եւ ոչ եթէ ուտիցեմք՝ առաւելուցումք ինչ: * բայց 9
զգոյշ լերուք՝ գուցէ իշխանութիւնդ ձեր այդ՝ գայթագ-
ղութիւն լինիցի տկարաց: * Եթէ ոք տեսանիցէ զքեզ՝ 10
որ զգիտութիւնդ ունիս՝ բազմեալ 'ի մեհենի, ոչ ապա-
քէն խիղճ մտաց նորա, որ տկարութիւնն պղծեալ է,
անդրէն շինեսցի ուտել զզոհեալսն. * Եւ կորնչիցի տկա- 11
կարն եղբայրն 'ի քում գիտութեանն, վասն որոյ ՔՍ մեռաւ:
* Եւ այսպէս յանցուցեալ յեղբարս, եւ զխիղճ մտաց տը- 12
կարացն զայրացուցեալ 'ի ՔՍ մեղանչէք: * Վասն որոյ եթէ 13
կերակուր գայթագղեցուցանէ զեղբայրն իմ, ոչ կերայց
միս յաւիտեան. զի մի զեղբայրն իմ գայթագղեցուցից:

ԳԼ. Թ.

Ոչ առաքեալքն ազատ եմ, ոչ ազատքն առաքեալ եմ. 1
ոչ առաքեալքն զՏէր մեր ՅՍ ՔՍ տեսի, ոչ
ապա

ԳԼ. Ը. (1) Օրինակ Գ. Վն զոհելոցն կռոցն: (1) Բազում. Գիտութիւն ունիմք: (2) Ոմանք. Ըստ արժանն էր գիտել: (3) Օրինակ մի. Ծանուցեալ նմա: (4) Ոմանք. Կերակրոցն զոհելոյ ... բայց 'ի միոյն: (5) Ոմանք. Որպէս են աստուածք: (6) Ոմանք. Այլ մեր մի է Ած ... եւ մեք նովաւ. եւ մի է Տէր ՅՍ: (6) Յոմանս գիրս. Եւ մեք 'ի նա, եւ մի Տէր ՅՍ ՔՍ, որով ամն եւ մեք նովաւ: (7) Ոմանք. Ոչ յամենեսին. եւ խիղճ մտացն նոցա: (8) Ոմանք. Պակասեսցուք ինչ, եւ ոչ եթէ ուտիցեմք առաւելումք ինչ: (9) Բազում. Լինիցի տկարացն: (10) Ոմանք. Ոչ զգոյշ խիղճ մտաց: (10) Ոմանք. Տկարութիւն պղծեալ ... անդրէն շինի: (12) Բազում. Եւ այնպէս յանցեալ: (13) Ոմանք. Թէ կերակուր զեղբայրս իմ գայթ:

2 առաքելութեան գործ իմ դուք էք 'ի Տէր : * Թէպէտ և այ-
լոց չիցեմ առաքեալ, այլ գէթ ձեզ եմ. զի կնիք իսկ
3 առաքելութեան իմոյ դուք էք 'ի Տէր : * Իմ պատասխանիք
4 առ զիս հարցանողսն այս է : * Մի թէ ոչ ունիցիմք իշ-
5 խանութիւն ուտել և ըմպել : * Մի թէ ոչ ունիցիմք իշխա-
5 նութիւն զքոյր կին շրջեցուցանել ընդ մեզ. որպէս և այլ-
6 ք առաքեալքն, և եղբարքն Տեառն, և Կեփաս : * Եթէ միայն
ես և Բառնաբաս ոչ ունիցիմք իշխանութիւն չգործել
7 ինչ : * Ո՞ր ոք երբէք զինուորեսցի իւրովք թոշակօք. ո՞
ոք տնկեսցէ այգի՝ և 'ի պտղոյ նորա ոչ ուտիցէ. ո՞ ոք ա-
8 րածեսցէ հօտ՝ և 'ի կաթանէ խաշինն ոչ ուտիցէ : * Մի
թէ ըստ մարդկութեա՞ն խօսիցիմ զայս. կամ թէ և օրէնք
9 զայս ոչ ասիցեն : * 'Ի մովսիսի իսկ օրէնսն գր-
եալ է. մի կապեսցես զբերան եզին կալոտւոյ : մի-
10 թէ վասն եզանց ինչ փոյթ էր այն : * ոչ ապաքէն վասն մեր ա-
սէ. քանզի վասն մեր գրեցաւ : զի յուսով պարտի որ վար-
էն՝ վարել. և որ կասէ՝ յուսով վայելել :
11 * Եթէ մեք 'ի ձեզ զհոգեւորսն սերմանեցաք, մեծ ինչ
12 է՝ եթէ 'ի ձէնջ զմարմնաւորսդ հնձիցեմք : * Եթէ այլ-
ք զձերում իշխանութեանդ վայելեն, ոչ առաւել ևս մեք : այլ
ոչ 'ի գործ ինչ արկաք զիշխանութիւնս զայս. բայց ամե-
նայն ինչ համբերեմք, զի մի խափան ինչ լինիցիմք աւետարա-
13 նին Քրիստոսի : * Ո՞չ գիտէք՝ եթէ որ 'ի տաճարին գործեն, 'ի
տաճարէ անտի ուտեն : և որ սեղանոյն պաշտօնեայք
14 են, 'ի սեղանոյն անտի վայելեն : * Նոյնպէս և Տէր հր-
ամայեաց որոց զաւետարանն աւետարանիցեն, յաւե-
15 տարանէ անտի կեալ : * Բայց ես և ոչ զմի ինչ յայս-
ցանէ արկի 'ի գործ, և ոչ գրեցի զայս, զի ինձ այս-
պէս

Գրչ. Թ. (2) Ոմանք. Եւ կնիք իսկ առա": (3) Ոմանք. Որ
զիս հարցանեն": (5) Ոմանք. Զքոյր և զկանայս : (5) Ոմանք.
Եւ եղբարքն Տեառն : Ոսկ. Տէր Գրիգոր ... համաձայն ...
... եղբարքն Տեառն, և 'ի լուսոյ": Նշանակէ. Որդիք յովսէ-
փայ՝ ... զլուխ եղբարց, յակոբոս, սիմոն, յուդաս :
... օրինակ ... ... զլուխ եղբարց.
և այլ օրինակ մի Գրէ զլխաւոր եղբարց : (6) Ոմանք. Ոչ
ունիցիմք իշ": Ոսկ. Չունիցիմք իշխանութիւն գործել :
(7) Ոմանք. Ո՞ երբէք զինուորեսցի, կամ. զինուորեսցէ
իւ"... 'ի պտղոյ այգւոյն ոչ : (8) Ոմանք. Մի թէ օրէնքն
զայն ոչ ասացին : (9) Ոմանք. 'Ի մովսեսի իսկ յօրէնս
գր": (10) Օրինակ մի. Վասն մեր իսկ գր": (11) Ոմանք. Զհո-
գեւորն սերմն": (12) Օրինակ մի. Վայելեն, որչափ ա-
ռաւել : Ոսկ. Ընդէր ոչ առաւել ... զի մի խա-
փանիչք լինիցիմք աւետարանին քո : (13) Ոմանք. Եթէ
որ 'ի տաճ"... պաշտօնեայքն են : (15) Ոմանք. Ինձ

Digitized by Google

այնպէս ինչ լինիցի: լաւ է ինձ մեռանելով մեռանել, և
ոչ զի զպարծանս իմ ոք ընդունայն համարիցի: * Զի 16
եթէ աւետարանեմ, ոչինչ են ինձ պարծանք. քանզի
հարկ 'ի վերայ կայ. բայց վայ է ինձ թէ ոչ աւետա-
րանեմ: * եթէ կամաւ զայն առնեմ, վարձք են ինձ. 17
և եթէ ակամայ, տնտեսութիւն յանձն է ինձ: * Եւ 18
արդ՝ զի՞նչ վարձք իցեն ինձ, եթէ յաւետարանելն ձրի
տաց զաւետարանն, զի մի՛ վարեցից իմ իշխանութեամբ
իմով յաւետարանին անդ: * Քանզի ազատ էի յամե- 19
նայնէ, և ամենեցուն զանձն 'ի ծառայութիւն կացու-
ցի, զի զբազումս շահեցայց: * Եղէ ընդ հրէայսն իբրև 20
զհրէայ, զի զհրէայսն շահեցայց: * Եղէ ընդ օրինօք, 21
իբրև զայնոսիկ որ ընդ օրինօքն էին. իբրև ոչ եթէ ը
օրինօքն էի, այլ զի որ ընդ օրինօքն իցեն՝ և զնա՛ շա-
հեցայց: ընդ անօրէնս եղէ իբրև զանօրէն. իբր ոչ ե-
թէ անօրէն ինչ էի յԱյ, այլ ընդ օրինօքն քՍի. զի շա-
հեցայց զանօրէնսն: * Եղէ ընդ տկարս իբրև զտկար, 22
զի զտկարսն շահեցայց: ընդ ամենայնի ամենայն եղէ,
զի թերևս ապրեցուցից զոմանս: * Զայս ամենայն առնեմ 23
Գ Է վն աւետարանին, զի կցորդ եղէց նմա: * Ո՞չ գիտէք 24
եթէ որ յասպարիսին ընթանան, ընթանան ամենե-
քեան ընթանան. բայց մի ոք առնու զյաղթութիւն. այն-
պէս ընթացարո՛ւք՝ զի հասանիցէք: * Ամենայն որ պա- 25
տերազմի, յամէ ժուժկալ լինի. նոքա զի զեղծանելի
պսակն առնուցուն, և մեք զանեղծանելին: * Արդ՝ ես 26
իսկ այնպէս ընթանամ, ոչ որպէս յանյայտս այնպէս
մրցիմ, որպ ոչ թէ զհողմս ինչ կոծիցեմ: * այլ ճնշեմ 27
զմարմինս իմ, և հնազանդեցուցանեմ. զի գուցէ՞ որ
այլոցն քարոզեցի՛ ես ինքն անպիտան գտանիցիմ:

Գ Լ.

այնպէս ինչ ... ընդունայն համարիցի: (16) Ոմանք. Զի թէ աւետարան"... եթէ ոչ աւետարան": (18) Ոմանք. Վարձք են ինձ: (18) Բ՛ՏՆ. Զի մի վերծիցիմ ինչ: (19) Ոմանք. 'ի ծառայութիւն կացու": (20) Ոմանք. Ընդ հրէայս իբրև զհրէայսն: (21) Ոմանք. իբր ոչ եթէ ընդ օրինօք էին, այլ զի և որ ... անօրէն ինչ էի այ. այլ ընդ օրինօք քՍի: (24) Ոմանք. Ընթանան ամենեքեան ընթա"... առնու զյաղթութիւն. այնպէս ընթա": (25) Ոմանք. Յամէ ժուժկալ լիցի. կամ, ժուժկալեալ լինի ... զանեղծութեն: (26) Ոմանք. Այլ ես այնպէս ... որպ եթէ ըզհողմս ինչ կոծիցեմ: Ոմանք տեղւոջ. Ոչ որպ թէ զհող": (26) Ա՛Յ Գրչագիրք համաձայն Միջոսի 'ի լուսան" այսր համարոյ նշանակէն. Ամանիկեցի է կանոն: (27) Ոմանք. Զմարմին իմ.. զի մի գուցէ.. ես ինքնին անպիտան:

Digitized by Google

ԳԼ. Ժ.

1 Ո՛չ կամիմ եթէ անգէտ իցէք եղբարք, զի հարքն մեր
ամենեքին ընդ ամպովն էին. եւ ամենեքին ընդ ծովն
2 անցին. * եւ ամենեքեան 'ի Մովսէս մկրտեցան յամպն
3 եւ 'ի ծովն. * եւ ամենեքին զնոյն զհոգեւոր զկերակուրն
4 կերան. * եւ ամենեքին զնոյն զհոգեւոր ըմպելին ար-
բին, զի ըմպէին 'ի հոգեւոր վիմէն որ երթայր զհետ-
5 նոցա. եւ վէմն էր Քս: * Այլ ոչ եթէ ընդ բազում 'ի
նոցանէ հաճեցաւ Ած. քանզի տապաստ անկան յանա-
6 պատի անդ: * Եւ այն օրինակաւ լինէր վն մեր. զի մի
լիցուք ցանկացողք չարեաց, որպէս նոքայն ցանկացան:
7 * Եւ մի կռապաշտք լինիցիք՝ որպէս ոմանք 'ի նոցանէ, որպէս
եւ գրեալ է. Նստաւ ժողովուրդն ուտել եւ ըմպել՝ եւ
8 յարեան 'ի խաղալ: * Եւ մի պոռնկեսցուք, որպէս ո-
մանք պոռնկեցան 'ի նոցանէ՝ եւ անկան 'ի միում ա-
9 ւուր քսան եւ չորք հազարք: * Եւ մի փորձեսցուք զՔս.
որպէս ոմանք 'ի նոցանէ փորձեցին, եւ յօձից անտի
10 սատակեցան: * Եւ մի տրտնջեսցուք. որպէս ոմանք 'ի
նոցանէ տրտնջեցին, եւ կորեան 'ի սատակչէ անտի:
11 * Այլ այն ամենայն օրինակաւ անցանէր ընդ նոսա.
բայց գրեցաւ վասն մերոյ խրատու, յորս վախճանք յա-
12 ւիտենիցն եհաս: * Այսուհետեւ որ համարիցի հաստ- գ. գ.
13 տատուն կալ, զգոյշ լիցի գուցէ անկանիցի: * Փոր-
ձութիւն 'ի ձեր վերայ ոչ է եկեալ՝ բայց 'ի մարդկանէ.
այլ հաւատարիմ է Ած, որ ոչ արկցէ զձեզ 'ի փորձու-
թիւն աւելի քան զկար ձեր. այլ արասցէ ընդ փոր-
14 ձութեանն եւ զելսն, զի համբերել կարասջիք: * Վասն
15 որոյ սիրելիք իմ փախերուք 'ի կռապաշտութենէ: * Իբ-
րեւ ընդ իմաստնոց խօսիմ. ընտրեցէք ձեզէն զոր աս-
16 եմս: * Բաժակն օրհնութեան զոր օրհնեմք՝ ոչ ապա-
քէն հաղորդութիւն է արեանն Քսի. հացն զոր բե-
կանեմք, ոչ ապաքէն հաղորդութիւն է մարմնոյն Քսի:

* զի

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եղբարք եթէ ոչ"․․ ամենեքեան
Հ ամպովս էին․․ Հ ծովս անցին: (3) Ոմանք. Ամենե-
քեան զնոյն հոգեւոր կերան"․․ զնոյն հոգեւոր ըմպ":
(4) Ոմանք. Վէմն էր Քս: (6) Ոմանք. Որպէս եւ նոքայն ցան":
(7) Բազք. Եւ մի կռապաշտք լինիջիք: (7) Օրինակ մ.
Նստաւ ժողովուրդն: յուտել եւ յըմպել: (9) Ոմանք. 'ի
նոցանէն փորձեցին: (11) Ոմանք. Յաւիտենից եհաս:
(12) Օրինակ մ. Որ կարծիցի հաստատուն կալ, զգոյշ
լինիցի: (13) Ոմանք. 'ի վր ձեր ոչ է եկեալ: բայց 'ի
մարդկանէ․․․ զկարն ձեր․․ եւ զելս, զի համ": (14) Օ-
րինակ մ. Սիրելիք փախերուք 'ի պոռնկութենէ:

Digitized by Google

* զի մի հաց՝ մի մարմին եմք բազումքս. զի ամենե-
քին 'ի միոջէ հացէ անտի վայելեմք: * Տեսէք զԻէլն 18
ըստ մարմնոյ. ոչ ապաքէն որ ուտեն 'ի զոհիցն, հա-
ղորդք են սեղանոյն: * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմ, եթէ 19
զոհեալն իցէ՞ ինչ. և կամ կուռքն իսկ՝ իցէ՞ն ինչ:
* Այլ զոր զոհենն հեթանոսք, դիւաց՝ և ոչ Այ զո- 20
հեն: ոչ կամիմ զձեզ հաղորդս դիւաց լինել. քանզի
ոչ կարէք զբաժակն Տն ըմպել՝ և զբաժակն դիւաց:
* և ոչ կարէք 'ի սեղանոյ Տն վայելել՝ և 'ի սեղանոյ 21
դիւաց: * Եթէ նախանձ ինչ արկանիցեմք Տն. մի թէ 22
զօրաւորագոյնք իցեմք քան զնա: * Ամենայն ինչ ինձ մարթ 23
է, այլ ոչ ամ ինչ օգուտ է. ամ ինչ ինձ մարթ է,
այլ ոչ ամ ինչ շինէ: * Մի ոք զանձինն և եթ խնդրես- 24
ցէ՝ այլ և զընկերին: * Ամենայն ինչ որ 'ի մսավաճա- 25
ռոցի վաճառի, կերայք՝ և մի խնդրէք վս խղճի մտաց.
ԺԲ * զի Տն է երկիր լրիւ իւրով: * Եթէ ոք կոչեսցէ ըզ- 26
ձեզ յանհաւատից, և կամիցիք երթալ. զամ ինչ որ առ- 27
աջի դնիցի, կերայք՝ և մի խնդրէք վս խղճի մտաց.
* Ապա թէ ոք ասասցէ ձեզ՝ թէ այդ զոհեալ է, մի 28
ուտիցէք վս նր՝ որ ցուցանողն եղև, և վս խղճի մտացն:
* Այլ զխիղճ մտացն ասեմ, ոչ զիւրն, այլ զընկե- 29
րին: Իսկ ընդէ՞ր ազատութիւն իմ դատիցի յայլ-
լոյ խղճէ մտաց: * Եթէ ես շնորհօք վայելեմ, ընդէ՞ր 30
հայհոյիցիմ, վասն որոյ ես գոհանամ: * Արդ՝ եթէ 31
ուտիցէք, եթէ ըմպիցէք, եթէ զինչ և գործիցէք. զա-
մենայն ինչ 'ի փառս Այ արասջիք: * Առանց գայթագ- 32
ղութեան՝ գտանելոյ հրէից և հեթանոսաց՝ լինիջիք, և ե-
կեղեցւոյն Այ: * Որպէս և ես ամենևին ամենեցուն 33
հաճոյ լինիմ. ոչ խնդրեմ զանձին օգուտ, այլ ըզ-
բազմաց զի ապրեսցին:

Գլ.

---

(18) Ոմանք. Զիէլ ըստ մարմնոյն... հաղորդք են սեղ": (19) Ոմանք. Ասեմ թէ զոհեալն ի".. և կմ թէ կուռքք իսկ: (20) Ոմանք. Այլ զոր զոհեն հե": (21) Ոմանք. Եւ 'ի սեղանոյն դի": (22) Ոմանք. իցեմք մեք քան զնա: (23) Ոմանք. Յօգուտ է: (23) Օրինակ մի. Ամ ինչ օգտէ: (24) Ոմանք. Մի ոք զանձն և եթ խնդրեսցէ: (24) Յօ-րինակին միում. Այլ և զընկերին: (25) Այլք. կերայք և մի խնդրէք վս խղ": (27) Բազումք. Եթէ ոք կոչէ զձեզ: (27) Ոմանք. Առաջի դնիցէ. կամ, դնիցեն: Որք ասեն. առաջի ձեր դնիցի: (28) Ոմանք. Ապա եթէ ոք ասիցէ ձեզ եթէ: (29) Ոսկան. Յայլոց խղճէ մտ": (30) Ոմանք. Ընդէր հայհոյիցիմ: (31) Ոմանք. Եթէ ուտիցէք և ըմպի-ցէք: (31) Ոսկան. Եթէ զինչ և առնիցէք, զամ ինչ: (32) Ոմանք. Լինիջիք, և եկեղեցւ":

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԱ.

1 Նմանօղք ինձ եղերուք, որպէս և ես Քի։
2 * Գովեմ զձեզ՝ զի զամ ինչ զիմ յիշէք. և որպէս Զ
3 աւանդեցի ձեզ՝ զաւանդութիւնսն ունիցիք։ * Կամիմ ԴԴ
զի գիտասջիք դուք. եթէ ամենայն առն գլուխ Քս է, և գլ-
4 լուխ կնոջ այր, և գլուխ Քի Այ։ * Ամենայն այր
յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարէանայցէ, և զգլ-
գլուխն ծածկեալ ունիցի, յամօթ առնէ զգլուխն իւր։
5 * Եւ ամ կին յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարէա-
նայցէ բացաւ գլխով, յամօթ առնէ զգլուխն իւր. զի
6 այնպէս համարի՝ թէ գերծեալ իցէ։ * Զի եթէ ոչ
ծածկեսցի կին, փոքրեսցէ զհերս իւր. ապա թէ անպ-
7 ատշաճ է կնոջ փոքրել կամ գերծուլ՝ ծածկեսցի։ * Այր
մարդ ոչ պարտի ծածկել զգլուխ, զի պատկեր և փառք
8 Այ է. իսկ կին՝ փառք առն իւրոյ։ * Զի ոչ եթէ այր
9 ՚ի կնոջէ է, այլ կին յառնէ։ * Քանզի ոչ իսկ հաստա-
10 տեցաւ այր վս կնոջ, այլ կին վս առն։ * Վս այսորիկ
11 պարտի կինն շուք զնել գլխոյն վս հրեշտակաց։ * Բայց
12 ոչ կին առանց առն, և ոչ այր առանց կնոջ ՚ի Տր։ * Զի
որպ կին յառնէ, նոյնպէս և այր ՚ի կնոջէ. բայց ամ յԱյ։
13 * Առ դուք ձեզէն տեսէք զերդաւ. վայելուչ է կնոջ
14 մարդոյ հոլանի յաղօթս կալ առաջի Այ։ * և ոչ բնու-
թիւն իսկ ուսուցանէ զձեզ. զի այր եթէ գիսաւոր է,
15 անարգանք են նմ։ * Բայց կին եթէ գիսաւոր է, փառք
են նմա. զի գէսք փոխանակ զգեստու տուեալ են նմ։
16 * Ապա թէ ոք կամի հակառակող լինել, մեք շունեմք
այնպիսի սովորութիւն, և ոչ եկեղեցիքն Այ։ ԺԸ
17 * Այլ զայս պատուիրեմ, ոչ որպ թէ գովիցեմ, զի ոչ Է
18 ՚ի լաւ անդր՝ այլ ՚ի վատթարն նկրտիք։ * Նախ՝ յոր-
ժամ ՚ի մի վայր ժողովիցիք յեկեղեցին, լսեմ եթէ հեր-
ձո

Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Նմանողք եղերուք ինձ. (2) Օրինակ մի. Գովեմ զձեզ կարծեմթէ յիշիցէք. զի (2) Ոմանք. Զաւանդութիւնս ունիցիք։ (3) Ոմանք. Թէ առն ամն։ (4) Ոմանք. Յաղօթս կայցէ... ծածկեալ ունիցի։ (5) Ոմանք. Եւ կամ մարգարէ... բացաւ գլխով... զգլուխն իւր։ (5) Օրինակ մի. Զի այնպէս համարեալ է։ (6) Ոմանք. Զի թէ ոչ ծածկեսցի կինն... ապա եթէ անպատշ։ (7) Ոմանք յաւելուն. Ծածկել զգլուխ իւր... առն իւրոյ է։ (9) Ոմանք. Քզի և ոչ հաստ։ (11) Ոմանք. Բայց կին ոչ առանց։ (12) Ոմանք. Ամենայնն յԱյ։ (13) Ոմանք. Տեսէք զերդաւն։ (14) Ոմանք. Ուսուցանիցէ զձեզ։ (15) Ոմանք. Բայց կինն եթէ։ (16) Ոմանք. Ապա եթէ կամի ոք։ (18) Ոմանք. Ժողովիք յեկեղեցին։

Digitized by Google

ձուածք գոն 'ի ձեզ. եւ սակաւ ինչ հաւատայի։ * Բայց 19
եւ հերձուածք լինելոց են 'ի ձեզ. զի որ ընտիրքն ի-
ցեն 'ի ձեզ՝ երեւեսցին։ * Եւ արդ՝ 'ի ժողովելն ձեր 20
'ի միասին, ոչ է առաւն տն ձեզ տեղի հաց ուտելոյ։ * Զի 21
իւրաքանչիւրոք զիւր ընթրիս յառաջանայ ուտել, եւ
ոմն քաղցեալ, եւ ոմն արբեալ։ * Միթէ տունս ոչ ու- 22
նիցիք ուտելոյ եւ ըմպելոյ. եթէ զեկեղեցեաւն այ ար-
համարհէք, եւ յամօթ առնէք զչքաւորսն։ զի՞նչ ասա-
ցից, գովեցի՞ց զձեզ. յայդմ ոչ գովեմ։ * Զի ես ըն- 23
կալայ 'ի տնէ, զոր եւ ձեզն աւանդեցի, եթէ տր յս
'ի գիշերին յորում մատնէր, առ հաց. * գոհացաւ. 24
եբեկ եւ ասէ. այս է իմ մարմին որ վս ձեր. զայս արա-
րէք առ իմոյ յիշատակի։ * Նոյնպէս եւ զբաժակն յետ 25
ընթրեացն, առ եւ ասէ. այս բաժակ նոր ուխտ է 'ի
իմում արեանս. զայս արարէք քանիցս անգամ թէ ըմ-
պիցէք՝ առ իմոյ յիշատակի։ * Քանիցս անգամ թէ ու- 26
տիցէք զհացս զայս՝ եւ զբաժակս ըմպիցէք, զմահն տն
պատմեցէք, մինչեւ եկեսցէ նա։ * Այսուհետեւ՝ որ 27
ուտիցէ զհացս, կամ ըմպիցէ զբաժակս տն անարժա-
նութբ, պարտական եղիցի մարմնոյ եւ արեանն տն։ * Փոր- 28
ձեսցէ մարդ զանձն իւր, եւ ապա 'ի հացէ անտի կե-
րիցէ, եւ 'ի բաժակէն արբցէ։ * Զի որ ուտէ եւ ըմպէ 29
անարժանութբ, դատաստանս անձին իւրում ուտէ եւ
ըմպէ. զի ոչ խտրէ զմարմինն տն։ * Վս այնորիկ իւիք 30
են 'ի ձեզ բազում հիւանդք եւ տկարացեալք. եւ ննջեն եւս
այն են, որ եւ ննջեցեալքն իսկ իցեն։ * Զի եթէ զանձ- 31
ինս քննեաք; ապա ոչ դատապարտեաք։ * Եւ եթէ 32
դատիմք՝ 'ի տնէ խրատիմք. զի մի ընդ աշխարհի դա-
տապարտեսցուք։ * Այսուհետեւ եղբարք, յորժամ 33
'ի մի վայր ժողովիցիք ուտել, միմեանց մնասջիք։ * Ա- 34
պա թէ ոք քաղցեալ իցէ, 'ի տան իւրում կերիցէ. զի
մի

---

(19) Ոմանք. Զի որ ընտիրքն են 'ի։ Յայս համարձակ 'ի լուս''
նշանակէին. Աւանդեցի. կՏառաջիկայն էր կանխուն։ (20) Ո-
մանք. Ոչ է տաւնն տն։ (22) Բազմ. Ուտելոյ, կամ ըմպելոյ։
(22) Ոմանք. Զեկեղեցեաւն այ արհամարհիցէք... զինչ
ասասցից ձեզ։ (24) Ոսկան յաւելու. Եւ ասէ. առէք եւ
կերայք, այս է... որ վս ձեր բեկանի. զայս ա''։ (24) Ո-
մանք. Այս է մարմին իմ։ (25) Ոմանք. Եթէ ըմպիցէք։
(26) Ոմանք. Եթէ ուտիցէք.. կամ զբաժ''.. զմահ տն։
(27) Ոմանք. Որ ուտիցէ զհացս զայս... պարտական
լիցի մարմնոյ եւ արեան տն։ (29) Ոմանք. Դատաստան ան-
ձին իւրոյ ու''.. եւ ոչ խտրէ։ (30) Ոմանք. Այնորիկ են
որ ննջեցեալք իսկ են։ (32) Ոմանք. Ընդ աշխարհիս։
(33) Օրինակ մի. 'Ի մի վայր գայցէք յուտել։

Digitized by Google

մի՛ ՚ի դատապարտութիւն ժողովիցիք: Բայց զայլ ինչ յոր-
ժամ եկից, յայնժամ պատուիրեցից:

Գլ. ԺԲ.

1 Այլ վասն հոգեւորացն եղբարք՝ ոչ կամիմ եթէ տգէտ Ը
2 իցէք: * գիտէք իսկ, զի մինչ հեթանոսքն էիք, առ Եկ
3 կուռս անմռունչս ուր երթայիք և գայիք: * Վասն ո-
րոյ ցուցանեմ ձեզ. զի ոչ ոք հոգւովն Այ խօսի, և ասի-
ցէ թէ նզովեալ է Յս. և ոչ ոք կարէ ասել՝ Տր Յս, ե-
4 թէ ոչ հոգւովն սրբով: * Թէպէտ և բաժինք շնոր-
5 հաց են՝ այլ հոգի նոյն է: * եթէ բաժինք պաշտա-
6 մանց են, այլ Տր նոյն է: * եթէ բաժինք յաջողու-
թեանց են, այլ Ած նոյն է՝ որ աջողէ զամ յամենայնի:
7 * Բայց իւրաքանչիւր ումեք տուեալ է յայտնութի
8 հոգւոյն՝ առ իւրաքանչիւր օգուտ: * Ումեմն ՚ի հոգ-
ւոյն տուեալ է բան իմաստութե. այլում բան գի-
9 տութե ըստ նմին հոգւոյ. * միւսումն հաւատք՝ նովին
հոգւով. այլում շնորհս բժշկութեանց նովին հոգւով.
10 * այլում աջողութիւնք զօրութեանց. այլում մարգարէու-
թե՛. այլում ընտրութի՛ հոգւոց. այլում ազգք լե-
11 զուաց. այլում թարգմանութիւնք լեզուաց: * այլ զայս
ամ աջողէ մի և նոյն հոգի, և բաժանէ՛ իւրաքանչիւր
12 ում և կամի: * Որպէս մարմին մի է, և անդամս բազումս Եգ
ունի. և ամ բազում անդամք մարմնոյն՝ մի մարմին է.
13 նոյնպէս և քս: * քանզի միով հոգւով մեք ամենեքեան
՚ի մի մարմին մկրտեցաք. եթէ հրեայք, եթէ հեթա-
նոսք, եթէ ծառայք, եթէ ազատք, ամենեքին զմի հո-
14 գի արբաք: * Քանզի մարմին ոչ մի անդամ է, այլ
15 բազում: * եթէ ասիցէ ոտն, զի չեմ ձեռն՝ չեմ ՚ի
16 մարմնոյ անտի, ոչ այնու չիցէ ՚ի մարմնոյ անտի: * և
եթէ ասիցէ ունկն, զի չեմ ակն՝ չեմ ՚ի մարմնոյ ան-
17 տի, ոչ այնու չիցէ ՚ի մարմնոյ անտի: * եթէ ամ մար-
մինն

Գլ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Հեթանոսք էիք՝ առ կուռսն: (3) Օրինակ մի. ՚ի հոգի Այ խօսի... և ոչ ոք ասիցէ Տր Յս, եթէ ոչ ՚ի հոգի Սբ: (6) Ոմանք. Աջողութեանց են... որ յաջողէ: (9) Ոմանք. Շնորհք բժշկութե նովին: (10) Ոմանք. Յաջողութիւնք զօ".. մարգարէութիւնք.. ընտրութիւնք հոգւոց, այլում ազգս լեզուաց.. թարգմանութե լեզ": (11) Ոմանք. Յաջողէ մի և: (12) Բոլոր. Մի մարմին են: (13) Ոմանք. Մեք ամենեքին: (15)(16) Աստանօր Բնաբանս օրինակս մեր՝ ըստ նախնի եղանակի գրչաց ասին, ասենք երկիցս եդեալ, ոչ այնու չիցէ, այլ մեք ըստ սովորականին եդաք — ասացին՝ այնու: (17) Ոմանք. Ամ մարմին ակն.. ունկնն.. լսելիք էր, ուր էր:

Digitized by Google

ամն ակն էր, ուր էր ունկն։ Եւ եթէ ամ լսելիք էին,
ուր էին հոտոտելիքն։ * Բայց արդ՝ ած եդ զանդամսն՝ 18
զմի մի իւրաքանչիւր ՚ի նոցանէն ՚ի մարմնին՝ որպէս և
կամեցաւ։ * Ապա թէ էր ամ մի անդամ, ուր էր մար- 19
մինն։ * Բայց արդ՝ անդամք բազումք են, և մարմին 20
մի։ * Ոչ կարէ ակն ասել ցձեռն. թէ չես ինձ պիտոյ, 21
և կամ դարձեալ գլուխն ցոտսն՝ թէ չէք ինձ պիտոյ։
* Այլ առաւել որ թուին անդամք մարմնոյն՝ թէ տը- 22
կարագոյնք իցեն, կարևորք են. * և որ թուին թէ 23
անարգագոյնք իցեն մարմնոյն, այնոց առաւել պատ-
տիւ առնեմք. և ամօթոյքն մեր առաւել ևս պարկեշ-
տութիւն ունին։ * Իսկ պարկեշտագոյնք մերոց չէ ինչ պիտոյ. 24
Բայց ած խառնեաց զմարմինն, և նուաղին առաւել
եւ պատիւ ետ. * զի մի իցեն հերձուածք ՚ի մարմնի 25
անդ, այլ զի նոյնք զմիմեանց հոգասցեն անդամքն։
* Եւ եթէ վշտանայ ինչ մի անդամն, վշտանին ամ ան- 26
դամքն ընդ նմա. և եթէ փառաւորի մի անդամն, խըն-
դան ամ անդամքն ընդ նմա։ * Այլ դուք մարմին քի 27
ՎԶ էք, և անդամք յանդամոց նր։ * Եւ զորս եդն ած 28
յեկեղեցւոջ՝ այս են. նախ զառաքեալս, երկրորդ ըզ-
մարգարէս, երրորդ զվարդապետս, ապա զօրութիւնս,
ապա շնորհս բժշկութեանց, օգնութիւնս, վարիչս, ազգս լե-
զուաց, թարգմանութիւնս լեզուաց։ * Միթէ ամենե- 29
քին առաքեալք իցեն. միթէ ամենեքին մարգարէք
իցեն. միթէ ամենեքին վարդապետք իցեն. միթէ ա-
մենեքին զօրութիւնք իցեն. * միթէ ամենեքին շնորհս 30
բժշկութեան ունիցին. միթէ ամենեքին ՚ի լեզուս խօ-
սեսցին. միթէ ամենեքին թարգմանիցեն։ * Բայց նա- 31
խանձաւորք լերուք շնորհացն, որ լաւն են։ Այլ ևս
առաւել ևս ճանապարհ ցուցանեմ ձեզ։

ԳԼ.

---

(18) Ոմանք. ՚ի նոցանէ ՚ի մարմնին։ (19) Ոմանք. Ապա եթէ էր.. ուր էր մարմինն։ (20) Ոմանք. Բազում են։ (21) Ոմանք. Եթէ չես... գլուխ ցոտս, եթէ։ (23) Ոմանք. Թէ անարգագոյնք են... պարկեշտութիւն ունիցին։ (24) Ոմանք. Իսկ պարկեշտագոյնքն մեր չեն ինչ պիտոյ։ (25) Ոմանք. Հոգասցեն ան։ (26) Ոմանք. Փառաւորի ինչ մի։ (27) Ոմանք. Մարմին քի էք.. անդամոց նորա։ (28) Ոմանք. Եդ ած յեկեղե.. զառաքեալսն... շնորհս բժշկութեան։ (29) Այս ոմանց չիք. Վարդապետք իցեն, միթէ ամենեքին զօրութիւնք իցեն։ (30) Ոմանք. ՚ի լեզուս խօսիցին.. թարգմանեսցեն։ (31) Ոմանք. Նախանձաւոր լերուք, որ լաւ են։

Digitized by Google

Գլ. ԺԳ.

1 Եթէ զլեզուս մարդկան խօսիցիմ եւ զհրեշտակաց, Եզ
եւ սէր ոչ ունիցիմ, եղէ ես իբրեւ զպղինձ որ հնչէ-
2 չէ, կամ իբրեւ զծնծղայս որ ղօղանջիցեն։ * Եւ եթէ
ունիցիմ զմարգարէութի՛, եւ գիտիցեմ զխորհուրդս ամ՛.
եւ զամ՛ գիտութի՛. եւ եթէ ունիցիմ զամ՛ հաւատս՝ մին-
չեւ զլերինս փոփոխելոյ, եւ սէր ոչ ունիցիմ, ոչինչ եմ։
3 * Եւ եթէ ջամբիցեմ զամ՛ ինչս իմ աղքատաց, եւ մատ-
նիցեմ զմարմինս իմ յայրումն, եւ սէր ոչ ունիցիմ, ոչ-
4 ինչ օգտիմ։ * Սէր՝ երկայնամիտ է, քաղցրանայ. սէր
5 ոչ նախանձի, ոչ ամբարտաւանի, ոչ հպարտանայ. * ոչ
յանդգնի, ոչ խնդրէ զիւր, ոչ գրգռի, ոչ խորհի զչար.
6 * ոչ խնդայ ընդ անիրաւութի՛, այլ խնդայ ընդ ստու-
7 գութի՛. * Ամ՛ տանի. ամ՛ հաւատայ. ամենեւին յու-
8 սայ. ամ՛ համբերէ։ * Սէր՝ ոչ երբէք անկանի. եթէ
մարգարէութիւնք են՝ խափանեսցին. եթէ լեզուք՝ լռես-
9 ցեն. եթէ գիտութի՛ խափանեսցի։ * Քանզի փոքր'ի
10 շատէ գիտեմք, եւ փոքր'ի շատէ մարգարէանամք։ * Այլ
յորժամ եկեսցէ կատարումն, փոքր'ի շատէն խափա-
11 նեսցի։ * Մինչ տղայն էի՝ իբրեւ զտղայ խօսէի, իբ- ԶԵ
րեւ զտղայ խորհէի, իբրեւ զտղայ համարէի. այլ յոր-
12 ժամ եղէ այր, զտղայութիւն'ի բաց խափանեցի։ * Այժմ
տեսանեմք իբրեւ ընդ հայելի օրինակաւ, այլ յայնժամ
դէմ յանդիման. այժմ ճանաչեմ ես փոքր'ի շատէ,
այլ յայնժամ գիտացից՝ որպէս եւ նոյն ծանեաւ զիս։
13 * Բայց արդ՝ մնան հաւատք, յոյս, սէր, այսոքիկ երե-
քեան. եւ մեծ քան զամ՛՝ սէր է։

Գլ. ԺԴ.

1 Զհետ երթայք սիրոյ, եւ նախանձաւոր լերուք հո-
գեւորացն, առաւել զի եւ դուք մարգարէանայ-
2 ցէք։ * Զի որ խօսի'ի լեզուս՝ ոչ ընդ մարդկան խօ-
սի, այլ ընդ Այ։ զի ոչ ոք է որ լսէ, բայց հոգւով խօ-
սի.

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եղէ որպէս պղինձ.. կամ որպէս զծնծղայս որ ղօղանջեն։ (2) Ոմանք. Մարգարէութի.. եւ զամ գիտութիւնս (3) Ոմանք. Զմարմին իմ յայր"։ (4) Բ.Ղ. Ոչ ամբարտաւանէ։ (5) Ոմանք. Ոչ խնդրէ զիւրն։ (6) Ոմանք. Ընդ ստուգութե։ (8) Ոմանք. Մարգարէութի ի-ցեն.. լեզուք, լռեսցին, եթէ գիտութիւնք խափանեսցին։ (10) Ոմանք. Կատարումն։ (11) Ոմանք. Զտղայութիւն 'ի բաց խա"։ (12) Ոմանք. Այժմ տեսանեմ իբ"։ (13) Ոմանք. Բայց մնան... քան զնա սէր է։
Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Հոգեւորացն առաւել։ (2) Ոմանք.

Digitized by Google

սի խորհուրդս ։ * Իսկ որ մարգարէանայն, մարդկան 3
խօսի շինուած և մխիթարութիւն և սփոփանս ։ * Որ խօ_ 4
սի 'ի լեզուս, զանձն իւր շինէ. և որ մարգարէանայ,
զեկեղեցին շինէ ։ * Կամիմ զի ամենեքին դուք 'ի լե_ 5
զուս խօսիջիք, առաւել զի մարգարէանայցէք. զի լաւ_
է որ մարգարէանայն, քան զայն որ 'ի լեզուսն խօսի_
ցի. բայց եթէ թարգմանեսցէ, զի եկեղեցին շինուած
ժԶ առնուցու ։ * Բայց այժմ եղբարք, եթէ եկից առ ձեզ 6
'ի լեզուս խօսելով. զինչ օգուտ լինիցիմ ձեզ, եթէ ոչ
խօսիցիմ, կամ յայտնութեամբ, կամ գիտութեամբ, կամ մար_
գարէութեամբ, կամ վարդապետութեամբ ։ * Այնպէս՝ որպէս 7
անշնչիցն ձայն տայցեն, եթէ փող և եթէ քնար ։ զի
եթէ քնարութիւն ինչ բարբառոյն չտայցեն, զիարդ ճա_
նաչիցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել ։ * Քան_ 8
զի եթէ խառնաձայն արձակեսցէ փողն, ո՞վ պատրաս_
տեսցի 'ի պատերազմ ։ * Նոյնպէս և դուք՝ եթէ լե_ 9
զուօք ոչ նշանակեսջիք զբանն, զիարդ ճանաչիցի խօ_
սքն. զի լինիցիք այնուհետև իբրև ընդ օդս խօսեցեալք ։
* Զի այնչափ ազգք ձայնից են յաշխարհի, և ոչինչ 10
է՝ անձայն ։ * Իսկ արդ՝ եթէ ոչ գիտիցեմ զզօրութիւն 11
ձայնին, լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խուժ, և նա
որ խօսիցին ընդ իս՝ խուժ ։ * Նոյնպէս և դուք՝ քան_ 12
զի նախանձորդք էք հոգևորացն, վասն շինուածոյ եկեղեց_
ւոյն, խնդրեցէք զի առաւել ևս լիցիք ։ * Վասնորոյ որ 13
խօսին 'ի լեզուս, աղօթս արասցէ՝ զի և թարգմանես_
ցէ ։ * Եթէ կամ յաղօթս լեզուաւ, հոգին իմ կայ յա_ 14
ղօթս. այլ միտք իմ անպտուղ են ։ * Իսկ արդ՝ զինչ 15
իցէ. կացից յաղօթս և հոգւով. կացից յաղօթս և մը_
տօք. սաղմոս ասացից հոգւով, սաղմոս ասացից և մը_
տօք ։ * Այլ թէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով, որ կայ_ 16
ցէ 'ի տեղւոջ տգիտին, զիարդ ասասցէ 'ի քում գոհու_
թեանն՝ զամէնն. քանզի զոր ասեսն՝ նա ոչ գիտէ ։ * Զի 17
դու

խօսի 'ի խորհուրդս ։ (3) Ոմանք. Շինուած և խաղաղութիւն և սփո՛՛. (3) Ոսկան. խօսի 'ի շինուած և սփոփ՛՛ ։ (4) Ոմանք. Իսկ որ խօսի 'ի լե՛՛... որ մարգարէանայն ։ (4) Ոսկան. Իսկ որ մարգարէանայ ։ (5) Ոմանք. Առաւել ևս զի և մարգա՛՛... 'ի լեզուս խօսիցի. բայց եթէ թարգմանիցէ ։ (7) Ոմանք. Իսկ եթէ քնարութիւն ։ (8) Ոմանք. Արձակեսցէ փողն, ո՞վ պատրաստեսցի (10) Ոմանք. Իսկ ոչինչ անձայն է ։ (11) Ոմանք. Որ խօսին. Ոսկ. խօսեցիմ ընդ իս խուժ ։ (12) Ոմանք. Քանզի նախանձաւորք էք.. վն շինուածոյ ։ (13) Ոմանք. Զի թարգմանեսցէ ։ (15) Ոմանք. Յաղօթս հոգւով ։ (16) Ոմանք. Այլ եթէ ոչ՝ թէ օրհնեսցես... 'ի քում գոհութեանն զամէնն ։

18 զդու բարւոք գոհանաս, այլ ընկերն ոչ շինի ։ * Գոհա- ԺԳ
նամ զԱյ, վասն ամենեցուն ձեր՝ առաւել լեզուա-
19 խօսիմ ։ * այլ 'ի մէջ եկեղեցւոյն կամիմ բանս հինգ՝
մտօք խօսել, զի և զայլս խրատեցից, քան զբիւր բանս
20 լեզուաւ ։ * Եղբարք մի՛ տղայք լինիք մտօք, այլ 'ի
չարեաց տղայացարո՛ւք, և մտօք կատարեալք լինիջի՛ք ։
21 * քանզի և յօրէնս գրեալ է, եթէ յօտար լեզուս՝ և
'ի շրթունս օտարոտիս խօսեցայց ընդ ժողովրդեանս
22 ընդ այդմիկ, սակայն և ոչ այնպէս լուիցեն ինձ ։ * Ա-
պա ուրեմն լեզուք նշանակք վասն են ․ ոչ հաւատա-
ցելոց, այլ անհաւատից ․ իսկ մարգարէութիւն, ոչ ան-
23 հաւատից՝ այլ հաւատացելոց ։ * Արդ թէ գայցէ ե-
կեղեցին ամ 'ի մի վայր, և ամենեքին 'ի լեզուս խօսի-
ցին, և մտանիցեն անգէտք ադէտք կամ անհաւատք ․ ոչ
24 ասիցեն եթէ զի՞ մոլիք ։ * Իսկ եթէ ամենեքեան մար-
գարէանայցեն, և մտանիցէ ոք անգէտ, անհաւատ կամ
ադէտ, յանդիմանի յամենեցունց ․ և քննի յամենե-
25 ցունց, * և գաղտնիք սրտի նր յայտնի լինին ։ և ա-
պա անկեալ 'ի վերայ երեսաց՝ երկիր պագանիցէ այ,
26 և խոստովան լինիցի՝ թէ արդարև այ է 'ի ձեզ ։ * Եւ ԺԴ
արդ՝ զի՞նչ իցէ եղբարք ․ յորժամ 'ի մի վայր ժողովի-
ցիք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ, եթէ սաղմոս ունիցի,
եթէ վարդապետութիւն ունիցի, եթէ յայտնութիւն ու-
նիցի, եթէ լեզուս ունիցի, եթէ թարգմանութիւն ու-
27 նիցի, ամ 'ի շինուած լինիցի ։ * Եթէ 'ի լեզուս ոք խօ-
սիցի, երկուք ․ և եթէ ևս աւելի, երեք, և առա մի
28 ըստ միոջէ ․ և մին թարգմանեսցէ ։ * Ապա թէ չիցէ ոք
որ թարգմանիցէ, լուռ լիցի յեկեղեցւոջն ․ ընդ միտս
29 իւր՝ և ընդ այ խօսեսցի ։ * Բայց մարգարէք երկու
30 կամ երեք խօսեսցին, և այլքն քննեսցեն ։ * Ապա թէ
այլ

(18) Ոսկան․ Զայ իմոյ վս ձեր ։ (18) Ոմանք․ Լեզուաւք խօ-
սել ։ (19) Ոմանք ․ 'Ի մէջ եկեղեցւոյ ․․ խրատեցից քան
զբիւր բանս լեզուօք ։ (20) Ոմանք․ Մի լինիք տղայք ․․․ կա-
տարեալ լինիցիք ։ (21) Ոմանք․ Եւ յօրէնսն գր"․․․ և այն-
պէս ոչ լուին" ։ (21) Ոսկան յաւելու․ Լուիցեն ինձ ասէ Տր ։
(23) Ոմանք․ Արդ եթէ գայցէ ամ եկեղ"․․․ և ամե-
նեքեան 'ի լեզուս․․․ մտանիցէ․․ ադէտս․ թէ զի՞ մո" ։
(24) Ոմանք․ Եթէ ամենեքին ։ (25) Ոմանք․ Յայտնի լի-
նի․․․ 'ի վր երեսաց ․իւրոց․․ և խոստովան լինի ։
(26) Ոմանք․ Եթէ սաղմոս ունի․ թէ վարդա"․․․ 'ի շի-
նուած լինիցի ։ (27) Ոմանք․ Խօսեսցի երկուք, և թէ ևս
առաւել երեք․․․ թարգմանիցէ ։ (28) Ոմանք․ Արդ
եթէ չիցէ․․ լուռ լիցին ։ (29) Ոմանք․ Երկուք կամ
երեք ։ (30) Ոմանք․ Արդ եթէ այլ․․ նստեցին․

[illegible]
[illegible] 31
[illegible]
[illegible] 32
[illegible] 33
[illegible] 34
[illegible]
[illegible]
[illegible] 35
[illegible]
[illegible] 36
[illegible] 37
[illegible]
[illegible] 38
[illegible] 39
[illegible]
[illegible] 40
[illegible]

ԳԼ. ԺԲ

[illegible] 1
[illegible]
[illegible] 2
[illegible]
[illegible] 3
[illegible]
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible]
[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible]

---

(31) [illegible] (32) [illegible] (33) [illegible] (35) [illegible] (36) [illegible] (37) [illegible] (38) [illegible] (38) [illegible]

ԳԼ. ԺԲ. (2) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (5) [illegible] (8) [illegible]

Digitized by Google

յետոյ քան զամենեսեան՝ իբրև անդրածնի միոյ՝ երևեցաւ
9 և ինձ։ * զի ես իսկ եմ տրուպն առաքելոց, որ չեմ
իսկ արժանի թէ կոչեցայց առաքեալ, զի հալածեցի
10 զեկեղեցին Այ։ * այլ շնորհօքն Այ, եմ զինչ և իցեմ.
և շնորհք նր որ յիս՝ ընդունայն ինչ ոչ եղեն, այլ ա-
ռաւել քան զնոսա ամենեսին վաստակեցի, և ոչ եթէ
11 ես՝ այլ շնորհքն Այ որ ընդ իս։ * արդ՝ եթէ ես, և
եթէ նոքա՝ այսպէս քարոզեմք, և դուք այսպէս հա-
12 ւատացէք։ * Ապա եթէ Քս քարոզի թէ ՚ի մեռելոց
յարուցեալ է, զիարդ ասեն ոմանք ՚ի ձէնջ՝ եթէ յա-
13 րութիւն մեռելոց չիք։ * եթէ յարութիւն մեռելոց չիք.
14 ապա և Քս՝ չէ յարուցեալ։ * և եթէ Քս չիցէ յարու-
ցեալ, ընդունայն է քարոզութիւն մեր. ընդունայն են
15 և հաւատքն ձեր. * և գտանիցիմք սուտ վկայք Այ.
զի վկայեցաք զԱյ՝ եթէ յարոյց զՔս. զոր ոչն արդեւք
16 յարոյց՝ եթէ մեռեալք ոչ յառնիցեն։ * Իսկ եթէ մե-
17 ռեալք ոչ յառնեն, ապա և Քս՝ չէ յարուցեալ։ * և
եթէ Քս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն են հաւատքն ձեր.
18 և տակաւին ՚ի նմին ՚ի մեղս կայցէք։ * Իսկ արդ՝ որ
19 ննջեցինն ՚ի Քս, կորեան արդեւք։ * եթէ այսու կե-
նօք միայն յուսացեալ եմք ՚ի Քս, ապա ողորմելի եմք
20 քան զամ մարդիկ։ * Այլ արդ՝ Քս յարուցեալ է ՚ի զգ
21 մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց. * քանզի մար-
22 դով եղև մահ, և մարդով յարութիւն մեռելոց։ * որ-
պէս Ադամաւ ամենեքին մեռանին, նոյնպէս և Քսիւ ա-
23 մենեքին կենդանասցին, * իւրաքանչիւր յիւրում կար-
24 գի. նախ՝ Քս, և ապա քնեալքն ՚ի գալստեան նր. * և
ապա կատարած։ Յորժամ տացէ ՚ի ձեռս զթագաւո-
րութիւն Այ և Հօր. յորժամ խափանեսցէ զամ իշխա-
25 նութիւն, և զամ պետութիւն և զօրութիւն։ * զի պարտ
է նմա թագաւորել, մինչև դիցէ զամ թշնամիս ՚ի ներ-
26 քոյ ոտից իւրոց։ * յետին թշնամին խափանի՝ մահ.
և

---

(10) Ոմանք. Եւ շնորհքն նր։ (11) Օրինակ մ. Ապա նոքա քա-
րոզեմք։ (12) Ոմանք. Ապա թէ Քս քարոզի եթէ։ (14) Ո-
մանք. Ընդունայն եղեն և հաւ"։ (15) Ոմանք. Եւ գտա-
նիցիմք սուտ... թէ յարոյց... ոչ յառնեն։ (17) Օրինակ
մ. Են և հաւատքն ձեր։ (17) Ոմանք. ՚ի նմին մեղս
կայք։ (18) Ոմանք. Որ ննջեցին ՚ի։ (19) Ոմանք. Կենօք
միայն։ (19) Յայլս պկսի. ՚ի Քս, ապա ողորմելի եմք։
(20) Բազմ. Պտուղ ննջեցելոց։ (21) Օրինակ մ. Քանզի
մարդով յարու. եղև մահ։ (22) Ոմանք. Ամենեքեան
մեռան"... ամենեքեան կեցցեն"։ (23) Ոմանք. Քնեալքն
՚ի Քս"։ (24) Ոմանք. Տացէ ՚ի ձեռս զթգն... պե-
տութիւն և զօրութիւնս։ (26) Ոմանք. Խափանեսցի մահն։

և զամ ինչ հնազանդ արար 'ի ներքոյ ոտից նորա: * Այլ 27
յորժամ ասիցէ, թէ հնազանդեալ է նմա ամ, յայտ
է՝ թէ բաց յայնմանէ որ հնազանդեցոյց նմա զամ:
* այլ յորժամ հնազանդեսցի նմա ամ, յայնժամ և ինքն 28
որդի հնազանդեսցի այնմ, որ հնազանդեցոյց նմա զամ.
զի եղիցի ած ամ յամի: * Ապա թէ ոչ, զի՞նչ գոր- 29
ծիցեն որ մկրտիցին վս մեռելոց, եթէ արդարև մե-
ռեալք ոչ յառնիցեն: ընդէ՞ր իսկ բնաւ մկրտին վս
նց. * ընդէ՞ր և մեք վտանգիմք յամ ժամ, * և հանապազ 30
մեռանիմք. 'ի պարծանս ձեր եղբարք, զոր 31
ունիմ 'ի քս յս. 'ի տր մեր: * Եթէ ըստ մարդոյ 'ի գա- 32
զանամարտութիւն ելեալ էի յեփեսոս, զի՞նչ օգուտ էր ինձ,
եթէ մեռեալք ոչ յառնեն: կերիցուք արբցուք, քան-
զի վաղիւ մեռանիմք: * Մի խաբիք. ապականեն ըղ- 33
զե բարս քաղցունս բանք չարք: * Սթափեցարուք արդա- 34
րութեամբ, և մի մեղանչէք. զի զգիտութիւն այ ոչ ունին ո-
մանք: առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ: * Այլ ասասցէ ոք, 35
զիա՞րդ յառնեն մեռեալք, կամ որո՞վ մարմնով գայ-
ցեն: * Անմիտ, դու զոր սերմանես, ոչ կենդանա- 36
նայ՝ եթէ ոչ մեռանիցի: * և զոր սերմանես; ոչ զը- 37
նոյն մարմին որ ծնանելոցն իցէ՝ սերմանես, այլ հատ
մերկ. եթէ ցորենոյ իցէ, և եթէ այլոց սերմանեաց:
* և ած տայ նմա մարմին՝ որպէս և կամի. և իւրաքան- 38
չիւր սերմանեացն զիւր մարմինն: * Ոչ ամ մարմին՝ նոյն 39
մարմին է. այլ՝ այլ մարմին է մարդկան, և այլ մար-
մին անասնոց, այլ մարմին թռչնոց՝ և այլ մարմին ձը-
կանց: * և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրա- 40
ւորք.

(27) Ոմանք. Եթէ հնազ՛... թէ բայց: (28) Ոմանք. Ցամ յամի: (29) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնեն: (31) Օրինակ մի. Զոր ունիմք առաւել առաւելապէս 'ի քս յս: (32) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնիցեն: (32) Ոմանք. Ըստ մարդոյ գազանամարտիկ լեալ էի: (32) Յոյն բան. Կերիցուք արբք՛. ած գրչագիրք համաձայնին նշանակէն 'ի լուս՛. Գուեհէի [illegible] զոր յետ և առայն: (33) Իսկ յոյն. Ապականեն զբա՛. 'ի լուս՛. [illegible] Մենանդրի արագագրի. որ այլք ասեն աշխարհագրի [illegible]. Մենանդրի երգագրի, կամ, երգչի խրատու: (33) Ոմանք. Զբարս քաղցունս: (34) Օրինակ մի. Այլ սթափեցարուք արդարութեամբ... զի զգիտութիւն այ: (36) Ոմանք. Թէ ոչ նախ մեռանիցի: (37) Ոմանք. Զոր ծնանելոցն: (37) Բազմ. Այլոց սերմանեաց: և ոմանք. սերմանց: (38) Ոմանք. Սերմանեացն զիւր մարմինն: (39) Ոմանք. Ամ մարմին ոչ զնոյն մարմին է... Մարմին ձկանցն. յո. ձկանց: (40) Այս ոմանս ոչ. Այլ այլ փառք: (40) Ա[illegible]

ւորք. այլ՝ այլ փառք երկնաւորաց են, և այլ փառք
41 երկրաւորաց: * այլ փառք արեգական, և այլ փառք
լուսնի. այլ փառք աստեղաց, և աստղ քան զաստղ
42 առաւել է փառօք: * Նոյնպէս և յարութիւն մեռելոց.
սերմանի ապականութեամբ՝ և յառնէ առանց ապակա-
43 նութեան. * սերմանի անարգութեամբ՝ և յառնէ փառօք.
44 սերմանի տկարութեամբ՝ և յառնէ զօրութեամբ. * սերմա-
նի մարմին շնչաւոր՝ և յառնէ մարմին հոգևոր: Եթէ
45 գոյ մարմին շնչաւոր, գոյ և հոգևոր: * Այլպէս և
գրեալ է, եղև մարդն առաջին Ադամ շունչ կենդա-
46 նի. երկրորդ Ադամ՝ ՚ի հոգի կենդանարար: * Բայց
ոչ նախ հոգևորն, այլ շնչաւորն, և ապա հոգևորն:
47 * Առաջին մարդն յերկրէ, հողեղէն. իսկ երկրորդ
48 մարդն՝ Տէր, յերկնից: * Որպէս հողեղէնն, նոյնպէս և հո-
ղեղէնքս, և որպէս երկնաւորն, նոյնպէս և երկնաւորքն:
49 * և որպէս զգեցաք զպատկեր հողեղինին. զգեցցուք
50 և զպատկեր երկնաւորին: * Բայց զայս ասեմ եղբարք, զի
եթէ մարմին և արիւն զարքայութիւն Այ ժառանգել
ոչ կարեն. և ոչ ապականութիւն զանապականութիւն ժա-
51 ռանգէ: * Ահա՝ խորհուրդ մի ասեմ ձեզ. ամենե-
քեան ննջեսցուք, այլ ոչ եթէ ամենեքեան: Նորոգես-
52 ցուք * յանկարծակի յական թօթափել՝ ՚ի փող յետին.
քանզի փող հարկանի, և մեռեալք յարիցեն առանց
53 ապականութեան, և մեք նորոգեսցուք: * Զի պարտ է
ապականացուս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն,
54 և մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն: * Այլ
յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութիւն, և
ապականացուս զանապականութիւն, յայնժամ եղիցի բանն
55 որ գրեցաւ. եթէ ընկլաւ մահ յաղթութեամբ: * Ո՞ւր
է մահ յաղթութիւն քո, ո՞ւր է դժոխք խայթոցքն քո:

* Խայ-

ռնկանաց Զեղք. Երկնաւորաց են: (41) Ոմանք. Արեգա-
կան են: (41) Ոմանք. Եւ այլ փառք աստ": (42) Ո-
մանք. Նոյնպէս և ՚ի յարութեան մե": (45) Ոսկան. Որպէս
և գրեալ է: (45) Ոմանք. Ադամ ՚ի շունչ կենդանի, երկ-
րորդն Ադամ: (47) Ոմանք. Իսկ երկրորդն Տէր: (48) Ո-
մանք. Որպէս և հողեղէնն ... նոյնպէս և երկրաւորքս:
(49) Ոմանք. Զգեցաք զմարմին հողեղինին. զգեց": (50) Ո-
մանք. Զարքայութեան Այ: (51) Ոմանք. Այլ ոչ ամենեքին
նն": Ոսկ ոսկան նեքն այսպես ընթեռնու. Նորոգեցուք: Յան-
կարծակի յա": (52) Ոմանք. ՚Ի փողն յետին ... և մեռ-
եալք յառնիցեն ա": (54) Ոսկան. Եւ ապականացուս
զանապական": (54) Ոմանք. Յայնժամ լցցի բանն ...
մահ ՚ի յաղթութեան քո. կմ, մահ ՚ի յաղթութեան: (55) Ոմանք.
Ո՞ւր են գձնիք խայթոցք քո:

Digitized by Google

* Խայթոց մահու՝ մեղք են, և զօրութիւն մեղաց՝ օրէնքն։ 56
* Այլ շնորհք այ՝ որ ետ մեզ զյաղթութիւն 'ի ձեռն 57
առ գ տն մերոյ յի քի։ * Այսուհետև եղբարք իմ սիրե- 58
լիք, հաստատունք եղերուք, անշարժ կացէք, առաւել
լերուք 'ի գործ տն յամ ժամ. գիտասջիք՝ զի վաս-
տակք ձեր ոչ են ընդունայն առաջի տն։

Գլ. ԺԶ.

Այլ վս հաւաքելոյն որ 'ի սուրբսն է, որպէս պատուէր ե- 1
տու եկեղեցեացն գաղատացւոց, նոյնպէս և դուք
առնիջիք * ըստ իւրաքանչիւր միաշաբաթուցն։ իւրա- 2
քանչիւրոք 'ի ձէնջ առ անձին իւրում գանձեսցէ որ ինչ
և աջողեսցի։ * զի մի յորժամ գայցեմ, յայնժամ հա- 3
շիւք լինիցին։ այլ յորժամ եկից, զոր միանգամ ընտ-
րեսջիք թղթովք դ. զնս առաքեցից տանել զշնորհսն ձեր
յերուսաղէմ։ * ապա թէ արժան իցէ և ինձ երթալ, 4
ընդ իս երթիցեն։ * Այլ եկից առ ձեզ՝ յորժամ 'ի 5
մակեդոնիա անցանիցեմ։ բայց երբև շրջեցայց ընդ
մակեդոնիա, * թէ դէպ լիցի, առ ձեզ մնացից՝ և 6
կամ ձմերեցից. զի դուք յուղարկեսջիք զիս՝ ուր և եր-
թալոցն իցեմ։ * զի ոչ կամիմ զձեզ այժմ 'ի հարևան- 7
ցի տեսանել. այլ ունիմ ժամանակ ինչ առնել առ
ձեզ, եթէ տր հրամայեսցէ։ * Բայց այժմ լինիմ յե- 8
փեսոս մինչև ցպենտեկոստէ. * զի դուռն բացեալ է 9
ինձ մեծ և կարևոր, և հակառակորդք բազում են։
* Այլ՝ եթէ եկեսցէ տիմոթէոս, տեսջիք զի առանց ան- 10
երկեւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ տն գործէ, որպէս
և ես. * մի ոք զնա անգոսնեսցէ։ և յուղարկեսջիք 11
զնա խաղաղութբ, զի եկեսցէ առ իս։ քանզի ակն ու-
առ գ նիմ նմա եղբարբքս հանդերձ։ * Այլ վս ապողոսի 12
եղ-

---

(57) Ոմանք. Մեզ յաղթութիւն։ (58) Ոմանք. Հաստատունք եղերուք... 'ի գործս տն... առաջի այ։

Գլ. ԺԶ. (1) Օրինակ մի. Եկեղեցւոյն գաղատացւոց՝... նոյնպէս և դուք լինիջիք։ (2) Ոմանք. Իւրաքանչիւր միաշաբաթիցն... որ ինչ յաջողեսցի։ (3) Օրինակ մի։ Համարք ինչ լինիցին։ (3) Բազումք. Ընտրեսջիք թղթովք։ Ուր օրինակ մի. Ընտրեցի թղթովք։ (5) Ոմանք. Բայց յորժամ շրջեցայց 'ի մակեդոնիա։ (6) Ոմանք. Թէ դէպ լինիցի... մնացից՝ կամ ձմերեցից, զի և դուք յուղարկեցէք.. ուր երթալոց եմ։ (7) Ոմանք. Բազի.. զձեզ հարևանցի տես՛։ (8) Ոմանք. Լինիցիմ յեփեսոս։ (8) Բազմք. Մինչև ցպենտեկոստէ։ (9) Ոմանք. Բաց է ինձ։ (9) Ոմանք. Եւ հակառակողք բզմ։ (10) Ոմանք. Գործեաց՝ որպ և ես։ (12) Ոմանք. Կամք իմ զի այժմ. յորժամ

Digitized by Google

եղբօրէ՝ ցի՛րտ աղաչեցի զնա, զի եկեսցէ առ ձեզ եղ-
բարբք հանդերձ. և արդեւք՝ ոչ էին կամք զի այժմ
13 եկեսցէ. այլ եկեսցէ յորժամ և պարապեսցէ: * Զգու-
կեցէք, հաստատուն կացէք ՚ի հաւատս. ժրացարուք.
14 զօրացարուք: * Ամ ինչ ձեր սիրով լիցի: * Աղաչեմ
15 զձեզ եղբարք. գիտէք զտունն Ստեփանեայ և Փորտու-
նատեայ, որ են պտուղ Աքայեցւոց, և ՚ի պաշտօն սրբոց
16 կարգեցին զանձինս. * զի և դուք հնազանդ լինիցիք
այնպիսեացն. և ամի՝ որ գործակից իցէ և վաստա-
17 կակից: * Ուրախ եղէ ՚ի գալ Ստեփանեայ, և Փոր-
տունատեայ, և Աքայիկոսի, զի զձեր պակասութիւն նոքա
18 լցին. * քանզի հանգուցին զհոգի իմ՝ և զձեր. արդ՝
19 ծանիջիք զայնպիսիսն: * Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն
Ասիացւոց: Ողջոյն շատ տան ձեզ ՚ի տր՝ Ակիւղաս, և
Պրիսկա, հանդերձ առտնին եկեղեցեաւն իւրեանց:
20 * Ողջոյն տան ձեզ եղբարք ամենեքին: * Ողջոյն
21 տուք միմեանց ՚ի համբոյր սրբութեան: * Ողջոյնդ այդ՝
22 իմոյ ձեռին Պաւղոսի է. եթէ ոք ոչ սիրէ զտր յս,
23 եղիցի նզովեալ, մարանաթա: * Շնորհք տն մերոյ
24 յսի քսի ընդ ձեզ: * և սէրն իմ ընդ ամենեսին ձեզ
՚ի քս յս: ամէն:

Առ Կորնթացիս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ ՚ի Փիլիպեայ, ՚ի ձեռն Ստեփանեայ և Փորտունատեայ և Աքայիկոսի: Տունս. [illegible]:

պարապեսցի: (14) Ոմանք. Սիրով լինիցի: Ոսկ. աշխատ-
ն. սիրով եղիցի: (15) Օրինակ մի. Գիտէք զտունն Ստե՞,
որ են պտուղք Աք՞.. զանձինս իւրեանց: (16) Ոմանք.
Եւ ամ որ գործակից է և վաստա՞: (17) Օրինակ մի.
՚ի գալն Ստեփանեա.. և Աքայիկոսի: (17) Ոմանք. Պակա-
սութիւնս զոր ա լցին: (18) Ոմանք. Զհոգի իմ... ծանի-
ջիք զայդպիսիսդ: (19) Ոմանք. Տայ ձեզ ՚ի տր.. և
Պրիսկիղեայ: Ոսկ. ոսկոն. Տան ձեզ ակիւղաս և Պրիս.
(20) Ոմանք. Զձեզ եղբարք ամենեքեան: (21) Ոմանք. Եւ-
թէ ոչ ոք սիրէ... մարանաթայ: (24) Օրինակ մի. Եւ-
Է սէրն իմ Է ամէ":
* ՚Ի վախճանի՝ օրինակ մի. Թուղթ առաջին... և Աքայիկո-
սի: Ոսկ ու օրինակ մի. Գրեցաւ յԵփեսոսէ:

ան խորհուրդս: * Իսկ որ մարգարէանայն, մարդկան 3
խօսի շինութիւն և մխիթարութիւն և սփոփութիւն: * Որ խօ- 4
սի 'ի լեզուս, զանձն իւր շինէ. և որ մարգարէանայ,
զեկեղեցին շինէ: * Կամիմ զի ամենեքին դուք 'ի լե- 5
զուս խօսիցիք, առաւել զի մարգարէանայցէք. զի լաւ
է որ մարգարէանայն, քան զայն որ 'ի լեզուսն խօսի-
ցի. բայց եթէ թարգմանեսցէ, զի եկեղեցին շինութիւն
ՎԶ առնուցու: * Բայց այժմ եղբարք, եթէ եկից առ ձեզ 6
'ի լեզուս խօսելով. զի՞նչ օգուտ լինիցիմ ձեզ, եթէ ոչ
խօսիցիմ, կամ յայտնութեամբ, կամ գիտութեամբ, կամ մար-
գարէութեամբ, կամ վարդապետութեամբ: * Այնպէս՝ որպէս 7
անշո՛ւնչքն ձայն տայցեն, եթէ փող և եթէ քնար: Զի
եթէ քնարութիւն ինչ բարբառոյն չտանիցեն, զիա՞րդ ճա-
նաչիցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել: * Քանզի 8
զի եթէ խառնաձայն արձակիցէ փողն, ո՞վ պատրաստ-
եսցի 'ի պատերազմ: * Նոյնպէս և դուք՝ եթէ լե- 9
զուօք ոչ նշանակիցէք զբանն, զիա՞րդ ճանաչիցին խօ-
սքդ. զի լինիցիք այնուհետև իբրև ընդ օդս խօսեցեալք:
* Զի ո՞րչափ ազգք ձայնից են յաշխարհի, և ոչինչ 10
է՝ անձայն: * Իսկ արդ՝ եթէ ոչ գիտիցեմ զզօրութիւն 11
ձայնին, լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խուժ, և նա
որ խօսիցին ընդ իս՝ դուժ: * Նոյնպէս և դուք՝ քանզի 12
զի նախանձորդք էք հոգևորացն, վա՛ շինուածոյ եկեղեցե-
ւոյն, խնդրեցէք զի առաւել ևս իցէք: * Վասն որոյ որ 13
խօսին 'ի լեզուս, աղօթս արասցէ՝ զի և թարգմանես-
ցէ: * Եթէ կամ յաղօթս լեզուաւ, հոգին իմ կայ յա- 14
ղօթս. այլ միտք իմ անպտուղ են: * Իսկ արդ՝ զի՞նչ 15
իցէ. կացից յաղօթս և հոգւով. կացից յաղօթս և մտ-
օք. սաղմոս ասացից հոգւով, սաղմոս ասացից և մտ-
օք: * Ապա թէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով, որ կայ- 16
ցէ 'ի տեղւոջ տգիտին, զիա՞րդ ասիցէ 'ի քում գոհու-
թեանն՝ զամէնն. քանզի զոր ասեսն՝ նա ոչ գիտէ: * Զի 17
դու

խօսի 'ի խորհուրդս: (3) Ոմանք. Շինութիւն և խրախուսութիւն և սփո՛": (3) Ոսկան. Խօսի 'ի շինութիւն և սփոփ՛": (4) Ոմանք. Եւ որ խօսի 'ի լե՛"... որ մարգարէանայն: (4) Ոսկան. Իսկ որ մարգարէանայ: (5) Ոմանք. Առաւել ևս զի և մարգա՛"... 'ի լեզուս խօսիցի. բայց եթէ թարգմանիցէ: (7) Ոմանք. Եւ եթէ քնարութիւն: (8) Ոմանք. Արձակիցէ փողն, ո՞վ պատրաստեսցի (10) Ոմանք. Եւ ոչինչ անձայն է: (11) Ոմանք. Որ խօսին. կամ. խօսիցիմ ընդ իս խուժ: (12) Ոմանք. Քանզի նախանձաւորք էք.. վա՛ շինուածոյ: (13) Ոմանք. Զի թարգմանեսցէ: (15) Ոմանք. Յաղօթս հոգւով: (16) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ՝ թէ օրհնեսցես... 'ի քում գոհութեան զամէնն:

Digitized by Google

18 դու բարւոք գոհանաս , այլ ընկերն ոչ շինի ։ * Գոհա_ ՂԲ
նամ զայ , վասն ամենեցուն ձեր՝ առաւել լեզուաւ_
19 խօսիմ ։ * այլ 'ի մէջ եկեղեցւոյն կամիմ բանս հինգ՝
մտօք խօսել , զի և զայլս խրատեցից , քան զբազում բանս
20 լեզուաւ ։ * Եղբարք մի՛ տղայք լինիք մտօք , այլ 'ի
չարեաց տղայացարուք , և մտօք կատարեալք լինիջիք ։
21 * քանզի և յօրէնսն գրեալ է , եթէ յօտար լեզուս՝ և
'ի շրթունս օտարացն խօսեցայց ընդ ժողովրդեանս
22 ընդ այսմիկ , սակայն և ոչ այնպէս լուիցեն ինձ ։ * Ա_
պա ուրեմն լեզուքս նշանակի վասն են . ոչ հաւատա_
ցելոց , այլ անհաւատից . իսկ մարգարէութիւն , ոչ ան_
23 հաւատից՝ այլ հաւատացելոց ։ * Արդ թէ գայցէ և՛
եկեղեցին ամ 'ի մի վայր , և ամենեքին 'ի լեզուս խօսի_
ցին , և մտանիցեն անգէտք ազգաց կամ անհաւատք . ոչ
24 ասիցեն եթէ զի՞ մոլիք . * Իսկ եթէ ամենեքեան մար_
գարէանայցեն , և մտանիցէ ոք անգէտ , անհաւատ կամ
ագէտ , յանդիմանի յամենեցունց , և քննի յամենե_
25 ցունց , * և գաղտնիքն սրտի նորա յայտնի լինին ։ և ա_
պա անկեալ 'ի վերայ երեսաց՝ երկիր պագանիցէ այ ,
26 և խոստովան լինիցի՝ թէ արդարև ած է 'ի ձեզ ։ * Եւ ՂԳ
արդ՝ զի՞նչ իցէ եղբարք . յորժամ 'ի մի վայր ժողովի_
ցիք , իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ , եթէ սաղմոս ունիցի ,
եթէ վարդապետութիւն ունիցի , եթէ յայտնութիւն ու_
նիցի , եթէ լեզուս ունիցի , եթէ թարգմանութիւն ու_
27 նիցի , ամ 'ի շինած լինիցի ։ * Եթէ 'ի լեզուս ոք խօ_
սիցի , երկուք . և եթէ ևս աւելի , երեք , և ապա մի
28 ըստ միոջէ . և մին թարգմանեսցէ ։ * Ապա թէ չիցէ ոք
որ թարգմանիցէ , լուռ լիցի յեկեղեցւոջն . ընդ միտս
29 իւր՝ և ընդ այ խօսեսցի ։ * Իսկ մարգարէք երկու
30 կամ երեք խօսեսցին , և այլքն քննեսցեն ։ * Ապա թէ
այլ

(18) Ոսկան. Զայ իմոյ վա ձեր ։ (18) Ոմանք. Լեզուաւք խօ_
սել ։ (19) Ոմանք . 'Ի մէջ եկեղեցւոյ . . խրատեցից քան
բզմ բանս լեզուով ։ (20) Ոմանք. Մի լինիք տղայք . . . կա_
տարեալ լինիցիք ։ (21) Ոմանք. Եւ յօրէնսն գր" . . . և այն_
պէս ոչ լուի" ։ (21) Ոսկան յաւելու . Լուիցեն ինձ ասէ տր ։
(23) Ոմանք. Արդ եթէ գայցէ ամ եկեղեցի" . . . և ամե_
նեքեան 'ի լեզուս . . . մտանիցէ . . ագէտ . թէ զի՞ մո" ։
(24) Ոմանք . Եթէ ամենեքին ։ (25) Ոմանք . Յայտնի լի_
նի . . . 'ի վր երեսաց . երկրպագ" . . և խոստովան լինի ։
(26) Ոմանք. Եթէ սաղմոս ունի . թէ վարդապ" . . . 'ի շինո_
ւած լինիցի ։ (27) Ոմանք. Խօսեսցի երկուք , և թէ ևս
աւելի երեք . . . թարգմանիցէ ։ (28) Ոմանք . Ապա
եթէ չիցէ . . լուռ լիցի ։ (29) Ոմանք . Երկուք կամ
երեք ։ (30) Ոմանք. Ապա եթէ այլ . . նստիցէ ։

Digitized by Google

[illegible]
[illegible] 31
[illegible]
[illegible] 32
[illegible] 33
[illegible] 34
[illegible]
[illegible]
[illegible] 35
[illegible]
[illegible] 36
[illegible] 37
[illegible]
[illegible] 38
[illegible] 39
[illegible]
[illegible] 40
[illegible]

ԳԼ. [illegible]

[illegible] 1
[illegible]
[illegible] 2
[illegible]
[illegible] 3
[illegible]
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible]
[illegible] 7
[illegible] 8

---

(31) [illegible] (32) [illegible] (33) [illegible] (35) [illegible] (36) [illegible] (37) [illegible] (38) [illegible] (38) [illegible]

ԳԼ. [illegible] (2) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (5) [illegible] (8) [illegible]

յետոյ քան զամենեսեան՝ իբրեւ անդարձի միոջ՝ երեւեցաւ
9 և ինձ։ * Զի ես եմ տրուպն առաքելոց, որ չեմ
իսկ արժանի թէ կոչեցայց առաքեալ. զի հալածեցի
10 զեկեղեցին Այ։ * Այլ շնորհօքն Այ, եմ զինչ և իցեմ.
և շնորհք նր որ յիս՝ ընդունայն ինչ ոչ եղեն. այլ առ-
աւել քան զնոսա ամենեսեան վաստակեցի. և ոչ եթէ
11 ես՝ այլ շնորհքն Այ որ ընդ իս։ * Արդ՝ եթէ ես, և
եթէ նոքա՝ այսպէս քարոզեցաք, և դուք այսպէս հա-
12 ւատացէք։ * Ապա եթէ քն քարոզի թէ 'ի մեռելոց
յարուցեալ է, զիարդ ասեն ոմանք 'ի ձէնջ՝ եթէ յա-
13 րութիւն մեռելոց չիք։ * Եթէ յարութիւն մեռելոց չիք.
14 ապա և քն՝ չէ յարուցեալ։ * և եթէ քն չիցէ յարուց-
ցեալ, ընդունայն է քարոզութիւն մեր. ընդունայն են
15 և հաւատքն ձեր. * և գտանիցիմք սուտ վկայք Այ.
զի վկայեցաք զԱյ՝ եթէ յարոյց զքն. զոր ոչն արդեւք
16 յարոյց՝ եթէ մեռեալք ոչ յառնիցեն։ * Իսկ եթէ մե-
17 ռեալք ոչ յառնեն, ապա և քն՝ չէ յարուցեալ։ * և
եթէ քն չիցէ յարուցեալ, ընդունայն են հաւատքն ձեր.
18 և տակաւին 'ի նմին 'ի մեղս կայցէք։ * Իսկ արդ՝ որ
19 ննջեցինն 'ի քն, կորեան արդեւք։ * Եթէ այսու կե-
նօքս միայն յուսացեալ եմք 'ի քն, ապա ողորմելի եմք
20 քան զամ մարդիկ։ * Այլ արդ՝ քն յարուցեալ է 'ի
21 մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց. * Քանզի մար-
22 դով եղեւ մահ, և մարդով յարութիւն մեռելոց։ * Որպէս
ադամաւ ամենեքին մեռանին, նոյնպէս և քնիւ ա-
23 մենեքին կենդանասցին, * Իւրաքանչիւր յիւրում կար-
24 գի. նախ՝ քն, և ապա քնեայքն 'ի գալստեան նր. * և
ապա կատարած։ Յորժամ տացէ 'ի ձեռս զթագաւո-
րութիւն Այ և հօր. յորժամ խափանեսցէ զամ իշխա-
25 նութիւնս, և զամ պետութի և զօրութի։ * Զի պարտ
է նմ թագաւորել, մինչև դիցէ զամ թշնամիս 'ի ներքոյ
26 ոտից իւրոց։ * Յետին թշնամին խափանի՝ մահ.

և

---

(10) Ոմանք. Եւ շնորհքն նր։ (11) Օրինակ գ. Առաքեալք քա-
րոզեցաք։ (12) Ոմանք. Ապա թէ քն քարոզի եթէ։ (14) Ո-
մանք. Ընդունայն եղեն և հաւ"։ (15) Ոմանք. Եւ գտա-
նիցիք սուտ... թէ յարոյց... ոչ յառնեն։ (17) Օրինակ
գ. Են և հաւատքն ձեր։ (17) Ոմանք. 'Ի նմին մեղս
կայք։ (18) Ոմանք. Որ ննջեցին 'ի։ (19) Ոմանք. Կենօք
միայն։ (19) Յայլ գիրս. 'Ի քն, ապա ողորմելի եմք։
(20) Բազմ. Պտուղ ննջեցելոց։ (21) Օրինակ գ. Քանզի
մարդով յարութն եղեւ մահ։ (22) Ոմանք. Ամենեքեան
մեռա"... ամենեքեան կենդա"։ (23) Ոմանք. Քրիստոսին
'ի գա"։ (24) Ոմանք. Տացէ 'ի ձեռս զթագաւորութի... պե-
տութիւնս և զօրութիւնս։ (26) Ոմանք. Խափանի մահն։

և զամ ինչ հնազանդ արար 'ի ներքոյ ոտից նորա։ * Այլ 27
յորժամ ասիցէ, թէ հնազանդեալ է նմա ամ, յայտ
է՝ թէ բաց յայնմանէ որ հնազանդեցոյց նմա զամ։
* այլ յորժամ հնազանդեսցին նմ ամ, յայնժամ և ինքն 28
որդի հնազանդեսցի այնմ, որ հնազանդեցոյց նմ զամ.
զի եղիցի ած ամ յամի։ * Ապա թէ ոչ, զի՞նչ գոր- 29
ծիցեն որ մկրտեսցին վս մեռելոց, եթէ արդարև մե-
ռեալք ոչ յառնիցեն։ ընդէ՞ր իսկ բնաւ մկրտին վս
նց. * ընդէ՞ր և մեք վտանգիմք յամ ժամ, * և հանապազ 30
մեռանիմք. 'ի պարծանս ձեր եղբարք, զոր 31
ունիմ 'ի քս յս 'ի տր մր։ * Եթէ ըս մարդոյ 'ի գա- 32
զանամարտս լեալ էի յեփեսոս, զի՞նչ օգուտ էր ինձ,
եթէ մեռեալք ոչ յառնեն։ կերիցուք արբցուք, քան-
զի վաղիւ մեռանիմք։ * Մի՛ խաբիք. ապականեն ըզ- 33
բարս քաղցունս բանք չարք։ * Սթափեցարուք արդա- 34
րութբ, և մի մեղանչէք. զի զգիտութիւն այ ոչ ունին ո-
մանք։ առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ։ * Այլ ասիցէ ոք, 35
զիա՞րդ յառնեն մեռեալք, կամ որո՞վ մարմնով գայ-
ցեն։ * Անմիտ, դու զոր սերմանեսն, ոչ կենդանա- 36
նայ՝ եթէ ոչ մեռանիցի։ * և զոր սերմանեսն, ոչ ըզ- 37
նոյն մարմին որ ծնանելոցն իցէ՝ սերմանես, այլ հատ
մերկ. եթէ ցորենոյ իցէ, և եթէ այլոց սերմանեաց։
* և ած տայ նմա մարմին՝ ոպ և կամի. և իւրաքան- 38
չիւր սերմանեացն զիւր մարմինն։ * Ո՛չ ամ մարմին՝ նոյն 39
մարմին է. այլ՝ այլ մարմին է մարդկան, և այլ մար-
մին անասնոց, այլ մարմին թռչնոց՝ և այլ մարմին ձը-
կանց։ * և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրա- 40
ւորք.

---

(27) Ոմանք. Եթէ հնազ՛... թէ բայց։ (28) Ոմանք. Յամ յամի։ (29) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնեն։ (31) Օրինակ մի. Զոր ունիմք առաւելապէս 'ի քս յս։ (32) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնէին։ (32) Ոմանք. Ըստ մարդոյ գազանամարտիկ լեալ էի։ (32) Յայս բան. Կերիցուք արբ՛. ամ գրչագիրք համաձայն նշանակեն 'ի լուս՛. [illegible] բանկռնացի առասպել, զոր յետ և եսայի։ (33) Իսկ յայս. Ապականեն զբա՛. 'ի լուս՛. Փոխանակ նշանակէ. Մենանդրի արտագրէ. զոր այլք ոմանք Եւրիպիդեայ համարին. Մենանդրի երգագրի, կամ, երգչի խրատ։ (33) Ոմանք. Զբարս քաղցունս։ (34) Օրինակ մի. Այլ սթափեցարուք արդարութեամբ... զի զգիտութիւն այ։ (36) Ոմանք. Թէ ոչ նախ մեռանիցի։ (37) Ոմանք. Զոր ծնանելոցն։ (37) Բազումք. Այլոց սերմանեաց։ և ոմանք. սերմանց. (38) Ոմանք. Սերմանեացն զիւր մարմինն։ (39) Ոմանք. Ամ մարմին ոչ զնոյն մարմին է... Մարմին ձկանցն. կմ. ձկանց։ (40) Ա— ոմանս պակաս. Ա— այլ փառք։ (40) Ա—

Digitized by Google

ւորք․ այլ՝ այլ փառք երկնաւորաց են, և այլ փառք
41 երկրաւորաց։ * Այլ փառք արեգական, և այլ փառք
լուսնի, այլ փառք աստեղաց, և աստղ քան զաստղ
42 առաւել է փառօք։ * Նոյնպէս և յարութիւն մեռելոց․
սերմանի ապականութեամբ՝ և յառնէ առանց ապակա-
43 նութեան․ * սերմանի անարգութեամբ՝ և յառնէ փառօք․
44 սերմանի տկարութեամբ՝ և յառնէ զօրութեամբ․ * սերմա-
նի մարմին շնչաւոր՝ և յառնէ մարմին հոգևոր։ Եթէ
45 գոյ մարմին շնչաւոր, գոյ և հոգևոր։ * Այսպէս և
գրեալ է, եղև մարդն առաջին Ադամ շունչ կենդա-
46 նի․ երկրորդ Ադամ՝ ի հոգի կենդանարար։ * Բայց
ոչ նախ հոգևորն, այլ շնչաւորն, և ապա հոգևորն։
47 * Առաջին մարդն յերկրէ, հողեղէն․ իսկ երկրորդ
48 մարդն՝ Տէր, յերկնից։ * ոպ̃ հողեղէնն, նոյնպէս և հո-
ղեղէնքս, և ոպ̃ երկնաւորն, նոյնպէս և երկնաւորքն։
49 * Եւ որպէս զգեցաք զպատկեր հողեղինին․ զգեցցուք
50 և զպատկեր երկնաւորին։ * Բայց զայս ասեմ եղբարք, ԶԶ
եթէ մարմին և արիւն զարքայութիւն ած̃ ժառանգել
ոչ կարեն․ և ոչ ապականութիւն զանապականութիւն ժա-
51 ռանգէ։ * Այդ՝ խորհուրդ մի ասեմ ձեզ․ ամենե-
քեան ննջեսցուք, այլ ոչ եթէ ամենեքեան։ Նորոգես-
52 ցուք * յանկարծակի յական թօթափել՝ ի փող յետին․
քանզի փող հարկանի, և մեռեալք յարիցեն առանց
53 ապականութեան, և մեք նորոգեսցուք։ * Զի պարտ է
ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն,
54 և մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն։ * Այլ
յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութիւն, և
ապականութիւնս զանապականութիւն, յայնժամ եղիցի բանն
55 որ գրեալ․ եթէ ընկլաւ մահ յաղթութեամբ։ * Ո՞ւր
է մահ յաղթութիւն քո․ ո՞ւր է դժոխք խայթոցքն քո։
* Խայ-

ռնկանաց ձիւ̃ն․ Երկնաւորաց են։ (41) Ոմանք․ Արեգա-
կան են։ (41) Ոմանք․ Եւ այլ փառք աստեղ"։ (42) Ո-
մանք․ Նոյնպէս և 'ի յարութիւն մե"։ (45) Ոսկան․ Որպէս
և գրեալ է։ (45) Ոմանք․ Ադամ 'ի շունչ կենդանի, երկ-
րորդն Ադամ։ (47) Ոմանք․ Իսկ երկրորդն Տէր։ (48) Ո-
մանք․ Ոպ̃ և հողեղէնն... նոյնպէս և երկրաւորքս։
(49) Ոմանք․ Զգեցաք զմարմին հողեղինին․ զգեց"։ (50) Ո-
մանք․ Զարքայութեն ած̃։ (51) Ոմանք․ Այլ ոչ ամենեքին
նա"։ Ոսկ ունին նշք այսպէս ընթեռնուն․ Նորոգեսցուք։ Յան-
կարծակի յա"։ (52) Ոմանք․ 'Ի փողն յետին... և մեռ-
եալքն յառնիցեն ա"։ (54) Ոսկան․ Եւ ապականացուս
զանապականս"։ (54) Ոմանք․ Յայնժամ լցցի բանն...
մահ 'ի յաղթութեան քո․ կմ̃, մահ 'ի յաղթութեան։ (55) Ոմանք․
Ո՞ւր են դժոխք խայթոցք քո։

Digitized by Google

* խայթոց մահու՝ մեղք են, և զօրութիւն մեղաց՝ օրէնքն: 56
* Այլ շնորհք այ՝ որ ետ մեզ զյաղթութիւն ՚ի ձեռն 57
տեառն մերոյ յի քի: * Այսուհետև եղբարք իմ սիրե- 58
լիք, հաստատունք եղերուք, անշարժք կացէք, առաւել
լերուք ՚ի գործ տն յամ ժամ. գիտասջիք՝ զի վաս-
տակքն ձեր ոչ են ընդունայն առ տն:

ԳԼ. ԺԶ.

Այլ վն հանգանակին որ ՚ի սուրբսն է, որպէս պատուիրեցի ե- 1
ս եկեղեցեացն գաղատացւոց, նոյնպէս և դուք
արասջիք: * ըստ իւրաքանչիւր միաշաբաթուցն: իւրա- 2
քանչիւրոք ՚ի ձէնջ առանձին իւրում գանձեսցէ որ ինչ
և աջողեսցի: * զի մի յորժամ գայցեմ, յայնժամ հա- 3
ւաքք լինիցին: այլ յորժամ եկից, զոր միանգամ ընտ-
րեսջիք թղթովք՝ զնոսա առաքեցից տանել զշնորհս ձեր
յԵրուսաղէմ: * ապա թէ արժան իցէ և ինձ երթալ, 4
ընդ իս երթիցեն: * Այլ եկից առ ձեզ՝ յորժամ ՚ի 5
Մակեդոնիա անցանիցեմ: քանզի Մակեդոնիայ շրջեցայց ընդ
Մակեդոնիա, * թէ դէպ լիցի, առ ձեզ մնացից՝ և 6
կամ ձմեռեցից. զի դուք յուղարկեսջիք զիս՝ ուր և եր-
թալոցն իցեմ: * զի ոչ կամիմ զձեզ այժմ ՚ի հարևան- 7
ցի տեսանել. այլ յուսամ ժամանակ ինչ մնալ առ
ձեզ, եթէ տր հրամայեսցէ: * Բայց այժմ լինիմ յԵ- 8
փեսոս մինչև ցպէնտէկոստէ. * զի դուռն բացեալ է 9
ինձ մեծ և կարևոր, և հակառակորդք բազում են:
* Արդ՝ եթէ եկեսցէ Տիմոթէոս, տեսջիք զիարդ ան- 10
երկեւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ տն գործէ, որպէս
և ես. * մի ոք զնա անգոսնեսցէ: և յուղարկեսջիք 11
զնա խաղաղութբ, զի եկեսցէ առ իս: քանզի ակն ու-
նիմ նմա եղբարբք հանդերձ: * Այլ վն ապողոսի 12
եղ-

(57) Ոմանք. Մեզ յաղթութիւն: (58) Ոմանք. Հաստատունք եղերուք... ՚ի գործս տն... առաւելի էք:

Գլ. ԺԶ. (1) Օրինակ մի. Եկեղեցւոյն գաղատացւոյ... նոյնպէս և դուք լինիջիք: (2) Ոմանք. Իւրաքանչիւր միաշաբաթիցն... որ ինչ յաջողեսցի: (3) Օրինակ մի: Հաւաքք ինչ լինիցին: (3) Յն. Ընտրեսջիք թղթովք: Ուր օրինակ մի. Ընտրեսցի թղթովք: (5) Ոմանք. Բայց յորժամ շրջեցայց ՚ի Մակեդոնիա: (6) Ոմանք. Թէ դէպ լինիցի... մնացից՝ կամ ձմեռեցից, զի և դուք յղարկեցէք.. ուր երթալոց եմ: (7) Ոմանք. Յն.. զձեզ հարևանցի ան": (8) Ոմանք. Լինիցիմ յեփեսոս: (8) Յն. Մինչև ցպէնտէկոստէ: (9) Ոմանք. Բաց է ինձ: (9) Ոկան. Եւ հակառակօղք բզմ: (10) Ոմանք. Գործեաց՝ որպէս և ես: (12) Ոմանք. Կամք իմ զի այժմ.. յորժամ

եղբօրն՝ յոյժ աղաչեցի զնա, զի եկեսցէ առ ձեզ եղ-
բարբքն հանդերձ. եւ արդեւք ոչ էին կամք զի այժմ
13 եկեսցէ. այլ եկեսցէ յորժամ եւ պարապեսցէ: * Հըս-
կեցէք. հաստատուն կացէք ՚ի հաւատս. ժրացարուք.
14 զօրացարուք: * Ամ ինչ ձեր սիրով լիցի: * Աղաչեմ
15 զձեզ եղբարք. գիտէք զտունն Ստեփանեայ եւ Փորտու-
նատեայ, որ են պտուղ Աքայեցւոց, եւ ՚ի պաշտօն սրբոց
16 կարգեցին զանձինս. * զի եւ դուք հնազանդ լինիցիք
այնպիսեացն. եւ ամենայն՝ որ գործակից իցէ եւ վաստա-
17 կակից: * Ուրախ եմ ՚ի գալ Ստեփանեայ, եւ Փոր-
տունատեայ, եւ Աքայիկոսի. զի զձեր պակասութիւն նոքա
18 լցին. * քանզի հանգուցին զհոգի իմ՝ եւ զձեր. արդ՝
19 ծանիջիք զայնպիսիսն: * Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն
Ասիացւոց: Ողջոյն շատ տան ձեզ ՚ի Տր՝ Ակիւղաս, եւ
Պրիսկղա. հանդերձ տնային եկեղեցեաւն իւրեանց:
20 * Ողջոյն տան ձեզ եղբարքն ամենեքին: * Ողջոյն
21 տուք միմեանց ՚ի համբոյր սրբութեան: * Ողջոյնդ այդ՝
22 իմոյ ձեռամբ Պաւղոսի է. եթէ ոք ոչ սիրէ զՏր յՍ,
23 եղիցի նզովեալ, մարանաթա: * Շնորհք Տն մերոյ
24 յՍի քՍի ընդ ձեզ: * Եւ սէրն իմ ընդ ամենեսին ձեզ
՚ի քՍ յՍ: ամէն:

Առ Կորնթացիս առաջին թուղթն՝ գրեցաւ ՚ի Փիլիպպեայ, ՚ի ձեռն
Ստեփանեայ եւ Փորտունատեայ եւ Աքայիկոսի: Տունք. ձէ:

պարապեսցի: (14) Ոմանք. Սիրով լինիցի: Ոսկ օրինակ
ի. սիրով եղիցի: (15) Օրինակ մ. Գիտէք զտունն Ստե՛՛.
որ են պտուղք Աք՛՛.. զանձինս իւրեանց: (16) Ոմանք.
Եւ ամ որ գործակից է եւ վաստա՛՛: (17) Օրինակ մ.
՚Ի գալն Ստեփանեա.. եւ Աքայիկոսի: (17) Ոմանք. Պակա-
սութիւն զձեր լցին. (18) Ոմանք. Զոգի իմ... ծանի-
ջիք զայդպիսիսդ: (19) Ոմանք. Տայ ձեզ ՚ի Տր.. եւ
Պրիսկիղայ: Ոսկ ուրեմն. Տան ձեզ ակիւղաս եւ պրիս.
(20) Ոմանք. Ձեզ եղբարք ամենեքեան: (21) Ոմանք. Եւ-
թէ ոչ ոք սիրէ... մարանաթայ: (24) Օրինակ մ. Եւ
Է սէրն իմ Է ամէ՛՛:
* ՚Ի վախճանի՝ օրինակ մ. Թուղթ առաջին... եւ Աքայիկո-
սի: Ոսկ և օրինակ մ. Գրեցաւ յեփեսոսէ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կորնթացիս Երկրորդ Թղթոյն.

Օ[illegible] այս թուղթ առաքեցաւ 'ի Մակեդոնիայ. և է պատճառ[illegible] թղթիս այս: Ընկալեալ Կորնթացւոցն զառաջին թուղթն. [illegible]

Գլուխք առ Կորնթացիս Բ. Թղթոյն:

Ա[illegible]

Ա. [illegible]

Բ. [illegible]

Գ. [illegible]

Դ. [illegible] Ե. [illegible] Զ. [illegible] Է. [illegible] Ը. [illegible]

Թ. [illegible]

Թշնամիս լերուք ճաչելն սանձերոյ: Է. Ցուցանէ վն զեղջաց առա-
ջնորդութիւն, և այլոց եղեռոյց առ նոսա:
Ը. Պատմութիւն վն իւրոց աշխատութեանց և յաղթութեան, և շնոր-
հացն որ եղեն առ նա, և վն չանչանելոյ խորհրդոցն ՚ի հրա-
պարակ խաբեբայիցն: Թ. Ցուցանէ իւր հանապազ համբերութիւն ընդ-
դէմ: Ժ. Ցանդիմանութիւն այնպիսեացն: ԺԱ. Վն իւրոյ յետագոյն
աշխատութեան, որ ոչն պատրաստեալ է, և նմա փափաքն մերձեցելոց:
ԺԲ. Պատրաստութիւն իւրոյ հանդերձեալ ճանապարհին առ նա:

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ:

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- ՔԻ
սուսի Քի կամօքն Այ, և Տիմոթէոս եղ-
բայր. եկեղեցւոյդ Այ որ է ՚ի Կորնթոս՝
ընդ ամենայն սրբովք՝ որ են յամենայն Աքայիա-
2 յոյ: * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն՝ յԱյ Հօրէ
3 մերմէ, և ՚ի Տեառնէ յՅսէ Քսէ: * Օրհնեալ է Ած և Հայր Ա
Տն մերոյ յՅսի Քսի. Հայր գթութեանց, և Ած ամ մխի-
4 թարութեան. * որ մխիթարէն զմեզ յամենայն նեղութեան մե-
րում. ՚ի կարող լինել մեզ մխիթարել զայնոսիկ, որ յամենայն
նեղութեան իցեն, մխիթարութեամբն որով մեք մխիթա-
5 րեցաք յԱյ: * զի որպէս առաւելեալ չարչարանքն Քի ՚ի մեզ,
նոյնպէս և ՚ի ձեռն Քի առաւել լինի և մխիթարու-
6 թիւն մեր: * Զի եթէ նեղիմք, վն ձերոյ մխիթարու-
թեան և փրկութեան, և եթէ մխիթարիմք, վն ձերոյ մխի-
թարու-

---

*՚ի Փիլիպպեայ՝ ռհմաց. Առ Կորնթացիսն թուղթ երկր:
և ռմձն. Թուղթ երկր առ Կորնթացիս:

Գլ. Ա. (1) Օրհնեալ է. Յսի Քսի խնամօքն Այ, և սաս-
թենէս եղբայր: (1) Ոմանք. Ամենեքեան: (2) Ոմանք.
Յայ ՚ի Հօրէ մեր": (3) Ոմանք. Ամ մխիթարութեանց: (4) Ո-
մանք. Որ մխիթարէ: (5) Ոմանք. ՚ի ձեռն Քի առաւել
լինի մխիթարութիւն մեր: (6) Ոմանց առեալ ՚ի լատին-
ականէն յաւելուն. Մխիթարութեան. կամ համբերութեան վն ձերոյ
համբերութեան և փրկութեան, որ յաղթահարէ: (6) Ոմանք. Որ

Digitized by Google

թարութն. որ յաճախեալն է համբերութեամբ նոյնին չար-
չարանաց, զոր և մեքն չարչարիմք. * Եւ յոյսն մեր հաս- 7
տատուն է վն ձեր. քանզի գիտեմք՝ եթէ որպ կցորդ-
ք էք չարչարանացն, նոյնպէս և մխիթարութեանն: * Քանզ- 8
զի ոչ կամիմ՝ ագէտ լինել ձեզ եղբարք՝ վն նեղութեն
մերոյ եղելոյ յԱսիա. զի առաւել քան զկար մեր ծան-
րացաք, մինչև անյոյս լինել մեզ և ՚ի կենաց: * Այլ 9
անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ընկալաք. զի մի յան-
ձինս ապաստան իցեմք, այլ յԱծ որ յարուցանէ զմե-
ռեալս. * որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ 10
և փրկեսցէ. * քանզի յուսացեալ եմք, եթէ առաւել ևս 11
փրկեսցէ օգնականութեամբ աղօթից ձերոց վն մեր: Զի
՚ի բազմադիմաց շնորհացն՝ որ ՚ի մեզ, բազմօք յանձնաւորե-
Է Գ ցեն գոհութիւն վն մեր: * Քանզի պարծանք մեր այս 12
են՝ վկայութիւն մտաց մերոց. զի սրբութեամբ և ստուգութեամբ
Այ, և ոչ մարմնաւորեան իմաստութեամբ, այլ շնորհօքն Այ շրջե-
ցեցաք յաշխարհի. բայց առաւել ևս առ ձեզ: * Քանզի 13
զի ոչ եթէ այլ ազգ ինչ գրեմք առ ձեզ, այլ զոր ըն-
թեռնուցուք՝ և գիտակ լինիցիք. քանզի յուսամ. թէ
մինչև ՚ի վախճան գիտիցէք. * որպ և խնլամնաւ եղէք 14
մեզ փոքր ՚ի շատէ: զի պարծանք ձեր եմք՝ որպ և դուք
մեր, յաւուրն Տն մերոյ յի քի: * Եւ յայս ապաստա- 15
նաւ, կամէի նախ առ ձեզ գալ. զի կրկին շնորհս
ընդունիցիք. * և ՚ի ձէնջ անցանել ՚ի Մակեդոնիա. և 16
դարձեալ ՚ի Մակեդոնիայ գալ առ ձեզ, և ՚ի ձէնջ
յուղարկել ՚ի Հրէաստան: * Իսկ եթէ զայս խորհեցայ՝ 17
մի թէ՝ թեթևութեա՞մբ ինչ վարեցայ. և կամ զոր խորհիմս,
ըստ մարմնոյ ինչ խորհիցիմ, այլ զի եղիցի յինէն կան-
խաւ, այոն՝ այո, և ոչն՝ ոչ: * Հաւատարիմ է Այ. 18
զի

յաճախեալն է ՚ի մեզ համբ″. նոյնին չարչարանաց, զոր և մեք չարչար″: (7) Ոմանք. Թէ որպ կցորդք էք: (8) Ոմանք. Ոչ կամիմ զձեզ: և ոմանք. ագէտ լինել զձեզ եղբարք՝ վն նեղութեն.. քան զկարն մեր.. լինել մեզ ՚ի կենացս: (9) Ոմանք. Ապաստանիցեմք, այլ յԱծ որ յարուցեալ է զմեռ″: (11) Ոսկան. Յուսացեալ եմ... շնորհացն որ են ՚ի մեզ: (11) Օրինակ մի. Զի բազմադիմի շնորհացն որ ՚ի մեզ՝ բազմօք յանձնաւորեսցեն գոհութիւնս վն մեր: (12) Ոմանք. Վկայութիւն մտաց: (12) Յընթացիկն դարձաք. Յաշխարհի, բայց առաւել ևս առ ձեզ: (13) Ոմանք. Գրեմ առ ձեզ.. և գիտակ իսկ լինիցիք.. եթէ մինչ ՚ի վախճանն: (14) Ոմանք. Խնլամնաւ էք.. յօրն տն մերոյ յի: (15) Ոմանք. Շնորհս ընդունիցիք: (16) Ոսկան. Եւ ՚ի Մակեդոնիայ դառնալ առ: (16) Ոմանք. Յուղարկել ՚ի հրէս: (17) Ոմանք. Եւ կամ զոր խորհիմ...

19 զի բանն մեր որ առ ձեզ եհաս՝ ոչ է այո, և ոչ։ * Քանզի
զի որդին Այ յՍ Քս, որ 'ի ձեզ մեւք քարոզեցաւ, ինև
և Սիղուանոսիւ և Տիմոթեիւ, ոչ եղև այո և ոչ. այլ
20 այոն 'ի նմին եղև։ * Զի որչափ աւետիքն Այ են 'ի նմ
այոն. վա որոյ և նովին ամէնն մեւք 'ի փառս Այ։
21 * Այլ որ հաստատեացն զմեզ ձեւք հանդերձ 'ի Քս, Բ
22 և օծ զմեզ, Ած է. * որ և կնքեաց զմեզ, և ետ զառ-
23 հաւատչեայ հոգւոյն 'ի սիրտս մեր։ * Այլ ես վկայ
զԱծ կոչեմ անձին իմոյ, զի վա խնայելոյ 'ի ձեզ՝ ոչ
ևս եկի 'ի Կորնթոս. զի ոչ եթէ տիրեմք հաւատովքդ,
այլ գործակիցք եմք շնորհացդ ձերոց. քանզի հաւա-
տովք հաստատեալ կայք։

ԳԼ. Բ.

1 Բայց զայս եւեթ ընտրեցի, զի մի միւսանգամ տրտմու-
2 թեամբ եկից առ ձեզ։ * Զի եթէ ես տրտմեցուցա-
նեմ զձեզ. և ով է որ ուրախ առնիցէ զիս, եթէ
3 ոչ որ տրտմիցին յինէն։ * Եւ զայս գրեցի, զի մի յոր-
ժամ գայցեմ տրտմութիւն ինչ կրեցեմ, ուստի արժա-
նիք էին ինձ ուրախ լինել. յուսացեալ եմ 'ի ձեզ ա-
4 մենեսեան, զի իմ ուրախութիւն՝ ձեր ամենեցուն է։ * Զի
'ի բազում վշտաց և 'ի նեղութէ սրտի գրեցի առ ձեզ բազում
արտասուօք. ոչ զի տրտմիցիք, այլ զի զսէրն իմ գի-
5 տասջիք, զոր ունիմ առաւելապէս առ ձեզ։ * Ապա
եթէ ոք տրտմեցոյց, ոչ եթէ զիս տրտմեցոյց, այլ փոքր
6 'ի շատէ, զի մի ծանրացայց ամենեցուն ձեզ։ * Շատ
է այնպիսւոյն պատուհասն այն, որ 'ի բազմաց անտի
7 է։ * Այսուհետև նմին հակառակ, մանաւանդ շնոր-
հել ձեզ նմա՝ և մխիթարել. զի մի յառաւել տրտմու-
8 թենէն ընկղմեսցի այնպիսին։ * Վա որոյ աղաչեմ զձ-
9 ձեզ, հաստատել 'ի նա զսէրն։ * Վասն այնորիկ իսկ
և

կողմանկէն՝ այոյն այոյ, և ոչն։ (19) Ոմանք. Այլ այոյն 'ի։ (20) Ոմանք. Այ են 'ի նմին և այոյն... և նովին և մեւք ամէնն 'ի փառս։ (21) Ոմանք. Որ հաստատեացն զմեզ.. և որ օծ զմեզ։ (23) Ոմանք. Տիրեմք ձեզ հաւատովքս.. շնորհաց ձերոց։

Գլ. Բ. (2) Ոմանք. Ուրախ առնէ զձեզ. եթէ ոչ որ տրտմիցինն։ (2) Ոսկան. Տրտմիցի յինէն։ (3) Բձ. Արժանդ իցէ ինձ։ Ուր ոմանք. Արժան է ինձ ու"։ (3) Ոմանք. Եւ զայս զի գրեցի, զի ... իմ ուրախութիւն ձեր։ (4) Ոմանք. Ոչ զի տրտմիջիք ... առաւել ևս առ ձեզ։ (5) Ոմանք. Ապա եթէ ... ծանրացայց ձեզ։ (6) Ոմանք. Պատուհասն որ 'ի բազ"։ (7) Ոմանք. Հակառակ նմին ... ընկղմիցի։ (9) Ոմանք. Հաւատակ իցեմք։

Digitized by Google

և գրեցի · զի գիտացից զփորձ ձեր, եթէ յամենայնի հնազանդք
իցէք: * Զի եթէ ումեք շնորհիցէք՝ և ես · քանզի և 10
ես եթէ շնորհեցի, զոր ինչ շնորհեցի՝ վս ձեր 'ի
դէմս քի · * զի մի զրկեցիմք 'ի սատանայէ · քանզի 11
չեմք ինչ անտեղեակ խորհրդոցն նորա:

Գ/գէ * Այլ իբրև հասի ես 'ի Տրովադա յաւետարանն քի, 12
և դուռն բաց էր ինձ 'ի տր, * ոչ եղև հանգիստ հոգ- 13
ւոյ իմում · քանզի ոչ գտի ես անդ զտիտոս զեղբայրն
իմ · այլ հրաժարեալ 'ի նոցանէ՝ գնացի 'ի Մակեդով-
նիա: * Այլ այ շնորհքն որ յաւէժ հաղթանակէ 14
զմեզ 'ի քս յս, և զհոտ գիտութեն իւրոյ յայտնի առ-
նէ մեւք յամ տեղիս: * Զի հոտ անուշ եմք քի առ այ՝ 15
'ի մէջ փրկելոցն, և 'ի մէջ կորուսելոցն · * ոմանց հոտ մահ- 16
հուանէ 'ի մահ, և ոմանց հոտ կենդանութէ 'ի կեանս · և
առ այս՝ ո՞ բաւական իցէ: * Քանզի ոչ եմք իբրև զայլսն, 17
որ վաճառականեն լինին բանին այ · այլ իբրև 'ի հաստա-
տութէ՝, այլ իբրև յայ առաջի այ՝ 'ի քս խօսիմք:

ԳԼ. Գ.

Սկսանիմք այսուհետև վերստին զանձինս ընծայե- 1
ցուցանել · թէպէտ և ոչ պիտոյ իցեն մեզ, որպէս
ոմանց թղթք ընծայութե առ ձեզ, կամ 'ի ձէնջ: * Այլ 2
թուղթք մեր դուք էք՝ գրեալ 'ի սիրտս մեր, ծանու-
ցեալ և ընթերցեալ յամ մարդկանէ * յայտնեալք, 3
զի էք թուղթք քի, պաշտեցեալ 'ի մէնջ · և գրեալ
ոչ մրով, այլ հոգւովն այ կենդանւոյ · ոչ 'ի տախտակս
քարեղէնս, այլ 'ի տախտակս սրտի մարմնեղէնս:

Դ/դդ * Յոյս մի այսպիսի ունիմք 'ի ձեռն քի առ այ · * իբր 4
ոչ եթէ անձամբ բաւական եմք խորհել ինչ իբրև 'ի 5
մէնջ · այլ բաւականութիւն մեր՝ յայ է, * որ և բաւա- 6
կան արար զմեզ՝ պաշտօնեայս նորոյ կտակարանաց,
ոչ գրով, այլ հոգւով · զի գիրն սպանանէ, այլ հոգին
կե-

---

(10) Այս ոսկանայ տպին · Զի եթէ ումեք: (13) Օրինակ մի · Հանգիստ հոգւոյ իմոյ · · · անդ զտիմոթէոս զեղ'' · · գնաց 'ի մա'': (14) Օրինակ մի · Յայտնի առնեմք ը յամ երկիր: (16) Ոմանք · 'Ի մահուանէ 'ի մահ · և ոմանց 'ի կենաց 'ի կեանս · · ո՞ բաւական է: (17) Ոմանք · Զայլս, որ վաճառականք են · · այլ առ այ:
Գլ. Գ. (1) Ոսկան · Ընծայեցուցանել ձեզ: (1) Ոմանք · Զանձինս վերստին ըն'' · · · թուղթքն ընծայ'': (3) Օրինակ մի · Պաշտեալք 'ի մէնջ · · · ոչ մարմնով, այլ հոգւով: (4) Ոմանք · 'Ի ձեռն յսի քի առ: (5) Ոմանք · Իբրև ոչ եթէ անձամբ · · իբրև թէ 'ի մէնջ: (6) Ոսկան · Որով բաւականս արար: (6) Ոմանք · Նորոյ կտակարա-

Digitized by Google

7 կեցուցանէ: * Զի եթէ պաշտօն մահու գրեալ դրոշ-
մեալ 'ի տախտակսն քարեղէնս, եղև փառօք, զի մի կա-
րասցեն հայել որդիքն Իսրայէլի յերեսն Մովսիսի, վասն փա-
8 ռաց երեսաց նորա՝ որ խափանելոցն էր. * որչափ ևս
9 առաւել պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառօք: * Զի եթէ
պաշտօն դատապարտութեան փառօք էր, որչափ ևս ա-
10 ռաւել պաշտօն արդարութեան փառօք: * Քանզի ոչ եթէ
փառաւորեալ փառաւորեցաւ յայսմ մասին, վասն առաւե-
11 լութեան փառացն: * Զի եթէ որ խափանելոցն էր՝ այն
փառօք էր, որչափ ևս առաւել որ դալոցն է՝ փառօք
12 իցէ: * Եւ արդ՝ զի ունիմք այսպիսի յոյս, բազում
13 համարձակութեամբ վարեսցուք. * և ոչ որպէս Մովսէս արկա- Ր
նէր քող 'ի վերայ երեսաց իւրոց, վասն չհայելոյ որդւոցն
14 Իսրայէլի 'ի վախճան խափանելոցն: * Այլ կուրացան միտք
նոցա. քանզի մինչև ցայսօր ժամանակի, նոյն քող ծածկեալ
կայ 'ի վերայ ընթերցուածոց հնոյն կտակարանացն. և
15 ոչ վերանայ, զի Քրիստոսիւ խափանելոց է: * Այլ մինչև
ցայսօր յորժամ ընթեռնուն զՄովսէս, նոյն առագաստ
16 կայ 'ի վերայ սրտից նոցա: * Այլ յորժամ դարձցին առ
17 Տէր, ապա վերասցի առագաստն: * Զի Տէր հոգին է. ՎԸ
18 ուր Հոգի Տեառն է, անդ ազատութիւն է: * Բայց մեք ա-
մենեքեան բացաերեսօք զփառսն Տեառն իբրև ընդ հայե-
լի տեսանել, 'ի նոյն պատկեր նորոգիմք՝ փառաց 'ի փա-
ռս. որպէս և Տեառն հոգւոյ:

ԳԼ. Դ.

1 Վասն այսորիկ ունիմք զպաշտօնս զայս, որպէս և գը- Ե
2 տաք զողորմութիւն, և ոչ ձանձրանամք. * այլ հրա-
ժարեցաք 'ի գաղտնեաց ամօթոյն. զի մի գնասցուք
խորամանկութեամբ, և մի նենգեսցուք զբանն Աստուծոյ. այլ յայտ-
նու

նացն . . . այլ և հոգւոյն. զի գիրն սպանանէ՝ և հոգին
կե": (7) Ոմանք. Պաշտօնն մահու դրոշմեալ . . . յերեսն
Մովսէսի: (8) Օրինակ Գ. Պաշտօն հոգւոյն: (9) Ոմանք.
Առաւել պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառօք: (11) Ոմանք.
Զի թէ խափանելոց էր . . որ կալոցն է այն փառօք է":
Ուր և ոմանք. որ մնալոցն է՝ փա": (12) Օրինակ Գ. յու-
սոյն. Վարեսցուք զինչ էր: (13) Ոմանք. Որպէս Մովսէսն
որ արկանէր քաւղ 'ի վերայ . . . խափանելոյն: (14) Ոմանք.
Քրիստոսիւ խափանելոց էր: (15) Օրինակ Գ. Այլ մինչ
ցայսօր յորժամ ընթեռնուցուն զՄովսէս: (17) Ոմանք. Զի
ուր հոգին Տեառն է: (18) Օրինակ Գ. Բաց երեսօք զփառս
Տեառն . . . 'ի նոյն կերպարան նո": (18) Ոմանք. Որպէս և 'ի
Տեառն հոգւոյ: Ուր օրինակ Գ. որպէս և 'ի Տեառնէ հոգ":
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Վասն այսորիկ ունիմք: (2) Ոմանք.

Digitized by Google

նութեն ճշմարտութեն ընծայեցուցանէք զանձինս մե-
րա ամ միոս մարդկան առաջի այ։ * Այպս թէ իցէ 3
եւ ծածկեալ աւետարանն մեր, 'ի մէջ կորուսելոցն է
ծածկեալ. * որոց աստուած աշխարհիս այսորիկ կու- 4
րացոյց զմիտս անհաւատիցն, զի մի ծագեսցէ 'ի նոս
լուսաւորութէ աւետարանի փառացն քի. որ է պատ-
կեր աներեւութին այ։ * զի ոչ եթէ զանձինս քարո- 5
զեմք, այլ զքս յս զտր, եւ զմեզ ծառայս ձեզ վս քի։
* Զի ած որ ասաց 'ի խաւարէ լոյս ծագել. որ եւ ծա- 6
գեաց լոյս 'ի սիրտս մեր 'ի լուսաւորութի գիտութե
փառացն այ 'ի դէմս յսի քի։

Դ * Այսուհետեւ ունիմք զգանձս զայս յամանս խեցե- 7
ղէնս. զի առաւելութի զօրութեն իցէ այ, եւ ոչ 'ի մէնջ։
* յամենայնի նեղեալք, այլ ոչ նուաղեալք. կարօտ- 8
եալք, այլ ոչ տարակուսեալք. * հալածեալք, այլ ոչ 9
լքեալք. չարչարեալք, այլ ոչ սատակեալք։ * յամ 10
ժամ զմահն յսի 'ի մարմինս մեր կրեսցուք, զի եւ կեան-
քն յսի 'ի մարմինս մեր յայտնեսցին։ * Քանզի միշտ 11
մեք որ կենդանիքս եմք, 'ի մահ մատնիմք վս յսի. զի
եւ կեանքն յսի յայտնի լիցին 'ի մահկանացու մարմինս
մեր։ * այսուհետեւ մահ 'ի մեզ զօրանայ, եւ կեանք 12
'ի ձեզ։ * Այլ զի ունիմք զնոյն հոգի հաւատոց, որպէս 13
գրեալ է. հաւատացի' վս որոյ եւ խօսեցայ։ եւ մեք հա-
ւատամք' վս որոյ եւ խօսիմք իսկ։ * Զայս գիտեմք' 14
եթէ որ յարոյցն զյս, եւ զմեզ ընդ յսի յարուսցէ, եւ
յանդիմանն կացուսցէ ձեւք հանդերձ։ * քանզի ամ 15
ինչ վս ձեր է. զի շնորհք յաճախեալք 'ի բազմաց գո-
հուէ առատ, առաւելեսցին 'ի փառս այ։ * Վասն ա- 16
յորյ եւ ոչ ձանձրանամք. այլ թէպէտ եւ արտաքին մարդ
մեր ապականի, այլ ներքինն մարդս մեր նորոգի
օրըստօրէ. * զի առժամայն յաճախութէ թեթեւ նեղու- 17
թեա

Այլ յայտնութեան ճշմարտութեն ընծայեցուցանէք։ (3) Ոմանք. Այպս եթէ իցէ։ (4) Ոմանք. Նորոց ած աշխարհ"։ (4) Ոմանք. Կուրացոյց զմիտս անհաւ"։ (5) Ոմանք. Այլ զքս յս զտր։ Որք ունին յաւելուած' զտր մեր։ (6) Ոմանք. 'Ի խաւարի լոյս ծա"... լուսաւորութեն գիտութե.. 'ի դէմս քի։ (8) Ոմանք. Կարօտացեալք' այլ ոչ։ (10) Ոմանք. Զմահն քի 'ի մար"... կեանքն քի 'ի մահկանացու մարմինս մեր յայտ"։ (11) Ոմանք. Յայտնեսցին 'ի մահկանացու։ (13) Ոմանք. Զնոյն հոգի հաւատոյ։ (14) Ոմանք. Եթէ որ յարոյց։ (15) Ոմանք. Զի ամ ինչ վս.. զի շնորհքն.. 'ի գոհութէ առատ' առաւելացին 'ի փա"։ (15) Յօրինակին. Այլ ինձ վս ձեր... գոհութէ առատ։ (16) Բազ". Ներքին մարդն մեր։ (17) Ոմանք. Նեղութեն մեր. յամ,

Digitized by Google

Ըստ մերոյ 'ի յաւիտենական առաւելութիւն, զծանրու-
18 թիւն փառացն գործէ 'ի մեզ: *Քանզի ոչ դիտեմք զե-
րևելիսս, այլ զաներևոյթսն. զի երևելիքս առժամա-
նակ միայն են, և աներևոյթքն յաւիտենականք:

Գլ. Ե.

1 Քանզի գիտեմք՝ զի եթէ երկրաւոր տաճարս չին-
ուածոյս մերոյ քակտեսցի, շինուած յԱյ ունիմք, տա-
ճար առանց ձեռագործի յաւիտենական՝ յերկինս:
2 *Եւ ընդ այս հառաչեմք՝ քանզի զբնակութիւն երկնից
3 փափագեմք զգենուլ. *Միայն թէ յօժարեմ զգենու-
4 լումն, ոչ մերկ գտանի[illegible] եմք: *Քանզի որ եմք ընդ
յարկաւս ընդ դժուարաւ, հառաչեմք ծանրացեալք. զի
ոչ կամիմք մերկանալ, այլ զգալն 'ի վերայ այսր զգենուլ.
5 զի ընկղմեսցի մահկանացուս 'ի կենդանութենէ: *Այլ
որ յաղթողեն մեզ 'ի սոյն, Այ է. որ ետ մեզ զառհա-
6 ւատչեայ հոգւոյն: *Այլ՝ համարձակեմք յամ ժամ, գՂ
և գիտեմք եթէ որչափ յամեմք 'ի մարմնի աստ, օտա-
7 րանամք 'ի Տէ: *Զի հաւատովք գնամք, և ոչ կար-
8 ծեօք: *Այլ համարձակեմք, և առաւել ևս հաճեմք
9 եմք ելանել 'ի մարմնոյ աստի՝ և մտանել առ Տր: *Վն
որոյ և առաստանամք. զի եթէ յամեցեմք՝ և եթէ ելա-
10 նիցեմք, հաճոյ և եթ լիցեմք նմա: *Քանզի ամենե-
ցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ատենին Քի.
զի ընկալցի իւրաքանչիւր իւրում մարմնով, զոր ինչ
գործեաց յառաջ՝ եթէ բարի, և եթէ չար:
11 *Իսկ արդ զահ Տն գիտելով չափ. զմարդկան ինչ զմիտս Ի
հաճեմք. առ այն առաջի Այ յայտնեալք եմք. բայց ես
12 յուսամ և 'ի ձեր միտս յայտնի լինել: *Իբր ոչ եթէ
միւսանգամ զանձինս ինչ ընծայեցուցանեմք ձեզ, այլ
պատճառս տամք ձեզ պարծանաց վն մեր. զի ունի-
ցիք

մերումս.. 'ի յաւիտենականն առաւե": (18) Ոմանք. Ոչ զիտեմք զերևելիսդ, այլ զաներևոյթս:
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Գիտեմք եթէ երկրաւոր.. մերոյ քակտեսցի, շինուած յԱյ ու": (2) Ոմանք. Զբնակութիւն երկնից փափագեմք զգե": (3) Օրինակ Գ. Միթէ միայն թէ յօժարեմ: (4) Ոմանք. Ընդ հարկաւս այսաւրիկ.. Զի ոչ կամիմք: (5) Ոմանք. Յաղթողեն զմեզ 'ի սոյն... հոգւոյն 'ի մեզ: (6) Ոմանք. Թէ որչափ յամեմք 'ի մարմնի օտար": (9) Ոմանք. Վն որոյ առաստա".. զի թէ յամե": (10) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք իւրով մարմնովն.. գործեաց եթէ բարի: (11) Ոմանք. Զահն Տն գիտելով չափ, զմարդկան միտս.. միայն յայտնի լինել: (12) Ոմանք. Զանձինս ընծայեցուցանել ձեզ.. տամ ձեզ..

Digitized by Google

ցիք առ այնոսիկ որ առ աչաց պարծիցին, և ոչ սրտ-
տիւք։ * Զի եթէ առանձնացաք ինչ՝ այն Այ է. և եթէ 13
զգաստանամք, այն ձեր է։ * Զի սէրն Քսի առիպէ 14
զմեզ, քննել զայս. զի եթէ մին փոխանակ ամենեցուն
մեռաւ, ապա ուրեմն ամենեքեան մեռեալ էին. * և 15
'ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն իցեն,
մի անձանց իցեն կենդանիք, այլ այնմ որ 'ի վերայ նո-
ցայն մեռաւ, և յարեաւ։ * Այսուհետև մեք ոչ զոք 16
գիտեմք մարմնով. զի թէպէտ և գիտէաք մարմնով
զՔս, այլ արդ ոչ ևս նոյնպէս գիտեմք. * բայց եթէ 17
ինչ 'ի Քս նոր արարած իցէ. զի հինն անց, և արդ նոր
եղև։ * Այլ ամ ինչ յԱյ՝ որ հաշտեցոյց զմեզ ընդ 18
ՎՀ իւր 'ի ձեռն Քսի. և ետ մեզ զպաշտօնն հաշտութեան։
* Եւ քանզի Այ էր, Քսիւ զաշխարհս հաշտեցուցա- 19
նել ընդ իւր, և չհամարել նոցա զմեղս իւրեանց, և եդ
'ի մեզ զբանն հաշտութեան։ * արդ՝ վս Քսի պատգամա- 20
ւորիմք որպէս և Այ բարեխօսութեամբ մերով։ աղաչեմք վս
Քսի՝ հաշտեցարուք ընդ Այ։ * զի զայն՝ որ ոչն գի- 21
տէր զմեղս, վս մեր մեղս արար. զի մեք եղիցուք նո-
վաւ արդարութիւն Այ։

Գլ. Զ.

Գործակիցք եմք ձեր՝ և աղաչեմք. մի ընդունայն 1
զշնորհսն Այ ընդունել ձեզ։ * զի 'ի ժամանակի 2
ընդունելութեան՝ ասէ, լուայ քեզ, և յաւուր փրկութեան
օգնեցի քեզ։ Ահաւասիկ ժամանակ ընդունելի. ա-
հա օր փրկութեան։ * մի և մի իւիք տայցեք պատճառս, 3
զի մի արատաւորեսցի պաշտօնն. * այլ յամենայնի ընծայեցուցա- 4
ցեմք զանձինս մեր իբրև զպաշտօնեայս Այ՝ համբերութ-
բազմաւ, 'ի նեղութիւնս, 'ի վիշտս, 'ի չարչարանս, * 'ի 5
գանս, 'ի բանտս, 'ի խռովութիւնս, յաշխատութիւնս, 'ի
հսկ-

զի ունիցիք։ (13) Ոմանք. Առանձնացաք ինչ՝ այն Այ, և
թէ։ (14) Ոմանք. Զի եթէ միոյն փոխանակ ամենե-
ցուն մեռանիցի, ապա։ (15) Ոմանց յաւելու. Մեռաւ Քս.
զի։ (15) Ոմանք. Որ կենդանիքն իցեն... այնմ որ 'ի վերայ
ամենեցուն մեռաւ։ (16) Ոմանք. Այսուհետև և մեք.. զի
թէպէտ և գիտեմք մարմնով զՔս։ (17) Ոմանք. Բայց
եթէ 'ի Քս նոր արարած ինչ իցէ։ (17) Ոմանք յաւելուն.
Նոր եղև ամ։ (18) Ոմանք. Այլ զամ ինչ յԱյ։ (19) Ո-
մանք. Եւ ոչ համարել նոցա։ (20) Ոմանք. Եւ արդ վասն
Քսի.. որպէս և ամ Այ բարեխօս".. աղաչեմ վս Քսի հաշտ"։
(21) Ոմանք. Զի այն որ ոչն գիտէր մեղս։
Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Գործակից եմ ձեր.. զշնորհսն Այ
ընդունել"։ (3) Ոմանք. Մի և մի իւիք. չամ, իւրք տայցէք

Digitized by Google

6 տքնութիւնս, 'ի պահս, * 'ի սրբութեան, 'ի գիտութեան, յեր-
կայնմտութեան, 'ի քաղցրութեան, 'ի հոգին սուրբ, 'ի սէր ա-
7 նկեղծաւորութեան, * 'ի բանն ճշմարտութեան, 'ի զօ-
րութեան այ. զինուք արդարութեան՝ որ ընդ աջմէ եւ
8 ընդ ահեկէ է. * փառօք եւ անարգութեամբ, գովութեամբ եւ
պարսաւանօք, իբրեւ մոլարք՝ եւ ճշմարիտք. իբրեւ ան-
9 ծանօթք՝ եւ ծանուցեալք, * իբրեւ մահկանացուք՝ եւ
անմահապէս կենդանի եմք, իբրեւ խրատեալք՝ եւ ոչ մա-
10 հապարտեալք. * իբրեւ տրտմեալք, եւ հանապազ ու-
րախ եմք. իբրեւ աղքատք՝ եւ զբազումս մեծացուցա-
11 նեմք. իբրեւ ոչինչ ունիցիմք, եւ զամ ինչ ունիմք: * Բե-
րանք մեր բացեալ են առ ձեզ՝ կորնթացիք. եւ սիրտք
12 մեր ընդարձակեցան: * Ոչ ինչ նեղիք 'ի մեզ, բայց նե-
13 ղիք 'ի գութս ձեր նեղեցիք. * այլ զնոյն հատուցումն
իբրեւ Է որդւոց ասեմ. ընդարձակեցարուք եւ դուք.
14 * Եւ մի լինիք լծակիցք անհաւատից: Զանզի զի՞նչ հա-
ղորդութիւն է արդարութեան ընդ անօրէնութիւն. եւ կամ զի՞նչ
15 հաւասարութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի. * Եւ կամ զի՞նչ
միաբանութիւն է Քի ընդ բելիարայ. կամ զի՞նչ բաժին
16 կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատին. * կամ զի՞նչ
նմանութիւն է տաճարի այ՝ մեհենաց: Այսպէս դուք
տաճար այ կենդանւոյ էք. որպէս ասաց այ, թէ բնա-
կեցայց 'ի նոսա, եւ գնացից 'ի նոսա. եւ եղէց նոցա այ, եւ նոքա
17 եղիցին իմ ժողովուրդ: * Վա այսորիկ ելէք 'ի միջոյ նոցա եւ
18 մեկնեցարուք, ասէ տր. եւ 'ի պղծոյ մի մերձենայք. * եւ
ես ընդունելայց զձեզ. եւ ես եղէց ձեզ 'ի հայր, եւ դուք եղի-
ջիք ինձ յուստերս եւ 'ի դստերս, ասէ տր ամենակալ:

ԳԼ. Է.

1 Զայս ուրեմն զայս աւետիս ունիմք սիրելիք, սրբե-
ցուցուք զանձինս մեր յամ պղծութենէ մարմնոյ եւ
2 հոգւոյ. կատարեսցուք զսրբութիւն ահիւն այ: * Տա-
րայք մեզ. զի ոչ ումեք մեղաք, եւ ոչ զոք եղծաք, եւ
ոչ

պրա'': (6) Ոմանք. 'ի սրբութիւն, 'ի գիտութիւն . . . 'ի քաղց-
րութիւն, 'ի հեզութիւն, 'ի հոգի սբ: (8) Յօրինակին գրեալ էր. Փառ-
օք եւ անարգանօք. գով'': (8) Ոմանք յաւելուն. Եւ անար-
գութեամբ զօրութեամբ, գով''.. իբր անծա'': (10) Ոմանք. Իբրեւ
ոչ ինչ ունիմք, եւ զամ ինչ ունիցիմք: (14) Ոմանք. Ան-
հաւատից . . . ընդ անօրէնութեան, եւ կամ զինչ հաւ'':
Եւ ոմանք. Ընդ անիրաւութեան: (16) Ոմանք. Տաճարի այ
եւ մեհենաց . . . այ եւ ասաց տծ . . . նց յած, եւ նք ե-
ղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: (17) Ոմանք. Եւ 'ի պղծոյ մի:
(18) Ոմանք. Եւ եղէց ձեզ 'ի հայր:
Գլ. Է. (1) Ոմանք յաւելուն. Հոգւոյ եւ մարմնոյ.. պրա.

Digitized by Google

ոչ զոք զրկեցաք: * Ո՛չ եթէ 'ի դատապարտութիւն ինչ 3
ասեմ. քանզի յառաջ իսկ ասացի, եթէ 'ի սիրտ մե-
րում կայք՝ 'ի կեա՛լ և 'ի մեռանե՛լ ընդ ձեզ:
Ը * Բազում համարձակութիւն է իմ առ ձեզ. բազում 4
գ կ պարծանք են ինձ վասն ձեր. լի եմ մխիթարութեամբ. առա-
ւելեա՛լ եմ ուրախութեամբ յամենայն նեղութեան մեր: * Քանզի 5
յորժամ հասաք մեք 'ի Մակեդոնիա, և ոչ միով իւիք
հանգիստ գտաւ մարմինս մեր, այլ յամենայնի նեղեալք.
յարտաքուստ մարտք՝ և 'ի ներքուստ արհաւիրք: * Այլ 6
որ մխիթարէն զխոնարհս, մխիթարեաց զմեզ Աստուած 'ի
գալստեանն Տիտոսի: * ոչ միայն 'ի գալստեան նորա, 7
այլ և 'ի մխիթարութեանն զոր մխիթարեցաւ նա 'ի ձեզ,
'ի պատմել մեզ զանձկութիւն ձեր, զողբումն ձեր, զնա-
խանձն ձեր վասն իմ, մինչև առաւել ուրախ լինել ինձ:
* Զի թէ և տրտմեցուցի զձեզ թղթովն՝ ոչ զղջանամ, 8
թէպէտ և զղջացեալ էի: քանզի տեսանեմ՝ զի թուղ-
թն այն թէ առ ժամանակ մի տրտմեցոյց զձեզ. * արդ 9
ուրախ եմ, ոչ զի տրտմեցէք՝ այլ զի յապաշխարութիւն
տրտմեցարուք. քանզի տրտմեցայք ըստ Աստուծոյ. զի
մի իւիք զրկեսջիք 'ի մէնջ. * Զի որ ըստ Աստուծոյ տրտմու- 10
թիւն է, ապաշխարութիւն 'ի փրկութիւն անզղջանալի
գործէ. իսկ աշխարհի տրտմութիւն՝ մահ գործէ: * Արդ 11
նոյն իսկ որ ըստ Աստուծոյ տրտմեցարուք, որչափ ինչ փոյթ
գործեաց 'ի ձեզ, կամ աղերս, կամ ասաստ, կամ եր-
կեւղ, կամ անձուկ, կամ նախանձ, կամ վրէժխնդ-
րութիւն. քանզի յամենայնի ընծայեցուցէք զանձինս ձեր՝ սուրբ
լինել յիրիդ յայդմիկ: * Այս ուրեմն՝ թէ և գրե- 12
ցի ես առ ձեզ, ոչ վասն այնորիկ որ զրկեացն, և ոչ վասն
այնորիկ որ զրկեցաւն. այլ վասն յայտնի լինելոյ փու-
թոյն ձերոյ որ վասն մեր՝ առ ձեզ առաջի Աստուծոյ: * Վասն 13
այնորիկ մխիթարեցա՛ք մեք 'ի վերայ մխիթարութեան ձե-
րոյ. առաւել ևս խնդացաք 'ի վերայ խնդութեան Տի-
տոսի. քանզի հանգուցեալ էր հոգի նորա 'ի ձէնջ ամե-
նեցունց: * զի զինչ և պարծեցայ առ նմա վասն ձեր, ոչ 14
ամօթ

տութիւն անձանց մերոց առնիւն Աստուծոյ: (3) Օրինակ մի. Ոչ ա-
սեմ... եթէ կալ, և 'ի սրտի մերում կեայք, և 'ի մեռ": (4) Ոմանք. Առաւել եւ լի եմ մխիթարութեամբ յամենայն: (5) Ոմանք. Հանգիստ գտաք մարմնոյս մեր": (7) Ոմանք. Այլ և մխիթարութեան... մինչ առաւել ուրախ: (8) Ոմանք. Զի թէ տրտմեցուցի... թէ և առ ժամ մի: (9) Ոմանք. Արդ՝ 'ի ձեզ ուրախ եմ: (10) Ոմանք. Զի որ ըստ Աստուծոյ": (11) Ոմանք. Որ ըստ Աստուծոյ": (12) Ոմանք. Վասն այնորիկ որ զրկ": (12) Ոսկան. Փութոյն մերոյ, զոր ունիմք վասն ձեր առաջի Աստուծոյ: (14) Ոմանք. Առ Տիտոսի ճշմարիտ:

Digitized by Google

ամաչեցի. այլ որպէս զամ ճշմարտութբ խօսեցայ ընդ
ձեզ, նոյնպէս և պարծանքն մեր առ տիտոս ճշմարիտ
15 եղեն: * Գա՛ և գութք նորա առաւել ևս են 'ի ձեզ.
քանզի յիշեցուցանէ մեզ զամենեցուն զձեր հնազանդու-
դութի. թէ ո՛րպ ահիւ և դողութե՟ ընկալարուք զնա:
16 * Եւ արդ ուրախ եմ, զի յամենայն համարձակ եմ առ ձեզ:

Գլ. Ը.

1 Ծանուցանեմ ձեզ եղբարք զշնորհսն այ, որ տուեալ Թ
2 են եկեղեցեացն մակեդոնացւոց. * զի մեծաւ գը
հանդէսիւ նեղութե՛ առաւելութ խնդութեն նոցա, և
ծանր աղքատութիւն նց առաւելեալ եղև 'ի մեծութի ա-
3 ռատութե նոցա: * զի ըստ կարի նց վկայեմ, և առաւել
4 քան զկար. * ինքնակամ բազում աղաչանօք աղաչէին զմեզ
զշնորհսն, և զհաղորդութե պաշտամանն որ 'ի սուրբսն
5 առնել ցմեզ: * Ո՛չ որչափ ակն ունէաք, այլ և զանձինս
6 ևս ետուն, նախ՝ տն և ապա մեզ կամօքն այ. * աղա-
չել զտիտոս, զի որպ սկսաւ յառաջագոյն, նոյնպէս
7 և կատարեսցէ 'ի ձեզ և զայդ ևս շնորհս: * Այլ որպ
յամենայն առաւել էք հաւատովք, և բանիւ, և գիտութբ,
և ամ փութով, և որ 'ի մէնջ 'ի ձեզ սէրն է, զի և
8 յայդմ ևս շնորհի առաւել լինիցիք: * ոչ որպ հրաման
տալով ասեմ. այլ վս այլոց փութոյ, և վս ձերոյ սի-
9 րոյ զմտերմութիւն փորձեմ: * քանզի գիտէք զշնորհսն
տն մերոյ յսի քսի. զի վս ձեր աղքատացաւ, որ մե-
ծատունն էր, զի դուք նորա աղքատութբն մեծասջիք:
10 * Եւ խրատ մի յայսմիկ տամ. զի այն իսկ յօգուտ է
ձեզ. որք ո՛չ միայն զառնելն, այլ՝ և զկամելն յառա-
11 ջագոյն սկսայք 'ի հերուն հետէ: * բայց արդ՝ և զառ-
նելն իսկ կատարեցէք. զի որպ յօժարութիւն 'ի կամելդ
12 է, նոյնպէս և առնելն ըստ գոյից: * զի եթէ յօժա-
րութիւն առաջի կայ, ըստ գոյիցն ընդունելի է, և ո՛չ ե-
13 թէ ըստ չգոյիցն: * Զի ո՛չ եթէ այլոց հանգիստ կա-
մի

(15) Ոմանք. Զամէցն ձեր հնազանդութեն:
Գլ. Ը. (2) Ոմանք. Նեղութեան առաւել". . աղքատութի նոցա . . . 'ի մեծութի առատութե: (4) Ոմանք. Աղաչէցին զշնորհսն և զհա". . տալ մեզ: (6) Ոմանք. Յառաջագոյն կատարեսցէ . . . ևս շնորհս: (7) Ոմանք. 'Ի մէնջ 'ի ձեզ սէրն է. զի և այդմ ևս . . լինիջիք: (8) Ոմանք. Ոչ իբրև հրաման տալով ասեմ: (9) Ոմանք. Գիտէք դուք զշն". . որ վս մեր աղքատացաւ որ մեծատունն է. զի: (10) Ոմանք. Տամ ձեզ. զի այն: (10) Այլք. Այն իսկ օգուտ է ձեզ, որք: Ուր ասէ. Օգուտ ձեզ է: (12) Ընդունելի է. Յօժարութեան առաջի կայցէ: (13) Ոմանք.

Digitized by Google

ւթիւն, և ձեզ նեղութիւն։ * այլ հաւասարութեամբ յայս- 14
մու ժամանակիս, ձեր առաւելութիւնդ ՚ի նոցա պակա-
սութիւն. զի և նոցա առաւելութիւնն եղիցի ՚ի ձերում պա-
կասութեանդ. զի եղիցի հաւասարութիւն, որպէս և գրեալ
է. * Թէ որ բազումն առ՝ ոչ առաւելաւ. և որ սա- 15
գ գ կաւն՝ ոչ նուազեցաւ։ * Բայց շնորհք այ՝ որ ետ 16
զնոյն փոյթ վն ձեր ՚ի սիրտ Տիտոսի. * զի զաղաչանսն 17
ընկալաւ, և փութացաւ յօժարագոյնս դիմեաց գալ
առ ձեզ։ * և առաքեցաք ընդ նմա զեղբայրն, որոյ գո- 18
վութիւն յաւետարանին անդ է՝ ընդ ամ եկեղեցիս։ * Եւ 19
ոչ այսչափ միայն, այլ և ձեռնադրեալ յեկեղեցեաց
անտի, նշդեհակից մեր երթալ ՚ի շնորհս յայսմիկ, որ
պաշտի ՚ի մէնջ ՚ի փառս տն, և ՚ի մեր յօժարութիւն։
* Բայց զայս խուշեմք իսկ, թէ գուցէ արատ ինչ ոք 20
գտիցէ ՚ի հաստատութեանս յայսմիկ՝ որ պաշտեցաւս ՚ի
մէնջ։ * Քանզի խորհիմք զբարիս՝ ոչ միայն առաջի 21
տն, այլ և առաջի մարդկան։ * և առաքեցաք ընդ նմ 22
զեղբայրն մեր՝ զոր ընտրեցաք ՚ի բազում իրս, բազում
անգամ փոյթ գտեալ. և առաւել ևս այժմ փութա-
գոյն յուսով մեծաւ ՚ի ձեզ։ * Բայց եթէ վն Տիտո- 23
սի ինչ բանք են, ինձ հաւասար է, և ձեր գործակից։
և եթէ եղբարք մեր առաքեալք են եկեղեցւոյ, և փառք
քի։ * Եւ արդ՝ զցուցանէս սիրոյ ձերոյ՝ և զմերոյ 24
պարծանաց վն ձեր, ՚ի դէմս ցուցջիք յանդիման
ամենայն եկեղեցեաց։

ԳԼ. Թ.

գ դ Վասն պաշտամանն որ ՚ի սուրբսն է, աւելորդ է 1
ինձ և գրել առ ձեզ։ * զի գիտեմ զյօժարութիւն 2
ձեր, զոր վն ձեր պարծեցեալ եմ ՚ի մէջ մակեդոնաց-
ւոցն, թէ աքայեցիքն ՚ի հերուն հետէ պատրաստ են.
և ձեր նախանձն զբազումս յորդորեաց։ * և առաքե- 3
ցաք

Հանդիսա կամիմ։ (14) Ոմանք. Ձեր առաւելութիւն ՚ի նց պակասութեան։ (15) Ոմանք. Եւ որ սակաւն առ՝ ոչ։ (16) Ոմանք. Շնորհքն այ որ.. ՚ի սիրտս Տիտոսի։ (17) Ոմանք. Եւ փութացեալ յօժ"։ (18) Յայս համար ՚ի լուս". [illegible] Ղուկայ աւէ։ (19) Ոմանք. Նշդեհակից մեր ... որ պաշտեսս ՚ի մէնջ։ (20) Բազմ. Արատ ոք ինչ գտի"։ (22) Օրինակ մ. Եւ առաքեմք ընդ նմա զեղբայրն զոր ընտրե"։ (23) Ոմանք. Վն Տիտոսի բանք իցեն ... և ձեզ գործակից։ (24) Ոմանք. Պարծանացն որ վն .. ամ եկեղեցեացդ։ ԳԼ. Թ. (1) Ոմանք. Ինձ գրել առ ձեզ։ (2) Ոմանք. Պատրաստք են։ (3) Ոմանք. Զեղբարսդ. զի մի .. ընդունայ-

Digitized by Google

ցսդս զեղբարսդ, զի մի պարծանքն մեր որ վասն ձեր՝ ընդ
ունայն լինիցի 'ի մասինդ յայդմիկ. այլ որպէս ասէի լինել,
4 պատրաստագոյնք գտանիցիք. * գուցէ յորժամ գայ-
ցեն ընդ իս Մակեդոնացիքն, և գտանիցեն զձեզ ան-
պատրաստս, և ամաչեսցուք մեք. զի մի ասասցուք՝ թէ
5 դուք, 'ի մասինդ յայդմիկ պարծանաց: * Արդ՝ կա-
րեւոր համարեցայ աղաչել զեղբարսդ, զի յառաջագոյն
եկեսցեն առ ձեզ, և յառաջագոյն պատրաստեսցեն զյա-
ռաջագոյն խոստացեալ օրհնութիւն ձեր 'ի պատրաստ
ունել. այնպէս իբրեւ զօրհնութիւն, և մի իբրեւ զագահու-
6 թիւն: * Քանզի զայդ որ սերմանէ ճշգելով՝ ճշգելով և
հնձեսցէ. և որ սերմանէ առատութեամբ՝ առատութեամբ և
7 հնձեսցէ, * իւրաքանչիւր ոք և յօժարեսցի ըստ սրտ-
տիւ, մի առ հարկի և տրտմութե. քանզի զառուրս զուար-
8 թառատս սիրէ ած: * Այլ կարօղ է ած զամ
շնորհս առաւելուլ 'ի ձեզ. զի յամենայնի յամ ժամ
զամ բաւականութիւն ընկալեալ, առաւելուցուք յամ
9 գործս բարութե, * ով և գրեալ է. սփռեաց և ետ
10 աղքատաց՝ արդարութիւն նր մնայ յաւիտեան: * Այլ ած
այն որ պարգեւէ սերմն սերմանահանաց՝ և հաց 'ի կե-
րակուր, պարգեւեսցէ և բազմացուսցէ զսերմանիս ձեր.
11 և աճեցուսցէ զարդիւնս արդարութե ձերոյ. * յամենայնի
մեծացեալք ամ առատութե, որ յարինեն մեզ գոհու-
12 թիւն այ: * Զի պաշտօն հարկիս այսորիկ՝ ոչ միայն առ
'ի լնուլ զպակասութի սրբոց է. այլ առաւելուլ բազ-
13 մօք գոհութի այ. * հանդիսիւ պաշտամանս այսորիկ,
փառաւորել զած 'ի վր հնազանդութե խոստովանութե
ձերոյ յաւետարանն քի. և առատութե հաղորդու-
թեն

նայն լիցի: Ոմանք. լինիցին 'ի մասինդ ... ասէ իսկ՝ պատրաստագոյն գտանիցիք: (4) Ոմանք. Գայցեն առ իս ... ասասցուք ձեզ թէ դուք: (5) Ոմանք. Յառաջագոյն իսկ եկեսցէ առ ձեզ: (5) Բազումք. Եւ յառաջագոյն պատրաստեսցեն զյառաջագոյն խոս": (6) Առ ոմանս պէտ. Քանզի զայդ որ սերմանէ: (6) Ոմանք. Ճշգելով՝ ճշգելով և հն": (7) Ոմանք. Ոք և յօժարիցի: Ոմանք. յօժարեսցէ: (7) Ոսկան. Զառուրս զուարթառատս սի": (8) Ոմանք. Զամ շնորհն.. բաւականութի կալեալ առաւելուցուք 'ի գործս բար": (9) Ոմանք. Եւ ետ. աղքատաց՝ ար": (10) Ոմանք. Որ պարգեւէն սերմն սերմանողի. կամ. սերմանողաց.. և հաց 'ի կերակուր. որդւոց մարդկան, պար" ... զսերմանիսն ձեր: (11) Ոմանք. Զմեւք գոհութե: (12) Ոմանք. Այլ և առաւելուլ.. գոհութիւնս այ: (13) Ոմանք. Յաւետարանն քի... հաղորդութե 'ի նոսա և յամենեսեան:

Digitized by Google

թեանն 'ի նա եւ յամենեսին։ * Եւ նոցա աղօթիւք վասն ձեր փափագեն 14
անձկացեալ են առ ձեզ վասն առաւել շնորհացն Այ՛ որ 'ի
ձեզ։ * Այլ շնորհք Այ 'ի վերայ անպատմելի պարգեւացն նորա։ 15

Գլ. Ժ.

Ժ Այլ ես ինքն պաւղոս աղաչեմ զձեզ հեզութեամբ եւ հան- 1
դարտութեամբն Քի, որ յանդիման ձեր իբրեւ տառա-
պեալ մի եմ 'ի միջի ձերում. բայց 'ի հեռուստ համար-
ձակիմ առ ձեզ։ * Աղաչեմ, զի մի 'ի մօտոյ եւ եթէ հա- 2
մարձակեցայց վստահութեամբ. կամ համարեցայց յանդգնել
'ի վերայ ոմանց, որ կարծեն զմեզ եթէ ըստ մարմնոյ
գնայցեմք։ * Զի թէպէտ եւ մարմնով գնամք, այլ ոչ 3
եթէ ըստ մարմնոյ զինուորիմք։ * Զի զէն զինուորու- 4
թեան մերոյ ոչ է մարմնաւոր, այլ զօրաւոր յԱյ, առ
'ի քակելոյ զամուրս. զխորհուրդս քակեմք, * եւ զամ 5
բարձրութիւն հպարտացեալ 'ի վերայ գիտութեանն Այ. եւ
գերեմք զամ միտս 'ի հնազանդութիւն Քի. * եւ 'ի պատ- 6
րաստի ունիմք խնդրել զվրէժ յամ անհնազանդութենէ,
ԷՂ յորժամ ձեր եւ հնազանդութիւնդ կատարեսցի։ * Ըստ 7
իւրաքանչիւր երեսաց դիտեսջիք։ եթէ ոք վստահ յան-
ձին իցէ Քի լինել, զայս խորհեսցի դարձեալ 'ի միտս
իւր. թէ որպէս նայն Քի է, նոյնպէս եւ մեք։ * Զի 8
թէ առաւել եւս պարծեցայց վասն իշխանութեան մերոյ
զոր Տէր ետ մեզ, 'ի շինել՝ եւ ոչ 'ի քակել զձեզ, ոչ ինչ
ամաչեցից։ * Զի մի թուեցայց իբրեւ ահ ինչ արկա- 9
նել ձեզ թղթովքս։ * Ասիցեն, թուղթքս ծանունք 10
են եւ սաստիկք. բայց տեսիլ մարմնոյ տկար, եւ բանն
արհամարհելի. * զայս խորհեսցի այնպիսին, զի որ- 11
պիսիք եմք բանիւք թղթոցդ 'ի հեռուստ, նոյնպիսիք
եւ 'ի մօտոյ արդեամբք։ * Քանզի ոչ իշխեմք կշռել եւ 12
համ-

---

(14) Յունակ. Եւ նոցա աղօթս վասն ձեր. փափագել անձկացեալ են առ ձեզ ... շնորհացն Այ որ են 'ի ձեզ։ (15) Յունակ. Այլ շնորհքն Այ .. պարգեւաց նորա։

Գլ. Ժ. (1) Յունակ. Հեզութեամբն եւ .. յանդիման ձեր՝ իբրեւ։ (2) Յունակ. Համարեցայց յանդգնելով .. որ կարծեն զմեզ թէ ըստ։ (3) Յունակ. Զի թէպէտ եւ ըստ մարմնոյ գնամք։ (4) Օրինակ մի. Այլ հզօր յԱյ, առ 'ի քակել զամուրս։ (5) Յունակ. 'Ի հնազանդութիւն Քի։ (6) Բնագիր. Զվրէժ առնել ամենայն"։ Ուր օրինակ մի. Զամ անհնա"... եւ հնազանդութիւն կատար"։ (7) Օրինակ մի. Վստահ յանձն Քի լինել ... նոյնպէս եւ մեք։ (8) Յունակ. Վն իշխանութեան մերոյ։ (10) Յունակ. Ասիցեն, թուղթք քո ծանունք .. բայց տեսիլ մարմնոյ տկար է, եւ։ (12) Յունակ. Զի ոչ իշխեմք։ (12) Յունակ. Եւ 'ի կշռել անձամբք զանձն

համահաւասարել զանձինս մեր ումանց, որ զանձինս իւ-
րեանց ձեռն ընծայեցուցանեն. այլ անձամբ յանձինս՝
զանձինս չափեն. և 'ի նոյն է անձամբ յանձինս, ոչ առ-
13 նեն 'ի միտս։ * Այլ մեք ոչ եթէ յանչափս ինչ պար-
ծեսցուք. այլ ըստ չափոյ կանոնին, զոր բաժանեաց
14 մեզ Աստուած չափով՝ հասանել մինչև առ ձեզ։ * Քանզի ոչ է-
թէ հասեալ ինչ իցեմք 'ի ձեզ, և ձգեցուցանիցեմք
զանձինս. քանզի մինչև առ ձեզ հասաք աւետարանաւն
15 Քրիստոսի։ * Եւ ոչ յանչափս ինչ պարծիցեմք օտար վաստա-
կովք. Բայց յոյս ունիմք աճելով հաւատոցն ձերոց,
այսուհետև 'ի ձեզ մեծանալ, ըստ կանոնին մերոյ՝ յա-
16 ռաւելուած։ * 'Ի կողմն ևս քան զձեզ աւետարանել. ոչ
17 օտար կանոնաւ 'ի պատրաստութիւնս ինչ պարծել։ * Զի
18 որ պարծիցի 'ի Տէր պարծեսցի։ * Զի ոչ եթէ որ բ Կ
զանձն իւր ընծայեցուցանէ, նա է ընտրեալ. այլ զոր
Տէրն ընծայեցուցանէ։

Գլ. ԺԱ.

1 Իմա. եր եթէ ներիցէք փոքր մի և խնամ անզգամու-
2 թեանս, այլ և անսայցէք ինձ։ * Նախանձեցուցանեմ
զձեզ 'ի նախանձն Այ. զի խօսեցայ զձեզ առն միում,
3 կոյս սուրբ յանդիմանել Քրիստոսի։ * Բայց
երկնչիմ, գուցէ որպէս օձն խաբեաց զԵւա խորամանկութեամբ
իւրով՝ ապականեսցին միտք ձեր 'ի միամտութենէն որ 'ի
Քրիստոս։ * Զի եթէ որ գալոցն իցէ, այլ Յիսուս քարոզիցէ, զոր
մեք ոչ քարոզեցաք, կամ այլ հոգի առնուցուք՝ զոր
ոչ առէք, կամ աւետարան այլ՝ զոր ոչ ընկալարուք,
5 բարւոք առնուցուք ինձ։ * Բայց ես այսպէս համարիմ,
թէ ոչինչ իւիք պակասեալ իցեմ քան զմեծամեծ առաքեալսն։
6 * Թէպէտ և տգէտ եմ բանիւ, այլ ոչ եթէ գի-
տութեամբ. այլ յամենայնի յայտնեցաք զանձինս ամենևին
7 առ ձեզ։ * Եւ եթէ մեղս ինչ գործեցի՝ զի զանձն
խոնարհեցուցի. և ձեզ՝ զի դուք բարձրասջիք. զի ձրի

զա-

զանձինս։ (13) Օրինակ. Այլ մեք ... ըստ չափոյ։ (14) Օրինակ. Իբր ձգեցուցանիցեմք զանձն"։ (17) Օրինակ. Զի որ պարծիցի 'ի Տէր պարծի"։ (18) Յաճախագոյն. Որ զանձինս իւր ընծայեցուցանէ"։ (18) Այլ օրինակ յիշէ. Զանձն իւր ըն"։

Գլ. ԺԱ. (2) Օրինակ. Զի խօսեցայ զձեզ առն։ (3) Օրինակ. Այլ երկնչիմ, գուցէ որպէս օձն խա". . խորամանկութեամբ իւրով ապականեսցին։ (4) Օրինակ. Զի թէ որ գայ". . . զոր մեք ոչ քար". . . զոր ոչն առէք։ (5) Օրինակ. Թէ ոչ իւիք պակասեալ գտայց քան զմեծ առ։ (6) Օրինակ մի. Զի թէպէտ և տգէտ". . այլ ոչ գիտութեամբ. սակայն յամէն յայտնեցաք զանձինս։

Digitized by Google

զաւետարանն Այ աւետարանեցի ձեզ։ * Զայլ եկեղե_ 8
ցիս կողոպտեցի, առեալ թոշակ 'ի ձեր սպասաւորութե.
* Եւ յորժամ եկի առ ձեզ. թէպէտ և պակասեալ 9
էի ինչ, ոչ զոք 'ի ձէնջ ձանձրացուցի, զի զպակասութիւն
իմ լցին եղբարքն եկեալք 'ի Մակեդոնացւոց. և յա_
մենայնի առանց ծանրանալոյ ձեզ զանձն իմ պահե_
ցի՝ և պահեցից։ * Զի գոյ յիս ճշմարտութիւն Քի։ 10
բ դ Զի պարծանքս այս ոչ արգելցին յինէն 'ի կողմանս
Աքայեցւոց։ * Ընդէ՞ր. եթէ ոչ սիրեցի զձեզ. 11
զայն Ած գիտէ. * Զոր առնեմն՝ և արարից. զի հա_ 12
տից զպատճառս այնոցիկ՝ որ զպատճառանսն կամիցին.
զի որով պարծին, և նոքա իբրև զմեզ գտանիցին։
* Զի այնպիսիքն սուտ առաքեալք, մշակք նենգաւորք, 13
կերպարանեալք 'ի կերպարանս առաքելոց Քի։ * Եւ չէ 14
ինչ զարմանք. քանզի և ինքն սատանայ կերպարանի
'ի հրեշտակ լուսոյ. * և ոչինչ է մեծ՝ թէ և պաշտօ_ 15
նեայք նր կերպարանին իբրև զպաշտօնեայք արդա_
րութե. որոց կատարածն եղիցի ըստ գործոց իւրեանց։
* Դարձեալ՝ ասեմ. մի՛ ոք համարեսցի զիս անզգամ. 16
ապա թէ ոչ, գոնէ՝ իբրև զանզգամ ընկալարուք զիս,
զի և ես փոքր մի ինչ պարծեցայց։ * Եւ զոր խօսիմս, ոչ 17
եթէ ըստ Տն ինչ խօսիմ. այլ իբրև անզգամութբ՝ ըստ
կարգի այդր պարծանաց։ * Եւ քանզի բազումք պար_ 18
ծին ըստ մարմնոյ, ապա և ես պարծեցայց։ * Մտադիւ_ 19
րութեամբ անսայիք անմտացն՝ ձերովք իմաստութբ։ * Քան_ 20
զի անսայք, եթէ ոք խաբէ զձեզ, եթէ ոք ծառայե_
ցուցանէ, եթէ ոք ուտէ զձեր, եթէ ոք առնու ինչ,
եթէ ոք հպարտանայ, եթէ ոք զձեզ յանդիման հար_
կանէ։ * Ըստ անարգանաց ասեմ, իբրև թէ մեք տը_ 21
կարացաք արդեօք։ Յոր ինչ ոք համարձակիցի, անզ_
գամութբ ասեմ, համարձակիմ և ես։ * Եբրայեցի՞ք 22
են, և ես. Իսրայելացի՞ք են. և ես. զաւակ Աբրահա_
մու են, և ես. * Պաշտօնեայք Քի՞ են, յանդգ_ 23
նա_

(8) Օրինակ մի. Կողոպտեցի ոչ առեալ զթո՛՛։ (9) Ո_մանք. Զպակասութիւն իմ . . . պահեցի, և պահե_ցից։ (10) Ոմանք. Քանզի գոյ իսկ Քի՛՛։ (12) Ոմանք. Առնեմն արարից . . զպատճառս այնոցիկ՝ որ զպատ_ճառս կամիցին, զի որով պարծիցինն։ (15) Ոմանք. Իբրև պաշտօնեայք։ (17) 'Ի բազմս գիրս. Ըստ Տն ինչ խօսիմ։ (18) 'Ի բազմս գիրս. Ըստ մարմնոյ, ապաքէն և ես։ (19) Այլք. Մտադիւր իմն անսայիք։ (20) Ոմանք. Թէ ոք խաբէ։ (21) Ոմանք. Յորս ինչ ոք համարձակեսցի։ (22) Ոսկան. Զաւակք աբրա՛՛։ (23) Ոմանք. Եւ ես յանդգ_նագոյն ա՛՛։ (23) Յօրինակին. Եթէ բանիւ, աւելի քան։

Digitized by Google

Նոցայնս ասացից՝ թէ առաւել ես եմ։ եթէ վաստակօք՝ առաւել, եթէ գանիւք՝ ես առաւել, եթէ բանտիւ՝ աւելի քան զնա, եթէ մահուամբք՝ բազում ան
24 գամ։ * 'Ի հրէից, հնգիցս՝ քառասուն միով պակաս
25 առի. * երիցս գաւազանեցայ. միանգամ քարկոծ եղէ.
երիցս նաւաբեկ եղէ. զտիւ և զգիշեր յանդունդս տա
26 ռապեցայ. * 'Ի ճանապարհս բազում անգամ։ Վտանգս 'ի
գետոց, վտանգս յաւազակաց, վտանգս յազգէ, վտանգս 'ի
հեթանոսաց, վտանգս 'ի քաղաքի, վտանգս յանապատի,
27 վտանգս 'ի ծովու, վտանգս 'ի սուտ եղբարց։ * 'Ի ջանս
և 'ի վաստակս. 'ի տքնութիւնս բազում անգամ, 'ի քաղց և
'ի ծարաւ. 'ի պահս բազում անգամ. 'ի ցուրտ և 'ի մեր
28 կութեան։ * Թող զայլ նեղութիւնն. և զի հանապազ
խուժումն 'ի վերայ իմ կուտէր, և հոգք ամենայն ե
29 կեղեցեաց։ * Ո՞ հիւանդանայ, և ոչ ես հիւանդանամ.
30 ո՞ գայթագղի, և ոչ ես տապանամ։ * Եթէ պարծել ԲԳ
31 ինչ պարտ իցէ, զտկարութեան պարծեցայց։ * Ած և
հայր տն մերոյ յսի քսի գիտէ՝ որ է օրհնեալ յաւիտեանս,
32 զի ոչ ստեմ։ * 'Ի Դամասկոս ազգապետն Արետայ ար
33 քայի պահէր զքաղաքն Դամասկացւոց ունել զիս. * և
ընդ պատուհանն վանդակաւ կախեցայ ընդ պարիսպն,
և փախեայ 'ի ձեռաց նորա։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Որք պարծել ինչ պարտ իցէ. այլ օգնէ ինչ ոչ։
2 Բայց եկից 'ի տեսիլս և յայտնութիւնս տն։ * Գիտեմ այր մի 'ի քս յառաջ քան զչորեքտասան ամ. եթէ
մարմնով՝ ոչ գիտեմ, և եթէ առանց մարմնոյ՝ ոչ գիտեմ, Ած գիտէ. յափշտակեալ զայնպիսին մինչև յեր
3 րորդ երկինս։ * Եւ գիտեմ զայնպիսի այր. եթէ մարմնով և եթէ առանց մարմնոյ՝ ոչ գիտեմ. Ած գիտէ,
* զի

Ոմանք ունին. Եթէ բանտիւք։ (26) 'Ի լուսն․ նշանակիցս, 'ի վէր ան բառին 'ի գետոց. Թէպէտ ակնարկել առնել 'ի գետոց։ որոյ իմաստն անյայտ է։ (26) Ոմանք․ Վտանգս 'ի քաղաքէ։ (27) Ոմանք․ Եւ 'ի մերկութի։ (28) Ոմանք․ Նեղութիւս… եկեղեցեացն։ (29) Ոմանք․ Եւ ես ոչ հիւանդ։ (31) Ոմանք․ Ած հայր տն մր։ (31) Ոսկան յաւելու․ Յսի քսի գիտէ։ (31) Ոմանք․ Յաւիտեանս ամէն։ (32) Ոմանք․ Արետա արքայի։ Ոսկ 'ի լուսն․ տմ գրչագիրք՝ համաձայն մեծամասն նշանակէն․ Աներ հերովդի էր արետաս այս։ (33) Ոմանք․ Կախեալ ընդ պարիսպն փախեայ։

Գլ․ ԺԲ․ (1) Ոմանք․ 'Ի տեսիլս և 'ի յայտնութիս։ (2) Ոսկան․ Գիտեմ զայր մի… մինչև յերրորդ երկինս։ (2) Ոմանք․ Յափշտակեալ զայնպիսին։

Digitized by Google

* զի յափշտակեցաւ 'ի դրախտն. եւ լուաւ բանս ան- 4
ճառս, զոր ոչ է պարտ մարդոյ խօսել: * Վասն այն- 5
պիսւոյն պարծեցայց. այլ վս անձին իմոյ ոչ պարծե-
ցայց. բայց եթէ 'ի տկարութիւնս: * զի եթէ եւ կամիցիմ 6
պարծել, ոչ եղէց անզգամ. քանզի զճշմարիտն ասեմ:
այլ խնայեմ, գուցէ ոք համարիցի յիս աւելի, քան
զոր տեսանիցէ յիս՝ կամ լսիցէ յինէն: * Եւ զի մի 7
առաւելութեան յայտնութեացն հպարտացայց, տուաւ ինձ
խայթ մարմնոյ, հրեշտակ սատանայն՝ կռփել զիս. զի մի
հպարտացայց: * Եւ վս այնորիկ երիցս անգամ աղա- 8
չեցի զՏէր՝ զի 'ի բաց արասցէ յինէն. * Եւ ասէ ցիս. 9
շատ են քեզ շնորհք իմ, զի զօրութիւն իմ 'ի տկարութեան
կատարի: Եւ արդ՝ լաւ եւս լիցի ինձ պարծել 'ի տկա-
Գ Դ րութիւնս, զի բնակեսցէ յիս զօրութիւն Քի: * Վասն որոյ 10
հաճեալ եմ ընդ տկարութիւնս, ընդ թշնամանս, ընդ վիշ-
տըս, ընդ հալածանս, եւ ընդ նեղութիւնս վս Քի. զի
յորժամ տկարանամ, յայնժամ զօրանամ: * Եղէ 11
անզգամ, քանզի դուք ստիպեցէք. զի ինձ պարտ էր
'ի ձէնջ վկայութիւն առնուլ, թէ ոչինչ պակաս գտայ
քան զլաւ առաքեալսն. զի թէպէտ եւ ես ոչինչ եմ.
* սակայն նշանք առաքելոյ գործեցան 'ի ձեզ, ամ համ- 12
բերութեամբ, նշանօք եւ արուեստիւք՝ եւ զօրութեամբք: * Եւ 13
արդ զի՞նչ իցէ, որով պակաս գտայք քան զայլ եկե-
ղեցիս. բայց եթէ այնու, զի ես զձեզ ոչ ծանրացայ-
ցի. շնորհեցէք ինձ զվնասդ զայդ: * Ահաւասիկ այս 14
երիցս անգամ պատրաստեալ եմ գալ առ ձեզ. եւ ձեզ
բեռն ինչ ոչ եղէց. զի ոչ խնդրեմ ինչ զձեր, այլ զձեզ.
քանզի ոչ պարտին որդիք հարց գանձել, այլ
հարք որդւոց: * Բայց ես մտադիւրութեամբ՝ ծախեցից եւ 15
ծախեցայց վս անձանց ձերոց. զի թէպէտ եւ յառա-
ւել սիրոյն զձեզ սակաւ սիրիցեմ: * Այլ դրեթէ 16
են

(4) Ոմանք. Բանս անճառս, զոր: (5) Յօրինակին. Բայց եթէ 'ի տկարութիւնս: (6) Ոմանք. Զի թէ եւ կամիցիմ... համարեսցի ինչ յիս աւելի: (7) Ոմանք. Առաւելութեան հպար": (7) Օրինակ մի. Հրեշտակ սատանանայ: (8) Ոմանք. Երիցս աղաչեցի: (9) Ոմանք. 'Ի տկարութեան կատա": (10) Յօրինակին պակասէր. Հաճեալ եմ ընդ: (11) Յօրինակին. Դուք ստիպեցէք. զի ինձ: Ոմանք ա-կան. Ստիպեցիք զիս. զի: (11) Օրինակ մի. Թէ ոչ պակաս գտայ քան զայլ առա". Թէպէտ եւ ես ոչ ունիմ (12) Ոմանք. Նշանք առաքելոց: (13) Ոմանք. Պակաս գտայք քան... զձեզ ինչ ոչ ծանրա": (14) Ոմանք. Զի եւ ձեր բեռն ինչ ոչ եղէ: (14) Ոմանք. Քանզի ոչ խնդրեմ: (16) Ոմանք. Եղի, եւ խելօք կալայ:

Digitized by Google

Ես ոչինչ ծանրացայ ձեզ. այլ քանզի խորագէտ էի,
17 խաբելօք կալայ զձեզ: * մի թէ որովք առաքեցի առ ձեզ,
18 նոքօք ինչ աղահեցի ՚ի ձէնջ: * Աղաչեցի զՏիտոս՝ և
առաքեցի ընդ նմա զեղբայրն: մի թէ աղահեաց ինչ
զձեր Տիտոս: ոչ նովին հոգւով գնացաք. ոչ նովին
19 շաւղօք շրջեցաք: * Դարձեալ՝ համարիցիք եթէ յա- Գ Ղ
ղագս անկեալ ինչ ձեզ աղերսեցեմք. առաջի Այ ՚ի Քս խօ-
20 սիմք, զի ամ ինչ սիրելիք. վն ձերոյ շինութեան է: * այլ
երկնչիմ, գուցէ եկեալ՝ ոչ որպիսիս կամիցիմ գտա-
նիցեմ զձեզ, և ես՝ գտանիցիմ ձեզ՝ այլ և գունք ոչ
կամիցիք: Գուցէ դարձեալ՝ հեռ, նախանձ, սրտմտու-
թիւք, գրգռութիւք, չարախօսութիւք, քսութիւք, հպար-
21 տութիւք, ամբարտաւանութիւք, խռովութիւք: * Գու-
ցէ դարձեալ յորժամ գայցեմ՝ նկուն ինչ առնիցէ
զիս Ած իմ առ ձեզ. և սուգ առնուցում վասն բազ-
մաց յառաջագոյն մեղուցելոց, և ոչ ապաշխարե-
լոց՝ ՚ի վերայ պղծութեան, և պոռնկութեան, և գիջու-
թեան՝ զոր գործեցին:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Այս երիցս անգամ գամ առ ձեզ. զի ՚ի բերանոյ եր-
2 կուց և երից վկայից հաստատեսցի ամ բան: * Յա-
ռաջ ասացի, և դարձեալ կանխաւ ասեմ, յանդիմանն
երկիցս անգամ. և այժմ ՚ի բացուստ գրեմ յառաջա-
գոյն յանցուցելոցն՝ և այլոցն ամենեցուն. զի եթէ
3 եկից դարձեալ՝ ոչ խնայեցից: * Եթէ զփորձ ինչ խնդ-
րէք զՔի, որ ինեւ ընդ ձեզ խօսի. որ հզօրացեալն
4 է ՚ի ձեզ, և ոչ տկարացեալ: * զի թէպէտ և խաչեցաւ
՚ի մերմէ տկարութենէ, այլ կենդանի է զօրութեամբն Այ:
և մեք թէպէտ և տկարանայցեմք ընդ նմա, այլ կենդա-
նի

(17) Ոմանք. Առաքեցի առ ձեզ, նոքօք աղահեցի՞ ինչ ՚ի ձէնջ: (18) Ոմանք. Եւ աղաչեցի .. հոգւով գնա": (19) Ոմանք. Վն ձեր փրկութեան և շինութեան է: (20) ՚Ի լուսա". Ոչ որպէս ես կամի". համաձայն Բնյց ՚ի Քնոյ": (20) Ոմանք. Ոչ որպէս կամիցիս գտա"... նախանձ, սրտմտութիւք, գրգռ": Որ օրինակ մ. Գրգռութիւք, ատութ, խռովութ: (20) Ոսկան յաւելու. Որպիսի և գուք ոչ... խռովու-թիւք իջէն ՚ի մէջ ձեր: (21) Ոմանք. ՚Ի վն գիջութեան և պղծութեան և պոռն":

ԳԼ. ԺԳ. (1) Յօմանս պէսպ. Երից վկայից հաստա": (2) Ոմանք. Յանդիմանն երիցս .. գրեմ վն յառա".. դարձեալ՝ ոչ անխնայեցից: (3) Ոմանք. Զքն, որ խնե ընդ ձեզ: (4) Ոմանք. Այլ և կենդանի է զօ": (4) Ոսկան յաւելու. Նմա զօրութեն Այ ՚ի ձեզ:

Digitized by Google

ԺԳ նի կեցուք ընդ նմա զօրութեամբ Այ։ * Փորձեցէք զան- 5
ձինս ձեր, եթէ կայցէք 'ի նմին հաւատս. քննեցէք զան-
ձինս, եթէ ոչ գիտէք զանձինս, զի Քս Յս 'ի ձեզ է.
բայց եթէ անպիտանք իցէք։ * Այլ ակն ունիմ թէ 6
գիտիցէք. զի մեք ոչ եմք անպիտանք։ * Այլ խնդրե- 7
մք յԱյ՝ զի մի ինչ արասցէ ձեզ չար։ ոչ զի մեք ըն-
տիրք երեւեսցուք, այլ զի դուք զբարիս գործիցէք.
և մեք անպիտանք գտանիցեմք։ * Զի ոչ կարեմք ինչ 8
հակառակ կալ ճշմարտութեան. այլ վերակացու եմք
ճշմարտութեան։ * Խրախ եմք՝ յորժամ մեք տկարանայ- 9
ցեմք, և դուք զօրաւորք իցէք. զայս իսկ և աղօթս
առնեմք զձեր հաստատութեան։ * Վասն այնորիկ զայս 10
'ի հեռուստ գրեմ. զի մի յորժամ եկից՝ սաստկութեամբ՝
վարեցայց՝ ըստ իշխանութեանս, զոր ետ ինձ Տր 'ի շի-
նել՝ և ոչ 'ի քակել։ * Այսուհետև եղբարք, ողջ լե- 11
րուք, հաստատունք կացէք, մխիթարեցարուք, միաբան
լերուք. խաղաղութիւն արարէք. և Այ խաղաղութեան և
սիրոյ՝ եղիցի ընդ ձեզ։ * Ողջոյն տուք միմեանց 'ի համ- 12
բոյր սրբութեան։ Ողջոյն տան ձեզ սուրբքն ամ։ * Շնոր- 13
հքն Տն մերոյ ՅԻ Քի, և սէրն Այ, և հաղորդութիւն
Հոգւոյն սրբոյ, ընդ ձեզ ամենեսին, ամէն։

Առ Կորնթացիս երկրորդ՝ գրեցաւ 'ի Փիլիպպեայ, 'ի ձեռն տի-
տոսի և ղուկայ։ Տունս. ՇԶ։

---

(5) Omn. Եթէ կայք 'ի նմին... եթէ ոչ գիտիցէք... եթէ անպիտանք իցէք։ (6) Omn. Բայց ակն ունիմ եթէ գիտէք։ (7) Ոսկ. Եւ մեք անպիտանք իցեմք։ (10) Omn. 'Ի հեռուստ գրեմք։ (13) Օրինակ մի. Եւ խաղաղութիւն հոգւոյն սրբոյ։ (13) 'Ի Ոսկ. Չիք. Ընդ ձեզ ամենեսին. ամէն.

* 'Ի վախճանի ոմանք. Երկրորդ թուղթ՝ գրեցաւ... տիտոսի և ղուկայ։

* 'Ի գրչագիր օրինակաց ոմանց յայսմ վայրի յետ երկրորդ թղթոյն կորնթացւոց, յաւելեալ գտանի մի կորնթացւոց առ պաւղոս. և պաւղոսի առ նոսա, մակագրեալ Թուղթ երրորդ առ կորնթացիսն. զոր օրինակն մեր ընդ այլոց յաւելուածոց դնէ 'ի վախճանի աստուածաշունչ գրոց. ըստ որում և մեք առնեմք կարգ գէլ 'ի յառաջաբանն մատենիս։

Ն Ա

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Գաղատացիս Թղթոյն:

Օ այս առաքէ 'ի Հռովմայ առ որս քարոզեալ էր և գե-տփէր, և ուշանկերփեալ էր. և է պարծանս թղթիս՝ այս: Ուսեալ էին բարւոք Գաղատացիքն յառաքելոյ, և հաստա-տեալք էին ընդ աւետարանն քո՟ի. և ընթացեալք էին առաքելոյս, հրապուրեցան յոմանց թլփատել: վասն ծմ յոմանց լուեալ առա-քեալն գրէ առ նս: Եւ յառաջագոյն վկայէ նոցա՝ յաղագս որոյ ունէին զհաւատսն ընդունայնեալք քո՟ի ուխտին, մեղադրէ թէ չէ-մարմնոյ գործեցին, և այսպանէ զնս: յետ այսորիկ ոչ ընդունին զբերան ըստ հաւատոցն աբրահամու. և ցուցանէ յօրինացն, և 'ի կանանցն աբրահամու առաւել օրինակի, զի մինչև 'ի դէմ ժա-մանակի բուռն թլփատութեն, և այժմ դադարեալ է վս՟ քո՟ի գալըս-տեանն: Եւ այսպէս եցոյց զի զի նըբէք յանցանիցեն. այլ մա-նաւանդ ունել'ի քո՟ զհաւատս, և գիտել, եթէ որ 'ի քո՟ ընդերկս, հալածէ զթլփատութեն որ 'ի մարմնի: Եւ այսպէս դադարեալ ուղե-րաւորն ներբողեն յայտնեալ. կատարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Գաղատացիս Թղթոյն:

ա. Յետ ողջունին՝ զարմացումն է նոցա 'ի հրէութեն փոխելոյ ընդ յայտնութեն:

բ. Վս՟ առաքելոյն վկայ 'ի հաւատոյ անտի կենացն լինելոյ:

գ. Վս՟ Կեփայի դիմադարձ լինելոյ, և թէ 'ի հաւատոցն՝ և ոչ յօրինացն է արդարութի:

դ. Թէ 'ի հաւատոցն է օրհնութի՝ և ոչ յօրինաց անտի:

ե. Թէ և աբրահամ 'ի հաւատոցն արդարացաւ՝ ևս մերոյ օրէ-նակէ:

զ. Թէ և օրէնքն ոչ արդարացուցանեն, այլ յանդիմանեն և անէծս 'ի վե՟ դնեն՝ զոր քո՟ն լուծանէ:

է. Թէ ոչ յօրինաց անտի, այլ յաւետեացն են բարութիք, և օրէնքն յառաջագոյն կապեալք էն յանդիմանութեն:

ը. Թէ ընդ արարածովք էին՝ որք ընդ օրինօքն էին:

թ. Թէ յաղագս կնոց աբրահամու և 'ի բռան որդւոյն օրինակ է ելից՝ մի պարտ ծառայել օրինացն:

ժ. Թէ խոլորանին կէր մի ընդ թլփատութե և ընդ օրինօք՝ վս՟ քո՟ի չարչարանացն:

ժա. Հաստատութի գործոյ ըստ հոգւոյն պտղութե:

ժբ. Հրաժեշտ յայտնութեն որք 'ի թլփատութեն յղեն. և յօժա-րութի 'ի նոր կեանս ըստ հոգւոյն:

Digitized by Google

ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ:

ԳԼ: Ա:

գգ ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՈՉ 1
՚ի մարդկանէ եւ ոչ ՚ի ձեռն մարդոյ, այլ
՚ի ձեռն յի՛ի քի՛ի, եւ այ հօր՝ որ յարոյց
զնա ՚ի մեռելոց. * եւ որ ընդ իս են եղ- 2
բարք ամենեքին, եկեղեցեացդ գաղատացւոց: * Շնոր- 3
հք ընդ ձեզ եւ խաղաղութի՛ յայ ՚ի հօրէ, եւ ՚ի տեառնէ
մերմէ յի՛է քի՛է. * որ ետ զանձն իւր վասն մեղաց 4
մերոց, զի զմեզ փրկեսցէ յաշխարհէս աստի չարէ,
ըստ կամացն այ եւ հօր մերոյ. * որում փառք յաւի- 5
տեանս. ամէն: * Զարմանամ՝ զի այդպէս վաղվաղակի 6
փոփոխիք յայնմանէ որ կոչեացն զձեզ ՚ի շնորհսն քի՛
յայլ աւետարան. * որ ոչ գոյ այլ. բայց եթէ իցեն 7
ոմանք որ խռովեցուցանիցեն զձեզ, եւ կամիցին շըր-
ջել զաւետարանն քի՛ի: * Այլ թէ մեք, կամ հրեշ- 8
տակ յերկնից աւետարանեսցէ ձեզ աւելի քան զոր
աւետարանեցաքն ձեզ. նզովեալ լիցի: * որպէս յա- 9
ռաջագոյն ասացաք՝ եւ արդ դարձեալ ասեմ, եթէ
ոք աւետարանեսցէ ձեզ աւելի քան զոր առէքն, նզո-
վեալ լիցի: * Արդ՝ մարդկան հաճոյ լինիցիմ, թէ 10
այ. կամ խնդրիցեմ մարդկան հաճոյ լինել: եթէ առա-
ւելին մարդկան հաճոյ լինէի, ապա քի՛ի ծառայ ոչ էի:
Ա * Ցուցանեմ ձեզ եղբարք զաւետարանն, որ աւետա- 11

րան-

գղ

---

* Յօրինակի մերում առանց ՚ի վերնագրին՝ եւ ՚ի յաղթուս ոմանց զանց արարեալ էր դնել՝ Թուղթ. զոր մեք յաւելաքս միայն ըստ պատշաճի:

Գլ. ա. (2) Օրինակ. Եղբարք ամենեքեան, եկեղեցւոյդ գաղ՝: (3) Օրինակ. Յայ հօրէ մերմէ՝ եւ ՚ի տեառնէ յե քէ: (4) Օրինակ. Այ եւ հօր մերում: (5) Օրինակ յաւելուած. Յաւիտեանս յաւիտենից՝ ամէն: (6) Օրինակ. Զարմանամք զի... ՚ի շնորհսն քի: (7) Օրինակ. Որ խռովեցուցանեն զձեզ, եւ կամին շր՝: (8) Օրինակ. Այլ եթէ մեք. ՝ աւետարանեմք ձեզ: (9) Յօրինակին պակաս. Եւ արդ դարձեալ: (9) Օրինակ. Դարձեալ ասեմք... նզովեալ եղիցի: (10) Օրինակ. Եւ եթէ առաւելին: (11) Օրինակ. Քրիստոսի եւ ես ոչ ՚ի մարդ՝:

Digitized by Google

12 րանեցաւ յինէն · զի ոչ է ըստ մարդոյ · * Քանզի եւ ոչ
ես 'ի մարդոյ առի, եւ ոչ ուսայ յումեքէ, այլ 'ի յայտ-
13 նութենէ յի՛ քի՛ : * Քանզի լուեալ իսկ է ձեր զիմ
գնացսն որ երբեմն 'ի հրէութեան անդ, զի անչափ հա-
14 լածէի զեկեղեցին այ, եւ աւեր հարկանէի զնա ; * եւ
յառաջադէմ էի 'ի հրէութեն՝ քան զբազում հասակակիցս
իմ որ յազգին իմում էին · առաւել նախանձախնդիր
15 էի իմոց հայրենի աւանդութեցն : * Այլ յորժամ
հաճեցաւ այն, որ ընտրեաց զիս յորովայնէ մօր իմոյ, եւ
16 կոչեաց 'ի ձեռն շնորհաց իւրոց, * յայտնել զորդին
իւր ինեւ, զի աւետարանեցից զնա 'ի հեթանոսս : անդ
դէն վաղվաղակի ոչինչ զգացուցի մարմնոյ եւ արեան ·
17 * եւ ոչ ելի յեմ առ որ յառաջագոյն քան զիս առա-
քեալքն էին · այլ չոգայ յարաբիա, եւ դարձեալ դար-
18 ձայ 'ի դամասկոս : * Ապա յետ երից ամաց ելի յեմ
տեսանել զպետրոս · եւ եղէ առ նմ աւուրս հնգետա-
19 սան : * զայլ ոք յառաքելոց անտի ոչ տեսի, բայց միայն
20 զյակոբոս · զեղբայրն տն : * Այլ զոր գրեմս առ ձեզ,
21 ահաւասիկ առաջի այ, զի ոչ ստեմ : * Ապա եկի 'ի
22 կողմանս ասորւոց եւ կիւլիկեցւոց : * եւ յանծանօթս
էի երեսօք եկեղեցեացն՝ որ 'ի Թլփատութէ անտի էին
23 'ի քս : * Բայց զի լսելով լուեալ էր, թէ որ հալածէրն
զմեզ յայնժամ, արդ աւետարանէ զհաւատսն՝ զոր եր-
24 բեմն խախտէր : * եւ փառաւոր առնէին ինեւ զած :

ԳԼ. Բ.

1 Ապա յետ ամաց չորեքտասանից, միւս անգամ ելի Բ
2 յեմ ընդ բառնաբայ, առեալ ընդ իս եւ զտիտոս : * եւ Ե. Կ
ելի ըստ յայտնութեն, եւ զգացուցի նց զաւետարանն՝
զոր քարոզէի 'ի հեթանոսս, առանձինն այնոցիկ՝ որք
կարծեցեալքն էին, գուցէ ընդունայն ինչ ընթացեալ
3 իցեմ, կամ ընթանայցեմ : * Այլ եւ ոչ տիտոս որ ընդ
4 իս 'ի հեթանոսաց էր, բռնադատեցաւ թլփատել · * այլ
վն սպրդողաց սուտ եղբարցն, որք սպրդեցին մտա-
նել դիտել զազատութիւնն մեր՝ զոր ունիմք 'ի քս յս ·
զի

(13) Ոմանք · Զիմ գնացս, որ · · 'ի հրէութէ անդր : (15) Ո-
մանք · Եւ կոչեաց զիս 'ի ձե" : (16) Ոմանք · Անդէն վաղվաղակի
ոչ զգացու" : (16) Ոսկան · Ոչ ինչ առի համբաւեմանս մարմ-
նոյ եւ արե" : (18) Ոմանք · Եւ եղէ առ նմ աւուրս : (20) Ո-
մանք · Այլ որ գրեմ առ : (22) Ոմանք · Եւ անծանօթ
էի երե" : (23) Օրինակ Գ · Երբեմն խափանէր :
ԳԼ · Բ · (1) Ոմանք · Ամաց չորեքտասանից · · · Է իս զտի-
տոս : (2) Ոմանք · Զոր քարոզեցի 'ի հեթ" : (3) Ոմանք · Որ
'ի հեթանոսաց Է իս էր : (4) Յօրինակին · Մտանել դի-

Digitized by Google

զի զմեզ ծառայեցուսցեն ։ * որոց և ոչ առ ժամանակ 5
մի անսացաք հնազանդութեն ․ զի ճշմարտութի աւե_
տարանին հաստատեսցի առ ձեզ ։ * Բայց զկարծե_ 6
լոցն եթէ իցեն ինչ, որպիսիք ոք երբեմն էին, չէ ինչ
ինձ փոյթ ․ քանզի ած ակն մարդկան ոչ առնու ․ զի
ինձ կարծեցեալքն այնպիսի ինչ ոչ զգացուցին ․ * այլ ընդ_ 7
նորին հակառակն, իբրև տեսին եթէ հաւատացեալ
է ինձ աւետարանն անթլփատութե, որպէս պետրոսի 'ի
թլփատութե ։ * զի որ յաջողեացն պետրոսի յառա_ 8
քելութի թլփատութեն, յաջողեաց և ինձ 'ի հեթա_
նոսս ։ * Իբրև գիտացին զշնորհսն որ տուեալ էին ինձ, 9
յակոբոս. և կեփաս, և յոհաննէս, որ կարծեցեալ սիւն_
քըն էին, ձեռն ետուն հաւանութե ինձ և բառնաբայ ․
զի մեք 'ի հեթանոսս, և նոքա 'ի թլփատութեն ․ * բայց 10
միայն զի զաղքատացն յիշեսցուք ․ զոր և ես փութա_
ցայ զնոյն առնել ։

Գ / է դ * Այլ յորժամ եկն կեփաս յանտիոք, ընդդէմ դար_ 11
ձայ նմ ․ քանզի գոգ իբրև ստգտանեալ իսկ էր ։ * քան_ 12
զի մինչև եկեալ էին ոմանք առ 'ի յակոբայ, ընդ
հեթանոսս ուտէր անխտիր ․ իսկ իբրև եկին, զատա_
նէր՝ և որոշէր զանձն, երկուցեալ յայնցանէ որ 'ի
թլփատութե անտի էին ։ * և կեղծաւորեցան ընդ նմա 13
և այլ հրեայքն ․ մինչև բառնաբաս անգամ խոնարհե_
ցաւ 'ի նոցա կեղծաւորութիւն ։ * Այլ իբրև տեսի, 14
թէ ոչ ուղիղ գնան 'ի ճշմարտութի աւետարանին, աս_
ացի ցկեփաս առաջի ամենեցուն, եթէ դու որ հրեայդ
ես՝ հեթանոսաբար և ոչ հրէաբար կեաս, զիա՞րդ ստի_
պես հեթանոսաց լինել հրէաբար ։ * զի մեք բնութ հը_ 15
րեայք եմք, և ոչ 'ի հեթանոսաց մեղաւորք ։ * Զայս 16
գիտեմք, եթէ ոչ արդարանայ մարդ 'ի գործոց օրէ_
նաց, եթէ ոչ 'ի հաւատոցն յսի քսի ․ և մեք 'ի քս յս
հաւատացաք, զի արդարասցուք 'ի հաւատոցն քսի, և
ոչ 'ի գործոց օրինաց ․ զի 'ի գործոց օրինաց ոչ ար_
դարասցի ամենայն մարմին ։

* իսկ

մեւզա" ։ (4) Ոմանք ․ Զմեզ ծառայեցուցանեն ։ (5) Ոմանք ․ Հաստատեսցի 'ի ձեզ ։ (6) Ոմանք ․ Բայց զկարծելոյն թէ իցեն ․․ որպիսիք երբեմն էիք, ինձ չէ փոյթ ։ (7) Ոմանք ․ Որպէս և պետրոսին թլփա" ։ (8) Ոմանք ․ Զի զոր յաջողն" ։ (9) Օրինակ մ ․ Եւ իբրև տեսին զշնորհս ։ (9) Ոմանք ․ Որ կարծեցեալք սիւնք էին ։ (11) Ոմանք ․ Ընդդէմ դարձան նմ ։ (12) Ոմանք ․ Քանզի մինչև եկեալ ։ (13) Ոմանք ․ Եւ այլ հրեայքն ը նմա ։ (14) Ոմանք ․ Եթէ ոչ ուղիղ գան 'ի ճշ" ․․․ հեթանոսաբար կեաս և ոչ ․․․ լինել հրեերէն ։ (16) Ոմանք ․ Օրինացն ոչ արդարանայ

Digitized by Google

17 * Իսկ եթէ մինչ խնդրեիցեմք արդարանալ 'ի Քս, և գը- Դ
տանիցիմք մեղաւորք. ապա ուրեմն Քս մեղաց պաշտօ-
18 նեայ եղև. քաւ լիցի։ * Զի եթէ զոր քակեցին, ըզ-
նոյն միւսանգամ շինիցեմ. ապա յանցաւոր զանձն իմ
19 ես ինձէն երևեցուցանեմ։ * զի ես օրինօք օրինացն
20 մեռայ, զի Այ կեցից, և ընդ Քսի 'ի խաչ ելից։ * և
կենդանի եմ այսուհետև, ոչ ես՝ այլ կենդանի է յիս
Քս։ Այլ որ այժմս կեամ մարմնով, հաւատովք որդ- եղ
ւոյն Այ կեամ. որ սիրեացն զիս, և մատնեաց զանձն
21 վս իմ։ * և ես ոչ անարգեմ զշնորհսն Այ։ զի եթէ յօ-
րինաց անտի էր արդարութիւն, ապա Քս զուր մեռաւ։

ԳԼ. Գ.

1 Ո՛վ անմիտ գաղատացիք, ո՞ նախանձ արար զձեզ. ո-
րոց դրեթէ առաջի աչաց յՍ Քս գրեցաւ 'ի խաչ
2 ելեալ։ * Զայս միայն կամիմ ուսանել 'ի ձէնջ. 'ի գոր-
ծոց օրինաց զհոգին ընկալարուք՝ թէ 'ի լրոյ հաւա-
3 տոց։ * այդչափ անմիտ էք. սկսեալ հոգւով՝ և արդ
4 մարմնով վախճանիք։ * և այնչափ անցք անցին ընդ
5 ձեզ զուր, եթէ իցէ զուր։ * Իսկ արդ՝ որ բաշխեաց
'ի ձեզ զհոգին, և աղօթեաց 'ի ձեզ զզօրութիւնս. 'ի գոր-
ծոց օրինաց է՝ եթէ 'ի լրոյ հաւատոց։
6 * Որպ աբրահամ հաւատաց յԱծ՝ և համարեցաւ նմ. Ե
7 յարդարութիւն։ * գիտասջիք արդեւք. զի որք 'ի հաւա-
8 տոց անտի են, նոքա են որդիք աբրահամու։ * Յա-
ռաջագոյն գիտէր գիր, եթէ 'ի հաւատոց անտի ար-
դարացուցանէ Ած զհեթանոսս, յառաջագոյն խոստա-
ցաւ Ած աբրահամու. թէ 'ի քեզ օրհնեսցին ամենայն
9 ազգք։ * Այսուհետև որք 'ի հաւատոց անտի են,
օրհնին ընդ հաւատացելոյն աբրահամու։

* Զի

ամ։ (17) Օրինակ. Իսկ արդ մինչ խնդ"... և գտանիցիմք մեք մեղաւո"։ (18) Ոսկան. Զոր քակեցի։ (18) Օրինակ. Զանձն ես ինձէն։ (19) Օրինակ. Զի Այ կեցից։ (20) Օրինակ. Որդւոյն Այ կամ. . զանձն իւր վս մեր։ (21) Օրինակ. Անտի է արդարութի։

Գլ. Գ. (1) Ոսկան յաւելու. Արար զձեզ՝ ոչ հնազանդիլ ճշմարտութեան, որոց գրե"։ (1) Օրինակ. Գրեցաւ Քս յՍ։ (2) Բնաբ. Եթէ 'ի լրոյ հաւա"։ (3) Օրինակ. Անմիտք էք։ (4) Օրինակ. Ընդ ձեզ 'ի զուր։ (5) Օրինակ. Որ բաշխեաց . . . և յաղօթեաց 'ի ձեզ զօրութի. . օրինաց էր թէ 'ի լրոյն հաւա"։ (6) Օրինակ յաւելուն. Որպ և գրեալ է. Թէ աբրահամ հաւատաց յԱծ։ (7) Օրինակ. Գիտասջիք արդեւք. . 'ի հաւատոյ անտի են։ (8) 'ի Բնաբ. չիք. Խոստացաւ Ած աբրա"։ (9) Օրինակ. Օրհնեսցին. Է հաւա"։

Digitized by Google

Դ * Զի որ միանգամ 'ի գործոց օրինացն են, ընդ անէ- 10
ծիւք են. քանզի գրեալ է, Թէ անիծեալ ամ մարդ,
որ ոչ կացցէ յամ գրեալսն 'ի գիրս օրինաց՝ առնել
զնա: * Զի օրինօքն ոչ ոք արդարանայ առաջի այ, այն 11
վջ յայտ իսկ է. զի արդարն՝ ասէ 'ի հաւատոց կեցցէ:
* բայց օրէնքն չեն 'ի հաւատոց, այլ որ արարցէ զայն՝ 12
կեցցէ 'ի նոսին: * Քս գնեաց զմեզ յանիծիցն օրինացն, 13
եղեալ վն մեր անէծք. զի գրեալ է, Թէ անիծեալ
ամ որ կախեալ կայցէ զփայտէ. * զի 'ի հեթանոսս օրհ- 14
նութիւն աբրահամու եկեսցէ 'ի քս յս. զի մեք զաւե-
տիս հոգւոյն սովաւ ընկալցուք հաւատովք:
Ե * Ըստ մարդկութեան՝ ասեմ, եղբարք. այսպէս զմարդ- 15
կան հաստատեալ կտակ՝ ոչոք կարէ անարգել, և ոչ
այլ հրաման 'ի վր տեղի առնել: * Իսկ աբրահամու խոս- 16
տացան աւետիքն, և զաւակի նորա. և ոչ ասէ զաւա-
կաց՝ իբրև բազմաց, այլ իբրև զմիոյ, Թէ և զաւակի
քում; որ է քս: * Բայց զայս ասեմ, զկտակն յառա- 17
ջագոյն հաստատեալ յայ 'ի քս. օրէնքն որ յետ չորեք-
արիւր և երեսուն ամի եղան, ոչ կարեն խափանել առ
'ի խափանելոյ զաւետիսն: * Եթէ յօրինաց անտի է 18
ժառանգութիւն. ապա ոչ ևս յաւետեացն: բայց աբրա-
համու աւետեօք շնորհեաց այ: * Իսկ զի՞նչ էին օ- 19
րէնքն: յանցուածոց վն յաւելան, մինչև եկեսցէ զա-
ւակն որում խոստացեալն էր, կարգեալ հրեշտակօք
'ի ձեռն միջնորդի: * Իսկ միջնորդ՝ միոյ ուրուք ոչ է, 20
բայց այ մի է: * Իսկ արդ՝ օրէնքն հակառակ ինչ ի- 21
ցեն աւետեացն այ. քաւ լիցի: զի եթէ տուեալ էին
օրէնքն՝ որ կարող էին կենդանի առնել, ապա հաս-
տատ յօրինաց անտի էր արդարութիւն: * Այլ փակե- 22
ցին գիրք զամենեսեան ընդ մեղօք, զի աւետիքն 'ի հա-
ւատոց անտի յսի քսի տացին հաւատացելոց: * Մինչ 23
չև

(10) Ոմանք. Անիծեալ է ամ... ոչ կայցէ յամ 'ի գրեալսն օրինացն: (11) Յոմանս պակասի. Արդարն ասէ 'ի: (12) Ոմանք. Չեն 'ի հաւատոց անտի: (13) Ոմանք. Եթէ անիծեալ ամ... կախեալ կայցէ: (14) Ոմանք. Հոգւոյն սովաւ առցուք հաւատ'': (16) Ոմանք. Իբրև զբազմաց... Թէ 'ի զաւակի քում օրհ'': (17) Ոմանք. Հաստատեալ յայ 'ի քս յս: (17) 'Ի չորս''. ըստ համարոյ Գրէնէ ամ Գրուագիրք համաձայն մերումս նշանակեն զայս. Աբրահամ ՀԵ. մինչև 'ի Ճ. ամ: և իսահակ Կ. յակոբ ՃԼ. յեգիպտոս ՄԺԵ. միանգամայն ՆԼ: (18) Ոմանք. Ի ժառանգութիւն... աւետեօքն շնորհ'': (19) Ոմանք. Իցեն օրէնքն: (21) Ոմանք. Զի թէ տուեալ էին... անտի էր արդարութիւն: (23) Ոմանք. Ընդ օրինօքն փակեալ:

Digitized by Google

չէ՛ հաւատոյն եկեալ էին, ընդ օրինօք փակեալ պահէաք.
՚ի հանդերձեալ հաւատոյն որ յայտնելոց էին ՚ի մեզ։
24 * Ապա օրէնքն դաստիարակ եղեն մեզ ՚ի քս յս, զի
25 ՚ի հաւատոցն արդարասցուք։ * Այլ իբրեւ եկին հա-
26 ւատքն, ոչ եւս ընդ դաստիարակաւ եմք։ * Քանզի ա-
27 մենեքին որդիք այ էք, հաւատովք ՚ի յս քս։ * Որք
միանգամ ՚ի քս մկրտեցարուք, զքս զգեցեալ էք. չիք
28 խտիր. * ոչ հրէի, և ոչ հեթանոսի. ոչ ծառայի, և
ոչ ազատի. ոչ արուի, և ոչ իգի. զի ամենեքեան դուք
29 մի էք ՚ի քս յս։ * Ապա եթէ դուք քսի էք, ուրեմն
աբրահամու զաւակ էք, ըստ աւետեացն ժառանգք։

ԳԼ. Դ.

1 Օ այս ասեմ. ցորքան ժամանակս ժառանգն տղայ
է, ոչ ինչ առաւել քան զծառայն. թէպէտ և
2 տէր իցէ ամենեցուն. * այլ ընդ հազարապետօք է՝ և
ընդ գաւառապետօք՝ մինչև ՚ի ժամանակակէտ հօրն։
3 * Նոյնպէս և մեք մինչ տղայքն էաք, ընդ տարերբք աշ-
4 խարհիս ՚ի ծառայութեան՝ կայաք։ * Այլ իբրեւ եկն
լրումն ժամանակին, առաքեաց այ զորդին իւր՝ որ ե-
5 ղև ՚ի կնոջէ, և եմուտ ընդ օրինօք. * զի զնս որ ընդ
օրինօքն իցեն, գնեսցէ. զի մեք զորդեգրութիւն ընկալ-
6 ցուք։ * Եւ զի էք դուք որդիք, առաքեաց այ զհո-
գի որդւոյն իւրոյ ՚ի սիրտս մեր, որ աղաղակէ աբ-
7 բա՛, հայր։ * այսուհետև չես ծառայ, այլ որդի. և
8 թէ որդի, և ժառանգ այ։ * Այլ յայնժամ մինչ ոչ
գիտէիք զայ, ծառայէիք այնոցիկ՝ որ ոչն էին ՚ի բնէ
9 աստուածք։ * այլ այժմիկ ծանեայք զայ, մանաւանդ
թէ ծանուցայք իսկ յայ, զիա՞րդ դառնայք միւսան-
գամ ՚ի տարերս տկարս և յաղքատս, որոց միւսան-
10 գամ զանձինս ծառայեցուցանել կամիք։ * Զաւուրս
11 խարէք, և զամիս, և զժամանակս՝ և զտարիս։ * Երկն-
չիմ

---

(26) Օրինակ մ. Զի ամենեքեան որդիք այ եմք հաւատովք ՚ի քս յս։ (27) Ոմանք. Որ միանգամ։ (29) Ոմանք. Ապա թէ դուք... զաւակք էք ըստ։

Գլ. Դ. (1) Ոսկան. Չէ ինչ աւելի քան։ (3) Ոմանք. Ընդ տարերբք աշխարհիս ՚ի ծառայութեան կայ"։ (4) Ոմանք. Լրումն ժմկի.., զորդի իւր։ (5) Ոմանք. Զի զորս ընդ օրի"... և զի մեք։ (6) Ոմանք. Զոգի որդւոյ ՚ի սիրտս մեր, որով աղաղակէ. կամ, որ աղաղակեմք աբբա։ (8) Ալք. Մինչ ոչն գիտէիք։ (8) Ոմանք. Ծառայ էիք... որ ոչ էին։ (9) Ոմանք. Այլ այժմ ծանեայք զայ... միւսանգամ անդրէն ՚ի տարերսն ՚ի տկարս, և... որոց միանգամ զանձինս ընծայեցուցանել կամիք։ (11) Ոմանք.

Digitized by Google

չիմ՚ ի ձէնջ, գուցէ թէ՚ ի զուր ինչ վաստակեցի՚ ի ձեզ։
* Եղերուք իբրեւ զիս, քանզի եւ ես իբրեւ զձեզ եղէ։ 12
Եղբարք՝ աղաչեմ զձեզ, չիք ինչ ձեր մեղուցեալ ա-
ռիս։ * գիտէք դուք՝ զի տկարութեամբ մարմնոյ աւետա- 13
րանեցի ձեզ զառաջինն․ եւ զփորձանսն որ՚ ի մարմնի
իմում էին, * ոչ անարգեցէք՝ եւ ոչ անգոսնեցէք․ այլ 14
իբրեւ զհրեշտակ Այ ընկալարուք զիս, իբրեւ զՔս Յս։
* Իսկ արդ՝ ուր է երանութիւնն ձեր։ վկայ եմ ձեզ, 15
եթէ հնար ինչ էր՝ զաչս ձեր հանէիք եւ տայիք ինձ։
* արդ՝ զի՞ թշնամի իմն եղէ ձեզ, զի ճշմարիտն խօսե- 16
ցայ։ * Այլ նախանձեցուցանեն զձեզ ոչ՚ ի բարւք․ եւ 17
արգելուլ կամին զձեզ, զի նոցա նախանձաւորք լինի-
ցիք։ * բայց լաւ է նախանձաւոր լինել՚ ի բարիս յամ- 18
ՂԴ ժամ, եւ ոչ միայն յորժամ՚ ի ձերում միջի իցեմ։ * Որ- 19
դեակք իմ, զորս դարձեալ վերստին երկնեմ, մինչեւ
նկարեսցի Քս՚ ի ձեզ։ * կամէի այժմ գալ առ ձեզ, եւ 20
փոխել զբարբառ իմ․ զի տարակուսեալ եմ ես վս ձեր։
Թ * Ասէք ինչ ինձ՝ որ ը օրինօքն կամիք լինել, չիցէ՞ ըն- 21
թերցեալ ձեր զօրէնս։ * զի գրեալ է՝ թէ Աբրահա- 22
մու երկու որդիք էին, մի՝ յաղախնոյ անտի, եւ մի՝ յա-
զատէն։ * այլ որ յաղախնոյն էր՝ ըստ մարմնոյ ծնեալ 23
էր, եւ որ յազատէն՝ ըստ աւետեացն․ * որ է առակ 24
օրինակի․ Զի այս ինքն են՝ երկու կտակարանք, մի՝
՚ի լեռնէ սինեայ՚ ի ծառայութիւն ծնեալ, որ էր հա-
գար։ * քանզի հագար՝ լեառն սինայ է յարաբիա․ հա- 25
ւասար է այսմ երուսաղէմի․ զի ծառայ է որդւովքն
իւրովք հանդերձ։ * Այլ վերինն երուսաղէմ ազատ 26
է, որ է մայր մեր ամենեցուն։ * զի գրեալ է․ ուրախ 27
լեր ամուլ որ ոչ ծնանէիր, գոչեա եւ աղաղակեա որ ոչդ
երկնէիր․ զի բազում են որդիք ամնդկին առաւել քան
զարամբւոյն։ * Այլ մեք եղբարք՝ ըստ սահակայ ա- 28
ւե

Գուցէ՚ ի զուր ինչ վաստակեցի ձեզ։ (13) Ոմանք․ Գիտէք իսկ զի տկարութեամբ։ (14) Ոմանք․ Իբրեւ զՅս Քս։ (15) Ոմանք․ Զի թէ հնար ինչ է՝ զաչս։ (16) Ոմանք․ Այլ զի թշնամի։ (19) Օրինակ մի․ Մինչեւ նկարեսցի Քս։ (21) Ոսկան․ Ասացէք ինչ ինձ։ (21) Օրինակ մի․ Որ ը օրինօքն կամէիք լինել։ (22) Օրինակ մի․ Զի գրեալ է եղբարք՝ եթէ․․ մինն յաղախնոյ։ (24) Ոմանք․ Որ են առակ օրինաւ"։ Որք՚ ի լուսն"․ ԲՀԾ գըչագրոյ համաձայնոյն բառս նշանակի․ Որ է այլաբանութի։ (24) Ոմանք․ Սինեայ՚ ի ծառայութե ծնեալ։ (25) Ոսկան․ Քզի սինա լեառն է յարաբիոյ՝ հաւասար է այսմ։ (25) Ոմանք․ Քզի հագարն․․․ զի ծառայէ որդւովք իւրովք։ (26) Յօրինակ մի․ Մայր. մեր ամէն։ (27) Ոմանք․ Որ եւ գրեալ է․

Digitized by Google

29 ւեռեալցն որդիքս եմք ։ * այլ որպէս յայնժամ որ ըստ
մարմնոյն ծնեալ էր, հալածէր զայն որ ըստ հոգւոյն,
30 նոյնպէս և այժմ։ * այլ զի՞նչ ասէ գիր․ 'ի բաց հան
զաղախինդ և զորդի նո․ զի մի ժառանգեսցէ որդի ա-
31 ղախնոյն՝ ընդ որդւոյն ազատի ։ * Վասն որոյ եղբարք՝
չեմք որդիք աղախնոյն, այլ ազատին․ ազատութեամբ ո-
րով քս զմեզ ազատեաց ։

ԳԼ․ Ե․

1 Պինդ կացէք այսուհետև, և մի միւսանգամ ընդ լու-
ծով ծառայութեան մտանիցէք ։
2 * Ահաւասիկ ես պաւղոս ասեմ ձեզ․ զի եթէ թլփա- ժ
3 տիք, քս ինչ ձեզ ոչ օգնէ ։ * Վկայեմ ամ մարդոյ՝ որ զղ
թլփատիցի, թէ պարտական է զամ օրէնսն կատարել։
4 * Խափանեցայք 'ի քսէ, որ օրինօքն արդարանայք․
5 և անկեալ էք 'ի շնորհաց անտի ։ * զի մեք հոգւոյն՝
6 'ի հաւատոց յուսոյն արդարութեան ակն ունիմք ։ * զի
'ի քս յս՝ ոչ թլփատութիւն ինչ կարող է, և ոչ անթլփա-
7 տութիւն․ այլ հաւատք սիրով աշխատեալք ։ * Բարւոք
ընթանայիք, ո՞ կասեցոյց զձեզ ճշմարտութեան չհաւա-
8 նել ։ * զի այն հրապոյրք՝ ոչ յայնմանէ են որ կոչեացն
9 զձեզ ։ * փոքր մի խմոր զամենայն զանգուածն խմորէ ։
10 * Այլ ես յուսացեալ եմ 'ի ձեզ տր՝ թէ ոչ այլ ազգ
ինչ խորհիցիք ։ և որ խռովեցուցանէ զձեզ, կրեսցէ
11 զդատաստան՝ ո՛ ոք և իցէ ։ * Այլ ես եղբարք՝ եթէ թլ-
փատութիւն քարոզէի, ընդէ՞ր տակաւին հալածիմ ։ ապա
12 ուրեմն խափանեալ իցէ գայթագղութիւն խաչին ։ * Երա-
նի՛ թէ մոտակտուր իսկ լինէին, որ զձեզն խռովեցու-
13 ցանեն ։ * զի դուք յազատութիւն կոչեցեալ էք ։
Եղբարք, միայն զի ազատութիւն ձեր ոչ լինիցի 'ի պատ- ժԱ
14 ճառս մարմնոյ․ այլ սիրով ծառայեցէք միմեանց ։ * զի
ամ օրէնք 'ի մի բան կատարին․ 'ի սիրեսցեան զընկեր
քո

ու" ։ (29) Ոմանք․ Ծնեալն էր ։ (30) Բազմք․ Եւ զորդի
դորա․․ որդի աղախնոյդ ընդ որդւոյ ազատին ։
Գլ․ Ե․ (1) Ոմանք․ Ծառայութեան մտանիցէք ։ (2) Ոմանք․
Զի թէ թլ"․․ ձեզ ինչ ոչ օգ" ։ (5) Ոմանք․ Զի մեք հոգ-
ւովն 'ի հա" ։ (6) Ոմանք․ Քզի 'ի քս յս ոչ թլ"․․․ սի-
րով աշխատեալ ։ (7) Ոմանք․ Ոչ հաւանել ։ (8) Ոսկան․ Ոչ
յայնմանէ էին որ ։ (9) Ոմանք․ Զի փոքր մի խմոր ։ (10) Ո-
մանք․ Խռովեցուցանեն զձեզ, կրեսցէ դատաստանս ով ոք ։
(11) Ոմանք․ Թլփատութիւն քարոզեցի, ըն"․․․ խափան
իցէ գայթա" ։ (12) Ոմանք․ Իսկ լեալ էին որ զձեզն ։
(13) Ոսկան ընդ այս միամ օրինակի ընթեռնու․ Կոչեցեալ էք
եղբարք․ միայն զի ։ (14) Ոմանք․ Զի սիրեսցես զըն" ։

Digitized by Google

քո իբրեւ զանձն քո ։ * Ապա թէ զմիմեանս խածատէ_ 15
ցէք՝ եւ ուտիցէք. զգոյշ լերուք՝ գուցէ ՚ի միմեանց սա_
է գ տակիցիք ։ * Բայց զայս ասեմ. Հոգւով գնացէք, եւ 16
զցանկութիւն մարմնոյ մի՛ կատարէք ։ * Զի մարմին ցան_ 17
կայ հակառակ հոգւոյ, եւ հոգի հակառակ մարմնոյ.
եւ զի սոքա միմեանց հակառակ են, մի՛ զոր կամիցիքն՝
զայն առնիցէք ։ * Իսկ եթէ հոգւով վարիք, ապա չէք 18
ընդ օրինօք ։ * Զի յայտնի են գործք մարմնոյ. այս ինքն 19
են, շնութիւն, պոռնկութիւն, պղծութիւն, գիջութիւն, * կռապաշտ_ 20
ութիւն, կախարդութիւն, թշնամութիւն, հեռ, նախանձ,
բարկութիւն, հակառակութիւնք, երկպառակութիւնք, հեր_
ձուածք, * չարակնութիւն, սպանութիւնք, արբեցութիւնք, 21
անառակութիւնք, եւ որ ինչ սոյին նման են ։ զոր յա_
ռաջագոյն ասեմ ձեզ, որպէս եւ կանխաւ ասացի, թէ
որ զայնպիսիսն գործեն, զարքայութիւն այ ոչ ժառանգ_
եսցեն ։ * Իսկ պտուղ հոգւոյն այս է. սէր, խնդութիւն, 22
խաղաղութիւն, երկայնմտութիւն. * քաղցրութիւն, բարութիւն, 23
հաւատք, հեզութիւն, ժուժկալութիւն ։ զայսպիսեաց առ_
ասի օրէնքն չեն հակառակ ։ * Իսկ որ քրիստոսին են, ըզ_ 24
մարմինս իւրեանց ՚ի խաչ հանին կարեօքն եւ ցանկութեամբք
հանդերձ ։ * Եթէ կեցեալ եմք հոգւով, ընդ հոգւոյն եւ գնա_ 25
ցեսցուք ։ * Եւ մի՛ լինիցուք սնոտիփառք՝ միմեանց ձայն 26
տալով, եւ ընդ միմեանս նախանձելով ։

ԳԼ. Զ.

է դ Եղբարք, եթէ յանկարծ ըմբռնեսցի ոք ՚ի ձէնջ յինչ 1
եւ իցէ յանցանս, դուք որ հոգեւորդ էք՝ հաստա_
տեցէք զայնպիսին հոգւով հեզութեան. զգոյշ լինիցիք
անձանց, զի մի եւ դուք փորձիցիք ։ * Զմիմեանց բեռն 2
բարձէք, եւ այնպէս կատարեցէք զօրէնսն քի ։ * Եթէ 3
հա_

(15) Ոմանք. Ապա եթէ զմի՛՛ ։ (16) Ոմանք. Ասեմ եղբարք, հոգւով ։ (18) Ոմանք. Իսկ եթէ մարմնով վարիք ։ (19) Ոմանք. Մարմնոյն. այսինքն է... գիջութիւն, պղծութիւն ։ (20) Ոմանք. Թշնամութիւնք, հեռ ։ (21) ԱՅ Գրչագիրք համաձայն ընդ բնաբ ՚ի ցուցն՛՛. այլոց համարոց նշանակին ։ Աստուածեցի է կանոնս ։ (21) Ոմանք. Որպէս կանխաւն ա՛՛... ոչ ժառանգել կարեն ։ (23) Ոսկան յաւելու. Հաւատ, համբերութիւն, հեզութիւն, ժուժկալութիւն, Ճշմարտ. այսպիսեաց առ՛՛ ։ (24) Ոմանք. ՚ի խաչ հանեցին կարեօք ։ (26) Ոմանք. Զայն տալով, եւ ոչ միմեանս նախանձելով ։
Գլ. Զ. (1) Օրինակ մի. Ըմբռնեսցի մարդ ոք ՚ի ձէնջ ։ (1) Ոմանք. Հոգեւորքդ էք.. զայնպիսին հոգ՛՛.. զգոյշ լինիջիք ան՛՛.. փորձիջիք ։ (2) Ոսկան յաւելու. Կատարեցէք մի չափ մեծ զօր՛՛ ։ (3) Ոմանք. Եթէ ոք համարիցի ։

Digitized by Google

համարիցի՝ որ լինել ինչ՝ և չիցէ, զանձն իւր խաբէ։
4 * զգործ իւր կշռեսցէ իւրաքանչիւրոք, և ապա ան-
ձին իւրում միայն պարծանս տացէ, և մի առ ըն-
5 կերաւն։ * զի իւրաքանչիւր ոք՝ զիւր բեռն բառնա-
6 լոց է։ * Հաղորդ լիցի աշակերտն վարդապե-
7 տին՝ յամ բարութիւնս։ * Մի՛ խաբիք, ած ոչ արհա-
8 մարհի։ * զի զոր ինչ սերմանէ մարդ, զնոյն և հնձես-
ցէ։ որ սերմանէ՝ ՝ի մարմին իւր, ՝ի մարմնոյ անտի հըն-
ձեսցէ զապականութիւն. և որ սերմանէ ՝ի հոգին, ՝ի
9 հոգւոյ անտի հնձեսցէ զկեանսն յաւիտենից։ * Այլ
զբարիս գործել մի ձանձրասցուք, զի ՝ի ժամանակի
10 իւրում հնձեսցուք առանց լքանելոյ։ * Այսուհետև
մինչդեռ ժամանակս ՝ի ձեռս է, գործեսցուք զբարիս
առ ամենեսեան, մանաւանդ առ ընտանիսն հաւատոյ,
11 * Տեսէք՝ որպիսի գրով գրեցի առ ձեզ իմով ձեռամբ։ ԺԲ
12 * զի որ միանգամ կամին բարեմարդիկ լինել մարմ-
նով, նոքա ստիպեն զձեզ թլփատել. միայն՝ զի մի զխա-
13 չին քի զհետ երթայցեն։ * քանզի և որ թլփատեալքն
իսկ են, նոքա զօրէնսն ոչ պահեն. այլ կամին զի դուք
14 թլփատեսջիք, զի ձերով մարմնովդ պարծեսցին։ * Այլ ՎՂ
ինձ քաւ լիցի պարծել, բայց միայն ՝ի խաչն տն մե-
րոյ յի քի. որով ինձ աշխարհ ՝ի խաչ ելեալ է, և
15 ես աշխարհի։ * Զի ոչ թլփատութիւն ինչ է, և ոչ ան-
16 թլփատութիւն. այլ նոր արարած։ * և որ միանգամ
այսմ կանոնի միաբան լինին, խաղաղութիւն ՝ի վերայ նց
17 և ողորմութիւն, և ՝ի վերայ իսրայէլին այ։ * Այսու-
հետև աշխատ ոք զիս մի արասցէ. զի ես զչարչարանս
18 քի ՝ի մարմնի իմում կրեմ։ * Շնորհք տն մերոյ յի
քի ընդ ոգւոյդ ձերում եղբարք. ամէն։

Առ Գաղատացիս՝ գրեցաւ ՝ի Հռովմէ։ Տուն. ճղբ։

---

(4) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք ՝ի ձեռն, և ա''... պար-
ծանս տայցէ։ (8) Ոմանք. Զնոյն և հնձէ.. ՝ի մարմին
իւր ապականութի... զկեանս յաւիտենականս։ (9) Ո-
մանք. Մի ձանձրանայք, զի։ (10) Ոմանք. Գործեսցուք
զբարի... առ ընտանիս հաւատոյ։ (11) Ոմանք. Գրե-
ցի ձեզ իմով ձե''։ (12) Ոսկան. Զի մի զհետ խաչին քի
եր''։ (13) Ոմանք. Քանզի որ թլփատեալքն... դուք
թլփատիջիք։ (15) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ յաւելու. Զի
՝ի քս յս ոչ թլփատութի ինչ... նոր արարած։ (16) Ո-
մանք. Այսմ կանոնի միաբանեսցին, խա''։ (17) Յոմանս պկսի.
Զչարչարանս քի ՝ի (18) Ոմանք. Ընդ հոգւոյդ ձերում։

ՆԱ

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Եփեսացւոց Թղթոյն:

Ո այս առաքելոյ 'ի Հռովմայ, ո՛չ թէ ո՛չ էր փութալ զնա. և [illegible]է պատճառ թղթիս՝ այս: Եփեսացւոցն հաստատեալ էին 'ի Տր մեր յս քս, և ընդունիք էին հաւատոցն որ 'ի նա, և առ ամ սուրբս սանկէին զնէր. և չունէին 'ի պառազատե հաստատել: Լուեալ յուսմանց առաքելոյն՝ գրեաց առ նս զայս թուղթս՝ զգուշացուցէ. և յառաջին ցուցանէ մի՛ էրէէք նոր չարծել զնէր խորհուրդս. այլ խոկջէանէ յառաջ քան զլինել աշխարհի է առ՝ հաճոյն այ. է թէ քս նս մեր լուսաւորեցաւ, և զմեզ կեցոյց: Յետ այսորիկ վասն խոնմանն հեթանոսաց առէ, զի ցուցէ արժանաւոր զնս հաւատոցն: և յայտնէ թէ խոստում մեր եղև, ո՛չ 'ի մարդկանէ՝ այլ 'ի քնէ, որ է որդի այ. և յայտնանէ սուսանիք էին ո՛չ մարդապաշտ էին հաւատացելոցն 'ի քս, այլ ճշմարիտ աճապաշտ: Նշանակէ և զնէտն՝ թէ նս այսորիկ առաքեցաւ քարոզել զաւետարանն, և զի նս ամենայն զգուշանայ: Յետ այսորիկ ներբողական բանիւք զայր և զկանայս, զհայրս և զմանկունս, զդեսպս և զծառայս՝ հաստատէ 'ի թուղթս. և զամենեսեան ընդ այն յորդորէ ընդդէմ բանսարկուին և դիւաց նր, առ նոսա առնէ դարձել, և բերեալ հասափել և կնքել զնէտս ամենեցուն ընդդէմ ապաշխարութեան գործոյն. և այսպէս կատարէ զթուղթս:

Գլուխք առ Եփեսացւոց Թղթոյն:

ա. Վս քնի ընդդրուէն մերոյ, և նորընծայութէն և կատարմանն:

բ. Աղօթք նս գիտութէ քնի ընծայելոցն 'ի մեզ բարութէն:

գ. Վս հեթանոսաց և հրէից ընդունաէն ընդ այ 'ի ձեռն քնի յաւել ընդ շնորհացն:

դ. Վս փոխելոյ նմա ամենեցուն խորհրդոյն 'ի լուսաւորութէ հեթանոսաց, և յանդիմանութէ՛ դիւաց:

ե. Աղօթք նս եկեղեցւոյ՝ 'ի զօրութէ և 'ի սէրն այ:

զ. Խրատ նս ուրոյ միաբանութէ. թէպէտ և շնորհքն նս զանազան լինիցին բաժանեալ իցեն:

է. Վս զգաստութէ և արդարութէ՝ որ ամենայնի առնէ զնէր:

ը. Վս արժանաւոր կենաց ուրուաթէ, և գործոյն զշնորհին յանդիմանելոյ. և մի՛ միայն բանիւք՝ այլ և հոգևոր ընելոյ, սաղմոսիւք՝ և մի՛ գինւով:

թ. Պատուէր ընդանեկան զարգացմանց իշխանաւորաց, և իշխենաց ընդ քնի:

ժ. 'Ի կերպարանս վառելոյ վասն ընդ քնի զօրութէն:

ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- ըէ
սուսի ք՟ի կամօքն ա՟յ, սրբոց որ են յե-
2 փեսոս, եւ հաւատացելոց ՚ի ք՟ս։ * Շը-
նորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութիւն յա՟յ Հօ-
րէ մերմէ եւ ՚ի տ՟նէ յ՟սէ ք՟սէ։
3 * Օրհնեալ է ա՟ծ եւ հայր տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի. որ օրհ- Ա
նեաց զմեզ ա՟մ հոգեւոր օրհնութեամբ յերկնաւորս ՚ի ք՟ս։
4 * ո՟պ ընտրեաց զմեզ նովաւ յառաջ քան զլինելն աշ-
խարհի, լինել մեզ սուրբս եւ անարատս առաջի ն՟ր՝
5 սիրով։ * Յառաջագոյն սահմանեաց զմեզ յորդեգրու-
թիւն ՚ի ձեռն յ՟ի ք՟ի, ՚ի նոյն՝ ըստ հաճութեան՝ կամաց
6 իւրոց, * ՚ի գովեստ փառաց շնորհաց իւրոց. որով
7 զուարճացոյց զմեզ սիրելեաւն։ * որով ունիմք ըզ-
փրկութիւն ՚ի ձեռն արեան ն՟ր, զթողութիւն մեղաց ըստ
8 մեծութեան շնորհաց իւրոց. * որ առաւելոյր ՚ի մեզ ա՟մ
9 իմաստութեամբ եւ գիտութեամբ։ * Եցոյց մեզ զխորհուրդ
կամաց իւրոց, ըստ հաճութեան իւրում. զոր յառաջա-
10 գոյն եդ նովաւ, * ՚ի տնտեսութիւն լրման ժամանակաց,
բովանդակել զա՟մ ք՟իւ որ ինչ յերկինս՝ եւ որ ինչ յեր-
11 կրի, ՚ի նոյն։ * Որով եւ վիճակեցաք յառաջագոյն հը-
րաւիրեալք, ըստ յառաջադրութեան ա՟յ. որ զա՟մ յաջո-
12 ղէ ըստ խորհրդոց կամաց իւրոց. * լինել մեզ ՚ի գո-
վեստ փառաց նորա՝ յառաջագոյն յուսացելոցս ՚ի ք՟ս։
13 * Որով եւ դուք իբրեւ լուարուք զբանն ճշմարտութեան,
զաւետարանն փրկութեան ձերոյ, որով հաւատացեալ
14 կնքեցայք հոգւովն ս՟րբ աւետեաց. * որ է առհաւատ-
չեայ

---

* ՚Ի Վերնագրին՝ օրինակ. Թուղթ առ Եփեսացիսն։ Եւ օրինակ. Թուղթ Եփեսացւոց։
Գլ. Ա. (1) Օրինակ. Հաւատացելոց որ են ՚ի ք՟ս յ՟ս։ (4) Օ-րինակ. Զլինել աշխարհի։ (7) Օրինակ. Շնորհացն իւրոց։ (9) Օրինակ. Զխորհուրդ կամաց իւրոց ըստ հաճութեան իւ-րոյ։ (10) Ոմանք. ՚Ի տնտեսութեան լրման։ (10) Օրինակ. Բովանդակեալ զամ։ (11) Օրինակ. Որով վիճակեր"... ըստ առաջադրութեանն։ (13) Օրինակ. Որով իբրեւ դուք լուա"... որով եւ հաւա"։ (14) Օրինակ. ՚Ի գովեստ փա-

Digitized by Google

չեայ ժառանգութեան մերոյ 'ի փրկութիւն նուաճութեան,
'ի գովեստ փառաց նորա։
Բ * Վն այնորիկ և ես իբրև լուայ զհաւատսն ձեր որ 'ի 15
ՏԷր Յս, և զսէրն որ ընդ ամ սուրբս, * ոչ դադարեմ 16
ԲԴ 'ի գոհանալոյ վն ձեր՝ յիշել զձեզ յաղօթս. * զի Այծ 17
Տն մերոյ Յսի Քսի, Հայրն փառաց՝ տացէ ձեզ զհոգին
իմաստութեան և յայտնութեան՝ գիտութեամբ նորա. * Լու- 18
սաւոր առնել զաչս սրտից, առ 'ի գիտելոյ մեզ՝ զինչ
է յոյս կոչմանն նր, և զինչ է մեծութիւն փառաց ժա-
ռանգութեան նր 'ի սուրբս. * և զինչ է առաւելութիւն 19
մեծութեան զօրութեան նր 'ի մեզ հաւատացեալս. ըստ ազդե-
ցութեան կարողութեան զօրութեան նորա, * զոր յաղթեաց 20
'ի Քս. Զի յարոյց զնա 'ի մեռելոց. և նստոյց ընդ աջ-
մէ իւրմէ յերկինս, * 'ի վերոյ քան զամ իշխանութիւն, 21
և պետութիւն, և զօրութիւն, և տէրութիւն, և ամ անուան
անուանելոյ. ոչ միայն յաշխարհիս յայսմիկ, այլ և 'ի
հանդերձելումն։ * և զամ ինչ հնազանդ արար 'ի ներք- 22
քոյ ոտից նր։ Եւ զնա ետ գլուխ 'ի վերայ ամենայն
իրիք եկեղեցւոյ, * որ է մարմին նորա, լրումն՝ որ 23
զամենայն յամենայնի լնու։

ԳԼ. Բ.

Գ Եւ զձեզ որ մեռեալն էիք 'ի մեղս ձեր և յանցանս, 1
* յորս երբեմն գնայիք ըստ յաւիտենից աշխարհիս, 2
ըստ իշխանին իշխանութեան օդոյս այսորիկ, որ
այժմս ներգործէ յորդիսն ապստամբութեան. * յորս 3
և մեք ամենեքեան շրջեաք երբեմն, 'ի ցանկութեան մարմ-
նոյ մերոյ, և առնէաք զկամս մարմնոյ և զմտաց, և էաք
ԲԶ որդիք բարկութեան իբրև այլքն։ * Այլ Այծ 4
որ մեծն է ողորմութեամբ, վն բազում սիրոյն իւրոյ զոր
սիրեացն զմեզ. * մինչդեռ մեռեալն էաք 'ի մեղս մեր, 5
կեն-

առաց։ (15) Ոմանք. Վն այսորիկ և ես... զձեր որ 'ի Տէր
մեր Յս։ (16) Ոմանք. Զձեզ յաղօթս իմ։ (17) Ոմանք.
Եւ յայտնութիւն գիտութեան։ (18) Ոմանք. Առ 'ի գիտել
մեզ... և զինչ մեծութիւն փառաց ժառանգութեան նր որ 'ի
սուրբս։ (19) Ոմանք. Զօրութեան նր։ (21) Ոմանք. Իշխանութեանց
և պետութեանց... և 'ի վր ամ անուանելոց, ոչ մի"։
(22) Ոմանք. Զի զամ հնա"... ոտից իւրոց.. և զնա ետ
գլուխ 'ի վր ամ իրիք եկեղեցւոյ։
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Եւ զձեզ երբեմն մեռեալսն էիք։
(2) Ոմանք. Յորս երբեմն գնա"... օդոյս այսորիկ, որ
այժմս։ (3) Ոմանք. 'Ի ցանկութիւնս մարմ"... մարմնոյ և
մտաց... իբրև զայլսն։ (4) Ոմանք. Այլ Այծ որ մեծն։
(5) Օրինակ մի. Մինչդեռ մեղաւորքս էաք 'ի մեղս...։

կենդանիս արար զմեզ 'ի քն · քանզի շնորհօք ապրե_
6 ցայք · * ընդ նմին յարոյց , և ընդ նմին նստոյց յերկ_
7 նաւորս 'ի քն յն : * զի ցուցցէ 'ի յաւիտեանսն որ գա_
լոցն են՝ զառաւել մեծութիւն շնորհացն իւրոց՝ քաղցրութ̃
8 'ի մեզ 'ի քն յն : * Զի շնորհօք նր էք փրկեալք 'ի ձեռն
9 հաւատոյն : և այս՝ ոչ 'ի ձէնջ , այլ այ պարգև է · * ոչ
10 'ի գործոց , զի մի ոք պարծեսցի : * զի նորա արարած
եմք , հաստատեալք քնիւ յնիւ 'ի գործս բարութե · յորս
յառաջագոյն պատրաստեաց ած · զի 'ի նոյն գնասցուք :
11 * Վասն որոյ և դուք յիշեցէք , զի երբեմն հեթանոսք
էիք մարմնով · որ կոչեցեալն էն անթլփատութիւն՝ յա_
նուանեալ թլփատութենէ անտի մարմնաւոր ձեռագոր_
12 ծին · * զի էիք 'ի ժամանակին յայնմիկ առանց քնի ,
և օտարացեալք յուխտից աւետեացն , և յոյս ինչ ոչ ու_
13 նէիք՝ և անածք էիք յաշխարհի : * Իսկ այժմ 'ի ձեռն
յնի քնի , դուք՝ որ երբեմն հեռաւորքն էիք , մերձա_
14 ւորք եղերուք արեամբն քնի : * Զի նա է խաղաղու_
թիւն մեր , որ արար զերկոսեան մի · և զմիջնորմ ցան_
15 կոյն քակեաց , զթշնամութիւն 'ի մարմնի իւրում · * և
զօրէնս պատուիրանացն՝ հրամանօքն խափանեաց · զի
զերկոսին հաստատեսցէ ինքեամբ 'ի մի նոր մարդ , և
16 արասցէ խաղաղութիւն · * և հաշտեսցուսցէ զերկոսին
միով մարմնով ընդ այ խաչիւն իւրով : Սպանեալ
17 զթշնամութիւն յանձին իւրում , * և եկն աւետարանեաց
խաղաղութիւն ձեզ հեռաւորաց , և խաղաղութիւն մերձաւո_
18 րաց · * զի նովաւ ունիմք զմուտսն երկոքեան միով
19 հոգւով առ հայր : * Ապա այսուհետև ոչ էք օտարք
և

շնորհօքն ապ" : (7) Ոմանք · 'Ի յաւիտեանսն որ գալոցն : (8) Ոմանք · Զի շնորհօքն նր · · · ոչ է 'ի մէնջ , այլ յայ պարգև է : Որ օրինակ մ · Այլ ած պարգևէ : (9) Ոմանք · Եւ ոչ 'ի գործոց : (10) Ոմանք · Արարածք եմք , հաւատացեալ Յն Քի 'ի գործս արդարութե , յորս յառաջագոյն հաստատեաց ած զի 'ի նոյնս գն" : (11) Ոմանք · Եւ դուք եղբարք յիշ" · · · որ կոչեցեալ էն անթլփատութե 'ի յանուանեալ թլ" : (12) Գրչագիր նոր օրինակ մ միայն յաւելու · Առանց քնի , և օտարացեալք յառաքինութենէ Յնի · և տարա" : Ըստ որում դնէ և ոսկան · Եւ օտարացեալ էիք յառա" : (12) Օրինակ մ · Յուխտին յաւիտեանցն : (13) Ոմանք · Իսկ այժմիկ 'ի ձեռն · · հեռաւորքն էիք : (14) Ոմանք · Զերկոսին մի , և զմիջնորմն ցան" · · զթշնամութեն 'ի : (15) Ոմանք · Զի երկոսինն հաս" · ինքեամբ 'ի նոր մարդն : (16) Ոմանք · Զթշնամութե 'ի մարմնի իւրում : (17) Ոմանք · Ձեզ խաղաղութե : (19) Յոմանս գիրս · Ապա այսուհետև ոչ :

Digitized by Google

եւ պանդուխտք, այլ քաղաքակիցք սրբոց, եւ ընտանիք
այ. * շինեալք 'ի վերայ հիման առաքելոց եւ մար_ 20
գարէից. որոյ է գլուխ անկեանն յի քի. * յորում 21
ամենայն շինուածն յօդեալ եւ պատշաճեալ աճէ 'ի տա_
ճար սուրբ տն. * յորում եւ դուք ընդ նմին շինիք 22
ԽԶ 'ի բնակութիւն այ հոգւովն:

ԳԼ. Գ.

Գ Սոյն այսորիկ ես պաւղոս կապեալ յսի քսի, վս 1
ձեր հեթանոսաց: * Թերեւս լուեալ իցէ ձեր 2
զտնտեսութիւն շնորհացն այ, որ տուեալ են ինձ 'ի ձեզ.
* Զի ըստ յայտնութեան՝ ցուցաւ ինձ խորհուրդն. որպ 3
յառաջագոյն գրեցի առ ձեզ սակաւուք. * առ 'ի կա_ 4
րօղ լինելոյ ընթեռնուլ եւ 'ի միտ առնուլ՝ զիմաստու_
թիւն իմ 'ի խորհրդեանն քսի: * Զի այլոց ազգաց ոչ 5
ցուցաւ որդւոց մարդկան. որպ եւ այժմ յայտնեցաւ
սրբոց իւրոց՝ առաքելոց եւ մարգարէից՝ հոգւովն. * լի_ 6
նել հեթանոսաց ժառանգակիցս՝ եւ մարմնակիցս, եւ
հաղորդս աւետեացն 'ի քս յս՝ աւետարանաւն, * որոյ 7
եղէ ես պաւղոս սպասաւոր, ըստ պարգեւաց շնորհացն
այ որ տուաւ ինձ, ըստ յաջողութեան զօրութեան նր: * ինձ որ 8
նուաստս եմ քան զամ սրբոց՝ տուաւ շնորհքս այս 'ի հեթա_
նոսս, աւետարանել զանքննելին մեծութիւն քսի. * եւ 9
լուսաւորել առնել զամենեսեան, թէ զի՞նչ է տնտեսու_
թիւն խորհրդոյն, որ ծածկեալ էր յամ յաւիտենից՝
առ այ որ զամ ինչ արար: * Զի յայտնեսցի արդ իշ_ 10
խանութեանց եւ պետութեանց՝ որ յերկինս են, 'ի ձեռն ե_
կեղեցւոյ՝ բազմապատիկ իմաստութիւն այ. * ըստ յա_ 11
ռաջադրութեան յաւիտենիցն՝ զոր արար 'ի ձեռն տն մե_
րոյ յսի քսի: * որով ունիմք զհամարձակութիւն եւ զը_ 12
նդունելութիւն յուսով 'ի ձեռն հաւատոց նորա: * վասն 13
որոյ աղաչեմ մի ձանձրանալ 'ի նեղութիւնս իմում,
որ վասն ձեր է. որ է փառք մեր:
Ե * Վասն այսորիկ դնեմ ծունր առ հայր տն մերոյ յսի 14
քսի.

---

(20) Ոմանք. Որոյ է. Նա, որ է գլուխ.. քս յս: (22) Ոմանք. Ընդ նմա շինիք.. այ հոգւոյն:
Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Լուեալ է ձեր: (3) Ոմանք. Ըստ յայտնութեացն ցու''.. որպ եւ յառաջագոյն: (4) Ոմանք. Զիմաստութիւն զիմ 'ի խոր'': Ոսկ. օրինակ մի. Զիմաստութիւն զմի խորհրդեանն: (5) Ոմանք. Որպ այժմ յայտ'': (7) 'Ի բազմ օրինակս. Ես պաւղոս սպաս'': (9) Ոմանք. Եթէ զինչ է.. խորհրդոյն ծածկ.. յաւիտենիցն առ այ: (10) Ոմանք. Իշխանութեանց եւ պետ''... իմաստութիւն քսի: (13) Ոմանք. Որ է փառք ձեր: (14) Ոմանք. Վս այսորիկ դնեմ:

Digitized by Google

15 քսի. * ուստի ամ՟ նահապետութիւն յերկինս և յերկ-
16 րի անուանի. * զի տացէ ձեզ ըստ մեծութեան փառաց
իւրոց, հաստատել զօրութբ 'ի ձեռն հոգւոյն իւրոյ, 'ի
17 ներքին մարդն. * բնակել քսի հաւատովք 'ի սիրտս
18 ձեր. սիրով արմատացեալք, և հաստատեալք: * Զի
կարող լինիջիք հասանել ընդ ամ՟ սուրբս, զինչ է լայ-
նութիւն և երկայնութիւն, և բարձրութիւն և խորութիւն.
19 * Ճանաչել զառաւելութիւն գիտութեան սիրոյն քսի. զի
20 լցջիք ամ՟ լրութբն այ: * Այլ այնմ որ կարօղն է ա-
ռաւել քան զամ՟ ինչ առնել յաճախութբ, քան զոր
խնդրեմքն և իմանամք. ըստ զօրութեանն որ յաջողեալն
21 է 'ի մեզ: * Նմա փառք յեկեղեցւոջն և 'ի քս յս, յա-
մենայն ազգս յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

Գլ. Դ.

1 Արդ՝ աղաչեմ զձեզ ես որ կապեալս եմ 'ի տր, ար- 2
2 ժանի գնալ կոչմանն յոր կոչեցարուք: * ամ՟ խո-
նարհութբ, և հեզութբ, և երկայնմտութբ՝ անսալ
3 միմեանց սիրով: * փութալ պահել զմիաբանութիւն հոգ-
4 ւոյն յօդիւ խաղաղութեան: * մի մարմին՝ և մի հոգի.
5 որպէս և կոչեցարուք 'ի մի յոյս կոչման ձերոյ: * Մի է
6 տր, մի հաւատք, մի մկրտութիւն: * մի այ, և հայր ա-
մենեցուն, որ 'ի վերայ ամենայնի, և ընդ ամենեսին,
7 և յամենեսին 'ի մեզ: * Այլ իւրաքանչիւր ումեք 'ի
մէնջ տուեալ են շնորհք ըստ չափոյ պարգևացն քսի:
8 * վասն որոյ և ասէ. Ել 'ի բարձունս՝ գերեաց զգե-
9 րութիւն, և ետ պարգևս մարդկան: * Որ ելն զինչ է,
10 եթէ ոչ՝ զի էջ նախ 'ի ստորին կողմ երկրի: * որ էջն,
նոյն է՝ և որ ելն 'ի վերոյ քան զամ՟ երկինս, զի լցցէ
11 զամ՟: * Եւ նա ետ զոմանս առաքեալս, զոմանս մար-
գարէս, զոմանս աւետարանիչս, զոմանս հովիւս և վար-
12 դապետս. * 'ի հաստատութիւն սրբոց, 'ի գործ պաշ-
տա

---

(16) Ոմանք. Հաստատեալ զօրութբ: (17) Ոմանք. Սի-
րովք արմա": (18) Ոմանք. Կարօղ լինիցիք հա": (19) Ո-
մանք. Գիտութեան սիրոյն.. ամ՟ գիտութբն այ: (21) Ո-
մանք. Յեկեղեցւոջ և 'ի քս:
Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Հեզութբ, երկայնմտո": (3) Ոմանք.
Յօդիւ խաղաղութեան: (5) Ոմանք. Զի մի է տր, և մի
հաւատք: (6) Օրինակ մ. Եւ հայր ամենայն, որ 'ի վր ամենայն
և 'ի վր ամի, և ը ամենեսին 'ի մեզ: (7) Ոմանք. Տուեալ
է շնորհս ըստ չափու: (9) Ոմանք. Կողմն երկրի: (9)(10) Յօ-
րինուածին այսպէս ունէր նեստորականն համաձայն ոմանց. Եթէ
ոչ զի էջ նախ: 'ի ստորին կողմ երկրի որ էջն, նոյն է
և որ ելն 'ի վերոյ քան: (12) Ոմանք. Առ 'ի հաստատ.

Digitized by Google

պաշտաման, 'ի շինուած մարմնոյն Քրիստոսի. * մինչև հասցուք 13
ամենեքեան 'ի մի միաբանութիւն հաւատոց՝ և գիտութեան
Որդւոյն Աստուծոյ. յայր կատարեալ, 'ի չափ հասակի կատար-
մանն Քրիստոսի: * Զի մի՛ յայսմհետէ իցեմք տղայք խռո- 14
վեալք և տատանեալք յամենայն հողմոց վարդապետութեան,
խաբէութեամբ մարդկան. խորամանկութեամբ 'ի խաբէու-
թեան մոլորութեան: * այլ ճշմարտեալք սիրով աճեսցու- 15
ցուք 'ի նա զամենայն, որ է գլուխն Քրիստոս. * ուստի ամենայն մար- 16
մինն յօդեալ և պատշաճեալ ամենայն խաղալեօք տարաբե-
րութեան՝ ըստ ազդեցութեան՝ չափով ըստ իւրաքանչիւր մասին՝
զաճումն մարմնոյ գործէ՝ 'ի շինուած անձին իւրոյ սիրով:
Է * Արդ՝ զայս ասեմ և ուխտեմ 'ի տէր. մի ևս ձեզ ըն- 17
նոյն օրինակ գնալ, որպէս և այլ հեթանոսք գնան՝ ու-
նայնութեամբ մտաց իւրեանց. * որոց խաւարեալ են միտք 18
իւրեանց, և օտարացեալ են 'ի կենաց անտի Աստուծոյ, վասն
տգիտութեանն որ է 'ի նոսա, վասն կուրութեան՝ սրտից իւ-
րեանց: * որք զանձանց իւրեանց զյոյսն հատին., և 19
մատնեցին զանձինս գիջութեան, 'ի գործս ամենայն պղծու-
թեան ագահութեամբ: * Այլ դուք՝ ոչ այսպէս ուսարուք զՔրիստոս: 20
* Թէպէտ և լուարուք զնմանէ և նովաւ ուսայք, որպէս 21
է ճշմարտութիւն յՅիսուս. * 'ի բաց մերկանալ 'ի ձէնջ ըստ 22
առաջին գնացիցն զմարդն հին, զապականեալն ցան-
կութիւք՝ խաբէութեանն: * և նորոգել հոգւովն մտաց 23
ձերոց. * և զգենուլ զնոր մարդն՝ որ ըստ Աստուծոյ հաս- 24
տատեալ է, արդարութեամբ և սրբութեամբ ճշմարտութեանն:
* Վասն որոյ 'ի բաց ընկեցէք զստութիւն. խօսեցարուք 25
զճշմարտութիւն իւրաքանչիւր ընդ ընկերի իւրում. զի
եմք միմեանց անդամք: * բարկանայք՝ և մի՛ մեղան- 26
չէք. արեգակն 'ի վերայ բարկութեան ձերոյ մի՛ մտցէ:
* և մի՛ տայք տեղի սատանայի: * Որ գողանայրն, մի՛ 27
ևս գողասցի, այլ մանաւանդ վաստակեսցէ գործել 28
ձեռօք իւրովք զբարիս. զի բաւական իցէ տալ ում
պիտոյ իցէ: * Ամենայն բան աղտեղ 'ի բերանոյ ձեր- 29
մէ մի՛ ելցէ. այլ որ ինչ բարին է, 'ի շինուած պիտոյից.
զի տացէ շնորհս այնոցիկ որ լսենն: * և մի՛ տրտմե- 30

ցու-

տութեան որ" . . . 'ի շինուած մարմ": (13) Օրինակ. Եւ 'ի գիտութեան որդւոյն: (14) Օրինակ. Իցեմք տղայք խռ": (15) Օրինակ. Աճեսցուք 'ի նա զամ: Ոչ ունին. 'ի նա ամն: (16) Օրինակ. Տարբերութեն ըստ ազդե" . . . մարմնոյ գործոյ 'ի շինուած: (18) Օրինակ. Վասն տգիտութեն . . վասն կուրութեն: (19) Օրինակ. Զանձինս 'ի գիջութեն: (23) Օրինակ. Հոգւով մտաց: (25) Օրինակ. Իւրաքանչիւր ընկերի: (28) Օրինակ. Վաստակեսցի ձեռօք իւրովք գործելով. բաւական լիցի տալ: (29) Օրինակ. Բարին իցէ:

Digitized by Google

ցուցանէք զհոգին սուրբ այ, որով կնքեցարուք յաւուրն
31 փրկութեան: * Ամենայն դառնութիւն, և բարկութիւն, և
սրտմտութիւն, և աղաղակ, և հայհոյութիւն բարձցի 'ի
32 ձէնջ ամենայն չարութեամբն հանդերձ: * Լերուք ընդ
միմեանս քաղցունք՝ գթածք. շնորհել միմեանց, որպէս
և այ ք֊ի շնորհեաց մեզ:

ԳԼ. Ե.

1 Նմանօղք եղերուք այ, իբրև որդիք սիրելիք. * և
2 գնացէք սիրով՝ որպէս և ք֊ս սիրեաց զմեզ, և մատ֊
նեաց զանձն իւր վն մեր, պատարագ և զենումն այ
'ի հոտ անուշից:
3 * Այլ պոռնկութիւն և ամ պղծութիւն, կամ ագահութիւն, Բ
և մի՛ անուանեսցի ձեզ 'ի միջի ձերում, որպէս և վայելէ սրբ֊
4 բոց. * և զազրութիւն, կամ խօսք յիմարութեան, կամ խեղ֊
կատակութիւն, որ ոչ վայելէ. այլ մանաւանդ գոհու֊
5 թիւն: * Զայս իսկ գիտասջիք. թէ ամ պոռ֊
նիկ, կամ պիղծ, կամ ագահ, որ է կռապաշտ՝ ոչ
6 ունի ժառանգութիւն յարքայութեանն ք֊ի և այ: * Մի
ոք զձեզ խաբեսցէ բանիւք սնոտեօք. զի վն այսորիկ
իսկ գայ բարկութիւն այ 'ի վերայ որդւոցն անհաւանու֊
7 թեան: * Մի այսուհետև լինիք բաժանորդք նց: * Զի
8 էիք երբեմն խաւար, արդ՝ լոյս էք 'ի տր,
9 իբրև զորդիս լուսոյ գնացէք. * զի պտուղ լուսոյ ամ
10 բարութեամբ է՝ և արդարութեամբ և ճշմարտութեամբ: * Փոր֊
11 ձեցէք՝ զինչ է հաճոյ տն. * և մի՛ հաղորդ լինիք ան֊
պտուղ գործոցն խաւարի. այլ մանաւանդ յանդիմանե֊
12 ցէք: * զի որ 'ի ծածուկ ինչ գործի 'ի նոցանէ, զայն
13 և խօսել ամօթ է: * այլ ամ ինչ յանդիմանեալ 'ի
լուսոյ՝ յայտնի լինի. զի ամ ինչ որ յայտնի է՝ լոյս է:
14 * Վն որոյ և ասէ. արի որ ննջեսդ, և կանգնեաց 'ի մե֊
15 ռելոց, և լուսաւորեսցէ զքեզ ք֊ս: * Տեսջիք ոսմ ճշմար֊ Թ կ
16 տիւ գնայցէք. մի՛ իբրև անիմաստք, * այլ իբրև իմաս֊
տունք. գնեցէք զժամանակս, զի աւուրքս չարութեան
են:

'ի չլինումն: (31) Ոմանք. Բարձցի 'ի միջոյ ձեր:
Գլ. Ե. (1) Բազումք. Եղերուք նմանօղք այ: (2) Օրինակ
մ. Այլ հօր 'ի հոտ ա՛՛: (3) Ոմանք. Որպէս վայելէ է սր՛՛:
(4) Ոմանք. Որ ոչ վայելէ է սրբոց, այլ: (5) Ոմանք. Քանզի
և այ. կամ, այլ: (6) Ոմանք. Զի վն այսորիկ գայ բար֊
կութիւն: (9) Ոմանք. Ամ բարութեան է: (10) Ոմանք. Հաճոյ
է տն: (12) Ոմանք. Որ 'ի ծածուկս ինչ.. զայն և ա֊
մօթ իսկ ասէ՛՛: (14) Ասէ. Եւ լուսաւոր լիցի քեզ ք֊ս:
(15) Ոմանք. Որպէս ճշմարտութեամբ գնայցէք: (16) Օրինակ
մ. Գնեցէք զժամանս, զի աւուրքս չարութեան են:

են ։ * Վա՛ն այնորիկ մի՛ լինիք անմիտք, այլ իմացարո՛ւք 17
զինչ են կամք տն ։ * Եւ մի՛ արբենայք գինւով, յո- 18
րում գեղխութի՛ն է ․ այլ մանաւանդ լցարո՛ւք հոգւով ․
* խօսել 'ի սիրտս ձեր սաղմոսիւք և օրհնութեամբք, և 19
երգովք հոգևորօք ․ երգել և սաղմոսել 'ի սիրտս ձեր
տն ։ * Գոհացարո՛ւք յամ ժամ 'ի վերայ ամենայնի, 20
յանուն տն մերոյ յսի քսի՝ հօրն և այ ․ * Հնազանդ 21
լերուք միմեանց երկիւղիւն քսի ։
Թ․ * Կանայք՝ իւրեանց արանց հնազանդ լիցին իբրև տն ․ 22
* զի այր է գլուխ կնոջ, որպ և քս գլուխ է եկեղեց- 23
ւոյ ․ և ինքն է փրկիչ մարմնոյ ։ * այլ որպ եկեղեցին 24
հնազանդ լինի քսի, նոյնպէս և կանայք իւրեանց ա-
րանց յամի ։ * Արք՝ սիրեցէ՛ք զկանայս ձեր ․ որպ և 25
քս սիրեաց զեկեղեցի, և զանձն իւր մատնեաց վասն
նորա ։ * զի զնա սրբեսցէ սրբութ աւազանին բանիւ ․ 26
* զի կացուսցէ ինքն իւր յանդիման փառաւո՛ր զեկե- 27
ղեցի, զի մի՛ ունիցի ինչ արատ, կմ աղտեղութի, կամ
այլ ինչ յայսպիսեաց ․ այլ զի իցէ սուրբ և անարատ ։
* Նոյնպէս պարտին արք սիրել զիւրեանց կանայս, իբ- 28
րև զիւրեանց մարմինս ։ որ սիրէ զկին իւր, զանձն իւր
սիրէ ։ * զի ո՛չ ոք երբէք ատեաց զանձն իւր, այլ սնու- 29
ցանէ և դարմանէ՛ զնա, որպ և քս զեկեղեցի ․ * զի ան- 30
դամք եմք մարմնոյ նորա, 'ի մարմնոյ նորա և յոսկե-
րաց նորա ։ * Վասն այսորիկ թողցէ այր զհայր և զմ- 31
այր իւր, և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եղիցին
երկոքին 'ի մարմին մի ։ * Խորհուրդս այս՝ մեծ է, 32
բայց ես ասեմ իսկ 'ի քս, և յեկեղեցի ։ * այլ և դուք 33
նոյնպէս մի ըստ միոջէ ․ զի իւրաքանչիւրոք զիւր կին՝
այնպէս սիրեսցէ՝ իբրև զիւր անձն ․ և կին երկնչիցի
յառնէ իւրմէ ։

Գ Լ․

---

(17) Օրինակ․ Վա այսորիկ մի լինիք անիմաստք․․ զինչ կամք են այ ։ (18) Օրինակ․ Լցարուք հոգւովն ։ Ուր ա- կան․ Հոգւով սրբով ։ (19) Այլ․ Երգել և սաղմոս ա- սել 'ի սիր" ։ (21) Օրինակ․ Երկիւղին քսի ։ (22) Օրինակ․ Հնազանդ լինիցին ։ (23) Յօրինակին․ Գլուխ կնոջ ։ (24) Օրինակ․ Որպ եկեղեցի հնա"․․ արանցն յամի ։ (25) Օրինակ․ Մատնեաց զանձն իւր ։ (27) Օրինակ․ Արատ ինչ․․ կամ այլ զինչ յայնպիսեաց անօթի, այլ զի ։ (28) Օրինակ․ Զիւրեանց մարմին ։ (29) Օրինակ․ Զի ոչ ոք ատէ զանձն իւր ։ (30) Յոմանս գիրս․ Մարմնոյ նր 'ի մարմնոյ նր ։ Ուր և ասնակ․ Եմք 'ի մարմնոյ նր, և ոսկր յոսկերաց նորա ։ (31) Օրինակ․ Վա այնորիկ թողցէ․․ զհայր իւր և զմայր ։ (32) Յոմանս գիրս․ Ասեմ իսկ 'ի քս ։ (33) Օրինակ․ Մի ըստ միոջէ իւրաք"․ զիւր կինն․․ և կինն երկնչիցի ։

Digitized by Google

ԳԼ. Զ.

1 Որդիք՝ հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց 'ի Տր. զի Թ դ
2 այն է արժանն: * Պատուեա՛ զհայր քո եւ զմայր.
3 որ է առաջին պատուիրան յաւետիւն. * զի քեզ բա-
րի եղիցի, եւ երկայնակեաց լինիցիս 'ի վերայ երկրի:
4 * Հա՛րք՝ մի՛ զայրացուցանէք զորդիս ձեր, այլ սնու-
5 ցանիջիք զնոսա խրատու եւ ուսմամբ Տն: * Ծառա՛յք՝
հնազա՛նդ լերուք տերանց ձերոց մարմնաւորաց, ահիւ
եւ դողութեամբ եւ միամտութբ սրտից ձերոց՝ որպէս
6 եւ Քի: * Մի՛ առ ականէ ծառայել իբրեւ մարդահա-
7 ճոյք. այլ իբրեւ ծառա՛յք Քի առնել զկամս Այ. * սրը-
տի մտօք ծառայել իբրեւ Տն, եւ մի՛ իբրեւ մարդկան:
8 * գիտասջի՛ք թէ իւրաքանչիւրոք՝ որ զինչ 'առնէ ըզ-
բարին, զնո՛յն ընդունի 'ի Տնէ՝ եթէ ծառայ եւ եթէ
9 ազատ: * Եւ դուք տեա՛րք՝ զնո՛յն առնիջիք առ նոսա.
ներելո՛վ առնել զսպառնալիսն. գիտասջի՛ք՝ թէ եւ նց
եւ ձեր Տր գոյ յերկինս. եւ ակնառութի՛ւն ոչ գոյ առաջի նր:
10 * Այսուհետեւ զօրացարո՛ւք Տերամբ, եւ կարողութբ զօ- Ժ
11 րութեն նր: * եւ զգեցարո՛ւք զսպառազինութի Այ. զի
12 կարող լինիջիք կալ ընդդէմ հնարից սատանայի: * Զի
ոչ է մեզ պատերազմ ընդ մարմնոյ եւ ընդ արեան. այլ
ընդ իշխանութիս եւ ընդ պետութիս, եւ ընդ աշխարհա-
կա՛լս խաւարիս այսորիկ՝ ընդ այսս չարութե որ 'ի նեը-
13 քոյ երկնից: * Վասն ա՛յսորիկ առէք զսպառազինու- Թ ջ
թին Այ, զի կարօ՛ղ լինիցիք 'ի դժնի հարկանել չարին
14 յաւուրն չարութե: * Եւ իբրեւ զամ ինչ կատարիցէք.
հաստատու՛ն կացէք. զտեղի կալջիք, պնդեալ զմէջս
ձեր ճշմարտութբ, եւ զգեցեալ զզրահն արդարութե,
* եւ

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Զի այնպէս է արժան: (2) Ոմանք.
Առաջին պատուիրան յօրէնսն: (3) Ոմանք. Բարւո՛ք լի-
նիցի, եւ երկայնակեաց եղիցիս 'ի վր: (6) Ոմանք. Ոչ
մարդահաճոյք. այլ իբրեւ Քի ծառայք: (8) Օրինակ մի.
Գիտասջիք զի իւրաքանչիւրոք 'ի ձենջ: (8) Ոմանք. Ե-
թէ իւրաքանչիւրոք զոր ինչ եւ առնիցէ զբարին, զնոյն
եւ ընդունի. կամ, ընդունի եւ 'ի Տնէ: (9) Ոմանք. Գիտա-
ջիք զի եւ նց: Եւ ոմանք. Եթէ նց եւ ձեր Տր: (11) Ոմանք.
Սպառազինութիւն Այ: (11) Օրինակ մի. Ընդդէմ հնա-
րից բանսարկուին: (12) Ոմանք. Ոչ է մեզ մարտ պա-
տերազմի ընդ.. եւ ընդ այսս չարութե: (12) Ոսկան. Որք
են 'ի ներքոյ երկ": (13) Ոմանք. Վն այնորիկ առէք զսպա-
ռազինութիւն Այ, զի կարող լինիջիք... յաւուր չա":
(14) Ոմանք. Հաստատուն կացէք... պնդել զմէջս..
զգեցեալ զզրահ արդարութիւն:

Digitized by Google

* եւ ագուցեալ զոտս պատրաստութեամբ աւետարանին 15
խաղաղութեան։ * Եւ 'ի վերայ ամենայնի առէք զվահանն 16
հաւատոյ. որով կարող լինիջիք զամենայն նետս մառա-
խլոյ չարին շիջուցանել. * եւ առէք զսաղաւարտն փրկու- 17
թեան, եւ զսուսեր Հոգւոյն՝ որ է բանն Այ. * ամե- 18
նայն աղօթիւք եւ խնդրուածովք՝ աղօթս առնել յամե-
նայն ժամանակի Հոգւով։ եւ 'ի նոյն տքնեսջիք ամե-
նայն համբերութեամբ՝ եւ խնդրուածովք՝ վասն ամենայն
սրբոց։ * Եւ վասն իմ. զի ինձ տացի բան 'ի բանալ 19
բերանոյ իմոյ, համարձակութեամբ ցուցանել զխորհուրդս
աւետարանին. * վասն որոյ պատգամաւորեմ կապա- 20
նօքս. զի նովին համարձակեցայց որպէս եւ պարտ է-
ցէ ինձ խօսել։ * Բայց զի գիտասջիք եւ դուք զինէն 21
զինչ գործեցից. զամենայն ինչ ցուցցէ ձեզ Տիւքի-
կոս սիրելի եղբայր՝ եւ հաւատարիմ պաշտօնեայ 'ի Տր։
* զոր առաքեցի առ ձեզ վասն իրի, զի գիտասջիք զմասն 22
զմէնջ, եւ մխիթարեսջիք։ * Խաղաղութիւն ընդ եղբարս, 23
եւ սէր հաւատովքն հանդերձ յԱյ 'ի Հօրէ՝ եւ 'ի Տեառնէ
յՅսէ Քսէ։ * Շնորհք ընդ ամենեսեան՝ որք սիրեն զՏէր 24
մեր յՍ քՍ անեղծութեամբ։

Առ Եփեսացիս գրեցաւ 'ի Հռոմէ ի ձեռն Տիւքիկոսի։
Տունք ՅԺԲ։

---

(15) Ոմանք. Աւետարանին խաղաղութեան։ (16) Ոմանք. 'Ի վերայ այսր ամենայնի առէք զվահանն հաւատոյ։ (17) Ոմանք. Եւ զսուսերն Հոգւ."։ (18) Ոմանք. Եւ 'ի նոյն տքնեսջիք։ (19) Ոմանք. Զխորհուրդ. կամ, զխորհուրդն աւետ."։ (20) Ոմանք. Որպէս պարտ իցէ խօսել ինձ։ (21) Ոմանք. Զինչ գործեմ... Տիւքիկոս սի."։ (22) Այլ. Զմէնջ, եւ մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր։ (23) Ոմանք. Յայ Հօրէ՝ եւ 'ի Տեառնէ։ (24) Ոմանք յաւելուն. Անեղծութեամբ. ամէն։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Փիլիպպեցիս Թղթոյս ։

Օ այս առաքելոյ 'ի հռովմ․ զի փութացեալ էր զնոսա և վար_ դապետել․ և է պատճառ թղթոյս՝ այս ։ Առաքեալն փիլիպպեցւոց պաշտօնս [illegible] ուսանէ եղեալ և պղծեալ [illegible] լիս անաւրապէս, պարապմամբ [illegible] օրէնսն և զթլփատութիւն, և ասէին [illegible] ոչ կարէին արդարանալ ։ Առաքեալն [illegible] և գրէ առ փիլիպպեցիսն, և նախ ընդունի զհնազանդ նոցա, [illegible] թէ [illegible] ։ յետ այսորիկ յայտնէ եթէ [illegible] 'ի հռովմ․ և ուսանէ ջանքն_ ցոյն 'ի վերայ նորին [illegible], և [illegible] ։ Յետ այսո_ րիկ [illegible] ։ Յետ այսր զթլփատութիւն և [illegible] օրէնսն [illegible], եթէ [illegible] է թլփատութիւն, [illegible] և ասէ, եթէ այս [illegible] է [illegible] ։ [illegible] և [illegible] թլփատել․ և 'ի [illegible] ընդդիմանաց [illegible]՝ և ասէ թէ [illegible] և ընդունի զփիլիպպեցիսն, [illegible] 'ի [illegible] [illegible] ։

Գլուխք առ Փիլիպպեցիս Թղթոյն ։

Ա ։ Գոհութիւն վասն փիլիպպեցւոց առաքինութեան, և աղօթք [illegible] կատարման նոցա ։

Բ․ Վկայութիւն [illegible] և [illegible]ութեան ։

Գ․ [illegible] ։

Դ․ Վասն [illegible] ։

Ե․ Վասն [illegible], որ է [illegible] ։

Զ․ [illegible] ։

Է․ Ընդունելութիւն [illegible] ։

Digitized by Google

ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա.

Ժէ ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՏԻՄՈԹԷՈՍ 1
ծառայք յի քի՝ ամենայն սրբոց 'ի քս
յս, որ են 'ի կողմանս փիլիպպեցւոց, ե-
պիսկոպոսօք եւ սարկաւագօք։ * Շնորհք ընդ ձեզ 2
եւ խաղաղութիւն՝ յայ հօրէ մերմէ, եւ 'ի տնէ յնէ քնէ։
Ա * Գոհանամ զայ իմոյ 'ի վերայ ամենայն յիշատակաց 3
ձերոց։ * յամենայն ժամ, յամենայն խնդրուածս իմ՝ 4
վասն ձեր ամենեցուն առնել աղօթս խնդութեամբ. * վն 5
հաղորդութեան ձերոյ ընդ աւետարանին, յօրէ յառաջնմէ
մինչեւ ցայժմ։ * Վստահ եմ յայդ, թէ որ սկսաւն 6
'ի ձեզ զգործս բարեաց՝ կատարեսցէ մինչեւ յօրն յսի
քսի. * որպէս իրաւ իսկ թուի ինձ խորհել զայս վն 7
ձեր ամենեցուն. վն ունելոյ ինձ զձեզ 'ի սրտի 'ի կա-
պանս իմում, եւ 'ի պատասխանատուութեան իմում, եւ 'ի
հաստատութեան աւետարանին. կցորդս ինձ շնորհացն զձ-
եզ ամենեսին լինել։ * Վկայ է ինձ այծ, որպէս անձ- 8
կացեալ եմ առ ձեզ ամենեսին գթովքն քսի յսի։ * Եւ 9
զայս աղօթս առնեմ. զի սէրն ձեր եւս քան զեւս առա-
ւել լցցի 'ի գիտութիւն եւ յամ իմաստութիւն. * ընտրել 10
ձեզ զլաւն, զի իցէք հաստատունք եւ առանց գայթագ-
ղութեան 'ի յաւուրն քսի։ * լցեալ պտղովք արդարու- 11
թեան 'ի ձեռն յսի քսի, 'ի փառս եւ 'ի գովեստ այ։
Բ * Կամիմ թէ գիտիցէք եղբարք. զի որ ինչ վասն իմ 12
Ժգ էր,

---

* 'Ի վերնագրին՝ օրինակ. Թուղթ առ Փիլիպպեցիս։ իսկ. ոմանք. Առ Փիլիպպեցիսն։

Գլ. Ա. (1) Օրինակ. Պաւղոս առաքեալ, եւ Տիմոթէոս ծառայ յի քի, առ սրբոց որ 'ի քս յս.. եպիսկոպունք եւ սարկաւագունք։ Եւ օրինակ. Հանդերձ եպիսկոպօք եւ սարկաւագօք։ (6) Օրինակ. Վստահ եմ յայս, թէ։ (7) Օրինակ. 'Ի կապանս իմ, եւ 'ի պատասխանատուութիւն աւետ''... շնորհացն զձեզ զամենեսեան։ (8) Օրինակ. Վկայէ ինձ այծ առ ձեզ յամենսին։ (9) Օրինակ. Եւ զայս աղօթս.. առաւել լիցին 'ի գիտութիւն.. իմաստութեան։ (10) Օրինակ. 'Ի յաւուրն քսի։ (12) Օրինակ. Կամիմ զի գիտիցէք։

Digitized by Google

եր, եւս քան զեւս 'ի յառաջադիմութիւն աւետարանին
13 եկն. * մինչեւ կապանաց իմոց յայտնի լինել 'ի Քս, յամե
14 նայն հրապարակին, եւ առ այլս ամենեսեան. * եւ առ բազմ
եղբարս 'ի Տր. որ վստահ են կապանօքս իմովք, առա
ւել եւս համարձակել առանց երկիւղի զբանն Այ խօ
15 սել: * Ոմանք առ նախանձու եւ հակառակութեան, եւ
16 ոմանք մտադիւրութեամբ զՔս քարոզեն. * եւ ոմանք
'ի սիրոյ, քանզի գիտեն եթէ 'ի պատասխանատուութիւն ա
17 ւետարանին կամ. * եւ ոմանք առ հեռաւորութեան զՔս պատ
մեն, այլ ոչ սրբութեամբ. քանզի համարին նեղութիւն յա
18 րուցանել 'ի վերայ կապանաց իմոց: * Բայց այս զինչ
է. որով օրինակաւ եւ իցէ, եթէ պատճառանօք՝ եւ ե
թէ ճշմարտութեամբ, Քս պատմի. եւ ընդ այս խնդամ՝
19 այլ եւ ուրախ եւս եղէց: * զի գիտեմ եթէ այս պատճառ
ինձ փրկութեան 'ի ձերոց խնդրուածոց, եւ 'ի պարգեւաց
20 Հոգւոյն յիսուսի Քսի, * ըստ ակնկալութեան եւ յուսոյն իմոյ.
զի մի իւիք յամօթ եղէց. այլ ամ համարձակութեամբ որ
պէս յամ ժամ. եւ այժմ մեծասցի Քս 'ի մարմնի իմում, ե
21 թէ կենօք՝ եւ եթէ մահու: * Զի ինձ կեանք Քս է, եւ
22 մեռանել շահ: * Ապա եթէ կեանքս մարմնոյ՝ այս ինձ
պտուղ գործոյ է. եւ զինչ ընտրեցից, զայն ոչ գիտեմ:
23 * Նեղեալ եմ յերկոցունց՝ ցանկալ լուծանել եւ ընդ
24 Քսի լինել, առաւել լաւ համարիմ. * եւ կալ մնալ ա
25 ռէն 'ի մարմնի, կարեւոր եւս վս ձեր: * Եւ զայս յու
սացեալ գիտեմ, եթէ կացից՝ եւ մնացից ամենեցուն
26 ձեզ, 'ի ձեր յառաջադիմել եւ խրախ լինել 'ի հաւատս: * զի
պարծանք ձեր առաւել լինիցին 'ի Քս յս ինեւ 'ի միւսան
գամ գալստեան իմում առ ձեզ: ԼԸ
27 * Միայն թէ արժանի աւետարանին գնասջիք: զի ե Գ
թէ գայցեմ, եւ տեսանիցեմ զձեզ. եւ եթէ հեռի իցեմ,
եւ լուիցեմ զձէնջ. զի հաստատուն կայջիք 'ի մի հոգի,
եւ

---

(13) Ոմանք. Յամ հրապարակս, եւ առ այլս ամենին: (14) Ոմանք. կապանօք իմովք առաւել համար": Որք ոմանք. Համարձակեալք ա": (16) Ոմանք. 'Ի պատասխանատուութեան աւե": (18) Ոմանք. Բայց այս ինչ է.. խնդամ եւ ուրախ եղէց: (19) Բ.ոմանք. Պատճառ ինձ 'ի փրկութիւն: (20) Ոմանք. Որպէս եւ յամ ժամ: (21) Ոմանք. Եւ մեռանելն ինձ շահ: (22) Օրինակ մի. Ապա թէ կեանքս մարմնոյս օգուտ գործեացէ: եւ զինչ խնդրեցից՝ զայն ոչ գիտեմ: (23) Ոմանք. Նեղեալ եմ առ յերկոց": (24) Ոմանք. Եւ կալ եւ մնալ: (26) Ոմանք. Առաւել լիցին ... եւ 'ի միւսանգամ 'ի գալստեան: (27) Ոմանք. Միայն եթէ ար" .. զի թէ գայցեմ: (27) Ոսկան յաւելու. Աւետարանին Քսի գնասջիք": (27) Օրինակ մի. Եւ միով շնչիւ նահատակիցէք.

և միով շնչով նահատակիցիք ՚ի հաւատս աւետարա-
նին. * և մի զանգիտիցէք ։ և մի իւիք ՚ի հակառակորդաց_ 28
զոյց անտի. որ է նոցա հանդէս կորստեան, և ձերոյ՝
փրկութեան ։ * Եւ այդ՝ յԱյ է, որ ձեզ շնորհեցաւ վասն 29
Քի, ոչ միայն ՚ի նա հաւատալ՝ այլ և վասն նորա չար-
չարիլ. * զնոյն պատերազմ ունել՝ զոր յինէն տեսէք, 30
և այժմ լսէք յինէն ։

ԳԼ. Բ.

Արդ՝ եթէ մխիթարութիւն ինչ իցէ ՚ի Քս, եթէ սփոփ- 1
ումն սիրոյ, եթէ հաղորդութիւն հոգւոյ, եթէ գը-
թութիւն և ողորմութիւն. * լցէք զխնդութիւն իմ. զնոյն 2
խորհեսջիք, զնոյն սէր յանձին ունիջիք, համաշունչք, միա-
խորհուրդք. * մի ինչ ըստ գրգռութեան, և մի ինչ ըստ 3
ընդունայնփառութեան. այլ խոնարհութեամբ զմիմեանս լաւ հա-
մարել առաւել քան զանձինս. * մի զանձանց և եթ 4
դիտել, այլ իւրաքանչիւրոք զընկերին. * Զնոյն խոր- 5
հեսջիք իւրաքանչիւրոք ՚ի ձեզ, որ և ՚ի Քս Յս. * որ 6
՚ի կերպարանս Այ է, ոչինչ յափշտակութիւն համարե-
ցաւ զլինել իւր հաւասար Այ. * այլ զանձն ունայնացոյց 7
զկերպարանս ծառայի առեալ՝ ՚ի նմանութիւն մարդկան
եղեալ, և կերպարանօք գտեալ իբրև զմարդ. * խոնար- 8
հեցոյց զանձն, լեալ հնազանդ մինչև ՚ի մահ, և մահու
խաչի ։ * Վասն որոյ և Ած զնա առաւել բարձրացոյց. 9
և շնորհեաց նմա անուն՝ որ ՚ի վեր է քան զամ անուն ։
* զի յանուն Յի ամ ծունր կրկնեսցի, երկնաւո- 10
րաց և երկրաւորաց, և սանդարամետականաց. * և 11
ամ լեզու խոստովան լիցի, թէ Տր է յս քս ՚ի փառս
ԺԶ Այ Հօր ։ * Արդ սիրելիք իմ, որպէս յամ ժամ հնա- 12
զանդեցարուք, մի միայն ՚ի գալստեան իմում, այլ առ-
աւել ևս այժմ՝ յարտաքոյ հեռի իմ ՚ի ձէնջ, ահիւ
և դողութեամբ զանձանց փրկութիւն գործեցէք ։ * Զի Ած է 13
որ

---

(29) Ոմանք. Արդ յԱյ է, որ ձեզ շնորհեցաւ ոչ միայն ՚ի
նա .. չարչարել, և նախատինս յանձն առնուլ ։ (30) Օ-
րինակ մի. Զնոյն պատերազմ կրել ։
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Գթութիւն և ողորմութիւնք ։ (2) Ոմանք.
Զխնդութիւն իմ... զնոյն սէր յանձին ունիցիք, համա-
շունչք իցէք ։ (2) Ոմանք. Զի զնոյն խորհիջիք ։ (3) Ո-
մանք. Ընդ միմեանս լաւ համարել քան զանձն ։ (4) Ոմանք.
Զանձանց և եթ խնդրիցէք ։ (6) Ոմանք. Որ ՚ի կերպա-
րանս Այ ։ (6) Ոմանք. ՚Ի կերպարանս Այ էր ։ (8) Ոմանք.
Զանձն լինել հնազ ։ (11) Ոմանք. Եթէ Տր յս քս է ։
(12) Ոմանք. Առաւել ևս և այժմ ։ (13) Օրինակ մի.
փրկութիւն գործիցէք ։ (13) Ոմանք. Որ յաղթէ ՚ի ձեզ. զի

որ յաջողէ 'ի մեզ զկամելն եւ զգործելն վն հաճութեան:
14 * Զամ ինչ գործեցէք առանց տրտնջելոյ եւ քըթմնջե-
15 լոյ. * զի եղիջիք անբիծք եւ անարատք՝ որդիք այ, ան-
մեղք 'ի մէջ կամակոր եւ խոտորեալ ազգին. յորոց մէ-
16 ջի երեւեցիք իբրեւ լուսաւորք յաշխարհի. * զբանն կե-
նաց ունել յանձինս՝ 'ի պարծանս ինձ յաւուրն Քի.
զի ոչ ընդունայն ինչ ընթացայ, եւ ոչ ընդունայն վաս-
17 տակեցի: * Այլ թէպէտ եւ նուիրիմ" 'ի վերայ պատա-
րագի եւ պաշտաման հաւատոցն ձերոց, խնդամ եւ ու-
18 րախակից եմ ամենեցուն ձեր. * Նոյնպէս եւ դուք խըն-
դացէք՝ եւ ուրախակից եղերուք ինձ:
19 * Բայց յուսամ 'ի Տր Յս, զտիմոթէոս վաղվաղակի առա- Դ
քել առ ձեզ. զի եւ ինձ սիրտ դիւր լինիցի, յոր-
20 ժամ գիտացեմ ինչ զձէնջ: * զի ոչ զոք ունիմ համա-
21 շունչ, եթէ ընտանեբար հոգայցէ վն ձեր: * զի ամե-
22 նեքին զանձանց խնդրեն, եւ ոչ զյսի Քի: * Բայց ըզ-
փորձ նր գիտէք եւ դուք. զի իբրեւ որդի հօր ծառա-
23 յեաց ընդ իս յաւետարանին: * զդա՝ զայս ակնունիմ
24 առաքել, մինչ նոյնհետայն զանձնէ ստուգեցից: * այլ
յուսացեալ եմ 'ի Տր՝ թէ եւ ես իսկ ընդ հուպ եկից:
25 * Բայց քան հարկաւոր համարեցայ զեպափրոդիտոս զեղբայրն եւ
զգործակից եւ զինուորակից իմ, զձեր առաքեալ, եւ
26 զպաշտօնեայ իմոց պիտոյից՝ առաքել առ ձեզ: * քան-
զի եւ ինքն իսկ յոյժ անձկացեալ է տեսանել զամե-
նեսին զձեզ. եւ հոգայր, զի ձեր լուեալ էր թէ խօթա-
27 ցաւ: * եւ արդարեւ խօթացաւ մերձ 'ի մահ. այլ այ
ողորմեցաւ նմա. ոչ 'նմա միայն, այլ եւ ինձ. զի մի տրտ-
28 մութիւն 'ի վերայ տրտմութեան կրեցից: * Արդ՝ փու-
թապէս յղեցի զդա, զի տեսեալ զդա միւսանգամ ու-
29 րախ լինիցիք. եւ ես առանց տրտմութեան՝ եղէց: * Ըն-
կալջիք զդա 'ի Տր ամ խնդութբ, եւ զայնպիսիսն պա-
30 տուականս ունիջիք: * զի վն գործոյ Քի մինչեւ 'ի
մահ մերձեցաւ, զանձն գործեալ ոչ ինչ շահ. զի լցցէ
զձեր պակասութիւն իմոյ սպասաւորութեան: ԼԸ

ԳԼ.

յաջողէ ձեզ զկա": (15) Ոմանք. Եղիջիք անբիծք.. եւ խոտորեալ յազգին: (16) Ոմանք. Զբանն կենաց ու"..
ընդունայն ինչ վաստա": (19) Ոմանք. Բայց ես յուսամ 'ի.. վաղվաղակի առաքել առ ձեզ: (21) Ոմանք. Զի ամենեքեան: (22) Ոմանք. Նր գիտացէք եւ դուք: (22) Օրինակ մի. Ծառայեաց ինձ յաւետա": (23) Ոմանք. Մինչ եւ նոյն հետայն զանձնէն: (24) Ոմանք. Այլ յուսամ 'ի Տր՝ թէ եւ: (25) Ոմանք. Եւ զզինուորակից: (27) Ոմանք. Խօթացաւ մինչեւ 'ի մահ: (28) Ոմանք. Ուրախ լինիջիք: (30) Ոմանք. Վն գործոյն Քի մինչ 'ի մահ մե":

ԳԼ. Գ.

Ե Այսուհետեւ եղբարք իմ, ուրախ լերուք 'ի Տր̃. զ- 1
նոյն գրել առ ձեզ՝ ինձ ոչ ձանձրալի է, և ձեզ
կարևոր զգուշալի : * Զգոյշ եղերուք 'ի շանց անտի. զգ- 2
գոյշ եղերուք 'ի չար մշակաց անտի. զգոյշ եղերուք 'ի
կրճատութենէ անտի : * զի թլփատութիւն մեք եմք, որ 3
հոգւովն ա̃յ պաշտեմք, և պարծիմք 'ի քս̃ յս̃, և ոչ 'ի
մարմին ապաւինացեալ եմք : * Թէպէտ և ես իսկ զնոյն 4
վստահութիւն ունիմ և 'ի մարմնի, եթէ ոք համարիցի այլ-
ազգ վստահ լինել 'ի մարմին, առաւել ևս ես. * Թլ- 5
փատութիւն ութօրեայ. յազգէ իլի, 'ի ցեղէ բենիամինի.
եբրայեցի յեբրայեցւոյ. ըստ օրինացն փարիսեցի.
* ըստ նախանձայոյզ լինելոյ՝ հալածէի զեկեղեցին. 6
ըստ արդարութեան օրինացն լեալ անարատ : * Այլ որ 7
ինչ ինձ շահն էր, զայն վնաս համարիմ վս̃ քս̃ի : * այլ 8
և համարիմ իսկ զամ̃ վնաս՝ վս̃ առաւել գիտութեանն
յս̃ի քս̃ի տն̃ մերոյ : վս̃ որոյ յամէ զրկեցայ՝ և համա-
րիմ կղկղանս, զի զքս̃ շահեցայց, * և գտայց 'ի նմա. 9
իբրև ոչ եթէ զիմ ինչ արդարութիւն որ յօրինաց ան-
տի է ունիցիմ, այլ զհաւատոյն քս̃ի, որ յայ̃ արդա-
րութիւն է. * հաւատովք ճանաչել զնա, և զզօրութիւն 10
յարութեան նր̃, և զհաղորդութիւն չարչարանաց նր̃, կեր-
պարանակից լինել մահու նր̃. * թէ ոք հասից 'ի մե- 11
ռելոցն յարութիւն : * Իբր ոչ եթէ արդէն առեալ իցէ, 12
կամ արդէն կատարեալ իցեմ. զհետ մտեալ եմ թէ
հասից, մանաւանդ թէ ըմբռնեալ իսկ իցեմ 'ի քս̃է
յս̃է : * Եղբարք՝ ես ոչ համարիմ զանձն իմ թէ հա- 13
սեալ իցեմ. բայց մի ինչ է, զի զառ 'ի յետոյսն մոռա-
ցեալ է, և 'ի յառաջադէմսն նկրտեալ եմ. * առ շե- 14
գեալ

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Ինձ ոչ ինչ ձանձրա" : Ոմն ոմանք. Ինձ ինչ ոչ ձանձրա" : (2) Ոմանք. Զգոյշ լերուք 'ի շանց.. լերուք.. լերո՛ւք : (3) Ոմանք. Թլփատութիւն մեք եմք : (3) Ոսկան. Որք հոգւով զա̃յ պաշտեմք : (4) Ոմանք. Ունիմ 'ի մարմինս : (6) Ոմանք. Նախանձայոյզն լի" : (6) Ոսկան 'ի չար". Զեկեղեցին ա̃յ : (7) Ոսկան. Շահն է, զայն : (7) Ոմանք. Համարէի վս̃ քս̃ի : (8) Ոսկան. Յս̃ի քս̃ի տն̃ իմոյ : (9) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ զիմ արդարութիւն ինչ, որ յօրինաց անտի ունիցիմ.. որ յա̃յ արդարութենէն : (9) Ոսկան. Զհաւատոցն քս̃ի յս̃ի : (10) Ոմանք. Մահուան նր̃ : (11) Ոսկան. 'Ի մեռելոցն յարութիւն : (12) Ոսկան. Արդէն առեալ իցեմ : (13) Օրինակ մի. Զառ 'ի յետոյն մոռացեալ և յառաջադէմսն նկրտեալ եմ : Ոմն այլ օրինակ մի. Նկրտիմ : (13) Ոսկան. Մոռացեալ եմ, և 'ի

և

15 գնալ ընթանամ 'ի կէտ կոչմանն այ, 'ի քս յս ։ * Այ-
սուհետև որ միանգամ կատարեալք եք, զայս խոր-
հեսցարուք. և եթէ այլ ազգ ինչ խորհիցիք, սակայն
16 և զայն ած ձեզ յայտնեսցէ ։ * Բայց յոր ժամանե-
ցաք՝ զնոյն խորհել, և նովին կանոնի միաբան լինել ։
17 * Նմանօղք ինձ եղիջիք եղբարք, և դիտասջիք զայն-
պիսիսն որ այնպէս գնայցեն, ոպ ունիքդ զմեզ ձեզ
18 օրինակ ։ * Զի բազումք գնան, զորոց բազում անգամ
ասէի ձեզ. բայց արդ՝ և լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց
19 խաչին քսի. * որոց կատարածն կորուստ է. որոց ած
որովայնն իւրեանց է, և փառք ամօթն իւրեանց, որք
20 զերկրաւորս և եթ խորհին ։ * Այլ մեր առաքինու-
թեն յերկինս է, ուստի և փրկչին ակն ունիմք՝ տն յսի
21 քսի. * որ նորոգեսցէ զմարմին խոնարհութե մերոյ, կեր-
պարանակից լինել մարմնոյ փառաց նր, ըստ զօրութեն՝
առ 'ի կարող լինելոյ հնազանդեցուցանել ըստ իւրև զամ ։

ԳԼ. Դ.

1 Այսուհետև եղբարք իմ սիրելիք և անձկալիք, ու- Զ
րախութի իմ և պսակ, այսպէս հաստատուն կա-
2 ցէք 'ի տր՝ սիրելիք ։ * զԵւոդիա աղաչեմ, և զՍիւնտիքէ
3 աղաչեմ զնոյն խորհել 'ի տր ։ * Այո աղաչեմ և ըզ-
քեզ՝ մտերիմ իմ և լծակից, և դու օգնական լինի-
ջիր նոցա՝ որք յաւետարանին նահատակեցան ընդ իս
Կղեմայ հանդերձ, և այլովք գործակցօք իմովք. ո-
4 րոց անուանքն 'ի դպրութե կենաց ։ * Ուրախ լերուք
'ի տր յամ ժամ. դարձեալ ասեմ՝ ուրախ լերուք ։
5 * Հեզութի ձեր յայտնի լիցի ամ մարդկան. տր մերձ
6 է ։ * Մի ինչ հոգայք. այլ ամ աղօթիւք և խնդրու-
ածովք, գոհութե, խնդրուածք ձեր յայտնի լիցին
7 առ ած ։ * և խաղաղութին այ՝ որ 'ի վեր է քան զամ
միտս,

յառաջադէմն նկրտեմ ։ (15) Ոմանք. Զայս խորհես-
ցուք. կ՚, խորհեսջիք... ած մեզ յայտնեսցէ ։ (16) Ո-
մանք. Կանոնի միաբանել ։ (17) Ոմանք. Եւ դիտեսջիք
զայնպիսիսն... ոպ և ունիքդ զմեզ ։ (19) Ոմանք. Եւ
փառքն ամօ՛՛.. որք և զերկրաւորս ։ (20) Ոմանք. Առա-
քինութին յեր՛՛.. ուստի փրկչին ։ (21) Ոմանք. Որ նո-
րոգեաց զմար՛՛.. փառացն իւրոց.. ընդ իւր և զամ. կ՚,
ըստ իւրև և զամ ։ (21) 'Ի լուս՛՛. Փառաց իւրոց. համա-
յոյն եաղմոց 'ի բնոբ՛՛ ։

ԳԼ. Դ. (3) Ոմանք. Եւ լծակից իմ... 'ի դպրութե կե-
նաց ։ (3) Ոսկան. Որոց անուանքն են 'ի դպ՛՛ ։ Ուր օրի-
նակ մի. Անուանքն գրեալ են 'ի դպ՛՛ ։ (5) Ոմանք. Հե-
զութիւդ ձեր ։ (7) Ոմանք. Եւ խաղաղութի այ ։

Digitized by Google

ակ միտս, պահեսցէ զսիրտս ձեր եւ զմիտս 'ի քս. յս: * Այսու- 8
հետեւ եղբարք՝ որ ինչ ճշմարտութիւն է, որ ինչ պար-
կեշտութիւն, որ ինչ արդարութիւն, որ ինչ սրբութիւն, որ ինչ
սիրուն, որ ինչ համբաւ բարեաց, որ ինչ քաջութիւն, որ
ինչ գովութիւն, զայն խորհեսջիք: * Զոր ուսարուքն եւ ըն- 9
կալարուք, եւ լուարուք եւ տեսէք յիս, զայն արարէք.
եւ այծ խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ:
Եւ * Ուրախ եղէ ես 'ի Տէր յոյժ. զի եւ դուք զմտաւ ա- 10
ծէք հոգալ ինչ վն իմ, որպէս եւ հոգայիքն. բայց պար-
պարէիք իմն էր: * Իբր ոչ ըստ կարօտութեան ինչ ասեմ. զի 11
ես ուսայ՝ որովք կարեմ բաւական լինել: * Գիտեմ 12
նուաստել, գիտեմ առաւելուլ. յամենայնի ամենեւին
խրատեալ եմ, եւ յագել, եւ քաղցնուլ. եւ առաւելուլ,
եւ նուաստել: * յամենայնի կարող եմ, այնու՝ որ զօ- 13
րացուցն զիս: * բայց բարւոք արարէք զի կցորդ եղե- 14
րուք ինձ 'ի նեղութեան: * Գիտէք եւ դուք Փիլիպե- 15
ցիք, զի 'ի սկզբան աւետարանին իբրեւ ելի ես 'ի Մա-
կեդոնիայ. եւ ոչ մի եկեղեցի հաղորդեցաւ ինձ յաղագս
տալոյ եւ առնլոյ, բայց միայն դուք. * զի եւ 'ի Թե- 16
սաղոնիկէ՝ միանգամ եւ երկիցս զպէտս իմ տուք ըն-
ծայել: * Իբր ոչ եթէ խնդրեմ զտուրսն, այլ խնդրեմ 17
զպտուղն որ յաճախէ 'ի բանս ձեր: * Այլ իմ ամենայն 18
զինչ, եւ առաւելեալ եմ. ընկալայ՝ եւ լի եմ 'ի ձեռն
Եպափրոդիտեայ, որ է 'ի ձէնջ հոտ անուշից, պատա-
րագ ընդունելի հաճոյ այ: * Եւ այծ իմ լի արասցէ 19
զամ պէտս ձեր, ըստ իւրում մեծութեան՝ փառօք 'ի քս.
յս: * Այլ այ եւ հօր մերում փառք յաւիտեանս յա- 20
ւիտենից. ամէն: * Ողջոյն տաջիք ամ սրբոց՝ 'ի քս. յս: 21
* Ողջոյն տան ձեզ որ ընդ իս են եղբարք: * Ողջոյն 22
տան ձեզ ամենայն սուրբք. մանաւանդ որ 'ի տա- 23
նէ կայսեր են: * Շնորհք տն. յսի ընդ ոգւոյդ ձե- 24
րում. ամէն:

Առ Փիլիպեցիս՝ գրեցաւ 'ի Հռովմէ 'ի ձեռն Եպափրոդիտեայ:
Տունք: ՃԷ:

---

(8) Ոմանք. Զայն խորհեսջիք: (9) Ոմանք. Զոր եւ ուսա-րուքն: (10) Ոմանք. Պարապարէիքիմն է: (11) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ ըստ կա՛: (12) Ոմանք. Եւ յագել եւ քաղցնուլ: (16) Ոմանք. 'ի Թեսաղոնիկէ միան՛: (18) 'ի բազում օրին. Որ է 'ի ձէնջ: (21) Ոսկան. Ամց որք 'ի քս: (22) Ոմանք. Որ ընդիսն են: (23) Ոմանք. Որ 'ի տանէս կայսեր: (24) Ոմանք. Տն. յսի քսի ընդ ոգւոյդ:

ՆԱ-

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կողոսացիս Թղթոյն.

Ո այս առաքէ 'ի Հռոմ, մինչ ո՛չ էր տեսեալ զնո, այլ լուեալ զնոցա. և է պարծանս թղթոյս՝ այս: Կողոսացիքն խորհէին շրջել յիմաստութիւն հեթանոսաց 'ի հաւատոցն որ 'ի Քս, և յօրինական կերակրոց և 'ի թլփատութիւն: զայս ամ լուեալ առաքեալն՝ գրէ զթուղթս զգուշանալ նոցա: Եւ նախ փոխանակ զնոյ, նշանակելով թէ 'ի խաւարէն զերծեալ և եկեալ 'ի լոյսն ճշմարիտ. և 'ի Քն յոր հաւատացին, զորպիսի է այս և քան, պարզ ամն էակ. և եթէ վասն էր նմա գործել ամենայն, և ընդ անդրանիկ արարածոց և անդրանիկ 'ի մեռելոց. զի զերկնաւորն յաստուածայնոցն, և կենդանացուցանէ զամ: Նախադասաբար նոցա ճառ 'ի հաւատոց. Ճշմարիտ եթէ էին զայս զգուշացուցանեաց. և ասէ զառաջինսն՝ յորդորէ առաքեալս: Յայտնէ և վս օրինաց և վս նորին կերակրոց, և վս առաւօտն որ 'ի նմանէ պատուիրանս. յայտնէ եթէ հնացեալ դադարեալ ընդ թլփատութեան: Խորհրդածէ նոցա վս պատուիրանաց ծառայից՝ որք խօսին առ նոսա: Եւ դարձեալ խրատէ առ զի նոյն և զորդին. զայրս և զկանայս, զծառայս և զտեարս, զամուսինս և զորդիս. և զայլ աստուածային խորհուրդն առաքեալ խրատէ զնոսա: զոր աւետարանեաց նոցա, զի յորդոր ընդ միմեանս 'ի նմանէ Տիւքիկոս, և 'ի Լաւոդիկեցւոց եկեղեցին զա ընթերցցին, և զոր առ Լաւոդիկեցին՝ նոցա ընթերցանել:

Գլուխք առ Կողոսացիս Թղթոյն:

Ա. Գոհութիւն վս Կողոսացւոց ընծայականութեան ընդ այլ յաւանդ:
Բ. Աղօթք վս նոցա 'ի խնդրանս իմաստութեան, և յօժարութեան համբերութեան. հանդերձ գոհութեամբ վս ընծայանութեան որդւոյն:
Գ. Վասն Քի առաքածոյս, և նորոգութեան, որ ընդ այն հաղորդութիւն է:
Դ. Վս հեթանոսաց ծառայութեան որ ծածկեալ է և յայտնեցաւ՝ 'ի միտս հաւատոցն:
Ե. Վս իւրոյ աշխատութեանն վերակացութեան, որ յայս յանդիմանութիւն հասուցանէ:
Զ. Վս ընթացից մարդկային իմաստութեան, որ Քի զիմաստութիւն ունիցին:
Է. Թէ ընդ այս հաղորդութեան՝ և զերծեալ անկ հարեալս կեալ ընդ Քի:
Ը. Թէ մարմնաւոր օրինացն՝ օրինակաց մարմնաւորաց զերծ են և ո՛չ հոգևորաց, որ զօրութիւն Քի կեցցեն:
Թ. Խրատ որդւոց, պարկեշտութեան, ամենայնի, առաքինութեան, ամուսնութեան, գործոց, ընդ ամենայն վերայ գաղտնի:
Ժ. Առ ընթանիս մասին ընկերաց: ԺԱ. Յորդոր և առ օտարս:
ԺԲ. Հրաժեշտ և պարտական ողջոյն:

Digitized by Google

ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա

առք ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- 1
սուսի քսի, կամօքն այ, եւ Տիմոթէոս եղ-
բայր. * առ կողոսացիս սուրբս եւ հաւա- 2
տացեալս եղբարս 'ի քս: * Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղա- 3
ղութիւն յայ հօրէ մերմէ:
Ա Գոհանամք զայ եւ զհօրէ տն մերոյ յսի քսի, յամ ժամ
վս ձեր աղօթս առնեմք. * իբրեւ լուաք զհաւատսն ձեր՝ 4
որ 'ի քս յս տր մեր, եւ զսէրն որ ընդ ամ սուրբս ու-
նիք: * վասն յուսոյն որ պահի ձեզ յերկինս. զորմէ 5
լուարուք բանիւն ճշմարտութեան՝ աւետարանին, * որ 6
եհաս առ ձեզ. որպէս ընդ ամ աշխարհ աճէ եւ պտղա-
բերէ, որպէս եւ 'ի ձերում միջի. յօրէ յորմէ լուա-
րուք եւ ծանեայք զշնորհսն այ ճշմարտութբ. * որպէս 7
եւ ուսարուք յեպափրեայ սիրելւոյ, ծառայակցէ մեր-
մէ, որ է հաւատարիմ վս ձեր՝ պաշտօնեայ յսի. * որ 8
եւ պատմեաց մեզ զձեր սէրն հոգւով:
Բ * Վասն այնորիկ եւ մեք յօրէ յորմէ լուաք, ոչ դադա- 9
րեմք վասն ձեր աղօթս առնել, եւ խնդրուածս մատու-
ցանել. զի լցջիք զգիտութիւն կամաց նր, ամ իմաս-
տութբ եւ հոգեւոր հանճարով. * գնալ ձեզ արժանի 10
տն յամ հաճութիւն, յամ գործս բարութ, պտղաբերք
եւ աճեցուցանիք գիտութբն այ. * ամենայն զօրութբ զօ- 11
րացեալք ըստ զօրութեան փառաց նր. յամ համբերու-
թե

---

* 'Ի վերնագրին' ոմանք. Թուղթ առ կողոսացիս:
Գլ. ա. (2) Ոմանք. Հաւատացեալ եղբարս 'ի տր:
(3) Ոմանք յաւելուն. Հօրէ մերմէ. եւ 'ի տնէ յսէ քսէ: զա-
հանամ: (3) Ոմանք. Գոհանամք զայ ... աղօթս առնել:
Իսկ ոմանք. Առնելով: (4) Ոմանք. Ձեր 'ի տր մեր քս յս:
(5) Ոմանք. Զորմէ յառաջագոյն լուարուք.. ճշմարտութե
աւետարանաւն: (6) Ոմանք. Զշնորհսն այ: (7) Ոմանք.
Իբր ծառայակցէ: (8) Ոմանք. Մեզ զսէրն ձեր: (9) Ո-
մանք. Վս այսորիկ եւ մեք.. կամացն նր: (10) Յօրինա-
կին գրեալ էր. Տն յամ հաճութե, յամ գոր": (10) Ոմանք. Յամ
հաճոյն, կմ. ամ հաճութբ, եւ յամ գործս բա": (11) Ոմանք.

12 թե՛ և երկայնմտութե՛ն. ուրախութեա՛մբ * գոհանալ ըզ- ա գ
հօրէ, որ կոչեաց զմեզ 'ի մասն վիճակի սրբոցն 'ի
13 լոյս. * որ փրկեաց զմեզ յիշխանութենէ խաւարի, և
փոխեաց զմեզ յարքայութիւն որդւոյն իւրոյ սիրելւոյ։
14 * որով ունիմք զփրկութիւն արեամբն նորա, և զթո-
ղութիւն մեղաց մարմնովն նորա։
15 * Որ է պատկեր աներևութին այ, անդրանիկ ամ Գ
16 արարածոց։ * զի նովաւ հաստատեցաւ ամ, որ ինչ
յերկինս՝ և որ ինչ յերկրի, որ երևելին՝ և որ ոչն ե-
րևելին. եթէ աթոռք, եթէ տէրութիւնք, եթէ պետու-
թիւնք, եթէ իշխանութիւնք. ամ ինչ նովաւ՝ և 'ի նոյն
17 հաստատեցաւ։ * և նա է յառաջ քան զամ, և ամ ինչ
18 նովաւ եկաց բովանդակ։ * Եւ նա է գլուխ մարմնոյ
եկեղեցւոյ. որ է սկիզբն, անդրանիկ 'ի մեռելոց. զի
19 եղիցի ինքն յամի յառաջացեալ։ * զի 'ի նմա հաճեցաւ
20 ամ լրումն ածութեան բնակել. * և նովաւ հաշտեցու-
ցանել զամ 'ի նոյն. արար խաղաղութի՛ արեամբ խա-
չին իւրոյ, որ ինչ յերկրի՝ և որ ինչ յերկինս։
21 * Եւ զձեզ՝ որ երբեմն օտարացեալքն էիք, և թշնա- Դ
22 միք խորհրդովք 'ի գործսն չարութե. * այժմ առա-
ւել հաշտեցոյց անդամովք մարմնոյ իւրոյ, 'ի ձեռն
մահուան իւրոյ յանդիման կացուցանել զձեզ սուրբս՝ և
23 անբիծս՝ և անարատս առաջի նր. * եթէ կայցէք 'ի
հաւատոն արմատացեալք, և հաստատեալք, և ան-
շարժք 'ի յուսոյ աւետարանին, զոր լուարուք քարո-
զեալ ընդ ամենայն արարածս 'ի ներքոյ երկնից. որոյ
եղէ ես պաւղոս պաշտօնեայ։
24 * Եւ արդ՝ ուրախ եմ 'ի չարչարանս իմ վս ձեր. և Ե
լնում զպակասութի նեղութեանց քի 'ի մարմնի իմում, ա գ
25 վս մարմնոյ նր, որ է եկեղեցի. * որոյ եղէ ես պաւ-
ղոս պաշտօնեայ, ըստ տնտեսութեան այ որ տուեալ է
26 ինձ 'ի ձեզ, կատարել զբանն այ. * զխորհուրդն որ ծած-
կեալ էր 'ի յաւիտենից և յազգաց. որ այժմ յայտ-
27 նեցաւ սրբոց իւրոց։ * Որոց կամեցաւ ած ցուցանել,
թէ

Ցամ համբերութե և երկայնմտութե ուրա՛՛։ (11)(12) Ո-
մանք. Եղբարք՝ ուրախութեա՛մբ գոհացարուք զհօրէ։ Ո-
մանք. գոհանալով զհօրէ։ Ոմ ոսկան յաւելու՝ զայ հօրէ։
(12) Բ. օ՛ք. Որ կոչեաց զձեզ 'ի մա՛՛։ (18) Ոմանք. Եւ անդ-
րանիկն մեռելոց։ (20) Ոմանք. Որ ինչ յերկինս.. յերկ-
րի։ (21) Ոմանք. Օտարացեալքն էիք։ (22) Ոմանք. Այժմ
առաւել հաշ՛՛.. 'ի ձեռն մահուն իւրոյ.. առաջի նր սր-
բով։ (24) Ոմանք. Իմ որ վս ձեր։ (24) Ոսկան. Նեղութե
քի։ (25) Ոմանք. Տնտեսութե այ, որ տուեալ են ինձ։
(26) Ոմանք. Էր յաւիտենից և։ (27) Ոմանք. Եթէ զինչ

Digitized by Google

թէ զի՞նչ է մեծութիւն փառաց խորհրդոյն նր ՚ի հե-
թանոսս. որ է ՔՍ ՚ի ձեզ, յոյսն փառաց. * զոր 28
մեք քարոզեմք. և խրատեմք զամենայն մարդ, և ու-
սուցանեմք զամենայն մարդ ամենայն հոգևոր իմաս-
տութեամբ. զի կացուսցուք զամենայն մարդ կատարեալ
՚ի ՔՍ ՅՍ. * յոր և աշխատիմ պատերազմեալ ըստ ա- 29
զդեցութեան նորա, որ ազդեցեալ է յիս զօրութեամբ:

ԳԼ. Բ.

Զ Զի կամիմ զի գիտիցէք դուք՝ որպիսի ճգնութիւն ունիմ 1
յաղագս ձեր՝ և որ ՚ի Լաւոդիկեցւոցն, և որոց չե՛-
ւս տեսեալ զերեսս իմ մարմնով: * զի մխիթարես- 2
ցին սիրտք նց՝ տեղեկացեալք սիրով. և յամ մեծու-
թիւն լրութեան իմաստութեան՝ ՚ի գիտութիւն խորհրդոյն այ ՚ի
ՔՍ ՅՍ. * յորում են ամ գանձք իմաստութեան և գիտու- 3
թեան ծածկեալ կան: * Այլ զայս ասեմ, զի մի ոք ըզ- 4
ձեզ զառանցուսցէ պատիր բանիւք: * զի թէպէտ և 5
մարմնով հեռի եմ, այլ հոգւով ընդ ձեզ եմ. խնդամ՝
և տեսանեմ զկարգն ձեր, և զհաստատութիւն հաւա-
տոյն ձերոյ որ ՚ի ՔՍ ՅՍ: * Արդ՝ որպէս ընկալարուք 6
զՔՍ ՅՍ զՏր, նովիմբ գնասջիք, * արմատացեալք՝ և 7
շինեալք ՚ի նա, և հաստատեալք ՚ի հաւատս, որպէս ուսա-
ԺԸ րուքն՝ առաւելեալք ՚ի նմին գոհութեամբ: * Զգոյշ լե- 8
րուք, մի ոք իցէ որ զձեզ կողոպտիցէ ճարտարմտու-
թեամբ՝ և սնոտի խաբէութեամբ, ըստ մարդկան աւան-
դութեան՝ և ըստ տարերց աշխարհիս, և ոչ ըստ ՅՍի ՔՍի.
* զի ՚ի նմա բնակէ ամ լրումն ածութեն մարմնապէս: 9
* և էք դուք նովաւ լցեալք. որ է գլուխ ամենայն 10
իշխանութեան և պետութեան:
Է * Որով թլփատեցարուք հաւատովք զանձեռագործ 11
թլփատութիւն, ՚ի մերկանալ զանգամս մարմնոյ թլփա-
տութեամբն ՔՍի: * Թաղեցեալք ընդ նմին ՚ի մկրտութեանն, 12
որով

է.. խորհրդոց նր: (28) Ոմանք. Զի կեցուսցուք զմդ:
(29) Ոմանք. Ըստ յաջողութեան նր որ յաջողեալն է:
Գլ. Բ. (1) Բղմք. Ճգնութիւն ունիմ: (1) Ոմանք. Ոչ եւս.
խմ. չեւս տեսեալ: (2) Ոմանք. Տեղեկացեալ սիրով
ամ մեծութիւն լրութեան իմաստութեան, ՚ի գիտութիւն խորհր-
դոյն այ ՚ի ՔՍ: (2) Ոսկան. ՚ի գիտութեան խորհրդոյ այ
հօր ՚ի ՔՍ ՅՍ: (3) Օրինակ մի. Յորում ամենայն գանձ:
(3) Յօրինակին Ոսկանայ. իմաստութեան և գիտութեան ծած: (4) Ո-
մանք. Զառանցեցուսցէ: (5) Ոմանք. Զի ես թէպէտ..
հեռի եմ ՚ի ձէնջ, հոգւով մերձ եմ ՚ի ձեզ, կմ, ընդ
ձեզ: (6) Ոմանք. Զտէր ՅՍ ՔՍ: (8) Ոմանք. Ըստ ՔՍի ՅՍի:
(10) Ոմանք. Ամ իշխանութեանց և պետութեանց: (12) Ոմանք.

Digitized by Google

տաղեալ և ընդ նմին յարեայք հաւատովք՝ Այ ազդեցու-
13 թեանն, որ յարոյց զնա 'ի մեռելոց: * Եւ զձեզ որ եր-
բեմն մեռեալքն էիք 'ի մեղս՝ և յանթլփատութեան մարմ-
նոյ ձերոյ, կենդանացոյց յանձին իւրում. շնորհեաց
14 մեզ զամ յանցանս մեր. * և ջնջեաց զձեռագիր մե-
րոյ հակառակութեան հրամանօքն իւրովք: որ կայր մեզ
հակառակ, եբարձ զայն 'ի միջոյ՝ և բևեռեաց ընդ խա-
15 չափայտին: * մերկեաց զիշխանութիւնս և զպետութիւնս.
յայտ յանդիմանն խայտառակեաց նշաւակեալ զնոսա յան-
16 ձին իւրում 'ի յաղթութեան իւրում: * Մի՛ ոք այսուհե-
տև զձեզ դատեսցի ուտելով կամ ըմպելով, կամ մա-
17 սամբք տօնից, կամ ամսամտիւք կամ շաբաթուք. * որ
են ստուերք հանդերձելոցն. այլ մարմինն Քն է:
18 * Մի՛ ոք զձեզ խաբեսցէ, որ կամիցի խոնարհութբ Ը
և կրօնիւք հրեշտակաց, զոր չիցէ տեսեալ զրահետ
վարել՝ տարապարտ հպարտացեալ 'ի մտաց մարմնոյ
19 իւրոյ. * և ոչ ունիցի զգլուխն Քն, ուստի ամ մար-
մինն յօդիւք և խաղաղեօք տարաբերեալ և խառնեալ՝
20 աճէ զաճումն Այ: * Եթէ մեռայք ընդ Քսի 'ի տա-
րերց աշխարհիս, զի՞ եւս իբրև զկենդանիս աստէն յաշ-
21 խարհի կրօնաւորիք: * մի՛ մերձենար, մի՛ ճաշակեր,
22 մի՛ հուպ լինիր. * որ է ամենայն ինչ 'ի պէտս ապա-
կանութեան, ըստ պատուիրանաց և վարդապետութեան
23 մարդկան. * որ յիմաստութիւն իմն համարին, ինք-
նակամ կրօնիւքն և խոնարհութբ, և անխնայութբ մարմ-
նոյ. և ոչ 'ի պատիւ ինչ լրութեան մարմնոյ:

ԳԼ. Գ.

1 Եթէ յարեայք ընդ Քսի, արդ զվերինն խնդրեցէք.
2 ուր Քն նստի ընդ աջմէ Այ. * զվերինն խորհե-
ցա-

Ընդ նմին մկրտութեն: Ւ օրինակ. մկրտութբն 'ի մահն.. ը նմին յարեայք հաւատովք Այ ազդեցութբն: (13) Օրինակ. Մեռեալքն էիք 'ի մեղս և յանթլփատութե: (14) Օրինակ. Եւ բևեռեաց զնա ը խաչա": (15) Օրինակ. Մերկեաց զիշ".. խայտառակեալ նշաւակեաց.. 'ի յարութեն իւ": (16) Օրինակ. Մի ոք զձեզ դատիցի.. կամ ըմպելովք.. կմ ամսամտօք կմ շաբաթիւք: (18) Օրինակ. Որ կամիցի... զրահետ վարեալ: (19) Օրինակ. Զգլուխն զՔն... և խաղաղիւք: (19) Ոսկան. Տարբերեալ և խառ": (22) Օրինակ. Ըստ պատուիրանի և վար": (23) Օրինակ. Որ յիմաստութի իմն համարեալ են: (23) Օրէնս Ա. Յիմաստութի իմն համարել... և անխնայութբ մարմ": (23) Յօհան ոսկի. Լրութե մարմնոյ:
Գլ. Գ. (1) Ոսկան. Եթէ յարեայք ընդ Քի:

Digitized by Google

ցարուք, մի զայս որ յերկիրս աստ է: * քանզի մեռա 3
րուք, եւ կեանքն ձեր ծածկեալ են ընդ Քսի յԱծ: * Իսկ 4
յորժամ Քս յայտնեսցի կեանքն ձեր, յայնժամ եւ դուք
ընդ նմա յայտնեսջիք փառօք:

Թ * Սպանէք այսուհետեւ զանդամս ձեր զերկրաւորս. ՚ի 5
բաց ընկեցէք զպոռնկութիւն, զպղծութիւն, զախտ, զցան
կութիւն չարեաց, եւ զագահութիւն՝ որ է կռապաշտու
թիւն. * վասն որոյ գայ բարկութիւն Այ ՚ի վերայ որդւոցն 6
անհաւանութեան, * որովք եւ դուք երբեմն գնայիք՝ մինչ 7
կենդանիքն էիք ՚ի նմա: * Այլ արդ՝ ՚ի բաց թօթափեցէք 8
եւ դուք զայն ամ՝ զբարկութիւն, զսրտմտութիւն, զչա
րութիւն, զհայհոյութիւն, զխեղկատակութիւն ՚ի բերանոց
ձերոց: * Մի ստէք միմեանց. մերկացարուք զհին մար 9
դըն գործովքն իւրովք. * եւ զգեցարուք զնորն նո 10
րոգեալ ՚ի գիտութիւն, ըստ պատկերի արարչին իւրոյ.
* ուր ոչ է հրեայ, եւ ոչ հեթանոս, թլփատութիւն, եւ 11
անթլփատութիւն, խուժ, դուժ, սկիւթացի, ծառայ,
ազատ. այլ ամ եւ յամենայնի Քս: * Զգեցարուք այ 12
սուհետեւ իբրեւ ընտրեալք Այ՝ սուրբք եւ սիրեցեալք,
զգթութ, զողորմութիւն, զքաղցրութիւն, զխոնարհութիւն,
զհեզութիւն, զերկայնմտութիւն, * ներել միմեանց, շնոր 13
հել իւրերաց, եթէ ուրուք զումեքէ տրտունջ ինչ ի
ցէ. որպէս Տր Քսիւ շնորհեաց ձեզ, նոյնպէս եւ դուք:
* Եւ ՚ի վերայ ամենայնի զսէրն, որ է զօդ կատար 14
մանն. * եւ խաղաղութիւնն Քսի հաստատեսցի ՚ի սիրտս 15
աւ ե ձեր. յոր եւ կոչեցարուքն միով մարմնով: Եւ գոհա
ցօղք լինիջիք. * զի բանն Քսի բնակեսցէ ՚ի ձեզ առա 16
տապէս. ամենայն իմաստութբ ուսուցանել եւ խրատել
զմիմեանս. սաղմոսիւք եւ օրհնութեամբ, եւ երգովք հո
գեւորօք՝ եւ շնորհօք օրհնել ՚ի սիրտս ձեր զԱծ: * Եւ 17
զամենայն զոր եւ առնիցէք բանիւք եւ արդեամբք, զա
մենայն յանուն Տն յսի արասջիք: գոհացօղք լինի
ջիք զԱյ եւ զՀօրէ նովաւ:

* Կա

(3) Ոմանք. Ընդ Քսիւ յԱծ: (5) Ոմանք. Զպոռնկութիւն եւ զպղծութիւն եւ զախտ, եւ զցանկութիւն: (6) Օրինակ մի. ՚ի վր որդւոց անհաւատութեան: (7) Ոմանք. Որով եւ դուք. կենդանիքն էիք: (9) Ոմանք. Մերկացուք զհին: (10) Ոմանք. Նորոգել ՚ի գիտութիւն: (11) Ոմանք. Ուր ոչ է հրեայ, եւ: (13) Ոմանք. Եթէ ոք զումեքէ տրտունջ ինչ ունիցի, որպէս եւ Տր Քսիւ շնորհեաց մեզ: (14) Բազումք. Եւ ՚ի վր այս ամի: (14) Ոմանք. Որ է զօրդ կատարման: (15) Ոմանք. Եւ խաղաղութիւն Այ հաստատ"... կոչեցարուք միով: (16) Ոմանք. Եւ օրհնութբ եւ եր"... օրհնել զԱծ ՚ի սիրտս: (17) Ոմանք. Բանիւք եւ գործովք.

18 * Կանայք՝ հնազանդ լերուք արանց ձերոց . որպէս
19 և վայել է 'ի Տր : * Արք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր, և
20 մի դառնացուցանէք զնոսա : * Որդիք՝ հնազանդ լե-
րուք ծնողաց ձերոց յամենայնի, զի այն է հաճոյ ա-
21 ռաջի Տն : * Հարք՝ մի զայրացուցանէք զորդիս ձեր,
22 զի մի առժամեսցին : * Ծառայք՝ հնազանդ լերուք տե-
րանց ձերոց յամենայնի . մի առաւականէ ծառայութ իբ-
րև մարդահաճոյք . այլ միամտութբ սրտի երկնչե՛լ 'ի
23 Տնէ : * զոր ինչ առնիցէք՝ սրտի մտօք գործեսջիք իբ-
24 րև Տն, և ոչ իբրև մարդկան : * Գիտասջիք զի 'ի
Տեառնէ առնուցուք զհատուցումն ժառանգութեն ձե-
25 րոյ . քանզի Տն Քսի ծառայէք : * Իսկ անիրաւն ըն-
կալցի ըստ իւրում անիրաւութեն . զի չիք ակնա-
ռութի առաջի Այ :

ԳԼ. Դ.

1 Տեարք՝ զիրաւունս և զհաւասարութի ծառայից ձե-
րոց շնորհեցէք . գիտասջիք զի և ձեր Տր գոյ յեր-
2 կինս : * Աղօթից առէք կացէք . տքնել 'ի նմին գո-
3 հութբ : * Աղօթս արարէք միանգամայն և վասն մեր .
զի Աձ բացցէ մեզ դուռն բանին, խօսել զխորհուրդն
4 Քսի, վս որոյ և կապեալս կամ . * զի յայտնի արա-
5 րից զնա որպէս արժան իցէ ինձ խօսել : * Իմաստու-
թբ գնասջիք առ արտաքինսն, գնոց առեալ զժամա-
6 նակս : * և բանն ձեր յամ ժամ լի շնորհօք Տն, իբ-
րև աղիւ համեմեալ լիցի . գիտել ոչ արժան իցէ ձեզ
7 իւրաքանչիւրումեք՝ տալ պատասխանի : * Այլ որ ինչ
զինէն իցէ, ցուցցէ ձեզ զամ Տիւքիկոս սիրելի եղ-
բայր՝ և հաւատարիմ պաշտօնեայ՝ և ծառայակից 'ի Տր .
8 * զոր առաքեցի առ ձեզ գմին իրի, զի գիտասջիք զվս
9 մեր . և մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր . * ընդ Ոնեսիմեայ հաւա-
գերձ .

զմահ: (18) Ոմանք. Տերանց ձերոց, որպէսն վայել է 'ի Տր : (21) Ոմանք. Զի մի առժամիցին : (22) Ոմանք. Առականէ ծառայել իբրև.. արտիւ. կՏ, արտիւք. երկնչել : (23) Ոմանք. Եւ ոչ ոք մարդկան : (24) Ոմանք. Քսի Տն յորի ծառայ էք : (25) Ոմանք. Ըստ իւրումն անիրաւութեն, քզի չիք :

Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Տքնեալք 'ի նոյն գոհ" : (3) Ոմանք. Դուռն բանի խօսել մեզ զխորհ" : (4) Ոմանք. Զի յայտնել արարից զնա, ոչ և արժան իցէ ինձ խօ" : (5) Բն՟ք. Գնոց առեալ զժամա" : (6) Ոմանք. Եւ բան ձեր . . . լի շնորհօքն՝ իբրև.. գիտել և ոչ արժան է : (7) Ոմանք. Զինէն է, ցուցցէ : (9) Ոմանք. Որ 'ի ձէնջ : և զամենայն ինչ ցուցցեն ձեզ՝ զոր ինչ աստ :

Digitized by Google

գերմ եղբարբ հաւատարմաւ եւ սիրելեաւ՝ որ է ՚ի ձէնջ.
զամ ինչ ցուցցեն ձեզ՝ որ ինչ աստ է: * Ողջոյն տայ 10
ձեզ Արիստարքոս գերեկից իմ, եւ Մարկոս եղբօրոր-
դին Բառնաբայ. վն որոյ առէք պատուէր, եթէ եկեսս-
ցէ առ ձեզ՝ ընկալջիք զնա. * Եւ Յեսու որ անուա- 11
նեալն է Յուստոս, որք են ՚ի թլփատութենէ անտի: զի
դոքա միայն գործակից եղեն ինձ յարքայութեան Այ,
որք եւ եղեն ինձ մխիթարութիւն: * Ողջոյն տայ ձեզ 12
Եպափրաս՝ որ ՚ի ձէնջ ծառայ Յի Քի է. յամ ժամ
պատերազմեալ վասն ձեր յաղօթս, զի կացջիք կատա-
րեալք եւ լցեալք յամ կամս Այ: * Վկայեմ նմա, զի 13
բազում աշխատութիւն ունի վն ձեր, եւ վն Լաւոդիկեց-
ւոցն, եւ վն այնոցիկ՝ որ յԵրապօլեան իցեն: * Ող- 14
ջոյն տայ ձեզ Ղուկաս բժիշկ՝ եւ սիրելին, եւ Դեմաս: * Ող- 15
ջոյն տայջիք եղբարց՝ որ են ՚ի Լաւոդիկեայ, եւ Նիմփեայ,
եւ որ ատանին եկեղեցին է նմ: * Եւ յորժամ ընթեռ- 16
նուցու առ ձեզ թուղթդ, արասջիք զի եւ ՚ի Լաւոդի-
կեցւոց եկեղեցւոջն ընթերցցի. եւ զառ ՚ի Լաւոդիկեց-
ւոցն՝ զի եւ դուք ընթեռնուցուք: * Եւ ասասջիք ցԱր- 17
քիպպոս. զգոյշ լեր սպասաւորութեանդ, զոր ընկա-
լար ՚ի Տր, զի զայդ կատարեսցես: * Ողջոյնդ՝ ձե- 18
ռամբ իմով Պաւղոսի է: յուշ լիցին ձեզ կապանքս իմ:

Շնորհք ընդ ձեզ:

Առ Կողոսացիս՝ գրեցաւ ՚ի Հռովմէ ՚ի ձեռն Տիւքիկեայ եւ Ո-
նեսիմեայ: Տունք: ՄԶ:

---

(10) Ոմանք. Եթէ գայցէ առ ձեզ. "ըն": (11) Ոմանք. Եւ Յեսուս, որ ան". . Յուստոս. . զի նոքա միայն եղեն ինձ գործա". յարքայութիւն Այ: (11) Ոսկան. Անուանեցեալ Յուս": (12) Ոմանք. Եպափրեայ, որ է ՚ի ձէնջ ծառայ Քի Յի. . յամ կամսն: (13) Բազմք. Յերապօլեան են: (14) Ոմանք. Բժիշկ. եւ սիրելի. Դեմաս: (15) Ոմանք. Որ են ՚ի Լաւոդիկեա եւ Նիմփայ. . եկեղեցի է նոցա: (16) Այ գրչագիրք համաձայն Օրինակս ՚ի լուս". այսպէս համարեայ նշանակէն: Ջատագովի Թղթոյն. կամ, Թղթոյն որ առ աւ մնութէու աւէ: (17) Ոմանք. Յարքիպպոս: (18) Ոմանք յաւելուն. Շնորհք ընդ ձեզ. ամէն:

* ՚ի վախճանի՝ ոմանք. ՚ի ձեռն Տիւքիկոսի եւ Ոնեսիմեայ.

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ի Թեսաղոնիկեցիս Առաջին Թղթոյն:

Ո այս առաւել յաթէնայ՝ փեսօղ յառաջագոյն նշեալ ասցա, և ... ուղեւալ անդ նոքա. և է պարծանս թղթոյս՝ այս: Առաջնումն իսկ Միւսիա նշեաց 'ի ներքս, և 'ի ժողովրդոց մակեդոնացւոց, և 'ի կորնթոս. և զի փիլիպէր անձկաւ զքննել թեսաղոնիկեցւոց՝ երկեաւ զի մի լուիցէն թեսաղոնիկեցիքն եւս ... ցաւ 'ի փորձողին՝ և գայթակղեցին: Լուեալ եւս և որք ... նքն՝ կարծէին եթէ 'ի կորուստ լինէին, առաւելեալ զտիմոթէոս նախ առ նոսա, 'ի ձեռն այնր և զթուղթս զայս: Եւ նախ՝ հաստատէ զնա 'ի հաւատս, զի մի զարծեցին երբեք ընդ ձեռաց, և ... յօրինակ կարծեցին 'ի հրեշտէն. զի նոքա զնոյն ազատին. փրկութեան զհարկեալ. և նեղութիւն առնէր առաջեալ. բայց անգամ գովէ զնոսա, այսու՝ զի ոչ առին 'ի նմանէ պահելն: Գրէ ըստ ննջեցելոց միխթարութիւն նոցա. և վարդապետէ զի մի ծանրասցին ընդ այն. զի ոչ է մահն կորուստ, այլ ննջմանապարհ յարութեան: Յետ այսորիկ և վասն ժամանակաց նոցա վարդապետէ. զի անհնար է զայս գիտել. այլ հանապազ պատրաստ լինել, և մի յանձինս կարծել առանձնել զայս. այլ գիտասցուք առնել զպատուիրանսն այսոցիկ. զի որ հաւատացեալ են, և որք գիտասցեն յառաջին յայն ժամանակս ննջեցելոցն յարութեան. այլ 'ի միասին լինիցին առ քրիստոս ընդ նմա: Վարդապետէ այսուհետեւ և օրինակ ածէ նոցա առաքելութեան 'ի ամենայն հանապազ նոցա, և առակս լինել ընդ յառաջ. և աղօթէ և գոհանայ ընդ նոցա զինչ. երդմնեցուցանէ զնոսա ընթեռնուլ զթուղթս զայս ամենայն եղբարց. և այսպէս կատարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս Ա. Թղթոյն:

Ա. Գովութիւն վասն թեսաղոնիկեցւոց 'ի միջոյ արժանաւոր պատերազմաց առաքելոցն:

Բ. Անձնոյ նորա և խնդութիւն 'ի միջոյ նոցա, և հարց թէ ո՞րպէս կատարեալ լինիցին:

Գ. Աղօթք առ Աստուած, և զի ընդ գալստեանն Տեառն, և անձինն և հաստատութիւն թեսաղոնիկեցւոց միշտ 'ի գալստեան նորա:

Դ. Խրատ զգուշութեան և արդարութեան, յընդդէմ խորհրդոց եղբայրութեան, խրատանելիոյ առանց ձեռաց գործ գործելոյ:

Ե. Վարդապետութիւն վասն մահու լռելոյ առ հեռանալոյ և միանգամ 'ի յայտնութեան Տեառն:

Զ. Վասն յանկարծակի գալստեանն Տեառն, թէ ոչ պատրաստութեան գտանել պարտ է, ժուժկալ, հաստատուն, յառաջ, հեռու, պատերազմ, խաղաղութեան, երկայնմտութեան, առաքինութեան:

Է. Աղօթք վասն սրբութեան հոգւոյն ընդ և մարմնոյ:

Digitized by Google

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ
ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

բկ ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍԻՂՈՒԱ- 1
նոս, եւ Տիմոթէոս. եկեղեցւոյդ Թեսա-
ղոնիկեցւոց՝ յԱծ Հայր մեր, եւ ՚ի Տր
յՅս Քս : * Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութի. 2
Ա Գոհանամք զԱյ յամենայն ժամ վասն ձեր ամենեցուն՝
յիշատակ առնել յաղօթս մեր անդադար. * յիշել ըզ- 3
ձեր գործն հաւատոց, եւ զվաստակ սիրոյ՝ եւ զհամբե-
րութիւն յուսոյ Տն մերոյ յՅի Քի՝ առաջի Այ եւ Հօր մե-
րոյ : * Գիտեմք եղբարք սիրեցեալք յԱյ՝ զընտրութիւն 4
ձեր. * զի աւետարանն մեր՝ ոչ եղեւ առ ձեզ միայն բա- 5
նիւ, այլ եւ զօրութբ՝ եւ Հոգւովն սրբով, եւ լրութբ
բազմաւ. որպէս եւ գիտէք իսկ, թէ որպիսիք եղեաք ՚ի
միջի ձերում վասն ձեր : * Եւ դուք նմանեալք մեզ՝ 6
եւ Տն, ընկալեալք զբանն ՚ի բազում նեղութե՝ խնդու-
թբ Հոգւոյն սբյ. * լինել ձեզ օրինակ ամենայն հա- 7
ւատացելոց որ են ՚ի Մակեդոնիա՝ եւ յԱքայիա : * Զի 8
՚ի ձէնջ հնչեաց բանն Այ. ոչ միայն ՚ի Մակեդոնիա եւ
յԱքայիա, այլ յամ տեղիս հաւատքն ձեր որ առ Այ
են սփռեցան. զի այսուհետեւ ոչինչ է պիտոյ մեզ եւ խօ-
սել ինչ : * զի նոքին իսկ պատմեն վն մեր, թէ որպէս 9
եղեւ մեզ մուտ առ ձեզ. եւ ո՛րպ դարձայք առ Այ ՚ի
կռոց անտի, ծառայել Այ կենդանւոյ եւ ճշմարտի.
* եւ ակն ունել որդւոյ նորա յերկնից, զոր յարոյց 10
՚ի

Գլ. Ա. (1) Օրինկ. Պաւղոս եւ Սիղուանոս : (2) Օ-
րինակ մի. Եւ խաղաղութիւն բազմասցի : (3) Օրինկ. Եւ
զվաստակն սիրոյ, եւ զհամբերութիւն յուսոյ Տն մե"...
եւ Հօր մեր : (4) Օրինակ մի. Յայ՝ զհաստատութիւն ձեր :
(5) Օրինկ. Միայն բանիւք.. եւ թէ որպիսի եղաք : (6) Օ-
րինկ. Եւ դուք նմանողք մեզ.. ՚ի բազում նեղութե : Օր-
ինակն. Մեզ եղէք եւ Տն : (8) Օրինկ. Այլ եւ յամ տեղիս
հաւատք ձեր առ Այ... ոչ ինչ պիտոյ է մեզ : Ի օրինկ.
Ոչ է պիտոյ մեզ եւ խօսել իսկ ինչ : (9) Օրինկ. Պատ-
մեն վն ձեր. եւ թէ ո՛րպ.. որպէս եւ դարձայք : (10) Օ-
րինկ. Որդւոյն նր յերկնից.. որ փրկելոց է.. ՚ի

Digitized by Google

'ի մեռելոց՝ զՅիսուս, որ փրկելոցն է զմեզ 'ի բարկութենէ
անտի որ գալոցն է։

ԳԼ. Բ.

1 Դուք ինքնին գիտէք եղբարք զմուտն մեր առ ձեզ. բ գ.
2 զի ոչ ընդունայն ինչ եղեւ. * այլ յառաջագոյն
չարչարեալք եւ թշնամանեալք, որպէս եւ դուք իսկ գի-
տէք 'ի մէջ Փիլիպեցւոց համարձակեցաք Աստուծով մերով՝
պատմել ձեզ զաւետարանն Աստուծոյ մեծաւ պատերազմաւ։
3 * Զի մխիթարութիւն մեր ոչ 'ի մոլորութենէ է, եւ ոչ 'ի
4 պղծութենէ, եւ ոչ նենգութեամբ. * այլ որպէս ընտրեցաք յԱստուծոյ
հաւատարիմ լինել աւետարանին, նոյնպէս եւ խօսիմք.
ոչ իբրեւ մարդկան հաճոյ լինել, այլ Աստուծոյ որ քննէ զսի-
5 րտս մեր։ * Զի ոչ երբէք բանիւք ողոքանաց եղեաք
առ ձեզ, որպէս եւ դուք իսկ գիտէք. եւ ոչ 'ի պատ-
6 ճառս ագահութեան, որպէս եւ Աստուած վկայ է. * եւ ոչ խնդրե-
7 ցաք փառս 'ի մարդկանէ, ոչ 'ի ձէնջ՝ եւ ոչ յայլոց։ * Կա-
րող էաք որպէս քրիստոսի առաքեալս ծանրանալ, այլ եղեաք
հեզք 'ի մէջի ձերում. որպէս դայեակ մի որ սնուցանիցէ
8 մանկունս. * նոյնպէս եւ մեք գթայաք 'ի ձեզ։ հաճոյ
թուէր մեզ տալ ձեզ ոչ միայն զաւետարանն Աստուծոյ, այլ
9 եւ զանձինս մեր. քանզի սիրելիք մեր եղերուք։ * Յի-
շեցէք եղբարք՝ զվաստակսն մեր եւ զջան. զի զգիշեր եւ
զցերեկ գործեաք մի ծանրանալոյ ումեք 'ի ձէնջ. եւ
10 քարոզեցաք ձեզ զաւետարանն Աստուծոյ։ * դուք ինքնին վկ-
այք՝ եւ Աստուած, որպէս սրբութեամբ եւ արդարութեամբ եւ անբծութեամբ՝
11 ձեզ հաւատացելոցդ եղեաք. * որպէս եւ գիտէք իսկ. զի
12 զիւրաքանչիւր ոք 'ի ձէնջ՝ իբրեւ հայր զորդիս՝ * մխի-
թարեաք եւ սփոփեաք, եւ գնեաք վկայութիւն գնալ ձեզ
արժանապէս Աստուծոյ, որ կոչեացն զձեզ յիւր արքայութիւն
13 եւ 'ի փառս։ * Վասն այսորիկ եւ մեք գոհանամք զԱստուծոյ
անդադար, զի առեալ զլուր բանին Աստուծոյ առ 'ի մէնջ՝
ըն-

բարկութենէն որ։ Ոմն ունի. Որ փրկեաց զմեզ 'ի բար՛՛։
Գլ. Բ. (2) Ոմանք. 'Ի մէջ Փիլիպեցւոցն։ (3) Ոմանք. Մխիթարութիւն ձեր ոչ։ (4) Ոմանք. Որ քննէն զսիրտս։ (5) Ոմանք. Եղաք առ ձեզ։ (6) Բազումք. Եւ ոչ խնդրէաք փառս։ (7) Ոմանք. Էաք իբրեւ քրիստոսի առաքեալս... որ սնուցանէ զմանուկ՛՛։ (8) Ոմանք. Գթացաք. Ոսկ օրինակ մի. գթացեալք 'ի ձեզ։ (9) Ոմանք. Յիշէք եղբարք ըզվաստա՛՛... եւ քարոզէաք 'ի ձեզ զա՛՛։ (9) Օրինակ մի. Գործէաք առ 'ի չծանրանալոյ... եւ քարոզէաք զարքայութիւն Աստուծոյ։ (11) Ոմանք. Որպէս հայր զորդիս։ (12) Ոմանք. Արժանապէս տեառն Աստուծոյ, որ եւ կոչեաց։ (13) Ոմանք. Այլ իբրեւ ճշմարտիւ... որ եւ ազդեցեալ է 'ի։

Digitized by Google

ընկալարուք, ոչ իբրև զբանն մարդկան, այլ որպէս էն
ճշմարտիւ զբանն Այ. որ և յաղթողեալ իսկ է 'ի ձեզ հա-
ւատացելոցդ: * Զի դուք նմանօղք եղերուք եղբարք՝ 14
եկեղեցեացն Այ՝ որ են 'ի Հրէաստանի 'ի քՌ յս. զի ըզ-
նոյն չարչարանս չարչարեցայք և դուք 'ի ձերոց ազ-
գակցաց, որպէս և նոքայն 'ի Հրէից. * որք և զՏէրն յս 15
սպանին և զմարգարէսն, և զմեզ հալածեցին, և Այ
յաճոյ ոչ են. և ամ մարդկան հակառակ եղեն. * և 16
արգելուին զմեզ խօսել հեթանոսաց զի ապրեսցին. զի
կատարեսցեն զմեղս իւրեանց յամ ժամ. քանզի հա-
սեալ է 'ի վերայ նոցա բարկութիւն մինչև 'ի սպառ.
Բ * Այլ մեք եղբարք՝ թափուրք և որբ մնացաք 'ի ձէնջ 17
բզ առ ժամանակ մի, երեսօք՝ և ոչ սրտիւ. առաւել ևս
փութացաք տեսանել զերեսս ձեր մեծաւ ցանկութեամբ:
* Վասն այսորիկ կամեցայ գալ առ ձեզ ես Պաւղոս՝ 18
միանգամ և երկիցս, և խափանեաց զմեզ սատանայ:
* Քանզի ո՞վ է մեր յոյս, կամ խնդութիւն, կամ պսակ 19
պարծանաց մերոց, եթէ ոչ դուք 'ի Տր՝ առաջի Տն
մերոյ յսի քսի 'ի նորա գալստեանն: * Զի դուք էք 20
փառք մեր և խնդութիւն:

ԳԼ. Գ.

Վասն որոյ ոչ ևս ունիմք ժոյժ, զի բարւոք թուե- 1
ցաւ մեզ միայն մնալ յԱթէնս: * և առաքեցաք 2
զՏիմոթէոս զեղբայր մեր և զգործակից աւետարա-
նին Այ, և հօրն քսի, հաստատել զձեզ՝ և մխիթարել
վէ վս հաւատոցն ձերոց: * Զի մի ոք տատանեսցի 'ի նե- 3
ղութիւնս յայսոսիկ. քանզի դուք ինքնին իսկ գիտէք,
զի 'ի սմին կամք: * Քանզի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ յա- 4
ռաջագոյն ասէաք ձեզ, թէ նեղութիւնք հասանելոց են
'ի վերայ մեր. որպէս և եղև իսկ՝ և գիտացէք: * Վասն 5
այսորիկ և ես զի ոչ ունէի ժոյժ՝ առաքեցի գիտել ըզ-
հաւատսն ձեր. գուցէ՞ արդեւք փորձեաց և զձեզ փոր-
ձիչն, և ընդունայն լինիցի ջանն մեր: * Բայց արդ՝ 6
իբրև եկն Տիմոթէոս 'ի ձէնջ առ մեզ, և ետ մեզ աւ-
ետիս հաւատոցն ձերոց, և զսիրոյ, զի ունիք 'ի մտի
զմէ

---

(14) Օրինակ. Նմանող եղերուք եղ՛՛.. և նոքա 'ի Հրէից:
(16) Օրինակ. Արգելուլին զմեզ... զմեղսն իւրեանց:
(19) Օրինակ. Եթէ ոչ և դուք 'ի Տր:
Գլ. Գ. (1) Օրինակ. Ոչ ունիմ ժոյժ.. մնալ միայն: (4) Օ-
րինակ. Որպէս եղև իսկ՝ և գի՛՛: (5) Օրինակ. Վս այսորիկ և
ես զի ոչ ևս ունէի.. փորձեացէ զձեզ փոր՛՛... ընդու-
նայն լիցի ջանն: (6) Օրինակ. Հաւատոցն ձերոց և զսի-
րոյ, զի ունէիք 'ի ... յամ ժամ. ցանկացեալ էք:

Digitized by Google

զյիշատակս մեր բարեաց յամ ժամ․ և ցանկացեալ
7 էք տեսանել զմեզ՝ որպ և մեք զձեզ․ * վասն այսորիկ
մխիթարեցաք 'ի ձեզ եղբարք՝ 'ի վերայ ամ վշտաց և
8 նեղութեանց մերոց, 'ի ձեռն հաւատոցն ձերոց․ * զի
այժմ՝ կենդանի եմք՝ եթէ դուք հաստատուն կայցէք
9 'ի Տր։ * Զի՞նչ կարեմք գոհութիւն մատուցանել այ վն
ձեր, 'ի վերայ ամ խնդութեանն զոր խնդամք վասն ձեր
10 առաջի այ մերոյ․ * զցայգ և զցերեկ առաւել եւս ա-
ղաչեմ՝ տեսանել զերեսս ձեր, և հաստատել զպա-
կասութիւն հաւատոցն ձերոց։
11 * Այլ ինքն այ և հայր մեր՝ և տր մեր յս քս՝ ուղղ- Գ
12 եսցէ զճանապարհս մեր առ ձեզ։ * և զձեզ ինքն տր Յ
բազմապատիկս և առաւելս արասցէ սիրով ընդ մի-
13 միանս և առ ամենեսին՝ որպ և մեք 'ի ձեզ․ * հաստա-
տել զսիրտս ձեր անարատս 'ի սրբութիւն առաջի այ և
հօր մերոյ՝ 'ի գալստեանն տն մերոյ յսի քսի՝ համա-
գերձ ամենայն սրբովք իւրովք։

ԳԼ. Դ.

1 Այսուհետեւ եղբարք՝ աղաչեմ զձեզ, և մխիթարեմ Գ
'ի Տր յս․ զի որպ ընկալարուք 'ի մէնջ, թէ որպէս ԴԿ
պարտ իցէ ձեզ գնալ՝ և հաճոյ լինել այ․ որպէս և
գնայք իսկ, զի եւս քան զեւս յաւելուցուք 'ի նոյն։
2 * Եւ գիտէք՝ թէ որպիսի պատուէրս տուաք ձեզ
3 'ի Տր յս։ * զի այս են կամք այ, սրբութիւն ձեր․ 'ի
4 բաց լինել ձեզ 'ի պոռնկութենէ, * գիտել իւրաքանչիւ-
րումեք 'ի ձէնջ զիւր անօթ ստանալ սրբութեամբ և պատ-
5 ուով․ * մի 'ի ցաւս ցանկութեան՝ որպէս և այլ հեթա-
6 նոսք որ ոչ գիտեն զած։ * Մի 'ի զանցանել և զրկել
յիրիք յայդմիկ զեղբայր իւր․ քանզի վրէժխնդիր է
Տր 'ի վերայ ամի այդորիկ․ որպ յառաջագոյն ասացաք
7 ձեզ, և եդաք վկայութիւն։ * քանզի ոչ կոչեաց զմեզ
ած

---

(7) Ոմանք․ Վն այսորիկ և մխիթարեցաք․․․ և նեղութեանց մերոց 'ի ձեռն հաւտոց ձե"։ (8) Յօրինակին պակասէր․ Կեն-դանի եմք եթէ։ (9) Ոմանք․ Խնդութեն զոր խն"։ (9) Յօ-րինակին պակասէր․ Առաջի այ մերոյ։ (10) Բզմ․ Աղաչեմք տեսանել։ (13) Ոմանք․ 'Ի սրբութեն առաջի այ։ (13) Ոմանք յաւելուն․ Սրբովք իւրովք․ ամէն։

Գլ․ Դ․ (1) Ոմանք․ Աղաչեմք զձեզ և մխիթարեմք․․․ եթէ որպ․․․ որպ և գնայցէք։ (2) Օրինակ մի․ Որպ պատուէրս տուաք ձեզ։ (3) Ոմանք․ Կամքն այ՝ սրբութիւն ձեր։ (3) Օրինակ մի․ Զձեզ 'ի յամ պոռնկութենէ։ (4) Ոմանք․ Գիտել իւրաքանչիւրոք 'ի։ (6) Ոմանք․ Մի զանց անել և զրկել․․ որպ յառաջագոյնն ասաք"։

Digitized by Google

ած 'ի պղծութիւն այլ 'ի սրբութիւն: * Այսուհետև որ ա- 8
նարգէ, ոչ զմարդ անարգէ, այլ զԱծ՝ որ և ետ զՀո-
գին իւր 'ի ձեզ: * Այլ վն եղբայրսիրութեան՝ չէ ինչ 9
պիտոյ գրել առ ձեզ. զի դուք ինքնին իսկ Աստուա-
ծուսոյցք էք՝ առ'ի զմիմեանս սիրելոյ: * քանզի և առնէք 10
իսկ զայդ յամ եղբարս, որ են յամ Մակեդո-
նացւոցն: Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ առաւել ևս 'ա-
ռաւելուլ և առաջադիմել. հանդարտել, * և գործել 11
զիւրաքանչիւր. և գործել ձեռօք ձերովք, որպէս և պա-
տուիրեցաք ձեզ. զի գնասջիք պարկեշտութբ առ ար-
տաքինսն, և մի ինչ կարօտեալ իցէք:
Ե * Ո՛չ կամիմ եղբարք՝ եթէ ագէտ իցէք վն ննջեցե- 12
լոցն. զի մի տրտմիցիք որպէս և այլքն որոց ոչ գոյ յոյս:
* Եթէ հաւատամք՝ եթէ յս մեռաւ և յարեաւ. նոյն- 13
պէս և ած զննջեցեալսն 'ի ձեռն յսի ածցէ ընդ նմա:
* Բայց զայս ասեմք տն բանիւ, թէ մեք որ կենդա- 14
նիքս եմք մնացեալք՝ 'ի գալստեանն տն ոչ ժամանեսցուք
ննջեցելոցն: * զի ինքն տր հրամանաւ 'ի ձայն հրեշ- 15
տակապետի, և 'ի փող այ իջանէ յերկնից. և մեռեալք
'ի քս յարիցեն յառաջագոյն: * Ապա և մեք որ կեն- 16
դանիքս մնացեալ իցեմք՝ նոքօք հանդերձ յափշտակես-
ցուք ամպովք ընդ առաջ տն յօդս. և այնպէս յամ
ժամ ընդ տն լինիցիմք: * Այսուհետև մխիթարեցէք 17
զմիմեանս բանիւքս այսոքիւք:

ԳԼ. Ե.

Զ դդ Այլ վասն ժամուց և ժամանակաց եղբարք՝ չէ ինչ 1
պիտոյ գրել առ ձեզ: * զի դուք ինքնին իսկ ստոյգ 2
գիտէք, թէ օր տն իբրև զգող գիշերի՝ այնպէս հասա-
նէ: * Յորժամ ասիցեն թէ խաղաղութիւն և շինութիւն է, 3
յայնժամ յանկարծակի հասցէ նց սատակումն՝ որպէս
և

---

(8) Ոսկան յաւելու. Այսուհետև որ զՁեզ անարգէ ... զՀո-
գին իւր սբ 'ի ձեզ: (8) Ոմանք. Որ և ետ զՀոգին սբ: (9) Ո-
մանք. Էք առ միմեանս սիրոյ: (10) Ոմանք. Առնէք իսկ
զնոյն յամ.. աղաչեմք զձեզ եղ".. ևս յաւելուլ և ա-
ռաւ": (11) Ոմանք. Ձեռօք իւրովք, որպէս պատուիրեցաք:
(12) Ոսկան. Ոչ կամիմք եղբարք.. վն ննջեցելոց: (12) Ո-
մանք. Զի [illegible] տրտմիջիք, որպէս և այլքն ո": (13) Օրինակ
Գ. 'ի ձեռն քսի ածցէ: (14) Ոմանք. Զայս ասեմ տն բա-
նիւ, եթէ.. մնացեալ եմք 'ի գալստեանն տն: (14) Օ-
րինակ Գ. Բայց զայս գիտեմք տն բա": (15) Ոսկան. Զի
ինքնին տր հրամանաւ և 'ի ձայն հրեշ":
Գլ. Ե. (2) Ոմանք. Ինքնին ստոյգ գիտէք զի օրն տն
իբրև զգող 'ի գիշերի այնպէս հասանիցէ: (3) Ոմանք.

Digitized by Google

4 և երկն յղւոյ, և մի ապրեսցեն: * Այլ դուք եղ-
բարք՝ ոչ էք 'ի խաւարի, թէ օրն ձեր իբրև զգող 'ի
5 վերայ հասանիցէ. * զի ամենեքին դուք որդիք լու-
սոյ էք, և որդիք տունջեան: Չեմք գիշերոյ՝ չեմք խա-
6 ւարի. * ապա մի զգենով անկանիցիմք՝ ոմ և այլքն.
7 այլ արթունք և զուարթունք եղիցուք. * Զի որ ննջե-
ցենն՝ գիշերի ննջեն, և որ արբենանն՝ գիշերի արբե-
8 նան: * այլ մեք որ տունջեան եմք, արթունք եղի-
ցուք, և զգեցցուք զզրահսն հաւատոյ և սիրոյ, և դի-
9 ցուք զսաղաւարտն յուսոյն փրկութեան: * Զի ոչ եդ ըզ-
մեզ Այ 'ի բարկութիւն, այլ 'ի փրկութիւն կենդանութեան 'ի
10 ձեռն Տն մերոյ Յսի Քսի. * որ մեռաւն վն մեր. զի
եթէ արթունք իցեմք՝ և եթէ ննջիցեմք, նովաւ հան-
11 դերձ կեցցուք: * Վն որոյ մխիթարեցէք զմիմեանս,
12 և շինեցէք զմիմեանս՝ ոմ և առնէքդ իսկ: * Աղաչեմ
զձեզ եղբարք՝ ճանաչել զվաստակաւորս և զվերակա-
13 ցուս ձեր 'ի Տր, և զխրատիչս ձեր: * և համարեցա-
րուք զնս արժանիս առաւել սիրոյ՝ վն գործոյ նոցա:
14 խաղաղութիւն արարէք ընդ միմեանս. * Աղաչեմ զձեզ
եղբարք՝ խրատեցէք զատահակս, մխիթարեցէք զկար-
ճամիտս, պաստպարան լերուք տկարաց, երկայնամիտ
15 լերուք առ ամենեսին: * Զգոյշ լերուք՝ դուցէ ոք չա-
րի չար հատուցանիցէ. այլ յամ ժամ զբարեաց զհետ
16 երթայք՝ առ միմեանս և առ ամենեսին: * Յամ ժամ
17 ուրախ լերուք: * անդադար աղօթս արարէք: * յա-
18 մենայնի գոհացարուք. զի այս են կամք այ քսի յիս
19 'ի ձեզ: * Զհոգին մի շիջուցանէք: * զմարգարէու-
20 թիս մի արհամարհէք: * զամենայն ինչ փորձեցէք,
21 զբարին ընկալարուք: * յամ իրաց չարաց 'ի բաց կա-
22 ցէք: * Եւ ինքն Այ խաղաղութեան սուրբ արասցէ ըզ-
23 ձեզ համօրէնս: և բովանդակ ձեր ոգի, և շունչ, և
մար-

Հասանէ նոցա սատակումն, որպէս երկն յղ": (4) Ո-
մանք. Եթէ օրն ձեր իբրև զգող հասանէ 'ի վր: (5) Ո-
մանք. Չեմք գիշերայ: (6) Ոմանք. Մի զգենով անկա-
նիցիք: (7) Ոմանք. Ննջեն՝ 'ի խաւարի ննջեն, և որ
արբենան՝ գիշերի ար": (8) Ոմանք. Զզրահն հաւատոց
և սիրոյ... յուսոյ և փրկութեան: (9) Ոմանք. Զի ոչ
եդ զմեզ: (10) Ոմանք. Զի թէ արթ": (12) Ոմանք. Ա-
ղաչեմք զձեզ.. զվաստակաւորսն: (13) Օրինակ մի յա-
ռաջին. Եւ համարեսջիք զնս.. առաւել յաճախութբ
սիրոյ, վն գործոյն նց: (14) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ
եղ": (15) Ոմանք. Դուցէ ումեք չարի չար հատուցա-
նէք: (18) Ոմանք. Կամքն այ քսի յիս որ 'ի ձեզ:
(21) Ոմանք. Զհոգին ընկալարուք: (23) Ոմանք. Խաղա-

մարմին՝ անարատ 'ի գալստեան տն մերոյ յսի քսի պա-
հեսցի: * Հաւատարիմ է՝ որ կոչեացն զձեզ, որ և ա- 24
րասցէ զնոյն: * Եղբարք՝ աղօթս արարէք և 'ի մեր 25
վր: * Ողջոյն տայջիք եղբարց ամենեցուն 'ի համբոյր 26
սրբութե: * Երդմնեցուցանեմ զձեզ 'ի տր, ընթեռ- 27
նուլ զթուղթդ առաջի ամենայն եղբարց սրբոց: * Շնոր- 28
նորհք տն մերոյ յսի քսի ընդ ձեզ:

Առ Թեսաղոնիկեցիս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ յաթենայ:
Տունք. ճղբ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Թեսաղոնիկեցիս Երկրորդ Թղթոյն:

Օ այս առաքէաց 'ի Հռոմէ. և է պատճառ թղթոյս՝ այս: Ոմանք 'ի Թեսաղոնիկեցւոցն անգործք, և անխորհուրդ վարէին, և զեղխաբար յափշտակէին, և վասն գալստեանն տն անհանգիստ էին: զայս տմ որք լուան՝ պատճառէին առաքելոյս, և զոր 'ի հոգ-ւոյն լուաւ. և յորժամ զայս տմ լուաւ առաքեալն, գրեաց ըղ-թուղթս: Եւ նախ ընկալեալ զհաւատս նոցա՝ մխիթարեցուցանէլով. և նոքօք պարծէր 'ի վերայ զոր կրէր վն քի. և մխիթարէ զնս 'ի մէջ ասելով զարդարութիւն այ 'ի վերայ նոցին որք զնոսին ա-նիրաւէին: Յետ այսորիկ վն գալստեանն ծրէշին վարդապետէ, մի տամել զնոսա հաւատացուցանել, մի ինքն բանիւ նոցա և մի հոգւով, և մի այլ գրով նորին, մի նենգել կամ օտարացուցանել զնս. զի թէ նախ ոչ եկեսցէ ապստամբութե խռովութե, և յետ այսորիկ հակառակորդն որդի կորստեան, որ գայ արուեստա-կաւ և նշանօք սուտ՝ գործակցութբ սատանայի ասել նշանս: Յետ այսորիկ զնոքա զնս՝ զօրանալ և զինք ասել զաստուածութե՝ զոր վարդապետեցան 'ի նմանէ: Պատուիրէ ոչ և մի հաղորդութե ասել ընդ անխորհրդս, այլ մերժել զնս. որք են 'ի գործս խռ-րեցութե: պատուիրեաց նոցա և ամենեցուն՝ մի լսել բանից նոցա, այլ 'ի վերայ նոցին ծաղրել, և աղօթս արարեալ խաղաղութե՝ զուարթեաց զթուղթն, և զողջոյնն ձեռօք իւրով գրեալ, որ էր նշան յամ թղթս պատուիրէ:

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. թղթոյն:

Ա. Գոհանայ վն Թեսաղոնիկեցւոցն հաւատոց և սիրոյ և համբերութե.

զուԹն սուրբ պահեսցէ զձեզ. համօրէնս և բովան-դակս զձեր հոգի, և զշունչ և զմարմինս.. 'ի գա-լստեան տն: (24) Ոմանք. Հաւատարիմ է տր որ: (28) Ո-մանք. Ընդ ձեզ ամենեսին: (28) Ոսկան. Ընդ ձեզ. ամէն:

Digitized by Google

ցուէ, նոցա 'ի պարծանս՝ եւ նեղչացն 'ի փախչելն. եւ աղօթք վասն
ձեռնատուր կատարման նոցա 'ի հաւատս քի:
Ը. Վն վախճանի՝ յորժամ նեռանն առաքեսցի է 'ի յանդիմանութիւն
հրեից՝ որք ոչ հաւատացին 'ի քս:
Թ. Գոհութիւն վասն կոչմանն: Եւ Յորդոր յօժարութիւն ժուժկալ-
ութեան. Ժ. Աղօթք առ քս եւ առ այ հաստատութիւն նոցա:
ԺԱ. Աղաչանք խնդրուածոյ վն իւր եւ վն գործոյն: Եւ Յոր-
դոր աղօթք վասն նոցա 'ի սէրն այ:
ԺԲ. Յօժարեցութիւն գործոյն, եւ հրաժեշտ վարացն յաւլացելոցն
ձեռագործեր լինել:
ԺԳ. Աղօթք վասն խաղաղութեան որ յայ:

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍԻՂՈՒԱ- դ կ
նոս եւ Տիմոթէոս՝ եկեղեցւոյդ Թեսաղո-
նիկեցւոց՝ յԱյ Հայր մեր, եւ 'ի Տէր Յս Քս:
2 * Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութիւն յԱյ Հօրէ մերմէ,
եւ 'ի Տնէ Յսէ Քսէ:
3 * Գոհանալ պարտիմք զԱյ յամ ժամ վն ձեր եղբարք՝ Ա
որպէս եւ արժան իսկ է. զի եւս քան զեւս աճէն հա-
ւատքդ ձեր, եւ յաճախէ սէր իւրաքանչիւր ձեր ամե-
4 նեցուն առ միմեանս: * Որպէս եւ մեզ ձեւք պարծել
յեկեղեցիսն այ՝ վասն համբերութեան ձերոյ եւ հաւա-
տոց՝ յամ հալածանս ձեր եւ 'ի նեղութիւնս, որում դուքն
5 համբերէք. * յօրինակ արդար դատաստանին այ. ար-
ժանի լինել ձեզ արքայութեանն այ, վասն որոյ եւ ըղ-
6 ձգնութիւնդ կրէք. * եթէ պարտ է առաջի այ՝ հա-
7 տուցանել նեղչացն ձերոց նեղութիւն. * եւ ձեզ նեղե-
լոցդ

* 'Ի վերնագրին՝ ոմանք. Առ թեսաղոնիկեցիս թուղթ երկր:
Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Սիղուանոս: (3) Ոմանք. Հա-
ւատք ձեր... ամենեցուն ձեր: (4) Ոմանք. Որպէս եւ մեք
ձեւք.. յեկեղեցիս այ: (4) Ոսկան. Որոց դուքն համ՚՚:
(5) Ոմանք. Արքայութեան այ.. եւ ըղձնութիւնսդ կրէք:
(6) Ոմանք. Թէպէտ պարտ է: (7) Ոմանք. 'Ի յայտնութեան տն

Digitized by Google

լոցդ հանգիստ ընդ մեզ՝ 'ի յայտնութեանն տն մերոյ յսի,
յերկնից հրեշտակօք զօրութեան իւրոյ. * 'ի բոց հրոյ 8
տալով վրէժս յայնցանէ, որք ոչ ճանաչեն զած, և
որ ոչ հնազանդին աւետարանին տն մերոյ յսի: * Որք 9
տայցեն վրէժս 'ի սատակումն. յաւիտենից՝ յերեսաց
տն՝ և 'ի փառաց զօրութե նր. * յորժամ գայցէ փառա- 10
ւոր լինել 'ի մէջ սրբոց իւրոց, և սքանչելի 'ի մէջ ամ
հաւատացելոց: զի հաւատարիմ եղև վկայութիւն մեր 'ի
վերայ ձեր յաւուր յայնմիկ: * Յոր և աղօթս առ- 11
նեմք վասն ձեր յամենայն ժամ. զի զձեզ արժանիս
արասցէ կոչմանն ձերում ած, մինչև լցցէ զամենայն
հաճութե բարութեն, և զգործս հաւատոցն զօրութբ:
* զի փառաւորեսցի անուն տն մերոյ յսի քսի 'ի ձեզ, 12
և դուք 'ի նմ, ըստ շնորհացն այ մերոյ և տն յսի քսի:

ԳԼ. Բ.

Բ
գ դ

Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ վասն գալստեանն տն մերոյ 1
յսի քսի, և մերոյ ժողովելոյն առ նա. * մի վաղ- 2
վաղակի խռովել ձեզ 'ի մտաց՝ և մի զարհուրել, մի
հոգւով, և մի բանիւ, և մի թղթովք՝ իբրև թէ 'ի
մէնջ. որպ թէ եկեալ հասեալ իցէ օր տն: * Մի ոք 3
զձեզ խաբեսցէ՝ և մի իւիք իրօք. զի եթէ ոչ նախ ե-
կեսցէ ապստամբութիւն, և յայտնեսցի մարդն անօրէ-
նութե՝ որդին կորստեան, * հակառակորդն հպար- 4
տացեալ 'ի վերայ ամենայնի՝ որ անուանեալ իցէ ած՝
կամ պաշտօն. մինչև նստել նմա 'ի տաճարին այ, և
ցուցանել զանձն՝ թէ ած իցէ: * Ո՞չ յիշէցէք՝ զի մինչ 5
առ ձեզն իսկ էի՝ ասէի զայս: * և արդ դուք ինք- 6
նին գիտէք զայն, որ ունին յայտնել նմա յիւրում ժա-
մանակի: * զի խորհուրդն անօրէնութե արդէն իսկ 7
զօրանայ. բայց յայնժամ, մինչ 'ի միջոյ բարձցի որ այժ-
մըդ ունի: * և ապա յայտնեսցի անօրէնն: զոր տր 8
յս

յսի: (8) Ոմանք. Վրէժս 'ի նոցանէ որք.. և ոչ հնազ''.
տն մերոյ յսի քսի: (9) Ոմանք. Որք տայցեն վճ'.. յե-
րեսաց ահի տն՝ և 'ի: (10) Ոմանք. Վկայութե մեր.. յա-
ւուրն յայնմիկ: (11) Ոմանք յաւելու. Ած մեր. մինչև լցցէ
զամ զհաճութե: (12) Ոմանք. Փառաւոր լինիցի անուն:
ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Աղաչեմ զձեզ.. վն գալստեանն
տն: (2) Ոմանք. Եւ մի թղթով... իցէ օրն տն: (3) Ո-
մանք. Զի թէ ոչ նախ: (4) Ոմանք. Նստեալ նմ 'ի տա-
ճարին, և.. եթէ ած իցէ: (5) Ոմանք. Ոչ յիշէք՝ զի
մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ ասէաք: (6) Ոմանք. Որ ունի
յայտնիլ յիւ'': (7) Ոմանք. Բայց ցայն ժամ՝ մինչև 'ի մի-
ջոյ: (8) Ոմանք. Հոգւով բերանով իւ''... գալստեանն իւ'':

Digitized by Google

յՏէ՛ սատակեսցէ հոգւով բերանոյ իւրոյ, և խափանես_
9 ցէ յայտնութեամբ գալստեանն իւրոյ ։ * Որոյ գալուստն
ըստ ազդեցութեան՝ սատանայի է, ամ՟ զօրութեամբ և նշ_
10 շանօք և արուեստիւք ստովք ։ * և ամ՟ պատրանօք անի_
րաւութեան 'ի վերայ կորուսելոցն. փոխանակ զի ըզ_
սէրն ճշմարտութեան ոչ ընկալան՝ զի ապրեսցին ։ և վա_
սյնորիկ առաքեսցէ նց՟ ած՟ ազդեցութիւն մոլորութեան՝
11 հաւատալ նց՟ ստութեան ։ * զի դատապարտեսցին ա_
մենեքեան որ ոչ հաւատացին ճշմարտութեան ; այլ հա_
ճեցան ընդ անօրէնութիւն ։
12 * Այլ մեք պարտիմք գոհանալ զած՟ յամ՟ ժամ՝ վասն Գ.
ձեր եղբարք սիրեցեալք 'ի տնէ. զի ընտրեաց զձեզ
ած՟ 'ի սկզբանէ 'ի փրկութիւն՝ սրբութեամբ հոգւոյն, և հա_
13 ւատովքն ճշմարտութեան. * յոր և կոչեաց զձեզ աւե_
տարանաւն մերով 'ի փրկութիւն՝ փառացն տն՟ մերոյ յսի
14 քսի ։ * Այսուհետև եղբարք հաստատուն կացէք՝ և
պինդ կալարուք զաւանդութիւնն՝ զոր ուսարուք, ե_
15 թէ բանիւ, և եթէ թղթով մերով ։ * Այլ ինքն տր՟
մեր յս՟ քս՟, և ած՟ հայր մեր, որ սիրեացն զմեզ՝ և ետ
մեզ մխիթարութիւն յաւիտենից՝ և յոյս բարեաց շնոր_
16 հօք, * մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր, և հաստատեսցէ
յամենայն բանս և 'ի գործս բարութեան ։

ԳԼ. Գ.

1 Այսուհետև եղբարք՝ աղօթս արարէք 'ի վերայ մեր, Դ.
զի բանն տն՟ ընթասցէ. և փառաւոր լինիցի յամ՟ դ ղ
2 տեղիս՝ ոպ՟ և առ ձեզ. * զի ապրեսցուք յանօրի_
նաց և յանզգամաց մարդոց. զի ոչ ամենեցուն են հա_
3 ւատք ։ * Այլ հաւատարիմ է տր, որ և հաստատես_
4 ցէ զձեզ, և պահեսցէ 'ի չարէ անտի ։ * Վստահ եմք
'ի ձեզ տէրամբ, թէ զոր պատուիրեցաքն ձեզ, և առ_
5 նէք՝ և առնիցէք ։ * այլ տր ուղղեսցէ զսիրտս ձեր 'ի
սէրն այ՟՝ և 'ի համբերութիւն քսի ։

* Պատ_

---

(10) Ոմանք. Ապրեսցեն. վասն այնորիկ ։ (11) Ոմանք. Հաճեցան ըն՟ անիրաւութիւն ։ (12) Ոմանք. Սրբութե. հոգւոյն, հաւատովք ճշմարտութ՟ ։ (13) Ոմանք. Աւետարանաւ մերով ։ (14) Ոմանք. Զաւանդութիւն զոր.. և եթէ թղթովք մերովք ։ (15) Ոմանք. Եւ ած և հայր մեր ։ Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Եւ 'ի մեր վր՟... և փառաւոր լիցի.. և առ ձեզ ։ (2) Օրինակ մի. Յանօրինաց և յապատամբաց մարդոց. (3) Ոմանք. Այլ և հաւատարիմ է ած որ հաստատեսցէ զձեզ, և պահեսցէ զձեզ 'ի ։ (4) Ոմանք. Վստահ եմ 'ի ձեզ տր՟՝ եթէ զոր.. ձեզ, առնէք և ։ (5) Ոմանք. Ուղղեսցէ զձեզ 'ի.. և 'ի համբերութե

Digitized by Google

Ե * Պատուիրեմ ձեզ եղբարք՝ յանուն Տն մերոյ Յսի 6
Քսի, խորշել ձեզ յամ եղբօրէ՝ որ անառակութեամբ գնայ-
ցէ, և ոչ ըստ աւանդութեանն զոր ընկալարուք ՚ի մէնջ։
* Զի դուք ինքնին գիտէք՝ թէ որպէս պարտ է ձեզ նը- 7
մանել մեզ. զի ոչ երբէք անառակեցաք առ ձեզ. * և 8
ոչ ձրի զումեք հաց կերաք. այլ ջանիւ և վաստակով
զգայ և զցերեկ գործեցաք՝ մի ծանրանալ ումեք ՚ի
ձէնջ։ * Ոչ եթէ չունէաք իշխանութիւն. այլ զի զան- 9
ձինս օրինակ տացուք ձեզ նմանօղս լինել մեզ։ * Քան- 10
զի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ զայս պատուիրէաք ձեզ.
թէ որ ոչն կամիցի գործել՝ և կերիցէ մի։ * Լսեմք՝ 11
զոմանս զոմանց ՚ի ձէնջ՝ թէ անառակութեամբ գնան.
գործ ինչ ոչ գործեն, այլ յաւելացեալս հետաքրքրէին
չքմեղս։ * Այնպիսեացն պատուէր տամք՝ և աղաչեմք ՚ի 12
Տր Յս Քս, զի հանդարտութեամբ գործեսցեն՝ և զիւր-
եանց հաց կերիցեն։ * Այլ դուք եղբարք՝ մի ձանձրա- 13
նայք զբարիս գործել։ * Ապա եթէ ոք ոչ հնազանդես- 14
ցի բանիս մերում թղթովս այսուիկ, զնա նշ-
նակեսջիք. և մի խառնակեսջիք ընդ նմա, զի
պատկառեսցէ։ * Բայց մի իբրև զթշնամի համարես- 15
ջիք, այլ խրատեսջիք իբրև զեղբայր։

Զ * Եւ ինքն Տէր խաղաղութեան, տացէ ձեզ խաղաղութիւն 16
յամենայնի ժամ յամենայն կերպ։ Տր ընդ ամենեսին ընդ
ձեզ։ * Ողջոյն՝ իմով ձեռամբ Պաւղոսի է, որ է նշան 17
նամակ յամենայն թուղթս այսպէս գրեմ։ * Շնորհք 18
Տն մերոյ Յսի Քսի ընդ ամենեսին ձեզ։

Առ Թեսաղոնիկեցիս երկրորդ Գրեցաւ յԱթենայ։ Տուն. ԶԴ։

Ծնթ. (6) Ոմանք. Անառակութեամբ գնայցեն։ (7) Ոմանք. Եթէ որպէս պարտ իցէ ձեզ նման"։ (7) Այլք. Եւ ոչ երբէք առառ"։ (9) Ոմանք. Ոչ թէ չունէաք... նմանողք լինել մեզ։ (10) Բազումք. Քանզի մինչդեռ առ ձեզ։ (10) Ոմանք. Եթէ որ ոչ.. գործել, կերիցէ մի։ (11) Բազումք. Յաւելացեալ հետաքրքրեր չքմեն։ (12) Ոմանք. Պատուէր տամ և աղաչեմ ՚ի Տր Յս, զի.. գործիցեն։ (14) Ոմանք. Ապա թէ ոք ոչ հնա"... Եւ մի խառնեսջիք Է։ (15) Օրինակ մի. Համարիցիք. այլ մխիթարեսջիք իբրև։ (18) Ոմանք յաւելուն. Ընդ ամենեսին ձեզ. ամէն։

* Այս թուղթս գրի՛ ի Հռովմայ, յետ առաջնոյն, Սիղուանոսի և Տիմոթէոսի օրինակաւ՝ առաքեալ Պօղոսի Թեսաղոնիկեցւոց յաղագս Ընդդէմ Քրիստոսին առ Երեմեայն. և որպէս առ Ադամեան առաջին. և այլն. առաքեալ եղեալ Յովհաննու Սոփոնի միջ-նորդի։ Ուր ասեն գալ նորին վասնորոյ։ նոյն չէաւ է. Քաղ գառն առ Երեմեայն։

Ն Ա.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Եբրայեցիս Թղթոյն:

Ո այս առաքինեաց յիշատակաց. և է պատճառ թղթոյս՝ այս: Զի որք հրէայք էին՝ խանգարէին զօրէնս և զպատուէրս. զի այսորիկ առաքելոյն պատուէր որ վարդապետ հեթանոսաց եղև, և առ հեթանոսս առաքեցաւ քարոզել զաւետարանն, գրեաց յաղագս հեթանոսս, գրեաց նա և որք ՚ի թլփատութենէ էին հաւատացելոց Եբրայեցւոցն խրատական թուղթ՝ զի գալստեանն Քի և զի դադարելոյ ստուերական օրինացն: Եւ նախ ցուցանէ զմարգարէս զի այսորիկ առաքելոյ, զի զի ծրրլէին աւետարանեին, և յետ նոցա Քնքն էին: Ծառայս առնէ զմարգարէսն, և զպատգամաւորս նոյ գալստեանն. զայս Քս՝ որդի ԱՅ առնէ. որով ԱԾ եղև. և զի այս որդիս մարդ եղև. որ նորով մարմնովն պատարագեաց մեղաց զմահն. և ո՛չ արեամբ զուարակաց և նոխազաց. այլ արեամբն իւր եղև քրիստոնէութեան մարդկան: Ցուցանէ և զայս եթէ օրէնքն ոչ զոք կատարեցին, այլ զպատուէրս առնէր հանդերձեալ բարութեանն, և մի հանգեաւ ծաղկոփորդն. այլ հաւրդս առնէ զեղեց զանձ նմանեալ առաւել հանդերձեալ: Կարգեաց ցուցանէ՝ զի քահանայապետութիւն պատարագին եղաւ ՚ի յահարոնէ մինչև ՚ի Քս՝ որոյ է փոխ Մելքիսեդեկ. և ո՛չ ՚ի ղևտեայ: Հաւատովք արդարութիւն հարցն մեր նշանակէ, և ո՛չ ՚ի գործոց օրինաց. և դարձեալ ՚ի ոտնահարականն դարձուցանէ և զնոսա, և ընդունի զնոցա վասն Քի զհամբերութիւն. և ՚ի պատուէլ զերեցունս կարգէ զնոյնս:

Գիտելիք առ Եբրայեցիս Թղթոյն:

Եբրայեցւոց թուղթս՝ թէպէտ և չիցէ պատուեալ զի նկարագիրն՝ և վասն ո՛չ ՚ի գլուխն կարգելոյ զԲուն անունն՝ որպէս և յայլ թուղթսն, և վասն առնելոյն թէ մեք զիմէրդ կարասցուք ասել հեղգացեալք յայնպիսի քրիստոսէ, որ անձինս առ խօսելոյ ՚ի ՔԻէ, և ՚ի յետոյ այնոցիկ որ լուան ՚ի մեզ հաստատեցաւ ՚նշանօք ԱՅ՝ նշանօք և արուեստիւք: Փոխելոյ նկարագիր թղթոյս յայտնի էն պատճառ, զի առ Եբրայեցիսն նոյն բարբառով գրեաց, յետոյ առեն թարգմանեցաւ, ոմանք թէ ՚ի Ղուկաս, և այլք թէ ՚ի Կղեմայ. զորոյ և զնկարագիրն իւր ոճ ածէ: Բայց չգրելոյ զանունն ՚ի թղթի առաք, պատճառ ՚ի դէպ էն, զի հեթանոսաց առաքեալ էր պաւղոս և ո՛չ հրէից. վասն զի Յեսու փոխեալ էր զՊետրոսի և այլոց առաքելոցն հաւատոյն, զի ինքն քարոզբան հանդերձ ՚ի հեթանոսս, և զՊետրոսեանք ՚ի թլփատութենէ: Եւ արդ՝ վասն զի հաստատութեն էր քարոզութեն, և թէքէաւ էին որ՚ի հրէից անդր էին, ոչ թէ ապերասանութեն իւր ստուգանիցէ զպաւղոս, ցիրաւի ճանաչելոյ զի զխափանութեն՝ պայ թուղթս և առ Եբրայեցին, և ՚ի գրելն առ նս, զանուն իւր կարգել ՚ի գլուխ թղթոյն չէր օրէն: Բայց ՆԱյսէ նա յառաջ յաջորդօքն թուղթս

Digitized by Google

թէ զաւազանն, գրելոյ թէ և կենաց իմոց նշանակիցէ եղերուք. և առնելոյ՝ թէ առաւել ևս աղօթս արարէք զի կատարեալք զօրութեա-րեցայց լիցի։ և բազում ևս այլ են որ ցուցանեն մեզ թէ ոչ է թաղն. այլ և իւրն իւր ընթերցուածն յառաջ մատուցեալ ասացանէ։

ա. Անխօսուն է՝ քառօրն հօր, և իշխանութէ, որ 'ի վերայ ամենեցուն հանդերձ որբութեն զոր յերկիր արար. առաջի վերացա-նդրեն յերկնաւոր քաւուն։ բ. Թէ ոչ հարկաւոր են քառօ-քէ, այլ ամենեցուն և արարչական. Որ որոյ ոչ առաջին յաղթօղին առ հարկաւորքն են՝ այլ 'ի հանդերձեալ աշխարհին։

գ. Թէ մարմնացաւ ըստ խնամոյ և ըստ լուսաւորանացն նշոյլ լինելոյ՝ և ըստ ընդունութեն ընդ մեզ, վասն քրիստոսէ մարդկան մահուամբն խորհուրդ ընդ իւր ընդունելոցացն լինելոյ։

դ. Թէ հաստատուն պարտ է քէ ոչ մոլորութն հաւատոցն. բայց ըստ ատուելութէ այնպէս՝ ոչ էր առ մարդ։ ա. Յորում թէ երկնչել պարտ է յառաջնոցն փառաւորութէ։

ե. Նախանձոր օրինակաւ քաւթալ յառաջագոյն 'ի գաւառակեալ հանգիստն։ զ. Աւ տարապանին և փառացութէ ծնունդ ըստ քահանայութէ, որով լուսաւորեցն եղև մեզ մարդկօրէն։

է. Առաջ՝ ոչ փախուստն խոստանալոյ նորընծայ վարդապետութէ։ ա. Յորում յօժարեցուէ առ 'ի յանձանս, ոչ թէ լինել երկրորդ անիծին։ է. Մխիթարութէ գոհութէ հանդերձ։

ը. Թէ հաստատուն են աւետիսն ևս, և նորին երդմամբ հանդերձ։ թ. Վասն մեղուցելոյն որ զձէ օրինակն առներ՝ անուանս և քա-ղաքաւ, և կենօք, և մահուամբ, և քահանայութէ։ ա. Յորում թէ և քան զամենայն նախանձոր եղև։

ժ. Թէ դատարելոյ է անհարկի քահանայութեն, թանզի երկրա-ւոր էր, և հաստատելոյ է երկնաւորն որ քէ է. յայսմ աշխէ ոչ ըստ մարմնոյ, և ոչ ըստ մարմնաւոր օրինակի։

ժա. Անատուելութէ երկրորդ ուխտին քան զառաջնոյն՝ քաւութէ և որբութէ։ ժբ. Վս արեանն քէ որով նոր ուխտ է. զի այն իւր մեղմաբար որբութէ է 'ի մկրտութեանդ. և որ ոչն արեամբ ա-նասնոց՝ որ բազում անգամ մատչէին։

ժգ. Վկայութէք վս միոյն որբութեն, և նուաճութէ որ առ քէ։ ա. Յորում յօժարեցուէ ըստ հաստատուն ճանապարհ գործելոյ։ ժդ. Յօժարեցուէ քաւթոյ առ երկիւղն մերձեալ դատաստանին։ ժե. Վս զբաղանք անիծին 'ի բաղանք խոստացեալ փանելոյ։ ժզ. Վասն հաստատոյ որ զառաջինն քաւաւոր եղայց։ ժէ. Վասն համբերութէ ընդ քէ հեծոյն վարելոյ։ ժը. Վս զգաստութէ մինչև 'ի ծամանակս ծաղկութեն, յարմն նոր անիծին, ոչ զխաղն որ ոչ եգիտ փեղն ապաշխարութէ։ ժթ. Թէ անհարկիք են քան առ մոլորութն հանդերձեալին. և բազում քաւթոյ արժանաւոր աշխմարհ։

ի. Վս եղբայրսիրութէ և օտարասիրութէ։ ա. Յորում վս զգաստու-թէ։ է. Վս բարեխառնութէ։ գ. Վս նմանօղ լինելոյ հարցն։ իա. Վս մի մարմնական կալ ըստ օրինացն, այլ հոգևորս ըստ քէ ատուելութեն։ իբ. Աղօթք առ քէ վասն յառաջելութէ յա-ռաջադիմութէ և փրկութեան։ ԱՄ

ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ ԹՈՒՂԹ:

ԳԼ. Ա.

1 ԲԱԶՈՒՄ ՄԱՍԱՄԲՔ, ԵՒ Ա
բազում օրինակօք կանխաւ խօսեցաւ ած ե կ
2 ընդ հարսն մեր մարգարէիւք. * 'Ի վախ-
ճան աւուրցս այսոցիկ՝ խօսեցաւ ընդ մեզ
որդւովն, զոր եդ ժառանգ ամենայնի. որով և զյա-
3 ւիտեանսն արար: * Որ էր լոյս փառաց՝ և նկարագիր
էութեան նորա. որ կրէ զամենայն բանիւ զօրութեան ի-
րոյ. սրբութիւն մեղաց մերոց արարեալ, նստաւ ընդ աջ-
4 մէ մեծութեան 'ի բարձունս: * Այնչափ առաւել ե-
ղեալ քան զհրեշտակս, որչափ լաւ ևս քան զնոսա ա-
5 նուն ժառանգեաց: * Քանզի ցո՞ երբեք ասաց 'ի հրեշ-
տակաց. որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ զքեզ. և դար-
ձեալ՝ թէ ես եղէց նմա 'ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի:
6 * Այլ յորժամ միւսանգամ մուծցէ զանդրանիկն յաշ- Բ
խարհ, ասէ. երկիր պագցեն նմա ամենայն հրեշտակք
7 այ: * Այլ առ հրեշտակսն ասէ. ո՛ արար զհրեշտակս
8 իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր բոց հրոյ: * Իսկ ցոր-
դին ասէ. աթոռ քո ած յաւիտեանս յաւիտենից. գա-
9 ւազան ուղղութեան գաւազան արքայութեան քոյ: * սի-
րեցեր զարդարութիւն, և ատեցեր զանօրէնութիւն. վասն
այսորիկ օծ զքեզ ած ած քո իւղով ուրախութեան՝ ա-
10 ռաւել քան զընկերս քո: * և դու տէր ի սկզբանէ զեր-
կիր հաստատեցեր. և գործք ձեռաց քոց երկինք են:
11 * Նոքա կորնչին՝ և դու կաս և մնաս. ամենեքեան հը-
12 րև զհանդերձ մաշեսցին, * իբրև զվերարկու. գալարես-
ցես

---

* 'Ի Վերնագրի՝ ոմանք. Թուղթ առ եբրայեցիսն:
Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Ընդ հարս մեր: (2) Ոմանք. Զյա-
ւիտեանս արար: (3) Ա՛յ [illegible] 'ի
լոյս". 'Ի նէ՛ Որ կրէ. նշանակեն. զարմանալ. խնամել, [illegible]-
ծէ. տաւղնորդէ: (3) Ոմանք. Զօրութ՛ իւրով... մե-
ծութե՛ 'ի: (5) Ոմանք. Եւ ես այսօր.. նմ՛ հայր: (7) Ո-
մանք. իւր 'ի հոգիս.. իւր 'ի բոց հրոյ: (8) Ոմանք. Գա-
ւազան զօրութե՛, գաւազան արքայ": (11) Ոմանք. Ամէքին
իբրև: (12) Ոմանք. Եւ իբրև զվերարկու.. իբրև զհանդ

Digitized by Google

ցես զնա իբրև զհանդերձ, և փոխարկեսցին. բայց դու
նոյն իսկ ես՝ և ամք քո ոչ պակասեսցեն: * Ցո՞ եր 13
բէք ասաց 'ի հրեշտակաց. Նիստ ընդ աջմէ իմմէ, մին
չև եդից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց: * Ոչ 14
ապաքէն ամենեքեան հոգիք են հարկաւորք՝ որ առա
քին 'ի սպասաւորութիւն վասն այնոցիկ՝ որ ժառանգե
լոցն են զփրկութիւն:

ԳԼ. Բ.

Եգ Վասն այսորիկ պարտ է մեզ առաւել ևս ունկնդիր 1
լինել բանիցն լսելեաց, զի մի երբեք նուաղես
ցուք: * Զի եթէ որ 'ի ձեռն հրեշտակաց խօսեցաւ 2
բանն, հաստատուն եղև. և ամենայն յանցաւորութիւն՝
և անհնազանդութիւն ընկալաւ զիրաւացի հատուցումն.
* մեք՝ զիարդ ապրեսցուք հեղգացեալք յայնպիսի 3
փրկութենէ, որ սկիզբն առ խօսելոյ 'ի Տեառնէ. և 'ի ձեռն
այնոցիկ որ լուանն՝ 'ի մեզ հաստատեցաւ. * վկայեալ 4
յԱյ նշանօք և արուեստիւք, և պէսպէս զօրութեամբք, և
մասամբք հոգւոյն սրբոյ՝ ըստ իւրոց կամաց: * զի ոչ 5
եթէ հրեշտակաց հնազանդեցոյց զհանդերձեալ աշ
խարհն, վ՛ն որոյ և մեք խօսիմք: * Վկայեաց ոք ու 6
րեք՝ և ասէ. զի՞նչ է մարդ՝ եթէ յիշեսցես զնա, կամ
որդի մարդոյ՝ թէ այց արասցես նմա: * Փոքր մի խո 7
նարհ արարեր զնա քան զհրեշտակս. փառօք և պա
տուով պսակեցեր զնա, և կացուցեր զնա 'ի վերայ ձե
ռակերտաց քոց: * զամ՛ ինչ հնազանդ արարեր 'ի ներ 8
քոյ ոտից նորա: Արդ՝ 'ի հնազանդեցուցանելն զամ՛,
ոչինչ եթող անհնազանդ 'ի նմանէ. բայց այժմ ոչ ևս
տեսանեմք հնազանդեալ նմա զամենայն:
Գ * Այլ զփոքր մի խոնարհեալն քան զհրեշտակս, տե 9
սանեմք զՅ՛ս՝ վ՛ն չարչարանաց մահուն, փառօք և պա
տուո

զհերձս... և ամք քո ոչ պակասեսն: Ոմն ոմանք. Քո ոչ անցանեն. (13) Ոմանք. Ցո՞ ոք երբէք: (14) Ոմանք. Ոչ ամէնին հո".. ժառանգելոց են:

Գլ. Բ. (1) Բ՛ղ՛ք. Վ՛ն այնորիկ պարտ: (2) Ոմանք. Զի եթէ որ 'ի... բանն, հաւաստարիմ եղև, և ամ՛ յանցաւորութիւն: (3) Ոմանք. Հեղգացեալքս յայն": (4) Ոմանք. Եւ մասամբք հոգւոյն՝ ըստ իւրոյ կամացն: (5) Ոմանք. Աշխարհն, վ՛յ մեք խօսիմքս: (6) Ոմանք. Վկայեաց ուրեք և ասէ.. զի յիշես դու զնա... այց լինիս արարեալ դու: (7) Ոմանք. Փոքր ինչ խոնարհ... 'ի վ՛ր ամ՛ ձեռաց": (8) Ոմանք. 'Ի հնազանդեցուցանել նմա զամ՛... հնազանդել նմա զամ՛: (9) Ոմանք. Այլ զփոքրն մի խոնարհ".... վ՛ն մեր ամենեցուն զմահ: Ոմն օրինակ ձ ընդ

Digitized by Google

տուեալ պսակեալ. զի շնորհօքն Այ վն ամենեցուն ըզ-
10 մահ ճաշակեսցէ ։ * Զի վայելէր իսկ նմա, վն որոյ
ամ՝ և որով ամ, բզմ որդիս 'ի փառս ածել՝ և զա-
11 ռաջնորդ փրկութե նց չարչարանօք կատարել ։ * Զի Լջ
որ սրբէն և որ սրբին, 'ի միոջէ են ամենեքեան. վն
որոյ ոչ ամօթ համարի եղբարս անուանել զնս, և ա-
12 սէ. * պատմեցից զանուն քո եղբարց իմոց, և 'ի մէջ
13 եկեղեցւոյ օրհնեցից զքեզ ։ * և դարձեալ՝ թէ ես
եղէց յուսացեալ 'ի նա ։ և դարձեալ՝ ահաւասիկ ես
14 և մանկունք իմ զոր ետ ինձ ած ։ * Արդ՝ որովհետև
մանկունք հաղորդեցին արեան և մարմնոյ, և ինքն իսկ
մերձաւորութբ կցորդ եղև նոցունց. զի մահուն իւ-
րով խափանեսցէ զայն որ զիշխանութն մահուն ունէր,
15 այսինքն է՝ զսատանայ. * և ազատեսցէ զայնոսիկ
որ մահուն երկիւղիւ համապազ կէին վտարանդեալք
16 'ի ծառայութե ։ * Քանզի ոչ երբեք զհրեշտակաց բուռն
հարկանէ. այլ զզաւակէն աբրահամու բուռն հարկա-
17 նէ ։ * ուստի պարտ իսկ էր նմա ամենայնիւ եղբարց
նմանել. զի ողորմած լինիցի, և հաւատարիմ քա-
հանայապետ յածայինս կողմանէ անտի, առ 'ի քա-
18 ւել զմեղս ժողովրդեանն ։ * Զի որով ինքն չարչա-
րեցաւ՝ զփորձ առեալ, կարօղ է և փորձանաւորացն
օգնական լինել ։

ԳԼ. Գ.

1 Ուստի եղբարք սուրբք՝ երկնաւոր կոչմանն բաժա- Դ
նորդք, նայեցարուք ընդ առաքեալն և ընդ քահա-
2 նայապետ խոստովանութե մերոյ ընդ յս քս. * որ հա-
ւատարիմ է արարչին իւրոյ, որպ և մովսէս յամ տան
3 նորա ։ * զի առաւել ևս փառաց քան զմովսէս արժա-
նի եղև. որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զտունն
4 տանն առնելին ։ * զի ամ տուն կազմի յումեքէ կազմի.
իսկ

ունջանոյ. Այլ փոքր մի խոնարհեալ ։ (10) Ոմանք. Փրկ-
կութեն նց ։ (12) Ոմանք. Իմոց. 'ի մէջ եկեղ" ։ (14) Ո-
մանք. Հաղորդեսցին արեանն և... այսինքն՝ սատա-
նայ ։ (15) Ոմանք. Մահուն երկիւղին համապազ իսկ
կէին վտարանդեալք 'ի ծառայութե ։ (16) Ոմանք. Զի
ոչ երբեք ։ (16) Աճ Գրչագիրք համաձայն մերումս 'ի լուս" .
'ի Լէ՝ Բուռն հարկանէ. նշանակէն. մերձաւորիր լինի. բռնա-
բառնէ. պարտաւորէ ։ (17) Ոմանք. Պարտ էր նմա...
ողորմած լիցի ։ (18) Ոմանք. Փորձանաւորացս ։
ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Ընդ առաքեալ... մերոյ յս քս ։
(2) Ոմանք. Որպ մովսէս յամ 'ի տան ։ (3) Ոմանք. Որչափ
ևս առաւել... տանն առնելի ։ (4) Ոմանք. Յում և

Digitized by Google

իսկ որ զամենայնն արար, Ած է: * Մովսէս՝ հաւա- 5
տարիմ է յամ տան նո՛րա՝ իբրեւ զծառայ, առ 'ի վկայու-
թեան՝ բանից ասացելոց: * այլ Քս իբրեւ որդի 'ի վերայ 6
տան իւրոյ. որոյ տանն՝ մեք իսկ եմք. միայն թէ ըզ-
համարձակութի՛ եւ զպարծանս յուսոյն՝ մինչեւ 'ի վախ-
ճան հաստատուն ունիցիմք: * Վա՛ որոյ ասացեալ. ասէ 7
Հոգին Սբ. այսօր եթէ ձայնի նո՛ր լուիցէք. * մի՛ խստա- 8
ցուցանիցէք զսիրտս ձեր իբրեւ 'ի դառնութեանն՝ յաւուր
փորձութեն յանապատի. * ուր փորձեցին զիս հարքն 9
ձեր. քննեցին զիս՝ եւ տեսին զգործս իմ զքառասուն
ամ. * Վա՛ որոյ տաղտկացայ ազգաւն այնուիկ, եւ ա- 10
սացի. միշտ մոլորեալ են սրտիւք. եւ նոքա ո՛չ ծանեան
զճանապարհս իմ. * որպէս երդուայ 'ի բարկութեն 11
Ե Գ իմում թէ՛ մտցեն 'ի հանգիստ իմ: * Տեսէք եղբարք՝ 12
գուցէ երբեք լինիցի յումեք 'ի ձէնջ սիրտ չար անհա-
ւատութեն՝ ապստամբ լինել յԱյ կենդանւոյ: * այլ 13
մխիթարեցէք զմիմեանս զօր հանապազ՝ մինչդեռ այս-
օրն անուանի կոչի. զի մի՛ ոք խստասցի 'ի ձէնջ՝ խաբէ-
ութեամբ մեղաց: * Քանզի հաղորդք եղեալ եմք Քի, միայն 14
թէ՝ զսկիզբն հաստատութեն մինչեւ 'ի վախճան անփոփ-
խ կալցուք, * յասելն, այսօր եթէ ձայնի նո՛ր լուիցէք՝ մի՛ 15
խստացուցանիցէք զսիրտս ձեր իբրեւ 'ի դառնութեն:
* Քանզի ոմանք լուան՝ եւ դառնացուցին, այլ ո՛չ ա- 16
մենեքեան որ ելեալ էին յԵգիպտոսէ 'ի ձեռն Մովսէ-
սի: * Յումէ՞ տաղտկացաւ զքառասուն ամն. ոչ ա- 17
պաքէն յանցուցելոցն. որոց ոսկերքն անկան յանապա-
տի անդ: * Որո՞ւմ երդուաւ չմտանել 'ի հանգիստ իւր; 18
եթէ ոչ անհաւատիցն: * եւ տեսանեմք, զի ո՛չ կարա- 19
ցին մտանել՝ վա՛ անհաւատութեն:

ԳԼ. Դ.

Ե Երկիցուք այսուհետեւ, գուցէ 'ի թողուլ զաւետիսն՝ 1
'ի մտանելոյ 'ի հանգիստ նո՛ր, գտանիցի ոք 'ի ձէնջ
նուա-

կապմի.. որ զամ արար: (5) Ոսկան. Առ 'ի վկայութի բանիցն: (6) Ոմանք. իսկ Քս իբրեւ որ''.. միայն եթէ զհամ'': (10) 'ի լուս''. 'ի Լե՛ տաղտկացայ. Նշանակի. զազրեցայ: (12) Ոմանք. Յումեքէ 'ի ձէնջ սիրտ: Եւ ոմանք. ումեք' ի: (13) Ոմանք. Անուանի կոչի. մի՛ ոք: (14) Օրինակ մի. Եղեալ Քի.. սկիզբն համարձակութեն մինչեւ: (14) Ոմանք. Մինչեւ ցվախճան: (15) Ոմանք. Թէ ձայնի.. ոռ 'ի դառնութեն: (16) Օրինակ մի. Այլ ոչ ամենքին որ ելանէին յեգ'': (17) Ոմանք. Յորմէ՞ տաղտկացաւ զքառասուն ամ, ոչ ապաքէն 'ի յանցուցելոց: Գլ. Դ. (1) Ոմանք. 'ի հանգիստ նր:

Digitized by Google

2 նուաղեալ։ * քանզի եւ մեք աւետարանեալք՝ որպ եւ նո-
քայն. այլ նց ոչինչ օգնեաց լուր բանին՝ չխառնելոյն
3 'ի հնազանդութիւն հաւատոց։ * Այլ մեք մտանեմք 'ի
հանգիստն, որք հաւատացաքս՝ որպ եւ ասացն., Թէ որպ
երդուայ 'ի բարկութեան իմում, թէ մտցեն 'ի հանգիստ
իմ. թէպէտ եւ արդիւնքն իսկզբանէ աշխարհի լինեալ
4 էին։ * քանզի ասաց ուրեք վասն աւուրն եւթներորդի
այսպէս. եւ հանգեաւ ած յաւուրն եւթներորդի յամ
5 գործոց իւրոց. * եւ աստ՝ դարձեալ ասէ՝ թէ մտցեն
6 'ի հանգիստ իմ։ * Եւ արդ՝ քանզի արգելեալ ոմանք.
մտանել 'ի նա, եւ որք յառաջագոյն աւետարանեցանն
7 էին՝ չմտին վասն անհաւատութեան։ * դարձեալ այլ օր սահ-
մանէ՝ զայսօրն 'ի դաւթի, եւ ասէ՝ յետ այնչափ ժա-
մանակաց, որպ յառաջագոյն ասաց, այսօր եթէ ձայ-
8 նի նր լուիցէք՝ մի խստացուցանէք զսիրտս ձեր։ * զի
եթէ զնա յիսուս հանգուցեալ էր, ապա վասն այլոյ
9 աւուր ոչ խօսէր յետ այնորիկ։ * Արդ ուրեմն նուա-
10 զեալ է շաբաթացուցանել ժողովրդեանն այ։ * զի որ ե-
մուտ 'ի հանգիստն նր, եւ նա հանգեաւ յիւրոց գոր-
ծոց անտի. որպէս եւ ած յիւրայոցն։ ԼԸ
11 * Փութասցուք այսուհետեւ մտանել յայն հանգիստ. Զ
զի մի ոք ընդ նմին օրինակաւ անհաւանութեան անկա-
12 նիցի։ * զի կենդանի է բանն այ՝ եւ ազդող՝ եւ հատա-
քան զամ սուր երկսայրի, եւ անցանէ մինչեւ ցորոշումն
շնչոյ՝ եւ ոգւոյ՝ եւ յօդից՝ եւ ուղղոյ. եւ քննիչ է մտաց՝
13 եւ խորհրդոց սրտից ։ * Եւ չիք արարած աներեւոյթ
յերեսաց նորա. այլ ամ ինչ մերկապարանոց կայ ա-
14 ռաջի աչաց նր՝ զորմէ մեր բանքս են ։ * Ունիմք այ-
սուհետեւ քահանայապետ մեծ՝ անցեալ ընդ երկինս,
15 զյս որդի այ. պինդ կալցուք զխոստովանութիւն։ * քան-
զի ոչ եթէ ունիմք քահանայապետ, որ չիցէ կարող չար-
չարակից լինել տկարութեան մերոյ. այլ փորձ է ամե-
նայ.

(2) Օրինակ մի. Բանին՝ չեղելոյն 'ի հնա"։ (3) Ոմանք. Որք
հաւատացաք... 'ի բարկութեան իմոյ։ (6) Ոմանք. Եւ որք յա-
ռաջագոյնն աւե".. վասն անհաւատութեան ։ (7) Օրինակ մի.
Դարձեալ այլ ուր սահմանէ զայս օրն 'ի դաւիթ, եւ ։
(7) Ոմանք. Որպ յառաջագոյնն ա"։ (8) Ոմանք. Յեսուայ
հանգուցեալ։ Մեր ոմն. յեսուայ։ (10) Ոմանք. Որպ ած
յիւրանցն։ (11) Ոմանք. Անհաւատութեան անկանիցի։
Մեր օրինակ մի. անհնազանդութեան անկա"։ (12) Ոմանք.
Քանզի կենդանի է... եւ յօդից եւ ուղղոց... եւ 'ի
խորհրդոց սր"։ (14) Ոմանք. Զյս զորդին այ.. զխոս-
տովանութիւն։ (15) Ոմանք. Որ ոչ իցէ կարող.. տկարու-
թեացս մերոց։

Digitized by Google

ՂԷ նայնիւ, ըստ նմանութեան, առանց մեղաց։ * Մատի- 16
ցուք այսուհետեւ համարձակութեամբ առաջի աթոռոյ
շնորհացն նր. զի ընկալցուք ողորմութիւն, եւ գտցուք
շնորհս ՚ի դէպ ժամանակի՝ օգնականութեան։

ԳԼ. Ե.

Զի ամենայն քահանայապետ ՚ի մարդկանէ առեալ, 1
վասն մարդկան կայ յԱստուածոյս կողմն անդր. զի
մատուսցէ պատարագս, եւ զոհս վն մեղաց։ * չափա- 2
չարչարակից կարող է լինել՝ տգիտաց եւ մոլորելոց.
քանզի եւ ինքն իսկ տկարութեամբ զգածեալ է։ * Վասն 3
այնորիկ հարկ է՝ ոպ վն ժողովրդեանն, նոյնպէս եւ վն
անձին մատուցանել պատարագս վասն մեղաց։ * Եւ 4
ոչ եթէ անձամբ ոք առնու պատիւ. այլ կոչեցեալն
յԱյ՝ ոպ եւ Ահարոն։ * Նոյնպէս եւ Քս, ոչ եթէ ան- 5
ձին ինչ շուք եդ լինել քահանայապետ. այլ որ խօսե-
ցաւն առ նա, թէ որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ
զքեզ։ * ոպ եւ ՚ի միւսումն ասէ. դու ես քահանայ 6
յաւիտեան ըստ կարգին Մելքիսեդեկի։ * Որ յաւուրս 7
մարմնոյ իւրոյ՝ աղօթս եւ պաղատանս առ այն որ կա-
րօղն էր ապրեցուցանել զնա, ուժգին գոչմամբ եւ ար-
տասուօք մատուցանէր. եւ լուեալ լինէր առ լաւուէն։
* Թէպէտ եւ որդի էր, ուսաւ ՚ի չարչարանաց անտի ըզ- 8
հնազանդութիւն։ * Եւ կատարեալ՝ եղեւ ամ 9
հնազանդելոց իւրոց պատճառ փրկութեան յաւիտենից.
* եւ անուանեցաւ յԱյ քահանայապետ յաւիտենից ըստ 10
կարգին Մելքիսեդեկի։
Ե * Վասն որոյ՝ բազում են մեզ բանք, եւ դժուարապատում 11
ՂԴ ՚ի մեկնել. քանզի խօթամիտք եղերուք լսելեօք։ * Փո- 12
խանակ զի պարտ էր ձեզ լինել վարդապետս վն ժա-
մանակին։ դարձեալ պիտոյ է ձեզ ուսանել՝ թէ զի՞նչ
են նշանագիրք սկզբան բանիցն Այ. եւ եղերուք կա-
րօտք կաթին, եւ ոչ հաստատուն կերակրոյ։ * Զի ամ 13
որ

(16) Ոմանք. Շնորհաց նր. . գտցուք զշնորհս։
ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Եւ զոհս վն մեղաց։ (2) Ոսկան. Չա-
փու չարչարաս"։ (2) Օրինակ մի. Տգիտաց եւ ընտրելոց։
(3) Ոմանք. Ոպ եւ վն ժողով". . վն անձինն պատարագ
մատուցանել։ (4) Ոմանք. Որպ Ահարոնն։ (5) Ոմանք. Եթէ
որդի իմ. . եւ ես այս"։ (6) Ոմանք. Թէ դու ես քահանա-
յապետ յաւիտեան։ (7) Ոմանք յաւելուն. Ապրեցուցանել
զնա ՚ի մահուանէ, ուժ"։ (8) Ոմանք. Զի թէպէտ։ (9) Ո-
մանք. Ամ հնազանդելոցն . . . փրկութեան յաւի"։ (12) Օ-
րինակ մի. Եւ արդ՝ կամիմ զձեզ ուսուցանել, եթէ
զինչ. . խնկզբան բանիցն Այ։ (13) Ոմանք. Զի ողոյ է։

Digitized by Google

որ կաթնակեր է՝ տգէտ է բանին արդարութեան, քանզի
14 տղայ է։ * Այլ կատարելոցն է հաստատուն կերակուր.
որոց՝ վասն 'ի չափսն հասանելոյ, զգայարանքն կիրթ
են ընտրութեան բարւոյ և չարի։

ԳԼ. Զ.

1 Վասն որոյ թողեալ զբանն սկզբանն Ք՟սի, 'ի կատա-
րելութիւն եկեսցուք. մի միւսանգամ հիմն արկանել
ապաշխարութեան՝ 'ի մեռելոտի գործոց անտի, և հաւա-
2 տոյն որ յԱ՟ծ. * և մկրտութեանցն վարդապետութեան, և
ձեռնադրութեան՝ ձեռաց, և յարութեան՝ մեռելոց, և դա-
3 տաստանին յաւիտենից։ * Եւ արդ՝ արասցուք զայն՝
4 եթէ Ա՟ծ հրամայեսցէ. * քանզի անհնար է միւսանգամ
մկրտելոյն, որ ճաշակեցին յերկնաւոր պարգեւացն,
5 և հաղորդք եղեն Հոգւոյն Ս՟բ. * և զգեցեալքն բանին
Ա՟յ ճաշակման ճաշակեցին, և զզօրութիւնս հանդերձելոյ
6 աշխարհին, * և կործանեցին. միւսանգամ նորոգել
յապաշխարութիւն. և վերստին 'ի խաչ հանել անձանց
7 զՈրդին Ա՟յ, և դարձեալ խայտառակել։ * Քանզի եր-
կիր որ ըմպիցէ զանձրև բազում անգամ եկեալ 'ի վ՟ր
ն՟ր, և ծնանիցի արդիւնս շահեկանս ն՟ց՝ վ՟ս որոյ գոր-
8 ծեցին, ընդունի զօրհնութի՟ն յԱ՟յ։ * Իսկ որ բերէ փուշ
և տատասկ, անպիտան է՝ և մերձ յանէծս. և վախճան
9 ն՟ր յայրումն։ * Բայց հաստատեալ եմ վ՟ս ձեր սիրե- ՂՂ
լիք՝ 'ի լաւն անգր, և որ լինի է փրկութ՟ի։ զի թէպէտ
10 և այսպէս խօսիմք. * ոչ եթէ անիրաւ ինչ է Ա՟ծ՝ մո-
ռանալ զգործս ձեր՝ և զսէրն զոր ցուցէք յանուն ն՟ր.
11 զի պաշտեցիք զսուրբս՝ և պաշտէք. * և մեք ըղձա-
նամք, զի իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ զնոյն փոյթ ցուցա-
12 նիցէ 'ի հաստատութ՟ի յուսոյն մինչև ցվախճան. * զի
մի հիւանդամիտք լինիցիք։ . .
Նմանօղք եղերուք այնոցիկ որ հաւատովքն և երկայն- Ը
մտու-

---

(14) Ոմանք. Կերակուրն . . . բարւոյն և չարի։ (14) Օ-
րինակ մի. Կրթեն ընտրութ՟ն։
ԳԼ. Զ. (1) Բ՟զմ. Արկանել հիմն ա՟։ (2) Ոմանք. Վար-
դապետութ՟ն . . . րութ՟ն . . ութ՟ն։ (3) Ոմանք. Եթէ Տ՟ր հրա-
մայեսցէ։ (4) Ոմանք. Անհնարին է միւսանգամ։ (5) Ո-
մանք. Ճաշակս ճաշակեցին, և զօրութիւնս։ (6) Ոմանք.
Եւ կործանեսցին միւ՟։ (7) Ոմանք. Վ՟ս որոյ գործեցին,
ըն՟ . . զօրհնութիւնն Ա՟յ։ (8) Ոսկան. Զփուշ և զտատ՟ . .
և մերձ է յանէծս։ (8) Ոմանք. Ն՟ր այրումն։ (9) Յօրի-
նակին պ՟կսէր. Եւ որ լինի է փրկ՟։ (10) Ոսկան. Եւ զսէր
զոր ցուցանէք յանուն։ (10) Յօրինակին. Պաշտեցիք ըզ-
սուրբն։ (11) Ոսկան. Եւ մեք ըղձամք։

Digitized by Google

մտութեամբ ժառանգեցին զաւետիսն: * Զի Աբրահամու 13
խոստացեալ զաւետիսն Այ՝ քանզի յայլ ոք 'ի մեծ ոչ
դոյր երդնուլ, * յանձն իւր երդուաւ, և ասէ. այո՝ 14
օրհնելով օրհնեցից զքեզ. և բազմացուցանելով բազ-
մացուցից: * Եւ այնպէս երկայնամիտ եղեալ՝ եհաս 15
աւետեացն: * Այլ մարդիկ որ ինչ 'ի վեր է քան 16
զինքեանս՝ յայն երդնուն. և ամ հակառակութեան նց
վճիռ 'ի հաստատութիւն, երդումն է: * որով առա- 17
ւել ևս կամեցեալ Այ՝ ցուցանել ժառանգաւորացն ա-
ւետեացն զհաստատութիւն խորհրդոյն իւրոյ, միջնոր-
դեաց երդմամբ: * Զի երկու անփոփոխելի իրօքն՝ 18
որովք անհնար իցէ ստել Այ, հաստատո՛ւն մխիթա-
րութիւն ունիցիմք. որք ապաստանեալ եղեաք բռնել հար-
կանել զհանդերձեալ յուսոյն. * զոր իբրև զխարիսխ 19
հաստատուն և անշարժ ունիցիմք անձանց մերոց. որ
և մտանիցէ 'ի ներքին կողմն վարագուրին, * ուր կա- 20
րապետն մեր յա՛ռ եմուտ Յս մեր, ըստ կարգին Մելքի-
սեդեկի, եղև քահանայապետ յաւիտենից:

Գլ. Է.

Թ. ա. Բանզի այս Մելքիսեդեկ՝ Թագաւոր էր Սաղիմայ, 1
քահանայ Այ բարձրելոյ. որ ել ընդ առաջ Աբ-
րահամու, յորժամ դարձեալ դայր 'ի կոտորածէ թա-
գաւորացն՝ և օրհնեաց զնա. * որում և տասանորդս 2
յամենայնէ ետ Աբրահամ. նախ՝ թարգմանի Թագաւոր ար-
դարութեան, ապա՝ Թագաւոր Սաղիմայ՝ որ է Թագաւոր
խաղաղութեան. * անհայր՝ անմայր՝ չհամարեալ յազգս, 3
որոյ ոչ սկիզբն աւուրց, և ոչ կատարած կենաց. նը-
մանեալ Որդւոյն Այ՝ կայ մնայ քահանայ մշտնջենաւոր:
* Արդ՝ տեսէք որպիսի ոք էր սա. որում և Աբրա- 4
համ տասանորդս ետ յաւարէ անտի՝ նահապետն: * Եւ 5
որք յորդւոցն Ղևեայ զքահանայութիւն առնուն, պատ-
ուէր ունին տասանորդել զժողովուրդն՝ ըստ օրինացն·
այ-

---

(13) Ոմանք. Խոստացեալ էր զաւետ": (14) Ոմանք. Բազ-
մացուցից զքեզ: Ա ոմանք. բազմացուցից զզաւակ քո:
(15) Ոմանք. Եւ այնչափ երկայնամիտ եղեալ: (16) Ոսկան.
Եւ ամ հակառակութեան նց վճռի հաստատութեան երդումն
է: (17) Ոմանք. Առաւելն ևս: (18) Ոմանք. Որովք անհը-
նարին է ... ապաստան եղաք: (19) Ոմանք. 'ի ներքին
կողմ վա": (20) Ոմանք. Ուր վիճակաւն մեր Յս:
Գլ. Է. (1) Ոմանք. Էր Շաղեմայ: (2) Ոմանք. Եւ տա-
սանորդսն ետ յամենայնէ աբ"... և ապա Թագաւոր Շաղե-
մայ: (3) Ոմանք. Չհամարեալ յազգս ... Որդւոյ Այ:
(4) Ոմանք. Որպիսի ոք է սա: (5) Ոմանք. Եւ որք յոր":

Digitized by Google

այսինքն է՝ զեղբարս իւրեանց. թէպէտ և ելեալ ի
6 ցեն յերանացն Աբրահամու։ * Իսկ չհամարեալն յազգա
՛ի նոցանէ՝ տասանորդեաց զԱբրահամ. և զնա որ զա
7 ւետիսն ընկալեալ էր՝ օրհնեաց։ * Զի առանց ամ հա
8 կառակութե, նուաղն ՛ի լաւէ անտի օրհնեսցի։ * Եւ
աստ մարդք մահկանացուք տասանորդս առնուն. բայց
անդ վկայեցաւ թէ կենդանի է։ և ոպ բանից կարգ
9 է ասել. * թէ Աբրահամաւ և զղևի իսկ որ զտասանորդ
10 սըն առնոյր, տասանորդեցաւ։ * Զի դեռ ևս յերանս հօր
իւրոյ էր՝ յորժամ ընդառաջ եղև նմա Մելքիսեդեկ։
11 * Իսկ արդ՝ եթէ կատարումն ՛ի ձեռն ղեւտացւոց քա
հանայութեն էր, քանզի ժողովուրդն յայն օրէնս դրե
ցաւ, զի՞նչ պիտոյ էր ըստ կարգին Մելքիսեդեկի այ
լում քահանայի յառնել, և ոչ ասել՝ եթէ ըստ կար
12 գին Ահարոնի։ * Այլ ՛ի փոփոխել քահանայութեն,
13 հարկ էր և օրինացն փոփոխումն լինել։ * Զի զորմէ
այսպէսն ասի, յայլմէ ազգէ կալաւ հաղորդութի, յոր
14 մէ ոչ ոք երբէք եղև հաղորդ սեղանոյն։ * Այլ՝ յայտ
իսկ է, թէ յազգէ Յուդայ ծագեաց Տր մեր. յորմէ
15 ազգէ վս քահանայից մովսէս ինչ ոչ ճառեաց։ * Եւ
ևս առաւել յայտ է՝ թէ ըստ նմանութե Մելքիսեդե
16 կի՝ յառնելոց է այլ քահանայ. * որ ոչ ըստ մարմնա
ւոր պատուիրանին եղև, այլ ըստ զօրութե կենացն ան
17 վախճանից։ * Քանզի վկայեցաւ, թէ դու ես քահա
18 նայ յաւիտեան ըստ կարգին Մելքիսեդեկի։ * Արհա
մարհութի լինէր առաջին պատուիրանին, վս նորին
19 տկարութեն և անշահութե. * Քանզի ոչինչ կատարումն
գործեցին օրէնքն, և մուտ ազնուական յուսոյն՝ որով
20 մերձենամք առ Ած։ * Եւ այնչափ, զի ոչ առանց երդ
ման. զի են ոմանք՝ որ առանց երդման են կացեալ
21 քահանայք։ * Բայց սա՝ երդմամբ, ՛ի ձեռն այնորիկ
որ ասացն ՛ի նա. երդուաւ Տր՝ և ոչ ևս զղջասցի,
22 դու ես քահանայ յաւիտեան։ * Եւ այնչափ լաւագոյն
ուխ

---

(6) Ոմանք. Իսկ չհամարեալն յազ"։ (6) Այլք. Որոյ զա
ւետիսն ըն"։ (9) Ոմանք. Որ և զտասանորդսն։ (10) Ո
մանք. Ընդ առաջին եղև նմա։ (11) Ոմանք. ՛Ի ձեռն
ղեւտական քհնյութեցն... յայն օրէնս դրեցաւ... ա
սել թէ ըստ։ (12) Ոմանք. ՛Ի փոփոխել քհնյից։ (13) Ո
մանք. Այսպէսն ասէ։ (14) Ոմանք. Մովսէս ոչինչ ճա
ռեաց։ (15) Ոմանք. Յառնելոց էր այլ։ Ոսկան. Յառ
նելոց է այլ։ (17) Ոմանք. Եթէ դու ես քա"։ (18) Ո
մանք. Արհամարհութիւն լինէր... տկարութե և անշ"։
(21) Ոմանք. Որ ասացաւն ՛ի նա... թէ դու ես քա"։
(22) Ոմանք. Եւ այնչափ առաւել լաւագոյն ուխ"։

Digitized by Google

ուխտի եղեւ երաշխաւոր Յս։ * Եւ բազմեն կացեալ 23
քահանայք, վս մահու արգելլինելոյ 'ի մշտնջենաւո-
րել։ * Իսկ սա՝ վս յաւիտեան կելոյ՝ անանց անցա- 24
նելոյ ունի զքահանայութիւն։ * ուստի և կենդանիս 25
առնել համօրէն կարող է՝ զմատուցեալսն նովաւ առ
Ած. քանզի միշտ կենդանի է՝ լինել բարեխօս վս նց։
ա * Զի այսպիսի իսկ և վայելէր մեզ քահանայապետ, 26
սբ, անմեղ, անարատ, զատեալ 'ի մեղաւորաց. և բարձ-
րացեալ քան զերկինս. * որում ոչ հանապազ հարկ է 27
ոպ այլոց քահանայապետացն, նախ՝ վս իւրեանց մե-
ղացն պատարագս մատուցանել, և ապա վս ժողովր-
դեանն։ Իսկ սա՝ զայն միանգամայն կատարեաց, զի
զանձն իւր մատոյց պատարագ։ * օրէնքն զմարդիկ 28
կացուցանեն քահանայապետս զգածեալս տկարութք.
իսկ բանն երդման յետ օրինացն՝ զորդի որ յաւիտեան
կատարեալ է։

ԳԼ. Ը.

Իսկ բանից գլուխ խօսիցս, այսպիսի ունիմք քահա- 1
նայապետ, որ նստաւ ընդ աջմէ մեծութեան աթո-
ռոյն յերկինս. * սրբութեցն պաշտօնեայ, և խորանին 2
ճշմարտութ՝ զոր Տրն կանգնեաց՝ և ոչ մարդ։ * Զի 3
ամ քահանայապետ վս մատուցանելոյ զզօհս և զպա-
տարագս կայ. ուստի հարկ է և նմա ունել զոր մա-
տուցանիցէ։ * Զի թէ էր յերկրի, թերևս չէր իսկ 4
քահանայ. զի գոյին որ մատուցանէին ըստ օրինացն
պատարագ. * որք առակաւ և օրինակաւ պաշտէին 5
երկնաւորացն. ոպ և հրամայեցաւ մովսէսի՝ յորժամ
գործելոց էր զխորանն ժամուն. տեսջիր՝ ասէ, արա-
ցես զամ ըստ օրինակին որ ցուցաւ քեզ 'ի լերինն։
* Բայց արդ՝ առաւելագոյն ևս պաշտաման եհաս յս, 6
որչափ լաւագոյն ևս ուխտի է միջնորդ՝ որ 'ի յառա-
ւել աւետիսն օրինադրեցաւ։

* Զի

---

(24) Բնգ. Վս յաւիտեան կալոյ։ (25) Ոմանք. Զմա-
տուցեալսն նո"։ (26) Ոմանք. Վս զի այնպէս վայել էր։
Ոսկան. Զի այնպիսի իսկ։ (27) Ոսկան. Զայն միան-
գամ կատարեաց։ (28) Ոմանք. Քհնյապետ զգածեալ
տկարութ.. կատարեալն է յաւիտեան։
Գլ. Ը. (1) Բնգ. Այնպիսի ունիմք քա".. մեծութե
աթո"։ (2) Օրինակ մի. Որ բարութեցն պաշտօնեայ...
զոր Տրն կարգեաց։ (3) Ոմանք. Զօհս և պտրգս կայ,
ուստի և հարկ է նմ։ (3) Բնգ. Ունել ինչ զոր։ (4) Ո-
մանք. Զի եթէ էր յերկրի։ (6) Ոմանք. Առաւելագոյն
պաշտա".. որչափ և լաւագոյն ևս... որ յառաւել ա-

Digitized by Google

7 * Զի եթէ առաջինն անարատ էր, ապա երկրորդին ԺԱ
8 տեղի ոչ խնդրէր։ * Նա առաւել բամբասէ զնս՝ եւ
ասէ. Ահաւասիկ աւուրք եկեսցեն՝ ասէ Տր, եւ կա-
տարեցից 'ի վերայ տանն Իլի եւ 'ի վերայ տանն Յու-
9 դայ՝ ուխտ նոր. * ոչ ըստ ուխտին զոր եդի ընդ հարս
նց՝ յաւուրն յորում առի 'ի ձեռն՝ հանել զնս յերկ-
րէն եգիպտացւոց. եւ զի նոքա ոչ կացին յուխտին ի-
մում, եւ ես անփոյթ արարի զնոցանէ՝ ասէ Տր ամե-
10 նակալ։ * Այլ այս է ուխտն զոր եդից տանդ Իլի
յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ Տր. տաց զօրէնս իմ 'ի
միտս նց, եւ 'ի սիրտս նց գրեցից զնս. եւ եղէց նց Աձ,
11 եւ նոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ։ * Եւ ոչ եւս ու-
սուցանիցեն իւրաքանչիւր զքաղաքակից իւր, եւ իւրա-
քանչիւր զեղբայր իւր, եւ ասիցեն թէ ծանիր զՏր.
զի ամենեքին ծանիցեն զիս 'ի փոքրկանց մինչեւ ցմեծա-
12 մեծս նց։ * զի քաւիչ եղէց անօրէնութեց նց. եւ ըզ-
13 մեղս նց՝ եւ զանօրէնութիս այլ ոչ եւս յիշեցից։ * Արդ՝
ասելովն նոր, հնացոյց զառաջինն. եւ որ հնանայն եւ
ծերանայ՝ մերձ է յապականութիւն։ ԺԲ

ԳԼ. Թ.

1 Ուրեմն ունէր եւ առաջինն՝ իրաւունս պաշտաման
2 յայնժամ զաշխարհական սրբութիւն։ * Զի խո-
րանն առաջին հանդերձեցաւ այսպէս. յորում աշտա-
նակն, եւ սեղանն, եւ հացն նուիրաց՝ որ սրբութիւն կո-
3 չէր։ * Եւ յետ երկրորդ վարագուրին խորանն որ կո-
4 չէր սրբութիւն սրբութեանց. * յորում կայր բուրվառն ոս-
կի, եւ տապանակ կտակարանաց պատեալ ներքոյ եւ արտա-
քոյ ոսկւով. յորում սափորն ոսկի լի մանանայիւ,
եւ գաւազանն Ահարոնի որ ծաղկեցաւ, եւ տախտակք
5 կտակարանացն. * Եւ 'ի վերայ նր քրովբէքն փառաց՝
որ հովանի ունէին 'ի վերայ քաւութեանն. վս որոյ՝ ոչ
է

ւեն"։ (7) Ոսկան. Ապա երկրորդն տեղի ոչ։ (8) Ոմանք. Նա առանձին բամ"։ (9) Ոմանք. Յաւուր յորում... եգիպտացւոց. զի նք։ (10) Բազք. Եդից տանն Իլի։ (10) Ոմանք. Ինձ ժողովուրդ։ (11) Ոմանք. Մինչեւ 'ի մեծամեծս։ (12) 'Ի լուս". Եղէց անիրաւութեց նց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։

ԳԼ. Թ. (1) Ոսկան. Եւ առաջին իրաւունս պաշտամանն։ (1) Ոմանք. Եւ առաջին յիրաւունս... զաշխարհականն սրբուի։ (2) Ոմանք. Հանդերձեցաւ այսպէս... եւ հացն նուիրանաց։ (2) Ոսկան. Յորում էին աշտա"... նուիրանաց որ սրբուի կո"։ (5) Ոմանք. Եւ 'ի վր նց քերոբ"... 'ի վր քաւուե. վս որոյ եւ ոչ։

Digitized by Google

է այժմ ասել մի ըստ միոջէ ։ * Եւ այն ամ իբրև այն- 6
պէս հանդերձեալ կայր, յառաջին խորանն յամենայն
ժամ մտանէին քահանայքն զպաշտամունսն կատարել.
* բայց յերկրորդն՝ միանգամ 'ի տարւոջն քահանայա- 7
պետն. և զայն ոչ առանց արեան, զոր մատուցանէր
վն իւր, և վն ժողովրդեանն անգիտութե ։ * Զայս 8
ցուցեալ հոգւոյն սրբոյ՝ մինչև յայտնեալ էր ճանապար-
հի սրբութեցն. քանզի դեռ առաջին խորանն ունէր
զհաստատութի. * որ է առակ ժամանակին որ առա- 9
ջի կայր. յորում պատարագքն և զոհք մատչէին, որք
ոչ կարէին ըստ միտս կատարել զպաշտօնեայսն. բայց
միայն կերակրովք և ըմպելեօք, * և պէսպէս մկրտու- 10
թեք՝ մարմնոյ արդարութեքն. որ մինչև 'ի ժամանակս
ուղղութեն 'ի վերայ կային ։

ԺԲ * Այլ քս եկեալ քահանայապետ հանդերձելոցն բա- 11
րեաց, մեծաւն և կատարելով՝ և անձեռագործ խո-
րանաւն, այս ինքն է՝ որ ոչ յայսց արարածոց, * և 12
ոչ արեամբ նոխազաց և զուարակաց. այլ իւրով ա-
րեամբն եմուտ միանգամ 'ի սրբութիւն յաւիտենա-
կանս գտեալ զփրկութի ։ * Զի եթէ արիւն ցլուցն 13
և նոխազաց՝ և մոխիր երինջոցն ցանեալ՝ զպղծեալսն
սրբէր առ 'ի մարմնոյ սրբութե. * որչափ ևս առաւել 14
արիւնն քսի, որ 'ի ձեռն հոգւոյն յաւիտենականի մա-
տոյց զանձն անարատ պատարագ այ, սրբեսցէ զխիղճ
մտաց ձերոց 'ի մեռելոտի գործոցանտի՝ պաշտել զած
կենդանի ։ * Եւ վն այնորիկ նորոյ ուխտիս է միջնորդ. 15
զի յորժամ մահ լինիցի 'ի փրկութե վն առաջին ուխտին
յանցանաց, զաւետիս առցեն հրաւիրեալքն 'ի ժառան-
գութին յաւիտենից ։ * Քանզի ուր կտակ է, հարկ է զմահ 16
'ի մէջ բերել զկտակագրին ։ * Զի կտակ՝ յետ մահու 17
հաստատուն է. ապա թէ ոչ՝ զիարդ իցէ հաստատուն,
մինչ կտակագիրն կենդանի է ։ * Ուստի և ոչ առա- 18
ջինն առանց արեան նորոգէր ։ * Քանզի իբրև պատ- 19
մեցաւ ամ պատուիրանք օրինացն 'ի մովսիսէ ժողովրդ-
եանն,

---

(6) Օրինակ մի. Քհնյք զպաշտօնսն ։ (7) Ոմանք. Ժողովր-
դեանն անգիտութեց ։ (8) Ոմանք. Ճնպհ սրբութե ։ (9) Ո-
մանք. Որ էր առակ ... և զոհքն մատչէին ։ (9) Այլք. Կատա-
րել զպաշտամունսն ։ (10) Ոմանք. Մկրտութիւնք մարմնոյ ար-
դարութիւնք, որ ։ (11) Ոմանք. Եկեալ քհնյպետն .. և կա-
տարելեաւն ... խորանաւ, որ է՝ ոչ յայսցանէ արա-
րած'' ։ (12) Օրինակ մի. Եմուտ միանգամայն 'ի ։ (13) Բղք.
Զի թէ արիւն ցլ'' ։ (14) Ոմանք. Զի սրբեսցէ ։ (15) Ո-
մանք. Զաւետիսն առցեն .. 'ի ժառանգութիւն յաւիտ'' ։
(17) Ոմանք. Յետ մահուանն հաստ'' ։ (19) Օրինակ մի.

Digitized by Google

դեանն, առեալ զարիւն ցլուցն և նոխազացն, ջրով
և բրդով կարմրով և զոպայիւ, զկտակարանօքն իսկ
20 և զամ ժողովրդեամբն սրսկեաց, * և ասէ. այս է
21 արիւն կտակին՝ զոր պատուիրեաց ձեզ ած: * Եւ զխո-
րանաւն, և զամ կահիւ սպասուն նոյնպէս սրսկեաց
22 զարեամբն: * և գրեթէ ամ ինչ արեամբն սրբէր ըստ
օրինացն. և առանց հեղման արեան չլինէր թողութի:
23 * Ապա հարկ էր օրինաւորացն՝ այնպիսեօքն սրբել.
և բուն իսկ երկնաւորացն՝ առաւել ևս պատարագօք
24 քան զնոյնս: * զի ոչ եթէ 'ի ձեռագործ սրբութիւն
եմուտ քս՝ յօրինակս ճշմարտութեն. այլ 'ի բուն իսկ
25 յերկինս, յանդիման լինել երեսացն այ վս մեր: * Ո՛չ
զի բազում անգամ մատուցանիցէ զանձն պատարագ՝ ոպ
քահանայապետն որ մտանէր 'ի սրբութի սրբութեցն
26 ամի ամի արեամբ օտարաւ. * ապա թէ ոչ՝ պարտ էր
նմա բազում անգամ չարչարել իսկզբանէ աշխարհի. բայց
արդ՝ աւասիկ, միանգամ 'ի կատարած յաւիտեանց՝
յանարգութի մեղաց իւրով պատարագաւն յայտնեալ է:
27 * Եւ զոր օրինակ կայ մնայ մարդկան միանգամ մե-
28 ռանել, և յետ այնորիկ դատաստան. * Նոյնպէս և
քս միանգամ մատուցեալ պատարագ առ 'ի բառ-
նալոյ զմեղս բազմաց. իսկ յերկրորդումն առանց մե-
ղաց յայտնեսցի այնոցիկ՝ որ ակն ունիցին նմա հա-
ւատովք 'ի փրկութի:

Գլ. Ժ.

1 Քանզի զստուեր հանդերձելոց բարեացն ունէին Բ
օրէնքն, և ոչ զնոյն կերպարանս իրացն. ամի ա-
մի զնոյն պատարագս մատուցանեն ցանգ, որք ոչ են
2 կարօղ զմատուցեալսն կատարել. * ապա թէ ոչ՝ դա-
դարէին 'ի մատուցանելոյ, վս և ոչ մի ինչ այնուհե-
տև խիղճ մեղաց ունելոյ՝ պաշտօնէիցն միանգամ սրբ-
բե-

Կարմրաւ և զո": (21) Ոմանք. Եւ զխորանաւն իսկ, և զամ կահիւն: (23) Ոմանք. Երկնաւորքն՝ առաւել: (24) Ոմանք. Յօրինակս ճշմարտութեցն: (25) Ոմանք. 'Ի սրբութիս սրբութեց.. արեամբն օտա": (26) Ոմանք. Պարտ իսկ էր նմա...'ի կատրծ յաւիտենականն...մեղաց մոտ պատրգաւն յայտ": (26) Ոսկան. Պատրգաւն յայտնեցաւ: Եւ զոր": (28) Ոմանք. Նոյն և քս միան"... ակն ունին նմա հա":

Գլ. Ժ. (1) Ոսկան. Կերպարան իրացն: (1) Ոմանք. Ցանկ: (1)(2) Եղիա Նոր օրինակ. Զմատուցիչսն կատարել: Իսկ ապա թէ ոչ... մի ինչ այսուհետև: (2) Ոմանք. Պաշտօնէից մի անգամ սրբեցելոցն.

Digitized by Google

բերելոց. * այլ անդէն 'ի նմին 'ի յիշատակս մեղաց 3
լինի ամի ամի: * քանզի ոչ կարէր արիւն նոխազաց 4
եւ ցլուց բառնալ զմեղս:
ԺԳ * Վն որոյ 'ի մտանելն իւրում յաշխարհ՝ ասէ. զզոհս եւ 5
զպատարագս ոչ կամեցար, բայց մարմին հաստատեցեր
ինձ. * Զողջակէզս եւ զվն մեղաց ոչ հաճեցար: * յայն 6
ժամ ասացի՝ թէ ահաւասիկ եկի. 'ի գլուխ գրոց գրեալ 7
է վն իմ, առնել զկամս քո այ: * Վերագոյնն ասէ, թէ 8
ընդ զոհս, եւ ընդ պատարագս, եւ ընդ ողջակէզս, եւ զ
վն մեղաց ոչ հաճեցար, եւ ոչ կամեցար, որք ըստ օրի-
նացն մատչէին: * ապա ասէ՝ ահաւասիկ գամ առնել 9
զկամս քո այ: Մերժէ զառաջինն, զի զերկրորդն հաս-
տատեսցէ: * որով կամօք եւ մեք սրբեցաք՝ 'ի ձեռն պա- 10
տարագի մարմնոյն յսի քսի միանգամ: * Եւ ամ քա- 11
հանայապետ կայ հանապազորդ 'ի պաշտաման. եւ զնոյն
նոյն պատարագս մատուցանէ բազում անգամ, որք ոչ
երբեք կարող են բառնալ զմեղս: * իսկ սա՝ զմի վն 12
մեղաց մատոյց պատարագ. եւ մշտնջենաւոր նստաւ ընդ
աջմէ այ: * եւ այսուհետեւ ակն ունի՝ մինչեւ դիցին 13
թշնամիք իւր 'ի ներքոյ ոտից իւրոց: * քանզի միով 14
պատարագաւ կատարեաց զսրբեալսն 'ի մշտնջենա-
ւորս: * Այլ վկայէ մեզ եւ հոգին սբ՝ յետ ասելոյ յա- 15
ռաջագոյն, * թէ այս է ուխտն՝ զոր եդից ընդ հորս 16
նց, յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ տր. տաց զօրէնս իմ
'ի միտս նոցա, եւ 'ի խորհուրդս նոցա գրեցից զնոսա:
* ապա ասէ՝ թէ զմեղս նց եւ զանօրէնութիւնս նոցա՝ 17
այլ ոչ եւս յիշեցից: * իսկ ուր թողութիւն է, ոչ եւս 18
ՎԷ պիտոյ է վն մեղաց պատարագ: * Ունիմք այսուհե- 19
տեւ եղբարք՝ համարձակութիւն 'ի մուտս սրբութեցն ա-
րեամբն յսի. * զոր նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ 20
եւ կենդանի 'ի ձեռն վարագուրին, այսինքն է՝ մարմ-
նովն իւրով. * եւ քահանայ մեծ 'ի վերայ տանն այ. * մա- 21
տիցուք ճշմարիտ սրտիւք, լրութբ հաւատոց, լուա- 22
ցեալ զսիրտս 'ի խղճէ չարեաց՝ եւ մկրտեալ զմարմինս 'ի
ջուրն սրբութեան: * պինդ կալցուք զխոստովանութիւն 23
անշարժ յուսոյն, զի հաւատարիմ է որ խոստացաւն:
* Եւ

(4) Ոմանք. Ցլուց եւ նոխազաց: (7) Ոմանք. Ասացի՝ ե-
թէ ահաւ": (10) Ոմանք. Որով կամօքն եւ: (14) Ոմանք.
Կատարեաց զսրբեալս: (15) Ոմանք. Յետ ասելոյն:
(16) Բազք. Եւ թէ այս է ուխտն... տաց զօրէնս իմ 'ի
սիրտս նց: (17) Ոմանք. Եւ զանօրէնութիւնս այլ ոչ:
(19) Ոմանք. 'ի մուտս սրբութեան": (20) Օրինակ մի
չէր ուղղակի. Որ նորոգեաց մեզ: (20) Ոմանք. Մարմնոյ
իւրոյ: (22) Ոմանք. Ճշմարիտ սրտիւ... եւ մկրտեալ ըն-

Digitized by Google

24 * Եւ զգուշասցուք միմեանց յորդորմամբք սիրոյ եւ ՃԴ
25 գործոց բարեաց։ * Եւ մի թողցուք զժողովս միմեանց,
որպէս սովոր են ոմանք. այլ մխիթարեսցուք, եւ այնչափ
26 եւս առաւել՝ որչափ տեսանիցէք զօրն մերձեալ։ * Զի
կամակար մտօք եթէ յանցանիցեմք յետ ընդունելու-
թեան գիտութեան ճշմարտութեան՝ այսուհետեւ ոչ եւս պիտոյ
27 է վն մեղաց պատարագ. * այլ ահեղ ակնկալութիւն
դատաստանին, եւ նախանձ հրոյն որ ուտելոց է զհակա-
28 ռակորդսն։ * Արհամարհեալ ուրուք զօրէնսն մով-
սիսի, առանց ողորմութեանց՝ առ երկուք կամ երիւք
29 վկայիւք մեռանէր. * իսկ որչափ սաստիկ պատժոց
արժանի համարիցիք զայն, որ զորդին այ առ ոտն ե-
հար. եւ զարիւն նորոյ ուխտին խառնակ համարեցաւ՝
որով սրբեցաւն, եւ զհոգին շնորհաց թշնամանեաց։
30 * Այլ գիտեմք զայն որ ասացն. իմ են վրէժխնդրու-
թիւնք եւ ես հատուցից՝ ասէ տր. եւ դարձեալ՝ թէ,
31 դատի տր զժողովուրդ իւր։ * Ահ մեծ է անկանել
'ի ձեռս այ կենդանւոյ։
32 * Արդ՝ յիշեցէք զառաջինսն զաւուրս, յորս լուսա- ՃԵ
ւորեալք բազում ճգանց եւ չարչարանաց համբերէք.
33 * մերթ՝ 'ի նախատինս եւ 'ի նեղութիւնս խայտառակեալք,
մերթ կցորդք այնպիսեաց վաստակաւորացն լինել։
34 * քանզի եւ կապելոց չարչարեցարուք, եւ զյափշտա-
տակութիւն ընչից ձերոց խնդութեամբ ընկալարուք. քան-
զի գիտէիք թէ լաւագոյն եւս ստացուածս ունիք ան-
35 ձանց յերկինս, որ կայ եւ մնայ։ * Արդ մի մեր-
ժէք 'ի ձէնջ զհամարձակութիւն ձեր, յորում կայ մե-
36 ծաց վարձուց հատուցումն. * պիտոյ է ձեզ համբե-
րութիւն. զի զկամս այ արարեալ հասջիք աւետեացն։
37 * զի փոքր մի եւս քան որչափ, որ գալոցն իցէ՝ ե-
կեսց

մարմինս 'ի ջուր սուր"։ (24) Ոմանք. Եւ զգուշացարուք միմեանց։ (25) Ոմանք. Եւ մի թողուցուք... որպէս եւ սովոր են.. այլ մխիթարեցարուք այնչափ առաւել՝ որչափ տեսանէք զօրն։ (26) Ոմանք. Յանցանիցէ որ յետ ընդունելութեան եւ գիտ"։ (28) Ոսկան. Առանց երից ողոր"։ (28) Ոմանք. Առանց ողորմութեան՝ առ երկու կամ երեք վկ"։ (29) Ոսկան. Իսկ արդ որչափ սաստ"։ (29) Համարիցիք զայն... որով եւ սրբեցաւն։ (30) Ոմանք. Այլ գիտեմ.. իմ է վրէժխնդրութիւն... եւ դարձեալ եթէ՝ դատի տր զժողովրդս իւր։ (32) Ոմանք. Յոր լուսաւ"... եւ չարչարանացն համբերեցէք։ (33) Ոմանք. Մերթ 'ի նախատանս։ (33) Ոսկան. 'ի նախատինս, եւ մերթ 'ի նե"։ (34) Ոմանք. Գիտէիք եթէ լա"։ (37) Ոմանք. Որչափ գալոցն է՝ եկեսցէ։

Digitized by Google

կեսցէ և ոչ յամեսցէ ։ * զի արդարն իմ 'ի հաւատոց 38
կեցցէ . և եթէ յերկմտեսս ոք իցէ , ոչ հաճեսցի ընդ
նա անձն իմ ։ * Բայց մեք ոչ եթէ երկմտութեան՝ եմք 39
'ի կորուստ . այլ հաւատովք 'ի փրկութիւն հոգւոց ։

ԳԼ. ԺԱ.

ԺԶ Ո՛րինչ են հաւատք , եթէ ոչ՝ յուսացելոցն իրաց հաս- 1
տատութիւն , և յանդիմանութիւն՝ որոց ոչն երևին ։
* զի նովաւ վկայեցան առաջինքն ։ * Հաւատովք ի- 2
մանամք հաստատեալ զյաւիտեանս բանիւ այ , յանե- 3
րևութից զերևելիս եղեալ ։ * Հաւատովք լաւ պա- 4
տարագս հաբէլ քան զկայէն մատուցանէր այ , որով
վկայեցաւ իսկ արդար լինել . զի 'ի վերայ պատարա-
գացն եղև վկայութիւն նմա յայ . զի թէպէտ և մեռաւ
'ի նմին , սակայն տակաւին խօսի ։ * Հաւատովք ե- 5
նովք փոխեցաւ , զի մի՛ զմահ ճաշակեսցէ . և ոչ ու-
րեք գտանէր , քանզի փոխեաց զնա ած . և յառաջ քան
զփոխելն նր՝ վկայեցաւ հաճոյ լինել այ ։ * բայց ա- 6
ռանց հաւատոց՝ անհնար է հաճոյ լինել . այլ հաւա-
տալ արժան է այնմ որ մերձենայ առ ած՝ թէ է ած .
և որ խնդրեն զնա՝ լինի պարգևատու , * Հաւատովք 7
առեալ հրաման նոյէ՝ վս չևս երևելեացն՝ զահի հա-
րեալ կազմէր զտապանն 'ի փրկութիւն տան իւրոյ . ո-
րով դատեցաւ զաշխարհ . և հաւատոցն արդարութեան
եղև ժառանգաւոր ։ * Հաւատովք՝ որ աբրահամն կո- 8
չեցաւ՝ ունկնդիր եղև ելանել 'ի տեղին զոր առնելոց
էր 'ի ժառանգութիւն . ել գնաց՝ և ոչ գիտէր յով եր-
թիցէ ։ * Հաւատովք պանդխտեցաւ յերկիրն աւե- 9
տեաց՝ իբրև յօտարութեան . խորանօք բնակեաց սահա-
կաւ և յակովբաւ համադերձ՝ ժառանգակցօք նոյին ա-
ւե-

---

(38) Յօրինակին մերում՝ առ և յայլ ձեռագիր գրչագիրս գրեալ էր այսու եղանակաւ . Արդարն 'ի մի հաւատոց ։ Որ և օրինակի մի . Արդարն 'ի հւտոց ։ (38) Ոսկան . Եթէ երկմտեսս ոք իցէ ։ (39) Ոմանք . Մեք ոչ թէ երկ'' ։
Գլ. ԺԱ. (2) Ոմանք . Քանզի նովաւ ։ (3) Ոմանք . Հաստատել զյաւի'' ։ (3) Օրինակ մի յաւելու . Հաստատեցաւ աշխարհս զյաւ'' ։ (4) Ոմանք . Լաւ պտրգ. հաբէլ . . եղև նմա վկայութի ։ (5) Ոմանք . Ճաշակեսցէ զմահ . . . զփոխել նր ։ (6) Ոսկան յաւելու . Հաճոյ լինել այ ։ (6) Ոմանք . Եթէ է ած , և որոց խնդրենն զնա ։ (7) Ոմանք . Տանն իւրոյ , որով դատեցաւն ։ (8) Ոմանք . Զոր առնելոց էր 'ի ժառանգութե . . . յո՛ երթիցէ ։ (9) Ոմանք . Յերկիրն աւետ'' . . խորանօք բնակեցաւ . . և յակոբաւ համադերձ ժառանգակցովք նոյին աւետեացն ։

Digitized by Google

10 ւեանսց ։ * քանզի ակն ունէր հիմնաւորք հաստատելոյ
11 քաղաքին, որոյ ճարտարապետ և արարիչ Աստուած է ։ * Հա-
ւատովք և ինքն Սառա՝ որ ամուլն էր, զզօրութիւն առնե-
լոյ զսերմն որդեծնութեան ընդունէր, և 'ի տարաժամ
հասակի ծնանէր. քանզի հաւատարիմ համարեցաւ զայն
12 որ խոստացաւն ։ * վասն որոյ և 'ի միոջէն ծնանէին,
և այն 'ի յանցեալ ժամանակի, իբրև զաստեղս երկնից
բազմութեամբ, և իբրև զաւազ առ ափն ծովու առանց թու-
13 ոյ ։ * Ըստ հաւատոյ մեռան ամենեքին սոքա, և չև ևս
ընկալեալ զաւետիսն. այլ 'ի հեռաստ տեսին զնոսա՝
և ցնծացան, և խոստովան եղեն՝ եթէ օտարք և պան-
14 դուխտք են յերկրի ։ * զի որք զայնպիսիսն խօսին, յայտ
15 առնեն՝ եթէ զաւառ իւր խնդրեն ։ * զի եթէ զայն
յիշէին ուստի ելինն, գոյր ժամանակ դառնալոյ անդ-
16 րէն ։ * Նա՝ աւանիկ ազնուականի իմն ցանկացեալ
են, այս ինքն է՝ երկնաւորին. վասն որոյ ոչ ամօթ հա-
մարի Աստուած, կոչել նոցա Աստուած. քանզի պատրաստեաց նոցա
17 քաղաք ։ * Հաւատովք մատոյց Աբրահամ 'ի փորձութեան
իւրում զԻսահակ պատարագ. և զմիամօրն մատուցա-
18 նէր, որոյ զաւետիսն ընկալեալ էր. * որում ասացաւն,
19 թէ Իսահակաւ կոչեսցի քեզ զաւակ. * եդ 'ի մտի իւ-
րում, թէ և 'ի մեռելոց կարող է յարուցանել Աստուած. ուս-
20 տի և յառակս իսկ ընկալաւ զնա ։ * Հաւատովք վասն
հանդերձելոց իրաց՝ օրհնեաց Իսահակ զՅակոբ և զԵ-
21 սաւ ։ * Հաւատովք Յակոբ 'ի մեռանելն իւրում, զիւ-
րաքանչիւրոք յորդւոցն Յովսեփու օրհնեաց, և եր-
22 կիր եպագ 'ի ծայր գաւազանի իւրոյ ։ * Հաւատովք
Յովսէփ 'ի վախճանել իւրում յիշեաց զելս որդւոցն
23 Իսրայէլի, և վասն ոսկերաց իւրոց պատուիրեաց ։ * Հա-
ւատովք՝ զՄովսէս իբրև ծնաւ, թաքուցին ամիս եր-
րիս 'ի հարց իւրոց. քանզի տեսին կայտառ զմանուկն,
24 և ոչ զանգիտեցին 'ի հրամանէ թագաւորին ։ * Հաւա-
տովք

---

(11) Ոսկան. Որ ամուլն կոչեցեալ էր, զզօրութիւն առնե-
լոյ ։ (11) Ոմանք. Առնելոյ սերմն որդ"... զայն զոր
խոստ" ։ (12) Ոմանք. Եւ այն յանցեալ ։ (13) Ոմանք. Եւ
չև էր ընկալեալ զաւե".. տեսին զնա և ցնծացան ..
թէ օտարք .. են յերկիր ։ (14) Ոմանք. Զի որ զայնպի-
սիս խօ"... թէ զգաւառ ։ (15) Ոմանք. Անդրէն դառ-
նալոյ ։ (16) Ոմանք. Ազնուական իմն ... ոչ համարի ա-
մօթ Աստուած ։ (19) Ոմանք. Թէ 'ի մեռելոց ... և յառակս
ընկալաւ ։ (20) Ոմանք. Զյակոբ և զեսաւ ։ (21) Ոմանք.
Զիւրաքանչիւր յորդւոցն Յովսեփայ ։ (22) Ոմանք. 'Ի
վախճանելն իւ" ։ (23) Օրինակ մի. Թաքուցին ամիս ։
(24) [illegible]

Digitized by Google

տովք Մովսէս իբրև մեծացաւ՝ ուրացաւ կոչել որդի
դստերն փարաւոնի ։ * Լաւ համարեցաւ չարչարել ընդ 25
ժողովրդեանն այ, քան առ ժամանակ մի վայելել՝ ի
մեղս ։ * Կարեւոր համարեցաւ զնախատինս քի, քան 26
զմեծութիւն գանձուցն եգիպտացւոց. զի հայեցեալ ակն
ունէր վարձուցն հատուցմանն ։ * Հաւատովք թողոյր 27
զերկիրն եգիպտացւոց, և ոչ երկնչէր 'ի ցասմանէ թա-
գաւորին. զի զաներեւոյթն իբրև զտեսեալ համբե-
րութբ համարեցաւ ։ * Հաւատովք արար զպատիկն և 28
զհեղումն արեանն. զի մի սատակիչն անդրանկաց մե-
ձեռնայցէ 'ի նոսա ։ * Հաւատովք անցին ընդ ծովն կար- 29
միր՝ իբրև ընդ ցամաք երկիր. զորոյ զփորձ առեալ
եգիպտացւոցն՝ ընկղմեցան ։ * Հաւատովք պարիսպքն 30
երիքովի անկան, շուրջ եկեալ զնոքօք զեւթն օր ։ * Հա- 31
ւատովք ռախաբ պոռնիկն ոչ կորեաւ ընդ անհաւատսն,
որոյ ընկալեալ էր զլրտեսսն խաղաղութբ ։ * Եւ արդ՝ 32
զի՞նչ ևս ասացից. զի չէ բաւական ժամանակս պատ-
մելոյ, վասն գեդէոնի, բարակայ, սամփսոնի, յեփ-
թայեայ, դաւթի, և սամուելի, և այլոց մարգարէիցն.
* Որք հաւատովք պարտեցին զթագաւորութիւնս. գոր- 33
ծեցին զարդարութիւն. հասին աւետեաց. խցին զբե-
րանս առիւծուց. * շիջուցին զզօրութիւն հրոյ. ապրե- 34
ցան 'ի բերանոյ սրոյ. զօրացան 'ի տկարութենէ. եղեն
զօրաւորք 'ի պատերազմի. առին զբանակս օտարաց ։
* Ընկալան կանայք 'ի յարութենէ զմեռեալս իւրեանց ։ 35
Կէսք կոչկոճեցան՝ և ոչ ևս ընկալեալ զփրկութիւն, զի
լաւագոյն յարութեանն հասանիցեն ։ * և կէսքն զաղ- 36
ջանաց և զգանից զփորձ առին, զկապանաց և զբան-
տից ։ * Քարկոծեցան, սղոցեցան, փորձեցան. սպան- 37
մամբ սրոյ մեռան. շրջեցան լաշհամաշկօք՝ և մորթովք
այծենեօք ։ Կարօտեալք, նեղեալք, չարչարեալք.
* զորս

Նոյնն. Թերմութէս. կն. Թերմութիս է անուն դստերն փարաւոնի ։ (26) Օրին. Քանզի հայեցեալ ։ (27) Օրին. Քչի զաներև''.. իբրև տեսեալ ։ (28) Օրին. Սատակիչ անդրանկացն ։ (30) Օրին. Որ շուրջ եկեալ ։ (31) Օրին. Ռախաբ պոռնիկն... զլրտեսսն խաղա'' ։ (32) Օրին. Զինչ ասացից.. յեփթայի ։ (33) Այս տեղւոյս համաձայն Յունին՝ ունէաւ յայլ համարոյ մինչև ց 38. 'ի լուսա''. Նշանակէին զանուանս նահապետացն և զմարգարէից՝ առաքելանուն հոգւոյն բանի ։ (33) Օրին. Գործեցին զարդարութիւն ։ (35) Օրին. Եւ չև ևս ընկալեալ զփրկ'' ։ (36) Յօրինակին. Եւ զգանից փորձ ա'' ։ (36) Օրին. Եւ զկապանաց ։ (37) Օրին. Լեշկամաշկօք ։ Եւ ոմանք. Լաշկամաշկօք ։ Այս քչէս համաձայն Յունին, ոչ և Լատին ։

Digitized by Google

38 * զորս ոչ արժէ աշխարհս. յանապատս մոլորեալք, և
39 'ի լերինս, և յայրս, և 'ի փապարս երկրի: * Եւ սոքա
ամենեքին վկայեալք 'ի հաւատոցն, չև ևս ընկալան զա_
40 ւետիսն: * Այ վասն մեր լաւագոյն համարեալ, զի մի
առանց մեր կատարեսցին:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Այսուհետև և մեք' որ այսչափ շուրջ զմեաւք մածեալ ԺԲ
ունիմք զբազմութիւն վկայից, զհպարտութիւն զամ
'ի բաց ընկեցուք և զմեղս կարևորս. համբերութեամբ
2 ընթասցուք 'ի պատերազմ որ առաջի կայ մեզ: * Հայ_
եսցուք 'ի զօրագլուխն հաւատոց' և 'ի կատարիչն յս.
որ փոխանակ ուրախութեանն որ նմա առաջի կայր, յանձն
առ զխաչն, արհամարհեալ զամօթն, նստաւ ընդ աջ_
3 մէ աթոռոյն այ: * Ա՛ղէ' ածէք զմտաւ, որ զայսպի_
սի համբերութիւն' 'ի մեղաւորաց հակառակութեան անձին
կրեաց. զի մի աշխատք լինիցիք անձամբք ձերովք' և
4 լքանիցիք: * Զի չև ևս արեամբ չափ պատերազմեալք'
5 հակառակ կացէք մեղացն, * և մոռացարուք զմխիթա_
րութիւն' որ ընդ ձեզ իբրև ընդ որդեակս խօսի: Որ_ գ
դեակ իմ' մի լքանիր 'ի խրատու տն. և մի վհատիցիս
6 յանդիմանեալ 'ի նմանէ: * Զի զոր սիրէ տր' խրատէ,
7 տանջէ զամ որդի զոր ընդունի: * 'Ի խրատու համբե_
րութեան կայք, իբրև յորդիս մատուցեալ է 'ի ձեզ այծ.
8 ո՞ր որդի է' զոր ոչ խրատիցէ հայր: * Զի եթէ առանց
խրատու լինիցիք, որով ամենեքին բաժանորդք եղեն.
9 ապա խորթք էք' և ոչ որդիք: * Զի եթէ 'ի մարմնա_
ւոր հարցն մերոց զոր ունիմք խրատիչս' պատկառեմք,
ո՞րչափ ևս առաւել հնազանդեսցուք հօրն հոգւոց' և
10 կեցցուք: * Զի սոքա առ սակաւ ժամանակս ըստ կա_
մաց իւրեանց խրատէին. իսկ նա' վս օգտի, առ 'ի ըն_
11 դունելոյ զսրբութիւն նր: * Ամենայն խրատ առ ժամա_
նակն

---

(38) Ոմանք. Ոչ արժէ աշխարհ.. մոլորեալք 'ի լե_րինս և 'ի յայրս և 'ի փա": (39) Ոմանք. Չև ևս ընկա_լեալ զաւե": (39)(40) Ոմանք. Զաւետիսն այ: Վս մեր: Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Այսուհետև մեք... և զմեղսն կարևորս... 'ի պտրզմն, կամ, 'ի պտրզմի: (2) Ոմանք. Հայեցարուք 'ի զօրագլուխ հաւատոյն: (2) Ոսկան. Փոխանակ մխիթարութեան որ նմա: (3) Ոմանք. Աշխատ լինիջիք: (5) Ոմանք. Եւ մի լուծանիցիս յանդիմանել: (7) Ոմանք. Համբերութեամբ կայք: (8) Ոմանք. Խորթ իցէք: (9) Ոմանք. Զի թէ 'ի մարմնաւ": (10) Ոմանք. Առ 'ի յընդունելոյ: (11) Ոմանք. Խրատ ոչ առ ժմկն ուրախութեան թուի, այլ տրտմութեան.. կրթելոցն հատուցա_

նակն ոչ ուրախութե թուի՝ այլ տրտմութե․ բայց
յետոյ պտուղ խաղաղութե՝ նոցա կրթեցելոցն հա-
տուցանէ յարդարութե ։ * Վասն որոյ զձեռս լքեալս՝ 12
և զծունկս կթոտս՝ հաստատեսջիք․ * և զշաւիղս ուղիղս 13
արարէք ոտից ձերոց, զի մի՛ որ կաղն իցէ գլորիցի,
այլ մանաւանդ բժշկեսցի ։ * Զխաղաղութե զհետ եր- 14
թայք ընդ ամենեսին՝ և զսրբութե․ առանց որոյ ոչ ոք
տեսանիցէ զՏր ։

ԺԸ * Զգոյշ լերուք, գուցէ ոք յետնեալ գտանիցի 'ի շնոր- 15
հացն Այ ։ մի՛ ոք արմատ դառնութե 'ի վեր երևեալ նե-
ղիցէ, և նովաւ բազումք պղծիցին ։ * Մի՛ ոք պոռնիկ և 16
պիղծ իբրև զեսաւ․ որ ընդ միոյ կերակրոյ զանդրան-
կութիւն վաճառեաց ։ * գիտէք՝ զի թէպէտ և յետոյ 17
կամեցաւ ժառանգել զօրհնութիւն, խոտան գտաւ․
զի և ապաշխարութե տեղի ոչ եգիտ․ թէպէտ և ար-
տասուօք խնդրեաց զնա ։

ԺԹ/Գ * Զի ոչ էք մատուցեալ առ լերանն շօշափելի, որ հրովն 18
վառեալ էր, և մգով, և մառախղով, և խաւարաւ,
և մթրով․ * ուր փողն հնչէր և բարբառ պատգամացն․ 19
ուստի որք լուանն՝ հրաժարեցին, զի մի՛ կրկնեսցի առ
նոսա բանն ։ * քանզի ոչ հանդուրժէին հրամանին․ թէ- 20
պէտ և գազան մերձենայր 'ի լերանն՝ քարկոծ լինէր ։
* և այնպէս ահագին էր տեսիլն, զի և Մովսէս ասէր, 21
թէ զահի հարեալ եմ և դողամ ։ * Այլ մատուցեալ 22
էք 'ի սիովն լերանն, և 'ի քաղաքն Այ կենդանւոյ յԵմ՝
յերկինս, և 'ի բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց, * և 23
յեկեղեցիս անդրանկաց գրելոց յերկինս, և առ դա-
տաւորն ամենեցուն Ած, և յոգիս արդարոց կատարե-
լոց․ * և 'ի նորոց կտակարանաց միջնորդն յս, և 'ի հե- 24
ղումն արեան նորա՝ որ առաւել խօսի քան զհաբելին ։
* Զգոյշ լերուք՝ գուցէ հրաժարիցէք յայնմանէ որ 25
խօսեցաւն․ զի եթէ նքա ոչ կարացին զերծանել, հրա-
ժարեալք յայնմանէ՝ որ յերկրին հրաման տայր․ ո՛րչափ
ևս առաւել մեք՝ եթէ յերկնաւորէն թիկունս դար-
ձու

նէ արդարութե ։ (13) Ոմանք․ Ուղիղ արարէք... գլո-
րիցէ ։ (14) Այլք․ Զհետ երթայք ընդ ամենեսին․ կմ,
առ ամենեսին ։ (14) Ոմանք․ Ոչ ոք տեսանէ զՏր ։ (16) Ո-
մանք․ Պոռնիկ կամ պիղծ... զանդրանկութիւն վա" ։
(17) Ոմանք․ Ժառանգել զանդրանկութիւն․․ զի ապաշխա-
րութե ։ (18) Ոմանք․ Առ լերանն ։ (20) Ոմանք․ Մեր-
ձենայր 'ի լերանն ։ (21) Ոմանք․ Եթէ զահի հար" ։ (22) Ո-
մանք․ ԱՅ կենդանւոյն ։ (23) Ոմանք․ Անդրանկաց կա-
տարելոց յեր" ... ամէնցն Ած ։ (24) Ոմանք․ Արեանն
նքա ։ (25) Ոմանք․ Զի թէ նոքա... թէ յերկնաւո" ․․

Digitized by Google

26 ձուցանիցեմք։ * Որոյ ձայնն զերկիր շարժեաց յայն-
ժամ. և այժմ խոստացեալ է՝ և ասէ. միւսանգամ շար-
27 ժեցից ոչ միայն զերկիր՝ այլ և զերկինս։ * Այլ միւսան-
գամն յայտ առնէ զշարժելոցն՝ իբրև զեղելոց փոփո-
28 խումն, զի հաստատունն կացցեն անշարժքն։ * Վասն
որոյ թագաւորութիւն անշարժ ընկալեալ, ունիմք կալ-
ցուք զշնորհսն, որով պաշտեսցուք զած հաճութեամբք՝ ահիւ
29 և դողութեամբ. * քանզի ած մեր հուր ծախիչ է։

ԳԼ. ԺԳ։

1 Եղբայրսիրութիւն հաստատեսցի առ ձեզ։ * Զօտար- Ի
2 սիրութիւն մի՛ մոռանայք. զի այնու ոմանք յանդէտս
3 ընկալան զհրեշտակս։ * Յուշ լիցին ձեզ կապեալքն,
որպէս թէ դուք ընդ նոսին կապեալք իցէք. և չարչարեալքն,
4 որպէս թէ և դուք իսկ մարմնաւորք էք։ * Պատուական
է ամուսնութիւն ամենեւին, և սուրբ անկողինք. բայց
5 զշունս և զպոռնիկս դատի ած։ * Բարք՝ անարծաթա-
սէրք լինիցին, բաւական համարել որչափ ինչ՝ ի ձեռս
իցէ. քանզի ինքն իսկ ասաց. ոչ թողից զքեզ՝ և ոչ ընդ
6 վայր հարից. * որպէս համարձակ լիցուք ասել. Տէր է իմ
7 օգնական՝ և ոչ երկեայց զի արասցէ ինձ մարդ։ * Յի-
շեցէք զառաջնորդս ձեր որ խօսեցան ձեզ զբանն այ.
հայեցեալք յելս գնացից նց, նմանօղք եղերուք հա-
8 ւատոցն։ * Յս քս երէկ և այսօր, նոյն և յաւիտեանս։
9 * Յուսմունս պէսպէսս և յօտարաձայնս մի՛ դանդաղէք.
զի լաւ է շնորհօք հաստատել զսիրտս, և ոչ կերակ-
րովք. որովք ոչ ինչ օգտեցան որք այնպէսն գնացին։
10 * Ունիմք մեք սեղան, ուստի ոչ ունին իշխանութիւն ճա- ԻԱ
11 շակել, որք պաշտեն զպաշտօն խորանին։ * Զի որոց Ե
անասնոց մատչէր արիւնն՝ ի սրբութիւնն՝ վն մեղաց՝ ի
ձեռն քահանայապետին, նոցուն մարմինք այրէին ար-
12 տաքոյ բանակին։ * Վն որոյ և Յս՝ զի սրբեսցէ իւրով
ա-

դարձուցանեմք։ (27) Ոմանք. Իբրև զեղելոցն։ (28) Ո-
մանք. Զած հաճութբ։ (29) Օրինակ մի. Հուր ծախեցէ։
Գլ. ԺԳ. (2) Ոսկան. Զօտարասիրութի։ (3) Ոմանք. Թէ
և դուք ընդ նս կապեալ իցէք.. որպէս և դուք իսկ մարմ-
նաւոր էք։ (4) Ոսկան զանց առնէ. Ամուսնութի ամենեւին,
և սուրբ անկողինք։ այլ՝ ի լուս". նշանակէ՝ Աստու։ (5) Ո-
մանք. Անարծաթասէր.. բաւական համարեալ որչափ
և՝ ի ձեռս իցէ.. ոչ թողից զձեզ։ (6) Ոմանք. Որպէս զի
համար"... և ես ոչ երկեայց։ (7) Ոմանք. Զառաջ-
նորդսն որ խօ"։ (8) Ոմանք. Նոյն յաւիտեան։ (9) Ոմանք.
Պէսպէս և օտարաձայնս... որ այնպէսն գնացեն։
(11) Ոմանք. Անասնոցն մատչէր... նոցին մարմինք այ-

Digitized by Google

արեամբն զժողովուրդն, արտաքոյ դրանն չարչարե-
ցաւ: * Արդ՝ եկայք ելցուք առ նա արտաքոյ բանա- 13
կին, առեալ յանձն զնախատինս նր̃: * Քանզի ոչ եթէ 14
ունիմք քաղաք որ աստէն մնալոց է, այլ զհանդերձ-
եալսն խնդրեմք: * Արդ՝ 'ի ձեռն նր̃ մատուսցուք պա- 15
տարագ օրհնութե̃ յամ̃ ժամ̃ այ̃. այս ինքն է՝ զպտուղ
շրթանց խոստովանելոց յանուն նր̃: * Զբարերարութ̃ 16
և զհաղորդութ̃ մի̃ մոռանայք, զի ընդ այնպիսի պա-
տարագս հաճի այ̃: * Ունկնդիր լերուք առաջնորդաց 17
ձերոց, և հպատակ կացէք նց̃. զի նք̃ տքնին վս̃ ոգւոց
ձերոց՝ որպ̃ թէ համարս տալոց իցեն ը̃ ձեր. զի խնդ-
ութե̃՝ արասցեն զայն՝ և մի̃ յոգւոց հանելով. զի այն
կեր ոչ յօգուտ ձեր է: * Աղօթս արարէք վս̃ մեր. զի հաւ- 18
տացեալ գիտեմք՝ եթէ բարւոք միտս ունիմք. յամ̃ի կա-
միմք բարւոք գնալ ցուցանել: * Եւ առաւել աղաչեմ՝ 19
զի զայն առնիցէք, զի վաղագոյն պատսպարեցայց ձեզ:
ԻԲ * Եւ այ̃ խաղաղութե̃՝ որ եհան 'ի մեռելոց զհովիւն 20
հօտից՝ զմեծն արեամբ յաւիտենական ուխտին զտ̃ր մեր
յս̃, * հաստատեսցէ զձեզ 'ի գործս բարութ̃՝ առնել 21
զկամս նր̃. և արասցէ 'ի մե̃զ զհաճոյսն առաջի իւր՝
'ի ձեռն յս̃ի քս̃ի. որում փառք յաւիտեանս. ամէն:
* Աղաչեմ զձեզ եղբարք, անսայք բանիս մխիթարու- 22
թե̃. քանզի սակաւուք գրեցի առ ձեզ: * Եւ ծանուցէք 23
զեղբայրն մեր զտիմոթէոս, զարձակեալն առ ձեզ. ը̃
որում, եթէ վաղագոյն գայցէ՝ տեսից զձեզ: * Ողջոյն 24
տաջիք ամ̃ առաջնորդաց ձերոց, և ամ̃ սրբոց: Ողջոյն
տան ձեզ՝ որ 'ի կողմանս իտալիացւոց են: * Շնորհք 25
ընդ ամենեսին ձեզ:

Առ Եբրայեցիս՝ գրեցաւ յԻտալիայ 'ի ձեռն Տիմոթէոսի:
Տունք. ՇՃ:

րեւն: (14) Ոմանք. Մնալոց իցէ: (15) Ոմանք. Պատա-
րագս օրհնութե̃ . . . խոստովանելոյ յանուն: Ոսկ ու-
նակ. Խոստովանողաց յանուն: (16) Ոմանք. Պատա-
րագաւն հա՛: (17) Ոմանք. Նոքա տքնէին վս̃ . . . համար
տալոց են ընդ: (19) Ոմանք. Եւ առաւել աղաչեմք . . .
զի լաւագոյն պատսպա": (20) Ոմանք յաւելուն. Զտ̃ր մեր
յս̃ քս̃: (21) Ոմանք. Զձեզ յամենայն գործս բարութ̃:
(22) Բազ̃ք. Սակաւուք դրեցի ձեզ: (24) Ոմանք. Որ 'ի
կողմանց իտալացւոց իցեն: (25) Ոսկան յաւելու. Ամե-
նեսին ձեզ. ամէն:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիմոթէոս Առաջին Թղթոյն :

Օ այս առաքելոց 'ի մակեդոնիայ , և է պարծանաւոր թղթոյս՝ այս : Յեփեսոս ոմանք 'ի հրէութեան ազգէն . և ունելով օտար վարդապետութեան ընդդիմանային պարծանաւորելով զբերանն . զայս լուեալ առաքելոյն յղեաց զՏիմոթէոս անդ ժամ առ 'ի յաղթել զնոսա . Գրէ և զթուղթս , և յառաջագոյն պատուիրէ փութով գերել զոր 'ի քո զհաւատս : Վարդապետէ նմա և զօրինացն , առ 'ի յորդորելով զոր արտաքոյ ուղիղ վարդապետութեան խօսէին : Ասապէ և նոյն ընդ նոցին , հեթանոսաց և ազգաբանութեանց որք նաւաջախեցան 'ի հաւատս , զոր մատնեաց սատանայի զի խրատեսցին չհայհոյել : Զայս պատուիրելով և սահմանելով զնոսին , կանոն եկեղեցական , զի աղօթից . որպէս և կամ ա՛րք և կամ կին կա՛մ աղօթել . զի կանանց ուսուցանել , մանաւանդ յեկեղեցի , և մի վարդապետել : զի եպիսկոպոսաց և երիցանց և սարկաւագաց , որպէս և որոց կայցեն . և որք են ընդ յեղանակ եկեղեցւոյ , թէ զորպէս անմաց պարտ է այրի անուանել , և թէ որով կուսին և ո՛ր զգուշանան : Խրատէ զմանկամարդս ամուսնանալ , և մի աղտեղութեամբ կեալ : պատուիրէ և զի ծերոց մի ամբաստանել , և մի յառաջ 'ի քաղաքում : Յետ այսորիկ առէ զի վարդապետաց որ աշխարհին . զգուշացուցանէ զնա վարդապետութենէ գերելու ժամանակին յորում լինելոց համարի խոտորել 'ի հաւատոցն : Վարդապետէ նոյա և վասն սրբութեան կերակրոց , և պատուիրէ խոյսել յառաջ ալէզայն ելիցն , որով ամենք և յանցանքք եղեն հաւատոցն . կատարեալ զթուղթն :

Գլուխք առ Տիմոթէոս Ա. Թղթոյն :

Ա. Վասն յոյս ուրն աստուածպաշտութեան , որ անդիմադրին առնէ առ 'ի յաւիտենական հարկէն : Բ. Վասն խորոց ընդդէմ լինելոյ առաքելոյ 'ի հոգւոյն՝ բոց շնորհաց քո :

Գ. Աղօթել վասն հաւատոյ և մարդկութեան սպասաւորութեան , առանց որոց լռեալ փափկանալ կայր 'ի վերայ :

Դ. Վասն աղօթից 'ի վերայ ամենեցուն , և թէ ամենայն ամենեցուն միջնորդ՝ առանց խառնուածոյ պարզեցուցան :

Ե. Վասն վարդապետաց՝ թէ որպէս օրէն է լինել , և ո՛չ կանանց վասն ընտրութեան և վասն ցուցից որ 'ի պարտիզաց անտի մաին , զոր լսիցէ ծննդեան քո , և հաւատ նոյա և վարք :

Զ. Վասն առաջնորդութեան եպիսկոպոսի : Է. Յորում վասն սարկաւագաց որպէս և կանանց : Ը. Վասն ծծելեան մարմնաւորաց : Թ. Յորում վասն հեթանոսաց վտանգաց որ լինելոց իցեն :

Ժ. Վասն պատուիրանի ծերոց թողութեան յաւուրս :

ԺԱ. Վասն խնամոց այրեաց և երիցանց :

ԺԲ. Վասն պատուհասի առ Տիմոթէոս մեղաւորաց :

ԺԱ. Վասն այրեաց հասակի և կարգաց, և դադրման փափկելոյ։
ԺԲ. Վասն երիցանց պատուոյ։
ԺԳ. Վասն ՚ի չէամատրութենէն զգուշանալոյ։
ԺԴ. Ցուցէ թէ ինչ գործ որ թաքչիցի։
ԺԵ. Վասն ծառայից հնազանդութեան։
ԺԶ. Հակառակ ուսուցանողաց որոց վարդապետեաց։
ԺԷ. Պատուէր ահագին վասն սուրբ հնազանդութեան ընչիւ ցրուման։
ԺԸ. Մեծարանաց աստուածութեան ՚ի չէանին ճշմարիտ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա։

ա կ ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- 1
սուսի Քրիստոսի, ըստ հրամանի Փրկչին մերոյ
Աստուծոյ, և Յիսուսի Քրիստոսի յուսոյն մերոյ. * առ Տիմո- 2
թէոս որդւոյ սիրելւոյ հաւատովք։ Շնորհք, ողոր-
մութիւն, խաղաղութիւն յԱստուծոյ հօրէ՝ և ՚ի Տեառնէ մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ։
Ա * Որպէս աղաչեցի զքեզ կալ յԵփեսոս, մինչ երթայի 3
՚ի Մակեդոնիա. զի պատուէր տացես ոմանց չլինել
օտարուսմունս, * և չհայել յառասպելս և ՚ի տոհմա- 4
թիւս անչափս. որ մանաւանդ խնդիրս յուզեն, և
ոչ զտնտեսութիւն Աստուծոյ հաւատովք։ * Քանզի գլուխ պա- 5
տուիրանին՝ սէր է, ՚ի սուրբ սրտէ, և ՚ի միտաց բարեաց,
և յանկեղծաւոր հաւատոյ։ * յորոց ոմանք վրիպեցան 6
խոտորեալք յունայնութիւն բանից։ * կամին լինել վար- 7
դապետք օրինաց. ինքեանք ոչ իմանան զինչ խօսին,
և ոչ վասն որոց պնդեալն են։ * Գիտեմք՝ եթէ բարւոք 8
են օրէնք, եթէ ոք զնոսա օրինօք կրեսցէ։ * բայց զայս 9
գիտասցէ՝ զի ՚ի վերայ արդարոց օրէնք ոչ կան, այլ ՚ի
վերայ անօրինաց և անհնազանդից, ամպարշտաց և մե-
ղաւորաց, անսրբից և պղծոց, զհայր և զմայր անար-
գա

* ՚Ի միջնագրի ոմանք. Առ Տիմոթ". Թուղթ առաջին։ Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Եւ Քրիստոսի Յիսուսի յուս"։ (2) Ոմանք. Սիրելւոյ որդւոյ։ (3) Ոսկան. Մինչ երթայի ՚ի Մա"։ (3) Օրինակ մի. Տացես նմա չլինել։ (7) Ոմանք. Եւ ինքեանք ոչ ի"... վասն որոյ պնդեալ են։ (8) Ոմանք. Թէ բարիոք

Digitized by Google

10 գողոց, մարդավաճառաց, * պոռնկաց, արուագիտաց,
մարդերլուզաց, ստաց, ստերդմանց. և եթէ այլ ինչ
11 իցէ հակառակ ողջամիտ վարդապետութեանս. * որ
ըստ աւետարանի փառաց երանելւոյն այ է, որում — վՀ
եղէ ես հաւատարիմ:
12 * Շնորհ ունիմ այնմիկ՝ որ զօրացոյցն զիս 'ի քն յս 'ի Բ
տր մեր. զի հաւատարիմ համարեցաւ կարգել՝ 'ի սպա֊
13 սաւորութի. * որ յառաջագոյն հայհոյիչն էի՝ և հալա֊
ծիչ և թշնամանիչ. այլ գտի ողորմութի, զի զայն յան֊
14 գիտութե՝ և յանհաւատութե գործէի: * և առաւել
եղեն շնորհք տն մերոյ հաւատովքն և սիրովն որ 'ի քս
15 յս: * Հաւատարիմ է բանս, և ամ ընդունելութե
արժանի է. զի յս քս եկն յաշխարհ փրկել զմեղաւորս,
16 որոց գլուխն եմ ես: * այլ վն այնորիկ գտի ողորմու֊
թի, զի նախ յիս ցուցցէ յս քս զամ երկայնմտութի, յօ֊
րինակ այնոցիկ որ հաւատալոցն իցեն 'ի նա՝ 'ի կեանսն
17 յաւիտենից: * Այլ թագաւորին յաւիտենից՝ անեղ֊
ծի և աներևութի, միայն այ՝ փառք, և պատիւ յաւի֊
տեանս յաւիտենից. ամէն:
18 * Զայս պատուէրս աւանդեմ քեզ որդեակ իմ տի֊ Գ
մոթէոս, ըստ կանխելոց 'ի քեզ մարգարէութեանցն. զի
19 զու զինուորիցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորութիւն. * ու֊
նիցիս հաւատս՝ սրբովք մտօք. զոր ոմանց մերժեալ
20 յանձանց իւրեանց՝ նաւաբեկեցան 'ի հաւատոյն. * ո֊
րոց սակի են հիմենեոս՝ և աղէքսանդրոս. զորս մատնե֊
ցի սատանայի, զի խրատեսցին չհայհոյել:

ԳԼ. Բ.

1 Արդ՝ աղաչեմ նախ քան զամ, առնել աղօթս, Դ
խնդրուածս, պաղատանս, գոհութիւնս վասն ամ
2 մարդկան. * վասն թագաւորաց և ամ իշխա֊
նաց: զի խաղաղութբ՝ և հանդարտութբ վարեսցուք
3 զկեանս մեր, ամ աստուածպաշտութբ և սրբութբ: * Զի
այն է բարի և ընդունելի առաջի փրկչին մերոյ այ.
4 * որ զամ մարդիկ կամի զի կեցցեն՝ և 'ի գիտութի ճշմար֊
տու֊

են օ"... օրինօքն կրեսցէ: (11) Ոմանք. Ըստ աւետա֊
րանին.. որոյ եղէ ես հա": (13) Ոմանք. Եւ յանհաւա֊
տութե գոր": (14) Ոմանք. Շնորհքն տն մերոյ: (14) Յօ֊
րինակին. Եւ սիրոյ որ 'ի քս: (15) Ա. [illegible].
Արժանի է: (15) Ոմանք. Զի քս յս... որոց գլուխն:
(17) Օրինակ մի. Միայնոյն: Եւ այլ օրինակ մի. Մերոյն
այ: (19) Ոսկան. Սրբոք մտօք: (19) Ոմանք. Զորոց ո֊
մանց մերժ": (20) Ոմանք. Հմենեոս՝ և:
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Գոհութիս պաղատ": (4) Ոմանք.

Digitized by Google

տութեան եկեալ։ *Զի մի է Այ, եւ մի միջնորդ Այ եւ 5
մարդկան՝ մարդն յս քս. *որ ետ զանձն փրկանս ընդ 6
ամենեցուն, վկայութիւն ժամանակաց իւրոց, *յոր ե- 7
դայ ես քարոզ եւ առաքեալ։ Ճշմարիտ ասեմ ՚ի քս՝ եւ
ոչ ստեմ, եւս վարդապետ հեթանոսաց հաւատովք եւ
ա գ ճշմարտութեամբ։ *Կամիմ զի արք կայցեն յաղօթս յամ 8
տեղիս. բառնայցեն զսուրբ ձեռս՝ ՚ի վեր առանց բարկու-
թեան՝ եւ երկմտութեան։ *Նոյնպէս եւ կանայք ՚ի զարդ 9
պարկեշտութեան, ամօթխածութեամբ՝ եւ զգաստութեամբ զարդա-
րել զանձինս. մի ՚ի հերս ոսկեհուռս ընդելուզելովք
մարգարտով, կամ ՚ի հանդերձս պաճուճանաց. *այլ 10
որպէս վայել է կանանց՝ զաստուածպաշտութիւն յանձն առե-
լոց գործովք բարութեան։
Ե *Կին մարդ՝ լռութեամբ ուսցի, ամ հնազանդութեամբ։ 11
*այլ ուսուցանել կնոջ մարդոյ ոչ հրամայեմ, եւ ոչ 12
իշխանել լինել քան զայր մարդ. այլ ՚ի լռութեան կալ։
*զի Ադամ նախ ստեղծաւ՝ եւ ապա Եւա։ *եւ Ադամ 13
ոչ պատրեցաւ՝ այլ կինն պատրեցաւ եւ յանցեաւ. 14
*բայց կեցցէ մն որդեծնութեամբ, եթէ կայցեն ՚ի հա- 15
ւատս եւ ՚ի սէր, եւ ՚ի սրբութիւն պարկեշտութեամբ։

ԳԼ. Գ.

Հաւատարիմ է բանս. եթէ ոք եպիսկոպոսութեան 1
ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ։ *Պարտ է ե- 2
պիսկոպոսին անարատ լինել, միոյ կնոջ այր, հեզ,
զգաստ, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսուցիչ։ *Մի թշնամա- 3
նօղ, մի հարկանօղ, այլ հանդարտ. մի կռուօղ, մի ար-
ծաթասէր. *զի իւրում տանն լաւ բարւոք վերակա- 4
ցու լինիցի. որդեակս ունիցի որ ՚ի հնազանդութեան
կայցեն ամ պարկեշտութեամբ։ *Ապա թէ ոք իւրում 5
տանն վերակացու չգիտիցէ լինել, զիարդ եկեղեցւոյ
Այ խնամակալ լիցի։ *Մի նորահաւատ, զի մի հպ- 6
արտացեալ ՚ի դատաստանս սատանայի անկանիցի։
*այլ

Զամ մարդ կամի... ճշմարտութեան եկեալ"։ (5) Ոմանք.- Քանզի մի է Այ... մարդն յս քս։ (6) Ոսկան.- Վկայութիւն ժամանակաւ"։ (7) Ցօրինակին գրեալ է, յորդայ ես քարոզ։ (7) Ոմանք.- Ճշմարտութեամբ. եւ, զճշմարիտն ասեմ ՚ի քս։ (8) Ոմանք.- կացցեն յաղօթս"... ձեռս իւրեանց ՚ի վեր։ (9) Օրինակ մի. ՚ի հերս ոսկեհուռս ընդելուզել"։ (15) Ոմանք.- Կեցցէ մն որդեծնն"... եթէ կացցեն ՚ի հաւ"... պարկեշտութեամբ։ (15) Ոսկան.- Եւ ՚ի սրբութիւն առաւ"։
ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Հաւատարիմ է՝ յաւելն ՚ի նախընթացն։ (2) Ոմանք յաւելուն.- Բայց պարտ է... զգաստ, հեզ, զգաստ։ (5) Ոմանք.- Ապա եթէ ոք իւր"... եկեղեցւոյն Այ խնամել"։

Digitized by Google

7 * այլ պարտ է նմա վկայութիւն բարի և յարտաքնոցն
ունել. զի մի՛ 'ի նախատինս անկանիցի՝ և յորոգայթս
8 սատանայի: * Նոյնպէս և զսարկաւագունս պարկեշտս.
9 մի երկբանս, մի գինեսէրս, մի զաւշաքաղս. * այլ ու-
10 նիցին զխորհուրդս հաւատոցն սուրբ մտաւք: * Եւ նոքա
նախ փորձեսցին, և ապա 'ի պաշտօնն մատիցեն, զի
11 անարատք իցեն: * Նոյնպէս և կանայք նց պարկեշտք.
12 մի չարախաւսք, հեզք՝ հաւատարիմք յամենայնի: * Սարկա-
ւագք լինիցին միոյ կնոջ այրք. որոց որդւոց իւրեանց
բարւոք վերակացու լինել իցեն, և տանց իւրեանց.
13 * զի որ բարւոք պաշտիցեն, աստիճան բարի ան-
ձանց իւրեանց շահին, և բազում համարձակութիւն 'ի
հաւատսն՝ որ 'ի քս յս: վլ
14 * Զայս գրեմ առ քեզ, զի ակնունիմ՝ 'ի մաւտոյ գալ. ե
15 * ապա թէ յամեցից, զի գիտասցես, թէ ոնց պարտ
իցէ քեզ՝ 'ի տան այ շրջել. որ է եկեղեցի այ կենդան-
16 ւոյ, սիւն և հաստատութիւն ճշմարտութե: * Եւ յայտնի
իսկ մեծ է խորհուրդն աստուածպաշտութե. որ երևեցաւ
մարմնով, արդարացաւ հոգւով, յայտնեցաւ հրեշտա-
կաց, քարոզեցաւ 'ի հեթանոսս, հաւատարիմ եղև
յաշխարհի, և վերացաւ փառաւք:

ԳԼ. Դ.

1 Այլ Հոգին սբ յայտնապէս ասէ, թէ 'ի ժամանակս ադ
յետինս՝ քակեսցին ոմանք 'ի հաւատոցն. և հայ-
եսցին յայս մոլորութե, և 'ի վարդապետութիս դե-
2 ւաց՝ * կեղծաւորութք. ստախաւսք, խարեալք իւ-
3 րեանց խղճիւն մտաց. * որ արգելուցուն յամուսնա-
նալոյ, և մեկնիցեն 'ի կերակրոց՝ զոր այ հաստատեաց
'ի վայելել հաւատացելոց, և որք հասեալ իցեն 'ի ճըշ-
4 մարտութեն այ: * զի ամ արարածք այ բարիք են, և
չիք ինչ խոտան. մանաւանդ որ գոհութեք ընդունի-
ցին.

(7) Ոմանք. Զի մի 'ի նախատանս և յորոգայթ սատա-
նայի անկանիցի: (9) Ոմանք. Զխորհուրդ հաւատ": (10) Ո-
մանք. փորձիցին.. 'ի պաշտօն մտ": (12) Ոմանք. Սար-
կաւագք լինիցին: Ոսկ աւրին. Սարկաւագունք լի"..
որք որդւոց իւրեանց: (12) Յօրինակին գրեալ. Այրք,
որոց որդւոց իւ": (15) Ոմանք. Ապա եթէ յա'.. թէ ոնց
պարտ է քեզ: (16) Ոմանք. Խորհուրդ աստուածպաշտութեն:
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Քակտեսցին ոմանք 'ի.. 'ի վարդա-
պետութի դիւ": (2) Ոմանք. Հարեալք իւրեանց խղճիւ:
(3) Ոմանք. Արգելուն յամուսնանալ". և մեկնին 'ի կե":
(3) Ոսկան. Եւ այնոցիկ որք հասեալք իցեն 'ի ճշմ":
(4) Ոմանք. Եւ չիք 'ի նմա խոտ": Ոսկ աւրին. 'ի նմ խոտ":

Digitized by Google

ցին. * զի սրբի բանիւն այ՝ և աղօթիւք։ * Զայս խրատ 5
տուեալ եղբարց, բարւոք պաշտօնեայ լինիցիս քնի 6
յսի, սնանիցիս բանիւք հաւատոց, և բարւոք վար-
դապետութբն, զորոյ զհետ իսկ եկեր։ * Այլ ՚ի պիղծ 7
բանից՝ և յառասպելաց պառաւանց հրաժարեսջիր։

Ը Բայց կրթեա զանձն քո յածպաշտութիւն. * զի մարմնոյ 8
կրթութիւն առ սակաւ ինչ օգտակար է. իսկ ածպաշ-
տութիւն առ ամ ինչ օգտակար է, և զաւետիս կենաց
ունի՝ զարդիս և զհանդերձելոյն։ * Հաւատարիմ է 9
բանս՝ և ամ ընդունելութե արժանի է։ * զի ՚ի սմին իսկ 10
վաստակիմք՝ և նախատինս յանձն առնումք. զի յուսա-
ցեալ եմք յած կենդանի, որ է փրկիչ ամենայն մարդ-
կան, մանաւանդ հաւատացելոց։

Թ * Պատուէր տաջիր զայդ՝ և ուսուցանիջիր. * զի մի 11
ԲԿ ոք զքո մանկութիւնդ արհամարհիցէ։ Այլ օրինակ լե- 12
նիջիր հաւատացելոց, բանիւք, գնացիւք, սիրով, հա-
ւատովք, սրբութբ. * Մինչև գամ ես։ միտ դիր ընթեր- 13
ցուածոց մխիթարութե վարդապետութե։ * Մի անփոյթ 14
առներ զշնորհսդ որ ՚ի քեզ են, որ տուաւ քեզ մար-
գարէութբ ՚ի ձեռնադրութէ երիցութե։ * Յայդ խոր- 15
հեաց՝ և ՚ի դոյն կանխեսջիր. զի քո յառաջադիմութիւն
ամենեցուն յայտնի լիցի։ * զգոյշ լինիջիր անձին և 16
վարդապետութեանդ՝ և ՚ի դմին յամեսջիր։ զայդ եթէ
առնիցես՝ և զանձն ապրեցուսցես, և զայնոսիկ որ
քեզն լսիցեն։

ԳԼ. Ե.

Ժ Ծերոյն՝ մի պատուհասիցես, այլ մխիթարեսջիր իբ- 1
րև զհայր, զերիտասարդս իբրև զեղբարս, * ըզ- 2
պառաւունս իբրև զմարս, զմանկամարդս իբրև ըզ-
քորս, ամենայն սրբութբ։

ԺԱ * Զայրիս պատուեա որ ստոյգ այրիքն իցեն։ * ապա 3
թէ ոք այրի՝ որդիս և թոռունս ունիցի, ուսանի- 4
ցին՝

---

(6) Ոմանք. Վարդապետութբ զորոյ զհետն։ (8) Ոմանք. Առ սակաւիկ ինչ... առ ամ ինչ օգուտ է... և ըզ-հանդերձելոցն։ (9) Այս ոչխանայ պինի. Արժանի է։ (10) Բդմ. Վաստակեմք, և նա"։ (12) Օրէնակն մ. Մի ոք իցէ որ զքոմանկ"... սիրովք. հսմով։ (13) Ոմանք. Մխիթարութե և վար"։ (15) Ոմանք. Կանխեսջիր... յառաջադիմութիւնդ յամ յայտնի լինիցի։ (16) Յոմանս պինի. Առնիցես՝ և զանձն։

ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Մի պատուհասեսցես։ (3) Ոմանք. Այրիքն իցեն։ (4) Յօրինակին. Ուսուցանիցեն՝ նախ իւ"։ (4) Ոմանք. Բարիս առնել։ (4) Ոմանք. Եւ զփոխարէնս

Digitized by Google

ցե՛ն՝ նախ իւրեանց տանց բարի առնել, և զփոխա_
րէնսն հատուցանել ծնողացն. զի այն է բարի՝ և ըն_
5 դունելի առաջի Այ։ * Իսկ որ ճշմարտիւ այրին իցէ,
և մենացեալ յուսացեալ յԱծ, և կանխեալ յաղօթս և
6 'ի խնդրուածս զցայգ և զցերեկ։ * Իսկ գիրգ այրին՝
7 կենդանւո՛յն մեռեա՛լ է։ * Զայս պատուիրեա՛՝ զի անա_
8 րատք իցեն։ * Իսկ եթէ ոք իւրո՛ց, և մանաւանդ և
ընտանեաց խնամ ո՛չ տանիցի, 'ի հաւատոյն ուրա_
9 ցեա՛լ է, և չա՛ր ևս քան զանհաւատսն է։ * Այրի՝ Կ
այրիս անուանեսցի, որ չիցէ պակաս 'ի վաթսնամե_
10 նից, միոյ առն կին լեալ, * և 'ի գործս բարիս վկայ_
եալ. եթէ մանկունս սնուցեալ իցէ, եթէ պնդեկս
ընկալեալ իցէ, եթէ զսրբոց զոտս լուացեալ իցէ, ե_
թէ նեղելոց բաւական լեալ իցէ, եթէ զա՛մ գործոց
11 բարեաց զհետ երթեալ իցէ։ * Այլ 'ի մանկամարդա՛ց
այրեացն հրաժարեա՛, զի յորժամ խայտան զՔիւ, ա_
12 մուսնանա՛լ կամին. * Իսկ զդատապարտս ընդունին,
13 զի զառաջին հաւատսն արհամարհեցին։ * Միանգա_
մայն և դատարկանձնունք ուսանին, շրջօ՛ղք տանէ 'ի
տուն։ և ո՛չ միայն դատարկք, այլ և փանաքի՛ւք և հե_
14 տաքրքի՛րք. և խօսին՝ որ ինչ ո՛չ է պիտոյ։ * Կամիմ ըզ_
մանկամարդացդ՝ ամուսնանա՛լ, որդիս ծնանել, անա_
րա՛տս լինել, և մի՛ ինչ պատճառս տալ հակառակոր_
15 դին՝ 'ի հայհոյութե՛ն աղագս։ * Զի արդէն իսկ ոմանք
16 խոտորեցան զհետ սատանայի։ * Եթէ ոք հաւատացեալ՝
այրիս ունիցի՝ բաւական լիցի նոցա, և մի՛ ծանրասցի ե_
կեղեցւոյն. զի ճշմարիտ այրեացն բաւական լինիցի։
17 * Որ բարւոք վերակացու լինին երիցունք, կրկին պա_ ԺԲ
տուոյ արժանի եղիցին. մանաւանդ որ աշխատիցին ԲԴ
18 բանիւ, և վարդապետութեամբ։ * Քանզի ասէ գիր. Մի՛ կա_
պեսցես զցռուկ եզին կալոտւոյ. և արժանի՛ է մշակն
19 վարձու իւրոյ։ * Զերիցու չարախօսութե՛ մի՛ ընդու_
20 նիցիս, բայց եթէ երկուք՝ և երիւք վկայիւք։ * Իսկ
որ մեղանչենն՝ առաջի ամենեցուն յանդիմանեա՛, զի և
21 այլքն երկիցեն։ * Վկայութիւն դնեմ առաջի Այ և յՔի
Քսի՝ և ընտրելոց հրեշտակաց, զի զայդ պահեսցես
ա_

հա"։ (5) Ոսկան. Որ ճշմարիտ այրին իցէ, և մնացեալ
յԱծ"։ (8) Ոսկան. 'Ի հաւատոյն ուրա"։ (9) Ոսկան. Եւ
այրի Կ այրիս... որ ոչ իցէ պակաս։ (10) Ոսկան. Ե_
թէ սրբոց զոտս ... զա՛մ գործոց։ (11) Ոսկան. Հրա_
ժարեա՛ց։ (13) Ոսկան. Խօսին որ ոչինչ է պիտոյ։ (14) Ոս_
կան. Կամիմ մանկամարդացդ։ (14) Ոսկան. Հայհոյութե
աղագաւ։ (17) Ոսկան. Վերակացու լինիցին ե"... աշ_
խատիցին բանիւք և։ (19) Ոսկան. Երկուք կամ երիւք։

Digitized by Google

առանց մնահաւանութե. մի ինչ առնել աչառանօք:
ԺԳ * Ձեռս վաղվաղակի յուրուք մի՛ մի դնիցես, և մի՛ 22
հաղորդ լինիցիս մեղաց օտարաց. զանձն քո սուրբ պա-
հեսջիր: * Այսուհետև՝ մի՛ ջուր եւեթ ըմպիցես, այլ 23
սակաւ ինչ գինի խառնեսջիր, վասն ստամոքսի՛ և
ստէպ հիւանդութեանց:
ԺԴ * Են մարդք՝ որոց մեղքն յայտնի են, և յառաջագոյն 24
հասանեն ՚ի դատաստան, և են՝ որոց զկնի երթան:
* Նոյնպէս և բարի գործքն՝ յայտնի են. և որ այլազգ- 25
ես ինչ իցեն՝ թաքչել ոչ կարեն:

ԳԼ. Զ.

ԺԵ Որ միանգամ է ընդ լծով ծառայութե՛ իցեն, զիւրաքան- 1
չիւր տեարս պատուոյ արժանի համարեսցին. զի
մի՛ անուանն Այ և վարդապետութիւն հայհոյեսցի: * Իսկ 2
որ հաւատացեալ տեարս ունիցին, մի՛ արհամարհես-
ցեն, զի եղբարք են. այլ առաւել ծառայեսցեն, զի հա-
ւատացեալքն են և սիրելիք. որք զբարերարութիւն յան-
ձին ունիցին: զայս ուսուցանիջիր՝ և մխիթարեսջիր:
ԺԶ * Իսկ եթէ ոք այլազգ ինչ ուսուցանիցէ, և ոչ ան- 3
սայցէ ողջմտութե բանից տն մերոյ յսի քսի, և ըստ
ածպաշտութե վարդապետութեան. * այնպիսին հպար- 4
տացեալ է, և ոչինչ ոչ գիտէ. այլ տապի ՚ի խնդիրս
և ՚ի բանս հակառակութե. ուստի լինին նախանձ, հեռ,
հայհոյութիւնք, կարծիք չարեաց, * խարդախութիւնք ա- 5
պականելոց մտաց մարդկան, և օտարացելոց ՚ի ճշմ-
մարտութենէ անտի, որք շահավաճառ համարին զած-
պաշտութիւն. բայց դու՝ մերժեսջիր յայնպիսեաց անտի:
ԵԷ * Այլ շահավաճառ մեծ ածպաշտութիւն է՝ բաւակա- 6
նութե՛ համբերել: * զի ոչ բերաք ինչ յաշխարհս, և ոչ 7
տանել ինչ կարասցուք: * այլ ունիմք կերակուր և 8
հանդերձս, և այնու շատասցուք: * Իսկ որք կամին 9
մեծանալ՝ անկանին ՚ի փորձութիւն, և յորոգայթ, և ՚ի
բազում ցանկութիւնս անմիտս և վնասակարս. որք ընկղմեն
զմարդ

---

(23) Ոմանք. Սակաւ մի գինի խառ"․․ և ստէպ ստէպ հիւ": (25) Յօրինակին. Թաքչել ոչ կարեն:
Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Պատուոյ արժանի: (1) Ոմանք. Անուն Այ և վդպտութե: (2) Ոմանք. Մի՛ է արհամարհեցեն՝ զի եղբարքն են․․․ զբարերարութիւն յանձինս ունի": (3) Օրինակ մ. Ողջամտութե բա": (4) Ոմանք. Եւ ոչ ինչ գիտէ․․․ ուստի լինին նա": (4) Ոմանք. ՚ի խնդիր և ՚ի․․ հայհոյութե, հեստկութիւնք, կարծիք: (5) Ոմանք. Որ շահավաճ"․․ զածպաշտութե: (7) Ոմանք. Զի ոչինչ բերաք յաշխարհ: (9) Ոմանք. Որ կամին մեծանալ:

Digitized by Google

10 զմարդիկ 'ի սատակումն և 'ի կորուստ: * Զի արմատ
ամենայն չարեաց՝ արծաթսիրութիւն է. որում ոմանց
ցանկացեալ՝ մոլորեցան 'ի հաւատոցն, և զանձինս ար-
կին ընդ բազում ցաւովք:
11 * Այլ դու՝ ո՛վ մարդ Այ՝ փախիր յայնցանէ, և երթ ձԷ
զհետ արդարութեան, զածպաշտութեան. զհաւատոյ, զսի-
12 րոյ, զհամբերութեան, զհեզութեան: * և մարտիր զբարւոք
մարտն հաւատոյ, և բուռն հար զկենացն յաւիտենա-
կանացն յոր կոչեցարն, և դաւանեցեր զբարւոք դաւա-
13 նութիւն առաջի բազում վկայից: * Պատուիրեմ քեզ առա-
ջի Այ՝ որ կենդանի առնէ զամ, և յիսի քսի, որ վկայեաց
առաջի պոնտացւոյ պիղատոսի զբարւոք դաւանութիւն.
14 * պահել քեզ զպատուիրանն, անբիծ՝ անարատ, մինչև
15 'ի յայտնութիւն տն մերոյ յիսի քսի. * զոր յիւր ժամա-
նակս ցուցցէ երանելին, և միայն հզօր, թագաւոր
16 թագաւորաց, և տէր տերանց. * որ միայն ունի զան-
մահութիւն՝ բնակեալ 'ի լոյս անմատոյց. զոր ոչ ոք ետես
'ի մարդկանէ, և ոչ տեսանել կարող է. որում պա-
տիւ և զօրութիւն յաւիտենական. ամէն:
17 * Մեծատանց որ են յայսմ աշխարհի, պատուէր տո- ձԸ
ջիր՝ մի հպարտանալ և մի յուսալ 'ի մեծութիւն մնաւոր,
այլ յԱծ՝ որ տայ մեզ զամ առատապէս 'ի վայելել.
18 * բարւոք գործել, մեծանալ գործովք բարեաւք, 'ա-
19 ռատս, սիրտեղս, հաղորդս լինել. * գանձել անձանց
հիմն բարի 'ի հանդերձեալն. զի բուռն հարկանի-
20 ցեն զճշմարիտ կենացն: * Ով տիմոթէ՝ պահեա՛ զա-
ւանդդ՝ խոտորեալ 'ի պղծոց և 'ի նորաձայն բանից,
և 'ի հակառակութենէ, և 'ի մտացածին գիտութենէ.
21 * զոր ոմանց յանձն առեալ՝ մոլորեցան 'ի հաւատոց
անտի: Շնորհք ընդ քեզ:

Առ Տիմոթէոս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ 'ի լաւոդիկէա, որ
է մայր փռիւգիոյ պակատիանացւոց: Տուն. ճԼ:

---

(11) Ոսկան. Ածպաշտ". հաւատ". սիրոյ, եւն: (12) Ոմանք.
Զբարիոք մարտա հա"... յորս կոչե".. դաւանութիւն առա":
(13) Օրինակ Մ. Քեզ այսօր առաջի Այ: (13) Ոմանք.
Եւ քսի յսի որ: (14) Ոմանք. Անբիծ և անարատ մին-
չև յայտնութեն: (15) Ոմանք. Ցուցանէ ժամի ցուցանէ..
Հզօրն, թագւորն թա". և տէրն տե": (16) Ոմանք. Բնակ-
եալն 'ի լոյս: (17) Ոմանք. 'Ի մեծութիս մնաւորս: (19) Ո-
մանք. Զհիմն բարի: (20) Ոմանք. Խոտորեալ 'ի պղ":
(21) Ոմանք. Զոր ոմանք յանձն.. մոլորեցան 'ի հաւա-
տոցն: Շնորհք ընդ ձեզ: (21) Ոսկան յաւելու. Ընդ
քեզ. ամէն:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիմոթէոս Երկրորդ Թղթոյն:

Զայս Թուղթս դարձեալ առաքէ 'ի հռովմայ. և է պատճառ Թղթոյս այս: Որք հաւատացեալք էին պաւղոսի՝ Թողին զնա, խորհեցան առաքելոյն գալ փորձութեան առ նա, գրեալ զԹուղթն, և նշանակէ յիշատակեալ զնորին Թարգմանութիւն, և զնախանձաւոց նորին զհաւատս: Յետ այնորիկ դարձի՝ Թէ որք էին յառաջ ծիծեղուս և երկմտեննս՝ դարձուցին զանձինս 'ի նմանէ. տեսեալ զխրատսն նորա անխոտորս 'ի գնալն 'ի հրում՝ ընկալաւ, և ճնոց առ նմա: Պատուիրէ և նմին յանձն առնուլ զչարչարանս: 'Ի մէջ առնու և զոր հիմենոս և փիլետոս՝ յարուցին ամբոխութի. քանզի յամօթ եղէն և յանցաւորք գտան, ասելով Թէ յարութիւն մեռելոց անցեալ է եղեալ, և զոմանս դարձուցեալ. մանաւանդ և 'ի նոյն 'ի միջ նոցա, ցուցանելով զնա 'ի վարդապետութեան: Ծանուցանէ Թէ եկեսցէ ժամանակ յորում լինին մարդիկ անձնասէրք, քանասիրութ, անմիտք. յորժամ փեսանիցեն զայս սմ՝ զգուշացուց զծուլութ զի մի լինիցին խափան նոցա յայս առաքինութիւն. զի 'ի մեղաւ վարդապետութիւն զբանս դարձուցանէն: Եւ նշանակէ զժամանակ գալստեան նոր. և նա քաւթացուցանէ և ճգնէ, պատուիրեալ նմա գալ առ ինքն վաղվաղ: պատուիրեալ նմա փախչել զխիղճն և զմարտանս: յաղագս զանգիտողն դարձուցանել անձնապահ լինել, զի բազում չարիս եցոյց նմա՝ և այսպէս կատարէ զԹուղթն:

Գլուխք առ Տիմոթէոս Բ. Թղթոյն:

ա. Գոհութիւն փոխմութեան հաւատոցն, և յօժարեցութիւն համբերութեան՝ ըստ արծանաւորութեան շնորհօք:

բ. Յորդոր և յինքն իւր առէ ծառայակալ լինել յորում վարդանայցէ:

գ. Վս̃ պարզեւած փառաւորութե̃ ճծեղչին կրօնից:

դ. Վս̃ անհօտ յասպի կեանս լինելոյ առաքինութե̃՝ յառանց աղխարտութե̃ կերակրոյ:

ե. Վասն 'ի փս̃ հաւատոցն և համբերութե̃ յառաջ ըստ արծանաւոր պատուոյ:

զ. Վս̃ ուղիղ վարդապետութե̃, և փախչել որբոց և խաղաղականաց, և ընդդէմ հակառակորդացն:

է. Կանխասացութի̃ վասն չարեաց մարդկան յաճախելոյ՝ և յանդիմանելոյ խաբէութեն:

ը. Յօժարեցութի̃ իւր նմանօղս լինելոյ հակառակ անզգամացն հնազանդութեն տ̃յ. և վասն նորայնոցն, որոց հակառակ հրամայէ կալ՝ փոխմութեամբ:

թ. Վս̃ իւրոյ հանդերձեալ վախճանին 'ի ծառս յաւիտենականս:

Առ

Digitized by Google

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- գկ
սուսի ք՟ի կամօքն ա՟յ, ը՟ աւետեաց կե-
2 նացն որ 'ի ք՟ս յ՟ս. * տիմոթեայ որդւոյ
սիրելւոյ, շնորհք ողորմութիւն, և խաղա-
ղութիւն յա՟յ հօրէ՝ և 'ի ք՟սէ յ՟սէ տ՟նէ մերմէ:
3 * Շնորհս ունիմ ա՟յ զոր պաշտեմն 'ի նախնեաց մտօք Ա
սրբովք, իբրև զի անպակաս ունիմ զքէն յիշատակ
4 յաղօթս իմ: զցայգ և զցերեկ * ցանկացեալ եմ տե-
սանել զքեզ, յիշատակեալ զարտասուսն քո, զի լցայց
5 ուրախութ՟բ. * զմտաւ ածեալ զանխաբ հաւատսն որ
են 'ի քեզ. որ յառաջագոյն բնակեցաւ 'ի հանոյ քում
լաւոդեայ, և 'ի մօր քում եւնիկեայ. հաստատեալ եմ
6 թէ և 'ի քեզ է: * Վասն որոյ յիշեցուցանեմ քեզ ար-
ծարծել զշնորհսն ա՟յ՝ որ են 'ի քեզ 'ի ձեռնադրութենէ
7 իմմէ: * Զի ոչ ետ մեզ ա՟ծ հոգի վհատութեան, այլ զօ-
8 րութեան, և սիրոյ, և զգաստութեան: * Մի այսուհետև
ամօթ համարեսցիս զվկայութիւն տ՟ն մերոյ, և մի զիս
զկապեալ նորա. այլ կցորդ լեր չարչարանաց աւետա-
9 րանին՝ ը՟ զօրութեան ա՟յ, * որ փրկեացն զմեզ, և կոչեաց
'ի կոչումն սուրբ. ոչ ը՟ գործոց մերոց, այլ ըստ ի-
րում յառաջադրութեան, և շնորհացն որ տուաւ մեզ 'ի
10 ք՟ս յ՟ս՝ յառաջ քան զժամանակս յաւիտենից: * Բայց գդ
յայտնեցաւ այժմիկ՝ յերևել փրկչին մերոյ յ՟սի ք՟սի.
որ խափանեաց զմահ՝ և լուսաւոր արար զկեանս և
11 զանեղծութիւն 'ի ձեռն աւետարանին. * որոյ եդայ ես
12 քարոզ և առաքեալ՝ և վարդապետ հեթանոսաց: * Վ՟ս
որոյ

---

* 'Ի վերնագրի ոմանք. Թուղթ առ տիմոթէոս երկրորդ: Գլ. ա. (1) Ոմանք. Պաւղոս կապեալ յ՟սի ք՟սի: (4) Ոմանք. Յիշատակել զար՟": (5) Ոմանք. Զմտաւ ածել... 'ի հանոյ քում լաւոդիա և 'ի մօր քո եւնիկեայ, և հաստ՟": (8) Ոմանք. Զկապեալս ն՟ր: (9) Ոմանք. Փրկեաց զմեզ... և շնորհաց, որ... զժմկն յաւ՟": (11) Ոմանք. Յորոյ եղէ ես պատուաւոր և առաքեալ: (12) Բ՟ւմք.

որոց և զայս չարչարանս կրեմ, այլ ոչ ինչ ամօթ հա-
մարիմ. քանզի գիտեմ յո հաւատացեալ եմ. և հաս-
տատեալ եմ, թէ կարող է զաւանդն իմ պահել յա-
ւուրն յայն ։ * Ունիցիս օրինակ առողջութեան բանիցն 13
զորս յինէն լուար, հաւատով և սիրով որ ՚ի Քս Յս ։
* Զբարւոք աւանդն պահեսջիր ՚ի ձեռն Հոգւոյն Սրբոյ 14
՚ի մեզ բնակելոյ ։
Բ * Զայս գիտասջիր՝ զի մեկնեցան ՚ի մէնջ ամենեքին՝ 15
որ էին յԱսիա, որոց ասկէ են Փիգեղոս և Հերմոգե-
նէս ։ * Տացէ Տէր ողորմութիւն տանն Ոնեսիփորայ. զի 16
բազում անգամ հանգոյց զիս, և զկապանս իմ ոչ ա-
մօթ համարեցաւ. * այլ իբրև եկն ՚ի Հռոմ, անդա- 17
դադար խնդրեաց զիս՝ և եգիտ ։ * Տացէ նմա Տէր ողոր- 18
մութիւն գտանել ՚ի Տեառնէ յաւուրն յայնմիկ. և որչափ
ինչ սպասաւորեաց յԵփեսոս առաւել կալաւ ինձ, զայն դու
ինքնին քաջ գիտես ։

ԳԼ. Բ.

Արդ դու որդեակ իմ զօրացիր շնորհօքն՝ որ ՚ի Քս 1
Յս ։ * և զոր լուար յինէն բազում վկայիւք. զայն 2
աւանդեսցես հաւատարիմ մարդոց, որք բաւական
իցեն և զայլս ուսուցանել ։
Գ * Վշտակից լեր իբրև զբարւոք զինուոր Քսի Յսի ։ 3
* Ո՛չ ոք զինուորեալ տանէ ՚ի կեանս աշխարհիս զա- 4
տագի, եթէ զօրավարին հաճոյ լինիցի ։ * և եթէ մար- 5
տիկ ոք իցէ՝ ոչ պսակի եթէ ոչ ըստ օրինին մարտիցէ ։
* և հողագործին աշխատելոյ, պարտ է նախ ՚ի պտղոյն 6
վայելել ։ * Իմա՛ց զինչ ասեմս. տացէ քեզ Տէր իմաս- 7
տութիւն յամենայնի ։
Դ * Յիշեա՛ զՔս Յս յարուցեալ ՚ի մեռելոց՝ ՚ի զաւակէ 8
Դաւթի, ըստ աւետարանին իմում. * յորում չարչա- 9
րիմ կապանօք չափ իբրև զչարագործ. այլ բանն Այ՝
ոչ եթէ կապեալ իցէ ։ * Վասն այնորիկ ամ համբե- 10
րեմ վս ընտրելոցն, զի և նք փրկութեան հասանիցեն՝
ոչ

Պահել յաւուրն յայն ։ (13) Ոմանք. Եւ սիրով ՚ի Քս Յս ։
(14) Ոմանք. Աւանդդ պահեսջիր. (15) Ոմանք. Փիգե-
ղոս և Հերմոն" ։ (18) Ոմանք. Յաւուր յայնմիկ, և որ ինչ
յեփեսոս ։ (18) Ոմանք. Իմիքին իսկ քաջ գի" ։
ԳԼ. Բ. (2) Ոմանք. Եւ զայլսն ուսոս" ։ (3) Ոմանք. Զի-
նուոր Յսի Քսի ։ (4) Ոմանք. Թէ զօրա" .. լիցի ։ (7) Ո-
մանք. Իմա՛ զինչ ասեմս ։ (8) Ոմանք. Զյս Քս պյարու-
ցեալն ՚ի մեռելոց ։ (8) Ոսկան. Աւետարանիս իմոյ ։
(9) Ոմանք. Չարչարիմս կապա" ։ (10) Ոմանք. Համբե-
րեմք վս .. փրկութեան հասանիցեն ՚ի Քս ։

Digitized by Google

11 որ 'ի ք՟ս յս՟ երկնաւոր փառօքն հանդերձ։ * Հաւա-
տարիմ է բանս. զի եթէ ընդ նմա մեռաք, ը՟ նմին և
12 կեցցուք. * եթէ համբերեմք, ը՟ նմին և թագաւորե-
13 ցուք. և եթէ ուրանամք՝ և նա ուրանայ զմեզ. * և
եթէ չհաւատամք, նա հաւատարիմ մնայ, ուրանալ
զանձն իւր ոչ կարէ։
14 * Զայս յուշ արասջիր՝ վկայութիւն եդեալ առաջի Այ՟. Ե
մի բանակռուել լինել յոչինչ պէտս 'ի կործանումն լսո-
15 ղաց։ * Փութասջիր զանձն քո ընտիր կացուցանել ա- կէր
ռաջի Այ՟, մշակ առանց ամօթոյ. ուղիղ հատանել
16 զբանն ճշմարտութեան։ * Այլ 'ի պղծոց և 'ի ունայն
խօսից մերժեսջիր. զի առաւել յառաջ գայցեն յամ-
17 պարշտութիւն. * և բանք նց՟ իբրև զքաղցկեղ ճարակ
18 գտանիցեն. որոց աստի են Հիմենոս՝ և Փիղետոս. * որք
վրիպեցան 'ի ճշմարտութենէն, և ասեն՝ եթէ յարութ-
իւն մեռելոց արդէն իսկ եղեալ է. և կործանեն զհաւատս
19 ոմանց։ * Այլ հաստատուն հիմն Այ՟ կայ և ունի զկը-
նիքս զայս, թէ ծանեաւ Տր՟ զայնոսիկ՝ որ իւրն են.
և 'ի բաց լիցի յանիրաւութենէ՝ ամ՟ որ անուանէ զանուն
20 Տն՟. * Այլ 'ի տան մեծի ոչ միայն են անօթք ոսկե-
ղէնք և արծաթեղէնք, այլ և փայտեղէնք և խեցե-
ղէնք. են որ 'ի պատուի են, և են որ յանարգութեան։
21 * եթէ ոք սրբեսցէ զանձն իւր յայնպիսեաց անտի,
եղիցի անօթ պատուական, սրբեալ և պիտանի Տն՟
իւրում՝ յամենայն գործս բարութեան պատրաստեալ։
22 * Այլ յերիտասարդական ցանկութեանց փախիր. և
երթ զհետ արդարութեան, զհաւատոյ, զսիրոյ, զխա-
ղաղութեան, զսրբութեան, ը՟ այնոսիկ որ կարդան զանուն
23 Տն՟ սուրբ սրտիւք։ * Այլ 'ի յիմար և յանխրատ խնդ-
րոց հրաժարեսցես. գիտասջիր՝ թէ անտի ծնանին կռիւք։
24 * բայց ծառայի Տն՟ ոչ է պարտ կռուել, այլ հեզ լի-
25 նել առ ամենեսեան, ուսուցիչ, անոխակալ։ * հան-
դար-

(11) Ոմանք. Զի թէ ընդ նմին։ (12) Ոմանք. Եւ ե-
թէ համբերեմք՚՚։ (13) Ոմանք. Եւ թէ չհաւատամք՚՚։ (13) Օրէ-
նակ մի. Ուրանալ զինքն ոչ կարէ։ (15) Բ. օրինակք. Փութա-
ջիր զանձն քո։ (16) Ոմանք. 'Ի պղծոց և 'ի ունայն։ (16) Օ-
րինակ մի. Յառաջագայցեն յամբա՚՚։ (17) Ոմանք. Հիմե-
նոս և Փիղետոս։ Եւ օրինակ մի. Հռմեկրոս և Փիլիտոս։
(18) Ոմանք. 'Ի ճշմարտութենէ, և ասեն թէ յա՚՚։ (19) Ո-
մանք. Եթէ ծանեաւ Տէր. . և 'ի բաց լինի յանիրաւութենէ
անտի։ (20) Ոմանք. Մեծի ոչ են միայն։ (22) Ոմանք.
Ցանկութեանց փախիր . . . սուրբ սրտիւ։ (23) Ոմանք.
Այլ յիմար . . . հրաժարեսցես, գիտասցիր զի անտի։
(24) Ոմանք. Առ ամենեսին։ (25) Ոմանք. Խրատել զհա-

Digitized by Google

դարձութե̃ խրատել զհակառակօղսն . թերևս տացէ
նոցա Տծ ապաշխարութի՛ ՚ի գիտութի՛ ճշմարտու_
թե՛ . * և սթափեսցի՛ն յորոգայթից սատանայի , որ_ 26
սացեա՛լք ՚ի նմանէ ՚ի նորա կամսն :

ԳԼ. Գ.

Զ կիր Զայս գիտասջիր , եթէ յաւուրս յետինս եկեսցեն 1
ժամանակք չարք . * զի եղիցին մարդիկ անձնա_ 2
սէրք , արծաթասէրք , հպարտք , ամբարտաւանք , հայ_
հոյիչք , անհաւանք ծնողաց , անշնորհք , անսուրբք ,
* աննուէրք , անգութք , բանսարկուք , անժոյժք , 3
վէսք , անբարեսէրք , * մատնիչք , յանդգունք , ամ_ 4
բարհաւաճք . ցանկասէրք՝ մանաւանդ քան՝ Տծասէրք .
* որ ունիցին զկերպարանս Տծպաշտութե՛ , և ՚ի զօ_ 5
րութե՛ անտի նր ուրացեա՛լ իցեն . և խորշեսջիր ՚ի նո_
ցանէ : * զի ՚ի նոցանէ՛ են՝ որ մտանեն տանէ ՚ի տուն , 6
և գերեն զկանայս չեղջակոտեալս մեղօք , վարեալս
՚ի պէսպէս ցանկութիւս . * որ յամ ժամ ուսանիցին , և 7
երբէք ՚ի գիտութի ճշմարտութե ոչ հասանեն : * Այլ 8
որպէս յանէս և յամբրէս հակառակ կացին մովսիսի . նոյն_
պէս և սոքա հակառակ կան ճշմարտութեն . մարդք
ապականեա՛լք մտօք , անպիտանք ՚ի հաւատս : * այլ 9
ոչ երբէք գնասցեն յառաջ ՚ի լաւ անդր . քանզի անմտ_
ութի սոցա յայտնի լիցի ամենեցուն , որպէս և նո_
ցայն իսկ եղև :

Է * Այլ դու զհետ եկիր վարդապետութե իմոյ , առաջ_ 10
նորդութե , յօժարութե , հաւատոց , երկայնմտութե՛ ,
սիրոյ , համբերութե , * հալածանաց , չարչարանաց . 11
որպիսիք եղեն ինձ յանտիոք , և ՚ի յիկոնիոն , և ՚ի լիւստ_
րոս . որպիսի հալածանաց համբերի , և յամե փրկեաց
զիս

կռ̃կորդսն : (25) Օրինակ մ . Տր̃ Տծ ապաշ" . ՚ի գիտութե
խմաստութե : (26) Ոմանք . Որսացեալքն ՚ի նմե ՚ի նր կամս :
Գլ . գ̃ . (1) Ոմանք . Գիտասջիք թէ յա" . . եղիցին ժամք :
(2) Ոմանք . Անշնորհք , անսուրբք : (4) Ոմանք . Ամբար_
հաւաճք : (5) Ոմանք . Ուրացեալք են , և խորշիջիր ՚ի
նցնէ : (6) Բղմ . Քանզի ՚ի նցէ են : (6) Ոմանք . Վա_
րեալք ՚ի պէսպէս : (7) Ոմանք . Եւ երբեմն ՚ի գիտութե
ճշմարտութե : (8) Ոմանք . Նոյնպէս և նք հակա" : (9) Ո_
մանք . Յառաջ գայցեն ՚ի լաւ . . . անմտութի նց յայտնի
լինիցի ամե" : (10) Օրինակ մ . Զհետ եկ վարդա" : (11) Ո_
մանք . Եւ յիկոնիոն և ՚ի լիստրոս . . հալածանաց համբե_
րեի . կ̃ , և համբերեցի , և յամի փրկեաց : Ուր ասէ .
Եւ ՚ի լիւստրայ : Յայս համար՝ Տծ գրեալ հանդէպ ձե_
րամբ ՚ի լուս" . նշանակեն՝ Զթեկղի չարչարանսն ասէ .

Digitized by Google

12 զիս Տր ։ * Եւ ամենեքին որ կամիցին ածպաշտութբ
13 կեալ 'ի քն յն, 'ի հալածանս կացցեն ։ * այլ մարդք
չարք և կախարդք, յառաջ եկեսցեն 'ի չար անդր. մո-
14 լորեալք՝ և մոլորեցուցանիցեն ։ * Այլ դու՝ հաստա-
տուն կաց յոր ուսարդ, և հաւատարիմ եղեր. գիտես
15 ուստի ուսար. * զի 'ի մանկութենէ զգիրս սուրբս
գիտես, որ կարող են իմաստուն առնել զքեզ 'ի փրկ-
16 կութիւն՝ 'ի ձեռն հաւատոցն որ 'ի քն յն ։ * Ամենայն դ ձ
գիրք ածաշունչք և օգտակարք, 'ի վարդապետութիւն
են՝ և 'ի յանդիմանութիւն, և յուղղութիւն, և 'ի խրատ
17 արդարութեան. * զի կատարեալ իցէ մարդն այ, յամե-
նայն գործս բարութեան հաստատեալ ։

ԳԼ. Դ.

1 Ո այս վկայութիւն դնեմ առաջի այ, և յի քի, որ Ը
դատելոց է զկենդանիս և զմեռեալս 'ի յայտ-
2 նութեան իւրում և յարքայութեան. * և դու քարոզեա զբա-
նն, հաս 'ի վր ժամու և տարաժամու, յանդիմա-
նեա, սաստեա, մխիթարեա, ամ երկայնմտութբ և
3 վարդապետութբ ։ * Քանզի եկեսցէ ժամանակ՝ զի ողջ-
մտութեան վարդապետութեանն ոչ անսայցեն. այլ ըստ իւ-
րաքանչիւր ցանկութեանց կուտեսցեն իւրեանց վարդա-
4 պետս՝ թբ մարմաջելոյ լսելեաց իւրեանց. * և 'ի ճշմար-
տութենէ անտի դարձուցանիցեն զլսելիս՝ և յառասպելս
5 կործանեսցին ։ * Այլ դու՝ զուարթ կաց յամի, ճգ-
նեաց, զգործ աւետարանչի գործեա. զպաշտօնդ քո
կատարեալ կալ ։
6 * Զի ես՝ այսուհետև նուիրեալ եմ, և ժամանակ գալ- Թ
7 ձի իմոյ հասեալ կայ ։ * զպատերազմ պատե-
րազմեցայ, զընթացսն կատարեցի, զհաւատսն պահե-
8 ցի ։ * Այսուհետև կայ մնայ ինձ արդարութեան պսակն,
զոր հատուսցէ ինձ Տր յաւուր յայնմիկ արդարն դա-
տաւոր. ոչ միայն ինձ, այլ և ամենեցուն որ սիրեցին
զյայտնութիւն նր ։ Փութասջիր գալ առ իս վաղվաղա- ղ չ
կի.

---

(12) Ոմանք. Եւ ամենեան.. կալ 'ի քն յն, 'ի հալածանս կայցեն ։ (14) Ոմանք. Յորս ուսարդ.. ուստի ուսարդ ։ (15) Ոմանք. Որ կարողն է իմաս" ։ (16) Ոմանք. Եւ յանդիմանութիւն ։ (17) Ոմանք. Զի կատարեալ լիցի ։
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ քի յի որ դատելոցն է.. 'ի յայտնութեանն իւ" ։ (3) Օսկեան. Ըստ մարմնաջելոյ լսե-լեաց ։ (4) Ոմանք. Դարձուցանեն զլս" ։ (5) Ոմանք. Յամի ճգնեա. զգործ աւետարանչին.. զպաշտօն քո ։ (8) Ոմանք. Կայ և մնայ ինձ.. ինձ յաւուրն յայնմիկ ար-դար դատաւորն ։ (8) Ոսկան. Եւ ոչ միայն ինձ ։

Digitized by Google

իս • * զի Դեմաս եթող զիս՝ և սիրեաց զայժմուս, և 9
գնաց ՚ի Թեսաղոնիկէ • * Կրեսկէս՝ ՚ի Գաղատիա, Տի- 10
տոս ՚ի Դաղմատիա • * Ղուկաս միայն է ընդ իս ։ Զմար- 11
կոս առեալ ընդ քեզ ածցես, զի է ինձ պիտանի ՚ի
սպասաւորութիւն ։ * Զտիւքիկոս առաքեցի յԵփեսոս ։ 12
* Զփելոնն թողի ՚ի Տրովադայ առ Կարպոսի ։ յոր- 13
ժամ գայցես՝ բերջիր և զգիրսն, մանաւանդ զմա-
տեանսն ։ * Աղեքսանդրոս դարբին բազում չարչարանս երեւոյց ինձ • 14
հատուսցէ նմա Տր ըստ գործս նր ։ * յորմէ և դու անձ- 15
նապահ լինիջիր • զի յոյժ հակառակ եկաց բանից մե-
րոց ։ * Յառաջնում ատենին, ոչ ոք ինձ ՚ի թիկունս ե- 16
կաց, այլ ամենեքին թողին զիս • մի համարեսցի նոցա
այն ։ * այլ Տր օգնեաց ինձ և զօրացոյց զիս, զի ինև 17
քարոզութիւն հաստատեսցի, և լուիցեն ամ հեթա-
նոսք • և ապրեցայ ես ՚ի բերանոյ առիւծուն ։ * Փրկ- 18
եսցէ՝ զիս Տր յամ գործոց չարեաց, և ապրեսցէ
զիս յարքայութիւն իւր որ յերկինս է ։ որում փառք յա-
ւիտեանս յաւիտենից • ամէն ։ * Ողջոյն տուր Պրիս- 19
կեայ և Ակիւղեայ, և Ոնեսիփորայ տանն ։ * Երաստոս 20
մնաց ՚ի Կորնթոս ։ զՏրոփիմոս թողի ՚ի Միլիտոս հի-
ւանդացեալ ։ * Փութասջիր յառաջ քան զձմեռն գալ ։ 21
Ողջոյն տան քեզ Եւբուղոս և Պուդէս և Լինոս և
Կղաւդիա, և եղբարք ամենեքեան ։ * Տր յս քս ընդ 22
հոգւոյդ քում ։ Շնորհք ընդ քեզ ։

Առ Տիմոթէոս երկրորդ թուղթ • որ էր եպիսկոպոս եկեղեցւոյն Եփեսացւոց առաջին ձեռնադրեալ • Գրեցաւ ՚ի Հռովմ՝ յորժամ երկրորդ անգամ եկաց յատենի պաւղոս առաջի Ներոնի կայսեր Հռովմայ • Տուն • ձկ ։

---

(9) Օրինակ • Եւ սիրեաց զաշխարհս ։ (10) Յօրինակին • Կրեսկէս ՚ի Գաղլիա" ։ (13) Բ՟օրինակ • Առ Կարպոսի ։ Եւ օրինակ • Կարպոսիւ ։ Յայս համար ոմն Գրչագիրք համաձայնին Գերմանա Բ նաս" • Նշանակին • Մատեանսն էին հրէիցն գաղափարեալ լա- ղայնմանն ասէ ։ (14) Ոմանք յաւելուն • Աղեքսանդրոս դարբին բազում չար" ։ (14) Օրինակ • Տր ըստ գործս նր ։ Եւ օրինակ • Տր զգործս նորա ։ (15) Օրինակ • Բանից իմոց ։ (16) Օրինակ • Յառաջնումն ատենի ։ (16) Յօրինակին ՚ի նոցա Ապրեցայ ես ՚ի բե" ։ (18) Օրինակ • Եւ փրկեսցէ •• գոր- ծոց չարաց ։ (19) Բ՟օրինակ • Եւ Ոնեսիփորայ ։ (21) Յօրինակին • Կղաւդիա, և եղբարք ա" ։ (22) Ոմանք յաւելուն • Ընդ քեզ ։ ամէն ։

* ՚Ի վախճանի օրինակ • Առաջին ձեռնադրեալ եպիս•• կաց յատե" ••• կայսեր Հռովմայ ։

ՆԱ

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիտոս Թղթոյն :

Օ այս առաքեցաւ 'ի նիկոպօլէ, զի անդ ձմերեաց. և է պատճառ թղթոյս՝ այս: 'Ի կրետէ եթող զՏիտոս, զի հաստատեսցէ յամ քաղաքս ծառանդփառս. Բայց զի որք անդ կային ոխերիմ էին պատճառել զօրէնսն, գրով ընդդէմ կային ծուղղոյն: Լուաւ պօղոս և գրէ. և նախ՝ գոհանայ զնոյ վասն նորա երկիւղածութեան: Նշանակէ և զորս 'ի գոյ անհի զհաւատսն. զի պարտ լինել, այլ աղօթանոյն զփառաւորել. և պատուիրէ ընդ այս զայս, հաստատել ծառանդփառս, և զնոյն ասասցանել՝ մարդկա և նման իշխն նոցա. և ասէ թէ 'ի նոսա զի աղաղակեցին, որք հակառակին էին աղխամիտ հաւատոյն. մանաւանդ և որք 'ի թլփատութեան: Տեսանէ զկրեփացին զի անգործք էին, և պատուէր նոցին առաջնեալ: Վարդապետէ նոցա զանձանց կերակուրս զի մաքուր է մաքրոցն: և թէ մարդկա լինին պատուիրանաւ, զի վայելչագէս խնամակալութեան զաղքամանս: Սահմանէ թէ որպէս ծառայք լինիցին մարդկան տերանց փերանցն: Եւ 'ի կարգաւորութեան յիշեցուցանէ՝ եթէ գիտէին զնորհ որ՝ 'ի գործոց զնոյ արդարութեան, այլ ըստ իւր մարդասիրութեան: և պատուիրէ զնա նոցին կախուն ընթացիցել. և ետես պարտիզանելի մենին զայս: Եւ յորժամ առաքեսցէ զարփենաս զի եկեսցէ առ նա, պատուիրէ. և զի իւրեն ասացին 'ի թարի գործս կալ. և ամենայն կարգաւորէ զթղթոյն:

Գլուխք առ Տիտոս Թղթոյն :

Ա. Վասն վարդապետաց աշխատնեաց 'ի պաշտօն՝ և յանդիմանութեան անհաւատից:

Բ. Հաւատալ աշխարհի որ մարմնաւոր արժանութեան Աբրահամեան լինին, և վասն հոգևոր առաքինութեան:

Գ. Խրատք՝ զորս պարտ է խրատել ըստ խորագանելիւր հասակաց:

Դ. Վասն ծառայից, զի և նոքա գոն շնորհացն արժանաւորութեան ծառայեցեն:

Ե. Վասն իշխանաց արժանաւոր հնազանդութեան ըստ գոն հնազանդեան:

Զ. Խրատ առ 'ի խոտորեալս 'ի հերձուածողական գնացիցն:

ԱՌ ՏԻՏՈՍ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

կէր ՊԱՒՂՈՍ ԾԱՌԱՅ ԱՍՏՈՒ- 1
ծոյ, եւ առաքեալ յի՛ի քի՛ի, ըստ հաւատոց
ընտրելոցն այ, եւ 'ի գիտութիւն ճշմարտու-
թեան, որ ըստ աստուածպաշտութեանն է. * յուսով 2
կենացն յաւիտենից, զոր խոստացաւ անսուտն այ յա-
ռաջ քան զժամանակս յաւիտենից. * բայց յայտնեաց 3
իւրովք ժամանակօք զբանն իւր քարոզութեամբ, որոյ ե-
ղէ ես հաւատարիմ, ըստ հրամանի փրկչին մերոյ այ:
* Տիտոսի որդւոյ սիրելւոյ ըստ հասարակաց հաւա- 4
տոց, շնորհք, եւ խաղաղութիւն յայ 'ի հօրէ՝ եւ 'ի քէ
յի՛է փրկչէ մերմէ:
Ա * Վասն այնորիկ թողի զքեզ 'ի կրետէ, զի որ ինչ 5
մնացեալ պակաս իցէ՝ ուղղեսցես, եւ կացուսցես ը՛
քաղաքաց երիցունս, որպէս եւ ես քեզ պատուիրեցի:
* եթէ ոք անարատ իցէ, միոյ կնոջ այր, որդեակս ու- 6
նիցի հաւատացեալս, եւ ոչ յամբաստանութեան անառա-
կութեան, կամ անհնազանդս: * Զի պարտ է եպիսկո- 7
պոսին անարատ լինել, որպ եւ այ տնտեսի. մի՛ յան-
դուգն, մի՛ բարկացօղ; մի՛ թշնամանօղ, մի՛ հարկանօղ,
մի՛ զաւշաքաղ. * այլ՝ հիւրասէր, բարեսէր, ցած, ար- 8
դար, սուրբ, ժուժկալ. * վերակացու լինել, հաւա- 9
տարիմ բանին վարդապետութեան. զի կարօղ իցէ եւ մխի-
թարել ողջմտութեամբ վարդապետութեամբն, եւ զհակա-
ռակորդսն կշտամբել:
Բ * Քանզի բազումք են անհնազանդք, զրախօսք, եւ մտա- 10
խաբք. մանաւանդ որ 'ի թլփատութենէ անտի են. * զորս 11
պարտ է ըմբերանել. որք զամ տունս կործանեն, եւ
ուսուցանեն՝ զոր ոչ է արժան, վասն զաւշաքաղութեան:

Ա

* 'Ի վերնագրի ոմանք. Թուղթ առ Տիտոս:
Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Հաւատոցն ընտրելոց այ, եւ գի-
տութիւն՝. եւ ըստ աստուածպաշտ": (2) Ոմանք. Զոր խոստա-
ցաւ.. զժամանակին յաւ": (4) Ոմանք. Յայ հօրէ, եւ
'ի տեառնէ յէ քէ փրկ՝: (5) Ոմանք. Վն այսորիկ թող.. 'ի
կրետէ: (8) Ոմանք յաւելուն. Բարեսէր, հեզ, ցած:
(10) Յօրինակին. Անհնազանդ, զրա": (10) Ոմանք. Պարտ
է մեզ ըմբերանել.. զոր ոչ է արժան:

ԼԴ

Digitized by Google

12 * Ասաց ոմն 'ի նոցանէ՝ իւրեանց իսկ մարգարէ, կը-
րետացիք հանապազասուտք, չարաճճիք, դատարկա- ԳՀ
13 պորտք։ * և սոյն է վկայութիւնս այս։ Վա՛սն որոյ կըշ-
տամբեսցես զնոսա խստագոյնս, զի առողջասցին 'ի հա-
14 ւատս․ * և մի՛ հայեսցին 'ի հրէական առասպելս․ և
'ի պատուէրս մարդկան զառածելոցն 'ի ճշմարտութենէ։
15 * Ամենայն ինչ սուրբ է սրբոց, այլ պղծոցն և ան-
հաւատից՝ ոչինչ է սուրբ․ այլ պղծեալ են միտք և խոր-
16 հուրդք նց։ * Խոստանան գիտել զԱծ, և գործովք
իւրեանց ուրանան․ պղծեալք և անհաւանք, և յամենայն
գործս բարեաց անպիտանք։

ԳԼ. Բ.

1 Այլ դու խօսեաց որ ինչ վայել է ողջամիտ վարդա-
պետութեանդ։
2 * Ծերոց զգաստս լինել, պարկեշտս, ցածունս, ող- Գ
ջամիտս 'ի հաւատս, 'ի սէր, 'ի համբերութե, 'ի ժուժ-
3 կալութե։ * Պառաւանց նոյնպէս 'ի զգաստութե, 'ի
սուրբ վայելչութե, մի՛ բանսարկուս, մի՛ գինեմոլս, այլ
4 բարեխրատս․ * զի զգաստացուսցեն զմանկամարդսն՝
5 այրասէրս լինել, որդեսէրս, * ցածունս, սուրբս,
տնարարս, բարեգործս, հնազանդս իւրեանց արանց․
6 զի մի՛ բանն Այ և վարդապետութին հայհոյեսցի։ * Զե-
7 րիտասարդս նոյնպէս աղաչեսջի՛ր՝ ցածունս լինել։ * Ա-
մենեցուն զանձն օրինակ կացուցանել՝ գործոց բարու-
թե, վարդապետութե զանեղծութի՛ ունել, զսրբութի՛,
8 զպարկեշտութե, * զբանն ողջմտութե․ անպարսաւ լի-
նել, զի որ հակառակորդն իցէ՝ յամօթ լիցի, և մի՛ ինչ
ունիցի ասել զմէնջ չարութի։
9 * Ծառայից՝ իւրեանց տերանցն հնազանդ լինել՝ և Դ.
10 հաճոյս յամենայնի, մի՛ հակառակօղս, * մի՛ հատուա․
այլ զամ հաւատս ցուցանել բարութի, զի զվարդա-
պետութի փրկչին մերոյ Այ զարդարեսցեն յամենայնի։ ԿԶ
11 * Քանզի երևեցաւ շնորհն Այ փրկիչ ամ մարդկան․
* որ

(12) Յայս համար՝ Եւսեբ Կեսարացի համաձայն մերումս ն լսա․ նշանակէն․ Յեպիմենիդեայ հարցկէ բղխումն։ և ոմանք. 'Ի պեմենդեայ կրետացւոց հարցկի հրաման։ (15) Եւ ոմանք. Բայց պղծոցն և ան։ (16) Այլք. Պղծեալք և անհաւանք։ ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Վարդապետութեան։ (2) Ոմանք. Զգաստ լինել... 'ի համբերութի, 'ի ժուժկալութի։ (3) Ոմանք. 'Ի զգաստութեան, և 'ի սուրբ վայելչութե։ (4) Ոմանք. Զգաստացուցանիցեն.. այրասէրս լինել։ (5) Օրինակ մի. Սուրբս, տնարարս, բարեգործս։ (7) Ոմանք. Զանկեղծութիւն ունել։ (8) Ոմանք. Զբանն ողջմտութե, անպարսաւանս լինել.

Digitized by Google

* որ խրատէն զմեզ, զի ուրացցուք զամպարշտութիւն, 12
և զաշխարհականս ցանկութիւնս: զգաստութեամբ, և արդա-
րութեամբ, և աստուածպաշտութեամբ կեցցուք յաշխարհիս. * և 13
ակնկալցուք երանելի յուսոյն, և յայտնութեան փառաց
մեծին Այ՝ և փրկչին մերոյ Յսի Քսի. * որ ետ զանձն 14
վա մեր. զի փրկեսցէ զմեզ յամ անօրէնութենէ, և սըր-
բեսցէ իւր ժողովուրդ սեպհական՝ նախանձաւոր գոր-
ծոց բարութեան: * Զայդ խօսեաց՝ և մխիթարեա և 15
յանդիմանեա ամենայն հրամանաւ. զի մի ոք իցէ որ
զքեզ արհամարհիցէ:

Գլ. Գ.

Ե ՂՀ Եւ յուշ արասջիր նցա, իշխանութեանց և պետութեանց 1
հնազանդ լինել՝ և հաւանեալ կալ. և առ ամ գործոց
բարութեան պատրաստ գտանել: * մի զոք հայհոյել, անհը- 2
ռիւս լինել, հեզս, զամ ցածութիւն առ ամենայն մար-
դիկ ցուցանել: * Զի էաք երբեմն և մեք անմիտք, 3
անհաւանք, մոլորեալք. ծառայեալք ցանկութեանց և
ազգի ազգի անառակութեանց. չարութեամբ և նախանձու շըր-
ջեալք, ատեցեալք՝ և զմիմեանս ատեցեալք: * Իսկ յոր- 4
ժամ քաղցրութիւն և մարդասիրութիւն փրկչին մերոյ Այ
յայտնեցաւ, * ոչ ի գործոց արդարութեան զոր արա- 5
րաք մեք, այլ ըստ իւրում ողորմութեան ապրեցոյց զմե-
զ ի ձեռն աւազանին միւսանգամ ծննդեանն, և նո-
րոգութեամբ հոգւոյն սրբոյ. * զոր եհեղ ի մեզ առա- 6
ւելապէս ի ձեռն Յսի Քսի փրկչին մերոյ. * զի արդարա- 7
ցեալք շնորհօքն՝ եղիցուք ժառանգաւորք յուսովն կե-
նացն յաւիտենականաց: * Հաւատարիմ է բանս, և 8
ի սոյն կամիմ զքեզ հաստատուն լինել. զի փոյթ ա-
րասցեն բարեաց գործոց վերակացուք լինել հաւատա-
ցեալքն

զի որ հակառակորդն է, յա"․․ զմէնջ ասել չարութիւն:
(12) Ոմանք. Որ խրատէ զմեզ, զի ուրացեալք զամպարշտութիւն, և զաշխարհական ցանկութիւն․․ կեցցուք յաշխարհի: (13) Յոմանս չիք. Փրկչին մերոյ Յսի: (14) Ոմանք. Որ ետ զանձն իւր վա․․․ գործոց բարութեանց: (15) Ոմանք. Խօսեա, մխիթարեա:
Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Անհաւէս լինել․․ առ ամ մարդ ցու": (3) Ոմանք. Քանզի էաք և մեք երբեմն անմ"․․ չարութեամբ և նախան"․․ ատեցեալք զմիմեանս: (4) Ոմանք. Քաղցրութիւն ի մարդա": (5) Ոմանք. Իւրում ողորմութեան․․ աւազանին վերստին ծննդեան՝ և նորոգութե հոգւոյն: (7) Ոմանք. Շնորհօք լիցուք ժա"․․ կենացն յաւիտենից: (8) Ոմանք. Արասցեն գործոց բարեաց հաւատացեալքն յԱծ, զի այն է:

Digitized by Google

ցեալքն յԱծ. զի այն է բարի և օգտակար մարդկան։
9 * Այլ յիմարութեան խնդրոց՝ և զազգահամարութիւնս, և զըն- Զ
հէս, և զօրինականն կռիւս 'ի բաց մերժեսջիր. զի ա-
10 նօգուտք են՝ և սնոտիք։ * Յանդէ հերձուածողէ յետ
11 միանգամ և երկիցս խրատելոյ՝ հրաժարեսջիր. * գի-
տասջիր զի թիւրեալ է այնպիսին, և մեղանչէ ան-
12 ձամբ զանձն դատապարտեալ։ * Այլ յորժամ յղեցից
առ քեզ զԱրտեմայ, կամ զՏիւքիկոս, փութասջիր գալ
առ իս 'ի Նիկոպօլիս. զի անդ եդի 'ի մտի ձմերել։
13 * և զԶենոն՝ զօրինականն գալիր՝ և զԱպողոս՝ փու-
14 թով առաքեսջիր, զի մի ինչ պակասիցէ նոցա։ * Ուս-
ցին և մերքն եւ՝ բարեաց գործոց վերակացուք լինել
15 'ի պէտս կարևորս. զի մի անպտուղք լինիցին։ * Ող-
ջոյն տան քեզ որ ընդ իս են ամենեքին։ Ողջոյն տուր սիրե-
լեաց մերոց հաւատովք։ Շնորհք ընդ ձեզ ամենեսին։

Առ Տիտոս Կրետացւոց եկեղեցւոյն առաջին ձեռնադրեալ եպիս-
կոպոս, գրեցաւ 'ի Նիկոպօլսէ Մակեդոնացւոց։ Տունք. ղէ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Փիլիմոն թղթոյն։

Օյս թուղթս առաքէ 'ի հռովմէ. և է պարզմամբ թղթոյս. Ոնեսիմոս ծառայ Փիլիմոնի փախեաւ, և եկն առ առաքեալն. և վարժեալ 'ի նմանէ՝ եղև առ նմա աշխատ 'ի պաշտօնն. և այսպէս գրէ առ Փիլիմոն և նա զայս խնդրէ. վասն զի եղեալ 'ի նա զՈնեսիմոս, զի զփոխադարձ առնել զնա ընդունելութեան, ոչ իբրև զծառայ՝ այլ իբրև զեղբայր։ Պատմեաց և կայէ ընդ փոքուն նորա օտարանալոյ. և զի 'ի գալն իւր պատրաստեսցէ նմա օթեվանս. և այսպէս կնքէ զթուղթն։

Գլուխք առ Փիլիմոն թղթոյն։

Ա. Գովութիւն Փիլիմոնի, և գոհութիւն վասն նորին։
Բ. Յանձնարարութիւն Ոնեսիմայ ծառայի փախուցելոյ, և աղաչանք վասն նորին ընկալելոյ 'ի յետին հաւատոյն։

---

(9) Ոմանք. Կռիւսն 'ի բաց.. անօգուտք են, սնոտիք։
(10) Օրինակ մի. Եւ երկիցս խրատելոյ՝ հրաժարեսջիր։
(11) Ոմանք. Զանձն դատապարտեալ։ (12) Ոմանք. Զար-
տեմոն, կամ զՏիւքիկոս.. 'ի Նիկոպօլիս։ (13) Ոմանք. Պա-
կասեսցէ նոցա։ (15) Օրինակ մի ընդ ամենայն յաւելու. Ընդ
ձեզ ամենեսին. ամէն։

Digitized by Google

Ա Ռ   Փ Ի Լ Ի Մ Ո Ն,
ԵՒ ԱՌ ԱՐՔԻՊՊՈՍ ԾԱՌԱՅԱԿԻՑ.
ԵՒ ԱՌ ԱՊՓԻԱՍ:

ՊԱՒՂՈՍ ԿԱՊԵԱԼ ՅԻ- 1
սուսի Քրիստոսի, և Տիմոթէոս եղբայր. Փի-
լիմոնի սիրելւոյ՝ և գործակցի մերոյ,
և Ապփեայ քեռ, և Արքիպպեայ զինուորակցի մե- 2
րոյ, և տանն քո եկեղեցւոյդ. Շնորհք ընդ ձեզ և 3
խաղաղութիւն յԱստուծոյ Հօրէ մերմէ՝ և ՚ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ:
Ա Գոհանամ զԱստուծոյ իմոյ յամ ժամ, յիշատակ առնել յաղօթս 4
իմ վասն քո, լուեալ զքո հաւատոն և զսէր, 5
զոր ունիս առ Տէր Յիսուս՝ և առ ամենայն սուրբս: Զի 6
հաղորդութիւն հաւատոցն քոց՝ ազդօղ լինիցի, գիտու-
թեամբ ամենայն բարութեան, որ ՚ի ձեզ է ՚ի Քրիստոս Յիսուս: Խնդու- 7
թիւն յոյժ ընկալայ, և մխիթարութիւն ՚ի վերայ սիրոյն
քոյ. զի գութք սրբոց՝ քեւ հանգուցեալ են եղբայր:
Բ Վասն որոյ բազում համարձակութիւն ունիմ ՚ի Քրիստոս, 8
հրամայել առ ՚ի քեզ զարժանն վասն սիրոյ: Մանաւանդ 9
թէ աղաչեմ իսկ այնպիսի լինել՝ որպէս և Պաւղոս ծե-
րացեալ, արդ՝ և կապեալ ևս Յիսուսի Քրիստոսի: Աղաչեմ 10
զքեզ վասն որդւոյ իմոյ՝ զոր ծնայ ՚ի կապանս իմ, զՈ-
նեսիմոս. որ երբեմն անպիտան էր քեզ. բայց արդ՝ 11
քեզ և ինձ պիտանի. զոր յղեցի առ քեզ: Եւ դու՝ 12
զդա ընկալջիր, այսինքն է՝ զիմ աղիս: Զոր կա- 13
մէի առ իս արգելուլ, զի ընդ քո ունիցի ինձ սպաս
՚ի կապանս աւետարանին: բայց առանց քո կամաց 14
ոչինչ կամեցայ առնել, զի մի բարիքդ քո ՚ի հարկէ լի-
նի.

---

* Այլ գրչագիրք՝ համաձայն միւսոց ունին վերնագիրս, Բայց յու-նականս. որ գրեն լոկ. Առ Փիլիմոն: Բայց երկու օրինակք գրեն. Արքիպպոս սարկաւագուն. և առ Ապփիա. Թուղթ: (1) Օրինակ մի. Պաւղոս առաքեալ Յի.. փիլիմոնի սի-րել": Ոմանք ունին. փիլիմոնի: (4) Ոմանք. Յիշատակել յաղ": (5) Ոմանք. Զհաւատն քո և զսէրն զոր: (6) Ոմանք. Ամ բարութեանց, կամ, բարութե: (7) Ոմանք. Ընկալայ, և ուրախութիւն ՚ի վր սիրոյն քո.. քեւ են հանգ": (8) Օ-րինակ մի. Ունիս ՚ի Քս: (9) Ոմանք. Վս սիրոյն... այն-պէս լինել: (12) Օրինակ մի. Զոր առաքեցի քեզ: և դու զնա ըն".. աղիս: (13) Ոմանք. Զոր կամեցայ առ իս: (14) Ոմանք. Զոչինչ կամե"... բարիքն քո.. լինիցի,

Digitized by Google

15 Դիցէն, այլ կամաւ. * Եւ թերեւս վն այնորիկ մեկ-
նեցաւ առ ժամանակ մի, զի յաւիտենական ընկալցիս զնա.
16 * մի եւս իբրեւ զծառայ, այլ ՚ի վեր քան զծառայ, իբ-
րեւ զեղբայր սիրելի. եթէ ինձ այսպէս, որչափ եւս ա-
17 ռաւել քեզ մարմնով՝ եւ Տր։ * Եթէ զիս քեզ հաղորդ
18 համարիցիս, ընկալ զդա իբրեւ զիս։ * Եւ եթէ յան-
ցեաւ ինչ իցէ՝ կամ պարտիցի, զայն ինձ համարեսջիր։
19 * Ես Պաւղոս գրեցի իմով ձեռամբ. ես հատուցից,
զի մի ասիցեմ քեզ՝ թէ դու զանձն քո ինձ պարտիս։
20 * Այո եղբայր՝ ես քո փոխանակ եղէց ՚ի Տր. հանգո-
21 ղասջիր իմ ՚ի Քս։ * Յուսացեալ ՚ի հնազանդութիւն
քո գրեցի առ քեզ. քանզի գիտեմ թէ առաւել եւս
22 քան զոր ասեմդ՝ առնիցես։ * Միանգամայն եւ պատ-
րաստեսջիր ինձ վանս. քանզի յուսամ թէ աղօթիւք
23 ձերովք շնորհեցայց ձեզ։ * Ողջոյն տայ ձեզ Եպափրաս
24 գերեկից իմ ՚ի Քս Յս. * եւ Մարկոս, եւ Արիստարքոս,
25 եւ Դեմաս, եւ Ղուկաս՝ գործակիցք իմ։ * Շնորհք
Տն Յսի ընդ հոգւոյդ ձերում։

Առ Փիլիմոնի և Ապփիա տեարս Օնեսիմայ. և առ Արքիպպոս սարկաւագ Կողոսացւոց եկեղեցւոյն, գրեցաւ ՚ի Հռոմէ ՚ի ձեռն Օնեսիմայ ծառայի։ Տունք. ԼԷ։

այլ կամաւ ըստ Տն։ (16) Ոմանք. Քեզ՝ և մարմնով և Տր. (17) Ոմանք. Եւ եթէ.. հաղորդ համարիս, կամ, համարեսցես։ (18) Ոմանք. Եւ եթէ յանցուցեալ ինչ։ (19) Ոմանք. Ես հատուցից քեզ.. եթէ և դու զանձն։ (20) Ոմանք. Քո փոխան եղէց։ (21) Օրինակ մի. Յուսացեալ եմ ՚ի հնազանդութիւն քո, և գրեցի զայդ, զի գիտեմ թէ առաւել քան զոր ասեմս առնես։ (21) Ոմանք. Գիտեմ եթէ... զոր ասեմքս առնիցես։ (22) Ոմանք. Յուսացեալ եմ եթէ աղօթիւք։ (25) Ոմանք յաւելուն. Տն մերոյ Յսի Քսի.. հոգւոյդ ձերում. ամէն։ * ՚Ի վախճանի ոմանք. Եւ առ Ապփիա.. և առ Արքիպպոս։

* Առաջին յաւուրս պատրաստեան թղթոցս յայսմ Գրքոյկի այլ եւս հնգետասան տառադարձս ինչ, թղթոյս Եբրայեցւոց. ընդ որս և այն թէ. Ընդօրինակեցան գիրքս այս ընդ կեսարացւոց օրինակաց, որ կան յարկեղս գրոց սրբոյն պամփիլեայ՝ իւրովք ձեռօք գրեալ։

* Որպէս ծանուցաք ՚ի վեր անդր, օրինակս մեր նախ առաջին յետ թղթոյս Փիլիմոնի յաւելու զԵբրայեցւոց թուղթն կարգեալ, նա- խաառաջ զՆորն պահելով. յաւել զսոյն պատուականս թղթեան. զհետ զԿաթողիկէսն։ այլ մեք ըստ պատշաճի կարգին յառա- ջեցաք, առաջի նոցին զնոյն կարգելով։

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Յայտնութեան Յովհաննու :

Սրբոյ աւետարանչին յովհաննու և կուսի՝ որ ինքն յայտնութիւն, զոր ետես մարգարէական [illegible] 'ի [illegible] միայն [illegible] : Եւ յայտնութիւն յուէն, զի [illegible] 'ի հան-[illegible] մինչեւ քան յայս գիրս՝ [illegible] գերեսել է : Եւ է [illegible] յայտնութեան այս : Զի նախ քան [illegible] ծածկեալն է բաց հաւատել՝ յոյժ հարկաւոր է պիտանացու. և այն [illegible] մինչ [illegible] աշխարհի. Զի որոյ մարգարէին [illegible] հին [illegible] թէ [illegible] քէ նախ գուշակեցին՝ [illegible] և նոր [illegible]. և [illegible] թէ [illegible] որ մար-գարեան և [illegible] : Յոր իւրն [illegible] հասարակացն է եկեղեցին. այլ զոր ինչ [illegible] և յառաջ նշանաւ էին գալոց, [illegible] յառաջ նշանին՝ յայտնութիւն [illegible] 'ի [illegible] պատահելոց 'ի ժամանակին : Յորոց [illegible], որ ինչ նախ քան [illegible], և յորոց [illegible], է ինչ զի և 'ի [illegible] [illegible], և [illegible]. և է ինչ որ մնայ 'ի գիրս յայս, [illegible] նշանին. զոր և [illegible] 'ի [illegible]. և [illegible] և [illegible] [illegible], և [illegible] և [illegible]. [illegible]. և նոր է. և [illegible] հարսանեացն զոր ունի գիրս այս : Զորս ըստ օրինի մարգարէութեան [illegible] 'ի [illegible]. [illegible]. և [illegible] մարդոյ. և [illegible], և [illegible] հարսանեաց, և [illegible] ըստ [illegible] : Եւ նախ [illegible] [illegible], և [illegible] 'ի նոյն. և [illegible], 'ի [illegible] 'ի [illegible]. [illegible], և [illegible]. և [illegible] որ նախ քան [illegible]. յորում և [illegible] և [illegible] : Պատ-ճառ և 'ի դէմս [illegible] որ [illegible], յայտնէ [illegible] և [illegible], որ է [illegible]. և [illegible], [illegible] 'ի գեհեն [illegible] : Պատ-ճառ [illegible], և [illegible] 'ի [illegible]. և [illegible] 'ի [illegible] և [illegible], և [illegible] և [illegible]. և [illegible] երկին և երկիր՝ զոր [illegible] :

Գլուխք Յայտնութեան Յովհաննու :

Ա. Յայտնութիւն [illegible] յովհաննու [illegible], որ եղև [illegible] 'ի [illegible] :

Digitized by Google

Բ. Զի եղեւ սէր 'ի Քզ անձին ծրագրաբանացն զգեցեալ զմեծութեան:
Գ. Թէ ընդէր գրեաց առ հրեշտակն Եփեսացւոց եկեղեցւոյն:
Դ. Զինչ է առ հրեշտակն Զմիւռնացւոց եկեղեցւոյն:
Ե. Զինչ առ Պերգամոնի եկեղեցւոյն հրեշտակին:
Զ. Զինչ է առ Թիւատիրացւոց եկեղեցւոյն հրեշտակին:
Է. Զինչ է առ Սարդիացւոց եկեղեցւոյն հրեշտակին:
Ը. Զինչ է առ Փիլադելփեացւոց եկեղեցւոյն հրեշտակին:
Թ. Զինչ է առ Լաւոդիկեցւոց եկեղեցւոյն հրեշտակին:
Ժ. Վս երեւելոյ նմա դրանն երկնից և գահն և շուրջ երիցանցն:
ԺԱ. Վս գրոցն կնքելոյ, զոր ոչ կարաց բանալ յեղելոցս:
ԺԲ. Վասն կնքելոյ գառինն, և որ 'ի կարգին է:
ԺԳ. Լուծումն առաջին կնքոյն:
ԺԴ. Լուծումն երկրորդ կնքոյն. և որ 'ի կարգին:
ԺԵ. Լուծումն երրորդ կնքոյն:
ԺԶ. Լուծումն չորրորդ կնքոյն, յորում և պատիժ ամպարշտաց:
ԺԷ. Լուծումն հինգ կնքոյն, և մարտիրոսն առ Ած կոչումն:
ԺԸ. Լուծումն վեց կնքոյն, և հարուածն որ 'ի վախճանին:
ԺԹ. Վասն կնքելոցն 'ի հարուածոց չորք հրեշտակացն, ՃԽԴ.
հազարացն:
Ի. Վս անթիւ բազմութե հեթանոսաց պայծառազգեցելոց առաջի Ած
ԻԱ. Լուծումն եւթն կնքոյն, և բուրումն խնկոյ աղօթից սրբոց:
ԻԲ. Հարկանել զփողն առաջին հրեշտակին, և թէ հուր և կար-
կուտ և արեան հեղեալ յերկիր:
ԻԳ. Երկրորդին հարկանել ապականեցան որք 'ի ծովու շնչաւորք:
ԻԴ. Երրորդին փողին ապականեցան ջուրք և գետք:
ԻԵ. Չորրորդին փողել՝ խաւարեցան աստեղք:
ԻԶ. Հինգերորդին փողելն՝ ել մարախ բազմաձեւք:
ԻԷ. Վասն վեցերորդ հրեշտակին որ լուծանէ զԴ. 'ի վերայ Եփրա-
տայ զհրեշտակին:
ԻԸ. Վասն հրեշտակին որ զգեցեալ զամպն և զծիածանն, և զ-
վախճան նշանակէր:
ԻԹ. Զի գրքոյն ուտէ աւետարանին 'ի հրեշտակէն:
Լ. Վասն Ենովքայ և Եղիայի:
ԼԱ. Զի սպանեալ սուրբք 'ի նեռանէն՝ դարձեալ յառնեն:
ԼԲ. Վասն եւթներորդ փողոյն հարման. և զի գովեն սրբքն զԱծ
Ածն 'ի հանդերձելոյ դատաստանին:
ԼԳ. Վս խաւարման եկեղեցւոյ, որ խուսափանէ և որ 'ի յետս նեռանն:
ԼԴ. Վասն յերկինս պատերազմին սրբ. հրեշտակին ընդ դեւս, և կոր-
ծանման սատանայի:
ԼԵ. Զի ոչ դադարէ Միքայէլ 'ի հալածելոյ զեկեղեցի:
ԼԶ. Վասն գազանին և տասն եղջերն, և եւթն գլխոյ նորին:
ԼԷ. Վասն սուտ մարգարէին: ԼԸ. Վասն անուան նեռանն:
ԼԹ. Վասն գառինն. և որոց ընդ նմա ՃԽԴ. հազարացն:
Խ. Վասն հրեշտակին՝ որ երաշխաւոր լինէր հանդերձելոյ դա-
տաստանին:
ԽԱ. Վասն հրեշտակին որ զանկումն Բաբելոնի քարոզէր:

 ԽԲ.

խբ. Զգուշացուցանէ հրեշտակն ընդունելոյ զնշանն ։
խգ. Զի նորեալն յանձն հնչէ զԲայս երկիր գերընդունել ։
խդ. Վասն հրեշտակին՝ որ կթեր զդատաստանի այգին ։
խե. Վասն եւթն հրեշտակացն որ հարուածոցն զմարմին նորա եւ զվրիժման, եւ վասն ապակեայ ծովուն ։
խզ. Զի յառաջին ոսկեայ սափորին հեղմամբ՝ եհաս հարուած ամ-պարշտաց ։
խէ. Յերկրորդին՝ հարուածք ՚ի ծովային ։
խը. Յերրորդին՝ գետք յարեան փոխեալ ։
խթ. Չորրորդին՝ փանչքն մարդկան խորշակաւ ։
ծ. Հինգն՝ զԹագաւորութիւն գազանին խաւարեցուցանէ ։
ծա. Վեցն՝ ճանապարհ տայ ՚ի վերայ Եփրատայ արեւելից թա-գաւորացն ։
ծբ. Յեւթն՝ կարկուտ եւ շարժ ՚ի վերայ մարդկան ։
ծգ. Եցոյց հրեշտակն աւետարանչին զդատաստան քաղաքին, եւ ըն-թագաւորաց եւթն գլխոյ եւ տասն եղջերին ։
ծդ. Զի միւնեաց հրեշտակն զխորհուրդ պատմէին ։
ծե. Վասն հրեշտակին որ զանկանելն Բաբելոնի յայտնէր, եւ երկ-նային ձայնն ելանել ասէ ՚ի քաղաքէն. եւ զի անցանեն վայել-չութենէ քաղաքին ։
ծզ. Օրհնութիւնն սրբոց երկնայինն ամենայնուստ ՚ի կործանելն Բա-բելոնի ։
ծէ. Վասն խորհրդաւոր հարսանեաց գառինն եւ ընթրեաց ։
ծը. Տեսանէ աւետարանիչն զՔս յերիվար բազմեալ հրեշտակօք ։
ծթ. Զի ՚ի գեհենն արկաւ նեռանն եւ որք ընդ նմա ։
կ. Զի կապեցաւ սատանայ ՚ի խաւարչութեան փոր մինչ յաւախճան, եւ վասն հազար ամին ։
կա. Վասն առաջնորդելոյ բազմականեաց անպայմանաց ընդ Քս խոստո-վանողացն ։
կբ. Զինչ առաջին յարութիւն, կամ զինչ երկրորդ մահն ։
կգ. Վասն Գոգայ եւ Մագոգայ ։
կդ. Վասն նորոգելոյ յարութեան, եւ հատուցանելոյ արդարոցն եւ չա-րագործացն ։
կե. Վասն նոր երկնի եւ երկրի, եւ կերպին նր ։
կզ. Վասն աստուածածնայ այնր որ յաւիտեան նորոգէր ։
կէ. Վասն հրեշտակին որ ցուցանէր նմա զնր քաղաքն զերուսաղէմ շահելով ։
կը. Վասն մաքուր գետոյն որ յաթոռոյն աթոռոյ հանէցաւ ։
կթ. Զի տր է մարգարէիցն քո եւ փր հրեշտակաց ։
հ. Զի արծանահաստատ է փեսոյն առակելոյս ։
հա. Զի ոչ հրամայեցաւ նմա կնքել, այլ քարոզել զբանսն ։
հբ. Զի եկեղեցի եւ որ ՚ի նմա հոգին ընդունին զՔն յայտնու-թիւն, եւ վասն անիծիցն որոց յաւելուած ՚ի գիրս մատենին ։

ՑԱՑՏ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ
ՍՐԲՈՅՆ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵ-
ՏԱՐԱՆՉԻ.

ԳԼ. Ա.

1 ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅԻ-Ս
սուսի քսի, 'ի ձեռն որոյ ետ ած ցու-
ցանել ծառայից իւրոց՝ որ ինչ լինե-
լոց է վաղվաղակի. և նշանակեաց ա-
ռաքելով 'ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ առ
2 ծառայ իւր յովհաննէս: * Որ վկայեաց զվկայութիւնբա-
նին այ, և զվկայութիւն յսի քսի զոր ետես. որ էր, և
3 որ լինելոցն էր յետ այնորիկ: * Երանի որ կարդաս-
ցէ կամ լուիցէ զբանս մարգարէութեանս, և պահեսցէ
զոր 'ի սմա գրեալ է. զի ժամանակս մերձեալ է:
4 * 'Ի յովհաննէ առ եւթն եկեղեցիսն՝ որ են յասիայ.
շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ՝ յէէն՝ և որ էն՝
և որ գալոցն է, և յեւթն զօրութեանց հոգւոյն՝ որ է
5 առաջի աթոռոյն իւրոյ. * և 'ի յսէ քսէ հաւատարիմ
վկայէն, որ է անդրանիկ 'ի մեռելոց, և իշխան թա-
գաւորութեանց երկրի. որ սիրեաց զմեզ, և ելոյծ զկա-
6 պանս մեղաց մերոց արեամբն իւրով. * և արար զմ-
եզ

* 'Ի Օրինակին՝ ոմանք գնեն համառօտիւ. Յայտնութիւն սրբոյ յովհաննու ածաբանի:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Որ լինելոց է... առ յովհաննէ ծռյ իւր: (2) Ոմանք. Վկայեաց զբանէն այ, և զվկայութիւն յի.. և որ էր: (3) Ոմանք. Երանի որ ընթեռնու զբանս մրգրէութեանս այնորիկ, և որ լսէ և պահէ զոր ինչ 'ի սմա գրեալ է: (4) Ոմանք. Յովհաննէս առ եւթն.. որ յասիա... և խաղաղութի յէէն: (4) Ոսկան. Եւ եօթն հոգւոյն զօրութէ՝ որ է: (5) Ոմանք. Եւ 'ի յսէ քսէ... որ սիրեացն: (5) Ոմանք. Անդրանիկ 'ի մեռելոց: (6) Ոմանք. Իւրոյ. Նմա փառք և զօրութիւն յաւի

Digitized by Google

մեզ թագաւորս և քահանայս Այ և հօր իւրոյ. որում փառք
և զօրութիւն՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն: * Ահաւասիկ գալոց է ընդ ամպս. և 7
տեսցեն զնա ամենայն աչք, և տեսցեն զնա ծագք
երկրի, և որք խոցեցին զնա՝ ամենեքեան յերկրի, և
կոծեսցեն 'ի վերայ նր. այո՛ ամէն: * Ես եմ այբ, 8
և ես եմ քէ, ասէ Տր Աճ, որ էն՝ և որ է՝ և որ գա-
լոցն է՝ ամենակալ: * Ես Յովհաննէս եղբայր ձեր և 9
հաղորդակից նեղութեան՝ և արքայութեան՝ և համբե-
րութեան որ 'ի քս յս. եղէ ես 'ի կղզւոջն որ անուանեալ
կոչի Պատմոս՝ վս բանին և վս վկայութեան յսի քսի:
Բ * Եւ եղէ յիս հոգւով 'ի կիւրակէի աւուր, և լուայ 10
զձայն զհետ իմ զմեծ իբրև զձայն փողոյ՝ որ ասէր ցիս.
Ես եմ ալփա և օմ. առաջին և վերջին. * զոր տե- 11
սանես՝ գրեա՛ 'ի գիրս, և տո՛ւր տանել յեօթն եկեղե-
ցիս՝ որ յեփեսոս, և 'ի զմիւռնիա, և 'ի պերգամոնէ,
և 'ի Թիւատիրս, և 'ի սարդիկէ, և 'ի փիլադելփիա,
և 'ի լաւոդիկիա: * Եւ դարձայ տեսանել զձայնն՝ որ 12
խօսէր ցիս. և 'ի դառնալն իմում տեսի եօթն ճրագ-
դարան ոսկիս: * և 'ի մէջ եօթն ճրագարանացն նման 13
որդւոյ մարդոյ, զգեցեալ պատմուճան պճղնաւոր,
և գօտեւորեալ առ ստամբքն գօտի ոսկեղէն. * և գը- 14
լուխ նր և հերքն իբրև զասր սպիտակ՝ և ոճ զձիւն.
և աչք նր ոճ բոց հրոյ. * և ոտք նր նմանեալ պղնձոյ 15
ծխեցելոյ 'ի մէջ հնոցի հրաշէկ. և ձայն նր իբրև զձայն
ջուրց

տեանս յաւիտենից: Ահաւ": (7) Ոմանք. Ընդ ամպս
երկնից, և տեսցեն զնա ամ աչք, և որք խոցեցինն.
և կոծեսցին 'ի վր նր ամ ազգք երկրի, այո ամէն:
(7) Բոլոր. Զնա ամ աչք: (8) 'Ի լատ". Ես եմ ալփայ
և օմ. զոր ոմանք ասեն 'ի բնաբանէն, և ոմանք 'ի լատ". գնեն
այբ և քէ: (8) Ոսկան յասնեալն պատճէնս եդեալ ունի այս-
պէս. Ես եմ α, և ω, առաջին և վերջին, ասէ Տր:
(8) Ոմանք. Է՝ Տր ամենակալ: (9) Ոմանք. Հաղորդակից
վշտաց և արքայութե... ես 'ի կղզին որ կոչի պատմոս,
վս բանին Այ, և վկայութե: (10)(11) Ոմանք. Յաւուր
կիւրակէի, և լուայ զկնի իմ ձայն մեծ իբրև զփողոյ
ասելով. զոր տեսանեսդ: (11) Ոմանք. Տանել առ
եօթն եկեղեցիսն. յեփեսոս, և 'ի զմիւռ". և 'ի Թիւա-
տիր. և 'ի սարդիս, և 'ի: (11) Ոսկան յաւելու. Եկեղե-
ցիսն որք էն յասիա. յեփեսոս: (12) Ոմանք. Որ խօսէր
ընդ իս... 'ի դառնալն իմ տե": (13) Ոմանք. Նման
որդւոց մարդոց, զգեցեալ պճղնաւոր: (14) Ոմանք.
Եւ հեր ոճ զասր... իբրև զբոց հրոյ: (14) Յօրինակին.
Եւ ոճ զձեան: (15) Ոմանք. Նր նման պղնձի ծխելոյ:

16 Հրոյ բորբոքելոյ։ * Եւ ունէր յաջոյ ձեռինն իւրում
աստեղս եւթն, և 'ի բերանոյ նորա ելանէր սուր երկ-
բերանեան. և երեսք նորա իբրև զարեգական ճառագայ-
17 թեամբ երևէին։ * Եւ իբրև տեսի զնա՝ անկայ առ
ոտս նորա իբրև զմեռեալ. և եդ 'ի վերայ իմ զաջն իւր՝
և ասէ ցիս. մի երկնչիր, ես եմ առաջինն, և ես եմ
18 յետինն. * և ես եմ կեանք՝ և ես նոյն որ մեռայ, և
եմ կենդանի. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն։ Եւ ունիմ զփականս մահու և դժոխոց։
19 * գրեա զոր տեսանես՝ որ են, և որ յապա՝ և որ հան-
20 դերձեալ է լինել այս. * Զխորհուրդ եւթն աստե-
ղացդ՝ զոր տեսերդ յաջու իմ, և զեւթն ճրագարանս
ոսկիս. եւթն աստեղքդ՝ հրեշտակք եւթն եկեղեցեացն
են, և ճրագարանքն եւթն՝ եւթն եկեղեցիքն են։

ԳԼ. Բ.

1 Առ հրեշտակն Եփեսացւոց եկեղեցւոյն գրեա. այս-
պէս ասէ կալողն՝ որ ունի զաստեղս եւթն յաջու
ձեռինն իւրում, և շրջի 'ի մէջ եւթն աշտանակին ոսկ-
2 ւոյ։ * Գիտեմ զգործս քո, և զվաստակս քո և զհամ-
բերութիւն քո. և զի ոչ բառնաս զչարս, և փորձեցեր՝
որ ասեն զինքեանս առաքեալս՝ և ոչ են, և հերքայե-
3 ցիր՝ և ստեն։ * Եւ համբերեցեր, և վաստակեցեր վասն
4 անուան իմոյ՝ և աշխատեցար։ * Այլ ունիմ առ քեզ,
5 զի զսէրն քո զառաջին թողեր. * յիշեա այժմ ուստի
անկ-

---

(16) Ոսկեփ. Եւ ունէր յաջ իւր աստեղս եւթն, և 'ի բերանոյ նորա սուր երկսայրի սրեալ ելանէր, և երեսք նորա... երևէր։ (17) Ոսկան. Նորա ոտս զմեռեալ... և ասէ. մի երկնչիր, ես եմ սկիզբն՝ և ես եմ վախճան։ (18) Ոսկան. Եւ ես եմ որ մեռայն, և ահաւասիկ կենդանի եմ յաւիտեանս յաւիտենից, և ունիմ։ (19) Ոսկան. Զոր տեսանեսդ, որ էն և որ հանդերձեալ է լինել յետ այնորիկ։ (20) Ոսկան. Եւթն աստեղքն զոր տեսեր յաջոյ իմ, և զեւթն ոսկի ճրագարանացն, եւթն աստեղքն եւթն եկեղեցեացն հրեշտակք են, և եւթն աշտանակքն եւթն եկեղեցիքն են։

ԳԼ. Բ. (1) Ոսկան. Առ հրեշտակս... այսպէս ասէ որ ունի զեւթն աստեղս յաջ իւր.. եւթն աշտանակաց ոսկւոյ։ (2) Ոսկան. Տեսի զգործս քո, և զվաստակ և զհամբերութիւն, և զի ոչ կարես բառնալ զչարսն. և փորձեցեր զի ասեն զանձինս առաքեալս գոլ, և ոչ են. և գտեր զնոսա սուտս, և բարձեր զնոսա։ Որ օրինակ. Փորձեցեր զնոսա որք ասեն։ (3) Այս տեղս չիք. Եւ [illegible]։ (4) Ոսկան. Զսէր քո զառաջինն։

Digitized by Google

անկանիր՝ և ապաշխարեա, և զառաջին գործսն քո արա·
ապա թէ ոչ՝ գամ ես վաղվաղակի, և շարժեցից զաշ-
տարակս քո 'ի տեղւոջէ իւրմէ՝ եթէ ոչ ապաշխարես-
ցես։ * Այլ զայս ունիս՝ զի ատեցեր զգործս նի- 6
կողայոսի, զոր ես ատեմ։ * Որ ունի ականջս լսե- 7
լոյ՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին Տր առ եկեղեցիս· որ
յաղթէն՝ տաց նմա ուտել 'ի փայտէն կենաց որ է 'ի
մէջ դրախտին այ։

Դ * Եւ առ հրեշտակն զմիւռնացւոց եկեղեցւոյն գրեա· 8
այսպէս ասէ անսկիզբն և անվախճանն, որ եղև մե-
ռեալ՝ և կենդանացաւ։ * Տեսի զգործս քո՝ և զնե- 9
ղութիւն և զաղքատութիւն, այլ աղքատութիւն քո՝ մեծու-
թիւն եղիցի· և զհայհոյութիւն՝ որ ասեն զինքեանս հր-
եայս գոլ, և չեն ինչ, այլ ժողով սատանայի։ * Մի 10
երկնչիր՝ ձո որոց կամիս չարչարել· ահա հանդերձեալ է
բանսարկուն արկանել 'ի ձէնջ 'ի բանտ, զի փորձիցիք,
և ունիջիք նեղութիւն աւուրս տասն· լեր հաւատարիմ
մինչև 'ի մահ, և տաց քեզ զպսակն կենաց։ * Որ ու- 11
նի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ հոգին Տր ասէ առ եկե-
ղեցիս· որ յաղթէ, ոչ անիրաւի յերկրորդ մահուանէն։

Ե * Եւ առ հրեշտակն՝ որ 'ի պերգամոնյ եկեղեցւոյն, գրեա· 12
այսպէս ասէ՝ որ ունի զսուրն երկսայրի սրեալ։ * Տե- 13
սի զգործս քո, և զի բնակեալ ես ուր աթոռն է սա-
տանայի· և ունիս զանուն իմ, և ոչ ուրացար զհա-
ւատս իմ յաւուրս յորում անթիպաս վկայն իմ հաւա-
տարիմ եղև· զի վկայ է իմ հաւատարիմ մի հաւատա-
ցեալ, որ սպանաւ 'ի ձէնջ որ կայք՝ ուր սատանայ է
բնակեալ։ * Այլ ունիմ առ քեզ սակաւ· զի կայ առ 14
քեզ վարդապետութիւն բաղաամու, որ ուսոյց զբա-
ղակ դնել գայթագղութիւն առաջի որդւոցն իսրայէլի,
ուտել նոցա զոհեալ՝ և պոռնկել։ * այսպէս և դու՝ 15
ունիս զվարդապետութիւն նիկողայեցւոց՝ զոր ես ա-
տեամ։

---

(5) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ· Զաշտանակս քո 'ի տեղւոջէ։ Իսկ այլք ասենքն համաձայն մերումս ունին՝ զաշտարակս քո։ (6) Ոսկան· Զոր և ես ատեմ։ (7) Ոմանք· Հոգին առ եկե"· · յաղթէ, տաց։ (8) Օրինակ մի· Անսկիզբն և անկատարածն, որ ե"։ (9) Ոմանք· Եւ չեն ինչ, այլ ժո"։ Ոսկ ոսկան· Եւ ոչ են, այլ ժողովք սա"։ (10) Ոմանք· Ահա հանդերձեալ է բան"։ (10) Ոսկան· Եւ ունիցիք նեղութիւն։ (11) Ոմանք· Որ ունի ունկն լսելոյ·· հոգին ասէ։ (12) Ոսկան· 'Ի պերգամայ եկեղեցւոյն։ (13) Ոմանք· Եւ ուր բնակեալ ես, որ ա"։ (14) Ոմանք· Ունիմ ասել առ քեզ··· բաղաամայ որ ուսոյցն։ (15) Ոմանք· Զոր ես ատեմ։

Digitized by Google

16 տեսամ: * Արդ՝ ապաշխարեա՛, ապա թէ ոչ՝ գամ
վաղվաղակի, և պատերազմեցայց ընդ նոսա սրով բե-
17 րանոյ իմոյ: * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ
Հոգին ասէ առ եկեղեցիս. որ յաղթէ՝ տաց նմա ու-
տե՛լ 'ի մանանայէն թաքուցելոյ, և տա՛ց նմա զդիրն
սրբուն. և գրեալ անուն նոր 'ի դիրն, զոր ո՛չ ոք գի-
տէ, բայց միայն որ առնուն:
18 * Եւ առ հրեշտակն որ 'ի Թիւատիրոյ եկեղեցին՝ գրեա՛. Ձ
այսպէս ասէ որդին այ, որոյ աչքն իբր են իբրև բո-
19 ցոյ հրոյ, և ոտք նորա նմա՛ն պղնձի ծխելոյ: * Գիտեմ
զգործս քո, և զսէր, և զհաւատս, և զպաշտօն քո. համ-
բերութի՟. զի բազում է վաստակ քո վերջինն քան զա-
20 ռաջինն: * այլ ասեմ առ քեզ բազում. զի թողեր զկ-
նիկն զյեզաբէլ. որ ասէր զինքն մարգարէ, և ուսու-
ցանէր մոլորութի՟՝ զծառայս իմ՝ պոռնկե՛լ և ուտե՛լ
21 զզոհեալ: * Եւ ետու նոցա ժամանակ ապաշխարել ըս-
22 պոռնկութենէն իւրեանց՝ և ո՛չ ապաշխարեցին: * Ա-
հաւասիկ ես արկանեմ զնա 'ի հնոց, և զգործակիցս
իւր ընդ որս շնացան՝ 'ի նեղութիւն մեծամեծս. եթէ
23 ոչ ապաշխարեսցեն 'ի գործոց իւրեանց: * և զորդիս
նոցա սպանից մահուամբ. և ծանիցեն ամ եկեղեցիք՝
թէ ես եմ որ յանդիմանեմ զերիկամունս և զսիրտս.
24 և տա՛մ ձեզ իւրաքանչիւր ըստ գործոց իւրեանց: * Այլ
ձեզ ասեմ որք 'ի Թիւատիր էք, և ո՛չ ունիք զվարդա-
պետութիւս զայս. որ ո՛չ ծանեայք զխորս սատանայի
25 զոր խօսին. ո՛չ արկից զձեւք ծանրութե՟: * այլ զոր
26 ունիք պահեսջիք մինչև ես գամ: * Եւ որ յաղթէ՝ և
պահէ զգործս իմ մինչև ցվախճան, տաց նմա իշխա-
27 նութի՟ 'ի վերայ ազգաց: * և հովուեսցէ զնո՟ գաւա-
զանաւ երկաթեաւ, և իբրև զանօթ բրտի փշրեսցէ
28 զնո՟: * որպէս և ես ընկալա՛յ 'ի հօրէ իմմէ, և տա՛ց
29 նոցա զաստղն առաւօտուն: * Որ ունի ականջս՝ լուի-
ցէ զինչ հոգին ասէ առ եկեղեցիս:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ առ հրեշտակ սարդիացւոց եկեղեցւոյն գրեա՛. Ե
այսպէս ասէ՝ որ ունի զեւթն հոգին այ՝ և զեւթն
աս-

(17) Ոմանք. Որ ունի ականջս՝ լուիցէ: (17) Յօրինակին.
Ասէ առ եկեղեցին: (21) Ոմանք. Ապաշխարելոյ զպոռն-
կութե՟: (24) Ոսկան. Զխորհուրդս սատանայի զոր: (24) Ո-
մանք. խօսին, սակայն ոչ արկից զձեւք այլ ծանրութե՟:
(26) Ոմանք. Եւ որ պահէ զգործս: (28) Ոսկան. Եւ տաց
նմ՟ զաստղն: (29) Ոսկան. Ականջս լսելոյ, լուիցէ:
Գլ. Գ. (1) Ոսկան. Եւ առ հրեշտակս սարդիկեցւոց

Digitized by Google

մնալոցս. Տեսի զգործս քո, զի անուն կենդանւոյ ու-
նիս՝ և մեռեալ ես։ * Լեր արթուն, և հաստատեա 2
զայլսն՝ զի հանդերձեալ են մեռանել. քանզի ոչ
գտի զգործս քո կատարեալ առաջի Այ։ * Արդ եւ 3
յիշեա թէ որպէս լուար, և պահեա, և ապաշխա-
րեա. ապա թէ ոչ զուարթնասցես՝ եկից որպէս գող.
և ոչ ոք իմանայ զգալուստ իմ առ քեզ։ * Ունիս սա- 4
կաւ մի զանուանս Սարդիկեցւոց, որք ոչ աղտեղեցուցին
զհանդերձս իւրեանց. և շրջին ընդ իս սպիտակօք՝ որպէս
արժանի եղեն։ * Որ յաղթէ՝ սպիտակս զգեցցի սպի- 5
տակս. և ոչ ջնջեցից զանուն նր ի գրոց կենաց.
և խոստովանեցայց զանուն նր առաջի Հօր իմոյ և ա-
ռաջի հրեշտակաց։ * Որ ունի ականջս լսել՝ լուի- 6
ցէ զինչ ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։
Ը * Եւ առ հրեշտակն Փիլադելփեայ եկեղեցւոյն գրեա. 7
Այսպէս ասէ սուրբն, ճշմարիտն, որ ունի զփականս Դաւ-
թի. բանայ՝ և ոչ ոք է որ փակէ, և փակէ՝ և ոչ ոք
է որ բանայ։ * Տեսի զգործս քո. ահա ետու առա- 8
ջի քո դուռն բացեալ, զոր ոչ ոք կարէ փակել. զի
սակաւ ինչ ունիս զօրութիւն, և պահեցեր զբանս իմ, և
ոչ ուրացար զանուն իմ։ * Ահաւասիկ ես տամ քեզ 9
ի ժողովոյն սատանայի, որք ասեն զինքեանս հրեայս գոլ՝
և ոչ են, այլ ստեն. արարից զնոսա՝ զի եկեսցեն և
երկիր պագցեն առաջի ոտից քոց, և ծանիցեն զի ես
սիրեցի զքեզ։ * Զի պահեցեր զբան համբերութեան ի- 10
մոյ, և ես պահեցից զքեզ ի ժամ փորձութեան քոյ. որ
հանդերձեալ է գալ յամ աշխարհս փորձել զամ բը-
նակեալս յերկրի։ * Ահա գամ վաղվաղակի, 11
կալ զոր ունիսդ՝ զի մի ոք առցէ զպսակ քո։ * Որ 12
յաղթէ՝ արարից զնա սիւն տաճարի Այ իմոյ, և ար-
տաքս այլ մի ևս ելցէ. և գրեցից ի վր նր զանուն Այ ի-
մոյ, և զանուն քաղաքի Այ իմոյ՝ Երուսաղեմի նորոյ, որ
իջանելոց է յերկնից յԱյ իմոյ. և զանուն իմ նոր։ * Որ 13
ունի ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։
* Եւ

ե"։ (3) Ոմանք. Պահեա և ապաշխարեա։ (4) Ոմանք. Որ ունիս սակաւ մի։ (4) Ցօրինակին. Զանուն Սարդիկեցւոցն։ Այլ օրինակ. Սարդիկեցւոցն։ (5) Ոմանք. Խոստովանեցայց զնա"։ (5) Ոմանք. Հրեշտակաց նր։ (6) Ոմանք. Ականջս՝ լուիցէ։ (7) Ոմանք. Առ հրեշտակն Եղբայրասիրաց եկեղ"։ (7) Ոմանք. Սուրբն և Ճշմարիտն։ (7) Բազումք. Բանայ, և ոչ ոք է։ (8) Ոմանք. Զի սակաւ զօրութիւն գոյ, և պահեցեր զբան իմ։ Այլ օրին. Զի սակաւ է զօրութիւն քո։ (12) Ոմանք. Յերկնից յԱյ իմոյ, և անուն իմ նոր։

Digitized by Google

14 * Եւ առ հրեշտակն լաւոդիկեացւոց եկեղեցւոյն գրեա. Թ
այսպէս ասէ ամէնն՝ վկայն հաւատարիմ և ճշմարիտ,
15 սկիզբն սկզբան արարածոց Այ: * Գիտեմ զգործս քո՝
զի ոչ ցուրտ ես՝ և ոչ ջերմ. պարտ էր քեզ ցուրտ լի-
16 նել՝ և կամ ջերմ: * Այլ դու գաղջ ես՝ և ոչ ջերմ և
ոչ ցուրտ, հանդերձեալ ես փսխել 'ի բերանոյ իմմէ:
17 * Զի ասես. մեծատուն եմ՝ և մեծացայ, և ոչ ինչ
կարօտ եմ. և ոչ գիտես՝ եթէ դու ես ողորմելին և
18 չքաւոր, և աղքատ, մերկ և կոյր: * Արդ՝ ես խորհըր-
դակից եղէց քեզ, առ գնեա յինէն ոսկի փորձեալ 'ի
հրոյ՝ զի մեծասցիս, և հանդերձս սպիտակս՝ զի զգե-
ցցիս, զի մի երևեսցի անվայելչութիւն մերկութեան քոյ.
19 և դեղ զեղ յաչս քո՝ զի տեսցես: * Ես՝ զոր սիրեմ,
յանդիմանեմ և խրատեմ. նախանձեաւ այժմ, և ապաշ-
20 խարեա: * Ահաւասիկ կամ ես առ դրուրս և բախեմ.
եթէ ոք լուիցէ ձայնի իմում՝ և բանայցէ զդրունսն,
մտից առ նա՝ և ընթրիս արարից առ նա, և նա ընդ
21 իս: * Որ յաղթէ՝ տաց նմա նստել ընդ իս յաթոռ
իմ, որպէս և ես յաղթեցի՝ և նստայ յաթոռ հօր ի-
22 մոյ: * Որ ունիցի ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին
առ եկեղեցիս:

ԳԼ. Դ.

1 Եւ յետ այսր տեսի՝ և ահա դրուռնք երկնից բա- ժ
ցեալ էին, և ձայն փողոյն առաջնոյ զոր լուայ՝
խօսէր ընդ իս և ասէր. ել այսր՝ և ցուցից քեզ զինչ
2 լինելոց է յապայ ժամանակս: * Եւ ժամանեալ յիս
3 հոգի: և տեսի աթոռ մի՝ զի կայր յերկինս: * և 'ի
վերայ աթոռոյն նստէր նման տեսլեան ականց, յասպ-
4 ւոյ և սարդիոնի: * և քահանայք շուրջ զաթոռովն՝
նմանք տեսլեան զմրուխտի. և շուրջ զաթոռովն՝ ա-
թոռք քսան և չորք, և 'ի վր աթոռոցն նստէին քսան
և չորք երիցունք՝ զգեցեալ հանդերձս սպիտակս, և
'ի

(14) Ոսկան. Եւ առ հրեշտակս լաւ"... և ճշմարիտ, որ է սկիզբն արարածոց: (17) Ոմանք. Եւ ոչ ինչ կարօտեմ: (20) Ոսկան. Առ դուրս քո և բաղխ": (20) Ոմանք. Եւ բանայ զդրունս: (21) Ոսկան. Յաթոռս իմ: (21) Ոմանք. Ոպ ես յաղթեցի: (22) Ոմանք. Որ ունի ականջս լսելոյ լուիցէ, զինչ հոգին ասէ:

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ յետ այսորիկ տեսի... փողոյն զոր լուայ զառաջինն խօ"... լինելոց է առ յապայն: (2) Ոմանք. Եւ վաղվաղակի եղէ ես հոգւով, և ահա աթոռ անդ յերկինս: (3) Ոմանք. Եւ յաթոռն նստեալ նմանութիւն տեսանէր ականց յասպ": (4) Ոմանք. Պսակս

Digitized by Google

՚ի գլուխս իւրեանց պսակս ոսկիս: * Եւ յաթոռոյ ան- 5
տի ելանէին փայլատակմունք և ձայնք և որոտմունք.
և եւթն լամբարք հրոյ բորբոքելոյ առաջի աթոռոյն,
որ են եւթն հոգիքն այ: * Եւ էր առաջի աթոռոյն 6
ծով ապակեղէն՝ նման ականակուռ սառին, և ՚ի մէջ
աթոռոյն չորք կենդանիք՝ և լի էին աչօք առաջոյ և
յետոյ: * Եւ էր կենդանին առաջին նման առիւծու, 7
և երկրորդ կենդանին նման զուարակի, և երրորդ կեն-
դանին երեսս մարդոյ, և չորրորդ կենդանին նման
արծուոյ թռուցելոյ: * Եւ չորեց կենդանեացն էին 8
միոյ միոյ ՚ի նոցանէ վեց թևք շուրջանակի, և ՚ի ներ-
քոյ լի էին աչօք, ոչ հանգչէին՝ ոչ զտիւ և ոչ զգի-
շեր՝ ասելով. Սբ սբ սբ, սբ սբ սբ, սբ սբ սբ, տր ած
ամենակալ՝ որ էն և էր, և որ գալոց է: * Եւ յոր- 9
ժամ տային կենդանիքն փառս և պատիւ և գոհութ
նստելոյն ՚ի վերայ աթոռոյն՝ կենդանւոյն յաւիտեանս
յաւիտենից: * և գնէին զպսակս իւրեանց առաջի ա- 10
թոռոյն ասելով, * արժանի ես տր ած մեր սբ՝ առ- 11
նուլ փառս և պատիւ և զօրութ, զի դու ստեղծեր զամ.
և ՚ի կամս քո ստեղծան՝ և կան հաստատութ:

ԳԼ. Ե.

ԺԱ Եւ տեսի ՚ի ձեռս աջոյ՝ որ նստէր ՚ի վերայ աթո- 1
ռոյն գիրս՝ գրեալ ներքոյ և արտաքոյ, և կնքեալ
եւթն կնքով: * Եւ տեսի հրեշտակ մի զօրաւոր՝ զի 2
քարոզէր ՚ի ձայն մեծ. ո՞ է արժանի բանալ զգիրքս՝
և

ապակեղէնս: (6) Ոմանք. Եւ առաջի աթո"․․ ապակեղէն ՚ի նմանութի սառի"․․ և ՚ի մէջ աթոռոյն և շուրջ զաթոռովն չորք կենդանիք լի աչօք յետոյ և առաջոյ: (7) Ոմանք. Ունէր երես: (8) Ոմանք. Վեց թևք շուրջ լցեալ աչօք. և ոչ հանգչէին․․ յասելոյ, սբ: (8) Ոսկան ձայն ըստ լատինականին ունի երիցս սբ, ուր ամ գրչագիրք համաձայն ընթերցուածոյ օրինակաց յունաց դնեն իննիցս սբ: (9) Ոմանք. Կենդանիքն զպատիւ և զգոհութ․․․ յաւիտենից, ամէն: (10) Ոսկան յաւելու. * Անկանէին քսան և չորք երիցունքն առաջի նստելոյն յաթոռն և երկիր պագանէին կենդանւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. և գնելով զպսակս իւրե". որ պակասի յամ գրչագիրս մեր: (10) Ոմանք. Եւ գնելով զպս"․․ աթոռոյն՝ ասէին: (11) Ոմանք. Արժան է քեզ տր ած․․ զփառս և զպատիւ․․ զի դու ստացար զամ, և ՚ի քո կամսն գ. ստեղ":

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Եւ տեսի յաջու ձեռինն որ նստէր յաթոռն զի ունէր գիրք գրեալ: (2) Ոմանք. Ձայնիւ մեծաւ և ասէր, ով է ար"․․ զկնիքս․․ զկնիքն գորա:

Digitized by Google

3 և լուծանել զկնիքս նր: * և ոչոք կարէր՝ ոչ ՚ի յերկինս
և ոչ յերկրի, և ոչ ՚ի ներքոյ երկրի՝ բանալ զգիրքն,
4 զի ոչ տեսին զնա: * Եւ ես լայի ուժգին՝ զի ոչոք գը-
5 տաւ արժանի բանալ զգիրքն և հայել ՚ի նա: * և մի
յերիցանցն ասէ ցիս. մի լար, ահաւասիկ յաղթեաց
առեւծն յազգէն յուդայ յարմատոյն դաւթի՝ բանալ
զգիրքն՝ և լուծանել զեւթն կնիքսն նորա:
6 * Եւ տեսի ՚ի մէջ աթոռոյն և ՚ի մէջ չորից կենդա- ԺԲ
նեացն, և ՚ի մէջ երիցանցն՝ գառն կայր զենեալ, որ
ունէր եւթն եղջեւրս, և աչս եւթն՝ որ են եւթն հո-
7 գիքն այ. որ են առաքեալ ընդ ամ երկիր: * և եկն
ընկալաւ յաջոյ ձեռանէ նր՝ որ նստէր ՚ի վերայ աթո-
8 ռոյն: * Եւ յորժամ առ զգիրն, չորք կենդանիքն և
քսան և չորք երիցունքն անկանէին առաջի գառինն.
և ունէին իւրաքանչիւր քնար՝ և բուրվառ ոսկի լի
9 խնկով, որ է աղօթք սրբոցն: * և օրհնէին երգս նորս
և ասէին. արժանի ես առնուլ զգիրգ՝ և բանալ ըզ-
կնիքս դորա, զի զենար՝ և գնեցեր զմեզ այ արեամբդ
քով՝ յամ ազգաց և ՚ի լեզուաց և ՚ի ժողովրդոց հեթա-
10 նոսաց: * և արարեր զսոսա այ մերոյ թագաւորս և
11 քահանայս՝ թագաւորել ՚ի վերայ երկրի: * Եւ տե-
սի և լուայ զձայն հրեշտակաց բազմաց՝ որք կային
շուրջ զաթոռովն և զչորիւք կենդանեօքն և զքահա-
նայիւքն. և էր թիւն նց՝ բեւրք բեւրուց՝ և հազարք
12 հազարաց. * ասէին ձայնիւ մեծաւ. արժան է գառնդ
զենեալ առնուլ զմեծութի և զիմաստութի և զզօրութի և
13 զպատիւ և զփառս և զօրհնութի: * Եւ ամ արարածք՝
որ են յերկինս և երկրի, և ՚ի ծովու և որ ՚ի նս՝ լուայ
զի ասէին. որ նստի յաթոռն՝ և գառինն՝ օրհնեալ բարձ-
րացեալ և փառաւորեալ յաւիտեանս յաւիտենից:

* և

---

(3) Ոմանք. Ոչ յերկինս և ոչ յերկրի: (3) Ոսկան. Բա-
նալ զգիրն, և ոչ նայել ՚ի նա: (4) Ոմանք. Եւ ողբայի
բազում զի ոչ ոք գտաւ արժանի բանալ զգիրքն և ըն-
թեռնուլ զնա, կամ տեսանել զնա: (5) Ոմանք. Եւ մի
ոմն յերիցանցն ասէ, մի ողբայք, ահաւ"... բանալ ըզ-
գիրքն և զեւթն: (6) Ոմանք. Եւ ՚ի մէջ աթոռոյն և
չորից կեն"... զենեալ, որոյ եւթն եղ"... այ առա-
քեալ է: (7) Ոսկան. Եւ եկն և կալաւ յաջոյ: (8) Ոս-
կան. Յորժամ էառ զգիրսն... որք են աղօթք սր":
(9) Ոմանք. Առնուլ զգիրսդ... և ՚ի ժողովրդոց հե-
թանոս": (10) Ոմանք. Քհնյս և թգրս թագաւոր": (12) Ո-
մանք. Եւ ասէին ձայնիւ մեծաւ, արժանի է: Ուր Ոս-
կան. Որք ասէին: (13) Ոսկան. Եւ որք ՚ի ծովու: (14) Ո-
մանք յաւելուն. Նորա, և երկեր պագանէին նմա:

Digitized by Google

* և չորք կենդանիքն ասէին, ամէն. և երիցունքն ան- 14
կանէին առաջի նորա և երկիր պագանէին :

ԳԼ. Զ.

ԺԳ Ի՛ւ տեսի զի եբաց զմին 'ի կնքոցն, և լուայ 'ի միոյ 1
'ի չորից կենդանեացն իբրև զձայն որոտման՝ զի
ասէր՝ թէ գամ: * և տեսի՝ և ահա ձի սպիտակ, և 2
որ հեծեալն էր 'ի նմա՝ ունէր աղեղն. և տուաւ նմա
պսակ, և ել յաղթօղն զի յաղթեսցէ :
ԺԴ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երկրորդ, լուայ յերկրորդ 3
կենդանւոյն՝ զի ասէր, գամ: * և ել այլ ձի կարմիր. 4
և որ հեծեալն էր 'ի վերայ նր՝ տուաւ նմա առնուլ
զխաղաղութի յերկրէ, զի զմիմեանս զենցեն. և տուաւ
նմա սուր մի մեծ :
ԺԵ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երրորդ, լուայ յերրորդ 5
կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ թէ գամ. և տեսի՝ և ահա ձի
սեաւ, և որ նստեալն էր 'ի վերայ նր՝ ունէր կշիռս 'ի
ձեռին իւրում: * և լուայ ձայն 'ի միջոյ չորից կենդա- 6
նեացն. կապիճ մի ցորեան դենարի միոջ, և երեք կա-
պիճ գարի դենարի միոջ. և ձէթ և գինի մի՛ վնասեսցես:
ԺԶ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն չորրորդ, լուայ ձայն 'ի 7
չորրորդ կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ թէ գամ: * և տե- 8
սի՝ և ահա ձի շլտուս (որ է պաւղլախ) : և որ նստէրն
'ի վր նր՝ ունէր զմահ, և դժոխք երթային զհետ նր.
և տուաւ նմա իշխանութի չորրորդ մասին աշխարհի ս-
պանանել սրով և սովով և մահուամբ՝ և գազանօք երկրի :
ԺԷ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն հինգերորդ՝ տեսի 'ի ներ- 9
քոյ սեղանոյն զհոգիս ամ մարդկան կնքեալ վս բա-
նին այ՝ և վս վկայութե նր զոր ունէին : * որք ասէին 10
ձայնիւ մեծաւ. մինչև յե՞րբ տր սբ և ճշմարիտ՝ ոչ դա-
տիս և խնդրես զվրէժ արեան մերոյ 'ի բնակչաց երկ-
րի : * Եւ տուաւ նց արկանելիս սպիտակս, և աս- 11
ցաւ նց զի հանգիցեն փոքր մի ժամանակ, մինչև լցցին
ծառ-

---

(14) Ոսկան յաւելու. Եւ փառս և շուք երիցունքն անկան".
երկիր պագանէին. կենդանւոյն յաւիտեանս յաւիտենից :
ԳԼ. Զ. (1) Օրինակ մի. Զի եբաց գառն զմինն Է կնքոցն :
(1) Ոմանք. Ասէր. գամ: (3) Ոսկան. Ասէր, գամ և տես :
(4) Ոմանք. Հեծեալն էր 'ի նմա ... սուր մեծ : (5) Ո-
մանք. Ասէր գամ: Ուր ոսկան. գամ և տես ... ունէր
կշիռս 'ի : (7) Ոսկան. Գամ և տես : (8) Ոմանք զանգա-
նէն դնէլ 'ի բնաբանի, այլ 'ի լուսանցս նշանակէն զբա-
ցատրութի շլտուսին, այլազգի բարբառովն՝ պաւղլախ, խօլ,
պօղլախ : (9) Ոմանք. Այլ մարդկան զենեալ վս : (10) Ո-
մանք. Որք ասէին 'ի ձայն մեծ : (11) Ոմանք. Փոքր մի

Digitized by Google

ծառայակիցք նոցա և եղբարք նոցա՝ որք հանդերձեալ
են կոտորել իբրև զնոսա ։
12 * Եւ տեսի յորժամ եբաց զկնիքն վեցերորդ՝ եղև շար- ԺԸ
ժումն մեծ, և արեգակն եղև սև իբրև զկապերտ
13 այծեայ, և լուսինն բոլորովին եղև արիւն ։ * և աս-
տեղք երկնից թօթափեցան 'ի յերկիր, որպէս տերև
14 թզենւոյ զի ուժգին շարժիցի 'ի հողմոյ ։ * և երկին
իբրև զմագաղաթեայ գիրս գալարեր ․ և ամ լերինք
15 և կղզիք 'ի տեղւոյ իւրեանց շարժեցան ։ * Եւ թագա-
ւորք երկրի և իշխանք՝ հազարապետք և մեծամեծք
և զօրաւորք՝ և ամ ծառայք, և ամ ազատք՝ թաքու-
16 ցին զինքեանս յայրս և 'ի ծերպս վիմաց ։ * և ասէին
լերանց՝ թէ անկերուք 'ի վերայ մեր, և ցբլուրս՝ թէ
17 ծածկեցէք զմեզ ։ * զի եկն օր մեծ բարկութե նորա ․
և ով կարէ կալ առաջի նորա ։

ԳԼ. Է.

1 Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ չորս հրեշտակս զի կային 'ի ԺԹ
չորս անկիւնս երկրի ․ և ունէին զչորս հողմս երկ-
րի՝ զի մի շնչեսցէ հողմ 'ի վերայ երկրի, և մի 'ի ծո-
2 վու՝ և մի 'ի ծառս ։ * Եւ տեսի այլ հրեշտակ զի ել
յարևելից, և ունէր զկնիք այ կենդանւոյ, և աղա-
ղակեաց ձայնիւ մեծաւ առ չորս հրեշտակսն՝ որոց ա-
3 ռեալ էր իշխանութի ապականել զերկիր և զծով ։ * և
ասէր ․ մի վնասէք երկրի՝ մի ծովու՝ մի ծառոց, դա-
4 դարեցէք մինչև կնքեսցուք զծառայս այ իմոյ ։ * Եւ լուայ
զթիւ կնքելոցն՝ հարիւր քառասուն և չորք հազար՝
5 կնքեալք յազգէ որդւոցն Իէլի ։ * Յազգէն յուդայ՝ եր-
կոտասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն ռուբինի՝ երկո-
տասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն գադայ՝ երկոտասան
6 հազար կնքեալ ։ * Յազգէն ասերայ՝ երկոտասան հա-
զար կնքեալ ։ Յազգէն նեփթաղիմայ՝ երկոտասան
հազար կնքեալ ։ Յազգէն մանասէի՝ երկոտասան հա-
7 զար կնքեալ ։ * Յազգէն շմաւոնի՝ երկոտասան հազար
կըն-

Ծնկս ։ (12) Յօրինակին ․ Զկնիքն վեցերորդն ։ (12) Ոսկան ․ Եւ ահա շարժումն մեծ եղև ։ (12) Ոմանք ․ Զկապերտ այծեաց ։ (12) Բղմ ․ Իբրև արիւն ։ (13) Ոսկան ․ Ուժգին հնչեսցի 'ի հողմոյ ։ (14) Ոմանք ․ Եւ երկինք իբրև ։ (16) Ոսկան յաւելու ․ Զմեզ յերեսաց նստողին 'ի գհ աթոռոյն, և 'ի բարկութե գառինն ։ Զի եկն ։

ԳԼ. Է ․ (3) Ոսկան յաւելու ․ Իւ ասէ մի մնա'' ․․․ զծառայս այ իմոյ 'ի ճակատս նոցա ։ (3) Ոմանք ․ Եւ մի ծառոց ։ (4) Ոմանք ․ Կնքելոցն զի էին հարիւր և քառա'' ։ (4) Ոսկան ․ Կնքեալք յամ ազգէ որդ'' ։ (5)(6)(7)(8) Ոմանք ․ Կնքեալս ։

Digitized by Google

կնքեալ: Յազգէն Ղեւեայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ:
Յազգէն Իսաքարայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ:
* Յազգէն Զաբուղոնի՝ երկոտասան հազար կնքեալ: 8
Յազգէն յովսեփու՝ երկոտասան հազար կնքեալ: Յազ-
գէն Բենիամենի՝ երկոտասան հազար կնքեալ:
Ի * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ եւ ահա ժողովուրդ բազում 9
որոց ոչ գոյր թիւ, յամ հեթանոսաց եւ յամ ազգաց
եւ յամ լեզուաց եւ յամ ժողովրդոց, որք կային առա-
ջի աթոռոյն եւ առաջի գառինն՝ արկեալ զգեցեալք
հանդերձս սպիտակս, եւ արմաւենիս 'ի ձեռս իւրեանց:
* աղաղակէին 'ի ձայն մեծ՝ եւ ասէին. փրկութիւն այ 10
մերոյ՝ որ նստի 'ի վերայ աթոռոյն, եւ գառինն: * Եւ 11
ամ հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, եւ զերիցամբքն,
եւ զչորիւք կենդանեօքն, եւ անկանէին յերեսս առաջի
աթոռոյն՝ եւ երկիր պագանէին այ, * ասելով. ամէն. 12
օրհնութիւն եւ փառք եւ իմաստութիւն եւ գոհութիւն եւ պա-
տիւ եւ զօրութիւն եւ շնորհք ամն այ մերոյ՝ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն: * Եւ ասէ ցիս մի յերիցանց ան- 13
տի. սոքա որ զգեցեալս են զհանդերձս սպիտակս՝ ովք
են, եւ կամ ուստի՞ գան: * Եւ ասացի ցնա. տէր՝ դու 14
գիտես: Եւ ասէ ցիս. սոքա՛ են որ գան 'ի վշտաց մե-
ծաց, եւ լուացին զարկանելիս իւրեանց՝ եւ սպիտա-
կացուցին արեամբ գառինն: * Վասն այնորիկ են ա- 15
ռաջի աթոռոյն այ՝ եւ պաշտեն զնա զտիւ եւ զգիշեր
'ի տաճարի նր. եւ որ նստի 'ի վերայ աթոռոյն՝ բնա-
կեսցէ 'ի նոսա: * ոչ քաղցիցեն, եւ ոչ ծարաւեսցեն, 16
եւ ոչք մերձեսցեն նց՝ ոչ արեգակն եւ ոչ տօթ: * Եւ գառնն 17
'ի միջոյ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա, եւ առաջ-
նորդեսցէ նոցա 'ի կենաց աղբեւր ջրոյ կենդանեաց.
քանզի եհան ած զամ արտասուս յերեսաց նոցա:

ԳԼ. Ը.

ԻԱ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղեւ լռու- 1
թիւն յերկինս՝ ոպ կէս ժամու: * Եւ տեսի հրեշ- 2
տակս եւթն, որ առաջի այ կային. եւ տուաւ նոցա
եւթն փողս: * Եւ այլ հրեշտակ եկն եկաց առ սե- 3
ղանն, եւ ունէր խնկանոց ոսկի. եւ տուաւ նմա խունկ
բազում, զի մատուսցէ զաղօթս ամ սրբոց 'ի վերայ ոս-
կեղէն սեղանոյ առաջի աթոռոյն: * Եւ ել ծուխ խըն- 4
կոցն՝

(8) Յօրինակին պակասէր. Յազգէն յովսեփու երկոտասան հզր կնքեալ: (9) Օրինակ. Ոչ գոյր թիւս: (11) Ոսկան. կենդանեօքն, անկանէին: (13) Օրինակ. Որ զգեցեալ են: (16) Օրինակ. Եւ ոչ ծարաւեսցին: (17) Օրինակ. Արտասուս յաչաց նց: ԳԼ. Ը. (3) Օրինակ. Եկն եւ եկաց առ: (3) Ոսկան. Առ

Digitized by Google

կոցն՝ աղօթք սրբոց 'ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի
5 այ։ * Եւ ելից հրեշտակն զխնկամանոցն 'ի հրոյ սեղանոյն,
և արկ զնա յերկիր․ և եղև որոտումն և ձայնք և փայ-
6 լատակումն և շարժումն մեծ։ * Եւ եւթն հրեշտակքն
որ ունէին եւթն փողս՝ պատրաստեցին զինքեանս առ
'ի հարկանել։
7 * Եւ առաջին հրեշտակն եհար զփողն, և եղև կար- ԻԲ
կուտ և հուր, և արեան խառնեալ՝ և անկաւ յերկիր,
և զերրորդ մասն երկրի այրեաց, և զերրորդ մասն ծա-
ռոց այրեաց, և զամենայն դալար խոտոյ այրեաց։
8 * Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց, և իբրև զլեառն ԻԳ
մի մեծ հրդեհեալ անկաւ 'ի ծով, և եղև երրորդ մասն
9 ծովու արիւն․ * և սատակեցաւ երրորդ մասն լաւ-
ղակաց, և որ ունէր շունչ կենդանի՝ ապականեցաւ։
10 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց, և անկաւ յերկնից ԻԴ
աստղ մի մեծ՝ բորբոքեալ իբրև զլամբար, և անկաւ
11 յերրորդ մասն գետոց և աղբերաց․ * և էր անուն աս-
տեղն դառնութն․ և բազում մեռան 'ի դառնութէ ջուրցն։
12 * Եւ չորրորդ հրեշտակն փողեաց, և մթաւորէր եր- ԻԵ
րորդ մասն արեգական՝ և երրորդ մասն լուսնի՝ և
երրորդ մասն աստեղաց․ և խաւարէր երրորդ մասն
13 նոցա, և երրորդ մասն գիշերւոյ նոյնպէս։ * Եւ տե-
սի՝ և լուայ ձայն հրեշտակի թռուցելոյ 'ի մէջ երկ-
նից՝ զի ասէր 'ի ձայն մեծ, վայ վայ վայ՝ որ բնակեալ
են յերկրի․ յորժամ լինիցի ձայն երեցն եւս փողոց, զոր
կամիցին հրեշտակքն հարկանել։

ԳԼ․ Թ․

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէր․ և տեսի զի աստղ ԻԶ
մի անկաւ յերկնից, և տուաւ նմա բանալի գբոյն
2 անդնդոց․ * և ելանէր ծուխ 'ի գբոյն որպէս զծուխ հը-
3 նոցի մեծի․ և խաւարեցաւ արեգակն և օդք։ * Եւ
'ի գբոյն ելանէին մարախք 'ի յերկիր․ և տուաւ նոցա
իշխա-

ջի աթոռոյն այ։ (6) Յօրինակին․ Ունէին եւթփողս։ (7) Ոսկան․ Եւ ամ դալարի խոտ այրեցաւ։ Այս հատուած բանի գտանի առ ոմանս։ (9) Ոմանք․ Երրդ մասն ղաւղակոնաց։ (9) Ոսկան յաւելու․ Ապականեցաւ, և երրդ մասն նաւաց ընկղմեցաւ։ (12) Ոմանք․ Եւ չորրդ հրեշտակն հարկանէր, և մթա"։ (12) Յօրինակին․ Եւ խաւարէր երրդ մասն նց։ (12) Ոսկան․ Մասն նց, և աւուր ոչ լուսաւորէր մասն երրդ և գիշերոյ նոյնպէս։ (13) Ոմանք․ Լիցի ձայն եւս՝ երեցն փո"։
Գլ․ Թ․ (1) Ոմանք․ Աստղ մի անկանէր յերկնից։ (3) Ոմանք․ Մարախ յերկիր․․․ խայթոց կարճի։

Digitized by Google

իշխանութիւն իբրեւ զխայթոցս կարճի. * Եւ ասացաւ նց 4
զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկրի, եւ մի՛ ամ ծառոց, բայց
միայն մարդկա՛յ երկրայնոց, որ ոչ ունիցին զկնիք 'ի վր
ճակատու իւրեանց: * Եւ տուաւ նց հրաման՝ զի մի՛ 5
սպանանիցեն զնս, այլ չարչարեսցեն զնս ամիս հինգ.
եւ չարչարանք նոցա իբրեւ զխայթոցս կարճի՝ որ հար-
կանիցէ զմարդ: * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ խնդրեսցեն 6
մարդիկ զմահ՝ եւ մի՛ գտցեն. եւ ցանկան մեռանել՝ եւ
փախիցէ 'ի նոցանէ մահ: * Եւ նմանութիւն մարախոյն՝ 7
նմանութիւն ձիոյ պատրաստելոյ 'ի պատերազմ. եւ 'ի վր
գլխոց նոցա իբրեւ զպսակ՝ նմանեալ ոսկւոյ. եւ երեսք
նց իբրեւ զերեսս մարդոյ. * Եւ հերք նոցա իբրեւ ըզ- 8
հերս կնոջ. եւ ատամունք նց իբրեւ զառիւծու: * Եւ 9
ունէին զրահս՝ իբրեւ զզրահս երկաթի. եւ ձայն թեւոց
նց իբրեւ զձայն կառամարտ ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն
'ի պատերազմ: * Եւ ունէին ագիս ըստ նմանութեան կար- 10
ճի. եւ խայթոց յագիս նոցա. եւ ունէին իշխանութիւն
չարչարել զմարդիկ ամիս հինգ: * Եւ ունէին թագա- 11
ւոր 'ի վերայ իւրեանց զհրեշտակն դժոխոց. եւ անուն
նորա եբրայեցերէն աբադդոն, որ կոչի 'ի հոյն բար-
բառ՝ կորուստ: * Ահաւասիկ վայ մի էանց, եւ վայքս 12
երկուք գալոց են:

ԻԵ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն. եւ լուայ 13
ձայն՝ 'ի չորից կենդանեացն որ էին առաջի սեղանոյն
ոյ. * զի ասէր ցհրեշտակն վեցերորդ որ ունէր ըզ- 14
փողն. լո՛յծ զչորս հրեշտակսն զկապեալս 'ի վերայ գե-
տո՛յն եփրատայ: * Եւ լուծան չորս հրեշտակքն պատ- 15
րաստեալք 'ի ժամ եւ յօր եւ յամիս եւ 'ի տարի, զի սպան-
ցեն զերրորդ մասն մարդկան: * Եւ համարք հեծելոց 16
զօրացն նց՝ բեւրք բիւրուց՝ եւ հազարք հազարաց լուայ
զթիւ նց: * Եւ տեսի ձիս 'ի տեսլեանն, եւ հեծեալս 17
'ի նս՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, եւ յակնթս հրդե-
հեալս ծծմբով. եւ գլուխք ձիոցն իբրեւ զգլուխս ա-
ռիւծուց. եւ 'ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր՝ եւ ծուխ

եւ

(4) Օրին. Մարդկան երկրայնոց.. Ճակատուց իւրեա": (6) Ոսկան. Եւ ոչ գտցեն. եւ ցանկասցեն մեռանել: (7) Ոսկան. 'Ի նմանութիւն ձիոյ.. իբրեւ զպսակս: (8) Օրին. Իբրեւ զառիւծուց: (9) Օրին. Իբրեւ զրահս երկաթիս: (9) Ոսկան. Կառամարտաց ձիոց: (10) Օրին. Եւ ունէին ագիս: (10) Ոսկան. Նմանութեան կարճաց: (11) Ոսկան. Եւ ունէին զթագաւոր 'ի վր: (11) Օրին. Աբադդոնէ, որ կո": (12) Օրին. Երկու գալոց են: (13) Օրին. Որ են առաջի սե": (14) Ոսկան. Գետոյն մեծի եփրա": (15) Օրին. Լուծան չորք հրեշ":

Digitized by Google

18 Եւ ծծումբ ։ * Եւ 'ի հարուածոցս յայսցանէ մեռան եր-
րորդ մասն մարդկան՝ 'ի հրոյն եւ 'ի ծխոյն եւ 'ի ծծըմ-
19 բոյն, որ ելանէր 'ի բերանոյ նց. * զի իշխանութիւն 'ի
բերանս է նց եւ յագիս նց, եւ ագիք նց նմանութիւն օձի.
20 եւ ունէին գլուխս՝ որով սատակէին զանհրաւս ։ * Եւ
այլք 'ի մարդկանէ որ ոչ մեռան 'ի հարուածոցս յայս-
ցանէ, ոչ ապաշխարեցին եւ ոչ դարձան 'ի գործոց ձե-
ռաց իւրեանց, յերկրպագութենէ դիւաց եւ կռոց՝ յոս-
կեղինաց եւ յարծաթեղինաց՝ եւ 'ի պղնձոյ եւ 'ի քարէ
եւ 'ի փայտէ, որք ոչ տեսանել կարեն՝ եւ ոչ լսել եւ ոչ
21 գնալ. * եւ ոչ ապաշխարեցին 'ի մարդասպանութենէ՝
եւ 'ի դեղատուութենէ, եւ 'ի պոռնկութենէ, եւ 'ի գողու-
թենէ իւրեանց ։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկ- ԻԲ
նից՝ եւ զգեցեալ էր ամպ, եւ ծիածան 'ի գլուխն նր.
եւ երեսք նր իբրեւ զարեգական, եւ ոտք նր որպէս սիւն
2 հրոյ ։ * Եւ ունէր 'ի ձեռին իւրում գրգոյկ մի բա-
ցեալ. եւ եդ զոտն իւր զաջ 'ի վերայ ծովու, եւ զձախն
3 'ի վերայ երկրի ։ * եւ աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ գո-
չեաց իբրեւ զառեւծ. եւ յորժամ աղաղակեաց՝ խօսե-
4 ցան եւթն որոտմունքն յիւրեանց ձայնս ։ * Եւ յորժամ
խօսեցան եւթն որոտմունքն՝ կամէի գրել. եւ լուայ
ձայն յերկնից՝ զի ասէր, կնքեա զոր խօսեցան եւթն
5 որոտմունքն՝ եւ մի գրեր ։ * Եւ հրեշտակն զոր տեսի՝
որ եդ զոտն իւր 'ի վերայ ծովու եւ ցամա-
6 քի, համբարձ զձեռն իւր զաջ յերկինս. * եւ երդուաւ
'ի կենդանին յաւիտենից, որ հաստատեաց զերկինս՝
եւ որ 'ի նմա, եւ զերկիր եւ որ 'ի նմա. զի ոչ եւս կայ
7 այլ ժամանակ. * այլ յաւուրս ձայնի եւթներորդ
հրեշտակին՝ յորժամ հարցէ զփողն, կատարեսցի խոր-
հուրդն այ՝ որ աւետարանեցաւ 'ի ծառայից իւրոց
մարգարէից ։

* Եւ

(19) Ոսկան. 'Ի բերանս նց է ։ (20) Ցօրինակին գրեր. Եւ
այլք 'ի մարդկանէ որ ։ (20) Ոսկան. Եւ ոչ ապաշխա"... եւ
'ի պղնձոյ եւ 'ի քա" ։ (21) Ոմանք. Եւ 'ի դեղատուութենէ ։
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Իբրեւ զախեն հրոյ ։ (2) Ոսկան. Գր-
կոյկ մի ։ (3) Ոմանք. Եւ գոչեաց իբրեւ... յիւրեանց
ձայնսն ։ (5) Ոսկան. Եւ զհրեշտակն զոր տե" ։ (5) Ո-
մանք. Եւ զմիւսն 'ի վր ցամաքի ։ (6) Ոմանք. Զերկինս,
եւ զորս 'ի նմա, եւ զերկիր եւ զոր 'ի նմ ։ Որ ոսկան. Եւ
զերկիր եւ զորս 'ի նմ է ։ (7) Ոմանք. Եւթներորդի հրեշ-
տակին յորժամ հարկանէ զփողն ։ (7) Ոսկան. Որ աւե-

Digitized by Google

ԻԹ * Եւ ձայնն զոր լուայ յերկնից՝ դարձեալ խօսեցաւ 8
ընդ իս՝ և ասէ. Երթ առ զգրկոյն՝ զոր ունի հրեշ-
տակն բացեալ 'ի ձեռին իւրում, և կայ 'ի վր ծովու
և ցամաքի: * Եւ ես երթեալ առ հրեշտակն՝ խնդ- 9
րեցի 'ի նմանէ. և ասէ ցիս, առ զսա՝ և կե՛ր զդոյն,
և դառնացուսցէ յորովայն քո. այլ 'ի բերան քո է քա՛ղցր
իբրև զմեղր: * Եւ առի զգրկոյն բացեալ 'ի հրեշ- 10
տակէն՝ և կլա՛յ զնա. և էր 'ի բերան իմ ոպ մեղր. և
յորժամ կերայ, դառնացաւ յորովայն իմ: * Եւ ասէ 11
ցիս. Հասանէ՛ քեզ դարձեալ մարգարէանալ 'ի ժողո-
վուրդս՝ և 'ի լեզուս և 'ի թագաւորս երկրի:

ԳԼ. ԺԱ.

Եւ տուաւ ինձ եղէգն նման գաւազանի. և կայր 1
հրեշտակն՝ և ասէր ցիս. արի՛ և չափեա՛ զտաճարն
այ և զսեղանն՝ և զերկրպագուսն որ 'ի նմա: * Եւ 2
զգաւիթն որ արտաքոյ տաճարին՝ թո՛ղ զնա՝ և մի՛ չա-
փեր. զի տուեալ է զնա հեթանոսաց. և զքաղաքն սբ
կոխեսցեն ամիսս քառասուն և երկուս:
Լ * Եւ տա՛ց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգարէասցեն ա- 3
ւուրս հազար երկերիւր և վաթսուն՝ զգեցեալ քուրձ:
* Սոքա են երկու ձիթենիքն՝ և երկո՛ւ ճրագքն, որ 4
կան առաջի այ յերկրի: * Եւ որք կամիցին վնասել 5
նց, հո՛ւր ելցէ 'ի բերանոյ նոցա՝ և կերիցէ զթշնամիս
նց. և որք կամիցին մեղանչել նց՝ այսպէս սատակես-
ցին: * Սոքա ունին իշխանութիւն փակե՛լ զերկինս՝ զի 6
մի՛ անձրևեսցէ զաւուրս մարգարէութեան նոցա. և ունին
իշխանութիւն 'ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանե՛լ զնս յարիւն,
և հարկանել զերկիր յամ հարուածս՝ քանիցս անգամ
և կամիցին: * Եւ յորժամ կատարեսցեն զժամ աւուրս 7
վկայութեան իւրեանց, յայնժամ գազանն որ ելանէ յան-
դնդոց՝ տացէ ընդ նս պատերազմ, և յաղթեսցէ նց
և սպանցէ զնս: * և դի նոցա անկեալ կայցէ 'ի մէջ 8
հրապարակաց քաղաքին նց մեծի, որ անուանեալ կո-
չի

տարանեաց 'ի ձեռն ծո՜յից իւրոց մար'': (8) Ոմանք. Եւ ձայն զոր լու''... զգրկոյկան զոր: (9) Ոսկան. 'Ի բերան քո եղիցի քաղցր: (10) Ոմանք. Եւ կլի զնա... որովայն իմ: (11) Ոմանք յաւելուն. 'Ի ժողովուրդս, և 'ի հեթանոսս և 'ի լեզուս:

Գլ. ԺԱ. (2) Ոսկան. Որ է արտաքոյ տա''... տուեալ է նա հեթա'': (2) Ոմանք. Քառասուն և երկու: (4) Ոմանք. Այ 'ի յերկրի: (5) Ոմանք. Կամեսցին վնասել... 'ի բերանոց նց: (6) Ոմանք. Մի՛ անձրևեսցի աւուրս: (8) Ոսկան. Եւ դիք նց անկեալք կայցեն 'ի մէջ: (8) Ո-

Digitized by Google

չի ըստ հոգւոյն սոդոմ և եգիպտոս․ ուր և Տէրն նոցա
9 խաչեցաւ։ * Եւ տեսցեն զնոսա ամ՛ ցեղք և ժողովուրդք՝
և ամենայն լեզուք և հեթանոսք․ զի դի նց անկեալ
կայցէ զերիս աւուրս, և ոչ տայցեն թաղել ՝ի գերեզ-
10 մանս զոսկերս նց։ * Եւ որ բնակեալ են յերկրի՝ ու-
րախ լինին և խնդան ՝ի վերայ նոցա, մինչև ընծայս և
պատարագս տանել միմեանց․ վասն զի սոքա երկոքին
մարգարէքս չարչարեցեն զբնակիչս երկրի։
11 * Եւ յետ երից աւուրց և կիսոյ՝ հոգի կենդանի յԱյ ԼԱ
մտցէ ՝ի նոսա․ և յարիցեն կացցեն ՝ի վերայ ոտից իւր-
եանց․ և ահ և երկեւղ մեծ անկաւ ՝ի վերայ ամենե-
12 ցուն՝ որ տեսանէինն զնս։ * Եւ լուայ զձայն մեծ՝ որ
ասէր ցնոսա․ վերացիք ելէք աստ․ և վերացան ելին
յերկինս ամպովք․ և տեսին զնս թշնամիք իւրեանց։
13 * և ՝ի ժամուն յայնմիկ շարժումն մեծ եղև, և տասնե-
րորդ մասն քաղաքին ընկղմեցաւ, և մեռան ՝ի շարժմա-
նէն արք եւթն հազար․ և յետ այնորիկ ահ մեծ եղև յա-
14 մենեսեան, և փառս տային Այ երկնաւորի։ * Ահաւա-
սիկ վայն երկրորդ էանց, և վայն երրորդ գալոց է
վաղվաղակի։
15 * Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկանէր զ- ԼԲ
փողն, եղև ձայն յերկինս՝ և ասէ․ եղև թագաւորու-
թի ամ՛ աշխարհաց Տն մերոյ՝ և յՔի Քսի իւրոյ․ և թա-
16 գաւորեսցէ ՝ի յաւիտեանս յաւիտենից։ * Եւ
քսան և չորս երիցունքն որ նստէին յաթոռս իւրեանց
առաջի Այ, անկանէին ՝ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ և
17 երկիր պագանէին Տն Այ, և ասէին․ * գոհանամք զք-
քէն Տր Այ ամենակալ՝ որ էն և ես, և առեր զզօ-
18 րութի քո մեծ, և թագաւորեցեր։ * և հեթանոսք բար-
կացան, և եկն բարկութի քո, և ժամանակ մեռելոց՝
զի դատեսցին․ և տալ վարձս ծառայից քոց մարգա-
րէից, և սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝ փոքունց
և մեծամեծաց, և ապականել զապականիչս երկրի։
19 * Եւ բացաւ տաճարն Այ որ յերկինս, և երևեցաւ ԼԳ
տապանակն Այ ՝ի տաճարն իւր․ և եղեն փայլատակ-
մունք

մանս․ Քղ՛քի նց։ (9) Բնն․ Եւ տեսցեն զնս ամ՛։ (9) Ոս-
կան․ Զի դիք նց անկեալք կայցեն զերիս աւուրս և
կէս, և ոչ տայցեն թա՛։ (10) Բնն․ Պատարագս տան առ-
նել։ (11) Ոմանք․ Ամեցուն որ տեսանէինն զնս։ (12) Ոմանք․
Եւ ելին յերկինս ամպովք․․ թշնամիք նց։ (15) Յո-
մանս ոմն․ Եւ յՔի Քսի իւ՛։ (15) Ոսկան յաւելու․ Յա-
ւիտենից․ ամէն։ (17) Ոսկան յաւելու․ Եւ ես, և որ գա-
լոց ես, և առեր։ (19) Ոսկան․ Տապանակն Այ որ ՝ի
տաճարի նր, և եղեն․․․ և որոտմունք։

Digitized by Google

մունք եւ ձայնք եւ որոտմունք եւ շարժումն, եւ կար-
կուտ մեծամեծ։

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս. կին մի արկեալ 1
զիւրեւ զարեգակն, եւ լուսին 'ի ներքոյ ոտից նր̃.
եւ 'ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղաց երկոտասա-
նից։ * Եւ էր յղի. եւ ճչէր յերկունսն, եւ բազում վշտօք 2
մերձ էր 'ի ծնանել։ * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ եւ ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ եւ եղջերք տասն. եւ 'ի վերայ գլխոյ
նր̃ եւթն խոյրք։ * Եւ տուտն նորա քարշէր զերրորդ 4
մասն աստեղաց երկնից, եւ արկ զնա յերկիր. եւ վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ զնա վիշապն։
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել 5
զամ̃ հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեաւ. եւ յափշտա-
կեցաւ որդի նորա առ ա̃ծ, եւ առ աթոռ նորա։ * Եւ 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր տեղի նմա պատ-
րաստեալ յայ̃, զի կերակրեսցեն անդ աւուրս հազար
երկերիւր եւ վաթսուն։
ԼԴ * Եւ եղեւ պատերազմ յերկինս, միքայէլ եւ հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապին. եւ վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք։ * Եւ ոչ կարացին կալ ընդդէմ, եւ տե- 8
ղի ոչ գտաւ նոցա յերկինս։ * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բեեղզեբուղ եւ սա-
տանայ, որ մոլորեցոյց զամ̃ աշխարհս երկրի. եւ հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան։ * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր. արդ եղեւ զօրութիւն եւ փրկութիւն
եւ արքայութիւն այ̃ մերոյ, եւ իշխանութիւն օծելոյ նր̃. զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր զդո-
նոցանէ առաջի այ̃ զտիւ եւ զգիշեր։ * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, եւ բանիւ վկայութեան նր̃.
եւ ոչ հաճեցան ընդ վիշապն մինչեւ 'ի մահ։ * Վա̃ն այսո- 12
րիկ ուրախ լիցին երկինք՝ եւ ամ̃ որ բնակեալ են 'ի
նմա։ Վա՜յ երկրի եւ ծովու, զի անկաւ բանսարկուն

առ

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Արկեալ զիւրեւ։ (1) Ոմանք. Պսակ յաստեղաց երկոտասանից։ (3) Ոմանք. 'Ի վե̃ գլխոց նր̃։ (5) Ոմանք. Ծնաւ կինն որդի արու։ (5) Ոսկան. Հանդերձեալ էր։ (5) Յօրինակին պ̃կաս. Եւ առ աթոռ նր̃։ (10) Ոմանք. Որ չարախօսէրն։ (10) Ոսկան. Այ̃ 'ի տուէ եւ 'ի գիշերի։ (11) Ոսկան. Ընդ վիշապին։ (12) Ոսկան. Ամենեքեան ոյք բնակեալ էք 'ի նմա։ (12) Ոմանք. Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամ։

Digitized by Google

առ ձեզ, որ ունի զցասումն բազում. և կայցէ առ
սակաւ մի ժամանակս:
13 * Եւ յորժամ ետես վիշապն թէ անկաւ յերկիր, ըզ- ԼԵ
14 հետ եղև կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու: * Եւ տուաւ
կնոջն երկու թևք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա-
պատ 'ի տեղի իւր. ուր կերակրեր անդ՝ ժամանակ և
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին: * և
եհեղ օձն 'ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մեսցէ զնա: * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 'ի բերանոյ իւրմէ: * Եւ ցասեաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա՝ որք պա-
հեին զպատուիրանս այ, և ունէին զվկայութիւն յի:
18 * Եւ կայր 'ի վերայ աւազոյ ծովու:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի ելանէր 'ի ծովէն գազան, և ունէր գը- ԼԶ
լուխս եւթն՝ և եղջերս տասն, և 'ի վերայ եղջե-
րաց նր տասն խոյր, և 'ի վերայ գլխոյ նր անուն հայ-
2 հոյութե: * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընծու, և
ոտք նր իբրև զարջոյ, և բերան նր որպէս զառիւծու.
և ետ նմա վիշապն զզօրութի իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութի մեծ: * և մի 'ի գլխոց նր վիրաւորեալ
էր 'ի մահ. և վէր մահուան նր ողջանայր: Եւ զար-
մացաւ ամ երկիր ընդ գազանն, զի ետ նմա վիշապն
4 զթագաւորութի իւր: * և երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութին գազանին, և ասէին. ով իցէ նման
գազանիս. կամ ով կարիցէ պատերազմել ընդ դմա:
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս, և ըզ-
հայհոյութի. և տուաւ նմա իշխանութի զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու: * Եւ եբաց զբերան իւր հայհոյ-
ութս առ այ, և հայհոյեաց զանուն նր և զխորանն
7 նր, և զերկնայինն խորանն: * Եւ տուաւ նմ իշխանու-
թի 'ի վերայ ամ ազգաց և լեզուաց և ժողովրդոց:
8 * զի երկրպագեսցեն նմա ամ որ բնակեալ են ընդ
երեսս

(14) Ոսկան. Եւ տուեալ կնոջն: (14) Ոմանք. Որ կերակ-
րէր անդ: (17) Ոսկան յաւելու. Յի քի: (18) Օրինակ
մ. Եւ կացի 'ի վր աւազոյ ծովու. և տեսի:
Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Ընձու: (2) Ոսկան. Զիշխանութի
իւր մեծ: (3) Ոսկան. Մահու նր ող: (4) Ոմանք. Ընդ
դմա: Ուր ոսկան. գազանին... ը նմա: (6)(7) Ոսկան.
Եւ զխորան նր, և զայնոսիկ որք յերկինս բնակեն:
Եւ տուաւ նմա պատերազմիլ ը սրբս և յաղթել նց.
և տուաւ նմա իշխանութի: (8) Ոմանք. Զի երկրպագ-

Digitized by Google

կնքեալ։ Յազգէն Ղեւեայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
Յազգէն Իսաքարայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
* Յազգէն Զաբուղոնի՝ երկոտասան հազար կնքեալ։ 8
Յազգէն Յովսեփու՝ երկոտասան հազար կնքեալ։ Յազ-
գէն Բենիամինի՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
Ի * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ եւ ահա ժողովուրդ բազում 9
որոց ոչ գոյր թիւ, յամենայն հեթանոսաց եւ յազգաց
եւ յամենայն լեզուաց եւ յամենայն ժողովրդոց, որք կային առա-
ջի աթոռոյն եւ առաջի գառինն՝ արկեալ զիւրեամբք
հանդերձս սպիտակս, եւ արմաւենիս 'ի ձեռս իւրեանց։
* աղաղակէին 'ի ձայն մեծ՝ եւ ասէին. փրկութիւն այ 10
մերոյ՝ որ նստի 'ի վերայ աթոռոյն, եւ գառինն։ * Եւ 11
ամենայն հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, եւ զերիցամբքն,
եւ զչորիւք կենդանեօքն, եւ անկանէին յերեսս առաջի
աթոռոյն՝ եւ երկիր պագանէին այ, * ասելով. ամէն. 12
օրհնութիւն եւ փառք եւ իմաստութիւն եւ գոհութիւն եւ պա-
տիւ եւ զօրութիւն եւ շնորհք ամ այ մերոյ՝ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն։ * Եւ ասէ ցիս մի յերիցանց ան- 13
տի. սոքա որ զգեցեալ են զհանդերձս սպիտակս՝ ո՞յք
են, եւ կամ ուստի՞ գան։ * Եւ ասացի ցնա. տէր՝ դու 14
գիտես։ Եւ ասէ ցիս. սոքա են որ գան 'ի վշտաց մե-
ծաց, եւ լուացին զպատմուճանս իւրեանց՝ եւ սպիտա-
կացուցին արեամբ գառինն։ * Վասն այնորիկ են ա- 15
ռաջի աթոռոյն այ՝ եւ պաշտեն զնա զտիւ եւ զգիշեր
'ի տաճարի նր. եւ որ նստի 'ի վերայ աթոռոյն՝ բնա-
կեսցէ 'ի նոսա։ * ոչ քաղցիցեն, եւ ոչ ծարաւեսցեն, 16
եւ ոչինչ մերձեսցի նց՝ ոչ արեգակն եւ ոչ տօթ։ * Եւ գառնն 17
'ի մէջ աթոռոյն հովուեսցէ զնոսա, եւ առաջ-
նորդեսցէ նոցա 'ի կենաց աղբեւր ջրոյ կենդանեաց.
քանզի եհան այ զամ արտասուր յերեսաց նոցա։

Գլ. Ը.

ԻԱ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղեւ լռու- 1
թիւն յերկինս՝ որչափ կէս ժամու։ * Եւ տեսի հրեշ- 2
տակս եւթն, որ առաջի այ կային. եւ տուաւ նոցա
եւթն փողս։ * Եւ այլ հրեշտակ եկն եկաց առ սե- 3
ղանն, եւ ունէր բուրվառ ոսկի. եւ տուաւ նմա խունկ
բազում, զի մատուսցէ զաղօթս ամ սրբոց 'ի վերայ ոս-
կեղէն սեղանոյ առաջի աթոռոյն։ * Եւ ել ծուխ խնկո- 4
ցն՝

---

(8) Յօրինակին գրեալ. Յազգէն յովսեփու երկոտասան հզր կնքեալ։
(9) Օրինակ. Ոչ գոյր թիւս։ (11) Ոսկան. կենդանեացն, անկանէին։ (13) Օրինակ. Որ զգեցեալ են։ (16) Օրինակ. Եւ ոչ ծարաւեսցին։ (17) Օրինակ. Արտասուս յաչաց նց։
Գլ. Ը. (3) Օրինակ. Եկն եւ եկաց առ։ (3) Ոսկան. Առա

Digitized by Google

կոցն՝ աղօթք սրբոցն 'ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի
5 այ ։ * Եւ ելից հրեշտակն զխնկամանոցն 'ի հրոյ սեղանոյն ,
և արկ զնա յերկիր ․ և եղև որոտմունք և ձայնք և փայ-
6 լատակումն և շարժումն մեծ ։ * Եւ եւթն հրեշտակքն
որ ունէին եւթն փողս՝ պատրաստեցին զինքեանս առ
'ի հարկանել ։

7 * Եւ առաջինն հրեշտակն եհար զփողն , և եղև կար- ԻԲ
կուտ և հուր , և արիւն խառնեալ՝ և անկաւ յերկիր ,
և զերրորդ մասն երկրի այրեաց , և զերրորդ մասն ծա-
ռոց այրեաց , և զամենայն գալար խոտոյ այրեաց ։
8 * Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց , և իբրև զլեառն ԻԳ
մի մեծ հրդեհեալ անկաւ 'ի ծով , և եղև երրորդ մասն
9 ծովու արիւն ․ * Եւ սատակեցաւ երրորդ մասն լաւ-
ղակաց , և որ ունէր շունչ կենդանի՝ ապականեցաւ ։
10 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց , և անկաւ յերկնից ԻԴ
աստղ մի մեծ՝ բորբոքեալ իբրև զլամբար , և անկաւ
11 յերրորդ մասն գետոց և աղբերաց ․ * Եւ էր անուն աս-
տեղն դառնութիւն ․ և բազում մեռան 'ի դառնութէ ջուրցն ։
12 * Եւ չորրորդ հրեշտակն փողեաց , և վիրաւորէր եր- ԻԵ
րորդ մասն արեգականն՝ և երրորդ մասն լուսնի՝ և
երրորդ մասն աստեղաց ․ և խաւարէր երրորդ մասն
13 նոցա , և երրորդ մասն գիշերւոյ նոյնպէս ։ * Եւ տե-
սի՝ և լուայ ձայն հրեշտակի թռուցելոյ 'ի մէջ երկ-
նից՝ զի ասէր 'ի ձայն մեծ , վայ վայ վայ՝ որ բնակեալ
են յերկրի ․ յորժամ լինիցի ձայն երիցն եւս փողոց , զոր
կամիցին հրեշտակքն հարկանել ։

ԳԼ․ Թ․

Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէր ․ և տեսի զի աստղ ԻԶ
մի անկաւ յերկնից , և տուաւ նմա բանալի գբոյն
անդնդոց ․ * Եւ ելանէր ծուխ 'ի գբոյն որպէս ծուխ հը-
նոցի մեծի ․ և խաւարեցաւ արեգակն և օդք ։ * Եւ
'ի գբոյն ելանէր մարախ 'ի յերկիր ․ և տուաւ նոցա
իշխա-

ջի աթոռոյն այ ։ (6) Յօրինակին ․ Ունէին եւթփողս ։
(7) Ոսկան ․ Եւ ամ գալարի խոտ այրեցաւ ։ Այս հա-
տուած բանի ոչ կայ 'ի հին օրինակս ։ (9) Ոմանք ․ Երրդ մասն ղաւ-
ղականաց ։ (9) Ոսկան յաւելու ․ Ապականեցաւ , և երրդ
մասն նաւաց ընկղմեցաւ ։ (12) Ոմանք ․ Եւ չորրդ հրեշտակն
հարկանէր , և վիրաւ" ։ (12) Յօրինակին ․ Եւ խաւարէր
երրդ մասն նց ։ (12) Ոսկան ․ Մասն նց , և աւուր ոչ
լուսաւորէր մասն երրդ և գիշերոյ նոյնպէս ։ (13) Ո-
մանք ․ Լիցի ձայն եւս երիցն փո" ։
Գլ․ Թ․ (1) Ոմանք ․ Աստղ մի անկանէր յերկնից ։ (3) Ո-
մանք ․ Մարախ յերկիր ․ ․ ․ խայթոց կարճի ։

Digitized by Google

իշխանութիւն իբրև զխայթոցս կարճի. * և ասացաւ նմա 4
զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկրի, և մի՛ ամ ծառոց. բայց
միայն մարդոյ երկրայնոյ, որ ոչ ունիցին զկնիք 'ի վ՟ր
ճակատու իւրեանց: * Եւ տուաւ նմա հրաման՝ զի մի՛ 5
սպանանիցեն զնս, այլ չարչարեսցեն զնս ամիսս հինգ.
և չարչարանք նոցա իբրև զխայթոցս կարճի՝ որ հար-
կանիցէ զմարդ: * և յաւուրսն յայնոսիկ խնդրեսցեն 6
մարդիկ զմահ՝ և մի՛ գտցեն. և ցանկան մեռանել՝ և
փախիցէ 'ի նոցանէ մահ: * Եւ նմանութիւն մարախոյն՝ 7
նմանութիւն ձիոյ պատրաստելոյ 'ի պատերազմ. և 'ի վ՟ր
գլխոց նոցա իբրև զպսակ՝ նմանեալ ոսկւոյ. և երեսք
նց իբրև զերեսս մարդոյ. * և հերք նոցա իբրև ըղ- 8
հերս կնոջ. և ատամունք նց իբրև զառիւծու: * Եւ 9
ունէին զրահս՝ իբրև զզրահս երկաթի. և ձայն թևոց
նց իբրև զձայն կառավար ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն
'ի պատերազմ: * և ունէին ագիս ընդ նմանութեան կար- 10
ճի. և խայթոցս յագիս նոցա. և ունէին իշխանութիւն
չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ: * և ունէին թագա- 11
ւոր 'ի վերայ իւրեանց զհրեշտակն դժոխոց. և անուն
նորա եբրայեցերէն աբադդոն, որ կոչի 'ի հոյն բար-
բառ՝ կորուստ: * Ահաւասիկ վայ մի անց, և վայք 12
երկուք գալոց են:

ԻԵ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն. և լուայ 13
ձայն՝ 'ի չորից կենդանեաց որ էին առաջի սեղանոյն
այ. * զի ասէր ցհրեշտակն վեցերորդ որ ունէր ըղ- 14
փողն. լոյծ զչորս հրեշտակսն զկապեալս 'ի վերայ գե-
տոյն եփրատայ: * Եւ լուծան չորս հրեշտակքն պատ- 15
րաստեալք 'ի ժամ և յօր և յամիս և 'ի տարի, զի սպան-
ցեն զերրորդ մասն մարդկան: * և համարք հեծելոց 16
զօրացն՝ բեւրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց լուայ
զթիւ նց: * Եւ տեսի ձիս 'ի տեսլեանն, և հեծեալս 17
'ի նս՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, և յակնթենս հրդե-
հեալս ծծմբով. և գլուխք ձիոցն իբրև զգլուխս ա-
ռիւծուց. և 'ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր՝ և ծուխ
և

(4) Ոմանք. Մարդկան երկրայնոց.. ճակատուց իւրե՟ց": (6) Ոսկան. Եւ ոչ գտցեն. և ցանկասցին մեռանել: (7) Ոսկան. 'Ի նմանութիւն ձիոյ.. իբրև զպսակս: (8) Ոմանք. Իբրև զառիւծուց: (9) Ոմանք. Իբրև զրահս երկաթիս: (9) Ոսկան. Կառավարաց ձիոց: (10) Ոմանք. Եւ ունէին ագիս: (10) Ոսկան. 'Նմանութիւն կարճեաց: (11) Ոսկան. Եւ ունէին զթագաւոր 'ի վ՟ր: (11) Ոմանք. Աբդարոնի, որ կո": (12) Ոմանք. Երկու գալոց են: (13) Ոմանք. Որ էին առաջի սե": (14) Ոսկան. Գետոյն մեծի եփրա": (15) Ոմանք. Լուծան չորք հրեշ":

Digitized by Google

18 և ծծումբ ։ * Եւ 'ի հարուածոցս յայսցանէ մեռաւ եր-
րորդ մասն մարդկան՝ 'ի հրոյն և 'ի ծխոյն և 'ի ծծըմ-
19 բոյն, որ ելանէր 'ի բերանոյ նց. * զի իշխանութիւն 'ի
բերանս է նց և յագիս նց, և ագիք նց նմանունին օձի.
20 և ունէին գլուխս՝ որով սատակէին զանիրաւս ։ * Եւ
այլք 'ի մարդկանէ որ ոչ մեռան 'ի հարուածոցս յայս-
ցանէ, ոչ ապաշխարեցին և ոչ դարձան 'ի գործոց ձե-
ռաց իւրեանց, յերկրպագութէ դիւաց և կռոց՝ յոս-
կեղինաց և յարծաթեղինաց՝ և 'ի պղնձոյ և 'ի քարէ
և 'ի փայտէ, որք ոչ տեսանել կարեն՝ և ոչ լսել և ոչ
21 գնալ. * և ոչ ապաշխարեցին 'ի մարդասպանութէ՝
և 'ի դեղատուութէ, և 'ի պոռնկութէ, և 'ի գողու-
թէ իւրեանց ։

Գլ. Ժ.

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկ- ԻԲ
նից՝ և զգեցեալ էր ամպ, և ծիածան 'ի գլուխն իւր.
և երեսք նր իբրև զարեգակն, և ոտք նր որպէս սիւն
2 հրոյ ։ * Եւ ունէր 'ի ձեռին իւրում գրկոյք մի բա-
ցեալ. և եդ զոտն իւր զաջ 'ի վերայ ծովու, և զձախն
3 'ի վերայ երկրի ։ * և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ գո-
չեւոյ իբրև զառեւծ. և յորժամ աղաղակեաց՝ խօսե-
4 ցան եւթն որոտմունք յիւրեանց ձայնս ։ * Եւ յորժամ
խօսեցան եւթն որոտմունքն՝ կամէի գրել. և լուայ
ձայն յերկնից՝ զի ասէր, կնքեա՛ զոր խօսեցան եւթն
5 որոտմունքն՝ և մի գրեր ։ * Եւ հրեշտակն զոր տեսի՝
որ եդ զոտն իւր 'ի վերայ ծովու և զմեւսն 'ի ցամա-
6 քի, համբարձ զձեռն իւր զաջ յերկինս. * և երդուաւ
'ի կենդանին յաւիտենից, որ հաստատեաց զերկինս՝
և որ 'ի նմա, և զերկիր և որ 'ի նմա. զի ոչ ևս կայ
7 այլ ժամանակ. * այլ յաւուրս ձայնի եւթներորդ
հրեշտակին՝ յորժամ հարցէ զփողն, կատարեսցի խոր-
հուրդն այ՝ որ աւետարանեցաւ 'ի ծառայից իւրոց
մարգարէից ։

* Եւ

---

(19) Ոմանք. 'Ի բերանս նց է ։ (20) Յօրինակին պակասէր. Եւ այլք 'ի մարդկանէ որ ։ (20) Ոմանք. Եւ ոչ ապաշխա"... և 'ի պղնձոց և 'ի քա" ։ (21) Ոմանք. Եւ 'ի դեղատուութէ ։ Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Իբրև զսիւն հրոյ ։ (2) Ոմանք. Գըր-կոյկ մի ։ (3) Ոմանք. Եւ գոչեաց իբրև... յիւրեանց ձայնսն ։ (5) Ոմանք. Եւ զհրեշտակն զոր տե" ։ (5) Ո-մանք. Եւ զմիւսն 'ի վր ցամաքի ։ (6) Ոմանք. Զերկինս, և զորս 'ի նմա, և զերկիր և զոր 'ի նմ ։ Ուր ոմանք. Եւ զերկիր և զորս 'ի նմ է ։ (7) Ոմանք. Եւթներորդի հրեշ-տակին յորժամ հարկանէ զփողն ։ (7) Ոմանք. Ոչ աւե-

Digitized by Google

ԻԹ * Եւ ձայնն զոր լուայ յերկնից՝ դարձեալ խօսեցա- 8
ւ ընդ իս՝ և ասէ. Երթ առ զգրքոյկն՝ զոր ունի հրեշ-
տակն բացեալ ՚ի ձեռին իւրում, և կայ ՚ի վ͞ր ծովու
և ցամաքի։ * Եւ ես երթեալ առ հրեշտակն՝ խնդ- 9
րեցի ՚ի նմանէ. և ասէ ցիս, առ զսա՝ և կեր զդայն.
և դառնացուսցէ յորովայն քո. այլ ՚ի բերան քո է քաղցր
իբրև զմեղր։ * Եւ առի զգրքոյկն բացեալ ՚ի հրեշ- 10
տակէն՝ և կլայ զնա. և էր ՚ի բերան իմ որպ͞ մեղր. և
յորժամ կերայ, դառնացաւ յորովայն իմ։ * Եւ ասէ 11
ցիս. Հասանէ քեզ դարձեալ մարգարէանալ ՚ի ժողո-
վուրդս՝ և ՚ի լեզուս և ՚ի թագաւորս երկրի։

Գլ. ԺԱ.

Եւ տուաւ ինձ եղէգն նման գաւազանի. և կայր 1
հրեշտակն՝ և ասէր ցիս. արի և չափեա զտաճարն
Այ և զսեղանն՝ և զերկրպագուսն որ ՚ի նմա։ * Եւ 2
զգաւիթն որ արտաքոյ տաճարին՝ թող զնա՝ և մի չա-
փեր. զի տուեալ է զնա հեթանոսաց. և զքաղաքն սբ
կոխեսցեն ամիս քառասուն և երկու։
Լ * Եւ տաց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգարէասցեն ա- 3
ւուրս հազար երկերիւր և վաթսուն՝ զգեցեալ քուրձ։
* Սոքա են երկու ձիթենիքն՝ և երկու ճրագք, որ 4
կան առաջի Տն յերկրի։ * Եւ որք կամիցին վնասել 5
նց, հուր ելցէ ՚ի բերանոյ նոցա՝ և կերիցէ զթշնամիս
նց. և որք կամիցին մեղանչել նց՝ այսպէս սատակես-
ցին։ * Սոքա ունին իշխանութիւն փակել զերկինս՝ զի 6
մի տեղասցէ զաւուրս մարգարէութեան նոցա. և ունին
իշխանութիւն ՚ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնս յարիւն.
և հարկանել զերկիր յամ հարուածս՝ քանիցս անգամ
և կամիցին։ * Եւ յորժամ կատարեսցեն զամ աւուրս 7
վկայութեան իւրեանց, յայնժամ գազանն որ ելանէ յան-
դնդոց՝ տացէ ընդ նս պատերազմ, և յաղթեսցէ նց
և սպանցէ զնս։ * Եւ դի նոցա անկեալ կայցէ ՚ի մէջ 8
հրապարակաց քաղաքին նց մեծի, որ անուանեալ կո-
չի

տարանեալս ՚ի ձեռն ծովից իւրոց մար"։ (8) Ոմանք. Եւ ձայն զոր լու"... զգրքոյկն զոր։ (9) Ոմանք. ՚ի բերան քո եղիցի քաղցր։ (10) Ոմանք. Եւ կլի զնա... որովայն իմ։ (11) Ոմանք յաւելուն. ՚ի ժողովուրդս, և ՚ի հեթանոսս և ՚ի լեզուս։

Գլ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Որ է արտաքոյ տա"... տուեալ է նա հեթա"։ (2) Ոմանք. քառասուն և երկու։ (4) Ոմանք. Այ ՚ի յերկրի։ (5) Ոմանք. Կամեսցին վնասել... ՚ի բերանոյ նց։ (6) Ոմանք. Մի տեղասցի աւուրս։ (8) Ոմանք. Եւ դիք նց անկեալք կայցեն ՚ի մէջ։ (8) Ո-

Digitized by Google

չի քաղաք հոգեւոյն սոդոմ եւ եգիպտոս • ուր եւ Տէրն նոցա
9 խաչեցաւ ։ * Եւ տեսցեն զնա ամ ցեղք եւ ժողովուրդք՝
եւ ամենայն լեզուք եւ հեթանոսք, զի դի նց անկեալ
կայցէ զերիս աւուրս, եւ ոչ տացեն թաղել 'ի գերեզ-
10 մանս զոսկերս նց ։ * Եւ որ բնակեալ են յերկրի՝ ու-
րախ լինիցին եւ խնդասցեն 'ի վերայ նոցա, մինչեւ ընծայս եւ
պատարագս տանել միմեանց • վասն զի սոքա երկոքեան
մարգարէքս չարչարեսցեն զբնակիչս երկրի ։
11 * Եւ յետ երից աւուրց եւ կիսոյ՝ հոգի կենդանի յԱյ ԼԱ
մտցէ 'ի նոսա • եւ յարիցեն կացցեն 'ի վերայ ոտից իւր-
եանց • եւ ահ եւ երկեւղ մեծ անկաւ 'ի վերայ ամենե-
12 ցուն՝ որ տեսանէին զնս ։ * Եւ լուայ զձայն մեծ՝ որ
ասէր ընդ նոսա • վերացիք ելէք աստ • եւ վերացան ելին
յերկինս ամպովք • եւ տեսին զնս թշնամիք իւրեանց ։
13 * Եւ 'ի ժամուն յայնմիկ շարժումն մեծ եղեւ. եւ տասնե-
րորդ մասն քաղաքին ընկղմեցաւ, եւ մեռան 'ի շարժմա-
նէն արք եւթն հազար • եւ յետ այնորիկ ահ մեծ եղեւ յա-
14 մենեսեան, եւ փառս տային Այ երկնաւորի ։ * Ահաւա-
սիկ վայն երկրորդ եանց, եւ վայն երրորդ գալոց է
վաղվաղակի ։
15 * Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկանէր զփ- ԼԲ
փողն, եղեն ձայնք յերկինս՝ եւ ասէ • եղեւ թագաւորու-
թի ամ աշխարհաց Տն մերոյ՝ եւ յՔի քի իւրոյ • եւ թա-
16 գաւորեսցէ 'ի վր̄ ամի յաւիտեանս յաւիտենից ։ * Եւ
քսան եւ չորս երիցունքն որ նստէին յաթոռս իւրեանց
առաջի Այ, անկանէին 'ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ եւ
17 երկիր պագանէին Այ, եւ ասէին • * Գոհանամք զք-
քէն Տր Այ ամենակալ՝ որ էին եւ ես, եւ առեր զզօ-
18 րութի քո մեծ, եւ թագաւորեցեր ։ * Եւ հեթանոսք բար-
կացան, եւ եկն բարկութի քո, եւ ժամանակ մեռելոց՝
զի դատեսցին • եւ տալ վարձս ծառայից քոց մարգա-
րէից, եւ սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝ փոքունց
եւ մեծամեծաց, եւ ապականել զապականիչս երկրի ։
19 * Եւ բացաւ տաճարն Այ որ յերկինս, եւ երեւեցաւ ԼԳ
տապանակն Այ 'ի տաճարն իւր • եւ եղեն փայլատակ-

մունք

Յանփ • Քղ. Քի նց ։ (9) Բզնդ • Եւ տեսցեն զնս ամ ։ (9) Ոս-
կան • Զի դիք նց անկեալք կայցեն զերիս աւուրս եւ
կէս, եւ ոչ տայցեն թաղ՛ ։ (10) Բզնդ • Պարգեւս տան տա-
նել ։ (11) Ոմանք • Այցուն որ տեսանէին զնս ։ (12) Ոմանք •
Եւ ելին յերկինս ամպովք • • Թշնամիք նց ։ (15) Յո-
մանս գինոյ • Եւ յՔի քի իւ՛՛ ։ (15) Ոսկան յաւելու • Յա-
ւիտենից • ամէն ։ (17) Ոսկան յաւելու • Եւ ես, եւ որ գա-
լոց ես, եւ առեր ։ (19) Ոսկան • Տապանակն Այ որ 'ի
տաճարի նր, եւ եղեն • • • եւ որոտմունք ։

Digitized by Google

մունք և ձայնք և որոտմունք և շարժումն, և կար-
կուտ մեծամեծ:

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երևեցաւ յերկինս. կին մի արկեալ 1
զիւրև զարեգակն, և լուսին 'ի ներքոյ ոտից ն՟ր.
և 'ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղաց յերկոտասա-
նից: * և էր յղի. և ճչէր յերկնելն, և բազում վշտօք 2
մերձ էր 'ի ծնանել: * Եւ երևեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ և ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ և եղջիւրք տասն. և 'ի վերայ գլխոյ
ն՟ր եւթն խոյրք: * և ագին նորա քարշէր զերրորդ 4
մասն աստեղաց երկնից, և արկ զն՟ս յերկիր. և վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդին իւր՝ կլցէ զնա վիշապն:
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել 5
զամ հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեաւ. և յափշտա-
կեցաւ որդին նորա առ ած, և առ աթոռ նորա: * և 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր անդ նմա պատ-
րաստեալ յԱյ, զի կերակրեսցի անդ աւուրս հազար
երկերիւր և վաթսուն:
ԼԴ * Եւ եղև պատերազմ յերկինս, Միքայէլ և հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապին. և վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք: * և ոչ կարացին կալ ընդդէմ, և տե- 8
ղի ոչ գտաւ նոցա յերկինս: * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բանսարկու և սա-
տանայ, որ մոլորեցոյց զամ աշխարհս երկրի. և հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան: * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր. արդ եղև զօրութիւն և փրկութիւն
և արքայութիւն այ մերոյ, և իշխանութիւն օծելոյ ն՟ր. զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր ըզ-
նոցանէ առաջի այ՝ զտիւ և զգիշեր: * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, և բանիւ վկայութե ն՟ր.
և ոչ հաւանեցան ընդ վիշապին մինչև 'ի մահ: * Վն այսո- 12
րիկ ուրախ լերուք երկինք՝ և որ բնակեալ էք 'ի
նմա: Վայ երկրի և ծովու, զի անկաւ բանսարկուն
առ

ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Արկեալ զիւրեաւ: (1) Ո.
Պսակ յաստեղաց երկոտասանից: (3) Ոմանք. 'ի
գլխոց ն՟ր: (5) Ոմանք. Ծնաւ կինն որդի արու: (5) Ոս-
կան. Հանդերձեալ էր: (5) Յօրինակին ջնջէր. Եւ առ
աթոռ ն՟ր: (10) Ոմանք. Որ չարախօսէրն: (10) Ոսկան.
Այ 'ի տուէ և 'ի գիշերի: (11) Ոսկան. Ընդ վիշապին:
(12) Ոսկան. Ամենայն որք բնակեալ էք 'ի նմա: (12) Ո-
մանք. Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամ:

Digitized by Google

առ ձեզ, որ ունի զցասումն բազում. և կայցէ առ
սակաւ մի ժամանակս:
13 * Եւ յորժամ ետես վիշապն թէ անկաւ յերկիր, ըզ- Լե
14 հետ եղև կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու: * Եւ տուաւ
կնոջն երկու թևք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա-
պատ 'ի տեղի իւր. ուր կերակրէր անդ՝ ժամանակս
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին: * Եւ
եհեղ օձն 'ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մեսցէ զնա: * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 'ի բերանոյ իւրմէ: * Եւ ցասեաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պա-
հէին զպատուիրանս այ, և ունէին զվկայութիւն յի:
18 * Եւ կաց 'ի վերայ աւազոյ ծովու:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի ելանէր 'ի ծովէն գազան, և ունէր զը- ԼԶ
լուխս եւթն՝ և եղջեւրս տասն, և 'ի վերայ եղջե-
րաց նր տասն խոյր, և 'ի վերայ գլխոյ նր անուն հայ-
2 հոյութն: * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընձու, և
ոտք նր իբրև զարջոյ, և բերան նր իբր զառիւծու.
և ետ նմա վիշապն զզօրութն իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութն մեծ: * Եւ մի 'ի գլխոց նր վիրաւորեալ
էր 'ի մահ. և վէր մահուան նր ողջանայր: Եւ զար-
մացաւ ամ երկիր ընդ գազանն, զի ետ նմա վիշապն
4 զթագաւորութն իւր: * Եւ երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութն գազանին, և ասէին. ով իցէ նման
գազանիս. կամ ով կարիցէ պատերազմել ընդ դմա:
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս, և ըզ-
հայհոյութն. և տուաւ նմա իշխանութն զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու: * Եւ եբաց զբերան իւր հա...
ութք առ ած, և հայհոյեաց զանուն նր և...
7 նր, և զերկնայինն խորանն: * Եւ տու...
թն 'ի վերայ ամ ազգաց և յե...
8 * զի երկրպագեսցեն նմ...

(14) Որպէս. Եւ...
րէր անդ: (17)...
Դ. Եւ կացի 'ի...
ԳԼ. ԺԳ. (2)...
իւր մեծ: (3)...
գմա: Որք ասէին...
Եւ զխոսրան նր...
Եւ տուաւ նմա...
և տուաւ նմա...

... իբրև
... ձայն իւ-
... (3) Մեծ.
... յերկ": (3) Ո-
... իւր և երթայցէ:
... անուոյն այ: (6) Ո-
... զամ հե": (9) Ո-
... պատկերի նր...

երեսս երկրի. որոց ոչ են գրեալ անուանք նոցա 'ի
դպրութեն կենաց Գառինն զենլոյ իսկզբանէ աշխար-
հի: * Այլ ունի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Զի են 9
ոմանք՝ որք 'ի գերութեն վարեսցին, և են ոմանք՝ որ 10
սրով մեռցին, և են ոմանք՝ որ անձամբ զանձինս սպա-
նանեն. աստ է համբերութիւն և հաւատ սրբոց:

ԼԵ * Եւ տեսի այլ գազան զի ելանէր յերկրէ, և ունէր 11
եղջեւրս երկու՝ նման գառինն, և խօսէր իբրև զվի-
շապն: * և զիշխանութիւն զամ զառաջնոյ գազանին գոր- 12
ծէր առաջի նորա: և առնէր զերկիր և զամ բնակիչս
նր՝ զի երկիր պագանիցեն գազանին առաջնոյ՝ մինչև
ողջացի վէր մահու նր: * և առնէր նշանս բազումս, 13
և տայր հրոյ իջանել յերկնից յերկիր՝ առաջի մարդ-
կան, * և մոլորեցուցանէր զորս բնակեալ են յերկիր 14
նշանօքն, որ տուեալ են 'ի ձեռս նր՝ առնել առաջի
գազանին: ասեն ցնա բնակիչք երկրի. առնել զպատկեր
գազանին, որ 'ի վերայ սրոյն եկեաց: * Եւ տուաւ 15
նմա իշխանութիւն, զի տացէ հոգի պատկերի գազանին,
և զի խօսեսցի պատկերն. և երկիր պագցեն նմա ամ
բնակիչք երկրի. և որ ոչ պագցէ երկիր պատկերի գա-
զանին, սպանցէ զնա: * Եւ արասցէ զամ՝ փոքունս 16
և զմեծամեծս և զմեծատունս և զաղքատս և զազատս
և զծառայս, զի տացէ նց դրոշմ յաջու ձեռին՝ և 'ի
վերայ ճակատու նոցա: * և ոչ ոք կարասցէ գնել 17
և վաճառել՝ եթէ ոչ ունիցի զդրոշմ գրոյն՝ և զանուն
գազանին և զթիւ անուան նորա:

ԼԸ * Աստ է իմաստութիւն. որ ունի միտս՝ համարեսցի 18
զթիւ գազանին. թիւ եղեալն մարդոյ, և թիւ ան-
ուան նր՝ է այս. վեց հարիւր վաթսուն և վեց:

ԳԼ

ցեն նմ աշխարհն որ ... 'ի դպրութեն կե'': (8) Ոսկան. Գառինն զենելոյ: (10) Ոսկան. 'Ի գերութեն վարես'': (10) Ոմանք. Զանձինս սպանանիցեն: (13) Յօրինակին. Եւ առնէ նշանս: (13) Ոմանք. Յերկնից 'ի յերկիր: (14) Ոսկան. Բնակեալ են յերկրի: (14) 'Ի լուս''. Որ 'ի վերայ սրոյն եկաց: համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (15) Ոմանք. Եւ որ ոչն պագցէ: (15) Ոսկան. Սպանցեն զնա: (16) Ոսկան. Եւ զծառայս ունիլ զդրոշմ յաջոյ ձե'': (16) Ոմանք. Ճակատուց նց: (18) Ոմանք. Որ ունիցի միտս ... և թիւ նր է այս: (18) 'Ի բազում Գրչագիրս մեր բնաբս՝ վեց հարիւր վաթսուն և վեց, թուագրեալ Գրին այբուբէն՝ ՈԿԶ. զոր յարգեալ յառաջնում օրինակի մեր նաև նշանագիրս իսկ մասնաւոր այսպիսի ձևով. [illegible]. զոր ընդօրինակողն բացայայտ նոյն ձևագրութեամբ զնոյն դրոշմեալ՝ ՃԿԶ:

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ տեսի՝ եւ ահա Գառն կայր 'ի վերայ լերինն Սիով- ԼԹ
նի. եւ ընդ նմա հարիւր քառասուն եւ չորս հազարք,
որ ունէին զանուն նորա, եւ անուն Հօր նորա գրեալ
2 'ի վերայ ճակատուց նոցա: Եւ լուայ ձայն յերկնից՝
իբր զձայն ջուրց բազմաց՝ եւ ձայն որոտման մեծի. եւ
լուայ իբրեւ զձայն քնարահարաց, զի հարկանէին ըզ-
3 քնարս իւրեանց: Եւ երգէին զերգս նորս առաջի ա-
թոռոյն՝ եւ առաջի չորից կենդանեացն՝ եւ առաջի ե-
րիցանցն. եւ ոչոք կարէր գիտել զերգս նց: բայց միայն
հարիւր քառասուն եւ չորս հազարքն, որք գնեալ
4 են յերկրէ: Սոքա են՝ որք ընդ կանայս ոչ խառնա-
կեցան, եւ են կուսանք. սոքա զհետ երթան Գառինն
ուր եւ երթիցէ. սոքա գնեցան 'ի մարդկանէ առա-
5 ջին Այ եւ Գառինն: Եւ 'ի բերան նոցա ոչ գտաւ սուտ,
զի անբիծք են:
6 Եւ տեսի այլ հրեշտակ թռուցեալ 'ի մէջ երկնից. Խ
եւ ունէր աւետիս յաւիտենական՝ աւետարանել ամ
7 ազգաց, եւ լեզուաց որ բնակեալ են յերկրի: Եւ ա-
սէր 'ի ձայն մեծ. երկերուք յԱյ՝ եւ տուք փառս նմա,
զի եկն ժամ դատաստանի նորա. եւ երկիր պագէք ա-
րարչին երկնի եւ երկրի եւ ծովու եւ աղբերաց ջուրց:
8 Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա եւ ա- ԽԱ
սէր. անկաւ անկաւ Բաբելոն մեծն՝ 'ի գինւոյ արբե-
ցութեն՝ 'ի ցասմանէ՝ 'ի պոռնկութեն իւրմէ, որ արբե-
ցոյց զամենայն հեթանոսս:
9 Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նց՝ եւ 'ի ձայն ԽԲ
մեծ ասէր. ով ոք երկրպագեաց գազանին եւ պատկե-
րի նորա, եւ կամ զդրոշմ նշանի նորա առ 'ի ճակատ
10 իւր, եւ կամ 'ի վերայ աջոյ ձեռին իւրոյ, Եւ այնպի-
սին արբցէ 'ի բաժակէ ցասմանն Այ՝ արկելոյ յանա-
պակէ բարկութեն բաժակին. եւ տանջեսցի հրով եւ ծծըմ-
11 բով առաջի Այ եւ Գառինն: Եւ ծուխ նոցա ելցէ յա-
ւիտեանս յաւիտենից. եւ ոչ ունին հանգիստ՝ որք եր-
կիր պագին գազանին 'ի տուէ եւ 'ի գիշերի. եւ որք եր-
կիր

Գլ. ԺԴ. (1) Ոսկան. Եւ զանուն Հօր: (2) Ոմանք. Իբրեւ զձայն ջուրց.. զձայն զքնարս": (2) Ոսկան. Զձայն իբրեւ զքնարս". զի հարկանէին զքնարս: (3) Ոմանք. Զերգս նորս առաջի... զատեալք են յերկ": (3) Ոսկան. Աթոռոյն Այ եւ ա": (4) Ոմանք. Ուր եւ երթայցէ: (5) Ոսկան յաւելու. Անբիծք են առաջի աթոռոյն Այ: (6) Ոմանք. Յերկիր: (8) Ոսկան. Որ արբոյց զամ հե": (9) Ոմանք. Եւ ասէր 'ի ձայն մեծ... եւ կամ պատկերի նց...

Digitized by Google

կէր պատգէին պատկերին, և տային զդրոշմ և զանուն
նորա ։ * Եւ համբերութիւն սրբոցն աստ է ․ այս որք 12
պահէին զպատուիրանս այ ․ և զհաւատս յի ։ * Եւ 13
լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր ցիս ․ գրեա, երանի մե-
ռելոցն որք 'ի տր ննջեցին այժմիկ վաղվաղակի ․ զայս
ասէ հոգին, քանզի հանգեան յաշխատութէ իւրեանց ․
բայց միայն գործք իւրեանց չոգան զհետ նոցա ։
ԽԳ * Եւ տեսի՝ և ահա ամպ սպիտակ, և 'ի վերայ ամ- 14
պոյն նստէր նման որդւոյ մարդոյ, և 'ի գլխա իւր
պսակ ոսկի, և 'ի ձեռին իւրում ունէր գերանդի սրը-
եալ ։ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկնից ․, աղաղա- 15
կէր 'ի ձայն մեծ՝ և ասէր ․ որ նստիսդ 'ի վերայ ամ-
պոյդ՝ առաքեա զգերանդիդ քո՝ և հնձեա, զի եկն ժա-
մանակ հնձոց, և հասեալ են հունձք երկրի ։
ԽԴ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր 'ի տաճարէն որ յերկինս, 17
և ունէր և սա գերանդի սրեալ ։ * Եւ այլ հրեշտակ 18
ելանէր 'ի սեղանոյն, որ ունէր իշխանութիւն 'ի վերայ
հրոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ
ունէր զգերանդին սրեալ՝ և ասէր ․ կթեա զողկոյզս
յայգւոյ երկրէ, զի հասեալ է խաղողդ 'ի դմա ։ * Եւ 19
արկ հրեշտակն զգերանդի իւր յերկիր, և կթէր զը-
խաղող նորա, և արկանէր 'ի հնծանն այ 'ի մեծ ։ * Եւ 20
կոխեցաւ հնծանն արտաքոյ քաղաքին, և ելանէր 'ի հըն-
ծանէն արիւն մինչև 'ի սանձս ձիոյն ․ և երկայնութիւն
նորա հազար և վեց հարիւր ասպարէս ։

Գլ․ ԺԵ․

ԽԵ Եւ տեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի ․ հրեշտակս եօ- 1
թըն՝ որք ունէին եօթն վէրս զկնի ․ զի նոքօք կա-
տարէր բարկութիւն այ ։ * Եւ տեսի որպէս ծով ապակե- 2
ղէն

աջոյ ձեռինն իւրում ։ (13) Ոմանք․ Զի միայն գործք իւ"։
(14) Ոմանք․ Եւ 'ի գլուխ նր այս"։ (15) Օրինակ մի յաւե-
լու․ Հունձք երկրի ։ Եւ արկ որ նստէր 'ի վր ամպոյն՝ զգե-
րանդին իւր յերկիր, և հնձեր զամ բնակիչս երկրի ։ Զոր ասեմ
եւ ամեն այլոց․ հմր․ (16) Եւ առաքեաց որ նստէր 'ի վր
ամպոյն զգերանդի իւր, և հնձեցաւ երկիր ։ (17) Եւ այլ
հրեշ" ։ (18) Ոմանք․ Հրեշտակ ել 'ի սեղա"․․․ զող-
կոյզս յայգւոյ երկրի ։ (18) Ոմանք յաւելուն․ Եւ ասէր,
առաքեա զգերանդիդ քո սուր և կթեա զող"։ (19) Ոմանք․
Եւ կթէր զխաղողն 'ի նմա և արկանէր 'ի հնձանն այ ։
(20) Ոմանք․ 'Ի սանձս ձիոցն․․ հազար հարիւր և վեց
ասպարէզ ։
Գլ․ ԺԵ․ (1) Ոմանք յաւելուն․ Նշան յերկինս մեծ․․․
բարկութիւնն այ ։ (2) Ոմանք․ Եւ պատկերի նր, և թիւ-

Digitized by Google

ղէն խառնեալ հրով. և որք յաղթեցին գազանին՝ և
թուոյ անուան նր՝ և պատկերի նր՝ և դրոշմի նորա,
նոքա կային 'ի վերայ ծովուն ապակեղինի. և ունէին
3 զքնարս այ. * և երգէին զերգն մովսիսի ծառայի այ,
և զերգս գառինն՝ ասելով. Թէ մեծամեծ և սքանչե_
լի են գործք քո՝ տր այ ամենակալ, արդար՝ և ճշմա_
րիտ են ճանապարհք քո, թագաւոր ամ հեթանոսաց:
4 * և ով որ ոչ երկիցէ՝ և փառաւորեսցէ զքո անուն
քո. զի դու միայն սբ, և արժանի երկրպագելոյ. զի
ամ հեթանոսք եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի քո
5 տր, յորժամ արդարութիք քո յայտնեսցին: * Եւ յետ
այսորիկ տեսի՝ և բացաւ տաճարն խորանին վկայու_
6 թեն՝ որ էր 'ի յերկինս: * և ելանէին եւթն հրեշտա_
կքն՝ որ ունէին եւթն հարուածս, և զգեցեալ էին 'ի
տաճարին կտաւս մաքուրս՝ և պայծառս. և գօտեւո_
րեալք էին առ ստեամբք իւրեանց գօտիս ոսկեղէնս:
7 * Եւ 'ի չորից կենդանեացն տուաւ եւթն հրեշտակացն՝
եւթն սկաւառակս լի ցասմամբն այ կենդանւոյն յա_
8 ւիտեանս յաւիտենից: * Եւ լցաւ տաճարն ծխով փա_
ռացն այ՝ և զօրութեան նորա. և ոչ ոք կարէր մտա_
նել 'ի տաճարն՝ մինչև կատարեսցին եւթն հարուածքն
յեւթն հրեշտակացն:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ լուայ ձայն մեծ 'ի տաճարէն՝ զի ասէր ցեւթն
հրեշտակսն, երթայք հեղէք զեւթն սկաւառակսդ
ցասմամբն այ յերկիր:
2 * Եւ գնաց առաջինն հրեշտակն, և եհեղ զսկաւառակ ԽՁ
իւր յերկիր, և եղև հարուածք չարաչար 'ի վը մարդ_
կան, որ ունէին զդրոշմ գազանին, և երկիր պագին
պատկերի նորա:
3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր 'ի ԽԷ
ծով, և դարձաւ ջուրքն յարիւն մեռելոյ. և ամենայն
շունչ կենդանի որ էր 'ի ծովու՝ սատակեցաւ:
4 * Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր 'ի ԽԸ
գե_

ոյ: (3) Ոսկան. Զերգն մովսէսի ծառայի այ... մեծա_
մեծք և սքանչելիք են: (3) 'Ի լուս". Արդարև ճշմա_
րիտ: (3) Օմանք. Եւ ճշմարտութի է ճանապարհք քո:
(4) Օմանք. Փառաւորեսցէ զքո անուն քո... միայն ես
սբ: (5) Օմանք. Որ է յերկինս: (6) Օմանք. 'Ի տաճա_
րէն՝ կտաւս: (8) Օմանք. Եւ զօրութեն նր:
Գլ. ԺԶ. (1) Օմանք. Ցասմանն այ: (2) Ոսկան. Եղեն
հարուածք չարաչարք 'ի... զդրոշմն գա": (2) Օմանք.
'Ի վը մարդկանն.. պատկերին նր:

Digitized by Google

գետս՝ և յաղբերս ջուրց, և եղև արիւն։ * Եւ լուայ 5
՚ի հրեշտակէն՝ զի ասէր. արդար ես՝ որ էնն և էր, և
սուրբ ՚ի գործս իւր՝ զի այսպէս դատեցար. * Վն զի 6
զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէիցն հեղին անպա-
րիշտք. վն այնորիկ արիւն ետ ըմպել նց զի արժան-
աւորս։ * Եւ լուայ ՚ի սեղանոյ անտի զի ասէր. այո՛ Տր Ած 7
ամենակալ, արդար և ճշմարիտ են դատաստանք քո։

ԽԹ. * Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ ՚ի սկաւառակէ իւր- 8
մէ ՚ի վերայ արեգական։ * և տուաւ նմա խորշակա- 9
հար առնել զմարդիկ հրով. և տապացան մարդիկ ՚ի
տապ մեծ, և հայհոյեցին զԱծ՝ որ ունի իշխանութիւն
՚ի վերայ հարուածոցս այսոցիկ. և ոչ ապաշխարեցին
՚ի փառս նմ։

Ծ. * Եւ հինգերորդ հրեշտակն եհեղ ՚ի սկաւառակէ իւր- 10
մէ ՚ի վերայ աթոռոյ գազանին, և եղև թագաւորու-
թիւն նր խաւարեալ. և ծամէին զլեզուս իւրեանց յախ-
տէ ցաւոցն, * և հայհոյեցին զԱծ երկնից ՚ի ցաւոց 11
իւրեանց՝ և յախտէ դառնութենէն, և ոչ ապաշխարե-
ցին ՚ի գործոց իւրեանց։

ԾԱ. * Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհեղ ՚ի սկաւառակէ իւր- 12
մէ ՚ի վերայ գետոյն մեծի եփրատայ, և ցամաքեցան
ջուրք նր, զի պատրաստեսցի ճանապարհ թագաւո-
րի ելիցն արևու։ * Եւ տեսի՝ զի ելանէր ՚ի բերա- 13
նոյ վիշապին՝ և ՚ի բերանոյ գազանին՝ և ՚ի բերանոյ
սուտ մարգարէին ոգիք երեք անսուրբք իբրև գորտս։
* Քանզի նոքա էին՝ ոգիք դիւականք որք առնէին զնշ- 14
խանս՝ և երթային առ թագաւորս ամ երկրի՝ ժողո-
վել զնս ՚ի պատերազմ, յօրն մեծ Այ ամենակալի։ Քան-
զի այսպէս ասաց Տր. * Ահա գամ իբրև զգող, երա- 15
նի որ լինի արթուն, և պահեսցէ զհանդերձս իւր-
եանց. զի մի մերկ շրջեսցին, և երևեսցին ամօթանք
իւրեանց։ * Եւ ժողովեցից զնոսա ՚ի տեղի մի, որ կոչի 16
եբրայեցերէն արմագեդոն։

ԾԲ. * Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհեղ ՚ի սկաւառակէ իւր- 17
մէ ՚ի վերայ օդոյ. և ել ձայն մեծ յերկնից՝ և յաթո-
ռոյն՝ ասելով. եղև։ * Եւ եղեն փայլատակմունք և 18
ձայնք և որոտմունք. և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի

չէր

---

(5) Ոսկան. ՚ի հրեշտակէն որ ասէր.. և է սուրբ ՚ի գործս։ (7) Ոմանք. Եւ լուայ ձայն ՚ի սեղանոյն զի ասէր։ (10) Ոմանք. ՚ի յախտէ ցաւոցն։ (11) Ոմանք. Եւ հայհոյէին զԱծ երկնից ՚ի ցաւոցն իւ՛՛։ (12) Ոսկան. Յելիցն արևու։ (14) Ոմանք. Առ ամ թգրս երկ՛՛... Այն Այ ամենակալի։ (15) Ոմանք. Մերկս շրջեսցին։ (16) Ոմանք. Եւ ժողովեսցէն զնս ՚ի տե՛՛։ (16) Ոսկան. Արմագեդոն։

Digitized by Google

չէ եղեալ իսկզբանէ՝ յորմէհետէ եղեւ մարդ 'ի վերայ
19 երկրի՝ այնպիսի շարժումն մեծ: * Եւ եղեւ քաղաքն
մեծ յերիս մասն, եւ քաղաքք ազգացն անկան. եւ բա_
բելոն մեծ յիշեցաւ առաջի այ, տալ նմա զբաժակն
20 գինւոյ ցասման բարկութեան նր: * Եւ ամ կղզիք փա_
21 խեան, եւ լերինք 'ի միջոյ բարձան: * Եւ կարկուտ մեծ
իբրեւ կշիռ տաղանդոյ միոյ իջանէր յերկնից 'ի վր մարդ_
կան. եւ հայհոյեցին մարդիկ զած յերկինս՝ վս հարուա_
ծոյ կարկտին, զի մեծ էր հարուածն եւ սաստիկ:

ԳԼ: ԺԷ.

1 Եւ եկն մի ոմն յեւթն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւ_ ԾԳ
թն սկաւառակն. խօսեցաւ ընդ իս՝ եւ ասէ. Եկ
այսր եւ ցուցից քեզ զդատաստանս մեծ պոռնկին՝ որ
2 նստի 'ի վերայ ջուրց բազմաց: * Ընդ որում պոռն_
կեցան թագաւորք երկրի, եւ արբեցան բնակիչք երկ_
3 րի 'ի գինւոյ արբեցութեան պոռնկութեան նր: * Եւ տա_
րաւ զիս յանապատ հոգւովն. եւ տեսի կին մի՝ զի
նստէր 'ի վերայ կարմիր գազանի, եւ լի էր անուամբք
հայհոյութեան. եւ գազանն զոր տեսի՝ ունէր գլուխս
4 եւթն եւ եղջիւրս տասն: * Եւ կինն զգեցեալ էր ծի_
րանիս եւ կարմիրս, եւ զարդարեալ ոսկւով եւ մարգար_
տով եւ ակամբք պատուականօք, ունելով բաժակ ոս_
կի 'ի ձեռին իւրում, եւ լի էր գարշելի եւ անմաքուր պո_
5 ռնկութբ: * Եւ 'ի ճակատն նր գրեալ անուն՝ խորհրդով.
Մեծն բաբելոն՝ մայր պոռնկաց եւ գարշելեաց երկրի:
6 * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարենէ սրբոց՝ եւ յա_ ԾԴ
րենէ ամ վկայիցն. եւ զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զար_
7 մացումն մեծ: * Եւ ասէ ցիս հրեշտակն. ընդէ՞ր զար_
մացար, ես ասացից քեզ զխորհուրդս կնոջն, եւ գա_
զանին որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի զեւթն գլուխն
8 եւ տասն եղջիւր: * Եւ գազանդ զոր տեսեր՝ որ էր,
եւ չէր, եւ հանդերձեալ է ելանել 'ի դժոխոց՝ եւ 'ի կո_
րուստ

---

(19) Ոմանք. Յերիս մասունս... եւ բաբելոնն մեծն յիշէ՛: (21) Ոմանք. Կշիռ տաղանդի միոյ.. վասն հարուածոց կարկտի:

Գլ. ԺԷ. (1) Ոսկան. Զդատաստան մեծ: (3) Ոմանք. Յանապատ հոգւով: (3) Ոսկան յանէլիս. Հայհոյութեան բերան նր: (5) Ոսկան. Անուն. խորհուրդ. բաբելոն մեծ՝ մայր պոռնկութեց եւ գարշութեց երկրի: (6) Ոմանք. 'Ի յարենէ սրբոցն: (6) Ոսկան. Վկայիցն քնի.. տեսեալ զնա զարմացմամբ մեծաւ: (7) Ոմանք. Եւ զգազանին.. զեւթն գլուխս եւ տասն եղջիւրս: (8) Ոսկան. Որոց ոչ են գրեալք: (8) Ոմանք. Անուանք իւրեանց

Digitized by Google

մունք եւ ձայնք եւ որոտմունք եւ շարժումն, եւ կար-
կուտ մեծամեծ:

Գլ. ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս. կին մի արկեալ 1
զիւրեւ զարեգակն, եւ լուսին 'ի ներքոյ ոտից նր̄.
եւ 'ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղաց յերկոտասա-
նից: * Եւ էր յղի. եւ ճչէր յերկնելն, եւ բազում վշտօք 2
մերձ էր 'ի ծնանել: * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ եւ ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ եւ եղջեւրք տասն. եւ 'ի վերայ գլխոյ
նր̄ եւթն խոյրք: * Եւ ագին նորա քարշէր զերրորդ 4
մասն աստեղաց երկնից, եւ արկ զնս յերկիր. եւ վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդին իւր՝ կլցէ զնա վիշապն:
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել 5
զա̄մ հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեաւ. եւ յափշտա-
կեցաւ որդին նորա առ ա̄ծ, եւ առ աթոռ նորա: * Եւ 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր տեղի նմա պատ-
րաստեալ յա̄յ, զի կերակրեսցեն անդ աւուրս հազար
երկերիւր եւ վաթսուն:
ԱԴ * Եւ եղեւ պատերազմ յերկինս, միքայէլ եւ հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապին. եւ վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք: * Եւ ոչ կարացին կալ ընդդէմ, եւ տե- 8
ղի ոչ գտաւ նոցա յերկինս: * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բէեղզեբուղ եւ սա-
տանայ, որ մոլորեցոյց զա̄մ աշխարհս երկրի. եւ հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան: * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր. արդ եղեւ զօրութիւն եւ փրկութիւն
եւ արքայութիւն ա̄յ մերոյ, եւ իշխանութիւն օծելոյ նր̄. զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր ըղ-
նոցանէ առաջի ա̄յ՝ զտիւ եւ զգիշեր: * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, եւ բանիւ վկայութեան նր̄.
եւ ոչ հաճեցան ընդ վիշապն մինչեւ 'ի մահ: * Վ̄ս այսո- 12
րիկ ուրախ լիցին երկինք՝ եւ ա̄մ որ բնակեալ են 'ի
նմա: Վայ երկրի եւ ծովու, զի անկաւ բանսարկուն
առ

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Արկեալ զիւրեաւ: (1) Օրինակ. Պսակ յաստեղաց երկոտասանից: (3) Օրինակ. 'Ի վր̄ գլխոց նր̄: (5) Օրինակ. Ծնաւ կինն որդի արու: (5) Ոսկան. Հանդերձեալ էր: (5) Յօրինակին չիք. Եւ առ աթոռ նր̄: (10) Օրինակ. Որ չարախօսէրն: (10) Ոսկան. Ա̄յ 'ի տուէ եւ 'ի գիշերի: (11) Ոսկան. Ընդ վիշապին: (12) Ոսկան. Ամենայն որք բնակեալ էք 'ի նմա: (12) Օրինակ. Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամ:

Digitized by Google

տա ձեռք ; որ ունի զպատուածն բազում · և կացցէ առ
սակաւ մի ժամանակս ։
13 * Եւ յորժամ ետես վիշապն թէ անկաւ յերկիր, ըղ- ԼԵ
14 հետ 'եղև կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու ։ * Եւ տուաւ
կնոջն երկու թևք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա-
պատ 'ի տեղի իւր · ուր կերակրեսցի անդ՝ ժամանակս և
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին ։ * Եւ
եհեղ օձն 'ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մեսցէ զնա ։ * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 'ի բերանոյ իւրմէ ։ * Եւ ցասուցաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պա-
հեն զպատուիրանս այ, և ունէին զվկայութիւն յի ։
18 * Եւ կայր 'ի վերայ աւազոյ ծովու ։

ԳԼ․ ԺԳ․

1 Եւ տեսի զի ելանէր 'ի ծովէն գազան, և ունէր գը- ԼԶ
լուխս եւթն՝ և եղջիւրս տասն, և 'ի վերայ եղջե-
րաց նր տասն խոյր, և 'ի վերայ գլխոյ նր անուն հայ-
2 հոյութե ։ * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընծու, և
ոտք նր իբրև զարջու, և բերան նր որպ զառիւծու ·
և ետ նմա վիշապն զզօրութի իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութի մեծ ։ * և մի 'ի գլխոց նր վիրաւորեալ
էր 'ի մահ · և վէր մահուան նր ողջանայր ։ Եւ զար-
մացաւ ամ երկիր ընդ գազանն, զի ետ նմա վիշապն
4 զթագաւորութի իւր ։ * և երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութիւն գազանին, և ասէին · ով իցէ նման
գազանիս · կամ ով կարիցէ պատերազմել ընդ դա ։
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս, և ըղ-
հայհոյութի · և տուաւ նմա իշխանութի զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու ։ * Եւ եբաց զբերան իւր հայհոյ-
ութե առ այ, և հայհոյեաց զանուն նր և զխորանն
7 նր, և զերկնայինն խորանն ։ * Եւ տուաւ նմ իշխանու-
թի 'ի վերայ ամ ազգաց և լեզուաց և ժողովրդոց ։
8 * զի երկրպագեսցեն նմա ամ որ բնակեալ են ընդ
երեսս

---

(14) Ոսկան · Եւ տուեան կնոջն ։ (14) Ոմանք · Որ կերակ-
րեր անդ ։ (17) Ոսկան յաւելու · Յսի ։ (18) Օրինակ
Գ․ Եւ կացի 'ի վր աւազոյ ծովու · և տեսի ։
ԳԼ․ ԺԳ․ (2) Ոմանք · Ընձու ։ (2) Ոսկան · Զիշխանութի
իւր մեծ ։ (3) Ոսկան · Մահու նր ող․ ։ (4) Ոմանք · Ընդ
դմա ։ Այլ ոսկան · գազանին . . . Է նմա ։ (6)(7) Ոսկան ·
Եւ զխորան նր, և զայնոսիկ որք յերկինս բնակեն ։
Եւ տուաւ նմա պատերազմել Է սրբս և յաղթել նց ·
և տուաւ նմա իշխանութի ։ (8) Ոմանք · Զի երկրպագ․

Digitized by Google

երեսս երկրի. որոց ոչ են գրեալ անուանք նոցա 'ի
դպրութիւն կենաց գառինն զենլոյ իսկզբանէ աշխար-
հի։ * Այք ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։ * Զի են 9
ոմանք՝ որք 'ի գերութիւն վարեսցին, եւ են ոմանք՝ որ 10
սրով մեռցին, եւ են ոմանք՝ որ անձամբ զանձինս սպա-
նանեն. աստ է համբերութիւն եւ հաւատ սրբոց։

ԼԷ * Եւ տեսի այլ գազան զի ելանէր յերկրէ, եւ ունէր 11
եղջեւրս երկու՝ նման գառինն, եւ խօսէր իբրեւ զվի-
շապն։ * Եւ զիշխանութիւն զամ զառաջնոյ գազանին գոր- 12
ծէր առաջի նորա։ Եւ առնէր զերկիր եւ զամ բնակիչս
նր՝ զի երկիր պագանիցեն գազանին առաջնոյ՝ մինչ-
ողջացի վէր մահու նր։ * Եւ առնէր նշանս բազումս, 13
եւ տայր հրոյ իջանել յերկնից յերկիր՝ առաջի մարդ-
կան, * եւ մոլորեցուցանէր զորս բնակեալ են յերկիր 14
նշանօքն, որ տուեալ են 'ի ձեռս նր՝ առնել առաջի
գազանին։ ասէ ցնա բնակիչս երկրի. առնել զպատկեր
գազանին, որ 'ի վերայ սրոյն եկեաց։ * Եւ տուաւ 15
նմա իշխանութիւն, զի տացէ հոգի պատկերի գազանին,
եւ զի խօսեսցի պատկերն. եւ երկիր պագցեն նմա ամ
բնակիչք երկրի. եւ որ ոչ պագցէ երկիր պատկերի գա-
զանին, սպանցէ զնա։ * Եւ արասցէ զամ՝ փոքունս 16
եւ զմեծամեծս եւ զմեծատունս եւ զաղքատս եւ զազատս
եւ զծառայս, զի տացէ նց դրոշմ յաջու ձեռին՝ եւ 'ի
վերայ ճակատու նոցա։ * Եւ ոչ ոք կարասցէ գնել 17
եւ վաճառել՝ եթէ ոչ ունիցի զդրոշմ գրոյն՝ եւ զանուն
գազանին եւ զթիւ անուան նորա։

ԼԸ * Աստ է իմաստութիւն. որ ունի միտս՝ համարեսցի 18
զթիւ գազանին. թիւ եղեալն մարդոյ, եւ թիւ ան-
ուան նր՝ է այս. վեց հարիւր վաթսուն եւ վեց։

ԳԼ

ցեն նմ աշխարհն որ ... 'ի դպրութեան կե"։ (8) Ոսկան. Գառինն զենելոյ։ (10) Ոսկան. 'Ի գերութիւն վարես"։ (10) Ոմանք. Զանձինս սպանանիցեն։ (13) Յօրինակին. Եւ առնէ նշանս։ (13) Ոմանք. Յերկնից 'ի յերկիր։ (14) Ոսկան. Բնակեալ են յերկրի։ (14) 'Ի լուս". Որ 'ի վերայ սրոյն եկաց։ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ"։ (15) Ոմանք. Եւ որ ոչն պագցէ։ (15) Ոսկան. Սպանցեն զնա։ (16) Ոսկան. Եւ զծառայս ունել զդրոշմ յաջոյ ձե"։ (16) Ոմանք. Ճակատուց նց։ (18) Ոմանք. Որ ունիցի միտս ... եւ թիւ նր է այս։ (18) 'Ի բազում գրչագիրս մեր բնաբ՝ վեց հարիւր վաթսուն եւ վեց, բառագրով գրեն այս-պէս՝ ոկԶ. զոր յարմարել յաւելուս օրինակս մեր նաեւ նշանագիրս ինչ մասնաւոր այսպիսի ձեւով. [illegible]. զոր ընդօրինակողն բազմոյ յօ նս յեղյուցանեն փոխել ղշագրութ՝ ճկզ.

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ տեսի՝ և ահա գառն կայր 'ի վերայ լերինն Սիով- ԼԹ
նի. և ընդ նմա հարիւր քառասուն և չորս հազարք.
որ ունէին զանուն նորա, և անուն հօր նորա գրեալ
2 'ի վերայ ճակատուց նոցա: * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝
իբր զձայն ջուրց բազմաց՝ և ձայն որոտման մեծի. և
լուայ իբրև զձայն քնարահարաց, զի հարկանէին ըզ-
3 'քնարս իւրեանց: * և երգէին զերգս նորս առաջի ա-
թոռոյն՝ և առաջի չորից կենդանեացն՝ և առաջի ե-
րիցանցն. և ոչ ոք կարէ ուսանել զերգս նց: բայց միայն
հարիւր քառասուն և չորս հազարքն, որք ազատեալ
4 են յերկրէ: * Սոքա են՝ որք ընդ կանայս ոչ խառնա-
կեցան, և են կուսանք. սոքա զհետ երթան գառինն
ուր և երթիցէ. սոքա ընտրեցան 'ի մարդկանէ առա-
5 ջի այ և գառինն: * և 'ի բերան նոցա ոչ գտաւ սուտ,
զի անբիծք են:
6 * Եւ տեսի այլ հրեշտակ թռուցեալ 'ի մէջ երկնից. Խ
և ունէր աւետարան յաւիտենական՝ աւետարանել ամ
7 ազգաց, և լեզուաց որ բնակեալ են յերկրի: * և ա-
սէր 'ի ձայն մեծ. երկերուք յայ՝ և տուք փառս նմա,
զի եկն ժամ դատաստանի նորա. և երկիր պագէք ա-
րարչին երկնի և երկրի և ծովու և աղբերաց ջուրց:
8 * Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա և ա- ԽԱ
սէր. անկաւ անկաւ բաբելոն մեծն՝ 'ի գինւոյ արբե-
ցութէ՝ 'ի ցասմանէ՝ 'ի պոռնկութէ իւրմէ, որ արբե-
ցոյց զամենայն հեթանոս:
9 * Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նց՝ և 'ի ձայն ԽԲ
մեծ ասէր. ով ոք երկրպագեաց գազանին և պատկե-
րի նորա, և կամ զդրոշմ նշանի նորա առ 'ի ճակատ
10 իւր, և կամ 'ի վերայ աջու ձեռին իւրոյ, * այնպի-
սին արբցէ 'ի բաժակէ ցասմանն այ՝ արկելոյ յանա-
պակէ բարկութե բաժակին. և տանջեսցի հրով և ծծըմ-
11 բով առաջի այ և գառինն: * և ծուխ նոցա ելցէ յա-
ւիտեանս յաւիտենից. և ոչ ունին հանգիստ՝ որք եր-
կիր պագին գազանին 'ի տուէ և 'ի գիշերի. և որք եր-
կիր

ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոսկան. Եւ զանուն հօր: (2) Ոմանք. Իբրև զձայն ջուրց.. զձայն զքնարս": (2) Ոսկան. Զձայն իբրև զքնարս". զի հարկանիցեն զքնարս: (3) Ոմանք. Զերգս նորա առաջի... գնեալք են յերկ": (3) Ոսկան. Աթոռոյն այ և ա": (4) Ոմանք. Ուր և երթայցէ: (5) Ոսկան յաւելու. Անբիծք են առաջի աթոռոյն այ: (6) Ոմանք. Յերկիր: (8) Ոսկան. Որ արբոյց զամ հե": (9) Ոմանք. Եւ ասէր 'ի ձայն մեծ... և կմ պատկերի նր...

Digitized by Google

կէր պագին պատկերին, և առին զդրոշմ և զանուան
նորա։ * Եւ համբերութիւն սրբոցն աստ է. այս որք 12
պահեն զպատուիրանս այ, և զհաւատս յսի։ * Եւ 13
լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր ցիս. գրեա, երանեալ մե-
ռելոցն որք 'ի տր ննջեցին այժմիկ վաղվաղակի. զայս
ասէ հոգին, քանզի հանգեան յաշխատութե իւրեանց.
բայց միայն գործք իւրեանց շրջան զհետ նոցա։

ԽԳ* Եւ տեսի՝ և ահա ամպ սպիտակ, և 'ի վերայ ամ- 14
պոյն նստէր նման որդւոյ մարդոյ, և 'ի գլուխ իւր
պսակ ոսկի, և 'ի ձեռին իւրում ունէր գերանդի սրը-
եալ։ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկնից., աղաղա- 15
կէր 'ի ձայն մեծ՝ և ասէր. որ նստիդ 'ի վերայ ամ-
պոյդ՝ առաքեա զգերանդիդ քո՝ և հնձեա, զի եկն ժա-
մանակ հնձոց, և հասեալ են հունձք երկրի։

ԽԴ* Եւ այլ հրեշտակ ելանէր 'ի տաճարէն որ յերկինս, 17
և ունէր և նա գերանդի սրեալ։ * Եւ այլ հրեշտակ 18
ելանէր 'ի սեղանոյն, որ ունէր իշխանութի 'ի վերայ
հրոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ
ունէր զգերանդին սրեալ՝ և ասէր. կթեա զողկոյզս
յայգւոյ երկրէ, զի հասեալ է խաղողդ 'ի գմա։ * Եւ 19
արկ հրեշտակն զգերանդի իւր յերկիր, և կթէր զխա-
ղող նորա, և արկանէր 'ի հնձանն այ 'ի մեծ։ * Եւ 20
կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին, և ելանէր 'ի հըն-
ձանէն արիւն մինչև 'ի սանձս ձիոյն. և երկայնութի
նորա հազար և վեց հարիւր ասպարէս։

ԳԼ. ԺԵ.

ԽԵ Եւ տեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի. հրեշտակս եւ- 1
թըն՝ որք ունէին եւթն վէրս զկնի. զի նոքօք կա-
տարէր բարկութի այ։ * Եւ տեսի ոպ ծով ապակե- 2
ղէն

ալոյ ձեռին իւրում։ (13) Ոսկան. Զի միայն գործք իւ"։
(14) Ոսկան. Եւ 'ի գլուխ նր պս"։ (15) Օրինակ մ յանե-
յա. Հունձք երկրի։ Եւ ասէ որ նստէր 'ի վր ամպոյն՝ զգե-
րանդին իւր յերկիր, և հնձեր զամ բնակիչս երկրի։ Զոր ոսկան
ևս ունի այսպէս. հմր. (16) Եւ առաքեաց որ նստէրն 'ի վր
ամպոյն զգերանդի իւր, և հնձեցաւ երկիր։ (17) Եւ այլ
հրեշ"։ (18) Ոմանք. Հրեշտակ ել 'ի սեղա"... զող-
կոյզս յայգւոյ երկրի։ (18) Ոսկան յաւելու. Եւ ասէր,
առաքեա զգերանդիդ քո սուր և կթեա զող"։ (19) Ոմանք.
Եւ կթէր զխաղողն 'ի նմա և արկանէր 'ի հնձանն այ։
(20) Ոսկան. 'ի սանձս ձիոցն.. հազար հարիւր և վեց
ասպարէզ։
ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոմանք յաւելուն. Նշան յերկինս մեծ...
բարկութիւնն այ։ (2) Ոմանք. Եւ պատկերի նր, և թիւ-

Digitized by Google

զենի խառնեալ հրով· եւ որք յաղթեցին գազանին՝ եւ
թուոյ անուան նր՝ եւ պատկերի նր՝ եւ դրոշմի նորա,
նոքա կային ՚ի վերայ ծովուն ապակեղինի· եւ ունէին
3 զքնարս այ· * եւ երգէին զերգս մովսիսի ծառայի այ,
եւ զերգս գառինն՝ ասելով· Թէ մեծամեծ եւ սքանչե-
լի են գործք քո՝ տր ած ամենակալ, արդար՝ եւ ճշմա-
րիտ են ճանապարհք քո, թագաւոր ամ հեթանոսաց:
4 * եւ ո՞վ ոք ոչ երկիցէ՝ եւ փառաւորեսցէ զտր անուն
քո· զի դու միայն սբ, եւ արժանի երկրպագելոյ· զի
ամ հեթանոսք եկեսցեն եւ երկիր պագցեն առաջի քո
5 տր, յորժամ արդարութի՛ք քո յայտնեսցին: * Եւ յետ
այսորիկ տեսի՝ եւ բացաւ տաճարն խորանին վկայու-
6 թե՛՝ որ էր ՚ի յերկինս: * եւ ելանէին եւթն հրեշտա-
կըք՝ որ ունէին եւթն հարուածս, եւ զգեցեալ էին ՚ի
տաճարին կտաւս մաքուրս՝ եւ պայծառս· եւ գօտե-
ւորեալք էին առ ստեամբք իւրեանց գօտիս ոսկեղէնս:
7 *Եւ ՚ի չորից կենդանեացն տուաւ եւթն հրեշտակացն՝
եւթն սկաւառակս լի ցասմամբքն այ կենդանւոյն յա-
8 ւիտեանս յաւիտենից: *Եւ լցաւ տաճարն ծխով փա-
ռացն այ՝ եւ զօրութեան նորա· եւ ո՛չ ոք կարէ մտա-
նել ՚ի տաճարն՝ մինչեւ կատարեսցին եւթն հարուածքն
յեւթն հրեշտակացն:

ԳԼ· ԺԶ:

1 Եւ լուա՛յ ձայն մեծ ՚ի տաճարէն՝ զի ասէր ցեւթն
հրեշտակսն, երթա՛յք հեղէք զեւթն սկաւառակսդ
ցասմամբքն այ յերկիր:
2 * Եւ գնա՛ց առաջինն հրեշտակն, եւ եհեղ զսկաւառակ ԽԶ
իւր յերկիր, եւ եղեւ հարուածք չարաչա՛ր ՚ի վր մարդ-
կանն, որ ունէին զդրոշմ գազանին, եւ երկիր պագին
պատկերի նորա:
3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ՚ի ԽԷ
ծով, եւ դարձան ջուրքն յարիւն մեռելոյ· եւ ամենայն
շունչ կենդանի որ էր ՚ի ծովու՝ սատակեցաւ:
4 * Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ՚ի ԽԸ
գե-

ղոյ: (3) Ոսկան· Զերգս մօսէսի ծառայի այ... մեծա-
մեծք եւ սքանչելիք են: (3) ՚Ի լուս''· Արդարեւ ճշմա-
րիտ: (3) Ոմանք· Եւ ճշմարտութի է ճանապարհք քո:
(4) Ոմանք· Փառաւորեսցէ զսբ անուն քո... միայն ես
սբ: (5) Ոմանք· Որ է յերկինս: (6) Ոմանք· ՚Ի տաճա-
րէն՝ կտաւս: (8) Ոմանք· Եւ զօրութենն նր:
Գլ· ԺԶ· (1) Ոմանք· Ցասմանն այ: (2) Ոսկան· Եղեն
հարուածք չարաչարք ՚ի ... զդրոշմն գա'': (2) Ոմանք·
՚Ի վր մարդկանն.. պատկերին նր:

Digitized by Google

գետս՝ և յաղբերս ջուրց, և եղև արիւն։ * Եւ լուայ 5
'ի հրեշտակէն՝ զի ասէր. արդա՛ր ես՝ որ էինն և ես, և
սուրբ 'ի գործս քո՝ զի այսպէս դատեցար. * Վա՛սն զի 6
զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէիցն հեղին անպա-
րիշտք. վա՛ն այնորիկ արիւն ետ ըմպել նց ըստ արժան-
ւոյն։ * Եւ լուա՛յ 'ի սեղանոյ անտի զի ասէր. այո՛ տէր ած 7
ամենակալ, արդա՛ր և ճշմարիտ են դատաստանք քո։

ԽԸ * Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր- 8
մէ 'ի վերայ արեգական։ * Եւ տուաւ նմա խորշակա- 9
հա՛ր առնել զմարդիկ հրով. և տապացան մարդիկ 'ի
տօթոյ մեծ, և հայհոյեցին զած՝ որ ունի իշխանութի՛
'ի վերայ հարուածոցս այսոցիկ. և ո՛չ ապաշխարեցին
'ի փառս նմա։

Ծ * Եւ հինգերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր- 10
մէ 'ի վերայ աթոռոյ գազանին, և եղև թագաւորու-
թի նր խաւարեալ. և ծամէին զլեզուս իւրեանց յախ-
տէ ցաւոցն, * և հայհոյեցին զած երկնից 'ի ցաւոց 11
իւրեանց՝ և յախտէ դառնութեան, և ո՛չ ապաշխարե-
ցին 'ի գործոց իւրեանց։

ԾԱ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր- 12
մէ 'ի վերայ գետոյն մեծի Եփրատայ, և ցամաքեցան
ջուրք նր, զի պատրաստեսցի ճանապարհ թագաւո-
րի ելիցն արևու։ * Եւ տեսի՝ զի ելանէր 'ի բերա- 13
նոյ վիշապին՝ և 'ի բերանոյ գազանին՝ և 'ի բերանոյ
սուտ մարգարէին ոգիք երեք անսուրբք իբրև գորտս։
* Քանզի նոքա էին՝ ոգիք դիւականք որք առնէին զնշ- 14
շանս՝ և երթային առ թագաւորս ամ երկրի՝ ժողո-
վել զնս 'ի պատերազմ, յօրն մեծ տն ամենակալի։ Քան-
զի այսպէս ասաց տր. * Ահա՛ գամ իբրև զգող, երա- 15
նի որ իցեն արթունք, և պահեսցեն զհանդերձս իւր-
եանց. զի մի՛ մերկ շրջեսցին, և երևեսցին ամօթանք
իւրեանց։ * Եւ ժողովեցից զնոսա 'ի տեղի մի, որ կոչի 16
եբրայեցերէն արմագեդոն։

ԾԲ * Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր- 17
մէ 'ի վերայ օդոյ. և ել ձայն մեծ յերկնից՝ և յաթո-
ռոյն՝ ասելով. եղև։ * Եւ եղեն փայլատակմունք և 18
ձայնք և որոտմունք. և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի

չէր

---

(5) Ոսկան. 'ի հրեշտակէն որ ասէր. . և է սուրբ 'ի գործս։ (7) Ոմանք. Եւ լուայ ձայն 'ի սեղանոյն զի ասէր։ (10) Ոմանք. 'ի յախտէ ցաւոցն։ (11) Ոմանք. Եւ հայհոյէին զած երկնից 'ի ցաւոցն իւ"։ (12) Ոսկան. Յելիցն արևու։ (14) Ոմանք. Առ ամ թգրս երկ". . . տն ամենակալի։ (15) Ոմանք. Մերկս շրջեսցին։ (16) Ոմանք. Եւ ժողովեցէին զնս 'ի տե"։ (16) Ոսկան. Արմագեդոն.

Digitized by Google

չէր եղեալ ի սկզբանէ՝ յորմէհետէ եղեւ մարդ ՚ի վերայ
19 երկրի՝ այնպիսի շարժումն մեծ: * Եւ եղեւ քաղաքն
մեծ յերիս մասն, եւ քաղաքք ազգացն անկան. եւ բա-
բելոն մեծ յիշեցաւ առաջի այ, տալ նմա զբաժակն
20 գինւոյ ցասման բարկութե նր: * Եւ ամ կղզիք փա-
21 խեան, եւ լերինք ՚ի միջոյ բարձան: * Եւ կարկուտ մեծ
իբրեւ կշիռ տաղանդոյ միոյ իջանէր յերկնից ՚ի վր մարդ-
կան. եւ հայհոյեցին մարդիկ զած յերկինս՝ վս հարուա-
ծոյ կարկտին, զի մեծ էր հարուածն եւ սաստիկ:

ԳԼ. ԺԷ.

1 Եւ եկն մի ՚ի յեւթն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւ- ԾԳ.
թն սկաւառակսն. խօսեցաւ ընդ իս՝ եւ ասէ. Եկ
այսր եւ ցուցից քեզ զդատաստանս մեծ պոռնկին՝ որ
2 նստի ՚ի վերայ ջուրց բազմաց: * ընդ որում պոռն-
կեցան թագաւորք երկրի, եւ արբեցան բնակիչք երկ-
3 րի ՚ի գինւոյ արբեցութե պոռնկութե նր: * Եւ տա-
րաւ զիս յանապատ հոգւովն. եւ տեսի կին մի՝ զի
նստէր ՚ի վերայ կարմիր գազանի, եւ լի էր անուամբ
հայհոյութե. եւ գազանն զոր տեսի՝ ունէր գլուխս
4 եւթն եւ եղջերս տասն: * Եւ կինն զգեցեալ էր ծի-
րանիս եւ կարմիրս, եւ զարդարեալ ոսկով եւ մարգար-
տով եւ ակամբք պատուականօք, ունելով բաժակ ոս-
կի ՚ի ձեռին իւրում, եւ լի էր գարշելի եւ անմաքուր պո-
5 ռնկութ: * Եւ ՚ի ճակատն նր գրեալ անուն՝ խորհրդով.
մեծն բաբելոն՝ մայր պոռնկաց եւ գարշելեաց երկրի:
6 * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարենէ սրբոց՝ եւ յա- ԾԴ.
րենէ ամ վկայիցն. եւ զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զար-
7 մացումն մեծ: * Եւ ասէ ցիս հրեշտակն. ընդէ՞ր զար-
մացար, ես ասացից քեզ զխորհուրդս կնոջն, եւ գա-
զանին որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի զեւթն գլուխն՝
8 եւ տասն եղջեւր: * Եւ գազանդ զոր տեսեր՝ որ էր,
եւ չէր, եւ հանդերձեալ է ելանել ՚ի դժոխոց՝ եւ ՚ի կո-
րուստ

---

(19) Օրինակ. Յերիս մասունս... եւ բաբելոնն մեծն յիշի": (21) Օրինակ. Կշիռ տաղանդի միոջ.. վասն հարուածոց կարկտի:

Գլ. ԺԷ. (1) Օրինակ. Զդատաստան մեծ: (3) Օրինակ. Յանապատ հոգւով: (3) Օրինակ յոմանս. Հայհոյութե բերան նր: (5) Օրինակ. Անուն. խորհուրդ. բաբիլոն մեծ՝ մայր պոռնկութեց եւ գարշութեց երկրի: (6) Օրինակ. ՚Ի յարենէ սրբոցն: (6) Օրինակ. Վկայիցն քի.. տեսեալ զնա զարմացմամբ մեծաւ: (7) Օրինակ. Եւ զգազանին.. զեւթն գլուխս եւ տասն եղջերս: (8) Օրինակ. Որոյ ոչ են գրեալք: (8) Օրինակ. Անուանք իւրեանց

Digitized by Google

րուստ երթալ ։ և զարմասցին ամենեքեան որ բնակեալ-
են ՚ի վերայ երկրի․ որոց ոչ էր գրեալ անուանք նց
՚ի դպիր կենաց ՚ի սկզբանէ աշխարհի․ զոր տեսանէին զգա-
զանն, զի էր՝ և չէ, և մերձ է ։ * Աստ է իմաս- 9
տութիւն՝ որ ունի միտս ։ և եւթն գլուխն՝ եւթն լե-
րինք են, ուր կինն նստեալ էր ՚ի վերայ նց․ և նոքին
թագաւորք են եւթն․ և թագաւորք եւթն գոլով ։
* հինգն անկան, և մին եկաց, և միւսն ոչ է եկեալ․ 10
և յորժամ գայ՝ սակաւիկ մի ժամանակ ունի ։ * և գա- 11
զանն՝ որ էր՝ և չէ, և նա ութերորդ է․ և է յեւթանց
անտի, և ՚ի կորուստ երթալոց է ։ * Եւ տասն եղ- 12
ջեւրն զոր տեսեր՝ տասն թագաւորք են․ որոց չև՛ ևս
է առեալ զթագաւորութի, այլ անդուստ՝ և կան իշխանք
՚ի մի ժամ․ և առնուն նոքա զիշխանութիւն ընդ գազա-
նին ։ * Սոքա մի կամս ունին, և զզօրութիւն և զիշխա- 13
նութիւն գազանին տան ։ * և ընդ գառինն պատերազ- 14
մին․ և գառնն յաղթէ նց, զի տէր է նց, և թագա-
ւոր թագաւորաց․ և որք ընդ նմա՝ կոչեցեալք են,
ընտրեալք և հաւատացեալք ։ * Եւ ասաց ցիս․ և զջ- 15
ջուրսն զոր տեսեր՝ ուր նստէր պոռնիկն, ժողովուրդք
են, և բազմութիւնք և ազգք և լեզուք ։ * և տասն եղ- 16
ջեւրքն՝ զոր տեսեր գազանին, նոքա ատեսցեն զպոռ-
նիկն՝ և աւերեսցեն զնա, և զմարմին նորա կերիցեն՝ և
այրեսցեն զնա հրով ։ * քանզի ած ետ ՚ի սիրտս նոցա 17
առ ՚ի լինել նոցա մի կամս, և տալ զթագաւորութիւն
գազանին՝ մինչև կատարեսցին բանն այ ։ * Եւ կինն 18
զոր տեսեր՝ է քաղաքն մեծ, որ ունի զթագաւորու-
թի ՚ի վերայ թագաւորութեանց երկրի ։

ԳԼ. ԺԸ.

ծե Եւ յետ այսորիկ տեսի այլ հրեշտակ իջեալ յերկ- 1
նից՝ որ ունէր իշխանութիւն մեծ, և երկիր լուսա-
ւորեցաւ ՚ի փառաց նր ։ * և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ՝ 2
ասելով․ անկաւ բաբելոն մեծն, որ եղեալ էր բնա-
կութիւն դիւաց, և արգել ամ այսոց պղծոց, և բանտ
պահպանութե ամ ռչւոց անմաքրից և ատեցելոց ։ * Վս 3
զի

՚ի դիր ։ (9) Ոմանք․ Միտս ։ եւթն գլ՛՛ ։ (10) Ոմանք․ Եւ մինն եկաց․․․ սակաւ մի ժմկ ։ (13) Ոսկան․ Եւ զիշխանութիւն իւրեանց գազա՛՛ ։ (14) Ոսկան․ Եւ գառն յաղթեսցէ ։ (15) Ոմանք․ Եւ ասէ ցիս, և զջուրսն ։ Ոսկ ոսկան․ Ջուրքն զորս տես՛՛ ։ (17) Ոմանք․ Քանզի ետ ած ՚ի սիրտս․․ նց ՚ի մի կամս ։
Գլ․ ԺԸ․ (1) Ոմանք․ Եւ երկիրս լուսաւ՛՛ ։ (2) Ոմանք․ Մեծ՝ ասել․ անկաւ բաբելոնն մեծ ։ Ոսկ ոսկան․ Աս․

Digitized by Google

զի 'ի բարկութենէ գինւոյ պոռնկութեան նորա արբին ամե-
նայն ազգք. և թագաւորք երկրի՝ որ ընդ նմա պոռնկեցան.
և վաճառականք երկրի՝ 'ի նորա զօրութենէ յօրանալոյ մե-
4 ծացան: * Եւ լուայ ձայն յերկնից զի ասէր. ելէք 'ի
միջոյ դորա՝ ժողովուրդ իմ, զի մի հաղորդ լիցիք մե-
5 ղաց դորա, և մի 'ի հարուածս դորա ընդունիցիք. * զի
հասին կցեցան մեղք դորա մինչև յերկինս. և յիշեաց
6 ած զամպարշտութիւնս դորա: * Եւ հատուցանէք դմա՝
ըստ և հատոյցն մեզ, և առցէ դա երկպատիկ ըստ գոր-
ծոց իւրոց. և ըմպանակին որով խառնեաց՝ խառնեցէք
7 դմա կրկին: * Եւ որչափ փառաւորեաց զինքն և խայ-
տաց, այնչափ հատուցէք սմա սուգ. զի 'ի սրտի իւ-
րում ասէր՝ թէ յամ ժամ նստայց ես թագուհի՝ և
8 այրի ոչ եւս եղէց: * Վասն այնորիկ 'ի միում աւուր
եկեսցեն 'ի վերայ դորա հարուածք՝ մահ, և սուգ,
և սով, և 'ի հուր այրեսցի. զի հզօր է տէր ած՝ որ
9 դատեցաւն զդա. * և լալցեն՝ և կոծեսցին 'ի վերայ
դորա թագաւորք երկրի՝ որք ընդ դմա պոռնկեցան և
խաղացին. և հեծեսցեն յորժամ տեսցեն զծուխ կիզ-
10 ման տանջանաց դորա: * 'Ի հեռաստանէ կայցեն վն
երկիւղի տանջանաց դորա՝ և ասասցեն. վայ քաղա-
քիդ մեծի բաբելոնի. քաղաք հզօր՝ զի 'ի միում ժա-
11 մու եկին հասին դատաստանք քո: * Եւ վաճառականք
երկրի ողբասցեն և սգասցեն 'ի վերայ քո, զի ըզ-
12 բեռն նց ոչ ոք գնէ: * և շահք որ 'ի քէն՝ ոչ եւս ի-
ցէ, ոսկւոյ և արծաթոյ և ականց պատուականաց՝ և
մարգարտոյ և բեհեզոյ և ծիրանւոյ և ոսկեթելի և որ-
դան, և ամ փայտ խնկոյ՝ և ամ անօթ փղոսկրեայ, և
ամ անօթ 'ի փայտէ պատուականէ և 'ի պղնձոյ և յեր-
13 կաթոյ և 'ի կճոյ. * և կինամոմոն, և ամ խունկ, և
իւղ և կնդրուկ, և գինի և ձէթ, և նաշիհ և ցորեան,
և անասունք ամ, արջառ և ոչխար. և երիվարաց
և կառաց՝ որ վայել է մարմնոց և ոգւոց մարդկան:

* և

կատ անկաւ բաբելոն": (4) Ոսկան. ելէք 'ի դորա. Ժողովուրդ, և մի
պհարուածս դորա ընդունիցիք: (5) Ոսկան. Քզի հասին մեղք
նր մինչ".. և յիշեաց տր զանօրէնութիւս նր: (7) 'Ի լուսն".
Եւ խայտաց, այնչափ հատուցէք դմա: (7) Ոսկան յաւե-
լու. Ոչ եւս եղէց. և զսուգ ոչ տեսից: (8) Ոմանք. Դա-
տեցաւն զնա: (9) Ոմանք. Եւ լալցեն և կոծեսցին թգրք
երկրի 'ի վր դորա... կիզման դորա: (10) Ոմանք. 'Ի
հեռաստանէ կացցեն: (10) Ոսկան. Վայ վայ քաղա":
(11) Ոմանք. Զի զբեռինս նց ոչ ոք է որ գնէ: (12) Ոս-
կան. Եւ շահ որ 'ի քէն: (12) Ոմանք. Փայտ խնկոց:
(13) Ոսկան. Եւ արջառ և ոչխար, երիվարաց և կա":

Digitized by Google

* Եւ ամ ցանկութեան անձին քոյ գնաց 'ի քէն, եւ ամ 14
լուսափայլ վայելչութիւն, պարարտն եւ գէրն եւ ազն
ուականն գնաց 'ի քէն, եւ ոչ եւս գտցես զայդ։ * Եւ ամ 15
բաժանավաճառք այսորիկք մեծացեալք 'ի քէն 'ի բաց կաց-
ցեն վն երկիւղի տանջանաց քոց լալով՝ եւ սուգ առ-
նելով, * աղաղակեն. վա՜յ վա՜յ քաղաքդ մեծ, որ զգեցեալ 16
էիր բեհեզս եւ ծիրանիս եւ որդան, ոսկեզօծս՝ եւ քա-
րինս պատուականս՝ եւ մարգարիտս. * զի 'ի միում 17
ժամու ապականեցաւ այնչափ մեծութիւն քո. եւ ամ. նա-
ւավար՝ եւ ամ որ 'ի տեղիս տեղիս նաւէին, եւ նաւորդք,
եւ որք միանգամ ծովականաւ գործէին՝ 'ի հեռաստանէ
կայցեն լալով, * եւ աղաղակեսցեն՝ տեսանելով զծուխ 18
հրդեհին նր, ասելով. ո՞ նման է քաղաքիս այսմիկ մեծի։
* Եւ արկցեն հող 'ի վերայ գլխոց իւրեանց, եւ գո- 19
չելով ձայնիւ մեծաւ՝ լալով եւ սգալով աղաղակեն.
վա՜յ վա՜յ քաղաքդ մեծ, որով ամենեքեան մեծատունք՝
որք ունէաք զնաւս 'ի ծովս՝ վասն պատուականութեն
քոյ. զի 'ի միում ժամու ապականեալ կործանեցար։
* Ուրախ լերուք 'ի վերայ նորա երկինք՝ եւ սբ առա- 20
քեալք եւ մարգարէք. զի դատեցաւ ած զդատաստանս
ձեր 'ի դմանէ։ * Եւ առ հրեշտակին հզօր՝ քար մի իբ- 21
րեւ զերկան մեծ, եւ ընկէց 'ի ծով՝ ասելով. սոյնպէս
յարձակմամբ անկցի բաբելոնի քաղաքդ մեծ, եւ այլ ոչ
եւս գտցի։ * Եւ ձայն քնարերգաց եւ երաժշտականաց՝ 22
արուեստականաց՝ եւ փողահարաց՝ եւ թմբկի, այլ ոչ
եւս լուիցի 'ի քեզ։ * Եւ լոյս ճրագի եւ ձայն երկանի՝ 23
այլ ոչ եւս երեւեսցի 'ի քեզ. եւ ձայն փեսայի եւ ձայն
հարսին՝ այլ ոչ եւս լուիցի 'ի քեզ. եւ ոչ վաճառականք
քո փառաւորք եւ մեծամեծք երկրի, որ զուարճացեալ
էին 'ի քեզ. վն զի կախարդութեամբ դեղատուութէ քոյ
մոլորեցան ամենայն ազգք։ * Եւ 'ի քեզ ամենայն ա- 24
րիւն մարգարէից եւ սրբոց գտաւ, եւ ամենայն զենե-
լոց յերկրին կենդանեաց։

ԳԼ.

---

(14) Օրինակ. Եւ ոչ եւս այլ գտցես։ (15) Օրինակ. Եւ սուգ առնելով ա՛՛։ (16) Ոմանք. Եւ աղաղակեն. վայ։ (16) Օրինակ. Եւ ոսկեզօծս։ (17) Օրինակ. 'Ի միում ժամու ապականեցաւ այսչափ մե՛՛... նաւէին նաւավարք... կացցեն լալով։ (18) Ոմանք. Եւ ասելով։ (19) Ոմանք. մեծանայցին որք ունէին զնաւս 'ի ծովս։ (20) Ոմանք. Զի դատեաց... ձեր 'ի նմանէ։ (21) Ոմանք. Եւ էառ հրեշտակ մի հզօր զքար։ (21) Օրինակ. Քար մի մեծ իբրեւ զերկան, եւ ընկէց։ (23) Օրինակ. Փեսայի եւ հարսին ոչ եւս լուիցի 'ի քեզ... դեղատուութէ քո. մոլորեցան ամենայն ազինք։

Digitized by Google

Գլ. ԺԹ.

1 Եւ յետ այնորիկ լուայ ձայն մեծ բազմութեան յեր ծ.Ջ.
կինս՝ ասելով. ալէլուիա, փրկութիւն և փառք և
2 պատիւ և զօրութիւն այ մերում. * զի ճշմարիտ և ար-
դար են դատաստանք նր. զի դատեաց զպոռնիկն մեծ
'ի պոռնկութեան իւրում, և խնդրեաց զվրէժ արեան ծա-
3 ռայից իւրոց 'ի ձեռաց նր: * Եւ կրկին անգամ օրհ-
նեցին՝ և ասացին, ալէլուիա. և ծուխ նորա ելանէր
4 յաւիտեանս յաւիտենից: * և անկան քսան և չորք ե-
րիցունքն՝ և չորք կենդանիքն, և երկիր պագին այ՝
որ նստէրն յաթոռ փառաց, ասելով. ամէն՝ ալէլուիա:
5 * Եւ ձայն յաթոռոյն ելանէր՝ ասելով. օրհնեցէք
զած ամ ծառայք նր, և որք երկնչիք 'ի նմանէ՝ փո-
6 քունք և մեծամեծք: * և լուայ ձայն բազմութեան մե-
ծի՝ իբրև զձայն ջուրց բազմաց, և իբրև զձայն հզօր
որոտմանց, ասելով դարձեալ. ալէլուիա, զի թա-
7 գաւորեաց տր ամենակալ: * Խնդասցուք՝ և տասցուք փառս
նմա, զի եկին հարսանիք գառինն:
8 Եւ կինն հարսն նր պատրաստեաց զինքն. * և տուաւ ծ.Ե.
նմա զգենուլ բեհեզս սպիտակս սուրբս և լուսափայլս.
9 որ է բեհեզն արդարութիւն սրբոցն: * Եւ մի յերի-
ցանցն ասէր ցիս: գրեա՛ զայդ, երանելիք են ամենե-
քեան՝ որ կոչեցեալքն յընթրիս հարսանեաց գառինն:
10 * Եւ ես անկեալ առաջի ոտից նորա, երկիր պագի
նմա: և ասէ ցիս. անսա՛ մի անկանիր առաջի իմ, քան-
զի և ես ծառայակից քո եմ, և եղբարց քոց՝ որք ու-
նին զվկայութիւնն յի քի. ած այ միայն երկրպագեա.
քանզի հաստատութիւն յի է տեսիլդ, և հոգի մար-
գարէութեանց. զի վկայութիւն յի է՝ հոգւովն սրբով՝
որ 'ի մարգարէսն էր:
11 * Եւ տեսի զերկինս բացեալ, և ահա ձի սպիտակ, ծ.Ը.
որ հեծեալն էր 'ի նմա՝ հաւատարիմ և ճշմարիտ, և
12 արդարութեամբ դատի՝ և պատերազմի: * և աչք նորա
բոց հրոյ, և 'ի վերայ գլխոյ նր պսակս բազումս. և
ու-

Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Եւ յետ այսորիկ լուայ: (1) Ոս-կան. ԱԾ մերոյ: (4) Ոմանք. Քսան և չորս երէ''... և երկրպագեցին այ որ .. յաթոռն: (5) Ոմանք. Զած մեր ամ ծա'': (6) Ոմանք. Հզօր որոտմանց .. ած մեր ամե-նա'': Ոսկ. Տր ած մեր. ա'': (7) Ոմանք. Խնդասցուք և ցնծասցուք, և տասցուք: (7) Ոսկան. Եւ կին նր պատրաստա'': (9) Ոմանք. Ասէ ցիս. գրեա՛: (10) Ոսկան. Ոտից նր, զի երկրպագից նմ: և ասէ ցիս: (10) Ոմանք. Յիսի է, և հոգւովն սրբով: (11) Ոմանք. Եւ որ հեծեալն էր:

Digitized by Google

ունէր անուն գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ՝ բայց միայն ին-
քըն: * Եւ արկեալ զիւրեւ հանդերձ ներկեալ արեամբ. 13
և կոչէր անուն նր Բան Այ: * Եւ զօրականք երկնից՝ 14
և զօրք երկնից զհետ երթային նր ձիովք՝ զգեցեալք
բեհեզս սուրբս և սպիտակս: * Եւ 'ի բերանոյ նորա 15
ելանէր սուր սրեալ. զի նովաւ հարցէ զազգս. և նա
հովուեսցէ զնոսա գաւազանաւ երկաթեաւ. և նա կոխես-
ցէ զհնձան գինւոյ՝ ցասման բարկութեան Այ ամենակա-
լի: * Եւ ունէր 'ի վերայ պատմուճանի իւրոյ, և 'ի վ̃ր 16
անդամոց իւրոց գիր գրեալ. Թագաւոր թագաւորաց,
և Տէր տերանց:

Ծմթ* Եւ տեսի այլ հրեշտակ՝ որ կայր 'ի վերայ արեգա- 17
կան, զի աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ համայն թռչ-
չելոց ընդ մէջ երկնից՝ ասելով. Եկայք ժողովեցա-
րուք յընթրիս մեծին Այ. * և կերիջիք զմարմինս թա- 18
գաւորաց, և զմարմինս երիվարաց՝ և առ հեծելոց 'ի
նոսա, և զմարմինս ազատաց և ծառայից՝ մեծի և փո-
քու: * Եւ տեսի զգազանն՝ և զթագաւորս երկրի՝ 19
և զզօրս նց ժողովեալս առնել պատերազմ ընդ այնմ,
որ հեծեալն էր 'ի ձին սպիտակ՝ և ընդ զօրս նր: * Եւ 20
ըմբռնեցաւ գազանն, և որ ընդ նմա սուտ մարգարէն,
որ առնէր զնշանս առաջի նր, և զորս մոլորեցոյց և
ետ առնուլ զգրոշմ գազանին՝ և զերկրպագուս պատ-
կերի նր. և կենդանւոյն արկին զնս 'ի լիճ հրոյ այրե-
ցելոյ ծծմբով. * և այլքն մեռան 'ի սրոյ հեծելոյն 21
'ի վերայ ձիոյն՝ յորոյ բերանոյ ելանէր սուրն. և ամ
թռչունք յագեցան 'ի մարմնոց նոցա:

ԳԼ. Ի.

Կ Եւ տեսի այլ հրեշտակ զի իջանէր յերկնից, և ու- 1
նէր զփականս դժոխոց, և շղթայ մեծ 'ի ձեռին
իւրում. * և ըմբռնեաց զվիշապն զառաջին, որ է բան- 2
սարկուն և սատանայ, և կապեաց զնա հազար ամ.
* և արկ զնա յանդունդս դժոխոց, և փակեաց և կնի- 3
քեաց զնա՝ զի այլ մի եւս մոլորեցուսցէ զազգս, մին-
չև կատարեսցի հազարամեակն. և յետ այնորիկ պարտ է
լուծանել նմա սակաւ մի ժամանակ:

* Եւ

---

(13) Ոմանք. Արկեալ զիւրեւ հանդ": (14) Ոսկան յա-
ռելու. Ձիովք սպիտակօք: (17) Ոսկան. Եւ ժողովեցա-
րուք: (18) Ոմանք յաւելուն. Քիլիարքաց, և զմարմինս հզօրաց.
և զմարմինս երիվարա": (20) Ոմանք. Եւ ընդ նմա սուտ:
(20) Յօրինակին. Արկին զնա 'ի լիճ:
Գլ. Ի. (2) Ոմանք. Զվիշապն զօձն առաջին . . . զնա
զհազար ամ: (3) Ոմանք. Լուծանիլ նմա սակաւ ժա

Digitized by Google

4 * Եւ տեսի աթոռս, եւ նստան 'ի վերայ նոցա. եւ դա- ԿԱ
տաստանութիւն տուաւ նոցա՝ ընտրել զհոգիս չարչարելոցն
վասն վկայութեանն յիի՝ եւ վասն բանին այ. եւ զորս ոչ
երկիր պագին գազանին, եւ ոչ առին զդրոշմ նորա 'ի
ճակատս իւրեանց՝ եւ ոչ 'ի վերայ աջոյ ձեռին իւ-
րեանց. եւ կեցին՝ եւ թագաւորեցին ընդ քի հազար ամ:
5 * Եւ յետ այսորիկ 'ի մեռելոց ոչ ոք եկաց, մինչեւ 'ի ԿԲ
6 կատարել հազարն ամին: այս է յարութիւն առաջին: * Եր-
անի սրբոցն, որք ունին բաժին 'ի յարութեանն առաջ-
նում. 'ի վերայ սոցա երկրորդ մահն ոչ ունի իշխա-
նութիւն. այլ եղիցին քահանայք այ՝ եւ նն յիի քի.
եւ թագաւորեսցեն ընդ նմա հազար ամ:
7 * Եւ յետ հազար ամին լուծցի սատանայ՝ եւ հանցէ ԿԳ
'ի բանտէ անտի. ելցէ եւ մոլորեցուսցէ զազգս որ է
չորս կողմանս երկրի. եւ զգոգ եւ զմագոգ, ածցէ 'ի ձեռս՝
ժողովել նոցա զամ զօրս 'ի պատերազմ. որոց թիւ նոցա
8 իբրեւ զաւազ ծովու: * Եւ ելցեն 'ի լայնութիւն երկրի,
եւ պատեսցեն շուրջ զբանակս սրբոցն, եւ զքաղաքն
9 սիրելայ: * Եւ իջցէ հուր յերկնից առ 'ի յայ՝ եւ կե-
րիցէ զնս, եւ զզօրապետութիւն նոցա զսատանայ՝ որ մոլո-
րեցուցիչ զնս. եւ արկցէ զնս 'ի ծովն հրոյ եւ ծծմբոյ
10 ուր եւ գազանն՝ * եւ սուտ մարգարէն: եւ չարչարես-
ցին զտիւ եւ զգիշեր:
11 * Եւ տեսի աթոռ սպիտակ մեծ, եւ 'ի վերայ նր նստ- ԿԴ
եալ՝ յորոյ երեսացն երկնչէին եւ փախչէին երկինք եւ
12 երկիր. եւ տեղի ոչ գտաւ նց: * Եւ տեսի զմեռեալս
մեծամեծս եւ զփոքունս որ կային առաջի աթոռոյն.
եւ գրեանք բանային. եւ այլ գիրք բացաւ կենաց, եւ
դատեցան մեռեալք 'ի գրելոցն՝ ըստ գործոց իւրեանց:
13 * Եւ ետ ծով զմեռեալս իւր, եւ մահ եւ դժոխք զիւր-
եանց մեռեալս. եւ դատեցան իւրաքանչիւր ըստ գոր-
14 ծոց իւրեանց: * մահ՝ եւ դժոխք մատնեցան 'ի լիճ հր-
15 րոյն: * եւ որ ոչ ոք գտաւ 'ի գիրն կենաց գրեալ՝ ար-
կաւ 'ի լիճ հրոյն:

ԳԼ.

մանակս: (4) Ոմանք. Զդրոշմն նր... ընդ քի մինչեւ 'ի հազար ամ: (6) Ոմանք. Երկ մահ ոչ: (6) Յօրինակին. Ընդ նմա հազար ամ: (7) Ոմանք. Որոց թիւ նոցա իբ": (8) Ոմանք. 'Ի լայնութիւս երկ": (8) Ոսկան. Պատեսցեն զբանակս սրբոց եւ զքաղաքն սիրելի: (9) Ոմանք. 'Ի յերկնից առ յայ. եւ կերիցէ զնս. եւ արկցէ զնս: (12) Ոմանք. Զմեծամեծս եւ: (14) Ոսկան յաւելու. Եւ մահ եւ դժոխք մատնեցան 'ի լիճն հրոյ. այս է մահն երկրորդ: (15) Ոմանք. Եւ որ ոք ոչ գտաւ 'ի:

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԱ.

ԿԵ Եւ տեսի երկին նոր՝ և երկիր նոր. քանզի առա- 1
ջինն երկինք և երկիր անցին. և ծով ոչ գոյր։ * Եւ 2
զքաղաքն սուրբ զնորն Երուսաղէմ տեսի՝ զի իջանէր յԱյ ի յերկ-
նից՝ զարդարեալ և պատրաստեալ որպէս հարսն՝ առն
իւրոյ։ * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր. ահաւա- 3
սիկ խորանն Այ 'ի մէջ մարդկան, և բնակեսցէ ընդ նոսա։
և նոքա ժողովուրդ նմա. և սա Ած նոցա։ * Եւ ջնջեսցէ 4
զամ արտասուս յաչաց նոցա. և մահ ոչ ևս գոյ, ոչ սուգ՝
և ոչ աղաղակ, ոչ ցաւք՝ և ոչ աշխատութիւնք ոչ ևս գոյ,
զի առաջինն անցին։

ԿԶ * Եւ ասաց ցիս՝ որ նստէր 'ի վերայ աթոռոյն. ահա- 5
ւասիկ առնեմ զամ նոր. և ասաց ցիս., գրեա. զի այս
բանք ճշմարիտ և հաւատարիմք են։ * Եւ ասէ ցիս. ե- 6
ղէ՛. ես ալփան և ով, սկիզբն և կատարած. ես ծարա-
ւելոցն տաց յաղբերէ ջրոյ կենաց ձրի։ * Որ յաղթէ, 7
ժառանգեսցէ զայս ամ. և ես եղէց նմա Ած, և նոքա
եղիցին ինձ որդիք։ * Եւ ծուլացն և անհաւատից՝ սպա- 8
նողաց և պոռնկաց՝ և կախարդաց և կռապաշտից՝ և
գեղատուաց, և ամենայն ստոց՝ անպարկեշտաց, որոց
բաժինն իւրեանց 'ի լճին այրեցելոյ հրով և ծծմբով.
որ է մահն երկրորդ։

ԿԷ * Եւ եկն առ իս մի յեւթն հրեշտակացն, որք ունէին 9
զեւթն սկաւառակսն լցեալս եւթն վախճանաւ կա-
տարածովք, խօսեցաւ ընդ իս և ասէ. եկ՝ ցուցից քեզ
զհարսնն և զկին գառինն։ * Եւ առ տարաւ զիս 'ի լե- 10
առն մի բարձր և մեծ՝ հոգւովն, և եցոյց ինձ զքա-
ղաքն մեծ և սբ՝ Եչմ, զի իջեալ էր յերկնից առ 'ի յԱյ.
* Եւ ունէր զփառս Այ։ և էր 'ի նմա լուսաւորութիւն 11
նմանեալ ականց պատուականաց՝ քար յասպիս սառ-
նատեսակ և կենդանի։ * Եւ էին պարիսպք նորա մեծ 12
և բարձր, և ունէր դրունս երկոտասան. և յերկոտա-
սան դրունսն երկոտասան հրեշտակս, և անուանք իւ-
րաքանչիւրոցն 'ի վր դրանցն գրեալ էին՝ ըստ երկոտա-
սան

Գլ. իա. (1) Ոսկան. Առաջին երկին և եր"։ (2) Ոմանք. Որպ և հարսն առն։ (3) Ոսկան. Ձայն մեծ յերկնից որ ա"։ (4) Ոսկան. Ոչ աշխատանք ևս գոյ։ (5) Ոմանք. Նստէրն 'ի վր... և ասէ ցիս. գրեա։ (5) Ոսկան. Ճշմարիտք են և հաւ"։ (6) 'Ի լուս". Նշանակէ՝ այբ և քէ։ (9) Ոսկան. Մի յեօթանից հրեշտա"... վախճանովք կատարելովք։ (10) Ոմանք. Եւ մեծ՝ հոգւով... զի իջեալ յերկնից առ յԱյ։ (11) Ոսկան. Եւ 'ի նմա լուսաւ"։ (12) Ոմանք. Իւրաքանչիւր 'ի վր դր"։

Digitized by Google

13 սան ցեղիցն Իլի։ * Յարեւելից կողմանէ դրունք երեք
և 'ի հիւսիսոյ կողմանէ դրունք երեք, և 'ի հարա-
ւոյ կողմանէ դրունք երեք, և յարեւմտից կողմանէ
14 դրունք երեք։ * Եւ պարիսպք քաղաքին՝ ունէր հիմ-
մունս երկոտասան, և 'ի նոսա երկոտասան անուանք՝
15 երկոտասան առաքելոց գառինն։ * Եւ որ խօսէրն ընդ
իս՝ ունէր եղէգն ոսկի 'ի ձեռին իւրում, զի չափեսցէ
16 զքաղաքն՝ և զդրունս նր՝ և զպարիսպս նր։ * Եւ էր
քաղաքն քառակուսի. և որչափ երկայնութի նր՝ նոյն
չափ և լայնութի՝ և բարձրութի՝ հաւասար։ և էր չափ
երկայնութե նր՝ երկոտասան հազար ասպարէզս. և
17 լայնութի նր և բարձրութի միաչափ՝ կիվաւս։ * Եւ
չափեաց զպարիսպն նր հարիւր և քառասուն և չորս
18 ասպարէզս. չափ մարդոյ՝ որ է հրեշտակի։ * և էր շի-
նուած պարսպաց քաղաքին յասպիսե. և քաղաքն էր
19 ոսկի մաքուր՝ նման ապ և սպիտակ ապակւոյ։ * Եւ
հիմունք քաղաքին յամ ականց պատուականաց. հիմն
առաջին պարսպին յասպիս, երկրորդն՝ շափիղայ, եր-
20 րորդն՝ պղնձագոյն, չորրորդն՝ զմրուխտ, * հինգե-
րորդն՝ եղեգնաքար, վեցերորդն՝ սարդիոն, եւթնե-
րորդն՝ ոսկեքար, ութերորդն՝ բեւրեղ, իններորդն՝
տպազիոն, տասներորդն՝ քրիսոպրասաւս, մետասանն՝
21 յակինթ, երկոտասանն՝ ամեթուիս։ * Եւ էին երկոտա-
սան դրունք յերկոտասան մարգարտաց՝ միաձև. և իւ-
րաքանչիւրոցն դրունքն էին մի մի դուռն 'ի միոյ միոյ
մարգարտէ. և ընդարձակութի քաղաքին ոսկի մաքուր՝
22 ապ զապակի պայծառ։ * և տաճար ոչ տեսի 'ի նմա,
քանզի տր ած ամենակալ տաճար էր 'ի նմա՝ և գառնն։
23 * Եւ քաղաքին չէին պէտք արեգական և լուսնի, զի
լուսաւորեսցեն զնա. քանզի փառքն այ լուսաւորէին
24 զնա յամ ժամ. և ճրագ 'ի նմ գառնն։ * և գնասցեն հե-
թանոսք 'ի լոյս նր. և թագաւորք երկրի լուսազգեստ
25 լինէին 'ի փառաց նր։ * Եւ դրունք նր ոչ փակէին 'ի
տուէ և 'ի գիշերի, այլ բաց կային հանապազորդ.
26 և գիշեր՝ ոչ ևս լինէր 'ի նմա. * այլ փառք և պատիւ
27 ազգաց։ * և ոչ մտցէ անդ ամենայն չարակամ՝ և պիղծ
և

---

(14) Բղձ. Եւ պարիսպ քաղաքին։ (16) Ոմանք. Երկայ-
նութիւն և բարձրութիւն ... հազար ասպարէզ։ (19) Օ-
րինակ մի. Եւ էր հիմունք քա"։ (20) Ոմանք. Եղեգնաքա-
քար ... բիւրեղ։ (20) 'Ի լուսո". Քրիսոպրասաւս։ Հա-
մաձայն ամանց։ այլ ամ գրչագիրք ունին Խռիզոմպրասոն։
(20) Ոմանք. Քրիսոպրա. մետասաներորդն յակինթ. եր-
կոտասաներորդն ամեթոս։ (21) Ոմանք. 'Ի միոյ միոյ մար-
գարտոյ։ (26) Ոմանք. Եւ պատիւ ազգաց 'ի նմա։

Digitized by Google

սառնատեսակ, որ ելանէր յաթոռոյն Այ եւ գառինն։

ԳԼ. ԻԲ.

ԿԸ Եւ եցոյց ինձ մաքուր գետ կենդանի ջրոյ՝ սառնա- 1
տեսակ, որ ելանէր յաթոռոյն Այ եւ գառինն։
* Եւ գնայր ՚ի մէջ հրապարակաց քաղաքին. եւ զեզերբ 2
գետոյն աստի եւ անտի ծառ կենաց՝ որ բերէր պտուղս
երկոտասան. ըստ միոյ միոյ ամսոց տայր զպտուղս իւ-
րեանց. եւ տերեւ ծառոյն՝ էր բժշկութիւն հեթանոսաց։
* Եւ նզովք անդ՝ ոչ եւս էին. եւ աթոռն Այ եւ գառինն 3
նր էր ՚ի նմա. եւ ծառայք նր պաշտէին զնա. * եւ տե- 4
սանէին զերեսս նր. եւ անուն նր գրեալ էր ՚ի ճա-
կատս նց։ * Եւ գիշեր ոչ անդ, եւ չէր ինչ անդ պէտք 5
ճրագի եւ լուսոյ արեգական. զի Տր Այ լուսաւորէր
զնս. եւ թագաւորեսցեն յաւիտեանս յաւիտենից։
ԿԹ * Եւ ասէ ցիս. այս բանք հաւատարիմ են եւ ճշմարիտ. 6
եւ Տր Այ մարգարէից սրբոց՝ առաքեաց զհրեշտակ իւր՝
ծառայից իւրոց ցուցանել զոր լինելոց է վաղվաղա-
կի։ * Երանի որ պահէ զբանս մարգարէութեանս գրոյս։ 7
Հ * Եւ ես Յովհաննէս լուայ՝ եւ տեսի զայս ամ. եւ յոր- 8
ժամ լուայ եւ տեսի, անկայ եւ երկիր պագի հրեշտա-
կին՝ որ ցուցանէր ինձ զայս ամ։ * Եւ ասէ ցիս. մի՛ 9
անկանիր առաջի իմ՝ եւ երկիր պագաներ. քանզի եւ
ես ծառայակից քո եմ եւ եղբարց քոց՝ որ պահեսցեն
զբանս մարգարէութեան գրոյս այսորիկ. Այ երկիր պագ։
ՀԱ * Եւ ասէ ցիս դարձեալ. մի՛ կնքեր զբանս մարգա- 10
րէական գրոցս այսմիկ. քանզի ժամանակս մերձ է։
* Որ անպարշտելոցն է՝ անպարշտեսցի, եւ որ աղտե- 11
ղանալոցն է՝ աղտեղասցի, եւ որ արդարանալոցն է՝ ար-
դարասցի, եւ որ սրբելոցն է՝ սրբեսցի։ * Ահա՝ գամ 12
վաղվաղակի՝ եւ վարձք իմ ը̅ իս, հատուցանել իւրա-
քան

Գլ. Իբ. (2) Ոմանք. Եւ գնայր ընդ մէջ.. եւ զեզերբք գետոյն.. ծառս կենաց, որք բերէին պտ".. միոյ ամսոյ... եւ տերեւ ծառոցն էր։ (5) Ոսկան. Գիշեր ոչ էր անդ, եւ ոչ էին անդ պէտք։ (5) Ոմանք. Եւ չէին անդ պէտք։ (6) Ոսկան. Հաւատարիմք են եւ ճշմարիտք... որ լինելոց է։ (7) Ոմանք յաւելուն. * Ահա գամ վաղվաղակի երանի որ պահէ։ (7) Ոսկան. Մարգարէութեանս այսորիկ։ (8) Ոսկան. Ես Յօհաննէս։ (9) Ոմանք. Ծառայակից եմ քո։ (9) Ոսկան. Որք պահեն զբանս։ (10) Ոսկան. Մրգրէական գրոյս այսորիկ։ (12) Ոմանք. Ահա ես գամ վաղ"։ (12) Ոսկան. Ընդ իս է.. իւրաքանչիւր զգործս իւրեանց։

Digitized by Google

13 քանչիւր ըստ գործս իւրեանց։ * Ե՛ս եմ ալփա եւ ով,
14 սկիզբն եւ կատարած, առաջին եւ վերջին։ * Երանե-
լիք են՝ որ պահեն զպատուիրանս նորա. նոքա ունին
իշխանութիւն ուտել 'ի փայտէն կենաց՝ եւ մտանել ընդ
15 դրունս քաղաքին։ * Այլ ելցեն արտաքս շունք, եւ
դեղատուք, սպանօղք, եւ կռապաշտք, եւ ամենեքեան
որ սիրեն զստութիւն։
16 * Ես յս առաքեցի զհրեշտակ իմ վկայել զայս ձեզ եւ կե-
կեղեցեացդ. Ես արմատ եւ սեռ 'ի Դաւթայ, եւ աստղ
17 պայծառ առաւօտին։ * Եւ հոգի՝ եւ փեսայն՝ որ գա-
լոցն եմ. եւ որ լսէ՝ ասելով թէ եկ, եւ որ ծարաւի ի-
ցէ՝ եկեսցէ, եւ որ ոք կամի առնուլ զջուրն կենաց ձրի։
18 * Վկայեմ եւ ես ամի՝ որ լսէ զբանս մարգարէութեան
գրոցս այսմիկ. թէ ոք յաւելցէ 'ի սա՝ յաւելցէ ած
'ի վր նր զեւթն հարուածսն գրեալս 'ի գիրս յայս։
19 * Եւ եթէ ոք պակասեցուսցէ 'ի բանից մարգարէութե
գրոցս այսմիկ՝ պակասեցուսցէ եւ հատցէ ած զբաժին
նր 'ի ծառոյն կենաց, եւ 'ի քաղաքէն սրբոց՝ որ գրեալ
20 է 'ի գիրս յայս։ * Ասաց՝ որ վկայեացն զայս. գամ ես
21 վաղվաղակի. ամէն։ Ե՛կն տր յս քս։ * Շնորհք տն
մերոյ յսի քսի 'ի վերայ ամ սրբոց։ Ա՛մէն։

---

(13) 'Ի լուս''. 'Ի ՀՐ՝ ալփա եւ ով. Նշանակի. այբ եւ քէ։ (15) Ոմանք. Եւ սպանողք.. ոյք սիրեն զստ''։ (16) Ոմանք. Ես եմ յարմատոյ եւ 'ի սեռէ Դաւթայ։ (16) Ոսկան. 'Ի սեռէ Դաւթի.. առաւօտու։ (17) Ոսկան յաւելու. Գալոցն եմ. Եւ հարսնացն ասէն՝ եկ։ եւ որ լսէ ասասցէ թէ եկ։ (17) Ոմանք. Ծարաւի է։ (18) Ոմանք. Վկայեմ ես։ (18) Ոսկան. Գրոցս այսորիկ։ (19) Ոմանք. Գրոցս այսմիկ... եւ 'ի քաղաքէն սրբոց։ (20) Ոսկան. Ասէ որ վկայեաց զայսոսիկ... եկ տր յս։ (20) Ոմանք. Տր մեր յս քս։ (21) Ոմանք. Տն յսի քսի։

* 'Ի ձախմանի Գրոցս յայտնութե՝ քՂմ յարէն զՀանգիստն յովհ-աւետարանչի. զորմէ զանց արարեալ օրինակս մեր՝ զոր ասէ ... րան ներքոյ ... Յորում ցուցեալ նախնեացն 'ի վկայութիւն հարց՝ թէ ընկալեալ է Գիրս այս յեկեղեցւոյ 'ի կարգ աստուածաշունչ նոցա ..., յարէ, * Որոց եղեալ եւ մեք ընթացակից՝ 'ի մէջ եկեղեցւոյ մանկանս ... զայսն 'ի տպագրութե աստուածաշնչական մատենիցս, ոչ արդարեւ աստուածաշնչական յայտնութե, եւ ... արարքս ... 'ի հեղինակութեան ի-մաստասիրութեան ներքոյ թարգմանութե, ընդ որ եւ ընծայութե ... նոցին սուրբն, ամէն յեկեղեցւոյ հայոց ||։ Որք եւ յատուկ ընթացեալ բանիւն՝ ... արարեալ ... թղթոյս ...։

ԿԱՏԱՐԵՑԱՒ ՉՈՐՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ՄԱՏԵՆԻՍ

Յորում պարունակի Նոր կտակարան · սկսեալ 'ի Մատթէոսի աւետարանէն մինչև ցՅայտնութիւն ։

որ է

ՎԱԽՃԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ·

Digitized by Google

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԽԱՑՈՒՆՋ ՄԱՏԵՆԻՍ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ․

Ըստ մերումս խոստման 'ի նախաբանութեան անդ՝ և յընթացս ծանօթութեանց, աստանօր 'ի վախճանի պատշաճ վարկաւ ամփոփել առանձինն, ոչ միայն զթողեալ գրուածս 'ի կարգէ մերումս առաջին եդեալ գաղափարի, զորոց [illegible] եմք․ այլ և զոր միանգամ գտաք յայլ օրինակս վերաբերելս առ նոյն նպատակ ։ Վասն որոյ 'ի սոսա զառաջին փեղկն ըստ արժանւոյն սունիմք առ՝ գրոյն Սերապայ․ զոր ունէին երեք նորագիր օրինակք 'ի բովանդակութեան մատենին՝ յետ գրոյն իմաստութեան դասելոյ․ և արտաքոյ 'ի ձանի մի առանձնական գրչագիրս․ որպէս յուցեալ եմք 'ի յառաջաբանին ։

Երկրորդ կարգեցաք զգիրսն Եղիշէ վրդ, որ ըստ նախնականին համարի Եղիայ վրդ․ զոր և ունէին երեք նորագիր օրինակք․ մի՝ չորրորդն․ հինգերորդն, և եւթներորդն, յետ երկից Եղիշէ գրելոյ․ սակայն առանց յառաջաբանի և ցանկի գլխոց ։ որով՝ և այլևս համգամանօք շարադրութե ոճոյն, յայտնագիւ երևէր յետոյ ուրեմն թարգմանեալ՝ և հաւաքեալ 'ի հնանոն գրոցն․ այլ թէ յորմէ [illegible] գրէ և երբ կամ յոյր ձեռն, չունիմ ասել ստուգապէս ։ Քանզի կամեցեալ մեր բաղդատել զորն զայս ընդ նախնականին, զոր թարգմանեաց Ոսկան, այնչափ զանազանութիւն գտանեմք 'ի նոսա․ մինչև բազում ուրեք չլինել իսկ և ընդունելի համեմատութ․ թէպէտ և այնու [illegible] ջանացաք ըստ կարի զհամաձայնութիւն գլխոց և բանից շարադրեկանին առ ընթեր նշանակել․ զոր և երկոքեան 'ի վերոյ ասացեալ օրինակացն [illegible] էին, և անխափան թողեալ ։

Երրորդ՝ ոչ էր դժուարին արդեօք յայս յաւելուածս ու-

րոյն

Digitized by Google

բոյն դնել և զբրհմաւթեն աստուածաբանին․ Զոր Կիրլակեր կաղափարս Վեր ևեթ ուներ յարեալ ՚ի ձախմեան խաբաչան-չեար յանձնաց աստուածոյն․ որ ծանուցեալ ևս անդանօր։ Այլ պատրաստ չարափառութեան մարենիս նախանձն զեղ զարդա-պետն եղեւութեան քանեց ՚ի Վերայ յառելուլ, ՚ի սակս դառուղնա-ջեայ փարքեբրութեցն որ կրանին ՚ինա։ Եւ ջանալի ՚ի համ-մարի նոցին եր և Աղօթիչն մանաւանդ Թէրին, զայն և եւ ըմբռնեալ հարկեցաւ, որ պահանէր յայլ կրկակերս մարենիս։ Զորդ յաւելուած ՚ի դեղ ձարխաջ ասնել զԹուղթն եւ-րնթացութեան պատուղս առաջեալ, հանդերձ պիտանեան-րին առաջելոյ։ Քանզի այս Թուղթ կրանեին կրեԹէ յամ Կրկակերս օրինակս մարենիս, ՚ի բաղմանս աղե ՚ի Վերամէ ՚ի ձախման ըրբեջպատան Թղթոյն․ և յոմանս ՚ի ԹՂ ի անդ-զնի եկեղ նորնԹացուցն։ Յայսմ պետճառէ Թերթս հաւաք-յանեալ ոմանց մամբեն պեղնումն Թուղթս ՚ի նորգս Ճառե-ըմԹերցուածոց յետ առաձնաորացն զաբաԹա՝ յառաջդ պե-տուտ Թղթոյն․ որք փնտանի ՚ի Ճառոցն կրելով ՚ի առաքրոյն․ ՚ի Թիլին․ զէ․ և յայլ նորակեր օրինակս եւս։ Թերպետ և առ-ներրոցացն մարենակերս անկեալ եղեալ յոնանական օրհնու-Թեան՝ անծանօԹ Ճայց ՚ի նոցանէ ՚ի քաղում դարս, Թէպէտ զո-րօրենն առդ դասեԹ Վիճակս անկչելոց՝ հանդերձեալ ՚ի ուղղերջԹ անհասատ Թէ օրհնակի սոյս, ՚ի հայկական քաղ-քաքս ՚ի լատին Թարգմանեալ հրատարակեցաւ յամին 1715ի զորս և զրաբարագոյս ճարտիս լաւերուզեայ՝ եւր Թէ ՚ի հայոց անդր հնարեալ իւրեց, մարթ է փնտանել առ մաքրենեաց ՚ի հասարջ". անդրագս Կրոց նոր երամ": Այլ բայց առաքել եղբա-ջին Վերադանեան եղեայ յանկղեայ՝ յայլ հառաքելակերպ կա-ղափարէ Վերոյին Թարգմանեալ ՚ի երկին քարքառ, զի՝ ՚ի յունականն և ՚ի լատինական ըստ հայկական ընակրի՝ յարեալ ՚ի զարդմակրուԹԷ խաղենացոյն տպագրեցին ՚ի լոնդոնա յամին 1736․ Թէեւ ՚ինմա ևս ոչ պահասին վերջացեալ։ Հինգերորդ՝ հարկեցաւ զՀոռնկիսայն յոգնաձեռն առաջելոյ․ այս է՝ Վերջին քան զամն նր․ զոր քաց ՚ի Մերձա՝ քաղաքս յարեալ ունէին զնինի յայտնութէ։ Այս ևս կրաւոծ ես-հրքանէ անդր այնչափ ծանուցեալ ՚ի յարգի եղև առ Մեր-Միջև ոչ Միայն յըմԹերցուածս Ճառոցն և մաղթոցն առ-նուլ, այլ և երբե հասարակ պարկոմ ՚ի Վիճակուցն ու-ծոյն քանիս նր ՚ի ձորդացեդոց, և մանաւանդ Միեւտաքե-

Digitized by Google

ցան 'ի լամբրոնացւոյն ։ Զորմանէ ասեն՝ եթէ չէարդ և ող-
րեն յունահայն օգնէնակերնն, որք և նախընթացէնն, անյայտ
եղեն 'ի գիրս, որով և այն այս ոչ էին 'ի ժամանակէ մա-
տենագրաց եւրոպացւոց ։

Այլ և 'ի յառաջաբանս և 'ի ցանկս գործոց և թղթոյն
առաքելոց՝ շարադրեալ այնոքիւք զորս մեծագոյն եդաք՝ ու-
րաբեալս, որք կարծի՝ ողջոյն յեւթաղեայ անդր, թողաք ըն-
թեռլանդահաւութեա համ շղթայական ընթերցուածոց և վեր-
ուեց՝ յղեն կարի են երկարագոյնէն, հնչելով զայս յաւե-
լուած մատենիս յորդորական բանիւն այսու՝ որ մակա-
գրի՝ Անեբոս եւթաղեայ․ զոր և ամ գրչագիրք ընդ մրուա-
օրինակէ յաքեն 'ի վախճան թղթոցն հաթուածնէից ։ Քանզի
և այս գրուած բանի այնքան պատուեալ՝ յաճախեցաւ առ-
մօր, մինչ զի նաև պարզամիտ ոմանք էին առեալ է-
դաւ 'ի ճաշու ընթերցուածս պատարագին՝ 'ի հապարուն
յուդայի թղթոյն, որ պաշտի 'ի նախընթաց շաբաթ պեն-
տեկոստէին․ որք է տեսանել 'ի գրչագիր ճաշոցս և 'ի տօ-
նացոյցս ։ և յետոյ սրբեն անխորհրդաբար․ որք թուի՝
փոխադրեալ եղև 'ի յետնոյ 'ի բաւն օր պենտեկոստէին՝ իբր
երկիր ընթերցուած զինի գործոյն, ըստորում ունին այ-
սօր տպագիր ճաշոցք և տօնացոյցք ։

Յառաջինմայ յաւելուածս մարթ էր թերևս դնել և
զՄահ վերջասան մարգարէից․ զոր ունէին գրչագիրք մեր
յառաջ քան զբաժանել զնոյն մարգարէութիւն, և զայլ ևս
գրուածս ինչ․ զորոց զանց արարաք 'ի հարկի անդ, որք
և զկարձ երկրորդան նմանակերպ յանդերձ պատմութեան
յուշեցից կեղեցեան և ամանէթ․ զորս յառաջէթ երա-
նաք 'ի վերոյիշատակեալ գրչագրաց ։ Մանաւանդ զարարելոց
երկարագոյն մատենիս՝ որպէս տեսցէք, յայլ տեղողակոյն
առ թեթև հաւանեցուցանէ զմեզ թողուլ զայնոսիկ՝ առանձին
տպագրութեան 'ի լոյս ընծայելոյ․ մինչ երաշխաւոր լինե-
լով այսու նոյին ճշմարտութեան, այլ միայն պատճառս իմն
փափուկ մտաց ուսումնասիրաց, որոց կամք իցեն հետա-
զօտել նախնի մատենագրութեան ։

ԳԻՐՔ

Digitized by Google

ԳԻՐՔ ՍԻՐԱՔԱՅ

Որ կոչեցաւ Յեսու.

Գլ. Ա.

Ամենայն իմաստութիւն 'ի Տեառնէ է. կայ եւ 1
մնայ ընդ նմա յաւիտեան: * Զաւազ 2
ծովու, եւ զշիթս անձրեւաց եւ զաւուրս
ժամկաց ո՞ թուեսցէ երբէք: * Զբարձ- 3
րութիւն երկնից եւ զլայնութիւն երկրի, եւ զանդընդոց
իմաստութիւն՝ զայն ո՞ քննեսցէ: * Յառաջ քան զամ 4
հաստատեցաւ իմաստութիւն՝ զգօնութիւն եւ հանճար յաւի-
տենից էին: * Աղբիւր իմաստութեան 'ի նմա յաւիտենե- 5
ցան: * Մի է իմաստութիւն ահեղ յոյժ՝ որ նստի 'ի վր 8
աթոռոց զօրութեան իւրոյ: * Ինքն Տէր հաստատեաց զնա, 9
* եւ տեսեալ զնա յարարածս իւր, եւ յետ մնացեալ ընդ 10
պարգեւաց իւրոց: * Երկիւղ Տեառն փառք եւ պարծանք, 11
եւ ցնծութիւն եւ ուրախութեան պսակ: * Երկիւղ Տեառն ու- 12
րախ առնէ զսիրտ՝ եւ շնորհս եւ խնդութիւն եւ երկայն
աւուրս մատուցանէ: * Որ երկնչի 'ի Տեառնէ՝ բարի գտցէ 13
'ի վախճանի, եւ յաւուր կատարածի իւրոյ օրհնեսցի:
* Սկիզբն զգօնութեան երկնչել 'ի Տեառնէ: ընդ հաւատա- 16
ցելոյս յարգանդի ստեղծաւ. եւ 'ի վր զաւակի նոցա հա-
ւատարիմ ողորմութեան լինէր: * Կատար իմաստութեան 20
երկնչել 'ի Տեառնէ, եւ լցուցանէ զնոս յարմտեաց իւրոց.
* եւ զամ տունս նոցա լցցէ ամենայն ցանկութեամբ իւրով: * Պսակ 21
զգօնութեան երկիւղ Տեառն, ծաղկեցուցանէ խաղաղութիւն եւ 22
ողջութիւն հանդերձ: * Ինքն հայեցաւ եւ համբարեաց 23
զնա. * զհանճար եւ զիմաստութիւն աւանդապահաց նոր 24
բարձրացոյց: * Արմատք իմաստութեան երկնչել 'ի Տեառնէ. 25
եւ շառաւիղք նորա երկայնակեաց ժամանակաց: * Ոչ է 28
մարթ՝ եթէ արդարացի ցասումն անիրաւութեան,
զի մի չէթ բարկութեան կործանումն անձին իւրում լի-
նիցի: * Առ ժամանակ մի ամբրնե կալ է համբերողի. 29

Գլ. Ա. (2) Ոմանք. Ո՞ թուեսցէ երբէք: (13) Ոմանք. Եւ յաւուրս կատարման: (20) Ոմանք. Պատար իմաստութեան երկնչ: (25) Ոմանք. Երկայնակեաց ժամանակի.

Digitized by Google

20 և մինչև 'ի վախճանն 'ի միջի կալ տամ ուրախութիւն. * և
առ' ժամանակ մի ունել զխորս և պահել զբանս իւր.
և բազում շրթունք պատմեսցեն զգործս իմաստու-
21 թեան նր. * 'Ի գանձս իմաստութեան նր առակք զգօնու-
22 թեան. * Անարգ թուի յաչս ամբարշտին աստուածպաշտութիւն.
23 * Դու ով որդեակ ցանկաս իմաստութեան՝ և պահեա
զնա, և տր սփռեսցէ 'ի քեզ զհանճար և զիմաստու-
24 թիւն. * Զի զգօնութիւն իմաստութեան երկիւղ տն է, * և
25 հաճոյ նմա հաւատք և հեզութիւն. * Մի անհնազանդ
26 լինիր յերկիւղ տն, և մի գնար դու առ նա 'ի միտս
27 երկմտս. * Եւ մի կեղծաւորիր առաջի մարդկան, և
շրթանց քոց զգոյշ լինիջիր.

Գ.Լ. Բ.

1 Որդեակ իմ եթէ մերձենաս ծառայել տն՝ պատրաս-
2 տեա զանձն քո ամ փորձութիւն. * Ուղղեա զսիրտ
զխորս քո. և զմիտս քո հաստատեա համբերութբ. 'Ի
3 ժամանակի յորժամ փորձանք հասանիցեն, * մերձ լեր
'ի տր՝ և մի անհաւատար, զի բարձրասցիս 'ի վախճա-
4 նի. * Ամենայն փորձանք որ գան քեզ՝ ուրախութբ ըն-
կալ, և 'ի ցաւս տառապանաց գոհութբ երկայնամիտ
5 լեցիս. * Զի 'ի հուր փորձի ոսկի, իսկ մարդ փորձի
6 'ի բովս խոնարհութեն. * Հաւատա 'ի տր և օգնեսցէ
քեզ. Ուղիղ կալ զճանապարհս քո և յուսասջիր 'ի նա.
7 * Երկիւղածք տն ակն կալջիք ողորմութեն նր, և մի խո-
9 տորիք, զի մի կործանեսջիք. * Երկիւղածք տն ակըն-
կալարուք բարեաց, և ողորմութեն և ուրախութեան յաւի-
11 տենից. * Հայեցարուք յազգս առաջինս և տեսէք, ո՞վ
12 հաւատաց 'ի տր՝ և յամօթ եղև. * և ո՞վ է որ եկաց յա-
հի նր՝ և նա եթող զնա. և կամ ո՞վ է որ կարդաց առ
13 նա՝ և յապաղեաց, * զի գթած և ողորմած է տր, և
14 թողու զմեղս, և փրկէ 'ի ժամանակի նեղութեն. * Վայ
սրտից վատաց և ձեռաց լքելոց, և մեղաւորի՝ որ հա-
15 նեալ իցէ 'ի վր երկուց ճանապարհաց. * վա այնորիկ
16 մի աւերեսցին. * Վայ որ կորուսեալ է զհամբերութի.
17 * Թէ զինչ հասցէ նմա յաւուր այցելութեան տն. * Եր-
18 կիւղածք տն հնազանդ լիցին բանից նր. և որ սիրեն
19 զնա՝ պահեսցեն զպատուիրանս նորա. * Երկիւղածք տն
խնդրեսցեն զհաճոյս նր, և որ սիրեն զնա լցցին յօրէ-
20 նաց նր. * Երկիւղածք տն պատրաստեսցեն զսիրտս
իւրեանց, և առաջի տն խոնարհեցուսցեն զանձինս իւր-
եանց.

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Յամ փորձութե. (5) Ոմանք. Եւ մարդ փորձի. (14) Ոմանք. Եւ ձեռաց լքացելոց. և մեղաւորաց. (17) Ոմանք. Եւ թէ զինչ հասա".

Digitized by Google

եանց, * և տառապեն. անկցուք մեք 'ի ձեռս Տն, և ոչ 22
'ի ձեռս մարդկան. * զի որպէս մեծութիւն նր՝ այնպէս և 23
ողորմութիւն, և որպէս անուն նր՝ այնպէս և գործք:

ԳԼ. Գ.

Ինձ հօրս լուարուք որդեակք, և զայս արարէք զի 2
ապրեսջիք: * Զի Տր փառաւորեաց զհայր 'ի վր 3
որդւոյ, և զիրաւունս հօր հաստատեաց յորդիս. * Որ 4
պատուէ զհայր՝ քաւէ զմեղս, և անձին իւրում գան-
ձէ գանձս: * Փառաւոր առնէ զմայր իւր՝ * որ պա- 5
տուէ զնա, և ուրախ լիցի յորդիս իւր: * Մեծարեա 6
դու զհայր քո, * զի ծաղկեսցէ 'ի վր քո օրհնութիւն 9
նր: * Օրհնութիւն հօր հաստատէ զտունս որդւոց՝ և ա- 10
նէծք մօր խախտեն 'ի հիմանէ: * Որդեակ՝ մի մեծա- 11
բեր 'ի վր հօր անարգանաց, զի չէ քեզ փառք 'ի վր 12
անարգանաց նր: * Զի փառք մարդոյ 'ի վր մեծարա- 13
նաց հօր իւրոյ. և նախատինք որդւոյ՝ անարգանք մօր:
* Որդեակ՝ զօրավիգն լեր ծերութեան հօր քո. և մի 14
տրտմեցուցաներ զնա 'ի կեանս իւր: * Հայհոյիչ է՝ 18
որ թողու զհայր, և անիծեալ է 'ի Տնէ՝ որ զայրացու-
նէ զմայր: * Որդեակ իմ, զիրանս քո հեզութբ առնջիր, 19
և ընդունելի մարդոյ սիրելի լիցիս: * Որչափ մեծ ի- 20
ցես՝ խոնարհ կալջիր զանձն քո, զի առաջի Տն գտցես
շնորհս: * Մեծ է զօրութիւն Տն՝ և փառաւորեսցի 'ի 21
խոնարհաց իւրոց: * Որդեակ իմ՝ որ մեծ է քան զք- 22
քեզ, զայն մի քններ. այլ որ ինչ հրամայեցաւ քեզ՝
զայն խորհեաց: * Որ ինչ աւելին է քն զպէտս քո՝ զայն 24
մի զններ. * և մի մոլորեսցիս կարծեօք, զի զբազում 26
հանճարեղաց խորհուրդս կարծօք միտք գայթակղեցու-
ցին: * Որ սիրէ զչար՝ 'ի նմին տառապեսցի: * Սիրտ 27
խիստ ծանրասցի ցաւօք: * Չիք ինչ բժշկութիւն ամբ- 29
րտանաց ամբարտաւանին, զի զարմատ դառնութեան անկ- 30
եաց յանձն իւր: * Սիրտ իմաստնոյ խորհեսցի յառակս, 31
և ունկն լսելեաց ցանկասցի իմաստութե: * Զվառեալ 33
հուր՝ ջուր շիջուցանէ, և զմեղս բազումս քաւեն ո-
ղորմութիւնք. * և 'ի ժամանակի կործանման նր գտցէ 34
ձեռնկալութիւն:

ԳԼ.

Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Լուարուք որդիք: (5)(6) Ոմանք. Որ պատուէ զմայր իւր. և ուրախ եղիցի: (22) Ոմանք. Ձեռս զոր ինչ հրամ'ս: (24) Ոմանք. Որ առաւել է քան: (30) Ոմանք. Զարմատս դառնութե: (33) Ոմանք. Շիջուցանէ ջուր: (34) Ոմանք. Գտցեն ձեռնկալութիւն:

Digitized by Google

ԳԼ. Դ.

1 Որդեակ մի զրկեր զկեանս աղքատին. * և մի զան-
2 ձինս քաղցելոյ տրտմեցուցաներ : Մի զայրացու-
3 ցաներ զմարդ 'ի տնանկութեան իւրում : * Զսիրտ տա-
ռապելոյ մի զայրացուցաներ. մի յապաղեր զտուրս կա-
րօտելոյն : * Մի անտես առներ զծառայ 'ի նեղութե.
մի դարձուցաներ զերեսս քո յաղքատաց : * Մի տար
տեղի անիծանել զքեզ, * զի յորժամ դառնացեալ
մտօք անիծանեն զքեզ, վաղվաղակի լսէ աղօթից նորա
որ արար զնա : * Որդեակ՝ սիրելի արա՛ զանձն քո ժո-
ղովրդեան, * և առաջի իշխանի խոնարհեցո՛ զգլուխ
քո. և խօսեաց առաջի նորա հեզութեամբ 'ի խաղաղութեան :
* Փրկեա՛ զզրկեալս 'ի ձեռաց զրկողաց, և մի զայրա-
նար 'ի դատաստանի : * Լե՛ր իբրև զհայր որբոց, * և
եղիցես որդի բարձրելոյն : * Որդեակ՝ իմաստութիւն
զորդիս բարձրացոյց, * և որ սիրեն զնա՝ սիրեն ըզ-
կեանս. և որ կանխէ առ նա՝ լցցի նմա բարութեամբ : * Որ
ընդունի զնա՝ ժառանգէ զփառս, և ուր մտանէ՝ օրհ-
նէ զնա Տէր. * և որ նմա լսէ՝ դատի զհեթանոսս : * Ե-
թէ հաւատասցես՝ ժառանգեսցես զնա, և 'ի ժառան-
գութեան քում եղիցին ստացուածք նորա : * Պահեա՛ զժա-
մանակին իրս, և երկի՛ր 'ի չարէ. * և մի կրեր ամօթ
յանձն քո. * զի է ամօթ՝ որ ածէ մեղս, և է ամօթ՝
որ ածէ զփառս և զուրախութիւն : * Որդեակ՝ մի ակն
առնուր յանձին քում, * զի մի ամաչեսցես 'ի կործան-
ման քում : * Մի արգելուր զբան 'ի ժամանակի փրկ-
կութեան : Մի թագուցաներ զիմաստութիւն քո. * զի բան
յայտնէ զիմաստութիւն, և խրատ իմաստութեան 'ի խօսս
լեզուի : * Մի դառնար ընդդէմ ճշմարտութեան՝ մի և մի
իւիք : Զոր ոչ գիտես և հարցանեն զքեզ, դու մի ա-
մօթ համարիր զչգիտելն. * և վասն մեղաց քոց մի ամա-
չեր խոստովանել : * Որդեակ՝ մի ակն առնուր 'ի հզօ-
րէ, * և մինչև 'ի մահ մարտեաց վասն ճշմարտութեան,
և Տէր Աստուած քո օգնեսցէ քեզ : * Մի շուտախօս լինիր՝
և խօթասիրտ և լքեալ 'ի գործս քո : * Մի առանձին
առիւծանար 'ի տան քում, և օձտող 'ի մէջ ծառայից
քոց : * Մի լիցի յօժար յառնուլն ձեռաց, և 'ի տալն
կարկամեալ :

ԳԼ.

Իղ. Է. (3) Ոմանք. Եւ զսիրտ տառապելոց : (8) Ո-
մանք. Եւ առաջի իշխանաց : (16) Ոմանք. Դատիցի զհե-
թանոսս : (17) Ոմանք. Ստացուածք նորա քեզ : (34) Ոմանք.
Մի շատախօս լինիր :

Digitized by Google

Գլ. Ե.

Լու 'ի վե՛ր ընչից քոց մի՛ ծանրանար ։ * Մի՛ երթար 1
զհետ անձին և զօրութեան քո, և մի՛ հպարտանար 2
'ի գանձս քո ։ Մի՛ լիներ յանձնապաստան՝ և ասեր, ե-
թէ բազում են ինչք իմ ։ * Մի՛ ասեր, թէ չար ինձ 3
մի՛ առնէ, զի Տէր խնդրեսցէ զվրէժս 'ի քէն ։ * Մի՛ ա- 4
սեր, թէ չար գործեցի մեղայ, արդ զի՞նչ եղև ինձ.
զի Տէր երկայնամիտ է * վա՛ս դարձի քո և քաւութեան. 5
* զի ողորմութիւն և բարկութիւն 'ի ձեռին նորա է, և 'ի մե- 7
ղաւորս յագեցուցանէ զսրտմտութիւն իւր ։ * Ո՛րդեակ՝ 8
մի՛ յապաղիցես դառնալ 'ի մեղաց առ Տէր, * զի մի՛ առ 9
մեղս քո սատակիցիս ։ * Մի՛ յանիրաւ գանձս յուսար, 10
զի ոչ օգնեսցեն քեզ յաւուր բարկութեան ։ * Մի՛ տա- 11
տամ չափիր ամենայն զգնացս քո ։ զի այս մեղաւորի բա-
ժին և երկլեզու մարդոյ է ։ * Խորհուրդ բարի հաստատ- 12
տեսցի 'ի միտս քո, և նոյն բան կացցէ 'ի բերան քո ։
* Լե՛ր դու երագ լսելեօք, և երկայնամիտ 'ի պատաս- 13
խանիս ։ * Եթէ իմաստութիւն եկեսցէ 'ի քեզ՝ տո՛ւր պա- 14
տասխանի ընկերին քում, ապա թէ ոչ՝ ափիբերան լե-
ցիս ։ * Փառք և անարգանք 'ի ձեռս լեզուի, և կոր- 15
ծանումն մարդոյ 'ի ձեռն անարգ լեզուի իւրում ։ * Մի՛ 16
սիրեր լինել բանսարկու, և լեզուաւ մի՛ դայթաքեր ։
* Խրատ, ամօթ, և անարգանք են 'ի վե՛ր դայթաք- 17
ղութեան, և քան զայս 'ի վե՛ր երկխօս լեզուի ։

Գլ. Զ.

Անուն վատ՝ ամօթ և անարգանք ժառանգէ, և 1
մարդ մեղաւոր զերկխօսութիւն ։ * Մի՛ հպարտանար 2
յանձին քո խորհուրդ՝ * զի մի՛ ապականիցես զպը- 3
տուղ քո, և անարգեսցիս իբրև զփայտ անպտուղ ։
* Անձն չար կորուսանէ զստացիչս իւր, և ոտնհար 4
լիցի անձն իւր թշնամեաց իւրոց ։ * Քաղցրախօս մարդ՝ 5
բազում բարեկամս առնէ, և լեզու քաղցր՝ 'ի բազմաց
յաճախ առնու գոհութիւն ։ * Ո՛րդեակ՝ բազումք եղի- 6
ցին բարեկամք քո, բայց 'ի հազարաց եղիցի քեզ մի խոր-
հրդակից ։ * Եթէ ստանաս քեզ բարեկամ՝ 'ի ժամա- 7
նակի նեղութեան ստասցիր, բայց մի՛ փութանակի հաւա-
տար 'ի նա. * զի են բարեկամք ըստ ժամանակի, բայց 8
յաւուր բարկութեան ոչինչ են ։ * և է՛ բարեկամ՝ որ լի- 9
նի

Գլ. Ե. (7) Ոմանք. Եւ 'ի մեղս յագեցուցանէ ։ (8) Ո-
մանք. Մի՛ յապաղեր դառնալ ։ (9) Ոմանք. Առ մեղս քո
մեռանիցիս ։ (17) Ոմանք. Խրատ անամօթ և անարգ՞ ։
Գլ. Զ. (4) Ոմանք. Զստացիչ իւր ։

Digitized by Google

նի 'ի մեղս թշնամւոյ, և առ կայ զթշնամութին իւր
10 յայտնէ նախատինս զքեզ : * Բարեկամ հաղորդ սեղա-
11 նոյ՝ ոչ մնայ քեզ 'ի նեղութեան . * և բարեաց քոց լիցի
12 բաժանորդ՝ որպէս և դու . * և թէ նեղութիւն հասանէ քեզ՝
ապստամբեալ լիցի զքէն, և յերեսաց քոց թագուցանէ զոլի :
13 * Զատ կաց 'ի թշնամեաց քոց, և 'ի սուտակապապաս
14 բարեկամէ և յերկիւղէ զգոյշ լեր : * Բարեկամ հա-
ւատարիմ՝ ապաստարան ամուր, և որ եգիտ զնա՝ եգիտ
15 գանձ : * Հաւատարիմ բարեկամի չիք գինք, * և որ
17 'ի տէր երկնչի՝ բարեկամ բարի յաջողի նմա, զի որպէս
18 և նա է՝ նոյնպէս և բարեկամն : * Որդեակ՝ 'ի մանկ-
կութեան քում ընտրեա զիմաստութիւն, և մինչև 'ի ծերու-
:1 թիւն գտանես զհանգիստ : * Եւ զի դժուարին է հան-
:3 դէպ ապիկարաց, զի ոչ կարեն նմա հասու լինել : * Զգօ-
նութիւն ըստ անուան իւրում կայ, և յայտնի բազմաց ոչ
4 է : * Լուր ինձ որդեակ, և ընկալ զխրատ իմ, և մի
5 լքանիր 'ի բաց 'ի հանդիմանէ իմմէ : * Արկ դու զոտս քո
7 'ի կապս նորա, և 'ի լծանուր նր զպարանոց քո : * Յամ-
մենայն մտաց մատիր դու առ նա, և յամ զօրութէ պահեա
8 զճանապարհս նր : * Խնդրեա դու և քններ և յայտ-
9 նեսցի 'ի քեզ, * և 'ի վախճանի գտցես զհանգիստ նր :
0 * Եւ կապանք իմաստութեան եղիցին քեզ ապաստանս
2 զօրութեան, և անուրք նր 'ի զարդ ոսկւոյ : * և պսակ
3 ցնծութեան դիցի 'ի գլուխ քո : * Որդեակ՝ եթէ կամիս
5 խրատեալ լինել՝ * 'ի մէջ ծերոց կացցես, և որ իմաս-
տուն իցէ՝ 'ի նա մերձեսցիս : Զօր ամ զպատգամս Այ
կամեսցիս դու լսել, և առակք իմաստութեան 'ի քէն մի անց-
5 ցեն : * Եթէ զոք 'ի հանճարեղաց գտցես, առաւօտ կան-
7 խեա առ նա : * Խորհեաս դու 'ի հրամանս Տն, և նա
հաստատեսցէ զսիրտ քո, և զիմաստութեան ցանկութիւն
տացէ քեզ :

ԳԼ. Է.

Որդեակ՝ մի չար գործեր, և չար ոչ հասցէ քեզ : * Յա-
նիրաւաց 'ի բաց լեր, և նք մերժեսցին 'ի քէն : * Յա-
կօսս անիրաւ մի սերմաներ, զի մի հնձեսցես եւթնա-
պատիկ չար 'ի նմանէ : * Իշխանութիւն 'ի Տնէ մի խնդրե-
րեր, եթէ ոչ գտանիցես ըստ կամաց նր : Զաթոռ փառաց
'ի թագաւորէ մի խնդրեր, եթէ հպատակ հնազանդ
ոչ իցես կամաց նր : * Առաջի թագաւորաց ձև բա-
նից մի առներ : * Իմաստուն մի զքեզ կամիր, եթէ ոչ
կա-

(11) Ոմանք . Լինի ժողովանդորդ որպ դու : (14) Ոմանք .
Ապաստարան հզօր : (28) Ոմանք . Ընտրեա դու և քններ :
Գլ. Է. (4) Ոմանք . Հպատակ զքեզ ոչ իցես հրամանաց

Digitized by Google

կարես կործել զիրաւն յանիրաւէն ։ Մի՛ զանգիտեսցես
դու յերեսաց իշխանին, զի մի՛ գնիցես գայթագղութիւն
յիրաւունս ։ * 'Ի բազմութեան քաղաքաց մի՛ յանցանիցես, 7
և յամբոխ զանձն քո մի՛ տայցես ։ * Յաղօթս քո կար- 9
ճամիտ մի՛ լինիր, և ողորմութեան մի՛ յապաղեր առնել ։
Զաշխատութիւնս այ. մի՛ յատեր անձին, * և զմշակութիւն 12
'ի դառնութեան սրտի նր̃ մի՛ ծիծաղիր ։ Զի որ խոնարհ-
եցուցանէ՝ նոյն և բարձր առնէ ։ * Ս'րգեաւ՝ յեղբայր 13
և 'ի բարեկամս սատութեան մի՛ սերմաներ ։ * 'Ի մէջ ծե- 15
րոց մի՛ ճոխանար, և յաղօթս քում զբանս մի՛ կրկներ ։
* Առ արդարս զանձն քո մի՛ ունիր, և առ մեղաւորս 17
անկեալ զքեզ մի՛ համարիր ։ * Դահիճ ամբարշտաց և 19
մեղաւորաց՝ յաւիտենից հուրն և որդն անմահ ։ * Որդ- 20
եակ՝ զբարեկամս ը̃ կաշառոյ մի՛ փոխանակեր, և զեղ-
բայր հարազատ ընդ ոսկւոյ օփիրայ ։ * Մի՛ վրիպեր 21
'ի բարեկամէ և 'ի հանճարեղ կնոջէ, զի լաւ է շնորհք նո-
րա քան զոսկի ։ * Զծառայ ճշմարիտ որ վաստակիցէ քեզ՝ 22
մի՛ զայրացուսցես ։ Եւ զվարձկան որ տուեալ իցէ զանձն
իւր 'ի վ̃ր քո՝ մի՛ զզուեր ։ * Զծառայ ժիր սիրեա՛ դու, 23
և յազատութենէ կարօտ զնա մի՛ առներ ։ * Գրաստ քո 24
իցէ աչերանի՝ խնամ տար նմա և զարմանեա՛ ։ * Որ- 25
դիք իցեն քո՝ խրատեա՛, և զպարանոց նց̃ խոնարհեցո՛ ։
* Դստերք իցեն քո՝ զգո՛յշ կաց, և մի՛ զգուեր զնո՛ց ե- 26
համարձակեցուցաներ ։ * Արա՛ իմաստնոյ տո՛ւր զնա, 27
և քո գործ մեծ գտանի կատարեալ ։ * Եթէ լաւ կա- 28
մաց քոց իցէ կին՝ մի՛ հաներ զնա 'ի քէն, և զքեզ 'ի նա
մի՛ հաւատար՝ եթէ նա զքեզ ատիցէ ։ * Ո՛րդեակ՝ ըզ- 29
հայր քո պատուեսջիր յամ՛ զօրութէ, և զմօր երկունս
մի՛ մոռանար ։ * Հատո՛ նց̃ սղնէք քեզ, զի նոքօք ծնար ։ 30
* Երկի՛ր 'ի տ̃ն է յամ՛ սրտէ քումմէ, և մեծարեա՛ զքա- 31
հանայս նր̃ ։ * Սիրեա՛ զարարիչն քո, և զպաշտօնեայս 32
նր̃ մի՛ արհամարհեր ։ * Պատուեա՛ զքահանայս, և տո՛ւր 33
զմասն նց̃ զերախայրոյն և զերինկամունս ճարպոյն ։
* Բարի արա՛ աղքատաց, զի օրհնութիւն քո կատարեալ 36
լիցի ։ * 'Ի վ̃ր մեռելոց մի՛ կարօտ առներ զարտասուս 38
քո ։ * և վախճան քո յուշ լիցի քեզ ։ 40

ԳԼ. Ը.

Մի՛ հակառակիր ընդ առն հզօրի, դուցէ անկցիս 'ի 1
ձեռս նորա ։ * Ընդ մեծատան մի՛ հակառակեր, 2
* զի ոսկի և մեծութի̃ թիւրեաց զմիտս թագաւորաց ։ 3
* Ընդ առն լեզուանւոյ մի՛ կռուիր, զի 'ի վ̃ր հրոյ փայտ 4
դէ-

նր̃ ։ (9) Օրին. ․ Մի՛ յապաղեր առնել ։ (29) Օրին. ․ Պա-
տուեա՛ յամ՛ ։ (38) Օրին. ․ 'Ի վերայ մեռելոյ ։

Digitized by Google

5 պիղծս: * Ընդ առն անմտի մի խաղար՝ գուցէ զնախա-
6 նիս քո նախատէ: * Մի գարշեալ լիցիս 'ի մեղուցելոյ՝ մի զնա-
7 խատեր, զի և մեք ամենեքեան մեղաց պարտաւոր եմք: * 'Ի ծե-
14 րութեան զմարդ մի անարգեր, զի և քո ծերանալ է: * Որդ-
եակ՝ ընդ առն թշնամանողի զբերան քո մի բանար, զի
15 միթէ զդարանակալ արշաւեսցէ 'ի վ~ քո: * Առն հզօ-
րի փոխ մի տար, և թէ տաս՝ համարեալ թէ կորուսեր:
16 * Առն հարուստի երաշխաւոր մի մտցես, ապա թէ ոչ
17 տուժել հոգասջիր: * Ընդ դէմ դատաւորի ատեան մի
18 կա՛ր զի ըստ փառաց նորա դատեսցեն զքեզ: * Ճանա-
պարհ ընդ համարձակ մարդոյ մի երթար, զի մի զչար խոր-
'ի վ~ քո ծանրացուսցէ. զի նա զորպէսնէ՝ ըստ կամս իւր
19 առնէ, և դու յանմտութեան նորա կորնչիս: * Մի գնայ
ընդ առն բարկացողի, և մի կացցես ընդ նմա. զի յաչս
20 նորա թեթև թուի արիւն: * Որդեակ՝ 'ի խորհուրդ մի
մտաներ ընդ առն անմտի, զի յիմարն ոչ կարէ պահել ըզ-
21 բանս քո: * Օտարաց առաջի զգաղտնի գործ մի գոր-
22 ծեր, զի զպատահումն քո 'ի նմէ ոչ գիտես: * Զսիրտ
քո ամ՛ մարդոյ մի տարածաներ, զի մի տարապարտուց
շնորհս վարկանիցեն քեզ:

ԳԼ. Թ.

2 Որդեակ՝ 'ի կին մարդ գանձն քո մի համարձակիր,
3 զի մի հասցէ 'ի վ~ զօրութեան քո: * Ցերեկոս կնոջ
4 պոռնկի մի լինիր՝ զի մի յորոգայթս նորա անկցիս: * Ա-
կանայս երգեցիկս մի կանխիր, զի մի ըմբռնիցիս 'ի ցանցս:
5 * Ընդ կոյս մի աշխուր՝ զի մի գայթագղեսցիս 'ի գեղ
6 նորա: * Զանձն քո պոռնկութեան մի մատներ, զի մի ըզ-
7 ժառանգութիւն քո կորուսցես: * Ընդ փողոցս քաղա-
քաց մի շրջիր, և 'ի գնացս ճանապարհաց նորա ոչ մոլո-
րիս: * Որդեակ՝ ըստ ամենայն կնոջ ամենևին մի ընդելա-
նար, և ընդ նմա 'ի գինի մի հանդստանակիր, * զի մի սիրտ
քո խոտորեսցի, և անձամբ կործանեսցիս: * Զբարե-
կամ հին մի թողուր, գուցէ որ նորն է՝ չիցէ նմա հա-
ւասար: * Նոր գինի բարեկամ նոր, եթէ հնասցի՝ ու-
րախութեամբ արբջիր: * Ընդ փառս առն մեղաւորի մի
նախանձիր, զի զկատարած նորա ոչ գիտես: * Ընդ հա-
ճոյս ամբարշտաց մի միաբանիր, զի ոչ արդարասցիս:
* Որոյ 'ի ձեռս իւր է իշխանութիւն սպանանելոյ՝ հեռի
լեր 'ի նմանէ, և եթէ մերձենաս՝ մի մեղանչիր: * Զօ-
րութեան քում չափ առ՝ և ըստ կարի քում կշռեա զբանս
քո

Գլ. Թ. (3) Ոմանք. Պոռնկի մի աշխուր․․ յորոգայթս նորա:
4) Ոմանք. Մի կանխիր զի յորոգայթս նոյ մի անկցիս:
5) Ոմանք. Ընդ ճկոյս մի նայիր: (18) Ոմանք. Եւ թէ մեռ՛:

Digitized by Google

քո. և զմերձաւորս, և զխորհուրդս քո ը̄ հանճարեղս
արասջիր : * Արդարք եղիցին հացակիցք քո, և եր- 22
կիւղածք տ̄ն պարծանք քո : * 'Ի ճարտարութեան ձեռաց 24
գովեսցին գործք, և որ իմաստուն է բանիւք, առաջ-
նորդն ժողովրդեան, ահեղ է 'ի մէջ ընկերաց :

Գլ. Ժ.

Դատաւոր իմաստուն խրատէ ժողովրդեան, * ը̄ հրա- 1
մանի նր̄ և հնարկահանքն : * Թագաւոր անխրատ՝ 2
կորուսանէ զզօրս. քաղաք շինեսցի յիմաստութէ իշխա- 3
նաց : * Իշխանութիւն երկրի 'ի ձեռս այ, և զպիտանին 4
յարուսցէ 'ի ժամանակի : * 'Ի ձեռս տ̄ն է առնն աջ- 5
ողուն, և 'ի վր̄ երեսաց դպրոյ դիցէ զփառս իւր : * Ոխս 6
ընկերի վասն ամ̄ յանցանաց մի՛ ունիցիս : Ատելեալ 'ի
ստութէ և 'ի մեղաց հեռացիր : * Ամբարտաւանու- 7
թի ատելի է այ և մարդկան : * Թագաւորութի ազ- 8
գէ յազգ փոխի, և վս̄ անիրաւութե և հպարտութե
կորնչին : * Թագաւոր այսօր. է՝ և վաղիւ մեռանի : 11
* Ամբարտաւանութե սկիզբն՝ հեռանալ 'ի տ̄նէ. զի 14
յարարչէն խոտորեցաւ սիրտ նր̄ : * Զաթոռս ամբար- 17
տաւանից կործանեսցէ տ̄ր : * Զարմատս հեթանոսաց 18
խլեաց տ̄ր, և փոխանակ նց̄ անկեաց զհնազանդս, և
զբարեպաշտս : * Ամբարտաւանութի ոչ ը̄ մարդկան 22
ստեղծաւ. վս̄ այնորիկ զօրացոյց տ̄ր զբարկութե և կոր-
ծանեաց զնա : * Ո՞ր է պատուական զաւակ մարդկան, 23
երկիւղածաց տ̄ն զաւակ պատուական : զաւակ անարգ
է որ անցանէ զպատուիրանաւ ծնողաց : * 'Ի մէջ եղ- 24
բարց երէցն է պատուական, իսկ որ 'ի տ̄նէ երկնչի՝
պատուական է քան զնա : * Փառաւորին մեծքն և աղ- 25
քատքն պարծանք՝ երկիւղ տ̄ն : * Զայր աղքատ և ի- 26
մաստուն անարգել չէ պարտ : * Հզօրն և իշխանն պա- 27
տուեսցի : * Որդեակ՝ անձին քում հեզութբ̄ շուք 31
դիր. * զի որ անձամբ յանձն մեղանչէ՝ ո՞վ արդարա- 32
ցուսցէ զնա : Որ զկեանս իւր. անարգէ՝ ո՞վ մեծարէ
զնա : * Մեծն 'ի մեծութե փառաւորի, և աղքատն 'ի 33
հանճար իւր :

Գլ.

(24) Ոմանք. 'Ի ճարտարութէ ձեռաց գովեսցի գործ, և որ իմաստուն ձեռօք առաջնորդէ ժողովրդեանն, օրհնեալ է 'ի մէջ :
Գլ. Ժ. (4) Ոմանք. Իշխանութիւնք 'ի ձեռս այ.. յարուցանէ : (22) Ոմանք. Եւ կործանեաց զնս : (23) Ոմանք. Որ անցանէ զպատուիրանս ծնողաց : (24) Ոմանք. Եւ որ 'ի տ̄նէ երկնչի :

Digitized by Google

ԳԼ: ԺԱ:

1 [illegible]անձար 'իմաստութեան խոնարհաց զգլուխս բարձր
2 առնէ, և նստուցանէ ընդ իշխանս: * Ընդ գեղ մար-
3 դոյ մի գովեսցես, և զայր յականէ մի խոտեր: * 'Ի
4 թռչունս փոքր է մեղու, և պտուղ նր գեղեցիկ: * Գե-
ղեցկագոյն հան. դերձիւք մի պարծիր, և յաւուր փա-
5 ռաց մի հպարտանար: * Բազում իշխանք անկան 'ի գե-
տին, և որում ակն ոչ ոք ունէր՝ կապեցաւ նմա թագ:
7 * Հարց նախ՝ և մի բամբասեր. իմա և ապա խօսիր:
8 * Զիրս որ ոչ գիտես՝ մի զրուցեր, և 'ի մէջ բանից մի
10 անկանիր: * Որդեակ՝ մի բազմօք անկանիր 'ի գործ,
զի թէ յաճախես՝ ոչ կարես բաւել. և թէ զհետ եր-
11 թաս՝ չհասանիս, և թէ խոյս տաս՝ չապրիս: * Զի է
ոք որ չխնայ՝ վաստակէ, և առաւել ևս կարօտ գտա-
12 նի: * Եւ է ոք նուաղեալ 'ի զօրութենէ, և լի աղքա-
13 տութեամբ, և տկար և կարօտ օգնականի. * և յանկար-
ծակի հայեցաւ 'ի նա Տր բարութեամբ, կանգնեաց զնա
4 'ի տկարութենէ. և բարձրացոյց զգլուխ նր: * Բարիք
և մահ, բարի և չար, մեծութի և աղքատութի, առաջի
5 Տն հաւասար են: * Սէր և իմաստութի և ճանապարհ
6 գործոց բարեաց 'ի նմանէ է: * Մոլորութի և խա-
ւար մեղաւորաց հաստատեցաւ: Չարութի ընդ նոսին
7 հնանայ՝ որ գնան չարութբ: * Պարգևք Տն 'ի վր ար-
8 դարոց հաստատեալ են: * Մեծութի է՝ որ 'ի պնդութենէ
9 լինի: և այն է մասն նր, * յորժամ ասիցէ 'ի բարութե
0 իմմէ կերայց և արբից. * և ոչ գիտէ զպատահումն ժա-
2 մու թողուցու զայն օտարաց՝ և ինքն մեռանիցի: * Որդ-
եակ՝ ընդ գործս անձանց մի զարմանար, զի եղծանե-
3 լեաւ զեղծանելին ստանայ: Այլ հաւատա 'ի Տր՝ * զի
7 դիւրին է յաչս Տն մեծ առնել զաղքատն: * Մի յա-
ւուրս չարեաց մոռանար զբարի, և մի յաւուրս բար-
9 եաց մոռանար զչար: * Մոռացուցանէ վիշտք զփափկու-
թին և զցեղ: և յայտնութի գործոց կատարած մարդոյ:
0 * Մի ումեք երաներ յառաջ քան զվախճան՝ զի որդ-
1 ւոց մարդոյ մարթեսցես ծանուցանել զչափ նր: * Մի զամ
մարդ 'ի տուն քո ածանիր, զի դարանք սատանայի պատ-
2 րաստեն 'ի նմա նենգութի: * Զայր իմաստուն և զող-
ջախոհ յամ ժամ սիրեսցես. զի ամբարշտութեան որոգայ-
և

Գլ. ժա. (1) Օրին. Իմաստութի, զգլուխս խոնար-
հաց բարձր առնէ: (10) Օրին. Մի անկանիր 'ի բազմ
գործ. զի թէ յաճախեսն ոչ արդարանաս: (11) Օրին.
Կարօտ լինի: (30) Օրին. Մարթես առնել: (31) Օ-
րին. Դարանք սատանին 'ի նմանէ նէն":

Digitized by Google

և նենգաւոր խորհի զդէտ դիտէ զխենդութիւն, զի բազ-
մադիմի է չարիք նր : * Որպէս շուն՝ զի ուր մտանէ յափշտ- 33
տակէ, այնպէս և անօրէնն ուր հասանէ՝ աւերանէ և
խռովէ : * 'Ի փոքր մրոյ վառի հուր, այնպէս և ան- 34
օրէնն 'ի փոքր ինչ իրաց հեղու զարիւն կրկին մեծս :
* 'Ի չարագործէ զգոյշ լեր՝ գուցէ 'ի յաւիտենական ան- 35
ցէ զքեզ :

ԳԼ. ԺԲ.

Որ գտանես՝ ընտրութեամբ արա բարի մարդոյ, զի 'ի նմա- 1
նէ շնորհս բարեաց գտցես : * Բարիս արա բարեաց՝ 2
զի փոխարէն լիցի քեզ. և թէ 'ի նմանէ ոչ՝ առ կողմն 'ի
բարձրելոյն : * Բարի արա խոնարհին՝ և մի ձեռնտու 5
ամպարշտին * զի մի կրկին չար փոխարէնս բարեացն 'ի 7
նմանէ գտցես : Ահա և բարձրեալն ատեաց զմեղաւորս,
և ամպարշտի հատուցանէ հատուցումն : * 'Ի ժամ բա- 8
րեաց բարեկամ ոչ երևի, և 'ի ժամ չարեաց թշնամի ոչ
թաքչի : * Մի հաւատար թշնամեաց քո յաւիտեան՝ զի 10
որպէս պղինձ զունդ կայց ձեռս ժանգոտէ : * Զգոյշ լեր՝ 11
զանձն քո պահեա 'ի նմանէ, և եղիցիս դու նմանեն քաւեա-
լոյ հայելի լնլեալ : * Յաջմէ քո մի նստուցաներ զնա՝ 12
զի մի խնդրեսցէ զաթոռ քո. և յետոյ յիշեսցես զբանս
իմ : * Զի զթողլից օձահարն՝ ով ապաշաւէ. և կամ զայն՝
որ մտանէ զձեռն իւր 'ի բերան գազանաց. այնպէս և որ
մերձենայ յանօրէնն՝ թաթաւի 'ի մեղս նր : * և թէ առ 14
ժամ մի խոյս տայ գործոյն, կամակցին ոչ համբերէ :
* Այնպէս թշնամի քաղցր է շրթամբք, և 'ի սրտի իւ- 15
րում խորհի կործանել զքեզ : * Մի զէ զարտասուօք ա- 16
ռաջի քո, այլ թէ ժամ գտանէ՝ արեամբ քո ոչ յագի :
* Եթէ քեզ չար դիպի՝ առաջի քո չար գտանիցես զնա : 17
Կարծիս տայ օգնել քեզ, * և շարժէ զգլուխ իւր՝ թէ 18
նրք գտից ժամանակ կործանել զբարեկամս : * Եւ զե- 19
րեսս իւր շրջէ յոգւոց հանելով, այլ ոչ ևս տեսանել
զքեզ կենդանի :

ԳԼ. ԺԳ.

Ով որ մերձենայ 'ի ձիւթ՝ շաղախի. և որ հաղորդ 1
այնպիսւոյն՝ ապականի : * Որդեակ՝ ծանր ինչ 2
քան զքեզ 'ի վեր մի առնուր, և որ մեծատուն է և
հզօր՝ ընդ նմա մի հաղորդակից լինիր : * Զի՞նչ հաւասար է 3
պղինձ ընդ կաթսայի, զի 'ի բախել առ իրերաց՝ 'ի կոտ-
րայ :

---

(34) Ոմանք. 'Ի փոքր բանի ինչ իրաց :
ԳԼ. ԺԲ. (10) Ոմանք. ժանգոտէ : (12) Ոմանք. Յաջմէ
քումմէ : (13) Ոմանք. Այնպէս որ.. և թաթաւի :

Digitized by Google

4 ազգին նմանի հաւան ։ * Մեծն զզուի զաղքատն՝ և դառ-
ձեալ մռնչէ ․ 'ի մեծէն աղքատն զզուի , և 'ի նմանէ սա-
0 սանի ։ * Զգո՛յշ լեր մի՛ մոլորեցիս , և յուրախութե մի՛
1 կործանեսցես ։ * Յորժամ ուրախութեան միջի իցես՝ չա-
2 բաց զգո՛յշ կաց , զի չարին Է բարին շոյա խառնի ։ * Ե-
Թէ համդիպեսցիս չարաց մարդոց՝ և կոչեսցեն զքեզ
'ի խրախութի , հեռացիր 'ի նոցանէ՝ և մի՛ հաւանեսցին քեզ ։
3 * Մի՛ անձամբ 'ի ներքս անկաներ՝ զի մի՛ կործանես-
4 ցիս , * և բազմադէմ խօսից նց մի՛ հաւատար , զի 'ի
բազում խօսից փորձէ քննէ՝ և ծիծաղի զքեզ ։ * Որդի-
եակ՝ որ ոչ պահեսցէ զբանս բարեկամի՝ անխիղճ է ․
* զի սիրէ անաստուածն զնմանիս իւր , և մարդ զհաւա-
սար իւր ։ * Ազգ յազգ երթայ , և մարդ 'ի նմանիս
իւր ։ * Գայլոյ ընդ գառին զի՞նչ նմանութի , այնպէս
չիք մեղաւորի ընդ արդարոյ ։ * Բորենի ընդ շան զի՞նչ
հաւասարութի , այնպէս չիք խաղաղութի աղքատաց
ընդ մեծատան ։ * Որս առիւծու յանապատի՝ էշ վայ-
րենի , այնպէս ճարակք մեծատանց՝ աղքատք ։ * Գար-
շելի ամբարտաւանն 'ի խոնարհէն , այնպէս մեծատունն
յաղքատէն ։ * Եթէ շարժի մեծն՝ 'ի բարեկամաց իւ-
րոց հաստատի , իսկ աղքատն յիւրոց բարեկամաց ան-
կանի ։ * Եթէ յանցանէ մեծն՝ օգնականք նմա բազում
ն , և թէ անարժան խօսի՝ արդարացուցանեն զնա ։
Եւ թէ յանցանէ աղքատն՝ յարուցեալ 'ի վ՜ա սա-
ուհաստակոծ առնեն զնա , և եթէ իմաստուն բան խօ-
սի՝ ծիծաղին և չտան թոյլ նմա ։ * Խօսեցաւ մեծն՝ և
ամենեքին լռեցին , և բարձրացուցին զբանն նր մինչև յամպս ։
Բայց զաղքատ գիտասջիր՝ զի սոցա և նշ հասուցումն կայ՝
մր ։ * Մեծութի բարի է՝ ուր ոչ գոն մեղք , և աղքա-
տութի չար 'ի բերան ամբարշտաց ։ * Եթէ չար և եթէ
բարի՝ * դէմք մարդոյ ցուցանեն զուրախութի և զբարկին ։

ԳԼ. ԺԴ.

Այր ոչ գայթագղեցաւ բերանով՝ * երանի նմա ․ և որ
անձամբ զանձն ոչ վրիպեաց 'ի յուսոյ ամն իւրոյ ․
Մեծութի առն կարճամտի ոչ վայելէ , և նախան-
ձ մարդոյ ընդէ՞ր է մեծութի ։ * Որ անձին չար է՝
ւոյ բարի ոչ լինի ։ * Զի՞նչ չար քան զայն որ նա-
խանձի Է անձն իւր , * և 'ի վախճանի յայտնեսցի չա-
րութե նր ։ * Ակն ագահի մասամբ ոչ յագի , * զի անի-
րաւութե զայրացեալ 'ի վ՜ր անձանց ցամաքեցուցանէ
զանձն ։

ԺԳ. (23) Ոմանք. Էշ վայրի ։ (25) Ոմանք. Յիւրոց բարեկամաց անկանի ։ (27) Եւ թէ երբեմ յանցանէ ։
ԺԴ. (10) Ոմանք. Չարութե զայրացեալ ։

զանձն ։ * Որդեակ՝ մինչդեռ ձեռնհաս ես՝ բարիս գործ 11
է անձին քում․ * յիշեա զի մահ ոչ յամեսցէ ։ * Ընդ 12
բարեկամս քո բարի՛ գնա, և ըստ կարի՛ ձեռնտու լե՛ր 13
նմ մինչչև մեռեալ իցես ։ * Յաւուրց բարեաց մի՛ նուա- 14
զիր, և մասն իմաստութեան մի՛ անցցէ զքև ։ * Յառաջ 16
քան զմահ զարդարութիւն գործեա․ * և յառ և 'ի տուր 17
անարատ և ո՛ւր պահեա զանձն քո ։ * Իբրև զձորձս մա- 18
շի ամ մարմին, և 'ի դժոխս չիք գիւտութիւն, զի ուխտ
մահու. խնկզանէ է ։ * Որպէս զտերև 'ի վե՛ր վարսաւոր 19
ծառոց, է որ թօթափի՝ և է որ բուսանի․ նոյնպէս
և մարդիկ՝ է որ ծնանի, և է որ մեռանի ։ * Ամենայն 20
գործ անցանէ, և որ գործէ զնա՝ ընդ նմին գնասցէ ։
* Երանեալ է այր՝ որ իմաստութեամբ խորհի, և 'ի խոր- 21
հուրդս հանճարոյ իւրոյ խօսի ։

ԳԼ․ ԺԵ․

Որդեակ զմարդն խսկզբանէ յանձնիշխան կացոյց եւ- 14
տեղն եծ, * զհուր և զջուր եդ առաջի, զի յոր 17
կամեսցի մխեսցէ զձեռս իւր․ * զի առաջի մարդոյ է 18
մահ և կեանք ։ * Տէր հզօր է զօրութ՝ տեսանէ զամ, և 19
իւքն ոչ տեսանի ։ * Ումեք նա ո՛չ հրամայեաց ամբարշ- 21
տել, և զանօրէնութիւն 'ի մէջ մարդկան ո՛չ կամեցաւ․
զի և զանուն իւր ո՛ք 'ի սէր հաստատեաց ։ * Զի լաւ 3
է մին արդար որ առնէ զկամս ւ՛յ, քան բիւր անօրէնն ։

ԳԼ․ ԺԶ․

Որդեակ՝ մի՛ ցանկար բազմութեան անպիտան որդւոց։ 1
եթէ առ նմ երկիւղ ւ՛յ ոչ է, * զկեանս քո մի՛ հա- 3
ւատար 'ի նմ, և մի՛ զմասն հօգւոյ քո, այլ դու ա՛ռ
յաւանդ պահեստի․ * և լաւ համարեսջիր լինել անորդ- 4
գի, քան սատանայ որդւոց ամբարշտաց ։ * 'Ի ժողովս մե- 7
ղաւորաց հուր բորբոքեսցի, և յազգ անօրէն բարկու-
թիւն վառեսցի ։ * Զայր 'ի գործս իւր դատեսցի․ * զի 13
մեղաւորն 'ի յափշտակութեան իւրում ոչ ապրեսցի, և 14
արդարն 'ի համբերութեան իւրում ո՛չ նպաստի ։ * 'Ի պա- 9
դխտութիւս զօրաւոյ խնայեաց․ * և զվեցհարիւր հա- 11
զարն սատանայեաց, * զի 'ի նմանէ է արդարութիւն և 12
ողորմութիւն ։ Քաւել կարօղ է, * և կշտամբանս բազ- 13
մապատիկս հատուցանել ։ * Ամենայն ողորմած արդա- 15
րութիւն դացէ, զի հատուցանօղն արդար ըստ գործոց
դատեսցի ։ Զսիրտ փարաւոնի ո՛ք խստացոյց, զի 'ի
նէր․

---

(19) Ոմանք․ ՚Որպէս և մարդիկ ։ (21) Եւ 'ի խորհուրդս
հանճարոյ իւրոյ ։
ԳԼ․ ԺԶ․ (14) Ոմանք․ Ոչ ապաւեսցի ։ (15) Ոմանք․ Զերիրաւ

նորքոյ երկնից երեւեսցին գործք նորա։ Որդեակ՝ ամ ա-
րարածոց յայտնի է ողորմութի նորա, մինչ զի զլոյս եւ
16 զխաւար բաշխեաց 'ի մէջ մարդկան։ * Մի ասիցես՝
17 'ի Տեառնէ թաքեայց, եւ զիս 'ի բարձանց ո՞վ յիշեսցէ. * եւ
18 կա՞ զի՞նչ է անձն իմ 'ի մէջ այսչափ արարածոց։ * Զայս
գիտասջի՛ր՝ զի երկինք եւ երկնից երկինք, եւ երկիր ամ
19 անդընդոց հաստատութբ, * միանգամայն 'ի հայել նորա
դողացեալ շարժի. զի բազմ են գործք նորա կամելն մի-
այն, որ 'ի ծածուկ են սքանչելեօք. ապ զի եւ զարժա-
նաւէս օրհնութին յուրմէ օրհնի, զի 'ի մերմէ նուաստ
24 օրհնութենէս՝ ո՛չ թերանայ եւ ո՛չ լիանայ։ * Որդեակ՝
25 լո՛ւր ինձ, եւ ընկալ զխրատ իմ. * զի յայտնեցից * ըղ-
26 գործս ամն իսկզբանէ արարածոց իւրոց։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Տէր յերկրէ ստեղծ զմարդն, * թիւ աւուրց եւ ժամ-
2 ժամանակաց ետ նմա. * ըստ կարի եւ ըստ զօրութե
3 նմա զգեցոյց զնա։ * Զահ եւ զերկիւղ նմա եդ 'ի վր ամ
4 մնեղեաց, տիրել ամ գազանաց երկրի՝ եւ թռչնոց երկ-
5 նից։ * Կատարեալ զգայարանօք՝ եւ բանաւորութբ զար-
6 դարեաց զնա։ * Զբարի եւ զչար ծանոյց նմա, * եւ եցոյց
7 զմեծութի գործոց իւրոց. * զի պատմեսցեն զփառս
8 նր, եւ օրհնեսցեն զանուն սրբ նր։ * Յաւել 'ի նա զհան-
9 ճար արուեստից, * եւ ուխտ յաւիտենից կացոյց ընդ
10 նա։ * Զսքանչելիս փառաց տեսին աչք նց, եւ զպար-
11 հուրթելի խօսս նր լուան ականջք նց։ * Եւ պատուէր
12 ետ նց զգո՛յշ լինել յամ չարէ, եւ պահել զպատուիրանն
ըղձալի։ Զարն զչարութի ուսոյց նց, եւ զմծ եւ զմերն
արարչական ետ արհամարհել նոցա։ Եւ զեւթնեակ
շնորհսն հան 'ի նոցանէ, եւ եւթն յանցանօք ելից զնա.
եւ յերկրէ ուսաւ առան՝ զնոյն անիծից երկիր ժառան-
գեցին. եւ յետ այնորիկ մեղս ազգէ ազգի ուսոյց նց,
մինչեւ ջրով ընջել զյիշատակ նց։ Եւ որդւոցն քանանու
դարձեալ դարձան 'ի չարութի միաշուրթն լեզուաւ
3 մինչեւ յաշտարակն վաղափուլ։ * եւ ամր բաժանեաց լե-
4 զուս եւ ազգս, * եւ իւրաքանչիւր ազգի կացոյց առաջ-
5 նորդս։ * Եւ յետ բազմահաւաք ամաց՝ ամ բաժին իւր
6 զիսրայէլ, * եւ աչք նր պահէր զճանապարհս նց, * եւ
7 անօրէնութիւք նց ո՛չ ծածկեցաւ 'ի նմանէ, զի եւ մեղք
8 ամ մարդոյ գրեալ է առաջի նր. * եւ արդարութի մար-
0 դոյ եւ շնորհք կնքեալ է առաջի նր։ * Սակայն մեղա-
8 ւորաց դարձ ապաշխարութե շնորհեաց. * եւ յանկարծ
9 իբրեւ զբիբ ական * զարթիցէ, եւ հատուսցէ զհատու-
ցումն։

(19) Զի 'ի մերմէ նուաստութենէս ոչ թերանայ։

ցուցանէ ։ Որդեակ՝ այր անզգամ մեղուցելոյ մտօք՝ մոլորէ
բութեն խօսի ։ * Արդ՝ դարձ քո առ բարձրեալն՝ և 21
թողու զմեղս քո ․ * և յանիրաւութենէ դարձիր՝ և ա- 23
տեա զպղծութի ։ * Փոխանակ կենդանեաց զբարձրեալն 24
'ի դժոխս ո՞վ օրհնեսցէ ։ * Որ հանգիցէ նմա խոստովա- 25
նութի , * 'ի մեռոց մեռելոյն , իբրև 'ի չեղելոյ կորեաւ 26
խոստովանութիւն ։ * Կենդանիք և ողջք յամ ժամ օրհ- 27
նեսցեն զՏր ․ * զի ոչ է մարթ ամ լաւութի լինել 'ի 29
մարդս ․ զի չէ անմահ որդի մարդոյ՝ * այլ հող և մո- 31
խիր ։ * Զի՞նչ լուսաւորագոյն քան զարեգակն ; սա- 30
կայն և նա նուազի ։

ԳԼ. ԺԸ.

Որ կենդանին յաւիտենից է՝ արար զամ ։ Տէր միայն 1
անպատմելի և արդար ․ * զի ո՞ կարասցէ քննել 3
զմեծութի նր , * և զզօրութի և զողորմութիս նր ո՞ կա- 4
րիցէ պատմել ։ * Զի յորժամ պատրաստեսցի մարդ 6
պատմել զսքանչելիսն , յայնժամ սկիզբն իցէ պատմելոյ
զզարմանալիսն ։ * Թիւ աւուրց մարդոյ թէպէտ հա- 8
րիւր ամ , սակայն իբրև կաթ մի 'ի ծովէ՝ և խիճ մի յա-
ւազէ ․ այսպէս հարիւր ամն 'ի թիւս ժամանակաց ։
Զի հազար ամն յայսմ աշխարհի՝ իբրև զմի օր ոչ են
յաշխարհն արդարոց ։ * Զի Տր արկ զողորմութի իւր 9
'ի վր նց , զի սիրեցին զնա և զհրաման նր ․ * Վս այ- 10
նորիկ բազմացոյց զքաւութի իւր ։ * Զի գութ մար- 12
դոյ 'ի վր ընկերի իւրոյ , և գութ այ 'ի վր ամ մար-
մնոց ։ * Կշտամբէ խրատէ և ուսուցանէ , և դարձու- 13
ցանէ իբրև հովիւ զհօտ իւր ։ * Որ անսայ և փութայ 14
յխրատուն նր՝ ողորմի նց ; զի իւր են դատաստանքն ։
* Որդեակ՝ բարեաց բամբասանս մի տար , և մի յամ 15
տուրս արտմութի բանից ։ * Տապ տօթոյ զաւարթա- 16
ցուցանէ զցօղ , այսպէս լաւ բան ուրախ առնէ քան
զտուրս ։ * Անբան նախատէ այր անմիտ ։ * Ուսանիջիր 18
նախ՝ և ապա խօսեսջիր ։ Մինչև քո ընդ թշնամիս 19
մարտուցեալ իցէ , խնդրեա քեզ օգնական ․ * և յա- 20
ռաջ քան զախտանալն՝ զգուշացիր բժշկաց ։ Յառաջ
քան 'ի դատաստան մտանել քննեսջիր զանձն քո , * և 21
'ի խոնարհ կալ զանձն քո ։ Եւ 'ի ժամանակի յանցա-
նաց դարձ յապաշխարութի ։ * 'ի ժամ մահու մի մնար 22
արդարանալ ։ Եւ զուխտ քո զոր եդեալ իցես՝ մի յա-
մեր , պատրաստեա հատուցանել * և զՏր մի փորձեր ։ 23
* Յիշեա զցասումն յաւուր կատարածի , և 'ի ժամանա- 24

կէ

Գլ. ԺԸ. (10) Ոմանք. Վս այսորիկ բազմ՟ ։ (20) Ոմանք. Զգուշասջիր բժշկաց ։ (22) Ոմանք. Մի յամայեսջիր ։

Digitized by Google

25 կէտ հատուցմանն 'ի դարձուցանել երեսաց։ * 'Ի լիու-
թեան ժամանակի զսով յիշեսջիր, և յաւուր մեծութեան
26 զաղքատութիւն։ * զի յայգուէ մինչև յերեկոյ փոփոխի
27 ժամանակ, և ամ ինչ արագաթև է առաջի տն։ * Այր
իմաստուն յամի զգուշասցի, և 'ի ժամ մեղաց զգու-
28 շասցի։ * Ամենայն իմաստուն ծանեաւ զհանճար՝ * և
29 զառակս հաստատուն 'ի մտաց իւրոց բղխեաց։ * Որդ-
31 եակ ըղձանութի յանիրութե մի բաշխեր յանձն քո,
32 և ատենար լիցիս թշնամեաց։ * Ընդ փափկութի մի ու-
33 րախ լինիր, և մի կապիր ընդ նմա։ * Եւ հանգամանա-
կօք և փոխով մի աղքատանար։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Ո է և մշակ արբշիռ ոչ հարստասցէ 'ի մեծութիւն։ Որ ա-
նարգէ զաղկաւն՝ առ փոքր փոքր կործանեսցի։
2 * Կանայք և գինի կործանեն զիմաստունս։ յանդուգն
4 յանձն սատակեսցի։ * Որ վաղվաղակի է 'ի հաւատալ՝
թեթև է սրտիւ, և որ յանցանէ՝ յանձն իւր մեղան-
5 չէ։ * Որ լիրբ է մտօք՝ ըստգիւտ լիցի բազմաց։ * 'Ի
7 բարեկամին և 'ի թշնամին մի յօժարեր երկրորդել ըզ-
8 բան։ * Եթէ մեղք ոչ իցեն 'ի ներքս՝ բնաւ և յայտներ
9 մի, * զի լուաւ նա՝ և զգուշացաւ 'ի քէն։ * Լուար
10 ինչ բան՝ մեռցի 'ի սրտի քում, ապինդ կաց՝ ոչ հերձու
12 և ելանէ արտաքս։ * Իբրև նետ հարեալ 'ի մարմին
13 մարդոյ, այսպէս բան 'ի փորի անմտի։ * Յանդիման
արա զբարեկամն՝ թերևս չիցէ ինչ յանցուցեալ, ա-
պա թէ իցէ մեղուցեալ, դարձեալ զգուշասցի՛ զի բա-
15 րեկամութիւն հաստատեսցի։ * Բազում են բանսար-
17 կութիւնք, և դու ամ բանից մի հաւատար։ * Է՛ ոք որ
գլթէ՝ և ոչ մտօք, զի ո՞վ է՝ որ ոչ յանցեաւ մտօք կամ
18 լեզուաւ։ * Ամենայն իմաստութիւն երկիւղ տն։ * Չէ
19 իմաստութիւն խրատ չարեաց, և ոչ 'ի խորհուրդ մեղա-
ւորաց իմաստութիւն։ * Լաւ է պակասամիտն երկիւ-
ղած, քան որ լի է մտօք, և յանդգնի անցանել ըստ
օրէնս։ * Է՛ խորագիտութիւն ճշմարիտ, և լի է ապի-
րատութբ և անիրաւութբ։ * Եւ է որ կորուսանէ
զշնորհս՝ զի յայտնի արասցէ զիրաւունս։ Եւ է խորա-
մանկ խոնարհ՝ շրջի 'ի ծածուկ, և փոր նորա լի է
նենգութբ։ * Մարդ յակնէ իսկ երևի, և 'ի պատա-
հել երեսաց ճանաչի իմաստութիւն։ * Հանդերձ մար-
դոյ և ծաղր երեսաց և քայլ ոտից պատմէ զնմանէ։
* Է՛

Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Որ անարգէ զաղկաւս։ (17) Ո-
մանք. Որ ոչ յանցեաւ լեզուաւ իւրով։ (21) Ոմանք.
Պակասամիտ մի տն երկիւղած։

Digitized by Google

* Է՛ յանդիմանութիւն՝ որ ոչ է բարի. և է լռութիւն որ 28
է իմաստութիւն:

Գլ. Ի.

Որքա՛ն զի կարի լաւ է յանդիմանել քան ցասնուլ: 1
* Եւ որ տանէ զգաստ բանսուք, այնպէս է՝ * որ- 3
պէս ներքինի ցանկայ կուսի կուսութեան: * Է՛ որ ՚ի 4
չափխօսութենէ առնելի լինի ամենեցուն. * և են՝ որ ոչ 5
գոն բանք ՚ի բերան: Են որ լռեալ են, զի գիտեն զժա- 6
մանակ բանից: * Այր իմաստուն լռեսցէ մինչև ՚ի ժա- 7
մանակ, և որ անզգամ է և ամբարիշտ՝ յառաջ վարես-
ցի: * Որ յաճախէ զբան իւր՝ արհամարհեսցի, և որ 8
առնելի լիցի՝ անչափ ատակեսցի: * Է՛ յաջողութիւն ՚ի 9
վերայ չարեաց մարդոյ, և են գիւտք ՚ի պակասութիւն:
* Են տուրք՝ որ ոչինչ օգնեն, և են տուրք՝ որ հատու- 10
ցումն կրկնակի ունի: * Է՛ պակասութիւն՝ որ վա՛ փառաց 11
է, և են՝ որ վա՛ խոնարհութեան: Են՝ որ գնեն ՚ի վեր
բարձին. * և են՝ որ գնեն զմեծն փոքու, և են՝ որ 12
տուժին եւս եւթնպատիկ: * Որ իմաստուն է բանիւք 13
զանձն սիրելի առնէ: Շնորհք մորոսաց ամաչեսցեն:
* Անզգամաց տուրք օգուտ ոչ լիցի, զի աչք նորա ընդ 14
միոյն ՚ի բազմս նային. * սակաւ ինչ տայ՝ և մեծամեծս 15
նախատէ, և իբրև քարոզ բանայ զբերան իւր: * Մո- 17
րոսն այսպէս ասէ՝ չիք իմ բարեկամ, և շնորհք բա-
րեաց ոչ գոյ ինձ: * Լաւ է գոյից գայթագղել՝ քան ՚ի 18
լեզուէ: այսպէս չարեաց կործանումն վաղվաղակի
հասցէ: * Առասպել տարաժամ այր անշնորհք: * ՚Ի 21
բերանոյ առն անմտի անարգին առակք. զի ոչ տա 22
զնա ՚ի ժամու: * Է՛ որ ՚ի մեղաց արգելեալ է վա՛ աղք- 23
քութեան, և ՚ի հանգստեան իւրում ոչ զղջանայ: * Է՛ որ 24
կորուսանէ զանձն վա՛ ամօթոյ, և կորնչի յանձնառու
իւրում: * Է՛ որ ամօթ յանձն առնու վա՛ բարեկամի, 25
և ՚ի տարապարտուց ստացաւ զնա իւր թշնամի: * Զազ- 26
բիծ ՚ի մարդ ստութիւն: * Այլ է գողութիւն, և այլ է 27
ստութիւն, և երկոքեան զկորուստ ժառանգեսցեն: * Ա- 28
նարգանք անձին մարդոյ՝ բանք սուտ իւրոյ, և ամօթ
նորին կանխեսցէ ՚ի նմին: Որդեա՛կ՝ պահեա՛ զբանս իմ,
և խելամուտ լեր ՚ի դմա ՚ի տունէ և ՚ի գիշերի, զի և
որդի հարազատ և ժառանգ մեծազգի որ զնախնեացն
զմեծամեծնութիւն ոչ նորոգէ և յառաջ բերէ՝ ամօթ մեծ
է նախատինք է նա հաւուց իւրոց, և անէծք նոցաց:

Բանք

Գլ. Ի. (14) Ոմանք. ՚ի բազումս հայցին: (17) Ոմանք. Մորոսն այնպէս ասէ: (21) Ոմանք. Այր անշնորհ:

Digitized by Google

Բանք առակաց. Եւթներորդ:

29 * Որ բանիւք իմաստուն է՝ առաջնորդեսցէ նմա, և
31 իմաստուն մարդ հաճոյ լիցի մեծամեծաց: * Պատա-
րագք և կաշառք կուրացուցանեն զաչս իմաստնոց,
և իբրև դայլ՝ ի բերան հարեալ անդրէն դարձուցա-
32 նէ: * Իմաստութիւն ծածկեալ գանձ աներևոյթ, և արդ՝
33 յերկոցունց զի՞նչ օգուտ: * Լաւ է մարդ որ ծածկէ
զմոլորութիւն իւր, քան որ ծածկէ զիմաստութիւն:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Որդեակ՝ փախի՛ր ՚ի մեղաց՝ ոչ յերեսաց օձի, զի թէ
2 մերձենաս՝ հարկանէ զքեզ: * Ամենայն անօրէ-
4 նութիւն ոչ սուր երկսայրի է՝ և հարուածոց նորա չիք
5 բժշկութիւն: * Թշնամանք և սրտուհանք աւերեսցեն
զմեծութիւն, սոյնպէս և տունք ամբարտաւանից կոր-
6 ծանեսցին: * Աղօթք աղքատաց մերձ է առ նա, և
7 նորա իրաւունք փութապէս եկանեն: * Եւ որ ատէ զյան-
դիմանութիւն ՚ի ճանապարհս մեղաւորաց գտանի. զի
որ երկնչի ՚ի տեառնէ դառնայ վաղվաղակի սրտիւ իւրով:
8 * ՚Ի հեռաստանէ յայտնի է հզօրն լեզուաւ իւրով:
9 իսկ զգայթագղելն նորա գիտէ իմաստունն: * Եւ որ շի-
նէ զտուն իւր ընչիւք օտարաց, այնպէս է՝ որպէս առնէ
10 ոք քարինս շեղջակոյտ: * զի ժողով անօրինաց խծուծ
11 կուտեալ է, և կատարած նորա բոց հրոյ: * Մեղաւո-
րաց ճանապարհք ողորկ և հորդեալ քարաքար, բայց
12 վախճան նորա կորուստ ՚ի դժոխս: * Իսկ որ պահէ զօ-
13 րէնս՝ խորհրդոց իւրոց հասու լինի, * և վախճան եր-
14 կիւղի տն իմաստութիւն: * Մարդ որ ոչ է խորագէտ՝
15 ոչ խրատի, * զի է խորագիտութիւն որ յաճախէ ՚ի դառ-
16 նութիւն. * և իմաստնոյ գիտութիւն որպէս հեղեղ յորդես-
17 ցէ, և որպէս բղխումն աղբեր: * Սիրտ անմտի որպէս աման
18 ջախջախեալ, զի զգիտութիւն ամենևին ոչ ընդունի: * Ի-
մաստութիւնն իբրև լուէ զբան հանճարեղին՝ գովէ զնա և
յաւելու ՚ի նա: անագորոյն իբրև լուէ տհաճ լինի,
դարձուցանէ զկերեսս՝ և զայն յետս ընկենու: * Ճառ-
բանից առն մորոսի՝ բեռն ընկեցեալ ՚ի ճանապարհի,
* և իբրև կապանք յոտս անմտաց իմաստութիւն: * Մո-
րոսն ՚ի ծիծաղելն իւրում բարձրացուցանէ զձայն.
իսկ խորագէտն հազիւ Է քմծին ժպտի: * Իբրև զարդ
ոսկի է իմաստնոյ խրատ, և որպէս ապարանջան յաջոյ ձե-
ռին

(29) Ոմանք. Առաջնորդեսցեն նմա: (31) Ոմանք. Դայլ ընդ բերան հարեալ:
ԳԼ. ԻԱ. (10) Ոմանք. Եւ կատարումն նորա բոց:

Digitized by Google

ռինն իւր ։ * Անմտութիւն է մարդոյ կալ առ դուրս՝ և ունկն 27
դնել 'ի ներքս, և որ իմաստունն է՝ ծանր թուի նմա
այս և անարգանք ։ * Ան անմտի սիրտ 'ի բերան իւր 29
է, և բանք իմաստնոյ կշիռ կացցէ 'ի բերան և 'ի սիրտ ։
* Անիծանել ամբարշտաց զսատանայ՝ և ոչ իմանայ թէ 30
անիծանէ զանձն իւր ։ * Զանձն իւր աղծէ քսուն, և 31
'ի բնակութեան իւրում ատեցեալ լինի ։

ԳԼ. ԻԲ.

Ստան քարի շաղախելոյ հարսւ, և ամ ոք կոծէ 1
զ'ի վ[ե]ր անմտութեան նր ։ * Ցեխով շաղախեալ ծոյլ, և 2
որ բուռն հարկանէ զնմանէ՝ թօթափէ զձեռս ։ * Հայ 3
ամօթ են ծնունդք անխրատք ։ Եւ դուստր ծնունդ
նուազութեան ։ * և կին անզգամ զհայր և զմայր յամօթ 5
առնէ ։ * Երգք տրտմութեան խրատ և պատուհասք առա- 6
ժամք ։ իմաստութեան և խրատ յամ ժամ իմաստնոյ է ։
* և որ զխեցի ոք կարկատէ, այնպէս է՝ և որ ուսու- 7
ցանէ զմորոսն ։ * Որ պատմէ զբան այնմ որ ոչ ու- 8
նայ՝ այնպէս է՝ որ զարթուցանէ զքնած 'ի խոր քնոյ ։
* Որ պատմէ զիմաստութիւն առն անմտի, և խնդրէ 'ի 9
նմանէ բան՝ ասէ, զի՞ է, և կա՞ զի՞նչ ասացեր ։ * Լաց 10
'ի վ[ե]ր մեռելոյ՝ զի պակասեաց 'ի լուսոյ, և 'ի վ[ե]ր մո-
րոսի լաց՝ զի պակասեաց յիմաստութենէ ։ * Սակաւ ինչ լաց 11
'ի վ[ե]ր մեռելոյն՝ զի հանգեաւ ։ * և մորոսին կեանք 12
չար են քան զմահ ։ * Սուգ մեռելոյ զեւթն օր, և 13
ամբարշտին և անմտին՝ ամ աւուրք իւր ։ * Ընդ ան 14
անմտի և անզգամի զբանս քո մի յաճախեր ։ ընդ անմի-
տին 'ի ճանապարհ մի երթար ։ * Խոտորեա 'ի նմանէ 16
և գտցես հանգիստ ։ ապա թէ ոչ՝ շաղախեսցիս 'ի մեղս
նր, և կա՞ նա յարեան քում ։ * Զի՞նչ ծանր քան զկա- 17
պար, զի՞նչ է անուն նր՝ բայց մորոս ։ * Աւազ և ա- 18
ղ և շանթք երկաթոյ դիւր է կրել՝ քան զմարդ անմիտ ։
* Եւ զոր օրինակ պահանկակաւ զինուած 'ի ժամա- 19
նակի շարժման ոչ կործանեսցի, * այնպէս սիրտ հաս- 20
տատուն 'ի վ[ե]ր խորհրդոց իմաստութեան 'ի ժամանակի
խռովութեան ոչ դողասցի ։ * Որ շզող զակն հարկանէ զար- 21
տասուս իջուցանէ, այնպէս որ զայրացուցանէ զբար-
յայտնէ զսէրս իւր ։ * և որ նախատէ զբարեկամ՝ քա- 22
կէ զբարեկամութիւն ։ * Եթէ սուր հանցես 'ի վ[ե]ր բարե- 23
կամի՝ զյոյս քո 'ի նմանէ մի հատաներ, զի գոյ անդ-
րէն դարձ ։ * Մի նախատեսցես զնա և մի զանգիտե- 24
ցես, զի գոյ տեղի հաշտութեան ։ բայց մի զխորհուրդ
նր յրուեսցես, զի այն է որ քակէ զբարեկամութիւն ։
* Հա-

Գլ. ԻԲ. (19) Ոմանք. Պահանկակաւ զինուած ։

Digitized by Google

28 *Հաւատարիմ լիջիր դու յաղքատութեն ընկերին՝ զի 'ի
29 բարիս նորա ուրախ լինիցիս ։ * Յառաջ քան զհայծա-
կունս ծուխ և բոց ։ այսպէս յառաջ քան զարիւն՝ կագ
33 և հակառակութիւն ։ * Ո՛ տացէ ինձ պահապան բերա-
նոյ, և 'ի վերայ շրթանց իմոց կնիք հաւատարիմ, զի
մի՛ անկեալց 'ի նմանէ ։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Տէ՛ր հայր կենաց իմոց՝ և տէր իմ, մի՛ թողուր զիս 'ի
2 խորհուրդս նց ։ * Եւ 'ի վ(ե)ր խորհրդոց իմոց ո՞
կացուսցէ խրատ սաստից, և 'ի վ(ե)ր սրտի իմոյ հանճար
3 իմաստութեան ։ * զի մի՛ յանցանիցեն տգիտութիւնք իմ,
և մեղք իմ 'ի վ(ե)ր իմ մի՛ բազմասցին ։ և մի՛ ը ոտիւք
4 զսայց անկեալ թշնամեաց իմոց ։ * Տէ՛ր հայր և տէր կե-
5 նաց իմոց, զբարձրութիւն աչաց ինձ մի՛ տար, * և զցան-
6 կութիւն աչաց և սրտի հեռացո յինէն ։ * Պէտք մարմնոյ
և ցանկութիւն գիջութեան ինձ մի՛ յաղթեսցէ, և բանս ան-
7 ձին ժպրհութեան ինձ մի՛ պատրաստեր ։ * Զխրատ իմաս-
տութեան լուարուք, և որ պահեսցէ զնա՝ մի՛ կործա-
8 նեսցի շրթամբք ։ * Հպարտն և հայհոյիչն և անօրէնն
9 կործանեսցին ։ * Զբերան քո մի՛ ընդելացուսցես յեր-
0 դումն՝ զի կործանումն մեծ է 'ի նմանէ ։ * Եւ յանուն
1 սրբոյն երդմամբ մի՛ սովորիր, * զի որ յանձնէ երդնուլ՝
3 'ի մեղաց ոչ ազատի ։ * զի. թէ ստիցէ՝ մեղք նորա 'ի վ(ե)ր
4 նորա, և թէ անցցէ ընդ երդումն՝ կրկին մեղաս ։ * և թէ
'ի տարապարտուց երդուաւ՝ սակայն ոչ արդարանայ ։
5 * Զի են բանք երդմանն՝ որ հաւասար են մահու, մի՛
6 գտցին այնորիկ 'ի ժառանգութեան արդարոց ։ * և 'ի
7 մեղս անօրինաց մի՛ գնասցես, * և զբերան քո մի՛ սո-
վորեցուսցես յերդումն ընդ նմա, * զի մի՛ յետոյ բազցես
զանչս, և զօր ծննդեան քո նզովեսցես ։ * Երկու իրք
են որ յանձնեն 'ի մեղս, և երրորդն հասուցանէ զբար-
կութիւն ։ * Բարկ անձն իբրև զհուր՝ զի այրի և ոչ շի-
ջանի, մինչև կլանէ ինչ ։ * և մարդ պոռնիկ անդամօք
մարմնոյն՝ ոչ դադարէ, մինչև հուր բորբոքի ։ * զի մար-
մին նորա քաղցր է, և 'ի չարեաց ոչ դադարէ մինչև մեռ-
ցի ։ * Զի ասէր 'ի կենդանութեան իւրում, * թէ ես
յումմէ երկնչիմ, * և զմեղս իմ բարձրեալն ոչ յի-
շեսցէ ։ * Ո՛չ գիտաց՝ թէ աչք տեառն տեսանէ զչարաղանիս,
և զխորհուրդս նորա նա սահմանեաց ։ * 'ի մէջ քաղաքաց
պարտաւորեսցի այնպիսին, * և ուր ակն ոչ ունիցի՝
կալցին զնա ։ * Այնպէս կին որ թողու զայր իւր, և
ստանայ ժառանգ յօտարէ ։ * Նախ՝ պտուիրանս բարձր-
եալն

Գլ. ԻԳ. (6) Ոմանք. Եւ 'ի բանս անձին ժպրհութեան ։

Digitized by Google

լոյն անարգեաց, երկրորդ անգամ՝ յայր իւր մեղաւ,
երրորդ անգամ՝ շնութեամբ պոռնկեցաւ: * Զայնպիսին 34
յատեան մատուսցեն, և որդւովքն հանդերձ զատա-
պարտեսցեն. * զի որմնոքն որդւոցն մի հաստատես- 35
ցին, և ոստք նոցա պտուղ մի բերցեն. * զի յիշատակ նոցա 36
յանէծս հասցէ՝ և մի ջնջեսցի, * զի ծանիցեն մնաց- 37
եալքն՝ Թէ չիք ինչ լաւ՝ քան զերկիւղ տն, և չիք այլ
քաղցր՝ քան զհայել 'ի պատուիրանս տն:

ԳԼ. ԻԴ.

Օրհնութիւն իմաստութեան:

Իմաստութի գովեսցէ զանձն իւր. * բացցէ զբե- 1
րան իւր յեկեղեցիս, և առաջի զօրաց նր պար- 2
ծեսցի: * Ես 'ի բերանոյ անտի բարձրելոյն ելի, * և 5
իբրև զմէգ ծածկեցի զերկիր: * Ես 'ի բարձունս բնա- 6
կեցի, և աԹոռ իմ իբրև զսիւն ամպոյ: * Շրջեցայ ես 7
զծագաց երկրի, և զանդունդս խորոց կոխեցի: * Շրջե- 8
ցայ ես 'ի վր ալեաց ծովու՝ և ընդ ամ երկիր, * և զամ 9
ազգս ստացայ: * Եւ յետ այսր ամի հանգիստ խնդրե- 10
ցի: Եւ արդ՝ յոր ժառանգութե հանգեայց ես: * Եւ 11
սահ ցիս տր, 'ի մէջ յակոբու բնակեսցես դու, և իսրայէ 13
ժառանգութի քո. * 'ի սրբութե նր պաշտեցից, * և 14
'ի սիոն հաստատեցայ 'ի սիրեցելում իմ քաղաք, նմա իշ- 15
խե զիս: Եւ հանգեայ ես յերուսաղէմ իշխանութի իմ,
և ես 'ի նմա: * Եւ հաստատեցայ 'ի մէջ իւր՝ 'ի վիճակ 16
ժառանգութեն տյ: * Իբրև նոճ բարձր 'ի լերինն լի- 17
բանանու: Եւ իբրև սօսի 'ի լերինն հերմոնի: * Եւ 18
իբրև վարդենի նորատունկ յերիքով: * Եւ իբրև ձի- 19
Թենի փայլուն 'ի դաշտի: Եւ իբրև սօսի 'ի գնացս
ջուրց բարձրացայ: * Հոտ արձակեցի իբրև զկինամոն, 20
և իբրև զմուռս ընտիրս արձակեցի հոտ անուշութե:
* Եւ իբրև բևեկնի արմատացուցի զոստս իմ: Ոստք 22
իմ ոստք փառաց և շնորհաց: * Մատիք առ իս որ ցան- 26
կայք ինև, և 'ի պտղոյ արմտեաց իմոց լցջիք: * Յի- 27
շատակ իմ աղբէ յազգ. * և որ ըմպեն յինէն՝ դար- 29
ձեալ փափագեսցեն յիս: * Այս ամ գիրք կտակա- 32
րանաց այ բարձրելոյ, * զկտակութի ժամարտութե 'ի 35
վր մեր՝ իբրև զփիսոն * որ լնու իմաստութի զերկրաւ, 36
և

(37) Ոմանք. Եւ չիք ինչ քաղցր քան:

ԳԼ. ԻԴ. (14) Ոմանք. Առաջի նր պաշտեցայց: (19) Ո-
մանք. Ջուրց բաղմաց: (20) Ոմանք յաւելուն. Զկինամոն.
և իբրև զպաղասատն բուրեցի հոտ անոյշ. և իբրև: (22) Ո-
մանք. Արմատացուցի զոստս իմ:

Digitized by Google

87 և իբրև Յորդանան յաւուրս հնձոց, * և իբրև զԳե-
38 հոն յաւուրս կթոց: * Ո՛չ առաջինք հասանել կարա-
39 ցին, նաև յետինքն և ոչ զմերձն իմացան: * Զի ՚ի ծո-
վէ բազմացաւ իմաստութիւն նր, և խորհուրդ նր յան-
41 դընդոց բազմաց: * Եւ իբրև զջրմուղ ՚ի գետոյ, և
43 իբրև զվտակ՝ զի յորդէ մտանել ՚ի դրախտ: * Եւ ահա
եղև ինձ ջրմուղն իբրև զգետ, և գետն եղև ինձ իբ-
46 րև զծով: * Սփռեցից զվարդապետութիւն իմ իբրև ըզ-
մարգարէութիւն, և թողեցից զնա ազգացն յաւիտենից:
47 * Ահա տեսէք զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի, այլ
ամենեցուն որ խնդրեն զնա:

ԳԼ. ԻԵ.

Իմաստութիւն խրատական:

3 Երեք են զոր ատեաց անձն իմ, և գարշեցայ յոյժ ՚ի
4 կենաց նոցա: Զհպարտ աղքատ, և զմեծատուն
6 սուտ՝ զալևոր պոռնիկ և պակասեալ ՚ի մտաց: * Իբ-
7 րև զի գեղեցիկ է ծերոց իմաստութիւն * և մեծաց և հան-
8 ճար փառաւորաց: * Իմաստութիւն ծերոց պսակ, և պար-
9 ծանք նց երկիւղ: * Երանեցի ինն խորհրդոց սրտիւ
10 իմով: * մարդոյ զուարճացելոյ յորդիս, և կենդանւ-
11 ոյն տեսցէ զանկումն թշնամեաց: * և որ կայցէ ընդ
կնոջ իմաստնոյ, և որ ոչ լծեաց զէշն և զեզն ՚ի միասին:
և որ լեզուաւ իւրով ոչ գայթակղեցաւ, և անարժանի
12 ծառայից ոչ ծառայեաց: * Եւ երանեալ է այն որ եգ-
գիտ զիմաստութիւն, և ոչ կործանեաց զնա աղքատու-
13 թիւն և տնանկութիւն: * Որ զիմաստութիւն եգիտ՝ մեծ է,
14 այլ այնպէս ոչ է՝ որպէս * երկիւղ տն: * Բանան հար ըզ-
15 նմանէ որքեալ՝ զի չիք ինչ նման նմա: * Ընկալ զամ-
17 ցաւ՝ և մի զվէրս սրտի: Ամ չարիք չար են, բայց չա-
22 րութիւն կնոջ վերագոյն: * Գլուխ չար քան զօձի չիք,
26 և չկայ թշնամութիւն չար քան զկնոջ: * Վիճանել չարեաց
27 եղջէ նա, և ժառանգութիւն ամբարշտաց: * Իբրև զառ-
՚ի վեր ամբարձ ոտից ծերոց, այնպէս լեզուանի կին
28 առն հեզոյ: * Մի իջաներ ՚ի գեղ կնոջ, և մի իղձա-
33 նար դու ՚ի լկնելն նր: * ՚Ի կնոջէ սկիզբն մեղաց, և
վա նր հանապազ մեռանիմք:

ԳԼ. ԻԶ.

1 Կնոջ իմաստնոյ երանեալ է այր իւր, և թիւ աւուրց
3 իւրոց կրկին: * Կին իմաստուն բաժին բարեաց,
և

(41) Ոմանք. Եւ իբրև .. ՚ի գետոյ:
Գլ. ԻԵ. (9) Ոմանք. Երանեցին ինձ խորհրդով:

Digitized by Google

և մտան երկիւղածաց։ * Յերեց յայսցանէ զանգիտեաց 5
սիրտ իմ․ * Բարկութիւն քաղաքի 'ի ժողովոց բազմաց․ 6
* քսութն տարապարտուց՝ քան զմահ չար․ * տանջանք 7
լեզուի նմի բաւական։ * Կին գինեմէր բարկութիւն մեծ, 9
և զանարգանս իւր ծածկել ոչ կարէ։ * Պոռնկութիւն 11
կնոջ յաչս և յօնս իւր ծանիցի։ * 'Ի վերայ անամօթի 12
դստեր հաստատեա զգուշութիւն։ * Զի իբրև ծարաւ 13
ուի ոք բանայ զբերան՝ և յամ ջրոյ ըմպել խնդրէ։ այս 15
պէս է կին պոռնիկ․ ամ մարդոյ բանայ զսէր իւր։
* Պարգևք 'ի տնէ կին ցածուն, * և չիք գինք նմա։ Կին՝ 17
բարկացօղ և ընդաւանի իբրև փող յորդորիչ պատերազ 18
մի համարեալ է։ * 'Ի վր երկուց այսոցիկ տրտմե 25
ցաւ սիրտ իմ, և 'ի վր երրորդին՝ ցասումն եկին ինձ։
* Զայր քաջ՝ զի տկարասցի վն աղքատութն։ Եւ արք և 26
մաստունք՝ եթէ անարգեսցին յանմտաց։ * Եւ այր ար 27
դար որ դառնայցէ 'ի մեղս յետ քաղաքավարութեանց։ * Զի 28
ոչ տարբերցուցանէ զանձն իւր 'ի մեղաց վաճառականն։

ԳԼ. ԻԷ.

Ոի բազում մեղան վն յաւելութն։ * Եւ եթէ ոչ 1
․․ ․․զանհէ ամ բուռն հարցեն, արագ արագ կործա 4
նեսցին տունք նց։ * Զանօթս կաւեղէնս թրծէ հնոց, 6
և մարդոյ փորձութն 'ի խորհուրդս իւր։ * զի իբրև 7
զպտեր ծառոյ երևեսցի պտուղ նր․ նոյնպէս բանք խոր
հրդոց 'ի սիրտ մարդոյ։ * Եթէ զհետ արդարութն եր 9
թիցես՝ վաղ հասանես նմա, և զգեցցիս զնա իբրև զպատ
մուճան փառաց։ * Ամ թռչուն առ իւր նմանիսն զբ 10
նայ, և ճշմարտութն առ այնս որ գործեն զարդարու
թն։ * Ճառք արդարոյ յամ ժամ իմաստութն։ * Անզգա 12
մտաց ժամանակի 'ի մէջ անմտաց, բայց 'ի մէջ խոր 13
հրդականաց կանխեսջիր։ * Ճառք յիմարաց ձանձրոյթ, 14
և ծաղր նց զրգռութն մեղաց։ * Իսկ որ 'ի վեր հա 17
նէ զխորհուրդս՝ զհաւատս իւր կորուսանէ։ * Զբա 18
րեկամ քո սիրեա և հաստատեա զնա 'ի նմա։ * Ապա 19
թէ յայտնեսցես զխորհուրդ նորա, զհետ նորին մի եր
թար։ * զի որպէս կորուսանէ մարդ զթշնամին իւր, նոյն 20
պէս կորուսեր դու զբարեկամութն նր, * և այլ ոչ 21
կարասցես ըմբռնել զնա։ * Մի երթար զհետ նր զի 22
հեռացաւ 'ի քէն․ * զի խորհուրդ նր յայտնեցաւ, և 24
յոյսն սրտի հատաւ 'ի նմաց։ * Քաղցրացուցանէ ըզ 26
բան իւր առաջի քո՝ և բանիւք զարմացուցանէ զքեզ․ և
յետոյ ծռեսցէ զբերան իւր, և բանից քոց եղկերանս
դէ-

ԳԼ. ԻԶ. (5) Ոմանք․ Յայսցանէ զարհուրեցաւ սիրտ։
(11) Ոմանք․ Բարկութիւն մեծ է։

Digitized by Google

28 դիցէ ։ * Հարուածք նենգաւորի առաւել են քան ըղ-
29 ձեր ։ * Որ ընկերի հոր հատանէ՝ ինքն լցցէ զնա ։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Որ խնդրէ խրատուածս 'ի տեառնէ՝ գտցէ վրէժխնդրութի ։
2 * Զներեաս ընկերի քո թող, և ապա թողցին քեզ
3 մեղք քո ։ * Զի եթէ ոխս ընկերին պահեսցես, զհամբերդ
6 'ի տեառնէ խնդրեսցես թողութի ։ * Յիշեա զվախճան քո,
7 և դադարեա 'ի թշնամութենէ ։ * Զմտաւ ած զմահ ա-
9 պականութեն, և պահեա զպատուիրանս ։ * Ած ըղ-
ձեռս զուխտ բարձրելոյն, և թող 'ի բաց զանմտութի
10 քո ։ * Հեռացի 'ի քէն զմարտ և զկագ, և նուազես-
11 ցին 'ի քէն մեղք ։ * Այր բարկացող բորբոքէ զմարտ,
և այր մեղաւոր խռովէ զբարեկամս, զի 'ի մէջ խա-
14 ղաղութեն արկանէ բանսարկութի ։ * Եթէ փչես 'ի
կայծակն՝ բորբոքի նա, և եթէ թքանես 'ի վր՝ շիջու-
ցանես զնա. և երկոքեան 'ի բերանոյ քումմէ ելա-
15 նեն ։ * Զքսուն և զերկլեզուն առհասարակ նզովեսջիք,
16 զի զբազումս 'ի խաղաղութե սատակեցին ։ * Լեզու եր-
17 րեքկին զբազումս հալածական արար յազգաց յազգս, * և ըղ-
քաղաքս հզօրս կործանեաց, և զապարանս մեծամեծս
20 քակեաց ։ * Որ զայնպիսի լեզու ունի՝ ոչ գտանէ խա-
22 ղաղութի, և ոչ կարէ բնակել 'ի խաղաղութե ։ * Բա-
զումք են որ անկեալ են 'ի սուր սուսերի, այլ ոչ այն-
25 չափ որչափ անկելոցն 'ի ձեռն լեզուի ։ * Մահ չարաչար
26 մահ նր, և լաւ են դժոխք քան զնա ։ * Զարդարսն
մի յաղթահարեսցէ, և 'ի հուր նր նոքա մի այրեսցին ։
27 * Որք թողին զտր՝ նքա անկցին 'ի ձեռս նր. 'ի վր նց
28 անկցի իբրև ինձ ապականիչ նոցա ։ * Որդեակ՝ ըղ-
գոյշ լեր, ապրեցո զանձն քո, և դիր դուռն բերանոյ
29 քո ։ * Զարծաթ և զոսկի քո ծրարեա, և բանից քոց
30 առնիջիր չափ և կշիռ ։ Բերանոյ քո կացո դուռն ։ * և
զգոյշ լեր զի մի գայթակղեսցիս լեզուաւ քո ։

ԳԼ. ԻԹ.

1 Որ առնէ զողորմութի՝ փոխ տայ ընկերի, և որ սփոփէ
4 ձեռամբք՝ պահէ զպատուիրանս ։ * Բազումք են որ
զփոխն իբրև զգիւտ համարեցան, և ջան մեծ հասու-
5 ցին փոխատուաց իւրեանց ։ * Յառաջ քան զառնուլն համբուրեն
զձեռս, և յայլոյ իրաց զիւր ձայնն յեղուկս արկանէ,
* և

ԳԼ. ԻԷ. (26) Ոմանք. Եւ յետոյ ծանուսցէ զբան իւր ։
(29) Ոմանք. Յինքն լցցէ զնա ։
ԳԼ. ԻԸ. (22) Ոմանք. 'Ի ձեռս լեզուի ։ (27) Ոմանք. Որք թողին զնա... 'ի վր նր առաքեսցի իբրև ինձ ։

Digitized by Google

* և 'ի ժամանակի հատուցմանն յապաղեսցէ զժամանակն՝ 6
և բանս տայ ձանձրալիս. * և եթէ կարի տագնապեսցէ 7
ցէ՝ զկէսն թէ վճարէ, և նա 'ի միտս համարի եթէ գիւտ
գտի: * զանէծս և բամբասանս հատուցանէ 'ի վ̃ր նր̃. * և 9
անարգանս տայ զնա իւր թշնամի առ տարապարտուց: * և փոխա- 8
նակ մեծարանաց անարգանս: * Յաղագս պատուոյ իւրա- 9
նեն օգնական լեր աղքատի, և յաղորմութենէ մի ունայնի 12
զնա արձակեր: * Կորո՛ զարծաթ վն̃ եղբօր և բարե- 13
կամի, և մի ժանգահարեր լիցի ընդ կորուստ վիմաւ: 14
* Դիր գանձս ըստ պատուիրանաց Բարձրելոյն, * և պարգ- 17
պան լիցի քեզ յերևաց թշնամւոյն: * Այր բարե- 19
րար երաշխաւոր լիցի բարեկամի. * և զնորին երաշ- 20
խաւորութիւն նր̃ մի մոռանար, զի նա եդ զանձն փո-
խանակ քո: * Երաշխաւորութիւն զպատուհաս կորոյս՝ և 24
եհան 'ի բարեաց: * և մոլորեցոյց զնոսա յալիս ծովու: 25
* Երաշխաւորութիւն մեղաւորի մի անկցիս, և չարա- 26
յօժարն մնասցէ 'ի դատաստան նորա: * Սկիզբն կենաց 28
մարդկան՝ ջուր, հուր, հաց, և հանդերձ, և տուն որ
ծածկէ զամօթ: * Լաւ են կեանք աղքատին ընդ 29
յարկաւ փայտից խարով, քան զարահա մեծամեծս յօտար
ազգաց: * Զմեծն և զփոքրն յանձնեա մի փորձեր: 30
* Կեանք չար է փոխել տանէ 'ի տուն, և ուր պանդխ- 31
տեսցիս՝ ոչ բացցես համարձակութիւն. * Թեպէտ ըմպեսցես 32
և վաստակեսցես՝ անօգուտ է, և 'ի վ̃ր այսր ևս չար բանս
լսես, * եթէ եկ էլ 'ի տանէ այտի. պատրաստեսցես ըն- 34
տանեաց յորում եմ, զի եղբայր մի իմ եկեալ և բարեկամ ե-
կեալ է: * այս ծանր է մարդոյ լսել՝ որոյ միտք իւր 35
առ իւր է. զի պախարակեաց զնա կենդանութեանն, և ըն-
տանեացն կեանս նր̃ մնան առաջ բազմաց:

ԳԼ. Լ

Բան խրատական յաղագս բարեկամաց և որդւոց:

Որ սիրէ զորդի՝ յաճախեսցէ 'ի վ̃ր նր̃ գան: * Որ 1
խրատէ զորդի՝ շահեսցի զնա, և 'ի մէջ բարեկամաց 2
փառաւորեսցի: * Որ ուսուցանէ զորդի՝ նախանձե- 3
բեկ առնէ զթշնամիս, և առաջի բարեկամաց ցնծաս-
ցէ: * Մեռաւ հայր նր̃՝ և չէ մեռեալ, զի նման իւր 4
եթող յաջորդել: * Ետես նա զկեանս իւր՝ և ուրախ 5
եղև, և 'ի վախճանի իւրում ոչ տրտմեցաւ: * Անտա- 6
ջի թշնամեաց եթող վրէժխնդիր, և առ բարեկամս ըն-
նորհս հատուցանող: * Խնամէ զորդի՝ և պատեսցէ ըն- 7
վէր նր̃: * Չի թերահաւատ՝ եղանէ խիստ, և որդի ընդ- 8
ոստ.

Գլ. ԻԹ. (5) Ոմանք. Հրամայութիւն զձեռն, և յայլ":

Digitized by Google

9 սրձակ՝ եւ լանէ զքեզ խրատ ։ * Մի՛ ատամնակցուցաներ
10 ընդ նմա, զի մի՛ տրտմիցիս. * եւ մի՛ քծնիր ընդ նմա,
զի մի՛ մրուր տացէ նա քեզ. եւ 'ի վախճանի զանալից
11 առնէ ։ * 'Ի մանկութեան զորդի քո մի՛ համարձակեցու-
ցաներ, եւ զյիմաստ ադխտութեան նոր մի՛ ընդ վայր համա-
12 րիր ։ * Մինչդեռ տղայ իցէ՝ զպարանոց նորա խոնար-
13 հեցո, * զի մի՛ յանհնազանդութեան նորա անկցիս ։ * Լաւ է
14 աղքատ հզօր յարքանեակ իբրուամ ... քան մեծն
15 չարագանեալ 'ի մարմին իւր ։ * Ողջութիւն եւ բժշկու-
թիւն քան զոսկի լաւ է, եւ քան զմեծութիւն բազում.

Բան խրատական յաղագս կերակրոց ։

16 Ո՛չ է մեծութիւն լաւ քան զմարմնոյ ողջութիւն, եւ չիք
17 այլ ուրախութիւն սրտի ։ * Մահ լաւ է քան զկեանս
18 դառնութ ։ * Եւ ոչ խորտիկք յօրինեալ դնելով 'ի վը
19 գերեզմանի, * այնչափ են ողջակէզք եւ զոհք կռոցա-
ռաջի ։ Զի ոչ զայս արասցէ՝ աչօք տեսանէ զի ոչ ու-
20 տէն, * եւ նա լայ եւ յոգոց հանէ ։ * Ոչ ներքինի զի
21 գիրկս արկանէ կուսի՝ եւ ոչ յագի ։ * Տրտմութեան մի՛ տար
22 զանձն քո, եւ 'ի խորհուրդս մի՛ նեղեր զքեզ ։ * Կեանք
23 մարդոյ ուրախութիւն սրտի ։ * Զուարթութիւն 'ի բաց ա-
24 րա 'ի քէն, * զի չիք ինչ օգուտ 'ի տրտմութենէ ։ * Սրա
25 մտութիւն եւ նախանձ նուազեն յաւուրց ։ եւ յառաջ քան
26 զժամանակ հասուցանէ հոգք զծերութիւն ։

ԳԼ. ԼԳ.

16 Լուսէ ես ոչ ձաղքաղ զհետ կթողաց՝ * եւ լցայ որհ-
17 նութեամբ տն իբրեւ զհնձան կուտողի ։ * Հայեցարուք
18 եւ տեսէք՝ զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի, այլ ամենայն
19 որ խնդրեն զիմաստութիւն ։ * Լուարուք ինձ իշխանք
20 ժողովրդոց, եւ առաջնորդք՝ ունկնդիր լերուք ։ * Մի՛
տայք իշխանութիւն կնոջ եւ որդւոց՝ եղբօր եւ բարեկա-
21 մի 'ի կենդանութեան ձերում ։ * Մինչ դեռ կենդանի
22 ես՝ մի՛ փոխանակեր զքեզ ընդ մարդոյ ։ * Լաւ է քեզ
զի որդիքն քո ... քան թէ դու հայիցես 'ի
23 ձեռս նց ։ * Յամ գործս մի՛ լինիր առաւել, եւ մի՛ տար
25 բամբասանս փառաց քոց ։ * Բի՛ր եւ ժեռն՝ եւ բեռն
26 իշոյ, հաց եւ գան՝ եւ գործ ծառայի ։ * Զայրացիր նմա
27 գանիւ, եւ գտցես հանգիստ ։ * Լուծ եւ փոկ զպարա-
28 նոց անհնարութեանց խոնարհեցուցանեն, * եւ ծառայ
չարագործ տանջանք եւ կապանք ։ 'Ի գործ կացո զնա
զի

ԳԼ. Լ. (14) Ոմանք. Չարագանեալ 'ի ։ * Ոմանք. Բան
խրատու յաղագս կե՛՛ ։ (19) Ոմանք. Զի ուտէ ։
ԳԼ. ԼԳ. (25) Բոմն. Եւ բուռ իշու ։

Digitized by Google

զի մի յուղարկի 'ի մարմին իւր ։ * Եւ տառանջ երասանաց 30
մի՛ ինչ գործեր, * այլ ընկալջիր զնա իբրև զանձն քո ։ 31

ԳԼ․ ԼԴ․

Ունայնութիւնք և հնարք և երազք * զմիտս անմտաց 5
զարթուցանեն ։ * Զի բազումք խաբեցան յերա- 6
զոց, և անկան 'ի յուսոյ իւրեանց ։ * Օրէնք առանց սուտ- 7
թեան կատարեսցին, և իմաստութիւն հաւատարմաց կատա- 8
րեալ լիցի ։ * Այր հանճարեղ ծանեաւ բազում 9
բանս, և իմաստութեան տարեալ 'ի նմանէ ։

Յաղագս անօգուտ պատարագաց ։

Ողջակէզ յանիրաւութենէ՝ պատարագ արհամարհեալ, 21
* զի ոչ ընդունի բարձրեալն զպատարագս ամբարշ- 23
տաց ։ և ոչ 'ի բազմութեան ողջակիզաց նոցա քաւէ զմեղս
նոցա ։ * Որ մատուցանէ ողջակէզս յընչից աղքատաց, 24
այնպէս է՝ իբր զենու որ զորդի յանդիման հօր ։ * Հաց 25
կարօտութեան կեանք աղքատաց, և որ զրկէն զնոսա՝ ա-
րեան նոցա 'ի գլուխս նոցա ։ * Սպանող է ընկերի իւ- 26
րում որ հատանէ զկեանս ․ * ընդ արիւնահանս համա- 27
րեսցի՝ որ հատանէ զվարձկանի վարձ ։ * Զի՞նչ օգուտ 28
գործեն, բայց աշխատութիւն, * զի մին օրհնէ՝ և միւսն 29
անիծանէ, ո՞յր ձայնի լուիցէ Տէր ․ * այնպէս է մկրտեալ՝ որ 31
պահէ վասն մեղաց, և դարձեալ գնայցէ անդրէն 'ի նոյն ։

ԳԼ․ ԼԵ․

Որ պահէ զօրէնս՝ յաճախէ 'ի պատուիրանս ․ * և որ 1
առնէ զողորմութիւն՝ նուիրէ Տեառն օրհնութիւն ։ * Հա- 3
ճոյ է Տեառն մեկնել 'ի չարէ, * և փրկութիւն ազատեաց՝ ապրել 4
'ի գեհենէ ։ * Պատարագ արդարոյ ընդունելի 5
է, և յիշատակ պատարագաց նորա մի մոռասցի ։ * Պաշ- 9
տեա՛ զՏէր յակն առատութեան, և մի՛ գծուծ առներ ըն- 10
ծայս ձեռաց քոց ։ * Յամ տուրս քո զուարթ կաց 11
զերեսս, և ուրախութեամբ պաշտեա՛ զտասանորդս ։ * Մի՛ 15
հայիր 'ի պատարագս անօրինաց, զի Տէր իրաւ դատա-
ւոր է, և ոչ է ակնառութիւն առաջի նորա ։ * Զաղօթս 16
զրկելոյն լուէ վաղվաղակի, * և ոչ արհամարհէ զայրին 17
և զորբն՝ յորժամ սփռէ զաղօթս իւր առաջի նորա ․ * և 23
զհեթանոսս անօրինաց խորտակեսցէ ․ և զբազմութիւն ամ-
բարտաւանից ընկեսցէ ։ * Իբրև զի գեղեցիկ է ողոր- 26
մութիւն 'ի ժամանակս նեղութեան՝ որպէս ամպք 'ի ժա-
մանակս երաշտութեան ։

Գլ․ ԼԴ․ (29) Ոմանք․ Ա՛րդ՝ որում ձայնի լուէ Տէր ։

Digitized by Google

Գլ. ԼԶ.

Յաղագս հայցողական խնդրուածոց:

1 Ողորմեաց մեզ Տր ած ամի, և հայեաց 'ի մեզ: * Արկ
2 զահ քո 'ի վ̄ր ամ հեթանոսաց. * ամբարձ զձեռն
3 քո 'ի վ̄ր ազգաց օտարաց: * Զի ծանիցեն զքեզ՝ ոպ̄
5 և մեք ծանեաք, զի ոչ է այլ ած բաց 'ի քէն Տր: * Նոր
6 ծեա զսքանչելիս՝ * և փառաւորեա զաջ քո: * Զարթո
7 զբարկութիւն քո, և հեղ՝ զսրտմտութիւն քո, * բարձ
8 զհակառակորդն՝ և ջնջեա զթշնամին: * Ճեպ տուր ժա-
9 մանակի, և յիշեա զդատաստան: * 'Ի բարկութեան հրոյ
10 սատակեսցի թշնամին: Եւ որ չարչարեն զժողովուրդ
11 քո գտցեն զկորուստ ապականութեան: * Խորտակեա
12 զգլուխս չար իշխանաց, որք ասեն՝ չիք այլ ոք բաց 'ի
13 մէնջ: * Ժողովեա զցրուեալ ազգս յակոբայ՝ զի քո են
Տր, և զքեզ օրհնեսցեն:

Գլ. ԼԱ.

Յաղագս ընտրելոյ հոգւոց:

1 Տրտմութիւն մեծ՝ մաշէ զոսկերս, * և հոգք տրտմու-
2 թեան՝ մերժէ զննջել: Հիւանդութիւն ծանր արթուն
3 առնէ 'ի քնոյ: * Զանազան մեծն ժողովել խնչս, և 'ի
4 հանգստեան իւրում յագեցաւ փափկութեամբ: * Զա-
նազան աղքատն 'ի նուազել կենաց իւրոց, և 'ի հան-
5 գստեան իւրում կարօտեալ գտաւ: * Որ սիրէ զոս-
կի՝ ոչ արդարասցի, և որ երթայ զհետ անօրէնութ՝
6 ապականեսցի: * Բազումք 'ի կորուստ մատնեցան վն
8 ոսկւոյ, և եղև կորուստ նց առաջի նոցա, * Երանի
մեծատան որ գտանի անարատ, և զհետ ոսկւոյ ոչ մո-
14 լորեսցի: * Այն մարդոյ չար է, աչք՝ յինչս և հայ-
16 եսցի նա՝ մի ձգեր զձեռն քո: * Խորհեա դու բարի
18 անձին քում, զնոյն կամեաց և ընկերին: Զի եթէ դու
բարի կամիս քեզ՝ և այլոց չար, ժամանակ տացէ քեզ
Տր եւթնապատիկ չար, զի դու ընկերին բարի ոչ կա-
մեցար: Առն անմտի և հաց քուլեփի միտս մի դներ,
և խրատու իմաստութեան հաւանեա: Որ իմաստուն է
և խաղաղարար յամենայն ժամ ցանկայ տեսանել զնա:
Մարդ որ յաղմուկ սովորէ՝ սատանայի նմանէ, զի սա-
տանայ բարի ոչ լինի՝ և ոչ մարդն այն խաղաղարար:
Հան

Գլ. ԼԶ. (8) Ոմանք. Զարթո զողորմութիւնս քո:
* Ոմանք. Ոգւոց. կմ հոգւոց:
Գլ. ԼԱ. (18) Ոմանք. Քաղեփի, միտս մի դներ:

Digitized by Google

Հա՛ն զնա 'ի միջոյ՝ և խաղաղացիր 'ի նմանէ, զի մի՛ք որ չգիտէին զինքն՝ գիտասցեն, և զքեզ ոչ պարսաւես-ցեն, և հալածեսցեն զնա քաղաքէ 'ի քաղաք․ մինչև վախ-ճանի նմա ուր ոչ գիտէ։ Որդեակ՝ մտն անձանի համ-դիպեցայ ես՝ և շատ տագնապեցայ 'ի նմանէ, զի էր ծառայ սիրուն և հաւատարիմ, և զատնութիւն խօսէր բերան նորա․ և զխօսս անձին իմոյ՝ և զընկերի արդար ամուսնոյ՝ պատմէր առաջի թշնամեաց յայտնի և 'ի հրա-պարակս։ Իմաստուն բանիւք խրատեցի զնա, և ոչ լուաւ, հատուցի նմա զան՝ և հաւանեցաւ։ Լաւ է ան մորոսի բեր գլխոյն, քան թէ քարձս փեփոբալեցա, զի իմաստութիւն ոչ խրատի․ մի՛ յապաղեր առ նմա զօգուտ նորա․ զի թէ վաղ և անագան՝ այսու խրատեսցի նա։ * Լո՛ւր ինձ որդեակ՝ և մի՛ անարգեր զիս, և 'ի վախ-ճանի գտցես զբանս իմ։

Յաղագս աշխատանաց գործոց, և այլոց խրատուց։

Լե՛ր դու կայտառ 'ի գործս քո, և հիւանդութիւն քեզ 27
ոչ հասցէ։ * Լե՛ր հացիւ առատ՝ և գովեսցեն զքե- 28
քեզ մարդիկ հաւատարիմ։ Ամենայն մարդ՝ մարդ է,
բայց դու ընտրեա՛ զպիտանին՝ որ 'ի ժամանակի նե-
ղութեան օգնեսցէ քեզ․ և զհաց քո լիով տո՛ւր նմա, և
լե՛ր կարօտելոց սեղան, և օրհնութիւն քո 'ի նմանէ հաս-
ցէ յամ տեղիս։ * Առ գինւով մի՛ քաջայանար, զի բազումք 30
կորեան 'ի գինւոյ։ * Դատնութիւն սրտի՝ գինի անչափ։ 38
ցնծութիւն և ուրախութիւն սրտի՝ գինի սակաւ։ * Մի՛ 41
նշաւակեր զընկեր քո 'ի գինարբուս, * և բանս նախա- 42
տանաց մի՛ ասեր ընդ նմա, զի մի՛ գինւով չարիք մեր-
ձեսցեն 'ի ձեզ՝ և տառապեսցիք 'ի միմեանց։

ԳԼ. ԼԲ.

Որդեակ՝ թէ գլուխ իցես բազմաց՝ մի՛ հպարտանար 1
'ի վ̄ր ն̄ց․ լե՛ր դու իբրև զմի 'ի նոցանէ, * և հա- 2
նապազ խնամեա՛ զնս․ և ն̄ք զանձինս իւրեանց 'ի մէջ
դիցեն 'ի վ̄ր քո։ Եւ զպարգևս խրատման քո մի՛ պա-
կասեցուցաներ 'ի նոցանէ․ * հոգ տար ն̄ց 'ի սեղանս, 3
և զուրախութիւն ն̄ց քեզ համարեա՛։ * Խօսեա՛ դու իբ- 4
րև զծեր՝ զի վայել է քեզ հաստատութիւն իմաստութեան։

ԳԼ. ԼԳ.

Եւ զպայծառութիւն պատասխանեաց յառաջ պատրաստ- 4
եա՛ զի ամենեցուն լսելի լիցի։

Յա-

Գլ. լա․ (42) Ոմանք․ Եւ տառապեսցիք 'ի միմեանց։

Digitized by Google

Յաղագս անմիտ մարդոյ, և պէսպէս խրատուց։

Որդեակ՝ անիւ սայլի է գութ մորոսոյ, և իբրև առան-
ցքի խորհուրդ նոյ։ * Հակառակ է չարն բարւոյ, որպէս
կեանք մահու։ Եթէ հնար իցէ մարդոյ՝ զչարն առի-
ցէ, և ողորմութեան տացէ անձին իւրում ՚ի ժամ մահու։

Գլ. ԼԷ.

Ի՛նքնագլուխ խորհրդականաց պահեա՛ զանձն քո։ * և
ընդ այնոսիկ մի՛ խորհիր դու, որ ը̃ ակամբ նայի-
ցին ՚ի քեզ, այլ և ՚ի նախանձաւորաց քոց թագուսջի՛ր
զխորհուրդս քո։ Մի՛ ը̃ առն ամբարշտի՝ վասն ածպաշտութեան,
և մի՛ ընդ առն անիրաւի՝ վ̃ արդարութեան։ * Մի՛ ը̃
առն վաճառականի՝ վ̃ պատերազմի, և մի՛ ը̃ առն վաճա-
ռականի վ̃ վաճառաց փոփոխելոյ։ * Մի՛ ը̃ առն չա-
րակնի՝ վ̃ գոհութեան, մի՛ ընդ առն անողորմի՝ վ̃ գթոյ,
և մի՛ ընդ առն վատի՝ վ̃ ամ̃ գործոյ։ * Մի՛ ընդ առն
վարձկանի՝ վ̃ վարձուց իւրոց, մի՛ ընդ վատ ծառայի՝
վ̃ մեծագործ հրամանի. ընդ այնոսիկ մի՛ խառնիր ըղ-
խորհուրդս քո։ * Այլ ընդ առն ածպաշտի առա-
ցես զխորհուրդս քո. մանաւանդ եթէ ստուգեալ գի-
տասցես՝ թէ զպատուիրանս նոյ պահեալ է։ * Եթէ
ոչ գտցես այսպէս՝ հաստատեա՛ դու ՚ի քեզ զխորհուրդս
սրտի քում, զի ոչ գոյ քեզ հաւատարիմ քան զնա։ * Եւ
՚ի վ̃ այսր ամի զբարձրեալն աղաչեսջիր, զի ուղղես-
ցէ ճշմարտութ̃ զճանապարհս քո։ * Սկիզբն ամ̃ գոր-
ծոյ՝ բանք են, և առաջին քան զամ̃ գործ՝ խորհուրդ։
* Շաւիղք առակաց ՚ի սիրտ, զի չորք առաջիք ծագեն
՚ի նմանէ, բարի և չար՝ կեանք և մահ։ * Գոյ այր խո-
րագէտ բազմաց խրատիչ, և անձին իւրում անպիտան։
* Է՛ որ ճարտարաբան լինի բանիւք՝ * և յամ̃ իմաս-
տութէ պակասեալ գտանի, զի չէ՛ տուեալ նմա շնորհք
՚ի տ̃նէ։ * և իմաստութի՝ յանձն իւր է, և պտուղ ի-
մաստութե իւրոյ ՚ի բերան իւր հաւատարիմ։ * Այր
իմաստուն լցցի օրհնութ̃, և երանեսցեն նմա ըղձք՝
որ հային ընդ նա. * և անուն նր̃ կեցցէ յաւիտեան։
* Որդեակ՝ մի՛ ագահեր դու յամենայն փափկութիւ
քո, և մի՛ չուայլիր դու ՚ի պէսպէս խորտիկս, * զի ՚ի
բազում խորտկաց մտանեն ցաւք։ * Յագահութէ
բազումք մեռան. իսկ որ զգոյշ լինի անձին իւրոյ՝
յաւելու ՚ի կեանս։

Գլ.

Գլ. ԼԷ. (14) Օրինակ. Ընդ այսոսիկ մի խառ.՞։ (15) Օ-
րինակ. Առասցես զխորհուրդ քո։

Digitized by Google

Գլ. ԼԸ.

Պատուեա զբժիշկ 'ի պէտս անձին քո, զի և նա յԱյ 1
արարեալ է։ * Բայց բժշկութիւն 'ի բարձրելոյն է։ 2
* Է՛ ժամանակ՝ զի 'ի ձեռս նոցա է բժշկութիւն քեզ. 13
* զի և նոքա զՏր աղաչեսցեն՝ զի յաջողեսցէ գործոց նոցա։ 14
* 'Ի վր մեռելոյ հեղ արտօսր՝ և մի արհամարհեր ըզ- 16
զնր հրամանի նր. * և կաց 'ի սուգ օր մի կամ երկուս, 18
և մխիթարեսջիր 'ի տրտմութենէ։ * Զի 'ի տրտմութենէ 19
բազում անգամ և մահ լինի, և տրտմութիւն սրտի հա-
կամեցուցանէ 'ի զօրութենէ։ * 'Ի բաց արա 'ի քէն զտրտ- 21
մութիւն, * և մի մոռանար՝ զի դարձ քո անդրէն է. * զի 22
նա օգուտ՝ և դու վնասեսցես ինքեան։ * 'Ի հանգստեան 23
մեռելոյն հանգո նմա զյիշատակ նորա։ 24

Յաղագս արուեստից մարդկան և իմաստից

Ո՛րպէս իմաստնանայ այր մաճկալ, և կամ արօրի 26
'Ի փայտ խթանի իւրոյ։ Եւ այս է գործ նորա, եզինս
վարել՝ և անդէն միայ առ նոսա։ Պատրաստեսցէ նր 'ի մէջ
արջառոց ցլուց։ * և տքնութիւն նորա 'ի մէջ զուարակաց, 27
և սիրտ նորա զանկեալ զակօսիւք։ * Այսպէս ամ 28
հիւսն և ճարտարապետ, որ գիշերն զքանդակեալ զնմա-
կերս, և առնելծանեն զկերպարանս. միտք իւր տայցէ
նմանութիւն պատկերի, և տքնութիւն իւր գործ կատարել։
* Այսպէս դարբին առ սալ՝ և զննէ զշանթս զատարկ 29
երկաթոյ. * մրրիկ հրոյ հալէ զմարմին նորա, և ձայն 30
ուռան խլացուցանէ զականջս նր։ * Սիրտ նր տայցէ 31
կատարումն գործոց իւրոց։ * Այնպէս և բրուտն՝ 32
որ նստի 'ի վր գործոյ իւրոյ, և անիւ ... ոտիւք
իւրովք շարժէ զանիւն. որ հանապազ 'ի հոգս կայ վս
գործոյ իւրոյ, և յարգի է ամ բանն։ * Կատարեալ 34
է սիրտ նր աւաղջուք, և տքնութիւն նր սրբէ զգոմ նր։
* Ամենեքեան սոքա 'ի ձեռս իւրեանց յուսացան, և է 35
մտաւորացան 'ի գործս իւրեանց. * և առանց սոցա ոչ 36
շինեսցին քաղաքք բնակչօք իւրեանց։ * Բայց յատեան 37
դատաւորաց մի նստցին, * և զխրատուն և զխրատ 38
մի յայտնեսցեն։ * այլ աղօթք նց 'ի գործ ճարտարու- 39
թեան իւրեանց։

Գլ. ԼԹ.

Յաղագս իմաստունս և աշխարհս իրաւանց։

Իմաստութիւն զամենայն խոր բան քննեսցէ, և մար- 1
գարէութիւն սակայ արասցէ։ * Զպատգամս անուա- 2
նի

Գլ. ԼԸ. (29) Բնէտ. Դատարկ երկաթ.

3 նա տրամաց պահեսցէ, * և յառակս օրհնաց նոցա շրջ-
6 ջեսցի ։ * Զսիրտ իւր տացէ կանխել առ Տէր, և առա-
7 ջի բարձրելոյն * բացցէ զբերան իւր, և քաւեսցի մեղաց
10 նր ։ * Զբանս անձնաս քննեսցէ, * և զխրատ վարդա-
11 պետական յայտնեսցէ, և հանապազ յօրէնս կտակա-
12 րանաց Տն պարծեսցի ։ * Զիմաստութիւն նր տեսցեն
բազումք, և յաւիտենական յաւիտենից օրհնեսցեն զնա ։
13 * և անուն նր կեցցէ՝ և մի ջնջեսցի յիշատակ նորա ։
17 * Լուարուք ինձ որդիք Տեռ՝ և բղխեցէք զծաղիկս վար-
19 դի տնկեալ ՚ի գնացս ջրոյ ։ * Օրհնեցէք զՏր յամ
20 գործս նորա, * յերգս շրթանց՝ և ՚ի քնարս ձայնից ։
19 * Տուք անուան նորա մեծվայելչութիւն ։ * զի յաւիտե-
25 նից մինչև յաւիտեանս հայեցաւ, և ոչինչ է զարմանա-
27 լի յաչս նորա ։ * Օրհնութիւն նորա իբրև գետք ծաւալ-
28 լեցան, * այնպէս բարկութիւն նորա զհեթանոսս ժա-
31 ռանգեսցէ ։ * Սկիզբն ամ պիտոյից մարդկան՝ ջուր
և հուր, հուր՝ և երկաթ, կաթն և մեղր, գինի և ձէթ ։
32 յարկ և ձորձ ։ * Այս ամ բարեգործաց ՚ի բարիս՝ և
34 անօրինաց ՚ի չարիս ։ * Զօրութիւն ապարանին կար-
35 ծեցեն * հուր և կարկուտ՝ սով և մահ ։ * և այս ՚ի
36 վրէժխնդրութիւն և ՚ի սատակումն ամբարշտաց ։ * Ահա
38 ւասիկ ամ խորհեցայ ՚ի միտս իմ, և գրով արարի զամ ։

ԳԼ. Խ.

1 Օխապս կատակասանց և ծաղու առնեալ է ՚ի մար-
դիկ, բայց յօրէնս Տեառ և ՚ի պատգամս բերանոյ ։
Զի և ծանր լուծ էդ ՚ի վր ադամային ծնընդոցս ։ Զի
յելանել մարդոյ յորովայնէ մօր իւրոյ՝ փութով դարձ-
ցի առ մայրն ամենեցուն ։

Յաղագս անզգամ նախանձու, և զկոյսս խրատոց ։

2 Խորհուրդ չարութեան մինչև յօր կատարածի ։ * ՚ի փա-
3 ռաւորէ որ նստի յաթոռ փառաց՝ և մինչև ցայն որ
4 նստի փոխանակ քարձի ՚ի վր մոխրոյ ։ * Նախանձ և
5 դրդութիւն և խռովութիւն և սրտութիւն * եղծանէ զգի-
18 տութիւն ՚ի քուն գիշերոյ ։ * Կեանք բաւականանայ ՚ի
19 գործս ձեռաց բարեաց ։ * Եւ շինուած քաղաքաց զա-
նուն քո հաստատեն ։ և քան զսոսա զերկոսին լաւ հա-
20 մարեալ է կին անարատ ։ * Գինի և երգ ուրախացու-
ցանեն ուրախս առնեն զսիրտ, և քան զերկոսին զօ-
սա

Գլ. ԼԹ. (3) Ոմանք. Օրհնակաց նր շրջեսցի ։ (27) Ո-
մանք. Իբրև զգետ ծա՛՛ ։ (31) Ոմանք. Խաղող գինւոյ ։
և յարկ և ձորձ, և ձէթ ։
Գլ. Խ. (1) Ի խղճս կատա՛՛ ։

Digitized by Google

նա սէր իմաստութեան։ * ՚Ի շնորհս և ՚ի գեղեցկութիւն 22
ցանկայ ակն, * և քան զնոսա զերկրաւորն՝ կեն դալարութ։ 23
* Արծաթ և ոսկի * բարձրացուցանեն յոյժ․ բայց 25
քան զնոսա զերկրաւորն երկիւղ տն։ 26

ԳԼ․ ԽԱ․

Յաղագս մահու, և այլոց խրատուց։

Ո՜վ մահ՝ որչափ դառն է յիշատակ քո մարդոյ խա- 1
ղաղացելոյ ՚ի մէջ ստացուածոց իւրոց։ * Ո՜ մահ՝ 3
զի գեղեցիկ են դատաստանք քո, կարօտելոյ առն, և
նուաղելոյ ՚ի զօրութենէ։ * Այս դատաստանք ՚ի տնէ 5
ամ մարմնոյ։ * Իսկ որդ՝ զի՞ յապաղես ՚ի կամաց բարձ- 6
րելոյն։ * Գարշ և պիղծ են ծնունդք մեղաւորաց։ 8
* Որդւոց մեղաւորաց կորիցէ ժառանգութիւն։ * Ըն- 9
հայր ամբարշտի և որդիք բամբասեն։ * Վա՜յ ձեզ մարդ- 10
իկ ամբարիշտք՝ որ թողէք զօրէնս ամ բարձրելոյն։ 11
* Խրատ խաղաղութեան պահեա՛ որդեակ, * և անուան 17
բարի յաւիտենականն։ 16

ԳԼ․ ԽԲ․

Ամաչեա՛ ամենեցուն կենդանեաց փորձ և ընտանիք զամօթեր։ 8
* Դուստր հօր ՚ի ծածուկ տքնութիւն է։ * ՚Ի մէջ 9
ընթացոյն զամեր հասարակաց պահպանութեան․ * և ՚ի 11
մէջ կանանց մի՛ յաճախեր․ * զի ՚ի հանդերձից ելանէ 12
ցեց, և ՚ի կանանց չարիք։ * Լաւ է չարութիւն առն՝ քան 13
զբարութիւն կնոջ։ Գեղեցկութիւն զիտնից կնոջ ՚ի յօժար իւր 14
ծածկեցի․ և կին ամօթածու ՚ի նախատինս։

Յաղագս արարչական հրամանի տն, և այլոց խրատուց։

Յիշեցի զգործս տն, և որ ինչ տեսի պատմեցից։ ՚Ի 15
հրամանս բանիւ տն գործք իւր, և եղեն կամք նր և կա-
տարեցան։ * Գիտաց տր զամ միտս, և հայեցաւ ՚ի 19
նշան յաւիտենից։ Յայտնէ զծածուկս գաղտնեաց, * և 20
ոչ ծածկեցաւ ՚ի նմանէ ոչ բան և ոչ խորհուրդ․ * և 23
ամ զգործք իւր ցանկալիք են։ * Հաստատեաց նա ըն- 26
թացս, և ո՞վ յագեսցի պատմել զփառաց նր։

ԳԼ․ ԽԳ․

՚Ի հաստատութենէ երկնից * զարդ են աստեղք, և զա- 9
խարհս լուսաւորէ տր ՚ի բարձանց։ * Հայեցի՛ր յա- 10
ղեղն որ յամպս՝ և օրհնեա՛ զարարիչ նորա, նոյ զի գե- 12
ղե-

Գլ․ խա․ (8) Ոմանք․ Պիղծք են։
Գլ․ խբ․ (15) Ոմանք․ Եւ կատարեցան։

Լթ

Digitized by Google

13 զնշէն 'ի լոյս փառաւորութե՛ իւրոյ: * Ձեռք բարձ-
17 րելոյն՝ հաստատեաց զխորանս երկնից: * 'Ի հայել նո՛
18 լերինք հալեւցին, և 'ի կամս նորա հնչէ հարաւ: * Ձայն
որոտալոյ իւրոյ կշտամբէ զերկիրն, և մրրիկ հիւսիւ-
19 սոյ նորա կուտէ զհողմս: * Եւ իբրև զթռչունս թռու-
ցեալ արկանէ տարափ. և իբրև զժողովս բանակաց մա-
20 րախոյ զնէ զնա յերկիր: * Գեղեցկութե՛ սպիտակութե՛
նորա խորշէ զաչս, և ընդ բերել նո՛ զարմանայ սիրտ:
21 * Եւ զեղեամն իբրև զաղ ցանեալ յերկիր: Եւ իբրև
26 սառուցանէ՝ առնէ իբրև զուեգ նիզակաց: * Եւ որ ի-
ջանեն յանդունդս նաւուք 'ի ծով. պատմեն զվտանգու-
թե՛ նո՛: Եւ մեք 'ի լուր ականջաց մերոց զարմանամք:
31 * Ահարկու տէր մեծ և ահեղ յոյժ: * 'Ի փառաւո-
32 րել զտէր բարձր արարէք զբարբառ ձեր՝ որչափ և ի-
36 ցէ կար ձեր: * Զի շատ ևս քան զայս կան ծածկեալ
խորհուրդք՝ և սքանչելիք: Զի սակաւ ինչ տեսաք
մեք 'ի գործոց նորա, և պաշտօնէից իւրոց տուեալ
է իմաստութի՛:

Կատարեցաւ բանք սիրաքայ:

ԽՕՍՔ ՍԻՐԱՔԱՅ:

Մտերք հնազանդք և որկոր պարկեշտ՝ փառք են մարդոյ. իսկ ագահքն նման են անօթոյ ծակի որ ոչ լնու: Այր նախանձոտ յիւրոյ մտացն այրեսցի. իսկ պարզամիտքն նման են մրտենոյ որ յարաժամ կանաչի: Հարսանիք և ուրախութի՛ նախանձոտի և կեղծաւորի լալիս լինին նմա: Յորժամ կերիցէ այր չար և կեղծաւոր մեղր՝ զդառնութի տացէ զհամ: Հալին և հալին սրտք ամբարիշտք 'ի միտս իւրեանց: Այր նիրազ և դուժ թէպէտ և ունիցի գանձս բազմս, և ականս պատուականս, այնպիսին աղքատ է. և բարձին յընչից իւրոց՝ խոզան մի հասցէ նմա թոշակ. և 'ի զուր ծովածուփ լինիցի: Իսկ առատաձեռնից գովասացիկքն բազմ են քան զաւազ ծովու, և սիրտ նո՛ մի արտմեսցի: Իսկ ընդվայրածախքն և բոզից առատաձեռքն փութով եղ-

---

Գւլ. խգ. (18) Ոմանք. Որոտալոյ նո՛ կշտամբ՝՝: (36) Ոմանք. Քան զեւս կան ծածկեալ:

* Այսպէս առաւորդէալ ա՛ձ օրինակ գծիրս սիրաքայ՝ ոմանք յաւելուն և այլ բանս, նշանակէալ 'ի վերնագրին. կարծեմ որդւոյ կատարելոյն սիմէոնի: յորս [illegible] գրեալ առ նոտարուբէ [illegible] օրինակաց նախանձինք [illegible]:

Digitized by Google

Եղծանին։ Պատճառի միոյ ծանրք 'ի պատուհանն ժամու ընդ տակոյ ունի գոյութիւն։ և որ յանդգնաբար ծախիցէ հազար գանձեկան՝ դանդի մի ողորմոյ համարեսցի։ Ջերմեռանդ մարդահաւանիցէ և կեղծաւորութիւն ոչ առաքինութիւն համարեսցի, այլ եւրև պղնձեայ խորշակահար լինել։ Զօրութ հակայից և ընկեչաց՝ յոյժ են, բայց որ զկարկութեն անձանց խլրևանց և զյաղթութեն արդարութ, և պատարագսն է միտս խլրևանց, այն է սատանայ ուժ և զօրութիւն։ Որ աղքատ են ընչիւք՝ 'ի ծառայից և յազախնեաց խլրևանց անարգեալ լինին, և 'ի հրապարակս ոչ ընդունին զպատիւ, և 'ի դրունս թագաւորաց ոչ մեծարին։ Պոռնկար անզգամ, նա տայ քարշել զինքն իւր՝ և անարգել և այպանել. իսկ պարկեշտն լաւ է քան զեւթն որդի։ Զայր անառաքինոյ և պատմաբերն ոչ յանդուգանէ՝ յորժամ մեռանել առաջնիցէ զինքն իւր։ Շուրթն ցոփ և լեզու հպարտ ոչ ճանաչէ զպատրոյ խաղաղութեան և արդարութեան. լեզու սուրբ և շուրթն քաղցր՝ զմեծ պարգևաց ունի զանեղի. Խորհուրդ անկեալ 'ի փորամոլն, այնպէս է՝ որպէս կրակ 'ի կերպասի։ Որ ծիծաղելով գործէ զչարիս՝ նմանեալ է ընդդարձակին ծաղկոցս. Աշխարհականն նման է քամւ որ դառնացուցանէ զկերակուրն, և միսս առնէ ընտամիքացն. նոյնպէս և չարիք մարդոյ որ վարին նովաւ։ Ո՛չ ոք խնդայ ընդ մահ մարդոյ՝ բայց միայն յանապարտն որ ընդ մահ խնդութիւն լինի։ Եթէ դիցես աստուածային գործիք, և արդարոց ուղղագոյն. իսկ մեղաւոր յերրորդ ձևաւոր ընդունելոցի։ Մեղք և արդարութեան ողորմութեամբ արծաթ ոչ գործեսցի, և եւրև զհաց և զինչս առաք են 'ի միմեանց։ Վասն ոչ տարցէ 'ի կատար զգործ պատմեցալի. իսկ քաջն թէպէտ և տկար է զխաղաղութիւն ոչ ակարանայ։ Զգեղ պատուական առաքինանէ բարկութի։ Նման է պանծօտն թմբրել զայլոց։ Զհրաման արմատն դառն առացին, և զպտուղն քաղցր. բայց թէ կամիս իմաստուն լինել՝ ծանիր զքեզ միանակն։ Որք զերդումն կամիցին համարին՝ յանուրց խորս ընկղմեսցին. և վայ որ անցանեն ընդ այն կամուրջ։ Ցորեն կորզեն դարձցի այր ոտնաւէր և խրատարար՝ արև քաղցր ծագեսցի երեսաց նորա։ Վայ դնասցելոյ զհեռ նանրութիւն, զի նմանեցաւ նաւ հողմանոյ մարդոյ. և որ ըղձեմ երթալ ցանկութեացն անձին, նա տայ փրկանս հոգւոյն իւրոյ։ (Կնոջ 'ի լեզուին՝ կասափի դղրդութիւն. և ջարդին ծնօտքն։) Անմտին երկաթ և պղինձ առնէ ընտրել թուեսցի. և անձնահաճքն առնել ամաչեսցեն։ Լեզու յանդիմանութեան և ժանդ՝ զառատութիւն ձևոյ արհամարհել տայ. իսկ լեզուք ճշմարտութեան 'ի հրապարակս ոչ լռեսցին։ Երեսաց սուտ միայն թէ միտ դի-

ցեն՝

Digitized by Google

ցնա՝ յայտնի սուտութեն : Եթէ մնցես յեկեղեցի, լեզու
շան մեռելոտոյ և լեզու սուտ շունին 'ի հրապարակս ·
որ իմաստունն է՝ կ կնիք անլուծանելի : Նենգաւորն
Թէպէտ և ազատ իցէ՝ պոռնկորդի իցէ : Ծառայ միա-
միտ՝ ազատ անգին : Հարաւային հողմն ոչ դայցէ նեն-
գաւորին դարմանն : Այր ոխակալ նման է հրոյ՝ առ-
ձար բարկութե : Որդի անհնազանդ՝ նա սայ սիրել
զորդի աղախնոյ : Որդիք նենգաւորաց Թէպէտ և միա-
միտք իցեն՝ զպարութի ոչ ժառանգեն : Որ նասի ը ի-
մաստունս՝ գովլի յիմաստնոց · իսկ որ կցորդ լինի անմը-
տաց՝ դիւրաւ մեռանացի : Որ Թողու զորդի իւր գնալ
ը կամս անձին իւրոյ՝ նա առեսայ զնա : 'Ի տանէ անօ-
րինաց խորշին արդարք, և ոչ լուծանեն զքաղց իւր-
ծանց · իսկ անօրէնք յագեսցին 'ի տանէ մեղաւորաց :
Ճանապարհք որ Թուի միոյն ուղիղ, և բազմաց Թիւր,
եղուկ որ գնայ ընդ նա : Եթէ ոք ծիծաղեսցի յան-
դուգն՝ Թողցէ մասն ինչ լալոյ : Զայր պարզամիտ մի՛
ոք խաբէ : Ո՛չ յուղես արկցաց դանձից քոց կշռոց ա-
մուրս, յուղեա և խաղաղութի խորհրդակցի քո, և պա-
տուեա զնա : Մեղք մահաբերք Թափի 'ի բժշկաց ճար-
տարաց, և կաշառակուաց անձինք անբժշկելի եղիցին :
Ո՛չ հալի այծեամն առաջի առիւծոյ, այնպէս և մեղք
առաջի ողորմութե : Որ ոտն հարկանէ ընկերին՝ մի՛ մո-
ռասցի զդարձ փոխարինի նր : Թշնամւոյ քո մի՛ յաճա-
խեր Թշնամութի, այլ Թողցես սուր սիրելութե նր :
Սիրելւոյ քո և բարեկամի զմի՛ դանձս խորհրդոց քոց
մի՛ բացցես : Մեծ պատրաստութի լինի 'ի հրապարակս
'ի լուռ մարդոյ, դնեն ունկն առհասարակ ամենեքեան յոր-
ժամ խօսեսցին : Զի եթէ խօսելն է արծաթոյ համա-
րեսցի, լռելն է ոսկոյ է : Ոչ է պարտ յարիլ 'ի
տուն բողանոց : Ո՛չ դադարէ պատճառ գնել զմն այր
անմիտ և ամբարիշտ : Լաւ է իմաստութն Թշնամի քան
զանմիտ սիրելի : Եթէ շռայլեսցի շուք, կմ՛ ըմբռնես-
ցի արե, ապա և օգնեսցի ապաշխարանք անցեալ գոր-
ծոց : Որ ապստամբէ 'ի տնէ իւրոյ, որ ճանաչէ զնա յա-
րուսցէ նմա կափիչ՝ որ ոչ ճանաչէ զնր ամ : Հարքաց-
կոտ սիրելիք անհաստատ Թշնամիք, բազմաց խորհր-
դովք ճապաղեալք : Մի յաճախեսցես զդուշացուցա-
նել զայր Թագաւոր, զի մի զկասկած բերիցէ զքէն
քարի : Փախիչ այր դուռ և կոծելի 'ի գեղջէ՝ որ յանցս
ճանապարհաց է · իսկ որ առատն է՝ ոչ միայն հացիւ,
այլև բանիւք անուշիւք ընդունի զհիւրսն : Լեզու սուր
ծառայէ մարդոյ որչափ լռէ · իսկ յորժամ խօսիս զան-
պատշաճն՝ ծառայ եղեր նր : Լեզու դաշան ընտանի
է 'ի բերան մարդոյ · իսկ յորժամ արձակէ զնա՝ ուտէ
լինելն : Աղն անմիտ հաղար բանն ոչ տանէ արդիւնս

Digitized by Google

կէս բանի. իսկ իմաստնոյն կէս բանն կատարէ զհասարա-
բանից : Ով երկմտարաց որոգայթ են առ 'ի կալ պա-
շտաւնս. այսպէս ոչ օգտի զդաւհս և սովորութեանս եթէ
ազանիցէ ընդ կնոջ լեզուանոյ և անզգամի : Եթէ ճա-
նաչել կամիս զանձնահաճոն և զանմիտս՝ այսպէս ծա-
նիր. փայթ առ 'ի բարկանալ և տալ պարգևս ուր չէն
արժանի, և չմեկնել զթշնամին 'ի սիրելոյն, և ոչ պա-
հել զբանս 'ի սրտի, և շատախօս լինել յանպատշաճ
ժամու, և վստահանալ յամ մարդ : Երկու իրք երթան
մրգեան զհետ մեռելոյն ցգերեզմանն, մնացերան և
վերջանեացք նր : իսկ որ մնացէ Է իւր՝ այս մնացէ առ
իւր, գործքն բարի կամ չար. իսկ երկուքն դառնան 'ի
տեղիս իւրեանց, և մեռեալն ոչ օգտի 'ի նցէ : Հզանն
է մարդ ծառոյ. որպէս ջուր օգտէ ծառոյ՝ նոյնպէս
և աղօթք մարդոյ յանձին : Ով ճիւղք տարք ծառոյ,
նոյնպէս և պահք անձին մարդոյ : Ով տերև կանաչ
պայծառութիւն է ծառոյ, նոյնպէս և ողորմութիւն
մարդոյ. արդ՝ եթէ մի պակաս գտանի յայսցանէ ծառն
ոչ առնու պտուղ. նոյնպէս և մարդ եթէ այսպիսի
իր ինչ ոչ գործէ՝ ոչ ասի նմա մարդ կատարեալ : Ոչ
է պարտ առն խորհրդականի զամ գիշերն ննջել. որոյ
իշխանութիւն և պէտք յանձին է :

ԵԶՐ ԵՐՐՈՐԴ.

Գլ. Ես սաղաթիէլ՝ որ և եզր կոչեցայ. և 'ի բաբելոն 1
Գ. յամին երեսներորդի կայի յանկողնի իմում, * և 2
զմտաւ ածէի վա աւերածոյն սիոնի, և վա շինածոյն
բաբելոնի, * և անդէն իսկ տագնապ լինէի 'ի հոգի իմ, 3
և սկսայ ասել ցբարձրեալն զբանս ահագինս : * Եւ 4
ասացի, ասեմ տր ած իմ, դու արարեր զերկինս և զեր-
կիր և զամ որ 'ի նս : * և յետ այնորիկ ստեղծեր անա- 5
պական ձեռօք քովք զմարդն, և փչեցեր 'ի նմա շունչ
կենդանի, և է առաջի քո. * և եդեր 'ի դրախտին փափ- 6
կութեան զոր տնկեաց աջ քո * որում պատուէր ետուր 7
զի ծանիցեն թէ քո գործ է : Եւ նա էանց զայնիւ, և
պատարեցաւ : վա որոյ յիրաւի որոշեցեր վաղվաղակի զմ
նր զմահ, և ամենեցուն որ 'ի նմանէ ազգ էին, * որք 8
և անցին զօրինօք որբոց քոց հրամանաց. զի եղեն ապա-
և

* Զերրորդ [illegible] մարգարէութիւնս [illegible] ոչ [illegible] նշանակէ, [illegible] 'ի նմ [illegible] :

Digitized by Google

ապրեաք, և առնէր 'ի նոցանէ, որ ոչ գոյ թիւ. * ածեր
մերքայ նոցա զջրհեղեղն և կորուսեր զնս ։ * Խնայ-
եր 'ի ծառայն քո Նոյ ։ և վասն նորա յորդւոյն նորա
մ' տասանն իւրով. և եդիր շնորհս առաջի քո. * Եւ
դարձեալ 'ի զաւակէ նր բազմացուցեր զմարդիկ. և
նոյնպէս ամբարշտեցան առաջի քո ։ և եղին անօ-
րէնութեք խաբեանց, և զհետ գնացին անօրէնութեան ։
Գտաւ այր մի 'ի նս որում անուն էր աբրահամ. * զոր
ընտրեցեր և հաձեցար ը նա միայն, * և եդիր ը նմա
ուխտ բազմացուցանել զզաւակ նորա իբրև զաստեղս
երկնից բազմութբ. և իբրև զաւազ առ ափն ծովու ան-
թիւ. և այնպէս եղաւ նմա որդի զիսահակ, և սա-
հակայ զյակոբ ։ * և յակոբայ այլքն մետասանիւքն հան-
դերձ զյովսէփ, և վասն յովսեփայ տարար զհարսն յե-
գիպտոս և կերակրեցեր զնս ամս բազում. * Եւ յետ
այնորիկ հաներ զնս 'ի ձեռն ծառայիւն քում մովսէսի ։
տարար զնս յեգիպտոսէ 'ի յանապատն ։ և կերակ-
րեցեր զնս ամս քառասուն, և յետ այնորիկ տարար զնս
յերկիրն զոր խոստացար ծառայիւն քո աբրահամու ։
Ետուր նց օրէնս, և ոչ պահեցին ։ և ետուր նց դա-
տաւորս դատել և խրատել զնս յօրէնս քո ամս բզմս ։
մինչև ցամենայն մարգարէսն՝ որ կարգայր զանուն քո ։
չարանդղի կայր և մնայր 'ի նս ախտ. * մերժեցան օրէնք
քո 'ի սրտից նց, մինչև կացուցեր 'ի վր նց իշխան ըզ-
դաւիթ ծառայն քո ։ * զոր և ասացեր դարձեալ շի-
նել զՏմ. և 'ի նմա մատուցանել քեզ պատարագս ։ յետ
որ յարուցեր զորդի նր զսողոմոն ։ որում հրամայեցեր
շինել զտաձարն 'ի տեսիլ գիշերոյն ։ և 'ի նմա առնել
զամ ժողովրդեանն զաղօթս, և մատուցանել զպատա-
րագս ։ * Եւ իբրև այն լինէր, մեղաւ ժողովուրդն որ
'ի քաղաքին բնակեալ էր * և վն նր մատնեցաւ քա-
ղաքն 'ի ձեռս հեթանոսաց. որ շուրջ զնովաւն էին ։ իսկ
մինչդեռ էաք յերկրին մերում, ասէի 'ի սրտի իմում,
* մի թէ լաւագոյն ինչ գործեն որ 'ի բաբելոն բնակեալ
են ։ և վն այնորիկ արհամարհեցաւ սիրտ. * զի իբրև
եկի այսր, տեսի ամբարշտութն բազում որ ոչ գոյ թիւ ։
և ապստամբս բզմ յոյժ տեսեալ անձն իմ, այս ահա ե-
րեսուն ամ. վն այնորիկ զարմացեալ է սիրտ իմ, * ըզ-
մաաւ ածելով թէ որպէս ներես անօրինաց, և խնայե-
ցեր յամբարշտաւն, և կորուսեր զժողովուրդն քո. և
խնայեցեր 'ի թշնամիսն քո ։ * մի եթէ լաւագոյն ինչ
գործեաց բաբելոն քան զսիոն ։ * և կամ այլազգի ոք
ծանեաւ զքեզ քան զիէլ ։ և կամ որ ազգ հաւատաց ուխ-
տի քում իբրև զյակոբ ։ * որոց վաստակն ոչ երևեցաւ ։
շրջեալ շրջեցայ ը ազգս և դտի զնս յղփացեալս, որք
ոչ յիշէին զպատուիրանս քո ։ * Արդ այժմ եթէ կշռես

ցես 'ի կշիռս զմեր անօրէնութիւնս և զհեթանոսաց, գտցի
'ի կշիռս կշռոցն՝ եթէ յոր կողմ հակեսցէ. * Երբ ոչ մեղ- 35
ցան բնակիչք երկրիս այսպիսիկ առաջի քո. մի ազգ պա-
հեաց զպատուիրանս քո * Թերևս ուրեք նուազաքանակս 36
գտանիցես ազգ, և ոչ ուրեք:

Գլ. Եւ յետ խորհելոյն իմոյ զայս՝ առաքեցաւ առ իս հր- 1
Դ. րեշտակ մի՝ որոյ անուն էր նր̃ Ուրիէլ, * խօսել սկսա- 2
ւ ը̃ իս և ասէ. ափշեալ է սիրտ քո յայսմ կեանս, առ 'ի
կամել քեզ հասու լինել ճանապարհի բարձրելոյն:
* Եւ ասեմ. աղաչեմ զքեզ խելամուտ արա զիս: Եւ 3
պատասխանի և ասէ ցիս, առաքեցայ՝ առակս երիս դնել
առաջի քո, և ճանապարհս երիս ցուցանել քեզ, * յո- 4
րոց եթէ զմին պատմեսցես ինձ. և ես քեզ ասացից զմի ո-
րոց փափագեալդ ես գիտել: * Ետու պատասխանի և ա- 5
սեմ, ասա տէր իմ: Եւ ասաց ցիս, երթ կշռեա դու ինձ
զկշիռս հրոյ, և կամ զծանրութիւն հողմոյ. և կամ ընդ-
կրուսնկ դարձո զօրն անցեալ: * Ետու պատասխանի և աս- 6
ցի. մի 'ի մարդկանէ կարէ առնել զայդ, զի ես արա-
րից: * Եւ ասաց ցիս, ապա եթէ էր իմ հարցեալ ըզ- 7
քեզ՝ քանի՞ շտեմարանք են 'ի սիրտ ծովու, կամ քա-
նի՞ առաջք երևին երկայն խորոց, կամ քանի՞ շաւիղք
են 'ի վր̃ հաստատութեան. կամ քանի՞ ելքեն դժոխոց,
կամ քանի՞ մուտք են դրախտին: * Այժմ եթէ ասի- 8
ցես ինձ՝ 'ի ծով ոչ իջի, և ոչ իսկզբանէ եղէ ընդ ան-
դունդս. և ոչ ելի 'ի վերոյ քան զերկինս. և ոչ իջի 'ի
դրունս դժոխոց. ոչ մտի 'ի դրախտն. * այժմ ոչ հար- 9
ցից քեզ զայդ. այլ վս̃ հրոյ, և հողմոյ, և տուընջեան,
որոց սովորն ես; և յորոց ոչ կարես հեռի լինել. * զի 10
որ ինչ ը̃ քեզ սնեալն են ոչ կարես ճանաչել. * զիարդ 11
կարես այնչափ ճանապարհաց բարձրելոյն հասու լի-
նել. զի անհաս է ճանապարհ բարձրելոյն. ապական-
նացու ես, և յապականելի կեանս բնակեալ ես՝ ոչ կա-
րես ճանաչել զճանապարհս անապականին: * Ետու- 12
պատասխանի և ասացի ցնա: Լաւագոյն էր մեզ եթէ ոչ էաք
ծնեալ, քան եթէ կեցեալ ամբարշտութբ̃ և 'ի տանջանս
մտեալ, և չիմանալ եթէ ընդէր գայթակղիմք: * Եւ 13
պատասխանի և ասէ ցիս. լուր առակին. չոգաւ գնաց անտա-
ռին փայտն 'ի դաշտն. խորհեցաւ, * և ասէ ցընկերս 14
իւր. եկայք երթիցուք տացուք պատերազմ ը̃ ծովու.
զի հեռացեալ մերժեսցի առաջի մեր, զի արասցուք 'ի
նմա այլ անտառս: * դարձեալ ալիք ծովուն խորհե- 15
ցան երթեալ կռուեալ ը̃ անտառ դաշտին՝ պատերազ-
մել իւրեանց այլ տեղի. * եկն հուրն և այրեաց զան- 16
տառն. * նոյնպէս և աւազն եկաց ը̃դէմ, և արգել 17
զալիսն: * Արդ եթէ էիր դատաւոր՝ զո՞ 'ի նց̃է ար- 18
դարացուցանէիր, և կամ դարձեալ զո՞ պարտաւո-
րէիր:

Digitized by Google

ր ։ * Ապացի զերկնաւորն , զի ՚ի նմանէ խորհուրդ-
ւհեցան ։ Քզի երկիր տուաւ անտառաց ։ իսկ անգի
ապըյծոյլու զզեմ ունել ալեացն ։ * Եւ ասաց ցիս ։
ւղիղ դատեցար ։ Ընդէր զոր ասացի քեզ այդպէս ոչ դա-
ցար ։ * որպէս երկիր տուաւ անտառաց , և տեղ-
ասասղոյ ալեացն ։ այնպէս և որ յերկրի են՝ տու-
ալ են զերկրաւորս գիտել ։ և որ յերկինս են զերկ-
նից ճանաչել ։ * Եւ ասացի ես , խնդրեմ ՚ի քէն
, իսկ Տէր տուան ինձ իմանալիս միտս զայնմանալիսն
եւ զգենուս * զի ոչ՚ինչ յօդուտ է ինձ հարցանել որ
վեր է քան զմեզ ։ այլ լաւ է մեզ զայն գիտենալ՝ որ
մեզ հանապազորդ անցանեն միջով ։ Արդ՝ Տէր ինչ
անկեցաւ ՚ի ձեռս հեթանոսաց ։ և զոր ած սիրեր ըղ-
ջիգն , մատնեցաւ ՚ի ձեռս ամբարշտաց ։ և մոռացան
ենք հարցն մերոց ։ և գրեալ կտակարանքն ոչ ուրեք
տանին ։ * և կեամք սոս իբրև զմարախ որոց ոչ գոն
ենք , ոչ հրամանք , ոչ կտակարանք ։ և գնամք յաշ-
խարհէս՝ չեղեալ արժանի քո ողորմութեդ ։ * զինչ
առնելի ընկալցուք մեք , յորս կոչեցաւ անուն Տր ՚ի
մեր ։ * Եա պատասխանի և ասէ ցիս ։ այժմ մինչդեռ
րտէն են՝ անաւանես , անդր երթեալ՝ զարմանացիս ։ Քզի
ւթեան այս աշխարհս անցանել՝ * առ ՚ի չհանդար-
ել բառնալ զբեռոյ ժամանակի ըշար ։ վն զի մարդիկ
խարհէս այսորիկ լի են անօրէնութ ։ * վնյ և անց-
ն ՚ի վր նր կալեք ։ զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ ՚ի վր
հանեաք ։ և ոչ արդարոցն հասցէ օր բարկութե , որ
պրուեց են պատուղք ։ * Աղէ ած զմտաւ , զի եթէ
ակաւ յանցուածն ադամայ այնչափ չար գործեաց , ա-
ցեալ յայնմ հետէ չարն ՚ի վր երկրի՝ ոմք կորուսանողք
հօրինեին պատրաստեին ։ * Պատասխանի ետու և ասեմ ։ մին-
չ ցերբ լիցէ այս ։ * Եւ ասաց ցիս ։ չես իմաստուն-
ոյն քան զբարձրեալն , թէ արասցես փաղփաղակի հա-
սանել զկատարածն ։ զի դու փութաս վն քո միայն ։ իսկ
բարձրեալն երկայնամտէ վն բազմաց ։ * Քզի վն նր
հարցեին ՚ի բարձրելոյն անձինք արդարոց՝ և ասեն ։
մինչև յերբ եմք աստ , երբ եկեսցէ հասցէ վարձք ժա-
մանակեաց մերոց ։ * Եւ պատասխանի ետ նց՝ և ասէ ։ համ-
բերեցէք մինչև լցցի սահմանեալ ժամանակն ։ * Քզի
ափով չափեաց զամս ։ և կշռով կշռեաց զյաւիտենա-
կանսն ։ և թուով թուեաց զժամանակս ։ մի շարժեսց-
ցէ , և մի զարթուսցէ մինչև հասցէ սահմանեալ ժամա-
նակն ։ * Եւ ետու պատասխանի և ասեմ ։ խնդրեմ ՚ի քէն Տր՝
՚ի բազում գթութեան բարձրելոյն , զի համբերէ վն մեր
անօրինացս , առ ՚ի չածելոյ զկատարածն ։ * այլ եր-
կայնամտէ վն մեր զարդարսն առ ՚ի վայելել նց զբա-
րիս զոր խոստացեալ է նց ։ Եւ պատասխանի և ասէ ։ այդ-

պէս իսկ է ոչ տասցերդ. բայց եկեսցէ 'ի ժամու իւ-
րում. զի ոչ կին մարդ ոչ կարասցէ յառաջ քան զպայ-
մանեալ ժամանակն ծնանել, եթէ ոչ իններորդ ամիսն
լցցի. * ոչ կին փութայ 'ի հասանել ժամանակին ար- 42
բել յերկանց, և 'ի վշտէ ծննդոցն. նոյնպէս շտեմա-
րանք երկրի փութան հատուցանել զպատուէն՝ որ հա-
ւատացանելոյն է նմա. * արդ յորժամ եկեսցէ ժամա- 43
նակն, տեսցես և ծանիցես. վն որոց ցանկացեալն ես
գիտել: * Եւ խնդրեցի 'ի նմէն, և ասեմ: Աղաչեմ 44
զքեզ տր, եթէ գտի շնորհս առաջի քո. և եթէ ար-
ժանի եմ, * յայտնեա ինձ վն ժամանակին, եթէ առա- 45
ւել անցեալ է, կամ կացցէ: * Եւ ասաց ցիս. կա՛ց յա- 47
ջակողմն կոյս, և ցուցից քեզ զկերպարանս առակին:
* և կացի: Եւ եցոյց հնոց բորբոքեալ՝ և եղև յորժամ 48
վախճանեցաւ բոցն, և ելանէր ծուխ. * և յետ այ- 49
րի միոջ եկն ամպ ջրալից, և արկ անձրև սաստիկ յոյժ:
և յետ անցանելոյ անձրևին ցող: * Եւ ասաց ցիս. 'ի 50
միտ առ զայս. որպէս յաճախէ հուրն քան զծուխն, և անձ-
րևն քան զցողն. այնպէս յաճախէ անցեալ մասն ժամա-
նակի: * Դարձեալ աղաչեցի զնա և ասեմ. մի՞ 'ի մէջ 51
կենդանի իցէ արդեւք. կամ ով 'ի մէջ իցէ արդեւք
յաւուրսն յայնս. և կամ զինչ նշան իցէ ժամանակացն
այնոցիկ: * Եւ ասաց ցիս, վն նշանացն կարեմ 52
քեզ ասել, իսկ վն կենաց ձերոց ոչ առաքեցայ ասել քեզ:
Գլ. Է. * Լուր վն շնորհացն. ահաւասիկ աւուրք գան. և յա- 1
ւուրն յայնս զարմասցին մարդիկ զարմանալիս մեծա-
մեծս, զօղեսցէ յուղղուէ հաւատոց Ճշմարտութն. * և 2
յետ բազմանալոյ յամբարշտութն, եղեցին ամենք 'ի վր
երկրի խօսել, կամ կորստանօք սուտք և տառապելոց՝
այլայլիւք՝ ոմանք մոլորեալք 'ի կերպարանս սրբու-
պաշտամանն ըմբռնեալք անժուժկալութն. * և եղիցի 3
անհանգիստ և անճանապարհ և անապատ այս երկիր
նախ յառաջ զոր դու տեսանես. * Թէ տացէ տր, տես- 4
ցես զարմանալիս: յետ երրորդ տեսլեանն եղիցի եր-
կիր ամբոխեալ, և երևեսցի արեգակն 'ի գիշերի և լու-
սին 'ի տուընջեան, * և 'ի փայտէ արիւն կաթեսցէ, 5
և 'ի քարէ բարբառ լուիցեն, ժողովուրդք լիցին ժողո-
վուրդս հարցին և բանասցին նշանագործք, զօրացին
տառապեալ արկուք: * Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ ծով 6
բղմ անգամ տեղիս փոխեսցէ, և վէմք եղիցին. և օդք
փոխեսցին, և թռչունք երկնից տեղափոխեսցին. * և 7
սոդոմայեցւոց ծովն ձկունս եռացուսցէ. * և հուր 8
բղմ անգամ առաքեսցէ. և նշան 'ի կանանց ծնցի. * և
'ի ջուրս քաղցրունս աղուտ գտցի: Մարտիցեն մար-
դիկ Է միմեանս, որդիք Է հարս, և հարք Է որդիս. մարք
Է դստերս հակառակ Է միմեանս, եղբարք Է եղբարս.

ակ

Digitized by Google

րեալք Է ծանօթս • ազգ Է սուրբ • ժողովուրդք ընտ
ողովուրդս • քահանայք Է քահանայս • և Թագաւորեցին
որդւոր զպատուիրանս բարձրելոյն • * և հզօրացուց
նս ստութեն և մերժեցին իմաստութե սրբոց • և յետ
նորին խնդրեցին և ոչ գտին • զի բազմացին ատե_
ւեք, և յանձախեցէ սուտե • և հպարտացին հարք
ի, և նուազեցին ուղեղք, * և հարցէ երկիր զմեր_
ւորս իւր՝ և ասասցէ • միթէ ոք գնացէ 'ի վր քո
ունէր զհաւատս, և խօսէր զճշմարտութե : կամ գոր_
էր զարդարութե, կամ ատէր զանօրէնութե, կամ 'ի
ոզմ անկանէր ճշմարտութե • կամ ատէր զողորմու_
թե, կամ ատէր զյափշտակութե, կամ խնդրէր զբարձ_
ալն ած սրտիւ իւրով, կամ սիրէր ոք սրբութ ըն_
ր զընկեր իւր : Տացէ պատասխանի և ասասցէ • եթէ ոչ
գտանի առ իս այսպիսի, * ըստ այնմ ժամանակաց
կն կալցին մարդիկ աւնուլ ինչ 'ի բարձրելոյն, խընդ_
րացեն և ոչ առցեն • վատահեցեն աշխատանօք և ոչ
մնգիցեն • ճաշեցեն և ոչ վայելեսցեն 'ի գործոց ձե_
աց իւրեանց, գնասցեն, և ոչ ուղղեսցեն ճանապարհք
րեանց • ըմբռնեսցեն 'ի վախճան ժամանակաց • 'ի
ւոյ և 'ի տրտմութէ և 'ի հեծութեց • քզի ոչ միայն
ոխեցին զօրէնսն, այլև զնոյն ևս զբարձրեալն 'ի վր
րկրի որչափ 'ի նս էր • վս այնորիկ եկեսցէ 'ի վր նց
որ, և Թագաւորեսցէ յատենի բարձրեալն, և եկես_
է փոխեսցէ զնոսա • և ցուցցէ յիւրմէ զփառս բարձ_
րեալն 'ի նս • յայնժամ հատուսցէ նց զատանջանս, որք
խորհեցանն ամբարտաւանութք, և անարգեցէ զնս
ոյնպէս : * Զայս զնշանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ •
ղէ դարձեալ միւսանգամ պահօք և արտասուօք խընդ_
րեսցես 'ի բարձրելոյն իբրև զաւուրս եւթն, և լուի_
ցես քան զայս մեծամեծս : * Եւ իբրև զարթեայ՝ և
ուեալ զայս 'ի մտի ունէի, և յերկեղէն եղծան կեր_
պարանք մարմնոյ իմոյ • և զօրութե իմ հեռացաւ յի_
էն, և մերձեցաւ անձն իմ 'ի նուաղել • Ածի զմտաւ
ասեմ, եթէ ոչ ոք կարէ ապրել 'ի մէնջ, և մեռա_
իմ ոտք զանսասունս, յորս ոչ գոյ 'ի նս իմաստութե և
ռանջին 'ի տանջանսն յաւիտենից : Զայս իմ յայժ ըղ_
նսու. ածեալ հոգւոյ : * Եկն դարձեալ ուրիէլ հրեշ_
տակ՝ և զօրացոյց զիս, և հաստատեալ կացոյց զիս 'ի
վր ոտից իմոց, և ասաց ցիս • մի՛ տրտմիր, զի ցուցաւ
քեզ յառաջ քան զժամանակն զոր առնելոց է բարձ_
րեալն յաւուրսն վախճանին • գտեր չորրհս յոյ : * Եւ
յետ այսորիկ եկն առիս փանուէլ, որ էր առաջնորդ
ժողովրդեանն, և ասէ ցիս • ընդէր այդպէս ադեղա_
ւա գոյն երեսաց քոց • * ոչ գիտես եթէ լիէլ քեզ
յանձնեալ յայսմ աշխարհիս պանդխտութեն մերոյ :

* յոտն

Digitized by Google

ալէս խիկ է ոչ աստեղ ...
րուժ . զի ոչ կին մաս...
մանեալ ժամանակն ...
լցցի . * ոչ կին փա...
բեւ յերկանց , և ...
բանք երկրի փա...
տուցանելոյն ...
Նակն , աեւցե...
գիտել : * ...
զքեզ որ , ...
ժանի եւ ...
ըն անցե...
Քակօ...
* և կ...
վա...
ըն...
և ...

Ն

...չ ի ձեռն զայ...
...ս բաց երթ յինէն ...
...ա յինէն թո...
...ւ զխա...

...ւց իւրեա.
...ւր քեզ զօրութ .
...ագին . * և յամ[ենայն] թագա…
...անեաց՝ զաշխարհ , * և յամ[ենայն] քաղա…
...րդական գետ . յամ[ենայն] քաղաքաց՝ ըն…
* և յամ[ենայն] ընակութեց երկրի՝ զերկիրն 27
և յամ[ենայն] ժողովրդոց երկրի՝ ընտրեցեր զառ-
աջնորդսն . և յամենէ ընտրեալ ես 'ի քեն .
զոր չհորհեցեր ցանկալի ժողովրդեանն .: * Եւ 28
…ր իմ երկայնամիտ է , որ ոչ յիշես զմեզ . և ընդէր
մատնեցեր զժողովուրդս քո 'ի ձեռս ամբարշտաց ազգի .
յորոց կոչեցեալ էր անուն քո . և զոր սիրեցեր զա-
ւակ այնպէս ցրուեցեր ի հեթանոսս . * և կորուսան 29
քաղաքք ոչ զհող երկրի 'ի նեղութեան աւեր նը . * և աւե- 30
րակ առնեցեր զժողովուրդն քո մի չար գործոց նորա-
այնոր էր զնա 'ի ձեռաց քոց խրատել : * Եւ եղև իբ- 31
րև խօսէի ընդ նմա զայս ամ . առաքեցաւ առ իս հրեշ-
տակն , որ յառաջ խօսեցաւ ընդ իս յանցանելոյ 'ի գիշե-
րին , * և ասէ ցիս . լուր ինձ և ուսանեցայց քեզ . և հայ- 32
եաց , և յաւելից ասել առաջի քո : * Եւ ես ասացի 33
և ասեմ . խօսեաց տր իմ . զի լուեցէ ծառայ քո .: Եւ
ասէ ցիս . ընդ էր այդպէս զարմացաւ սիրտ քո խորհել
կայսրականի խորհուրդս . մի եթէ դու առաւել ևս քան
զբարձրեալն սիրեցեր զինէլ , * Եւ ասացի . ոչ տր , այլ 34
առ վշտի խօսեցայ . քանզի պահանջեն յինէն հանապազ
երիկամունք իմ , և խնդրեն հասու լինել շաւղաց բարձ-
րելոյն , և գտանել զմասն մի 'ի դատաստանաց նը : * Եւ 35
ասէ ցիս . որ 'ի վեր քան զքեզն է մի քններ , և զծած-
կեալն յորդւոց 'ի մարդկանէ մի զններ . որ խնչ առա-
ցաւն քեզ , զայն պահեա առ քեզ . և մի քններ զծա-
նապարհս բարձրելոյն , զի մի վրիպեսցես 'ի նմանէն . զի
ոչ է պիտոյ քեզ մն դատապարտեալս Եւ ասացի . աղաչ-ընդ
էր ծնայ , և ոչ եղև ինձ գերեզման արգանդ մօր իմ-
մոյ . զի ոչ տեսեալ էր իմ զկորուստն յակոբայ և զա-
մաշն

Digitized by Google

...ցան. որպէս այս անխրատ.
գիտասցէ ։ Եւ պատասխանի եւ
...ացէ եւ արասցէ եւ ուսուս
...ստապարանոց է, եւ ան
...նձան թերահաւատք. զի
...ացի ցնա. մի՛ երկեսցէ
գալուստ նր ։ Եւ ա
...ակաւ ժամանակի 'ի
...ւսցէ զծածկեալսն,
. եւ արասցեն իւր
...ին անօրէնութիւնք.
...նէ՝ հարթել ըղ
եթէ եւ զամանս
...է բարձրեալն
...մ զերրպար...
...ա զրոյնս, կամ զհա... ...ացէ զհոգին
...մ զընտրութիւն զեւանոց ոյ... ...ուսցէ որց
...ամեց թշնամի են. կամ զըն... յայնժամ
...էլ հողմոց. եւ ամփոփեմ զու... ...ոչինչ օ
...իւ եւ զչեմս անձրեւաց, եւ զայլ... ...պատ
զեկս ։ * Բայց զու ինձ զախեալ չ... ...ինէք.
, եւ մասամ զու ինձ որ 'ի նմա արգելեալ... ...մանի
...ն հողմք. եւ կամ ցոյց ինձ զկերպարանս... ...ն.
...մ զհոգւոյ զանսեղս, եւ յայնժամ հաւատ ըլցի...
...ց բարձրելոյն, եւ ծանիցես զընտրութիւն ձանա...
...ց նր ։ * Եւ զարմացեալ Է բանս Է այնուհե, եւ
...ցի, ով տր տր. եւ ով 'ի մարդկանէ կարէ զայդ գի
...լ կամ առնել, եթէ ոչ այն որ Է մարդկան չէ իւր
...ակութիւն ։ * Եւ ասէ ցիս. ով ոչ կարես 'ի նոցանէն
...ինչ առնել կամ ասել. նոյնպէս ոչ կարասցես զի
...տութիւն բարձրելոյն քննել, եւ գիտել զզօրութիւն ճա
...պարհաց նր, եւ կամ զդատաստանս նր. կամ
...ախձան սիրոյ նր՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց.
կամ ու 'ի նմանէ զբարիսն՝ զոր ակն ոչ ետես, եւ
...նկն ոչ լուաւ, եւ 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ. եւ ոչ
...աւ երբեք ած մարդ՝ զոր պատրաստեաց ած սիրե
...աց իւրոց ։ * Պատասխանի ետու եւ ասեմ. ահա զայս ով
...ացեր ցիս. որ սրբութի ծառայեցին, եւ որք լինին նմա
...ձոյ, խոստացեալ է. մեք զի՞նչ գործեսցուք մեղա
...րքս. զի անօրինեցաք յառաջ քան զգիտելն զայս. եւ
...ա երթամք մեք անդ ուստի եկաք ։ * Եւ ասէ
...ս, պատկ 'ի նմանէն խրատուք նր, ով ոչ նուաղի 'ի
...ղութէ նր, նոյնպէս ոչ յառաջանայ յարդարութէ նր ։
...Պարծեցայ յաւէլ եւ ասացի ցնա. ոչ կարէ առնել
...ղեալք, որք անցին, եւ որք կան. որք լինելոցն են
...ն միանգամայն. զի վաղվաղակի անցցէ այս աշխարհս,
երկեսցէ զատաստան. եւ իւրաքանչիւրոք գիտասցէ
եթէ.

ցես 'ի կշիռս զմեր անօրէնութիւնս և զհեթանոսաց, գտցի
'ի կշիռս կշռացն՝ եթէ յոր կոյս հակիցէ. * Ե՞րբ ոչ մե- 35
ղան բնակիչք երկրիս այսպիսի առաջի քո. մի՞ ազգ պա-
հեաց զպատուիրանս քո * Թերևս ուրեք նուազագոյնս 36
գտանիցես ազգ, և ոչ ուրեք:
Գլ. Եւ յետ խորհելոյն իմոյ զայս՝ առաքեցաւ առ իս հրե- 1
Դ. շտակ մի՝ որոյ անուն էր նր Ուրիէլ, * խօսել սկսաւ 2
ը͞դ իս և ասէ. ափշեալ է սիրտ քո յայսմ կեանս, առ 'ի
կամել քեզ հասու լինել ճանապարհի բարձրելոյն:
* Եւ ասեմ. աղաչեմ զքեզ խելամուտ արա զիս: Եւ 3
պատասխանի և ասէ ցիս, առաքեցայ՝ առակս երիս դնել
առաջի քո, և ճանապարհս երիս ցուցանել քեզ. * Յո- 4
րոց եթէ զմին պատմեսցես ինձ. և ես քեզ ասացից զմի ո-
րոց փափագեալդ ես գիտել: * Ետու պատասխանի և ա- 5
սեմ. ասա՛ տէր իմ: Եւ ասաց ցիս. երթ կշռեա դու ինձ
զկշիռս հրոյ, և կամ զծանրութիւն հողմոյ. և կամ ընդ
կրունկ դարձո զօրն անցեալ: * Ետու պատասխանի և ասա- 6
ցի. ո՞վ 'ի մարդկանէ կարէ առնել զայդ, զի ես արա-
րից: * Եւ ասաց ցիս, ապա եթէ էր իմ հարցեալ ըզ- 7
քեզ՝ քանի՞ շտեմարանք են 'ի սիրտ ծովու, կամ քա-
նի՞ աղբերք երևին երակաց խորոց. կամ քանի՞ շաւիղք
են 'ի վր͞ հաստատութեան. կամ քանի՞ ելքեն դժոխոց.
կամ քանի՞ մուտք են դրախտին: * Ապա եթէ ասա- 8
ցես ինձ՝ 'ի ծով ոչ իջի, և ոչ 'ի սկզբանէ եղէ ընդ ան-
դունդս. և ոչ ելի 'ի վերոյ քան զերկինս. և ոչ իջի 'ի
դրունս դժոխոց. ոչ մտի 'ի դրախտն. * այժմ ոչ հար- 9
ցից քեզ զայդ. այլ վս͞ հրոյ, և հողմոց, և տուընջեան,
որոց սովորն ես; և յորոց ոչ կարես հեռի լինել. * զի 10
որ ինչ ը͞ քեզ սնեալն են ոչ կարես ճանաչել. * զիարդ 11
կարես այնչափ ճանապարհաց բարձրելոյն հասու լի-
նել. ք͞զի անհաս է ճանապարհ բարձրելոյն. ապակա-
նացու ես, և յապականելի կեանս բնակեալ ես՝ ոչ կա-
րես ճանաչել զճանապարհս անապականելին: * Ետու 12
պատասխանի և ասացի ցնա: Լաւագոյն էր մեզ եթէ ոչ էաք
ծնեալ, քան եթէ կեցեալ ամբարշտութ͞ և 'ի տանջանս
մտեալ, և չիմանալ եթէ ընդէր գայթակղիմք: * Ետ 13
պատասխանի և ասէ ցիս. լուր առակին. չոգաւ գնաց անտա-
ռին փայտն 'ի դաշտն. խորհեցաւ, * և ասէ ցընկերս 14
իւր. եկայք երթիցուք տացուք պատերազմ ը͞ ծովու.
զի հեռացեալ մերժեսցի առաջի մեր, զի արասցուք 'ի
նմա՛ այլ անտառս: * Դարձեալ ալիք ծովուն խորհե- 15
ցան երթեալ կռուեալ ը͞ անտառս դաշտին՝ պատերազ-
մել խուրեանց այլ տեղի. * եկն հուրն և այրեաց զան- 16
տառն. * նոյնպէս և աւազն եկաց ը͞դէմ, և արգել 17
զալիսն: * Արդ եթէ էիր դատաւոր՝ զո՞ 'ի նցէ ար- 18
դարացուցանէիր, և կամ դարձեալ զո՞վ պարտաւո-
րէիր:

Digitized by Google

ր ։ * Ասացի զերկուսեանն, զի 'ի նմանէր խորհուրդ-
հեցան ։ Քզի երկիր տուաւ անտառաց ։ իսկ անեզր
ազգյծովու զգետ ունել ալեացն ։ * Եւ ասաց ցիս ։
ւոր դատեցար ։ Ընդէ՞ր զոր ասացեր քեզ ասա ոչ դա-
տար ։ * որպէս երկիր տուաւ անտառաց, և ծով-
ւու տեղի ալեացն ։ այնպէս և որ յերկրի են՝ տու-
են զերկրաւորս գիտել ։ և որ յերկինս են զերկ-
նային ճանաչել ։ * Եւ ասացի ես, խնդրեմ 'ի քէն
։ իսկ Տէ՛ր տուր ինձ միտս իմաստութեան զայնմանէսիքն
ւր զմտաւ ։ * զի ոչ զինչ յօժարեալ է իմ հարցանել որ
երր է քան զմեզ ։ այլ լաւ է մեզ զայն գիտենալ՝ որ
ող հանապազօր անցանեն միջոք ։ Արդ՝ Տէ՛ր ընդէ՞ր
տնեցաք 'ի ձեռս հեթանոսաց ։ և զոր դու սիրէիր ըզ-
ղն, մատնեցաւ 'ի ձեռս ամբարշտաց ։ և մոռացան
եք հարցն մերոց ։ և գրեալ կտակարանքն ոչ ուրեք
անին ։ * և կամք սոս իբրև զմարախ որոց ոչ գոն
նք, ոչ հրամանք, ոչ կտակարանք ։ և գնամք յաշ-
ոհէս՝ չեղեալ արժանի քո ողորմութեան ։ * զինչ
առնել ընկալցուք մեք, յորս կոչեցաւ անուն քո 'ի
մեր ։ * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս ։ այժմ մինչդեռ
կէն ես՝ մտաբերես, անդր երթեալ՝ զարմասցիս ։ Քզի
թեաց այս աշխարհս անցանել՝ * առ 'ի չհանդար-
տութեան զկարոյ ժամանակի զչար ։ վն զի մարդիկ
աշխարհիս այսորիկ լի են անօրէնութ ։ * վն և անց-
'ի վր նց կալք ։ զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ 'ի վր
հունձք ։ և ոչ արդարոցն հասցէ օր բարկութ, որ
ուեցց են տալ ։ * Այլ է ած զմտաւ, զի եթէ
յաւ յանցուածս ադամայ այնչափ չար գործեաց, ա-
եալ յայնմ հետէ չարն 'ի վր երկրի՝ մնչ կորուսանըք
րինքն պատարասուքն ։ * Պատասխանի ետու և ասեմ ։ մին-
չ երբ լինիցի այս ։ * Եւ ասաց ցիս ։ չես իմաստնա-
ն քան զբարձրեալն, թէ արասցես վաղվաղակի հա-
սել զկատարածն ։ զի դու փութաս վն քո միայն ։ իսկ
բարձրեալն երկայնամիտ է վն բազմաց ։ * Քզի վն նց
րեցին 'ի բարձրելոյն անձինք արդարոց՝ և ասեն ։
մինչև յե՞րբ եմք աստ, երբ եկեսցէ հասցէ վարձք ժա-
մանակին մերոյ ։ * Եւ պատասխանի տր նց՝ և ասէ ։ համ-
բերեցէք մինչև լցցի սահմանեալ ժամանակն ։ * Քզի
կշռով չափեաց զամս ։ և կշռով կշռեաց զյաւիտենա-
նսն ։ և թուով թուեաց զժամանակս ։ մի շարժեա-
, և մի զարթուցէ մինչև հասցէ սահմանեալ ժամա-
նն ։ * Եւ ես պատասխանի և ասեմ ։ խնդրեմ 'ի քէն տր՝
ամենակալ զթութէ բարձրելոյն, զի համբերէ վն մեր
օրինացս, առ 'ի չածելոյ զկատարածն ։ * այլ եր-
յամանալ է վն մեր զարդարոցն առ 'ի վայելել նց զբա-
ւ զոր խոստացեալ է նց ։ Եւ պատասխանի և ասէ ։ այդ-

պէս իսկ և ոչ տասցերորդ․ բայց եկեսցէ 'ի ժամնե իւ
րում․ զի ոչ կէին մարդ ոչ կարասցէ յառաջ քան զսահ
մանեալ ժամանակն ծնանել, եթէ ոչ ինններորդ ամսոյն
լցցի․ * ոչ կէին փութայ 'ի հասանել ժամանակին առ 42
բեր յերկանց, և 'ի վէրաէ ծննդոցն․ նոյնպէս շտեմա
րանք երկրի փութան հատուցանել զաւանդն՝ որ հա
տուցանելոյն է նմա․ * արդ յորժամ եկեսցէ ժամա 43
նակն, տեսցես և ծանիցես․ զոր որոց ցանկացեալն ես
գիտել: * Եւ խնդրեցի 'ի նմէն, և ասեմ: Այդպէս 44
գտեր որ, եթէ գտի շնորհս առաջի քո․ և եթէ ար
ժանի եմ, * յայտնեա ինձ զժամանակին, եթէ ակե 45
լի անցեալ է, կամ կայցէ: * Եւ ասաց ցիս․ կաց յա 47
ջակողմն կոյս, և ցուցից քեզ զկերպարանս առակին:
* և կացի: Եւ եցոյց հնոց բորբոքեալ՝ և եղև յորժամ 48
վախճանեցաւ բոցն, և ելանէր ծուխ․ * և յետ այ 49
րի միոջ եկն ամպ ջրալից, և արկ անձրև սաստիկ յոյժ:
և յետ անցանելոյ անձրևին ցօղ: * Եւ ասաց ցիս․ 'ի 50
միտ առ զայս․ ոչ յաճախէ հուրն քան զծուխն, և անձ
րևն քան զցօղն․ այնպէս յաճախէ անցեալ մասն ժամա
նակի: * Արարձեալ աղաչեցի զնա և ասեմ․ ո՞ 'ի մէջ 51
կենդանի իցէ արդեօք․ կամ ով 'ի մէջ իցէ արդեօք
յաւուրսն յայնս․ և կամ զինչ նշան իցէ ժամանակացն
այնոցիկ: * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս, զոր նշանացն կամիս 52
քեզ ասել, իսկ զոր կենաց ձերոց ոչ առաքեցայ ասել քեզ:
Գլ. Ե․ * Լուր զոր շնորհացն․ ահաւասիկ աւուրք գան․ և յա 1
ւուրսն յայնս զարմասցին մարդիկ զարմանալիս մեծա
մեծս, զողեսցէ յուղղութէ հաւատոց ճշմարտութեն․ * և 2
յետ բազմանալոյ յամբարշտութեն, եղիցին ոմանք 'ի վ՟
երկրի խօսել, կամ կորստանօք սուտ Ը և տառապելովք՝
այլայլէլք՝ ոմանք մոլորեալք 'ի կեղծաւորութե արքայու
պաշտամանն ըմբռնեալք անժուժկալութե․ * և եղիցի 3
անհանգիստ և անճանապարհ և անապատ այս երկիր
նախ յառաջ զոր դու տեսանես․ * Թէ տացէ քեզ, տես 4
ցես զարմանալիս: յետ երրորդ տեսլեանն եղիցի եր
կիր ամբոխեալ, և երևեսցի արեգակն 'ի գիշերի և լու
սին 'ի տուընջեան, * և 'ի փայտէ արիւն կաթեսցէ, 5
և 'ի քարէ բարբառ լուիցեն, ժողովուրդք ընդ ժողո
վուրդս հարցին և բանասցին նշանագործք, զօրասցին
տառապելարկուք: * Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ ծով 6
բըմ անգամ աւելիս փոխեսցէ, և վէհք եղիցին․ և օդք
փոխեսցին, և թռչունք երկնից տեղափոխեսցին․ * և 7
սոդոմայեցւոց ծովն ձկունս եռացուսցէ․ * և հաւք 8
բըմ անգամ առաքեսցէ․ և նշան 'ի կանանց ծնցի, * և
'ի ջուրս քաղցրունս աղուտ գտցի: Մարտիցեն մար
դիկ Է միմեանս, որդիք Է հարս, և հարք Է որդիս․ մարք
Է դստերս հակառակք Է միմեանս, եղբարք Է եղբարս․
սի

Digitized by Google

սիրելիք ը̅ ծանօթս · ազգ ը̅ ազգս · ժողովուրդք ընդ ժողովուրդս · քահանայք ը̅ քահանայս · և Թագաւորքն զօրդւոր զպատուիրանս բարձրելոյն · * և հզօրասցի 'ի նա ստութն և մերժեսցի իմաստութ սրբոց · և յետ այնորիկ խնդրեսցեն և ոչ գտցի · զի բազմասցին անօրէնք, և յաճախեսցէ ստութ · և հպարտասցին հարք նց, և նուաղեսցին ուղիղք, * և հարցէ երկիր զմերձաւորս իւր՝ և ասասցէ · միթէ ոք գնացեալ 'ի վ̅ր̅ քո որ առնէր զհաւատս · և խօսէր զճշմարտութի : կամ գործէր զարդարութի, կամ առէր զանօրէնութի, կամ 'ի կողմ անկանէր ճշմարտութե · կամ առնէր զողորմութի, կամ առնէր զյափշտակութի, կամ խնդրէր զբարձրեալն ամ̅ սրտիւ իւրով, կամ սիրէր ոք սրբութ̅ ընկեր զընկեր իւր : Տացէ պատասխանի և ասասցէ · եթէ ոչ ոք գտանի առ իս այսպիսի, * ըստ այնմ ժամանակաց ակն կալցին մարդիկ առնուլ ինչ 'ի բարձրելոյն, խընդրեսցեն և ոչ առցեն · վաստակեսցեն աշխատանօք և ոչ հանգիցեն · ջանասցեն և ոչ վայելեսցեն 'ի գործոց ձեռաց իւրեանց, գնասցեն, և ոչ ուղղեսցեն ճանապարհք իւրեանց · ընթանասցեն 'ի վախճան ժամանակաց · 'ի ցաւոց և 'ի տրտմութէ և 'ի հեծութեց · Քզի ոչ միայն փոխեսցեն զօրէնսն, այլ և զնոյն և զբարձրեալն 'ի վ̅ր̅ երկրի որչափ 'ի նա էր · զի այնորիկ եկեսցէ 'ի վ̅ր̅ նց չար, և Թագաւորեսցէ յաւէտն բարձրեալն, և եկեացէ փոխեսցէ զնոսա · և ցուցցէ յիւրմէ զփառս բարձրեալն 'ի նա · յայնժամ հատուսցէ նց զատանջանս, ով և խորհեցանն ամբարտաւանութ̅, և անարգեսցէ զնս նոյնպէս : * Զայս զնշանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ · թէ դարձեալ միւսանգամ պահօք և արտասուօք խընդրեսցես 'ի բարձրելոյն իբրև զաւուրս եւթն, և լուիցես քան զայս մեծամեծս : * Եւ իբրև զարթեայ՝ և լուեալ զայս 'ի մտի առնէի, և յերկեղէն եղծան կերպարանք մարմնոյ իմոյ · և զօրութն իմ հեռացաւ յինէն, և մերձեցաւ անձն իմ 'ի նուաղել · Ածի զմտաւ և ասեմ, եթէ ոչ ոք կարէ ապրել 'ի մեղս ; և մնանիմ ոչ զանաստուածս, յորս ոչ գոյ 'ի նս իմաստութի և ատենիցին 'ի տանջանսն յաւիտենից : Զայս իմ յայտ ըդմտաւ ածեալ հոգւոյն : * Եկն դարձեալ ուրիէլ հրեշտակն՝ և զօրացոյց զիս, և հաստատեալ կացոյց զիս 'ի վ̅ր̅ ոտից իմոց, և ասաց ցիս · մի տրտմիր, զի ցուցաւ քեզ յառաջ քան զժամանակն զոր առնելոց է բարձրեալն յաւուրսն վախճանին · զանց շնորհս յայդ : * Եւ յետ այսորիկ եկն առիս փանուէլ, որ էր առաջնորդ ժողովրդեանն, և ասէ ցիս · ընդէ՞ր այդպէս ադեղացաւ գոյն երեսաց քոց · * ոչ գիտես եթէ իէլ քեզ յանձնեաց յայսմ աշխարհիս պանդխտութես մերոյ :

* յոտն

* յառաջ կայց և Դամասկեայց հաց՝ զի մի վախճանեսցիս 18
և թողուցաւ զմեզ այժմ համբաւ զհօտ իւր 'ի ձեռն գայ-
լոց չարաց։ * Եւ ես ասացի ցնա. 'ի բաց երթ յինէն, 19
և մի մերձենար յիս զեւթն օր. և գնաց յինէն ըստ բա-
նին։ * Եւ ես լալով և ողբալով պատմէի զնեղս իմ. 20
և պահեցի զեւթն օր, որպէս և հրամայեաց ինձ հրեշ-
տակն։ * Եւ եղև յետ ընդ այլ եւթն աւուրցն՝ դարձեալ 21
խորհուրդք սրտի իմոյ աշխատէին զիս յոյժ։ * Ընկալաւ 22
ոգին իմ զհոգի իմաստութեան. և սկսայ խօսել առաջի
բարձրելոյն զբանս զայս։ * Եւ ասացի. մի՛ Տէր՝ դու 23
ես. որ կամօք բարձրելոյն, զամ՛ արարեր և պատրաս-
տեցեր. և իմաստութ՟ք քով զամ՛ վարես, և հաստատեցա-
նես իւրաքանչիւր ըստ ծննդոց առաջնոց իւրեանց. դու ամ՛
յամ՛ նիւթոց փայտից ընտրեցեր քեզ զորթ ծառ. * և 24
յամ՛ ծաղկանց՝ զշուշան ծաղիկ. * և յամ՛ թռչնոց՝ ա- 26
ղաւնի, և յամ՛ չորքոտանեաց՝ զոչխար. * և յամ՛ բազ- 25
մութե՛ ջրոց՝ զյորդանան գետ. յամ՛ քաղաքաց՝ ըզ-
սիոն քաղաք. * և յամ՛ բնակութեց երկրի՝ զերկիրն 27
սրբութե՛. և յամ՛ ժողովրդոց երկրի՝ ընտրեցեր զա-
ւակն աբրահամու. և յամէն ընտրեալք առ 'ի քէն օ-
րէնք զոր շնորհեցեր ցանկալի ժողովրդեանն։ * Եւ 28
տէր իմ երկայնամիտ է, որ ոչ յիշես զմեղս. և ընդէր
մատնեցեր զժողովուրդս քո 'ի ձեռս անօրինաց ազգի.
յորոց կոչեցեալ էր անուն քո. և զոր սիրեցեր զա-
ւակ այնուհետև ցրուեցեր ընդ հեթանոսս. * և կոխան ա- 29
րարեր որք զհող երկրի 'ի ներքոյ ոտից նոց. * և ատե- 30
լով ատեցեր զժողովուրդն քո մինչ չար. զործոց նոցա.
պատուհաս էր զնա 'ի ձեռաց քոց խրատել։ * Եւ եղև իբ- 31
րև խօսէի ընդ նմա զայս ամ՛. առաքեցաւ առ իս հրեշ-
տակն, որ յառաջ խօսեցաւ ընդ իս յանցանելոյ 'ի գիշե-
րին, * և ասէ ցիս. լուր ինձ և ունկնդիր լեր. և հայ- 32
եաց, և յաւելից առել առաջի քո։ * Եւ ես ասացի խօսեա՛ 33
և ասեմ. խօսեաց տէր իմ. զի լուիցէ ծառայ քո։ Եւ
ասէ ցիս. ընդ էր այդպէս զարմացեալ սիրտ քո խորհել
վասն իսրայէլի խորհուրդս. մի եթէ դու առաւել ես քան
զբարձրեալն սիրեցեր զնա, * Եւ ասացի. ոչ տէր. այլ 34
առ վշտի խօսեցայ. քանզի պահանջէին յինէն հանապազ
երիկամունք իմ, և խնդրեն հասու լինել շաւղաց բարձ-
րելոյն, և քննել զմասն մի 'ի դատաստանաց նր։ * Եւ 35
ասէ ցիս. որ 'ի վեր քան զքեզն է մի քններ, և զծած-
կեալն յորդւոց 'ի մարդկանէ մի քններ. որ ինչ առա-
ջան քեզ, զայն պահեա առ քեզ. և մի քններ զճա-
նապարհս բարձրելոյն, զի մի վրիպեսցես 'ի նմանէն. զի
ոչ է պիտոյ քեզ մն դատաստանաց։ Եւ ասացի. ապա ընդ-
էր ծնայ, և ոչ եղև ինձ գերեզման արգանդ մօր իմ-
մոյ. զի ոչ տեսանել էր իմ զվաստակն յակոբայ և ըզ-
մահն

մանկն Տէր, և զբնութիւն հեթանոսաց որ ոչ ճանաչեն զքեզ։ Եւ ասաց ցիս․ մի՛ բաղձասցես գիտել զանդէտսն, այլ հա ասացի քեզ բան մի՝ եթէ ասասցես ինձ։ * Եւ ասացի․ ասա ինձ զթիւ ծնելոցն և զմեռելոցն․ պատմեա ինձ զպայծառութիւն ծովու և զպաղմունս ձկանց, կամ զբարձրութիւն երկնից․ կամ զգունդս լուսեղաց․ կամ զընթացս արեգական, կամ զդիմացս աստեղաց․ կամ զկերպարանս հաստատութեան․ կամ զընդարձակութիւն երկրի, կամ զխանձրութիւն հողոյ։ Պատմեսցես դու ինձ զբթիւ մարդոյ մարմնոյ քոյ, կամ զքթթել աչաց քո, կամ զլսելոյ զզօրութիւն, կամ զհոտոտելոյ զպատրաստութիւն, կամ զճաշակելոյ զզգայութիւն․ կամ զխօսելոյ երակաց, կամ զմտացացոյցս զգետս, կամ զձեռաց զոյլսս զատելոյ, կամ զշունչ, կամ զկերպարանս, կամ զգոյնս, կամ զիմաստութիւն զգօյնս, կամ զհաւասց թռչնոց զիմաստութիւն։ կամ զընդարձութիւն զերանոց որ 'ի ցամաքի, և որ 'ի ջուրս միմեանց թշնամի են․ կամ զընթացս առանց ոտից․ կամ զշնչել հողմոց․ և անհնարին դու ինձ զառարած և բղմիխեա և զշնթս անձրևաց, և դաշտարացն զցամաքեալ ծաղիկս։ * Բայց դու ինձ զախտալ շունչմարանս երկրի, և մտօք դու ինձ որ 'ի նմա արգելեալ և փակեալ կան հողմք․ և կամ ցոյց ինձ զկերպարանս հողմոյ, և կամ զհօդւոյ զանեսկս, և յայնժամ հաւատ լիցիս շաւղաց բարձրելոյն, և ծանիցես զընդարձակութիւն ճանապարհաց նորա։ * Եւ զարմացեալ էի բանս այսմանիկ, և ասացի, ով տէր տէր․ և ով 'ի մարդկանէ կարէ զայդ գիտել կամ առնել, եթէ ոչ այն որ ընդ մարդկան չէ իւր բնակութիւն։ * Եւ ասէ ցիս․ ով ոչ կարես 'ի նոցանէն մի ինչ առնել կամ ասել․ նոյնպէս ոչ կարասցես զիմաստութիւն բարձրելոյն քննել, և գիտել զզօրութիւն ճանապարհաց նորա, և կամ դատել զդատաստանս նորա․ կամ զվախճան սիրոյ նորա՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց․ և կամ առ 'ի նմանէ զբարիսն՝ զոր ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ․ և ոչ զմտաւ եբերեր ամ մարդ՝ զոր պատրաստեաց ած սիրելեաց իւրոց։ * Պղծմնի եսու և ասեմ․ ահա զայս ով ասասցէ ցիս․ որ որբուց ծառայեցին, և որք լինին նմա հաճոյ, խոստացեալ է․ մեք զի՞նչ գործեսցուք մեղաւորքս․ զի անօրինեցաք յառաջքան զգիտելն զայս․ և ահա երթամք մեք անդ ունայնք և սոսկք։ * և ասէ ցիս, պատակ 'ի նմանէն իրաւունք նորա, ով ոչ նուաղի 'ի հեղգութէ նորա, նոյնպէս ոչ յառաջանայ յարագութէ նորա։ * Դարձեալ յաւելի և ասացի ցնա․ ոչ կարէ առնել արդեւք, որք անցին, և որք կանն․ որք լինելոցն են միանգամայն․ զի վաղվաղակի անցցէ այս աշխարհս, և եկեսցէ դատաստան․ և իւրաքանչիւրոք գիտասցէ

եթէ

Digitized by Google

եթէ զի՞նչ է պատրաստեալ նմա ։ * Եւ պատասխանի հարեալ 44
ասաց և ասէ ցիս ․ գիտեմ զի որոշեաց բարձրեալն զ
ժամանակի, և 'ի ժամանակի առնել որ ինչ լինելոցն
իցէ ․ և ոչ կարեն փութալ արարածք, որպէս առաջա-
նորդեալ է բարձրելոյն ․ քանզի ոչ եւս յանձն առնուլ զամ
միանգամայն ․ * Եւ ես ասացի պատասխանի, թէ զիարդ ա- 45
սաց բարձրեալն դարձուցանել զամ զմարդկեղէնն ա-
րարածս ․ զի եթէ առաջ բարձրեալն, զամենն միանգա-
մայն յարուցանէ զօր և գացէ յայնմ ժամանակի՝ զկեն-
դանիս մեռեալս հանդերձ ․ և յորժամ յարիցեն ․ և նո-
րոգեսցէ զամենն ․ և ընկալցի զամենն յայնմ աշխարհ ․ և
համբարեսցէ ․ ընդէ՞ր այժմ այս աշխարհս ոչ կարաց ըն-
դունել զամենն միանգամայն ։ * Եւ ասաց ցիս ․ հարց 46
զու ցարգանդ կնոջ՝ և ասա՛ ցնա ․ զի եթէ ծնանելոց
իցես տասն անգամ, ընդէ՞ր զամենն միանգամայն ոչ ծնա-
նիս, այլ մի ըստ միոջէ ։ * և ասացի ցնա ․ եթէ ոչ կա- 47
րասցէ զայդ առնել ։ * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս ․ նոյն- 48
պէս և երկիր ոչ կարէ զայս առնել, քանզի արգանդի
նման է ․ և որոշել ժամանակաց ․ և հրամայեալ է 'ի
հնազանդութիւն կալ ․ * զի որպէս մանուկ ոչ կարէ ծնա- 49
նել ․ և ոչ յորժամ պառաւ է՝ կարէ ծնանել ․ նոյնպէս
և ոչ երկիր յառաջ քան զժամանակն կարէ առնել ։ * Եւ 50
ասա պատասխանի և ասեմ ցնա ․ որովհետև զոր ճանապարհս ա-
ռաջի քո, հարցից քեզ բան միւս ևս ․ զի եթէ արգա-
րև արգանդ է երկիր և 'ի նմանէ եմք ․ յայնժամ մա-
նուկ էր եթէ ծեր ։ * Եւ ասէ ցիս ․ հարց զծնողն, * և 51
ասա եթէ ընդէր զորս ծնաւն ոչ են նմանք առաջնոցն ․ 52
այլ նուազք են հասակաւ և ակարք զօրութ ․ * և ա- 53
սասցէ ցքեզ արգանդն ․ թէ այլ զօրութեն էր որ 'ի մանու-
կութեան ծնանէի, և այլ որ 'ի ծերութեան ․ * խորհեսցիր 54
և դու թէ ակարք էք դուք քան զառաջինսն ․ * և որ 55
յետ ձեր լինելոց են քան զձեզ ․ իբրև թէ 'ի ծերու-
թեան իցէ երկիր, և անցեալ է մանկութիւն իւր ։ Եւ ետու
պատասխանի և ասեմ զհրեշտակն ․ խնդրեմ 'ի քէն տէր ․ զի
դարձուցանէր զերեսս քո յինէն ․ որ հարցանեմ զքեզ
[illegible] բազմաց ․ զայս հրամայեա՛ ինձ ուսանել 'ի քէն
որոց կամիս հարցանել ։

Գլ․ Եւ ասէ ցիս ․ հարց որում ցանկացեալ է անձն քո ․ և 1
Է․ ես պատմեցից քեզ՝ զոր պարտ է քեզ գիտել ։ Եւ ա-
սեմ ես ․ աղաչեմ զքեզ, լուր ինձ երկայնմտութ, հարցն
մեր երկայնմտութեան հաւատացին ․ քանզի յայտնի ցու-
ցանէր զինքն նց ․ Ենովքայ, Նոյի, աբրահամու ․ իսահա-
կայ, յակոբայ, մովսէսի, ահարոնի, և այլ արդարոցն նր ․ և
յետ այսը ամենն ունէաք ժողովուրդն զգեր օրինացն ․ և
'ի նոցէ ուսուցանէին առնել զկամս բարձրելոյն ։ իսկ
այժմ ոչ բարձրեալն յայտնի խօսի, և ոչ ոք փոխանորդեն

առ

Digitized by Google

տատանի • և կատակարանքն այրեցան • մրրկէս այս անխրատ-
ժողովս զկամս բարձրելոյն գիտացաց : Եւ պատանին և
ասէ ցիս • բարձրեալն եկեսցէ և տրացէ և ուսուս-
ցէ • բայց ժողովուրդս այս խստապարանոց է , և ան-
թլփատ սրտիւ • և մինչև ցվախճան թերահաւատք • զի
եկեսցէ 'ի վր նց չար : Եւ առացի ցնա • մեզ եկեսցէ
բարձրեալն • և կամ յերբ-ևիցէ գալուստ նր : Եւ ա-
սէ • նախ յառաջ եկեսցէ , յետ սակաւ ժամանակի 'ի
կերպարանս որդւոյ մարդոյ • և ուսուսցէ զծածկեալսն ,
և անարգեսցեն զնա • և ուրասցեն , և տրասցեն իւ-
եանց չար , և յետ այնորիկ բաղձասցին անօրէնութեք •
և մոլորեցուսցէ զնս հոգին մոլորութե՝ հարթել ըղ-
ձերինս բարկութ , և առնել նշանս , որպ եթէ և զանանս
'ի սքցն մոլորեցուցանել • և յետ այնորիկ բարձրեալն
եկեսցէ 'ի տեսիլ փառաց , և զագարեցուսցէ զհոգին
մոլորութե , և թագաւորեսցէ նա • և հաստատեսցէ որդց
սրբութե , և ամբարշտաց զանօրէնութե : և յայնժամ
ամ անօրէն ազգ ժողովրդեանն կոծեսցին , և ոչինչ գ-
գուստ լիցի նց , քանզի ուրացան 'ի նմանէ : Ահա պատ-
մեցի քեզ զխորհուրդս ամ • եղիցի քեզ իբրև զինիք •
վս այնորիկ ահա պատուիրեմ քեզ ունել քեզ 'ի միտ
մինչև 'ի լինել ժամկն • քզի պատրաստեաց բարձրեալն •
և յառաջ քան զլինել ընութե երկրի • և յառաջ քան
զկշռել կշիռ աշխարհիս այսորիկ , և յառաջ քան զբազ-
մութե օդոց , և յառաջ քան զգոչել ձայնի որոտմանց •
2 * և յառաջ քան զլուսաւորական զկարգս աստեղաց ,
3 և յառաջ քան զհաստատել զյատակս դրախտին • * և
յառաջ քան զերևել գեղեցկութե նր • և յառաջ քան
զօրանալ սաստկութե շարժմանցն նր • և յառաջ քան
4 զգումարել զանթիւ զգունդս հրեշտակաց • * և յառաջ
քան զարարելն հաստատուն երկնից • և յառաջ քան
5 զառնել զհիմն երկրի զհաստատուն ցամաքի • * և յա-
ռաջ քան զմտաւ ածել զաշխարհս ամ • և յառաջ քան
զկնքել զվարձս հաստատուցման , որք զճշմարտութի հաւա-
11 տոցն պահեցեն : * Եւ ես պատասխանի և ասեմ • որովհետ-
12 և գտի շնորհս առաջի քո , * ցոյց ինձ զնշանն որ լի-
13 նելոցն է 'ի վախճանն ժամանակաց : * Եւ ասէ ցիս • ո-
րովհետև խուզես և քննես զճանապարհս բարձրելոյն •
17 արի կաց 'ի վր ոտից քոց : * և յարեայ կացի • և ասէ
13 ցիս , * եթէ լուիցես զձայն գոչման , * և եթէ շար-
14 ժեսցի տեղին յորում դուն կայցես • * մի երկնչիցես ,
15 զի 'ի գլուխ ելանելոց է առ 'ի նմանէն բանն • * դողա-
16 ցէ երկիր , և շարժիցէ առ 'ի խօսելն ը քեզ : Եւ յետ
խօսելոյն իմոյ զայս՝ ահա փառքն ամն լուսաւորեին ըղ-
17 տեղին յորում կային , * և անդէն ձայն եղև խօսելոյ՝
և բարբառ նր իբրև զձայն ամբոխի յոյժ • կամ որպ ըղ-

ջուրց

Digitized by Google

ձուլոյ հատանոյ բարկանայ մեծամեծաց զատ 'ի մէջոյ ըն-
թանալոյն ։ և առաջ ցես ․ * ողորմութիւն եկեսցեն ու- 18
ղուղք յորում կանչեսցայց այդ առնել բնակչաց երկրին ․
* անտի զանձրևառուն ամենայնոց , և զամբոխնութեն ա- 19
նօրինաց ․ և զաւրացութիւն առաջնորդացն ․ և որով գիշ-
թանկեցուցանէին զճանապարհս իմ ․ և յորժամ լսեն
առաջնորդաց ծառայից իւրոց ․ * և յորժամ կամեցին մար- 20
մնացուցանել զմարմինս այսր կենացս մերոց , այս նշան
եղիցի մեզ ․ մերժեսցի առուն , և ծնցի նախանձ , գըր-
գռեսցի անօրէնութիւն , և առեսցի արդարութիւն ․ յա-
ճախեսցէ անժուժկալութիւն , և խափանեսցի զգաստու-
թիւն ․ անձեսցէ պատերազմ , և նուաղեսցէ խաղաղութիւն ․
արհամարհեսցի ողորմութիւն , և փառաւորեսցի արգա-
րութիւն ․ և յանախնեսցին առաւարանք ծառայից իւրոց ,
և բարձրացեսցին ամբարշտացն անբարեպաշտութիւն ։ Մի
այնուհետև եղիցին 'ի ներքս ներքս սովք և չարժմունք
և ըմբռնմունք ․ և եղիցի նշան յերկինս ․ հուր յանձոյ
յօգս երևեսցի ․ և յերկրի եղիցին նշանք բազումք 'ի
ներքս ներքս ․ * և մանկունք ատամունք խոտեսցին ․ և 21
որ յղիքն են , չնորհս ծնցին և կերցեն և վիժեսցին ․
* և յանկարծակի 'ի ներքս սերմանեալք առանց սեր- 22
մանց ունայնք գտցին ․ * և յարկեցեն քաղաքք 'ի մի քա- 24
ղաքաց , որէնք 'ի մի օրինաց , որդիք զհարս ատեա-
նիցեն , եղբարք զեղբարս , ազգ զազգս , սիրելիք զսի-
րելիս , ատելիք զատելիս ․ և եկեսցէ յաւուրս առաքատ-
ութեան , զամբարշտ եկեսցէ անուն իմ նոր նորոգմամբ ան-
ձանց փառաց իմոց և զօրութե , և զբազում զայթակ-
ղեցուցէ , և զօրացի ․ և որք չհաւատան 'ի նա հնա-
զանդեցուցէ , և յետ այնր նշանացն եղիցի այս 'ի բազում
քաղաքս և 'ի գիւղս և 'ի գաւառս , և զաղտարեսցին
ջուրք ․ և մի գնասցեն յաւուրսն յայնոսիկ մինչև 'ի ժա-
մանակս երկուս ։ * Եւ յետ կատարելոյ նշանացս այսո- 25
ցիկ 'ի մի երկրի , գիրք բացցին , և յայնժամ երևես-
ցի փառք իմ , * և տեսցեն առ իս զխռովեցեալսն 'ի բար- 26
ձունս զիմ զօրս իմ ․ և ամ որ պատանի արդար արժա-
նի իցէ , եկեսցէ և փառաւորեսցի և լուսաւորեսցի ա-
ռաւել քան զարեգակն ։ յայնժամ դարձցին սիրտք բը-
նակչաց աշխարհիս այսորիկ յայլ բարիս ․ * Ընկեսցի և 27
բարձցի չարն , և անցցէ ներկութի ․ և յանձն լիցի թե-
րահաւատութիւն ․ * ծաղկեսցեն հաւատք , յայտնեսցի 28
ճշմարտութի որ կայր անբայր մինչև ցայժմ , առանց պտղ-
ղոյ յայսպիսի ամս ․ կորիցէ սուտն , և երևեսցի անա-
պականութի ․ վախճանեսցի ապականութի ․ և այնուհետև
եկեսցէ հասցէ կատարած աշխարհիս ։ * Զայս երբև ա- 29
սաց ցիս՝ երբև զանսիլ փայլատականց երևեցան յետ
․․․ոյցն ․․ , և տեղին յորում կայի շարժէր սակաւ ․ և․
և

և սկսայ խռովել, և ոչ կարէի համդուրժել փառացն․
և ըմբռնեաց զիս երկիւղ․ եկն հրեշտակն և զօրացոյց
զիս ։ * և ասաց ցիս, մի երկնչիր և մի զարհուրիր․ և-
րանի է քեզ՝ զի գտեր շնորհս 'ի հզօրէն․ * գիտացի
ուղղութն սրտի քո, և զսրբութն անձին քո, զոր ու-
նէիր 'ի մանկութենէ քումմէ․ * և վս այնորիկ արժանի
եղեր բարբառոյն այս, և խորհրդոցն ընդերկար ժամա-
նակաց․ * պահեա դու այլ ևս աւուրս եւթն, և յայտ-
նեսցէ քեզ աւելի ևս քան զայս ։ * Եւ եղև յետ այ-
սորիկ և պահեցի զեւթն օր․ * և դարձեալ սկսա խո-
սովէր՝ և սկսայ ասել առաջի բարձրելոյն․ * և ա-
սեմ․ Տր տր իմ, դու արարեր զերկինս և զերկիր և
զամ որ 'ի նս․ * դու հրամայեցեր ծագել լուսոյ, ո-
րոշեցեր 'ի խաւարէ, և կոչեցեր զնա տիւ, և որ խաւ-
արն * Ը բազմութն ջուրցն Ը երկրի՝ դու բաժանե-
եր և որոշեցեր զերկիր ուրոյն մեկուսի․ մասն մի ջրոյն
յանդունդս 'ի ներքինսն որոշեցեր՝ հաստատեալ զեր-
կիր 'ի վր նր․ և մասն մի 'ի վերոյ քան զերկինս կա-
ռուցեր, որոյ 'ի ներքոյ նմանութն ձեղուան ձգեցեր,
սահմանեցեր զհաստատութին․ և որ մնացեալն էր
ժողովս ջուրց, աւազով պարսպեցեր և արգելեր․ քան-
զի յառաջ էին խառնակ Ը միմեանս, յորոյ վր հոգին
շրջէր, և խաւար ունէր այնչափ․ և չև ևս էր երկիր,
զանզի բարբառ մարդոյ չև ևս էր․ հրամայեցեր մա-
տել ճառագայթից լուսոյ, որով երևեսցին գործք քո
արմանալիք ։ * Իսկ յերկրորդումն աւուր զհաստա-
տութն երկնից անջրպետեցեր, և բարձրացուցեր 'ի
բարձունս․ և հրամայեցեր ջրոցն ներքնոց՝ մասին միոյ
անջրպետել 'ի միմեանց․ զի մասն մի նր 'ի վեր ան-
ջրպետեսցի, և մասն մի նր 'ի խոնարհ մնասցէ ։ * Եւ
դարձեալ յերրորդում աւուրն որ մնայ․ զերկիր հաս-
տատեցեր՝ բղխել 'ի նմանէ զգանձար սերմանեաց և բղ-
ղելս խոտոց, և զառունկ ծառոց պտղաբերս․ * և
բղխեաց զաղգի ազգի բազմութին՝ զսերմանիս 'ի կե-
րակուր զօրութեց․ և զխոտս անոյշ 'ի քաղցրութն քմաց․
զպտուղս ծառոց յանոյշ ճաշակս ։ * Եւ 'ի չորրոր-
դում աւուրն հրամայեցեր արեգական լինել, լուսա-
որել, և սնուցանել զածումն և զբղխումն երկրի․ նոյն-
պէս և զլուսին լուսաւորել զխաւար գիշերոյ, և մեկ-
նել զփոփոխմունս ժամուց և զընթացս ժամանակաց ։
Իսկ 'ի հինգերորդումն աւուր ասացեր երկրի բղխել
առունս կայտառ շունչ կենդանի, և թռչունս ազգի
ազգիս ։ և եղև բազմութն կերպարանաց կարգել գե-
ղեցիկ գունովք, և ազգի ազգի տեսլեամբք առ ընտ-
րութն․ * այնպէս և ծով բղխեաց բազմութն ձկանց․
մեծամեծս 'ի նդէ 'ի վայելել կերակրով յագման․ և

զմա

զմնացեալսն առ 'ի յանձամբ : * Եւ դարձեալ 'ի վեցե- 53
րորդում աւուրն բանիւ հրամանաւ քով բղխեաց եր-
կիր զչորքոտանիս, զսողունս եւ զթռչունս : * Եւ յետ այս 54
զմարդն անդրանիկան ձեռօք ստեղծեր զԱդամ, եւ 'ի նմանէ
քաղաքի անկեցեր զդրախտն, եւ եդիր զնա 'ի նմին ։
եւ ուր աչք որդւոյ իւրում զնամ ինչ ասացից արարեր նմա
'ի վայելել, եւ 'ի քաղցրութիւն եւ 'ի փափկութեան, այսպէս
եւ կերպարանօք զարդարեցեր զդրախտն, իբրեւ ժա-
ռանգորդի 'ի ձեռս եւս զոր 'ի հողոյն ստեղծեր, եւ
ճշգրիտ կենդանացուցեր ։ եւ 'ի կողից նորա զկին նորա ստեղ-
ծեր ընկեր ընդ նմա ։ եւ խօսակից յարդարանել ազգի
մարդկան, զարդարեցեր զնա կամօք ազատութեամբ, եւ յօ-
ժարութեամբ, իշխան եւ թագաւոր 'ի վերայ ամի որ 'ի քեն
եղեալ էին 'ի վերայ երկրի կացուցեր զնա ։ այլ եւ յերկիրն
ւոր սպասաւորեն ոչ արարեր զնա կարօտ, եւ իբրեւ ըղ-
ձիւս պատուոյ եւ ընտրութեան եւ տուեր նմա զպատուիրանն ։
զոր ընկեց 'ի ձեռաց՝ եւ եղ 'ի դրախտեն փափկութեան,
ստարացաւ յանապականութենէն, եւ արժանի եղեւ աշ-
խատութեան, եւ ապաւինեցեալ հրամանացն 'ի ձեռն մա-
հու մատնեցաւ ։ հող էր եւ 'ի հող դարձաւ, եւ 'ի նմանէ
ամէն ազգ մարդիկ մեռանեցան : * Զայս ամ ասացի 55
առաջի քո, * զի ասացեր զհեթանոսաց թէ չէին ինչ եւ 56
յոչինչ համարեցան ։ եւ նմանեալ են փշրեալ ապակեայ՝
եւ չեթոց անձրեւայ յանօգուտ ։ * զիարդ իշխեն հեթա- 57
նոսք ժողովրդեան քում ընտրելոյ, եւ զծառայս քո ա-
րատաւոր կոխեն զզաւակ * Եւ զժողովուրդ քո զոր ընտ- 58
րեցեր ։ եւ կոչեցեր ընտրեալ զոր անուանեցեր սեփհա-
կան ։ որում խոստացար տալ 'ի վիճակ ժառանգութեան
զերկիրն բարեաց եւ զաւետեաց, եւ մատնեցեր 'ի ձեռս
անողորմ հեթանոսաց զժողովուրդն եւ զերկիրն խոստա-
մանց : * Զի եթէ ժողովրդեան քում խոստացար տալ, 59
զիարդ հեթանոսք որ ոչ ընկալան զօրէնս, առեալ զնա
'ի վիճակ ժառանգութեան ։ եւ մեք 'ի պանդխտութեան զկեանս
վարեալս հնազանդեալք ի նոցա, եւ իշխեն 'ի վերայ մեր :

Գլ. Եւ եղեւ իբրեւ կատարեցի զբանս զայսոսիկ, առաքեցաւ 1
Է. առ իս հրեշտակն այն որ յառաջին խօսեցաւ ընդ իս, * եւ 2
ասէ ցիս ։ Եզրա արի եւ լուր զոր խօսելոց եմ ընդ քեզ :
* յարեայ եւ կացի եւ ասեմ, խօսեաց : Եւ ասէ ցիս ։ 3
ծով եթէ կայցէ յընդարձակի տեղւոջ ։ * եւ մուտն իւր 4
իցէ 'ի նեղ, զի եղիցի նա նեղ գետոյ նման ։ * եթէ 5
ոք կամիցի մտանել 'ի ծովն եւ տիրել 'ի վերայ նորա, արդ-
քեն եթէ ոչ նախ ընդ նեղն անցանիցէ՝ զիարդ կարաս-
ցէ մտանել 'ի լայնութիւն նորա ։ * եւ կամ դարձեալ յաւան 6
քաղաք մի զարդարեալ, եւ գեղեցկացուցեալ ամ բա-
րեօք ։ * եւ մուտ նորա իցէ 'ի նեղ, եւ նուրբ, եւ դժուա- 7
րանելիք ։ իբրու թէ յաջմէ կողման իցէ հուր, եւ 'ի

Digitized by Google

նախանձ ջուր խոր յոյժ, * և Համապատասխ մի միոյն ընդ-
ալղին անցանիցէ նրայն և ջրոյն. մի՛ խնչ այլում ոսկեր
կննել ուղղ, բայց միայն շաւիղ սակին մարդոյ. * Եթէ
ոչ որ կանգնեսցի զնա ժառանգել, անցանիցէ նախ ընդ
նեղն. ոչ կարէ ընկալնել զժառանգութիւն: * Եւ ես
ասացի, թէ ողորմելի է: Եւ ապաշխարի և ասէ ցիս. ը
մին օրինակի ասացի նըլի մասն ժառանգութե. * զի մի
մարդկան արար ած զաշխարհս զայս և եկից զնա ած
արարածք,. և ես նխ օրէնս. զի որով վարեսցին և Թա-
ագաւորեսցին Թագաւորութե բարի և զգաստ և մաքուր.
ակ նք ոչ պահեցին, այլ մերժեցին զնա. և բարձրեալն
դ' ի մօր մերժել զնա, որ աղատամք եղին ' ի նմանէ.
մի աշխարհի մուտ աշխարհիս աշխարհիկ խոտ են և
ժուարին և լի տառապանօք. * զի թէ նախ մեռեն
նեղ և ընդ նորա շաւիղ աշխարհիս այսորիկ. * և
ատալին չերկայնմանիցեն, ոչ ընկալցին զպատրաստեալ
դ բարիսն որ յառաջ քան զաշխարհս էր: * Բայց դու
չփոթիր զի մահկանացու ես. * և մի խռովիր զի ա-
անցանելոց ես, այլ հայեա առ մտաւորն, և դիր ' ի
ոփ քում որ առ յապայն լինելոց իցէ: * Եւ ես ա-
ացի. ապա ուրեմն արդարք ժառանգեն զբարիս. և
այնորիկ բարւոք համբերեն մնալ նեղ և ընդ-
ուքս Համապատասխն. * իսկ որ ամպարիշտ են և արբուշ
ևանս իւրեանց ոչ անցուցանեն, և զփորձ նեղութե
գիտեցին, ' ի մշտնջենաւոր բարութեցն հեռացան:
Եւ ասէ ցիս, և ես քեզ ասեմ, եթէ ոչ ես դու լաւ
ան զբարձրեալն, և ոչ քաղցր քան զած, և ոչ մար-
ասէր քան զնա: * կորիցեն ամենեքեան որ անցանեն
յառաուտրանաւն տն, քան թէ արհամարհեսցին օրէնքն
: * պատուիրելով պատուիրեաց ած մարդկան թէ
՞նչ արասցեն և կեցցեն, եթէ զի՞նչ պահեսցեն և մի
անջեսցին: * իսկ նք յանձն հրաժարեցին. և ' ի մտ
ար ած ասացին թէ ոչ բարձրեալն է, և ոչ հաստա-
ւմն բարեաց և չարեաց գործոց. զՃանապարհս նոր
ւոց խոտորեցին. * և զօրէնս նր մերժեցին. և զխ-
ոստմունս նր անարգեցին, և ուրացան զուխտ նր, և ' ի
նոցա սրբոց նր թերահաւատեցին, և զընտրեալս նր
համարհեցին, * և մի այսորիկ լաւ դու եղբ. ունայ-
ւթն ունայնից և լիութն լիոց. * ահա եկեսցէ ժա-
նակ յորում եղիցի նշանն որ յառաջն ասացաւ քեզ.
յանեսցի քաղաքն որ այժմ ոչ երևի, և ած [illegible]
նր երկիր երևեսցի. * և ամ որ զերծցի անտի մեծա-
զփառս բարձրելոյն * յայնժամ երևեսցի օծեալն
յայտնելի մարդկան, և ուրախ արասցէ զմնացեալսն
հաւատոյ և ' ի համբերութե, * և ամէն կանգնեա-
ոյ թագաւորն երկրի ձայնիւ տն. * և կացցեն

Digitized by Google

առաջի հզօր դատաստանին, և եկեսցեն հասցեն կենդանիք
որ ոչ եւէին ։ * և անցցէ ապականութիւն և փարատես- 34
ցէ ողորմութիւն, և պարապեսցեն գթութիւնք, և խափա-
նեսցին դրունք ապաշխարութեան, յինքն ամփոփեսցի երկայնմտութիւն, և հաւատք ցուցցեն զպտուղ իւ-
րեանց ։ * Եւ յետ գործոց վարձք եւր և արդարութիւն 35
ծաղկեսցէ ։ և յայնժամ երևեսցի տեղի հանգստեան
սեցն, և ճշմարիտ դրախտն փափկութեան, և գեհ յան-
դիման սոցին բովք հրոյ և տանջանք յաւիտենից, և
որդն անմահ, զոր պատրաստեալ է ամբարշտաց և ա-
նօրինաց ։ և յայնժամ ասիցէ բարձրեալն ցարդարսն ։
տեսէք զտեղին հանգստեան ձերոյ զոր պատրաստեալն
էր ձեզ ի սկզբանէ արարածոց՝ մինչև յաւիտեան. և հան-
գերուք, և խայտացէք իբրև զորթս արձակեալ ՚ի կա-
պոյ ։ Եւ ասասցէ ցամբարշտան և ցանօրէնսն. տեսա-
ջիք և խնամոջիք զիս որում ոչն ծառայեցէք, և կամ
յորմէ ուրացայքն. և կամ զոր օրէնս արհամարհեցէք,
հայեցարուք որ առաջի կայ ձեզ պատրաստեալ արդա-
րոցն փափկութիւն, և ձեզ ամբարշտաց հուրն և տան-
ջանք յաւիտենից ։ Եւ եղիցի օրն դատաստանի այսպի-
սի, ոչ արեգակն կայցէ լուսաւոր՝ և ոչ լուսին, և
ոչ աստեղք պայծառացեալ, և ոչ ամպք հովանաւորք,
և ոչ որոտումն նշանաւոր ժամանակաց, և ոչ հողմ շը-
մացին, և ջուր ՚ի ծարաւ հանգստեան, և ոչ հողմ քաղց-
րախառն. և ոչ երեկոյ ՚ի հանգիստ վաստակոց, և ոչ գի-
շեր ՚ի դադարել աշխատութեանց, և ոչ աջողութիւն գոր-
ծոց ՚ի յօժարութիւն. և ոչ հասարակօր ՚ի ճաշակումն կե-
րակրոց. ոչ ձմեռն ՚ի գործ երկրի պատրաստութեան. ոչ
՚ի գարունն ՚ի ծնունդ երկրի պարարտութեան. ոչ յամառն
տօթ, և ոչ աշունն ՚ի խնամ անել պտղոյ (հանձնոյ). ոչ
կարկուտ ՚ի բռնութիւն օդոց, և ոչ անձրև յաճախումն ծա-
ռոց, ոչ ցօղ ՚ի մխիթարութիւն անկոց, և ոչ առաւօտ որ
նշանակէ զլոյս առընթեան, և ոչ լամբար փլշերոյ խա-
ւարի յայտնիչ, բայց միայն պսակ փառաց արդարոցն
ուրախութիւն ։ Իսկ ամբարշտացն՝ հուրն անշէջ, և աղջա-
մուղջ յաւիտենից, և տանջանք մշտնջենաւորք, այս է
դատաստանն ։ Ետու պատասխանի՝ յոգւոց հանելով և ա-
սեմ. երանի է նմա որ սակաւ ժամանակս համբերեսցեն
վասն բարձրութեան փառացն, և եղուկ մեզ՝ որ առ սակաւ
ժամանակս արարաք զկամս մարմնոյ մերոյ, և ՚ի տան-
ջանս յաւիտենից մտանեմք, և յանշէջ հուրն տանջիմք հա-
նապազ. լաւ էր թէ չէաք իսկ ծնեալ ։ ո՛վ ՚ի մարդկե-
ղէն կենդանեացս ոչ մեղաւ. և կամ ո՛վ ՚ի ծնելոցն ոչ
անց զհրամանաւ նո. ուր տեսանեմս՝ սակաւուց է այն
աշխարհ յուրախութիւն. և բազմաց ՚ի տանջանս, զի ա-
մենեքեան առ հասարակ անօրէնութեամբ թաթաւեալ եմք.
գնա-

Digitized by Google

գնացաք զճանապարհս կորըստեան և զշաւիղս մահու, և հեռացաք ՚ի ճշմարտութենէ կենացն: Ես պատասխանի և ասեմ ցնա. դու ասացեր թէ սակաւք են արդարք, և բազմք են ամբարիշտք. և արդ լո՛ւր առ այս. ակնս պատուականս թէ ունիցիս՝ սակաւագոյն զնա՞մ ինչ ը՟ նց արժանաւորութեան պատրաստեսցես զնիւթն, մի թէ որ անարժանն իցէ՝ նց նախն համարեսցիս, և կամ նմանն կապարոյ, և կամ խեցւոյ, և կամ այլ իմիք նման: Եւ ասացի ոչ: և ասէ ցիս. սոյն դու ցերկիր. ընդէ՞ր ոչ զխեցին շատ ծնանիս, նոյնպէս և զոսկին ոչ բղխես: և նա պատասխանի տացէ քեզ և ասիցէ. քանզի յաճախ է խեցին քան զերկաթն, և երկաթն քան զկապարն, և կապարն քան զպղինձն, և պղինձ քան զարծաթն, և արծաթն քան զոսկին, և ոսկին քան զականս պատուականս. ընտրեա՛ այսուհետև, և տե՛ս թէ ո՛ր պատուական է և ցանկալի: և ասացի թէ ո՞վ ոք ոչ գիտէ թէ սակաւն և նուազն է ցանկալի: Եւ ասէ ցիս, թէ ոչ մարդկան թուի նուազն՝ պատուական և ցանկալի, նոյնպէս և բարձրելոյն սակաւ արդարք պատուական են. և ուրախ լինի ՚ի վ՟ր սակաւուցն, որ փառաւորեցին զանուն նր ՚ի վ՟ր երկրի, և ՚ի ձեռն նց անուն նր օրհնի և գովի. վս այնորիկ ծաղկեսցեն արդարքն, և փառաւորեսցին առաջի նր: իսկ բազմամբոխն անխըրատ՝ մրրկի նմանեսցէ, և պատրաստեալ է հրոյն բորբոքելոյ. եղիցին երեսք նց յամօթ և յանարգանս: Եւ զայս մինչդեռ խօսէր ը՟նդ իս, ես հանի յոգւոց և խռովէի, և նուաղէր յիս հոգի իմ, և ասէի. ո՞վ երկիր ընդէ՞ր ծնար զմարդն, զի ՚ի տանջանս յաւիտենից մատնեցաւ. վս այսորիկ սգասցէ ազգ մարդկան, և ցնծայ գազան վայրի, և կոծեսցեն ա՟մ ծնունդք բանաւորաց, և ուրախ լինիցին ա՟մ չորքոտանիք. յոյժ լաւ է նց քան մեզ, զի ոչ յարութեան ակն ունին, և ոչ դատաստանաց ակն: մեզ զի՞նչ օգուտ է եթէ ՚ի դատաստան մտանեմք և ՚ի տանջանս անդադարս. երանի թէ չէր մեզ յարութի՟, զի յաւիտենից տանջանացն ապրէաք: Եւ զայս մինչդեռ զմտաւ ածէի, և ասէ ցիս. ի սկզբանէ արարածոց յառաջ քան զմարդն լինելոյ ՚ի վ՟ր երեսաց երկրի, յառաջագետն բարձրեալ յառաջագոյն պատրաստեաց զտեղի փափկութե՟, և զտանջանաց. խմա՛ց այսուհետև զի ունէին օրէնս որով կարէին ապրել՝ և ոչ պահեցին, այլ արհամարհեցին. զի՞նչ պատասխանի ունիցին տալ յաւուրն վախճանի: զի այնչափ ժամանակս երկայնամտեաց բարձրեալն. և նք արհամարհելովն կորուսին զանձինս իւրեանց: Ետու պատասխանի և ասեմ ցհրեշտակն տն. խնդրեմ ՚ի քէն տր՝ ասա ինձ, եթէ յետ մահու յորժամ պահանջին ՚ի մէնջ զհոգւոցն_

Digitized by Google

չիւր զօգնս մեր . երեթայցեմք 'ի տեղի տանջանաց . և ե-
թէ յանդորրութիւն լինիցիմք մինչև ցօր դատաստանին .
եթէ յայսմ հետէ մտանիցեմք 'ի տանջանս: Եւ սպասենի
և ասէ . ասացից և զայս քեզ . դու մի՛ հաշուիր զքեզ
ը՟ մահապարտսն . զի քեզ և նմանողաց քոց պատրաս-
տեալ է զանձնլի բարեօք, որ ոչ յայտնեցին քեզ . մին-
չև 'ի վախճան ժամանակաց : Լուր այսուհետև վ՟ն ա-
րոց հարցերոց, այսպէս է բանն . զի յորժամ հրաման
մահու ելանէ յատուածքան զմարդոյն ոգւոյս հանելոյ, ան-
դէն վաղվաղակի բաժանի շունչն 'ի մարմնոյն, և եր-
թայ 'ի տեղի արարչմանն իւրոյ . և եթէ իցէ լի գործովք
բարեօք, և պահեալ զպատուիրանս բարձրելոյն . և յո-
րում ժամանակի եր յապականական 'ի կենական մար-
մնոյն բնութեն, ծառայեաց ամբծութ՟ 'ի հաստատուն
յամ՟ ժամու վշտաց . նա ցնծայ և ուրախ լինի 'ի հան-
դըստեանն յեւթնեկեան ճանապարհին : Առաջին ճա-
նապարհն՝ որ բազմ աշխատութ՟ ճգնեցաւ առ ած՟ մեզ :
Երկրորդ ճանապարհն՝ տեսեալ զպատրաստականն ըն-
մեղացն զտանջանսն : Երրորդ ճանապարհն՝ վկայութիւն
զոր վկայէ նմ՟ ած, եթէ մեծ հաւատովք պահեաց որ
տուեալ նմա օրէնքն : Չորրորդ ճանապարհն՝ յորում
յայտնեսցին նմա պատրաստեալ բարիքն, եթէ որ՟ ը՟ հրեշ-
տակս 'ի բազում խաղաղութե՟ առաջնորդեալ տանի :
Հինգերորդ ճանանապարհն՝ փառաւորեալ է ուրա-
խութ՟, զի մերկացաւ զապականութե՟ . և այնուհետև
ը՟ հրեշտակս հաշուի ժառանգել զանվախճան լոյսն :
Վեցերերորդ ճանապարհն՝ յորում ցուցանի թէ որ՟ ե-
րեսք իւր լուսաւորին իբրև զարեգակն, և ոչ այնու-
հետև ապականութ՟ մթանան: Եւթներորդ ճանապար-
հըն՝ որ 'ի վեր է քան զամ՟ ճանապարհս, յորում պար-
ծի վստահութ՟ և համարձակութ՟, ոչ ամաչելով և կամ
պատկառելով, այլ ցնծալով փութայ տեսանել զերեսս
նոյ . որ՟ ծառայեաց ամբծութ՟ 'ի կենդանութեան, որով
և փառաւորելոցն է . և ընդունելոց է զվարձս հատուց-
մանն : այս են ճանապարհք հոգւոցն արդարոցն : Իսկ
ամբարշտացն հոգիք, և որք ոչն պահեցին զպատուի-
րանն բարձրելոյն, և արհամարհեցին զօրէնս նր՟, և
գարշեցան 'ի ծառայից նր՟. նք ոչ մտցեն յաւիտեան 'ի
տեղի հանգստեան . այլ վաղվաղակի որոշեալ հոգիքն
'ի մարմնոյն արտամութ՟ և վշտօք ընդ եւթն ճանապարհս
մտցեն 'ի տանջանսն յաւիտենից: Առաջին ճանապարհն՝
զի թողին զօրէնս և փոխեցին զհրամանս բարձրելոյն :
Երկրորդ ճանապարհն, զի ոչ կամեցան դառնալ և ա-
պաշխարել մինչդեռ յայսմ աշխարհի էին : Երրորդ ճա-
նապարհն՝ յորում նեղին տեսանելով զարդարսն 'ի
հանգիստն, և զնուրեանց տանջանսն : Չորրորդ ճանա-

պարհ

Digitized by Google

պարհն՝ որ կայ և մնայ 'ի վախճան ժամանակաց 'ի մըշ-
տընջենաւոր հուրն։ Հինգերորդ ճանապարհն՝ յորում
տեսանեն զայլոց հանգիստ հաճոյ բարձրելոյն, և պահ-
պանեալ 'ի հրեշտակաց ապաստաւորութե և յանդորրու-
թե յոյժ։ Վեցերորդ ճանապարհն՝ որ տեսանեն յայնմ
հետէ զպատրաստեալ արքայութիւն սրբ՝ և զիւրեանց
անձանցն ամենեւին զկորուսանս։ Եւթներորդ ճանապար-
հըն՝ որ է քան զամ ճանապարհս 'ի վեր, յորում հա-
չին և մաշին ամօթով և անարգանօք, և պաշարեալ են
խմաստութ և երկեղիւ. իբրև տեսանեն զճանապարհս
բարձրելոյն որոյ առաջի մեղան կենդանիքն 'ի մարմնի,
և առաջի որդւորոցն տանջելոց են։ Ետու պատասխանի և
ասեմ. տացի ժամանակ հոգւոց առ 'ի տեսանել թէ
որք տանջիցին յետ հրաժարելոյ նց. 'ի մարմնոյ անտի։
Եւ ասէ ցիս. տացի ժամանակ, ոչ անդորրութ՝ այլ
տանջանաց. զի 'ի տեղիս խոշտանգանաց արգելեալ են
մեղաւորաց ոգիք, և պահին 'ի տանջանս աճաւոր հրեշ-
տակաց մինչև յօրն յանդիմանութե և դատաստանաց
և հատուցման բարւոյ և չարի։ Ասացի. խնդրեմ 'ի
քէն՝ ներեա ինձ և զայս հարցանել. և արդ՝ յաւուրն
դատաստանի կարիցեն արդարքն հրաժարեցուցանել
զամբարիշտն, և կմ տանել յաղաչանս վս նց, որք հարք
վս որդւոց, և կամ որդիք վս հարց. և կամ եղբարք
վս եղբարց, կամ ազգ վս ազգի, և կամ սիրելիք վս
սիրելեաց։ Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. մի ոք խաբեսցի
յայսմ. զի յաւուրն դատաստանի անաչառութի լինի,
և ամ ճշմարտութ կնքեսցի. զի զոր օրինակ ոչ ոք զոր
առաքեսցէ զոմն 'ի մեռանել ընդ նր, կամ 'ի քուն կալ,
կամ հիւանդանալ, կամ յուտել, և կամ յըմպել, նոյն-
պէս և ոչ այն ժամ ոք կարասցէ վս ուրուք պաղատել.
և կամ զոք հրաժարեցուցանել 'ի տանջանաց. իւրաքան-
16 չիւր իւրեանց գործքն բարեխօսեն։ * Ետու պատասխանի
և ասեմ. զիարդ գտանեմք, զի եթէ աբրահամ աղաչ-
եաց զած վս սոդոմայ և վս տան նր, և մովսէս վասն
18 հարցն մերոց, որ մեռան յաւուրս նր, * և դաւիթ վս
հարուածոց ժողովրդեանն, և սողոմոն վս սրբութե,
19 * և եղիա վս գալոյ անձրևին, և եղիսէ վս կենաց մե-
20 ռելոյն, * և եզեկիայ վս ժողովրդեանն յաւուրս սե-
նեքերիմայ, և վս իւրոյ առողջութե, և այլք վս այ-
21 լոց, * զի թէ յորժամ ապականութ զօրացաւ և ա-
նիրաւութի աճէր, խնդրեցին արդարքն վս ամբարշ-
տացն յայ, և ընկալան. ընդէր յայնժամ այս ոչ լինի։
22 * Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. յայսմ աշխարհի եթէ խընդ-
րեսցեն արդարք՝ առցեն. քանզի յօգուտ է նց աղաչ-
23 խարութե վս որոյ բարեխօսեն. * զի յաշխարհս այս
կատարման է, և ոչ փառաց։ Իսկ յայնմ աշխարհի՝ կե-

 նաց,

Digitized by Google

նաց. յորում անցանէ կարգ ապաշխարութեան, * և վախ- 44
ճանեալ է ապականութիւն, և լուծեալ է աղքատութիւն,
և խափանեալ են հաւատք, և զարգանայ արդարութիւն,
և ծագէ ճշմարտութիւն, * ոչ ոք կարէ ողորմել, որ զիւր 45
իւրոց յանցանաց գործոցն է ՚ի տանջանս և ՚ի դատաստա-
նանի: * Եւ ասացի ցնա. ոչ ի սկզբանէ իսկ ասացի 46
զայս, եթէ լաւ էր՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ ՚ի վերայ երկրի,
քան թէ վաղվաղակի կորուսեալ. * զի՞նչ օգուտ իցէ 47
մարդոյն, եթէ հասեալ իցէ ՚ի բազում ժամանակս, և
կեանքն տրտմութեամբ լցեն, և յետ մեռանելոյն՝ ակնունի-
ցի տանջանաց. * մեզ զի՞նչ օգուտ իցէ մեղաւորաց, 49
եթէ խոստացեալ իցէ յարութիւն յետ մահու. և մեք
արժանի մահու գործս գործեցաք. * զի՞նչ օգուտ ի- 50
ցէ մեզ, եթէ արդարոցն պատրաստեալ իցեն անճառ
բարիքն, և մեզ մեղաւորացս ամօթ. * զի՞նչ օգուտ ի- 51
ցէ մեղաւորացս, եթէ շտեմարանք բարեաց արդարոց
են, և մեք մոլորեալք եմք չարեօք. * զի՞նչ հաղոր- 52
դութիւն իցէ մեր Ած յուսոյն բարեաց որ գանձեալն է
բարեաց. մեք Ած դժուար ճանապարհս գնացաք. * զի՞ 53
տանէ մեզ, եթէ երկնաւոր դրախտն պատրաստեալ
իցէ անբծացն, որոյ պտուղն անթառամ է. յորում կայ
փափկութիւն և ցնծութիւն անվախճան, * թէ մեք ոչ մտա- 55
նիցեմք. * և յորժամ արդարոցն երեսք լուսաւորես- 54
ցին իբրև զաստեղս, և մեր երեսք մթասցին իբրև
զգիշեր աղջամղջին. արդարև իսկ ոչ երբէք ածաք ըզ-
մտաւ ՚ի կենդանութեան եթէ զի՞նչ ունիցիմք յետ մահուն
կրել: * Ո՛վ ադամ զի՞նչ գործեցեր. դու միայն մե- 48
ղար, և քեզ միայնոյ չեղև վիշտ, այլ առ հասարակ
ամէն որ ՚ի քէն ծնան: * Ետ պատասխանի և ասէ, աշխա- 57
տեսցին յերկրի մերժել զչարն, զի մի կրեսցեն զայն
զոր ասացին. այլ մերժելով զչարն՝ ընկալցին զբարին:
առ մարդկանէ * ընտրել զկեանս և զմահ: քանզի մով- 59
սէս ասաց զայս նոցա, * և նոքա ոչ հաւատացին նմա, և 60
ամենայն յետ նորա մարգարէից, և Ած որ խօսեցաւ ընդ նոսա:
* Ետու պատասխանի և ասեմ. գիտեմ և այդպէս հաւա- 62
տամ, եթէ յողորմել ողորմած է բարձրեալն, * և ՚ի 63
գթալ գթած է՝ որք դառնան առ նա. * երկայնամիտ 64
է որք մեղանչեն. * և պարգևիչ, քանզի յօժար է և 65
՚ի շնորհել և ՚ի թողուլ զյանցանսն, զի՞նչ չափ իցէ բարձ-
րելոյն. եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք զոր աստ, և
տակաւ ոգիք միայն մի կորիցեն. * գիտեմ զի բազում- 66
ողորմ է. * եթէ ոչ ողորմեսցի, ոչ կարէ ապրել ամենայն 67
մարդ. * նոյնպէս և շնորհիչ է, եթէ ոչ շնորհեսցէ և 68
թեթևացուսցէ զմեղս մեր իւրով մարդասիրութեամբ. ոչ
կարասցէ ամենայն մարմին ապրել: * Դատաւոր է որ յան- 69
դիմանէ և դատէ, և յետ յանդիմանութեան չմեղադրէ.

զի

Digitized by Google

զի թէ ոչ մեղադրիցէ և տանջիցէ զբազմութիւն սանձա_
կութե, ոչ որ մնասցէ յամ բազմութէ արտաքս քան զսա_
կաւսն. և ուր լիցէ ողորմութիւն նր զոր խոստացաւն,
կամ գթութիւն, կմ քաղցրութիւն, կամ մարդասիրութի.
ժամ օգուտ լիցէ այն, եթէ ոչ տառապելոյ մեղաւո_
րացն: Մի՛ թէ վա այնորիկ սահմն զայնչափ ոգիս՝ զի
կորուսցէ, քաւ լիցի, ոչ գխուե լի է. չգիտիցէ թէ
զինչ գործիցէ մարդն՝ յառաջ քան զծնանելն նր. և
զնա Նա գիտակ է յառաջ քան զլինելն նր:
1 Եւս պատասխանի և ասէ ցիս, որ'ի վեր է քան զքեզ Գր.
մի խօսիր զայն; և մի կերծաւորիր առաջի նր. որ Է.
հրամայեալ է քեզ զայն խմա. Զայս աշխարհս վասն
բազմաց արար, խկ զայն վա սակաւուց. զի թէ_
պէտ և յառաջգիտութի ան 'ի նմանէն բաղում է,
այլ զինքնակամ կամսն շնորհեաց մարդկան՝ զգօր_
ծոյն գիտութի, զի գիտասցեն զոր գործենն՝ թէ ոչ
տանջին. ընդէ՞ր որք զնոյն մարմին ունին, և զնոյն
ախտ չարժմանցն, և արդարոցն ոչ նմանեցին, ոչ
միայն զնոցա ճանապարհն ոչ գնացին, այլ և արհա_
մարհեցին զնոսա, և գարշեցան 'ի վարուց նց. վասն
այնորիկ բարձրեալն սակաւս պահեաց յայն յաշխարհ:
2 *Ասացից քեզ և առակ մի, և պատասխանի տուր ինձ.
թէ խնդրեսցես զերկիր տալ քեզ երկիր որ բղխէ ան_
օթիւս պատուականս և մեծագինս. և տացէ քեզ երկիր
որ առնէ անօթս ազգի ազգի, ոչ զպատուականն սա_
կաւ, և զանարգն կրկին. ոչ նատիցես ընտրիցես քեզ
3 զպատուականն, և զանարգն 'ի բաց ընկենուցուս: *Ի_
մացայ այսուհետև եթէ ճշմարիտ է օրինակդ. և ա_
4 սացի թէ ուղիղ է, *և սկսայ ասել ընդ միտս իմ. ով
անձն իմ վայելեա ողմ և կամիս. և ցածո զմիտս եր_
5 կիր զի լուիցես, *և երթիցես ուր ոչ կամիցիս: զի
ոչ եթէ քեզ տուեալ է կամ պատրաստեալ՝ բարիքն
վայելչութե. բայց զայս միայն սակաւ ժամանակս կե_
6 նաց: *և եդի 'ի մտի դարձեալ ասել բանս ինչ առա_
ջի բարձրելոյն, եթէ ոչ տացէ մեզ սերմանիս արդ_
եանց, յորում լինիցի մեզ պտուղ. և կամ ոչ բերի_
ցէ ամ տեղի ապականեալ՝ արդիւնս բարեաց գործոց՝
7 և ապրեսցէ, թէպէտ և ոչ տայցէ: *Գործ ձեռք ձե_
ռաց նր, և վա այնորիկ արժանի եմք ողորմութե նր,
8 *զի ասա կենդանացուցանէ զմեզ. յայտ է յորոց յար_
գանդին սաեղծու հանապազ զմարդն. և տայ կենդա_
նութի և կերակուր, նոյնպէս և անտեսութե ազգի
ազգի սերմանցն գինւոյ և ձիթոյ, հրով և ջրով. ին_
նամսեայ ժամանակաւ 'ի բնութե յարգանդի մօրն ծնա_
9 նի զմանուկն, խնամուք մատակարարէ նմա *և ըղ_
դուշութ պահէ զնա. և յորժամ հատուցանէ և տայ
'ի

Digitized by Google

'ի ժամանակի իւրում զաղայն, * զոր նա հրամայեսցէ 10
ծնանել, 'ի գիւղ վկանն * մինչև ց ժամանակ մի, և 11
յետ այնորիկ վարել նմա իւրով իմաստութբ., և կել
բակրել մերովք պտղոյ իւրոյ. * և խրատէ զնա եւրովք 12
որինակօք. և առ սակաւ սակաւ անձեցուցանել 'ի նմ
զիմաստութին և զգիտութն նմ չարեաց և բարեաց. և
որ ըմն նոյնպէս. * և յետ այսր նմա մեռուցանէ զնա. 13
այնպէս ունի իշխանութն 'ի վր գործոց իւրոց. * Եւ 14
ապա թէ կորուսցէ զնա յայնչափ ժամանակս սնուց-
եալ և ծնեալ աշխատութբ և ցաւօք և վաստակօք՝
սնուցեալ, և խրատեալ գիւղին կարգօք. զինչ օգուտ
իցէ: * Եւ մինչդեռ զայս խորհէի, բացի զբերան իմ 15
և սկսայ աղաչել զբարձրեալն՝ և ասէի. Տր Տր, Երբե
զՏր քում գործոց ողորմեա, և քում արարածոց. և
օգնական լեր քում ստացուածոց, և ունել ես քում
ժողովրդեանն. վն որոյ ես սգամս, և ժառանգութե
քում, վն որոյ ես տրտմեալ եմ. * և ազգիս Եղի. վն 16
որոյ ես սգամ, և զաւակի աբրահամու, վն որոյ ես
խռովեալ եմ, հայիս 'ի մեզ, և հաշուիս զմեզ. և զյան-
ցանս մեր. * զի լուայ ես զանխնայութն մեծ, զոր առ 18
յապայն լինելոց իցէ. * վն այնորիկ արարիչ Տմեր 19
կայնամիտ բարձրեալ՝ լուր ձայնի իմում, և ունկն դիր
բանից իմոց զոր խօսիմս առաջի քո, յաղօթս կալ ա-
ռաջի քո:

Աղօթք Սաղաթիէլին Եզրայ:

Որ բնակեալդ ես յաւիտեան, որոյ աչք զնամ իւիչ հա- 20
ւասարեալ տեսանեն և քննեն, և վերնայարկք են
յօդս: * որոյ աթոռ անճառ, և փառք անպատում. 21
զորով շուրջ կան բազմութիք զօրաց հրեշտակաց՝ եր
կիւղիւ պաշտել, * և հրամանաւ նր և բանիւ զօրին 22
'ի հուր դարձուցանէ. * որոյ բանն անսուտ և հզօր, 23
զնմ յարմնէ ը իւրաքանչիւր կարգի, որոյ հրամանն
սաստիկ, և կարգն ահաւոր, որոյ հայեցն ցամաքեցու-
ցանէ զանդունդս, և բանն սպառնալեաց՝ պատառէ
զլերինս. զնմ զոր կամի յօժնչէ ստեղծու, և զեղելոցն
զօրութբ փոխէ. որոյ Ճշմարտութին վկայէ: * Լուր ձայ- 24
նի ծառայի քո, և ունկն դիր խնդրուածոց պաշտօնէի
քում, անսա բանից իմոց. * մինչդեռ կենդանիս եմ 25
խօսեցայց. * մի հայիր 'ի գլորումն. որք ունին կամս 26
պահել զհրամանս քո, յաղթեալ են 'ի խորհրդոց չա-
րին: այլ ողորմեաց իբրև բարերար և փրկիչ. և խո-
նարհեամ և հաստատեամ իբրև զգթարամնիչ, որ դու միայն
ես ստեղծող մեղաց, այլ խնդրեմ 'ի քէն, մի հայիր յան-
ցանս ժողովրդեան քո, այլ որք ուղիղն ծառայեցին
քեզ Ճշմարտութբ, * խնայեսա, մի հատուցանեն բար- 27
գոր.

Digitized by Google

գործս խաւարանց անօրինաց , այլ մի այնոցիկ որք եր-
կիւղիւ պահեցին զուխտ քո՝ խնայեա , * և մի անձեր
զմտաւ մի այնոցիկ՝ ոյք գնացին չարութեամբ առաջի քո .
այլ յիշեա որք կամօք զերկիւղ քո ծանեան , * և մի կա-
միր կորուսանել՝ որք զբարսն խաւարանց անասնոց նմա-
նեցուցին , այլ հայեաց գթութեամբ 'ի ծառայս քո՝ որ 'ի
փառս քո յուսացեալ են : * Զի մեք և որ յառաջ քան
զմեզ արժանի մահու կամաց գործեցաք , դու տր մար-
դասէր , վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար ,
* զի թէպէտ և մեք ըն ուպխոի բարուք գործովք էաք .
և ոչինչ էր կամաց քոց արարաք , այլ զհետ մարմնոյ
ազդուեն գնացաք , դու գթացիս ողորմել . յայնժամ
կոչեալ էիր ողորմած , * Քանզի սրբովք քովք կամօք գոր-
ծեցին սրբութբ , ոչ են կարօտ ողորմութե . զի խաւարանց
գործոց ունին զվարձս հատուցմանն . * Զինչ ասեմ մեք
մարդիկ , զի բարկացիս մեզ տուգութբ : * ոչ ոք է
'ի վրյ երկրի ծնեալ՝ որ ոչ մեղաւ . * յայսմ ծանիցի քո
գթութիւնդ , յորժամ ողորմեսցիս և ներեսցես մեզ . և
թողցես զամբարշտութիւնս մեր , որք ոչ ունին զհետ
բարեաց գործոց : * Եւ պատասխանի ինձ տր , և ա-
սէ ցիս , եթէ գտանելով գարձցին առ իս մեղաւորք
յամ սրտէ խաւարանց . * ոչ խորհեցայց էր առաջին մե-
ղաց նց հատուցանել . այլ 'ի փոխանն ելից հոգւոց
նց , ում գտից՝ և դատեցայց . և այնպէս ուրախ եղէց
ի նա , որ գտանան 'ի բարի գործս . * ում ուրախ ի-
ցեմ յարդարս իմ : * Նմանեցո զիս միամիտ մշակի . ում
մշակ վարէ անկէ՝ որչափ և կամի և յօժարէ . և ըստ
ժամանակի իւրաքանչիւր խնամ տանի , ում պտուղ է .
թէպէտ լինիցի 'ի նդէ ումեք տկարանալ և մերձենալ
յապականութն , որոց 'ի դէպ զհոգաբարձութն տանէ .
և եթէ հոգաբարձութն յաղթէ , ուրախութբ ուրախ
լինի . զի որ տկարանալն կամէր՝ զօրացաւ . ապա թէ
ոչ ինչ օգտեսցի 'ի դէպ ժամանակի , հոգաբարձութն 'ի
սաց եղիցի ըն տրտմութբ , այսպէս եղիցին 'ի վրյ երկրի .
երկայնամիտ լինիցի 'ի վրյ նց բարձրեալն . զի թէ զըղ-
ջասցին ըն այն զոր օրինեցանն , գործեսցին զբարիս .
ապա թէ ոչ առնիցեսցին : * Պատասխանի ետու և ասեմ .
արդ հեռու միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո ,
խոզայեմ զքեզ ասա ինձ ծառայի քում . * սերմանիք
մշակին , եթէ ոչ առցեն չափով զանձրեւն չորանոյ ,
նոյնպէս և մարդ որում դու ոչ ողորմեսցիս՝ ոչ կա-
րէ ապրել . * վրյ այսորիկ խնայեա տր 'ի ժողովուրդ
քո , և ողորմեաց ժառանգութե քում , քոց ստացուա-
ծոց և գործոց ձեռաց քոց ողորմեսցիս : * Եւ պատասխանի
ետ ասէ ցիս . * Թշուառութբ թշուառացին մարդիկ՝
որ բնակեալն են յայսմ աշխարհի . փոխանակ զի ըղմ

ամ-

Digitized by Google

առաջի հզօր դատաւորին, և եկեսցեն հասցեն կենդանիքն
որ ոչ երևեին. * և անցցէ ապականութիւն և դադարես- 34
ցէ ողորմութիւն, և պարապեսցեն դթութիւնք, և խափա-
նեսցին դրունք ապաշխարութեան, յինքն անհնարինա-
ցի երկայնմտութի, և հաւատք ցուցցեն զզուարճ խո-
րանց: * Եւ յետ գործոց վարձքն երևեսցին և արդարութիւն 35
ծաղկեսցէ. և յայնժամ երևեսցի անդի հանգստեան
մեծն, և ընդդէմ դրախտն փափկութեան, և դէմ յան-
դիման տեսցեն բովք հրոյ և տանջանք յաւիտենից, և
որոյն անճառ, զոր պատրաստեալ է ամբարշտաց և ա-
նօրինաց: և յայնժամ ասիցէ բարձրեալն ցազգսն,
տեսէք զանեղին հանգստեան ձերոյ զոր պատրաստեալն
էր ձեզ խնդրանէ արարածոց՝ մինչ այսուհետև և հան-
դերձք, և խայտացէք իբրև զորթս արձակեալ ՚ի կա-
պոյ: Եւ տեսցէ ցամբարիշտսն և ցանօրէնսն. տես-
ջիք և իմացջիք զիս որում ոչն ծառայեցէք, և կամ
յորժէ ուրացայքն. և կամ զոր օրէնս արհամարհեցէք,
հայեցարուք որ առաջի կայ ձեր պատրաստեալ արդա-
րոցն փափկութիւն, և ձեր ամբարշտաց հուրն և տան-
ջանք յաւիտենից: Եւ եղիցի օրն դատաստանի այսպի-
սի, ոչ արեգական կացցէ լուսաւոր՝ և ոչ լուսնին, և
ոչ աստեղք պայծառացեալ, և ոչ ամպք հովանաւորք,
և ոչ որոտումն նշանաւոր ժամանակաց, և ոչ հողմ զօ-
րացեալ, և ջուր ՚ի ծարաւ հանգստեան, և ոչ հողմ քաղց-
րախանձ. և ոչ երեկոյ ՚ի հանգիստ վաստակոց, և ոչ գի-
շեր ՚ի դադարել աշխատութեանց, և ոչ ախորժութիւն գոր-
ծոց ՚ի յօժարութի. և ոչ հասարակօր ՚ի նշանակումն կե-
րակրոց. ոչ ձմեռն ՚ի գործ երկրի պատրաստութե. ոչ
՚ի գարուն ՚ի ծնունդ երկրի պատրաստութե. ոչ յամառն
տօթ, և ոչ աշուն ՚ի խնամ ածել պտղոյ (հասնոյ). ոչ
կարկուտ ՚ի բռնութիւն օդոց, և ոչ անձրև յաճախութիւն ծա-
ռոց, ոչ ցօղ ՚ի մխիթարութի անկոց, և ոչ առաւօտ որ
նշանակէ զլոյս տուընջեան, և ոչ ղամբար գիշերոյ խա-
ւարի յոյանիչ, բայց միայն պսակ փառաց արդարոցն
ուրախութի: Իսկ ամբարշտացն՝ հուրն անշէջ, և աղջա-
մուղջ յաւիտենից, և տանջանք մշտնջենաւորք, այս է
դատաստանն: Ետու պատասխանի՝ յոգւոց հանեալ և ա-
սեմ. Երանի է նց որ սակաւ ժամանակս համբերեցին
վս բարձրութե փառացն, և եղուկ մեզ՝ որ առ սակաւ
ժամանակս արարաք զկամս մարմնոյ մերոյ, և ՚ի տան-
ջանս յաւիտենից մտանեմք, և յանշէջ հուրն տանջիմք հա-
նապազ. լաւ էր թէ չէաք իսկ ծնեալ: Ոչ ՚ի մարգարէ-
ղէն կենդանեացս ոչ մեղաւ. և կամ ոչ ՚ի ծնեալոցն ոչ
անց դհրամանաւ նր. ո՛վ անասնեամս՝ սակաւուց է այն
աշխարհ յուրախութի. և բազմաց ՚ի տանջանս, զի ա-
մենեքեան առ հասարակ անօրէնութեք թանթաւեալ եմք.
գնա-

Digitized by Google

գիտացաք զճանապարհս կորըստեան և զխաւարս մահու, և՝ հեռացաք 'ի ճշմարտութենէ կենացն: Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. դու ասացեր թէ սակաւք են արդարք, և բազումք են ամբարիշտք. և արդ լուր առ այս. ականս պատուականս թէ ունիցիս՝ սակաւքեն զամ ինչ ը նդ արժանաւորութեան պատրաստեսցես զնիւթն, մի թէ ոչ անարժանն էցէ՝ նդ նման համարեսցիս, և կամ նման կապարոյ, և կամ խեցւոյ, և կամ այլ իւիք նման: Եւ ասացի ոչ. և ասէ ցիս. ասա դու ցերկիր. ընդէ՞ր ոչ զխեցին շատ ծնանիս, նոյնպէս և զոսկին ոչ բազմս: և նա պատասխանի տացէ քեզ և ասիցէ. քանզի յաճախ է խեցին քան զերկաթն, և երկաթն քան զկապարն, և կապարն քան զպղինձն, և պղինձ քան զարծաթն, և արծաթն քան զոսկին, և ոսկին քան զականս պատուականս. ընտրեա այսուհետև, և տես թէ որ պատուական է և ցանկալի: և ասացի թէ ո՞վ ոք ոչ գիտէ թէ սակաւն և նուաղն է ցանկալի: Եւ ասէ ցիս, թէ ոչ մարդկան թուի նուաղն՝ պատուական և ցանկալի, նոյնպէս և բարձրելոյն սակաւ արդարք պատուական են. և ուրախ լինի 'ի վերայ սակաւուցն, որ փառաւորեցին զանուն նորա 'ի վերայ երկրի, և 'ի ձեռն նոցա անուն նորա օրհնի և գովի. վասն այնորիկ ծաղկեսցեն արդարքն, և փառաւորեսցին առաջի նորա: Իսկ բազմամբոխն անիրրաւ՝ մրրկի նմանեսցէ, և պատրաստեալ է հրոյն բորբոքելոյ. եղիցին երեսք նոցա յամօթ և յանարգանս: Եւ զայս մինչդեռ խօսէր ընդ իս, ես հանի յոգւոց և խօսվէի, և նուաղէր յիս հոգի իմ, և ասէի. ո՞վ երկիր ընդէ՞ր ծնար զմարդն, զի 'ի տանջանս յաւիտենից մատնեսցաւ. վասն այսորիկ սգասցէ ազգ մարդկան, և ցնծայ գազան վայրի, և կոծեսցին ամ ծնունդք բանաւորաց, և ուրախ լինիցին ամ չորքոտանիք. յոյժ լաւ է նոցա քան մեզ, զի ոչ յարութեան ակն ունին, և ոչ դատաստանաց մնան: Մեզ զի՞ նչ օգուտ է եթէ 'ի դատաստան մատնեմք և 'ի տանջանս անդադարս. երանի՜ թէ չէր մեզ յարութիւն, զի յաւիտենից տանջանացն ապրէաք: Եւ զայս մինչդեռ զմտաւ ածէի, և ասէ ցիս. իսկզբանէ արարածոց յառաջ քան զմարդն լինելոյ 'ի վերայ երեսաց երկրի, յառաջագոյն բարձրեալն յառաջագոյն պատրաստեաց զտեղի փափկութեան, և զտանջանաց. իմաց այսուհետև զի ունէին օրէնս որով կարէին ապրել և ոչ պահեցին, այլ արհամարհեցին. զի՞նչ պատասխանի ունիցին առ յաւուրն վախճանի: զի այնչափ ժամանակս երկայնամտեաց բարձրեալն. և նք արհամարհեցին կորուսին զանձինս իւրեանց: Ետու պատասխանի և ասեմ ցհրեշտակն տր. խնդրեմ 'ի քէն տր՝ ասա ինձ, եթէ յետ մահու յորժամ պահանջի 'ի մէնջ զիւրաքան-

Digitized by Google

չիւր զոգիս մեր · երթայցեմք 'ի ներքս տանջանաց · Եւ թէ յանդորրութեան լինիցիմք մինչեւ ցօր դատաստանին · եթէ յայսմ հետէ մտանիցեմք 'ի տանջանս։ Եւ պատասխանի ետ ինձ · ասացից եւ զայս քեզ · դու մի հաշուիր զքեզ ընդ մահապարտսն · զի քեզ եւ նմանեացդ քոց պատրաստեալ է գանձն լի բարեօք, որ ոչ յայտնեսցին քեզ, մինչեւ 'ի վախճան ժամանակաց։ Նաեւ այսուհետեւ վասն որոց հարցեր, այսպէս է բանն · զի յորժամ հրաման մահու ելանէ յառաջ քան զմարդոյն ոգւոյս հանելոյ, անդէն վաղվաղակի բաժանի շունչն 'ի մարմնոյն, եւ երթայ 'ի ներքս որոշմանն խորոյ · եւ եթէ իցէ լի գործովք բարեօք, եւ պահեալ զպատուիրանս բարձրելոյն · եւ յորում ժամանակի էր յապականականն 'ի մահկանական մարմնոյն բնութեան, ծառայեաց ամբծութեամբ 'ի հաստատութեան յՏեառն ժամու վշտաց · նա ցնծայ եւ ուրախ լինի 'ի հանգըստեանն յեւթնեկեան ճանապարհին։ Առաջին ճանապարհն՝ որ բազում աշխատութեամբ ճգնեցաւ առ Տէր մեզ։ Երկրորդ ճանապարհն՝ անսեալ զպատուհասականն ըղմեղացն զտանջանսն։ Երրորդ ճանապարհն՝ վկայութեն զոր վկայէ նմ Ած, եթէ մեծ հաւատովք պահեաց որ տուաւ նմա օրէնքն։ Չորրորդ ճանապարհն՝ յորում յայտնի իմանայ պատրաստեալ բարիքն, եթէ ուր ը̄ հրեշտակս 'ի բազում խաղաղութեան սպասաւորեալ պահի։ Հինգերորդ ճանապարհն՝ փառաւորեալ է ուրախութիւն, զի մերկացաւ զապականութիւն · եւ այնուհետեւ ը̄ հրեշտակս հաշուի ժառանգել զանվախճան լոյսն։ Վեցերորդ ճանապարհն՝ յորում ցուցանի թէ որպէս երեսք իւր լուսաւորին իբրեւ զարեգակն, եւ ոչ այնուհետեւ ապականութեամբ մթանան։ Եւթներորդ ճանապարհն՝ որ 'ի վեր է քան զամ ճանապարհս, յորում պարծի վստահութեամբ եւ համարձակութեամբ, ոչ ամաչելով եւ կամ պատկառելով, այլ ցնծալով փութայ տեսանել զերեսն Այ · որում ծառայեաց ամբծութեամբ 'ի կենդանութեան, որով եւ փառաւորելոց է · եւ ընդունելոց է զվարձս հատուցմանն։ այս են ճանապարհք հոգւոցն արդարոցն։ Իսկ ամբարշտացն հոգիք, եւ որք ոչն պահեցին զպատուիրանն բարձրելոյն, եւ արհամարհեցին զօրէնս նր, եւ գարշեցան 'ի ծառայից նր. նք ոչ մտցեն յաւիտեանն 'ի ներքս հանգստեան. այլ վաղվաղակի որոշեալ հոգիքն 'ի մարմնոյն տառամութեամբ եւ վշտօք ընդ եւթն ճանապարհս մտցեն 'ի տանջանս յաւիտենից։ Առաջին ճանապարհն՝ զի թողին զօրէնսն եւ փոխեցին զհրամանս բարձրելոյն։ Երկրորդ ճանապարհն, զի ոչ կամեցան դառնալ եւ ապաշխարել մինչդեռ յայսմ աշխարհի էին։ Երրորդ ճանապարհն՝ յորում նեղին տեսանելով զարդարսն 'ի հանգիստս, եւ զիւրեանց տանջանսն։ Չորրորդ ճանա-

պարհ

պարհն՝ որ կայ և մնայ ՚ի վախճան ժամանակաց ՚ի մըշ-
տընջենաւոր հուրն։ Հինգերորդ ճանապարհն՝ յորում
տեսանեն զայլոց հանգիստ հաճոյ բարձրելոյն, և պահ-
պանեալ ՚ի հրեշտակաց սպասաւորութե և յանբծու-
թե յոյժ։ Վեցերորդ ճանապարհն՝ որ տեսանեն յայնմ
հետէ զպատրաստեալ արքայութիւն նըց՝ և զիւրեանց
անձանցն ամենևին զկորուստն։ Եւթներորդ ճանապար-
հըն՝ որ է քան զամ ճանապարհս ՚ի վեր, յորում հա-
շին և մաշին ամօթով և անարգանօք, և պաշարեալ են
խմատութք և երկեղիւ․ իբրև տեսանեն զճանապարհս
բարձրելոյն որոյ առաջի մեղան կենդանիքն ՚ի մարմնի,
և առաջի արդարոցն տանջելոց են։ Ետու պատասխանի և
ասեմ․ տացի՞ ժամանակ հոգւոց առ ՚ի տեսանել թէ
ոպ տանջիցին յետ հրաժարելոյ նց ՚ի մարմնոյ անտի։
Եւ ասէ ցիս․ տացի ժամանակ, ոչ անգործութե՝ այլ
տանջանաց․ զի ՚ի տեղիս խոշտանգանաց արգելեալ են
մեղաւորաց ոգիք, և պահին ՚ի տանջանս ահաւոր հրեշ-
տակաց մինչև յօրն յանդիմանութե և դատաստանաց
և հատուցման բարեաց և չարի։ Ասացի․ խնդրեմ ՚ի
քէն՝ ներեա՛ ինձ և զայս հարցանել․ և արդ՝ յաւուրն
դատաստանի կարիցեն արդարքն հրաժարեցուցանել
զամբարիշտն, և կամ տանել յաղաչանս վն նց, ոչ հարք
վն որդւոց, և կամ որդիք վն հարց․ և կամ եղբարք
վն եղբարց, կամ ազգ վն ազգի, և կամ սիրելիք վն
սիրելեաց։ Ետ պատասխանի և ասէ ցիս․ մի ոք խաբեսցի
յայսմ․ զի յաւուրն դատաստանի անաչառութե լինի,
և ամ ճշմարտութե կնքեսցի․ զի զոր օրինակ ոչ ոք զոր
առաքեսցէ զոք ՚ի մեռանել Ճնր, կամ ՚ի քուն կալ,
կամ հիւանդանալ, կամ յուտել, և կամ յըմպել, նոյն-
պէս և ոչ այն ժամ ոք կարասցէ վն ուրուք աղաչել․
և կամ զոք հրաժարեցուցանել ՚ի տանջանաց․ իւրաքան-
6 չիւր իւրեանց գործքն բարեխօսեն։ * Ետու պատասխանի
և ասեմ․ զիարդ գտանեմք, զի եթէ աբրահամ աղաչ-
եաց զած վն սոդոմայ և վն տան նր, և մովսէս վասն
8 հարցն մերոց․ որ մեղան յաւուրս նր, * և դաւիթ վն
հարուածոց ժողովրդեանն, և սողոմոն վն սրբութե,
9 * և եղիա վն գալոյ անձրևին, և եղիսէ վն կենաց մե-
0 ռելոյն, * և եզեկիա վն ժողովրդեանն յաւուրս սե-
նեքերիմայ, և վն իւրոյ առողջութե, և այլք վն այ-
1 լոց, * զի թէ յորժամ ապականութե զարգանայր և ա-
նիրաւութե աճէր, խնդրեցին արդարքն վն ամբարշ-
տացն յայ, և ընկալան․ ընդէ՞ր յայնժամ այս ոչ լինի։
2 * Ետ պատասխանի և ասէ ցիս․ յայսմ աշխարհի եթէ խընդ-
րեսցեն արդարք՝ առցեն․ քանզի յօգուտ է նց ապաշ-
3 խարութե վն որոյ բարեխօսեն․ * զի յաշխարհս այս
կատարման է, և ոչ փառաց։ Իսկ յայնմ աշխարհի՝ կե-
նաց,

Digitized by Google

նաց, յորում անցանէ կարգ. ապաշխարութեն, * և փախ- 44
ճանեալ է ապականութին, և լուծեալ է աղքատութն,
և խափանեալ են հաւատք, և զարգանայ արդարութն,
և ծագէ ճշմարտութին, * ոչ ոք կարէ ողորմել, որ վճ 45
իւրոց յանցանաց գործոցն է 'ի ատենջանս և 'ի դատաս-
տանի: * Եւ ասացի ցնա. ոչ խնդրանէ իսկ ասացի 46
զայս, եթէ լաւ էր՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ 'ի վր երկրի,
քան թէ վաղվաղակի կորուսեալ. * զի՞նչ օգուտ իցէ 47
մարդոյն, եթէ հասեալ իցէ 'ի բազում ժամանակս, և
կեանքն տրտմութ իցեն, և յետ մեռանելոյն՝ ակնունի-
ցի տանջանաց. * մեզ զի՞նչ օգուտ իցէ մեղաւորաց, 49
եթէ խոստացեալ իցէ յարութին յետ մահու. և մեք
արժանի մահու գործս գործեցաք. * զի՞նչ օգուտ ի- 50
ցէ մեզ, եթէ արդարոցն պատրաստեալ իցեն անճառ
բարիքն, և մեզ մեղաւորացս ամօթ. * զի՞նչ օգուտ ի- 51
ցէ մեղաւորացս, եթէ շտեմարանք բարեաց արդարոց
են, և մեք մոլորեալք եմք չարեօք. * զի՞նչ հաղոր- 52
դութին իցէ մեր ընդ յուսոյն բարեաց որ գանձեալն է
բարեաց. մեք ընդ դժուար ճանապարհ գնացաք. * զի՞ 53
առնէ մեզ, եթէ երկնաւոր դրախտն պատրաստեալ
իցէ անբծացն, որոյ պտուղն անթառամ է. յորում կայ
փափկութին և ցնծութին անվախճան, * թէ մեք ոչ մտա- 55
նիցեմք. * և յորժամ արդարոցն երեսք լուսաւորես- 54
ցին իբրև զարեգակն, և մեր երեսք մթասցին իբրև
զգիշեր աղջամղջին. արդարև իսկ ոչ երբեք ածաք ըզ-
մտաւ 'ի կենդանութեն եթէ զի՞նչ ունիցիմք յետ մահուն
կրել: * Ո՞վ ադամ զի՞նչ գործեցեր. դու միայն մե- 48
ղար, և քեզ միայնոյ չեղև վիշտ, այլ առ հասարակ
ամենյն որ 'ի քէն ծնան: * Եւ պատասխանի և ասէ, աշխա- 57
տեսցին յերկրի մերժել զչարն, զի մի՛ կրեսցեն զայն
զոր ասացին. այլ մերժելով զչարն՝ ընկալցին զբարիս.
առ մարդկանէ * ընտրել զկեանս և զմահ: քանզի մով- 59
սէս ասաց զայս նց, * և նք ոչ հաւատացին նմա, և 60
ամենյն յետ նր մարգարէից, և ած որ խօսեցաւ ընդ նս:
* Ետու պատասխանի և ասեմ. գիտեմ և այդպէս հաւա- 61
տամ, եթէ յողորմել ողորմած է բարձրեալն, * և 'ի 63
գթալ գթած է՝ որք դառնան առ նա. * երկայնամիտ 64
է որք մեղանչենն. * և պարգևիչ, քանզի յօժար է և 65
'ի շնորհել և 'ի թողուլ զյանցանսն, զի՞նչ չափ իցէ բարձ-
րեալոյն. եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք զոր տեսար, և
սակաւ ոգիք միայն մի՛ կորիցեն. * գիտեմ զի բազում- 66
ողորմ է. * եթէ ոչ ողորմեսցի, ոչ կարէ ապրել ամ 67
մարդ. * նոյնպէս և շնորհիչ է, եթէ ոչ շնորհեսցէ և 68
թեթևացուսցէ զմեղս մեր իւրով մարդասիրութն. ոչ
կարասցէ ամ մարմին ապրել: * Դատաւոր է որ յան- 69
դիմանէ և դատէ, և յետ յանդիմանութեն չմեղադրէ.

զէ

Digitized by Google

զի թէ ոչ մեղադրեսցէ և տանջեսցէ զպատժումն առանձա-
կումն, ոչ ոք մնասցէ յայն բաժնմանէ արտաքս քան զսա-
կաւսն. և ուր իցէ ողորմութիւն նորա զոր խոստացաւն,
կամ գթութիւն, կամ քաղցրութիւն, կամ մարդասիրութիւն.
ժամ օգնել իցէ այն, եթէ ոչ տառապեալ մեղաւո-
րացն: Մինչև վն այնորիկ ստեղծ զայնչափ ոգիս՝ զի
կորուսցէ, քաւ լիցի. ոչ գիտութիւն լի է, չգիտիցէ թէ
զինչ գործիցէ մարդն՝ յառաջ քան զծնանելն նորա. և
ամենայն նա գիտակ է յառաջ քան զլինելն նորա:
1 Եւ պատասխանի ետ ցիս, որ ՚ի վեր է քան զքեզ Գու.
մի խօսիր զայն, և մի կերպարանիր առաջի նոյ. որ է.
հրամայեալ է քեզ զայն խնդրել: Զայս աշխարհս վասն
բազմաց արար, իսկ զայն վն սակաւուց. զի թէ-
պէտ և յառաջգիտութիւն առ ՚ի նմանէն բազում է,
այլ զինքնակամ կամսն շնորհեաց մարդկան՝ զգո-
ծոյն գիտութիւն, զի գիտասցեն զոր գործեն՝ թէ ոչ
տանջին. ընդէ՞ր որք զնոյն մարմին ունին, և զնոյն
ախտ չարժմանցն, և արդարոցն ոչ նմանեցին, ոչ
միայն զնոցա ճանապարհն ոչ գնացին, այլ և արհա-
մարհեցին զնոսա, և գարշեցան ՚ի վարուց նց. վասն
այնորիկ բարձրեալն սակաւս պահեաց յայն յաշխարհ:
2 *Ասասցեմ քեզ և առակ մի, և պատասխանի տուր ինձ.
թէ խնդրեսցես զերկիր տալ քեզ երկիր որ բղխէ սե-
ռիլս պատուականս և մեծագինս. և տացէ քեզ երկիր
որ աւանէ սեռիլս ազգի ազգի, ոսկի զպատուականն սա-
կաւ, և զանարգն կրկին. ոչ նստիցես ընտրիցես քեզ
3 զպատուականն, և զանարգն ՚ի բաց ընկենուցուս: *Ե-
մացեալ այսուհետև եթէ ճշմարիտ է օրինակդ. և ա-
4 սացի թէ ուղիղ է, *և սկսայ ասել ընդ միտս իմ. ո՜վ
անձն իմ վայելեաց ոսկի և կամիս. և ցածո զմիտս եր-
5 կեր զի լուիցես, *և երթիցես ուր ոչ կամիցիս: զի
ոչ եթէ քեզ տուեալ է կամ պատրաստեալ՝ բարիքն
վայելչութե. բայց զայս միայն սակաւ ժամանակս կե-
6 նաց: *և եդի ՚ի մտի դարձեալ ասել բանս ինչ առա-
ջի բարձրելոյն, եթէ ոչ տացէ մեզ սերմանիս արդ-
եանց, յորում լինիցի մեզ պտուղ. և կամ ոչ բերի-
ցէ ամ տեղի ապականեալ՝ որդիւն բարեաց գործոց՝
7 և տարեացէ, թէպէտ և ոչ տայցէ: *Գործ ձեռք ձե-
ռաց նր, և վն այնորիկ արժանի եմք ողորմութե նր,
8 *զի սա կենդանացուցանէ զմեզ. յայտ է յորոց յար-
գանդին ստեղծու հանապազ զմարդն. և տայ կենդա-
նութի և կերակուր, նոյնպէս և անտեսութե ազգի
ազգի սերմանցն գինւով և ձիթով, հրով և ջրով. ին-
նամսեայ ժամանակաւ ՚ի բնութե յարգանդի մօրն ծնա-
9 նի զմանուկն, խնամատութե մատակարարէ նմա *և ըն-
դունելութե պահէ զնա. և յորժամ հատուցանէ և տայ

Digitized by Google

’ի ժամանակի իւրում զաղայն, * զոր նա հրամայեսցէ 10
ծնանել, ’ի գիրկ ընկալցին * մինչև ց ժամանակ մի. և 11
յետ այնորիկ վայելել նմա իւրով իմաստութեամբ, և կե-
րակրել բերովք պտղոյ իւրոյ. * և խրատէ զնա իւրովք 12
օրինօքն. և առ սակաւ սակաւ աճեցուցանել ’ի նմա
զիմաստութիւն և զգիտութիւն եմ չարեաց և բարեաց. և
որ չէին նոյնպէս. * և յետ այսր ամի մեռուցանէ զնա. 13
այնպէս ունի իշխանութիւն ’ի վերայ գործոց իւրոց. * Իսկ 14
արդ թէ կորուսցէ զնա յայնչափ ժամանակս ստեղ-
ծեալ և ծնեալ աշխատութեամբ և ցաւօք և վտանգօք
սնուցեալ, և խրատեալ գիրկին կարգօք, զինչ օգուտ
իցէ: * Եւ մինչդեռ զայս խօսէի, բացի զբերան իմ 15
և սկսայ աղաչել զբարձրեալն՝ և ասէի. Տէր Տէր, երբև
զՏծ քում գործոց ողորմեա, և քում արարածոց. և
օգնական լեր քում ստացուածոց, և ասէի ես քում
ժողովրդեանն. զի որոյ ես սգամ, և ժառանգութեան
քում, զի որոյ ես տրտմեալ եմ, * և աղգիս Իսրայէլի. զի 16
որոյ ես սգամ, և զաւակի աբրահամու, զի որոյ ես
խռովեալ եմ, հայիս ’ի մեզ, և հաշուիս զմեզ. և զյան-
ցանս մեր. * զի լուայ ես զանիրաւութեան մեծ, զոր առ 18
յապայն լինելոց իցէ. * զի այնորիկ աղաչեմ զքեզ 19
կայծակեա բարձրեալ՝ լուր ձայնի իմում, և ունկն դիր
բանից իմոց զոր խօսիմ առաջի քո, յաղօթս կալ ա-
ռաջի քո:

Աղօթք Մարգարէին Եզրայ:

Տէր բնակեալդ ես յաւիտեան, որոյ աչք վեր են հա- 20
ւասարեալ առաւօտեան և քննեն, և վերաբնակեալ յարկք իւր
յօդս: * որոյ աթոռ անճառ, և փառք անպատմելի. 21
զորով շուրջ կան բազմութիւնք զօրաց հրեշտակաց՝ եր-
կիւղիւ պաշտել, * և հրամանաւ նոր և բանիւ զօգիս 22
’ի հուր դարձուցանէ. * որոյ բանն անսուտ և հզօր, 23
զամ յարմանէ ՃԸ իւրաքանչիւր կարգի, որոյ հրամանն
սաստիկ, և կարգն ահաւոր, որոյ հայեցն ցամաքեցու-
ցանէ զանդունդս, և բանն սպառնալեաց՝ պատառէ
զլեռնս. զամ զոր կամի յանձնէ սանդուղս, և զերդեալն
զօրութեամբ փոխէ. որոյ ճշմարտութիւն վկայէ: * Լուր ձայ- 24
նի ծառայի քո, և ունկնդիր խնդրուածոց պաշտամանէի
քում, առնել բանից իմոց. * մինչդեռ կենդանի եմ 25
խօսեցայց. * մի հայիր ’ի գլորումն. որք ունին կամս 26
պահել զհրամանս քո, յաղթեալ են ’ի խորհրդոց չա-
րին: այլ ողորմեաց իբրև բարերար և փրկիչ. և խո-
նարհեա և հաստատեա իբրև զգառնանիչ, որ զաւ միայն
ես առնելոց մեզ, այլ խնդրեմ ’ի քէն, մի հայիր յան-
ցանս ժողովրդեան քո, այլ որք ունին ծառայեցին
քեզ ճշմարտութեամբ, * խնայեա, մի հատուցանէր ըստ 27
գոր-

Digitized by Google

գործս ձեռաց անօրինաց, այլ զի այնոցիկ որք եր-
կիւղածս պահեսցեն զուխտ քո՝ խնայեսցես, * և մի անտես
զմոռանար զի այնոցիկ՝ ոյք գնացին չարութեամբ առաջի քո.
այլ յիշեա՛ որք՝ կամօք զերկիւղ քո ծառայեն, * և մի կա-
մեր կորուսանել՝ որք զբարին խորհեանց անմանոց նմա-
նեցուցին, այլ հայեաց գթութեամբ 'ի ծառայս քո՝ որ 'ի
փառս քո յուսացեալ են: * Զի մեք և որ յառաջ քան
զմեզ արժանի մահու կամաց գործեցաք, դու տէր մար-
դասէր, վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար,
* զի թէպէտ և մեք է որպէս բարւոք գործովք էաք,
և ոչինչ ըստ կամաց քոց արարաք, այլ զհետ մարմնոյ
աղծութեն գնացաք, դու գթացիր ողորմել. յայնժամ
կոչեաջիր ողորմած, * Քզի սրբովք քովք կամօք գոր-
ծեցին սրբութ, ոչ են կարօտ ողորմութե. զի ձեռանց
գործոց ունին զվարձս հատուցմանն. * Զինչ ասեմք մեք
մարդիկ, զի բարկացիս մեզ սաստութ: * ոչ ոք է
5 'ի վրա երկրի ծնեալ՝ որ ոչ մեղաւ. * յայսմ ծանիցի քո
գթութիւդ, յորժամ ողորմեսցիս և ներեսցես մեզ. և
թողցես զամբարշտութիւս մեր, որք ոչ ունին զհիւթ
7 բարեաց գործոց: * Եւ պատասխանի լինի տէր, և աս-
ասէ ցիս, եթէ դառնալով դարձցին առ իս մեղաւորք
8 յամ սրտէ խորհեանց. * ոչ խորհեցայց ընդ առաջին մե-
ղաց նց հատուցանել. այլ 'ի վախճան ելից հոգւոց
նց, ում գտից՝ և դատեցայց. և այնպէս ուրախ եղէց
9 'ի նա, որ դառնան 'ի բարի գործս. * ում ուրախ ի-
1 ցեմ յարդարս իմ: * Նմանեցուց զիս մշակի. ում
մշակ վարէ անդէ՝ սերման և կամի և յօժարէ. և ըստ
ժամանակի իւրաքանչիւր խնամ տանի, ում պարտ է.
թէպէտ լինիցի 'ի նմէ ուրեք տկարանալ և մերձենալ
յապականութե, որոց 'ի դէպ զհոգաբարձութե առնէ.
և եթէ հոգաբարձութեն յաղթէ, ուրախութ ուրախ
լինի. զի որ տկարանալն կամէր՝ զօրացաւ. ապա թէ
ոչ ինչ օգտիցի 'ի դէպ ժամանակի, հոգաբարձութե 'ի
բաց եղեցի լի տրտմութ, այսպէս եղիցին 'ի վրա երկրի.
երկայնամիտ լինիցի 'ի վրա նց բարձրեալն. զի թէ զըղ-
ջասցին է այն զոր օրինեցանն, գործեսցին զբարիս.
2 ապա թէ ոչ տանջեսցին: * Պատասխանի ետու և ասեմ.
որով հետև միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո,
3 աղաչեմ զքեզ ասա ինձ ծառայի քում. * սերմանիք
մշակին, եթէ ոչ առցեն չափով զանձրևն չորանոյ,
14 * նոյնպէս և մարդ որում դու ոչ ողորմեսցիս՝ ոչ կա-
15 րէ ապրել. * վն այսորիկ խնայեա տէր 'ի ժողովուրդ
քո, և ողորմեաց ժառանգութե քում, քոց ստացուա-
16 ծոց և գործոց ձեռաց քոց ողորմեսցիս: * Եւ պատասխանի
10 և ասէ ցիս. * Թշուառութե թշուառացին մարդիկ՝
որ բնակեալն են յայսմ աշխարհի. փոխանակ զի բզմ
ամ-

Digitized by Google

անճառապատութեամբ գնայցեն · և մեք հանդերձեալ մահու եմք մեղ-
ցաւս 'ի նմ ամենայն վասնութեն : * այլ դու մեք քո ամե- 51
զմասս , և մեք փառացն որ քեզ մնայ՝ հողմ · * զի բաց 52
կայ քեզ ճշմարիտ դրախտն , և անկեալ ծառն ճշմա-
րիտ զդրախտին · և պատրաստեալ են կեանքն՝ հանդեր-
ձեալ փափկութեան · շինեալ է քաղաքն , յօրինեալ է հան-
գիստն , պատճուճեալ է բարութիւն , կեցեալ է 'ի ձէնջ
* հիւանդութիւն , խափանեալ է 'ի ձէնջ մահ · յաւետ 53
եղեն դժոխք · հալածեալ է 'ի ձէնջ ապականութիւն ·
* անջատեալ է 'ի ձէնջ ամ աշխատութիւն · յայտնեալ են 54
ձեզ գանձք անմահութեան : * մի եւս աղաչեր մեք կորստեան 55
ժողովրդեանն , * զի ոչ ձեզ պատրաստեալ է՝ այլ մե- 59
րադարձն ասացի · նոյնպէս և ոչ պատրաստեալ հանդեր-
ձեալ են և անհնարինք : * Եւ արարի զմարդն զի պա- 60
հեսցէ զհրամանս իմ , և խորշեսցի 'ի մահուանենն յա-
ւիտենից , նոքա յամ ժամու հաւատալով դառնացուցին
զիս , * մեք այսորիկ գաւառաւոր իմ հաստատութեան է : Եւ 61
խօսեցայ ընդ նմա և ասացի · աղաչեմ զքեզ տէր՝ խօսեցայց
ընդ Թշուառական ժողովրդեանն , զի լուիցեն 'ի քէն՝ և
հաւատասցեն · երկիցեն և զարհուրեսցին՝ և մի կորիցեն ·
այլ ապրեսցին : զի եթէ այլ ոք խօսեսցի , Թերևս ոչ
հաւատասցեն յայսմ 'ի մարդկանէ : Եւ պատասխանի տէր
և ասէ , եւ յամ ժամ ծառայից իմոց որ հաճոյ են իմ՝
երևեցուցի զանձն իմ , և խօսեցայ ընդ արժանիս իմ ·
իսկ այլոցն 'ի ձեռն մարդկան ծանուցի զիս · եւ եմ
տէր որ քննեմ զսիրտս և զերիկամունս , և ճանաչեմ
զմարդն · որ յառաջ քան զբնաւեալ նոյ յարուցանէ · Եւ
գիտեմ եթէ խօսեցայց ընդ նոյն յանդիման՝ նոքա ոչ հնա-
զանդեսցին , այլ առաւել եւս ստամբակեսցին առաջ-
բահելով : Եւ տուր պատասխանի նմա և ասեմ · խնդրեմ 'ի քէն
բարձրեալ , ընդէ՞ր ոչ տուաւ մեզ այնպիսի սիրտ , զի
գիտասցուք միայն զբարի , և զայն միայն առնասցուք ·
և նմ միայն ցանկասցուք , և զնա միայն գիտել քաջք ·
այլ յորժամ առաք զչարին գիտութիւն՝ ընդ այն կամեմք
զոր զուն ասես · ընդէ՞ր իսկ բնաւ ստեղծեր զմարդն ,
զի զայն ունիցիմք և նովաւ մեղանչիցեմք : Եւ պատասխանի
ետ ինձ տէր և ասէ · ես արարի զմարդն զի մի կորիցէ ,
այլ զի զայս կեանս պատուով կեցցէ · և զայն կեանս
ժառանգեսցէ , և հանդոյն հրեշտակաց իմոց կատարեալ նմ
զիմաստութիւն , գիտել եթէ զինչ է բարին , կամ զինչ
է չարն · և պատուեցի զնա , և ետու նմա զիշխանութիւն
առնել զոր և կամիցի · և հնազանդ արարի նմա զամ
որ 'ի ներքոյ երկնից , զի իշխեսցէ նոցա · ետու օրէնս և
պատուիրանս զի ոստ մարթասցեն կեալ , և կամ ամ
զանձանց բարիսն ստասցին : Իսկ նա զայնպիսի իշխա-
նութիւն յինէն առ · զոր բարութք ստեղծեալ էր՝ ոչ բարե-

ւոք

Digitized by Google

ւոյք 'ի կեր արկ՝ և մեղաւ. ոչ եթէ յաւէ ինչ սանդղծք ;
այլ զնամ զոր արարի բարի յոյժ, խրախանչիւր որ ե-
ղեն՝ 'ի պէտս խուրեանց եղեն։ զի ոչ եղև երկաթ, ոչ
զի սպանցէ, այլ զի զերկիր գործիցէ, և 'ի պէտս
մարդկան եղիցի. իսկ մարդիկ ոչ յոր սանդղեան 'ի նմին
կացին, այլ որ ոչն գործեցաւ բարւոք՝ յայն ձեռնա-
մուխ եղեն. նոյնպէս և զայլ ինչ բարւոք եղեալ՝ 'ի
չար փոխեցին։ Ո՛չ այսուհետև որ բարւոքն սանդղեցէ
պատճառք, այլ որ ոչն վայելեաց բարւոք՝ թշնամա-
նեաց զարարիչն նոցունց. վն այնորիկ կան մնան նոցա
տանջանքն. զի որք յինէն եղեալքն էյեն՝ անձնեցուն
պարտ է նոքօք աստուածորդեալ զխտացեն զիս։ Նա և
որ ոչն վայելեաց 'ի նոցանէն ծանեաւ զիս։ զադարեսցես
63 այսուհետև, և մի ինչ հոգար վն նց։ * Եւ ասեմ պատասխանի
և տեսեալ, խնդրեմ 'ի քէն Տր՝ ոչ պահես զոխս, ոչ ունիս
ժոյժ անձն իմ չհարցանել զքեզ. վն այսորիկ լռեր
ծառայի քում. վն այսորիկ յաճախեցեր ինձ զբազմութի
նշանացն. և ոչ տսացեր ինձ՝ թէ երբ իցէ կամ յո-
րժամ ժամու։
1 Ետ պատասխանի և ասէ ցիս Տր. չափելով նշանակեաւ զուգու-
զգալուստ նշանացն, և իցէ՝ յորժամ տեսցես եթէ մերձ է.
2 իցէ ժամ առ 'ի կատարել. * յայնժամ իմասջիր զկատա-
րածն, պարտ է նախ լինել որ տսացան նշանքն, և այն-
3 պէս դալ կատարածին։ * Եղիցի 'ի մերձենալ ժամա-
նակին՝ խռովութի ժողովրդոց ; չարժմունք տեղեաց
հեթանոսաց, նենգութի առաջնորդաց, տատանումն
սէից, հալածանք քահանայից. խառորումն մը հաւա-
տոց, և երկմտութի ժողովրդեանն. չփոթ հեթանոս-
սաց, նեղութի քաղաքի, բորբոքումն հրոյ 'ի տեղիս
տեղիս. սասանութի բաղում. որոշումն ազգի ազգի
քաղաքաց և գիւղից. առաւելութիք մոլորութեց յայլոց
8 այլոց։ յայնժամ իմասցիս եթէ մերձ է վախճան. * և
որ յայնժամ գտցի ինձ արժանի, նա ապրեսցի, և տես-
ցէ զփրկութի իմ. և զերկիր նոր, և զսահմանս իմ.
9 զոր սրբեցի յառաջ քան զյաւիտեանս։ * Եւ յայնժամ
տեսցեն արհամարհողք, և կործեսցին և զարմասցին,
որ այժմ տեսանեն զճանապարհս իմ. վն այնորիկ կայ
և մնայ նց պատրաստեալ դատաստանն. փոխանակ զի
ոչ ծանեան զերախտիս օրինացն իմոց ; պահել զնա որ
13 'ի նմա գրեալն է։ * Բայց դու մի խառներ զքեզ ը
14 այնպիսիսն, զոր բնչ հրոյն այրելոց է։ * Ետու պատասխանի
15 և ասեմ. * Տր բազում անգամ ասացի եթէ բազումք
են կորուսեալք, և սակաւք են ապրեալք, և նոքա
բազում աշխատութբ. ով կարասցէ զգուշութբ պատրաս-
տել այնպէս, որպէս և քո օրէնքն հրամայեն։ Ետ պատասխանի
Տր և ասէ, ոչինչ 'ի վեր քան զմարդն հրամայեցի, և
ոչ

Digitized by Google

ոչ անհնար. բայց սակայն քեզ համառօտիւք, թէ ոչ դու
կամիս պատուել 'ի ծառայն քումմէ, զզգուշացոյց և զու-
այս կենդանեաց, և որ քեզ չար թուի, դու մի ընկերեսջիր
քում սանկեր. և ոչ կամիս երախտաւոր լինել, եթէ
սիրեսցես զնոյն, և դու արարիչ. զի եթէ զայս կերել
յերկրորդէ քումմէ քեզ թիւր թուեսցի, և զու նա՛ ա-
բարոջեր. զի զձերդ ձեռք իսկ պատուիրեցի: զի ոչ և
կամքն են, նոյնպէս և գործքն. և ոչ գործքն են, նոյն-
պէս և վարձքն: Կորիցէ անդրդամն և անմիտ ազգ, և
ապրեսցին պատուականքն և մաքրագործքն. զի ոչ կա-
միմ է բազմութեան ամբարշտաց՝ ոչ փափագեմ սակաւուց
և սրբոց: այսպէս եղիցի, և այս կացցէ, և այսպէս
սահմանեալ է յինէն, և ոչինչ 'ի նոցանէն անցցէ մին-
չև եղիցի դատաստան, և վախճան բանից իմոց: Եւ
եղեւ զազգարեաց նոր 'ի խօսելոյ է իս, և սկսանէի ըղ-
ձայս բարձրելոյն բեւրապատիկ լուսաւորագայն քան
զառաջագոյն. յայնժամ զեռ ես ունէր զիս ահ և դո-
ղումն, յայնչափ 'ի փառացն զայր առ իս հրեշտակն որ
յառաջնումն խօսեցաւ է իս, և զօրացոյց զիս, և զօր-
ձոյց զզարմանս իմ յիս: Եւ պատուէր ետ ինձ և ասէ.
մի երկնչիր և մի դողար, զի պատեր մեծ չնորհս առա-
ջի նոյ. * պահեսցես դու այլեւս աւուրս եւթն, * երթալ 23
'ի դաշտն ուր ոչ դուցէ տուն կամ յարկ, և ոչ այլ ինչ. 24
բայց միայն ծաղիկք. և մի ինչ ճաշակեսցես, և բայց
միայն 'ի ծաղկաց դաշտին, ուր դուն իցես: * և խնդ- 25
րեա՛ 'ի բարձրելոյն աւուրց ձանձրանալոյ. և յետ այ-
նորիկ եկից ես առ քեզ: * Եւ գնացի ես ըստ բանի նր 26
'ի դաշտն՝ 'ի տեղին որ անուանեալ կոչի արդար. և նըս-
տայ անդ 'ի մէջ ծաղկացն, և ճաշակէի անտի, և լինէր
ճաշակն նոյ ինձ 'ի բաւցրութիւն, և յագումն, և 'ի կա-
րողութիւն զօրութեան իմոյ: * Եւ եղև յետ աւուրցն՝ մինչ 27
բազմեալ կայի ես 'ի մէջ խոտոյն, և դարձեալ խռովէր
յիս սիրտ իմ ոչ զառաջինն. * և բացաւ բերան իմ 28
և սկսայ խօսել առաջի բարձրելոյն՝ և ասել. * Ո՛վ 29
տէր տէր՝ որ ամենայն հոգւոց արարիչ ես, յայտնելով
յայտնեցար հարցն մերոց յերկիրն յանապատ, յոր-
ժամ ելանէին յեգիպտոսէ անցանելով է անապատն
անջրդի և անպտուղ. և ասացեր ցնա, * թէ լուարուք 30
որդիք Իէլի, և ունկնդիր լերուք բանից իմոց զաւա-
կըդ յակոբայ. * ահաւասիկ ես սերմանեմ զօրէնս իմ, 31
եթէ արասցէ պտուղ փառաւորեցայց 'ի ձեզ. իսկ հար-
քըն մեր ոչ պահեցին զօրէնս քո, մի այնորիկ կորեան:
* Նոյնպէս և մեք որ ընկալաք զօրէնս քո՝ յանցեաք և 36
անօրինեցաք: * բայց օրէնքն քո ոչ կորեան. այլ մնա- 37
ցին 'ի փառս իւրեանց: * Եւ մինչդեռ զայս էր խօսե- 38
աէի, համբարձի զաչս իմ և տեսի յաջմէ կողմանէ. և

ահա

Digitized by Google

ահա կին մի կոծէր և ցաւէր և լայր մեծաբարբառաւ յոյժ ;
պատառեալ զհանդերձս իւր, և արկեալ մոխիր ըղ-
39 գլխովն իւրով· * և Թողուլ զառաջին զբանս իմ յորում
էին, զմտաւ ածեալ զարմանայի, Թէ յայսպիսում տեղ-
ւոջ կին մարդ երևեցաւ, դարձեալ առ նա ասէի ցնա
40 * Թէ ընդէ՞ր լաս և ընդէ՞ր կոծիս դառնապէս։ Եւ նա
41 պատասխանի և ասէ ցիս * Թոյլ տուր ինձ տէր՝ զի լացից
զիս՝ և յաւելից յաշխարել· զի յոյժ դառնացեալ եմ
42 յոգի իմ, և լի եմ տառապանօք։ * Եւ ասեմ ցնա·
43 զի եղև առա՞ ինձ։ և ասէ· * ամուլ եղէ ես աղախին քո,
44 և ոչ ծնայ զերեսուն ամ կեցեալ ընդ առն իմում· * և
ես հանապազ օր և ժամ յերեսուն յամսն յայն խնդրէի
45 ՚ի բարձրելոյն ՚ի տուէ և ՚ի գիշերի· * և եղև յետ ե-
րեսուն ամի, և լուաւ ած աղախնոյ քում· և հայեցաւ
՚ի տառապանս իմ, և ետ ինձ որդի, և ուրախ եղաք
՚ի նա՝ ես և այր իմ, և ամ քաղաքացիքն իմ, և փառ-
46 աւորեցաք զած։ * և սնուցաք զնա աշխատութեամբ բազ-
47 մաւ։ * և եղև յորժամ աճեաց և զարգացաւ, և կա-
մեցաք առնուլ նմ կին, և արարաք օր ուրախութեան ։
1 Եւ եղև իբրև եկն որդեկն յառագաստ իւր, անկաւ Գլ·
2 և մեռաւ· * և անցուցաք զլոյսն, և յարուցաք փոխա- Ժ·
նակ մեծ ուրախութեան սուգ անչափ, և յարեան ամ
քաղաքակիցքն իմ ՚ի մխիթարել զիս, և յետ բա-
զում մխիթարելոյ զիս՝ դադարեցի մինչև ՚ի վաղիւ-
3 անդր գիշերոյն· * և եղև իբրև դադարեցին ամենեքեան ՚ի
մխիթարելոյ զիս, լռեցի և ես, և յարեայ գիշերի և
փախեայ, և եկի այսր, որպէս տեսանես զիս յայսմ դաշ-
4 տի։ * զմտաւ ածեալ մի ևս դառնալ ՚ի քաղաքն, այլ
աստէն դադարել· մի ուտել և մի ըմպել, այլ միշտ
5 սգալ և պահել մինչև մեռայց։ * Եւ Թողեալ զբանս
իմ յորում էին։ Եւ ետու պատասխանի ցասմամբ՝ կնոջն և
6 ասեմ· * զոր խելամտագ լաւ ինչ իմանաս քան զամ կա-
7 նայս· ոչ տեսանես զսուգս մեր, * որ եհաս ՚ի մեր Սիո-
նի, որ է մայր մեր ամենեցուն· հեծելով հեծէ նէմ, և տըր-
տում է, և տառապեալ յոյժ· և արդ ոչ սգաս առա-
8 ւել յոյժ· * զի ամենեքին ՚ի տրտմութեան և ՚ի զղջման և ՚ի
9 սուգ եմք· այլ տրտում ես ՚ի վերայ միոյ որդւոյ քո· * Հարց
ցերկիր, և նա ասասցէ քեզ, Թէ պարտ է նմ սգալ·
զի այնչափ ծնեալ ՚ի նմանէն բազմութեան յառաջագոյն
11 դարձան· * արդ ում արժան է սգալ· որ այնչափ
բազմութեան կորոյս· եԹէ քեզ ՚ի վերայ միոյն ողբալ· եԹէ ա-
12 սասցես՝ * եԹէ ոչ է նման տրտմութեան երկրին իմ սուգս,
զի ես զպտուղ որովայնի իմոյ կորուսի զոր ցաւօք
13 ծնայ· * իսկ երկիր ըստ ճանապարհաց իւրոց գնաց,
մերժեցաւ և գնաց մանաւանդ սուգ նր՝ որպէս և եկն ։ և
14 ես քեզ ասասցեմ, * Թէ որպէս աշխատութեամբ ծնեալ է, նոյն-
պէս

Digitized by Google

չէ և երկիր եւս զմարդն խնդրանէ առաջնոյն իւրում:
* Արդ ապաշխարեա կալ դու զանցսն քո, և համբե- 15
րութեամբ համբերեա վշտացն որ եղեն քեզ. * զի և քո 16
որդին յարիցէ 'ի ժամանակի իւրում, և դու ընդ կա-
նանցս անուանեսցիս: * դարձ ապաշխարեա անդրէն 'ի 17
քաղաքն առ այր քո: Եւ ասէ ցիս, * ոչ արարից զայդ, 18
և ոչ մտից 'ի քաղաքն, այլ աստէն մեռայց: * և յաւելի 19
խօսել ընդ նմա և ասացի, * մի առներ զայդ կին. այլ 20
հաւանեաց մեր տառապանացն սիոնի, և մխիթարեաց զմեզ
քաղաքին Եմի. * հայեա առաջի և 'ի նա, զի սրբութի 21
մեր աւերեալ է, և սեղանն կործանեալ է. * և 22
օրհնութիւնքն դադարեալ են, և պարծանքն մեր քան-
դեալ են. և լոյս ճրագին անցեալ է. և տապանակն
կտակարանաց մերոց 'ի գերութեան վարեալ է, և սրբութի
մեր պղծեալ են. և անունն որ կոչեցեալ է 'ի վերայ մեր
յայնմանէ տառապեցեալ եմք. և ազատք մեր թշնամա-
նեալ են, և քահանայք մեր այրեցեալ են, և ղեւտացիք
մեր 'ի ծառայութեան անկեալ են, և կանայք մեր բռնա-
դատեցան. և հզօրք մեր 'ի պարտութեան մատնեցան, * և 23
քան զամ որ առաւել է անարգեցաւ սիոն, իբրև զանօթ
անպիտան, և լուծաւ 'ի փառաց իւրոց, և մեք մատ-
նեցաք 'ի ձեռս թշնամեաց մերոց: * Բայց դու թօթա- 24
փեա 'ի քէն զբազմութիւն տրտմութեան, և 'ի բաց ընկեա
'ի քէն զբազմախուռն ցաւոցդ, զի հաշտեսցի ընդ քեզ
հզօրն, և հանգուսցէ զքեզ 'ի ցաւոց քոց և 'ի վաստա-
կոց: * Եւ եղև իբրև խօսէի ընդ նմա, պայծառացան 25
երեսք նորա յոյժ, և տեսիլ նորա լինէր իբրև զփայլակն,
և կերպարանք իւր այսպիսի ահաւորին առ մերձաւորս
իւր. և սիրտ իմ յոյժ զարհուրեալ էր, զմտաւ ածեալ
ասէի՝ թէ զի՞նչ իցէ այս. * և նա յանկարծակի մեծա- 26
բարբառով աղաղակեաց ահիւ, և դղրդեաց առ 'ի շարժել
երկիր 'ի ձայնէն. տեսանէի, * և ահա ոչ եւս երևէր 27
ինձ կինն, այլ քաղաք շինեալ 'ի հարուստ հիմանց. զար-
հուրէի՝ և աղաղակէի մեծաբարբառ և ասէի, * ուր 28
իցէ ուրիէլ հրեշտակն որ յառաջնումն աւուրն եկն
առ իս, զի նա արար ինձ գալ յայս տեղի զարմանալ-
եաց, և եղեն ինձ խնդրուածք իմ, և զվախճան 'ի թըշ-
նամանս յոյժ: * Եւ զայս մինչդեռ խօսէի, եկն հրեշ- 29
տակն՝ և եանես զիս, * և ահա անկեալ դնէի իբրև ըղ- 30
մեռեալ, և իմաստութն իմ եղծանէր. և կալաւ զաջոյ
ձեռանէ իմմէ, և զօրացոյց զիս և հաստատեաց զիս 'ի
վերայ ոտից իմոց, և ասէ ցիս. * զի՞ եղև քեզ, ընդէ՞ր խռո- 31
վեցար, և կամ ընդէ՞ր եղծաւ իմաստութիւն քո, և միտք
սրտի քո: * և ասացի թէ ընդէ՞ր թողեր 'զիս, զի ես 32
արարի ըստ բանի քում, և եկի 'ի տեղիս յայս. և ահա
տեսի որում ոչ կարեմ հասու լինել: Եւ ասէ ցիս.

* կա՞ց

Digitized by Google

ւանց իւրեւ զմարդ, և խօսեցայց ընդ քեզ : և ասացի .
խօսեա՞ց իմ, բայց միայն մի՛ թողուր զիս զ՚ի մի ընդ-
դէմ մնալոյց : * ասէ՝ զոր ոչ էր անսնաւ, և լուայ՝
զոր ոչ գիտէի, * բայց միայն միտք իմ մոլորեալ են,
անձն իմ աղաղակեալ է . * արդ խնդրեմ ՚ի քէն
զառաւել ծառայի քում, զի աղաչէլեացս այայտեսցէ
զպատասխանի և ասէ ցիս, * լուր ինձ՝ և ուսուցից քեզ,
որոյ երկնչիսդ, զի այնորիկ բարձրեալն յայտնեաց
քեզ զբազում խորհուրդս . * զի եսես զաղօթս քո,
թէ անձանձրոյթ աղամեալ ես զի ժողովրդեանն,
յոյժ ազաս ՚ի վ.ր սիոնի . * այս իրք են : * Այնին որ
երևեցաւ քեզ փոքր մի յառաջագոյն, որ ազոյ՛ էր . և
ոչ կարէր մխիթարել զնա . * արդ այսուհետև ոչ ես ՚ի
հերսպարան կեալ անցեալ, այլ երևեցաւ քեզ քաղաք
եմեալ . * և զի պատմէր քեզ զի տրամութիւն որդւոյ
իւրոյ . այս կին այն սիոն է՝ զոր տեսանէիր, զոր այժմ
տեսանես քաղաք շինեալ . և զի ասացին ցքեզ . ամուլ
եղէ ես ամս երկարս, զի ամս բազումս ունէր յայսմ
աշխարհի . և յորժամ եղևն և շինեցաւ, մտանեաւ ՚ի
նմ պատարագ . * և յետ այնորիկ շինեաց սողոմոն զքա-
ղաքն և զտաճարն, և մատոյց ՚ի նմա պատարագս : Երբ
էր յորժամ ամուլն ծնաւ * աշխատութ, այն բնակու-
թեան էր . * և յորժամ ասաց ցքեզ, եթէ որդին իմ
երբև եմուտ յառաջաստ իւր և մեռաւ, մխիթարեա՛ք
տրամութիւն յոյժ, այն որ լինէր փլորումն նմի . * ան-
ուեր զի ազայր ՚ի վ.ր որդւոյն իւրոյ՝ և ոչ կայր մխիթա-
րել զի տրամութեացն որ հասեալ էին նմա : * երբև եսես
բարձրեալն եթէ յոյժ սրտէ հոգաս զի նր . եցոյց քեզ
զլուսաւորութի փառաց նր, և զգեղեցկութի վայելչութ
նր . * զի այնորիկ ասացի քեզ՝ զի մնացես ՚ի գաշտին
ուր տունն շինէր . * գիտէի թէ բարձրեալն կամի ցու-
ցանել քեզ զայս ամ, * և զի այնորիկ ասացի քեզ գալ
՚ի տեղիս յայս, ուր ոչ էր շինուած հիմն . * ուր ոչ
կարէր գործ շինուածոյ մարդկան, ՚ի տեղւոջն ուր
ցուցանելոցն էր քեզ զքաղաքն բարձրելոյ : * բայց դու
մի երկնչիր, և մի զարհուրեսցի սիրտ քո, այլ մտա
և տես զպայծառութի քաղաքին, և կամ զմեծութի շի-
5 նուածոյն, որչափ ակն քո բաւական է տեսանել : * և
յետ այնորիկ լուիցես որչափ բաւական իցէ քո լսե-
7 լեաց ականջաց . * զի դու երանելի եղեր քան զբազումս .
8 և հաճոյ եղեր բարձրելոյն ոմք սակաւք . * Զնա դու
9 ասա զկարդալեան գիշերն առաջին . * և ցուցից քեզ որ-
չափ բարձրեալն ՚ի տեսիլ երազոյ ցուցցէ քեզ՝ որ լի-
նելոցն իցէ ՚ի վ.ր բնակչաց երկրի յաւուրս վախճանի :
0 * Եւ մնի ՚ի տունն զերկուս գիշերսն որպէս և հրա-
մայեաց ինձ հրեշտակն տր :

Digitized by Google

Գլ. Եւ եղեւ յերկրորդում գիշերին, ահա ելանէր ՚ի ծովէ 1
ԺԱ. արծուի, որոյ էին թեւքն երկոտասան, և գլուխք ե-
րեք. * Եւ համբառնայր զթեւս իւր և թռչէր ը̄ ամ̄ եր- 2
կիր, և ամ̄ հողմք երկնից շնչէին՝ և առ նա ժողովէին.
* Եւ տեսանէի ՚ի թեւոցն նր̄, այլ թեւ բուսանել. և այն 3
լինէր փոքրիկ թեւս և մանունս. * Իսկ գլուխք արծ- 4
ուոյն ՚ի լռութեան կային, և միջին գլուխն մեծ էր քան
զայլսն, բայց սակայն և նա ՚ի լռութեան դադարեալ էր
ը̄ նս̄. * Եւ ահա համբառնայր զթեւս իւր տիրել երկ- 5
րի և բնակչաց նր̄։ * Եւ տեսանէի եթէ հնազանդեցին նմա 6
ամ̄ ինչ որ ՚ի ներքոյ երկնից, և ոչ ոք ընդդէմ դառ-
նայր նմա յարարածոց որ ՚ի ներքոյ երկնից։ * Եւ տե- 7
սանէի զի յառնէր արծուին և կայր ՚ի վր̄ ոտից իւրոց,
և ասէր. * Միանգամայն զամենեսեան կամիցիք արթուն 8
կալ. այլ ՚ի քուն մտցէ իւրաքանչիւր ՚ի տեղւոջ իւ-
րում, և ՚ի ժամանակի իւրում զարթիցէ. * Եւ գլուխքն 9
՚ի վախճան պահեսցին. * Եւ տեսի և ահա ոչ ելանէր 10
բարբառ ՚ի գլխոյ նր̄, այլ ՚ի միջոյ մարմնոյ նր̄։ * Եւ 11
թուեցի զաւելորդ թեւս նր̄, և այն է ութ. * Եւ տե- 12
սի յաջմէ կողմանէ նր̄, զի կանգնէր թեւ մի, և իշխէր
՚ի վր̄ ամ̄ երկրի։ * Եւ իբրեւ այն լինէր, հասանէր նմա 13
վախճան. զի ամենեւին մի երեւեսցի տեղի նր̄։ Եւ երկ-
րորդն յառնէր և տիրէր, և ունէր զբազում ժամա-
նակս, * և յետ տիրելոյն հասանէր վախճան նր̄. զի 14
կորիցէ իբրեւ զառաջինն։ * Եւ լինէր բարբառ ը̄ նմ̄ և 15
ասէր, * Լո՛ւր դու զաւետիս քո որ այնչափ ժամա- 16
նակս կալար զերկիր յառաջ քան զքո կործանել. * Ոչ 17
ոք յետ քո կալցի յայնչափ ժամանակս իբրեւ զքեզ, այլ
ոչ զկէս քո. * Եւ յարեաւ երրորդն, և կալաւ զիշխա- 18
նութիւն. և կորեաւ իբրեւ զառաջինն * և նա։ Եւ այն- 19
պէս ունէր իշխանութիւն թեւոցն ամենեցուն. և դար-
ձեալ կործանել։ * Եւ տեսի զամ̄ թեւսն, և զայն ՚ի ժա- 20
մու իւրում կանգնեալ յաջմէ կողմանէ ունել զիշխա-
նութիւն. ունէր ՚ի նոցանէն և վաղվաղակի կորնչէր.
* Եւ ոմն ՚ի նոցանէ կանգնէր և չկարէր ունել զիշխա- 21
նութիւն։ * Եւ յետ այնորիկ տեսանէի, զի երկոտասա- 22
նեքին թեւքն կորնչէին, և երկու աւելորդ թեւոցն,
* և ոչինչ մնայր յանդամս արծուոյն. բայց միայն յերից 23
գլխոցն ղօղելոց. * Եւ վեց թեւն յորոց բաժանեալ էին եր- 24
կուքն, և երթային դադարէին առ գլխոյն յաջմէ կող-
մանէ, և չորքն մնացին ՚ի տեղւոջ իւրեանց։ * Եւ տե- 25
սանէի զի չորք թեւքն խորհէին կանգնել և տիրել.
* Եւ ահա տեսանէի զմին, որ թէպէտ և կանգնեցաւ, 26
վաղվաղակի կորեաւ. * Եւ տեսանէի. և ահա երկուքն 28
մնային ՚ի նոցանէ, որ խորհէին առաւել լինել և տի-
րել։ * Եւ մինչդեռ զայս խորհէին, մի ՚ի գլխոյ անտի 29

Digitized by Google

զնշղոյ որ էին ննջացոյն. * և տեսի ՚զերկուսին գլ-
խոցն առանձինն Ը իւր, * և դառնայր գլուխն մարմնոյն
անդրէն՝ և ուտէր զաւելորդ թեւսն որ կամէին տի-
րել. * և այն գլուխն տիրէր ամ երկրի. և հնազանդե-
ցուցանէր զբնակիչս նր աշխատութե բազմաւ, և բռնա-
ւոր զօրութեանց երկրի քան զԹեւսն բռնութե: * Եւ
յետ այնորիկ զգլուխն միջին կորուսեալ իբրև
թեւսն. * Մնացին երկու գլուխքն, և նոքա տիրեցին երկ-
րի, թագաւորեցին և բնակչաց նր. * տեսանէի և ահա զի
կլանէր զգլուխն, և ապականէր որ յաջմէն էր զձախա-
կողմն: * Եւ լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. հայեաց ա-
ռաջի քո, և տես զի՞նչ տեսանես: * տեսի և ահա ա-
ռիւծ զարթուցեալ յանտառէ գոչէր և մռնչէր, և ա-
ղաղակէր ՚ի բարբառ մարդոյ. և լսէի, զի ասէր ցար-
ծուին, * Լո՛ւր ինձ և խօսեցայց ընդ քեզ. այսպէս ասէ
Բարձրեալն, * ո՞չ դու մնացեր ՚ի չորից կենդանեացն
որ արարի տիրել ՚ի վ՜ր երկրի իմոյ, զի ՚ի ձ.ն. նոցա ե-
կեսցէ վախճան ժամանակաց. * և դու չորրորդ եկեալ
յաղթեցեր նց, և բռնացար մեծաւ վտանգաւ բազ-
մաւ, վարեցեր զաշխարհս այսչափ ժամանակս նեն-
գութ, * և դատեցար զերկիր ոչ ճշմարտութ, * յամշ-
տակեցեր զհեզս, և վնասեցեր խոնարհաց, ատեցեր
զճշմարիտս, և սիրեցեր զսուտն, աւերեցեր զամրութ
օգնաւորաց, և քակեցեր զպարիսպս որ ոչ յանցեան
քեզ. * և ելին թշնամանք քո առ Բարձրեալն, և ամ-
բարտաւանութիւն քո առ Հզօրն. * և հայեցաւ Բարձ-
րեալն ՚ի ժամանակս իւր, և ահա կատարեալ էին, * վա-
յնորիկ կորնչելով կորիցես դու արծուի, և թեւք քո
անպիտանք, և գլուխք քո չար, և մագիլք քո գձլի-
նակք, և ամ մարմին քո ապիրատ: * զի հանգիցէ եր-
կիր, և թեթեւասցի յամ աշխարհս վճարել ՚ի քումմէ
անօրէնութէ. ակնունել դատաստանի, և ողորմութե որ
արար զնա:

Եւ եղև յորժամ խօսեցաւ առիւծն զբանս զայս ընդ ԳԼ.
Արծուոյն. * և ահա որ մնացեալ էր գլուխն՝ կորեաւ, ԺԲ.
և երկու թեւքն որ Ը նմա էին՝ կանգնեցան և փոխեցին
սա՚ի տիրել. և էր իշխանութե նց վատթարութ և շփո-
թութ լի. * և ահա նք եւս կորնչէին. և ամ մարմին
արծուոյն կիզոյր. և ափշէր երկիր յոյժ: Եւ ես ՚ի շատ
զարմանալոյն և ՚ի բազմ երկիւղէ զարթեայ՝ և ասացի
յանձն իմ, * աղաչեմ դու արարեր ինձ քննել զճա-
նապարհս Բարձրելոյն. * և ահա լուծեալ է անձն իմ,
հոգի իմ, և տկար եմ յոյժ, և ոչ կայ յիս զօրութե ՚ի
բազմ երկեղէն զոր երկեայ ՚ի գիշերիս յայսմիկ: * արդ ա-
ղաչեմ զԲարձրեալն զի զօրացուսցէ զիս մինչև ՚ի վախ-
ճան: * և ասեմ Տէր իմ եթէ գտի շնորհս յաչս քո,

Digitized by Google

թէ արդարև երանեցայ քեզ ամենայն 'ի քէն, և թէ
արդարև եղ խնդիր իմ առաջի երեսաց քոց՝ * զօրացո 8
զիս, և յայտնեա ծառայի քո զգուշացուցանս և զիրս, և
զմեկնութիւն ահաւոր երազոյն զոր տեսի. զի լցուսցես մխի-
թարեսցես զանձն իմ. * որովհետև արժանի արարեր 9
ցուցանել ինձ զվախճան ժամանակաց. և զժամանակաց կա-
տարած: Եւ ասէ ցիս. * այս է մեկնութիւն երազոյդ՝ 10
* զոր տեսեր. արծուին որ ելանէր 'ի ծովէն՝ չորրորդ 11
թագաւորութիւն է որ յայտնեցաւ եղբօր քում դանիէ-
լի. * այլ ոչ յայտնեցաւ նմա այսպէս՝ որպէս և քեզ յայ- 12
նեմ քեզ: * Ահա աւուրք եկեսցեն՝ և յարիցէ թագա- 13
ւորութիւն 'ի վերայ երկրի, և եղիցի ահեղ քան զամենայն թա-
գաւորս որ յառաջագոյն էին, * և առաջի նորա թագա- 14
ւորեսցեն 'ի նմա թագաւորք երկոտասան մի քան զմի-
ջէ: * Իսկ երկրորդն 'ի թագաւորացն աւելի ժամա- 15
նակս կալցի քան զերկոտասանս. * այս է մեկնութիւն 16
երկոտասան թևոցն զոր տեսեր: * Եւ որպէս լուար 17
ձայնին որ խօսէր, որ ոչ 'ի գլխոյն բարբառէր, այլ
'ի միջոյ մարմնոյն նորա. * այդ բանն է որ 'ի միջի ժա- 18
մանակի այնր արքայութեն, եղիցին որոշմունք ոչ սա-
կաւք, մերձեսցի 'ի կործանել և ոչ անկցի երբեք, այլ
կանգնեսցի կացցէ յառաջին իշխանութիւն: * և զի տե- 19
սեր զաւելորդ թևսն ընդ բուսեալ շուրջ զմարմին թևոց
նր, * այս այն բան է. յարիցեն 'ի նմանէ ութ թա- 20
գաւորք, որոց եղիցին ժամանակք թեթևք, և ժամք
փութով. երկու 'ի նոցանէն կորիցեն * 'ի մերձենալ 21
ժամանակին, և 'ի հասանել իշխանութեն նր. չորքն պա-
հեսցին 'ի ժամանակին, յորժամ կամեսցի մերձենալ ժա-
նր կատարած ժամանակին. երկուն 'ի վախճան պա-
հեսցին: * Եւ զի տեսեր 'ի նմա երիս գլուխս հանգուցեալս 22
և դադարեալս, * այս այն բան է, 'ի վախճանի նր յա- 23
րուցէ բարձրեալն երիս թագաւորս, և նորոգեսցեն
ընդ ինչ. խրատեսցեն զերկիր, * և զբնակիչս նր իշ- 24
խանութբ բազմաւ, քան զամ որք յառաջն եղեալ
էին. վա այնորիկ անուանեցան նք գլուխք արծուոյն.
* նք եղիցին գլուխ թագաւորութեն իւրեանց, և լցցեն 25
զվախճան նր: * Եւ զի տեսեր զգլուխն մեծ լռեալ 26
և կորուսեալ, մին 'ի նոցանէն վախճանեսցի չարչարա-
նօք, * և երկուքն որ մնայցեն՝ զնա սուր կերիցէ. * և 27
ընդ նմին և միւսն միանգամայն 'ի վախճանի 'ի սուր 28
անկցի: * Եւ զի տեսեր զերկուս աւելորդ թևսն փո- 29
խեալ 'ի գլուխն յաջակողմն կոյս, * այս այն բանքն են՝ 30
զորս պահեաց բարձրեալն 'ի վախճան նր, որոց իշխա-
նութիւն նր անարգ և լի խռովութբ. * որպ հայեցար Է 31
առիւծն, և տեսեր ելեալ 'ի մայրեաց, սթափեալ և զար-
թուցեալ 'ի քնոյ, մռնչելով խօսէր. Է արծուոյն և յան-

դի

Digitized by Google

գիտանէր զանիրաւութիւնս նր, և ամ բանիցն զոր լ-
32 ուարն ։ * Նա է օծեալն, զոր պահեաց Բարձրեալն
'ի ժամանակս վախճանի յաղագս դաւթի. նա ինքն ծա-
գեսցէ եւ եկեսցէ եւ խօսեսցի ընդ նմա, եւ զամբարշտու-
թիւնս յանդիմանեսցէ, եւ զնր անիրաւութիւն նր խօսեսցի,
33 եւ դիցէ առաջի նր զնղովս, * եւ ածցէ զնա յիւր դա-
տաստանն կենդանի ։ եւ յորժամ յանդիմանեսցէ զնա,
34 յայնժամ կորուսցէ զնա ։ * եւ զմնացեալ ժողովրդեանն
նր փրկեսցէ գթութբ, եւ զմնացեալսն 'ի սահմանս նր
փախեսցէ, եւ ուրախ արասցէ զնս մինչեւ եկեսցէ վախ-
ճան դատաստանին, վասն որոյ խօսեցաւ 'ի սկզբանն ։
35 * Այս է զոր տեսերն, եւ այս է մեկնութիւն նր. * Դու
36 միայն արժանի եղեր գիտել զխորհուրդս Բարձրելոյն.
37 * գրեա զայդ 'ի գիրս զոր տեսեր, եւ դիր զդա յան-
38 քոյթ տեղւոջ, * եւ ուսուսցես զիմաստունս ժողովր-
դեան քո զնս. եւ դիցես զնա 'ի դէպ տեղւոջ, եւ լու-
սաւորեսցես նոքօք զիմաստութիւնս եւ զերկեղածս իմ.
զորոց գիտես զսիրտս թէ ընդունին զնա՝ առ 'ի պահել
39 զխորհուրդս զայս ։ * Բայց դու կաց եւ մնա աստէն,
այլ եւս աւուրս եւթն, զի ցուցից քեզ զայն զոր կամի
40 Բարձրեալն յայտնել քեզ ։ * Եւ գնաց հրեշտակն յինէն,
եւ եղեւ իբրեւ լուաւ ժողովուրդն, եթէ էանց եւթն
օրն, եւ չեւ եւս դարձեալ էի 'ի քաղաքն, ժողովեցաւ
ամ ժողովուրդն 'ի փոքունց մինչեւ ցմեծամեծս. եւ ե-
41 կին առ իս, եւ ասեն. * զի՞նչ մեղաք քեզ եւ կամ զի՞նչ
յանցեաք ։ զի այսպէս լքեր թողեր զմեզ, եւ աստէն
42 մնայեր յայսմ տեղւոջ. * դու միայն մնացեր մեզ յամ
մարգարէից իբրեւ ողկոյզ կթոց, եւ իբրեւ զճրագ յաղ-
ջամղջին տեղւոջ, իբրեւ զնաւահանգիստ մի միայն փրր-
43 կութե. * ոչ է բաւական չարս որ եհաս 'ի վր մեր,
44 * այլեւ դու եւս զմեզ լքեր թողեր. որչափ լաւ էր մեզ
45 կիզուլ եւ այրիլ 'ի հուր ընդ սիոնի. * զի էր մեզ լաւ-
քան զհին մեռեալս նր ։ եւ յասել նց զայս՝ լացին մե-
46 ծաբարբառ ։ * Ետու պատասխանի եւ ասեմ ցնս. քաջալե-
47 րեաց տունդ յակոբայ, * զի կայ յիշատակ մեր առա-
ջի Բարձրելոյն. եւ հզօրն ոչ մոռացաւ զմեզ իսպառ.
48 * այլ ես ոչ թողի զձեզ, այլ եկի 'ի տեղիս յայս՝ աղա-
չել զտր վն աւերածոյն սիոնի, եւ խնդրել զողորմութի
49 վն տառապանաց մերոց ։ * եւ արդ երթիցեն իւրա-
քանչիւրոք 'ի ձէնջ 'ի տուն իւր, եւ ես եկից առ ձեզ
50 յետ այսոց աւուրց ։ * Եւ գնաց ժողովուրդն 'ի քա-
51 ղաքն՝ որպէս ասացի նց. * եւ ես նստայ 'ի դաշտին զեւթն
օր, որպէս եւ հրամայեաց ինձ հրեշտակն տն. եւ ուտէի
'ի ծաղկանց եւ 'ի բանջարոց դաշտին, եւ եղեւ ինձ 'ի
կերակուր այն զաւուրսն ։ Գլ.
1 Եւ դարձեալ տեսանէի 'ի տեսլեան գիշերոյ, * եւ տե- ԺԳ.

Digitized by Google

տանէի 'ի ծովէ կողմանէ հողմ մեծ՝ զի շարժէր զամ 2
ալիս նր. * և հանէր ինքն հողմ 'ի սրտէ ծովուն 'ի 3
նմանութի մարդոյ, և ընթանայր և թռչէր ը նն մարդն
ամպովք հանդերձ. և ուր զերեսս իւր դարձուցա_
նէր՝ դողայր յորս հայէրն; * և ուր հասանէր բարբառ 4
բերանոյ նր, հալէին և մաշէին ամենեքեան որ լսէին
զձայն նր, որպ հալի մոմ յորժամ մերձեսցի 'ի հուրն:
* Եւ տեսանէի յետ այնորիկ՝ ժողով լինէր բազմութե 5
մարդկան 'ի չորից կողմանց երկրի, որոց ոչ էր թիւ,
զի մարտիցեն ը մարդոյն որ ելանէր 'ի ծովէ անտի,
* և տեսանէի թէ որպ կռփէր իւր զլեառն մեծ և թռա_ 6
նէր 'ի նա. * և ես խնդրէի գտանել զերկիրն եղանա_ 7
զին ուր փորեցաւն, և ոչ կարացի: * Եւ յետ այնորիկ 8
տեսի և այս՝ ամենեքեան ժողովեցան առ նա մարտն_
չել ընդ նմա. երկնչէին յոյժ, բայց սակայն կռուէին
կռուելով. * և յորժամ ետես զբազումս դիմել գալ 9
հասանել բազմութեն 'ի վր, ոչ համբառնայր զձեռն
իւր առնուլ զզէն 'ի վեր, և ոչ այլ ինչ անօթ պատե_
րազմի, բայց միայն տեսի 'ի պատերազմին, * զի որպ 10
բոց հրոյ բղխէր 'ի բերանոյ նորա, և 'ի շրթանց իւրոց
իբրև զփայլակն լուսոյ. * և յարձակէր յարձակելով 11
'ի վր պատրաստ բազմութեն կռուել, և կիզոյր յան_
կարծակի զամենեսեան առհասարակ, առ 'ի չգտանել
բնաւ ամենևին յայնչափ 'ի բազմութե, բայց միայն ա_
ճիւն մոխրոյ և հոտ ծխոյ տեսի, և զարմացայ 'ի միտս
իմ: * Եւ յետ այսորիկ տեսի այր մի զի 'ի ջանէր 'ի լեռ_ 12
նէ միոջէ, և կոչէր առ ինքն այլ ևս բազմութի խա_
ղաղութե. * և գային առ նա տեսանել բազումք 'ի մարդ_ 13
կանէ, ոմանք 'ի նոցանէն ուրախութբ էին, և ոմանք
տրտմութբ, և ոմանք 'ի նոցանէ կապեալս ածէին, և
ես 'ի բազմութէ ահաբեկին զարթեայ և աղաչեցի զբարձ_
րեալն, և ասեմ, * դու տր ինքնին ցուցեր ծառայիս 14
քում զսքանչելիս քո զայս, և արժանի համարեցար
զիս ընդունել զխնդրուածս իմ. * արդ և այժմ յայտ_ 15
նեա ինձ զայսր երազոյ մեկնութի, * որպ կարծեմ մտօք 16
իմովք, եթէ սոյս իցեն որք մնասցեն յաւուրսն յայնս,
ապա եղուկ են մնացեալք յաւուրսն յայնս: * տեսա_ 19
նեմ վիշտս մեծամեծս և տառապանս բազումս, որպ և
նշանակէ երազս այս. * արդ ապաքէն օգուտ էր հա_ 20
սանել 'ի ժամանակն յայն, եթէ անցանել իբրև զամպ,
և ոչ տեսանել որ հասանելոցն իցէ վախճան ժամա_
նակին: Եւ պատասխանի հրեշտակն և ասէ ցիս, * ասացից 21
քեզ և զայս երազոյ մեկնութի, այլ և զն մնացելոցն,
* և զն որոց խօսեցաւ նա առ 'ի վախճան ժամանա_ 22
կաց, այս բանք են: * Երանի իցէ այնոցիկ որ հասա_ 23
նիցեն յաւուրսն յայնոսիկ, և որ պահիցեն 'ի համբե_

րու_

Digitized by Google

բութեան նշաւասատուն և զճշմարտութեան և զողորմութեան .
24 * զկանխս այսուհետև զի առաւել երանեցան մեղա-
25 ւորքն քան զանցեալսն : * խոկ մեկնութ երազոյն այս
26 է. զայլն զոր տեսեր որ ելանէր 'ի ծովէ անտի , * այն
է զոր առաքեացէ բարձրեալն յետ բազմ ժամանակաց .
և 'ի ձեռն նր փրկեսցէ զարարածս իւր . և նա զար-
27 ձուսցէ զմնացեալսն . * և զի տեսեր զի ելանէր շունչ
28 հրոյ . * և զի ոչ ունէր 'ի ձեռին զէն , և ոչ կայր ինչ
պատերազմի , և զի յաղթեաց բազմութեան յարձակելոցն
29 ծրբք զայլին կռուել ընդ նմա , այս այն բան է . * զի ա-
հա աւուրք եկեսցեն յորժամ կամեսցի փրկել բարձ-
30 րեալն որ 'ի վր երկրի , * հասցեն զարմանք 'ի վր ամ
31 բնակչաց երկրի . * խորհեսցին ընդ միմեանս տալ պա-
տերազմ , տեղի ընդ տեղւոյ , ազգ ընդ ազգի , Թագաւո-
րութի ընդ Թագաւորութեան , ժողովուրդք ընդ ժողովրդս ,
առաջնորդք ընդ առաջնորդս , քահանայք ընդ քահանայս ,
և հաւատք պաշտաման բաժանեսցին յիւրաքանչիւր
32 կողմանց . * և եղիցի լինել նշանացս այսոցիկ , զոր ես
յեռաջ ասացի . երևեսցի բարձրեալն զօրութբ մեծաւ .
սա է այրն այն զոր տեսեր երևեալ 'ի ծովէ անտի . և
փչեսցէն 'ի հեթանոսաց զպատկերս պղծութեան իւր-
33 եանց : * և յորժամ լուիցեն զնմանէ , հեռասցին չաւել
34 ընդ միմեանս պատերազմ . * և ժողովեսցին միանգամայն
բազմութի այնչափ յոյժ բնակչաց երկրի , ծառայել նմ
հաւատովք : և առ 'ի մերձենալ վախճանին քակտես-
ցին 'ի միմեանց . այս է բազմութին զոր տեսեր , որ կա-
35 մեր գալ և տալ պատերազմ ընդ նմա , * այլ նա կացցէ
36 'ի վր լերին գլխոյ որ է սիոն , * զի 'ի սիոնէ եկես-
37 ցէ , և երևեսցի ամ պատրաստողաց , * և յանդիմա-
նեսցէ զամբարշտութիւ այլոց , և զչարաչար գործս նց ,
38 և ցուցցէ նց զպատուհասսն որով զատեսցի զնս : * և
39 յետ այնորիկ առանց աշխատութե կորուսցէ զնս : * Եւ
զի տեսեր զնս , զի ժողովէր այլ բազմութի խաղաղութե
40 * նք են , որ յանարգ հեթանոսաց ժողովեալ վարե-
ցան , և 'ի զօրականն արքայութե խառնեցան ընդ նոսա .
այս է բազմութեին ժողովեալ և խաղաղական . և որք
համբերեսցին 'ի նոցանէ ցուցցէ նց բարձրեալն աւելի
նշանս . և պաշտպանեսցէ նց : Եւ ասացի թէ երանի
եղէ այնմ ազգի , քան այժմու ժողովրդեանս : և ասէ
ցիս . այսպէս եղիցի ոմ տեսերդ , և մեկնեցաւ քեզ :
51 * Եւ ասեմ ցնա . Տր և զայս եւս յայտնեա ինձ . ընդէր
52 տեսի մարդ յայս եղեալ գալ 'ի ծովէ անտի : * Եւ ա-
սէ ցիս . ոմ ոչ ոք կարէ տեսանել , կամ քննել , կամ
գիտել զանդունդս խորոց . այնպէս այժմ ոչ ոք կա-
րասցէ 'ի վր երկրի ճանաչել , կմ գիտել զխորհուրդս
բարձրելոյն , եթէ ոչ 'ի ժամանակի փառաւոր յայտ-
նութե

Digitized by Google

նուէ նի : * այս է մեկնութիւն երազոյն զոր տեսեր : Եւ 53
վասն այնորիկ քեզ միայնոյ յայտնեցաւ այս յերկրի.
* Թողեալ զքո հոգս որ հոգաբարձու եղեր մեր անու_ 54
անն, և մեր օրինացն. խնդրեցեր դու մեր ժողովրդ_
եանն քո, և աղաչեցեր. * զի զկեանս քո վարեցեր ի_ 55
մաքրութիւն և գիտութիւն. * Վա այնորիկ եցոյց քեզ զայս 56
ամ, զի յետ այլ երից աւուրց ասացից քեզ. և երևե_
ցին քեզ զարմանալիքս : * Եւ իբրև չոգեալ գնայի ՚ի 57
տեղւոջ դաշտին, և փառաւորէի զԱմենակալն մեծ. * զի 58
այնպէս դարմանէ և առաջնորդէ. և ոչ որ հասանէ
զմիտս մարդկան. և կացի անդ երիս աւուրս :
Գլ. Եւ եղև յետ երրորդ աւուրն, ես նստէի ՚ի ներքոյ
ԺԶ. ծառոյ միոյ, * և ահա եկն յանդիման իմ ՚ի մորենւոյ 2
ձայն եղանէր բարբառ, և ասէր ցիս. Եզրա Եզրա : և
ասացի. ահաւասիկ եմ ես : Իբրև զայս ասէի՝ յոտն
կացի ՚ի վր ոտից իմոց. և ասէ ցիս. * երևեցայ երևե_ 3
ցայ ՚ի մորենւոյս, և խօսեցայ ընդ Մովսիսի. յորժամ
ժողովուրդն ծառայէր յԵգիպտոս. * և առաքեցի զնա, 4
և հանի զժողովուրդն իմ յԵգիպտոսէ. և ածի զնա ՚ի
լեառն Սինա. և կալայ զնա աւուրս բազումս. * և ցուցի 5
նմա բազում սքանչելիս. և յայտնեցի նմա զխորհուրդս
ժամուց. և ծանուցի նմա զվախճան ժամանակաց. և
պատուիրէր եւս նմա ասել * զբանս համարձակութեան 6
յայտնի. և չէ ինչ որ ծածկեալ է. * և այժմ քեզ 7
ասեմ * զխորհուրդս զայս զոր յառաջ նշանակեցի : և 8
զերազս զոր տեսեր, և զմեկնութիւն զոր լուար, ՚ի
մտի քում պահեա. * զի դու համբարձցիս ՚ի մարդկա_ 9
նէ, և ընդ իս լինիցիս այսուհետև, և որ քեզ նման
ոք իցէ մինչև ՚ի կատարումն ժամանակաց. * Հրաման 13
տուր այսուհետև վասն տան քո, և մխիթարեա զտառա_
պեալսն նց, և խրատեա զժողովուրդ քո, և իմաստ_
նացո զիմաստունսն նոցա. * Հրաժարեա դու այսուհե_ 14
տև յապականական կենացս, և մերժեա ՚ի քէն զհոգա_
թեան մտաց, և հեռացո ՚ի քէն զմարդկեղէն ծանրութիւ_
թի, և ՚ի բաց ընկեա ՚ի քէն զհոգս, և զդժուարական
միտս. և փութա փոխել յայսմ երկրէ, * զոր այժմ 15
տեսեր զազանհեալն չարին. դարձեալ եւ քան զայս տես_
ցես * զի որչափ կեանքս այս անցանեն, նոյնչափ բազ_ 16
մանան չարիք ՚ի վր երկրի. * հեռացաւ յոյժ ճշմար_ 17
տութիւն որ առ նմ, և որ առ մարդիկս էր, մերձեա_
ցի սուտութիւն և առաւելութիւն. ահաւասիկ փութայ առ_
ծուցին զալ՝ զոր տեսեր ՚ի տեսլեանն : * Եւ առ, պատուիրեմ 18
և ասեմ. խօսեցայց սակաւիկ միայն եւ առաջի քո Տր.
* ահա երթամ որ և հրամայեցեր ինձ, և խրատեցից 19
զմնացեալ ժողովուրդն : իսկ որ միւսանգամ ծնանի_
ցին ով խրատեսցէ. * զի կայ աշխարհս ՚ի խաւարի, 20
և

Digitized by Google

21 և բնակիչք նորա առանց լուսոյ. * Զի օրէնք քո այ-
րեցան. և ոչ ոք յետ այսորիկ ծանիցէ զգործս զար-
մանալեացդ քոց. և ոչ զպատուիրանս քո զոր պատուի-
22 րեցեր: * Զի եթէ գտի շնորհս առաջի քո, առաք յիս
զհոգի քո, զի գրեցից զամ որ եղեն ի սկզբանէ յայսմ
աշխարհի, և որչափ ինչ էր գրեալ յօրէնս քո, թերևս
կարասցեն մարդիկ զշաւիղս գտանել, և որք
23 կամին կեալ ՛ի սպառ ժամանակս յետինս: * Ետ պատասխանի
և ասէ ցիս. երթ ժողովեա զու զժողովուրդն, և ա-
սասցես ցնոսա զի մի խնդրեսցեն զքեզ աւուրս քառա-
24 սուն: * և դու պատրաստեա քեզ տախտակս բազումս,
և առ ընդ քեզ զՍարեա և զԴաբրեա և զՍելեմիա, և
զԵչանոս և զԱսիել. զհինգ հնգեսեան, զի պատրաս-
25 տեսցեն ՛ի գրել: * և եկեսցես ՛ի կարգի, և վառեցից
ի սրտի քում ճրագ իմաստութեան որ ոչ
26 անցցէ մինչև ՛ի կատարել զոր գրելոցն իցես: * և յոր-
ժամ զայս կատարեսցես, է ինչ ՛ի նոցանէն զոր յայտ-
նեսցես. և է ինչ զոր գաղտնի ՛ի ծածուկ իմաստնոց
27 ուսուսցես: վաղիւ յայսմ ժամու սկսիր գրել: * Ես
գնացի որպէս հրամայեաց ինձ տր. և ժողովեցի զամ ժո-
28 ղովուրդն, և ասացի ցնոսա: * Լուր իէլ զբանս զայս
29 զիմ. * պանդխտութեամբ պանդխտեցան հարքն մեր յե-
30 գիպտոս ՛ի նախնմէ, և փրկեցան անտի: * և ընկալան
օրէնս կենաց զոր ոչ պահեցին, զորով և դուք անցէք:
31 * և տուաւ ձեզ երկիրն ՛ի ժառանգութիւն, և յերկ-
րի ձերում դուք և հարքն ձեր անօրինեցայք, և ոչ
պահեցէք զճանապարհս զոր պատուիրեաց ձեզ բարձ-
32 րեալն. * և արդար դատաւորն է, և զերծ հան ՛ի մէնջ
33 ՛ի ժամանակի զպարգևեալն, * և արդ դուք աստ էք
34 և եղբարք ձեր ներքոյագոյն քան զձեզ են, * եթէ գնի-
ցէք ՛ի միտս ձերում և խրատեսջիք, և հնազանդեցու-
35 ցէք զսիրտս ձեր, կենդանիք պահեսջիք: * զի դատաս-
տանն յետ մահու եկեսցէ, յորժամ դարձեալ կենդա-
36 նասցուք. յայնժամ արդարոցն անունն յայտնեսցի, * և
առ իս որ մի մերձեսցի այսուհետև, և մի խնդրեսցէ
37 որ զիս մինչև ց.քառասուն օր: * Ես առի ը՜ իս զհնգե-
սեան արսն զոր հրամայեաց ինձ, և գնացի ՛ի դաշտն
38 և եղէ անդ: * և եղև ՛ի վաղիւ անդր, և ահա ձայն
բարբառոյ կոչեաց զիս և ասէ. Եզրա Եզրա, բաց զբե-
39 րան քո և կլլ զոր ես քեզ տամ: * և բացի զբերան
իմ, և ահա բաժակ մի տուաւ ինձ, և գոյն նր էր հրոյ,
40 * և առի արբի: իբրև արբի, սիրտ իմ բխեաց զիմաս-
տութիւն, և միտք իմ յաւելլին զհանճար, և հոգի իմ
41 բխեաց զյիշատակս, * և բացաւ բերան իմ և ոչ փա-
42 կեցաւ. * և Բարձրեալն ետ զիմաստութիւն հնգեցունց
արանցն, և գրեցին փոխանակաւ զասացեալ նշանաւ

Tt 4 գրով,

Digitized by Google

գրով. զորս ոչ գիտէին. և նստայ անդ աւուրս քա-
ռասուն, և նքա 'ի տունջեան գրէին, * և 'ի գիշերի հաց 43
ուտէին. և ես 'ի տուէ խօսէի, և 'ի գիշերի դադա-
րէի. * և գրեցին 'ի քառասուն աւուրն գիրս իննսուն 44
և չորս : * Եւ եղև յետ լնուլ քառասուն աւուրն՝ խօսե- 45
ցաւ ընդ իս բարձրեալն և ասէ, զառաջինն զոր գրեցեր
յայտ դիջիր, և կարդասցեն զնա արժանիք. * և զերկ- 46
րորդն պահեսջիր առ յուսուցանել զիմաստունս ժո-
ղովրդեանն. * զի 'ի նոս են աղբիւրք իմաստութեան, և 47
աղբիւր հանճարոյ և գիտութեան : և արարի այնպէս.
յամին չորրորդի շաբաթին ամաց. յետ ամաց հինգ
հազար արարածոյ աշխարհի, և երկուց ամսոց ա-
ւուրց. և ինքն եղև վերացաւ և համբարձաւ 'ի գունդ
նմանողաց իւրոց Է ամս և Է արդարս : Գրեցի զայս
ամ. և յարջորջեցայ դպիր բարձրելոյն : որում փառք
յաւիտեանս. Ամէն :

ԱՂՕԹՔ
ՄԱՆԱՍԷԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻ.

ՏՐ ամենակալ ած աբրահամու սահակայ յա-
կոբայ զաւակի նոցա արդարոց.
Որ արարեր զերկինս և զերկիր՝ և զամենայն
զարդ նոցա :
Կապեցեր զծով բանիւ հրամանաւ քով, փակեցեր
զանդունդս, կնքեցեր ահաւոր և փառաւորեալ անուամբ
քով :
Որ ամենայն ինչ սարսէ և դողայ յերեսաց զօ-
րութեան քո :
Անբաւ է մեծվայելչութեան փառաց սրբութեան քոյ. անտա-
նելի է բարկութիւն սպառնալեաց քոց 'ի վերայ մեղա-
ւորաց, անչափ և անքննին են ողորմութիւնք աւե-
տեաց քոց :
Դու Տէր բարձրեալ երկայնամիտ բազումողորմ, և
զղջանաս 'ի վերայ չարեաց մարդկան :
Դու Տէր ոչ եդիր ապաշխարութիւն վասն արդարոցն,
աբրահամու սահակայ յակոբայ, որք ոչ մեղան քեզ :
Այլ եդիր ապաշխարութիւն ինձ մեղաւորի. զի
մեղայ աւելի քան զաւազ ծովու, և բազմա-
ցան անօրէնութիւնք իմ :
Չեմ արժանի հայել և տեսանել զբարձրութիւնս
երկ-

Digitized by Google

երկնից՝ ՚ի բազմութենէ անօրէնութեան իմոյ:
Կորացեալ եմ ես՚ի բեռնութենէ կեղծաւորակերպութեանց. և ոչ գոյ ինձ հանգիստ:
Բարկացուցի զսրտմտութիւն քո, և չար առաջի քո արարի, կանգնեցի պատկերս և բազմացուցի զպղծութիւնս:
Եւ արդ՝ խոնարհեցուցանեմ զծունր սրտի իմոյ, և խնդրեմ ՚ի քաղցրութենէ քումմէ:
Մեղայ Տէր, մեղայ, և զանօրէնութիւնս իմ ես ինքնին գիտեմ:
Աղաչեմ և խնդրեմ ՚ի քէն, Թող ինձ Տէր, թող ինձ, և մի կորուսաներ զիս ընդ անօրէնութիւնս իմս:
Մի յաւիտեան բարկանար ինձ, և մի յիշեր զչարիս իմ, և մի դատապարտեր զիս ընդ այնոսիկ, որ իջանեն ՚ի ներքսագոյն երկրի չարեօք:
Զի դու ես Տէր Աստուած ապաշխարողաց ես, և յիս ցուցցես զբարերարութիւնս քո՝ որ անարժանս եմ:
Կեցուսցես զիս ըստ բազում ողորմութեան քում, և օրհնեցից զքեզ զամենայն աւուրս կենաց իմոց:
Զի քեզ Տէր օրհնեն ամենայն զօրութիւնք երկնից. և քո են փառք յաւիտեանս. Ամէն:

ԹՈՒՂԹ

ԿՈՐՆԹԱՑՒՈՑ ԱՌ ՍՈՒՐԲ ԱՌԱՔԵԱԼՆ ՊԱՒՂՈՍ

Ստեփանոս եւ որք ընդ նմ երիցունք, Դափնոս Եւ- 1
բուղոս, Թէոփիլոս եւ Քսինոն, առ Պաւղոս հայր
մեր եւ աւետարանիչ, եւ հաւատարիմ վարդապետ 'ի
քն յն, ողջոյն ։ * Արք ոմանք երկու եկին 'ի Կորըն- 2
թոս, Սիմոն անուն եւ Կղէոբիոս, որք կործանեցին քաջ
քաջ զոմանց հաւատս, հրապուրօղս, եւ ապականեալ
բանիւք ։ * յորոց բանից մերոյ դու ինքնին պարտիս 3
հասանել․ * զի մեք 'ի քէն ոչ երբէք լուաք զայնպիսի 4
բանս, եւ ոչ յայլոցն առաքելոց․ * այլ այսչափ գի- 5
տեմք որ ինչ 'ի քէն լուաք, եւ որ ինչ 'ի նոցանէն լուաք
հաստատուն պահեմք ։ * Բայց յայժմիկ յոյժ ողորմե- 6
ցաւ Տր, զի մինչ դու իսկ մարմնով ըՃ մեզ ես, միւս-
անգամ լուիցուք ։ * Արդ՝ կամ գրեա դու առ մեզ․ 7
եւ կամ ինքնին դու առ մեզ վաղվաղակի եկեսջիր․
* մեք հաւատամք 'ի Տր՝ թէ ոճ յայտնութեան ցուցա- 8
թէոնէսեայ, եթէ փրկեաց զքեզ Տր 'ի ձեռաց անօրէ-
նին ։ * Եւ են բանք մոլորութեան պղծոցն․ զոր ասենն 9
եւ ուսուցանենն, այսպէս․ * Չէ պարտ ասեն զմարգա- 10
րէսն ընդունել․ * եւ ոչ զած ասեն ամենակալ․ 11
* եւ

---

* Զբաժանումն փանց հանդերձ Թուահամարով՝ համաձայն անգղիական պաղագրութեն ...ի դիտողութեն ։

* Ոմանք․ Թուղթ Ստեփանոս երիցուն առ Պաւղոս առաքեալն 'ի Կորնթացւոց ։ (1) Ոմանք․ Երիցունքն՝ Նոսմենոս, Եւբուղոս, Թէոփիլոս, եւ Նաւմենոն, առ Պաւղոս եղբայր․ ողջոյն ։ (2) Ոմանք․ Արք ոմանք եկին․․ եւ Կղոբէոս, որք սասանեն քաջ քաջ․․ հրապուրող եւ այլս" ։ (4) Ոմանք․ Մեք ոչ 'ի քէն լուաք զայսպիսի բանս ։ (5) Ոմանք․ Բայց այսչափ գիտեմք թէ զոր 'ի քէն ընկալաք, եւ զոր 'ի նցէ՝ հաստատութեամբ պահեցաք ։ (6) Ոմանք․ Բայց յայժմ յոյժ ողորմեցաւ մեզ Տր․ զի մինչդեռ մարմնով ըՃ․․ միւսանգամ 'ի քէն լուիցուք" ։ (7) Ոմանք․ Արդ՝ փութով վճռեսցի գրեսջիր առ մեզ զայսոցին, եւ կամ դու ինքնին իսկ առ մեզ ։ (8) Ոմանք․ 'Ի Տր եթէ այսպէս յայտնութեան ցուցաւ, եւ նովաւ փրկեաց զմեզ Տր 'ի ձեռաց ա" ։ (9) Ոմանք․ Իսկ են բանք նց մոլորաց․․ զի ասեն այսպէս ։ (10) Ոմանք․ Եթէ ոչ է պարտ զմարգարէսն ընթեռնուլ ։ (11) Ոմանք․ Եւ ոչ զած ։

2 * և ոչ առնէն յարուէ մարմնոց մեռելոց · * և ոչ զմարդն
3 առեն ընաւ ապականեալ յայս · * և ոչ 'ի կուսէն մարխա_
4 մայ ծնեալ առնեն զսա քն մարմինն · * և ոչ զաշխարհս
5 արարած առնեն ոչ, այլ հրեշտակի ուրուք : * Արդ՝
6 փոյթ յանձին կալջիր հասանել առ մեզ · * զի առանց
7 պայթարդութե կայցէ քաղաքս կորնթացւոց · * և նոյ
8 յիմարութեն յայտ յանդիմանութե ամենեցուն խայ_
տառակեալ մերժեսցին : Ողջ լեր :
9 Աւլն, առրան զթուղթն առաքեալքս 'ի քաղաքն փի_
լիպեցւոց Թերսեպոս և ակքոս · զի երբև առ զայն
թուղթն պաւղոս՝ թէպէտ և ինքն 'ի կապանս էր մն
տառանելեալ ապաշխարանի կնոջ, երբև մռանալ նմ
զկապանս, և սուգ առնուլ նմ մն բանիցն զոր լուաւ :
և ասէ լալով · երբև թէ լաւ էր ինձ եթէ վախճանեալ
էի և ընդ մն էի, քան թէ առաքէն նոլին մարմնով,
և զայսպիսի բանս և զաղէտս լսեմ զսուտ վարդապե_
տութե, զի արտմութե 'ի արտմուե վերայ հասանէ
աւադրեկ : Եւ յայդչափ առաքելուանաց վերայ կալ 'ի
կապանս, և տեսանել զայդ աղէտ առաքելոյս, առ որս
ընթացեալ սատանայի և մեքենայից նր, գործել հնա_
րի զչարիս : Եւ այսպէս բազում չարչարանօք առնէր
պաւղոս թղթոյն պատասխանի :
1 Պաւղոս կալանաւոր յսի քսի առ եղբարս կորնթա_
2 ցիս, 'ի բազմ վտանգէ ասաի ողջոյն : * Եւ ոչինչ հա_
րի զարմացեալ եմ՝ եթէ այդչափ վաղվաղակի ընթա_
3 նան հրապոյրք չարին : * Աւլլ զի տր յսի վաղվաղակի
արագցէ զգալուստն իւր մն այնորիկ՝ որ փախուցեն և
անար_

---

(12) Ոմանք · Եւ ոչ յարուէ առեն մարմնոյ : (13) Ոմանք · Եւ ոչ ընաւ զմրդն : (14) Ոմանք · Ծնել առեն · · մարմնով : (15) Արարած առեն յայս : (16) Ոմանք · Արդ եղբայր փոյթ : (17) Ոմանք · Կացցէ ջղքս : (18) Մերժեսցի · ողջ լեր 'ի տր : (19) Ոմանք · Սրկեզնունն · · Թերսեպոս և ակքոս : Երբև առեալ պաւղոսի զթուղթն ; Թէպ'' · · մն տառանելեալ ա'' · · · և սուգ առեալ մն բա'' · · և ասէր լալով · լաւ էր ինձ յառաջ քան զայն վախճանել, և ընդ · · քսի առաքէն նոլին մարմնով եմ, և այսպիսի բանս աղէտից լսեմ զվդպուե · արտմութե 'ի վր արտմութե հասա'' · · · զայդ աղէտս ; ընթանալ մեքենայից սատանայի : Եւ այսպէս :

(1) Ոմանք՝ նաւգին՝ հեղինակին այսպէս · Պաւղոսի թուղթ 'ի կապանաց առ կորնթացւոց ընթերցուածք : (1) Ոմանք · 'ի բազմ խուցելոյ վտանգէ, ողջոյն : (2) Ոմանք · Ոչինչ զարմանամ թէ այդչափ վաղվաղ : (3) Ոմանք · Անարգեն զպատագամս նր :

Digitized by Google

անարգէն զհրամանս Տր։ * Այլ եւ խաղքանէ զայն 4
ուսուցին ձեզ, որ եւ ինքնին ընկալեալ յառաջնոց ա_
ռաքելոցն, որ զամ ժամանակս ընդ տն մերոյ յսի քսի
շրջէին։ * Եւ արդ՝ սակս, զի տր յն քս 'ի մարիամայ 5
կուսէ ծնաւ, որ էր 'ի զաւակէն դաւթի, * ըստ ա_ 6
ւետեաց հոգւոյն սրբոյ. առ 'ի հօրէ 'ի յերկնից առա_
քելոյ 'ի նմա. * զի յաշխարհս մտեսցէ յն, եւ ազատես_ 7
ցէ զամ մարմին իւրով մարմնովն. զի զմեզ 'ի մեռելոց
յարուսցէ. * որպ եցոյց զանձն օրինակ։ * Եւ զի յայտ 8
լիցի զի մարդն 'ի հօրէ ստեղծաւ. * վն այնորիկ մարդն 9
'ի կորստեանն իւրում անխնդիր ոչ մնաց, * այլ խնդ_ 10
րեցաւ, զի 'ի ձեռն որդեգրութեն կենդանասցի։ * Քդի 11
ած որ ամի տրն է, հայր տն մերոյ յսի քսի. որ արար 12
զերկինս եւ զերկիր, առաքեաց նախ 'ի հրէայսն զմար_
գարէսն. * զի 'ի մեղաց անտի նոցա զնս կորզեսցէ, եւ 13
հանցէ յարդարութեն իւր։ * Զի կամէր նա փրկել 14
զտունն Իլի, բաշխեաց արկ նա յոգւոյ անտի 'ի վր
մարգարէիցն. * որ զանմոլարն ածպաշտութե եւ զծը_ 15
նունդն քսի քարոզեսցեն ժամանակօք բզմօք։ * Իսկ 16
որ անօրէն իշխանն էր իբրեւ ած անալ կամեցաւ, ձեռն
արկանէր 'ի նոսա. * եւ զամենայն մարդիկ մեղօք կա_ 17
պէր. * քանզի եւ դատաստանք աշխարհի մերձեալ էին։ 18
* Ած ամենակալ իբրեւ արդարացուցանել կամեցաւ, 19
եւ ոչ կամեցաւ խոտել զիւր ստեղծուածն, * իբրեւ ե_ 20
տես չարչարեալ, ողորմեցաւ. * եւ առաքեաց 'ի վախ_ 21
ճան ժամանակաց զհոգին սբ 'ի կոյսն, յառաջագոյն
նկատեալ մարգարէիւք։ * Որ իբրեւ սրտի մտօք հա_ 22
ւատաց, եղեւ արժանի յղանալ եւ ծնանել զտր մեր յն
քս։ * Զի կորստական մարմնովն, որով հպարտացեալ 23
[illegible] յոր։

---

(4) Ոմանք· Զայն ինչ ուսուցի ձեզ, զոր եւ·· առա_
քելոց անտի··· ընդ տն շրջեցան։ (5) Ոմանք· Որ է
'ի զաւակէ։ (6) Ոմանք· Առ 'ի յերկնից 'ի հօրէ առա_
քելոյ 'ի նա։ (7) Ոմանք· Զի աշխարհս միխիթարեսցի
յն։ (8) Ոմանք· Որպ եւ եցոյց զանձն իւր օրի"։ (9) Ո_
մանք· Յայտնի լիցի զի։ (10) Ոմանք· Վն որոյ եւ 'ի կորըս_
տեանն իւրում մդն անխափ ոչ։ (11) Ոմանք· Կենդա_
նացուսցէ։ (12) Ոմանք· Առաքեաց նա առ հրէայսն
մարգա'։ (13) Ոմանք· Անտի կորզեսցէ զնս·· 'ի յար_
գա"։ (14) Ոմանք· Եւ արկ նա 'ի հոգւոյ անտի իւրոյ
'ի վր։ (16)(17) Ոմանք· Ձեռն արկանէր· եւ զնս եւ
զամ մարմին մեղ"։ (19) Ոմանք· Ոչ կամեցաւ։ (21) Ո_
մանք· Առաքեաց նա 'ի վախ"··· յիշխոյն նկարեալ մար_
գարէից։ (22) Ոմանք· Իբրեւ տր մտօք հաւատաց, ար_
ժանի եղեւ։ (23) Ոմանք· Յոր հպարտացեալ։

Digitized by Google

յորոց է՝ ընծայք ձայնին, նովին մարմնովն հշտամարմնոյ յանդ-
գիմանեացն: * Եթէ չէր իսկ ոմն: Զի 'ի մարմին անդր
ցերբ յԱստուծոյ կոչեաց և փրկեաց զկորստական մար-
մինն. և ծնեալ զնա 'ի կենդանութեան յարութենէ 'ի մեռեալ հա-
ստատեցին: * Զի արդարութեան [illegible] մարմնի
անդր ընծայից ժամանակացն պատուիրանացն. * յոր
և մեզ իբրև հաւատարիմք. առաքեալքն: * Այլա դի-
տաւորք եթէ ոչ են նոքա որդիք արդարութեան. այլ բար-
կութեան. * զի զօրութիւն այ կարծեն յանձանց իւր-
եանց, * և յասեն եթէ ոչ են երկինք և երկիր և ամ-
ենայնք՝ ձեռագործք Հօրն ամե: * Այլ միայն անի-
ծեալքն զանձինս նովին. * բայց դուք՝ զօրութեամբ
այ 'ի բաց մերժեցարուք՝ 'ի նոցանէ. և զխրատս վարդապետու-
թեան 'ի ձեռն 'ի բաց հալածեցէք: * Զի ոչ էք դուք որ-
դիք անհնազանդութեան, այլ մանկունք սիրեցելոյն ե-
կեղեցւոյ. * վասն որոյ ժամանակն յարութեան քարոզեցաւ
ընդ ամենեսեան: * Բայց որ ասեն՝ չիք յարութիւն մարմ-
նոյ. նոքա իսկ չեն յառնելոց 'ի կենդանութեան յարութեանն.
* այլ 'ի դատապարտութիւն: Զի 'ի դատաստան յարի-
ցեն թերահաւատ մարմնովն. * զի զմարմինն զոր ասեն
թէ չիք յարութիւն, նոցա մի լիցի յարութիւն. զի այնպի-
սիքն 'ի յարութենէն ուրացեալք զաւանին: * Նա և
դուք այլք կորնթացիք գիտէք զսերմանցն սերմանեն,
և զայլոց սերմանեաց. * զի հատ բոկ մերկ անկանի յեր-
կիր. և անդ 'ի խոնարհ նախ մեռանի. * և ապա յառ-
նէ կամօքն այն զնոյն մարմին զգեցեալ: * և ոչ ե-
թէ

---

(24) Ոմանք. Եթէ չէր ոմն. զի 'ի մարմին անդր ... և ծնեալ զնա 'ի կենդանեան յարութենէ: (25) Ոմանք. Իւր մարմին: (26) Ոմանք. Իբրև հաւատացեալքն, այս'': (27) Ոմանք. Այլ դիտաւորք ... այլ որդիք բարկութեան: (28) Ոմանք. Որ զօրութեանն գթութեանն այ կայ'': (29) Ոմանք. Որ ասեն եթէ ոչ երկինք և ոչ երկիր .. այլ Հօր ամե: (30) Ոմանք. Անիծեալ զանձինս նովին: (31) Ոմանք. Այլ դուք զօր'': (32) Ոմանք. Զի մի եղիջիք որդիք անհնազանդութեան. այլ մանկունք էք դուք սիրելի'' .. եկեղեցւոյ այ: (33) Ոմանք. Վոյ և ճիւ: (34) Ոմանք. Արդ որ ասեն .. նք ոչ են յառնելոց: (35) Ոմանք. Այլ 'ի դատապարտութեան և 'ի դատաստան յարիցեն թերահաւատք մար'': (36) Ոմանք. Որ ասէ թէ չիք .. նք մի լիցի յարութեն կենաց. զի այնպէս 'ի յարութեան այն, ուրացեալ զաւանին: (37) Ոմանք. Բայց արդ և դուք կորնթացիք. ապա գիտիցէք զորէ- ոյ սերմանս և զայլոց սերմանեաց: (38) Ոմանք. Զի հատ մի ոչ մերկ անկանի յերկիր, և անդէն 'ի խո'': (39) Ոմանք. 'ի նոյն մարմին, և զգեցեալ: (40) Ոմանք. Լոկ

Digitized by Google

որոց իշխանութեանն մեղաց էր։ Արդ՝ մի՛ պատմեսցի 'ի ձենջ բարերարըն ամ, զխոնարհ եւ ողորմածն, [illegible], անիրաւութիւն, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] 'ի ձեռն [illegible] ամենայն եւ [illegible] Այս է [illegible] յո։ Արդ՝ [illegible] լիցի 'ի [illegible] կրօնաւորութեան միջոցում, խոնարհեսցի 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] լիցի 'ի [illegible] միջոցում. [illegible] 'ի [illegible] միջոցում. [illegible] 'ի [illegible] միջոցում. [illegible] 'ի [illegible] միջոցում [illegible]։

գ. Զայս այժմ խօսիմ ընդ ձեզ եղբարք. փութասջիք 'ի յառաքինական գործս ձեր, որպէս խել կատարելապէս 'ի տր։ Քանզի զի՞նչ այլ ունիցիմ ասել ձեզ, ունիք զհոգե- ձերոյ զգուշութիւն. ունիք [illegible] զտուրս. ունիք զանհրաժեշտ [illegible]։ Զի թէ ոչ եւս մի- զեցէք՝ զոր յանդիմանութեան գործեցէք, թողցէ ձեզ տր։ ապա թէ [illegible], եւ 'ի [illegible] ողոր- մութեան զատել, եւ նոյնպէս վարիք. եւ զատապարտեան եւ հանդերձեսցի ձեզ. եւ ոչ ընկալջիք 'ի նմա ողորմութիւն։

դ. Եւ զայս ասացեալ առ նա, յաղօթս եկայք [illegible]։ Ո՛ որ զպատկեր զայս հեռացեալ [illegible] հեռաւորեալդ յո։ Ո՛ որ զնշանս ծաղկեաս զայս յանմահութենէն ծաղկեցուցեր յօդեցեր։ Ո՛ որ [illegible] զկենդանութիւն բանիւ քո զայս [illegible]։ Ո՛ որ միայնդ ես խնամակալ քոյ ծառայից. եւ բժիշկ՝ որ ձրի բժշկես։ Ո՛ որ միայնդ ես բարերար եւ անաչառ [illegible]։ Ո՛ որ միայն գթածդ ես եւ մար- դասէր։ Ո՛ որ միայն փրկիչ եւ արդար։ Ո՛ որ միշտ ես եւ յաւիտենականն, եւ ամ ուրեք միշտ ես ամ [illegible] յո. զու քոյ ով պարգեւօքդ ծածկեաս զամենեսեան որ 'ի քեզ յու- սան։ Ո՛ որ գիտես զչարախօսին միտս ամ ուրեք ըն- [illegible] եւ [illegible]։

ե. Եւ այս խնդրեաց հայր՝ եւ զոհացաւ այսպէս. Զո՛ր օրհնութիւն կամ զո՛ր պատարագ կամ զո՛ր գոհութիւն 'ի ընկալնել հայցիս անուանեալդ [illegible], այլ միայն զքեզ յո քո։ Փառաւորեսջիր [illegible] զքո [illegible] հօր [illegible]։

Փառ_

[illegible]"։ Ոմանք. Ձեռամբ. խոնարհեցէ 'ի մէջ կեանս ձեր. 'ի ծուծկալութե ձերում... ձերում... 'ի սիրելին ձեր զնա։ գ. Տպ. Փութացէք առաքինեաց... կատարել 'ի տր։ Ո- մանք. Յոգնակի գործն... կատարել 'ի տէր։ Ոմանք. Զինչ այլ ինչ ունիցիմ... ընկալջիք միան կամ ողոր" 'ի նմա։ դ. Ոմանք. Քոյին հեռաւորեալ յո... զկենդանութիւն բանիւ քո։ Բ. ձեռ. Ո՛ որ միայն ողորմածդ ես եւ մարդասէր։ Ոմանք. Ծածկես զամենեսեան ոյք... միտս զամ ուրեք ընդ [illegible]։ ե. Տպ. Հայցիս մատուցանել քեզ. այլ միայն զքեզ տր

Digitized by Google

փառաւորեսցէ զմուտ դրան քո : փառաւորեսցէ զյարութիւն քո որ յայտնեցաւ մեզ : փառաւորեսցէ զճանապարհն քո : փառաւորեսցէ զսերմն քո · զբանն · զշնորհն · զհաւատն · զաղն · զանճառ մարգարիտն · զգանձն · զարարչն · զուռկանն · զմեծութիւն՝ որ վն մեր կոչեցար որդի մարդոյ · զճշմարտութիւն · զհանգիստն · զգիտութիւն · զզօրութիւն · զպատուիրանն · զհամարձակութիւն · զազատութիւն · զառ 'ի քեզ փախուստն : Զի դու ես տր՝ արմատ անմահութե · և աղբեւր անապականութե, և հիմն յաւիտենից · անուանեալ զայս ամ վն մեր : Այլ զի մեր կոչեցեալ զքեզ այսպէս, գիտասցուք զմեծութիւն քո, որ է անտես 'ի մեզ 'ի ժամանակիս յայսմիկ · որ սրբոց միայն է տեսանելի · և 'ի միայնոյ 'ի քում մարդն կերպարանեալ :

Զ · Եւ բեկեալ զհացն կարկառ նց · և 'ի վր իւրաքանչիւր եղբօր աղօթս առնելով, արժանի լինել շնորհացն տն և այդ զոհութե : և ճաշակել նր նոյնպէս, և ասացեալ թէ՝ և ինձ մասն եղիցի ընդ ձեզ, և խաղաղութի ընդ ձեզ սիրելիք իմ : Եւ ասէ ցբիւռոս · առ ը քեզ երկուս յեղբարցդ՝ հանդերձ երկու որդւովք, և փայտասօք, և եկ զկնի իմ : Եւ բիւռոս առանց յապաղելոյ արար զոր հրամայեաց նմա ծառայն այ յովհաննէս : Եւ ելեալ երանելին յովհաննէս 'ի տանէն գնայր առ աշխէ դրացն · հրամայեալ բազմութե մերկանալ 'ի նմանէ · և հասեալ 'ի շիրիմ իւր եղբօր միոյ՝ ասաց ցպատանիսն · բրեցէք որդեակք : և նոքա բրեցին : Իսկ նա սաստէր զնա և ասէր · խորագոյն լիցի բրածդ : Եւ նա 'ի բրելն նց խօսէր ը նս զբանն կենաց, և յորդորէր զեկեղեն ը նս 'ի տանէն, շինելով և հաստատելով զնս 'ի մեծութին տն · և աղօթս առնելով 'ի վր իւրաքանչիւր ուրուք ամենեցուն : Իսկ մեք ոչինչ իմանայաք ամենևին :

Է · Եւ իբրև կատարեցին զբրածն պատանիքն շուրջանակաւ,

յն անուանեսցուք : Ոմանք · Զյարութի քո զոր ցուցեր քև մեզ : ԲՃԺ · Զանգին մարգարիտն : Տղ · Զմեծութին, զխոնարհութին՝ որ վն մեր ... և հիմն յաւիտենից : Անուանեալ այսու ամենայն վն ... և միայնոյ 'ի քում մարդն կերպարանեցելոյն :

Զ · Տղ · Կարկառեաց նց · 'ի վր ·· առ 'ի արժան'' ... և այցն զոհութե ճաշակեալ նց : Եւ ասաց ցմեզ, թէ և ինձ մասն ը ձեզ լիցի սիրելիք իմ, և խաղաղութի տն ը ձեզ : Ոմանք · Հրամայեաց բազմաց մերկու'' : Տղ · Եղբօր ուրուեմն : Ոմանք · Զնա սաստեալ և ասէր : Տղ · Շինել և հաստատել զմեծութին տն 'ի միտս նց :

Է · Տղ · Շուրջանակի՝ ով և նա կամէր · մերկանայր

Digitized by Google

կաւ, մերկանայր երանելւոյն զհանդերձն զոր զգեցեալն էր, և սոսանայր իբրև զանկողին ինչ՝ 'ի խորուէ բրածին. և միայն նախորտամբն կացեալ համբարձ զձեռս իւր 'ի վեր, և յաղօթս կայր այսպէս : Ո՛ որ ընտրեցեր զմեզ յառաքելութիւն հեթանոսաց : Ո՛ որ առաքեցեր զմեզ յաշխարհ՝ ամ : Ո՛ որ ցուցեր զքեզ 'ի ձեռն մարգարէիցն քոց : Ո՛ որ ոչ դադարեցեր երբէք. այլ միշտ կեցուցեր զկորուսեալսն : Ո՛ որ 'ի ձեռն ամենայն բնութեց զքեզ ծանուցեր : Ո՛ որ և անասնոց անգամ քարոզեցար : Ո՛ որ զանապատ և զվայրենիս հոգւոյ զգօն և հանդարտ արարեր : Ո՛ որ ծարաւելոյն նմ՝ քոյով բանիւ զքեզ իսկ ետուր : Ո՛ որ մեռելոյն նմա արագ յայտնեցար : Ո՛ որ ընկղմելոյն նմա յանօրէնութե արագ օրէնք ցուցար : Ո՛ որ հերքելոյն նմ. բնաւէին 'ի սատանայէ՝ ընծայեցար փրկիչ : Ո՛ որ յաղթեցեր հակառակորդին՝ 'ի քեզ ապաւինելոցն : Ո՛ որ ետուր նմա զքո ձեռնդ, և յարուցեր զնա 'ի գժոխական խորոց : Ո՛ որ ոչ թողեր զնա 'ի մարմնի կրօնաւորել : Ո՛ որ ցուցեր նմա զթշնամին իւր : Ո՛ որ զգխտութե սուրբ արարեր՝ ամ իմ յո : Ո՛ որ հայրդ ես որոց 'ի վեր քան զերկինս, և ամ երկրաւորաց : Ո՛ որ օրէնքդ ես երեթերականաց, և օդականաց ընթացք. երկրաւորաց պահապան. և երկիւղ սանդարամետականաց : Ընկալ և զքոյդ յաւհաննու զհոգիս, թերևս արժանի եղելոյ 'ի քէն :

Է. Ո՛ որ զիս պահեցեր մինչև 'ի ժամանակս յայս՝ անմերձ 'ի խառնակուէ կանանց : Ո՛ որ և զհայելոյն ինձ 'ի կին մարդ՝ ծանր գրեցեր : Ո՛ որ յառժամանակեայ կենացս փրկեցեր զիս, և 'ի մշտնջենաւորն առաջնորդեցեր : Ո՛ որ 'ի մարմնաւոր աղտեղուէ որոշեցեր զիս : Ո՛ որ 'ի գառն մահուանն զերծուցեր զիս, և 'ի քեզ միայն հաստատեցեր : Ո՛ որ զծածուկ ախտ ոգւոյ իմոյ սանձեցեր՝, և զյայտնի գործս նորին խափանեցեր :

յիւրմէ երանելւոյն : Ոմանք. Եւ սարսռանայր իբրև զանկողին ինչ : Տպ. Զգեցեալ էր : Եւ միայն նախորտամբն կայր 'ի խորուէ բրածին : Համբարձ : Ոմանք. Համբառձեալ զձեռս : Տպ. Ո՛ որ ոչ դադարիս երբէք : Ոմանք. Կեցուցանես զկորուսեալսն : որ ծարաւելոյն նմ արագ յայտնեցար : Ո՛ որ մեռելոյն քով բանիւ զքեզ իսկ ետուր : Տպ. Ընկղմելոյն յանօրէնութե արագօրէն ցուցար : Ոմանք. 'Ի սատանայէ՝ ծանուցար փրկիչ : Տպ. Հակառակորդին տալով զօգնութի 'ի քեզ ապաւէնս՝՝ . . . զթշնամին իւր :

Է. Տպ. Անփորձ 'ի խառնա՝՝ . . աղտորանացս փրկեցեր զիս, և 'ի մշտնջենական կեանս առաջ՝՝ :

Digitized by Google

ցեր։ Ո՛ որ նկղեցեր և հալածեցեր զխոստովանողսն որ յիս։ Ո՛ որ անբիծ զՃնշեալն իմ որ առ քեզ հաստատեցեր։ Ո՛ որ առանց սայթաքելոյ պահեցեր զշաւիղս իմ որ՛ի քեզ։ Ո՛ որ աներկմիտ ետուր զհաւատս իմ որ՛ի քեզ։ Ո՛ որ զՔո գիտութիւն որ՛ի քեզ սահմանեցեր ինձ։ Ո՛ որ գործոց իւրաքանչիւր վարձս հատուցանես։ Ո՛ որ եդիր յաղօթս իմում, մի՛ ինչ ստացուած պատուական քան զքեզ համարել։

Բ. Եւ արդ Տր յս քս, զմատակարարութիւն զոր ընկալայ՛ի քէն կատարեցի. արժանաւորեա՛ զիս քում հանգստեանդ, զքո զողորմութիւն շնորհելով ինձ, որ է անփախուստ և անձառ փրկութի։ Եւ ՛ի գալս իմում առ քեզ, ընկրկեսցի հուրն։ վանեսցի խաւարն։ տկարասցի վիհն։ համրասցի հնոցն։ շիջցի գեհենն։ ամաչեսցեն հրեշտակք չարին։ երկիցեն դևք։ զմնեսցին իշխանք։ զօրութիւնք նր ընկճեսցին։ աջակողմանքն կայցեն։ ձախակողմանքն մի՛ մնասցեն։ Բանսարկուն պապանձեսցի. սատանայ զարհուրեսցի. սրտմտութի նր տաշարեսցի. մոլորութի նր սաստեսցի. տանջանարանք նր պատկառեսցին. յարձակմունք նր կալարեսցին. մանկունք նր շարշարեսցին. և ամ արմատ նր տարակուսեսցի, և սպասցի մինչև իսպառ։

Գ. Եւ տո՛ւր ինձ զճանապարհս իմ որ առ քեզ՝ անխռովք և անխռովաստ վճարել. առնուլ զայն զոր խոստացարն այնոցիկ որ սրբութբ կեցին, և պարկեշտութբ սիրեցին զքեզ։ Եւ ապա կնքեալ զամ զինքն, և տասցեալ՝ թէ դու ես ընդ իս Տր իմ յս քս։ և կողմնեցաւ ՛ի խորշափոսին, ուր զհանգերձն իւր տարածեաց։ Եւ ասացեալ ցմեզ. խաղաղութի ընդ ձեզ եղբարք։ և մինչդեռ մեք ուրախ եաք և լայաք, աւանդեաց զհոգին ՛ի ձեռն Տն՝ սբ առաքելոյն և աւետարանչին յովհաննէս։ Եւ յնի փառք, և քնի պատիւ, և զօրութի յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն։

Ա-

Ոմանք. Իւրաքանչիւր արժանեաց՝ վարձս հատուցեր։
Տպ. Իւրաքանչիւր գործոց արժանաւոր վարձս հատուցանես,.. ստացուած առաւել համարել Ք զքեզ։
Բ. Տպ. Անճառ փրկութի։ Ոմանք. Եւ արդ՛ի գալս իմ առ քեզ... խամրասցի հնոցն։ Ոմանք. Սատանայ կործանեսցի։ Ոմանք. Տանջանք նր խափանեսցին. յարձակմունք նր տկարասցին։
Գ. Տպ. Կնքեալ զինքն՝ ասաց, դու ես Տր իս... Եւ ասաց ցմեզ խաղաղութի ընդ ձեզ եղբարք իմ։ Ոմանք. Զհոգին իւր երանելին յովհաննէս ՛ի ձեռս Տն մերոյ յսի քսի, որում փառք յաւիտեանս. Ամէն։

Digitized by Google

ԱՂԵՐՍ ԵՒԹԱՂԻ։

Ամենայն ուրեք ամ իրիք ժամանակ է, անձէ զայ հասանել յաստիս, եւ դարձեալ միւսանգամ անդրէն դադարել։ Բայց յաղթողն կարեաց միայն ամի յաղթէ։ Մի լինիր ամբարտաւան՝ յորժամ 'ի ցանկալի փառաւորութիս իցես, եւ մի գձուձ՝ յորժամ 'ի թշուառութի հասանիցես։ Զի եթէ այսպէս զկշիռն ունիցիս, արդար կշռիչ կենաց աշխարհիս լինիցիս։ Քեզ ոչ 'ի պարզ, եւ ոչ 'ի յօդուածոյս 'ի մխատակարութիս անկաք. այլ 'ի բազմս եւ յանհնարինս եւ 'ի պէսպէս գաւնութիս. եւ չէք ոք որ այնց մխիթար լինիցի մեզ։ Յամ կասկածելոց բարութեց միանգամայն վրիպեցաք՝ յաշխարհէ եւ 'ի կենաց, եւ 'ի մեծութէ. եւ միայն օգնական չարեաց զանմտութին գտի։ Եւ արդ՝ քզի բազմ վշտօք պատեցար ով անձն, մի վհատիր յաշխատութիս. այլ համբեր ով սիրելի, իբրեւ զլու ինչ անեալ զմտաւ. եթէ ոչ զոր կամի ոք եւ խորհի՝ զայն առնէ, այլ զոր ոչն խնդրէ ոք եւ փախիցի՝ զայն կրէ. այլ ամենեքեն սահմանեն ամի յաղթել խոհկայ։ Այսոց ամի, ասաց մեզ այսպէս. պէտ-աւելկաս գլուխ մի. եթէ յոյսք առ կենդանեաւք, անյոյսք մեռանելոյ։ Եթէ այնպէս իցէ, պարտ է համբերել վշտաց, եւ առնել առաքինութեք կարեաց։ Զի ոչ ոք է ինչ՝ եւ չէ ինչ 'ի կեանս երկրաւորաց, եւ ոչինչ 'ի նմին հաստատութեն իրաց մարդկան կայ. այլ իբրեւ զանիւ շրջի ամ եւ ընթանայ։ Եւ արդ՝ ես թախծեալ մտօք ընդ այսր ամի, գրեմ անձամբ անձին իմում եւ առ սնունդ հօր իմոյ զբազմ թշուառութի իմ։ Վայ է ինձ յորժամ ածեմ զմտաւ զփոփոխմունս. զամ ինչ մարդկան իբրեւ զմարդկային տեսանեմ. եւ մի միայն հաւատարիմ յոյս թողի ինձ զայս եւեթ զմարդասիրութին։

* Ոմանք. Միայն յամի յաղթէ։ Ոմանք. Արդարակշռիչ կենաց Տր։ Ոմանք. Յամ կարծեաց բարութեց.. յՏէ եւ 'ի փառաց եւ 'ի մեծութէ... բազմ վշտօք պարտեցար ով անձն։ Ոմանք. Թշուառութիս իմ... իբրեւ զմարդ տեսանեմ։

ՎԱԽՃԱՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾՈՑ։

Digitized by Google

Ցուցակ վրիպակաց առաջնեկայ տպագրութեան ժամփենիս :

'ի Հատորն Ա :

Սխալ.	Ուղիղ.
Ծնն. Ե. 15. Երկիրք առաջին:	Երկիրք իմ առաջի :
ԺԷ. 16. Եւ ուղեննիան ա'':	Եւ զուղեննիան ազգդ :
Ել. 107. ՃԷԵ. Նախինքն վայե'':	Նա խինքն է վայե'':
Եւ Եր. Բ. 20. Արդ' կոչեցէք :	Արդ' կոչեցէք :
Գ. 10. Ցերեկէ և յե'':	Ցերեկէ և յե'':
Ղ. 14. Արոն և քար'': 'ի ծան''. Սարոն և քար'':	Սարոն և քար'' : 'ի ծան'': Արոն և քար'':
Ժ. 26. Տն մերում:	Տն մեր մերում:
Ժ. 'ի ծան''(15) Այս. Երկրին եգիպտաց'':	(15) Ոմանք. Ցամ երկիրն եգիպտաց'':
Ղևտ. ԺԱ. 22. 'ի Նշէ և ըղջորեակդ, որ ինչ:	'ի Նշէ զՋորեակդ, և որ ինչ:
Թուոց. Ղ. 25. Զքեզ. * և րևեցուցէ :	Զքեզ, * և երևեցուսցէ :
Թ. 7. ՄԻ յայտնեսցուք 'ի:	ՄԻ յայտնեսցուք 'ի :
ԺՂ. 'ի ծան''. 49. Կա կորխայ:	Կա կորխայ :
ԻԱ. 19. 'ի մանայելէ :	'ի մանայելէ :
ԻԹ. 9. Եւ զոհ նջ նա'' :	Եւ զոհ նջ նա'':
ԻԹ. 39. Եւ զփրկուն ձեր :	Եւ զփրկութն ձեր:
Երկր օրէն. Գ. 10. Թէ եկեղեցացւոյ: Որ 'ի ծան'' : Թէ եկեղեցացոյ:	Թէ եկեղեցացւոյ. . 'ի ծան. Թէ եկեղեցացն:
Ե. 21. Եւ ամենայնի զինչ:	Եւ մի ամենայնի զինչ:
ԺԹ. 9. Ճանապարհ նր:	Ճանապարհս նր:
Յես. Ը. 19. Զգեաց զձեռն :	Զգեաց զձեռնն :
Ժ. 42. Զերկիր նր ա :	Զերկիր նց ա :
ԺԳ. 5. Երկրին արաբա :	Երկիրն արաբա :
ԺԵ. Եւ մովադա :	Եւ մովզադա :
ԺԹ. 7. Թեեր, և աան :	ԵԹեր և աան :
ԺԹ. 15. Եւ ընդ սերմոն :	Եւ ընդ սեմրոն :
ԻԱ. 32. Երիցս. Եւ զաառուցեալն :	Երիցս. Եւ զզաառուցեալն :
ԻԴ. 24. Զի կայ ձեր և :	Զի կայ ձեր և :
Դատ. Ե. 'ի ծան''. (30) Երանգոցն գոյն :	Երանգոցն գոյն :
	. . . .
Զ. 26. Հանցես յաղջակէզ:	Հանցես յողջակէզ:
ԺԹ. 30. Երկրէն եգիպտ'':	Ցերկրէն եգիպտ'':
Հռութ''. Գ. 9. Զամ ինչ եղի:	Զամ ինչս եղի:

'ի

Digitized by Google

'Ի Հատորն Բ.

Ա. Թագ. Ը. 'ի ծան". (9) Զու-խս ուխտաւո" :	Զուխտս ուխտաւորս" :
. . . .	. . . .
Է. 13. Յաւելլին 'ի վր :	Յաւելլին ելանել 'ի վր
Ժ. 18. Արքայի եգիպ" :	Արքային եգիպ" :
ԺԹ. 20. Կայր 'ի վր նր :	Կայր 'ի վր նր :
ԻԶ. 'ի ծան". (15) Եւ դաւ" :	(15) Ոմանք. Եւ դաւ" :
Գ. Թագ. Է. 40. Եւ տաշտան :	Եւ զտաշտան :
ԺԶ. 7. Եւ վր տան նր :	Եւ 'ի վր տան նր :
Դ. Թագ. Ը. 'ի ծան". (26) Գո-թողիա դուստր :	(26) Ոմանք. Գոթողիա դուստր :
Ա. Մնաց. Ա. 13. Եւ քանաանն :	Եւ քանան :
Ա. 26. Սերուգ :	Սերուք :
Ը. 49. Զհայրն բաղայ :	Զհայրն բաղաղայ :
Գ. 12. Եղբօրն եղեսեղնի .	Եղբօրն եղեսեղանի :
Ժ. 'ի ծան" (14) Հիսուսնք :	Հիւսունք :
ԺԶ. 'ի ծան. (3) Պատար մի :	Պատառ մի :
Բ. Եզր. Ի. 29. Ասափիայ :	Ասփիայ :
Ը. Եզր. Ը. 61. Որդի ակուս :	Որդիք ակուա :
Նեեմ. 'ի Յիշատ". Որդւոյ Աքաղիա :	Որդւոյ Աքաղեայ :
	. . . .
Ը. 16. Քահանայլին :	Քահանայքն :
Է. 5. Եւ ժողովուրդն 'ի :	Եւ զժողովուրդն 'ի :
Եսթեր. ԺԶ. 6. Զարկամուն :	Զարաքամուն :
Տոբ. Է. 16. Մուհակօք :	Մուրհակօք :
Նախադր". Ա. Մակ. էջ. 532 :	. . . .
ՀՄ. ԺԳ. Յայ. բաքիդէս.. կալնուլ :	Յայ. և բաքիդէս.. կալնուլ :
Ա. Մակ. Ը. 'ի ծան. (5) Ոմանք Որ անուանեալ է ա" :	(5) Յօրենաչին. Անուանեալ է աւարրան : Ոմանք. աւարեան :
. . . .	
Թ. 1. Ցերեկերն հրէ" :	Ցերեկերն հրէ" :
Ե. Մակ. ԺԳ. 'ի ծան". (14) Փախստականն :	Փախստական :
	. . . .
Գ. Մակ. Ա. 11. Ընթացս յաղ-դնութն :	Ընթացս յանդգնութե :
	. . . .

'Ի Հատորն Գ.

Սաղ. Է. 'ի ծան". (11)(12) Յի" :	(10)(11) Ոմանք. Յի" :
ԻԸ. 'ի ծան". (6) Միեղջեւ-րուլ . . . զբոց 'ի :	Միեղջեւրուլ (7) Ոմանք. Զբոց 'ի :
ՀԹ. 'ի ծան". (3) Եւ եկ 'ի ցուցանել :	Եւ եկ 'ի կերցուցանել :
	. . . .
Առակ. ԺԶ. ծան" (12) Հինք :	Յաւէլ ծան" : (12) Ոմանք. Իշխանուե նր :
. . . .	

Ա-

Digitized by Google

Աղաւ. ԻԹ. 6. Կրուտէ զանձս:	Կրուտէ զգանձս:
Իմաստ. ԺԶ. 'ի ծանօթու". (7) Ծնողք մանկացն:	Ծնողք մանկանցն: . . . .
ԺԹ. 17. Զանիւք:	Զայնիւք:
Եզ. 325. ԻԲ. Երին պահապա_ պանքն:	Երին պահապանքն: . . . .
Եսայ. Է. 11. 'ի տեն տյ քումմէ:	'ի տնէ տյ քումմէ:
ԼԶ. 10. Արդ՝ յարեաց:	Արդ՝ յարեայց:
ԼԸ. 8. Զատանեքումբք.. զատանեքումբք:	Զատանեքումք.. զատա_ նեքումք:
ԾԶ. 5. Եւ նր վերօրքն:	Եւ նր վերօքն:
Մէք. Ա. 16. Իբր զարծուոյ:	Իբրև զարծուոյ:
Գ. 'ի ծան". (2) Հուեկք եր":	Հիմունք եր":
Երեմ. ԼԸ. 35. Որդւոյն ենով':	Որդւոցն ենով':
ԽԳ. 14. 'ի մանգտող:	'ի մանկտող:
Դան. Ա. ծան". (1) Հէք:	Յաւէլ ծան". (1) Յօրինա_ կին. Կիւրոսի արքայ:
Գ. 10. Եւ նուապարանաց:	Եւ զնուագարանաց:
Գ. 17. 'ի ձեռաց քոյ:	'ի ձեռաց քոց:
Է. 13. 'ի հինաւուցն:	'ի հինաւուրցն:
Ը. 9. Եւ միջէ:	Եւ 'ի միջէ:
Եզ. 698. Յերկրորդ եղա_ նելն յետ:	Յերրորդ եղանելն: . . . .

'ի Հատորն Գ:

Մատթ. Ժ. 'ն ծանօթ". (1) Եւ բշկել զտմ:	(1) Եւ բժշկել զտմ: . . . .
ԺԳ. 'ն ծան. (13) Ոսկան. Վմ այդորիկ:	(13) Ոմանք. Վմ այդորիկ: . . . .
ԺԸ. 'ն ծան". (8) Յօրինակին. Երկու ձեռս և երկու ո":	(8) Յօրինակին. Երկուս ձեռս և երկուս ո":
Մարկ. ԺԳ. 'ն ծան". (23) Ո_ մանք. Գոհացաւ եա:	(23) Ոմանք. Գոհացաւ և եա:
Ղուկ. Ը. 8. Որ պահէլին:	Որք պահէլին: 'ն ծան". (8) Ոմանք. Որ պահէին:
ԺԱ. 'ն ծան". (23) Ոմանք. Որ ոչ է ընդ իս:	(23) Ոմանք. Որ ոչ ընդ իս է:
ԽԱ. 'ն ծան". (36) Ոմանք. Որ լինելոց է:	Յանէ որ լինելոց է: . . . .
Եզ. 236. 'ի Վերնագ". Յառա_ ջաբան գործոց առաքե":	Յառաջաբան գրոց գոր_ ծոց առաքե":
Ատ. Ընթեցեալ:	Ընթերցեալ:
Գործ. Գ. 'ն ծան". (25) Խոր_ հեցան սնոտիս:	Խորհեցան 'ի սնոտիս: . . . .
ԺԳ. 10. Սատանայի. Թշնամ":	Սատանայի, և թշնամ":
Որ 'ն ծան". Եւ թշնամիք:	Որ 'ն ծան". Թշնամի:

Գործ.

Digitized by Google

Գործ. ժէ. 'ի ծան". (43) Ո-մանք. Եւ իբրև արձա"։	Իբրև արձա"։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
ժէ. 'ի ծան". (5) Ոմանք Հաւա-տար"։	(5) Ոմանք. 'ի հերձուա-ծողն փա". հաւատար"։
ժէ. ծան". (6) Նոյն։	Յաւել ծան". (6) Յօրինա-կին. փողոտեցան առ առաքելաւքն։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
ժզ. 8. Անցեալ ըստ միսիա։	Անցեալ ընդ միսիա։
ժզ. 24. Բանտան. զոտս նց։	Բանտան. և զոտս նց։
իէ. ծան". (42) Նոյն։	Յաւել ծան (42) Յօրինա-կին ուղղեր. Մի՛ ոք լու-ղեցի։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
Յակ. 'ի Սկզբ". Առաքելոյն Յակոբայ։	Առաքելոյն Յակովբայ։
Ա. Պետ. ա. ծան". (1) Նոյն։	Յաւել ծան". (1) Յօրինա-կին. Մեզ հանդերձեալք հաւատոց։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
ա. 7. Եւ անձապաշտութեն։	Եւ անձպաշտութեն։
դ. Յովհ. Ե. 'ի ծան". (18) Ո-մանք. Յայս է ծննեալ։	Յայս ծնեալ է։
Հռովմ. զ. 2. 'ի նմին կեցցեմք։	'ի նմին կեցցեմք։
ժզ. 11. Հերովդիոնայ։	Հերովդիոնեայ։
Ա Կ. 402. Է. Պատաշաճիցն առ-նելոյ։	Պատաշաճիցն առնելոյ։
Բ. Կորն. ա. 22. Կնքեաց զմեզ։	Կնքեացն զմեզ։
Ե. ծան". (11) Նոյն։	Յաւել ծան". (11) Յօրի-նակին ուղղեր. Բայց ես յուսամ։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
Զ. 'ի ծան". (8) Յօրինակին ուղղեր. Փառօք և անարգութե։ գով"։	(8) Յօրինակին. Փառօք և անարգութե։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
Եփես. Ե. 'ի ծան". (21) Ոմանք. Երկիւղին քն՛ի։	(21) Ոմանք. Յերկիւղին քն՛ի։ Ուր օրինակ մի. Երկիւղին այ։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
Փիլիպ. Զ. 18. Յանձնայն ժա"։	Յամենայն ժա"։
ա. Թեսաղ. Դ. 'ի ծան". (8) Յօ-րինակին ուղղեր. Կենդանի եմք եթե։	(8) Յօրինակին. Կենդա-նի եմ եթե։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
Ը Կ. 536. Է. Փուժակալ լի"։	Փուժկալ լի"։
550. Եւ նոր նմ։	Եւ նորին նմ։
551. Է. Թուլատերացուց։	Թուլատրացուց։
Յայտ. Ե. 13. Յերկինս և երկրի։	Յերկինս և յերկրի։
· · · · · · · · · ·	· · · · · · · · · ·
իա. 27. Եւ պիղծ մաուն։	Եւ պիղծ և սուտն։

Digitized by Google